VI 37

BOSANSKI GLASNIK

OPĆA PRIRUČNA I ADRESNA KNJIGA ZA BOSNU I HERCEGOVINU

БОСАНСКИ ГЛАСНИК

ОПЋА ПРИРУЧНА И АДРЕСНА КЊИГА ЗА БОСНУ И ХЕРЦЕГОВИНУ

BOSNISCHER BOTE

UNIVERSAL=HAND= UND ADRESZBUCH FUR BOSNIEN UND DIE HERCEGOVINA

1915

NARODNA BIBLIOTEKA SARAJEVO

DEVETNAESTA GODINA
ДЕВЕТНАЕСТА ГОДИНА
NEUNZEHNTER JAHRGANG
NAKLADNA CIJENA 4 KRUNE
НАКЛАДНА ЦЕНА 4 КРУНЕ
LADENPREIS 4 KRONEN

SARAJEVO 1915 CAPAJEBO

U KOMISIJONALNOJ NAKLADI C. KR. DVORSKE I DRŽAVNE ŠTAMPARIJE U BEČU
У КОМИСИЈОНАЛНОЈ НАКЛАДИ Ц. КР. ДВОРСКЕ И ДРЖАВНЕ ШТАМПАРИЈЕ У БЕЧУ
KOMMISSIONSVERLAG DER KAIS. KÖN. HOF- UND STAATSDRUCKEREI IN WIEN

K. K. HOF- UND STAATSDRUCKEREI

BOSNISCH-HERCEGOVINISCHE BAU-AKTIEN-GESELLSCHAFT SARAJEVO

übernimmt die Projektierung und Ausführung aller in Hochbau, Straßen-, Eisenbahn- und Wasserbau einschlägigen Arbeiten, die Herstellung von Elektrizitätswerken, die Gewinnung und den Vertrieb von Baumaterialien, die Verwertung von Liegenschaften, Baulichkeiten und dinglichen Rechten

(Baudirektion: Josef v. Vancaš, kgl. Oberbaurat, und Rudolf Tönnies, b. a. Zivilarchitekt.)

RINGOFENZIEGELEI mit MASCHINENBETRIEB. 77

Spezialerzeugung von prima Strangfalzziegeln und modernsten Flachziegeln (Biberschwänzen)

Kaiser's Brust-Caramellen

Ein vortreffliches Hustenmittel!

so bezeichnen unsere meisten Ärzte **Kaiser's Brust-Caramellen** mit den 3 Tannen.

Benützen auch **Sie** dieses herrliche Mittel! Von **Millionen** im Gebrauch gegen

Husten

Heiserkeit, Katarrh, Verschleimung, Rachenkatarrh, rauhen, trockenen, schmerzenden Hals, Krampf- und Keuchhusten. 2

6100 notariell beglaubigte Zeugnisse von Ärzten und Privaten sind wahrhaftig der beste Beweis für die **allgemeine Beliebtheit.** Ich bitte, alles dafür Angebotene energisch zurückzuweisen und nur die hilfebringenden **Kaiser's Brust-Caramellen** mit den 3 Tannen sich verabfolgen zu lassen.

Zu haben in d. Apotheken u. meist. Drogerien nur in Paketen zu 20 u. 40 Heller, Dose 60 Heller.

:: INTERNAT :: HALBINTERNAT

WIENER MÄDCHEN-LYZEUM DR. WESELY

VORM. BERTA FREYLER STAATSGÜLT. ZEUGNISSE

Reform-Realgymnasium (vierklassiger Oberbau)

III. Bezirk, Uchatiusgasse Nr. 3

Wissenschaftliche und praktische Fortbildungskurse – Näheres im Prospekte

Bei Bestellungen, Korrespondenzen etc. an die hier inserierenden Firmen ersuchen wir, sich gefälligst immer auf den „Bosnischen Boten" als Quelle beziehen zu wollen.

PUMPEN und WAAGEN

für
Wirtschaftshöfe
Stallungen
gewerbliche und industrielle Betriebe

für
Milchgenossenschaften
Vieh-, Getreide-
und sonstige Zwecke

77

erzeugen als Spezialität und halten hiervon großes Lager die

GARVENSWERKE

Maschinen-, Pumpen- und Waagenfabrik

Zentrale: II., Handelskai 130/138 **W. Garvens, Wien,** Musterlager: I., Schwarzenbergstr. 6/138

Kataloge gratis und franko.

GOLDENE MEDAILLE, Pariser Weltausstellung 1900

NEUHÖFER & SOHN

:: 5 k. u. k. Hofmechaniker und Hofoptiker ::

Lieferanten der b. h. Landesregierung und
:: der k. k. Ministerien ::

Wien, V., Hartmanngasse 5
(zwischen Wiedner Hauptstraße 86 u. 88.) — Telephon 6769

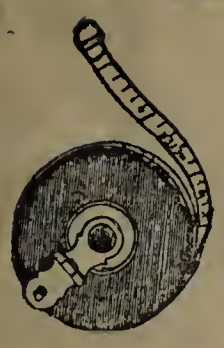

fabrizieren unter Garantie bester Ausführung **Tachymeter, Theodolithe, Nivellierinstrumente** u. sämtliche **Vermessungsinstrumente** für Eisenbahn-, Straßen- und Wasserbau, Forst- und Montanwesen, Meßbänder, Reißzeuge, Feldstecher etc.

Illustrierte Kataloge gratis und franko.

Alle gangbaren Instrumente **stets vorrätig.**
Nichtkonvenierendes wird jederzeit umgetauscht.

Reparaturen bestens und schnellstens.

Bei Bestellungen, Korrespondenzen etc. an die hier inserierenden Firmen ersuchen wir, sich gefälligst immer auf den „Bosnischen Boten" als Quelle beziehen zu wollen.

LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF ILLINOIS
AT URBANA-CHAMPAIGN

914.97
B65
v.19

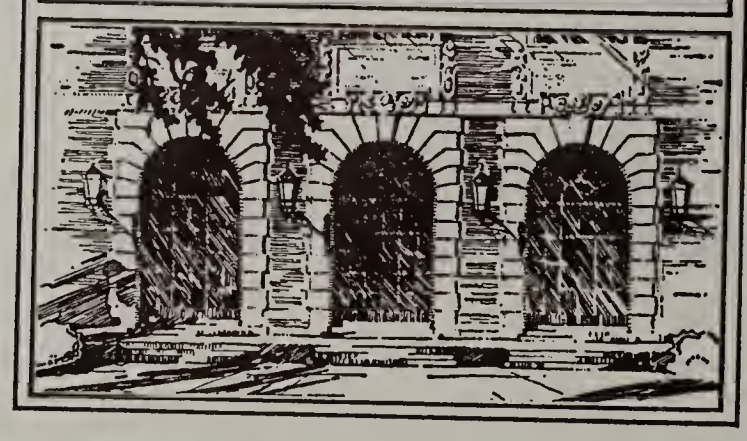

НЕСТЛЕ'ОВО МЛЕЧНО БРАШНО

давно опробана храна за здраву и болесну децу као и оне што боluју од желудца; предупређује и отклања бљување с проливом, диареу и катар црева.

Добија се у свакој апотеци и дрогерији.

Korrespondenz in **allen** landesüblichen Sprachen. — Probedosen und von medizinischen Autoritäten verfaßte Broschüre über „Kinderpflege“ versendet kostenlos

49

Nestle's Kindermehl Gesellschaft
Wien, I. Bez., Biberstraße Nr. 142K

Bei Bestellungen, Korrespondenzen etc. an die hier inserierenden Firmen ersuchen wir, sich gefälligst immer auf den „Bosnischen Boten“ als Quelle beziehen zu wollen.

BOSANSKI GLASNIK

OPĆA PRIRUČNA I ADRESNA KNJIGA ZA
BOSNU I HERCEGOVINU

БОСАНСКИ ГЛАСНИК

ОПЋА ПРИРУЧНА И АДРЕСНА КЊИГА ЗА
БОСНУ И ХЕРЦЕГОВИНУ

BOSNISCHER BOTE

UNIVERSAL=HAND= UND ADRESZBUCH FÜR
BOSNIEN UND DIE HERCEGOVINA

1915

NARODNA BIBLIOTEKA
SARAJEVO
INV. Broj V137

NARODNA BIBLIOTEKA
SARAJEVO

DEVETNAESTA GODINA
ДЕВЕТНАЕСТА ГОДИНА
NEUNZEHNTER JAHRGANG
NAKLADNA CIJENA 4 KRUNE
НАКЛАДНА ЦЕНА 4 КРУНЕ
LADENPREIS 4 KRONEN

SARAJEVO 1915 CAPAJEBO

U KOMISIJONALNOJ NAKLADI C. KR. DVORSKE I DRŽAVNE ŠTAMPARIJE U BEČU
У КОМИСИЈОНАЛНОЈ НАКЛАДИ Ц. КР. ДВОРСКЕ И ДРЖАВНЕ ШТАМПАРИЈЕ У БЕЧУ
KOMMISSIONSVERLAG DER KAIS. KÖN. HOF- UND STAATSDRUCKEREI IN WIEN

NESTLE'S Kindermehl

NESTLÉ-OVO BRAŠNO ZA DJECU,
dojenčad,
rekonvalescente i bolesne na želucu.
SADRŽAVA NAJBOLJE ALPINSKO MLIJEKO.
Pokusne kutije i brošire o dječjoj njezi
šalje badava:
HENRI NESTLÉ, WIEN, I., BIBERSTRASSE 11.

НЕСТЛЕОВО МЛЕЧНО БРАШНО
давно опробана храна ва здраву и болесну
децу као и оне што боluју од желудца; преду-
пређује и отклања бљување с проливом,
диареу и катар црева.
Добија се у свакој алотеци и дрогерији.

Korrespondenz in **allen** landesüblichen Sprachen. — Probedosen und von medizinischen Autoritäten verfaßte Broschüre über „Kinderpflege“ versendet kostenlos

49

Nestle's Kindermehl Gesellschaft
Wien, I. Bez., Biberstraße Nr. 142K

Bei Bestellungen, Korrespondenzen etc. an die hier inserierenden Firmen ersuchen wir, sich gefälligst immer auf den „Bosnischen Boten“ als Quelle beziehen zu wollen.

BOSANSKI GLASNIK

OPĆA PRIRUČNA I ADRESNA KNJIGA ZA
BOSNU I HERCEGOVINU

БОСАНСКИ ГЛАСНИК

ОПЋА ПРИРУЧНА И АДРЕСНА КЊИГА ЗА
БОСНУ И ХЕРЦЕГОВИНУ

BOSNISCHER BOTE

UNIVERSAL=HAND= UND ADRESZBUCH FÜR
BOSNIEN UND DIE HERCEGOVINA

1915

NARODNA BIBLIOTEKA
SARAJEVO
INV. Broj V137

NARODNA BIBLIOTEKA
SARAJEVO

DEVETNAESTA GODINA
ДЕВЕТНАЕСТА ГОДИНА
NEUNZEHNTER JAHRGANG
NAKLADNA CIJENA 4 KRUNE
НАКЛАДНА ЦЕНА 4 КРУНЕ
LADENPREIS 4 KRONEN

SARAJEVO 1915 CAPAJEBO

U KOMISIJONALNOJ NAKLADI C. KR. DVORSKE I DRŽAVNE ŠTAMPARIJE U BEČU
У КОМИСИЈОНАЛНОЈ НАКЛАДИ Ц. КР. ДВОРСКЕ И ДРЖАВНЕ ШТАМПАРИЈЕ У БЕЧУ
KOMMISSIONSVERLAG DER KAIS. KÖN. HOF- UND STAATSDRUCKEREI IN WIEN

914.97
B63
v.19

Садржај.

I. одио.

Босанско-херцеговачки коледар.

Коледарски дио.	Страна
Година 1915. Рачунање времена	11
Четири астроном. год. доба. Небесни знаци. Кватембарски постови	12
Помрчине. Годином 1915. влади Мјесец	12
Помичне светковине. Норме. Карактер године	12
Родослов владајуће царске куће	12
Европски владаоци	14
Покрајинске боје у Аустро-Угарској	15
Државне боје европских држава	15
Судски празници у Б.-Х.	16
Школски празници у Б.-Х.	16
Коледар (кат., протест., ислам., срп.-прав., јеврej.)	18—41
Наслови Њег. ц. и к. апост. Величанства	42
Дворјанство Њег. ц. и к. ап. Величанства	43
Заједничка министарстава.	44
Заједнички врх. рач. двор и заједничко министарство финанција	45
Делегације	46
Заједничко финанц. министарство у пословима Босне и Херцеговине у Бечу	46
Земаљска рачунска комора за Б. и Х.	49
Земаљска влада за Б. и Х.	49
Конзулати у Сарајеву	49
Сабор Босне и Херцеговине	50—52
Законодавства у Б.-Х.	53—57
Трговачка и обртничка комора	57, 58
Адвокати у Б.-Х.	59
Б.-х. адвокатска комора	60
Шема берива, доплатака и дневница б.-х. чиновника	61
Раздиоба по чину, те наслови б.-х. чиновници	62—67
Шема берива за б.-х. учитеље на земаљским школама и за чиновнике б.-х. земаљских жељезница	68, 69
Одребаба за промет б.-х. поштанске штедионице	70—80
Одредбе за пошту, телеграф и телефон	81—93
Скала биљега (штемпла, пула)	94
Ловачки коледар	95
Цјеник производа б.-х. дух. режије	96, 97
Мјере и утези најважнијих држава на земљи	98, 99
Раздиоба животиња за клање	100
Коледар бређости и лежења	101

II. одио.

Адресни приручник за Босну и Херцеговину.

Статистички подаци о Б.-Х. (уопће)

I. одсјек.

Шематизам свих земаљских области и завода у Босни и Херцеговини.

I. Врховна централна управа у Бечу
II. Земаљска влада за Б.-Х. у Сарајеву:
Централна управа
Одјељења:
I. административно (6 одсјека)
II. финанцијално и њему подређени уреди
III. правосудно
IV. господарствено (7 одсјека)
V. Богоштовље и настава
VI. Грађевно одјељење
Статистички одсјек. Помоћни уреди зем. вл.
Владин повјереник за главни град Сарајево
III. Врховни суд и државна надодвјетништва у Сарајеву
IV. Окружне области

Слиједи као додатак.

Sadržaj.

I. odio.

Bosanko-hercegovački koledar.

Koledarski dio.	Strana
Godina 1915. Računanje vrcmena	11
Četiri astronom. god. doba. Nebesni znaci. Kvatembarski postovi	12
Pomrčine. Godinom 1915. vladi Mijcsec	12
Pomične svetkovine. Norme. Karakter godine	12
Rodoslov vladajuće carske kuće	12
Evropski vladaoci	14
Pokrajinske boje u Austro-Ugarskoj	15
Državne boje evropskih država	15
Sudski praznici u B.-H.	16
Školski praznici u B.-H.	16
Koledar (kat., protest., islam., srp.-prav., jevrej.)	18—41
Naslovi Njeg. c. i k. apost. Veličanstva	42
Dvorjanstvo Njeg. c. i k. ap. Veličanstva	43
Zajcdničke ministarstava	44
Zajednički vrh. rač. dvor i zajcdničko ministarstvo financijâ	45
Dclcgacije	46
Zajedničko financ. ministarstvo u poslovima za Bosne i Hercegovine u Beču	46
Zemaljska računska komora za B. i H.	49
Zemaljska vlada za B. i H.	49
Konsulati u Sarajcvu	49
Sabor Bosnc i Hercegovine	50—52
Zakonodavstva u B. i H.	53—57
Trgovačka i obrtnička komora	57, 58
Advokati u B.-H.	59
B.-h. advokatska komora	60
Šema beriva, doplataka i dnevnicâ b.-h. činovn.	61
Razdioba po činu tc naslovi b.-h. činovnici	62—67
Šema beriva za b.-h. učitelje na zemaljskim školama i za činovnike b.-h. zcmaljskih zeljcznic	68, 69
Odrebaba za promct b.-h. poštanskc štedionice	70—80
Odredbc za poštu, telegraf i telefon	81—93
Skala biljega (štempla, pula)	94
Lovački kolcdar	95
Cjenik proizvoda b.-h. duh. režije	96, 97
Mjerc i utezi najvažnijih država na zcmlji	98, 99
Razdioba životinja za klanje	100
Koledar bregjosti i leženja	101

II. odio.

Adresni priručnik za Bosnu i Hercegovinu.

Statistični podaci o B.-H. (uopće)

I. odsjek.

Šematizam svih zem. oblasti i zavoda u Bosni i Hercegovini.

I. Vrhovna centr. uprava u Beču
II. Zemaljska vlada za B. i H. u Sarajevu:
Centralna uprava
Odjeljenja:
I. administrativno (6 odsjeka)
II. financijalno i njemu podregjeni uredi
III. pravosudno
IV. gospodarstveno (7 odsjeka)
V. Bogoštovlje i nastava
VI. Gragjcvno odjelenjc
Statistični odsjek. Pomoćni uredi zem. vl.
Vladin povjerenik za glavni grad Sarajevo
III. Vrhovni sud i državna nadodvjetništva u Sarajevu
IV. Okružne oblasti

Slijedi kao dodatak.

Inhaltsverzeichnis.

I. Abteilung.

Bosn. hercegovin. Kalendarium.

Kalendarischer Teil.	Seite
Das Jahr 1915. — Zeitrechnung	11
Die vier astronom. Jahreszciten. Zeichen des Tierkreises. Quatember-Fasttage	12
Finstcrnissc. Jahresregent	12
Bcwegl. Feste. Normatage. Jahrescharakt.	12
Genealogie d. regierenden Kaiserhauses	12
Die Regenten Europas	14
Landesfarben der öst.-ung. Monarchie	15
Reichsfarben der europäischen Staaten.	15
Gerichtsfeiertage in B. u. H.	16
Schulfeicrtage	16
Kalendarium (kathol., protest., mosl., serb.-orth., jüd.)	18—41
Titel Seiner k. u. k. Apostol. Majestät	42
Hofstaat Sr. k u. k. Apostol. Majestät	43
Gemeinsame Ministerien	44
Gemeinsamer Oberster Rechnungshof u. gemeinsames Finanzministerium	45
Delegationen	46
Gemeins. Fin. Min. in Angelegenheiten Bosniens u. der Hercegovina in Wicn	46
Landesrechnungskammer für B.-H.	49
Landesregiérung für B.-H.	49
Konsulate in Sarajevo	49
B.-h. Landtag	50—52
Gesetzgcbung in B.-H.	53—57
Handels- und Gewerbekammer	57, 58
Advokaten in B.-H.	59
B.-h. Advokatenkammer	60
Schema der Gehalte, Zulagen u. Diäten der b.-h. Beamten	61
Rangseinteilung u. Titel d. b.-h. Beamten	62—67
Gehaltsschema für b.-h. Lehrer an den Landdesschulcn und der Beamten der b.-h. Landesbahnen	68, 69
Bestimmungen für den b.-h. Postsparkassenverkehr	70—80
Post-, Telegraphen- u. Telephonbestimmungen u. Tarife	81—93
Stempelskalen	94
Jagdkalender	95
Verschleißtarif der b.-h. Regie-Tabakfabrikate	96, 97
Maße u. Gewichte der hauptsächlichen Staaten der Erdc	98, 99
Schlachttierzerlegung	100
Trächtigkeits- u. Brütekalender	101

II. Abteilung.

Adreßbuch über Bosnien-Hercegovina.

Statistisches über B.-H.

I. Abschnitt.

Schematismus aller Landesbehörden u.-Anstalten in Bosnien-Hercegovina.

I. Oberste Zentralleitung in Wien
II. Landesregierung für B.-H. in Sarajevo:
Zentralleitung
Abteilungen:
I. Administrativabtlng. (sechs Departements)
II. Finanzabteilung u. derselben untergeordnete Ämter
III. Justizabteilung
IV. Wirtschaftliche Abteilung (sieben Departements)
V. Kultus und Unterricht
VI. Bauabteilung
Statistisches Departement. Hilfsämter d. Landesregierung
Regierungskommissär für die Landeshauptstadt Sarajevo
III. Obergericht u. Oberstaatsanwaltschaft Sarajevo
IV. Kreisbehörden

Erscheint als Nachtrag.

Страна

Аутентични исказ свију трговачко-судбено-протоколисаних фирми у Босни и Херцеговини.

а) У окружју сарајевском, по фирмама алфабетски поредана дионичка друштва те осигуравајући заводи, заступани у Босни и Херцеговини . . . . . 307—320
б) У окружима бањолучком, бихаћком, мостарском, травањском и тузланском, поредано алфабетски по градовима и мјестима . . . . . 321—374

V. одсјек.

Кратки описи мјеста по Босни и Херцеговини.

А. Описи градова и знатнијих мјеста, алфабетскнм редом . . . . . 375—486
Б. Опис земаљ. главн. града Сарајева, и то:
статистични подаци, улице, сокаци, тргови и ћуприје у Сарајеву . 487—490
земаљске и знанствене збирке (б.-х. земаљскн музеј у Сарајеву) 495
одгојни и наставни заводи у Сарајеву 495
здравствени и хуманитарни заводи у Сарајеву 496, 497
бање (купељи) у Сарајеву 497
позоришне и концертне дворане у Сарајеву 497
знамените грађевнне, индустријална подузећа, баште (вртови), јавни заводи у Сарајеву 498
трговачке, индустрнјске и опекрбне инстнтуције у Сарајеву . . . 498, 499
прометни уређај н прометна опћнла у Сарајеву 499
попнс абонената телефонске мреже у Сарајеву . . . . . 500—509
Сатови и означивање времена 509
Области, заповједништва и уредн у Сарајеву:
1. Земаљске области и уреди . . 509
2. Војна заповједништва, области н заводи 510
Конзулати у Сарајеву 511 (49)
Опћинске области н заводи главног града Сарајева . . . . . 511—512
Извјештај о финанц. стању и господарству градске опћине сарајевске 514—516
Сарајевска друштва и корпорације 516—528

Путоказ за разгледање Сарајева и водич на излете у његову околицу 487—542

Награде хамалима (трхоношама) . . . 529
Такćна тарифа за водиче странаца и за изнајмитеље коња 529
Такćна тарифа за фијакере у Сарајеву 530
Адвокати и лијечници у Сарајеву 530 (59)
Хотелн (свратнште) и домаћи ханови у Сарајеву 532
Попис одличних трговаца и обртника у главном граду Сарајеву:
а) трговци . . . . . 533—535
б) обртници . . . . . 535—542

VI. одсјек.

Банке, штедионице и велики трговачки заводи.

Друштво банковн. и штедиоиичк. чиновн. Б.-Х. у Сарајеву 543
а) Домаће банке, штедионице, дионичка друштва:
1. Привилегована земаљска Банка за Б.-Х. у Сарајеву . . . . . 544—549
2. Привилегована аграрна и комерцијална банка за Б.-Х. 549, 550
3. Аустр.-бос. банка д..др. у Сарајеву 550, 551
4. Хрватска централна Банка за Б.-Х. у Сарајеву 551, 552

Strana

Autentični iskaz sviju trgovačko-sudbeno-protokolisanih firmi u Bosni i Hercegovini.

a) U okružju sarajevskom, po firmama alfabetski poredana dionička društva te osiguravajući zavodi, zastupani u Bosni i Hercegovini . . . . . 307—320
b) U okružima banjolučkom, bihaćkom, mostarskom, travanjskom i tuzlanskom, poredano alfabetski po gradovima i mjestima . . . . . 321—374

V. odsjek.

Kratki opisi mjesta po Bosni i Hercegovini.

A. Opisi gradova i znatnijih mjesta, alfabetskim redom . . . . . 375—486
B. Opis zemalj. glavn. grada Sarajeva, i to:
statistični podaci, ulice, sokaci, trgovi i ćuprije u Sarajevu . 487—490
zemaljske i znanstvene zbirke (b.-h. zemaljski muzej u Sarajevu) . . . 495
odgojni i nastavni zavodi u Sarajevu 495
zdravstveni i humanitarni zavodi u Sarajevu 496, 497
banje (kupelji) u Sarajevu 497
pozorišne i koncertne dvorane u Sarajevu 497
znamenite gragjevine, industrijalna poduzeća, bašte (vrtovi), javni zavodi u Sarajevu 498
trgovačke, industrijske i opskrbne institucije u Sarajevu 498, 499
prometni uregjaj i prometna općila Sarajeva 499
popis abonenata telefonske mreže u Sarajevu . . . . . 500—509
Satovi i označivanje vremena . . . 509
Oblasti, zapovjedništva i uredi u Sarajevu:
1. Zemaljske oblasti i uredi . . 509
2. Vojna zapovjedništva, oblasti i zavodi 510
Konzulati u Sarajevu 511 (49)
Općinske oblasti i zavodi glavn. grada Sarajeva . . . . . 511—512
Izvještaj o financ. stanju i gospodarstvu gradske općine sarajevske 514—516
Sarajevska društva i korporacije 516—528

Putokaz za razgledanje Sarajeva i vodič na izlete u njegovu okolicu 487—542

Nagrade hamalima (trhonošama) . . 529
Taksna tarifa za vodiče stranaca i za iznajmitelje konjâ 529
Taksne tarife za fijakere u Sarajevu 530
Advokati i liječnici u Sarajevu . 530 (59)
Hoteli (svratišta) i domaći hanovi u Sarajevu 532
Popis odličnih trgovaca i obrtnika u glavnom gradu Sarajevu:
a) trgovci . . . . . 533—535
b) obrtnici . . . . . 535—542

VI. odsjek.

Banke, štedionice i veliki trgovački zavodi.

Društvo bankovn. i štedioničk. činovn. B,-H. u Sarajevu 543
a) Domaće banke, štedionice, dionička društva:
1. Privilegovana zemaljska Banka za B. i H. u Sarajevu . . . . 544—549
2. Privilegovana agrarna i komercijalna banka za B. i. H. . . . 549, 550
3. Austr.-bos. banka d. dr. u Sarajevu 550, 551
4. Hrvatska centralna banka za B. i H. u Sarajevu 551, 552

Seite

Authentische Nachweisung aller handelsgerichtlich protokollierten Firmen von Bosnien-Hercegovina.

a) In der Hauptstadt Sarajevo nach Firmen alphabetisch geordnet, Aktiengesellschaften u. in B.-H. vertretene Versicherungsanstalten . . . . . 307—320
b) In den Kreisen Banjaluka, Bihać, Mostar, Sarajevo, Travnik u. Tuzla nach Städten u. Orten alphabetisch geordnet . . . . . 321—374

V. Abschnitt.

Kurze Ortsbeschreibungen von Bosnien-Hercegovina.

A. Von Städten und bedeutenden Ortschaften alphabetisch geordnet . 375—486
B. Der Landeshauptstadt Sarajevo, und zwar:
Statistisches und Straßen, Gassen, Plätze u. Brücken in Sarajevo 487—490
Staatliche und wissenschaftliche Sammlungen (B.-h. Landesmuseum in Sarajevo) 495
Erziehungs- und Lehranstalten in Sarajevo 495
Sanitäts- und Humanitätsanstalten in Sarajevo 496, 497
Badeanstalten in Sarajevo 497
Theater und Konzertsäle in Sarajevo 497
Sehenswerte Baulichkeiten, industrielle Etablissements, Gärten, öffentliche Anstalten in Sarajevo 498
Institutionen f. Handel, Industrie u. Approvisionierung in Sarajevo 498, 499
Verkehrsanstalten und Verkehrseinrichtungen in Sarajevo 499
Verzeichnis der Abonnenten des Telephonnetzes in Sarajevo . . 500—509
Uhrzeichen 509
Behörden, Kommanden und Ämter in Sarajevo:
1. Landesbehörden und Ämter . 509
2. Militärkommanden, Militärbehörden und Anstalten . . 510
Konsulate in Sarajevo 511 (49)
Gemeindebehörden und Gemeindeanst. d. Hauptstadt Sarajevo . 511—512
Bericht über den Finanzstand und die Gebarung der Stadtgemeinde Sarajevo . . . . . 514—516
Vereine und Korporationen in Sarajevo . . . . . 516—528
Wegweiser zur Besichtigung von Sarajevo und für Ausflüge in die Umgebung . . . . . 487—542
Dienstmänner(Hamals)Löhne . . . 529
Taxtarif für den Fremdenführer und Pferdevermieter 529
Taxtarif für die Fiaker in Sarajevo . 530
Advokaten und Ärzte in Sarajevo 530 (59)
Hotels und landesübliche Einkehrgasthäuser in Sarajevo 532
Verzeichnis der hervorragenden Handel- und Gewerbetreibenden der Hauptstadt Sarajevo:
a) Handel . . . . . 533—535
b) Gewerbe . . . . . 535—542

VI. Abschnitt.

Banken, Sparkassen und große Handelsanstalten.

Verein d. Bank- u. Sparkassenbeamten B.-H. in Sarajevo 543
a) Inländische Banken und Sparkassen, Aktiengesellschaften:
1. Privilegierte Landesbank für B.-H. in Sarajevo . . . . . 544—549
2. Privilegierte Agrar- und Kommerzialbank für B.-H. 549, 550
3. Österr.-bosn. Bank A.-G. in Sarajevo 550, 551
4. Kroatische Centralbank für B.-H. in Sarajevo 551, 552

Страна

5. Српска банка у Мостару . . 552—554
6. Муслиманска центр. банка за Б.-Х. д. др. у Сарајеву 554
7. Кредитна банка и штедионица у Сарајеву 555
8. Прва бањолучка Штедион., д. др. . . . . 556—558
9. Банка за трговину и обрт, д. др. у Бањој Луци 558, 559
10. Српска банка и штед. (д. др.) у Требињу 559, 560
11. Хрватска комерц. банка и штед. (д. др.) у Ливну 560, 561
12. Српска штед. (д. др.) у Санском Мосту 561, 562
13. Српска народна банка дион. др. 562
14. Српски кредит. завод у Бањој Луци 562
15. Српска трговачка Банка у Брчком 563
16. Српски кредитни завод у Тузли . 563
17.—41. Банке и штед. (д. др.) . 563—566

Хрватска Банка у Травнику; Зем. осигурав. завод „Херцег-Босна“; Српска центр. банка за Б.-Х. у Сарајеву; Српска народва банка у Сарајеву; Муслим. банка у Бањалуце; Банка за тргов. и обрт у Бањалуци; Хрватска задружна бапка за Б.-Х. у Сарајеву; Прва срп. Штед. у Бијељини; Прва муслим. Банка у Брчком; Хрватска трговач. Банка и штед. у Ливну; Српска штед. у Ливну; Прва српска штед. у Приједору; Српска штед. у Бос. Дубици; Срп. кредитни завод у Бос. Градишци; Српска банка и штед. у Требињу и друге домаће банке и штед. . 563—566

б) Подружнице аустро-угарских новч. завода у Б.-Х.:
1. Подружница Аустр.-угар. Банке:
а) у Сарајеву 566
б) у Бањој Луци 567
ц) у Мостари 567
2. Подружнице Угарског банковног и трговачког дионичарског друштва с банковним одјељењима у Сарајеву, Мостару и Бањој Луци 567
3. Подружница Љубљанске Кредитне Банке 568
4. Осигуравајућа друштва, заступана у Б.-Х. 569

ц) Одличне банкарске куће, потпорне закладе у Сарајеву:
Прва концесијонирана мјењачница Јосипа Лешнера 569
Потпорне закладе за трговину и обрт, чиновничка удружења, штедовна и предујмовна друштва 569

д) 59 самосталних кредитних задруга у Б.-Х . . . . . 569—574

е) Велика трговачка подузећа:
1. Испостава ц. кр. аустријског Трговачког Музеја у Сарајеву 575
2. Краљ. угарски Трговачки Музеј . 575
3. Трговачко и транспортно дионичко друштво (прије Ј. Б. Шмарда, Ротер и Першиц) 576
4. Сарајевско трговачко шпедицијоно Друштво 576

VII. одсјек.

Шематизам босанско-херцеговачке индустрије.

А. Пољопривреда и пољопривредна индустрија: 577
Земаљско-ерарне пољопривредне узорне станице. Одлични господари, млинари, виноградари, рибари . 578, 579

Пчеларско централно удружење. Гојидба шљиве и трговина шљивом 580, 581

Strana

5. Srpska banka u Mostaru . . 552—554
6. Muslimanska centr. banka za B.-H. d. dr. u Sarajevu 554
7. Kreditna banka i štedionica u Sarajevu 555
8. Prva banjolučka šted., d. dr. 556—558
9. Banka za trgovinu i obrt, d. dr. u Banjoj Luci 558, 559
10. Srpska banka i šted. (d. dr.) u Trebinju 559, 560
11. Hrvatška komerc. banka i šted. (d. dr.) u Livnu 560, 561
12. Srpska šted. (d. dr.) u Sanskom Mostu 561, 562
13. Srpska narodna banka dion. dr. 562
14. Srpski kreditni zavod u Banjoj Luci 562
15. Srpska trgov. banka u Brčkom 563
16. Srpski kreditni zavod u Tuzli . 563
17—41. Banke i šted. (d. dr.) . 563—566

Hrvatska Banka u Travniku; Zem. osigurav. zavod „Herceg-Bosna“; Srpska centr. banka za B.-H. u Sarajevu; Srpska nar. banka u Sarajevu; Muslim. banka u Banjaluci; Banka za trgovinu i obrt u Banjaluci; Hrvat. zadružna banka za B.-H. u Sarajevu; Prva srpska Šted. u Bijeljini; Prva musliman. Banka u Brčkom; Hrvat. trgov. Banka i šted. u Livnu; Srpska šted. u Livnu; Prva srpska šted. u Prijedoru; Srpska šted. u Bos. Dubici; Srpski kreditni zavod u Bos. Gradišci; Srpska banka i šted. u Trebinju i druge domaće banke i štedionice . . . . . 563—566

b) Podružnice austro-ugarskih zavoda u B.-H.:
1. Podružnica Austro-ugar. Banke:
a) u Sarajevu 566
b) u Banjoj Luci 567
c) u Mostari 567
2. Podružnice Ugarskog bankovnog i trgovačkog dioničarskog društva s bankovnim odjeljenjima u Sarajevu, Mostaru i Banjoj Luci . . 567
3. Podružnica Ljubljanske Kreditne Banke 568
4. Osiguravajuća društva, zastupana u B.-H. 569

c) Odlične bankarske kuće, potporne zaklade u Sarajevu:
Prva koncesijonirana mjenjačnica Josipa Löschnera 569
Potporne zaklade za trgovinu i obrt, činovnička udružcnja, štedovna i predujmovna društva 569

d) 59 samostalnih kreditnih zadruga u B.-H. . . . . 569—574

c) Velika trgovačka produzeća:
1. Ispostava c. kr. austrijskog Trgovačkog Muzeja u Sarajevu . . . 575
2. Kralj. ugarski Trgovački Muzej . 575
3. Trgovačko i transportno dioničko društvo (prije J. B. Schmarda, Rotter i Perschitz) 576
4. Sarajevsko trgovačko špedicijono Društvo 576

VII. odsjek.

Šematizam bosansko - hercegovačke industrije.

A. Poljoprivreda i poljoprivredna industrija: 577
Zemaljsko-erarne poljoprivredne uzorne stanice. Odlični gospodari, mlinari, vinogradari, ribari . 578, 579

Pčelarsko centralno udruženje. Gojidba šljive i trgovina šljivom . 580, 581

Seite

5. Serbische Bank in Mostar . 552—554
6. Islamit. Zentralbank für B.-H. A.-G. in Sarajevo 554
7. Kreditbank u. Sparkassa in Sarajevo 555
8. Erste Banjalukaer Sparkasse (A.-G) . . . . . 556—558
9. Bank für Handel und Gewerbe, A.-G. in Banja Luka 558, 559
10. Serb. Bank u. Sparkassa (A.-G.) in Trebinje 559, 560
11. Kroat. Kommerzialbank u. Sparkassa (A.-G.) in Livno . . . 560, 561
12. Serb. Sparkassa (A.-G.) in Sanski Most 561, 562
13. Serb. Nationalbank A.-G. . . . 562
14. Serb. Kreditanstalt in Banjaluka 562
15. Serb. Kommerz.-Bank in Brčka 563
16. Serbische Kreditanstalt in Tuzla 563
17.—41. Banken u. Sparkassen (A.-G.) . . . . . 563—566
Kroat. Bank in Travnik; Landesversicherungsanstalt „Herceg-Bosna“; Serb. Zentralbank f. B. H. in Sarajevo; Serb. Nationalbank in Sarajevo; Muslim. Bank in Banjaluka; Bank f. Handel u. Gewerbe in Banjaluka; Kroat. Genossenschaftsbank in Sarajevo; Erste Serb. Sparkassa in Bjelina; Erste muslim. Bank in Brčko; Kroat. Kommerzialbank u. Sparkassa in Livno; Serb. Sparkassa in Livno; Erste serb. Sparkassa in Prijedor; Serb. Sparkassa in Bosn.-Dubica; Serb. Kreditanst. in Bosn.-Gradiška; Serb. Bank u. Sparkassa in Trebinje u. andere einheimische Banken u. Sparkassen . . . 563—566

b) Filialen österr.-ungar. Institute in Bosnien-Hercegovina:
1. Filialen der österr.-ung. Bank:
a) in Sarajevo 566
b) in Banja-Luka 567
c) in Mostar 567
2. Filialen der Ungarischen Bank- und Handelsaktiengesellschaft mit Bankabteilungen in Sarajevo, Mostar, Banja Luka 567
3. Filiale der Laibacher Kreditbank 568
4. In B.-H. vertretene Versicherungsanstalten 569

c) Hervorragende Bankhäuser, Unterstützungsfonds in Sarajevo:
Erste konzessionierte Wechselstube von Josef Löschner 569
Unterstützungsfonds für Handel u. Gewerbe, Beamten-, Spar- und Vorschußvereine 569

d) 59 selbständige Kreditgenossenschaften in B.-H. . . . . 569—574

e) Große Handelsanstalten:
1. Expositur d. k. k. österr. Handelsmuseums in Sarajevo 575
2. Königl. ungar. Handelsmuseum . 575
3. Handels- und Transport-Aktiengesellschaft (vorm. J. B. Schmarda, Rotter u. Perschitz) 576
4. Sarajevoer kaufmännische Speditionsgesellschaft 576

VII. Abschnitt.

Schematismus bosnisch-hercegovinischer Industrien.

A. Landwirtschaft und landwirtschaftliche Industrie: 577
Landesärarische landwirtschaftliche Musterstationen. Hervorragende Landwirte, Müller, Weinbauer, Fischzuchtanstalten 578, 579
Bienenwirtschaftlicher Zentralvercin, Pflaumenkultur u. Pflaumenmarkt . 580, 581

Страна

Дионичко Друштво за прерађивање и уновчивање пољопривредних производа. Фабрика шећера у Усори 581, 582
Дионичка пивара у Сарајеву. Разна пољопривредна индустријална подузећа 582, 583
Индустрија духана и господарство у централној казниоиици у Зеници . 584
Господарство у централној казниони за Босну и Херцеговину у Зеници . 585

Б. Босанско-херцеговачко рударство и талионице:
а) Земаљско-ерарни мајдани и талионице . . . . . 585—588
б) Рударска задруга „Босиа“ 588
ц) Приватна подузећа (Дионичко Друштво Гвоздене Индустрије у Зеници, те мања подузећа), Мајдан магнезита дионичарског друштва у Жепчу 589, 590

Ц. Дрварска индустрија:
Опће одредбе о продаји шумских производа 590
Попис одличнијих фирми дрварске индустрије . . . . . 591—593

Д. Индустрија грађевног материјала . 593, 594

Е. Кемијска индустрија:
Прва босанска фабрика амонијак-соде, дионичарско друштво, у Лукавцу . . 595
„Даница“, босанска фабрика производа минералног уља и кемикалија . . . 595
Бос. електрана, дион. друштво, у Јајцу 596

Бос. укоришћавање дрва, дион. друштво у Теслићу 596
Ф. Умјетна индустрија 597
Г. Текстилна индустрија 598
Х. Типографска индустрија 598

Алфабетски поредани попис добавних врела . . . . . 599—606

Strana

Dioničko Društvo za prcragjivanje i unovčivanje poljoprivrednih proizvoda. Fabrika šećera u Usori 581, 582
Dionička pivara u Sarajevu. Razna poljoprivredna industrijalna poduzeća 582, 583
Industrija duhana i gospodarstvo u centralnoj kaznionici u Zenici . . 584
Gospodarstvo u centralnoj kaznioni za Bosnu i Hercegovinu u Zenici 585

B. Bosansko-hercegovačko rudarstvo i talionice:
a) Zemaljsko-erarni majdani i talionice . . . . . 585—588
b) Rudarska zadruga „Bosnia“ . . . 588
c) Privatna poduzeća (Dioničko Društvo gvozdene industrije u Zenici, te manja poduzeća), Majdan magnezita dioničarskog društva u Žepču 589, 590
C. Drvarska industrija:
Opće odredbe o prodaji šumskih proizvoda 590
Popis odličnijih firmi drvarske industrije . . . . . 591—593
D. Industrija gragjevnog materijala 593, 594
E. Kemijska industrija:
Prva bosanska fabrika amonijak-sode, dioničarsko društvo u Lukavcu . . 595
„Danica“, bosanska fabrika proizvoda mineralnog ulja i kemikalija . . . 595
Bosanska elektrana, dion. društvo u Jajcu 596
Bosansko ukorišćavanje drva, dion. društvo u Tesliću 596
F. Umjetna industrija 597
G. Tekstilna industrija 598
H. Tipografska industrija 598

Alfabetski poredani popis dobavnih vrela . . . . . 599—606

Seite

Aktiengesellschaft für Verbreitung u. Verwertung landwirtschaftl. Produkte; Zuckerfabrik in Usora . 581, 582
Die Aktienbrauerei Sarajevo und diverse landwirtschaftl. Industrieunternehmungen 582, 583
Tabakindustrie u. Wirtschaftsbetrieb der Zentralstrafanstalt in Zenica . 584
Wirtschaftsbetrieb der Zentralstrafanstalt für Bosnien und Hercegovina in Zenica 585

B. Bosnisch-hercegovinisches Berg- und Hüttenwesen:
a) Landesärarische Berg- u. Hüttenwerke . . . . . 585—588
b) Gewerkschaft „Bosnia“ 588
c) Privatunternehmen (Eisenindustrie Aktiengesellschaft in Zenica und kleinere Unternehmungen), Magnesitwerke-A.-G. in Žepče . . . 589, 590

C. Holzindustrie:
Allgemeine Bestimmungen über den Verkauf von Forstprodukten . . . 590
Verzeichnis der hervorragenderen Holzindustriefirmen . . . . . 591—593
D. Baumaterialienindustrie 593, 594
E. Chemische Industrie:
Erste bosn. Ammoniaksoda-Fabriks-Aktiengesellschaft in Lukavac . . 595
„Danica“, bosn. Mineralölprodukten- und Chemikalienfabrik 595
Bosn. Elektrizitäts-Aktienges. in Jajce 596

Bosn. Holzverwertungs-Aktiengesell. in Teslić 596
F. Kunstindustrie 597
G. Textilindustrie 598
H. Typographische Industrie 598

Alphabetisch geordnete Bezugsquellenliste . . . . . 599—606

Tumač kraticama i znakovima. — Тумач кратицама и знаковима. Erklärung der Kürzungen und Zeichen.

1. Opće kratice.

adv.	advokat, odvjetnik.
akad.	akademski.
asist.	asistenat.
asp. / aspir.	aspiranat.
car.	carinarski.
dir.	direktor.
dis.	disidenat.
dod.	dodijeljen.
dom(obr).	domobranski.
dr.	doktor,
ef.	efendija.
ev(ang).	evangelički.
felb.	feldvebel, felbaba, narednik.
fcm.	feldcajgmajstor.
fmlt.	feldmaršallajtnant.
fra	fratar (franjevac).
geom.	geometar.
gimn.	gimnazijski.
gm.	general-major.
gost.	gostionica, gostioničar.
gr.-kat.	grko-katolički.
grunt.	gruntovni(čarski).
H.	Hadži.
H. K. U.	Hrvatska katolička Udruga.
H. N. Z.	Hrvatska narodna Zajednica.
hon.	honorarni.
inž.	inžinjer.
ist.	istorijski.
izv. sl.	izvan službe.
k.	kurija (izborna).
kar.	karakterom.
kclst.	kancelista.
K(o)ntrl.	kontrolor.
kot.	kotar, kotarski.
k(a)pt.	kapetan.
musl.	muslimanski, -a, -o.
musl. samost. str.	muslimanska Samostalna Stranka.
musl. ujed. str.	muslimanska Ujedinjena Stranka.
M. v.	visina nad morem,
na dop.	na dopustu.
nadpor.	nadporučnik.
namj.	namjesni.
odj.	odjelenje, odjelni.
ofcj(l).	oficijal.
okr.	okružje, okružni.
opć.	općinski.
opun. min.	opunomoćeni ministar.
osn(ov).	osnovano, utemeljeno.
perov.	perovogja, perovodni.
pis.	pisarnički.
pom.	pomoćni(k).
ur.	ured, uredovni.
por.	porezni.
por(učn).	poručnik.
posl.	poslanik.
prakt.	praktični.
predst.	predstojnik.
Preuzv.	Preuzvišenost.
prič. (u prič.)	pričuvni, u pričuvi.
prim.	primarni.
prist.	pristav.
priv.	privatni.
privr.	privremeni.
prof.	profesor.
prov.	provizorno.
rač.	računarski.
san.	sanitetski.
savj.	savjetnik.
sek.	sekundarni.
sr. g. t.	srednja godišnja temperatura.
srp.-prav.	srpsko-pravoslavni.
srp.-narodnj.	srpski narodnjak.
sv.	sveti.
tajn.	tajni, tajnik.
tit. i kar.	titulom i karakterom
učit.	učitelj, učiteljica.
u ev.	u evidencji.
u m.	u mirovini.
vet.	veterinar.
viril.	virilista.
vit.	vitez.
vježb.	vježbenik.
vlad.	vladin.
vojn.	vojni, vojeni, vojnički.
zaj. fin. minist.	zajedničko financijalno ministarstvo.
zast.	zastupnik.
✉	poštanski ured.
T.	telegrafski (brzojavni) ured.

1. Opće kratice.

адв.	адвокат, одвјетник.
акад.	академски.
асист.	асистенат.
асп. / аспир.	аспиранат.
цар.	царинарски.
дир.	директор.
дис.	дисиденат.
дол	додијељен.
дом(обр).	домобрански.
др.	доктор.
еф.	ефендија.
ев(анг).	евангелички.
фелб.	фелдвебел, фелбаба, наредник.
фцм.	фелдцајгмајстор.
фмлт.	фелдмаршаллајтнант.
фра	фратар (фрањевац).
геом.	геометар.
гимн.	гимназијски.
гм.	генерал-мајор.
гост.	гостионица, гостионичар.
гр.-кат.	грко-католички.
грунт.	грунтовни(чарски).
Х.	Хаџи.
Х. К. У.	Хрватска католичка Удруга.
Х. Н. З.	Хрватска народна Заједница.
хон.	хонорарни.
инж.	инжињер.
ист.	историјски.
изв. сл.	изван службе.
к.	курија (изборна).
кар.	карактером.
кцлст.	канцелиста.
к(о)нтрл.	контролор.
кот.	котар, котарски.
к(ан)т.	капетан.
мусл.	муслимански, -а, -о.
мусл. самост. стр.	муслиманска Самостална Странка.
мусл. ујед. стр.	муслиманска Уједињена Странка.
М. в.	висина над морем.
па доп.	на допусту.
надпор.	надпоручник.
намј.	намјестни.
одј.	одјељење, одјелни.
офцјл.	официјал.
окр.	окружје, окружни.
опћ.	опћински.
опун. мин.	опуномоћени министар.
осн(ов).	основано, утемељено.
перов.	перовођа, пероводни.
пис.	писарнички.
пом.	помоћни(к).
ур.	уред, уредовни.
пор.	порезни.
пор(учн).	поручник.
посл.	посланик.
практ.	практични.
предст.	предстојник.
Преузв.	Преузвишеност.
прич. (у прич.)	причувни, у причуви.
прим.	примарни.
прист	пристав.
прив.	приватни.
привр.	привремени.
проф.	професор.
пров.	провизорно.
рач.	рачунарски.
сан.	санитетски.
савј.	савјетник.
сек.	секундарни.
ср. г. т.	средња годишња температура.
срп.-прав.	српско-православни.
срп.-народњ.	српски народњак.
св.	свети.
тајн.	тајни, тајник.
тит. и кар.	титулом и карактером.
учит.	учитељ, учитељица.
у ев.	у евиденцији.
у м.	у мировини.
вет.	ветеринар.
вирил.	вирилиста.
вит.	витез.
вјежб.	вјежбеник.
влад.	владин.
војн.	војни, војени, војнички.
зај. фин. минист.	заједничко финанцијално министарство.
заст.	заступник.
📯	поштански уред.
Т.	телеграфски (брзојавни) уред.

1. Allgemeine Kürzungen.

Abg.	Abgeordneter.
Abt.	Abteilung.
a. D.	außer Dienst.
A.-G.	Aktien-Gesellschaft.
Adjkt.	Adjunkt.
Adv.	Advokat.
A. h. / Ah.	Allerhöchst.
akad.	akademisch.
Aspir. / Asp.	Aspirant.
Assist.	Assistent.
beurl.	beurlaubt.
bev. Min.	bevollmächtigter Minister.
Bz. / Bez.	Bezirk(s-).
Ch.	Charakter.
Dir.	Direktor.
Diss.	Dissident.
Dr.	Doktor.
eff.	Effendum (= Herr).
ev.	evangelisch.
Ev.	Evangelisch(e).
Exz.	Exzellenz.
Fra	Frater (Franziskaner).
Frh.	Freiherr.
Fw.	Feldwebel.
Fzm.	Feldzeugmeister.
Gastw.	Gastwirt(schaft).
Gegr.	Gegründet.
gegr.	gegründet.
Gem.	Gemeinde.
G.-R.	Gemeinde-Rat.
Geom.	Geometer.
Ges.	Gesellschaft.
G. F. Mstm.	Gemeinsames Finanzministerium.
Gh. R.	geheimer Rat.
Gm.	Generalmajor.
gr.-kath.	griechisch-katholisch.
Grdb.	Grundbuch(s-).
Gymn.	Gymnasial-.
H. Ä.	Hilfsämter-.
HGKam.	Handels- und Gewerbekammer.
hist.	historisch.
hl.	heilig.
Hon.	Honorar-.
HR.	Hofrat.
i. (d.) E.	in (der) Evidenz.
i. (d.) R.	in (der) Reserve.
Ing.	Ingenieur.
i. P.	in Pension.
i. R.	im Ruhestand.
K.	Kurie (Wahlkurie).
Kpt.	Kapitän.
Kontr(o)l. / Kntlr.	Kontrolor.
Kr.	Kreis.
Kr.-Nat. Ver.	Kroatisch-nationale Vereinigung.
Kr.-Kath. Ver.	Kroatisch-katholische Vereinigung.
Kzl.	Kanzlei-.
Kzlst.	Kanzlist.
Kzpt.	Konzepts-.
Lt.	Leutnant.
Ldw.	Landwehr-.
M. H.	Meereshöhe.
M. J.	Mittlere Jahrestemperatur.
m. T. u. Char.	mit Titel und Charakter.
Mil.	Militär-.
mosl.	moslimisch.
mosl. E. P.	moslimische Einigkeits-Partei.
mosl. Selbst. P.	moslimische Solbständigkeits-Partei.
Ob.	Ober-.
Oblt.	Oberloutnant.
Obst.	Oberst.
Obstlt.	Oberstleutnant.
Offzl.	Offizial.
Prakt.	Praktikant.
prakt.	praktisch(er).
priv.	privilegiert.
Priv.	Privat-.
Prof.	Professor.
prov.	provisorisch(er).
R.	Rat.
Realsch.	Realschul-.
Rchn.	Rechnungs-.
Rog.	Regierungs-.
Rev.	Revident.
Ritt.	Ritter.
Rittm.	Rittmeister.
San.-R.	Sanitätsrat.
Sek. Arzt	Sekundar-Arzt.
Sekr.	Sekretär.
serb.-nat.	Serbisch-national.
serb.-orth.	Serbisch-orthodox.
Suppl.	Supplent.
V.	Vize-.
v.	von.
Vet.	Veterinär.
Viril.	Virilist.
Vorst.	Vorstoher.
zug.	zugeteilt(er).
📯	Postamt.
T	Telegraphenamt.

NB. Die Kürzungen, betreffend den Militärschematismus, siehe am Kopfe des II. Abschnittes!

2. Znakovi i kratice za ordene i odlikovanja austro-ugarska.

o. zl. r.	orden zlatnog runa.	
o. M. T.	orden Marije Terezije.	
o. sv. Stj.	orden svetog Stjepana.	
vel. kr.	veliki krst	Leopoldova ordena
I.	I. razreda	
komdr.	komander	
vit.	vitez	
I., II., III.	vitez ordena željezne kruno I., II., III. razreda.	
vel. kr.	veliki krst	ordena Franje Josipa
komt.	komtur	
ofic.	oficir	
vit.	vitez	
Jel. o.	Jelisavetin orden.	
	komornik.	
	zlatni krst za zaslugo s krunom.	
	zlatni krst za zasluge.	
Vojn. kr. za z.	vojeni krst za zaslugo.	
	srebrni krst za zasluge s krunom.	
	srebrni krst za zasluge.	
	vojena medalja za zaslugo, na vrpci vojenog krsta za zasluge.	
	vojena medalja za zasluge, na crvenoj vrpci.	
Ⓚ	ratna kolajna.	
med. od 1864.	šlezvig-holštajnska spomenkolajna od god. 1864.	
Ⓚ	medalja za znanost i umjetnost.	
Ⓒ	jubilarna medalja za gragj. drž. službenike.	
gr. poč. med.	gragj. počasna medalja.	
of. Ⓓ, I., II., III.	časnički služb. znak I., II., III. razreda.	

NB. Die Kürzungen, betreffend den Militärschematismus, siehe am Kopfe des II. Abschnittes!

2. Знакови и кратице за ордене и одликовања австро-угарска.

о. зл. р.	орден златног руна.	Јел. о.	Јелисаветин орден.		војена медаља за заслуге, на црвеној врпци.
о. М. Т.	орден Марије Терезије.		коморник.	Ⓚ	ратна колајна.
о. св. Стј.	орден светог Стјепана.		златни крст за заслуге с круном.	мед. од 1864	шлезвиг-холштајнска спомен-колајна од год. 1864.
вел. кр.	велики крст		златни крст за заслуге.	Ⓚ	медаља за знаност и умјетност.
I.	I. разреда } Леополдова	Војн. кр. за з.	војени крст за заслуге.		
комдр.	командер } ордена.		сребрни крст за заслуге с круном.	Ⓒ	јубиларна медаља за грађ. држ. службенике.
вит.	витез		сребрни крст за заслуге.	гр. поч. мед.	грађ. почасна медаља.
I., II., III.	витез ордена жељезне круне I., II., III. разреда.		војена медаља за заслуге, на врпци војеног крста за заслуге.	оф. Ⓓ I., II., III.	часнички служб. знак I., II., III. разреда.
вел. кр.	велики крст				
кмт.	комтур } ордена Франје				
офиц.	официр } Јосифа.				
вит.	витез				

2. Zeichen und Kürzungen für österr.-ungar. Orden und Auszeichnungen.

gld. V.	Orden des goldenen Vließes.		Kämmerer.	Ⓘ Ⓘ	silberne Tapferkeits-Medaille erster, zweiter Klasse.
M. Ther. O.	Militär-Maria-Theresien-Orden.		goldenes Verdienstkreuz mit der Krone.	Ⓚ	Krieds-Medaille.
Stph. O.	St. Stephans-Orden.		goldenes Verdienstkreuz.	Med. v. 1864	schleswig-holstein. Erinnerungs-Medaille v. Jahre 1864.
Gr. Kr.	Großkreuz } des	Mil. V. Kr.	Militär-Verdienst-Kreuz.		
I.	I. Klasse } Leopolds-		silbernes Verdienstkreuz mit der Krone.	Ⓚ	Medaille für Wissenschaft und Kunst.
Kmdr.	Kommandeur } Ordens.		silbernes Verdienstkreuz.	Ⓒ	Jubiläums-Medaille für Zivil-Staatsbedienstete.
R.	Ritter }		Militär-Verdienst-Medaille am Bande des Militär-Verdienstkreuzes.	Ziv. E. Med.	Zivil-Ehren-Medaille.
I., II., III	Ritter des Ordens der eisernen Krone I., II., III. Klasse.		Militär-Verdienst-Medaille am roten Bande.	Off. Ⓓ I., II., III.	Offiziers-Dienstzeichen erster, zweiter, dritter Klasse.
Gr. Kr.	Großkreuz } des Franz		goldene Tapferkeits-Medaille.		
Kmt.	Komtur } Josephs-				
Off.	Offizier } Ordens.				
R.	Ritter }				
Elis. O.	Elisabeth-Orden.				

---

3. Kratice za inozemne ordene i odlikovanja.

bug. A. o.	kr. bugarski red Alcksandra.	of. „de l'Instr. publ.“	oficir „de l'Instruction publique“.	pap. Grg. o.	papinski red sv. Grgura Velikoga.
bug. o. za gragj. z.	kr. bugarski red za gragjanske zasluge.	osm. kol. za umj.	carska osmanlijska kolajna za umjetnost.	pers. S. i L. o.	carski perzijski red Sunca i Lava.
frc. poč. l.	red francuske počasne legije.	osm. M. o.	carski osmanlijski Medžidije-red.	pr. O. p. l. m.	kr. pruski red „pour le mérite“.
tal. Kr. o.	red Krune od Italije.	osm. O. o.	carski osmanlijski Osmanije-red.	rum. o. Zv.	kr. rumunjski red „Zvijezda od Rumunije“.
jap. S. o.	carski japanski red izlaza sunca, za zasluge.	pap. poč. kr.	pap. poč. križ „pro ecclesia et pontifice“.	srp. S.-o.	kr. srpski red sv. Save.
crnog. D. o.	kr. crnogorski red Danila I.			srp. T.-o.	kr. srpski Takova-red.
norv. O. o.	Kr. norveški Olafov red.			srp. b. O. o.	kr. srpski red bijeloga Orla.
of. „d'Ac. franç.“	oficir „d'Académie française“.				

3. Кратице за иноземне ордене и одликовања.

буг. А. о.	кр. бугарски ред Александра.	оф. „de l'Instr. publ.“	официр „de l'Instruction publique“.	нап. Грг. о.	папински ред св. Гргура Великога.
буг. о. за грађ. з.	кр. бугарски ред за грађанске заслуге.	осм. кол. за умј.	царска османлијска колајна за умјетност.	перз. С. и Л. о.	царски перзијски ред Сунца и Лава.
фрц. поч. л.	ред француске почасне легије.	осм. М. о.	царски османлијски Меџидије-ред.	пр. О. п. л. м.	кр. пруски ред „pour le mérite“.
тал. Кр. о.	ред Круне од Италије.	осм. О. о.	царски османлијски Османије-ред.	рум. о. Зв.	кр. румуњски ред „Звијезда од Румуније“.
јап. С. о.	царски јапански ред излаза сунца, за заслуге.	нап поч. кр.	нап. поч. крижс „pro ecclesia et pontifice“.	срп. С.-о.	кр. српски ред св. Саве.
црног. Д. о.	кр. црногорски ред Данила I.			срп. Т.-о.	кр. српски Такова-ред.
норв. О. о.	кр. норвешки Олафов ред.			срп. б. О. о.	кр. српски ред бијелога Орла.
оф. „d'Ac. franç.“	официр „d'Académie française“.				

3. Abkürzungen der ausländischen Orden und Ehrenzeichen.

bulg. A. O.	königl. bulgarischer Alexander-Orden.	Off. d'Ac. franç.	Offizier d'Académie française.	päpstl. Gr. O.	päpstl. Orden des hl. Gregor des Großen.
bulg. Ziv. V. O.	königl. bulgarischer Zivil-Verdienst-Orden.	Off. de l'Instr. publ.	Offizier de l'Instruction publique.	pers. S. u. L. O.	kaiserl. persischer Sonnen- und Löwen-Orden.
frz. E. Leg.	Orden der französchen Ehrenlegion.	ott. Med. f. Kst.	kais. ottomanische Medaille für Kunst.	pr. O. p. l. m.	königl. preußischer Orden pour le mérite.
it. Kr. O.	Orden der Krone von Italien.	ott. M. O.	kais. ottomanischer Medschidije-Orden.	rum. St. O.	önigl. rumänischer Orden k „Stern von Rumänien“.
jap. S. O.	kais. japanischer Verdienst-Orden der aufgehenden Sonne.	ott. O. O.	kais. ottomanischer Osmanié-Orden.	serb. S. O.	königl. serbischer St. Sava-Orden.
mont. D. O.	königl. montenegrinischer Orden von Danilo I.	päpstl. E. Kr.	päpstl. Ehrenkreuz pro ecclesia et pontifice.	serb. T. O.	königl. serbischer Takova-Orden.
norw. O. O.	königl. norwegischer Olafs-Orden.			serb. w. A. O.	königl. serbischer weißer Adler-Orden.

I. odio. — I. одио. — I. Abteilung.

Bosansko-hercegov. koledar. — Босанско-херцегов. календар. Bosnisch-hercegovinisches Kalendarium.

Година 1915.

 јест проста година од 365 дана или од 52 седмице и 3 дана.

Рачунање времена.

Година 1915. нашег бројења јест: 6628-ма јулијанског перијода, 8015-та од створења свијета. — Јеврејска година 5675., која је у понедјељак, 2. септембра 1914., започела, јест проста година од 353 дана, те сврша̀ва у сриједу, дне 8. рујна 1915., нашто у четвртак, дне 9. рујна 1915., почиње јевр. година 5676. — Исламска година 1333., која је у четвртак, дне 19. студенога 1914., започела, јест преступна година од 355 дана, те сврша̀ва у понедјељак, дне 8. новембра 1915., нашто у уторак, дне 9. новембра 1915., започиње ислам. година 1334.

	Године
по бројењу новијих јевреја, које 3762. год. прије Кр. почиње	5675
од сграђења Рима, 753. пр. Кр.	2668
од рођења Христова	1915
од разорења Јерусолима	1846
по цариградској ери од саздања Цариграда, 330. по Кр.	1585
од почетка сеобе народа	1541
од бјегства Мухамедова из Мекe у Медину	1333
од почетка крсташких војна	820
од рођења Рудолфа Хабсбуршког	695
од ступања на пријесто дома Хабсбург у Аустрији	633
од проналаска барута по Бертолду Шварцу	565
од изумијења штампе у год. 1440	475
од открића Америке	423
откако је вртлар Холт стао калемити стабла	185
откако је Џем Ват (у Енглеској) изумио парни строј	152
од рођења Његова Величанства цара и краља Фрање Јосифа I. у год. 1830	85
откако су Гаус и Вебер у Гетингену, затим Фарадај и Штајнхајл у Монакову изумјели електро-магнетски брзојав	71
од изумијења шиваћег строја	70
откако је Његово Величанство цар и краљ Фрањо Јосиф I. у год. 1848. ступио на пријесто	67
откако се је Његово Величанство Фрањо Јосиф I. крунисао као краљ Угарске, Хрватске и Славоније	46
откако је метричка мјера уведена у Аустрији	40
од окупације Босне и Херцеговине по Аустро-Угарској	37

Godina 1915.

jest prosta godina od 365 dana ili od 52 sedmice i 3 dana.

Računanje vremena.

Godina 1915. našeg brojenja jest: 6628-ma julijanskog perijoda, 8015-ta od stvorenja svijeta. — Jevrejska godina 5675., koja je u ponedjeljak, 21. septembra 1914., započela, jest prosta godina od 353 dana, te svršava u srijedu, dne 8. rujna 1915., našto u četvrtak, dne 9. rujna 1915., počima jevr. godina 5676. — Islamska godina 1333., koja je u četvrtak, dne 19. studenoga 1914., započela, jest prestupna godina od 355 dana, te svršava u ponedjeljak, dne 8. novembra 1915., našto u utorak, dne 9. novembra 1915. započima islam. godina 1334.

	Godine
po brojenju novijih jevreja, koje 3762 god. prije Kr. počima	5675
od sagragjenja Rima, 753. pr. Kr.	2668
od narogjenja Kristova	1915
od razorenja Jerusolima	1846
po carigradskoj eri od sazdanja Carigrada, 330. po Kr.	1585
od početka seobe naroda	1541
od bijega Muhamedova iz Meke u Medinu	1333
od pocetka krstaških vojna	820
od rogjenja Rudolfa Habsburškog	695
od nastupa na prijesto doma Habsburg u Austriji	633
od obretenja baruta po Bertholdu Schwarzu	565
od izumijeća štampe u god. 1440.	475
od otkrića Amerike	423
otkako je vrtlar Holt stao kalcmiti stabla	185
otkako jc James Watt (u Engleskoj) izumio parni stroj	152
od narogjenja Njegova Veličanstva cara i kralja Franjc Josipa I. u god. 1830.	85
otkako su Gauss i Weber u Göttingenu, zatim Faraday i Steinheil u Monakovu izumili elektro-magnetski brzojav	71
od izumijeća šivaćeg stroja	70
otkako je Njegovo Veličanstvo car i kralj Franjo Josip I. u god. 1848. stupio na prijesto	67
otkako se je Njegovo Veličanstvo Franjo Josip I. okrunio kao kralj Ugarske, Hrvatskc i Slavonije	46
otkako je mctrička mjcra uvedena u Austriji	40
od okupacije Bosne i Hercegovine po Austro-Ugarskoj	37

Das Jahr 1915

ist ein Gemeinjahr von 365 Tagen oder 52 Wochen und 3 Tagen.

Zeitrechnung.

Das Jahr 1915 unserer Zeitrechnung ist das: 6628-te der Julianischen Periode, das 8015-te der Weltschöpfung. — Das Judenjahr 5675, welches Montag, den 21. September 1914 begonnen hat, ist ein mangelhaftes Gemeinjahr von 353 Tagen und endet Mittwoch, den 8. September 1915, worauf Donnerstag, den 9. September 1915, das Judenjahr 5676 beginnt. — Das Türkenjahr 1333, welches Donnerstag, den 19. November 1914 begonnen hat, ist ein Schaltjahr von 355 Tagen und endet Montag, den 8. November 1915, worauf Dienstag, den 9. November 1915 das Türkenjahr 1334 beginnt.

	Jahre
nach der Rechnung der neueren Juden, die 3762 Jahre vor Chr. Geb. beginnt	5675
nach der Erbauung Roms, 753 v. Chr. G.	2668
seit der Geburt Christi	1915
seit der Zerstörung Jerusalems	1846
nach der konstantinopolitanischen Ära von der Erbauung Konstantinopels, 330 nach Christi Geburt	1585
seit dem Beginne der Völkerwanderung	1541
seit der Flucht Mohammeds von Mekka nach Medina	1333
seit dem Beginne der Kreuzzüge	820
seit der Geburt Rudolfs von Habsburg	695
vom Regierungsantritte des Hauses Habsburg in Österreich	633
seit der Erfindung des Schießpulvers durch Berthold Schwarz	565
seit der Erfindung der Buchdruckerkunst im Jahre 1440	475
seit der Entdeckung Amerikas	423
seit der Erfindung des Okulierens der Bäume durch Gärtner Holt	185
seit Erfindung der Dampfmaschine von James Watt (England)	152
seit der Geburt Sr. Majestät des Kaisers Franz Josef I. im Jahre 1830	85
Seit Erfindung des elektro-magn. Telegraphen durch Gauss und Weber in Göttingen, dann Faraday und Steinheil in München	71
seit Erfindung der Nähmaschine	70
vom Regierungsantritte Sr. Majestät des Kaisers Franz Josef I. im Jahre 1848	67
seit der Krönung Sr. Majestät des Kaisers Franz Josef I. als König von Ungarn, Kroatien und Slavonien	46
seit der Einführung des Metermaßes in Österreich	40
seit der Okkupation Bosniens und der Hercegovina durch Österreich-Ungarn	37

Четири астрономске год. добе.

Пролеће почиње: 21. марта у 5 сати 52 минуте пос. под.
Љето почиње: 22. јуна у 1 сат 30 минута пос. под.
Јесен почиње: 24. септембра у 4 сата 24 минута јутром.
Зима почиње: 22. децембра у 11 сати 17 минута у вече.
Све по новом.

Небесни знаци.

Пролеће		Јесен	
Ован	♈	Вага	♎
Бик	♉	Шкорпијон	♏
Близанци	♊	Стријелац	♐
Љето		**Зима**	
Рак	♋	Козорог	♑
Лав	♌	Водопија	♒
Дјевица	♍	Рибе	♓

Кватре-Постови.

За католике:

24. фебруара, 26. маја, 15. септембра и 15. децембра.

Помрчине.

У год. 1915. биће двије помрчине сунца, којих се неће у нашим крајевима видјети.

Годином 1915. влада Мјесец.

Покретне светковине.

За српско-православне.

Триод почиње	11. јануара.
Месне покладе	25. јануара (7. фебруара.)
Васкрс	22. марта (4. апр.)
Спасовдан	30. априла (13. маја.)
Духови	10. (23). маја.

За католике и протестанте:

Име Исусово	17. јануара.
Седамдесетница	31. јануара.
Чиста Сриједа	17. фебруара.
Седам жалости	26. марта.
Ускрсна недјеља	4. априла.
Просни дани	10., 11. и 12. маја.
Спасово	13. маја.
Духовска недјеља	23. маја.
Св. Тројство	30. маја.
Тијелово (Брашанчево)	3. јуна.
Срце Исусово	11. јуна.
Благдан анђела Чувара	29. августа.
Име Марцијино	12. септембра.
Круница	3. октобра.
Прва недјеља адвента	28. новембра.

Од Божића до Чисте Сриједе имаде 54 дана = 7 седмица, 5 дана. — Покладе трају 41 дан = 5 седмица, 6 дана. — Недјеља иза Епифаније имаде 3, иза Духова 26, иза Св. Тројства 25. Покладних недјеља јест 6, почетак коризме 17. фебруара, свршетак коризме 3. априла, коризмени пост траје 46 дана.

Родослов владајуће царске куће Хабсбург-Лотринген.

Фрањо Јосиф Први (Карло), цар аустријски, краљ угарски, чешки итд., рођен у Шенбруну 18. августа 1830., ступио на пријесто Монархије

Četiri astronomske god. dobe.

Proljeće počima: 21. marta u 5 sati 52 minute pos. pod.
Ljeto počima: 22. juna u 1 sat 30 minuta pos. pod.
Jesen počima: 24. septembra u 4 sata 24 minuta jutrom.
Zima počima: 22. decembra u 11 sati 17 minuta u veče.

Nebesni znaci.

Proljeće		Jesen	
Ovan	♈	Vaga	♎
Bik	♉	Škorpijon	♏
Blizanci	♊	Strijelac	♐
Ljeto		**Zima**	
Rak	♋	Kozorog	♑
Lav	♌	Vodopija	♒
Djevica	♍	Ribe	♓

Kvatre-Postovi.

Za katolike:

24. februara, 26. maja, 15. septembra i 15. decembra.

Pomrčine.

U godine 1915. biće dvije pomrčine sunca, kojih se neće u našim krajevima vidjeti.

Godinom 1915. vlada Mjesec.

Pomične svetkovine.

Za srpsko-pravoslavne:

Triod počinje	11. januara.
Mesne poklade	25. januara (7. februara.)
Uskrs	22. marta (4. apr.)
Spasov-dan	30. aprila (13. maja.)
Duhovi	10. (23.) maja.

Za katolike i protestante:

Ime Isusovo	17. januara.
Sedam desetnica	31. januara.
Čista Srijeda	26. marta.
Sedam žalosti	17. februara.
Uskrsna nedjelja	4. aprila.
Prosni dani	10., 11. i 12. maja.
Spasovo	13. maja.
Duhovska nedjelja	23. maja.
Sv. Trojstvo	30. maja.
Tijelovo (Brašančevo)	3. juna.
Srce Isusovo	11. juna.
Blagdan angjela Čuvara	29. avgusta.
Ime Marijino	12. septembra
Krunica	3. oktobra.
Prva nedjelja adventa	28. novembra.

Od Božića do Čiste Srijede imade 54 dana = 7 sedmica 5 dana, — Poklade traju 41 dan = 5 sedmica, 6 dana. — Nedjelja iza Epifanije imade 3, iza Duhova 26, iza Sv. Trojstva 25. Pokladnih nedjelja jest 6, početak korizme 17. februara, svršetak korizme 3. aprila, korizmeni post traje 46 dana.

Rodoslov vladajuće carske kuće Habsburg-Lothringen.

Franjo Josip Prvi (Karlo), car austrijski, kralj ugarski, češki itd., rogjen u Schönbrunu 18. augusta 1830., stupio na prijesto Monarhije

Die vier astronomischen Jahreszeiten.

Frühlings-Anfang: 21. März um 5 Uhr 52 Minuten nachmittags.
Sommer-Anfang: 22. Juni um 1 Uhr 30 Minuten nachmittags.
Herbst-Anfang: 24. September um 4 Uhr 24 Minuten morgens.
Winter-Anfang: 22. Dezember um 11 Uhr 17 Minuten abends.

Zeichen des Tierkreises.

Frühling		Herbst	
Widder	♈	Wage	♎
Stier	♉	Skorpion	♏
Zwillinge	♊	Schütze	♐
Sommer		**Winter**	
Krebs	♋	Steinbock	♑
Löwe	♌	Wassermann	♒
Jungfrau	♍	Fische	♓

Quatember-Fasttage.

Der Katholiken:

24. Februar, 26. Mai, 15. September und 15. Dezember.

Finsternisse.

Im Jahre 1915 werden zwei Sonnenfinsternisse stattfinden, die jedoch in unseren Gegenden nicht sichtbar sein werden.

Jahresregent für 1915 ist der Mond.

Bewegliche Feste.

Für Serbisch-orthodoxe:

Triodium	11. Jänner.
Ostersonntag	22. März (4. Apr.)
Christi Himmelfahrt	30. April (13. Mai.)
Pfingstsonntag	10. (23.) Mai.

Für Katholiken und Protestanten:

Namen Jesufest	17. Jänner.
Septuagesimä	31. Jänner.
Aschermittwoch	17. Februar.
Schmerz Mariä	26. März.
Ostersonntag	4. April.
Bitt-Tage	10., 11. und 12. Mai.
Christi Himmelfahrt	13. Mai.
Pfingstsonntag	23. Mai.
Dreifaltigkeitssonntag	30. Mai.
Fronleichnamsfest	3. Juni.
Herz Jesufest	11. Juni.
Schutzengelfest	29. August.
Mariä Namensfest	12. September.
Rosenkranzfest	3. Oktober.
Erster Adventsonntag	28. November.

Von Weihnachten bis Aschermittwoch sind 54 Tage = 7 Wochen, 5 Tage. — Länge der Fastnacht 41 Tage = 5 Wochen, 6 Tage. — Sonntage nach Epiphania sind 3, nach Pfingsten 26, nach Trinitatis 25, Fastnachtsonntage sind 6, Fastenanfang den 17. Februar. Fastenende den 3. April, Fastendauer 46 Tage.

Genealogie d. regierenden Kaiserhauses Habsburg-Lothringen.

Franz Joseph der Erste (Karl), Kaiser von Österreich, König von Ungarn, Böhmen etc., geb. zu Schönbrunn am 18. Aug. 1830, trat

по одступу свога стрица, цара Фердинанда I. и иза одрекнућа на пријесто свога оца Фрање Карла надвојводе, 2. децембра 1848., крунисан као краљ угарски у Будиму 8. јуна 1867.; оженио се 24. априла 1854. са царицом Јелисаветом (Амалијом, Еугенијом), кћери војводе баварског Максимилијана Јосифа, рођеном у Посенхофену 24. децембра 1837., крунисаном за угарску краљицу 8. јуна 1867., † 10. септембра 1898. у Женеви.

Дјеца:

1. Надвојв. **Софија,** царевићка и надвојводкиња аустријска, кр. принцеза угарска, чешка итд., рођена у Бечу 5. марта 1855., † у Пешти 29. маја 1857.

2. Надвојв. **Гисела** (Лудовика, Марија), царевићка и надвојвоткиња аустријска, кр. принцеза угарска, чешка итд., рођена у Лаксенбургу 12. јула 1856., вјенчана 20. априла 1873. с војводом Леополдом баварским, власником 7. кор. топн. регим.

3. Надвојвода **Рудолф** (Фрањо, Карло, Јосип), царевић и краљевић-нашљедник аустријски, кр. принц уг., чешки итд., ц. и кр. флмт. и подадмирал, рођен 21. августа 1858., † 30. јануара 1889., ож. у Бечу 10. маја 1881. са надвојв. Штефанијом, кћерп Њег. Величанства краља белгијскога † Леополда II., рођ. 21. маја 1864.; преудата 22. марта 1900. за грофа Елемера Лоњаја од Нађ Лоња и Вашарош-Намења. Кћи из првог брака: надвојв. Јелисавета (Марија, Анријета), рођ. 2. сент. 1883., удата 23. јануара 1902. за Отона кнеза Виндиш-Грета, рођ. 7. октобра 1873.

4. Надвојв. **Марија Валерија** (Матилда, Амалија), царевићка и надвојводкиња аустријска, кр. принцеза угарска, чешка итд., рођена у Будиму 22. априла 1868., вјенчана у Ишлу 31. јула 1890. с надвојводом Фрањом Салватором, ц. и кр. фмлт., рођ. 21. ауг. 1866.

Дјеца:

a) надвојв. Јелисавета, рођ. 27. јануара 1892;
b) надвојв. Фрањо Карло Салватор, рођ. 17. фебр. 1893;
c) надвојв. Хуберто Салватор, рођ. 30. априла 1894;
d) надвојв. Хедвига, рођ. 24. септ. 1896;
e) надвојв. Теодор Салватор, рођ. 9. октобра 1899;
f) надвојв. Гертруда, рођ. 19. новембра 1900;
g) надвојв. Марија Јелисава, рођ. 19. новембра 1901;
h) надвојв. Клемент Салватор, рођ. 6. октобра 1904.
i) надвојв. Матилда, рођ. 9. августа 1906

Браћа Њег. Величанства цара:

1. Надвојвода Максимилијан I. (Фердинанд Јосиф), цар мексикански, рођен 6. јула 1832., † 19. јуна 1867., ож. 27. јула 1857. са надвојвоткињом Шарлотом (Маријом Амалијом), кћери Леополда I., краља белгијскога, рођеном 7. јуна 1840., удовом од 19. јуна 1867.

2. Надвојвода Карло Људевит, фелдцајгмајстер, рођен 30. јула 1833., † 19. маја 1896., ожењен: 1. дне 4. нов. 1856. са Маргаретом, принцезом саском, † 15. септембра 1858.; 2. дне 21. октобра 1862. са Маријом Анунчијатом, сицилском принцезом, † 4. маја 1871.; 3. дне 23. јула 1873. са Маријом Терезијом, војвоткињом португалском, рођеном 24. августа 1855.

Дјеца из другог брака:

a) Фрањо Фердинанд, надвојвода од Аустрије Есте, рођен 18. децембр. 1863., вјенчан 1. јула 1900. са Софијом, војвоткињом од Хохенберга, † 28. јуна 1914.;
b) Ото Фрањо Јосиф, рођен 21. априла 1865., † 1. новембра 1906., ц. и кр. генерал

po odstupu svoga strica, cara Ferdinanda I. iiza odreknuća na prijesto svoga oca Franje Karla nadvojvode, 2. decembra 1848., krunisan kao kralj ugarski u Budimu 8. juna 1867.; oženio se 24. aprila 1854. sa caricom Jelisavetom (Amalijom, Eugenijom), kćeri vojvode bavarskoga Maksimilijana Josipa, rogjenom u Possenhofenu 24. decembra 1837., krunisanom za ugarsku kraljicu 8. juna 1867., † 10. septembra 1898. u Ženevi.

Djeca:

1. Nadvojv. **Sofija,** carevićka i nadvojvotkinja austrijska, kr. princeza ugarska, češka itd., rogjena u Beču 5. marta 1855., † u Pešti 29. maja 1857.

2. Nadvojv. **Gisela** (Ludovika, Marija), carevićka i nadvojvotkinja austrijska, kr. princeza ugarska, češka itd., rogjena u Laksenburgu 12. jula 1856., vjenčana 20. aprila 1873. s vojvodom Leopoldom bavarskim, vlasnikom 7. kor. topn. regim.

3. Nadvojvoda **Rudolf** (Franjo, Karlo, Josip), carević i kraljević-našljednik austrijski, kr. princ ug., češki itd., c. i kr. fmlt. i podadmiral, rogjen 21. augusta 1858., † 30. januara 1889.; už. u Beču 10. maja 1881. sa nadvojv. Štefanijom, kćeri Nj. Veličan. kralja belgijskoga † Leopolda II., rogj. 21. maja 1864.; preudata 22. marta 1900. za grofa Eleméra Lonyay-a de Nagy-Lonya i Vásáros-Námény. Kći iz prvog braka: nadvojv. Jelisava (Marija, Anrijeta), rogj. 2. sept. 1883., udata 23. januara 1902. za Otona kneza Windisch-Graetz, rogj. 7. okt. 1873.

4. Nadvojv. **Marija Valerija** (Matilda, Amalija), carevićka i nadvojvotkinja austrijska, kr. princeza ugarska, češka itd., rogjena u Budimu 22. aprila 1868., vjenčana u Išlu 31. jula 1890. s nadvojvodom Franjom Salvatorom, c. i kr. fmlt., rogj. 21. aug. 1866.

Djeca:

a) nadvojv. Jelisava, rogj. 27. januara 1892.;
b) nadvojv. Franjo Karlo Salvator, rogj. 17. febr. 1893.;
c) nadvojv. Huberto Salvator, rogj. 30. aprila 1894.;
d) nadvojv. Hedviga, rogj. 24. sept. 1896.;
e) nadvojv. Teodor Salvator, rogj. 9. oktobra 1899.;
f) nadvojv. Gertruda, rogj. 19. novembra 1900.;
g) nadvojv. Marija Jelisava, rogj. 19. novembra 1901.;
h) nadvojv. Klement Salvator, rogj. 6. oktobra 1904.;
i) nadvojv. Matilda, rogj. 9. aug. 1906.

Braća Njeg. Veličanstva Cara:

1. Nadvojvoda Maksimilijan I. (Ferdinand Josip), car meksikanski, rogjen 6. jula 1832., † 19. juna 1867., už. 27. jula 1857. sa nadvojvotkinjom Charlotom (Marijom, Amalijom), kćeri Leopolda I., kralja belgijskoga, rogjenom 7. juna 1840., udovom od 19. juna 1867.

2. Nadvojvoda Karlo Ljudevit, feldzeugmeister, rogjen 30. jula 1833., † 19. maja 1896., oženjen: 1. dne 4. nov. 1856. sa Margaretom, princezom saskom, † 15. septembra 1858.; 2. dne 21. oktobra 1862. sa Marijom Anuncijatom, siciljskom princezom, † 4. maja 1871.; 3. dne 23. jula 1873. sa Marijom Terezijom, vojvotkinjom portugalskom, rogjenom 24. augusta 1855.

Djeca drugog braka:

a) Franjo Ferdinand (nadvojvoda od Austrije-Este), rogjen 18. dec. 1863., vjenčan 1. jula 1900. sa Sofijom, vojvotkinjom od Hohenberga, † 28. juna 1914.;
b) Otto Franjo Josip, rogjen 21. aprila 1865., † 1. novembra 1906., c. i kr. general

nach der Thronentsagung seines Oheims des Kaisers Ferdinand I. und nach der Thronfolge-Verzichtleistung seines Vaters Erzherzogs Franz Karl, am 2. Dez. 1848 die Regierung der Monarchie an, wurde am 8. Juni 1867 in Ofen als König gekrönt, verm. am 24. April 1854 mit Kaiserin Elisabeth (Amalia Eugenia), Tochter des Herzogs Max in Bayern, geb. zu Possenhofen am 24. Dez. 1837, gekrönt als Königin von Ungarn am 8. Juni 1867 zu Ofen, † am 10. Sept. 1898 in Genf.

Kinder:

1. **Sophie,** kaiserl. Prinzessin und Erzherzogin von Österreich, königl. Prinzessin von Ungarn, Böhmen etc., geb. zu Wien am 5. März 1855, † zu Ofen am 29. Mai 1857.

2. Erzhn. **Gisela** (Louise Maria), kaiserliche Prinzessin und Erzherzogin von Österreich, königliche Prinzessin von Ungarn, Böhmen usw., geb. zu Laxenburg 12. Juli 1856, verm. am 20. April 1873 mit Leopold, Prinzen von Bayern, geb. 9. Februar 1846, Inhaber des 7. Korps-Artillericregiments.

3. Erzh. **Rudolph** (Franz Karl Joseph), des Kaisertums Österreich Kronprinz, k. Prinz von Ungarn, Böhmen etc., k. u. k. F. M. Lt. und Vize-Admiral, geb. 21. Aug. 1858, † 30. Jänner 1889; verm. in Wien am 10. Mai 1881 mit Erzhn. Stephanie, Tochter Sr. Majestät des Königs der Belgier † Leopold II., geb. 21. Mai 1864; wiederverm. 22. März 1900 mit dem Grafen Elemér Lonyay von Nagy-Lonya und Vásáros-Námény. Tochter erster Ehe: Erzhn. Elisabeth (Maria Henriette), geb. 2. Sept. 1883, verm. am 23. Jänner 1902 mit Otto Fürst zu Windisch-Graetz, geb. 7. Okt. 1873.

4. Erzhn. **Marie Valerie** (Mathilde Amalie), kaiserliche Prinzessin und Erzherzogin von Österreich, königliche Prinzessin von Ungarn, Böhmen usw., geb. zu Ofen am 22. April 1868, verm. am 31. Juli 1890 mit Erzh. Franz Salvator, k. u. k. F. M. Lt., geb. 21. Aug. 1866.

Kinder:

a) Erzhn. Elisabeth, geb. 27. Jänner 1892;
b) Erzh. Franz Karl Salvator, geb. 17. Februar 1893;
c) Erzh. Hubertus Salvator, geb. 30 April 1894;
d) Erzhn. Hedwig, geb. 24. Sept. 1896;
e) Erzh. Theodor Salvator, geb. 9. Okt. 1899;
f) Erzhn. Gertrude, geb. 19. November 1900;
g) Erzhn. Maria Elisabeth, geb. 19. November 1901;
h) Erzh. Klemens Salvator, geb. 6. Oktober 1904;
i) Erzhn. Mathilde, geb. 9. August 1906.

Brüder Seiner Majestät des Kaisers:

1. Erzh. Maximilian I. (Ferdinand Joseph), Kaiser von Mexiko, geb. am 6. Juli 1832, † 19. Juni 1867, verm. am 27. Juli 1857 mit Erzherzogin Charlotte (Maria Amalia), Tochter Leopold des I., König der Belgier, geb. am 7. Juni 1840, Witwe seit 19. Juni 1867.

2. Erzh. Karl Ludwig, Fzgm., geb. 30. Juli 1833, † 19. Mai 1896, verm.: 1. am 4. Nov. 1856 mit Margaretha, Prinzessin von Sachsen, † am 15. Sept. 1858; 2. am 21. Okt. 1862 mit Maria Annunciata, Prinzessin von Sizilien, † am 4. Mai 1871; 3. am 23. Juli 1873 mit Maria Theresia, Tochter des weil. Infanten Dom Miguel von Portugal; geb. 24. Aug. 1855.

Kinder zweiter Ehe:

a) Franz Ferdinand (Erzh. von Österreich-Este), geb. 18. Dez. 1863, verm. 1. Juli 1900 mit Sophie, Herzogin von Hohenberg, † 28. Juni 1914;
b) Otto Franz Joseph, geb. 21. Apri 1865, † 1. Nov. 1906, k. u. k. Gen. d. K., verm.

конан., вјенчан 2. октобра 1886., са Маријом Јосипом, кћери благопокојног саског краља Ђуре, рођеном 31. маја 1867.

Дјеца:

1. Карло Фрањо Јосиф, рођ. 17. авг. 1887., ц. и кр. пуковник гус. рег. бр. 1.; наслједник пријестола аустро-угарска, ожењен 21. листопада 1911. са Зита од Бурбон, надвој. од Парма, рођ. 9. свибања 1892. Дјеца: Фрање Јосип Отон, рођ. 20. студ. 1912.; Аделхајт, рођ. 3. сјечња 1914.

2. Максимилијан, рођен 13. априла 1895.

c) Фердинанд Карло Лудвиг, рођен 27. дец. 1868.;

d) Маргарета Софија, рођена 13. маја 1870., † 27. августа 1902.

Дјеца трећег брака:

e) Марија Анунчијата, рођена 31. јула 1876.;

f) Јелисавета, рођена 7. јула 1878.

3. Људевит Виктор, фелдмаршал, рођен 15. маја 1842.

Европски владаоци.

Анхалт. Војвода Фридрик II., рођ. 19. августа 1856.
Баден. Велики војвода Фридрик II., рођ. 9. јула 1857.
Баварска. Краљ Људевит III., рођ. 7. јануара 1845.
Белгија. Краљ Алберт, рођ. 8. априла 1875.
Брауншвајг. Војвода Ернст Људевит, рођ. 17. нов. 1887.
Бугарска. Фердинанд, цар свих Бугара, рођ. 26. фебр. 1861.
Данска. Краљ Христијан X., рођ. 26. септембра 1870.
Француска. Република.
Грчка. Краљ Константин, рођ. 2. коловоза 1868.
Велика Британија и Ирска. Краљ Ђуро V., цар Индије, рођ. 3. јуна 1865.
Хесенска. Велики војв. Ернст Људевит, рођ. 25. нов. 1868.
Италија. Краљ Виктор Имануел III., рођ. 11. нов. 1869.
Лихтенштајнска. Кнез Иван II., рођ. 5. окт. 1840.
Липе. Кнез Леополд IV., рођ. 30. маја 1871.
Липе-Шаумбург. КнезАдолф, рођ. 23. фебр. 1883.
Луксембург. Велика војвоткиња Марија Аделхајда, рођ. 14. липња 1894.
Мекленбург-Шверин. Велики војв. Фридрик Фрањо IV., рођ. 9. апр. 1882.
Мекленбург-Штрелиц. Велики војв. Адолф Фридрик, рођ. 22. јула 1848.
Монако. Кнез Алберто, рођ. 13. нов. 1848.
Црнагора. Краљ Никола I., рођ. 7. октобра 1841.
Низоземска. Краљица Вилхелмина, рођ. 31. авг. 1880.
Норвешка. Краљ Хакон II., рођени принц Дански, рођ. 3. ауг. 1872.
Аустро-Угарска. Види прij. страну.
Олденбуршка. Велики војв. Фридрик Август, рођ. 16. нов. 1852.
Папа Бенедикт XV., прије Ђакомо дела Кијеса, рођ. 21. нов. 1854., папом изабран 3. септембра 1914.
Португалска. Предсj. републ.: д'Арнага.
Пруска. Цар Њемачког Царства и краљ Пруссије: Вилхем II., рођ. 27. јануара 1859.

Рајс-Грајц. Кнез Хенрик XXIV., рођен 20. марта 1878.
Рајс-Шлајц. Кнез Хенрик XXVII., рођ. 10. нов. 1858.
Румуњска. Краљ Фердинанд I., рођ. 24. августа 1865.
Русија. Цар Никола II., рођ. 18. маја 1868.

konjan., vjenčan 2. oktobra 1886. sa Marijom Josipom, kćeri blagopok. saskog kralja Gjure, rogjenom 31. maja 1867.

Djeca:

1. Karlo Franjo Josip, rogj. 17. aug 1887., c. i kr. pukovnik hus. reg. br. 1.; našljednik prijestola austro-ugarska, oženjen 21. listopada 1911. sa Zita od Bourbon, nadvoj. od Parma, rogj. 9. svibanja 1892. Djeca: Franje Josip Oton, rogj. 20. stud. 1912; Adelheid, rogj. 3. sječnja 1914.

2. Maksimilijan, rogj. 13. apr. 1895.

c) Ferdinand Karlo Ludvig, rogjen 27. dec. 1868.;

d) Margareta Sofija, rogjena 13. maja 1870., † 27. augusta 1902.

Djeca trećeg braka:

e) Marija Anuncijata, rogjena 31. jula 1876.;

f) Jelisaveta, rogjena 7. jula 1878.

3. Ljudevit Viktor, feldmaršal, rogjen 15. maja 1842.

Evropski vladaoci.

Anhalt. Vojvoda Fridrik III., rogj. 19. avgusta 1856.
Baden. Veliki vojvoda Fridrik II., rogj. 9. jula 1857.
Bavarska. KraljLjudevitIII., rogj. 7. januara 1845.
Belgija. Kralj Alberto, rogj. 8. aprila 1875.
Braunschweig. Vojvoda Ernst Ljudevit, rogj. 17. nov. 1887.
Bugarska. Ferdinand, car svih Bugara, rogj. 26. febr. 1861.
Danska. Kralj Kristijan X., rogj. 26. septembra 1870.
Francuska. Republika.
Grčka. Kralj Konstantin, rogj. 2. kolovoza 1868.
Velika Britanija i Irska. Kralj Gjuro V., car Indije, rogj. 3. juna 1865.
Hesenska. Veliki vojv. Ernst Ljudevit, rogj. 25. nov. 1868.
Italija. Kralj Viktor Imanuel III., rogj. 11. nov. 1869.
Lihtenštajnska. Knez Ivan II., rogj. 5. okt. 1840.
Lippe. Knez Leopold IV., rogj. 30. maja 1841.
Lippe-Schaumburg. Knez Adolf, rogj. 23. februara 1883.
Luksemburg. Velika vojvotkina Marija Adelheida, rogj 14. lipnja 1894.
Meklenburg-Šverin. Veliki vojv. Fridrik Franjo IV., rogj. 9. apr. 1882.
Meklenburg-Strelic. Veliki vojv. Adolf Fridrik, rogj. 22. jula 1848.
Monako. Knez Alberto, rogj. 13. nov. 1848.
Crnagora. Kralj Nikola I., rogj. 7. oktobra 1841.
Nizozemska. Kraljica Viljelmina, rogj. 31. aug. 1880.
Norveška. Kralj Hakon II., rogjeni princ Karlo Danski, rogj. 3 aug. 1872.
Austro-Ugarska. Vidi prij. stranu.
Oldenburška. Veliki vojv. Fridrik August, rogj. 16. nov. 1852.
Papa Benedikt XV., prije Giacomo della Chiesa, rogj. 21. nov. 1854., papom izabran 3. septembra 1914.
Portugalska. Predsj. republ.: d'Arriaga.
Pruska. Car Njemačkog Carstva i kralj Prusije: Viljem II., rogj. 27. januara 1859.

Reuss-Greiz. Knez Henrik XXIV., rogj. 20. marta 1878.
Reuss-Schleiz. Knez Henrik XXVII., rogj. 10. nov. 1858.
Rumunjska. Kralj Ferdinand I., rogj. 24. augusta 1865.
Rusija. Car Nikola II., rogj. 18. maja 1868.

2. Okt. 1886 mit Maria Josepha, Tochter des verstorbenen Königs Georg von Sachsen, geb. 31. Mai 1867.

Kinder:

1. Karl Franz Joseph, geb. 17. Aug. 1887, k. u. k. Oberst im Hus.-Reg. Nr. 1 u. Lin. Sch. Kapitän, Obst. Inh. I. R. 19, Thronfolger von Österreich-Ungarn, verm. seit 21. Okt. 1911 mit Zita von Bourbon, Prinzessin von Parma, geb. 9. Mai 1892. Kinder: Franz Josef Otto, geb. 20. Nov. 1912; Adelheid, geb. 3. Jänner 1914.

2. Maximilian, geb. 13. April 1895.

c) Ferdinand Karl Ludwig, geb. 27. Dez. 1868.

d) Margareta Sophia, geb. 13. Mai 1870, † 27. August 1902.

Kinder dritter Ehe:

e) Maria Annunciata, geb. 31. Juli 1876;

f) Elisabeth, geb. 7. Juli 1878.

3. Erzh. Ludwig Viktor, geb. 15. Mai 1842.

Die Regenten Europas.

Anhalt. Herzog Friedrich II., geb. 19. August 1856.
Baden. Großherzog Friedrich II., geb. 9. Juli 1857.
Bayern. König Ludwig III., geb. 7. Jänner 1845.
Belgien. König Albert, geb. 8. April 1875.
Braunschweig. Herzog Ernst August, geb. 17. Nov. 1887.
Bulgarien. Ferdinand, König der Bulgaren, geb. 26. Februar 1861.
Dänemark. König Christian X., geb. 26. September 1870.
Frankreich. Republik.
Griechenland. König Konstantin, geb. 2. August 1868.
Großbritannien und Irland. König Georg V, Kaiser von Indien, geb. 3. Juni 1865.
Hessen. Großherzog Ernst Ludwig, geb. 25. Nov. 1868.
Italien. König Viktor Emanuel III., geb. 11. Nov. 1869.
Liechtenstein. Fürst Johann II., geb. 5. Oktober 1840.
Lippe. Fürst Leopold, geb. 30. Mai 1871.
Lippe-Schaumburg. Fürst Adolf, geb. 23. Febr. 1883.
Luxemburg. Großherzogin Marie Adelheit, geb. 14. Juni 1894.
Mecklenburg-Schwerin. Großherzog Friedrich Franz IV., geb. 9. April 1882.
Mecklenburg-Strelitz. Großherzog Adolf Friedrich, geb. 22. Juli 1848.
Monaco. Fürst Albert, geb. 13. Nov. 1848.
Montenegro. König Nikola I., geb. 7. Okt. 1841.
Niederlande. Königin Wilhelmine, geb. 31. Aug. 1880.
Norwegen. König Hakon II., geborener Prinz Karl von Dänemark, geb. 3. Aug. 1872.
Österreich-Ungarn. Siehe Vorderseite.
Oldenburg. Großherz. Friedrich August, geb. 16. Nov. 1852.
Papst Benedikt XV., vorher Giacomo della Chiesa, geb. 21. Nov. 1854, zum Papste erwählt 3. September 1914.
Portugal. Republ. m. gewähltem Präsidenten.
Preußen. Kaiser des Deutschen Reiches und König von Preußen: Wilhelm II., geb. 27. Januar 1859.
Reuß-Greiz. Fürst Heinrich XXIV., geb. 20. März 1878.
Reuß-Schleiz. Fürst Heinrich XXVII., geb. 10. November 1858.
Rumänien. König Ferdinand I., geb. 24. August 1865
Rußland. Kaiser Nikolaus II., geb. 18. Mai 1868.

Саска. Краљ Фридрик Август III., рођ. 1865.
Саска-Алтенбуршка. Војв. Ернст II., рођ. 17. фебр. 1898.
Саска-Кобург-Гота. Војв. Карло Едвард, рођ. 19. јула 1884.
Саска-Мајнинген. Војв. Бернардо III., рођ. 1. апр. 1851.
Саска-Вајмар-Ајзенах. Велики војв. Вилем, рођ. 10. јуна 1876.
Шварцбург-Рудолштадт. Кнез Гинтер, рођ. 21. авг. 1852.
Шварцбург-Сондерсхаузен. Кнез Карло Гинтер, рођ. 7. авг. 1830.
Шведска. Густав II., краљ Шведима, Готима и Венедима, рођ. 16. јуна 1858.
Швицарска. Савезна република са председником, кога сваке године на ново бирају.
Србија. Краљ Петар I. из куће Карађорђевића, рођ. 1846., наслиједио 24. јуна 1903. краља Александра I. Обреновића.
Шпанија. Краљ Алфоиз XIII., рођ. 17. маја 1886.
Турска. Велики султан Мухамед V., рођ. 3. нов. 1844.
Валдек. Кнез Фридрик, рођ. 20. јануара 1865.
Виртемберг. Краљ Вилем II., рођ. 25. фебр. 1848.

Покрајинске боје у Аустро-Угарској.

Чешка — бијело-црвено.
Босна и Херцеговина — жуто-црвено.
Буковина — плаво-црвено.
Далмација — жуто-плаво.
Галиција — црвено-плаво.
Горица-Градишка — бијело-црвено.
Истра — жуто-црвено-плаво.
Корушка — бијело-(сребрно)-црвено.
Крањска — бијело-плаво-црвено.
Моравска — жуто-црвено.
Доња Аустрија — жуто-плаво.
Горња Аустрија — бијело-црвено.
Салцбуршка — бијело црвено.
Шлеска — црно-жуто.
Српска војводина — бијело-црвено-плаво.
Штајерска — бијело-зелено.
Тирол и Воарлберг — црвено-бијело.
Трст с околицом — црвено-бијело-црвено.
Угарска с Ердељем — црвено-бијело-зелено.
Хрватска — бијело-црвено.
Славонија — плаво-бијело-зелено.

Беч — бијело-црвено.

Тргов. застава Аустро-Угарске: црвено-бијело (2 грба) -црвено-зелено.

Ратна застава Аустро-Угарске: црвено-бијело (грб) -црвено.

Државне боје европских држава.

Баден — црвено-жуто.
Баварска — плаво-бијело.
Белгија — црно-жуто-црвено.
Бугарска — бијело-зелено-црвено.
Данска — црвено-бијело.
Њемачко Царство — црно-бијело-црвено.
Енглеска — црвено-бијело-плаво.
Француска — плаво-бијело-црвено.
Грчка — бијело-плаво.
Градови Хансе — бијело-црвено.
Хесенска — бијело-црвено.
Италија — зелено-бијело-црвено.
Мекленбуршка — црвено-плаво-жуто.
Црна Гора — црвено-плаво-бијело.
Низоземска — црвено-бијело-плаво.
Норвешка — црвено-бијело-плаво.
Аустрија — црвено-бијело-црвено.
Угарска — црвено-бијело-зелено.
Олденбуршка — црвено-плаво.

Saska. Kralj Fridrik August III., rogj. 1865.
Saska-Altenburška. Vojv. Ernst II., rogj. 17. febr. 1898.
Saska-Koburg-Gota. Vojv. Karlo Edvard, rogj. 19. jula 1884.
Saska-Meiningen. Vojv. Bernardo III., rogj. 1. apr. 1851.
Saska - Weimar - Eisenach. Veliki vojvoda Viljem, rogj. 10. juna 1876.
Schwarzburg-Rudolstadt. Knez Günther, rogj. 21. aug. 1852.
Schwarzburg-Sondershausen. Knez Karlo Günther, rogj. 7. aug. 1830.
Švedska. Gustav V., kralj Švedima, Gotima i Venedima, rogj. 16. juna 1858.
Švicarska. Savezna republika sa predsjednikom, koga svake godine na novo biraju.
Srbija. Kralj Petar I. iz kuće Karagjorgjevića, rogj. 1846., naslijedio 24. juna 1903. kralja Aleksandra I. Obrenovića.
Španija. Kralj Alfonz XIII., rogj. 17. maja 1886.
Turska. Veliki sultan Muhamed V., rogj. 3. nov. 1844.
Waldeck. Knez Fridrik, rogj. 20. januara 1865.
Würtemberg. Kralj Viljem II., rogj. 25. febr. 1848.

Pokrajinske boje u Austro-Ugarskoj.

Češka — bijelo-crveno.
Bosna i Hercegovina — žuto-crveno.
Bukovina — plavo-crveno.
Dalmacija — žuto-plavo.
Galicija — crveno-plavo.
Gorica-Gradiška — bijelo-crveno.
Istra — žuto-crveno-plavo.
Koruška — bijelo(srebreno)-crveno.
Kranjska — bijelo-plavo-crveno.
Moravska — žuto-crveno.
Donja Austrija — žuto-plavo.
Gornja Austrija — bijelo-crveno.
Salcburška — bijelo-crveno.
Šleska — crno-žuto.
Srpska vojvodina — bijelo-crveno-plavo.
Štajerska — bijelo-zeleno.
Tirol i Vorarlberg — crveno-bijelo.
Trst s okolicom — crveno-bijelo-crveno.
Ugarska s Erdeljem — crveno-bijelo-zelcno.
Hrvatska — bijelo-crveno.
Slavonija — plavo-bijelo-zeleno.

Beč — bijelo-crveno.

Trgov. zastava Austro-Ugarske: crveno-bijelo (2 grba) -crveno-zeleno.

Ratna zastava Austro-Ugarske: crvcno-bijclo (grb) -crveno

Državne boje evropskih država.

Baden — crveno-žuto.
Bavarska — plavo-bijelo.
Belgija — crno-žuto-crveno.
Bugarska — bijelo-zeleno-crveno.
Danska — crvcno-bijelo.
Njemačko Carstvo — crno-bijelo-crvcno.
Engleska — crveno-bijelo-plavo.
Francuska — plavo-bijelo-crveno.
Grčka — bijelo-plavo.
Gradovi Hanse — bijelo-crveno.
Hesenska — bijelo-crveno.
Italija — zeleno-bijelo-crveno.
Meklenburška — crveno-plavo-žuto.
Crna Gora — crveno-plavo-bijelo.
Nizozemska — crvcno-bijelo-plavo
Norveška — crveno-bijelo-plavo.
Austrija — crveno-bijelo-crveno.
Ugarska — crveno-bijelo-zeleno.
Oldenburška — plavo-crveno.

Sachsen. König Friedrich August III., geb 1865.
Sachsen-Altenburg. Herzog Ernst II., geb. 17. Febr. 1898.
Sachsen - Coburg - Gotha. Herzog Karl Eduard, geb. 19. Juli 1884.
Sachsen-Meiningen. Herzog Bernhard III., geb. 1. April 1851.
Sachsen-Weimar-Eisenach. Großherzog Wilhelm, geb. 10. Juni 1876.
Schwarzburg-Rudolstadt. Fürst Günther, geb. 21. Aug. 1852.
Schwarzburg-Sondershausen. Fürst Karl Günther, geb. 7. August 1830.
Schweden. Gustav II., König der Schweden, Goten und Wenden. geb. 16. Juni 1858.
Schweiz. Bundesrepublik mit jährlich neu gewähltem Präsidenten.
Serbien. König Peter I., Haus Karageorgjević, geb. 1846, folgte am 24. Juni 1903 dem König Alexander I.
Spanien. König Alphons XIII., geb. 17. Mai 1886.
Türkei. Großsultan Mohamed V., geb. 3. November 1844.
Waldeck. Fürst Friedrich, geb. 20. Jänner 1865.
Württemberg. König Wilhelm II., geb. 25. Februar 1848.

Landesfarben der österreichisch-ungarischen Monarchie.

Böhmen — weiß-rot.
Bosnien und Hercegovina — gelb-rot.
Bukowina — blau-rot.
Dalmatien — gelb-blau.
Galizien — rot-blau.
Görz-Gradiska — weiß-rot.
Istrien — gelb-rot-blau.
Kärnten — weiß-(Silber)-rot.
Krain — weiß-blau-rot.
Mähren — gelb-rot.
Niederösterreich — gelb-blau.
Oberösterreich — weiß-rot.
Salzburg — weiß-rot.
Schlesien — schwarz-gelb.
Serbische Wojwodschaft — weiß-rot-blau.
Steiermark — weiß-grün.
Tirol und Vorarlberg — rot-weiß.
Triest mit Territorium — rot-weiß-rot.
Ungarn mit Siebenbürgen — rot-weiß-grün.
Kroatien — weiß-rot.
Slawonien — blau-weiß-grün.

Wien — weiß-rot.

Handelsflagge von Österreich-Ungarn: Rot-weiß (2 Wappen) -rot-grün.

Kriegsflagge von Österreich-Ungarn: rot-weiß (Wappen) -rot.

Reichsfarben der europäischen Staaten.

Baden — rot-gelb.
Bayern — blau-weiß.
Belgien — schwarz-gelb-rot.
Bulgarien — weiß-grün-rot.
Dänemark — rot-weiß.
Deutsches Reich — schwarz-weiß-rot.
England — rot-weiß-blau.
Frankreich — blau-weiß-rot.
Griechenland — weiß-blau.
Hansastädte — weiß-rot.
Hessen — weiß-rot.
Italien — grün-weiß-rot.
Mecklenburg — rot-blau-gelb.
Montenegro — rot-blau-weiß.
Niederlande — rot-weiß-blau.
Norwegon — rot-weiß-blau.
Österreich — rot-weiß-rot.
Ungarn — rot-weiß-grün.
Oldenburg — blau-rot.

ЗЕМАЉСКА ВИБЛИОТЕКА У САРАЈЕВУ

Португалска — плаво-бијело.
Пруска — црно-бијело.
Румуњска — плаво-жуто-црвено.
Русија — бијело-плаво-црвено.
Саска — зелено-бијело.
Шведска — жуто-плаво.
Швицарска — бијело-црвено.
Србија — црвено-плаво-бијело.
Шпанија — жуто-црвено.
Турска — црвено-зелено.
Виртемберг — црно-црвено.

Судски празници у Босни и Херцеговини.

Осим сваке недјеље вриједи као празник рођен дан Њ. Апостолског Величанства за све парбене странке без разлике вјерозакона (18. августа по н. к.).

Надаље су судски празници:

a) За српско-православне:

1. Нова година, 14./1. јануара;
2. Богојављење Господ., 19./6. јануара;
3. Св. Сава, 27./14. јануара;
4. Сретеније, 15./2. фебруара;
5. Благовјештеније, 7. априла (25. марта);
6. Ђурђев-дан, 6. маја (23. априла);
7. Рођење Јована Крестит., 7. јула (24. јуна);
8. Петров-дан, 12. јула (29. јуна);
9. Пророк Илија (Илијин-дан), 2. августа (20. јула);
10. Преображеније Госп., 19 /6. августа;
11. Усп Богородице, 28./15. августа;
12. Рожд. Богород., 21./8. септембра;
13. Воздвигнуће часн. Крста (Крстов-дан), 27./14. септембра.
14. Сабор арх. Михаила, 21./8. новембра;
15. Ваведеније, 4. децембра (21. новембра);
16. Св. отац Никола 19./6. децембра;
17. Први и други дан Рожд. Христ. (Божић), 7. и 8. јануара (25. и 26. децембра);
18. Велики петак, 17./4. априла;
19. Воскрес. понедјељак, 20./7. априла;
20. Други дан Сошеств. св. Духа, 7. јуна (25. маја);
21. Спасов-дан, 28./15. маја.

b) За римо-католике:

1. Нова година, 1. јануара;
2. Богојављење (св. три краља), 6. јануара;
3. Свијећница, 2. фебруара;
4. Св. Јосип, 19. марта;
5. Благовијест, 25. марта;
6. Спасово, 21. маја;
7. Тијелово (Брашанчево), 11. јуна;
8. Св. Иван Крститељ, 24. јуна;
9. Петар и Павао, 29. јуна;
10. Илијин-дан, 20. јула;
11. Велика Госпојина, 15. августа;
12. Нарођење Б. Д. М., 8. септембра;
13. Сви Свети, 1. новембра;
14. Безгр. Зач. Б. Д. М., 8. децембра;
15. Божић, 25. децембра;
16. Св. Стјепан, 20. августа;
17. Ускрсни понедјељак;
18. Духовски понедјељак.

c) За муслимане:

1. Мевлуд, 1 дан;
2. Рамазански бајрам, 3 дана;
3. Курбан-бајрам, 4 дана.
4. Нова година (1. мухарема).

d) За јевреје:

1. Свака субота у години;
2. Вазам (пасха) прва два и задња два дана;
3. Пурим, 1 дан;
4. Шебуот, 2 дана;
5. Нова година, 2 дана;
6. Дан измирења;
7. Шукхот, прва два и задња два дана.
8. Разорење Јерусалима, 1 дан.

Школски празници.

Као празници имају се сматрати: *a)* све недјеље; *b)* имендан Његова Величанства (4. октобра).

Portugalska — plavo-bijelo.
Pruska — crno-bijelo.
Rumunjska — plavo-žuto-crveno.
Rusija — bijelo-plavo-crveno.
Saska — zeleno-bijelo.
Švedska — žuto-plavo.
Švicarska — bijelo-crveno.
Srbija — crveno-plavo-bijelo.
Španija — žuto-crveno.
Turska — crveno-zeleno.
Würtemberg — crno-crveno.

Sudski praznici u Bosni i Hercegovini.

Osim svake nedjelje vrijedi kao praznik rogjen dan Nj. Apostolskog Veličanstva za sve parbene stranke bez razlike vjerozakona (18. avgusta).

Nadalje su sudski praznici:

a) Za srpsko-pravoslavne:

1. Nova godina, 14./1. januara;
2. Bogojavljenje Gosp., 19./6. januara;
3. Sv. Sava, 27./14. januara;
4. Sretenije, 15./2. februara;
5. Blagovještenije, 7. aprila (25. marta);
6. Gjurgjev-dan, 6. maja (23. aprila);
7. Rogjenje Jovana Krst., 7. jula (24. juna);
8. Petrov-dan, 12. jula (29. juna);
9. Prorok Ilija (Ilijin-dan), 2. augusta (20. jula);
10. Preobraženije Gosp., 19./6. augusta;
11. Usp. Bogorodice, 28./15. augusta;
12. Rožd Bogorod., 21./8. septembra;
13. Vozdvignuće časn. Krsta (Krstov-dan), 27./14. septembra.
14. Sabor arh. Mihaila, 21./8. novembra;
15. Vavedenije, 4. decembra (21. novembra);
16. Sv. otac Nikola, 19./6. decembra;
17. Prvi i drugi dan Rožd. Hrist. (Božić), 7. i 8. januara (25. i 26. decembra);
18. Veliki petak, 17./4. aprila;
19. Voskres. ponedjeljak, 20./7. aprila;
20. Drugi dan Sošestv. sv. Duha, 7. juna (25. maja);
21. Spasov-dan, 28./15. maja.

b) Za rimo-katolike:

1. Nova godina, 1. januara;
2. Bogojavljenje (Sv. tri kralja), 6. januara;
3. Svijećnica, 2. februara;
4. Sv. Josip, 19. marta;
5. Blagovijest, 25. marta;
6. Spasovo, 21. maja;
7. Tijelovo (Brašančevo), 11. juna;
8. Sv. Ivan Krstitelj, 24. juna;
9. Petar i Pavao, 29. juna;
10. Ilijin dan, 20. jula;
11. Velika Gospojina, 15. augusta;
12. Narogjenje B. D. M., 8. septembra;
13. Svi Sveti, 1. novembra;
14. Bezgrj. zač. B. D. M., 8. decembra;
15. Božić, 25. decembra;
16. Sv. Stjepan, 20. augusta;
17. Uskrsni ponedjeljak;
18. Duhovski poncdjeljak.

c) Za muslimane:

1. Mevlud, 1 dan;
2. Ramazanski bajram, 3 dana;
3. Kurban-bajram, 4 dana.
4. Nova godina (1. muharrema).

d) Za jevreje:

1. Svaka subota u godini;
2. Vazam (pasha), prva dva i zadnja dva dana;
3. Purim, 1 dan;
4. Šebuot, 2 dana;
5. Nova godina, 2 dana;
6. Dan Izmirenja;
7. Shukhot, prva dva i zadnja dva dana.
8. Razorenje Jerusalima, 1 dan.

Školski praznici.

Kao praznici imadu se smatrati: *a)* sve nedjelje; *b)* imendan Njegova Veličanstva (4. oktobra);

Portugal — blau-weiß.
Preußen — schwarz-weiß.
Rumänien — blau-gelb-rot.
Rußland — weiß-blau-rot.
Sachsen — grün-weiß.
Schweden — gelb-blau.
Schweiz — weiß-rot.
Serbien — rot-blau-weiß.
Spanien — gelb-rot.
Türkei — rot-grün.
Württemberg — schwarz-rot.

Gerichtsfeiertage in Bosnien und der Hercegovina.

Außer den Sonntagen gilt als Feiertag der Geburtstag Sr. Apostolischen Majestät für alle Streitparteien ohne Unterschied der Religion (18. August).

Weiters sind Gerichtsfeiertage:

a) Für Serb.-orthodoxe.

1. Neujahr, 14./1. Januar;
2. Erscheinung Christi, 19./6. Januar;
3. Heiliger Sava, 27./14. Januar;
4. C. Tr. Christi D. (Sretenije), 15./2. Februar;
5 Maria Verkündigung, 7. April (25. März);
6. Feiertag des heiligen Georg, 6. Mai (23. April);
7. Johann der Täufer 7. Juli (24. juna);
8. Peter und Paul 12. Juli (29. Juni);
9. Heiliger Elias, 2. August (20. Juli);
10. Verklärung Christi, 19./6. August;
11. Maria Himmelfahrt, 28./15. August;
12. Maria Geburt, 21./8. September;
13. Kreuz-Erhöhung 27./14. September;
14. Erzengel Michael, 21./8. November;
15. Maria Opferung, 4. Dezember (21. Novemb.;
16. Heiliger Nikolaus, 19./6. Dezember;
17. Erster und zweiter Tag Geburt Christi, 7. und 8. Januar (25. und 26. Dezember);
18. Charfreitag, 17./4. April;
19. Ostermontag, 20./7. April;
20. Zweiter Tag des Pfingstfestes, 7. Juni (25. Mai);
21. Christi Himmelfahrt, 28./15. Mai.

b) Für Römisch-katholische:

1. Neujahr, 1. Januar;
2. Heilige drei Könige, 6. Januar;
3. Maria Lichtmeß, 2. Februar;
4. Heiliger Johann, 19. März;
5. Maria Verkündigung, 25. März;
6. Christi Himmelfahrt, 21. Mai;
7. Fronleichnam, 11. Juni;
8. Heiliger Josef der Täufer, 24. Juni;
9. Heiliger Petrus und Paulus, 29. Juni;
10. Heiliger Elias, 20. Juli;
11. Maria Himmelfahrt, 15. August;
12. Maria Geburt, 8. September;
13. Aller Heiligentag, 1. November;
14. Maria Empfängnis, 8. Dezember;
15. Christfest (Weihnachten), 25. Dezember;
16. Heiliger Stephan, 20. August;
17. Ostermontag;
18. Pfingstmontag.

c) Für Mohamedaner:

1. Geburtsfest Mohameds (Mevlud), ein Tag;
2. Ramazan Bajram (Idi fitr), drei Tage;
3. Kurban Bajram, vier Tage.
4. Neujahr (1. Muharrem).

d) Für Juden:

1. Jeder Samstag im Jahre;
2. Pasha, die zwei ersten und zwei letzten Tage;
3. Purim, der erste Tag;
4. Šebuot, zwei Tage;
5. Neujahr, zwei Tage;
6. Versöhnungstag;
7. Shukhot, die zwei ersten und zwei letzten Tage.
8. Zerstörung von Jerusalem, 1 Tag.

Schulfeiertage.

Als Feiertage sind zu betrachten: *a)* alle Sonntage, *b)* Namenstag Seiner Majestät (4. Oktober).

Осим тога нема наставе на овим школским празницима:

a) За српско-православне:

1. Нова Година, 14./1. јануара, 1 дан;
2. Богојављење Госи., 19./6. један дан, 20./7. јануара, Сабор св. Јована Прет.;
3. Св. Сава, 27./14. јануара;
4. Велика три Јерарха, 12. фебруара (30. јануара) један дан;
5. Сретење Господње, 15./2. фебруара, један дан;
6. Благовијести, 7. априла (25. марта), један дан;
7. Ђурђев-дан, 6. маја (23. априла), један дан;
8. Цар Константин и Јелена, 3. јуна (21. маја);
9. Рожд. Богород., 21./8. септембра;
10. Кретов дан, 27./14. септембра, један дан;
11. Саб. Арх. Михаила, 21./8. новембра;
12. Ваведеније, 4. децембра (21. новембра), један дан;
13. Св. отац Никола, 19./6. децембра, један дан;
14. Божић, од 6. до укљ. 9. јануара (24. до укљ 27. децембра), 4 дана;
15. Од Великог Четвртка до укљ. уторка иза Воскрес. Христова, 6 дана;
16. Спасов-дан, један дан;
17. Понедјељак и уторак Духовски, два дана;
18. Храм Цркве (гђе га има), један дан;
19. Св. Димитрије, 8. новембра (26. октобра);
20. Ујеч. гл. Јована Крст., 11./29. септембра.

b) За католике:

1. Нова Година, 1. јануара, један дан;
2. Св. три Краља, 6. јануара, један дан;
3. Свијећница, 2. фебруара, један дан;
4. Јосиново, 19. марта, један дан;
5. Благовијест, 25. марта, један дан;
6. Св. Иван Крст., 24. јуна, један дан;
7. Петрово и Павлово, 29. јуна, један дан;
8. Мала Госпојина, 8. септембра, један дан;
9. Сви Свети, 1. новембра, један дан;
10. Безгрј. зач. Б. Д. М., 8. децембра, један дан.
11. Божић, од 24.—27. децембра, 4 дана;
12. Ускрс, од Великог Четвртка до укљ. уторка иза Ускрса;
13. Спасово;
14. Духовски понеђељак, један дан;
15. Тијелово (Брашанчево), један дан;
16. Црквени год (гђе га има), један дан.

c) За муслимане:

1. Курбан-бајрам, 4 дана;
2. Рамазански бајрам, 3 дана;
3. Мевлуд, један дан;
4. Нова Година.

Osim toga nema nastave na ovim školskim praznicima:

a) Za srpsko-pravoslavne:

1. Nova Godina, 14./1. januara, 1 dan;
2. Bogojavljenje Gosp., 19./6. jedan dan; 20./7. januara, Sabor sv. Jovana Prct.
3. Sv. Sava, 27./14. januara;
4. Velika tri Jerarha, 12. februara (30. januara) jedan dan;
5. Sretenije Gospodnje, 15./2. februara, jedan dan;
6. Blagovijesti, 7. aprila (25. marta), jedan dan;
7. Gjurgjev-dan, 6. maja (23. aprila), jedan dan;
8. Car Konstantin i Jelena, 3. juna (21. maja);
9. Rožd. Bogorod., 21./8. septembra;
10. Krstov-dan, 27./14. septembra, jedan dan;
11. Sab. Arh. Mihaila, 21./8. novembra;
12. Vavedenije, 4. decembra (21. novembra), jedan dan;
13. Sv. otac Nikolaj, 19./6. decembra, jedan dan;
14. Božić, od 6. do uklj. 9. januara (24. do uklj. 27. decembra), 4 dana;
15. Od Velikog Četvrtka do uklj. utorka iza Voskres. Hristova, 6 dana;
16. Spasov-dan, jedan dan;
17. Ponedjeljak i utorak Duhovski, dva dana;
18. Hram Crkve (gdje ga ima), jedan dan;
19. Sv. Dimitrije, 8. novembra (26. oktobra);
20. Usječ. gl. Jovana Krst., 11./29. septembra.

b) Za katolike:

1. Nova Godina, 1. januara, jedan dan;
2. Sv. tri Kralja, 6. januara, jedan dan;
3. Svijećnica, 2. februara, jedan dan;
4. Josipovo, 19. marta, jedan dan;
5. Blagovijest, 25. marta, jedan dan;
6. Sv. Ivan Krst., 24. juna, jedan dan;
7. Petrovo i Pavlovo, 29. juna, jedan dan;
8. Mala Gospojina, 8. septembra, jedan dan;
9. Svi Svcti, 1. novembra, jedan dan;
10. Bezgrj. zač. B. D. M., 8. decembra, jedan dan;
11. Božić, od 24.—27. decembra, 4 dana;
12. Uskrs, od Velikog Četvrtka do uklj. utorka iza Uskrsa;
13. Spasovo;
14. Duhovski ponedjeljak, jedan dan;
15. Tijelovo (Brašančevo), jedan dan;
16. Crkveni god (gdje ga ima), jedan dan.

c) Za muslimane:

1. Kurban-bajram, 4 dana;
2. Ramazanski bajram, 3 dana;
3. Mevlud, jedan dan;
4. Nova Godina.

Außerdem sind Schulunterrichtsfeiertage:

a) Für Serb.-orthodoxe:

1. Neujahr, 14./1. Januar, ein Tag;
2. Erscheinung Christi, 19./6. Januar ein Tag, 20./7. Januar, Johannes der Täufer;
3. Heiliger Sava, 27./14. Januar, ein Tag;
4. Drei Jerarchen, 12. Februar (30. Januar), ein Tag;
5. C. Tr. Chr. D., 15./2. Februar, ein Tag;
6. Maria Verkündigung, 7. April (25. März), ein Tag;
7. Heiliger Georg, 6. Mai (23. April), ein Tag;
8. Heiliger Konstantin und Helene; 3. Juni (21. Mai);
9. Maria Geburt, 21./8. September, ein Tag;
10. Kreuzerhöhung (Krstov dan), 27./14. September, ein Tag;
11. Erzengel Michael, 21./8. November, ein Tag;
12. Maria Opferung, 4. Dezember (21. November), ein Tag;
13. Heiliger Nikolaus, 19./6. Dez., ein Tag;
14. Geburt Christi, vom 6. bis inkl. 9. Januar (24. bis inkl. 27. Dezember), vier Tage;
15. Vom Gründonnerstag bis inkl. Dienstag nach Christi Auferstehung, sechs Tage;
16. Christi Himmelfahrt, ein Tag;
17. Montag und Dienstag nach Pfingsten, zwei Tage;
18. Kirchweihe (wo sie eingeführt), ein Tag;
19. Heiliger Demetrius, 8. Nov. (26. Okt.);
20. Enthauptung des heiligen Johannes, 11./29. September.

b) Für Katholiken:

1. Neujahr, 1. Januar, ein Tag;
2. Heilige drei Könige, 6. Januar, ein Tag;
3. Maria Lichtmeß, 2. Februar, ein Tag;
4. Josef, Nährvater, 19. März, ein Tag;
5. Maria Verkündigung, 25. März, ein Tag;
6. Johannes der Täufer, 24. Juni, ein Tag;
7. Peter und Paul, 29. Juni, ein Tag;
8. Maria Geburt, 8. September, ein Tag;
9. Aller Heiligentag, 1. November, 1 Tag;
10. Maria Empfängnis, 8. Dezember, ein Tag;
11. Christfest (Weihnachten), vom 24.—27. Dezember, 4 Tage;
12. Ostern, vom Gründonnerstag bis inkl. Dienstag nach Ostern;
13. Christi Himmelfahrt;
14. Montag nach Pfingsten, ein Tag;
15. Fronleichnamstag;
16. Kirchweihe (wo sie gefeiert wird), ein Tag.

c) Für Mohamedaner

1. Kurban Bajram, vier Tage;
2. Ramazan Bajram, drei Tage;
3. Mohammeds Geburtstag, ein Tag;
4. Neujahr.

Вијести

за идуће годиште „1916“ нека се до 1. августа и то само писмено пошаљу на уредништво „Босански Гласник“ у Сарајево или у Беч III/1, и свака уважења вриједна вијест биће на право мјесто стављена.

Vijesti

za iduće godište „1916“ neka se do 1. augusta i to samo pismeno pošalju na uredništvo „Bosanski Glasnik“ u Sarajevo ili u Beč III/1, i svaka uvaženja vrijedna vijest biće na pravo mjesto stavljena.

Mitteilungen

für den nächsten Jahrgang „1916“ wolle man bis 1. August, und zwar nur schriftlich an die Redaktion des „Bosnischer Bote“ in Sarajevo oder Wien III/1 senden und findet jede zur Aufnahme geeignete Mitteilung unentgeltliche Aufnahme an richtiger Stelle.

Januar.

Siječanj ima 31 dan.

Januar.

Kältemonat. 31 Tage.

Dužina dana:

Od 8 sati 21 min. do 9 sati 21 min. — Dan naraste za 1 sat 0 min. — Sunce stupa u znak **vodopije** dne 21. u 4 sata 0 min. izjutra. — Mjesec najbliže zemlji dne 12. u 3 sata po p., najdalje od zemlje dne 24. u 10 sati pr. p.

Дужина дана:

Од 8 сати 21 мин. до 9 сати 21 мин. — Дан нарасте за 1 сат 0 мин. — Сунце ступа у знак **водолије** дне 8. јан. у 4 сата 0 мин. изјутра. —

Dani	Tage	Katholiken	Za katolike	Protestanten
1 Petak	Freitag	Neuj. Ch. B.	Nov. god. 1915. Obrez. Is.	Neuj. Ch. B.
2 Subota	Samstag	Makarius	Makarije, opat	Abel u. Seth
	1. sedmica	1. Woche	Kath. Nachdem Herodes gestorben war. Matth. 2, 19—23. Prot. Von der Flucht nach Ägypten. Matth. 2, 13—23. Gr. Vom Geschlechteregister Jesu. Matth. 1, 1—25. — Kad je Herod umro. Mat. 2, 19—23.		
3 Nedjelja	Sonntag	n. N. Genoveva	Genoveva, djevica	n. N. Enoch
4 Ponedjeljak	Montag	Titus B.	Tito, biskup	Isabella
5 Utorak	Dienstag	Telesphor.	Telesfor, papa, muč.	Simeon
6 Srijeda	Mittwoch	Heil. 3 Kön.	Bogojavlj. (Sv. tri kr.)	Ersch. Chr.
7 Četvrtak	Donnerstag	Lucian	Lucijan	Isidor
8 Petak	Freitag	Severin	Severin, opat	Erhard
9 Subota	Samstag	Julian	Julijan	Martial
	2. sedmica	2. Woche	Kath. und Prot. Als Jesus 12 Jahre alt war. Luk. 2, 42—52. Gr. Von der Flucht nach Ägypten. Matth. 2, 14—23. Kad je Isusu bilo dvanaest godina. Luk. 2, 42—52.	
10 Nedjelja	Sonntag	1 Ep. Paul Eins.	1 B. Pavao pust.	1 Ep. Paul Eins.
11 Ponedjeljak	Montag	Hyginus	Higin, papa, muč.	Mathilde
12 Utorak	Dienstag	Ernestus	Ernest, opat	Reinhold
13 Srijeda	Mittwoch	Veronika	Veronika	Hilarius
14 Četvrtak	Donnerstag	Felix	Srećko	Felix
15 Petak	Freitag	Maur., Paul. E.	Mavro, Pavao pust.	Maurus
16 Subota	Samstag	Marcellus	Marcel, papa, muč.	Marcellus
	3. sedmica	3. Woche	Kath. und Prot. Von der Hochzeit zu Kanä. Joh. 2, 1—11. Gr. Vom Johannes in der Wüste. Mark. 1, 1—8. Svadba u Kani. Jo. 2, 1—11.	
17 Nedjelja	Sonntag	2 Ep. Anton Eins.	2 B. Antun, pust.	2 Ep. Anton Eins.
18 Ponedjeljak	Montag	Name Jesu	Ime Isus	Priska
19 Utorak	Dienstag	Kanut.	Kanut	Sara
20 Srijeda	Mittwoch	Fabian u. Sebast.	Fab., p. i Seb., muč.	Fabian u. Sebast.
21 Četvrtak	Donnerstag	Agnes J.	Janja, djev., muč.	Agnes
22 Petak	Freitag	Vinzenz M.	Vincenc i Anast., muč.	Vinzenz
23 Subota	Samstag	Maria Vermähl.	Zaruke bl. Dj. Marije	Emerentia
	4. sedmica	4. Woche	Kath. und Prot. Jesus heilt einen Aussätzigen. Matth. 8, 1—13. Gr. Vom Zöllner und Pharisäer. Luk. 18, 10—14. Isus ozdravi gubavog. Mat. 8, 1—13.	
24 Nedjelja	Sonntag	3. Ep. Timotheus	3 B. Timotej, biskup, m.	3 Ep. Timotheus
25 Ponedjeljak	Montag	Pauli Bek.	Obrać. sv. Pav. ap.	Pauli Bek.
26 Utorak	Dienstag	Polykarpus	Polikarpo, bisk., mučen.	Polykarpus
27 Srijeda	Mittwoch	Johann Chrys.	Ivan Zlat., b. i nauč.	Johann Chrysost.
28 Četvrtak	Donnerstag	Julian B.	Julijan, biskup	Karl der Große
29 Petak	Freitag	Franz v. Sales	Franjo Sal., bisk. i. n.	Valerius
30 Subota	Samstag	Martina	Martina, djev., muč.	Adelgunde
	5. sedmica	5. Woche	Kath. und Prot. Von den Arbeitern im Weinberge. Matth. 20, 1—16. Vom verlorenen Sohne. Luk. 15, 11—32. Priča o najamnicima vinograda. Mat. 20, 1—16.	
31 Nedjelja	Sonntag	Sept. Petrus N.	Sedamdes. Petar Nol. pr.	Sept. Virgilius

Sonn- und Festtagsnamen: 1. Christi Beschneidung. 3. Genoveva. 6. Kaspar,

Мјесец најближе земљи дне 12. дец. у 3 сата по п., најдаље од земље дне 11. јан. у 10 сати пр. п.

Tageslänge:

Von 8 Stunden 21 Min. bis 9 Stunden 21 Min. — Der Tag nimmt zu um 1 Stunde 0 Min. — Die Sonne tritt in das Zeichen des **Wassermannes** den 21. um 4 Uhr 0 Min. morgens. — Mond in Erdnähe am 12. um 3 Uhr nachmittags, in Erdferne am 24. um 10 Uhr vormittags.

Јануар

има 31 дан.

Serb.-orth.Christen Dezember 1914 und Januar 1915		Дани	За срп.-православне	Za muslimane II. Safer III. Rebî-el-avel 1333		Israeliten IV. Tebeth V. Schebat 5675		☾ L.
19	Bonifazius	Петак	Муч. Вонифатије	14	7. Džuma (Sretni dani)	15		
20	Ignatius M.	Субота	Игњ.Б., Д.арх.срп. *(Оци еви)*	15		16	**15. Sabb.**	
		Недјеља 30. (св. Отаца), глас 5.						
21	F. Väter Jul.	Недјеља	Мучен. Јулијана	16		17		
22	Anastasia	Понедјељак	Великом. Анаст.	17		18		
23	10 Märtyrer	Уторак	10 муч. (Туцин дан)	18		19		
24	Fasten Ende	Сриједа	Муч. Евђ. (Бадњи дан)	19		20	Tekufah.	
25	Geb. Chr.	Четвртак	Рожд. Хр. (Божић)	20		21		
26	Mutter G.	Петак	Сабор Богородице	21	8. Džuma	22		
27	Stephan M.	Субота	Св. Стеван, архиђ.	22		23	**16.S.V.d.N.M.**	
		Недјеља 31., по Рождеству, глас 6.						
28	F.n.W.20000M.	Недјеља	20000 мученика	23		24		
29	Unschuld. K.	Понедјељак	Младенци (14.000 дј.)	24		25		
30	Anysia	Уторак	Мучен. Анисија и Зот.	25		26		
31	Melania	Сриједа	Препод. Меланија	26		27		
1	Neujahr 1915	Четвртак	Обр. Г., Вас. Вел., Новагод.	27		28		
2	Silvester	Петак	Силвестар, папа	28	9. Džuma	29		
3	Malachius	Субота	Малахије и Гордије	29	Safar	1	**17. Sabb.** Schebat. R.Ch.	
		Недјеља 32., пред Просвјећењем, глас 7.						
4	E.v.Ep. 70 Ap.	Недјеља	Јевстатије, Сабор 70 ап.	1	Rebî-el-evel	2		
5	Theopem.	Понедјељак	Крстов дан (Пост.)	2		3		
6	Ersch. Chr.	Уторак	Богојављеније Госп.	3		4		
7	Joh. d. T.	Сриједа	Сабор Јована Крститеља	4		5		
8	Georg	Четвртак	Георгије и Емилијан	5		6		
9	Polyeuktes	Петак	Полијевкто, муч.	6	10. Džuma	7		
10	Gregor N.	Субота	Григорије еп. Нисијски	7		8	**18. Sabb.**	
		Недјеља 33., митара и фарисеја, глас 8 (поч. Триод.).						
11	D. Zölln., Triodium	Недјеља	Преподоб. Теодосије	8	Medina proglašena rezidencijom	9		
12	Tatiana	Понедјељак	Татијана, муч.	9		10		
13	Hermylius	Уторак	Ермил и Стратоник	10		11		
14	Sabbas I.	Сриједа	Свети Сава I.	11		12		
15	Paul Theb.	Четвртак	Павле Тивејски	12	Mevlidi-nebevi	13		
16	Petri Kettenf.	Петак	*Часне вериге ап. Петра*	13	11. Džuma (Sretni dani)	14		
17	Anton d. G.	Субота	Антоније вёлики	14		15	**19. S.** Baumfest.	
		Недјеља о блудном сину, глас 1.						
18	D. v. S. Ath.	Недјеља	Максим, Атан. и Кирил.	15	Sretni dan	16		

Melchior, Balthasar. 10. Paul Einsiedler. 17. Anton Einsiedler. 24. Timotheus. 31. Petrus N.

Februar.

Veljača ima 28 dana.

Februar.

Taumonat. 28 Tage.

Dužina dana:

Od 9 sati 24 min. do 10 sati 53 min. — Dan naraste za 1 sat 29 min. — Sunce stupa u znak **ribâ** dne 19. u 6 sati 23 min. na večer. — Mjesec najbliže zemlji dne 7. u 2 sata po p., najdalje od zemlje dne 21. u 7 sati izjutra.

Дужина дана:

Од 9 сати 24 мин. до 10 сати 53 мин. — Дан нарасте за 1 сат 29 мин. — Сунце ступа у знак **рибâ** дне 6. фебр. у 6 сати 23 мин. на вечер.

Dani	Tage	Katholiken	Za katolike	Protestanten
Ponedjeljak	Montag	Ignaz M.	Ignacije, bisk., muč.	Brigitta
2 Utorak	Dienstag	Maria Lichtm.	Svijećnica	Maria Reinigung
3 Srijeda	Mittwoch	Blasius B. M.	Blaž, biskup, muč.	Blasius
4 Četvrtak	Donnerstag	Veronika	Veronika	Veronika
5 Petak	Freitag	Agatha	Agata, dj. m.	Agatha
6 Subota	Samstag	Dorothea	Doroteja, dj. m.	Dorothea
6. sedmica	6. Woche	Kath. und Prot. Vom Säemann und Samen. Luk. 8, 4—15. Gr. Vom letzten Gerichte. Matth. 25, 31—46. Priča o sijaču i sjemenu. Luk. 8, 4—15.		
7 Nedjelja	Sonntag	Sex. Romuald ☾	Šezdes. Romualdo, opat	Sex. Richard
8 Ponedjeljak	Montag	Johann v. Matha	Ivan Matski, isp.	Salomon
9 Utorak	Dienstag	Apollonia	Apolonija, djev. muč.	Apollonia
10 Srijeda	Mittwoch	Scholastica	Skolastika	Gabriel
11 Četvrtak	Donnerstag	Maria Lourdes	Lurdska Gospa	Euphrosine
12 Petak	Freitag	Eulalia	Eulalija, muč.	Eulalia
13 Subota	Samstag	Katharina	Katarina R.	Kastor
7. sedmica	7. Woche	Kath. und Prot. Jesus heilt einen Blinden. Luk. 18, 31—43. Gr. Vom Fasten und Almosen. Matth. 6, 14 –21. Isus izliječi slijepca. Luk. 18, 31—43.		
14 Nedjelja	Sonntag	Quinq. Valentin	Petdes. Valentin	Estom. Valentin
15 Ponedjeljak	Montag	Faustinus	Faustin	Faustinus
16 Utorak	Dienstag	Fastnacht, Juliana	Julijana, muč.	Juliana
17 Srijeda	Mittwoch	Aschrm., Konst. †	Pepelnica, Konstancija †	Konstantia
18 Četvrtak	Donnerstag	Flavian	Flavijan, Donat	Susanna
19 Petak	Freitag	Konrad †	Konrad, pr. †	Gabinus
20 Subota	Samstag	Eleutherius †	Eleuterije, biskup †	Eucharius
8. sedmica	8. Woche	Kath. und Prot. Jesus wird vom Teufel versucht. Matth. 4, 1—11. Gr. Vom Nathanael. Joh. 1, 43—51. Isus u pustinji napastovan. Mat. 4, 1—11.		
21 Nedjelja	Sonntag	1 Invoc. Eleonora	1. Čista Eleonora	1 Invoc. Eleonora
22 Ponedjeljak	Montag	Petri Stuhlfeier ☽	Stolica sv. Petra u Ant.	Petri Stuhlfeier
23 Utorak	Dienstag	Romana	Romana	Severinus
24 Srijeda	Mittwoch	Quat., Matthias †	Quatre, Matija, ap. †	Matthias
25 Četvrtak	Donnerstag	Walpurga	Valpurga	Viktor
26 Petak	Freitag	Quat., Alexander †	Quatre, Aleksandar †	Gotth.
27 Subota	Samstag	Quat., Leander †	Quatre, Leandar †	Leander
9. sedmica	9. Woche	Kath. Von der Verklärung Jesu. Matth. 17, 1—9. Prot. Vom kananäischen Weibe. Matth. 15, 21—28. Gr. Vom Gichtbrüchigen. Mark. 2, 1—11. Preobraženje Isusovo. Mat. 17, 1—9.		
28 Nedjelja	Sonntag	2 Rem. Romanus	2. Pačista Roman	2 Rem. Romanus

Sonn- und Festtagsnamen: 2. Maria Lichtmeß. 7. Romuald. 14. Valentin.

— Мјесец најближе земљи дне 25. јан. у 2 сата по п., најдаље од земље дне 8. фебр. у 7 сати изјутра.

Tageslänge:

Von 9 Stunden 24 Min. bis 10 Stunden 53 Min. — Der Tag nimmt zu um 1 Stunde 29 Min. — Die Sonne tritt in das Zeichen der **Fische** am 19. um 6 Uhr 23 Min. abends. — Mond in Erdnähe am 7. um 2 Uhr nachmittags, in Erdferne am 21. um 7 Uhr morgens.

Фебруар

има 28 дана.

Serb.-orth.Christen Januar und Februar 1914			Дани	За срп.-православне	Za muslimane III. Rebî-el-avel IV. Rebî-el-accher 1333		Israeliten V. Schebat VI. Adar 5675		☾ L.
19	Makar. v. Eg.		Понедјељак	Макарије Египћанин	16		17		
20	Euthym.		Уторак	Јефтимије велики	17		18		
21	Maxim.		Сриједа	Максим, исповједник	18		19		
22	Tim., Verl. S.		Четвртак	Тимот. и Анастасије	19		20		
23	Klemens		Петак	Климент, еп. Анкирски	20	12. Džuma	21		
24	Xene		Субота	Преп. мати Ксенија (*Зад.*)	21		22	**20. Sabb.**	
			Недјеља месопусна, глас 2.						
25	D Massp.	Butterwoche	Недјеља	Григор. богосл. (*Мес. пок.*)	22		23		
26	Xenoph.		Понедјељак	Ксенофон и дружина	23	Smrt Muham.	24		
27	Joh. Chrys.		Уторак	Пренос мошт. Јов. Злат.	24		25		
28	Ephr. Syr.		Сриједа	Јеврем Сирин	25		26		
29	Ignatius		Четвртак	Прен. мошт. Игњ. б.	26		27		
30	Bas., Greg.		Петак	Св. три Јерарха	27	13. Džuma	28		
31	Cyr. u. J.		Субота	Кир. и Јован, врач.	28		29	**21. S.** V. d. N. M.	
			Недјеља сиропусна, глас 3.						
1	Febr., D Syrop.		Недјеља	Муч. Триф. (*Бијеле покл.*)	29		30	Rosch-Ch.	
2	Chr. D.		Понедјељак	Срет. Госп. (*Поч. пост.*)	30		1	**Adar**	
3	Simeon		Уторак	Симеон Богопримац	1	**Rebî-el-accher**	2		
4	Isidor		Сриједа	Преподобни Исидор	2		3		
5	Agatha		Четвртак	Мучен. Агатија	3		4		
6	Bucolas		Петак	Вукола еп. смир.	4	14. Džuma	5		
7	Parthen.		Субота	Партеније, еп. (*Тод. суб.*)	5		6	**22. Sabb.**	
			1. Недјеља поста (православља), глас 4.						
8	D 1 Sabbas II.		Недјеља	Св. Сава II. архиеп. српски	6		7	Geb. u. Tod Mos.	
9	Niceph.		Понедјељак	Муч. Никифор	7		8		
10	Charal.		Уторак	Мученик Хараламније	8		9		
11	Blasius		Сриједа	Свећеномуч. Власије	9		10		
12	Meletius		Четвртак	Мелетије, патр.	10		11	Fasten Esther.	
13	Martin, Sim.		Петак	Симеон мирот.	11	15. Džuma	12		
14	Cyrill		Субота	Св. Ћирило, ап. слов.	12		13	**23. Sabb.**	
			2. Недјеља поста (пачиста), глас 5.						
15	D 2 Onesym.		Недјеља	Апостол Онисим	13	Sretni dan	14	Purim	

6. Juliana. 17. Konstantin. 21. Eleonora. 24. Matthias. 28. Romanus.

Mart.

Ožujak ima 31 dan.

Dužina dana:

Od 10 sati 56 min. do 12 sati 40 min. — Dan naraste za 1 sat 44 min. — Sunce stupa u znak **ovna** dne 21. u 5 sati 52 min. po p. — Početak proljeća. — Mjesec najbliže zemlji dne 5. u 4 sata izjutra, najdalje od zemlje dne 21. u 2 sata izjutra.

März.

Lenzmonat. 31 Tage.

Дужина дана:

Од 10 сати 56 мин. до 12 сати 40 мин. — Дан нарасте за 1 сат 44 мин. — Сунце ступа у знак **овна** дне 8. марта у 5 сати 52 мин. по п. —

Dani	Tage	Katholiken	Za katolike	Protestanten
1 Ponedjeljak	Montag	Albinus B.	Albin, bisk.	Albinus
2 Utorak	Dienstag	Simplicius	Simplicije	Simplizius
3 Srijeda	Mittwoch	Kunigunde †	Kunegunda, kv. †	Kunigunde
4 Četvrtak	Donnerstag	Kasimir	Kazimir	Adrian
5 Petak	Freitag	Eusebius †	Euzebije †	Friedrich
6 Subota	Samstag	Fridolin †	Fridolin, op. †	Fridolin
10. sedmica	10. Woche	Kath. und Prot. Jesus treibt einen Teufel aus. Luk. 11, 14—23. Gr. Von der Nachfolge Christi. Mark. 8, 34—39. Isus izgoni gjavla. Luk. 11, 14—23.		
7 Nedjelja	Sonntag	3 Oculi Thom. v. A.	3. Bezimena Toma Akv.	3 Oculi Felicitas
8 Ponedjeljak	Montag	Johann v. Gott ☾	Ivan od Boga	Philemon
9 Utorak	Dienstag	Franziska	Franciska r.	Prudentius
10 Srijeda	Mittwoch	40 Märtyrer †	40 mučenika †	Alexander
11 Četvrtak	Donnerstag	Heraklius	Heraklije	Rosina
12 Petak	Freitag	Gregor d. G. †	Grgur V., papa †	Gregor
13 Subota	Samstag	Rosina †	Rosina †	Ernst
11. sedmica	11. Woche	Kath. und Prot. Jesus speiset 5000 Mann. Joh. 6, 1—15. Gr. Vom besessenen Stummen. Mark. 9, 17—31. Isus nahrani 5000 ljudi. Iv. 6, 1—15.		
14 Nedjelja	Sonntag	4 Lät. Mathilde	4. Sredop. Matilda	4 Lät. Zacharias
15 Ponedjeljak	Montag	Longinus	Longin	Christoph
16 Utorak	Dienstag	Heribert	Heribert	Cyriakus
17 Srijeda	Mittwoch	Gertrude †	Gertruda †	Gertrude
18 Četvrtak	Donnerstag	Eduard	Eduard, Ciril Jerusal.	Anselm
19 Petak	Freitag	*Josef Nährvater †	*Josip †	Josef Nährvater
20 Subota	Samstag	Nicetas †	Niceta †	Ruprecht
12. sedmica	12. Woche	Kath. und Prot. Die Juden wollten Jesum steinigen. Joh. 8, 46—59. Gr. Von den Söhnen des Zebedäus. Mark. 10, 12—45. Židovi hoće da Isusa kamenuju. Iv. 8, 46—59.		
21 Nedjelja	Sonntag	5 Jud. Benedikt	5. Gluha Benedikt	5 Jud. Benedikt
22 Ponedjeljak	Montag	Oktavian	Oktavijan	Kasimir
23 Utorak	Dienstag	Viktorin	Viktorin	Eberhard
24 Srijeda	Mittwoch	Gabriel Erzengel †	Gabrijel Arkangj. †	Gabriel
25 Četvrtak	Donnerstag	*Mariä Verkündig.	*Blagovijest	Mariä Verkündig.
26 Petak	Freitag	Emanuel †	Emanuel †	Emanuel
27 Subota	Samstag	Rupertus †	Ivan D. Ruperto †	Hubert
13. sedmica	13. Woche	Kath. und Prot. Vom Einzuge Jesu in Jerusalem. Matth. 21; 1—9. Gr. Marias Fußsalbung. Joh. 12, 1—18. Isus ulazi u Jerusalem. Mat. 21, 1—9.		
28 Nedjelja	Sonntag	6 Palms. Guntram	6 Cvjetna Guntram	6 Palms Malchus
29 Ponedjeljak	Montag	Cyrill, D. M.	Ćiril, gjak., muč.	Eustasius
30 Utorak	Dienstag	Quirinus	Kvirin	Guido
31 Srijeda	Mittwoch	Amos †	Amos †	Amos

Sonn- und Festtagsnamen: 7. Thomas v. A. 14. Mathilde.
Landesfeiertag: 19. **Josef Nährv. Chr.** in Bosnien u. d. Hercegovina,

Почетак пролећа. — Мјесец најближе земљи дне 20. фебр. у 4 сата изјутра, најдаље од земље дне 8. марта у 2 сата изјутра.

Tageslänge:

Von 10 Stunden 56 Min. bis 12 Stunden 40 Min. — Der Tag nimmt zu um 1 Stunde 44 Min. — Die Sonne tritt in das Zeichen des **Widders** den 21. um 5 Uhr 52 Min. nachm. — Frühlingsanfang. — Mond in Erdnähe den 5. um 4 Uhr morgens, in Erdferne den 21. um 2 Uhr morgens.

Март

има 31 дан.

Serb.-orth.Christen Februar und März		Дани	За срп.-православне	Za muslimane IV. Rebî-el-accher V. Džem.-el-avel 1333		Israeliten VI. Adar VII. Nisan 5675		☾ L.
16	Pamphil.	Понедјељак	Муч. Памфилија	14	Sretni dani	15	Sch.-Pur.	
17	Theod. Tyr.	Уторак	Теодор Тирон	15		16		
18	Leo P.	Сриједа	Лав, п. римски	16		17		
19	Archippus	Четвртак	Ап. Архип и Филимон	17		18		
20	Leo Bisch.	Петак	Лав, еп. кат.	18	16. Džuma	19		
21	Timotheus	Субота	Тимотије, Јевстат.	19		20	**24. Sabb.**	
		3. Недјеља поста (крстопоклона), глас 6.						
22	D 3 Eugen	Недјеља	Муч. у Евген.	20		21		
23	Polykarp.	Понедјељак	Поликарп, епископ.	21		22		
24	E. d. h. Johann	Уторак	I. и II. об. гл. Ј. Крст.	22		23		
25	Tarasius	Сриједа	Тарасије, патр.	23		24		
26	Porphyr.	Четвртак	Порфирије	24		25		
27	Prokop.	Петак	Прокоп. Декаполит	25	17. Džuma	26		
28	Basilius	Субота	Василије, Марина	26		27	**25. S.** V. d. N. M.	
		4. Недјеља поста (средопосна), глас 7.						
1	März, D 4 E.	Недјеља	Муч. Евдокија	27		28		
2	Theodot.	Понедјељак	Теодот	28		29	Rosch.-Chod.	
3	Eutrop.	Уторак	Евтропије, Клеоник	29		1	**Nisan**	
4	Gerasim	Сриједа	Преподоб. Герасим	1	**Džem.-el-avel**	2		
5	Konon	Четвртак	Мученик Конон	2		3		
6	42 Märtyrer	Петак	42 муч. у Амор.	3	18. Džuma	4		
7	Basilius	Субота	Васил., Јеврем, Евгеније	4		5	**26. Sabb.**	
		5. Недјеља поста (акатистна), глас 8.						
8	D 5 Theophil.	Недјеља	Теофилакт, еп. ником.	5		6		
9	40 Märtyrer	Понедјељак	*40 Мученика (Мученици)*	6		7		
10	Quadrat.	Уторак	Муч. Код. и др.	7		8		
11	Sophron.	Сриједа	Софроније, патр. јерус.	8	Narogjenje Alia	9		
12	Gregorius	Четвртак	Григорије двојеслов	9		10		
13	Niceph.	Петак	Пренос м. Никифора	10	19. Džuma	11		
14	Benedict	Субота	Преп. Венедикт	11		12	**27. Sabb.**	
		6. Недјеља поста (цвјетна).						
15	D 6 Palms.	Недјеља	Цвијети	12		13		
16	Sabinus	Понедјељак	Муч. Савин и Трофим	13	Sretni dani	14	V. d. Passahfest.	
17	Alexius	Уторак	Алексије, човјек Божји	14		15	**Pass.-A.**	
18	Cyrillus	Сриједа	Кирил, јерус.	15	Smrt Alia	16	**2. Fest**	

Marterwoche

21. Benedikt. 25. Maria Verkündigung. 28. Guntram.
Kärnten, Krain, Küstenland, Salzburg, Steiermark, ganz Tirol und Vorarlberg.

April.

Travanj ima 30 dana.

April.

Ostermonat. 30 Tage.

Dužina dana:

Od 12 sati 44 min. do 14 sati 21 min. — Dan naraste za 1 sat 37 min. — Sunce stupa u znak **bika** dne 21. u 5 sati 29 min. izjutra. — Mjesec najbliže zemlji dne 2. u 1 sat u noći i dne 30. u 8 sati izjutra, najdalje od zemlje dne 17. u 5 sati po p.

Дужина дана:

Од 12 сати 44 мин. до 14 сати 21 мин. — Дан нарасте за 1 сат 37 мин. — Сунце ступа у знак **бика** дне 8. апр. у 5 сати 29 мин. изјутра. —

	Dani	Tage	Katholiken	Za katolike	Protestanten
1	Četvrtak	Donnerstag	Gründ., Hugo †	Vel. četvrt., Hugo †	Gründ., Theodor
2	Petak	Freitag	Karfrtg., Frz. d. P. †	Vel. petak, Franjo Paul. †	Karfreitag Amalia
3	Subota	Samstag	Karsmstg., Rich. †	Velika subota, Rikardo †	Karsamst., Darius
	14. sedmica	14. Woche	Kath. und Prot. Von der Auferstehung Jesu. Mark. 16, 1—7. Gr. Im Anfange war das Wort. Joh. 1, 1—17. Isus uskrsnu. Mark. 16, 1—7.		
4	Nedjelja	Sonntag	Ostersonntag	Uskrs.	Osterstg.
	Ponedjeljak	Montag	*Ostermontag	*Uskrsni ponedjeljak	Ostermtg.
6	Utorak	Dienstag	Cölestin	Celestin, Siksto	Irenäus
7	Srijeda	Mittwoch	Hermann	Herman	Hegesippus
8	Četvrtak	Donnerstag	Dionysius	Dionizije	Apollonia
9	Petak	Freitag	Marija Kl.	Maria Kl.	Demetrius
10	Subota	Samstag	Ezechiel	Ezekijel	Daniel
	15. sedmica	15. Woche	Kath. und Prot. Jesus kommt bei verschlossenen Türen. Joh. 20, 19—31. Gr. Vom ungläubigen Thomas. Joh. 20, 19—31. Isus unigje kroz zatvorena vrata. Iv. 20, 19—31.		
11	Nedjelja	Sonntag	1 Quas. Leo P.	1 Uskrs. Leon, papa I.	1 Quas. Leo P.
12	Ponedjeljak	Montag	Julius	Julije, papa	Julius
13	Utorak	Dienstag	Hermenegild	Hermenegildo	Justinus
14	Srijeda	Mittwoch	Justin M.	Justin, m.	Tiberius
15	Četvrtak	Donnerstag	Anastasia	Anastazija	Olympia
16	Petak	Freitag	Turibius	Turibije	Charisius
17	Subota	Samstag	Rudolf	Rudolf	Rudolf
	16. sedmica	16. Woche	Kath. und Prot. Vom guten Hirten. Joh. 10, 11—16. Griech. Vom Josef von Arimathäa. Mark. 15, 43—16, 8. O dobrom pastiru. Iv. 10, 11—16.		
18	Nedjelja	Sonntag	2 Mis. Apollonius	2 Uskrs. Apolonije, m.	2 Mis. Flavian
19	Ponedjeljak	Montag	Kreszentius	Krescencije	Werner
20	Utorak	Dienstag	Sulpitius	Sulpicije	Sulpitius
21	Srijeda	Mittwoch	Anselm	Anzelmo	Adolar
22	Četvrtak	Donnerstag	Soter u. Kajus	Soter i Kajo	Soter u. K.
23	Petak	Freitag	Adalbert	Vojtjeh	Georg
24	Subota	Samstag	Georg	Juraj	Albrecht
	17. sedmica	17. Woche	Kath. u. Prot. Über ein Kleines werdet ihr mich wieder sehen. Joh. 16, 16—22. Gr. Vom Kranken bei Bethesda. Joh. 5, 2—15. Malo i ne ćete me vidjeti. Iv. 16, 16—22.		
25	Nedjelja	Sonntag	3. J. Jos. Schutzf.	3 Uskrs. Zaštita sv. Josipa	3 Jub. Markus
26	Ponedjeljak	Montag	Maria v. guten R.	Majka dobrog srca, Klet	Kletus Pr.
27	Utorak	Dienstag	Peregrinus	Peregrin, Zita	Anastasius
28	Srijeda	Mittwoch	Paul v. Kr.	Pavao od križa	Vitalis
29	Četvrtak	Donnerstag	Peter M.	Petar, m.	Sibylla
30	Petak	Freitag	Katharina v. Siena	Katarina sijen.	Eutropius

Sonn- und Festtagsnamen: 1. Hugo. 2. Franz d. P. 3. Richard. 4. Isidor. 5. Vinzenz.

Мјесец најближе земљи дне 20. марта у 1 сат у ноћи и дне 17. апр. у 8 сати изјутра, најдаље од земље дне 17. априла у 5 сати по п.

Tageslänge:

Von 12 Stunden 44 Min. bis 14 Stunden 21 Min. — Der Tag nimmt zu um 1 Stunde 37 Min. — Die Sonne tritt in das Zeichen des **Stiers** den 21. um 5 Uhr 29 Min. morgens. — Mond in Erdnähe den 2. um 1 Uhr nachts und den 30. um 8 Uhr morgens, in Erdferne den 17. um 5 Uhr nachmittags.

Април

има 30 дана.

Serb.-orth. Christen März und April		Дани	За срп.-православне	Za muslimane V. Džem.-el-avel IV. Džem-el-acchar. 1333		Israeliten VII. Nisan VIII. Ijjar 5675		☾ L.
19	Gründonn. (Marter-woche)	Четвртак	Вел. Четвртак	16		17	*Halbfeiertage.*	♎
20	Charfreitag (Marter-woche)	Петак	Велики Петак	17	20. Džuma	18	*Halbfeiertage.*	♏
21	Karsamst. (Marter-woche)	Субота	Велика Субота	18		19	**28. Sabb.**	♏
		Недјеља свијетла.						
22	Ostersonntag	Недјеља	Воскресеније Христово	19		20	*Halbfeiertag.*	♑
23	Ostermontag	Понедјељак	Воскресни понедјељак	20		21	7. Fest	♑
24	Osterdienstag	Уторак	Воскресни уторак	21		22	S. F., P.-E.	♒
25	M. Verk.	Сриједа	Благовјести	22		23		♒
26	Gabriel	Четвртак	Арх. Гаврил.	23		24	Tekufah.	♓
27	Matrona	Петак	Преподобна Матрона	24	21. Džuma	25		♓
28	Hilarion	Субота	Преподобни Иларион	25		26	**29. S.** V. d. N. M.	♓
		2. Недјеља Томина, глас 1.						
29	D 1 Markus	Недјеља	Марко и Кир.	26		27		♓
30	Joh. El.	Понедјељак	Јован Љествичник	27		28		♓
31	Hypatius	Уторак	Ипатије чудотв.	28		29		♓
1	**April**, Mar.	Сриједа	Марија Египћанка	29		30	Rosch-Ch.	♈
2	Titus T.	Четвртак	Преп. Тит чудотв.	30	**Dž.-el-acch.**	1	**Ijar**	♈
3	Nicetas	Петак	Никита	1	22. Džuma	2		♈
4	Georg	Субота	Јосиф пјесмописац и Георг.	2	G. d. e. Pr.	3	**30. Sabb.**	♈
		3. Недјеља мироносица, глас 2.						
5	D 2 Theodul.	Недјеља	Муч. Теодул и Агатопод	3		4		♊
6	Eutyches	Понедјељак	Евтих. архијеп.	4		5	Fasten.	♊
7	Georg, Melet.	Уторак	Георгије Мелет.	5		6		♋
8	Herodion	Сриједа	Иродијон и др.	6		7		♋
9	Eupsyches	Четвртак	Евпсихије, муч.	7		8	Fasten.	♋
10	Terent.	Петак	Терентије	8	23. Džuma	9		♌
11	Antippas	Субота	Антипа епископ	9	Rodj. Ebu B.	10	**31. Sabb.**	♌
		4. Недјеља, о раслабљеном, глас 3.						
12	D 3 Basilius	Недјеља	Василије парис.	10		11		♍
13	Artemon	Понедјељак	Свећеном. Артимон	11		12	Fasten.	♍
14	Martin P.	Уторак	Мартин п. р.	12		13		♎
15	Aristarch	Сриједа	Аристарх ап. (*Препол.*)	13	Sretni d.	14		♎
16	Agape, I.	Четвртак	Агапија и др.	14	Sretni d.	15		♏
17	Simeon P.	Петак	Симеун Персид.	15	24. Džuma Sretni d.	16		♏

11. Leo P. 16. Fest der Lanze und Nägel, Turibius. 18. Apollonius. 25. Markus.

Maj.

Svibanj ima 31 dan.

Mai.

Wonnemonat. 31 Tage.

Dužina dana:

Od 14 sati 24 min. do 15 sati 40 min. — Dan naraste za 1 sat 16 min. — Sunce stupa u znak **blizanaca** dne 22. u 5 sati 11 min. izjutra. — Mjesec najdalje od zemlje dne 14. u 10 sati na večer, najbliže zemlji dne 28. u 7 sati na večer.

Дужина дана:

Од 14 сати 24 мин. до 15 сати 40 мин. — Дан нарасте за 1 сат 16 мин. — Сунце ступа у знак **близанаца** дне 9. маја у 5 сати 11 мин. изјутра.

Dani	Tage	Katholiken	Za katolike	Protestanten
1 Subota	Samstag	Philipp u. Jakob	Filip i Jakob ap.	Philipp u. Jakob
18. sedmica	18. Woche	Kath. und Prot. Ich gehe zu dem, der mich gesandt hat. Joh. 16, 5—14. Gr. Von der Samaritanerin. Joh. 4, 5—42. Idem k onomu, koji me je poslao. Iv. 16, 5—14.		
2 Nedjelja	Sonntag	4 Cant. Athanasius	4 Uskrs. Atanazije	4 Cant. Siegmund
3 Ponedjeljak	Montag	†-Erfindung	Našašće križa	†-Erfindung
4 Utorak	Dienstag	Florian	Florijan, Monika	Florian
5 Srijeda	Mittwoch	Pius V.	Pijo V., Veselin	Gotthard
6 Četvrtak	Donnerstag	Joh. v. d. Lat. Pf. ☾	Ivan p. v. later.	Dietrich
7 Petak	Freitag	Stanislaus	Stanko m.	Gottfried
8 Subota	Samstag	Michael	Ukaz. sv. Mihajla	Stanislaus
19. sedmica	19. Woche	Kath. und Prot. Was ihr in meinem Namen bittet. Joh. 16, 23—30. Gr. Vom Blindgeborenen. Joh. 9, 1—38. Štogod u ime moje zamolite. Iv. 16, 23—30.		
9 Nedjelja	Sonntag	5 Rog. Gregor N.	5 Uskrs. Grgur Naz.	5 Rog. Hiob
10 Ponedjeljak	Montag	Isidor (Bitt-Tage)	Izidor, seljak (Prosni dani)	Viktoria
11 Utorak	Dienstag	Gangolph (Bitt-Tage)	Mamerto (Prosni dani)	Adalbert
12 Srijeda	Mittwoch	Pankratius (Bitt-Tage)	Pankracije (Prosni dani)	Pankratius
13 Četvrtak	Donnerstag	Chr. Himmelfahrt	Uzašašće Srećko	Chr. Himmelfahrt S.
14 Petak	Freitag	Bonifatius	Bonifacije	Bonifatius
15 Subota	Samstag	Sophie	Sofija	Sophie
20. sedmica	20. Woche	Kath. und Prot. Wann der Tröster kommen wird. Joh. 15, 26—27, 16, 1—4. Gr. Von der Verherrlichung Christi. Joh. 17, 1—13. Kada utješitelj dogje. Iv. 15, 16—27.		
16 Nedjelja	Sonntag	6 Ex. Joh. v. Nep.	6 Uskrs. Ivan Nepomučki	6 Ex. Joh. v. Nep.
17 Ponedjeljak	Montag	Paschalis	Paskal	Torpetus
18 Utorak	Dienstag	Venantius	Venanc.	Liborius
19 Srijeda	Mittwoch	Cölestin	Petar Celestin	Potentiana
20 Četvrtak	Donnerstag	Bernardin v. S.	Bernardin Sien.	Anastasius
21 Petak	Freitag	Felix	Feliks	Pudens
22 Subota	Samstag	Julia ☽ †	Julija †	Helene
21. sedmica	21. Woche	Kath. und Prot. Wer mich liebt, wird mein Wort halten. Joh. 14, 23—31. Gr. Wer dürstet, komme zu mir. Joh. 7, 37—52, 8, 12. Ko mene ljubi, držaće riječ moju. Iv. 14, 23—31.		
23 Nedjelja	Sonntag	Pfingstsonntag	Duhovi	Pfingstsntg.
24 Ponedjeljak	Montag	* Pfingstmont.	* Duh. pon.	Pfingstmontag
25 Utorak	Dienstag	Urban, Greg. VII.	Urban, Grgur VII.	Urbanus
26 Srijeda	Mittwoch	Qu., Philipp Neri †	Filip Neri †	Philipp Neri
27 Četvrtak	Donnerstag	Maria Magdal. v. P.	Magd. Pac.	Magdalena Pac.
28 Petak	Freitag	Wilhelm ♌ †	Vilhelmo †	Wilhelm
29 Subota	Samstag	Maximinian †	Maksimin. †	Maximinian
22. sedmica	22. Woche	Kath. Mir ist alle Gewalt gegeben. Matth. 28, 18—20. Prot. Vom Nikodemus. Joh. 3, 1—15. Gr. Wer Vater und Mutter mehr liebt. Matth. 10, 32—38, 19, 27—30. Dana mi je sva vlast. Mat. 28, 18—20.		
30 Nedjelja	Sonntag	1 Dreif. Ferdinand	1 po Duh. Trojstvo Ferdin.	Trin. Ferdinand
31 Ponedjeljak	Montag	Angela	Angela	Petron.

Sonn- und Festtagsnamen: 2. Athanasius. 9. Gregor N. 13. Servatius.
Landesfeiertage: 4. **Florian** in Oberösterreich. 7. **Stanislaus**, gefeiert

— Мјесец најдаље од земље дне 1. маја у 10 сати на вечер, најближе земљи дне 15. апр. у 7 сати на вечер.

Tageslänge:

Von 14 Stunden 24 Min. bis 15 Stunden 40 Min. — Der Tag nimmt zu um 1 Stunde 16 Min. — Die Sonne tritt in das Zeichen der **Zwillinge** den 22. um 5 Uhr 11 Min. morgens. — Mond in Erdferne den 14. um 10 Uhr abends, in Erdnähe den 28. um 7 Uhr abends.

Maj

има 31 дан.

Serb.-orth.Christen April und Mai	Дани	За срп.-православне	Za muslimane VI. Džem.-el-acchar VII. Redžeb 1333		Israeliten VIII. Ijjar IX. Sivan 5675		☾ L.
18 Johann Sch.	Субота	Јован ученик	16		17	**32. Sabb.**	
5. Недјеља, о самарјанци, глас 4.							
19 D 4 Joh. Er.	Недјеља	Јован ветхопешч.	17		18	Schülerfest	
20 Theodor	Понедјељак	Теодор Трих.	18		19		
21 Januarius	Уторак	Јануарије и др.	19		20		
22 Theod. S.	Сриједа	Пр. Теодор Сикеот	20	Rodj. Fatim.	21		
23 Georg Mart.	Четвртак	Вмч. Георгије (Ђурђ.-дан)	21		22		
24 Sabbas	Петак	Муч. Сава Стратил.	22	25. Džuma	23		
25 Mark. Evang.	Субота	*Евангелист Марко*	23		24	**33.Sab.V.d.N.M.**	
6. Недјеља, о слијепом, глас 5.							
26 D 5 Basil. B.	Недјеља	Василије епис.	24		25		
27 Simeon	Понедјељак	Симеон сродник Господ.	25		26		
28 9 Märt.	Уторак	9 мученика, препод. Мем.	26		27		
29 Jas. u. Sos.	Сриједа	*Вас. Острошки*	27		28		
30 Chr. Himmelf.	Четвртак	Возн. Госп. (Спас. дан)	28		29	Rosch-Ch.	
1 Mai, Jeremias	Петак	Пророк Јеремија	29	26. Džuma	1	**Sivan**	
2 Athanas.	Субота	Атанасије, патр. алекс.	1	**Redžeb.** B. d. A.	2	**34. Sabb.**	
7. Недјеља, св. Отаца, глас 6.							
3 D 6 Thim., M.	Недјеља	Тимотеј и Мавро	2		3		
4 Pelagia	Понедјељак	Муч. Пелагија	3		4		
5 Irene	Уторак	Мучен. Ирина	4	N. d. Geh.	5	{ Vorabend d. Woch.-Fest.	
6 Hiob	Сриједа	Праведни Јов	5		6		
7 Acacius	Четвртак	Акакије, муч.	6		7		
8 Johann Theol.	Петак	Ев. Јов. и Арсен.	7	27. Džuma	8		
9 Isaias, Nicol.	Субота	*Прен. мошт. св. Ник. (Зад.)*	8		9	**35. Sabb.**	
8. Недјеља Педесетнице.							
10 Pfingstsonntag	Недјеља	Сошеств. св. Духа	9		10		
11 Pfingstmontag	Понедјељак	Духовски понедјељак	10		11		
12 Pfingstdienstag	Уторак	Духовски уторак	11		12		
13 Glyzeria	Сриједа	Мученица Гликерија	12		13		
14 Isidor M.	Четвртак	Мученик Исидор	13		14		
15 Pachomius	Петак	Пахомије вел.	14	28. Džuma	15		
16 Theodor	Субота	Теод. осв. и Јев.	15	Sretni dani	16	**36. Sabb.**	
Недјеља 1. (свих светих), глас 8.							
17 D 1 Andron,	Недјеља	Никиф. п., Андрон. (*Покл.*)	16		17		
18 T. u. D. (Fast. A.)	Понедјељак	Теодот, Дијон. (*Поч. пос.*)	17		18		

16. Johann v. Nepomuk. 23. Desiderius. 24. Johanna. 30. Ferdinand.
am 8. im Krakauer Bezirke. 16. **Johann von Nepomuk** in Böhmen.

Juni.

Lipanj ima 30 dana.

Juni.

Brachmonat. 30 Tage.

Dužina dana:

Od 15 sati 42 min. do 15 sati 58 min. — Dan naraste do 22. za 19 min., zatim do kraja spadne za 3 min. — Sunce stupa u znak **raka** dne 22. u 1 sat 30 min. po p. — Početak ljeta. — Mjesec najdalje od zemlje dne 11. u 1 sat u noći, najbliže zemlji dne 26. u 3 sata izjutra.

Дужина дана:

Од 15 сати 42 мин. до 15 сати 58 мин. — Дан нарасте до 9. јуна за 19 мин., затим до 17. јуна спадне за 3 мин. — Сунце ступа у знак **рака**

Dani	Tage	Katholiken	Za katolike	Protestanten
1 Utorak	Dienstag	Gratiana	Šimun	Nikomedes
2 Srijeda	Mittwoch	Erasmus	Erazmo	Ephraim
3 Četvrtak	Donnerstag	* Fronleichnam	* Tijelovo	Erasmus
4 Petak	Freitag	Quirinus ☾	Kvirin bisk. sisački	Karpasius
5 Subota	Samstag	Bonifazius B. M.	Bonifacije b. m.	Bonifazius
23. sedmica	23. Woche	Kath. Vom großen Abendmahle. Luk. 14, 16—24. Prot. Vom reichen Manne. Luk. 16, 19—31. Gr. Von den Fischern. Matth. 4, 18—23. Priča o velikoj gozbi. Luk. 14, 16—24.		
6 Nedjelja	Sonntag	2 Norbert	2 po Duh. Norbert	1 Tr. Benignus
7 Ponedjeljak	Montag	Robert	Robert	Lukretia
8 Utorak	Dienstag	Medardus	Medardo	Medardus
9 Srijeda	Mittwoch	Prim. u. Fel.	Prim. i Felician	Prim. u. Fel.
10 Četvrtak	Donnerstag	Margareta	Margarita	Onuphrius
11 Petak	Freitag	Herz Jesu	Srce Isusovo, Barnaba	Barnabas
12 Subota	Samstag	Johann F.	Ivan Fak.	Basilidas
24. sedmica	24. Woche	Kath. Vom verlorenen Schafe. Luk. 15, 1—10. Prot. Vom großen Abendmahle. Luk. 14, 16—24. Gr. Niemand kann zwei Herren dienen. Matth. 6, 22—33. O izgubljenoj ovci. Luk. 15, 1—10.		
13 Nedjelja	Sonntag	3 Anton v. P.	3 po Duh. Antun padov.	2 Trin. Tobias
14 Ponedjeljak	Montag	Basilius der Gr.	Bazilije Veliki	Antonia
15 Utorak	Dienstag	Vitus	Vid, Vladimir	Vitus
16 Srijeda	Mittwoch	Benno B.	Bendo, Fr. R.	Justina
17 Četvrtak	Donnerstag	Adolf	Adolf	Volmar
18 Petak	Freitag	Paula	Paula	Gervasius
19 Subota	Samstag	Juliana F.	Juliana	Silverius
25. sedmica	25. Woche	Kath. Vom Fischzuge Petri. Luk. 5, 1—11. Prot. Vom verlorenen Schafe. Luk. 15, 1—10. Gr. Von des Hauptmanns Knecht. Matth. 8, 5—13. O ribolovu. Luk. 5, 1—11.		
20 Nedjelja	Sonntag	4 Silverius ☽	4 po Duh. Silverije	3 Trin. Silas
21 Ponedjeljak	Montag	Alois von Gonzaga	Alojzije Gonz.	Albanus
22 Utorak	Dienstag	Pavlin B.	Ivan Hrvat, Pavlin	Achatius
23 Srijeda	Mittwoch	Alban M.	Alban, Teodulf bisk.	Basilius
24 Četvrtak	Donnerstag	Johann d. T.	Ivan Krstitelj	Johann d. T.
25 Petak	Freitag	Prosper	Prosper	Eulog.
26 Subota	Samstag	Johann u. Paul	Ivan i Pavao	Jeremias
26. sedmica	26. Woche	Kath. Wenn ihr nicht gerechter seid. Matth. 5, 20—24. Prot. Seid barmherzig wie euer Vater. Luk. 6, 36—42. Ne budete li pravedniji. Mat. 5, 20—24.		
27 Nedjelja	Sonntag	5 Ladislaus K. ♌	5 po Duh. Ladislav	4 Trin. Philippine
28 Ponedjeljak	Montag	Leo II., Papst †	Leo i Jos. †	Leo u. Jos.
29 Utorak	Dienstag	Peter u. Paul	Petar i Pavao	Peter u. Paul
30 Srijeda	Mittwoch	Pauli Ged.	Spomen sv. Pavla	Pauli Gedächtnis

Sonn- und Festtagsnamen: 3. Fronleichnam, Klotildis 11. Herz Jesu-

Landesfeiertage: 14. **Johannes Novus** in der Bukowina. 24. **Johann der Täufer** in Bosnien und der

дне 9. јуна у 1 сат 30 мин. по. п. — Почетак љета. — Мјесец најдаље од земље дне 29. маја у 1 сат у ноћи, најближе земљи дне 13. јуна у 3 сата изјутра.

Tageslänge:

Von 15 Stunden 42 Min. bis 15 Stunden 58 Min. — Der Tag nimmt zu bis 22. um 19 Min., dann bis zum Ende ab um 3 Min. — Die Sonne tritt in das Zeichen des **Krebses** den 22. um 1 Uhr 30 Min. nachmittags. — Sommeranfang. — Mond in Erdferne den 11. um 1 Uhr nachts, in Erdnähe den 26. um 3 Uhr morgens.

Јуни

има 30 дана.

Serb.-orth. Christen Mai und Juni		Дани	За срп.-православне	Za muslimane VII. Redžeb VIII. Šabân 1333		Israeliten IX. Siwan X. Thamuz 5675		☾ L.
19	Patricius	Уторак	Патрикије, еписк.	18		19		
20	Thallal.	Сриједа	Талалеј	19		20		
21	Konst., Helena	Четвртак	Цар Конст. и Јел	20		21		
22	Basilisc.	Петак	Мученик Василиск	21	29. Džuma	22		
23	Michael B.	Субота	Михаило исп., еп.	22		23	**37. Sabb.**	
		Недјеља 2., глас 1.						
24	D 2 Simeon	Недјеља	Пр. Симеон	23		24		
25	Haupt. Joh.	Понедјељак	III. обрет. гл. Јов. крст.	24		25		
26	Karpus Ap.	Уторак	Карпо ап.	25		26		
27	Therap.	Сриједа	Терапонт, св. муч.	26		27		
28	Eutyches	Четвртак	Никита халк.	27	Lejlei Miradž	28		
29	Theodosia	Петак	Теодосија, дјев.	28	30. Džuma	29		
30	Isaak M.	Субота	Исакије Дал.	29	N. d. Geb.	30	**38. Sabb.** R.-Ch.	
		Недјеља 3., глас 2.						
31	D 3 Hermeias	Недјеља	Јермије апост.	30		1	**Thamuz**	
1	**Juni**, Just.	Понедјељак	Муч. Јуст., фил.	1	**Šabân**	2		
2	Nicephor	Уторак	Никифор партр.	2		3		
3	Lucilian	Сриједа	Муч. Лукилијан	3		4		
4	Metrophan.	Четвртак	Митроф., патр. цар.	4		5		
5	Doroth.	Петак	Доротеј	5	31. Džuma	6		
6	Hilarion	Субота	Илар., Висар.	6		7	**39. Sabb.**	
		Недјеља 4., глас 3.						
7	D 4 Theodat.	Недјеља	Теодот	7		8		
8	Theodor	Понедјељак	Теодор страт.	8		9		
9	Cyrillus, A.	Уторак	Кирил, алекс.	9		10		
10	Timotheus	Сриједа	Тимот., епископ	10		11		
11	Barthol.	Четвртак	Вартоломеј и Варнава	11		12		
12	Onuphrius	Петак	Онуфрије, Петар	12	32. Džuma	13		
13	Aquilina	Субота	Мученица Акил.	13	Sretni dan	14	**40. Sabb.**	
		Недјеља 5., глас 4.						
14	D 5 Elisäus	Недјеља	Јелис. пр., Мет.	14	} Sretni dani	15		
15	Amos P.	Понедјељак	*Кнез Лазар (Видов дан)*	15	Lejlei berât	16		
16	Tychon	Уторак	Чудотворац Тихон	16	Meka proglaš. kiblom.	17	Fast., Temp.-Er.	
17	Manuel M.	Сриједа	Муч. Ман., Сав. и Исм.	17		18		

fest, Barnabas. 20. Silverius. 27. Ladislaus K. 29. Peter und Paul.
Hercegovina. 26. **Vigilius** in der Diözese Trient (neben Josef, 19. März). 27. **Ladislaus K.** in Siebenbürgen.

Juli.

Srpanj ima 31 dan.

Juli.

Heumonat. 31 Tage.

Dužina dana:

Od 15 sati 57 min. do 15 sati 4 min. — Dan spadne za 53 min. — Sunce stupa u znak **lava** dne 24. u 0 sati 27 min. izjutra. — Početak pasjih dana. — Mjesec najdalje od zemlje dne 8. u 12 sati u podne, najbliže zemlji dne 24. u 6 sati izjutra. — Sunce najdalje od zemlje dne 6. u 11 sati na večer.

Дужина дана:

Од 15 сати 57 мин. до 15 сати 4 мин. — Дан спадне за 53 мин. — Сунце ступа у знак **лава** дне 11. јула у 0 сати 27 мин. изјутра. — Почетак

Dani	Tage	Katholiken	Za katolike	Protestanten
1 Četvrtak	Donnerstag	Theobald	Teobald	Theobald
2 Petak	Freitag	Mar. Heims.	Pohod B. D. M.	Mar. Heims.
3 Subota	Samstag	Heliodor, Eulog.	Helijodor, Eulogije	Kornelius
27. sedmica	27. Woche	Kath. Jesus speiset 4000 Mann. Mark. 8, 1—9. — Prot. Vom Fischzuge Petri. Luk. 5, 1—11. Gr. Vom Gichtbrüchigen. Matth. 9, 1—8. Isus nahrani 4000 ljudi. Mark. 8, 1—9.		
4 Nedjelja	Sonntag	6 Ulrich ☾	6 po Duh. Ulrik	5 Trin. Udalrich
5 Ponedjeljak	Montag	Cyr. u. Method.	Ciril i Metod	Charlotte
6 Utorak	Dienstag	Isaias Pr.	Izaija, prorok	Goar
7 Srijeda	Mittwoch	Willibald	Vilibaldo	Willibald
8 Četvrtak	Donnerstag	Kilian, El., Wwe.	Kilijan, Elizabeta, ud.	Kilian
9 Petak	Freitag	Anatolia	Anatolija	Louise
10 Subota	Samstag	Amalia	Amalija	7 Brüder
28. sedmica	28. Woche	Kath. Von den falschen Propheten. Matth. 7, 15—23. Prot. Wenn ihr nicht gerechter seid. Matth. 5, 20—26. Gr. Jesus heilt zwei Blinde. Matth. 9, 27—35. O lažnim prorocima. Mat. 7, 15—23.		
11 Nedjelja	Sonntag	7 Pius I., P.	7 po Duh. Pijo I., papa	6 Trin. Pius
12 Ponedjeljak	Montag	Nabor u. Fel.	Nab. i Fel., Moh.	Heinrich
13 Utorak	Dienstag	Margareta	Eugen, bisk., Marg.	Margareta
14 Srijeda	Mittwoch	Bonaventura	Bonaventura	Bonavent.
15 Četvrtak	Donnerstag	Heinrich	Henrik	Apost.-Teil.
16 Petak	Freitag	Maria v. B. Karm.	Gospa od Karmela	Ruth
17 Subota	Samstag	Alexius	Aleksije	Alexius
29. sedmica	29. Woche	Kath. Vom ungerechten Haushälter. Luk. 16, 1—9. Prot. Die Ernte ist groß und der Arbeiter wenig. Matth. 9, 5—38. Gr. Jesus speiset 2000 Mann. Matth. 14, 14—22. O nepravednom upravitelju. Luk. 16, 1—9.		
18 Nedjelja	Sonntag	8 Skap. Friedrich	8 po Duh. Kam., isp., Frid.	7 Trin. Maternus
19 Ponedjeljak	Montag	Vinc. v. P. ☽	Vinko Paulski	Rufina
20 Utorak	Dienstag	*Elias Pr.	*Ilija prorok	Elias
21 Srijeda	Mittwoch	Praxedes	Daniel pror., Prakseda	Pauline
22 Četvrtak	Donnerstag	Maria Magdalena	Marija Magd.	Magdalena
23 Petak	Freitag	Apollinaris	Apolinarije	Apollinaris
24 Subota	Samstag	Christine	Kristina	Christine
30. sedmica	30. Woche	Kath. Jesus weinet über Jerusalem. Luk. 19, 41—48. Prot. Von den falschen Propheten. Matth. 7, 13—23. Gr. Vom ungestümen Meere. Matth. 14, 22—34. Isus plače nad Jerusolimom. Luk. 19, 41—48.		
25 Nedjelja	Sonntag	9 Jakob Apostel	9 Duh. Jakob, apostol	8 Trin. Jakob Ap.
26 Ponedjeljak	Montag	Anna ♌	Ana	Anna
27 Utorak	Dienstag	Pantaleon	Pantaleon	Martha
28 Srijeda	Mittwoch	Victor P.	Viktor, papa	Pantaleon
29 Četvrtak	Donnerstag	Martha J.	Marta, Serafina	Beatrix
30 Petak	Freitag	Julitta	Julita, muč.	Abdon
31 Subota	Samstag	Ignaz v. L.	Ignacije Lojolski	Ernestine

Sonn- und Festtags-Landesfeiertage: 5. **Cyrill** und **Methodius** in Mähren. 12. **Hermagoras** und

пасјих дана. — Мјесец најдаље од земље дне 25. јуна у 12 сати у подне, најближе земљи дне 24. јула у 6 сати изјутра. — Сунце најдаље од земље дне 23. јуна у 11 сати на вечер.

Tageslänge:

Von 15 Stunden 57 Min. bis 15 Stunden 4 Min. — Der Tag nimmt ab um 53 Min. — Die Sonne tritt in das Zeichen des **Löwen** den 24. um 0 Uhr 27 Min. morgens. — Anfang der Hundstage. — Mond in Erdferne den 8. um 12 Uhr mittags, in Erdnähe den 24. um 6 Uhr morgens. — Sonne in Erdferne den 6. um 11 Uhr abends.

Јули

има 31 дан.

Serb.-orth.Christen Juni und Juli		Дани	За спр.-православне	Za muslimane VIII. Šabân IX. Ramadân 1333		Israeliten X. Thamuz XI. Ab 5676		☾ L.
18	Leontius	Четвртак	Муч. Леонтије, Ипатије	18		19		
19	Jud. Ap.	Петак	Јуда брат госп., Пајсије	19	33. Džuma	20		
20	Method.	Субота	Методије, еп. патарски	20		21	**41. Sabb.**	
		Недјеља 6., глас 5.						
21	D 6 Julianus	Недјеља	Муч. Јулијан тарсијски	21		22		
22	Eusebius	Понедјељак	Јевсевије, еп. самосатски	22		23		
23	Agrippina	Уторак	Мученица Агрипина	23		24		
24	G. J. d. Täuf.	Сриједа	Рожд. Јов. Кр. (Иван-дан)	24		25		
25	Febronia	Четвртак	Мученица Февронија	25		26	Tekufah	
26	Dav. Th.	Петак	Преп. Давид, Јован	26	34. Džuma	27		
27	Samson	Субота	Преп. Самсон	27		28	**42.Sab.**V.d.N.M.	
		Недјеља 7., глас 6.						
28	D 7 Cyr. u. J.	Недјеља	Прен. мошти Кира и Јована	28		29	Rosch-Ch.	
29	Peter u. P.	Понедјељак	Ап. Петар и Павао	29		1	**Ab**	
30	Alle Apostel	Уторак	Сабор 12 апостола	1	**Ramadân**	2		
1	**Juli**, Cosm.	Сриједа	Врачеви Кузман и Дамјан	2		3		
2	Kleid Marias	Четвртак	Полагање хаљине Богор.	3		4		
3	Hyacinth	Петак	Мученик Јакинт	4	35. Džuma	5		
4	Andreas	Субота	Андрија, архиеп. критски	5		6	**43. Sabb.**	
		Недјеља 8., глас 7.						
5	D 8 Athanas.	Недјеља	Атанасије, Атонски	6		7		
6	Sison	Понедјељак	Прен. Сисоје велики	7		8		
7	Thomas	Уторак	Тома и Акакије	8		9	Fast. Tpl.-Zerst.	
8	Prokopius	Сриједа	Великомуч. Прокопије	9		10		
9	Pankratius	Четвртак	Муч. Панкрације	10		11		
10	45 Märtyrer	Петак	45 муч. у Никопољу	11	36. Džuma	12		
11	Euphemia	Субота	Ефимија, Олга	12		13	**44. Sabb.**	
		Недјеља 9. св. Отаца, глас 8.						
12	D 9 Proklus	Недјеља	Прокло и Иларије	13	Sretni dani	14		
13	Gabr. Erzeng.	Понедјељак	Сабор Арханг. Гаврила	14		15	Freudentag.	
14	Aquila A.	Уторак	Апостол Акила	15		16		
15	Cerykus	Сриједа	Кирик и мати му Јулита	16		17		
16	Athenogenes	Четвртак	Свећеномуч. Атиноген	17		18		
17	Marina	Петак	Марина (Огњ. Марија)	18	37. Džuma	19		
18	Aemilian	Субота	Јакинт и Емилијан	19		20	**45. Sabb.**	

namen: 18. Friedrich.
Fortunatus im Küstenlande, Görzer Erzdiözese. 20. **Elias** in Kroatien.

Avgust.

Kolovoz ima 31 dan.

Dužina dana:

Od 15 sati 1 min. do 13 sati 28 min. — Dan spadne za 1 sat 33 min. — Sunce stupa u znak **djevice** dne 24. u 7 sati 15 min. izjutra. — Svršetak pasjih dana. — Mjesec najdalje od zemlje dne 5. u 4 sata izjutra, najbliže zemlji dne 20. u 3 sata po p.

August.

Erntemonat. 31 Tage.

Дужина дана:

Од 15 сати 1 мин. до 13 сати 28 мин. — Дан спадне за 1 сат 33 мин. — Сунце ступа у знак **дјевице** дне 11. авг. у 7 сати 15 мин. изјутра. —

	Dani	Tage	Katholiken	Za katolike	Protestanten
	31. sedmica	31. Woche	Kath. Vom Pharisäer und Zöllner. Luk. 18, 9—14. — Prot. Vom ungerechten Haushälter. Luk. 16, 1—12. — Gr. Vom Mondsüchtigen. Matth. 17, 14—23. — Farizej i carinik. Luk. 18, 9—14.		
1	Nedjelja	Sonntag	10 Petri Kettenf.	10 Duh. Petar u okovima	9 Tr. Petri Kettenf.
2	Ponedjeljak	Montag	Portiunkula ☾	Porciunkula, Alfonzo	Gustav
3	Utorak	Dienstag	Augustin	Augustin Gazotić	August
4	Srijeda	Mittwoch	Dominikus	Dominik	Dominikus
5	Četvrtak	Donnerstag	Maria Schnee	Snježna M. B.	Oswald
6	Petak	Freitag	Verkl. Jesu	Preobraženje Kr.	Sixtus
7	Subota	Samstag	Kajetan	Kajetan	Donatus
	32. sedmica	32. Woche	Kath. Jesus heilt einen Taubstummen. Mark. 7, 31—37. Prot. Jesus weinet über Jerusalem. Luk. 19, 41—48. Gr. Von des Königs Rechnung. Matth. 18, 23—35. — Isus izliječi gluhonijema. Mark. 7, 31—37.		
8	Nedjelja	Sonntag	11 Cyriakus	11 Duh. Cirijak	10 Trin. Cyriakus
9	Ponedjeljak	Montag	Romanus	Roman, muč.	Roland
10	Utorak	Dienstag	Laurentius	Lovrinac	Laurentius
11	Srijeda	Mittwoch	Susanna	Filomena, Suzana	Hermann
12	Četvrtak	Donnerstag	Klara	Klara	Klara
13	Petak	Freitag	Kassian, Joh. B.	Kas., Ivan Berh.	Kassian
14	Subota	Samstag	Eusebius †	Euzebije †	Eusebius
	33. sedmica	33. Woche	Kath. Vom barmherz. Samarit. Luk. 10, 23—37. — Prot. Vom Pharisäer u. Zöllner. Luk. 18, 9—14. Gr. Vom reichen Jünglinge. Matth. 19, 16—26. — Milosrdni samaritanac. Luk. 10, 23—37.		
15	Nedjelja	Sonntag	12 Mar. Himmelf.	12 Duh. Velika Gospa	11 Tr. Maria Himmf.
16	Ponedjeljak	Montag	Rochus	Rok, Hiacinto	Rochus
17	Utorak	Dienstag	Liberatus	Liberat	Bertram
18	Srijeda	Mittwoch	Geburtsfest Seiner Majestät		
			Helene ☽	Jelena	Agapetus
19	Četvrtak	Donnerstag	Ludwig v. T.	Ljudevit, bisk., Marijan	Sebald
20	Petak	Freitag	Bernh. K. L.	Bernardo, uč.	Bernh.
21	Subota	Samstag	Joh. Franz. v. Ch.	Ivana Franciska	Adolf
	34. sedmica	34. Woche	Kath. Jesus heilt 10 Aussätzige. Luk. 17, 11—19. — Prot. Jesus heilt einen Taubstummen. Mark. 7, 31—37. — Gr. Ein Hausvater pflanzt einen Weinberg. Matth. 21, 33—42. Deset gubavaca. Luk. 17, 11—19.		
22	Nedjelja	Sonntag	13 Fest d. hl. Joach.	13 Duh. Timotej	12 Tr. Timotheus
23	Ponedjeljak	Montag	Philipp. B.	Filip Benicij	Zachäus
24	Utorak	Dienstag	H. Marf., Barth. ♉	Bartol	Bartholom.
25	Srijeda	Mittwoch	Ludwig	Ljudevit, kralj	Ludwig
26	Četvrtak	Donnerstag	Zephyrin	Zefirin	Zephyrin
27	Petak	Freitag	Josef Cal.	Josip Kalasancije	Gebhard
28	Subota	Samstag	Augustin B.	Augustin, bisk.	Augustin
	35. sedmica	35. Woche	Kath. Niemand kann zwei Herren dienen. Matth. 6, 24—33. — Prot. Vom barmherzigen Samaritan. Luk. 10, 23—37. — Gr. Von der königlichen Hochzeit. Matth. 22, 2—14. Niko ne može dva gospodara služiti. Mat. 6, 24—33.		
29	Nedjelja	Sonntag	14 Schtzglf. Joh. E.	14 Duh. Glavosj. Iv. Krstit.	13 Tr. Joh. Enth.
30	Ponedjeljak	Montag	Rosa	Ruža Limska	Rebekka
31	Utorak	Dienstag	Raimund	Rajmund	Paulinus

Sonn- und Festtagsnamen: 15. Maria Himmelfahrt. 22. Fest des heil.
Landesfeiertage: 16. **Rochus B.** in Kroatien.

Свршетак пасјих дана. — Мјесец најдаље од земље дне 23. јула у 4 сата изјутра, најближе земљи дне 7. августа у 3 сата по п.

Tageslänge:

Von 15 Stunden 1 Min. bis 13 Stunden 28 Min. — Der Tag nimmt ab um 1 Stunde 33 Minuten. — Die Sonne tritt in das Zeichen der **Jungfrau** den 24. um 7 Uhr 15 Min. morgens. — Ende der Hundstage. — Mond in Erdferne den 5. um 4 Uhr morgens, in Erdnähe den 20. um 3 Uhr nachmittags.

Август

има 31 дан.

Serb.-orth.Christen Juli und August	Дани	За срп.-православне	Za muslimane IX. Ramadân X. Ševâl 1333		Israeliten XI. Ab XII. Elul 5675		☾ L.
Недјеља 10., глас 1.							
19 D 10 D.u.Mac.	Недјеља	Преподобна Макрена	20		21		
20 Elias Pr.	Понедјељак	Пророк Илија	21		22		
21 Simeon	Уторак	Пр. Симеон и пр. Језекиљ	22		23		
22 Maria Magd.	Сриједа	Марија Магдалина	23		24		
23 Tr. u. Theoph.	Четвртак	Трофим и Теофил	24		25		
24 Christine	Петак	Мученица Христина	25	38. Džuma	26		
25 Anna	Субота	Успеније св. Ане	26		27	46. S. V. d. N. M.	
Недјеља 11., глас 2.							
26 D 11 Hermol.	Недјеља	Јермолај, Параскева	27	Lejlei kadr	28		
27 Pantaleon	Понедјељак	Вмч. Пантел., св. Клим.	28		29		
28 Prochor	Уторак	Прохор и Никанор	29		30	Rosch-Ch.	
29 Kallinik.	Сриједа	Мученик Калиник	30		1	Elul	
30 Silas, Angel.	Четвртак	Мајка Ангелина, деси. срп.	1	Šewâl	2		
31 Eudoxim.	Петак	Св. пр. Јевдоким (*П. госп.*)	2	39. Džuma	3		
1 August (F.-A.)	Субота	Макав., налаз. † (*Поч. п.*)	3	Idi Fitr	4	47. Sabb.	
Недјеља 12., глас 3.							
2 D 12 Steph.R.	Недјеља	Пренос мошт. арх. Стеф.	4		5		
3 Isaak, D.	Понедјељак	Исак, Далмат и Фав.	5		6		
4 7 Schläfer	Уторак	7. дјеце у Ефесу, Евдок.	6		7		
des Kaisers 5 Eusign.	Сриједа	Муч. Евсигније	7	Smrt Hams.	8		
6 Verklär. Chr.	Четвртак	Преображење Христово	8		9		
7 Dometianus	Петак	Мучен. Дометије	9	40. Džuma	10		
8 Aemilian	Субота	Емилијан и Мирон	10		11	48. Sabb.	
Недјеља 13., глас 4.							
9 D 13 Matth. A.	Недјеља	Апостол Матеј	11		12		
10 Laurent.	Понедјељак	Лаврентије архиђ.	12		13		
11 Eupl., Susan.	Уторак	Евпло и Сосана	13		14		
12 Phokius	Сриједа	Фокије и Аникита	14	Sretni dani	15		
13 Maxim.	Четвртак	Максим исповједник	15		16		
14 Mich. Pr.	Петак	Пророк Михеј	16	41. Džuma	17		
15 Mar. Himmelf.	Субота	Успеније Богор. (В. Г.)	17		18	49. Sabb.	
Недјеља 14., глас 5.							
16 D 14 Sud. Chr.	Недјеља	Христов убрус	18		19		
17 Myr. M.	Понедјељак	Мирон, Стратон и др.	19		20		
18 Fl. u. Laur.	Уторак	Мученик Флор и Лавро	20		21		

Joachim, Timotheus. 29. Schutzengelfest, Johannes Enthauptung.
20. **Stephan K.** in Ungarn.

Septembar.
Rujan ima 30 dana.

September.
Herbstmonat. 30 Tage.

Dužina dana:
Od 13 sati 25 min. do 11 sati 43 min. — Dan spadne za 1 sat 42 min. — Sunce stupa u znak **vage** dne 24. u 4 sata 24 min. izjutra. — Početak jeseni. — Mjesec najdalje od zemlje dne 1. u 10 sati navečer i dne 29. u 6 sati po. p., najbliže zemlji dne 14. u 4 sata po p.

Дужина дана:
Од 13 сати 25 мин. до 11 сати 43 мин. — Дан спадне за 1 сат 42 мин. — Сунце ступа у знак **ваге** дне 11. септ. у 4 сата 24 мин. изјутра. —

Dani	Tage	Katholiken	Za katolike	Protestanten
1 Srijeda	Mittwoch	Ägidius ☾	Egidij, Verena	Ägidius
2 Četvrtak	Donnerstag	Stephan K.	Stjepan, kr.	Absolon
3 Petak	Freitag	Seraphia	Serafija	Mansuet
4 Subota	Samstag	Rosalia	Rozalija	Rosalia
	36. sedmica	36. Woche	Kath. Vom Jünglinge zu Naim. Luk. 7, 11—16. Prot. Jesus heilt 10 Aussätzige. Luk. 17, 11—29. Gr. Vom größten Gebote. Matth. 22, 35—46. Mladić naimski. Luk. 7, 11—16.	
5 Nedjelja	Sonntag	15 Laurent., J.	15 Duh. Lovro, Justinijan	14 Tr. Herkules
6 Ponedjeljak	Montag	Zacharias	Zaharija	Magnus
7 Utorak	Dienstag	Regina	Regina, Marko kr.	Regina
8 Srijeda	Mittwoch	*Maria Geburt	*Mala Gospa Hadrijan	Maria Geb.
9 Četvrtak	Donnerstag	Gorgonius	Gorgonije, Petar kl.	Gorgonius
10 Petak	Freitag	Nikol. v. Tol.	Nikola Toletinski	Jodokus
11 Subota	Samstag	Prot. u. Hyac.	Proto i Hijacinto	Protus
	37. sedmica	37. Woche	Kath. Jesus heilt einen Wassersüchtigen. Luk. 14, 1—11. Prot. Niemand kann zwei Herren dienen. Matth. 6, 24—34. Gr. Vom getreuen Knecht. Matth. 25, 14—23. Isus izliječi vodenu bolest Luk. 14, 1—11.	
12 Nedjelja	Sonntag	16 Name Mariä	16 Duh. Ime Marijino	15 Tr. Syrus
13 Ponedjeljak	Montag	Amat.	Amat, b.	Maternus
14 Utorak	Dienstag	†-Erhöhung	Uzvišenje sv. †	†-Erhöhung
15 Srijeda	Mittwoch	Qu., Nikomedes †	Kv., Nikomed †	Nikomedes
16 Četvrtak	Donnerstag	Ludmilla ☽	Ludmila	Euphemia
17 Petak	Freitag	Frc., Stigm. †	Rane sv. Frane †	Lambert
18 Subota	Samstag	Jos. Cup. †	Josip Kupert †	Titus
	38. sedmica	38. Woche	Kath. Vom größten Gebote. Matth. 22, 34—46. Prot. Vom Jünglinge zu Naim. Luk. 7, 11—17. Gr. Vom kananäischen Weibe. Matth. 15, 21—28. Najveća zapovijed. Mat. 22, 34—46.	
19 Nedjelja	Sonntag	17 Januarius	17 Duh. Januarije	16 Tr. Sidonia
20 Ponedjeljak	Montag	Eustachius	Eustahije	Fausta
21 Utorak	Dienstag	Matthäus	Matej, Ev.	Matthäus Ev.
22 Srijeda	Mittwoch	Maurit.	Toma Vil., Mauricije	Moritz
23 Četvrtak	Donnerstag	Thekla J. ♉	Tekla, Lino p.	Thekla
24 Petak	Freitag	Mar. Erlös.	Bl. Gospa od odk.	Gerhard
25 Subota	Samstag	Kleophas	Kleofa, Zlata	Kleophas
	39. sedmica	39. Woche	Kath. Jesus heilt einen Gichtbrüchigen. Matth. 9, 1—8. Prot. Jesus heilt einen Wassersüchtigen. Luk. 14, 1—11. Gr. Vom Fischzuge Petri. Luk. 5, 1—11. Uzetnik. Mat. 9, 1—8.	
26 Nedjelja	Sonntag	18 Cyprian	18 Duh. Ciprijan, Justina	17 Tr. Cyprian
27 Ponedjeljak	Montag	Kosm. u. D.	Kuzma i Damjan	Adolf
28 Utorak	Dienstag	Wenzel K.	Vjenceslav m. kr.	Wenzel K.
29 Srijeda	Mittwoch	Michael Erzengel	Mihovil Ark.	Michael Erzengel
30 Četvrtak	Donnerstag	Hieronymus	Jeronim uč. crkv.	Hieronymus

Sonn- und Festtagsnamen: 8. Maria Geburt. 12. Maria
Landesfeiertage: 24. **Rupertus** in Salzburg. 28. **Wenzel** in Böhmen. 29. **Michael**

Почетак јесени. — Мјесец најдаље од земље дне 19. авг. у 10 сати на вечер и дне 16. септ. у 6 сати по п., најближе земљи дне 1. септ. у 4 сата по подне.

Tageslänge:

Von 13 Stunden 25 Min. bis 11 Stunden 43 Min. — Der Tag nimmt ab um 1 Stunde 42 Min. — Die Sonne tritt in das Zeichen der **Wage** den 24. um 4 Uhr 24 Min. morgens. — Herbstanfang. — Mond in Erdferne den 1. um 10 Uhr abends und den 29. um 6 Uhr nachmittags, in Erdnähe den 14. um 4 Uhr nachmittags.

Септембар

има 30 дана.

Serb.-orth. Christen August und September		Дани	За срп.-православне	Za muslimane X. Ševâl XI. Zul-kade 1333		Israeliten XII. Elul 5675, I. Tischri 5676		☾ L.
19	Andr. M.	Сриједа	Муч. Андрија Стратилат	21		22		
20	Samuel	Четвртак	Пророк Самуило	22		23		
21	Thaddäus	Петак	Апостол Тадија	23	42. Džuma	24		
22	Agathon	Субота	Мученик Агатоник	24		25	**49. Sabb.**	
		Недјеља 15., глас 6.						
23	D 15 Lupus	Недјеља	Муч. Луп, св. мч. Иринеј	25		26	Selichot.	
24	Eutych.	Понедјељак	Свећеномуч. Евтихије	26		27		
25	Barthol.	Уторак	Ап. Вартоломеј и Тит	27		28		
26	Hadrianus	Сриједа	Адријан и Наталија	28		29	Vorab. d. Neuj. R.-Ch.	
27	Poemen	Четвртак	Преподобни Пимен	29	**Zul-kad.** Mos. post.	1	**T. Neuj. 5676**	
28	Moses Aet.	Петак	Мојсије Мурин	1	43. Džuma	2	**2. Fest**	
29	Joh. Enth.	Субота	Усјекн. гл. Јов. Крст. (*Пост.*)	2		3	**1. S.** Fast. Ged.	
		Недјеља 16., глас 7.						
30	D 16 Alexand.	Недјеља	Александар, Јован и Павао	3		4		
31	Gürt. M.	Понедјељак	Полагање појаса Богор.	4		5		
1	**Sept.**, Simeon	Уторак	Симеон и мати му Марта	5		6		
2	Mam. M.	Сриједа	Мученик Мамант	6		7		
3	Anthim.	Четвртак	Јоаникије I., патр. срп.	7	Mos. preko Nila.	8		
4	Babylas	Петак	Вавила еп. и Мојсеј	8	44. Džuma	9	Vorab. d. Versf.	
5	Zacharias	Субота	Захарија и Јелисавета	9		10	**2. S. Vers.-Fest**	
		Недјеља 17., глас 8.						
6	D 17 Mich. E.	Недјеља	Ч. арх. Мих., муч. Евдок.	10		11		
7	Sozon	Понедјељак	Јов. арх. нов. Муч. Созонт	11		12		
8	14 Maria Geb.	Уторак	Рожд. Богор. (Мала Госп.)	12		13		
9	Joach. u. Anna	Сриједа	Јоаким и Ана	13	Sretni dani	14	Vorab. d. Laubhf.	
10	Menod.	Четвртак	Минодора и Митродора	14		15	**Laubh.-F.**	
11	Theodora	Петак	Преподобна Теодора	15	45. Džuma	16	**2. Fest**	
12	Autonom.	Субота	Свећеномуч. Автоном	16		17	**3. S.** *Halbfeiert.*	
		Недјеља 18. (пред Воздвиженијем), глас 1.						
13	D 18 Cornel.	Недјеља	Сатник Корнилије	17		18		
14	†-Erhöh.	Понедјељак	Возд. часн. † (Кр. дан) (П.)	18		19	*Halbfeiert.*	
15	Nicetas	Уторак	Великомуч. Никита	19		20		
16	Euphemie	Сриједа	Великомуч. Ефимија	20		21	Palmenfest	
17	Sophie	Четвртак	Софија и три кћери јој	21		22	Laubhf.-Ende	

Namensfest, Macedonius. 15. Nikomedes.
in Galizien mit Ausnahme des Krakauer Bezirkes. 30. **Hieronymus** in Dalmatien.

Oktobar.

Listopad ima 31 dan.

Dužina dana:

Od 11 sati 40 min. do 10 sati 0 min. — Dan spadne za 1 sat 40 min. — Sunce stupa u znak **škorpije** dne 24. u 1 sat 10 min. po p. — Mjesec najbliže zemlji dne 11. u 1 sat po p., najdalje od zemlje dne 27. u 12 sati u podne.

Oktober.

Weinmonat. 31 Tage.

Дужина дана:

Од 11 сати 40 мин. до 10 сати. — Дан спадне за 1 сат 40 мин. — Сунце ступа у знак **шкорпије** дне 11. окт. у 1 сат 10 мин. по п. — Мјесец

Dani	Tage	Katholiken	Za katolike	Protestanten
1 Petak	Freitag	Remigius ☾	Remigije	Benign.
2 Subota	Samstag	Leodegar	Leodegar	Leodegar
40. sedmica	40. Woche	Kath. Von der königlichen Hochzeit. Matth. 22, 1—14. Prot. Vom größten Gebote. Matth. 22, 34—46. Gr. Von der Feindesliebe. Luk. 6, 31—36. — Svadbeno ruho. Mat. 22, 1—14.		
3 Nedjelja	**Sonntag**	**19 Rskrzf.** Kandid.	**19 D. Sv. sv. Kr.** Kand., Ger.	**18 Tr.** Kandidus
4 Ponedjeljak	Montag	Franz Ser.	Franjo Ser.	Franz Ser.
5 Utorak	Dienstag	Placidus	Placid	Fides
6 Srijeda	Mittwoch	Bruno	Bruno	Friederike
7 Četvrtak	Donnerstag	Justina	Justina	Amalia
8 Petak	Freitag	Brigitta ♑	Brigita	Pelagia
9 Subota	Samstag	Dionysius	Dionizije, Abraham	Dionysius
41. sedmica	41. Woche	Kath. Von des Königs krankem Sohne. Joh. 4, 46—53. — Prot. Jesus heilt einen Gichtbrüchigen. Matth. 9, 1—8. — Gr. Vom toten Jünglinge zu Naim. Luk. 7, 11—16. Iscijeljenje sina kraljeva čovjeka. Iv. 4, 46—53.		
10 Nedjelja	**Sonntag**	**20** Franz Borg.	**20 Duh.** Franjo Borg.	**19 Tr.** Gereon
11 Ponedjeljak	Montag	Nikasius	Nikazije b. m.	Burkhard
12 Utorak	Dienstag	Maximilian	Maksimilijan	Maximilian
13 Srijeda	Mittwoch	Eduard, Kol.	Eduard, Koloman	Eduard
14 Četvrtak	Donnerstag	Kallistus	Kalisto	Kallistus
15 Petak	Freitag	Theresia ☽	Terezija	Hedwig
16 Subota	Samstag	Gallus Abt	Gal, opat	Gallus
42. sedmica	42. Woche	Kath. Von des Königs Rechnung. Matth. 18, 23—35. Prot. Von der königlichen Hochzeit. Matth. 22, 1—14. Gr. Vom Säemann und Samen. Luk. 8, 5—15. — Račun kralja sa slugama. Mat. 18, 23—35.		
17 Nedjelja	**Sonntag**	**21 Kirchwf.** Hedwig	**21 D. Posv. crk.** Hedviga	**20 Tr.** Florentina
18 Ponedjeljak	Montag	Lukas Evang.	Luka Ev.	Lukas Ev.
19 Utorak	Dienstag	Petrus	Petar	Ferdinand
20 Srijeda	Mittwoch	Felician	Felician, Miroslava	Wendelin
21 Četvrtak	Donnerstag	Ursula	Uršula	Ursula
22 Petak	Freitag	Kordula	Kordula, Verekundo	Kordula
23 Subota	Samstag	Joh. Kap. ♉	Ivan Kap.	Severinus
43. sedmica	43. Woche	Kath. Vom Zinsgroschen. Matth. 22, 15—21. Prot. Von des Königs krankem Sohne. Joh. 4, 47—54. Gr. Vom reichen und armen Manne. Luk. 16, 19—31. — Porezni novac. Mat. 22, 15—21.		
24 Nedjelja	**Sonntag**	**22** Raphael Erz.	**22 Duh.** Rafael	**21 Tr.** Salome
25 Ponedjeljak	Montag	Margarete	Margarita Alakok	Wilhelmine
26 Utorak	Dienstag	Demetrius	Demetrije	Evaristus
27 Srijeda	Mittwoch	Frumentius	Sabina, Frumencije	Sabina
28 Četvrtak	Donnerstag	Sim. u. Jud.	Simon i Juda	Sim. u. Jud.
29 Petak	Freitag	Narzissus	Narcis, Valentin	Narcissus
30 Subota	Samstag	Klaudius †	Klaudije †	Klaudius
44. sedmica	44. Woche	Kath. Von des Obersten Tochter. Matth. 9, 18—26. Prot. Von des Königs Rechnung. Matth. 18, 23—35. Gr. Jesus treibt Teufel aus. Luk. 8, 26—39. — Isus uskrisi djevojku. Mat. 9, 18—26.		
31 Nedjelja	**Sonntag**	**23** Wolfgang	**23 Duh.** Volfgang	**22 Tr. Reform.-Fest**

Sonn- und Festtagsnamen: 3. Rosenkranzfest,
Landesfeiertag: 17. **Hedwig**,

најближе земљи дне 28. септ. у 1 сат по п., најдаље од земље дне 14. окт. у 12 сати у подне.

Tageslänge:

Von 11 Stunden 40 Min. bis 10 Stunden 0 Min. — Der Tag nimmt ab um 1 Stunde 40 Min. — Die Sonne tritt in das Zeichen des **Skorpions** den 24. um 1 Uhr 10 Min. nachmittags. — Mond in Erdnähe den 11. um 1 Uhr nachmittags, in Erdferne den 27. um 12 Uhr mittags.

Октобар

има 31 дан.

Serb. orth. Christen September und Oktober		Дани	За срп.-православне	Za muslimane XI. Zul-kade XII. Zul-hidže 1333		Israeliten I. Tischri II. Marcheschw. 5676		☾ L.
18	Eumen	Петак	Евменије, епископ	22	46. Džuma	23	Gesetzesfreude	
19	Trophim.	Субота	Трофим и Саватије	23		24	**4.Sab.** V. d. N. M.	
		Недјеља 19. (по Воздвижењу), глас 2.						
20	D 19 Eustath.	Недјеља	Велмуч. Евстатије	24		25		
21	Kodratus	Понедјељак	Апостол Кодрат	25		26		
22	Phokas M.	Уторак	Фока и прор. Јона	26		27		
23	Joh. d. T. E.	Сриједа	Зачеће Јов. крститеља	27		28		
24	Thekla	Четвртак	Текл., св. Сим. првов.	28		29		
25	Euphros.	Петак	Преп. Еуфросинија	29	47. Džuma	30	Tekuf., R.-Ch.	
26	Joh. Evang.	Субота	Смрт Јов. евангел. (*Задуш.*)	30		1	**March. 5. Sabb.**	
		Недјеља 20., глас 3.						
27	D 20 Kallistr.	Недјеља	Мучен. Калистр.	1	**Zul-hidže.**	2		
28	Chariton	Понедјељак	Препод. Харитон	2		3		
29	Cyriakus	Уторак	*Киријак отш.*	3		4		
30	Gregor	Сриједа	Григорије из Арм.	4		5		
1	**Oktober**, Mar.	Четвртак	*Покров Богородице*	5		6		
2	Cyprian	Петак	Кипријан и Јустина	6	48. Džuma	7		
3	Dionysius	Субота	Дионисије Ареопагит	7		8	**6. Sabb.**	
		Недјеља 21., глас 4.						
4	D 21 Hieroth.	Недјеља	Стефан Штиљановић	8		9		
5	Charit.	Понедјељак	Мучен. Харитина	9		10	Fasten	
6	Thomas A.	Уторак	Апостол Тома	10		11		
7	Sergius	Сриједа	Сергије и Вакхо (Срђев д.)	11	**Idi adha**	12		
8	Pelagia	Четвртак	Препод. Пелагија	12	**(Bajram)**	13	Fasten	
9	Jakob	Петак	Јаков	13	49. Dž. Sretni dani	14		
10	Eulampius	Субота	Муч. Евлампије	14		15	**7. Sabb.**	
		Недјеља 22., св. отаца, глас 5.						
11	D 22 Phil. A.	Недјеља	Ап. Филип, ђакон	15	Sretni dan	16		
12	Probus	Понедјељак	Пров, Тарах и Андр.	16		17	Fasten	
13	Carpus	Уторак	Карпо и Папила	17		18		
14	Paraskeva	Сриједа	*Преп. Параскева*	18		19		
15	Lucian	Четвртак	Јевтимије и Лукијан	19		20		
16	Longin.	Петак	Мученик Лонгин.	20	50. Džuma	21		
17	Hoseas	Субота	Пророк Осија	21		22	**8. Sabb.**	
		Недјеља 23., глас 6.						
18	D 23 Luk. Ev.	Недјеља	*Евангелист Лука*	22	Sveč. mira	23		

Kandidus. 17. Kirchweihfest, Hedwig. 24. Raphael Erzengel.
gefeiert am 15. in Schlesien.

Novembar.

Studeni ima 30 dana.

November.

Wintermonat. 30 Tage.

Dužina dana:

Od 9 sati 56 min. do 8 sati 39 min. — Dan spadne za 1 sat 17 min. — Sunce stupa u znak **strijelca** dne 23. u 10 sati 14 min. pr. p. — Mjesec najbliže zemlji dne 8. u 3 sata po p., najdalje od zemlje dne 24. u 1 sat izjutra.

Дужина дана:

Од 9 сати 56 мин. до 8 сати 39 мин. — Дан спадне за 1 сат 17 мин. — Сунце ступа у знак **стријелца** дне 10. нов. у 10 сати 14 мин. пр. п. —

Dani	Tage	Katholiken	Za katolike	Protestanten
1 **Ponedjeljak**	**Montag**	**Aller Heilig.**	**Svi Sveti**	Aller Heil.
2 Utorak	Dienstag	Aller Seelen, J.	Dušni dan, Justo	Aller Seelen
3 Srijeda	Mittwoch	Hubert	Huberto, Ida	Gottlieb
4 Četvrtak	Donnerstag	Karl Borr.	Karlo Boromejski	Emmerich
5 Petak	Freitag	Emmerich	Mirko	Bland.
6 Subota	Samstag	Leonhard	Leonard	Erdmann
	45. sedmica	45. Woche	Kath. Vom guten Samen. Matth. 13, 24—30. Prot. Vom Zinsgroschen. Matth. 22, 15—22. Gr. Von des Jairus Tochter. Luk. 8, 41—56. O dobrom sjemenju. Mat. 13, 24—30.	
7 **Nedjelja**	**Sonntag**	**24** Engelbert	**24 Duh.** Angjelko	**23 Tr.** Malachias
8 Ponedjeljak	Montag	Gottfried	Godefrid	Severus
9 Utorak	Dienstag	Theodor	Teodor	Theodor
10 Srijeda	Mittwoch	Andr. Av.	Andrija Avelinski	Probus
11 Četvrtak	Donnerstag	Martin B.	Martin, bisk.	Martin
12 Petak	Freitag	Martin P.	Martin, papa	Jonas
13 Subota	Samstag	Stanislaus	Stanislav Kost.	Briccius
	46. sedmica	46. Woche	Kath. Vom Senfkörnlein. Matth. 13, 31—35. Prot. Von des Obersten Tochter. Matth. 9, 18—26. Gr. Vom barmherzigen Samaritan. Luk. 10, 25—37. Zrno gorušično. Mat. 13, 31—35.	
14 **Nedjelja**	**Sonntag**	**25** Josaphat	**25 Duh.** Jos., m., Iv. Trog.	**24 Tr.** Levinus
15 Ponedjeljak	Montag	Leopold	Leopold	Leopold M.
16 Utorak	Dienstag	Othmar, E.	Otmar, Edmund	Othmar
17 Srijeda	Mittwoch	Gregor Th.	Grgur Čudotvorac	Hugo
18 Četvrtak	Donnerstag	Odo, Abt	Odo opat	Gelasius
19 Petak	Freitag	Elisabeth	Elizabeta	Elisabeth
20 Subota	Samstag	Felix v. V.	Srećko	Edmund
	47. sedmica	47. Woche	Kath. Vom Greuel der Verwüstung. Matth. 24, 15—35. Prot. Vom Greuel der Verwüstung. Matth. 24, 15—28. Gr. Von des reichen Mannes Früchten. Luk. 12, 16—21. Kad ugledate mrzost opustošenja. Mat. 24, 15—28.	
21 **Nedjelja**	**Sonntag**	**26 Schf. M.** M. Opf.	**26 Duh. Zaštit. B. Dj. M.**	**25 Tr.** Mariä Opf.
22 Ponedjeljak	Montag	Cäcilia	Cecilija	Cäcilia
23 Utorak	Dienstag	Klemens	Klement, papa	Klemens
24 Srijeda	Mittwoch	Joh. v. Kr.	Ivan od Križa	Emilie
25 Četvrtak	Donnerstag	Katharina	Katarina	Katharina
26 Petak	Freitag	Konrad	Konrad	Konrad
27 Subota	Samstag	Virgilius	Virgilije	Günther
	48. sedmica	48. Woche	Kath. Es werden Zeichen geschehen. Luk. 21, 25—33. Prot. Vom Einzuge Jesu in Jerusalem. Matth. 21, 1—9. Gr. Jesus heilt am Sabbat. Luk. 13, 10—17. Biće znaci. Luk. 21, 25—33.	
28 **Nedjelja**	**Sonntag**	**1 Adv.** Sosthenes	**1 Doš.** Sosten	**1 Adv.** Rufus
29 Ponedjeljak	Montag	Saturninus	Saturnin	Walter
30 Utorak	Dienstag	Andreas A.	Andrija, Ap.	Andreas Ap.

Sonn- und Festtagsnamen: 1. Aller Heiligen. 2. Aller Seelen, Justus.
Landesfeiertage: **Justus** im Triester Gebiete.

Мјесец најближе земљи дне 26. окт. у 3 сата по п., најдаље од земље дне 11. нов. у 1 сат изјутра.

Tageslänge:

Von 9 Stunden 56 Min. bis 8 Stunden 39 Min. — Der Tag nimmt ab um 1 Stunde 17 Min. — Die Sonne tritt in das Zeichen des **Schützen** den 23. um 10 Uhr 14 Min. vormittags. — Mond in Erdnähe den 8. um 3 Uhr nachmittags, in Erdferne den 24. um 1 Uhr morgens.

Новембар

има 30 дана.

Serb.-orth. Christen Oktober und November		Дани	За срп.-православне	Za muslimane XII. Zul-hidže 1333 I. Muharem 1334		Israeliten II. Marcheschv. III. Kislev 5676		☾ L.
19	Joel Pr.	Понедјељак	Јоил и св. Прох., пш. срп.	23		24		
20	Artemius	Уторак	Влмуч. Артемије	24		25		
21	Hilarion	Сриједа	Препод. Иларион, вел.	25	Povratak Alinog prstena.	26		
22	Avercius	Четвртак	Аверкије, епископ	26		27		
23	Jakob Ap.	Петак	Јаков, ап., брат господњи	27	51. Džuma	28		
24	Arethas	Субота	Муч. Арета и друж.	28		29	9. Sab. V. d. N.M.	
		Недјеља 24., глас 7.						
25	D 24 Martian.	Недјеља	Маркијан и Мартир.	29		30	Rosch-Ch.	
26	Demetr.	Понедјељак	Влмуч. Димитр. (Митр. д.)	30		1	Kislev	
27	Nestor	Уторак	Мученик Нестор	1	Muharr. Nova god. 1334	2		
28	Stephan, Ars.	Сриједа	Св. Арсеније, еп. срп.	2		3		
29	Anastasia	Четвртак	Аврамије, Анастасија	3		4		
30	Zenobius	Петак	Зиновије	4	1. Džuma	5		
31	Stachys	Субота	Амплије, Стахије и др.	5		6	10. Sabb.	
		Недјеља 25., глас 8.						
1	Nov., D 25, K.	Недјеља	Вр. Кузман и Дамјан	6		7		
2	Acind.	Понедјељак	Акиндин, Пигасије	7		8		
3	Acepsym.	Уторак	Акепсим еп.	8		9		
4	Joannic.	Сриједа	Јоаникије велики	9		10		
5	Galakt.	Четвртак	Галактион и Епистима	10	Smrt Huss. Jaumi âšûrâ	11		
6	Paulus	Петак	Павле, архиеп. цариград.	11	2. Džuma	12		
7	Hieron.	Субота	Јероним	12		13	9. Sabb.	
		Недјеља 26., глас 1.						
8	26 D Erz. M.	Недјеља	Сабор арханг. Михаила	13		14		
9	Onesiph.	Понедјељак	Онисифор и Порфирије	14	Sretni dani	15		
10	Erastus	Уторак	Ераст, Олимп и др.	15		16		
11	Viktor, Steph.	Сриједа	Стеван Дечан.	16	Jeruz. progl. kiblom	17		
12	Joh. Elem.	Четвртак	Јован милост. (Бож. покл.)	17		18		
13	Joh. Chr. F.-A.	Петак	Јов. Златоусти (Бож. пост.)	18	3. Džuma	19		
14	Philipp	Субота	Ап. Филип	19		20	12. Sabb.	
		Недјеља 27., глас 2.						
15	D 27 Gurius	Недјеља	Муч. Гурије	20		21		
16	Matth. Evang.	Понедјељак	Еванђелист Матеј	21		22		
17	Gregor	Уторак	Григорије епископ	22		23		

7. Engelbert. 14. Venerand. 21. Schutzfest Maria, Mariä Opferung. 28. Sosthenes.
15. **Leopold** in Nieder- und Oberösterreich.

Decembar.

Prosinac ima 31 dan.

Dezember.

Christmonat. 31 Tage.

Dužina dana:

Od 8 sati 38 min. do 8 sati 20 min. — Dan spadne do 21. za 22 min., zatim do kraja naraste za 4 min. — Sunce stupa u znak **kozoroga** dne 22. u 11 sati 17 min. na večer. — Početak zime. — Mjesec najbliže zemlji dne 7. u 2 sata izjutra, najdalje od zemlje dne 21. u 2 sata izjutra.

Дужина дана:

Од 8 сати 38 мин. до 8 сати 20 мин. — Дан спадне до 8. дец. за 22 мин., затим до 18. дец. нарасте за 4 мин. — Сунце ступа у знак **козорога**

	Dani	Tage	Katholiken	Za katolike	Protestanten
1	Srijeda	Mittwoch	Eligius †	Eligije †	Longinus
2	Četvrtak	Donnerstag	Bibiana	Bibijana	Aurelia
3	Petak	Freitag	Franz Xav. †	Franjo Ksaverije †	Kassian
4	Subota	Samstag	Barbara †	Barbara †	Barbara
	49. sedmica	49. Woche	Kath. Als Johannes im Gefängnisse war. Matth. 11, 2—10. Prot. Es werden Zeichen geschehen. Luk. 21, 25—33. Gr. Vom Blinden zu Jericho. Luk. 18, 35—43. Ivan u tamnici. Mat. 11, 2—10.		
5	Nedjelja	Sonntag	2 Adv. Sabbas Abt.	2 Doš. Sava op.	2 Adv. Abigail
6	Ponedjeljak	Montag	Nicolaus B.	Nikola, bisk.	Nikolaus
7	Utorak	Dienstag	Ambrosius †	Ambrozije †	Agathon
8	Srijeda	Mittwoch	Mar. Empf.	Bezgr. zač. Bl. Dj. M.	Bußtag
9	Četvrtak	Donnerstag	Leokadia	Leokadija	Joachim
10	Petak	Freitag	Melchiades †	Melhiad, papa †	Judith
11	Subota	Samstag	Damasus †	Damaz †	Damasus
	50. sedmica	50. Woche	Kath. Die Juden sandten Priester und Leviten zu Johannes. Joh. 1, 19—28. Prot. Als Johannes im Gefängnisse war. Matth. 11, 2—10. Gr. Jesus heilt 10 Aussätzige. Luk. 17, 12—19. Židovi šilju levite k Ivanu. Iv. 1, 19—28.		
12	Nedjelja	Sonntag	3 Adv. Maxentius	3 Doš. Maksencije	3 Adv. Epimachus
13	Ponedjeljak	Montag	Lucia	Lucija	Lucia
14	Utorak	Dienstag	Spiridion	Spiridion	Nikasius
15	Srijeda	Mittwoch	Qu., Krist., Cäl. †	Kv., Kristijana †	Ignaz
16	Četvrtak	Donnerstag	Eusebius, Adelh.	Euzebije	Ananias
17	Petak	Freitag	Lazarus †	Lazar †	Lazar.
18	Subota	Samstag	Mar. Erwart. †	Oč. p. B. D. M. †	Wunibald
	51. sedmica	51. Woche	Kath. Im 15. Jahre d. Reg. d. Kaisers Tiberius. Luk. 3, 1—6. Prot. Die Juden sandten Priester und Leviten zu Johannes. Joh. 1, 19—28. Gr. Vom vornehmen Manne. Luk. 18, 18—27. 15. godine carevanja Tiberijeva. Luk. 3, 1—6.		
19	Nedjelja	Sonntag	4. Adv. Nemesius	4. Doš. Nemezije, Vladim.	4. Adv. Abraham
20	Ponedjeljak	Montag	Theophil	Teofil	Amon
21	Utorak	Dienstag	Thomas, Ap.	Toma, apostol	Thomas
22	Srijeda	Mittwoch	Zenon †	Zenon †	Beata
23	Četvrtak	Donnerstag	Viktoria	Viktorija	Dagobert
24	Petak	Freitag	Adam u. Eva †	Adam i Eva (Badnjak) †	Adam u. Eva
25	Subota	Samstag	Christfest	Božić	Weihn.-Fest
	52. sedmica	52. Woche	Kath. und Prot. Josef und Maria verwunderten sich. Luk. 2, 33—40. Gr. Vom großen Abendmahle. Luk. 14, 16—24. Josip i Marija čugjahu se. Luk. 14, 16—24.		
26	Nedjelja	Sonntag	1. W. *Stephan M.	1. Bož. *Stjepan, mučenik	n. W. Stephan M.
27	Ponedjeljak	Montag	Johann Ev.	Ivan, apostol	Johann Ev.
28	Utorak	Dienstag	Unsch. Kindlein	Nevina dječica	Unsch. Kindlein
29	Srijeda	Mittwoch	Thomas B.	Toma, bisk.	Jonathan
30	Četvrtak	Donnerstag	David K.	David, kralj	David K.
31	Petak	Freitag	Silvester	Silvestar papa	Gottlob

Sonn- und Festtagsnamen: 5. Sabbas Abt. 8. Maria Empfängnis.

дне 9. дец. у 11 сати 17 мин. на вечер. — Почетак зиме. — Мјесец најближе земљи дне 24. нов. у 2 сата изјутра, најдаље од земље дне 8. дец. у 2 сата изјутра.

Tageslänge:

Von 8 Stunden 38 Min. bis 8 Stunden 20 Min. — Der Tag nimmt bis zum 21. ab um 22 Min., dann bis zum Ende zu um 4 Min. — Die Sonne tritt in das Zeichen des **Steinbockes** den 22. um 11 Uhr 17 Min. abends. — Winteranfang. — Mond in Erdnähe den 7. um 2 Uhr morgens, in Erdferne den 21. um 2 Uhr morgens.

Децембар

има 31 дан.

Serb.-orth. Christen November und Dezember		Дани	За срп.-православне	Za muslimane I. Muharem II. Safar 1334		Israeliten III. Kislev IV. Tebeth 5676		☾ L.
18	Plat. u. R.	Сриједа	Платон и Роман	23		24	Lichtanzünden	
19	Abadius	Четвртак	Авдија	24		25	Tempelweihe	
20	Gregor	Петак	Григорије Декап., Прокло	25	4. Džuma	26		
21	Mar. Opf.	Субота	Вход Богор. (Ваведеније)	26		27	**13. Sabb.**	
		Недјеља 28., глас 3.						
22	D 28 Philem.	Недјеља	Апостол Филимон	27		28		
23	Amphil.	Понедјељак	Амфил., Александар	28		29	Bittgebet um Regen	
24	Kathar.	Уторак	Влмуч. Екатерина	29		30	Rosch-Ch.	
25	Klemens	Сриједа	Климент	30		1	**Tebeth**	
26	Alempius	Четвртак	Алимпије столпник	1	**Safar.**	2		
27	Jakob	Петак	Јаков персијанац	2	5. Džuma	3		
28	Stephan Conf.	Субота	Испов. Стеван нови	3		4	**14. Sabb.**	
		Недјеља 29., глас 4.						
29	D 29 Paramon	Недјеља	Мученик Парамон	4		5		
30	Andr. A.	Понедјељак	Првозв. ап. Андрија	5		6		
1	**Dez.**, Nahum	Уторак	Прор. Наум и Ананија	6		7		
2	Habakuk	Сриједа	Авакум, цар Урош	7		8		
3	Sophon	Четвртак	Пророк Софоније	8		9		
4	Barbara	Петак	Влмч. Варвара, Јов. Д.	9	6. Džuma	10	Fast., Bel. Jerus.	
5	Sabbas	Субота	Сава освећени	10		11	**15. Sabb.**	
		Недјеља 30., глас 5.						
6	D 30 Nikolaus	Недјеља	Св. Отац Николај	11		12		
7	Ambros.	Понедјељак	Амвросије, епископ м.	12		13		
8	Patapius	Уторак	Преподоб. Патапије	13		14		
9	Mar. Empf.	Сриједа	Зачеће Богородице	14	Sretni dani	15		
10	Menas	Четвртак	Мина и Јермоген	15		16	Fasten	
11	Daniel St.	Петак	Пр. Данило, ступски	16	7. Džuma	17		
12	Spirid.	Субота	Спирид., ен. чудотв.	17		18	**16. Sabb.**	
		Недјеља 31. (св. Праотаца), глас 6.						
13	Urväter, Eustr.	Недјеља	Евстрат., Авксент.	18		19		
14	Thyrsus	Понедјељак	Тирс, Левк. и др.	19		20		
15	Eleuther.	Уторак	Муч. Елевтерије	20		21		
16	Aggaeus	Сриједа	Агеј, пророк	21		22		
17	Daniel Proph.	Четвртак	Данило, пророк	22		23	Fasten	
18	Sebastian	Петак	Муч. Севастијан	23	8. Džuma	24		

12. Maxentius. 15. Cälian. 19. Nemesius. 26. Stephan M.

Naslov Njegova cesarskog i kraljevskog Apoštolskog Veličanstva.

Veliki naslov.

Franjo Josip I., po milosti božjoj car austrijski; apoštolski kralj ugarski, kralj Češke, Dalmacije, Hrvatske, Slavonije, Galicije, Lodomerije i Ilirije; kralj jeruzalemski itd.; nadvojvoda austrijski; veliki vojvoda toskanski, krakovski; vojvoda lotrinški, solnogradski, štajerski, koruški, kranjski i bukovinski, veliki knez sedmogradski, markgrof moravski; vojvoda gornje i dônje Šleske, Modene, Parme, Piačence i Guastalle, Auschwitza i Zatora, Teschena, Friaula, Dubrovnika i Zadra; pokneženi grof Habsburški i Tirolski, Kyburški, Gorički i Gradiški; knez Trienta i Brixena; markgrof gor. i dônj. Lužicc i Istrc; grof Hohencmbsa, Feldkirchena, Bregenza, Sonnenberga itd.; gospodar Trsta, Kotora i vindiškc pokrajine; veliki vojvoda vojvodine Srbije, itd. itd.

Srednji naslov.

Franjo Josip I., po milosti božjoj car austrijski; apoštolski kralj ugarski, kralj Češke, Dalmacijc, Hrvatske, Slavonije, Galicije, Lodomerije i Ilirije; nadvojvoda austrijski; veliki vojvoda krakovski; vojvoda lotrinški, solnogradski, štajerski, koruški, kranjski, bukovinski, gornjo i dônjo šleski; veliki knez sedmogradski, markgrof moravski; pokneženi grof habsburžki i tirolski, itd. itd. itd.

Mali naslov.

Franjo Josip I., po milosti božjoj car austrijski, apoštolski kralj ugarski, kralj češki itd.

Наслов Његовог цесарског и краљевског Апоштолског Величанства.

Велики наслов.

Фрањо Јосип I., по милости божјој цар аустријски; апоштолски краљ угарски, краљ Чешке, Далмације, Хрватске, Славоније, Галиције, Лодомерије и Илирије; краљ јерусалимски итд.; надвојвода аустријски; велики војвода тоскански, краковски; војвода лотрињски, солноградски, штајерски, корушки, крањски и буковински, велики кнез седмоградски, маркграф моравски; војвода горње и доње Шлеске, Модене, Парме, Пиаченце и Гвастале, Аушвица и Затора, Тешена и Фриаула, Дубровника и Задра; покнежени гроф Хабсбуршки и Тиролски, Кибуршки, Горички и Градишки; кнез Триента и Бриксена; маркграф гор. и дол. Лужице и Истре; гроф Хоенембса, Фелдкирхена, Брегенца, Сонненберга итд.; господар Трста, Котора и виндишке покрајине; велики војвода војводине Србије, итд. итд.

Средњи наслов.

Фрањо Јосип I., по милости божјој цар аустријски; апоштолски краљ угарски, краљ Чешке, Далмације Хрватске, Славоније, Галиције, Лодомерије и Илирије; надвојвода аустријски; велики војвода краковски; војвода лотрињски, солноградски, штајерски, корушки, крањски, буковински, горњо и долњо шлески; велики кнез седмоградски, маркграф моравски; покнежени гроф хабсбуршки и тиролски, итд. итд. итд.

Мали наслов.

Фрањо Јосип I., по милости божјој цар аустријски, апоштолски краљ угарски, краљ чешки итд.

Titel Seiner Kaiserlichen und Königlich Apostolischen Majestät.

Großer Titel.

Franz Joseph I., von Gottes Gnaden Kaiser von Österreich; Apostolischer König von Ungarn, König von Böhmen, von Dalmatien, Kroatien, Slavonien, Galizien, Lodomerien und Illyrien; König von Jerusalem etc.; Erzherzog von Österreich; Großherzog von Toskana und Krakau; Herzog von Lothringen, von Salzburg, Steyer, Kärnten, Krain und der Bukowina; Großfürst von Siebenbürgen, Markgraf von Mähren; Herzog von Ober- und Niederschlesien, von Modena, Parma, Piacenza und Guastalla, von Auschwitz und Zator, von Teschen, Friaul, Ragusa und Zara; gefürsteter Graf von Habsburg und Tirol, von Kyburg, Görz und Gradiska; Fürst von Trient und Brixen: Markgraf von Ober- und Niederlausitz und in Istrien; Graf von Hohenembs, Feldkirch, Bregenz, Sonnenberg etc.; Herr von Triest, von Cattaro und auf der windischen Mark; Großwojwod der Wojwodschaft Serbien, etc. etc.

Mittlerer Titel.

Franz Joseph I., von Gottes Gnaden Kaiser von Österreich; Apostolischer König von Ungarn, König von Böhmen, von Dalmatien, Kroatien, Slavonien, Galizien, Lodomerien und Illyrien; Erzherzog von Österreich; Großherzog von Krakau; Herzog von Lothringen, Salzburg, Steyer, Kärnten, Krain, Bukowina, Ober- und Niederschlesien; Großfürst von Siebenbürgen, Markgraf von Mähren; gefürsteter Graf von Habsburg und Tirol, etc. etc. etc.

Kleiner Titel.

Franz Joseph I., von Gottes Gnaden Kaiser von Österreich, Apostolischer König von Ungarn, König von Böhmen u. s. w.

Дворјанство Њ. цес. и кр. Апоштолског Величанства. Dvorjanstvo Nj. ces. i kr. Apoštolskog Veličanstva. Hofstaat Seiner kais. und kön. Apostolischen Majestät.

Врховни дворски уреди.

Први врховни дворски мештар: Алфред кнез од Монтенуово, тај. савј., коморник.

Врховни коморник: Драгутин гроф Бжезиц-Ланцкоронски, др., тај. савј.

Врховни дворски маршал: Август гроф Зичи де Зич и Вашоькее, тај. савј., насљ. члан магнатске куће.

Врховни коњушник: Фердинанд гроф Кински де Вхиниц и Тетау, тај. савј., комор.

Дворски маршал у Угарској: Никола кнез Палфи аб Ердед, тај. савј., комор.

Vrhovni dvorski uredi.

Prvi vrhovni dvorski meštar: Alfred knez od Montenuovo, taj. savj., komornik.

Vrhovni komornik: Dragutin grof Brzozic-Lanckoroński, dr., taj. savj.

Vrhovni dvorski maršal: August grof Zichy de Zich i Vasonykeö, taj. savj., naslj. član magnatske kuće.

Vrhovni konjušnik: Ferdinand grof Kinsky de Wchinitzi Tettau, taj. savj., komor.

Dvorski maršal u Ugarskoj: Nikola knez Pálffy ab Erdöd, taj. savj., komor.

Oberste Hofämter.

Erster Obersthofmeister: Alfred Fürst zu Montenuovo, Gh. R. u. Käm.

Oberstkämmerer: Karl Graf Brzezic-Lanckoroński, jur. Dr., Gh. R.

Obersthofmarschall: August Graf Zichy v. Zich und Vasónykeö, Gh. R., erbl. Mitglied des Magnatenhauses.

Oberststallmeister: Ferdinand Graf Kinsky v. Wchinitz u. Tettau, Gh. R. u. Käm.

Hofmarschall in Ungarn: Nikolaus Fürst Palffy ab Erdöd, Gh. R. u. Käm.

Тјелесне гарде.

Ц. кр. прва арсијерска тјелесна гарда.

Основана 1763.

Гардијски капетан: Бек Фридрик, гроф, тај. савј., генер. коњ.

Кр. угарска тјелесна гарда.

Гардијски капетан-поручник: Алберт гроф Лоњај Наги де Лоња, тај. савј.

Ц. кр. трабантна тјелесна гарда.

Основана 1767.

Гардијски капетан: гроф Ауерсперг Карло, тај. савј., генер. коњ.

Кр. угарска трабантна тјелесна гарда.

Основана 1904.

Гардијски капетан: Јосип Гаудернак пл. Кис-Деметер, тај. савј., генер. коњ.

Ц. и кр. тјелесне гарде коњаничка ескадрона.

Основана 1849.

Гардијски капетан: Икскил-Гиленбанд Алекса, гроф, тај. савј., комор., генер. коњ.

Ц. и кр. тјелесне гарде пјешачка сатнија.

Гардијски капетан: гроф Ауерсперг Карло, пл., тај. савј., генер. коњ.

Tjelesne garde.

C. kr. prva arsijerska tjelesna garda.

Osnovana 1763.

Gardijski kapetan: Beck Fridrik, grof, taj. savj., gener. konj.

Kr. ugarska tjelesna garda.

Gardijski kapetan-poručnik: Albert grof Lonyay de Nagy Lónya.

C. kr. trabantna tjelesna garda.

Osnovana 1767.

Gardijski kapetan: grof Auersperg Karlo, taj. savj., gener. konj.

Kr. ugarska trabantna tjelesna garda.

Osnovana 1904.

Gardijski kapetan: Josip Gaudernak pl. Kis-Demeter, taj. savj., gener. konj.

C. i kr. tjelesne garde konjanička eskadrona.

Osnovana 1849.

Gardijski kapetan: Üxküll-Gyllenband Aleksandar, grof, taj. savj., kom., gen. konj.

C. i kr. tjelesne garde pješačka satnija.

Gardijski kapetan: grof Auersperg Karlo, pl., taj. savj., gener. konj.

Leibgarden.

K. k. Erste Arçierenleibgarde.

1763 errichtet.

Gardekapitän: Beck Friedrich, Gf., Gh. R., G. d. K.

Königl. ungarische Leibgarde.

Gardekapitänleutnant: Albert Graf Lonyay de Nagy Lónya, Gh. R.

K. k. Trabantenleibgarde.

1767 errichtet.

Gardekapitän: Auersperg Karl, Gf., Gh. R., G. d. K.

Königl. ungarische Trabantenleibgarde.

1904 errichtet.

Gardekapitän: Joseph Gaudernak v. Kis-Demeter, Gh. R., G. d. K.

K. u. k. Leibgarde-Reitereskadron.

1849 errichtet.

Gardekapitän: Üxküll-Gyllenband Alexander, Gf., Gh. R. u. Käm., G. d. K.

K. u. k. Leibgarde-Infanteriekompagnie.

Gardekapitän: Auersperg Karl, Gf., Gh. R., G. d. K.

Војна канцеларија Његова Величанства.

Предстојник: Болфрас пл. Аненбург Артур, барун, тај. савј., генер. пјеш.

Vojna kancelarija Njegova Veličanstva.

Predstojnik: Bolfras pl. Ahnenburg Artur, barun, taj. savj., gener. pješ.

Militärkanzlei Seiner Majestät.

Vorstand: Bolfras v. Ahnenburg Artur, Freih. v., Gh. R., G. d. I.

Кабинетска канцеларија Његова Величанства.

Директор кабинетске канцеларије: Шисл пл. Персторф Фрањо, барун, др., тај. савј.

Kabinetska kancelarija Njegova Veličanstva.

Direktor kabinetske kancelarije: Schiessl pl. Perstorf Franjo, barun, dr., taj. savj.

Kabinettskanzlei Seiner Majestät.

Kabinettsdirektor: Schiessl v. Perstorf Franz, Freiherr v., Dr., Gh. R.

Zajednička ministarstva. — Заједничка министарства. Gemeinsame Ministerien.

Ц. и кр. министарство царске и краљевске куће те спољашњих посала.

(Беч, I., Ballhausplatz 2.)

Министар: Његова Преузвишеност Берхтолд од Унгаршиц, Лавослав, гроф, тај. савј., предсједатељ у заједн. минист. вијећу.

Први одјелни предстојник:

Њ. Пр. Макијо Карло, барун, др., тај. савј.

Одјелни предстојници:

Њ. Пр. Викенбург Марко, гроф, др., тај. савј., ком.
Њ. Пр. Форгач од Гимеша и Гача, гроф.

Вајл Отон, витез, др.
Ипен Тодор (тит. и кар).

Њ. Пр. Ременад Баренсфелд Хуго, барун, тај. савј., изв. послан. и опуном. министар.
Њ. Пр. Погачер Рудолф, тај. савј., изв. послан. и опуном. министар.
Бигелебп Максимилијан, барун, изв. послан. и опуном. министар.
Немеспл. Хидвег Алберт, гроф, изв. посл. и опуном. министар.
Ото Едуардо, посл. и опупом. министар.
Мусулин пл. Гомирје Алекса, барун, др., посл. и опуном. министар.
Угрон пл. од Абранфалве Стјепан, опупом. министар.
Флотов Људевит, барун, опупом. министар.

Новинарски одсјек:

Монтлонг Оскар, др., витез, двор. и мин. савј.

Ц. и кр. кућни, дворски и државни архив.

Директор:

Шлитер Иван, др., двор. савј.

Ц. и кр. конзуларна академија.

Дирекција:

Винтер Антун, пл., ген. конзул.
Малп Јосип, дирекцијски тајник.

Ц. и кр. ратно министарство.

(Беч, I., Stubenring.)

Ратни министар: Кробатин Александар, витез, тај. савј., фелдцајгм., пуковник-власник пољске-хауб. регименте бр. 14.

Крилни побочници:

Чобан Драгутин, потпук. ген. штоп. кора.
Дери де Јобахаза Ладислав, четник.

Одјелни предстојник:

Шлајер, пл., Леополд, тај. савј., фмлт.

Предсједнички биро.

Предстојник: Белмонд пл. Адлерхорст Драгутин, ген. четник.

Предстојници.

1. одјељ.: Гержабек Карло, пуковник.
2. В. одјељ.: Цап Карло, ген.
2. Ст. одјељ.: Ауст Албрехт, пуковник.
3. одјељ.: Новотпи Адам, потпук. ген. штоп. кора.
3. Р. одјељ.: Смутни Рудолф, гм.
4. одјељ.: Килиап Јосип, ген.-аудит.
4. Г. одјељ.: Фатипгер Карло, пук.-аудит.
4. Х. К. одјељ.: Зитко Иван, пук.-аудит.

C. i kr. ministarstvo carske i kraljevske kuće te spoljašnjih posala.

(Beč, I., Ballhausplatz 2.)

Ministar: Njegova Preuzvišcnost Berchtold od Ungarschitz, Lavoslav, grof, taj. savj., predsjedatelj u zajedn. minist. vijeću.

Prvi odjelni predstojnik:

Nj. Pr. Macchio Karlo, barun, dr., taj. savj.

Odjelni predstojnici:

Nj. Pr. Wickenburg Marko, grof, dr., taj. savj. kom.
Nj. Pr. Forgách od Ghimesa i Gácsa, grof.
Weil Oton, vitez, dr.
Ippen Todor (tit. i kar).

Nj. Pr. Rhemenad Barensfeld Hugo, barun, taj. savj., izv. posl. i opunom. ministar.
Nj. Pr. Pogatscher Rudolf, taj. savj., izv. poslan. i opunom. ministar.
Biegeleben Maksimilijan, barun, izv. posl. i opunom. ministar.
Nemes pl. Hidvég Albert, grof, izv. posl. i opunom. ministar.
Otto Eduardo, posl. i opunom. ministar.
Musulin pl. Gomirje Aleksa, barun, dr. posl. i opunom. ministar.
Ugron pl. od Abránfalve Stjepan, opunom. ministar.
Flotow Ljudevit, barun, opunom. ministar.

Novinarski odsjek:

Montlong Oskar, dr., vitez, dvor. i min. savj.

C. i kr. kućni, dvorski i državni arkiv.

Direktor:

Schlitter Ivan, dr., dvor. savj.

C. i kr. konzularna akademija.

Direkcija:

Winter Antun, pl., gen. konzul.
Malý Josip, direkcijski tajnik.

C. i kr. ratno ministarstvo.

(Beč, I., Stubenring.)

Ratni ministar: Krobatin Aleksandar, vit., taj. savj., feldcajgm., pukovnik-vlasnik poljske-haub. regimente br. 14.

Krilni pobočnici:

Csoban Dragutin, potpuk. gen. štop. kora.
Döry de Jobbaháza Ladislav, četnik.

Odjelni predstojnik:

Schleyer, pl. Leopold, taj. savj., fmlt.

Predsjednički biro.

Predstojnik: Bellmond pl. Adlerhorst Dragutin, gen. četnik.

Predstojnici.

1. odjelj.: Geřabek Karlo, pukovnik.
2. V. odjelj.: Czapp Karlo, gen.
2. St. odjelj.: Aust Albrecht, pukovnik.
3. odjelj.: Nowotny Adam, potpuk. gen. štop. kora.
3. R. odjelj.: Smutny Rudolf, gm.
4. odjelj.: Killian Josip, gen.-audit.
4. G. odjelj.: Fattinger Karlo, puk.-audit.
4. H. K. odjelj.: Zitko Ivan, puk.-audit.

K. u. k. Ministerium des kaiserlichen und königlichen Hauses und des Äußern.

(Wien, I., Ballhausplatz 2.)

Minister: Seine Exzellenz Berchtold von und zu Ungarschitz Leopold, Graf, Gh. R., Vorsitzender im gemeins. Ministerrat.

Erster Sektionschef:

Se. Exz. Macchio Karl, Freih. v., Dr., Gh. R.

Sektionschefs:

Se. Exz. Wickenburg Markus, Graf, Dr., Geh. R. u. Kämm.
Sc. Exc. Forgách v. Ghymes u. Gács, Graf.
Weil Otto, Ritt. v., Dr.
Ippen Theodor (Tit. u. Char.).

Se. Exz. Rhemen zu Barensfeld Hugo, Freih. v., Gch. R., a. o. Ges. und bevollm. Min.
Se. Exz. Pogatscher Rudolf, Geh. Rat., a. o. Ges. und bevollm. Min.
Biegeleben Maximilian, Freih. v., a. o. Ges. u. bevollm. Min.
Nemes v. Hidvég Albert Graf, a. o. Ges. und bevollm. Min.
Otto Eduard, a. o. Ges. u. bevollm. Min.
Musulin v. Gomirje Alexand., Freih., Dr., a. o. Ges. u. bevollm. Min.
Ugron zu Abránfalva Stephan v., bev. Minister.
Flotow Ludwig, Freih. v., bev. Minister.

Preßdepartement:

Montlong Oskar Ritt. v., Dr. jur., Hof- u. Ministerialrat.

K. u. k. Haus-, Hof- und Staatsarchiv.

Direktor:

Schlitter Hans, Dr., Hofrat.

K. u. k. Konsularakademie.

Direktion:

Winter Anton, Edl. v., Gen. Konsul.
Malý Josef, Direktionssekretär.

K. u. k. Kriegsministerium.

(Wien, I., Stubenring.)

Kriegsminister: Krobatin Alexander, Ritt v., Gh. R., FZM., Oberstinhaber des Feldhaubitzregiments Nr. 14.

Flügeladjutanten:

Csoban Karl, Obstl. d. Gen. St. Korps.
Döry de Jobbaháza Ladislaus, Mjr.

Sektionschef:

Schleyer, Edl. v., Leopold, Gh. R., FML.

Präsidialbureau.

Vorstand: Bellmond Edl. v. Adlerhorst, Karl, GM.

Vorstände.

1. Abt.: Geřabek Karl, Oberst.
2. W. Abt.: Czapp Karl, GM.
2. St. Abt.: Aust Albrecht, Oberst.
3. Abt.: Nowotny Adam, Obstlt. d. Gstbskps.

3. R. Abt.: Smutny Rudolf, GM.
4. Abt.: Killian Josef, Gen. Aud.
4. G. Abt.: Fattinger Karl, Obst. Audit.
4. H. K. Abt.: Zitko Johann, Obst. Audit.

5. одјељ.: Домашнијан Ђорђс, пук. женијштоп. кора.
5. Е. Б. одјељ.: Ржиха Фрањо вит., пук. ген. штоп. кора.
5. М. О. Ландвер пл. Прагенау Отокар, потпук. ген. штоп. кора.
5. Т. Б. одјељ.: Шамшула Рудолф, потпук. ген. штоп. кора.
6. одјељ.: Јеленчић Ервин, пуковник.
7. одјељ.: Кис де Нађ Силке Арпад, гм.
7. П. одјељ.: Шлезингер пл. Бенфелд Евгеније, вит., арт. жен. инж.
8. одјељ.: Стовассер Густав, пуковник женијштопа.
8. Х. Б. одјељ.: Дзинбински Виктор, пуковник инж. офиц. школе.
9. одјељ.: Лебл Иван, гм.
10. одјељ.: Штајниц Едуард, витез пл., пуковник ген. жен. штоп. кора.
11. одјељ.: Ханаусек Вилим, ген. интенд.
11. Е. одјељ.: Фирбас Фердо, ген. интенд.
12. одјељ.: Шуберт Иван, вој. надинтенд. I. разр.
13. одјељ.: Сајпка Адолф, ген. интенд.
14. одјељ.: Пек Филип, др., ген. надштоп. лијечник.
15. одјељ.: Варла Ђуро, војн. надинтенд. I. разр.
15. Б. одјељ.: Андерка Јосип, војн. надинтенд. I. разр.

Канцеларијска дирекција.

Директор: Лебл Јован, гм.

Помоћни орган ратног министарства.

Генерални штоп:

Шеф генералног штопа: Конрад пл. Хецендорф Фрањо, барун, ген. прјеш.
Замјеник му: Хефер пл. Фелдштурм Фрањо, витез, гм.
Етапски шеф: Каник Фрањо, гм.
Дирекцијски биро: Шеф Калтнборн Фердо, пуковник ген. штоп. кора.
Операцијони биро: Шеф Мецгер Јосип, пуковник ген. штоп. кора.
Етапни биро: Шеф Меценшефи Артур, пуковник ген. штоп. кора.
Инструкцијони биро: Шеф Хефер Антун, пуковник ген. штоп. кора.
Биро за описивање земаља: Шеф Шмид Хуго, пуковник ген. штоп. кора.
Биро за евиденцију: Шеф Урбањски пл. Остримјеч Август, пук. ген. штоп. кора.
Жељезнички биро: Шеф Ржиха Фрањо пл., витез, пуковник ген. штоп. кора.
Телеграфски биро: Шеф Шамшула Рудолф, потпук. ген. штоп. кора.

Ц. и кр. заједнички врховни рачунарски двор.

(Беч, I., Herrengasse 23.)

Президенат: Његова Преузвишеност Ернесто пл. Плепер, комдр. ✠, ♔ I., Ⓜ, Ⓒ итд., тај. савј., др. пр., члан господ. куће.

Одјелни предстојници:

Заврадил Јосип, др. пр.
Хреноци-Нађ Јосип, пл., др.

Ц. и кр. заједничко финанцијално министарство.

(Беч, I., Johannesgasse 5.)

Заједнички министар финанција: Његова преузвишеност Лав витез пл. **Билињски,** ✠ Вел. Кр. (у бриљ.), ♔ I., ✠ Kmt., др. пр.; тајни савј.

Одјелни предстојници.

Салај од **Замоља** Ладислав, ✠, ♔ III., ✠ вит., др. пр.; **Будик** Рикард [тит. и кар.], ♔ III., ✠ вит., др. пр.

5. odjelj.: Domasehnian Gjuro, puk. žen. štop. kora.
5. E. B. odjelj.: Rziha Franjo, vitez, puk. gen. štop. kora.
5. M. O. Landwehr pl. Pragenau Otokar, potpuk. gen. štop. kora.
5. T. B. odjelj.: Schamschula Rudolf, potpuk. gen. štop. kora.
6. odjelj.: Jellenchich Ervin, pukovnik.
7. odjelj.: Kiss de Nagy Silke Arpad, gm.
7. P. odjelj.: Schlesinger pl. Benfeld Evgenij, vitez, art. ženij. inž.
8. odjelj.: Stowasser Gustav, pukovnik ženij. štopa.
8. H. B. odjelj.: Dzinbinski Viktor, pukovnik inž. ofic. škole.
9. odjelj.: Löbl Ivan, gm.
10. odjelj.: Steinitz Eduard, vitez pl., pukovnik gen. žen. štop. kora.
11. odjelj.: Hanausek Vilim, gen. intend.
11. E. odjelj.: Firbas Ferdo, gen. intendant.
12. odjelj.: Sehubert Ivan, voj. nadintend. I. razr.
13. odjelj.: Seipka Adolf, gen. intend.
14. odjelj.: Peek Filip, dr., gen. nadštop. liječnik.
15. odjelj.: Warla Gjuro, vojn. nadintend. I. razr.
15. B. odjelj.: Anderka Josip, vojn. nadintend. I. razr.

Kancelarijska direkcija.

Direktor: Löbl Ivan, gm.

Pomoćni organ ratnog ministarstva.

Generalni štop:

Šef generalnog štopa: Konrad pl. Hötzendorf Franjo, barun, gen. pješ.
Zamjenik mu: Höfer pl. Feldsturm Franjo, vitez, gm.
Etapski šef: Kanik Franjo, gm.
Direkcijski biro: Šef Kaltenborn Ferdo, pukovnik gen. štop. kora.
Operacijoni biro: Šef Metzger Josip, pukovnik gen. štop. kora.
Etapni biro: Šef Mecenseffy Artur pl., pukovnik gen. štop. kora.
Instrukcijoni biro: Šef Höfer Antun, pukovnik gen. štop. kora.
Biro za opisivanje zemalja: Šef Schmid Hugo, pukovnik gen. štop. kora.
Biro za evideneiju: Sef Urbański pl. Ostrymicez Avgust, puk. gen. štop. kora.
Željeznički biro: Šef Ržiha Franjo, vit., pukovnik gen. štop. kora.
Telegrafski biro: Šef Sehamschula Rudolf, potpuk. gen. štop. kora.

C. i kr. zajednički vrhovni računarski dvor.

(Beč, I., Herrengasse 23).

Prezidenat: Njegova Preuzvišenost Ernesto pl. Plener, komdr. ✠, ♔ I., Ⓜ, Ⓒ itd., taj. savj., dr. pr., član gospodske kuće.

Odjelni predstojnici:

Zavradil Josip, dr. pr.
Chrenóczy-Nagy Josip, pl., dr.

C. i kr. zajedničko financijalno ministarstvo.

(Beč, I., Johannesgasse 5.)

Zajednički ministar financija: Njegova preuzvišenost Lav vitez pl. **Biliński,** ✠ Vel. Kr. (u brilj.), ♔ I., ✠ Kmt., Dr. pr., tajni savjetnik.

Odjelni predstojnici.

Szalay od **Zamolya** Ladislav, ✠, ♔ III., ✠ vit., dr. pr.; **Budik** Rikard [tit. i kar.], ♔ III., ✠ vit., dr. pr.

5. Abt.: Domaschnian Georg, Obst. d. Gen. St. Korps.
5. E. B. Abt.: Rziha Franz, Ritt. v., Oberst, Gstbskps.
5. M. Abt. Landwehr v. Pragenau Ottokar, Obst. Gstbskps.
5. T. B. Abt: Schamsehula Rudolf, Obst Gstbskps.
6. Abt.: Jellenchieh Erwin, Oberst.
7. Abt.: Kiss de Nagy Silke Arpad, GM.
7. P. Abt.: Schlesinger v. Benfeld Eugen, Ritt., Art. Gen. Ing.
8. Abt.: Stowasser Gustav, Oberst, Geniestab.
8. H. B. Abt.: Dzinbinski Viktor, Oberst, Ing. Offz. Kps.
9. Abt.: Löbl Johann, GM.
10. Abt.: Steinitz Eduard, R. v., Oberst d. Gstbskps.
11. Abt.: Hanausek Wilhelm, Gen. Intdt.
11. E. Abt.: Firbas Ferdinand, Gen. Intend.
12. Abt.: Schubert Johann, Mil. Ob. Intendant I. Kl.
13. Abt.: Seipka Adolf, Gen. Intendant
14. Abt.: Peck Philipp, Dr., General-Oberstabsarzt.
15. Abt.: Warla Georg, Mil. Ob. Int. I. Kl.
15. B. Abt.: Anderka Josef, Mil. Ob. Int. I. Kl.

Kanzleidirektion.

Direktor: Löbl Johann, GM.

Hilfsorgan des Reichskriegsministeriums.

Generalstab:

Chef des Generalstabes: Conrad v. Hötzendorf Franz, Freih., G. d. I.
Stellvertreter: Höfer v. Feldsturm Franz, R., GM.
Chef des Etappenwesens: Kanik Franz, GM.
Direktionsbureau: Chef Kaltenborn Ferd., Oberst, Gstbskps.
Operationsbureau: Chef Metzger Josef, Oberst, Gstbskps.
Etappenbureau: Chef Mecenseffy Artur, Edl. v., Oberst, Gstbskps.
Instruktionsbureau: Chef Höfer Anton, Oberst, Gstbskps.
Landesbeschreibungsbureau: Chef Schmid Hugo, Oberst, Gstbskps.
Evidenzbureau: Chef Urbański v. Ostrymiecz August, v., Oberst, Gstbskps.
Eisenbahnbureau: Chef Ržiha Franz, Ritt. v., Oberst, Gstbskps.
Telegraphenbureau: Chef Schamschula Rudolf, Oberst. Gstbskorps.

K. u. k. Gemeinsamer Oberster Rechnungshof.

(Wien, I., Herrengasse 23.)

Präsident: Seine Exzellenz Ernst Edl. v. Plener, ✠ Kmdr., ♔ I., Ⓜ, Ⓒ usw., Gh. R., Dr. jur., Mtgl. d. Herrenhauses.

Sektionschefs:

Zavradil Josef, Dr. jur.
Chrenóczy-Nagy Josef, v., Dr.

K. u. k. Gemeinsames Finanzministerium.

(Wien, I., Johannesgasse 5.)

Gemeinsamer Finanzminister: Seine Exzellenz Leon Ritt. v. **Biliński,** ✠ Gr. Kr. (in Brill.), ♔ I., ✠ Kmt., Jur. Dr., GHR.

Sektionschefs.

Szalay v. **Zamoly** Ladislaus, ✠, ♔ III., ✠ R., J. Dr.; **Budik** Richard [Tit. u. Char.], ♔ III., ✠ R., J. Dr.

Министеријални савјетници: **Цилхерт-Мајр** Златко, ♔ III., др. пр.; **Егер** Лавослав, барун пл.
Одјелни тајници: **Улман** од **Ерења** Евгеније, витез, ✠ вит., др.; **Бајгл** Стјепан, ✠ вит.
Министер. тајници: **Пихлер** Карло, витез пл.; **Кениг** де **Арадвар** Егон, барун; **Мисколци** нл. **Мезетелегд** Емерик, др. нол., ♱.
Министеријални подтајник: **Ђедушицки** Ђуро, гроф, др.
Министер. перовође: **Рузичка** пл. **Кишнамени** Ото (нал. и кар. минист. подтајника); **Крафт** Фридрик, др. пол.
Помоћни уредн: Равнатељ: **Гунда** Ватроелав.

Архив.

(Двореки коморни архив, I., Johannesgasse 6.)
Директор: Његова преузвишеност **Талоци** Људевит, пл., ✠ комт., ✠ вит., ♔ II., др. фил., тај. савј., оћ. предет.
Архивари: **Боденштајн** Густав, др. фил.; **Иванић** Јосиф, др. богосл. и пр.
Подархивар: **Екхарт** Фрањо, др. фил.
Архивски вјежбеник: **Моравек** Иван, др. фил.

Рачунарско одјељење.

(I., Singerstraße 17.)
Предетојник: **Ример** Драгутин [с нал. вл. еавј.].
Рачунар. надсавјетници: **Енцингер** Антун, ✠; **Шпандл** Драгутин, ✠.
Рачунар. савјетници: **Волф** Отон, витез пл.; **Валнер** Фердинанд, ✠; **Флајшхакер** Еуген; **Копмајер** Жига, ✠; **Вендл** Хуго; **Пик** Људевит.

Ц. и кр. Заједничка Средишња благајна.

(I., Singerstraße 17.)
Равнатељ: **Трекслер** пл. **Линденау** Тодор.
Контролор: **Вахлер** Драгутин.
Благајници: **Цулегер** Роберт; **Сахер** Људевит.
Благајнички надофицијал: **Хунолд** Драгутин

Босанско-херцеговачка земаљска управа.

Види I. одсјек ове књиге.

Ministcrijalni savjetnici: **Czilchert-Mayr** Zlatko, ♔III., dr. pr.; **Egger** Lavoslav, barun pl.
Odjelni tajniei: **Ullmann** pl. **Erény** Eugen, vit., ✠ vit., dr.; **Beigel** Stjepan, ✠ vit.
Minister. tajnici: **Pichler** Karlo, vitez pl.; **König** de **Aradvár** Egon, barun; **Miskolczy** de **Mezötelegd** Emerik, dr. pol., ♱.
Ministerijalni podtajnik: **Dzieduszycki** Gjuro, grof, dr.
Ministcr. perovodje: **Ruzicska** pl. **Kisnamény** Oto (nasl. i. kar. minister. podtajnika); **Krafft** Fridrik, dr. pol.
Pomoćni uredi: Ravnatelj: **Gunda** Vatroslav.

Arhiv.

(Dvorski komorni arhiv, I., Johannesgasse 6.)
Direktor: Njegova preuzvišcnost **Thallóczy** Ljudevit, pl., ✠ komt., ✠ vit., ♔ II., dr. fil., tajn. savj., odj. predst.
Arhivari: **Bodenstein** Gustav, dr. fil.; **Ivanić** Josip, dr. bogoslov. i pr.
Podarhivar: **Eckhart** Franjo, dr. fil.
Arhivski vježbenik: **Morávek** Ivan, dr. fil.

Računarsko odjeljenje.

(I., Singerstraßc 17.)
Predstojnik: **Riemer** Dragutin [s nasl. vl. sav.].
Računar. nadsavjetnici: **Enzinger** Antun ✠; **Spandl** Dragutin, ✠.
Računar. savjetniei: **Wolff** Oton, vitez pl.; **Wallner** Ferdinand, ✠; **Fleischhacker** Eugen; **Koppmeyer** Žiga, ✠; **Wendl** Hugo; **Pick** Ljudevit.

C. i kr. Zajednička Središnja blagajna.

(I., Singerstraße 17.)
Ravnatelj: **Trexler** pl. **Lindenau** Todor.
Kontrolor: **Wachler** Dragutin.
Blagajnici: **Zuleger** Robert; **Sacher** Ljudevit.
Blagajnički nadoficijal: **Hunoldt** Dragutin.

Bosansko-hercegovačka zemaljska uprava.

Vidi I. odsjek ove knjige.

Ministerialräte: **Czilchert-Mayr** Aurel, ♔ III., J. Dr.; **Egger** Leopold, Freih. v.

Sektionsräte: **Ullmann** v. **Erény** Eugen Ritt., ✠ R., Dr.; **Beigel** Stephan, ✠ R.
Ministerialsekretäre: **Pichler** Karl, R. v.; **König** v. **Aradvár** Egon, Baron; **Miskolczy** de **Mezötelegd** Emmerieh, Dr. pol., ♱.
Ministerialvizesekretär: **Dzieduszycki** Georg, Graf, Dr.
Ministerialkonzipisten: **Ruzicska** v. **Kisnamény** Otto (m. T. u. Char. e. Min.Vizesekretärs); **Krafft** Friedrich, Dr. pol.
Hilfsämter: Direktor: **Gunda** Ignaz.

Archiv.

(Hof-Kammerarchiv, I., Johannesgasse 6.)
Direktor: Seine Exzell. **Thallóczy** Ludwig, v., ✠ Kmt., ✠ R., ♔ II., Ph. Dr., Geh. R., Sekt. Chef.
Archivare: **Bodenstein** Gustav, Ph. Dr.; **Ivanić** Josef, Th. u. J. Dr.
Vizearchivar: **Eckhart** Franz, Ph. Dr.
Archiv-Praktikant: **Morávek** Johann Ph. Dr.

Rechnungsdepartement.

(I., Singerstraße 17.)
Vorstand: **Riemer** Karl [m. T. e. Reg. R.].
Oberreehnungsräte: **Enzinger** Anton, ✠ **Spandl** Karl, ✠.
Rechnungsräte: **Wolff** Otto, Ritt. v.; **Wallner** Ferdinand ✠; **Fleischhacker** Eugen; **Koppmeyer** Sigismund, ✠; **Wendl** Hugo, **Pick** Ludwig.

K. u. k. Gemeinsame Zentralkassa.

(I., Singerstraße 17.)
Direktor: **Trexler** v. **Lindenau** Theodor.
Kontrollor: **Wachler** Karl.
Kassiere: **Zuleger** Robert; **Sacher** Ludwig.
Kassaoberoffizial: **Hunoldt** Karl.

Bosnisch-hercegovinische Landesverwaltung.

Vidc I. Abschnitt dieses Buches.

Заједничко заступство.

Делегације.

Оне се еваке године бирају из средине аустријског парламента и угарског еабора т. ј. аустријека господска кућа изашиље 20 (10 замјеника), а ауетр. заетупничка кућа 40 делегата (20 замјеника) и то из Ческе 10, Моравеке 4, Шлеске 1, Галиције 7, Дол. Ауетрије 3, Гор. Аустрије, Штајерске, Тиролеке по 2, Корушке, Крањске, Буковине, Солнограда, Форарлберга, Истре, Горице, Далмације, Трста по 1, у аустријеку делегацију; угарска господека кућа 20 (6 замјеника), угарска доња кућа 40 делегата (10 замјеника) у угареку делегацију. Обе делегације раеправљају у посебним сједницама сваке године измјенично у Бечу и Будимпешти и одлучене закључке једна другој ниемено еаопћују.

Zajedničko zastupstvo.

Delegacije.

One se svake godine biraju iz srcdine austrijskog parlamenta i ugarskog sabora, t. j. austrijska gospodska kuća izašilje 20 (10 zamjenika), a austr. zastupnička kuća 40 delegata (20 zamjenika) i to iz Češke 10, Moravske 4, Šleske 1, Galicijc 7, Dol. Austrije 3, Gor. Austrije, Štajerske, Tirolske po 2, Koruške, Kranjske, Bukovine, Solnograda, Vorarlberga, Istre, Goriee, Dalmacije, Trsta po 1, u austrijsku delegaciju; ugarska gospodska kuća 20 (6 zamjenika), ugarska dônja kuća 40 delegata (10 zamjenika) u ugarsku delegaciju. Obe delcgacije raspravljaju u posebnim sjednicama svake godine izmjenično u Beču i Budimpešti i odlučenc zaključke jedna drugoj pismeno saopćuju.

Gemeins. Vertretung.

Die Delegationen.

Dicselben werden alljährlich aus der Mitte des österreichischen Reichsrates und des ungarischen Reichstages gewählt, und zwar entscndet das österreichische Herrenhaus 20 (10 Ersatzmänner), das österreichische Abgeordnetenhaus 40 Delegierte (20 Ersatzmänner), und zwar aus Böhmen 10, Mähren 4, Schlesien 1, Galizien 7, Niederösterrcich 3, Oberösterreieh, Steiermark, Tirol je 2, Kärnten, Krain, Bukowina, Salzburg, Vorarlberg, Istrien, Görz, Dalmatien, Triest je 1 in dic österreichischc Delegation; das ungarischc Magnatenhaus 20 (6 Ersatzmänner), das ungarischc Unterhaus 40 Delegiertc (10 Ersatzmänner) in die ungarischc Delegation. Bcide Delegationen tagen in gesonderten Versammlungen alle Jahre abwechselnd in Wien und Budapest und haben sich gegenseitig die gefaßten Beschlüsse schriftlich mitzuteilen.

C. i kr. zajedničko financijalno ministarstvo uposlovima Bosne i Hercegovine u Beču. — Ц. и кр. заједничко финанцијално министарство у пословима Босне и Херцеговине у Бечу. — K. und k. gemeinsames Finanzministerium in Angelegenheit Bosniens und der Hercegovina in Wien.

I., Palais, Johannesgasse 5, I., Seilerstätte 30.

Zajednički ministar financija:

Njegova Preuzvišenost Lav vitez pl. Biliński, ✠ vel. kr. (u drag.), ♔ I., Kmt. ✠, vel. kr. r. prusk. erv. Orla, sask. r. Ern. doma,

Der gemeinsame Finanzminister:

Seine Exzellenz Leon Ritt. v. Biliński, ✠ Gr. Kr. (i. Br.), ♔ I., ✠ Kmt., Gr. Kr. d. pr. r. A. O., d. säehs. Ern. H. O., d. würt.

virt. Frid. r., vel. kr. i of. rum. krun. r., vel. kr. srp. Tak. r., član akademije znanosti u Krakovu, poč. dr. univ. u Krakovu, poč. gragj. Brody-a, Ljubljane, Rudki-a, Rzeszowa, Stanislava i Tachaua, tajni savj., dr. pr., posl. zem. sab., član gosp. kuće. Stan: VIII., Tulpeng. 3.

Predsjednički ured:

Kuh - Chrobak Pavao pl. vit. ✠, ♔ III., vit. ✠, posjednik pers. s. i l. r. II., dr. pr., odjelni predstojnik, predstojnik. Stan: IV., Theresianumg. 23.
Beigel Stjepan, vit. ✠, por. u prič., odsječni savj. (u st. zajedn. minist. financ.). Stan: IX., Kinderspitalg. 10.
Dzieduszycki Gjuro, grof, dr. pr., min. podtajn. (u st. zajedn. minist. financ.).
Flandrak Josip Pavao, upravnik presbiroa.

Odjelni predstojnici (IV.):

Njegova Preuzvišenost Thallóczy Ljudevit, pl., ♔ II., vit. ✠, kmt. ✠, dr. fil., tajn. savj., član ug. ak. znan., poč. čl. gornjoug. muzealn. društva, prof. ug. drž. prava na konzul. akad., član kom. za dipl. ispit (upravitelj arhiva u st. zajedn. min. financ.), ad pers. III. č. r.). Stan: III. Traung. 1.

Klimburg Oto, barun pl., ♔ III., vit. ✠, poč. gragj. Mostara. Stan: III., Beatrixg. 18.
Kuh-Chrobak Pavao, pl., kao gore (predst. predsjedn. ureda.).
Gyurković Makso, pl., vit. ✠. Stan: III., Hintzerstr. 11.
Budik Rikard, dr., vit. ✠, ♔ III., komdr. grč. r. spas. (u st. zajedn. minist. financ.), (s nasl. i karakt.). Stan: IV., Wohllebeng. 1.

Dvorski savjetnici (V.):

Foglár Friedrich, kmt. ✠ (s. zv.), ♔ III., vit. frc. poč. leg., poč. gragj. Tuzle. Stan: IV., Hechteng. 24.
Kalmann pl. Riegersberg Josip, vit. ✠, ♔ III. Stan: XIII., Penzingerstr. 132.
Poech Franjo, vit. ✠, vit. ✠. Stan: XIII., Maxingstr. 8.

Kobler Géza, vit. ✠, vit. ✠, komdr. norv. O. r. II., un. med. dr.
Krcsmárik Ivan, vit. ✠, posj. šved. W. r., dr. fil.
Urpani Slavko, ♔ III., ✠ vit., kom. švedskog Wasa r., kom. crnog. Danilovog r., častn. grč. r. Spas. Stan: VII., Neubaugasse 76.
Felkel Vjekoslav, ♔ III. Stan: IV., Margarethenstr. 47.

Odjelni savjetnici (VI.):

Ullmann vit. pl. Erény Evgenij, vit. ✠, dr. pol. znan. (u st. zajedn. min. financ.).
Beigel Stjepan, kao gore (dodijeljen predsj. ur.).

Vladini savjetnici (VI.):

Ferstel Hinko, barun, pl., vit. ✠, dr. pr. Stan: IX., Maximilianplatz 10.
Fischl Oskar, vit. ✠, dr. pr., domobr. nadpor. u prič.
Čerović Božidar, ♔ III., dr. fil.
Szilágyi Oskar, vit. ✠, Off. de l'Instr. publ., dr. pr. Stan: XIII., Kupelwieserg. 47.

Šumarski nadsavjetnik (VI.):

Kalmár Julije, vit. ✠. Stan: IV., Danhauserg. 10.

Financijalni nadsavjetnici (VI.):

Ocásek Florijan. Stan: III., Fasang. 10.
Zeithammer August, vit. ✠, ✠, dr. pr., por. u evid. Stan: IV., Margarethenstr. 44.

Gragjevinski nadsavjetnik (VI.):

Agazzi Rikard, vit. ✠, vit. španj. Iz. r. Stan: III., Marokkanerg. 10.

Rudarski nadsavjetnik (VI.):

Pogatschnig Fridrik, vit. ✠, domobr. por. u prič. Stan: XVIII., Eckperg. 11.

Minister. tajnik (VII.):

König pl. Aradvár Egon, barun (u st. zajedn. min. financ.).

Vladini tajnici (VII.):

Molner Rikard, ✠, dr. pr. Stan: IX., Liechtensteinstr. 106.

Ledenik Otokar, dr. pr. Stan: III., Kärcherg. 22.
Fiáth pl. Eörményes i Karánsebes Franjo, barun, por. izv. sl. Stan: IV. Schellingg. 5.

Financijalni savjetnik (VII.):

Sztankovánszky pl. Nagylévárd Emanuel, ✠, dr. pr., por. u prič. Stan: Baden, Christalnigg. 5.

Rudarski savjetnik (VII.):

Deutsch Žiga. Stan: XIII., Bernbrunng. 37.

Ministerijalni podtajnik (VIII.):

Dzieduszycki Gjuro, grof, kao gore (dodijeljen predsjedn. ur.).

Fr. O., Gr. Kr. u. Off. d. rum. Kr. O., Gr. Kr. d. serb. T. O., Mtgl. d. Ak. d. Wiss. in Krakau, E.-Dr. d. Univ. in Krakau, EBgr. von Brody, Laibach, Rudki, Rzeszów, Stanislau u. Tachau, Gh. R., JDr., LAbg., Mitgl. d. Hrrh. Wohnungsadr.: VIII., Tulpeng. 3.

Präsidial-Bureau:

Kuh-Chrobak Paul, v., ✠ R., ♔ III., ✠ R., Bes. d. pers. S. u. L. O. II., Dr. jur., Sektionschef, Vorstand. Wohnungsadr.: IV., Theresianumg. 23.
Beigel Stephan, ✠ R., Leut. i. d. Res., Sekt. R., (im Status des Gemeins. Fin. Mstms.). Wohnungsadr.: IX., Kinderspitalg. 10.
Dzieduszycki Georg, Gf., Dr. jur., Min. Vizesekrt. (im Status des Gemeins. Fin. Mstms.).
Flandrak Josef Paul, Leiter d. Preßdepart.

Sektionschefs (IV.):

Seine Exzellenz Thallóczy Ludwig, v., ♔ II., ✠ R., ✠ Kmt., Dr. Ph., Gh. R., Mitgl. der ung. Ak. d. Wiss., E. Mitgl. des oberung. Mus. Ver., Prof. des ung. Staatsrechtes an der Konsular-Akad., Mitgl. d. Kmsn. für die Diplomaten-Prüf. (Archivsdirektor im Status des Gemeins. Fin. Mstms.), ad pers. III. R. Kl. Wohnungsadr.: III., Traungasse 1.
Klimburg Otto Freih. v., ♔ III., ✠ R., EBgr. von Mostar. Wohnungsadr.: III., Beatrixg. 8.
Kuh-Chrobak Paul, v., wie oben (Vstd. des Präs. Bur.).
Gyurkovics Max, v., ✠ R., Wohnungsadr.: III., Hintzerstr. 11.
Budik Richard, Dr., ✠ R., ♔ III., Kmdr. d. griech. E. O. (im Status des Gemeins. Fin. Mstms.), (T. u. Ch.). Wohnungsadr.: IV., Wohllebeng. 1.

Hofräte (V.):

Foglár Friedrich, ✠ Kmt. (m. St.), ♔ III., R. d. frz. E. Leg., EBgr. von Tuzla. Wohnungsadr.: IV., Hechteng. 24.
Kalmann v. Riegersberg Josef, ✠ R., ♔ III. Wohnungsadr.: XIII., Penzingerstr. 132.
Poech Franz, ✠ R., ✠ R., Vizepräs. des österr. Ingen.- u. Architektenver. Wohnungsadr.: XIII., Maxingstr. 8.
Kobler Géza, ✠ R., ✠ R., Kmd. d. norw. O. O. II., UMDr.
Krcsmárik Johann, ✠ R., Bes. d. schwed. Wasa-O.. Dr. Ph.
Urpani Slavko, ♔ III., ✠ R., Kmdr. d. schwed. Wasa-O., Kmdr. d. mont. D. O., Off. d. griech. E. O. Wohnungsadr.: VII., Neubaug. 76.
Felkel Alois, ♔ III. Wohnungsadr.: IV., Margarethenstr. 47.

Sektions-Räte (VI.):

Ullmann v. Erény Eugen, ✠ R., Dr. d. pol. Wiss. (im Status des Gemeins. Fin. Mstms.).
Beigel Stephan, wie oben (zuget. d. Präs. Bur.).

Regierungsräte (VI.):

Ferstel Heinrich, Frh. v., ✠ R., Dr. jur. Wohnungsadr.: IX., Maximilianplatz 10.
Fischl Oskar, ✠ R., Dr. jur., n. a. Ldw. OLt.
Čerović Božidar, ♔ III., Dr. Ph.
Szilágyi Oskar, ✠ R., Off. de l'Instr. publ., Dr. jur. Wohnungsadr.: XIII., Kupelwieserg. 47.

Oberforstrat (VI.):

Kalmár Julius, ✠ R. Wohnungsadr.: IV., Danhauserg. 10.

Oberfinanzräte (VI.):

Ocásek Florian. Wohnungsadr.: III., Fasang. 10.
Zeithammer August, ✠ R., ✠, Dr. jur., Lt. i. d. Evid. Wohnunngsadr.: IV., Margarethenstr. 44.

Oberbaurat (VI.):

Agazzi Richard, ✠ R., R. d. sp. Is. O. Wohnungsadr.: III., Marokkanerg. 10.

Oberbergrat (VI.):

Pogatschnig Fritz, ✠ R., ✠, n. a. Ldw. Lt. Wohnungsadr.: XVIII., Eckperg. 11.

Ministerialsekretär (VII.):

König v. Aradvár Egon Baron (im Status d. Gemeins. Fin. Mstms.).

Regierungssekretäre (VII.):

Molner Richard, ✠, Dr. jur. Wohnungsadr.: IX., Liechtensteinstraße 106.
Ledenik Ottokar, Dr. jur. Wohnungsadr.: III., Kärcherg. 22.
Fiáth v. Eörményes u. Karánsebes Franz, Freih., Lt. a. D. Wohnungsadr.: IV., Schellingg. 5.

Finanzrat (VII.):

Sztankovánszky v. Nagylévárd Emanuel, ✠, Dr. jur., Lt. i. d. R. Wohnungsadr.: Baden, Christalnigg. 5.

Bergrat (VII.):

Deutsch Siegmund. Wohnungsadr.: XIII., Bernbrunng. 37.

Ministerialvizesekretär (VIII.):

Dzieduszycki Georg, Gf., wie oben (zuget. d. Präs. Bur.).

Vladini podtajnici (VIII.):

Hadwiger Adolf, dr. fil. Stan: III., Marokkanerg. 3.
Kehrer Antun.
Jungerth Mihajlo, dr. pr., por. u prič., docent ug. državnog prava i povjesti ug. prava na c. kr. Terezijanskoj akademiji. Stan: III., Beatrixg. 19.

Financijalni tajnici (VIII.):

Weymelka Josip. Stan: III., Hetzg. 25.

Upravnik odsjeka presbiro (VIII.):

Flandrak Josip Pavao.

Financijalni podtajnik (IX.):

Schättinger Rikard.

Šumarski upravitelj (IX.):

Jeschek Adalbert, por. u prič. Stan: III., Keilg. 9.

Pol. pristavi II. razr. (X.):

Szalay-Marzsó pl. od Zámoly Aladár, dr. pr.
Träger Ernst, dr. pol. znan.
Prileszky pl. nd Prilesz Elemér, dr. pol. znan.
Knicp Julius pl., dr.

Dodijeljeni perovodni činovnici:

Rybiczka Klement, vit. ✠, ⚜, domobr. por. u ev., nadnadzornik bos.-herc. zem. željezn. Stan: V., Wehrg. 3.
Panuška Otokar, por. u cv., tajnik bos.-herc. zem. željezn. Stan: III., Geusaug. 41.
Kohlbegger Alberto, mjernik, gragjev. povjerenik bos.-herc. zem. željezn. Stan: XIII., Hadikg. 104.
Kaiser Ervin, pl. od Trauensterna, kom. bos.-herc. zem. željezn. Stan: Maria-Enzersdorf, Hofg. 6.

Konzulenti:

Hoernes Mavro, vit. ✠, Ⓚ, crnog. D. r. IV., dr. fil., r. j. profesor na sveučilištu u Beču. Stan: III., Ungarg. 27.
Sax Karlo, vitez pl., kmt. ✠ (sa zvj.), ♔ III., vit. rusk. A. r. i prusk. crv. O. r. III., posj. osm. M. r. III., tun. V. r. II., gl. konz. 1. razr. u m. [s nasl. i karakt. odj. predst.].
Ferstel Vuk, barun, ♔ III.,vit. ✠, gragjev. nadsavjetnik.
Kempf pl. Hartenkampf Dragutin, ✠ vel. kr., ♔ II., vel. kr. tal. M. i L. r., komdr. španj. Izab. r. (sa zv.), r. jap. sv. Š. 1., dr. pr., gl. uprav. duh. rež. izv. sl.

Regierungsvizesekretäre (VIII.):

Hadwiger Adolf, Dr. phil. Wohnungsadr.: III., Marokkanerg. 3
Kehrer Anton.
Jungerth Michael, Dr. jur., Lt. i. d. R., Dozent des ung. Staatsrechtes u. der ung. Rechts- u. Verfassungsgeschichte a. d. k. k. Theresianischen Akademie. Wohnungsadr.: III., Beatrixg. 19.

Finanzsekretär (VIII.):

Weymelka Josef. Wohnungsadr.: III., Hetzg. 25.

Leiter des Preßdepartements (VIII):

Flandrak Josef Paul.

Finanzvizesekretär (IX.):

Schättinger Richard.

Forstverwalter (IX.):

Jeschek Adalbert, Lt. i. d. Res. Wohnungsadr.: III., Keilg. 9.

Pol. Adjunkten II. Kl. (X.):

Szalay-Marzsó v. Zámoly Aladár, Dr. jur.
Träger Ernst, Dr. d. pol. Wiss.
Prileszky v. Prilesz Elemér, Dr. d. pol. Wiss.
Kniep Julius v., Dr.

Zugeteilte Konzeptsbeamte:

Rybiczka Klemens, ✠ R., ⚜, Ldw. Lt. i. d. Ev., Ob. Insp. d. b. h. Landesbahnen. Wohnungsadr.: V., Wehrg. 3.
Panuška Ottokar, rum. Jub. Med. Carol 1., Lt. i. d. Ev., Sekr der b. h. Landesbahnen. Wohnungsadr.: III., Geusaug. 41.
Kohlbegger Albert, Ing., Bau-Kmsr. der b. h. Landesbahnen. Wohnungsadr.: XIII., Hadikg. 104.
Kaiser Erwin, Edl. v. Trauenstern, Kommissär d. b. h. Landesbahnen. Wohnungsadr.: Maria-Enzersdorf, Hofg. 6.

Konsulenten:

Hoernes Moriz, ✠ R., Ⓚ, mont. D. O. IV., Dr. Ph., o. ö. Professor a. d. Universität in Wien. Wohnungsadr.: III., Ungarg. 27.
Sax Karl, Ritt. v., ✠ Kmt. (m. St.), ♔ III., R. d. russ. A. O. u. d. pr. r. A. O. III., Bes. d. ott. M. O. III., d. tun. V. O. II., GKns. I. Kl. i. R. (m. T. u. Ch. e. Sek. Chefs).
Ferstel Wolfgang, Frcih. v., ♔ III., ✠ R., Ob. Bau-R.
Kempf Edl. v. Hartenkampf Karl, ✠ Gr. Kr., ♔ II., Gr. Kr. d. it. M. u. L. O., Kmdr. d. sp. Is. O. (m. St.), jap. hl. Sch. O. I., Dr. jur., Gen. Dir. d. Tabakregie a. D.

Помоћни уреди.

Дворски савјетник (V.):

Шетингер Вилем, ♔ III., ✠ вит., ✠ (уједно управн. предсједн. ур.). Стан: III., Beatrixgasse 14.

Владин савјетник (VI.):

Бергман Ладислав, вит. ✠, ⚜.

Управитељи помоћних уреда (VIII.):

Андер Мирослав, ✠.
Кржиж Август, ✠ (у предсједн. ур.).
Ванермајер Јулије.

Пристави помоћних уреда (IX.):

Шваб Хуго, ✠.
Розенкранц Оливјер, надпор. изв. сл.
Хартл Максо.
Хибл Фрањо.
Штраус Ђуро (у предсједн. ур.).

Писарнички официјали (X.):

Кадлец Антун.
Бернот Јосиф.
Марковић де Чернек Рудолф, пор. у прич.

Амброш Драгутин (у предсједн. ур.).

Канцелисте (XI.):

Лугер Гидо, пор. у прич.
Кржиж Берта.
Савић Милош.
Вучковић Дамјан.
Сибенлист Евген, кадет у прич. (у предсједн. ур.).
Валтер пл. Валтерстал Волфганг, кадет у прич.
Рајнхарт Људевит (у предсједн. ур.).

Pomoćni uredi.

Dvorski savjetnik (V.):

Schättinger Viljem, ♔ III., ✠ vit., ✠ (ujedno upravn. predsjedn. ur.). Stan: III., Beatrixg. 14.

Vladin savjetnik (VI.):

Bergmann Ladislav, vit. ✠, ⚜,

Upravitelji pomoćnih ureda (VIII.):

Ander Miroslav, ✠.
Križ August. ✠ (u predsjedn. ur.).
Wannermeyer Julije.

Pristavi pomoćnih ureda (IX.);

Schwab Hugo, ✠.
Rosenkranz Olivjer, nadpor. izv. sl.
Hartl Makso.
Hübl Franjo.
Strauss Gjuro (u predsjedn. ur.).

Pisarnički oficijali (X.):

Kadlec Antun.
Bernot Josip.
Markovics de Csernek Rudolf, por. u prič.

Ambruš Dragutin (u predsjedn. ur.).

Kanceliste (XI.):

Luger Guido, por. u prič.
Križ Berta.
Savić Miloš.
Vučković Damjan.
Sicbenlist Eugen, kadet u prič. (u predsjedn. ur.).
Walter pl. Waltersthal Wolfgang, kadet u prič.
Reinhardt Ljudevit (u predsjedn. ur.).

Hilfsämter.

Hofrat (V.):

Schättinger Wilhelm, ♔ III., ✠ R., ✠ (zugl. Leiter d. Präs. Hilfsamtes). Wohnungsadr.: III., Beatrixg. 14.

Regierungsrat (VI.):

Bergmann Ladislaus, ✠ R., ⚜.

Hilfsämterdirektoren (VIII.):

Ander Fritz, ✠.
Križ August, ✠ (im Präs. Hilfsamte).
Wannermeyer Julius.

Hilfsämteradjunkten (IX.):

Schwab Hugo, ✠.
Rosenkranz Olivier, Oblt. a. D.
Hartl Max.
Hübl Franz.
Strauss Georg (im Präs. Hilfsamte).

Kanzleioffiziale (X.):

Kadlec Anton.
Bernot Josef.
Markovics de Csernek Rudolf, Leut. i. d. Res.
Ambruš Dragutin (im Präs. Hilfsamte).

Kanzlisten (XI.):

Luger Guido, Leut. i. d. Res.
Križ Berta.
Savić Miloš.
Vučković Damjan.
Siebenlist Eugen, Res. Kdt. (im Präs. Hilfsamte).
Walter v. Waltersthal Wolfgang, Res. Kdt.
Reinhardt Ludwig (im Präs. Hilfsamte).

Рачунарско одјељење.

I., Singerstraße 17.

Владин савјетник (VI.):

Мелер Иван, вит. ✠, домобр. пор. у ев., предстојник. Стан: IX/1, Porzellangasse 45.

Računarsko odjeljenje.

I., Singerstraße 17.

Vladin savjetnik (VI.):

Mehler Ivan, vit. ✠, domobr. por. u ev., predstojnik. Stan: IX/1, Porzellangasse 45.

Rechnungsdepartement.

I., Singerstraße 17.

Regierungsrat (VI.):

Mehler Johann, ✠ R., Lndw. Lt. i. d. Evid., Vorstand. Wohnungsadr.: IX/1, Porzellangasse 45.

Рачунарски надсавјетник (VII.):
Сихра Драгутин, домобр. пор. у ев. Стан: VII., Neustiftg. 22.

Рачунарски савјетници (VIII.):
Лаубнер Мирослав, пор. изв. сл.
Шпнагл Ђуро, ✠.

Рачунарски ревиденти (IX.):
Достал Иван, домобр. пор. у прич.
Урбанек Мирослав.
Шрамек Драгутин, ✠.
Пишмахт Фердинанд.

Рачунарски официјал (X.):
Штромајер пл. од Клеберга Драгутин.

Рачунарски асистенати (XI.):
Лихтшајдл Едуард.
Матаушек Отон.
Бахман Отон.

Рачунарски вјежбеник:
Цах Људевит.

Računarski nadsavjetnik (VII.):
Sichra Dragutin, domobr. por. u ev. Stan.: VII., Neustiftg. 22.

Računarski savjetnici (VIII.):
Laubner Miroslav, por. izv. sl.
Schinägl Gjuro, ✠.

Računarski revidenti (IX.):
Dostal Ivan, domobr. por. u prič.
Urbanek Miroslav.
Šramek Dragutin, ✠.
Pischmacht Ferdinand.

Računarski oficijal (X.):
Strohmayer pl. od Kleeberga Dragutin.

Računarski asistenati (XI.):
Lichtscheidl Eduard.
Mattauschek Oton.
Bachmann Oton.

Računarski vježbenik:
Zach Ljudevit.

Oberrechnungsrat (VII.):
Sichra Karl, Landw. Lt. i. Ev. Wohnungsadr.: VII., Neustiftg. 22.

Rechnungsräte (VIII.):
Laubner Friedrich, Lt. a. D.
Schinagl Georg, ✠.

Rechnungsrevidenten (IX.):
Dostal Johann, n. a. LW. L.
Urbanek Friedrich.
Šramek Karl, ✠.
Pischmacht Ferdinand.

Rechnungsoffizial (X.):
Strohmayer Edl. v. Kleeberg Karl.

Rechnungsassistenten (XI.):
Lichtscheidl Eduard.
Mattauschek Otto.
Bachmann Otto.

Rechnungspraktikant:
Zach Ludwig.

Zemaljska računska komora za Bosnu i Hercegovinu. — Земаљска рачунска комора за Босну и Херцеговину. — Landesrechnungskammer für Bosnien und die Hercegovina.

Predsjednik:
Njegova Preuzvišenost c. i kr. pravi tajni savjetnik Julije pl. Rohonyi, ✠ vel. kr., poč. gragj. grada Novog Sada, počasni član „Matice Srpske“ u Novom Sadu.

Zamjenik predsjednika:
Pogorelc Ivan, ♔III., ✠vit., ✠, dvorski savjetnik.

Konceptni činovnici:
Gumberz od Rhonthala Dragutin pl., financijski nadsavjetnik.
Šober Josip, financijski savjetnik.
Grigar Franjo, dr., financijski tajnik.

Računarski činovnici:
Oppitz Ivan, ✠, računarski nadsavjetnik.
Odović Jovo, računarski savjetnik.
Gašić Ilija, računarski savjetnik.
Stanivuković Simo, računarski revident.
Radonić Savo, računarski revident.
Suljagić Sulejman, računarski oficijal.

Manipulantni činovnik:
Drobac Petar, pisarnički oficijal.

Vorsitzender:
Seine Exzellenz k. u. k. wirklich. Geheimer Rat Julius v. Rohonyi, ✠ Gr. Kr.; EBgr. v. Neusatz, Ehrenmitglied der „Matica Srpska“ in Neusatz.

Stellvertreter des Vorsitzenden:
Pogorelc Johann, ♔III., ✠R., ✠, Hofrat.

Konzeptsbeamte:
Gumberz Edl. v. Rhonthal Karl, Oberfinanzrat.
Šober Josef. Finanzrat.
Grigár Franz, Dr. jur., Finanzsekretär.

Rechnungsbeamte:
Oppitz Johann, ✠, Oberrechnungsrat.
Odović Jovo, Rechnungsrat.
Gašić Ilija, Rechnungsrat.
Stanivuković Simo, Rechnungsrevident.
Radonić Savo, Rechnungsrevident.
Suljagić Sulejman, Rechnungsoffizial.

Manipulationsbeamter:
Drobac Peter, Kanzleioffizial.

Zemaljska vlada za Bosnu i Hercegovinu. — Земаљска влада за Босну и Херцеговину. — Landesregierung für Bosnien und die Hercegovina.

Централна управа.

I. Политичко-административно одјељење. II. Финанцијално одјељење. III. Правосудно одјељење. IV. Привредно одјељење. V. Одјељење за богоштовље и наставу. VI. Грађевно одјељење.

Поглавар земље:
Његова Преузвишеност ц. и кр. прави тајни савјет., фелдцајгмајст. Оскар Потјорек, вој. надзорник, ✠ вел. кр., ♔ I., ✠ вел. кр., кмдр. Стј. р. итд., итд.

Замјеник поглавара земље:
Мандић Никола, ✠ вел. кр. (са зв.), ♔ III., поч. грађ. града Добоја, др.

Centralna uprava.

I. Političko-administrativno odjeljenje. II. Financijalno odjeljenje. III. Pravosudno odjeljenje. IV. Privredno odjeljenje. V. Odjeljenje za bogoštovlje i nastavu. VI. Gragjevno odjeljenje.

Poglavar zemlje:
Njegova Preuzvišenost c. i kr. pravi tajni savjet., feldcajgmajst. Oskar Potiorek, voj. nadzornik, ✠ vel. kr., ♔ I., ✠ vel. kr., komdr. Stj. r. itd., itd.

Zamjenik poglavara zemlje:
Mandić Nikola, ✠ vel. kr. (sa zv., ♔ III., poč. gradj. grada Doboja, dr.

Zentralleitung.

I. Politisch-administrative Abteilung. II. Finanzabteilung. III. Justizabteilung. IV. Wirtschaftliche Abteilung. V. Kultus und Unterrichtsabteilung. VI. Bauabteilung.

Landeschef:
Seine Exzellenz k. u. k. wirklicher Geheimer Rat, Feldzeugmeister Oskar Potiorek, Armeeinspektor, ✠ Gr. Kr., ♔ I., ✠ Gr. Kr., Kmdr. d. Stph. O., etc., etc.

Landeschef-Stellvertreter:
Mandić Nikola, ✠ Gr. Kr. (m. St.), ♔ III., EBgr. von Doboj, Dr.

Конзулати у Сарајеву. — Konzulati u Sarajevu. — Konsulate in Sarajevo.

Königlich italienisches Generalkonsulat.

Hadži Idris ulica 8.

Generalkonsul: **Stranieri** Cav. Augusto.
Sekretär: **Zanelli** Giuseppe.

Kaiserlich ottomanisches Generalkonsulat.

Karpuzova ulica 6.

Generalkonsul: **Ressoul** Effendi.
Vizekonsul: **Ahmed** Moukhtar Bey.
Kanzler: **Jusuf** Beg.
Sekretär: **Petrović** Mihajlo.

Kaiserlich deutsches Konsulat.

Franz Josefsgasse, Palais der Centralbank; Kanzlei täglich von 9 bis 12 Uhr Vorm. geöffnet.

Konsul: **Eiswaldt** Rudolf, Dr. jur.
Konsulatssekretär: **Meissner** Viktor.

Zemaljsko zastupstvo za Bosnu i Hercegovinu. — Земаљско заступство за Босну и Херцеговину. — Landesvertretung in Bosnien-Hercegovina.

Сабор Босне и Херцеговине.

Предсједништво:

Предсједник: Др. Сафвет бег **Башагић**, ком. ✠ (са зв.).
Први потпредсједник: Др. Јозо **Сунарић**, одвјетник, Сарајево.
Други потпредсједник: Данило **Димовић**, одвјетник, Сарајево.

Чланови сабора:

1. Др. Вита **Алкалај**, адв., изабран у II. К. за изб. кот. бр. 20 за сву земљу.
2. Шериф еф. **Арнаутовић**, вакуфски директор, вирил.
3. Др. Александар **Бабић**, лијечник у Брчком, изабран у III. К. за изб. кот. бр. 33. (срп. народњ.).
4. Др. Сафвет бег **Башагић**, изабран у II. К. за изб. кот. бр. 8. (мусл. уј. стр.).
5. Фра Лука **Бегић**, фрањевачки провинцијал у Мостару, вирил.
6. Никола **Берковић**, генерални директор земаљске банке, предсједник трговачко-обртничке коморе, вирил.
7. Др. Војислав **Бесаровић**, тајник трг. обрт. коморе, изабран у II. К. за изб. кот. бр. 18.
8. Васиф бег **Бишћевић**, велепосједник, изабран у III. К. за изборни котар бр. 1. (дис. мусл. уј. стр.).
9. Др. Лука **Чабрајић**, лијечник у Сарајеву, изабран у I. К. за изб. кот. бр. 3. (Х. Н. З.).
10. Каликет **Тадин**, изабран у II. К. за изб. кот. бр. 10. (Х. Н. З.).
11. Омер еф. **Ћиркинагић**, посједник, изабран у II. К. за изб. котар бр. 9. (мусл. уј. стр.).
12. Светозар **Ћоровић**, књижевник, изабран у I. К. за изб. кот. бр. 4. (срп. народњ.).
13. Фехим еф. **Чурчић**, градоначелник у Сарајеву, вирил.
14. Ђуро **Џамоња**, изабран у III. К. за изб. кот. бр. 11. (дивљак).
15. Рагиб бег **Џинић**, велепосједник, изабран у I. К. за изб. кот. бр. 1. (муел. уј. стр.).
16. Симо **Ераковић**, тајник срп.-прав. црквеног суда, изабран у III. К. за изб. кот. бр. 29. (дис. срп. народњ.).
17. Ибрахим еф. **Рашидкадић**, велепосједник, изабран у III. К. за изб. кот. бр. 9. (муел. уј. стр.).
18. Фра Јозо **Гарић**, бискуп у Бањалуци, вирил.
19. Гавро **Гашић**, срп.-прав. свештеник, изабран у III. К. за изб. кот. бр. 21. (срп. народњ.).
20. Шефкија **Глухић**, одвјетнички перовођа, изабран у II. К. за изб. кот. бр. 4. (мусл. уј. стр.).
21. Бећир бег **Градашчевић**, велепосједник, изабран у I. К. за изб. кот. бр. 1. (мусл. уј. стр.).
22. Шћепан **Грђић**, умировљени професор, изабран у III. К. за изб. кот. бр. 34. (срп. народњ.).
23. Васиљ **Грђић**, тајник „Просвјете“, изабран у III. К. за изб. кот. бр. 23. (срп. народњ.).
24. Коста **Ђебић-Марушић**, банковни директор у Тузли, изабран у II. К. за изб. кот. бр. 11. (Х. Н. З.).
25. Мирко пл. **Ђурковечки**, велепосједник, изабран у III. К. за изб. кот. бр. 13. (Х. Н. З.).
26. Максим **Ђурковић**, тежак, изабран у III. К. за изб. кот. бр. 32.
27. Ристо Х. **Дамјановић**, трговац, изабран у II. К. за изб. кот. бр. 15. (срп. народњ.).

Sabor Bosne i Hercegovine.

Predsjedništvo:

Pretsjednik: Dr. Safvet beg **Bašagić**, Kmdr. ✠ (sa zv.).
Prvi Potpredsjednik: Dr. Jozo **Sunarić**, odvjetnik, Sarajevo.
Drugi potpredsjednik: Danilo **Dimović**, odvjetnik, Sarajevo.

Članovi sabora:

1. Dr. Vita **Alkalay**, adv., izabran u II. k. za izb. kot. br. 20. za svu zemlju.
2. Šerif ef. **Arnautović**, vakufski direktor, viril.
3. Dr. Aleksander **Babić**, liječnik u Brčkom, izabran u III. k. za izb. kot. br. 33 (srp. narodnj.).
4. Dr. Safvet beg **Bašagić**, izabran u II. k. za izb. kot. br. 8 (musl. uj. str.).
5. Fr. Luka **Begić**, franjevački provincijal u Mostaru, viril.
6. Nikola **Berković**, generalni direktor zemaljske banke, predsjednik trgovačko-obrtničke komore, viril.
7. Dr. Vojislav **Besarović**, tajnik trg.-obrt. komore, izabran u II. k. za izb. kot. br. 18.
8. Vasif beg **Bišćević**, veleposjednik, izabran u III. k. za izb. kot. br. 1 (dis. musl. uj. str.).
9. Dr. Luka **Čabrajić**, liječnik u Sarajevu, izabran u I. k. za izb. kot. br. 3 (H. N. Z.).
10. Kalikst **Tadin**, izabran u II. k. za izb. kot. br. 10 (H. N. Z.).
11. Omer ef. **Ćirkinagić**, posjednik, izabran u II. k. za izb. kot. br. 9 (musl. uj. str.).
12. Svetozar **Ćorović**, književnik, izabran u I. k. za izb. kot. br. 4 (srp. narodnj.).
13. Fehim ef. **Čurčić**, gradonačelnik u Sarajevu, viril.
14. Gjuro **Džamonja**, izabran u III. k. za izb. kot. br. 11 (divljak).
15. Ragib beg **Džinić**, veleposjednik, izabran u I. k. za izb. kot. br. 1 (musl. uj. str.).
16. Simo **Eraković**, tajnik srp.-prav. crkvenog suda, izabran u III. k. za izb. kot. br. 29 (dis. srp. narodn.).
17. Ibrahim ef. **Rašidkadić**, veleposjednik, izabran u III. k. za izb. kot. br. 9 (musl. uj. str.).
18. Fra Jozo **Garić**, biskup u Banjaluci, viril.
19. Gavro **Gašić**, srp.-prav. sveštenik, izabran u III. k. za izb. kot. br. 21 (srp. narodnj.).
20. Šefkija **Gluhić**, odvjetnički perovogja, izabran u II. k. za izb. kot. br. 4 (musl. uj. str.).
21. Bećir beg **Gradaščević**, veleposjednik, izabran u I. k. za izb. kot. br. 1 (musl. uj. str.).
22. Šćepan **Grgjić**, umirovljeni profesor, izabran u III. k. za izb. kot. br. 34 (srp. narodnj.).
23. Vasil **Grgjić**, tajnik „Prosvjete“, izabran u III. k. za izb. kot. br. 23 (srp. narodnj.).
24. Kosta **Gjebić-Marušić**, bankovni direktor u Tuzli, izabran u II. k. za izb. kot. br. 11 (H. N. Z.).
25. Mirko pl. **Gjurkovečki**, veleposjednik, izabran u III. k. za izb. kot. br. 13 (H. N. Z.).
26. Maksim **Gjurković**, težak, izabran u III. k. za izb. kot. br. 32.
27. Risto H. **Damjanović**, trgovac, izabran u II. k. za izb. kot. br. 15 (srp. nar.).

Bosnischer Landtag.

Präsidium:

Präsident: Dr. Safvet Beg **Bašagić**, ✠ Kmdr. (m. St.).
Erster Vizepräsident: Dr. Jozo **Sunarić**, Advokat in Sarajevo.
Zweiter Vizepräsident: Danilo **Dimović**, Advokat in Sarajevo.

Landtagsmitglieder:

1. Dr. Vitus **Alkalay**, Advokat, II. K., W.-Bz. 20, fürs ganze Land.
2. Šerif eff. **Arnautović**, Vakuf-Direktor in Sarajevo, Viril.
3. Dr. Alexander **Babić**, Arzt in Brčko, III. K., W.-Bz. 33 (serb. nat.).
4. Dr. Safvet Beg **Bašagić**, II. K., W.-Bz. 8 (mosl. E.-P.).
5. Fra Lukas **Begić**, Franziskaner-Provinzial in Mostar, Viril.
6. Nikolaus **Berković**, Gen. Dir. der priv. Landesbank, Präs. der Handels- u. Gewerbekammer in Sarajevo, Viril.
7. Dr. Vojislav **Besarović**, Sekretär d. Handels- u. Gewerbekammer in Sarajevo, II. K., W.-Bz. 18.
8. Vasif Beg **Bišćević**, Großgrundbesitzer in Bihać, III. K., W.-Bz. 1 (Diss. d. mosl. E.-P.).
9. Dr. Lukas **Čabrajić**, Arzt in Sarajevo, I. K., W.-Bz. 3 (kr.-nat. Ver.).
10. Kalikst **Tadin**, Redakteur des „Hrv. Dnevnik“, II. Kurie, W.-Bz. 10 (kr. nat. Ver.).
11. Omer eff. **Ćirkinagić**, Grundbesitzer, II. K., W.-Bz. 9 (mosl. E.-P.).
12. Svetozar **Ćorović**, serb. Schriftsteller, I. K., W.-Bz. 4 (serb.-nat.).
13. Fehim ef. **Čurčić**, Bürgermeister von Sarajevo, Viril.
14. Georg **Džamonja**, III. K., W.-Bz. 11 (Wilder).
15. Ragib Beg **Džinić**, Großgrundbesitzer, I. K., W.-Bz. 1 (mosl. E.-P.).
16. Simo **Eraković**, Sekretär des serb.-orth. Kirchengerichtes, III. K., W.-Bz. 29 (Diss. serb. nat.).
17. Ibrahim ef. **Rašidkadić**, Großgrundbesitzer, III. K., W.-Bz. 9 (mosl. E.-P.).
18. Fra Jozo **Garić**, Bischof in Banja-Luka, Virilist.
19. Gabriel **Gašić**, serb.-orth. Pfarrer, III. K., W.-Bz. 21 (serb.-nat.).
20. Šefkija **Gluhić**, Advokaturskonzipient, II. K., W.-Bz. 4 (mosl. E.-P.).
21. Bećir Beg **Gradaščević**, Großgrundbesitzer, I. K., W.-Bz. 1 (mosl. E.-P.).
22. Stefan **Grgjić**, Prof. i. P., III. K., W.-Bz. 34 (serb.-nat.).
23. Basilius **Grgjić**, Sekretär der serb. „Prosvjeta“, III. K., W.-Bz. 23 (serb.-nat.).
24. Kosta **Gjebić-Marušić**, Bankdirektor in Tuzla, II. K., W.-Bz. 11 (kr.-nat.-Ver.).
25. Emmerich v. **Gjurkovečki**, Großgrundbesitzer, III. K., W.-Bz. 13 (kr.-nat. Ver.).
26. Maksim **Gjurković**, Landmann, III. K., W.-Bz. 32.
27. Risto H. **Damjanović**, Großkaufmann, II. K., W.-Bz. 15 (serb.-nat.).

28. Мустај бег **Халилбашић**, посједник, изабран у II. К. за изб. кот. бр. 1. (мусл. уј. стр.).

29. Др. Виктор **Јанкјевич**, одвјетник, изабран у I. К. за изб. кот. бр. 3. (Х. Н. З.).

30. Др. Симо **Илишевић**, одвјетник, изабран у I. К. за изб. кот. бр. 4. (срп. народњ.).

31. Глигорије **Јефтановић**, подпредсједник срп.-прав. црквен. суда, вирил.

32. Вјекослав **Јелавић**, тајник трговачке и обртничке коморе у Сарајеву, изабран у II. К. за избор. кот. бр. 13 (Х. Н. З.).

33. Др. Хамдија **Карамехмедовић**, лијечник, изабран у II. К. за изб кот. бр. 6. (мусл. уј. стр.).

34. Петар **Кочић**, књижевник, изабран у III. К. за изб. кот. бр. 26. (дис. срп. народњ.).

35. Х. Мухамед Хазим еф. **Коркут**, муфтија, вирил.

36. Душан **Кецмановић**, срп. жупник у Бањалуци, изабран у III. К. за изб. кот. бр. 28. (срп.-народњ.).

37.
изабран у I. К. за изб. кот. бр. 4. (срп.-народњ.).

38. Коста **Кујунџић**, велепосједник, изабран у II. К. за изб. кот. бр. 19. (срп.-народњ.).

39. Павао **Кујунџић**, посједник, изабран у III. К. за изб. кот. бр. 25.

40. Х. Салихага **Кучукалић**, велепосједник, изабран у III. К. за изб. кот. бр. 6. (мусл. уј. стр.).

41. Паша бег **Куленовић-Бајбутовић**, велепосједник, изабран у I. К. за изб. кот. бр. 1. (мусл. уј. стр.).

42. Сулејман бег **Скопљаковић**, градоначелник у Зворнику, изабран у III. К. за изб. кот. бр. 7. (мусл. уј. стр.).

43. Др. Милан **Катичић**, одвјетник, у Бихаћу, изабран у II. К. за изб. кот. бр. 14. (Х. Н. З.).

44. Евгеније **Летица**, срп.-прав. митрополит, вирил.

45. Др. Саво **Љубибратић**, референт просвјетног савјета, изабран у III. К. за избт кот. бр. 22. (срп.-народњ.).

46. Коста **Мајкић**, референт црквеног суда, изабран у III. К. за изб. кот. бр. 19. (срп. народњ.).

47. Др. Доминик **Маци**, одвјетник, изабран у II. К. за изб. кот. бр. 12. (Х. Н. З.).

48. Др. Никола **Мандић**, ♔ III., одвјетник, изабран у III. К. за изб. кот. бр. 12. (Х. Н. З.).

49. Адемага **Мешић**, велепосједник, изабран у III. К. за изб. кот. бр. 32.

50. Фра Ловро **Михачевић**, фрањ. провинцијал, вирил.

51. Фра Алојзије **Мишић**, бискуп мостарски, вирил.

52. Хафиз Ахмет еф. **Мехмедбашић**, уредник, изабран у I. К. за изб. кот. бр. 2. (мусл. уј. стр.).

53. Хамди бег **Џинић**, велепосједник, изабран у II. К. за изб. кот. бр. 3 (мусл. уј. стр.).

54. Ђоко **Милошевић**, економ, изабран у III. К. за изб. кот. бр. 31. (срп. народњ.).

55. Петар **Мрљић**, бравар у Варешу, изабран у II. К. за изб. кот. бр. 10. (Х. К. У.).

56. Др. Мустај бег **Мутевелић**, одвјетнички неровођа, изабран у II. К. за изб. кот. бр. 2. (мусл. уј. стр.).

57. Дервиш бег **Миралем**, велепосједник, изабран у III. К. за изб. кот. бр. 4. (дис. мусл. уј. стр.).

58. Др. Живко **Њежић**, адвокат, изабран у III. К. за изб. кот. бр. 18. (дис. срп. народњ.).

59. Османбег **Пашић**, велепосједник, изабран у II. К. за изб. кот. бр. 7. (мусл. уј. стр.).

60. Др. Диоген **Петровић**, велепосједник, изабран у I. К. за изб. кот. бр. 4. (срп. народњ.).

61. Матија **Поповић**, срп.-прав. свештеник, изабран у I. К. за изб. кот. бр. 4. (срп. народњ.).

62. Василије **Поповић**, срп.-прав. митрополит, вирил.

28. Mustaj beg **Halilbašić**, posjednik, izabran u II. k. za izb. kot. br. 1 (musl. uj. str.).

29. Dr. Viktor **Jankievicz**, odvjetnik, izabran u I. k. za izb. kot. br. 3 (H. N. Z.).

30. Dr. Simo **Ilišević**, odvjetnik, izabran u I. k. za izb. kot. br. 4 (srp. narodnj.).

31. Gligorije **Jeftanović**, potpredsjednik srp.-prav. crkv. suda, viril.

32. Vjekoslav **Jelavić**, tajnik trgovačke i obrtničke komore u Sarajevu, izabran u II. k. za izb. kot. br. 13 (H. N. Z.).

33. Dr. Hamdija **Karamehmedović**, liječnik, izabran u II. k. za izb. kot. br. 6 (musl. uj. str.).

34. Petar **Kočić**, književnik, izabran u III. k. za izb. kot. br. 26 (dis. srp. narodnj.).

35. H. Muhamed Hazim ef. **Korkut**, muftija, viril.

36. Dušan **Kecmanović**, srp. župnik u Banjaluei, izabran u III. k. za izb. kot. br. 2 (srp. narodnj.).

37.
izabran u I. k. za izb. kot. br. 4 (srp. narodnj.).

38. Kosta **Kujundžić**, veleposjednik, izabran u II. k. za izb. kot. br. 19 (srp. narodnj.).

39. Pavao **Kujundžić**, posjednik, izabran u III. k. za izb. kot. br. 25.

40. H. Salihaga **Kučukalić**, veleposjednik, izabran u III. k. za izb. kot. br. 6 (musl. uj. str.).

41. Paša beg **Kulenović-Bajbutović**, veleposjednik, izabran u I. k. za izb. kot. br. 1 (musl. uj. str.).

42. Sulejman beg **Skopljaković**, gradonačelnik u Zvorniku, izabran u III. k. za izb. kot. br. 7 (musl. uj. str.).

43. Dr. Milan **Katičić**, odvjetnik, u Bihaću izabran u II. k. za izb. kot. br. 14 (H. N. Z.).

44. Evgenije **Letica**, srp.-prav. mitropolit, viril.

45. Dr. Savo **Ljubibratić**, referent prosvjetnog savjeta, izabran u III. k. za izb. kot. br. 22 (srp. narodnj.).

46. Kosta **Majkić**, referent crkvenog suda, izabran u III. k. za izb. kot. br. 19 (srp. narodnj.).

47. Dr. Dominik **Mazzi**, odvjetnik, izabran u II. k. za izb. kot. br. 12 (H. N. Z.).

48. Dr. Nikola **Mandić**, vit. ♔ III. razr., odvjetnik, izabran u III. k. za izb. kot. br. 12 (H. N. Z.).

49. Ademaga **Mešić**, veleposjednik, izabran u III. k. za izb. kot. br. 32.

50. Fra Lovro **Mihačević**, franj. provincijal, viril.

51. Fra Alojzije **Mišić**, biskup mostarski, viril.

52. Hafiz Ahmed ef. **Mehmedbašić**, urednik, izabran u I. k. za izb. kot. br. 2 (musl. uj. str.).

53. Hamdi beg **Džinić**, veleposjednik, izabran u II. k. za izb. kot. br. 3 (musl. uj. str.).

54. Gjoko **Milošević**, ekonom, izabran u III. k. za izb. kot. br. 31 (srp. narodnj.).

55. Petar **Mrljić**, bravar, izabran u II. k. za izb. kot. br. 10 (H. K. U.).

56. Dr. Mustaj beg **Mutevelić**, odvjetnički perovogja, izabran u II. k. za izb. kot. br. 2 (musl. uj. str.).

57. Derviš beg **Miralem**, veleposjednik, izabran u III. k. za izb. kot. br. 4 (dis. musl. uj. str.).

58. Dr. Živko **Nježić**, advokat, izabran u III. k. za izb. kot. br. 18 (dis. srp. narodnj.).

59. Osman beg **Pašić**, veleposjednik, izabran u II. k. za izb. kot. br. 7 (musl. uj. str.).

60. Dr. Diogen **Petrović**, veleposjednik, izabran u I. k. za izb. kot. br. 4 (srp. narodnj.).

61. Matija **Popović**, srp.-prav. sveštenik, izabran u I. k. za izb. kot. br. 4 (srp. narodnj.).

62. Vasilije **Popović**, srp.-prav. mitropolit, viril.

28. Mustaj Beg **Halilbašić**, Grundbesitzer, II. K., W.-Bz. 1 (mosl. E.-P.).

29. Dr. Viktor **Jankiewicz**, Advokat in Tuzla, I. K., W.-Bz. 3 (kr.-nat. Ver.).

30. Dr. Simo **Ilišević**, Advokat in Bihać, I. K., W.-Bz. 4 (serb.-nat.).

31. Gligorie **Jeftanović**, Vizepräses des serb.-orth. Kirchengeriehtes, Viril.

32. Vjekoslav **Jelavić**, Sekretär der Handels- und Gewerbekammes in Sarajevo, II. K., W.-Bz. 13.

33. Dr. Hamdija **Karamehmedović**, Arzt, II. K., W.-Bz. 6 (mosl. E.-P.).

34. Peter **Kočić**, serb. Schriftsteller, III. K., W.-Bz. 26 (Diss. serb.-nat.).

35. H. Muhamed Hazim eff. **Korkut**, Mufti, Viril.

36. Dušan **Kecmanović**, serb. Pfarrer in Banja Luka, III. K , W.-Bz. 28 (serb.-nat.).

37. I. K., W.-Bz. 4 (serb.-nat.), Unbesetzt.

38. Kosta **Kujundžić**, Großgrundbesitzer, II. K., W.-Bz. 19 (serb.-nat.)

39. Paul **Kujundžić**, Grundbesitzer, III. K., W.-Bz. 25.

40. Hadži Salihaga **Kučukalić**, Großgrundbesitzer, III. K., W.-Bz. 6 (mosl. E.-P.).

41. Pašabeg **Kulenović-Bajbutović**, Großgrundbesitzer in Kulen-Vakuf, I. K., W.-Bz. 1 (mosl. E.-P.).

42. Sulejman beg **Skopljaković**, Bürgermeister, III. K., W.-Bz. 7 (mosl. E.-P.).

43. Dr. Milan **Katičić**, Advokat in Bihać, II. K., W.-Bz. 14 (kr.-nat. Ver.).

44. Eugenius **Letica**, Metropolit in Sarajevo, Viril.

45. Dr. Savo **Ljubibratić**, Referent des serb. Kultusrates, III. K., W.-Bz. 22 (serb.-nat.).

46. Kosta **Majkić**, Referent des Obersten Verwaltungs- und Schulrates der serb.-orth. Kirche in Banjaluka, III. K., W.-Bz. 19 (serb.-nat.).

47. Dr. Dominik **Mazzi**, Advokat in Mostar, II. K., W.-Bz. 12 (kr.-nat. Ver.).

48. Dr. Nikola **Mandić**, ♔ III., Advokat in Sarajevo, III. K., W.-Bz. 12 (kr. nat. Ver.).

49. Ademaga **Mešić**, Großgrundbesitzer, II. K., W.-Bz. 5.

50. Fra Lovro **Mihačević**, Provinzial des Franziskanerordens, Virilist.

51. Fra Aloisius **Mišić**, Bischof von Mostar, Viril.

52. Hafiz Ahmed eff. **Mehmedbašić**, Redakteur d. „Novi Vakat", I. K., W.-Bz. 2 (mosl. E.-P.).

53. Hamdi beg **Džinić**, Großgrundbesitzer in Mostar, II. K., W.-Bz. 3 (mosl. E.-P.).

54. Gjoko **Milošević**, Ökonom in Gračanica, III. K., W.-Bz. 31 (serb.-nat.).

55. Petar **Mrljić**, Schlosser in Vareš, II. K., W.-Bz. 10 (kr.-kath. Ver.).

56. Dr. Mustajbeg **Mutevelić**, Advokaturskonzipient in Sarajevo, II. K., W.-Bz. 2 (mosl. E.-P.).

57. Dervišbeg **Miralem**, Großgrundbesitzer in Travnik, III. K., W.-Bz. 4 (Dis. mosl. E.-P.).

58. Dr. Živko **Nježić**, Advokat in Sarajevo, III. K., W.-Bz. 18 (Dis. serb. nat.).

59. Osmanbeg **Pašić**, Großgrundbesitzer in Bijeljina, II. K., W.-Bz. 7 (mosl. E.-P.).

60. Dr. Diogen **Petrović**, Großgrundbesitzer in Sarajevo, I. K., W.-Bz. 4 (serb.-nat.).

61. Matija **Popović**, Priester in Vlasenica, I. K., W.-Bz. 4 (serb.-nat.).

62. Basilius **Popović**, Metropolit in Banjaluka, Viril.

63. Хаџи Осман Нури еф. **Прцић**, велепосједник, изабран у III. К. за изб. кот. бр. 5. (мусл. уј. стр.).

64. Иларион **Радонић**, срп.-прав митрополит, вирил.

65. Х. Абдулах еф. **Ридановић**, муфтија, вирил.

66. Др. Мориц **Ротконф**, адвокат, пресј. одвјетничке коморе, вирил.

67. Шемси-бег **Салихбеговић**, живинарски надзорник, (мусл. ујед. стр.), изабран у I. К. за изб. кот. бр. 1.

68. Др. Мурат **Сарић**, љечник, изабран у III. К. за изб. кот. бр. 3. (дис. мусл. уј. стр.).

69. Др. Јово **Симић**, мјерник, изабран у I. К. за изб. кот. бр. 4. (срп. народњ.).

70. Др. Љубо **Симић**, адвокат у Добоју, изабран у III. К. за изб. кот. бр. 30. (срп.-народњ.).

71. Оскар пл. **Шомођи**, банковни равнатељ, изабран у I. К. за изб. кот. бр. 3. (Х. Н. З.).

72. Хасан еф. **Смаилбеговић**, посједник, изабран у III. К. за изб. кот. бр. 2. (мусл. уј. стр.).

73. изабран у III. К. за изб. кот. бр. 17. (срп. народњ.).

74. Др. Милан **Сршкић**, одвјетник, изабран у III. К. за изб. кот. бр. 20. (срп. народњ.).

75. Др. Никола **Стојановић**, одвјетник, изабран у III. К. за изб. кот. бр. 27. (срп. народњ.).

76. Др. Јосип **Штадлер**, римо-кат. надбискуп, вирил.

77. Перо **Стокановић**, велепосједник, изабран у II. К. за изб. кот. бр. 17. (срп.-народњ.).

78. Рифат бег **Сулејманпашић**, велепосједник, изабран у I. К. за изб. кот. бр. 1. (мусл. уј. стр.).

79. Др. Јозо **Сунарић**, одвјетник, изабран у III. К. за изб. кот. бр. 16. (Х. Н. З.).

80. Др. Иван **Шарић**, римо-кат. бискуп, изабран у III. К. за изб. кот. бр. 14. (Х. К. У.).

81. Војислав **Шола**, велепосједник, изабран у I. К. за изб. кот. бр. 4. (срп. народњ.).

82. Атанасије **Шола**, велепосједник, изабран у II. К. за изб. кот. бр. 16.

83. реис-ул-улема, вирил.

84. Перо **Тодоровић**, умировљени котарски предстојник, изабран у I. К. за изб. кот. бр. 4. (срп.-народњ.).

85. Суљага **Ваизовић**, посједник, изабран у III. К. за изб. кот. бр. 8. (мусл. уј. стр.).

86. Јосиф пл. **Ванцаш**, грађ. надсавјетник, изабран у I. К. за изб. кот. бр. 3. (Предсј. Х. К. У.).

87. Јурај **Веселичић**, римо-кат. жупник, изабран у III. К. за изб. кот. бр. 15. (Х. К. У.).

88. Лавослав **Враговић**, пресјед. врх. суда, вирил.

89. Петар **Зимоњић**, срп.-прав. митрополит, вирил.

Саборска канцеларија:

Привремени директор: Хилми бег **Капетановић**.

Привремени благајник: Богдан **Бесаровић**, рачунарски официјал.

Привремени манипулантни чиновник: Захарије **Чубелић**, канцелиста.

63. Hadži Ozman Nuri ef. **Prcić**, veleposjednik, izabran u III. k. za izb. kot. br. 5 (musl. uj. str.).

64. Ilarion **Radonić**, srp.-prav. mitropolit, viril.

65. H. Abdullah ef. **Ridžanović**, muftija, viril.

66. Dr. Moritz **Rothkopf**, advokat, presj. odvjetničke komore, viril.

67. Šemsi-beg **Salihbegović**, živinarski nadzornik, (musl. ujed. str.), izabran u I. k. za izb. kot. br. 1.

68. Dr. Murat **Sarić**, liječnik, izabran u III. k. za izb. kot. br. 3 (dis. musl. uj. str.).

69. Dr. Jovo **Simić**, mjernik, izabran u I. k. za izb. kot. br. 4 (srp. narodnj.).

70. Dr. Ljubo **Simić**, advokat u Doboju, izabran u III. k. za izb. kot. br. 30 (srp. narodnj.).

71. Oskar pl. **Somogyi**, bankovni ravnatelj, izabran u I. k. za izb. k. br. 3. (H. N. Z.).

72. Hasan ef. **Smailbegović**, posjednik, izabran u III. k. za izb. k. br. 2. (musl. uj. str.).

73. izabran u III. k. za izb. kot. br. 17 (srp. na(rodnj.).

74. Dr. Milan **Srškić**, odvjetnik, izabran u III. k. za izb. kot. br. 20 (srp. narodnj.).

75. Dr. Nikola **Stojanović**, odvjetnik, izabran u III. k. za izb. kot. br. 20 (srp. narodnj.).

76. Dr. Josip **Stadler**, rimo-kat. nadbiskup, viril.

77. Pero **Stokanović**, veleposjednik, izabran u II. k. za izb. kot. br. 17 (srp. narodnj.).

78. Rifat beg **Sulejmanpašić**, veleposjednik, izabran u I. k. za izb. kot. br. 1 (musl. uj. str.).

79. Dr. Jozo **Sunarić**, odvjetnik, izabran u III. k. za izb. kot. br. 16 (H. N. Z.).

80. Dr. Ivan **Šarić**, rim.-kat. biskup, izabran u III. k. za izb. kot. br. 14 (H. K. U.).

81. Vojislav **Šola**, veleposjednik, izabran u I. k. za izb. kot. br. 4 (srp. narodnj.).

82. Atanasije **Šola**, veleposjednik, izabran u II. k. za izb. kot. br. 16.

83. reis-ul-ulema, viril.

84. Pero **Todorović**, umirovljeni kotarski predstojnik, izabran u I. k. za izb. kot. br. 4 (srp. narodnj.).

85. Suljaga **Vaizović**, posjednik, izabran u III. k. za izb. kot. br. 8 (musl. uj. str.).

86. Josip pl. **Vancaš**, gragjev. nadsavjetnik, izabran u I. k. za izb kot. br. 3 (Predsj. H. K. U.).

87. Juraj **Veseličić**, rimo-kat. župnik, izabran u III. k. za izb. kot. br. 15. (H. K. U.).

88. Lavoslav **Vragović**, presj. vrh. suda, viril.

89. Petar **Zimonjić**, srp.-prav. mitropolit, viril.

Saborska kancelarija.

Privremeni direktor: Hilmi beg **Kapetanović**.

Privremeni blagajnik: Bogdan **Besarović**, računarski oficijal.

Privremeni manipulantni činovnik: Zaharije **Čubelić**, kancelista.

63. Hadži Osman Nuri eff. **Prcić**, Großgrundbesitzer in Tuzla, III. K., W.-Bz. 5 (mosl. E.-P.).

64. Ilarijon **Radonić**, Metropolit in Tuzla, Viril.

65. Hadži Abdullah eff. **Ridžanović**, Mufti von Mostar, Viril.

66. Dr. Moritz **Rothkopf**, Präsident der Advokatenkammer, Virilist.

67. Šemsi-beg **Salihbegović**, Veterinärinspektor in Sarajevo, I. K., W.-Bz. 1.

68. Dr. Murad **Sarić**, Gemeindearzt in Mostar, III. K., W.-Bz. 3 (Dis. mosl. E.-P.).

69. Dr. Jovo **Simić**, Ingenieur in Tuzla, I. K., W.-Bz. 4 (serb.-nat.).

70. Dr. Ljubo **Simić**, Advokat in Doboj, III. K., W.-Bz. 30 (serb.-nat.).

71. Oškar pl. **Somogyi**, Bankdirektor in Sarajevo, I. K., W.-Bz. 3 (kr.-nat. Ver.).

72. Hassan eff. **Smailbegović**, Grundbesitzer in Tešanj, III. K., W.-Bz. 2 (mosl. E.-P.).

73. III. K., W.-Bz. 17 (serb.-nat.), Unbesetzt.

74. Dr. Milan **Srškić**, Advokat in Sarajevo, III. K., W.-Bz. 20 (serb.-nat.).

75. Dr. Nikola **Stojanović**, Advokat in Tuzla, III. K., W.-Bz. 27 (serb.-nat.).

76. Dr. Josip **Stadler**, Erzbischof, Sarajevo, Viril.

77. Pero **Stokanović**, Großgrundbesitzer in Tuzla, II. K., W.-Bz. 17 (serb.-nat.).

78. Rifatbeg **Sulejmanpašić**, Großgrundbesitzer in Bugojno, I. K., W.-Bz. 1 (mosl. E.-P.).

79. Dr. Josef **Sunarić**, Advokat in Sarajevo, III. K., W.-Bz. 16 (kr. nat. Ver.).

80. Dr. Ivan **Šarić**, kath. Bischof in Sarajevo, III. K., W.-Bz. 14 (kr.-kath. Ver.).

81. Vojislav. **Šola**, Großgrundbesitzer in Mostar, I. K., W.-Bz. 4 (serb.-nat.).

82. Atanasius **Šola**, Großgrundbesitzer in Mostar, II. K., W.-Bez. 16.

83. Reis ul-ulema, Viril. Unbesetzt.

84. Pero **Todorović**, pens. Bezirksvorsteher in Sarajevo, I. K., W.-Bz. 4 (serb.-nat.).

85. Suljaga **Vaizović**, Unternehmer in Rogatica, III. K., W.-Bz. 8 (mosl. E.-P.).

86. Josip Edl. v. **Vancaš**, Oberbaurat, I. K., W.-Bz. 3 (Obm. d. kr.-kath. Ver.).

87. Georg **Veseličić**, röm.-kath. Pfarrer in Kupres, III. K., W.-Bz. 15 (kr.-kath. Ver.).

88. Lavoslav **Vragović**, Präsident des Obergerichtes, Viril.

89. Petar **Zimonjić**, Metropolit in Mostar, Viril.

Landtagskanzlei:

Prov: Direktor: Hilmi beg **Kapetanović**, Regierungsvizesekretär.

Prov. Kassier: Bogdan **Besarović**, Rechn. Offizial.

Prov. Manipulationsbeamter: Zacharias **Čubelić**, Kzlst.

Прије̂глед законодавства у Босни и Херцеговини.*)

Грађанско право није досад кодификовано.

Док не ступе на снагу нове законске норме материјалнога права, имаду се судови држати законодавства, које се уистину у крјепости налази, а у колико оно не постоји или се у садашњим приликама не може употријебити или је непотпуно, имаду у грађанским правним односима у и изван парбеним, да поступају аналогно законима, који су на снази у аустроугарској монархији.

У многим се односима примјењује и обичајно право.

Законом од 11. јануара 1912, З. Л. бр. 2, бијаше уређена форма разполагања последње воље за припаднике свијух вјероисповијести, изим за припаднике ислама.

Гледе права непокретнинâ види „грунтовно право“!

Као узор за **трговачко право** од 7. јуна 1883. послужио је угарски трговач. закон, али уз неке преиначе, од којих ћемо овдје најзнатније споменути: жена у браку не може бити без приволе свога супруга трговкиња; у погледу парби, што проистичу из службеног односа трговач. помоћника, вриједе због помањкања обртног закона у земљи одредбе општег грађанског права, али тако, да посебне одредбе и иначице трговач. права остану на снази, надаље мјесни обичај или сучево одмјерење; код дионичких друштава и привредних удружења равна се по систему концесија.

Надаље нијесу попримљене односне одредбе угар. трговач. закона код лежаринских, осигуравајућих и накладних подузећа.

Припуштење аустро-угарских акцијонарских и осигуравајућих друштава, затим привредних и господарских удружења уређено је подједно с Превишње потврђеном наредбом од 20. јуна 1880. Поврх тога постоје за осигуравајуће заводе још посебни прописи у регулативу од 8. јула 1895., бр. 49., з. и н.

Гласом **наредбе, којом се уводи** трг. закон, имају се одредбе трг. закона гледе трг. фирме, трг. књига, прокуре и трг. друштава изузев пиљаре и покућарце примијенити на све трговце, који од привреде из својих подузећа и радњâ плаћају изравних државних пореза без прireза у Сарајеву бар 30 К, у свим осталим мјестима бар 12 К, или чија би подузећа по свом опсегу могла образложити речени порезни износ, да дотичници нијесу од плаћања ослобођени.

Будући да у овим земљама имаде много трговаца, који су обвезани да унесу своју фирму у трговач. регистар и да је према томе својом руком потписују, али који не умију писати, то је наредбама од 28. марта 1884. и од 17. марта 1897. одређено, да се такови трговци у сврху потписивања своје фирме смију служити штампиљом, на којој је потпуно име фирме у латиници или ћирилици, чему се смије додати дословце и у турској јазији; но уз отисак такове штампиље имаду придодати свој обичајни мухур, чији се знаци морају у потписном протоколу точно установити и протумачити.

*) Патисак забрањен.

Prijegled zakonodavstva za Bosnu i Hercegovinu.*)

Gragjansko pravo nije dosad kodifikovano.

Dok ne stupe na snagu nove zakonske norme materijalnoga prava, imadu se sudovi držati zakonodavstva, koje se uistinu u krjeposti nalazi, a u koliko ono ne postoji ili se u sadašnjim prilikama ne može upotrijebiti ili je nepotpuno, imadu u gragjanskim pravnim odnosima, u i izvan parbenim, da postupaju analogno zakonima, koji su na snazi u austrougarskoj monarhiji.

U mnogim se odnosima primjenjuje i običajno pravo.

Zakonom od 11. januara 1912, Z. L. br. 2, bijaše uredjena forma razpolaganja poslednje volje za pripadnike svijuh vjeroispovijesti, izim za pripadnike izlama.

Glede prava nepokretninâ vidi „grunťovno pravo“!

Kao uzor za **trgovačko pravo** od 7. juna 1883. poslužio je ugarski trgov. zakon, ali uz neke preinake, od kojih ćemo ovdje najznatnije spomenuti: žena u braku ne može biti bez privole svoga supruga trgovkinja; u pogledu parbi, proističućih iz službovnog odnosa trgov. pomoćnika, vrijede zbog pomanjkanja obrtnoga zakona u zemlji odredbe općeg gragj. prava, ali tako, da posebne odredbe i inačice trgov. prava ostanu na snazi, nadalje mjesni običaj ili sučevo odmjerenje; kod dioničkih društava i privrednih udruženja vlada se po sistemu koncesija.

Nadalje nijesu poprimljene odnosne odredbe ugar. trg. zakona kod ležarinskih, osiguravajućih i nakladnih poduzeća.

Pripuštenje austro-ugarskih akcijonarskih i osiguravajućih drnštava, zatim privrednih i gospodarskih udruženja uregjeno je podjedno s Previšnje potvrgjenom naredbom od 20. juna 1880. Povrh toga postoje za osiguravajuće zavode još posebni propisi u regulativu od 7. jula 1895., br. 49., z. i n.

Glasom **naredbe, kojom se uvodi** trg. zakon, imadu se odredbe trg. zakona glede trgov. firmi, trg. knjiga, prokure i trg. društava izuzev piljare i pokućarce primijeniti na sve trgovce, koji od privrede iz svojih poduzeća i radnjâ plaćaju izravnih državnih poreza bez prireza u Sarajevu bar 30 K, u svim ostalim mjestima bar 12 K, ili čija bi poduzeća po svom opsegu mogla obrazložiti rečeni porezni iznos, da dotičnici nijesu od plaćanja oslobogjeni.

Budući, da u ovim zemljama imade mnogo trgovaca, koji su obvezani, da unesu svoju firmu u trgov. registar i da je prema tomo svojom rukom potpisuju, ali koji ne umiju pisati, to je naredbama od 28. marta 1884. i od 17. marta 1897. odregjeno, da se takovi trgovci u svrhu potpisivanja svoje firme smiju služiti štampiljom, na kojoj je potpuno ime firme u latinici ili ćirilici, čemu se smije dodati doslovce i u turskoj jaziji; no uz otisak takove štampilje imadu pridodati svoj običajni muhur, čiji se znaci moraju u potpisnom protokolu točno ustanoviti i protumačiti.

*) Patisak zabranjen.

Übersicht der Gesetzgebung in Bosnien u. Hercegovina.*)

Das **bürgerliche Recht** ist bis nun nicht kodifiziert.

Bis zur Erlassung neuer gesetzlicher Normen des materiellen Rechtes haben sich die Gerichte an die im Lande tatsächlich in Geltung stehende Gesetzgebung zu halten und insoweit eine solche nicht besteht oder unter den gegenwärtigen Verhältnissen unanwendbar ist oder nicht ausreicht, haben sie in bürgerlichen Rechtsangelegenheiten in und außer Streitsachen nach Analogie der in der österreichisch-ungarischen Monarchie in Wirksamkeit stehenden Gesetze vorzugehen.

In vielen Beziehungen wird auch das Gewohnheitsrecht angewendet.

Mit dem Gesetze vom 11. Jänner 1912, G. Bl. Nr. 2, wurde die Form der letztwilligen Verfügungen der Angehörigen aller Religionsbekenntnisse mit Ausnahme jener der Islamiten geregelt.

Bezüglich des Immobilarsachenrechtes s. „Grundbuchgesetz“.

Zum Vorbilde für das **Handelsgesetz** vom 7. Juni 1883 wurde das ungarische Handelsgesetz, jedoch mit einigen Abweichungen genommen, von denen wir hier folgende wesentliche erwähnen: Eine Ehefrau kann ohne Einwilligung ihres Ehemannes nicht Handelsfrau sein; hinsichtlich der Streitigkeiten aus dem Dienstverhältnisse der Handelsgehilfen gelten mangels eines Gewerbegesetzes im Lande unter Aufrechthaltung der im Handelsgesetze bestimmten Abweichungen die Bestimmungen des allgemeinen bürgerlichen Rechtes, der Ortsgebrauch oder das Ermessen des Richters; bei Aktiengesellschaften und Erwerbsgenossenschaften wird an dem Konzessionssystem festgehalten.

Ferner fanden die das Lagerhausgeschäft, das Versicherungsgeschäft und das Verlagsgeschäft betreffenden Bestimmungen des ungarischen Handelsgesetzes keine Aufnahme.

Die Zulassung österreichisch-ungarischer Aktien- und Versicherungsgesellschaften, dann der Erwerbs- und Wirtschaftsgenossenschaften ist mit einer unterm 20. Juni 1880 Allerhöchst genehmigten Verordnung geregelt. Überdies bestehen für Versicherungsanstalten noch besondere Vorschriften im Regulativ vom 7. Juli 1895, Nr. 49, G. Bl.

Laut der zum Handelsgesetze erlassenen **Einführungsverordnung** finden die Bestimmungen des Handelsgesetzes über die Handelsfirmen, Handelsbücher, Prokura und Handelsgesellschaften mit Ausnahme der Höker und Hausierer auf alle Kaufleute Anwendung, welche von dem Erwerbe aus ihrem Geschäftsbetriebe an einjährigen direkten Staatssteuern ohne Zuschläge in Sarajevo wenigstens 30 K, in allen anderen Orten wenigstens 12 K zu entrichten haben, oder deren Geschäftsbetrieb nach seinem Umfange das erwähnte Steuerausmaß begründen würde, falls dieselben von deren Entrichtung nicht befreit wären.

Nachdem es hierlands viele Kaufleute, die zur Eintragung ihrer Firma in das Handelsregister und demnach zur eigenhändigen Zeichnung der Firma verpflichtet sind, gibt, welche des Schreibens nicht kundig sind, so wurde mit den Verordnungen vom 28. März 1884 und vom 17. März 1897 bestimmt, daß solche Kaufleute zum Behufe ihrer Firmazeichnung sich einer den vollkommenen Namen der Firma in lateinischer oder cyrillischer Schrift, welcher auch die wortgetreue Wiedergabe in türkischer Schrift beigefügt sein kann, enthaltenden Stampiglie bedienen dürfen, welcher sie außerdem ihren gewöhnlichen Muhur (landesübliche Namensstampiglie) beizudrücken haben, dessen Schriftzeichen im Zeichnungsprotokolle genau zu konstatieren und zu erklären sind.

*) Nachdruck verboten.

Мјенбени закон од 12. априла 1883. гласи готово од ријечи до ријечи једнако као и аустријски мјенбени ред.

Законом од 5. децембра 1911., З. Л. бр. 146., **бијаше укинуто постојеће омеђење пасивне мјенбене способности** обзиром на трговце и трговачка друштва унешена у трговачки регистар, те овим законом бијаше установљена **свеопћа мјенбена способност. Пасивна мјенбена способност остаје омеђена само на женске, које какав обрт самостално обављају.** Но ово омеђење вриједи с обзиром на одредбу, да се способност иноземца (дакле и досељеника у Босну) преузимања мјенбених обвеза имаде просуђивати према државном подручју, чији је припадник, једино за урођено домаће пучанство.

Мjenbeni zakon od 12. aprila 1883. glasi gotovo od riječi do riječi jednako kao i austrijski mjenbeni red.

Zakonom od 5. decembra 1911., Z. L. Br. 146., **bijaše ukinuto postojeće omegjenje pasivne mjenbene sposobnosti** obzirom na trgovce i trgovačka društva unešena u trgovački registar, te ovim zakonom bijaše ustanovljena **sveopća mjenbena sposobnost. Pasivna mjenbena sposobnost ostaje omegjena samo na ženske unešene u trg. registar i na ženske, koje kakav obrt samostalno obavljaju.** No ovo omegjenje vrijedi s obzirom na odredbu, da se sposobnost inozemca (dakle i doseljenika u Bosnu) preuzimanja mjenbenih obveza imade prosugjivati prema državnom području, čiji je pripadnik, — jedino za urogjeno domaće pučanstvo.

Das **Wechselgesetz** vom 12. April 1883 ist beinahe wörtlich gleichlautend mit der österreichischen Wechselordnung.

Die **bestandene Beschränkung der passiven Wechselfähigkeit** auf im Handelsregister eingetragene Kaufleute und Handelsgesellschaften wurde mit Gesetz vom 5. Dezember 1911, G. Bl. Nr. 146, **aufgehoben** und wurde mit diesem Gesetze die **allgemeine Wechselfähigkeit statuiert. Nur bei Frauen bleibt die passive Wechselfähigkeit auf die im Handelsregister eingetragenen Handelsfrauen und die Frauen, welche ein Gewerbe selbständig betreiben, beschränkt.** Diese letztere Beschränkung gilt aber mit Rücksicht auf die Bestimmung, daß die Fähigkeit des Ausländers (also auch des nach Bosnien Eingewanderten), wechselmäßige Verpflichtungen zu übernehmen, nach den Gesetzen des Staatsgebietes zu beurteilen ist, welchem derselbe angehört, lediglich für die einheimische Bevölkerung.

Стечајни ред за Босну и Херцеговину од 26. маја 1883., за који је узором служио угарски стечајни закон и аустријски стечајни ред од 25. децембра 1868., одступа принципијелно од ових у толико, у колико допушта стечај над иметком једино судбено протоколисане трг. фирме. У њ није такођер попримљена ни установа присилног изравнања.

Stečajni red za Bosnu i Hercegovinu od 26. maja 1883., za koji je uzorom služio ugarski stečajni zakon i austrijski stečajni red od 25. decembra 1868., odstupa principijelno od ovih u toliko, u koliko dopušta stečaj nad imetkom jedino sudbeno protokolisane trgov. firme. U nj nije takogjer poprimljena ni ustanova prisilnog izravnanja.

Die **Konkursordnung** für Bosnien und die Hercegovina vom 26. Mai 1883, welche das ungarische Konkursgesetz und die österreichische Konkursordnung vom 25. Dezember 1868 zum Vorbilde gedient haben, weicht insofern prinzipiell von diesen ab, als dieselbe nur den Konkurs über das Vermögen einer gerichtlich protokollierten Handelsfirma zuläßt. Auch wurde in dieselbe das Institut des Zwangsausgleiches nicht aufgenommen.

Endlich sieht dieses Gesetz, abweichend von der ungarischen Konkursordnung, von der Aufnahme der Bestimmungen über die Anfechtbarkeit von Rechtsgeschäften ab, nachdem dieselben — insofern sie sich als notwendig herausstellen — nicht bloß den Konkurs berühren, sondern im allgemeinen, also nicht bloß für das Konkursverfahren zu statuieren sind.

Наиокон овај закон, одступајући од угарског стечајног реда, није попримио одредаба о побијању правних уговора, јер ове — у колико се показују нужнима — не тичу се само стечаја, него их треба установити општенито, дакле не само за стечајни поступак.

Napokon ovaj zakon, odstupajući od ugarskog stečajnog reda, nije poprimio odredaba o pobijanju pravnih ugovora, jer ove — u koliko se pokazuju nužnima — ne tiču se samo stečaja, nego ih treba ustanoviti općenito, dakle ne samo za stečajni postupak.

Diese Statuierung ist nach der Erlassung der Konkursordnung auch tatsächlich erfolgt, indem das Gesetz vom 2. März 1887 zum Schutze der Gläubiger gegen benachteiligende Rechtshandlungen und über die Anfechtung von Rechtshandlungen, welche das Vermögen eines zahlungsunfähigen Schuldners betreffen, erlassen wurde, welches eine vollständige Rezeption der betreffenden österreichischen Gesetze vom 16. März 1884, welche in einem Gesetze vereinigt wurden, darstellt, und von den Bestimmungen jener Gesetze nur insofern abweicht, als dies durch besondere Normen oder durch die Systematik der bestehenden Zivilprozeßordnung und Konkursordnung geboten erscheint.

Ово је установљење издањем стечајног реда и доиста услиједило, пошто је публициран закон од 2. марта 1887. за заштиту вјеровника против за њих штетних правних чинова, односећих се на имутак дужника немогућег платити, који је закон потпуна рецепција односних закона аустријских од 16. марта 1884., скупљених у један закон, а који од односних закона само у толико одступа, у колико је то нужно с обзиром на посебне норме или систематике постојећег грађ. парбеног поступника и стечајног реда.

Ovo je ustanovljenje izdanjem stečajnog reda i doista uslijedilo, pošto je publiciran zakon od 2. marta 1887. za zaštitu vjerovnikâ protiv za njih štetnih pravnih činova, odnoseći se na imetak dužnika nemogućeg platiti, koji je zakon potpuna recepcija odnosnih zakona austrijskih od 16. marta 1884., skupljenih u jedan zakon, a koji od odnosnih zakona samo u toliko odstupa, u koliko je to nužno usljed posebnih normi ili sistematike postojećeg parbenog postupnika i stečajnog reda.

Die **Zivilprozeßordnung,** genehmigt mit Allerhöchster Entschließung vom 14. April 1883, findet auf alle bürgerlichen Rechtsstreitigkeiten, insbesondere auch auf Handels- und Wechselsachen Anwendung.

Грађански парбени поступник, усвојен Превишњом одлуком од 14. априла 1884., примјењује се на све грађанске парнице, нарочито и на трговачке и мјенбене парнице.

Građanski parbeni postupnik, usvojen Previšnjom odlukom od 14. aprila 1884., primjenjuje se na sve gragjanske parnice, naročito i na trgov. i mjenbene parnice.

Die Gerichtsbarkeit in Streitsachen wird ausgeübt:

Судовање се у парницама врши:

Sudovanje se u parnicama vrši:

I. In erster Instanz:

I. У првој молби:

I. U prvoj molbi:

a) Von den **Bezirksgerichten als Bagatellgerichten** in Bagatellsachen bis zu 100 K (mit Ausnahme von Wechselforderungen und von Ansprüchen auf Nichtgeldforderungen).

a) од **котарских као багателних судова** у багателним тражбинама до 100 К (изузете су мјенбене тражбине и тражбине неновчане нарави).

a) od **kotarskih kao bagatelnih sudova** u bagatelnim tražbinama do 100 K (izuzete su mjenbene tražbine i tražbine nenovcane naravi).

b) Von den **Bezirksgerichten** in Besitzstörungsstreitigkeiten, in Streitigkeiten aus dem Bestandsvertrage, wenn sie die Kündigung des Vertrages oder die Räumung der Bestandsache wegen Erlöschung des Vertrages durch Zeitablauf zum Gegenstande haben und über vermögensrechtliche Ansprüche bis zur Wertsumme von 600 K.

б) од **котарских судова** у стварима сметања посједа, у размирицама из постојног уговора, ако ове имаду као предмет отказ уговора или уклоњење постојне ствари због утрнућа уговора ушљед проистеклог времена, те о имућственo-правним тражбинама до своте у вриједности од 600 К.

b) od **kotarskih sudova** u stvarima smetanja posjeda, u razmiricama iz postojnog ugovora, ako ove imadu kao prijedmet otkaz ugovora ili uklonjenje postojne stvari zbog utrnuća ugovora ušljed proisteklog vremena, te o imućstveno-pravnim tražbinama do svote u vrijednosti od 600 K.

c) Von den **Kreisgerichten** in allen anderen Streitsachen.

в) од **окружних судова** у свим другим парбама.

c) od **okružnih sudova** u svim drugim parbama.

II. In zweiter und letzter Instanz:

II. У другој и задњој молби:

II. U drugoj i zadnjoj molbi:

a) Von den **Kreisgerichten** als Berufungsgerichten gegen Entscheidungen der Bezirksgerichte und Bagatellgerichte.

а) од **окружних** као призивних **судова** против пресуда котарских и багателних судова.

a) od **okružnih** kao prizivnih **sudova** protiv presuda kotarskih i bagatelnih sudova.

b) Vom **Obergerichte** in Sarajevo bezüglich der von den Kreisgerichten in erster Instanz gefällten Entscheidungen.

б) од **врховног суда** у Сарајеву гледе пресуда **окружних** судова изречених у првој молби.

b) od **vrhovnog suda** u Sarajevu glede presuda okružnih sudova izrečenih u prvoj molbi.

Даљњег дакле правног лијека треће молбе нема.

Поступак је усмен и јаван. Суд није код просуђивања поднесених доказала везан ни на какова правила, него суди по слободном увјерењу.

Тужба се може писмено поднијети или код суда у протокол ставити дати.

Тужба са прилозима мора се двоструко устављена предати. Тужба има садржавати точну ознаку призваног суда, тужитељево и тужениково име, занимање и пребивалиште, те име можебитног правног заступника, затим точну ознаку предмета, за који се тражбина ставља и вриједност му. Затим ваља у тужби навести збиљске околности и чињенице, на којима се тражбина оснива, те доказала (свједоке и т. д.), које тужитељ има. Можебитне доказне исправе ваља у препису тужби приложити. Затим ваља још у тужби ставити захтјев, да се туженик позове на усмену расправу.

Адвоката се не мора имати. Свака странка може особно предузети све парничне послове или се дати заступати по било којој самосвојној, пуномоћу провиђеној особи мушкога рода. Само код друге молбе мора странка, ако особно не приступи, бити заступана по адвокату. Но свакако ваља странкама, које станују изван Босне, те које само у најређим случајевима могу особно интервенирати, особито препоручити, да се у овоземним правним пословима послуже адвокатом са сједиштем у Босни. У багателном су поступку адвокати сасма искључени.

Ваља још истаћи, да активни чиновници и војничко особље те духовници и учитељи нијесу подвргнути багателном поступку и да се у њем допитују само трошкови биљеговине и пристојбине.

У мјенбеним пословима постоји, аналогно као у монархији, скраћени поступак с тродневним роком. Како из горе спомењутих надлежности произлази, имаду се мјенбене тужбе до 600 К поднијети код котарског уреда као суда, оне пак од преко 600 К код окружног суда.

У **овршном поступку** стоје на располагање овршна средства као и у Аустро-Угарској.

Прије допустива особна оврха (затвор због дугова) као и особни притвор као јамчевно средство укинути су законом од 10. јануара 1908..

Гледе запљене берива бос.-херц. земаљских чиновника постоје аналогни закони као у Аустро-Угарској.

Против дужникових баштиника ваља стећи нови правни наслов за оврху. За опоручитељеве дугове јамче баштиници само са т.-зв. слободним баштинским иметком (мулк). Опоручитељево корисносно земљиште (мирија) јамчи за опоручитељеве дугове само у толико, у колико је на исто још за живота дужникова стечено добровољно или судбено заложно право.

Грунтовни закон од 28. септембра 1884. сачињен је према аустријском општем грунт. закону, те одређује у § 11., да се имаду гледом на стицање, пренос, ограничење и укинуће стварних права на непокретности, које су по овом закону предметом грунт. укњижбе, у колико тај закон не наређује можда што друго, примијенити одредбе аустријског општег грађ. законика..

С тога се примјењује аустријско грађ. право на непокретности у свим оним котаревима, гдје

Daljnjeg dakle pravnog lijeka treće molbe nema.

Postupak je usmen i javan. Sud nijc kod prosugjivanja podnesenih dokazala vezan na nikakova pravila, nego sudi po slobodnom uvjerenju.

Tužba se može pismeno podnijeti ili kod suda u protokol staviti dati.

Tužba sa prilozima mora se dvostruko istavljena predati. Tužba ima sadržavati točnu oznaku prizvanog suda, tužitcljevo i tuženikovo ime, zanimanje i prebivalište, te ime možebitnog pravnog zastupnika, zatim točnu oznaku prijedmeta, za koji se tražbina stavlja i vrijednost mu. Zatim valja u tužbi navesti zbiljske okolnosti, na kojima se tražbina osniva, te dokazala (svjedoke i t. d.), koje tužitelj ima. Možebitne dokazne isprave valja u prepisu tužbi priložiti. Zatim valja još u tužbi staviti zahtjev, da se tuženik pozove na usmenu raspravu.

Advokata se ne mora imati. Svaka stranka može osobno preduzeti sve parnične poslove ili sc dati zastupati po bilo kojoj samosvojnoj, punomoću provigjenoj osobi muškoga spola. Samo kod druge molbe mora stranka, ako osobno ne pristupi, biti zastupana po advokatu. No svakako valja strankama, koje stanuju izvan Bosne, te koje samo u najregjim slučajevima mogu osobno intervenirati, osobito preporučiti, da se u ovozemnim pravnim poslovima posluže advokatom sa sjedištem u Bosni. U bagatelnom su postupku advokati sasma isključeni.

Valja još istaći, da aktivni činovnici i vojničko osoblje te duhovnici i učitelji nijesu podvrgnuti bagatelnom postupku i da se u bagatelnom postupku dopituju samo troškovi biljegovine i pristojbe.

U mjenbenim poslovima postoji, analogno kao u monarhiji, skraćeni postupak s trodnevnim rokom. Kako iz gore spomenutih nadležnosti proizlazi, imadu se mjenbene tužbc do 600 K podnijeti kod kotarskog ureda kao suda, one pak od preko 600 K kod okružnog suda.

U **ovrhnom postupku** stoje na raspolaganje ovrhna sredstva kao i u Austro-Ugarskoj.

Prije dopustiva osobna ovrha (zatvor zbog dugova) kao i osobni pritvor kao jamčevno sredstvo ukinuti su zakonom od 10. januara 1908.

Glede zapljene beriva bos.-herc. zemaljskih činovnika postoje analogni zakoni kao u Austro-Ugarskoj.

Protiv dužnikovih baštinika valja steći novi pravni naslov za ovrhu. Za oporučiteljeve dugove jamče baštinici samo sa t. zv. slobodnim baštinskim imutkom (mulk). Oporučiteljevo korisnosno zemljište (mirija) jamči za oporučiteljeve dugove samo u toliko, u koliko je na isto još za života dužnikova stečeno dobrovoljno ili sudbeno založno pravo.

Gruntovni zakon od 28. septembra 1884. sačinjen je prema austrijskom općem grunt. zakonu, te odregjuje u §. 11., da se imadu gledom na sticanje, prenos, ograničenje i ukinuće stvarnih prava na nepokretnosti, koje su po ovom zakonu predmetom grunt. uknjižbe, u koliko taj zakon ne naregjuje možda što drugo, primijeniti odredbe austrijskog općeg gragj. zakonika.

Stoga se primjenjuje austrijsko gragj. pravo na nepokretnosti u svim onim kotarevima,

Ein weiterer Rechtszug an eine dritte Instanz findet also nicht statt.

Das Verfahren ist mündlich und öffentlich. Das Gericht ist bei Würdigung der vorgebrachten Beweise nicht an Regeln gebunden, sondern urteilt nach freier Überzeugung.

Die Klage kann schriftlich angebracht oder bei Gericht zu Protokoll gegeben werden.

Die Klage samt Beilagen ist in doppeltor Ausfertigung zu überreichen. Die Klage hat die genaue Bezeichnung des angerufenen Gerichtes, des Klägers und Geklagten nach Name, Stand und Wohnort, sowie des etwaigen Vertreters, ferner die bestimmte Angabe des Gegenstandes, worauf der Anspruch gerichtet ist und seines Wertes zu enthalten. Ferner sind in der Klage die zur Begründung des Anspruches dienenden tatsächlichen Verhältnisse anzuführen und die dem Kläger zur Seite stehenden Beweismittel (Zeugen etc.) anzugeben. Eventuelle Beweisurkunden sind in Abschrift der Klage beizulegen. Schließlich ist in der Klage das Begehren auf Vorladung des Geklagten zur mündlichen Verhandlung zu stellen.

Es besteht kein Advokatenzwang. Jede Partei kann persönlich alle Prozeßhandlungen vornehmen oder sich durch eine beliebige eigenberechtigte Person männlichen Geschlechtes mittels Vollmacht vertreten lassen. Nur in zweiter Instanz muß die Partei, wenn sie nicht persönlich erscheint, durch einen Advokaten vertreten sein. Jedenfalls ist aber besonders den außerhalb Bosniens domizilierenden Parteien, denen ja eine persönliche Intervention nur in den seltensten Fällen möglich ist, dringend anzuraten, sich in hierlands durchzuführenden Rechtsangelegenheiten eines in Bosnien ansässigen Advokaten zu bedienen. Im Bagatellverfahren sind Advokaten ganz ausgeschlossen.

Hervorzuheben wäre noch, daß aktive Beamte und Militärpersonen sowie Seelsorger und Lehrer nicht dem Bagatellverfahren unterworfen sind, und daß im Bagatellverfahren an Kosten nur der Ersatz an Stempeln und Gebühren zugesprochen wird.

In Wechselsachen besteht, analog wie in der Monarchie, ein abgekürztes Verfahren mit dreitägigen Fristen. Wie aus den oben angeführten Kompetenzen hervorgeht, sind Wechselklagen bis zu 600 K beim Bezirksamte als Gericht, solche über 600 K beim Kreisgerichte einzubringen.

Im **Exekutionsverfahren** stehen die auch in Österreich-Ungarn anwendbaren Exekutionsmittel zu Gebote.

Die bisher zulässig gewesene Personalexekution (Schuldarrest) wurde gleich wie der Personalarrest als Sicherungsmittel mit dem Gesetze vom 10. Jänner 1908 abgeschafft.

Bezüglich der Pfändung der Bezüge der bosnisch-hercegovinischen Staatsbeamten bestehen analoge Gesetze wie in Österreich.

Gegen die Erben des Schuldners muß ein neuer Exekutionstitel erwirkt werden. Für die erblasserischen Schulden haften die Erben nur mit dem sogenannten freien Nachlaßvermögen (Mulkvermögen). Die erblasserischen Nutzungsgrundstücke (sogenannte Miriegrundstücke) haften für die Schulden des Erblassers nur insofern, als an ihnen noch bei Lebzeiten des Schuldners ein freiwilliges oder gerichtliches Pfandrecht erworben wurde.

Das **Grundbuchsgesetz** vom 28. September 1884 wurde dem österreichischen allgemeinen Grundbuchsgesetz nachgebildet und bestimmt im § 11, daß in bezug auf die Erwerbung, Übertragung, Beschränkung und Aufhebung dinglicher Rechte auf Liegenschaften, welche nach diesem Gesetze Gegenstand der bücherlichen Eintragung sind, insofern dieses Gesetz nicht etwas anderes anordnet, die Bestimmungen des österreichischen allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches in Anwendung zu kommen haben.

Infolgedessen gelangt das österreichische Zivilrecht in bezug auf die Immobilien in

постоје грунтовне књиге, са неким незнатним модификацијама.

Грунтовне су књиге већ у читавој земљи проведене.

Законом од 29. дец. 1913., зак. чл. бр. 9., укинуто је више одредаба муслим. посједовног закона од 7. рамазана 1274 (т. зв. рамазански закон). Од тих је обзиром на правно опћење била најважнија одредба § 36., која за правоваљану отштетну или неотштетну продају миријског посједа обласну привољу тражи.

У **лихварском (кајмпарском)** закону од 30. јуна 1907. попримљене су одредбе аустроугарског лихварског законодавства.

Каматни закон истога датума одређује законити каматњак са 6 на сто уз припуст максималног каматњака од 10 на сто.

У овом је потоњем закону с обзиром на заостале камате нормиран трогодишњи рок застаре.

Законом од 1. маја 1912. каматни је закон био понешто промјењен и попуњен.

Превишњом одлуком од 23. јула 1908. усвојени **закон о заложницама и дјеломичним задужницама** наслања се у главноме на односно законодавство у Аустрији и Угарској. Од одредаба овога закона нека буде овдје ово истакнуто:

И заложнице и дјеломичне задужнице смију се издавати једино с дозволом владе.

Заложнице морају имати не само потпуно хипотекарно покриће, него се морају — и то прије издавања заложница — основати у сврху њихове сигурности посебни сигурносни фондови.

Код издавања дјеломичних задужница морају се већ у штатутима дотичног друштва навести вриједноте, које сачињавају основ емисије те модалитети издавања и исплате дјеломичних задужница.

У Аустро-Угарској законито постојећи хипотекарни заводи, који се баве стављањем заложница, добивају, кад протегну своје дјеловање на Босну и Херцеговину, с обзиром на овдје стечене хипотеке исте повластице као и у Аустро-Угарској.

Законом од 22. дец. 1912., зак. чл. бр. 8., уређује се припадак судбених уложака.

Адвокатским редом, усвојеним Превишњом одлуком од 2. јануара 1909., створена је врло потребна одвјетничка организација, т. ј. адвокатска комора, која је у битности на истом основу изграђена као исте институције у Аустрији и Угарској.

Дисциплинарна власт над адвокатима не врши се по новом адвокатском реду више од владе, односно од **адвокатске дисциплинарне комисије,** која је постојала код владе, него од **дисциплинарног вијећа,** које бира слободно адвокатска комора.

Као дисциплинарно судиште друге инстанције фунгира **адвокатски дисциплинарни сенат,** успостављен код врховног судишта; у њему морају бити два адвоката.

Ликвидација пријепорних адвокатских трошковника припада као прије тако и сада суду, али је одбор адвокатске коморе зван, да даје стручна мнијења о примјерености пријепорних адвокатских трошковника те да ствара на захтјев странака гледе таковних адвокатских трошковника заплјенине нагоде. Осим тога је пред-

gdje postoje gruntovne knjige sa nekim neznatnim modifikacijama.

Gruntovne su knjige već u čitavoj zemlji provedene.

Zakonom od 29. dec. 1913., zak. čl. br. 9., ukinuto je više odredaba muslim. posjedovnog zakona od 7. ramazama 1274 (t. zv. ramazanski zakon). Od tih je obzirom na pravo obćenje bila najvažnija odredba § 36., koja za pravovaljanu oštetnu ili neodstetnu prodaju mirijskog posjeda oblašnu privolu traži.

U **lihvarskom (kajišarskom) zakonu** od 30. juna 1907. proprimljene su odredbe austrougarskog lihvarskog zakonodavstva.

Kamatni zakon istoga datuma odregjuje zakoniti kamatnjak sa 6 na sto uz pripust maksimalnog kamatnjaka od 10 na sto.

U ovom je potonjem zakonu s obzirom na zaostale kamate normiran trogodišnji rok zastare.

Zakonom od 1. maja 1912. kamatni je zakon bio ponešto promjenjen i popunjen.

Previšnjom odlukom od 23. jula 1908. usvojeni **zakon o založnicama i djelomičnim zadužnicama** naslanja se u glavnome na odnosno zakonodavstvo u Austriji i Ugarskoj. Od odredaba ovoga zakona neka bude ovdje ovo istaknuto:

I založnice i djelomične zadužnice smiju se izdavati jedino s dozvolom vlade.

Založnice moraju imati ne samo potpuno hipotekarno pokriće, nego se moraju — i to prije izdavanja založnica — osnovati u svrhu njihove sigurnosti posebni sigurnosni fondovi.

Kod izdavanja djelomičnih zadužnica moraju se već u statutima dotičnog društva navesti vrjednote, koje sačinjavaju osnov emisije te modaliteti izdavanja i isplate djelomičnih zadužnica.

U Austro-Ugarskoj zakonito postojeći hipotekarni zavodi, koji se bave istavljanjem založnica, dobivaju, kad protegnu svoje djelovanje na Bosnu i Hercegovinu, s obzirom na ovdje stečene hipoteke iste povlastice kao i u Austro-Ugarskoj.

Zakonom od 22. dec. 1912., zak. čl. br. 8., uređuje se prlpadak sudbenih uložaka.

Advokatskim redom, usvojenim previšnjom odlukom od 2. januara 1909., stvorena je vrlo potrebna odvjetnička organizacija, t. j. advokatska komora, koja je u bitnosti na istom osnovu izgragjena kao iste institucije u Austriji i Ugarskoj.

Disciplinarna vlast nad advokatima ne vrši se po novom advokatskom redu više od vlade, odnosno od **advokatske disciplinarne komisije,** koja je postojala kod vlade, nego od **disciplinarnog vijeća,** koje bira slobodno advokatska komora.

Kao disciplinarno sudište druge instancije fungira **advokatski disciplinarni senat,** uspostavljen kod vrhovnog sudišta; u njemu moraju biti dva advokata.

Likvidacija prijepornih advokatskih troškovnika pripada kao prije tako i sada sudu, ali je odbor advokatske komore zvan, da daje stručna mnijenja o primjernosti prijepornih advokat. troškovnika te da stvara na zahtjev stranaka glede takovih adv. troškovnika zapljenive nagode. Osim toga je predvigjeno

allen denjenigen Bezirken, in denen Grundbücher angelegt wurden, im weiten Umfange zur Anwendung.

Die Grundbücher sind bereits im ganzen Lande angelegt worden.

Mit dem **Gesetze vom 29. Dezember 1912,** G. Bl. Nr. 9, wurde eine Reihe von Bestimmungen des ottomanischen Gesetzes über den Grundbesitz vom 7. Ramazan 1274 (sog. Ramazangesetz) aufgehoben. Von den aufgehobenen Bestimmungen ist für den Rechtsverkehr die entscheidendste die des § 36 gewesen, die zur rechtsgiltigen entgeltlichen oder unentgeltlichen Veräußerung von Miriegrundstücken die Einwilligung der Behörde als notwendig hinstellt.

In dem **Wuchergesetze** vom 30. Juni 1907 erscheinen die in der österreichisch-ungarischen Wuchergesetzgebung geltenden Bestimmungen rezipiert.

Das **Zinsengesetz** vom gleichen Tage stellt den gesetzlichen Zinsfuß mit 6 Prozent und den zulässigen Maximalzinsfuß mit 10 Prozent fest.

In dem letzteren Gesetze wird auch in Ansehung der rückständigen Zinsen eine dreijährige Verjährungsfrist normiert.

Das Zinsengesetz hat mit dem **Gesetze vom 1. Mai 1912** einige Änderungen und Ergänzungen erfahren.

Das mit Allerhöchster Entschließung vom 23. Juli 1908 genehmigte **Gesetz, betreffend die Pfandbriefe und Teilschuldverschreibungen,** lehnt sich im großen und ganzen an die bezügliche Gesetzgebung in Österreich und Ungarn an. Von den Bestimmungen dieses Gesetzes möge hier nachstehendes hervorgehoben werden.

Sowohl Pfandbriefe als auch Teilschuldverschreibungen dürfen nur mit Bewilligung der Regierung ausgegeben werden.

Die Pfandbriefe müssen nicht allein durch Hypotheken gänzlich gedeckt sein, sondern es muß auch zu deren Sicherstellung ein besonderer Sicherstellungsfonds, und zwar noch vor Ausgabe der Pfandbriefe gegründet werden.

Bei Ausgabe von Teilschuldverschreibungen müssen schon in den Statuten der betreffenden Gesellschaft die Werte, welche die Grundlage der Emission bilden, sowie die Modalitäten der Ausgabe und Tilgung der Teilschuldverschreibungen angeführt sein.

Die in Österreich-Ungarn gesetzmäßig bestehenden Hypothekaranstalten, welche sich mit der Ausgabe von Pfandbriefen befassen, erhalten im Falle der Ausdehnung ihrer Wirksamkeit auf Bosnien und die Hercegovina in Ansehung der daselbst erworbenen Hypotheken gleiche Begünstigungen wie in Österreich-Ungarn.

Mit dem **Gesetze vom 22. Dezember 1912,** G. Bl. Nr. 8, wird der Heimfall von gerichtlichen Depositen geregelt.

Durch die mit Allerhöchster Entschließung vom 2. Jänner 1909 genehmigte **Advokatenordnung** wurde für die Advokaten die bisher ermangelnde Organisation, d. i. eine Advokatenkammer geschaffen, welche im wesentlichen auf denselben Grundlagen aufgebaut ist, wie die gleiche Institution in Österreich und in Ungarn.

Die Disziplinargewalt über die Advokaten wird nach der neuen Advokatenordnung nicht mehr durch die Regierung, beziehungsweise durch die bei der Regierung bestellte **Advokatendisziplinarkommission,** sondern durch einen von der Advokatenkammer freigewählten **Disziplinarrat** ausgeübt.

Als Disziplinargericht zweiter Instanz fungiert ein bei dem Obergerichte bestellter **Advokatendisziplinarsenat,** welchem zwei Advokaten angehören müssen.

Die Liquidierung strittiger Advokatengebühren kommt nach wie vor dem Gerichte zu, doch ist der Ausschuß der Advokatenkammer berufen, Gutachten über die Angemessenheit strittiger Advokatengebühren abzugeben und über Anrufen der Parteien in Ansehung solcher Advokatengebühren exe-

виђено утврђење тарифа за једноставни и опетовни труд.

У досад постојалом праву именовања адвоката по ц. и кр. заједничком министарству финанција са сталним мјестом уредовања не мијења се ни новим адвокатским редом ништа.

За постигнуће одвјетовања потребит је сада прије свега доказ о петгодишњој правној пракси те части јуристичког доктората.

Превишњом одлуком од 2. јануара 1909. усвојени **Закон о подизању и уређењу трговачке коморе за Босну и Херцеговину** створен је према одноеном закону аустријском од 29. јуна 1868., Л. држ. з. бр. 85.

Исто су тако у Превишње усвојеној **наредби од 3. фебруара 1909. о извршивању обрта** рецитиране одредбе аустријског обртничког реда.

Превишњом одлуком од 17. фебруара 1910. **одобрени уставни закони** обухватају: 1. **Земаљски штатут**, 2. **Закон о друштвима**, 3. **Закон о сакупљању**, 4. **Закон о котарским вијећима** (моцлису).

У земаљском су штатуту прије свега на слични начин као у аустријским темељним државним законима зајамчена опћа грађанска права (I. одсјек, §§ 2—20), затим је у њем предвиђен земаљски сабор за судјеловање код законодавства (II. одсјек, §§ 21—40) те се подједно устаповљује поближи дјелокруг тога зем. сабора (III. одсјек, §§ 41—48). Допуњак к зем. штатуту творе уједно обнародовани **изборни ред** и **саборски пословник.**

Закон о друштвима и **Закон о сакупљању** сачињени су према истоименим аустријским законима. **Закон о котарским вијећима** (моцлис) уређује за сваки котар по котарско вијеће и сврху судјеловања код управљања јавних прилика одноеног котара.

Законом од 23. децембра 1913. у судском уставу (Зборник закона и наредаба бр. 129) увела се је у једну руку неовисност судаца у извршивању судачке власти, као и њихова несрзивост, док се је у другу руку статуирала грађанеко-правна одговорноет судаца, те осталих судских чиновника за штету, коју су проузрочили повредом евојих званичних дужности, уз суодговорност земаљског ерара за ту штету (т. зв. синдикатска служба).

Овим су ес законом завели и судски празници, који смију да трају од 1. јула до 15 августа.

U tvrgjenje tarifa za jednostavni i opetovni trud.

U dosad postojalom pravu imenovanja advokata po c. i kr. zajedničkom ministarstvu financijâ sa stalnim mjestom uredovanja ne mijenja se ni novim advokatskim redom ništa.

Za postignuće odvjetovanja potrebit je sada prije svega dokaz o petgodišnjoj pravnoj praksi te časti jurističkog doktorata.

Previšnjom odlukom od 2. januara 1909. usvojeni **zakon o podizanju i uregjenju trgovačke komore za Bosnu i Hercegovinu** stvoren je prema odnosnom zakonu austrijskom od 29. juna 1868., L. D. Z. br. 85.

Isto su tako u Previšnje usvojenoj **naredbi od 3. februara 1909. o izvršivanju obrta** recipirane odredbe austrijskog obrtničkog reda.

Previšnjom odlukom od 17. februara 1910. **odobreni ustavni zakoni** obuhvataju: 1. **Zemaljski statut**, 2. **zakon o društvima**, 3. **zakon o sakupljanju**, 4. **zakon o kotarskim vijećima** (medžlisu).

U zemaljskom su štatutu prije svega na slični način kao u austrijskim temeljnim državnim zakonima zajamčena opća gragjanska prava (I. odsjek, §§ 2—20), zatim je u njem predvigjen zemaljski sabor za sudjelovanje kod zakonodavstva (II. odsjek, §§ 21—40) te se podjedno ustanovljuje pobliži djelokrug toga zem. sabora (III. odsjek, §§ 41—48). Dopunjak k zem. štatutu tvore ujedno obnarodovani **izborni red i saborski poslovnik.**

Zakon o društvima i **zakon o sakupljanju** sačinjeni su prema istoimenim austrijskim zakonima. **Zakon o kot. vijećima** (medžlis) uregjuje za svaki kotar po kotarsko vijeće u svrhu sudjelovanja kod upravljanja javnih prilika odnosnog kotara.

Zakonom od 23. decembra 1913. o sudskom ustavu (Zbornik zakona i naredaba br. 129) uvela se je u jednu ruku neovisnost sudaca i izvršivanju sudačke vlasti, kao i njihova nesvrzivost dok se je u drugu ruku statuirala gragjansko-pravna odgovornost sudaca, te ostalih sudskih činovnika za štetu, koju su prouzročili povredom svojih zvaničnih dužnosti, uz snodgovornost zemaljskog erara za tu štetu (t. zv. sindikatska služba).

Ovim su se zakonom zaveli i sudski praznici, koji smiju da traju od 1. jula do 15. augusta.

kutionsfähige Vergleiche zustande zu bringen. Überdies ist noch die Aufstellung eines Tarifes für einfache und wiederkehrende Leistungen vorgesehen.

An dem bisher geltenden Rechte der Ernennung der Advokaten durch das k. u. k. gemeinsame Ministerium für einen bestimmten Ort als Amtssitz wird auch in der neuen Advokatenordnung festgehalten.

Zur Erlangung der Advokatur ist nunmehr vor allem der Nachweis einer fünfjährigen Rechtspraxis und der juridischen Doktorswürde erforderlich.

Das mit Allerhöchster Entschließung vom 2. Jänner 1909 genehmigte **Gesetz, betreffend die Errichtung und Organisierung einer Handelskammer für Bosnien und die Hercegovina** ist dem bezüglichen österreichischen Gesetze vom 29 Juni 1868, R. G. Bl. Nr. 85, nachgebildet.

Ebenso erscheinen in der Allerhöchst genehmigten **Verordnung vom 3. Februar 1909, betreffend die Ausübung der Gewerbe,** die Bestimmungen der österreichischen Gewerbeordnung zum größten Teile rezipiert.

Die mit Allerhöchster Entschließung vom 17. Februar 1910 **genehmigten Verfassungsgesetze** umfassen: 1. **Das Landesstatut**, 2. **das Vereinsgesetz**, 3. **das Versammlungsgesetz**, 4. **das Gesetz über die Bezirksräte.**

In dem **Landesstatute** werden vor allem in ähnlicher Weise wie in den österreichischen Staatsgrundgesetzen die allgemeinen bürgerlichen Rechte garantiert (I. Abschnitt, §§ 2 bis 20), sodann wird in demselben ein Landtag zur Mitwirkung an der Gesetzgebung vorgesehen (II. Abschnitt, §§ 21—40) und der Wirkungskreis dieses Landtages näher bestimmt (III. Abschnitt, §§ 41—48). Eine Ergänzung des Landesstatutes bilden die gleichzeitig erlassene **Wahlordnung** und die **Geschäftsordnung für den Landtag.**

Das **Vereinsgesetz** und das **Versammlungsgesetz** sind den gleichnamigen österreichischen Gesetzen nachgebildet. Das **Gesetz über die Bezirksräte** sieht für jeden Bezirk einen Bezirksrat zur Teilnahme an der Verwaltung öffentlicher Angelegenheiten des Bezirkes vor.

Mit dem **Gesetze vom 23. Dezember 1913 über die Gerichtsverfassung** (Gesetz- und Verordnungsblatt Nr. 129) wurde einerseits die Unabhängigkeit der Richter in Ausübung ihres Richteramtes und deren Unabsetzbarkeit, andererseits die zivilrechtliche Verantwortlichkeit der Richter und der anderen Gerichtsbeamten für den durch Verletzung ihrer Amtspflichten verursachten Schaden, sowie die Mitverantwortlichkeit des Landesärars für diesen Schaden (sog. Syndikatsklage) statuiert.

In diesem Gesetze sind auch Gerichtsferien vorgesehen, welche vom 1. Juli bis 15. August zu dauern haben.

Trgovačka i obrtnička komora za Bosnu i Hercegovinu u Sarajevu. Трговачка и обртничка комора за Босну и Херцеговину у Сарајеву. Handels- u. Gewerbekammer für Bosnien und Hercegovina in Sarajevo.

Предсједништво:

Предсједник:

Никола **Берковић**, ✠ кмт. (са зв.), комт. пап. св. Силв. са зв., генерални директор прив. земаљске банке за Бос. и Херц., члан равнатељства дионичке пиваре у Сарајеву, потпредсједник дионичког друштва за обрађивање и употребу пољопривредних производа у Сарајеву, члан равнатељства кредитне банке и штедионице (д. д.) у Сарајеву, члан равнатељства босанско-херцеговачког грађевног дионичког друштва у Сарајеву, потпредсједник сарајевског паромлина на ваљке д. д., цензор подружнице Аустро-угарске банке у Сарајеву, вирилни члан босанско-херцеговачког сабора; Сарајево.

Predsjedništvo:

Predsjednik:

Nikola **Berković**, ✠ kmt. (sa zv.), komt. pap. sv. Silv. sa zv., generalni direktor priv. zemaljske banke za B. i H., član ravnateljstva dioničke pivare u Sarajevu, potpredsjednik dioničkog društva za obragjivanje i upotrebu poljoprivrednih proizvoda u Sarajevu, član ravnateljstva kreditne banke i štedionice (d. d.) u Sarajevu, član ravnateljstva bosansko-hercegovačkog gradjevnog dioničkog društva u Sarajevu, potpredsjednik sarajevskog paromlina na valjke d. d., cenzor podružnice Austro-ugarske banke u Sarajevu, virilni član bosansko-hercegovačkog sabora; Sarajevo.

Präsidium:

Präsident:

Nikola **Berković**, ✠ Kmt. (m. St.), Kmt. d. päpstl. St. Sylv. O. m. St., Generaldirektor d. priv. Landesbank für Bosn. u. Hercegov., Direkt.-Mitglied d. Akt.-Brauerei in Sarajevo, Vicepräs. d. A.-G. für Verwertung der landwirtschaftlicher Produkte in Sarajevo, Direkt.-Mitgl. der Kreditbank u. Sparkasse (A.-G.) in Sarajevo, Direkt.-Mitgl. der bosn.-herc. Bau-A.-G. in Sarajevo, Vizepräs. der Sarajevoer Walzmühle (A.-G.), Zensor der Filiale der österr.-ungar. Bank in Sarajevo, Virilist d. bosn.-herc. Landtages, Sarajevo.

Потпредсједници:

Јешуа Д. **Салом**, ♔III., јавни члан фирме банковни посао Ј. и М. Салом, фирме трговачко и отпремно друштво Шахинагић, Салом, Бесаровић и комп., члан равнатељства дионичке пиваре у Сарајеву и прив. аграрне и комерцијалне банке за Б. и Х., цензор подружнице Аустро-угарске банке у Сарајеву; Сарајево.

Ахметага **Рамић**, ♔III., казанџија, члан котарског вакуфско-меарифског повјеренетва; градски заступник, Сарајево.

Привремени предсједатељ:

Абдага **Шахинагић**, ✠ вит., јавни члан фирме А. и А. Шахинагић, трговачко и отиремно друштво Шахинагић, Салом, Бесаровић и комп. у Сарајеву, члан равнатељства босанско-херцеговачког грађевног дионичког друштва у Сарајеву, велики трговац и војни лиферант, предсједник босанско-херцеговачког трговачког друштва, члан повјеренства за одмјерење пореза на течевину у Сарајеву; Сарајево.

Potpredsjednici:

Ješua D. **Salom**, ♔III., javni član firme bankovni posao J. & M. Salom, firme trgovačko i otpremno društvo Šahinagić, Salom, Besarović & Comp., član ravnateljstva dioničko pivare u Sarajevu i priv. agrarne i komercijalne banke za B. i H., cenzor podružnice Austro-ugarske banke u Sarajevu; Sarajevo.

Ahmetaga **Ramić**, ♔III., kazandžija, član kotarskog vakufsko-mearifskog povjerenstva; gradski zastupnik, Sarajevo.

Privremeni predsjedatelj:

Abdaga **Šahinagić**, ✠ vit., javni član firme A. & A. Šahinagić, trgovačko i otpremno društvo Šahinagić, Salom, Besarović & Comp. u Sarajevu, član ravnateljstva bosansko-hercegovačkog gragjevnog dioničkog društva u Sarajevu, veliki trgovac i vojni liferant, predsjednik bosansko-hercegovačkog trgovačkog društva, član povjerenstva za odmjerenje poreza na tečevinu u Sarajevu; Sarajevo.

Vizepräsidenten:

Ješua D. **Salom**, ♔III., öffentl. Mitgl. d. Bankhauses J. & M. Salom, d. Firma Kaufmännische Spedit.-Ges. Šahinagić, Salom, Besarović & Co., Direkt.-Mitgl. d. Akt.-Brauerei in Sarajevo u. d. priv. Agrar- u. Kommerzialbank für Bosn. u. Herceg., Zensor d. Filiale d. österr.-ung. Bank in Sarajevo, Sarajevo.

Ahmedaga **Ramić**, ♔III., Kesselschmied, Mitgl. der Bezirks-Vakuf-Mearif-Kommission, Gemeinderat, Sarajevo.

Provis. Vorsitzender:

Abdaga **Šahinagić**, ✠R., öff. Mitgl. d. Firma A. & A. Šahinagić, Kaufmännische Speditions-Ges. Šahinagić, Salom, Besarović & Co. in Sarajevo, Direkt.-Mitgl. d. bosn.-herc. Bau-A.-G. in Sarajevo, Großkaufm. u. Armeelief., Präs. d. bosn.-herc. Kaufmännischen Vereines, Sarajevo.

Komorski vijećnici: — Коморски вијећници: — Kammerräte:

Trgovački odio: — Трговачки одио: — Handelssektion:

I. izborno tijelo: — I. изборно тијело: — I. Wahlkörper:

Berković Nikola, kao gore (wie oben), Sarajevo;
Salom Ješua D., kao gore (wie oben), Sarajevo;
Kučukalić Mujaga, veletržac (Großkaufmann), Gračanica;
Fleischmann Josef, direktor, Sarajevo;
Dr. Rothkopf Moritz, ♔III., Advokat, Sarajevo.
Šahinagić Abdaga kao gore (wie oben), Sarajevo;
Mrčić Ivo, ✠ vit., veletržac, podnačelnik ✠ R., Großkaufmann, Vizebürgermeister, Čapljina;
Poljokan Isak S., veletržac (Großkaufmann), Banja Luka.
Ahmetašević Neziraga, veletržac (Großkaufmann), Sarajevo.

II. izborno tijelo: — II. изборно тијело: — II. Wahlkörper:

Ceković Risto P., trgovac (Kaufmann), Sarajevo.
Kajon Avram Elias, trgovac (Kaufmann), Sarajevo;
Savić Vaso N., trgovac (Kaufmann), Alipašin Most;
tokanović Pero, trgovac (Kaufmann) Tuzla.
Stanivuković Gjorgjo, trgovac (Kaufmann), Krupa.
Klein Bernardo, agent i komisionar, tajnik trgovačkog društva (Agent u. Kommissionär, Sekretär des kaufmännischen Vereines), Sarajevo:
Kumašin Ahmetaga, trgovac (Kaufmann), Sarajevo:
Šupašić Stipo, trgovac (Kaufmann), Bugojno
Šain Risto, trgovac (Kaufmann), Mostar;
Mešić Ademaga, veletržac, narodni poslanik (Großkaufmann, Landtagsabgeordneter), Tešanj.

III. izborno tijelo: — III. изборно тијело: — III. Wahlkörper:

Baruch Elias A, trgovački agent (Handelsagent), Sarajevo;
Pešut Jovo, trgovac odijelom (Kaufmann), Sarajevo;
Cikota Nikola, trgovac (Kaufmann), B. Dubica;
Ribica Ibrahim eff., trgovac (Kaufmann), Mostar;
Prijepoljac Edhemaga, trgovac (Kaufmann), Sarajevo;
Krečo H. Uzeir, trgovac (Kaufmann), Sarajevo;
Rašidkadić Ibrahim ef., vit. osm. O. o. III. r. (R. ott. M. O. III.), Goražda;
Pašić H. Hasaga, trgovac (Kaufmann), Tuzla;
Mulalić Mahmutaga, trgovac (Kaufmann), Livno.

Obrtnički odjel: — Обртна секција: — Gewerbesektion:

I. izborno tijelo: — I. изборно тијело: — I. Wahlkörper:

Alkalay Salamon D., Fabrikant, Sarajevo.
Braun August, veliki industrijalac (Großindustrieller), Sarajevo;
Hartmann Richard, posjednik pap. Grg. o., direktor fabrike šććera (Bes. des päpstl. Gr. O., Zuckerfabriksdirektor), Usora;
Izrael Josef, industrijalac (Industrieller), Sarajevo;
Schossberger Louis, direktor špiritne fabrike (Direktor der Spiritusfabrik), Kreka;
Racher Karl, fabrikant klinaca i trgovac željezom (Fabriksbesitzer u. Kaufmann), Sarajevo;
H. **Šabanović** Asimaga, industrijalac drvetom (Industrieller), Sarajevo;
Horvath Franjo, graditelj (Bauunternehmer), Sarajevo;
Sadić-Levi Avram, fabrikant čarapa (Strumpfwirker), Sarajevo;
Jeftanović Gligorije, ✠ kmt. (✠ Kmt., Fabriksbesitzer), Sarajevo.

II. Izborno tijelo: — II. изборно тијело: — II. Wahlkörper:

Daneš Karl, kobasičar (Selchermeister), Sarajevo;
Papo Abraham Isak, fabrikant likera (Liquerfabrikant), Sarajevo;
Proche Gustav, Apothekar (Apotheker), Brčko.
Tadić Ante N., pekar (Bäckermeister, Livno.
Lušina Anton, klesar (Steinmetzmeister), Sarajevo;
Zelenika Stjepan, elektroinstalater (Elektrotechniker), Sarajevo;
Milošević Franjo, gostioničar (Gastwirt), Krešević.
Čengić Franjo, ✠, bravarski majstor (✠, Schlossermeister), Banja Luka;
Merćep Vladimir, trgovac, općinski načelnik (Kaufmann, Bürgermeister) Bileća;
Rhein Eduard, apotekar, Bihać.

III. izborno tijelo: — III. изборно тијело: — III. Wahlkörper:

Hadži **Damjanović** Risto, ♔ III., ćurčija, gradski podnačelnik (♔ III., Vizebürgermeister), Sarajevo.
Ramić Ahmedaga, kao gore (wie oben), Sarajevo;
Banić Jovo, ✠, vojnički krojač (✠, Militärschneider), Mostar;
Matišić Stipo, sahačija (Uhrmacher), Travnik;
Subotić Nikola, cipelar (Schuhmacher), Bijeljina);
Kulović Avdaga, brijač (Friseur), Sarajevo;
Zildžo Mehaga, opančar (Opankenmacher), Sarajevo;
Mullagić H. Salihaga, cipelar, (Schuhmachermeister), Visoko:
Afgan Hamdija, trgovac (Kaufmann), Banja Luka;
Ibrahimpašić Muhamedbeg, posjednik mlina (Mühlenbesitzer), Bihać.

Vladin povjerenik: — Владин повјереник: — Regierungskommissär: **Kehlmann** Julius, Dr., ✠R., Regierungssekretär.

Komorski ured: — Коморски уред: — Kammerbureau:

Tajnici: — Тајници: — Sekretäre: **Spaho** Mehmed, Dr., **Besarović** Vojislav, Dr.

Vizesekretär: **Jelavić** Vjekoslav.
Konzipist: **Sokolović** Osman A.
Kanzlisten: **Stojanović** Melanie, **Terzić** Novica.
Kanzleipraktikanten: **Kadić** Derviš, **Marić** Stjepan, **Rašidagić** Hamdija.

Advokati u Bosni i Hercegovini. — Адвокати у Босни и Херцеговини. — Advokaten in Bosnien-Hercegovina.

Сарајево:

Алкалаи Вита, др.
Перов.: др. Самуел Пинто.

Бисеровић Акиф еф.
Перов.: Хамид Шахиновић.

Диновић Данило.
Перов.: др. Владимир Андрић, др. Симо Ескић, др. Вукан Круљ, др. Иван Павичић, др. Михајло Семјан.

Фишер Јосип, др.
Перов.: др. Влад. Пандуровић, Мирослав Босанац.

Храсница Халидбег, др.
Перов.: др. Нико Андријашевић, Иван Спахић.

Јелиновић Иво, др.
Перов.: Али Кјамилбег Џинић, др. Драг. Филиповић, Сигмунд Келнер.

Кнежевић Манојло, др.
Перов.: Раде Матијашевић, Анте Николић, др. Богдан Видовић, др. Марко Зекић.

Мартиновић Ђорђе М., др.
Перов.: Стјепан Здјеларевић.

Њежић Живко, др.
Перов.: др. Ђорђе Лазаревић.

Перишић Срећко, др.
Перов.: др. Рафаел Чалета.

Роткопф Мориц, др.
Перов.: др. Ђорђе Цветковић, др. Лудвиг Најер, Никола Стиглин.

Салом Даниел, др.

Сингер Емануел, др.
Перов.: др. Израел Барух, др. Тодор Поповић.

Сршкић Милан, др.
Перов.: др. Макс Фелдбауер, др. Јаков Кајон, Јосип Скленар, др. Рудолф Цистлер.

Сунарић Јозо, др.
Перов.: др. Конст. пл. Премужић, Марко Ребац.

Бања Лука:

Бајор Јосип.
Перов.: др. Мориц Рукенштајн.

Иванишевић Душан, др.
Перов.: др. Рад. Ђермановић, др. Урош Иванишевић, др. Алекса Радовић.

Лауфер Јосип, др.

Милић Коста.
Перов.: Фрањо Печенка.

Павша Михајло, др.
Перов.: др. Влад. Чалдаревић.

Залосцер Јакоб, др.
Перов.: др. Владислав Костић, др. Хуго Конрад.

Бугојно:

Холцман Хуго, др.

Бихаћ:

Илишевић Симо, др.
Перов.: Анте Пецикозић, др. Стјепан Риц.

Катичић Милан, др.
Перов.: Михајло Кочоровски.

Бијељина:

Манигодић Душан.
Перов.: др. Мате Ханжековић.

Одић Тадија, др.
Перов.: др. Ерхард пл. Кохаровић, Карл Цистлер.

Брчко:

Цебало Анте, др.

Дражић Амброз, др.

Харшањи Алберт.
Перов.: др. Микша Харшањи, др. Мирко Кудрначек, Салих Казазовић.

Дервента:

Кудрна Аурел.
Перов.: др. Мирко Оршанић.

Божић Ристо, др.
Перов: Владимир Станишић.

Добој:

Симић Љубо, др.
Перов.: Петар Сабић.

Фоча:

Салом Рафаел, др.

Градачац:

Зорец Иван.

Градишка бос.:

Милчић Стеван, др.

Ливно:

Тудор Иво, др.

Љубушки:

Хулес Изидор.

Мостар:

Маци Доминик, др.
Перов.: др. Иво Колбе.

Мандић Перо, др.
Перов.: др. Раде Смољан, Влатко Тамбић

Спужевић Цвјетан, др.

Васиљевић Душан.
Перов.: др. Цвјетан Брежанчић, др. Анте Политео.

Приједор:

Остојић Иван К.

Травник:

Маканец Милан, пл., др.
Перов.: Никола Субашић.

Мусиал Петар.
Перов.: Иво Геи.

Штернфелд Хуго, др.
Перов.: Антон конте Гозе.

Требиње:

Божић Божидар, др.

Тузла:

Ристић Милан Хаџи, др.
Перов.: Алекса Богдановић.

Јанкиевић Виктор, др.
Перов.: Шефкија Глухић, др. Мојсија Виолони.

Кадић Бахрија, др.
Перов.: Иван Салер.

Пелеш Љубомир, др.
Перов.: др. Мартин Дуић.

Пилар Иво, др.
Перов.: Мате Криле, др. Фрањо Никић.

Стојановић Никола, др.
Перов.: др. Васиљ Рундо, др. Рајо Тимотијевић.

Високо:

Хорвиц Ото, др.
Перов.: др. Ђуро Хорват.

Sarajevo:*)

Alkalay Vita, Dr.
Perov.: Dr. Samuel Pinto.

Biserović Akif ef.
Perov.: Hamid Šahinović.

Dimović Danilo.
Perov.: Dr. Vladimir Andrić, Dr. Simo Eskić, Dr. Vukan Krulj, Dr. Ivan Pavičić, Dr. Mihajlo Semjan.

Fischer Josip, Dr.
Perov.: Dr. Vlad. Pandurović, Miroslav Bosanac.

Hrasnica Halidbeg, Dr.
Perov.: Dr. Niko Andrijašević, Ivan Spahić.

Jelinović Ivo, Dr.
Perov.: Ali Kjamilbeg Džinić, Dr. Drag. Filipović, Sigmund Kellner.

Knežević Manojlo, Dr.
Perov.: Rade Matijašević, Ante Nikolić, Dr. Bogdan Vidović, Dr. Marko Zekić.

Martinović Gjorgje M., Dr.
Perov.: Stjepan Zdjelarević.

Nježić Živko, Dr.
Perov.: Dr. Gjorgje Lazarević.

Perišić Srećko, Dr.
Perov.: Dr. Rafael Čaleta.

Rothkopf Moritz, Dr.
Perov.: Dr. Gjorgje Cvetković, Dr. Ludwig Neuer, Nikola Stiglin.

Salom Daniel, Dr.

Singer Emanuel, Dr.
Perov.: Dr. Izrael Baruch, Dr. Todor Popović.

*) Bureaulokale der Advokaten in Sarajevo vidi V/B Abschnitt unter P.

Srškić Milan, Dr.
Perov.: Dr. Max Feldbauer, Dr. Jakov Kajon, Josip Sklenar, Dr. Rudolf Zistler.

Sunarić Jozo, Dr.
Perov.: Dr. Konst. pl. Premužić, Marko Rebac.

Banja Luka:

Bajor Josip.
Perov.: Dr. Moritz Ruckenstein.

Ivanišević Dušan, Dr.
Perov.: Dr. Rad. Gjermanović, Dr. Uroš Ivanišević, Dr. Aleksa Radović.

Laufer Josip, Dr.

Milić Kosta.
Perov.: Franjo Pečenka.

Pavša Mihajlo, Dr.
Perov.: Dr. Vlad. Čaldarević.

Zaloscer Jakob, Dr.
Perov.: Dr. Vladisl. Kostić, Dr. Hugo Konrad.

Bugojno:

Holzmann Hugo, Dr.

Bihać:

Ilišević Simo, Dr.
Perov.: Ante Pecikozić, Dr. Stjepan Ritz.

Katičić Milan, Dr.
Perov.: Mihajlo Koczorowski.

Bijeljina:

Manigodić Dušan.
Perov.: Dr. Mate Hanžeković.

Odić Tadija, Dr.
Perov.: Dr. Erhard pl. Koharović, Karl Zistler.

Brčko:

Cebalo Ante, Dr.

Dražić Ambroz, Dr.

Harsanyi Albert.
Perov.: Dr. Miksa Harsanyi, Dr. Mirko Kudrnaček, Salih Kazazović.

Derventa:

Kudrna Aurel.
Perov.: Dr. Mirko Oršanić.

Božić Risto, Dr.
Perov.: Vladimir Stanišić.

Doboj:

Simić Ljubo, Dr.
Perov.: Petar Sabić.

Foča:

Salom Rafael, Dr.

Gradačac:

Zorec Ivan.

Gradiška bos.:

Milčić Stevan, Dr.

Livno:

Tudor Ivo, Dr.

Ljubuški:

Hulles Isidor.

Mostar:

Mazzi Dominik, Dr.
Perov.: Dr. Ivo Kolbe.

Mandić Pero, Dr.
Perov.: Dr. Rade Smoljan, Vlatko Tambić.

Spužević Cvjetan, Dr.

Vasiljević Dušan.
Perov.: Dr. Cvjetan Brežančić, Dr. Ante Politco.

Prijedor:

Ostojić Ivan K.

Travnik:

Makanec Milan pl., Dr.
Perov.: Nikola Subašić.

Musial Petar.
Perov.: Ivo Ghey.

Sternfeld Hugo, Dr.
Perov.: Anton conte Gozze.

Trebinje:

Božić Božidar, Dr.

Tuzla:

Ristić Milan Hadži, Dr.
Perov.: Aleksa Bogdanović.

Jankiewicz Viktor, Dr.
Perov.: Šefkija Gluhić, Dr. Mojsija Violoni.

Kadić Bahrija, Dr.
Perov.: Ivan Saler.

Peleš Ljubomir, Dr.
Perov.: Dr. Martin Durc.

Pilar Ivo, Dr.
Perov.: Mate Krile, Dr. Franjo Nikić.

Stojanović Nikola, Dr.
Perov.: Dr. Vasilj Rundo, Dr. Pajo Timotijević.

Visoko:

Horwitz Otto, Dr.
Perov.: Dr. Gjuro Horvat.

Bosansko-hercegovačka advokatska komora. — Босанско-херцеговачка адвокатска комора. — Bosnisch-hercegovinische Advokatenkammer.

Уред: Сарајево, Ферхадија улица бр. 11. **Уредовни сатови:** 10—12 и 3—5.

Предсједник: Др. Роткопф Мавро.

Одбор: Др. Фишер Јосиф, Мусиал Петар, Др. Маци Доминик, Др. Јанкиевич Виктор, Др. Храсница Халидбег, Димовић Данило.

Дисциплинарно вијеће: Мусиал Петар, Др. Пилар Иво, Др. Фишер Јосиф, Бисеровић Акиф еф.

Дисциплинарни сенат врховног суда: Др. Маци Доминик, Др. Мандић Никола, Васиљевић Душан, Др. Храсница Халидбег.

Комисија за адвокатски испит: Др. Роткопф М., Др. Штернфелд Хуго, Др. Сингер Е., Димовић Данило.

Одвјетник коморе: Др. Сунарић Јозо.

Ured: — Bureau: Sarajevo, Ferhadija ul. br. 11. — Uredovni satovi — Amtsstunden 9—12, 3—5.

Predsjednik: — Präsident: Dr. Moritz Rothkopf.

Odbor: — Ausschuß: Dr. Fischer Josef, Musial Peter, Dr. Mazzi Dominik, Dr. Jankiewicz Viktor, Dr. Hrasnica Halidbeg, Dimović Danilo.

Disciplinarno vijeće: — Disziplinarrat: Musial Peter, Dr. Pilar Ivo, Dr. Fischer Josef, Biserović Akif eff.

Disciplinarni senat vrhovnog suda: — Disziplinarsenat des Obergerichtes: Dr. Mazzi Dominik, Dr. Mandić Nikola, Vasiljević Dušan, Dr. Hrasnica Halidbeg.

Komisija za advokatski ispit: — Advokatenprüfungskommission: Dr. Rothkopf M., Dr. Sternfeld Hugo, Dr. Singer E., Dimović Danilo.

Odvjetnik komore: — Kammeranwalt: Dr. Sunarić Jozo.

Telephon Nr. 75 Gegründet 1896 Beste Referenzen
Dekorations-, Zimmer- u. Schildermaler, Anstreicher u. Vergolder
DAVID FRANK
Spezialist in Firmatafeln und Türschildern auf Glas gemalt
Brod a./S. Mesić-Gasse 18 (im eigen. Hause)
Filiale Bosn. Brod
übernimmt alle in sein Fach einschlägigen Arbeiten, die er auf das sorgfältigste und geschmackvollste prompt und billigst ausführt
Auswärtige Ordres werden gleichfalls prompt und billig bewerkstelligt

Telefon br. 75 Utemeljeno 1896 Najbolji izvještaji
Dekorativni, sobo-, štito-, i pismoslikar, ličilac i pozlatar
DAVID FRANK
Specijalista za staklene firme
Brod n./S. Mesićeva ulica 18 (u vlastitoj kući)
Podruznica Bos. Brod.
Preuzimlje sve u njegovu struku zasjecajuće radnje. Najukusnija i najmodernija izradba. Povoljne i jeftine cijene
Vanjske naručbe izvadjam brzo i kulantno
Mnoge priznanice leže na uvid 55

Шема берива и доплатака, раздиоба по чину и наслову босанско-херцегов. чиновника

од III. до укључиво XII. чиновног разреда.

Šema beriva i doplataka, razdioba po činu i naslovu bosansko-hercegovačkih činovnika

od III. do uključivo XII. činovnog razreda.

Schema der Gehalte u. Zulagen, Rangseinteilung u. Titel der bosn.-herceg. Beamten

der III. bis inklusive XII. Rangsklasse.

a) **Шема берива, доплатака и дневница. — *a)* Šema beriva, doplataka i dnevnica. — *a)* Schema der Gehalte, Zulagen und Diäten.**

Чиновни разред Činovni razred Rangsklasse	Плата у крунама — Plata u krunama — Gehalt in Kronen				Доплаци за Беч и Сарајево 100%, за окружна мјеста 80%, за остала мјеста 70% у крунама Doplaci za Beč i Sarajevo 100%, za okružna mjesta 80%, za ostala mjesta 70% u krunama Zulagen für Wien und Sarajevo 100 %, für Kreisorte 80%, für die übrigen Orte 70% in Kronen
	код ц. и кр. заједничког финанц. министарства у пословима Босне и Херцеговине kod c. i kr. zajedničkog financ. ministarstva u poslovima Bosne i Hercegovine beim k. und k. gemeinsamen Finanzministerium in Angelegenheiten Bosniens und der Hercegovina		код уреда у Босни и Херцеговини kod ureda u Bosni i Hercegovini bei den Ämtern in Bosnien und der Hercegovina		
	промакнуће иза promaknuće iza Vorrückung nach	плаћевни степен plaćevni stepen Gehaltsstufe	промакнуће иза promaknuće iza Vorrückung nach	плаћевни степен plaćevni stepen Gehaltsstufe	
I.	—	—	—	—	—
II.	—	—	—	—	—
III.	5 година — godina Jahren	18.000 16.000	5 година — godina Jahren	18.000 16.000	6.000 16.000 *)
IV.	5 година — godina Jahren	16.000 14.000	5 година — godina Jahren	16.000 14.000	6.000
V.	10 година — godina Jahren 5 „	14.000 13.000 11.000	10 година — godina Jahren 5 „	14.000 12.000 10.000	2.200
VI.	5 година — godina Jahren	9.000 7.000	13 година — godina Jahren 10 „ 5 „	8.800 8.000 7.200 6.400	1.840
VII.	10 година — godina Jahren 5 „	6.400 6.000 5.200	13 година — godina Jahren 10 „ 5 „	6.400 6.000 5.400 4.800	1.610
VIII.	10 година — godina Jahren 5 „	4.800 4.400 4.000	13 година — godina Jahren 10 „ 5 „	4.800 4.400 4.000 3.600	1.380
IX.	8 година — godina Jahren 4 „ 3 „	3.600 3.200 3.000 2.800	12 година — godina Jahren 9 „ 6 „ 3 „	3.600 3.400 3.200 3.000 2.800	1.200
X.	9 година — godina Jahren 6 „ 3 „	2.800 2.600 2.400 2.200	9 година — godina Jahren 6 „ 3 „	2.800 2.600 2.400 2.200	960
XI.	9 година — godina Jahren 6 „ 3 „	2.200 2.000 1.800 1.600	9 година — godina Jahren 6 „ 3 „	2.200 2.000 1.800 1.600	720

*) Za zastupnika zemaljskog poglavara. — За заступника земаљског поглавара. — Für den Landeschefstellvertreter.

b) Razdioba po činu te naslovi bosansko-hercegovačkih civilnih činovnika. — *b)* Rangseinteilung und Titel der bosnisch-

Чиновни разред Činovni razred Rangsklasse	I. Polit. upr. — I. Полит. упр. — I. Polit. Verwaltung.			II. Financijska	
	Концептна служба Konceptna služba Konzeptsdienst	Лијечничка служба Liječnička služba Ärztlicher Dienst	Канцеларијска служба Kancelarijska služba Kanzleidienst	Концептна служба Konceptna služba Konzeptsdienst	Духанска режија Duhanska režija Tabakregie
I., II.	—	—	—	—	—
III.	Замјеник зем. поглавара. Zamjenik zem. poglavara. Landeschef-Stellvertreter.	—	—	—	—
IV.	Одјелни предстојник. Odjelni predstojnik. Sektionschef.	—	—	Одјелни предстојник. Odjelni predstojnik. Sektionschef.	—
V.	Дворски савјетник, окружни предстојник. Dvorski savjetnik, okružni predstojnik. Hofrat, Kreisvorsteher.	—	—	Двореки савјетник. Dvorski savjetnik. Hofrat.	—
VI.	Владин савјетник, окружни предстојник. Vladin savjetnik, okružni predstojnik. Regierungsrat, Kreisvorsteher.	Владин савјетник. Vladin savjetnik. Regierungsrat.	—	Финанц. надсавјетник. Financ. nadsavjetnik. Oberfinanzrat.	Директор духанске режије. Direktor duhanske režije. Tabakregiedirektor.
VII.	Владин тајник, кот. предстојник I. разр. Vladin tajnik, kot. predstojnik I. razr. Regierungssekretär, Bezirksvorsteher I. Kl.	Санит. савјет., примарни лијечн., санитет. надзорн., котар. надлијечн., провизор земаљ. болнице. — Sanitet. savjet., primarni liječnik, sanitet. nadzorn., kotarski nadlječn., provizor zem. boln. — San.-Rat, Primararzt, San.-Insp., Ob.-Bez.-Arzt, Provisor d. Lndsspit.	Наддиректор помоћних уреда. Naddirektor pomoćnih ureda. Hilfsämter-Oberdir.	Финанц. савјетник. Financ. savjetnik. Finanzrat.	Надзорник духанске режије. Nadzornik duhanske režije. Tabakregieinspektor.
VIII.	Владин подтајник, кот. предстојник II. разр. Vladin podtajnik, kot. predstojnik II. razr. Regierungsvizesekretär, Bezirksvorsteher II. Kl.	Управник зем. болнице. Upravnik zem. bolnice. Verwalter des Landesspitales, Amtsärztin.	Директор помоћ. уреда. Direktor pomoć. ureda. Hilfsämterdirektor.	Финанц. тајник. Financ. tajnik. Finanzsekretär.	Тајник духанске режије. Tajnik duhanske režije. Tabakregiesekretär.
IX.	Влад. перовођа, полит. пристав I. разр. Vladin perovogja, pol. pristav I. razr. Regierungskonzipist, Pol. Adjunkt I. Klasse.	Котарски лијечник, управни пристав зем. болнице. Kotarski liječnik, upravni pristav zem. bolnice. Bezirksarzt, Amtsärztin, Apothekenassistent des Landesspitales, Verwaltungsadjunkt des Landesspitales.	Прист. помоћних уреда. Prist. pomoćnih ureda. Hilfsämteradjunkt.	Финанц. подтајник. Financ. podtajnik. Finanzvizesekretär.	Подтајник духан. режије. Podtajnik duh. režije. Tabakregievizesekretär.
X.	Полит. пристав II. разр. Pol. pristav II. razr. Pol. Adjunkt II. Klasse.	Verwaltg.-Offizial, Techn. Offizial d. Landesspitales.	Писарнички официјал. Pisarnički oficijal. Kanzleioffizial.	Финанц. перовођа. Financ. perovogja. Finanzkonzipist.	Пристав дух. режије. Pristav duh. režije. Tabakregieadjunkt.
XI.	Перводни вјежбеник. Perovodni vježbenik. Konzeptspraktikant.	Verw.-Assistent des Landesspitales.	Канцелиста. Kancelista. Kanzlist.	Финанц. перводни вјежбеник. Financ. perovodni vježbenik. Finanzkonzeptspraktikant.	Вјежбеник духан. режије. Vježbenik duhan. režije. Tabakregiepraktikant.
XII.	—	—	—	—	—

б) Раздиоба по чину те наслови босанско-херцеговачких цивилних чиновника. hercegovinischen Zivilbeamten.

uprava. — II. Финанцијска управа. — II. Finanzverwaltung.							Поштанска штед. Poštanska štedionica Postsparkasse
Евиденц. катастра Evidenc. katastra Katastral-evidenzhaltung	Рачунов., зем. каса и екон. — Računov., zem. kasa i ekonom. — Rchngsdienst, Landeskassa u. Ökonom.	Порезни уреди Porezni uredi Steuerämter	Царинаре Carinare Zollämter	Финанц. стража Financ. straža Finanzwache	Зем. штамп. Zem.štamp. Landes-druckerei	Тех. фин. контрола, Teh. fin. kontr., Techn. Finanzkontr.	
—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—
Директ. катастра. Direkt. katastra. Katastraldirekt.	Рачунарски директор. Računarski direktor. Rechnungsdircktor.	—	—	—	—	—	Равнатељ. Ravnatelj. Direktor.
Наднадзорник за евиденцију. Nadnadzornik za evidenciju. Evidenzhaltungs-Oberinspektor.	Рачунарски надсавјетник. Računarski nadsavjetnik. Oberrechnungsrat.	Надпорезник I. разреда. Nadporeznik I. razreda. Steuer-Obereinnehmer I. Klasse	—	Наднадзорник финанц. страже. Nadnadzornik financ. straže. Finanzwachoberinspektor.	—	Надзорник тех. финанцијске контроле. Nadzornik teh. financijske kontrole Inspektor der techn. Finanzkontrolle.	—
Надзорн. за евид., надгеом. за евид. I. p.—Nadzorn. za evid., nadgeom. za evid. I. razr. — Evidzhltgs. Insp., Evidzhltgs. Obergeometer I. Kl.	Рачунарски савјетник. Računarski savjetnik. Rechnungsrat.	Надпорезник II. разреда. Nadporcznik II. razreda. Steuer-Obereinnehmer II. Kl.	Царин. надпријамник, царин. надконтролор. Car. nadprijamn., car. nadkontr. Zollobereinnehmer, Zolloberkontrollor.	Надзорн. финанц. страже. Nadzornik financ. straže. Finanzwachinspektor.	Пром. управитељ. Prom. upravitelj. Betriebsleiter.	—	Тајник, надконтр., рач. савјет., надблагајник, Tajn., nadkontr., rač. savjet., nadblagajnik. Sekret., Ob. Kontrolor, Rchngsrat, Hptkassier.
Надгеом. за евид. II. p. — Nadgeom. za evid. II. razr. Evidzhltgs.-Obergeometer II. Kl.	Рачунар. ревиденат. Računarski revidenat. Rechnungsrevident.	Порезник, порез. надконтролор. Poreznik, porezni nadkontrolor. Steuereinnehmer, Steueramtsoberkontr.	Царин. пријамник. Carin. prijamnik. Zolleinnehmer.	Надповјереник финанц. страже. Nadpovjerenik financ. straže. Finanzwach-Oberkommissär.	Надфактор. Nadfaktor. Oberfaktor.	Контролор тех. фин. контроле. Kontrolor teh. fin. kontrole Kontrolor der techn. Finanzkontrole.	—
Геомет. за евид., аркивар. — Geom. za evid., arkivar. Evidzhltgsgeom., Mappenarchivar.	Рачунарски официјал. Računarski oficijal. Rechnungsoffizial.	Порез. контролор, порезни пристав. Porcz. kontrolor, porczni pristav. Steueramtskontr. Steueramtsadjkt.	Цар. пријамник. Car. prijamnik. Zolleinnehmer.	Повјереник фин. страже. Povjerenik fin. straže. Finanzwach-kommissär.	Фактор, рачуновођа. Faktor, računovogja. Faktor, Rchgsführ.	—	Перовођа, официјал. Perovogja, oficijal. Konzipist. Offizial.
Елев за евид., пис. аспст. за евиденц. Elev za evid., pis. asist. za evid. Evidzhltgseleve, Evidzhtg. Kzl. Assist.	Рачунар. аспстенат. Računarski asistenat. Rechnungsassistent.	Порез. официјал. Porczni oficijal. Steueramtsofzl.	Царин. официјал. Carinar. oficijal. Zollamtsoffizial.	Подповјереник финанц. страже. Podpovjerenik financ. straže. Finanzwach-vizekommissär.	Аспстенат. Asistenat. Assistent.	—	Аспстенат. Asistenat. Assistent, Materialverwalter.
Елев за евиденц. Elev za evidenc. Adjuticrter Evidenzhaltgseleve.	Рачунарски вјежбеник. Računarski vježbenik. Rechnungspraktikant.	Порез. вјежбеник. Porcz. vježbenik. Steueramtsprakt.	Цар. вјежбеник. Car. vježbenik. Zollamtsprakt.	—	—	—	Вјежбеник. Vježbenik. Praktikant.

Чиновни разред Činovni razred Rangsklasse	III. Pravosugje. — III. Правосуђе. — III. Justizverwaltung.			IV. Pri-
	Концептна служба Konceptna služba Konzeptsdienst	Центр. казниона и хапсана окружн. суда — Centr. kazniona i hapsana okružn. suda — Zentralstrafanst. und Kreisgerichtsgefängnis.	Грунтов. и писарн. служба — Gruntov. i pisar. služba —Grundbuchs- u. Kanzleidienst	Концептн. служба Konceptna služba Konzeptsdienst
IV.	Одјелни предстојник, президенат врховн. суда. Odjelni predstojnik, prezidenat vrhovn. suda. Sektionschef, Obergerichtspräsident.	—	—	Одјелн. предстојн. Odjel. predstojn. Sektionschef.
V.	Дворски савј., презид. сената у врхов. суду, презид. окр. суда. — Dvorski savj., prezid. senata u vrhov. sudu, prezid. okružn. suda. — Hofrat, Senatspräsid. d. Oberger., Kreisger.-Präsident.	—	—	Дворски савјетн. Dvorski savjetnik Hofrat.
VI.	Судски надсавј., држав. надодвј., шеријат. врховсудија, презид. окр. суда, влад. савј.,-подпрезид. окр. суда. — Sud. nadsavj., drž. nadodvjet., šer. vrhovni sudija, prezid. okruž. suda, vlad. savj., podprezid. okruž. suda. — Oberger.-Rat, Oberstaatsanw., Scheriatsoberricht., Kreisger.-Präs., Regierungsrat, Kreisgerichts-Vizepräsident.	—	—	Влад. савјетник. Vladin savjetnik. Regierungsrat.
VII.	Ераријални фишкал, судски савјетник, замјеник држави. надодвјетника, државни одвјетник, владин тајник, шеријатски судац. Erarijalni fiškal, sudski savjetnik, zamjenik držav. nadodvjetnika, državni odvjetnik, vladin tajnik, šerijatski sudac. Ärarialfiskal, Gerichtsrat, Oberstaatsanwalt-Substitut, Staatsanwalt, Regierungssekretär, Scheriatsrichter.	Директор централне казнионе. Direktor centralne kaznione. Direktor der Zentralstrafanstalt.	—	Владин тајник, кот. предст. I. разр. — Vladin tajnik, kot. predst. I. razr. — Regierungssekr., Bez.-Vorst. I. Kl.
VIII.	Судски тајник, шеријатски судац, замјеник државног одвјетника I. разр., владин подтајник. Sudski tajnik, šerijatski sudac, zamjenik državnog odvjetnika I. razr., vladin podtajnik. Gerichtssekretär, Scheriatsrichter, Staatsanwaltssubstitut I. Kl., Regierungsvizesekretär.	Дирекцијски тајник, кућни лијечн., ркт. духовн., срп. прав. духовник, имам центр. казнионе. — Direkcijski tajnik, kućni liječn., rkt. duhovn., srp. prav. duhovn , imam centr. kaznione. — Direktionssekretär, Hausarzt, rk. Seelsorger, s. orth. Seelsorger, Imam der Zentralstrafanstalt.	Grundbuchsdirektor, Hilfsämterdirektor.	Владин подтајник, кот. предст. II. разр. — Vladin podtajnik, kotar predst. II. razr. Regierungsvizesekretär, Bez.-Vorst. II. Kl.
IX.	Судски пристав, шеријатски судац, владин неровођа, замјеник државног одвјетника II. разр. Sudski pristav, šerijatski sudac, vladin perovodja, zamjenik državnog odvjetnika II. razr. Gerichtsadjunkt, Scheriatsrichter, Regierungskonzipist, Staatsanwaltssubstitut II. Kl.	Управит. хапсане, дирекц. пристав, учитељ, надзорн. страже центр. казнионе. — Upravit. hapsane, direkcijski prist., učitelj, nadzorn. straže centralne kaznione. — Gefangenhausverwalter, Direktionsadjunkt, Lehrer, Wachinspektor, Rechnungsrevident der Zentralstrafanstalt.	Надгрунтовничар, писарнички, равнат., пристав поцоћних уреда. — Nadgruntovničar, pisarnički ravnat., pristav pomoćn. ureda. — Obergrundbuchführer, Kanzleidirektor, Hilfsämteradjunkt.	Владин неровођа, полит. пристав I. разр. — Vlad. perovogja, pol. pristav. I. razr. Reg.Konzip., Pol. Adjunkt I. Kl.
X.	Шеријатски судац. Šerijatski sudac. Scheriatsrichter.	Официјал, машиниста централне казнионе, управитељ хапсане. Oficijal, mašinista centr. kaznione, upravitelj hapsane. Offizial, Maschinist d. Zentralstrafanstalt, Gefangenhausverwalter.	Грунтовничар, писарн. официјал. — Gruntovničar, pisarnički oficijal. — Grundbuchführer, Kanzleioffizial.	Полит. пристав II. разр. — Polit. pristav II. razr. — Polit. Adjunkt II. Kl.
XI.	Аускултанат. Auskultanat. Auskultant.	Управ. хапсане, замјен. надзорника страже центр. казнионе. Uprav. hapsane, zamjen. nadzorn. straže centralne kaznione. Gefangenhausverwalter, Wachinspektorstellvertreter d. Zentralstrafanstalt.	Грунтовничар, канцелиста. — Gruntovničar, kancelista. — Grundbuchführer, Kanzlist.	Перовод. вјежбен. Perovod. vježben. Konzeptspraktik.
XII.	—	—	—	—

vredna uprava. — IV. Привредна управа. — IV. Wirtschaftliche Verwaltung.

Пољопривреда и сточарство — Poljoprivreda i stočarsto — Landwirtschaft und Viehzucht	Ветеринари Veterinari Veterinäre	Шумарство Šumarstvo Forstwesen	Обрт и умјет. занати — Obrt i umjetni zanati — Gewerbe und Kunstgewerbe	Рударство Rudarstvo Montanwesen	Други Drugi Sonstige
—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	Двореки савј., руд. сатник. Dvorski savj., rud. satnik. Hofrat, Berghauptmann.	—
Пољопривредни надсавјетник. — Poljoprivredni nadsavjetnik. — Oberwirtschaftsrat.	Зем. ветеринар. Zem. veterinar. Landesveterinär.	Шумареки надсавјетник. Šumarski nadsavjetnik. Oberforstrat.	Директор радионица за умјетни обрт. — Direktor radion. za umjetni obrt. — Direktor der kunstgewerblichen Ateliers.	Руд. надсавј., руд. равнат. — Rudar. nadsavj., rudar. ravnat. — Oberbergrat, Bergdirektor.	—
Пољопривредни савјетник, надзорник за гојење стоке. Poljoprivredni savjetnik, nadzornik z. gojenje stoke. Wirtschaftsrat, Zuchtinspektor.	Ветерин. надзорн. Veterin. nadzorn. Veterinärinspekt.	Шумеки савјетник. Šumski savjetnik. Forstrat.	Обртни надзорник, директ. ткаон. ћилима. — Obrtni nadzornik, direkt. tkaon. ćilima. Gewerbeinsp., Dir. d. Teppichweberei.	Руд. савј., руд. равн. у Бањој Луци и Какању, замјен. равнат. мајд. у Варешу, зем. геолог. — Rud. savj., rud. ravn. u Banjoj Luci i Kakanju, zamj. ravn. majd. u Varešu, zem. geol. Bergrat, Bergdir. in Banja Luka u. Kakanj, Werksdir. Stellvertret. i. Vareš, Lds. Geolog.	Дир. зем. ерар. купал., надзор. за унут. насељив. — Direkt. zem. erar. kupal., nadzorn. za unut. naseljiv. — Dir. d. lds.-är. Kuranst., Oberinsp. f. int. Kolonisation.
Култур. и одјеч. надмјерн., пољопривредни надзорн., надзорник сточарства. Kultur. i odsječ. nadmjer., poljoprivred. nadzor., nadzornik stočarstva. Kultur- und Sektionsoberingenieur, Wirtschaftsinspekt., Zuchtinspektor.	Котар. надветер., ветерин. надзорн. Kot. nadveterin., veterin. nadzorn. Bez. Obertierarzt, Veterinär.-Insp.	Шумарник. Šumarnik. Forstmeister.	Директ. занатл. школе, надзорн. баждарева и пунцирања. — Direkt. zanatl. škole, nadzornik baždar. i puncir. — Dir. d. Handwerkerschule, Eich- u. Punzierungsinspektor.	Рудар. надповјер., мајдан. управн., рачун. савј., руд. надлијечник. — Rud. nadpovjer., majdan. upravn., račun. savjetnik, rud. nadliječnik. — Oberbergkommissär, Hüttenverwalter, Rechngsrat, Oberbergarzt.	Надзорн. за унут. насељив., надзорн. за котар. припом. закладе. — Nadzorn. za unutarn. naseljiv., nadzornik za kotar. pripom. zaklade. — Insp. für interne Kolonisat. — Inspekt. f. die Bez.-unterstütz.-Fds.
Привредни управитељ, зем. надбаштован, култ. и одјеч. мјерник, приправ за метеоролог. Porivr. uprav., zem. nadbašt., kultur. i odsječ. mjer., pristav za meteorol. Wirtschaftsverwalter, Landesobergärtn., Kultur- und Sektionsingenieur, Adjunkt für Meteorologie.	Кот. надветерин. Kot. nadveterin. Bezirksobertierarzt.	Шумареки управник, надшумар I. разр. Šumarski upravnik, nadšumar I. razr. Forstverwalter, Oberförster I. Kl.	Обртни-надз. повјереник, стручни учитељ, надгледник. — Obrtni-nadzor. povjer., struč. učit., nadgled. — Gewerbeinspektionskommissär, Werkmeister.	Руд. повјерен., талионичар, рачун. ревиден., мештер љеваон., рударник, руд. лијечник, управ. циглане, управ. електране, управ. врела у Сребреници, — Rudar. povjeren., talioničar, mešter ljevaon., rudarnik, rud. liječnik, uprav. ciglane, uprav. elektrane, uprav. vrela u Srebrenici, račun. revid. — Bergkommissär, Hüttenmstr., Bergmstr., Rechnungsrevid., Brunnenverwalter in Srebrenica, Betriebsleiter d. Ziegel- u. d. Elektr.-Werk., Hüttenarzt.	Надгеометар, привредни прист. — Nadgeomet., privredni pristav. — Obergeom., Wirtschaftsadjunkt.
Привред. прист. I. разр., официјал за метеорол. Privredni pristav I. razr., oficijal za meteorol. Wirtschaftsadjunkt I. Kl., Kulturingenieur, Adjunkt, Offizial für Meteorologie.	Котар. ветеринар. Kotar. veterinar. Bezierkstierazt.	Шумар. асистен., надшумар II. разр., шумар. Šumar. asisten., nadšumar II. razr., šumar. Forstassistent, Oberförster II. Kl., Förster	Инж. пристав ткаон. ћилима, бажд. прист. Inž. pristav tkaonice ćilima, baždar. prist. Ingenieur-Adjunkt d. Teppichweber., Eich- u. Punzier.-Adjunkt.	Приставз земаљек. геолога, руд. прист., рачун. офицл., слојник, писарн. официјал, официјал солане. — Pristav zemaljskog geologa, rud. prist., račun. oficijal, slojnik, pisarn. oficijal, oficijal solane. — Adjkt. d. Lds.-Geol., Bergadjkt., Rchgs.-Offzl., Schichtmstr., Kanzleiofizl., Salinenoffzl.	Геометар. Geometar. Geometer.
Привред. прист. II. разр., асист. за метеорол., техн. асист., пољопривр. техн. асист., ливадар. Privred. prist. II. r., asist. za meteorol., tehn. asist., poljoprivred. tehn. asist., livadar. Wirtschaftsadjkt. II. Kl., Assist. f. Meteorol., techn. u. landwirtschaft. techn. Assist., Wiesenmeister.	Ветерин. асистен. Veterinarski asistent. Veterinärassist.	Шумар. вјежбеник, шумар, надловац. Šumar. vježben., šumar, nadlovac. Forstpraktikant, Förster, Oberjäger.	Баждареки асистенат, асист. ткаон. ћилима. Baždarski asistenat, asist. tkaon. ćilima. Eich- u. Punzierungsassistent, Assistent der Teppichweberei.	Рудар. асистенат, рачунар. асистенат, рудар. вјежбен., магазинер, канцелиста. — Rudar. asistenat, računar. asistenat, rud. vježbenik, magaziner, kancelista. — Bergassist., Rechnungsassistent, Bergpraktikant, Magazineur, Kanzlist.	Геометар. прист., управит. у Илиџи, баштов. у Илиџи. — Geometar, pristav, upravitelj u Ilidži, baštovan u Ilidži. — Geometeradjkt., Verwalter des Bades Ilidža, Gärtner d. Bades Ilidža.
—	—	Надлугар, ревир. ловац. Nadlugar, revir. lovac. Forstwart, Revierjäger.	Баждар. вјежбен. — Baždar. vježb. — Eich- u. Punzier.-Praktik.	Рачунареки вјежбеник. Računarski vježbenik. Rechnungspraktikant.	Машиниста у Илиџи. — Mašinista u Ilidži. — Maschin. d. B. Ilidža.

Чиновни разред Činovni razred Rangs-klasse	V. Bogoštovlje i nastava. — V. Богоштовље и настава. — V. Kultus- und Unterrichtsverwaltung.					
	Концептна служба Konceptna služba Konzeptsdienst	Надзорничка служба Nadzornička služba Inspektoratsdienst	Средње школе Srednje škole Mittelschulen	Стручне школе Stručne škole Fachschulen	Више нар. шк. Više nar. šk. Höhere Volksschulen	Б. х. зем. муз. B. h. zem. muz. — B. h. Lds.-Museum
I.–III.	—	—	—	—	—	—
IV.	Одјелни предсто јник. — Odjelni predstojnik. — Sektionschef.	—	—	—	—	—
V.	Дворски савјетн. Dvorski savjetn. Hofrat.	—	—	—	—	—
VI.	Владин савјетник. Vladin savjetnik. Regierungsrat.	Надзорник. средњих школа, земаљски надз. осн. школа. — Nadz. srednjih škola, zem. nadzornik osnovnih škola. — Mittelschulinspektor, Landesvolksschulinspektor.	Директор гимн. и реалке. — Direkt. gimnaz i realke. — Direktor des Gymn. und der Realschule.	Директор препарандије, директор прав. богословског училишта у Рељеву, директор шер. судачке школе, директор трговачке академије. — Direktor preparandije, dir. prav. bogoslovskog učilišta u Reljevu, direktor šer. sudačke škole, dir. trgov. akademije. — Präparandiedirektor, Dir. der s. o. theol. Lehranstalt in Reljevo, Direktor der Scheriatsrichterschule, Dir. der Handelsakademie.	—	Директор музеја. Direktor muzeja. Museumsdirektor.
VII.	Владин тајник. Vladin tajnik. Regierungssekr.	Надзорник средњих школа, зем. надзорник осн. школа, окружни шк. надзорн. — Nadz. srednjih škola, zem. nadzornik osn. škola, okružni šk. nadzorn. — Mittelschulinspekt., Landesvolksschulinspektor, Kreisschulinspektor.	Директор и проф. гимн. и реалке. — Direktor i prof. gimn. i realke. — Direktor u Prof. des Gymnasiums u. d. Realschule.	Директор препарандије, професор препарандије, директор и професор прав. богословског училишта у Рељеву, шер. судачке школе и трговачке академије. — Direktor preparandije, prof. preparandije, direktor i profesor prav. bogoslovskog učilišta u Reljevu, šer. sudačke škole i trgovačke akademije. — Präparandiedirektor, Präparandieprofessor, Direkt. u. Professor der s. o. theol. Lehranstalt in Reljevo, d. Scheriatsrichterschule u. d. Handelsakad.	—	Директор музеја, чувар. Direktor muz., čuvar. Museumsdir., Kustos.
VIII.	Владин подтајник. Vladin podtajnik Regierungsvizesekretär.	Окружни школски надзорник, школски надзорнички пристав. — Okruž. školski nadzornik, školski nadz. pristav. — Kreisschulinspektor, Schulinspektoratsadjunkt.	Професор гимн. и реалке. — Prof. gimn. i realke. — Prof. des Gymn. und der Realsch.	Проф. препарандије, прав. богосл. учил. у Рељеву, шер. судачке школе и трговачке академије, директор трговачке школе. — Profesor preparandije, prav. bogosl. učil. u Reljevu, šer. sudačke škole i trgovačke akademije, direktor trgovačke škole. — Präparandieprofessor, Profesor der s. o. theol. Lehranstalt in Reljevo, der Scheriatsrichterschule u. der Handelsakadem., Direktor der Handelsschule.	Директорица више дјев. народ. школе. Direktorica više djevoj. narod. škole. Direktrice d. höh. Mädch. volksschule.	Чувар Čuvar. Kustos.
IX.	Владин перовођа. Vladin perovodja. Regierungskonzipist.	Школски надзорнички пристав. — Školski nadzornički pristav. — Schulinspektoratsadjunkt.	Прави учитељи и проф. гимн. и реалке. — Pravi učitelji i prof. gimn. i realke. — Wirkl. Lehrer u. Prof. d. Gymnasiums u. d. Realschule.	Прави учитељ препарандије, прав. бог. училишта у Рељеву, шер. судачке школе, трговачке академије, директор и учитељ трговачке школе. — Pravi učitelj preparandije, prav. bog. učilišta u Reljevu, šer. sudačke škole, trgovačke akademije, dir. i učitelj trgovačke škole. — Wirklicher Lehrer der Präparandie, der s. o. theol. Lehranst. in Reljevo, d. Scheriatsrichterschule, der Handelsakademie, Direktor und Lehrer der Handelsschule.	Директорица више дјев. нар. школе, учитељица в. дј. нар. шк. Direktorica više djevoj. nar. škole, učiteljica v. dj. nar. šk. Direktrice d. h. Mädchenschule, Lehrerin d. höh. Mädchensch.	Чуварски пристав, равнатељски тајник. — Čuv. pristav, ravnateljski tajnik. — Museumsadj., Direktionssekretär.
X.	Пол. пристав II. разр. — Pol. prist. II. razr. — Pol. Adj. II. Klasse.	Школски надзорнички пристав. — Školski nadzornički pristav. — Schulinspektoratsadjunkt.	Намјесни учитељ. Namjesni učitelj. Supplent.	Учитељ тргов. школе, намјестни учитељ (суплент) препарандије, прав. богосл. училишта у Рељеву, шер. суд. школе и тргов. академије. — Učitelj trgovačke škole, namjesni učitelj (suplent) preparandije, prav. bogosl. učilišta u Reljevu, šer. sud. škole i trgovačke akademije. — Supplent der Präparandie, der s. o. theol. Lehranstalt in Reljevo, der Scheriatsrichterschule und der Handelsakademie.	Учитељица више дјевој. осн. школе. Učiteljica višc djevoj. osn. škole. Lehrerin der h. Mädchenvolksschule.	Препаратор. Preparator. Präparator.
XI.	Перводни вјежб. Perovodni vježb. Konzepts-Praktikant.	—	—	—	—	Препаратор, сабирач, канцелист. Präparator, sabirač, kancelist. Präparator, Kollektor, Kanzlist.

Чиновни разред Činovni razred Rangsklasse	VI. Gragjevno odjeljenje. — VI. Грађевно одељење. — VI. Bauabteilung.		
	Мјерничка струка Mjernička struka Ingenieurfach	Концептна служба Konceptna služba Konzeptsdienst	Техничко помоћно особље Tehničko pomoćno osoblje Technisches Hilfspersonal
I.–III.	—	—	—
IV.	Одјелни предстојник. Odjelni predstojnik. Sektionschef.	—	—
V.	Дворски савјетник. Dvorski savjetnik. Hofrat.	—	—
VI.	Грађев. надсавјетник. Gragjev. nadsavjetnik. Oberbaurat.	Владин савјетник. Vladin savjetnik. Regierungsrat.	—
VII.	Грађев. савјетник. Gragjev. savjetnik. Baurat.	Владин тајник. Vladin tajnik. Regierungssekretär.	—
VIII.	Надинжинир. Nadinžinjer. Oberingenieur.	Владин подтајник. Vladin podtajnik. Regierungsvizesekretär.	—
IX.	Инжинир. Inžinir. Ingenieur.	Владин перовођа. Vladin perovogja. Regierungskonzipist.	Технички надофицијал, грађев. рачун. ревид. Tehnički nadoficijal, gragjev. račun. revid. Techn. Oberoffizial, Baurechnungsrevident.
X.	Инжинирски пристав. Inžinirski pristav. Ingenieuradjunkt.	—	Техн. офиц., грађ. рачун. офиц., пословођа. Tehn. ofic., gragj. račun.. ofic., poslovogja. Techn. Offiz., Baurechngsoffiz., Werkmstr.
XI.	—	—	Технички асистент, грађев. рачунарски асистент, пословођа, надцестарник. Tehnički asistent, gragjev. računarski asistenat, poslovogja, nadcestarnik. Technischer Assistent, Baurechnungsassistent, Werkmstr., Oberstraßenmeister.
XII.	—	—	Цестарник. Cestarnik. Straßenmeister.

Дневнице. — Dnevnice. — Diäten.

Чиновни разред Činovni razred Diätenklasse	Дневнице Dnevnice Diäten		Чиновни разред Činovni razred Diätenklasse	Дневнице Dnevnice Diäten		Чиновни разред Činovni razred Diätenklasse	Дневнице Dnevnice Diäten		Чиновни разред Činovni razred Diätenklasse	Дневнице Dnevnice Diäten		Чиновни разред Činovni razred Diätenklasse	Дневнице Dnevnice Diäten	
	пуне pune volle	омеђене omegjene beschränkte		пуне pune volle	омеђене omegjene beschränkte		пуне pune volle	омеђене omegjene beschränkte		пуне pune volle	омеђене omegjene beschränkte		пуне pune volle	омеђене omegjene beschränkte
	у крунама u krunama in Kronen			у крунама u krunama in Kronen			у крунама u krunama in Kronen			у крунама u krunama in Kronen			у крунака u krunama in Kronen	
III.	30	—	V.	21	14	VII.	13	9	IX.	8	6	XI.	6	5
IV.	25	—	VI.	16	11	VIII.	10	7	X.	7	5	XII.	4	4

Berivâ učitelja u b.-h. narodn. školama. — Берива учитеља у б.-х. народн. школама. — Gehaltsschema für Lehrer an den b.-h. Volksschulen.

Službovno svojstvo — Службовно својство — Dienstescharakter	Poslije koliko godina Послије колико година Nach wieviel Dienstjahren	Plaća Плаћа Gehalt	Doplatak Доплатак Zulage	Svega Свега Zusammen	Primjedba Примједба Anmerkung
A. U narodnim osnovnim školama. — А. У народним основним школама. — A. An Elementarschulen.					
Pomoćni učitelji, mjesečna nagrada Помоћни учитељи, мјесечна награда Aushilfslehrer, monatl. Honorar	.	.	.	100	
Namjesni učitelji, godišnji adjutum: Намјесни учитељи, годишњи адјутум: Supplierende Lehrer, jährl. Adjutum:					
a) s ispitom zrelosti с испитом зрелости mit Reifeprüfung	.	.	.	1.200	
b) s učiteljskim ispitom с учитељским испитом mit Lehramtsprüfung	.	.	.	1.400	
Učitelji III. razreda Учитељи III. разреда Lehrer III. Klasse	1— 4	1.400	550	1.950	
	4— 8	1.600	550	2.150	
	8—12	1.800	550	2.350	
Učitelji II. razreda Учитељи II. разреда Lehrer II. Klasse	12—16	2.000	700	2.700	
	16—20	2.200	700	2.900	
	20—24	2.500	700	3.200	
Učitelji I. razreda Учитељи I. разреда Lehrer I. Klasse	24—27	2.800	850	3.650	
	27—30	3.100	850	3.950	
	30—33	3.400	850	4.250	
B. U višim narodnim školama i vježbaonicama. — Б. У вишим народним школама и вјежбаоницама. — B. An höherem Volks- und Übungsschulen.					
Učitelji III. razreda Учитељи III. разреда Lehrer III. Klasse	1— 4	2.000	700	2.700	
	4— 8	2.300	700	3.000	
	8—12	2.600	700	3.300	
Učitelji II. razreda Учитељи II. разреда Lehrer II. Klasse	12—16	2.900	850	3.750	
	16—20	3.200	850	4.050	
	20—24	3.500	850	4.350	
Učitelji I. razreda Учитељи I. разреда Lehrer I. Klasse	24—27	3.800	1.000	4.800	
	27—30	4.100	1.000	5.100	

Primjedbe. — Примједбе. — Anmerkungen.

1. Učiteljice imaju ista prava i beriva kao i učitelji. — Учитељице имају иста права и берива као и учитељи. — Männliche und weibliche Lehrkräfte haben gleiche Rechte und Bezüge.

2. Brak između učitelja i učiteljica narodnih škola je dozvoljen. — Брак између учитеља и учитељица народних школа је дозвољен. — Die Eheschließung zwischen männlichen und weiblichen Volksschul-Lehrkräften ist gestattet.

3. Udate učiteljice primaju samo 50% svoga doplatka. — Удате учитељице примају само 50% свога доплатка. — Verehelichte Lehrerinnen erhalten nur 50% ihrer Zulage.

4. Pomoćnim učiteljima imenuju se svrš. učit. pripravnici, koji nijesu navršili 19. godinu života. — Помоћним учитељима именују се свршени учит. приправници, који нијесу навршили 19. годину живота. — Zu Aushilfslehrern werden absolv. Lehramtskandidaten ernannt, die das 19. Lebensjahr noch nicht vollendet haben.

5. Poslije jednogodišnje prakse može se polagati učiteljski ispit. — Послије једногодишње праксе може се полагати учитељски испит. — Die Lehramtsprüfung kann nach einjähriger Praxis abgelegt werden.

6. Učiteljima III. razreda imenuju se namjesni učitelji poslije godine dana iza položenog učiteljskog ispita. — Учитељима III. разреда именују се намјесни учитељи послије године дана иза положеног учитељског испита. — Die Ernennung der supplierenden Lehrer zu Lehrern III. Klasse erfolgt ein Jahr nach abgelegter Lehramtsprüfung.

7. Za naimenovanje učiteljem više narodne škole ili vježbaonice potrebno je na osnovu posebnog ispita stečeno osposobljenje za učitelja viših narodnih škola i trogodišnje uspješno službovanje kao učitelj u narodnoj osnovnoj školi. — За именовање учитељем више народне школе или вјежбаонице потребно је на основу посебног испита стечено оспособљење за учитеља виших народних школа и трогодишње успјешно службовање као учитељ у народној основној школи. — Zur Anstellung als Lehrer an höheren Volks- oder Übungsschulen ist das durch Ablegung einer besonderen Prüfung erworbene Lehrbefähigungszeugnis für höhere Volksschulen und eine dreijährige befriedigende Verwendung als Lehrer an einer allgemeinen Elementarschule erforderlich.

8. U jedno- i dvorazrednim nar. osn. školama iznosi zvanični doplatak 100, u tro- i četverorazrednim 150, a u onima s više od 4 razreda 200 K na godinu. Direktor više narodne škole dobiva godišnje 400 K funkcijonalnog doplatka. — У једно- и дворазредним нар. осн школама износи званични доплатак 100, у тро- и четвороразредним 150, а у онима с више од 4 разреда 200 K на годину. Директор више народне школе добива годишње 400 K функцијоналног доплатка. — An ein- und zweiklassigen Volksschulen beträgt die Funktionszulage 100, an drei- und vierklassigen 150, an mehr als vierklassigen 200 K jährlich. Der Direktor einer höheren Volksschule bezieht eine Funktionszulage von 400 K jährlich.

9. Učitelji III. i II. razreda, kojima je povjerena uprava višerazredne škole, zovu se starješine, a takovi učitelji I. razr. imaju naslov upravitelj. Učitelji I. razreda, kojima je trajno povjerena uprava više narodne škole, imaju naslov direktor. — Учитељи III. и II. разреда, којима је повјерена управа вишеразредне школе, зову се старјешине, а такови учитељи I. разр. имају наслов управитељ. Учитељи I. разреда, којима је трајно повјерена управа више народне школе, имају наслов директор. — Die mit der Schulleitung betrauten Lehrer III. und II. Klasse heißen leitende Lehrer, während solche Lehrer I. Klasse den Titel Schulleiter führen. Die mit der Leitung einer höheren Volksschule dauernd betrauten Lehrer I. Klasse führen den Titel Direktor.

10. Za stan u naravi prema kompetenciji plaćaju učitelji 60% svoga doplatka. — За стан у нарави према компетенцији плаћају учитељи 60% свога доплатка. — Für eine kompetenzmäßige Naturalwohnung haben die Lehrkräfte 60% ihrer Zulage zu entrichten.

11. Dosadašnjim učiteljima trgovačkih škola i viših djevojačkih škola pridržan je i nadalje karakter zemaljskih činovnika. — Досадашњим учитељима трговачких школа и виших дјевојачких школа придржан је и надаље карактер земаљских чиновника. — Den bisherigen Handelsschullehrern sowie den Lehrern der höheren Mädchenschulen bleibt der Beamtencharaktor auch weiterhin gewahrt.

Šema berivâ za činovnike bosansko-hercegovačkih zemaljskih željeznica. — Шема берива за чиновнике босанско-херцеговачких земаљских жељезница. — Gehaltsschema für die Beamten der bosnisch-hercegovinischen Landesbahnen.

Статус Status	Чиновни разред Činovni razred Rangklasse	Службени наслов Službeni naslov Dienstttitel	Годишња плата Godišnja plata Jahresgehalt круна — krunâ — Kronen	Службени доплатак за Сарајево Službeni doplatak za Sarajevo Diensteszulage in Sarajevo круна — krunâ — Kronen	Рок промакнућа Rok promaknuća Vorrückungstermin
A	VI.	замјеник директора, надзорник zamjenik direktora, nadnadzornik Direktorstellvertreter, Oberinspektor	8400 7800 7200	2050	5
	VII.	надзорник nadzornik Inspektor	6400 6000 5400	1850	5
	VIII.	тајник, грађевни надповјереник, стројни надповјереник, надповјереник tajnik, gragjevni nadpovjerenik, strojni nadpovjerenik, nadpovjerenik Sekretär, Bauoberkommissär, Maschinenoberkommissär, Oberkommissär	4800 4400 4000	1700	4
B)*	IX.	подтајник, грађевни повјереник, стројни пристав podtajnik, gragjevni povjerenik, strojni pristav Vizesekretär, Baukommissär, Maschinenkommissär	3600 3400 3200	1440	2
	X.	перовођа I. разреда, грађевни пристав, стројни пристав perovogja I. razreda, gragjevni pristav, strojni pristav Konzipist I. Klasse, Bauadjunkt, Maschinenadjunkt	2700 2500 2300	1320	1
	XI.	перовођа II. разреда, грађевни асистенат, стројни помоћник perovogja II. razreda, gragjevni asistenat, strojni asistenat Konzipist II. Klasse, Bauassistent, Maschinenassistent	2100	1080	$1^1/_2$
C	IX.	повјереник povjerenik Kommissär	3600 3400 3200	1440	2
	X.	пристав pristav Adjunkt	2700 2500 2300	1320	2
	XI.*)	асистенат asistenat Assistent	2100 1900 1700	1080	2

*) У статуе *B* увршћују се само они чиновници, који су свршили високу школу и положили све државне испите или постигли диплому.

Потчиновници подијељени су у четири употребне групе и то: *A*, *B*, *C* и *D*. Годишње плате за потчиновнике раздијељене су у степене од 1300 K до 3400 K са 600 K до 800 K службовног доплатка за Сарајево, за службовнике (слуге) од 800 K до 1800 K са 350 K до 750 K службовног доплатка за Сарајево.

*) U status *B* uvrštuju se samo oni činovnici, koji su svršili visoku školu i položili sve državne ispite ili postigli diplomu.

Potčinovnici podijeljeni su u četiri upotrebne grupe, i to: *A*, *B*, *C* i *D*. Godišnje plate za potčinovnike razdijeljene su u stepene od 1.300 K do 3.400 K sa 600 K do 800 K službovnog doplatka za Sarajevo, za službovnike (sluge) od 800 K do 1.800 K sa 350 K do 750 K službovnog doplatka za Sarajevo.

*) In den Status *B* werden nur jene Beamte eingereiht, welche eine Hochschule absolviert und sämtliche vorgeschriebenen Staats- oder Diplomprüfungen abgelegt haben.

Die Unterbeamten sowie die Diener werden in vier Verwendungsgruppen, und zwar: *A*, *B*, *C* und *D* eingeteilt. Die Jahresgehalte sind für die Unterbeamten von 1.300 K bis 3.400 K nebst 720 K bis 1080 K an Sarajevoer Dienstzulage, für die Diener von 800 K bis 1800 K nebst 450 K bis 750 K an Dienstzulagen in Sarajevo.

Извадак из одредаба за промет б. х. поштанске штедионице.

А. Штедни промет.

1. Темељне одредбе.

Уред поштанске штедионице прима посредовањем својих сабиралишта новчане износе као штедне улоге, укамаћује уложене новце те их враћа преко сабиралишта на одказ онога, који има право да располаже. Као сабиралишта фунгирају војни поштански уреди у Босни и Херцеговини.

Као улагач вриједи онај, у чију корист је први улог уплаћен. Улагачем може постати свака приватна особа, трговачка фирма, јавна област, јуристичка особа или остало удружење или завод. И малодобни су овлаштени, да самостално улажу уштеђене износе.

Први улог може уплатити улагач сам или за њега неко трећи. Онај, који у корист улагача уплати први улог, зове се полагач.

За сваког улагача издаће сабиралиште приликом уплате првог улога уложну књижицу. Иста гласи на улагача и садржи ради просуђивања његове истовјетности потребне биљешке те и његов потпис или у случају, да први улог није уплатио сам улагач, него полагач за њега, потпис полагача.

Сваки даљи улог може се уплатити уз упис у уложну књижицу код сваког сабиралишта.

Ниједан улагач не смије имати више од једне уложне књижице.

Уступање уложне књижице неком другом уважиће уред поштанске штедионице само онда, ако је чин преноса обављен пред благајном уреда поштанске штедионице или пред неким сабиралиштем или када се докаже овјеровљена исправа о преносу.

Улагач, његов правни насљедник или пуномоћник може отказати у свако вријеме уштеђену имовину или сасвим или дјеломично и захтијевати да му се исплати отказани износ код сабиралишта, које он има у отказу да означи. И малодобни улагачи су овлаштени, да примају отплате, у колико против томе њихов законити заступник не уложи писмен приговор код уреда поштанске штедионице. Осим тога може се на приговоре против исплате штедних улога обзир узети само у случају правног спора о праву власништва уложне књижице.

Ако први улог не уплати сам улагач него мјесто њега полагач, то сматра уред поштанске штедионице, да је полагач све дотле овлаштен располагати са уложном књижицом и имовином исте, док улагач код неког сабиралишта не да у уложну књижицу унијети свој потпис.

На уштеђене новце, који су уложени код уреда поштанске штедионице, не може се до износа од 500 К нити ставити забрана нити стећи заложно право. Исто тако нијесу дозвољена ни овршна уручења књижица поштанске штедионице до износа од 500 К.

Ове одредбе се не примјењују, ако улагач пусти, да се на његово име или на разна имена издаду за њега двије или више уложних књижица. Исто тако се ове одредбе не примјењују на онај дио штедних улога, који премашује износ од 500 К — као ни на рентовне књиге.

Izvadak iz odrebaba za promet b. h. poštanske štedionice.

A. Štedni promet.

1. Temeljne odredbe.

Ured poštanske štedionice prima posredovanjem svojih sabirališta novčane iznose kao štedne uloge, ukamaćuje uložene novce, te ih vraća preko sabirališta na otkaz onoga, koji ima pravo da raspolaže. Kao sabirališta fungiraju vojni poštanski uredi u Bosni i Hercegovini.

Kao ulagač vrijedi onaj, u čiju korist je prvi ulog uplaćen. Ulagačem može postati svaka privatna osoba, trgovačka firma, javna oblast, juristička osoba ili ostalo udruženje ili zavod. I malodobni su ovlašteni, da samostalno ulažu uštegjene iznose.

Prvi ulog može uplatiti ulagač sam ili za njega neko treći. Onaj, koji u korist ulagača uplati prvi ulog, zove se polagač.

Za svakog ulagača izdaće sabiralište prilikom uplate prvog uloga uložnu knjižicu. Ista glasi na ulagača i sadrži radi prosugjivanja njegove istovjetnosti potrebne bilježke te i njegov potpis ili u slučaju, da prvi ulog nije uplatio sam ulagač, nego polagač za njega, potpis polagača.

Svaki dalji ulog može se uplatiti uz upis u uložnu knjižicu kod svakog sabirališta

Nijedan ulagač ne smije imati više od jedne uložne knjižice.

Ustupanje uložne knjižice nekom drugom uvažiće ured poštanske štedionice samo onda, ako je čin prenosa obavljen pred blagajnom ureda poštanske štedionice ili pred nekim sabiralištem ili kada se dokaže ovjerovljena isprava o prenosu.

Ulagač, njegov pravni nasljednik ili punomoćnik može otkazati u svako vrijeme uštedjenu imovinu ili sasvim ili djelomično i zahtijevati da mu se isplati otkazani iznos kod sabirališta, koje on ima u otkazu da označi. I malodobni ulagači su ovlašteni, da primaju otplate — u koliko protiv tome njihov zakoniti zastupnik ne uloži pismen prigovor kod ureda poštanske štedionice. Osim toga može se na prigovore protiv isplate štednih uloga obzir uzeti, samo u slučaju pravnog spora o pravu vlasništva uložne knjižice.

Ako prvi ulog ne uplati sam ulagač nego mjesto njega polagač, to smatra ured poštanske štedionice, da je polagač sve dotle ovlašten raspolagati sa uložnom knjižicom i imovinom iste, dok ulagač kod nekog sabirališta ne da u uložnu knjižicu unijeti svoj potpis.

Na uštegjene novce, koji su uloženi kod ureda poštanske štedionice, ne može se do iznosa od 500 K niti staviti zabrana niti steći založno pravo. Isto tako nijesu dozvoljena ni ovršna uručenja knjižica poštanske štedionice do iznosa od 500 K.

Ove odredbe se ne primjenjuju, ako ulagač pusti, da se na njegovo ime ili na razna imena izdadu za njega dvije ili više uložnih knjižica. Isto tako se ove odredbe ne primjenjuju na onaj dio štednih uloga, koji premašuje iznos od 500 K — kao ni na rentovne knjige.

Auszug aus den Bestimmungen für den b. h. Postsparkassenverkehr.

A. Sparverkehr.

1. Grundsätzliche Bestimmungen.

Das Postsparkassenamt übernimmt durch Vermittlung seiner Sammelstellen Geldbeträge als Spareinlagen, verzinst die eingelegten Gelder und zahlt sie über Kündigung des Verfügungsberechtigten durch die Sammelstellen zurück. Als Sammelstellen fungieren die Militärpostämter in Bosnien und Hercegovina.

Als Einleger gilt derjenige, zu dessen Gunsten die erste Einlage erfolgt. Einleger kann jede Privatperson, Handelsfirma, öffentliche Behörde, juristische Person oder sonstige Vereinigung oder Anstalt werden. Auch Minderjährige sind berechtigt, selbständig Sparbeträge einzulegen.

Die erste Einlage kann von dem Einleger selbst oder für ihn von einem Dritten geleistet werden. Derjenige, der zugunsten des Einlegers die erste Einlage leistet, heißt Erleger.

Für jeden Einleger wird anläßlich der ersten Einlage von der dieselbe entgegennehmenden Sammelstelle ein Einlagebuch ausgefertigt. Dasselbe lautet auf den Namen des Einlegers und enthält die zur Beurteilung seiner Identität nötigen Vermerke sowie seine Unterschrift oder, im Falle die erste Einlage nicht vom Einleger selbst, sondern von einem Erleger für ihn geleistet wird, die Unterschrift des Erlegers.

Jede folgende Einlage kann gegen Eintragung in das Einlagebuch bei jeder Sammelstelle bewirkt werden.

Kein Einleger darf sich mehr als ein Einlagebuch ausfertigen lassen.

Eine Abtretung des Einlagebuches an einen anderen wird vom Postsparkassenamte nur dann berücksichtigt, wenn der Übertragungsakt vor der Zahlstelle des Postsparkassenamtes oder vor einer Sammelstelle stattgefunden hat, oder wenn er durch eine beglaubigte Übertragungsurkunde nachgewiesen wird.

Der Einleger, dessen Rechtsnachfolger oder Bevollmächtigter kann jederzeit das Sparguthaben ganz oder in Teilbeträgen kündigen und die Auszahlung des gekündigten Betrages bei einer von ihm in der Kündigung zu bezeichnenden Sammelstelle verlangen. Auch minderjährige Einleger sind berechtigt, Rückzahlungen zu empfangen, sofern nicht von dem gesetzlichen Vertreter hiergegen schriftliche Einsprache beim Postsparkassenamte erhoben wird. Außerdem kann eine Einsprache gegen Rückzahlungen von Spareinlagen nur im Falle eines über das Eigentumsrecht an dem Einlagebuche anhängigen Rechtsstreites Beachtung finden.

Wenn die erste Einlage nicht vom Einleger selbst, sondern von einem Erleger geleistet wurde, betrachtet das Postsparkassenamt den Erleger insolange für berechtigt, über das Einlagebuch und das darauf aushaftende Guthaben zu verfügen, als nicht der Einleger in dem Einlagebuch bei einer Sammelstelle seine Unterschrift hat aufnehmen lassen.

Auf die beim Postsparkassenamte eingelegten Spargelder kann bis zum Betrage von 500 K weder ein Verbot gelegt noch ein Pfandrecht erworben werden. Auch ist die exekutive Einantwortung eines Postsparkassenbuches bis zum Betrage von 500 K nicht zulässig.

Diese Bestimmungen finden keine Anwendung, wenn sich ein Einleger zwei oder mehrere Einlagebücher auf seinen Namen oder auf verschiedene Namen hat ausfertigen lassen. Ebenso haben diese Bestimmungen auf den den Betrag von 500 K übersteigenden Teil von Spareinlagen sowie auf die Rentenbücher keine Anwendung.

2. Улози.

Сваки појединн улог може износити 1 К или више круна.

Да би се омогућила штедња мањих износа од 1 К, уведене су „поштанске приштедннце“. Оне се могу добити уз цијену од на истима утиснуте поштанске марке (10 х) код свих поштанских уреда и продаја поштанских знакова од вриједности. Ако се на поштанску приштедницу прилијепе поштанске марке до износа од 1 К, то се она прима као улог.

Имовина једног улагача на уплаћеним улозима и каматама не смије прелазити износ од 2000 К.

Када улагач даде први улог, треба да наведе своје име и презиме, своје звање или занимање, своју старост као и адресу свога стана. Слободно му је изабрати „лозинку“, која се има тајно држати и у реверз унијети.

Даљње улоге (накнадне улоге), на већ издану уложну књижицу, може уплаћивати који било посредник.

Поштански орган уноси сваки улог у уложну књижицу.

Осим ове поштанске потврде, добивају улагачи (полагачи) за сваки улог још посебну потврду од уреда поштанске штедионице.

Војничким поштарницама и поштанским кондуктерима на земаљско-поштанским путевима могу се предати за једну уложну књижицу улози до 50 К, да их уруче најближем сабиралишту.

3. Повратa новца.

Повратa имовине или једног њезиног дијела обавља се на отказ онога, који је овлаштен да располаже. За отказе имаду се употребити парочити формулари, који су додани уложним књижицама на крају.

На темељу примљеног отказа наложиће се у отказном листу означеном сабиралишту, да поврати (исплати) износ. Напутница отказаних износа до 40 К шаље се повратном поштом; исто тако се шаљу напутницом и виши износи по правилу повратном поштом, а свакако тако брзо, да се новци могу повратити у слиједећим роковима, који се рачунају од дана, када је отказ уреду поштанске штедионице приспио: за износе између 40 и 200 К у року од 15 дана, за износе између 200 и 1000 К у року од мјесец дана, а за износе преко 1000 К у року од два мјесеца. О напутници износа обавјешћује се улагач (полагач), ако је захтијевао да подигне отказани износ код свог надлежног предајног поштанског уреда од овога, са исплатном авизом.

Повратa се обавља уз предају исплатне авизе и показање уложне књижице као и квитирање износа пред чиновником, који исплаћује. Повраћени износ се отпише у уложној књижици. Код отказа „пер салдо“ одузме се уложна књижица.

Ако улагач (полагач) хоће да подигне износ преко неког посредника, то он има овог посредника да опуномоћи, издавши му пуномоћ за подизање новаца. За ове пупомоћи имаду се употребити уредовно издани формулари, који се добивају код сваког сабиралишта.

Улагач (полагач) може износе до 40 К одмах подићи код сваког сабиралишта и без предходног шиљања отказа уреду поштанске штедионице. Послије сваке таке исплате кратким путем добива улагач (полагач) од уреда поштанске штедионице особиту потврду о имовини, која је остала на уложној књижици након исплате.

2. Ulozi.

Svaki pojedini ulog može iznositi 1 K ili više kruna.

Da bi se omogućila štednja manjih iznosa od 1 K, uvedene su „poštanske prištednice“. One se mogu dobiti uz cijenu od na istima utisnute poštanske marke (10 h) kod svih poštanskih ureda i prodaja poštanskih znakova od vrijednosti. Ako se na poštansku prištednicu prilijepe poštanske marke do iznosa od 1 K, to se ona prima kao ulog.

Imovina jednog ulagača na uplaćenim ulozima i kamatama ne smije prelaziti iznos od 2000 K.

Kada ulagač dade prvi ulog, treba da navede svoje ime i prezime, svoje zvanje ili zanimanje, svoju starost kao i adresu svoga stana. Slobodno mu je izabrati „lozinku“, koja se ima tajno držati i u reverz unijeti.

Daljnje uloge (naknadne uloge) na već izdanu uložnu knjižicu, može uplaćivati koji bilo posrednik.

Poštanski organ unosi svaki ulog u uložnu knjižicu.

Osim ove poštanske potvrde dobivaju ulagači (polagači) za svaki ulog još posebnu potvrdu od ureda poštanske štedionice.

Vojničkim poštarnicama i poštanskim kondukterima na zemaljsko-poštanskim putevima mogu se predati za jednu uložnu knjižicu ulozi do 50 K, da ih uruče najbližem sabiralištu.

3. Povrata novca.

Povrata imovine ili jednog njezinog dijela obavlja se na otkaz onoga, koji je ovlašten da raspolaže. Za otkaze imadu se upotrebiti naročiti formulari, koji su dodani uložnim knjižicama na kraju.

Na temelju primljenog otkaza naložit će se u otkaznom listu označenom sabiralištu, da povrati (isplati) iznos. Naputnica otkazanih iznosa do 40 K šalje se povratnom poštom; isto tako se šalju naputnicom i viši iznosi po pravilu povratnom poštom, a svakako tako brzo, da se novci mogu povratiti u slijedećim rokovima, koji se računaju od dana, kada je otkaz uredu poštanske štedionice prispio: za iznose izmegju 40 i 200 K u roku od 15 dana, za iznose izmegju 200 i 1000 K u roku od mjesec dana, a za iznose preko 1000 K u roku od dva mjeseca. O naputnici iznosa obavješćuje se ulagač (polagač), ako je zahtijevao da podigne otkazani iznos kod svog nadležnog predajnog poštanskog ureda od ovoga, sa isplatnom avizom.

Povrata se obavlja uz predaju isplatne avize i pokazanje uložne knjižice kao i kvitiranje iznosa pred činovnikom, koji isplaćuje. Povraćeni iznos se otpiše u uložnoj knjižici. Kod otkazâ „per saldo“ oduzme se uložna knjižica.

Ako ulagač (polagač) hoće da podigne iznos preko nekog posrednika, to on ima ovog posrednika da opunomoći, izdavši mu punomoć za podizanje novaca. Za ove punomoći imadu se upotrebiti uredovno izdani formulari, koji se dobivaju kod svakog sabirališta.

Ulagač (polagač) može iznose do 40 K odmah podići kod svakog sabirališta i bez prethodnog šiljanja otkaza uredu poštanske štedionice. Poslije svake take isplate kratkim putem dobiva ulagač (polagač) od ureda poštanske štedionice osobitu potvrdu o imovini, koja je ostala na uložnoj knjižici nakon isplate.

2. Einlagen.

Jede einzelne Einlage muß mindestens 1 K oder ein Mehrfaches von 1 K betragen.

Um das Sparen kleinerer Beträge als 1 K zu ermöglichen, sind „Postsparkarten“ aufgelegt. Sie werden zum Preise der eingeprägten Briefmarke (10 h) von allen Postämtern und Verschleißern von Postwertzeichen verabfolgt. Ist eine Postsparkarte durch Aufkleben von Briefmarken auf den Betrag von 1 K gebracht, so wird sie als Einlage angenommen.

Das Guthaben eines Einlegers an geleisteten Einlagen und Zinsen darf den Betrag von 2000 K nicht übersteigen.

Bei der ersten Einlage hat der Einleger seinen Vor- und Zunamen, seinen Beruf oder seine Beschäftigung, sein Alter sowie seine Wohnungsadresse anzugeben. Es ist ihm freigestellt, sich ein geheim zu haltendes „Losungswort“ zu wählen und im Gegenschein einzutragen.

Weitere Einlagen (Nachlagen) auf ein bereits ausgegebenes Einlagebuch können durch jede beliebige Mittelsperson bewirkt werden.

Jede Einlage wird von dem Postorgane in das Einlagebuch eingetragen.

Außer dieser postamtlichen Bestätigung erhalten die Einleger (Erleger) über jede Einlage vom Postsparkassenamte noch eine besondere Empfangsbestätigung.

Den Militärpostablagen und den Postkondukteuren auf Landpostrouten können Einlagen bis zu 50 K für ein Einlagebuch zur Ablieferung an die nächste Sammelstelle übergeben werden.

3. Rückzahlungen.

Die Rückzahlung des Guthabens oder eines Teiles desselben erfolgt über Kündigung des Verfügungsberechtigten. Zu Kündigungen sind besondere Formulare zu verwenden, welche den Einlagebüchern am Schlusse beigefügt sind.

Auf Grund der erhaltenen Kündigung wird die im Kündigungsblatt bezeichnete Sammelstelle zur Rückzahlung des Betrages angewiesen. Die Anweisung gekündigter Beträge bis 40 K erfolgt postwendend; ebenso werden auch höhere Beträge in der Regel postwendend angewiesen, jedenfalls aber so bald, daß die Rückzahlung innerhalb nachstehender, vom Tag des Eintreffens der Kündigung beim Postsparkassenamt zu berechnender Termine erfolgen kann: bei Beträgen zwischen 40 K und 200 K innerhalb 15 Tagen, bei Beträgen zwischen 200 K und 1000 K innerhalb eines Monats und bei Beträgen über 1000 K innerhalb zweier Monate. Von der Anweisung des Betrages wird der Einleger (Erleger), wenn er die Behebung des gekündigten Betrages bei seinem zuständigen Abgabepostamte verlangt hat, von diesem mit einem Zahlungsaviso verständigt.

Die Rückzahlung erfolgt gegen Abgabe des Zahlungsavisos und Vorweisung des Einlagebuches sowie Quittierung des Betrages vor dem die Auszahlung vollziehenden Beamten. Der rückgezahlte Betrag wird im Einlagebuch abgeschrieben. Bei Kündigungen per Saldo wird das Einlagebuch eingezogen.

Will der Einleger (Erleger) den Betrag durch eine Mittelsperson beheben lassen, so hat er diese durch Ausstellung einer Behebungsvollmacht zu ermächtigen. Zu diesen Vollmachten sind amtlich aufgelegte, bei jeder Sammelstelle erhältliche Formulare zu verwenden.

Der Einleger (Erleger) kann die sofortige Rückzahlung von Beträgen bis 40 K bei jeder Sammelstelle auch ohne vorhergehende Einsendung einer Kündigung an das Postsparkassenamt erlangen. Nach jeder solchen, im kurzen Wege erfolgten Rückzahlung erhält der Einleger (Erleger) vom Postsparkassenamt eine besondere Bestätigung über das im Einlagebuch nach der Rückzahlung verbliebene Guthaben.

Да добије повратy (исплату) кратким путем треба да улагач (полагач) преда код сабиралишта прописно испуњен отказ са уложном књижицом и са задњом потврдом о примању, односно имовини, коју је добио од уреда поштанске штедионице. Повратa (исплата) се обавља квитирањем отказаног износа и у исто вријеме отписивањем истог у уложној књижици.

Код мјеста плаћања уреда поштанске штедионице могу се до даље одредбе поштански штедни улози повраћати (наплаћивати) кратким путем без обзира на висину износа.

4. Укамаћивање.

Уштеђена имовина се укамаћује са 3 по сто годишње. Износи испод 2 К не укамаћују се. Укамаћивање почиње са 1. или 16. даном мјесеца након уплате, а свршује са 15. или задњим даном мјесеца, који мине прије него што приспије отказ уреду поштанске штедионице.

Са 31. децембра сваке године приписују се на рачун камате имовини, а исто тако се од тада укамаћују. За израчунавање камата узима се сваки мјесец са 30 дана.

Кад се камате припишу обавјешћује о том уред поштанске штедионице улагача (полагача) напутницом камата.

Износ, који прелази 2000 К уштеђене имовине не укамаћује се. Ко пусти, да се на његово име или на разна имена за њега издају двије или више уложних књижица, губи камате од свих улога.

5. Застарјелост.

Што се тиче застарјелости уложака поштанске штедионице, вриједе опште законске одредбе.

Одредба закона о каматама, по којој тражбине заосталих камата застарују за три године, не примјењује се на камате од улога код поштанске штедионице.

6. Накнада за изгубљене уложне књижице.

Ако се изгуби која уложна књижица, то мора власник одмах јавити и што је могуће точније навести обиљежја књижице, лозинку, ако је коју изабрао, поближе околности како је књигу изгубио. За ову пријаву ваља се послужити уредовно изданим формуларима, који се могу добити код свих сабиралишта.

Уред поштанске штедионице одређује одмах, чим му стигне пријава о губитку, да се у књигама забиљежи забрана те објави огласом (едиктом), којим се свак опоминье, да ће се по измаку мјесец дана, ако за ово вријеме нико не пријави своје право на изгубљену књижицу, иста прогласити уништеном и издати нову књижицу. Ако за мјесец дана нико не затражи своја права, издаје се дупликат. А ако неко затражи своје право, упутиће се странке на редовитог суца.

7. Тисканице.

Уложна књижица издаје се бесплатно приликом првог улога.

Исписане уложне књижице измјењују се бесплатно.

У штедном промету потребни формулари, омоти за писма итд. држе се код сабиралишта у залихи, те се при потреби издају бесплатно улагачима (полагачима).

Da dobije povratu (isplatu) kratkim putem treba da ulagač (polagač) preda kod sabirališta propisno ispunjen otkaz sa uložnom knjižicom i sa zadnjom potvrdom o primanju, odnosno imovini, koju je dobio od ureda poštanske štedionice. Povrata (isplata) se obavlja kvitiranjem otkazanog iznosa i u isto vrijeme otpisivanjem istog u uložnoj knjižici.

Kod mjesta plaćanja ureda poštanske štedionice mogu se do dalje odredbe poštanski štedni ulozi povraćati (naplaćivati) kratkim putem bez obzira na visinu iznosa.

4. Ukamaćivanje.

Uštegjena imovina se ukamaćuje sa 3 po sto godišnje. Iznosi ispod 2 K ne ukamaćuju se. Ukamaćivanje počinje sa 1. ili 16. danom mjeseca nakon uplate, a svršuje sa 15. ili zadnjim danom mjeseca, koji mine prije nego što prispije otkaz uredu poštanske štedionice.

Sa 31. prosinca svake godine pripisuju se na račun kamate imovini, a isto tako se od tada ukamaćuju. Za izračunavanje kamata uzima se svaki mjesec sa 30 dana.

Kad se kamate pripišu obavješćuje o tom ured poštanske štedionice ulagača (polagača) naputnicom kamata.

Iznos, koji prelazi 2000 K uštegjene imovine, ne ukamaćuje se. Ko pusti, da se na njegovo ime ili na razna imena za njega izdaju dvije ili više uložnih knjižica, gubi kamate od svih uloga.

5. Zastarjelost.

Što se tiče zastarjelosti uložaka poštanske štedionice, vrijede opšte zakonske odredbe.

Odredba zakona o kamatama, po kojoj tražbine zaostalih kamata zastaruju za tri godine, ne primjenjuje se na kamate od uloga kod poštanske štedionice.

6. Naknada za izgubljene uložne knjižice.

Ako se izgubi koja uložna knjižica, to mora vlasnik odmah javiti i što je moguće točnije navesti obilježja knjižice, lozinku, ako je koju izabrao, pobliže okolnosti kako je knjigu izgubio. Za ovu prijavu valja se poslužiti uredovno izdanim formularima, koji se mogu dobiti kod svih sabirališta.

Ured poštanske štedionice odregjuje odmah, čim mu stigne prijava o gubitku, da se u knjigama zabilježi zabrana, te objavi oglasom (ediktom), kojim se svak opominje, da će se po izmaku mjesec dana, ako za ovo vrijeme niko ne prijavi svoje pravo na izgubljenu knjižicu, ista proglasiti uništenom i izdati novu knjižicu. Ako za mjesec dana niko ne zatraži svoja prava, izdaje se duplikat. A ako neko zatraži svoje pravo, uputit će se stranke na redovitog suca.

7. Tiskanice.

Uložna knjižica izdaje se besplatno prilikom prvog uloga.

Ispisane uložne knjižice izmjenjuju se besplatno.

U štednom prometu potrebni formulari, omoti za pisma itd. drže se kod sabirališta u zalihi, te se pri potrebi izdaju besplatno ulagačima (polagačima).

Zur Erlangung einer Rückzahlung im kurzen Wege hat der Einleger (Erleger) bei einer Sammelstelle eine vorschriftsmäßig ausgefertigte Kündigung samt dem Einlagebuch und der letzten, ihm vom Postsparkasenamt zugekommenen Empfangs-, beziehungsweise Guthabensbestätigung zu überreichen. Die Rückzahlung erfolgt gegen Quittierung des gekündigten Betrages unter gleichzeitiger Abschreibung des Betrages im Einlagebuch.

Bei der Zahlstelle des Postsparkassenamtes können bis auf weiteres Rückzahlungen von Postsparkasseneinlagen ohne Rücksicht auf die Höhe des Betrages im kurzen Weg bewerkstelligt werden.

4. Verzinsung.

Das Sparguthaben wird mit 3 Prozent jährlich verzinst. Beträge unter 2 K werden nicht verzinst. Die Verzinsung beginnt mit dem auf die Einzahlung folgenden 1. oder 16. Monatstag und endigt mit dem 15. oder letzten Monatstag, der dem Eintreffen der Kündigung beim Postsparkassenamte vorangeht.

Mit 31. Dezember eines jeden Jahres werden am Konto die Zinsen dem Guthaben zugeschrieben und von da ab gleichfalls verzinst. Für die Zinsenberechnung wird jeder Monat zu 30 Tagen angenommen.

Von der erfolgten Zuschreibung der Zinsen wird der Einleger (Erleger) mittels einer Zinsenanweisung vom Postsparkassenamte verständigt.

Ein das Sparguthaben von 2000 K übersteigender Betrag wird nicht verzinst. Wer sich zwei oder mehrere Einlagebücher unter seinem oder verschiedenen Namen hat ausfertigen lassen, geht der Zinsen aller Einlagen verlustig.

5. Verjährung.

In Bezug auf die Verjährung von Postsparkassenceinlagen gelten die allgemeinen gesetzlichen Bestimmungen.

Die Bestimmung des Gesetzes über die Zinsen, wonach Forderungen an rückständigen Zinsen in drei Jahren verjähren, findet auf die Zinsen von Einlagen bei der Postsparkasse keine Anwendung.

6. Ersatz für verlorene Einlagebücher.

Geht ein Einlagebuch verloren, so hat der Eigentümer den Verlust sofort unter möglichst genauer Angabe der Merkmale des Buches, des etwa gewählten Losungswortes, dann der näheren Umstände, unter welchen der Verlust stattgefunden hat, anzuzeigen. Zu dieser Anzeige dienen amtlich aufgelegte Formulare, welche bei allen Sammelstellen erhältlich sind.

Das Postsparkassenamt verfügt sofort nach Eintreffen der Verlustanzeige die Beschlagvormerkung in den Büchern und läßt ein Edikt kundmachen, durch welches jedermann erinnert wird, daß nach Ablauf eines Monats, wenn binnen dieser Frist kein Anspruch auf das verlorene Buch angemeldet wurde, dasselbe als null und nichtig erklärt und ein neues Buch ausgefertigt werden wird. Wird innerhalb der Monatsfrist kein Anspruch erhoben, so wird ein Duplikat ausgefertigt. Wird ein Anspruch erhoben, werden die Parteien an den ordentlichen Richter verwiesen.

7. Drucksorten.

Die Ausfertigung des Einlagebuches anläßlich der ersten Einlage erfolgt unentgeltlich.

Vollgeschriebene Einlagebücher werden unentgeltlich umgetauscht.

Die im Sparverkehr erforderlichen Formulare, Briefumschläge etc. werden bei den Sammelstellen auf Lager gehalten und den Einlegern (Erlegern) im Bedarfsfall unentgeltlich verabfolgt.

8. Коначне одредбе.

Дописивање улагача, њихових законитих заступника и пуномоћника са уредом поштанске штедионице ослобођено је од поштарине.

Камате од улога просте су од доходарине и од сваке друге пристојбе.

Службеници уреда поштанске штедионице и сабиралишта дужни су чувати пословну и службену тајну, те им је строго забрањено, да дају ма какве обавјести, о именима улагача или оних, који уплаћују, о уложеним или повраћеним износима или о висини имовине.

Б. Чековни промет.

1. Појам.

Чековни промет уреда поштанске штедионице састоји се у томе, што се учесницима овог промета отвара код уреда поштанске штедионице рачун и што се према сљедећим одредбама могу с једне стране на рачун код свих сабиралишта улагати новчани износи, а с друге стране што имаоц рачуна може помоћу чека дозначивати, да се из имовине укњижене на рачуну, исплаћују новчани износи.

Имаоц рачуна обавјешћује се о руковањима на рачуну тиме, што му се пошаље извадак из рачуна.

2. Приступање.

Ради учествовања у чековном промету може се припустити свака приватна особа, трговачка фирма, јавна област, јуристичка особа, те остала удружења или заводи.

Дозволи ли се приступање, то мора молитељ у року од мјесец дана, пошто му је уред поштанске штедионице јавио, да му је рачун отворио, уплатити темељни улог од 100 К.

Са обавјести, да му је рачун отворен, добит ће молитељ од уреда поштанске штедионице два формулара, да се дају потписи оних особа, које су овлаштене, да са имовином располажу помоћу чекова.

3. Врсте улога.

Улози у чековном промету могу се обављати:

а) листовима за полагање;
б) поштанским напутницама;
в) приписивањем у корист имаоца рачуна од других имаоца рачуна б.-х. уреда поштанске штедионице помоћу чекова дозначених износа (клириншки промет) и приписивањем дознака имаоца рачуна аустријске и угарске поштанске штедионице, као и од имаоца „Жиро-конто“ код банака, са којима у ту сврху уред поштанске штедионице стоји и пословној вези;

г) приписивањем у корпет доходака из послова, које уред поштанске штедионице обавља за имаоца рачуна и т. д.

Висина имовине једног рачуна није ограничена.

4. Улози листовима за полагање.

Листови за полагање састоје се из три дијела, наиме из једног одсјека за књижење (лист о књижењу), из једног одсјека за обавијест имаоца рачуна, из једног формулара за поштанску потврду о уплати (Потврда о примању).

Листови за полагање издаваће се од уреда поштанске штедионице у свескама по 10 комада и у свежњима по 50 комада уз цијену од 25 хелера за 10 комада.

8. Konačne odredbe.

Dopisivanje ulagača, njihovih zakonitih zastupnika i punomoćnika sa uredom poštanske štedionice oslobogjeno je od poštarine.

Kamate od uloga proste su od dohodarine i od svake druge pristojbe.

Službenici ureda poštanske štedionice i sabirališta dužni su čuvati poslovnu i službenu tajnu, te im je strogo zabranjeno, da davaju ma kakve obavjesti o imenima ulagača ili onih, koji uplaćuju, o uloženim ili povraćenim iznosima ili o visini imovine.

B. Čekovni promet.

1. Pojam.

Čekovni promet ureda poštanske štedionice sastoji se u tome, što se učesnicima ovog prometa otvara kod ureda poštanske štedionice račun i što se prema sljedećim odredbama mogu s jedne strane na račun kod svih sabirališta ulagati novčani iznosi, a s druge strane što imaoc računa može pomoću čeka doznačivati, da se iz imovine uknjižene na računu, isplaćuju novčani iznosi.

Imaoc računa obavješćuje se o rukovanjima na računu time, što mu se pošalje izvadak iz računa.

2. Pristupanje.

Radi učestvovanja u čekovnom prometu može se pripustiti svaka privatna osoba, trgovačka firma, javna oblast, juristička osoba, te ostala udruženja ili zavodi.

Dozvoli li se pristupanje, to mora molitelj u roku od mjesec dana pošto mu je ured poštanske štedionice javio, da mu je račun otvorio, uplatiti temeljni ulog od 100 K.

Sa obavjesti, da mu je račun otvoren dobit će molitelj od ureda poštanske štedionice dva formulara, da se dadu potpisi onih osoba, koje su ovlaštene, da sa imovinom raspolažu pomoću čekova.

3. Vrste uloga.

Ulozi u čekovnom prometu mogu se obavljati:

a) listovima za polaganje;
b) poštanskim naputnicama;
c) pripisivanjem u korist imaoca računa od drugih imaoca računa b.-h. ureda poštanske štedionice pomoću čekova doznačenih iznosa (klirinški promet) i pripisivanjem doznaka imaoca računa austrijske i ugarske poštanske štedionice, kao i od imaoca „Giro-konto“ kod banaka, sa kojima u tu svrhu ured poštanske štedionice stoji u poslovnoj vezi;

d) pripisivanjem u korist dohodaka iz poslova, koje ured poštanske štedionice obavlja za imaoca racuna itd.

Visina imovine jednog računa nije ograničena.

4. Ulozi lištovima za polaganje.

Listovi za polaganje sastoje se iz tri dijela, naime iz jednog odsjeka za knjižcnjo (list o knjiženju), iz jednog odsjeka za obavijest imaoca računa, iz jednog formulara za poštansku potvrdu o uplati (potvrda o primanju).

Listovi za polaganje izdavaće se od ureda poštanske štedionice u sveskama po 10 komada i u svežnjima po 50 komada uz cijenu od 25 helera za 10 komada.

8. Schlußbestimmungen.

Die Korrespondonz der Einleger, ihrer gesetzlichen Vertreter und Bevollmächtigten mit dem Postsparkassenamte ist von der Entrichtung des Postportos befreit.

Die Zinsen der Einlagen sind von der Entrichtung der Einkommensteuer und jeder anderen Gebühr befreit.

Die Bediensteten des Postsparkassenamtes und der Sammelstellen sind verpflichtet, das Geschäfts- und Dienstgeheimnis zu wahren und ist ihnen strenge untersagt, Auskünfte, in betreff der Namen der Einleger oder Einzahler, der eingelegten oder rückgezahlten Beträge oder der Höhe des Guthabens zu erteilen.

B. Scheckverkehr.

1. Begriff.

Der Scheckverkehr des Postsparkassenamtes besteht darin, daß den Teilnehmern an diesem Verkehr beim Postsparkassenamte ein Konto eröffnet wird und daß nach Maßgabe der nachstehenden Bestimmungen einerseits auf das Konto bei allen Sammelstellen Geldbeträge eingelegt und anderseits von dem auf dem Konto gebuchten Guthaben durch den Kontoinhaber Beträge mittels Schecks zur Auszahlung angewiesen werden können.

Der Kontoinhaber wird von den Gebarungen auf dem Konto durch Übersendung eines Kontoauszuges benachrichtigt.

2. Beitritt.

Zur Teilnahme an dem Scheckverkehr kann jede Privatperson, Handelsfirma, öffentliche Behörde, juristische Person oder sonstige Vereinigung oder Anstalt zugelassen werden.

Wird die Aufnahme bewilligt, so hat der Gesuchsteller innerhalb eines Monats nach Mitteilung des Postsparkassenamtes, daß ihm ein Konto eröffnet wird, eine Stammeinlage von 100 K einzuzahlen.

Mit der Benachrichtigung von der Eröffnung des Kontos erhält der Gesuchsteller vom Postsparkassenamte zwei Formulare zur Abgabe der Unterschriften derjenigen Personen, welche zur Verfügung über das Guthaben mittels Schecks berechtigt sein sollen.

3. Arten der Einlagen.

Einlagen im Scheckverkehr können bewirkt werden:

a) mittels Erlagscheine,
b) mittels Postanweisungen,
c) durch Gutschrift der für Kontoinhaber von anderen Kontoinhabern des bosnisch-hercegovinischen Postsparkassenamtes mittels Scheck angewiesenen Beträge (Clearingverkehr) und durch Gutschrift von Überweisungen der Kontoinhaber der österreichischen und ungarischen Postsparkasse sowie der Girokontoinhaber bei Banken, mit welchen das Postsparkassenamt zu diesem Zweck in Geschäftsverbindung steht,
d) durch Gutschrift der Eingänge aus den vom Postsparkassenamte für Kontoinhaber etc. besorgten Geschäften.

Die Höhe des Guthabens eines Kontos unterliegt keiner Beschränkung.

4. Einlagen mittels Erlagscheine.

Die Erlagscheine bestehen aus drei Teilen, nämlich einem für Buchungszwecke bestimmten Abschnitt (Buchungsschein), einem Abschnitt für die Verständigung des Kontoinhabers und einem Formular zur postamtlichen Einzahlungsbestätigung (Empfangsschein).

Die Erlagscheine werden vom Postsparkassenamte in Heften zu 10 Stück sowie in Bunden zu 50 Stück zum Preise von 25 h für 10 Stück ausgegeben.

Уред поштанске штедионице провиђеће њих у сва три дијела са бројем чековног рачуна, за који су одређене, а лист о примању такођер и са именом и пребивалиштем имаоца рачуна.

Помоћу листова за полагање могу се вршити уплате само за рачун, који је наведен у самом листу за полагање.

Да се изврши уплата помоћу листа за полагање мора се исти у сва три дијела према штампаном тексту испунити, па затим са износом улога предати сабиралишту.

Код сабиралишта може ее листом за полагање уплатити ма која свота. Војничким поштарницама, као и поштанским кондуктерима на њиховим земаљско-поштанским путевима могу се предавати листови за полагање за износе до 50 К, да их уруче на ближем сабиралишту.

На предњој страни одсјека, који је прештампан са „лист за полагање“ могу се додати кратке биљешке књижења, које се односе на уплату као „ради књижења за лист . . .“, „на рачун од . . .“, „за рачун . . .“.

Употреби ли се стражња страна листа за полагање за обавјести, то се мора одсјек франкирати. Поштарина износи 5 хелера. Листови за полагање са писменим обавјестима ослобођени су у свим оним случајевима од пристојбе од 5 хел., у којима би за обично дописавање странке, која издаје лист за полагање припадало опроштење од поштарине.

5. Улози поштанским напутницама.

Сваки имаоц рачуна може код војно-поштанског уреда, код кога он прима своје поштанске пошиљке — предавши у реду испуњену пуномоћ — замолити, да ее поштанске напутнице, које за њега приспију, осим телеграфских и експресних напутница, упишу у корист његовом чековном рачуну.

Слободно је сваком имаоцу рачуна, да поштанске напутнице, које он има да прима од трећих, даде адресирати непосредно на уред поштанске штедионице, назначивши свој рачун или своје име.

Исто тако може сваки имаоц рачуна захтијевати, да се износи, примљени поштанским налозима и поузећима, дозначе на чековни рачун.

За сваку наплаћену поштанску напутницу урачунава се провизија од 2 хел.

6. Улози у клиринпком промету и у промету дознакама.

Износи, што их имаоци рачуна уреда поштанске штедионице дозначују другим имаоцима рачуна чековима приписују се у корист рачуна примаоца. Исто тако приписују се у корист рачуна примаоца износи, које дозначују имаоци чековних рачуна аустријске и угарске поштанске штедионице, даље имаоци „гиро-конта“ Аустро-угарске банке, те имаоци рачуна банке, која са уредом поштанске штедионице у ту сврху у пословној свези стоји, за имаоце рачуна б.-х. уреда поштанске штедионице.

7. Опћи прописи за отплате.

Имаоц рачуна може својом имовином, за коју је дознао из изватка из рачуна, у колико она прекорачује темељни улог од 100 К, у свако доба помоћу чекова располагати у ма којим дјеломичним износима. За чекове се смију употребљавати само они формулари, који се добивају од уреда поштанске штедионице.

Ured poštanske štedionice providjeće njih u sva tri dijela sa brojem čekovnog računa, za koji su odregjene, a list o primanju takogjer i sa imenom i prebivalištem imaoca računa.

Pomoću listova za polaganje mogu se vršiti uplate samo za račun, koji je naveden u samom listu za polaganje.

Da se izvrši uplata pomoću lista za polaganje, mora se isti u sva tri dijela prema štampanom tekstu ispuniti, pa zatim sa iznosom uloga predati sabiralištu.

Kod sabirališta može se listom za polaganje uplatiti ma koja svota. Vojničkim poštarnicama kao i poštanskim kondukterima na njihovim zemaljsko-poštanskim putevima mogu se predavati listovi za polaganje za iznose do 50 K, da ih uruče najbližem sabiralištu.

Na prednjoj strani odsjeka, koji je preštampan sa „list za polaganje“ mogu se dodati kratke bilješke knjiženja, koje se odnose na uplatu kao „radi knjiženja za list . . . .“ „na račun od . . .“ „za račun . . . .“

Upotrebi li se stražnja strana lista za polaganje za obavjesti, to se mora odsjek frankirati. Poštarina iznosi 5 helera. Listovi za polaganje sa pismenim obavjestima oslobogjeni su u svim onim slučajevima od pristojbe od 5 hel., u kojima bi za obično dopisivanje stranke, koja izdaje list za polaganje, pripadalo oproštenje od poštarine..

5. Ulozi poštanskim naputnicama.

Svaki imaoc računa može kod vojno-poštanskog ureda, kod koga on prima svoje poštanske pošiljke — predavši u redu ispunjenu punomoć zamoliti, da se poštanske naputnice, koje za njega prispiju, osim telegrafskih i ekspresnih naputnica, upišu u korist njegovom čekovnom računu.

Slobodno je svakom imaocu računa, da poštanske naputnice, koje on ima da prima od trećih, dade adresirati neposredno na ured poštanske štedionice, naznačivši svoj račun ili svoje ime.

Isto tako može svaki imaoc računa zahtjevati, da se iznosi, primljeni poštanskim nalozima i pouzećima, doznače na čekovni račun .

Za svaku naplaćenu poštansku naputnicu uračunava se provizija od 2 hel.

6. Ulozi u klirinškom prometu i u prometu doznakama.

Iznosi, što ih imaoci računa ureda poštanske štedionico doznačuju drugim imaocima računa čekovima pripisuju se u korist računa primaoca. Isto tako pripisuju se u korist računa primaoca iznosi, koje doznačuju imaoci čekovnih računa austrijske i ugarske poštanske štedionice, dalje imaoci „giro-konta“ Austro-ugarske banke te imaoci računa banke, koja sa uredom poštanske štedionice u tu svrhu u poslovnoj svezi stoji za imaoce računa b.-h. ureda poštanske štedionice.

7. Opći propisi za otplate.

Imaoc računa može svojom imovinom, za koju je doznao iz izvatka iz računa, u koliko ona prekoračuje temeljni ulog od 100 K, u svako doba pomoću čekova raspolagati u ma kojim djelomičnim iznosima. Za čekove se smiju upotrebljavati samo oni formulari, koji se dobivaju od ureda poštanske štedionice.

Sie werden vom Postsparkassenamte in allen drei Teilen mit der Nummer des Scheckkontos, für welches sie bestimmt sind und auf dem Empfangscheine auch mit dem Namen und dem Wohnort des Kotoinhabers versehen.

Mittels Erlagscheine können Einzahlungen nur für das im Erlagscheine selbst angegebene Konto gemacht werden.

Behufs Bewirkung einer Einzahlung mittels Erlagscheines ist derselbe in allen drei Teilen dem Vordruck entsprechend auszufüllen und sodann mit dem Betrag der Einlage bei einer Sammelstelle zu überreichen.

Bei den Sammelstellen kann mittels Erlagscheines jeder beliebiger Betrag eingezahlt werden. Den Militärpostlagen können Erlagscheine über Beträge bis 50 K zur Ablieferung an die nächste Sammelstelle übergeben werden, ebenso auch den Postkondukteuren der Landpostrouten auf ihren Fahrten.

Auf der Vorderseite des mit dem Vordruck „Erlagschein“ versehenen Abschnittes können kurze, auf die Einzahlung bezügliche Buchungsvermerke wie „Zur Buchung auf Folio . . . . . “, „zur Rechnung vom . . . . . “, „Für Konto . . . . . “, hinzugefügt werden.

Wird die Rückseite des Erlagscheines zu Mitteilungen benützt, so muß der Abschnitt frankiert werden. Das Porto beträgt 5 h. Die Erlagscheine mit schriftlichen Mitteilungen sind in allen jenen Fällen von der Gebühr von 5 h befreit, in welchen der gewöhnlichen Korrespondenz der den Erlagschein ausfertigenden Partei (des Einzahlers) die Portofreiheit zukommen würde.

5. Einlagen mittels Postanweisungen.

Jeder Kontoinhaber kann bei dem Militärpostamt, durch welches er seine Postsendungen empfängt, durch Überreichung einer entsprechend ausgefertigten Vollmacht das Ansuchen stellen, daß die für ihn einlangenden Postanweisungen mit Ausnahme der telegraphischen und der expreß zu bestellenden Postanweisungen seinem Scheckkonto gutgeschrieben werden.

Jedem Kontoinhaber steht es frei, die Postanweisungen, die er von Dritten zu empfangen hat, unmittelbar an das Postsparkassenamt unter Angabe seines Kontos oder seines Namens adressieren zu lassen.

Ebenso kann jeder Kontoinhaber verlangen, daß die eingezogenen Postauftrags- und Nachnahmebeträge auf ein Scheckkonto überwiesen werden.

Für jede einkassierte Postanweisung wird eine Provision von 2 h berechnet.

6. Einlagen im Clearing- und Überweisungsverkehr.

Die für Kontoinhaber von anderen Kontoinhabern des bosnisch - hercegovinischen Postsparkassenamtes mittels Schecks angewiesenen Beträge werden dem Konto des Empfängers gutgeschrieben. Ebenso werden die von Scheckkontoinhabern der österreichischen und ungarischen Postsparkasse weiters den Girokontoinhabern der österreichisch-ungarischen Bank und den Kontoinhabern der mit dem Postsparkassenamte zu diesem Zwecke in Geschäftsverbindung stehenden Banken an Kontoinhaber des bosnisch-hercegovinischen Postsparkassenamtes angewiesenen Beträge dem Konto des Empfängers gutgeschrieben.

7. Allgemeine Vorschriften für Rückzahlungen.

Der Kontoinhaber kann über sein durch Kontoauszug ihm mitgeteiltes Guthaben, soweit es die Stammeinlage von 100 K übersteigt, in beliebigen Teilbeträgen mittels Schecks jederzeit verfügen. Zu Schecks dürfen nur Formularen benützt werden, die vom Postsparkassenamt bezogen worden sind.

Чековни формулари издају се у двострукој изради (за наплате код благајне уреда пошт. штедионице — бијели чекови — и за дознаке — црвени чекови).

Чекови се издавају у свескама по 50 ком. цијеном од 3 К за сваку свеску. Од овог износа отпадају 2 К за биљеговину. Области, уреди итд., којима по Т. ст. 59. биљ. и прист. закона припада опрост од биљеговине, добивају на захтјев чековне формуларе просте од биљеговине уз цијену од 1 К за свеску.

8. Издавање чекова.

Чек се може издати само на износ, који стоји у границама имовине, којом се може располагати.

Чековне формуларе смије издавати само имаоц рачуна и за рачун онога, чије је име и број на истима наштампао уред поштанске штедионице, или онај, кога је имаоц рачуна за издавање чекова овластио и чији је потпис предан код уреда поштанске штедионице.

9. Располагање с имовином.

Имаоц рачуна може са имовином располагати:

1. Подизањем у готовом износа код благајне уреда поштанске штедионице помоћу благајничког чека;
2. дознаком неког износа извјесном примаоцу помоћу чека, који гласи на име.

10. Благајнички чекови.

Износи у готовом могу се подизати на благајни уреда поштанске штедионице само помоћу нарочито за то изданих чековних формулара. Ко у реду испуњени чек преда код благајне уреда поштанске штедионице, добиће износ чим прикаже чек, претпостављајући да за то дотиче расположива имовина — имаоца рачуна.

11. Чекови, који гласе на име.

Дознаке износа из имовине рачуна на неког извјесног примаоца предузимају се помоћу за то нарочито изданих чековних формулара (чекова, који гласе на име).

Издавач чека може и сама себе означити као примаоца исплате.

Чекове, који гласе на име, исплаћиваће уред поштанске штедионице:

1. Приписивањем неком другом чековном рачуну бос.-херц. уреда поштанске штедионице (клириншки промет);
2. дознаком, на рачун примаоца код неког завода, који са уредом поштанске штедионице стоји у промету дознакама (промет дознакама);
3. напутницом износа у готовом примаоцу исплате.

Чекови, који гласе на име, не хонорирају се у готовом код благајне уреда поштанске штедионице.

12. Клириншки промет.

Чекови у корист примаоца, који код самог уреда поштанске штедионице имају рачун, извршиће се на тај начин, што ће се износ у рачуну издавача чека отписати, а у рачуну примаоца исплате приписати.

Жели ли издавач чека, да се износ има у готовом дозначити, то се мора чек провиђети са дословном ознаком: „Изван клириншког промета“.

Čekovni formulari izdaju se u dvostrukoj izradi (za naplate kod blagajne ureda pošt. štedionice — bijeli čekovi — i za doznake — crveni čekovi).

Čekovi se izdavaju u sveskama po 50 kom. cijenom od 3 K za svaku svesku. Od ovog iznosa otpadaju 2 K za biljegovinu. Oblasti, uredi itd., kojima po T. st. 59 bilj. i prist. zakona pripada oprost od biljegovine, dobivaju na zahtjev čekovne formulare proste od biljegovine uz cijenu od 1 K za svesku.

8. Izdavanje čekova.

Ček se može izdati samo na iznos, koji stoji u granicama imovine, kojom se može raspolagati.

Čekovne formulare smije izdavati samo imaoc računa i za račun onoga, čije je ime i broj na istima naštampao ured poštanske štedionice, ili onaj, koga je imaoc računa za izdavanje čekova ovlastio i čiji je potpis predan kod ureda poštanske štedionice.

9. Razpolaganje s imovinom.

Imaoc računa može sa imovinom raspolagati:

1. Podizanjem u gotovom iznosa kod blagajne ureda poštanske štedionice pomoću blagajničkog čeka;
2. doznakom nekog iznosa izvjesnom primaocu pomoću čcka, koji glasi na ime.

10. Blagajnički čekovi.

Iznosi u gotovom mogu se podizati na blagajni ureda poštanske štedionice samo pomoću naročito za to izdanih čekovnih formulara.

Ko u redu ispunjeni ček preda kod blagajne ureda poštanske štedionice, dobiće iznos čim prikaže ček, pretpostavljajući da za to dotiče raspoloživa imovina — imaoca računa.

11. Čekovi, koji glase na ime.

Doznake iznosa iz imovine računa na nekog izvjesnog primaoca preduzimaju se pomoću za to naročito izdanih čekovnih formulara (čckova, koji glase na ime).

Izdavač čeka može i sama sebe označiti kao primaoca isplate.

Čekove, koji glase na ime, isplaćivaće ured poštanske štedionice:

1. Pripisivanjem nekom drugom čekevnom računu bos.-herc. ureda poštanske štedionice (klirinški promet);
2. doznakom na račun primaoca kod nekog zavoda, koji sa uredom poštanske štedionice stoji u promctu doznakama (promet doznakama);
3. naputnicom iznosa u gotovom primaocu isplate.

Čekovi, koji glase na ime, ne honoriraju se u gotovom kod blagajnc ureda poštanske štedionicc.

12. Kliriński promet.

Čekovi u korist primaoca, koji kod samog ureda poštanske štedionice imaju račun, izvršiće se na taj način, što će se iznos u računu izdavača čeka otpisati, a u računu primaoca isplate pripisati.

Želi li izdavač čcka, da se iznos ima u gotovom doznačiti, to se mora ček provigjeti sa doslovnom oznakom: „Izvan klirinškog prometa.“

Die Scheckformulare werden in zweifacher Ausstattung (für Abhebungen bei der Kassa des Postsparkassenamtes — weiße Schecks — und für Überweisungen — rote Schecks —) hergestellt.

Die Schecks werden in Heften von 50 Stück zum Preise von 3 K für jedes Heft ausgegeben. Von diesem Betrage entfallen 2 K auf Stempelgebühren. Behörden, Ämter etc., denen die Stempelfreiheit nach T. P. 59 des St. und Geb. Ges. zukommt, erhalten über Verlangen stempelfrcie Scheckformulare zum Preise von 1 K für das Heft.

8. Ausstellung von Schecks.

Der Scheck kann nur über einen Betrag ausgestellt werden, der innerhalb des verfügbaren Guthabens gelegen ist.

Die Scheckformulare dürfen nur von dem Kontoinhaber und für das Konto, mit dessen Namen und dessen Nummer sie vom Postsparkassenamt bedruckt worden sind, oder von einer von diesem Kontoinhaber zur Ausstellung von Schecks ermächtigten Person, deren Unterschrift beim Postsparkassenamt niedergelegt ist, ausgestellt werden.

9. Verfügungen über das Guthaben.

Der Kontoinhaber kann über das Guthaben verfügen:

1. durch bare Abhebung eines Betrages bei der Kasse des Postsparkassenamtes mittels Kassascheeks,
2. durch Überweisung eines Betrages an einen bestimmten Empfänger mittels Namensschecks.

10. Kassaschecks.

Bare Abhebungen von Beträgen an der Kasse des Postsparkassenamtes können nur mittels der hierzu besonders aufgelegten Scheckformulare stattfinden.

Wer den ordnungsgemäß ausgestellten Scheck bei der Kasse des Postsparkassenamtes abgibt, erhält den Betrag per Sicht, vorausgesetzt, daß das verfügbare Guthaben des Kontoinhabers ausreicht.

11. Namenschecks.

Überweisungen von Beträgen aus dem Kontoguthaben an einen bestimmten Empfänger sind mittels der hierzu besonders aufgelegten Scheckformulare (Namenschecks) vorzunehmen.

Der Aussteller des Schecks kann auch sich selbst als Zahlungsempfänger bezeichnen.

Die Namenschecks werden vom Postsparkassenamte beglichen:

1. durch Gutschrift auf einen anderen Scheckkonto des bosnisch-hercegovinischen Postsparkassenamtes (Clearingverkehr);
2. durch Überweisung auf das Konto des Empfängers bei einem mit dem Postsparkassenamt im Überweisungsverkehr stehenden Institute (Überweisungsverkehr);
3. durch Anweisung des Betrages in barem an den Zahlungsempfänger.

Eine bare Honorierung der Namenschecks bei der Kasse des Postsparkassenamtes findet nicht statt.

12. Clearingverkehr.

Schecks zugunsten von Empfängern, welche beim Postsparkassenamte selbst ein Konto besitzen, werden in der Weise vollzogen, daß der Betrag von dem Konto des Scheckausstellers abgeschrieben und dem Konto des Zahlungsempfängers gutgeschrieben wird.

Wenn der Scheckaussteller wünscht, daß der Betrag bar angewiesen werden soll, muß der Scheck mit dem wörtlichen Vermerk: „Außerhalb des Clearingverkehres“ versehen werden.

13. Промет дознакама.

Дознаке примаоцима исплата, који код неког завода, који стоји у промету дознакама са уредом поштанске штедионице имају чек- или жиро-конто рачуне, извршит ће се на захтјев издавача чека дознаком износа на рачун примаоца исплате.

14. Напутнице у готовом.

Ако примаоц исплате нема рачуна код уреда поштанске штедионице или ако је исплата у готовом изрично захтјевана, то ће се чековни износ упутити примаоцу ради исплате у готовом. Напутница у готовом обавља се:

1. Примаоцима у Босни и Херцеговини помоћу властитих платежних напутница уреда поштанске штедионице;
2. примаоцима у Аустрији или Угарској путем поште помоћу поштанских напутница или новчаних писама и
3. примаоцима у иноземству путем поште помоћу поштанских напутница или новчаних писама или путем неке банковне везе, која стоји на расположењу уреда поштанске штедионице.

15. Чековни пописи (скупни чекови).

Има ли имаоц рачуна да у исто вријеме обави више плаћања исте врсте, то може иста провести помоћу једног чека, коме треба додати попис појединих плаћања. У један попис се смију узети само плаћања, која се имаду извршити на исти начин.

За попис се смију употребити само уредовно издани формулари, који се могу добити од уреда поштанске штедионице у свежњима по 25 комада, цијеном од 2 K 50 x за свежањ. За сваки попис има се издати чек.

16. Укамаћивање имовине.

Имовина рачуна заједно са темељним улогом укамаћује се до даље наредбе са 2 по сто на годину. Износи испод 2 K не ће се укамаћивати. Укамаћивање почиње оним 1. или 16. даном од мјесеца, који долази иза улога, а свршује оним пошљедним или 15. даном од мјесеца, који је прошао прије отписа од рачуна.

Дне 31. просинца сваке године прибројиће се камате главници и од тога ће се времена такође укамаћавати.

За израчунавање камата узима се сваки мјесец са 30 дана.

17. Пристојбе.

У чековном промету узимају се осим у горњим одредбама установљених особитих пристојаба још и сљедеће пристојбе:

1. Манипулациона пристојба од 4 x за свако уредовање, које се има предузети на рачун (улог, напутница, уписивање у корист, уписивање у терет).
2. Провизија за свако уписивање у терет, и то од $^1/_4$ на хиљаду до износа од 6.000 K, а од $^1/_8$ на хиљаду од износа, који ову своту премашује.

Ове пристојбе наплаћују се отписивањем од рачуна.

Од провизије су ипак ослобођени:

а) уписи у терет у клириншком промету;

б) износи, које разашиље уред поштанске штедионице поштанским напутницама;

в) износи отписани ради куповања вриједносних папира за рачун учесника у чековном промету, напокон

г) све пристојбе, провизије и т. д., које се отписују у корист уреда поштанске штедионице.

13. Promet doznakama.

Doznake primaocima isplata, koji kod nekog zavoda, koji stoji u prometu doznakama sa uredom poštanske štedionice imaju ček- ili giro-konto račune, izvršit će se na zahtjev izdavača čeka doznakom iznosa na račun primaoca isplate.

14. Naputnice u gotovom.

Ako primaoc isplate nema računa kod ureda poštanske štedionice ili ako je isplata u gotovom izrično zahtjevana, to će se čekovni iznos uputiti primaocu radi isplate u gotovom. Naputnica u gotovom obavlja se:

1. Primaocima u Bosni i Hercegovini pomoću vlastitih platežnih naputnica ureda poštanske štedionice;
2. primaocima u Austriji ili Ugarskoj putem pošte pomoću poštanskih naputnica ili novčanih pisama i
3. primaocima u inozemstvu putem pošte pomoću poštanskih naputnica ili novčanih pisama ili putem neke bankovne veze, koja stoji na raspoloženju ureda poštanske štedionice.

15. Čekovni popisi (skupni čekovi).

Ima li imaoc računa da u isto vrijeme obavi više plaćanja iste vrste, to može ista provesti pomoću jednog čeka, kome treba dodati popis pojedinih plaćanja. U jedan popis se smiju uzeti samo plaćanja, koja se imadu izvršiti na isti način.

Za popis se smiju upotrebiti samo uredovno izdani formulari, koji se mogu dobiti od ureda poštanske štedionice u svežnjima po 25 komada, cijenom od 2 K 50 h za svežanj. Za svaki popis ima se izdati ček.

16. Ukamaćivanje imovine.

Imovina računa zajedno sa temeljnim ulogom ukamaćuje se do dalje naredbe sa 2 po sto na godinu. Iznosi ispod 2 K ne će se ukamaćivati. Ukamaćivanje počinje onim 1. ili 16. danom od mjeseca, koji dolazi iza uloga, a svršuje onim pošljednim ili 15. danom od mjeseca, koji je prošao prije otpisa od računa.

Dne 31. prosinca svake godine pribrojiće se kamate glavnici i od toga će se vremena takogje ukamaćavati.

Za izračunavanje kamata uzima se svaki mjesec sa 30 dana.

17. Pristojbe.

U čekovnom prometu uzimaju se osim u gornjim odredbama ustanovljenih osobitih pristojaba još i sljedeće pristojbe:

1. Manipulaciona pristojba od 4 h za svako uredovanje, koje se ima preduzeti na računu (ulog, naputnica, upisivanje u korist, upisivanje u teret).
2. Provizija za svako upisivanje u teret, i to od $^1/_4$ na hiljadu do iznosa od 6000 K, a od $^1/_8$ na hiljadu od iznosa koji ovu svotu premašuje.

Ove pristojbe naplaćuju se otpisivanjem od računa.

Od provizije su ipak oslobogjeni:

a) upisi u teret u klirinškom prometu;

b) iznosi, koje razašilje ured poštanske štedionice poštanskim naputnicama;

c) iznosi otpisani radi kupovanja vrijednosnih papira za račun učesnika u čekovnom prometu, napokon

d) sve pristojbe, provizije i t. d., koje se otpisuju u korist ureda poštanske štedionice.

13. Überweisungsverkehr.

Überweisungen an Zahlungsempfänger, welche bei einem mit dem Postsparkassenamte im Überweisungsverkehre stehenden Institute ein Scheck- oder Girokonto besitzen, werden über Verlangen des Scheckausstellers durch Überweisung des Betrages auf das Konto des Zahlungsempfängers vollzogen.

14. Bare Anweisungen.

Hat der Zahlungsempfänger kein Konto beim Postsparkassenamte oder ist die Barzahlung ausdrücklich beantragt worden, so wird der Scheckbetrag dem Empfänger zur baren Auszahlung angewiesen. Die bare Anweisung erfolgt:

1. an Empfänger in Bosnien und Hereegovina mittels eigener Zahlungsanweisungen des Postsparkassenamtes;
2. an Empfänger in Österreich oder Ungarn im Postwege mittels Postanweisung oder Geldbriefes, und
3. an Empfänger im Auslande im Postwege mittels Postanweisung oder Wertbriefes oder im Wege einer dem Postsparkassenamte etwa zur Verfügung stehenden Bankverbindung.

15. Scheckverzeichnisse (Gesamtschecks).

Wenn ein Kontoinhaber gleichzeitig mehrere Zahlungen derselben Art zu leisten hat, kann er dieselben mittels eines Schecks durchführen, dem ein Verzeichnis über die einzelnen Zahlungen beizugeben ist. In ein Verzeichnis dürfen nur Zahlungen aufgenommen werden, welche gleichartig zu vollziehen sind.

Zu den Verzeichnissen dürfen nur die amtlich aufgelegten Formulare verwendet werden, welche in Bunden zu 25 Stück zum Preise von K 2·50 für einen Bund vom Postsparkassenamte bezogen werden können. Zu jedem Verzeichnis ist ein Scheck auszustellen.

16. Verzinsung des Guthabens.

Das Guthaben des Kontos mit Einschluß der Stammeinlage wird bis auf weiteres mit 2 Prozent jährlich verzinst. Beträge unter 2 K werden nicht verzinst. Die Verzinsung beginnt mit dem auf die Einlage folgenden 1. oder 16. des Monats und endigt mit Ablauf des der Abschreibung vom Konto vorhergegangenen letzten oder 15. Monatstages.

Mit 31. Dezember eines jeden Jahres werden die Zinsen dem Guthaben zugeschlagen und von da ab gleichfalls verzinst.

Für die Zinsenberechnung wird jeder Monat zu 30 Tagen angenommen.

17. Gebühren.

Im Scheckverkehr werden außer den in den vorstehenden Bestimmungen festgesetzten besonderen Gebühren folgende Gebühren erhoben:

1. eine Manipulationsgebühr von 4 h für jede an dem Konto vorzunehmende Amtshandlung (Einlage, Anweisung, Gutschrift, Lastschrift):
2. eine Provision von jeder Lastschrift, und zwar von $^1/_4$ per mille bis zum Betrage von 6000 K und von $^1/_8$ per mille bezüglich des diese Summe übersteigenden Betrages.

Dieso Gebühren werden mittels Abschreibung vom Konto eingehoben.

Von der Provision sind jedoch befreit:

a) die Lastschriften im Clearingverkehr;

b) die mittels Postanweisung durch das Postsparkassenamt zur Versendung gelangenden Beträge;

c) die durch den Ankauf von Wertpapieren für Rechnung der Teilnehmer am Scheckverkehr in Abschreibung gebrachten Beträge; endlich

d) alle zugunsten des Postsparkassenamtes in Abschreibung kommenden Gebühren, Provisionen usw.

Зарачунавање под 1. и 2. наведених пристојби обавља се по правилу након отправка 25 извадака из рачуна за оне ставке укњижења, које су у њима наведене, али свакако концем године.

Осим тога имаду учесници за тисканице, које су им стављене на разположење, платити одређене цијене.

18. Промјене у правним односима имаоца рачуна.

Промјене у правним односима имаоца рачуна, које су за његов чековни рачун од важности, морају се пријавити уреду поштанске штедионице и доказати јавним исправама.

19. Иступ из чековног промета.

Имаоц рачуна може иступити у свако доба из чековног промета.

С друге стране опет има уред поштанске штедионице право, да имаоцу рачуна откаже рачун уз безодвлачну исплату имовине.

20. Коначне одредбе.

Дописивање имаоца чековног рачуна са уредом поштанске штедионице и са сабиралиштима ослобођено је од плаћања поштарине.

Чекови издани у чековном промету уреда поштанске штедионице потпадају биљеговини од 4 h за сваки комад, која је садржана у продајној цијени.

Изјаве додане чековима од издавача истих, за тим за уред поштанске штедионице издане пуномоћи и потврде о примањима чековних улагача просте су од биљега и пристојби.

Исто су тако прости од биљега и пристојби изваци из рачуна, што их издаје уред поштанске штедионице.

Уред поштанске штедионице не јамчи за то, да ће се благовремено укњижити уплате на рачунима и да ће се чековима подјељени налози уреду поштанске штедионице благовремено извршити.

Уред поштанске штедионице чува три године рачуне, исправе и списе, који су ријешени у чековном промету; према томе ће се рекламације само онда моћи узети у обзир, ако се поднесу у овом року.

Код рекламација, које се односе на поштанску пошиљку (поштанску напутницу, препоручено писмо и т. д.) примјењују се рокови за рекламирање, који су установљени у поштанским прописима.

Додатак.

Извршивање примитака и издатака за рачун босанско-херцеговачке земаљске управе. (Извадак из наредбе земаљске владе за Босну и Херцеговину од 1. августа 1912., бр. 178.660, гл. зак. бр. 62.)

1. Земаљска влада за Босну и Херцеговину има дијела у чековном и клириншком промету б.-х. поштанске штедионице.

2. Уз модалитете, што даље долазе, могу странке порез, биљеге, непосредне пристојбе и друге дације (осим царине), затим закупнину, цијене куповине и остало, што дугују земаљском ерару, што се плаћају код пореских уреда, плаћати и преко б.-х. поштанске штедионице и то код сваког ц. и кр. војног поштанског уреда у Босни и Херцеговини и на благајници уреда поштанске штедионице, било у готову новцу било да појединн власник конта преко чековног и клириншког промета код уреда поштанске

Zaračunavanje pod 1. i 2. navedenih pristojbi obavlja se po pravilu nakon otpravka 25 izvadaka iz računa za one stavke uknjiženja, koje su u njima navedene, ali svakako koncem godine.

Osim toga imadu učesnici za tiskanice, koje su im stavljene na raspoloženje, platiti odregjene cijene.

18. Promjene u pravnim odnošajima imaoca računa.

Promjene u pravnim odnošajima imaoca računa, koje su za njegov čekovni račun od važnosti, moraju se prijaviti uredu poštanske štedionice i dokazati javnim ispravama.

19. Istup iz čekovnog prometa.

Imaoc računa može istupiti u svako doba iz čekovnog prometa.

S druge strane opet ima ured poštanske štedionice pravo, da imaocu računa otkaže račun uz bezodvlačnu isplatu imovine.

20. Konačne odredbe.

Dopisivanje imaoca čekovnog računa sa uredom poštanske štedionice i sa sabirališima, oslobogjeno je od plaćanja poštarine.

Čekovi izdani u čekovnom prometu ureda poštanske štedionice potpadaju biljegovini od 4 h za svaki komad, koja je sadržana u prodajnoj cijeni.

Izjave dodane čckovima od izdavača istih, za tim za ured poštanske štedionice izdane punomoći i potvrde o primanjima čekovnih ulagača proste su od biljega i pristojbi.

Isto su tako prosti od biljega i pristojbi izvaci iz računa, što ih izdaje ured poštanske štedionice.

Ured poštanske štedionice ne jamči za to, da će se blagovremeno uknjižiti uplate na računima i da će se čekovima podjeljeni nalozi uredu poštanske štedionice blagovremeno izvršiti.

Ured poštanske štedionice čuva tri godine račune, ispravc i spise, koji su riješeni u čekovnom prometu; prema tome će se reklamacije samo onda moći uzeti u obzir, ako se podnesu u ovom roku.

Kod reklamacijâ, koje se odnose na poštansku pošiljku (poštansku naputnicu, preporučeno pismo i t. d.) primjenjuju se rokovi za reklamiranje, koji su ustanovljeni u poštanskim propisima.

Dodatak.

Izvršivanje primitaka i izdataka za račun bosansko-hercegovačke zemaljske uprave. (Izvadak iz naredbe zemaljske vlade za Bosnu i Hercegovinu od 1. augusta 1912., br. 178.660 gl. zak. br. 62.)

1. Zemaljska vlada za Bosnu i Hercegovinu ima dijela u čekovnom i klirinškom prometu b.-h. poštanske štedionice.

2. Uz modalitete, što dalje dolaze, mogu stranke porez, biljege, neposredne pristojbe i druge dacije (osim carine), zatim zakupninu, cijene kupovine i ostalo, što duguju zemaljskom erару, što se plaćaju kod poreznih ureda, plaćati i preko b.-h. poštanske štedionice i to kod svakog c. i kr. vojnog poštanskog uroda u Bosni i Hercegovini i na blagajnici ureda poštanske štedionice bilo u gotovu novcu, bilo da pojedini vlasnik konta preko čekovnog i klirinškog prometa kod ureda po-

Die Verrechnung der unter 1. und 2. angeführten Gebühren erfolgt in der Regel nach Abfertigung von 25 Kontoauszügen für die darin angeführten Buchungsposten, jedenfalls aber am Jahresschluße.

Überdies haben die Teilnehmer für die ihnen zur Verfügung gestellten Drucksorten die hierfür festgesetzten Ablaßpreise zu entrichten.

18. Änderungen in den rechtlichen Verhältnissen eines Kontoinhabers.

Änderungen in den rechtlichen Verhältnissen eines Kontoinhabers, die für sein Scheckkonto von Bedeutung sind, müssen dem Postsparkassenamte mitgeteilt und durch Vorlegung öffentlicher Urkunden nachgewiesen werden.

19. Austritt aus dem Scheckverkehr.

Der Inhaber eines Kontos kann jederzeit aus dem Scheckverkehr ausscheiden.

Andrerseits steht dem Postsparkassenamte das Recht zu, dem Kontoinhaber das Konto zur sofortigen Rückzahlung des Guthabens zu kündigen.

20. Schlußbestimmungen.

Die Korrespondenz der Scheckkontoinhaber mit dem Postsparkassenamte und den Sammelstellen ist von der Entrichtung des Postportos befreit.

Die im Scheckverkehr des Postsparkassenamtes ausgestellten Schecks unterliegen der Stempelgebühr von 4 h von jedem Stücke, welche in dem Verkaufspreise enthalten ist.

Die Erklärungen, welche den Schecks von dem Aussteller derselben beigesetzt werden, dann die für das Postsparkassenamt ausgestellten Vollmachten und Empfangsbestätigungen der Scheckeinleger sind stempel- und gebührenfrei.

Desgleichen sind stempel- und gebührenfrei die vom Postsparkassenamte ausgegebenen Kontoauszüge.

Seitens des Postsparkassenamtes wird eine Gewähr für rechtzeitige Buchung der Einzahlungen auf den Konti und für rechtzeitige Ausführung der dem Postsparkassenamte mittels Schecks erteilten Aufträge nicht geleistet.

Das Postsparkassenamt bewahrt im Scheckverkehr die erledigten Rechnungen, Dokumente und Schriftstücke durch drei Jahre auf; es können daher Reklamationen nur dann in Verhandlung gezogen werden, wenn sie innerhalb dieser Frist eingebracht werden.

Bei Reklamationen, welche sich auf eine Postsendung (Postanweisung, rekommandierten Briefen u. dgl.) beziehen, finden die in den Postvorschriften festgesetzten Reklamationsfristen Anwendung.

Anhang.

Vollzug von Einnahmen und Ausgaben für Rechnung des bosnisch-hercegovinischen Landesverwaltung. (Auszug aus der Verordnung der Landesregierung für Bosnien und die Hercegovina vom 1. August 1912, Nr. 178.660 G. B. Nr. 62.)

1. Die Landesregierung für Bosnien und die Hercegovina ist Teilnehmer an dem Scheck- und Clearingverkehre der b.-h. Postsparkassa.

2. Die Parteien können Einzahlungen an Steuern, Stempeln und unmittelbaren Gebühren und sonstigen Abgaben (mit Ausnahme der Zollzahlungen), dann an Pachtzinsen, Kaufschillingen und sonstigen Schuldigkeiten gegenüber dem Landesärar, welche an ein Steueramt zu entrichten sind, auch im Wege der b.-h. Postsparkassa und zwar entweder in barem, bei jedem k. u k. Militärpostamte in Bosnien und der Hercegovina und bei der Kassa des Postsparkassenamtes

штедионице наложи пренос дотичног износа са свога конта на конто земаљске владе.

Кад се хоће на тај начин нешто платити или пренијети, треба за то употријебити црвени уплатни лист, што је нарочито за ту сврху начињен, а може се добити за 3 х. по комаду код ц. и кр. војних поштанских уреда, продавача марки и уреда поштанске штедионице.

Да се тај уплатни лист прими за ефектуирање, мора се тако испунити, да му у дијелу: потврди о примању, а тако исто и у дијелу: листу за полагање, буде у бројевима назначен износ, кога треба платити, а у дијелу: потврди о примању, осим тога и словима, затим тачно име уреда, коме треба платити, а у дијелу: листу за полагање, осим тога посве разумљиво име и презиме плаца, његово занимање (обрт) и пребивалиште уз потанку назнаку стана, а нарочито треба потанко назначити врсту дотичног плаћања (да ли је и који порез, пристојба или друго дуговање) и друге потанке податке (датум и број налога за плаћање, што је предмет плаћања или уредску исправу, која је темељ том плаћању).

Ако се хоће тако платити, да се пренесе који износ од појединог конта, што се налази код уреда поштанске штедионице, па конто земаљске владе, треба уједно са редовно испуњеним уплатним листом послати уреду поштанске штедионице и по пропису испуњени чек, који гласи на исти износ.

3. Да се при плаћању може лакше употријебити поштанска штедионица, може се налозима за плаћање за бадава приложити обични лист за полагање поштанске штедионице, који је плаве боје.

4. Кад се употријеби црвени уплатни лист, а тако и обични (плави) лист за полагање поштанске штедионице замјењује поштанским уредом потврђена потврда о примању, редовно потврду порезног уреда, и тај ће уред давати нарочиту потврду за примање само:

а) ако дотична странка то жели и за то прилијепи страга на уплатном листу марку, која иде на дописну карту или на затворени лист.

б) И у другим осим под *а)* назначеним случајевима даваће се нарочита потврда о примитку, ако треба плаћени износ другачије срачунати, него што стоји у очитовању дотичне странке.

5. Земаљска влада даје, да се исплате, што се чине на основи њезиних дознака, изузевши исплате у ефективном злату, врше чеком земаљске владе преко б.-х. поштанске штедионице за рачун њезиног чековног конта и то или готовим новцем или, ако прималац исплате припада клириншком промету б.-х. штедионице, уписом у корист његова потраживања.

При исплати у готовом новцу, а тако и при упису у корист потраживања не могу се пристојбе за биљеге, што су потребне за износ, који се исплаћује, намирити биљезима, већ ће се наплатити непосредно.

За исплату уписом у корист потребно је очитовање странке, која је власна на примитак, да се подвргава одбијању биљега.

štanske štedionice naloži prenos dotičnog iznosa sa svoga konta na konto zemaljske vlade.

Kad se hoće na taj način nešto plaliti ili prenijeti, treba za to upotrijebiti crveni uplatni list, što je naročito za tu svrhu načinjen, a može se dobiti za 3 h po komadu kod c. i kr. vojnih poštanskih ureda, prodavača marki i ureda poštanske štedionice.

Da se taj uplatni list primi za efektuiranje, mora se tako ispuniti, da mu u dijelu: potvrdi o primanju, a tako isto i u dijelu: listu za polaganje, bude u brojevima naznačen iznos, koga treba platiti, a u dijelu: potvrdi o primanju, osim toga i slovima, zatim tačno ime ureda, kome treba platiti, a u dijelu: listu za polaganje, osim toga posve razumljivo ime i prezime placa, njegovo zanimanje (obrt) i prebivalište uz potanku naznaku stana, a naročito treba potanko naznačiti vrstu dotičnog plaćanja (da li je i koji porez, pristojba, ili drugo dugovanje) i druge potanke podatke (datum i broj naloga za plaćanje, što je predmet plaćanja ili uredsku ispravu, koja je temelj tom plaćanju).

Ako se hoće tako platiti, da se prenese koji iznos od pojedinog konta, što se nalazi kod ureda poštanske štedionice, na konto zemaljske vlade, treba ujedno sa redovno ispunjenim uplatnim listom poslati uredu poštanske štedionice i po propisu ispunjeni ček, koji glasi na isti iznos.

3. Da se pri plaćanju može lakše upotrijebiti poštanska štedionica, može se nalozima za plaćanje za badava priložiti obični list za polaganje poštanske štedionice, koji je plave boje.

4. Kad se upotrijebi crveni uplatni list, a tako i obični (plavi) list za polaganje poštanske štedionice zamijenjuje poštanskim uredom potvrgjena potvrda o primanju, redovno potvrdu porcznog ureda, i taj će ured davati naročitu potvrdu za primanje samo:

a) ako dotična stranka to želi i za to prilijepi straga na uplatnom listu marku, koja ide na dopisnu kartu ili na zatvoreni list.

b) I u drugim osim pod *a)* naznačenim slučajevima davaće se naročita potvrda o primitku, ako treba plaćeni iznos drugačije sračunati, nego što stoji u očitovanju dotične stranke.

5. Zemaljska vlada daje, da se isplate, što se čine na osnovi njezinih doznaka, izuzevši isplate u efektivnom zlatu, vrše čekom zemaljske vlade preko b.-h. poštanske štedionice za račun njezinog čekovnog konta i to ili gotovim novcem, ili, ako primalac isplate pripada klirinškom prometu b.-h. poštanske štedionice, upisom u korist njegova potraživanja.

Pri isplati u gotovom novcu, a tako i pri upisu u korist potraživanja ne mogu se pristojbe za biljege, što su potrebne za iznos, koji se isplaćuje, namiriti biljezima, već će se naplatiti neposredno.

Za isplatu upisom u korist potrebno je očitovanje stranke, koja je vlasna na primitak, da se podvrgava odbijanju biljega.

---

oder von Kontoinhabern im Schek- und Clearingverkehre des Postsparkassenamtes durch Überweisung des entfallenden Betrages von ihrem Konto auf jenes der Landesregierung unter nachstehenden Modalitäten bewerkstelligen.

Zu jeder derartigen Einzahlung oder Überweisung ist ein zu diesem Zwecke eigens aufgelegter, bei den k. u. k. Militärpostämtern, Briefmarkenverschleissern und dem Postsparkassenamte um den Preis von 3 h per Stück erhältlicher roter Einzahlungsschein zu benützen.

Derselbe muss, um zur Effekluierung übernommen werden zu können, derart ausgefüllt sein, daß sowohl in dem als Empfangschein als in dem als Erlagschein bezeichneten Teile desselben der Betrag, welcher geleistet werden soll, in Ziffern und im Empfangscheine außerdem auch in Worten angegeben, dann der Name des Amtes, an welches geleistet werden soll, genau angesetzt, im Erlagscheine überdies der Vor- und Zuname des Einzahlers, seine Beschäftigung (sein Gewerbe) und sein Wohnort sammt näherer Wohnungsbezeichnung mit voller Deutlichkeit ersichtlich gemacht und insbesondere die Gattung und Art der beabsichtigten Zahlung (ob und welche Steuer, Gebühr oder sonstige Leistung) unter Angabe der näheren Merkmale (Datum und Nummer des Zahlungsauftrages, Bezeichnung des Objektes der Zahlung oder Beziehung des der Zahlung sonst zugrunde liegenden amtlichen Dokumentes) genau und bestimmt angeführt ist.

Erfolgt die Zahlung durch Überweisung des Betrages von einem beim Postsparkassenamte bestehenden Konto auf das Konto der Landesregierung, so ist mit dem ordnungsgemäß ausgefertigten Einzahlungscheine gleichzeitig ein auf denselben Betrag lautender vorschriftsmäßig ausgefertigter Scheck an das Postsparkassenamt einzusenden.

3. Um die Benützung der Postsparkasa bei Zahlungen zu erleichtern, können den Zahlungsaufträgen die gewöhnlichen Postsparkassenscheine mit blauem Unterdruck unentgeltlich beigeschlossen werden.

4. Sowohl bei Verwendung der roten Einzahlungscheine, als auch der gewöhnlichen (blauen) Postsparkassaerlagscheine wird in der Regel die Bestätigung jenes Steueramtes, für welches die Zahlung bestimmt ist, durch den postamtlich bestätigten Empfangschein ersetzt und eine besondere Empfangsbestätigung von diesem Amte nur erteilt:

a) wenn die Partei dies wünscht und diesen Wunsch durch Aufkleben einer der Portogebühr für eine Korrespondenzkarte oder einen geschlossenen Brief entsprechenden Briefmarke auf dem Rücken des Einzahlungscheines zu erkennen gegeben hat.

b) Auch in anderen als den sub *a)* bezeichneten Fällen dann, wenn der eingezahlte Betrag eine von der Erklärung der Partei abweichende Verrechnung erfahren muß.

5. Die Landesregierung läßt den Vollzug der Auszahlungen, welche über die in ihrem Wirkungskretse gelegenen Anweisungen zu erfolgen haben, mit Ausnahme jener, die in effektivem Golde erfolgen müssen, durch die b.-h. Postsparkassa zu Lasten ihres Schcckkontos auf Grund von Schecks und zwar entweder bar oder, wenn der Zahlungsempfänger dem Clearingverkehre der b.-h. Postsparkassa angehört, durch Gutschrift bewerkstelligen.

Sowohl bei der Barauszahlung als auch bei der Gutschrift sind die von den auszuzahlenden Beträgen entfallenden Stempelgebühren nicht in Stempelmarken, sondern unmittelbar zu entrichten.

Zur Auszahlung im Wege der Gutschrift ist die Erklärung der bezugsberechtigten Partei notwendig, daß sie sich dem Stempelabzuge unterwirft.

B. Посао са вриједносним папирима (ефектима).

Уред поштанске штедионице обавља на захтјев и за рачун својих улагача у штедном промету и својих имаоца чековних рачуна куповање босанско-херцеговачких земаљских задужница, задужница јединственог државног дуга, државног дуга краљевина и земаља заступаних у царевинском вијећу и државног дуга земаља угарске круне, затим оних босанско-херцеговачких те аустријских и угарских вриједносних папира, на које је уреду поштанске штедионице законом дозвољено давати зајмове и у колико је уред поштанске штедионице у стању да иста обави, преузима купљене ефекте у похрану и управу и посредује њихову продају.

Улагачи (полагачи) у штедном промету и имаоци чековних рачуна, који желе, да се из њихове имовине купе ефекти, имају да употребе за куповни налог формуларе уредовно издане, који се у случају потребе бесплатно издају од сабиралишта, те исти формулар (улагачи на штедњу са уложном књижицом) према штампаном тексту испунити и послати уреду поштанске штедионице у Сарајеву.

Купљени ефекти ће се на захтјев наручитеља или послати на његове трошкове и опасност, на адресу, која је у куповном налогу назначена, или ће их уред поштанске штедионице узети у депо.

Ефекти се похрањују уз јамство за њихову врсту, број комада, остатак купона и код папира, који се амортизирају за бројеве.

О депонираним ефектима издаће уред поштанске штедионице „рентовну књижицу“ и послати депоненту, улагачу (полагачу) на штедњу или имаоцу чековног рачуна. Рентовна књижица гласи на име и служи, да се у њу уносе податци, који се односе на депо, као и све промјене, које настану у стању депоа. — У ту сврху се мора сваки пут послати рентовна књижица са односном молбом уреду поштанске штедионице, када има настати каква промјена у депоу или када се то затражи.

Уред поштанске штедионице прима од својих улагача на штедњу или имаоца чековних рачуна и такве ефекте, које им није купио уред поштанске штедионице. Вриједносни папири, који су за депонирање одређени, морају се уз прилог рентовне књижице, ако је иста већ издана, предати изјавом о полагању благајни уреда поштанске штедионице у Сарајеву или јој послати. Формулари за изјаве о полагању даваће се бесплатно од сабиралишта.

За похрану и управу ефеката урачунаће се за свако пола године пристојба, која се у напријед плаћа од $^1/_4$ на хиљаду номиналне вриједности депонираних вриједносних папира најмање 25 хелера. Доспјеле пристојбе одбиће се од утржка купона.

Купоне депонираних вриједностних папира наплатиће уред поштанске штедионице у роковима доспјелости, и у колико не иредлежи противна молба, приписати ће дотичном штедовном или чековном рачуну.

Улагачи на штедњу обавијестиће се помоћу напутнице купона о обављеном припису и могу дозначени износ кроз два мјесеца код неког поштанског уреда дати унијети у уложну књижицу предавши напутницу. Имаоци чековног рачуна обавјешћују се о упису утршка од купона у њихов рачун помоћу изватка из рачуна.

C. Posao sa vrijednosnim papirima (efektima).

Ured poštanske štedionice obavlja na zahtjev i za račun svojih ulagača u štednom prometu i svojih imaoca čekovnih računa kupovanje bosansko-hercegovačkih zemaljskih zadužnica, zadužnica jedinstvenog državnog duga, kraljevinâ i državnog duga kraljevinâ i zemalja zastupanih u carevinskom vijeću i državnog duga zemalja ugarske krune, zatim onih bosansko-hercegovačkih, te austrijskih i ugarskih vrijednosnih papira, na koje je uredu poštanske štedionice zakonom dozvoljeno davati zajmove i u koliko je ured poštanske štedionice u stanju da ista obavi, preuzima kupljene efekte u pohranu i upravu i posreduje njihovu prodaju.

Ulagači (polagači) u štednom prometu i imaoci čekovnih računa, koji žele, da se iz njihove imovine kupe efekti, imaju da upotrebe za kupovni nalog formulare uredovno izdane, koji se u slučaju potrebe besplatno izdaju od sabirališta, te isti formular (ulagači na štednju sa uložnom knjižicom) prema štampanom tekstu ispuniti i poslati uredu poštanske štedionice u Sarajevu.

Kupljeni efekti će se na zahtjev naručitelja ili poslati na njegove troškove i opasnost, na adresu, koja je u kupovnom nalogu naznačena, ili će ih ured poštanske štedionice uzeti u depô.

Efekti se pohranjuju uz jamstvo za njihovu vrstu, broj komada, ostatak kupona i kod papira, koji se amortiziraju za brojeve.

O deponiranim efektima izdaće ured poštanske štedionice „rentovnu knjižicu“ i poslati deponentu, ulagaču (polagaču) na štednju ili imaocu čekovnog računa. Rentovna knjižica glasi na ime i služi, da se u nju unose podaci, koji se odnose na depô, kao i sve promjene, koje nastanu u stanju depoa. — U tu svrhu se mora svaki put poslati rentovna knjižica sa odnosnom molbom uredu poštanske štedionice, kada ima nastati kakva promjena u depou ili kada se to zatraži.

Ured poštanske štedionice prima od svojih ulagača na štednju ili imaoca čekovnih računa i takve efekte, koje im nije kupio ured poštanske štedionice. Vrijednosni papiri, koji su za deponiranje odregjeni, moraju se uz prilog rentovne knjižice, ako je ista već izdana, predati izjavom o polaganju blagajni ureda poštanske štedionice u Sarajevu ili joj poslati. — Formulari za izjave o polaganju davaće se besplatno od sabirališta.

Za pohranu i upravu efekata uračunaće se za svako pola godine pristojba, koja se u naprijed plaća od $^1/_4$ na hiljadu nominalne vriednosti deponiranih vrijednosnih papira najmanje 25 helera. Dospjele pristojbe odbiće se od utržka kupona.

Kupone deponiranih vrijednostnih papira naplatiće ured poštanske štedionice u rokovima dospjelosti, i u koliko ne predleži protivna molba, pripisati dotičnom štedovnom ili čekovnom računu.

Ulagači na štednju obavijestiće se pomoću naputnice kupona o obavljenom pripisu i mogu doznačeni iznos, kroz dva mjeseca kod nekog poštanskog ureda dati unijeti u uložnu knjižicu predavši naputnicu. Imaoci čekovnog računa obavješćuju se o upisu utrška od kupona u njihov račun pomoću izvatka iz računa.

C. Effektengeschäft.

Das Postsparkassenamt besorgt über Verlangen und für Rechnung seiner Spareinleger und seiner Scheckkontoinhaber den Ankauf von bosnisch-hercegovinischen Landesschuldverschreibungen, von Schuldverschreibungen der einheitlichen Staatsschuld, der Staatsschuld der im Reichsrat vertretenen Königreiche und Länder und der Staatsschuld der Länder der ungarischen Krone, dann jener bosnisch-hercegovinischen, dann österreichischen oder ungarischen Wertpapiere, deren Belehnung dem Postsparkassenamte gesetzlich gestattet ist, und soweit das Postsparkassenamt dieselben zu besorgen in der Lage ist, übernimmt die angekauften Effekten in Verwahrung und Verwaltung und vermittelt deren Verkauf.

Spareinleger (Erleger) und Scheckkontoinhaber, welche wünschen, daß aus ihren Guthaben Effekten angekauft werden, haben für den Kaufauftrag amtlich aufgelegte Formulare, welche von den Sammelstellen im Bedarfsfall unentgeltlich verabfolgt werden, in Verwendung zu nehmen und das dem Vordruck entsprechend ausgefüllte Formular (Spareinleger samt dem Einlagebuch) an das Postsparkassenamt in Sarajevo zu senden.

Die angekauften Effekten werden je nach Verlangen des Auftraggebers entweder auf seine Kosten und Gefahr an die im Kaufauftrag angegebene Adresse gesendet oder vom Postsparkassenamte in Depot genommen.

Die Aufbewahrung der Effekten erfolgt unter Gewährleistung für Gattung, Stückzahl, Couponausstand und bei amortisierbaren Papieren für die Nummern.

Über die deponierten Effekten wird vom Postsparkassenamte ein „Rentenbuch“ ausgefertigt und dem Deponenten — Spareinleger (Erleger) oder Scheckkontoinhaber — übersendet. Das Rentenbuch lautet auf Namen und dient zur Eintragung der das Depot betreffenden Daten sowie aller im Stande des Depots jeweilig eintretenden Veränderungen. Es ist zu diesem Zwecke jedesmal, wenn eine Veränderung im Depot eintreten soll, mit dem bezüglichen Ansuchen oder über Aufforderung an das Postsparkassenamt einzusenden.

Das Postsparkassenamt übernimmt von seinen Spareinlegern und Scheckkontoinhabern auch solche Effekten, welche sie nicht durch das Postsparkassenamt haben ankaufen lassen. Die zur Deponierung bestimmten Wertpapiere sind unter Beischluß des Rentenbuches, wenn ein solches bereits ausgestellt ist, mittels Erlagserklärung bei der Kasse des Postsparkassenamtes in Sarajevo zu übergeben oder an diese zu übersenden. Formulare zu den Erlagserklärungen werden von den Sammelstellen unentgeltlich abgegeben.

Für die Verwahrung und Verwaltung der Effekten wird für jedes Halbjahr eine im Vorhinein zu entrichtende Gebühr von $^1/_4$ per Mille des Nominalwertes der deponierten Wertpapiere, mindestens 25 h berechnet. Die fälligen Gebühren werden von den Couponerlösen in Abzug gebracht.

Die Coupons der deponierten Wertpapiere werden vom Postsparkassenamte an den Fälligkeitsterminen eingezogen und, wofern kein gegenteiliges Ansuchen vorliegt, dem bezüglichen Spar- oder Scheckkonto gutgeschrieben.

Spareinleger werden von der erfolgten Zuschreibung mittels einer Couponanweisung verständigt und können den angewiesenen Betrag binnen zwei Monaten bei einem Postamt gegen Abgabe der Anweisung in das Einlagebuch eintragen lassen. Scheckkontoinhaber werden von der Gutschrift des Couponerlöses auf ihr Konto mittels Kontoauszuges verständigt.

Депонент може захтијевати, да се њему или једној од њега означеној адреси in natura пошаљу доспјели купони његових депонираних вриједносних папира. Такођер може дати, да се утржак купона њему или трећим особама пошаље или уплше у корист неког чековног рачуна.

Уред поштанске штедионице набавља обновљене купонске листове за депониране вриједносне папире.

Депонент може у свако доба затражити, да му се његови депоннрани ефекти или један дио истих пошаље или прода.

Депонент је дужан пажљиво чувати рентовну књижицу, те трпи сву штету, која би настала отуда, што се је рентовна књижица изгубила или је нестало или што се је неовлаштено употребила, ако није благовремено обавјестио уред поштанске штедионице, како би запријечио издавања неовлаштеним.

Депоненти, који желе, да се њихови код уреда поштанске штедионице депоновани ефекти продаду, имају за продајне молбе да употребе уредовно издане формуларе, који се у случају потребе бесплатно могу добити од сабиралишта, те формулар испуњен према штампаном тексту, послати уреду поштанске штедионице.

Молби треба приклопити рентовну књигу, а ако се жели, да се у исто вријеме утржак уплше у корист чековног рачуна и уложну књижицу.

Уред поштанске штедионице преузима предају на винкулацију оних ефеката, који се имају купити из имовине улагача на штедњу или имаоца чековних рачуна или које се већ налазе у похрани код уреда поштанске штедионице.

Deponent može zahtijevati, da se njemu ili ednoj od njega označenoj adresi in natura pošalju dospjeli kuponi njegovih deponiranih vrijednosnih papira. Takogje može dati, da se utržak kupona njemu ili trećim osobama pošalje ili upiše u korist nekog čekovnog računa.

Ured poštanske štedionice nabavlja obnovljene kuponske listove za deponirane vrijednosne papire.

Deponent može u svako doba zatražiti, da mu se njegovi deponirani efekti ili jedan dio istih pošalje ili proda.

Deponent jc dužan pažljivo čuvati rentovnu knjižicu, te trpi svu štetu, koja bi nastala otuda, što se je rentovna knjižica izgubila ili e nestalo ili što sc je neovlašteno upotrebila, ako nije blagovremeno obavjestio ured poštanske štedionice, kako bi zapriječio izdavanja neovlaštenim.

Deponenti, koji žele, da se njihovi kod ureda poštanske štedionice deponovani efekti prodadu, imaju za prodajne molbe da upotrebe uredovno izdane formulare, koji se u slučaju potrcbe besplatno mogu dobiti od sabirališta, te formular ispunjen prema štampanom tekstu, poslati uredu poštanske štedionicc.

Molbi treba priklopiti rentovnu knjigu, a ako se želi, da se u isto vrijeme utržak upiše u korist čekovnog računa i uložnu knjižicu.

Ured poštanskc štedionice preuzima predaju na vinkulaciju onih efekata, koji se imaju kupiti iz imovine ulagača na štednju ili imaoca čekovnih računa ili koje se već nalaze u pohrani kod ureda poštanske štedionice.

Der Deponent kann verlangen, daß die fälligen Coupons seiner deponierten Wertpapiere an ihn oder eine von ihm bezeichnete Adresse in natura übersendet werden. Auch steht ihm frei, den Erlös der Coupons sich selbst oder dritten Personen übersenden oder auf ein Scheckkonto gutschreiben zu lassen.

Das Postsparkassenamt besorgt die Erneuerung der Couponbogen für die deponierten Wertpapiere.

Der Deponent kann jederzeit die Zusendung oder den Verkauf seiner deponierten Effekten oder eines Teiles derselben verlangen.

Der Deponent ist verpflichtet, das Rentenbuch sorgfältig aufzubewahren und trägt alle Nachteile, welche aus dem Verlust, Abhandenkommen oder aus einem unbefugten Gebrauch des Rentenbuches erwachsen, wenn er nicht rechtzeitig das Postsparkassenamt benachrichtigt hat, um Ausfolgungen an Unberechtige zu verhüten.

Deponenten, welche ihre im Postsparkassenamte deponierten Effekten veräußern wollen, haben für Verkaufsansuchen amtlich aufgelegte Formulare, welche von den Sammelstellen im Bedarfsfall unentgeltlich verabfolgt werden, in Verwendung zu nehmen und das dem Vordruck entsprechend ausgefüllte Formular an das Postsparkassenamt zu senden.

Dem Gesuch ist das Rentenbuch und, wenn gleichzeitig die Gutschrift des Erlöses auf das Sparkonto gewünscht wird, das Einlagebuch beizuschließen.

Das Postsparkassenamt übernimmt es, Effekten, welche aus dem Guthaben der Spareinleger oder Scheckkontoinhaber angekauft werden sollen oder welche sich bereits in Aufbewahrung des Postsparkassenamtes befinden, zur Vinkulierung einzureichen.

K. U. K. HOF-TUCH-, UNIFORMEN- UND UNIFORM-SORTEN-FABRIKEN

Wilhelm BECK & SOHNE

ZENTRALBUREAU: WIEN, VI/2, HIRSCHENGASSE 25

FABRIKEN: WIEN, VI/2, HIRSCHENGASSE 25, HUMPOLETZ, BÖHMEN. — VERTRETUNG: SARAJEVO, DOLNJI HISETA 7

Lieferanten für Uniformbekleidung und Ausrüstung der bosnisch-hercegovinischen Behörden.

43

Izvadak iz općih odredaba i tarifa za poštu, telegraf i telefon
Извадак из опћих одредаба и тарифа за пошту, телеграф и телефон
Auszug aus den allgemeinen Post-, Telegraphen- und Telephon-bestimmungen u. Tarifen

u prometu Bosne i Hercegovine te s inozemstvom. — у промету Босне и Херцеговине те с иностранством. — für den Verkehr in Bosnien-Hercegovina und nach dem Auslande.

A. Tarifa za poštanske listovne pošiljke. — *A.* Тарифа за поштанске листовне пошиљке. — *A.* Tarif für Briefpostsendungen.

Nach Куда? Kuda?	Briefe Листови Listovi: Težina / Gewichtsprogression	Briefe: plaćeno — frankiert	Briefe: neplaćeno — unfrankiert	Dopisnice Korrespondenzkarten: jednostavne — einfach	Dopisnice: s odgovorom — mit Antwort	Štampane stvari Drucksachen: Težina / Gewichtsprogression	Štampane stvari: plaćeno — frankiert	Roba za pokus Warenproben: Težina / Gewichtsprogression	Roba za pokus: plaćeno — frankiert	Poslovni papiri Geschäftspapiere: Težina / Gewichtsprogression	Poslovni papiri: plaćeno — frankiert	Rekomandacija — Rekommandationsgebühr	Povratni recepis — Rückschein
	h			h		h		h		h		h	
Bosna i Hercegovina[1]) Austro-Ugarska Deutschland	do–do–bis 20 *g*	10	20	5	10	do–do–bis 50 *g*	[2]) 3	do–do–bis 250 *g*	10				
	„ 250 „	20	30			„ 100 „	5	„ 350 „	20				
						„ 250 „	10	dopustivo do / zulässig bis 350 *g*		nedopustivo unzulässig		25	25
						„ 500 „	20						
						„ 1000 „	30						
Srbija Serbien	za svakih / für je 20 *g*	10	20	5	10	za svakih / für je 50 *g*	5	za svakih / für je 50 *g*	5	za svakih / für je 50 *g*	5	25	25
								najmanje / mindestens ...	10	najmanje / mindestens ...	25		
Druge zemlje svjetskog poštanskog saveza[3]) Den übrigen Weltpostvereinsländern[3])	do / do / bis 20 *g*	25	50	10	20	za svakih / für je 50 *g*	5	za svakih / für je 50 *g*	5	za svakih / für je 50 *g*	5	25	25
	dalnjih / daljnih / f. je weit. 20 *g*	15	30					najmanje / mindestens ...	10	najmanje / mindestens ...	25		
Земље, што нијесу у савезу Zemlje, što nijesu u savezu Nichtvereinsländern	до / do / bis 20 *g*	25	50	10	20	за сваких / za svakih / für je 50 *g*	5	за сваких / za svakih / für je 50 *g*	5	за сваких / za svakih / für je 50 *g*	5	25	—
	даљних / daljnih / f. je weit. 20 *g*	15	30				[4])	најмање / najmanje / mindestens ...	10	најмање / najmanje / mindestens ...	25		

[1]) Za korespondenciju iz Bosne i Hercegovine i u nju, ako je valja otpremati c. i kr. ratnim brodovima, koji se nalaze u stranim vodama, vrijede pristojbe i uvjeti pošiljanja kao za promet s Austro-Ugarskom.

[1]) За кореспонденцију из Босне и Херцеговине и у њу, ако је ваља отпремати ц. и кр. ратним бродовима, који се налазе у страним водама, вриједе пристојбе и увјети пошиљања као за промет с Аустро-Угарском.

[1]) Für die mit den in fremden Gewässern befindlichen k. u. k. Kriegsschiffen zu befördernden Korrespondenzen aus und nach Bosnien-Hercegovina gelten die Taxen und Versendungsbedingungen des Verkehres mit Österreich-Ungarn.

[2]) Snižene pristojbe za slanje štampanih stvari za slijepce (samo u unutarnjem prometu kao i u prometu s Austrijom):

[2]) Снижене пристојбе за слање штампаних ствари за слијепце (само у унутарњем промету као и у промету с Аустријом):

[2]) Ermäßigte Gebühr für Sendungen in Blindendruck (nur für den internen Verkehr wie auch für den Verkehr mit Österreich):

до 50 *g* ..... 3 h
преко 50 *g* „ 100 „ ..... 5 „
„ 100 „ „ 1000 „ ..... 10 „
преко 1000 *g* до 2000 *g* ..... 20 h
„ 2000 „ „ 3000 „ ..... 30 „

[3]) Izračunane pristojbe u svjet. pošt. prometu: — [3]) Израчунане пристојбе за писма у свјетском поштанском промету: — [3]) Ausgerechnete Gebühren für Briefe des Weltpostverkehres:

	Plaćeno Frankiert K	Plaćeno Frankiert h	Neplaćeno Unfrankiert K	Neplaćeno Unfrankiert h
До–Do–Bis 20 *g*	—	25	—	50
Преко–Preko / Über 20 *g* do–do bis 40 *g*	—	40	—	80
„ 40 „ „ 60 „	—	55	1	10
„ 60 „ „ 80 „	—	70	1	40
„ 80 „ „ 100 „	—	85	1	70

	Plaćeno Frankiert K	Plaćeno Frankiert h	Neplaćeno Unfrankiert K	Neplaćeno Unfrankiert h
Преко–Preko / Über 100 *g* do–do bis 120 *g* ..	1	—	2	—
„ 120 „ „ 140 „ ..	1	15	2	30
„ 140 „ „ 160 „ ..	1	30	2	60
„ 160 „ „ 180 „ ..	1	45	2	90
„ 180 „ „ 200 „ ..	1	60	3	20

[4]) U Perziji mora se za svaku pošiljku štampanih stvari iz inozemstva prigodom primitka platiti 3 šahisa (= 5 helera).

[4]) У Перзији мора се за сваку пошиљку штампаних ствари из иностранства пригодом примитка платити 3 шахиза (= 5 хелера).

[4]) In Persien wird vom Empfänger für jede aus dem Auslande eingelangte Drucksachensendung die Gebühr von 3 Schahis (= 5 Heller) eingehoben.

Експресне пошиљке.

Листовне поштанске пошиљке сваке руке могу ее дати доставити експресно: у унутарњем промету Босне и Херцеговине само у мјеста с поштом (изузете су мјесне пошиљке*) и у саобраћају с Аустријом **), Угарском, Аргентином (само у градове BuenosAyres, Rosario и La Plata допустиво); Белгија, Чиле, Колумбија (само у Bogotu), Коста Рика (само у мјеста с поштом), Данска (само у мјеста с поштом), Данске Антиле, Њемачка, Француска с Монаком и Алжиром, француска Индокина, Велика Британија (недјељом доставља се експресна пошиљка само у Лондону и једино онда, ако је на пошиљци означено „Express Delivery on Sunday“ — „Експресна доставa у недјељу“). Британске колоније: Бр. Guyana, Mauritius (само у Bambous), Beau-Bassin, Central-Flacq, Curepipe, Flacq, Mahebourg, Moka, Pampelmousses, Phoenix, Port Louis, Quatre-Bornes, Rose Hill, Rose Belle, Saint Piere, Souillac, Union Vale, Vacoas), St. Lucia, Sierra Leone (само у подручје Freetown, Cayman — оточје (само у Georgtown). Италија са колонијом Еритрејом, Јапан са Формозом и с јапанским поштанск. уредима у Кини (у промету с јапанским пошт. уредима у Манџурији и у јапан. Сахалину (Karafuto) нијесу допустиве експресне пошиљке); Кореја, Либерија (само у Buchanan, Edinu, Greenville, Harper и Монровија), Луксембуршка, Црна Гора (само у мјеста с поштом), Низоземска, Парагвај (само у Asuncion), Португалска, португишке колоније, Шведска (само у Gothenburg, Malmö и Stockholm), Швицарска, Србија (само у мјеста с поштом), Сијам (само у мјеста с поштом) и јужноафрикански савез (Капколонија, Трансвал).

Пристојбе. За експресну доставу, односно за авизирање у самом пошт. мјесту, износи пристојба 30 х, те је мора одашиљач унапријед платити, прилијепивши на пошиљку односне листовне марке.

Експресне пошиљке у доставном подручју самога пошт. уреда нијесу допустиве.

Листовне пошт. пошиљке поузећем.

Листовне пошт. пошиљке еваке руке могу се разашиљати у унутарњем промету с Аустро-Угарском, затим с Белгијом, Данском са Фарејерским оточјем и Исландијом, Њемачком, укључиво с њем. пошт. уредима у Кини и Мароку (осим Алкасара и Мекнеса, адреса: „Deutsche Post“ или „Poste Allemande“ — „Њемачка пошта“), с Њем. Новом Гвинејом, Њем. Источном Африком, Њем. Југозападном Африком, Камерупом, Кијаучуом, Самоом (све пошиљке поузећем морају се у Апији примити) и Тогом, Каролински*), Марианеки*), Маршалеки*) и Палауски отоци*), Француском с Монаком и Алжиром, Италијом с колонијом Еритрејом, са талијанским пошт. уредима у Триполису (Африка) и Бенгазију и с републиком Сан Марино, с Луксембуршком, Низоземском, Румуњеком, Швицарском, Србијом (допустиво само у мјеста, за која се поштанске напутнице могу примати), с Турском (ц. кр. пошт. уреди), с Тунисом, до износа од 1000 К (1000 франака односно 800 марка) затим у Данску и Румуњеку до износа од 720 скандинавских круна (односно 1.000 леја) као препоручене пошиљке поузећем. Оне су подвргнуте већ према мјесту упућења истим препоручене пошиљке, а с обзиром на ограни-

*) Достављају се експресне пошиљке само између 6 сати ујутро и 8 сати навечер.

**) Доставља се ноћу једино тада, ако пошиљка имаде ознаку: „И ноћу доставити“.

Ekspresne pošiljke.

Listovne poštanske pošiljke svake ruke mogu se dati dostaviti ekspresno; u unutarnjem prometu Bosne i Hercegovine samo u mjesta s poštom (izuzete su mjesne pošiljke*) i u saobraćaju s Austrijom**), Ugarskom, Argentinom (samo u gradove Buenos-Ayres, Rosario i La Plata dopustivo); Belgija, Chile, Kolumbija (samo u Bogotu), Costa Rica (samo u mjesta s poštom), Danska (samo u mjesta s poštom), Danske Antile, Njemačka, Francuska s Monakom i Alžirom, francuska Indokina, Velika Britanija (nedjeljom dostavlja se ekspresna pošiljka samo u Londonu i jedino onda, ako je na pošiljci označeno „Express Delivery on Sunday“ „Ekspresna dostava u nedjelju“). Britske kolonije: Brit.-Guyana, Mauritius (samo u Bambons, Beau-Bassin, Central-Flacq, Curepipe, Flacq, Mahebourg, Moka, Pampelmousses, Phoenix, Port Louis, Quatre-Bornes Rose-Hill, Rose-Belle, Saint Pierre, Souillac, Union Vale, Vacoas), St. Lucia, Sierra Leone (samo u distrikat Freetown), Cayman-otočje (samo u Georgtown). Italija sa kolonijom Erythrea, Japan sa Formosom i s japanskim pošt. uredima u Kini (u prometu s japanskim pošt. zavodima, u Mandžuriji i u japan. Sachalinu (Karafuto) nijesu dopustive ekspresne prošiljke); Koreja, Liberija (samo u Buchanan, Edinu, Greenville, Harper i Monrovija), Luksemburška, Crna Gora (samo u mjesta s poštom), Nizozemska, Paraguay (samo u Asuncion), Portugalska, portugiške kolonije, Švedska (samo u Gothenburg, Malmö i Stockholm), Švicarska, Srbija (samo u mjesta s poštom), Siam (samo u mjesta s poštom) i južnoafrikanski savez (Kapkolonija, Transval).

Pristojbe. Za ckspresnu dostavu, odnosno za aviziranje u samom pošt. mjestu, iznosi pristojba 30 h, te je mora odašiljač unaprijed platiti, prilijepivši na pošiljku odnosne listovne marke.

Ekspresne pošiljke u dostavnom području samoga pošt. ureda nijesu dopustive.

Listovne pošt. pošiljke pouzećem.

Listovne pošt. pošiljke svake ruke mogu se razašiljati u unutarnjem prometu kao i u prometu s Austro-Ugarskom, zatim s Belgijom, Danskom sa Faröerskim otočjem i Islandijom Njemačkom uključivo s njemačkim pošt. uredima u Kini i Maroku (osim Alcassara i Meknesa, adresa: „Deutsche Post“ ili „Poste Allemand“-„Njemačka pošta“), s Njem. Novom Guinejom, Njem. Istočnom Afrikom, Njemačkom Jugozapadnom Afrikom, Kamerunom, Kiaučauom, Samoom (sve pošiljke pouzećem moraju se u Apiji primiti) i Togom, Karolinski*), Marianski*), Maršalski*) i Palauski otoci*), Francuskom s Monakom i Alžirom, Italijom s kolonijom Erythrejom, sa talijanskim poštanskim uredima u Tripolisu (Afrika) i Bengasi-ju i s republikom San Marino, s Luksemburškom, Nizozemskom Rumunjskom, Švicarskom, Srbijom (dopustivo samo u mjesta, za koja se pošt. naputnice mogu primati), s Turskom (c. kr. pošt. uredi), s Tunisom, do iznosa od 1.000 K (= 1.000 franaka odnosno 800 maraka), zatim u Dansku i Rumunjsku do iznosa od 720 skandinavskih kruna (odnosno 1000 leja) kao preporučene lislovne pošt. pošiljke pouzećem. One su podvrgnute već prema mjestu upućenja istim

*) Dostavljaju se ckspresne pošiljke samo izmegju 6 sati ujutro i 8 sati navečer.

**) Dostavlja sc noću samo tada, ako pošiljka imade oznaku: „I noću dostaviti“.

Expreßsendungen.

Briefpostsendungen jeder Gattung können expreß bestellt werden: im internen Verkehre Bosniens und der Hercegovina nur nach Postorten (ausschließlich der Lokalsendungen*) und im Wechselverkehre mit Österreich**), Ungarn, Argentinien (nur nach den Städten Buenos-Ayres, Rosario und La Plata zulässig) Belgien, Chile, Columbien (nur nach Bogota), Costa Rica (nur nach Postorten), Dänemark (nur nach d. Postorten), Dänische Antillen, Deutschland, Frankreich mit Monako u. Algerien, französ. Indochina, Großbritannien (an Sonntagen findet eine Expreßbestellung nur in London und auch dann nur statt. wenn die Sendungen die Angabe „Express Delivery on Sunday“ oder „Expreßbestellung am Sonntage“ tragen). Britische Kolonien: Britisch-Guyana, Mauritius (nur nach Bambous, Beau-Bassin, Central-Flacq, Curepipe, Flacq, Mahebourg, Moka, Pampelmousses, Phoenix, Port Louis, Quatre-Bornes, Rose-Hill, Rose-Belle, Saint-Pierre, Souillac, Union Vale, Vacoas), St Lucia, Sierra Leone (nur nach dem Distrikt von Freetown), Cayman-Inseln (nur nach Georgetown), Italien mit der Kolonie Erythrea, Japan mit Formosa und den japanischen Postanstalten in China (im Verkehre mit den japanischen Postanstalten in der Mandschurei und in japanisch Sachalin [Karafuto] sind Expreßsendungen nicht zulässig), Korea, Liberia (nur nach Buchanan, Edina, Greenville, Harper und Monrovia), Luxemburg, Montenegro (nur nach Postorten), Niederlande, Paraguay (nur nach Asuncion), Portugal, portugiesische Kolonien, Schweden (nur nach Gothenburg, Malmö, Stockholm), Schweiz, Serbien (nur nach Postorten), Siam (nur nach Postorten) und Südafrikanischer Bund (Kapkolonie, Transval).

Gebühren. Für die expresse Bestellung, beziehungsweise Avisierung im Postorte selbst beträgt die Gebühr 30 h und ist vom Absender im vorhinein, durch auf der Sendung angebrachte Briefmarken zu entrichten.

Expreßsendungen für den eigenen Bestellbezirk eines Postamtes sind unzulässig.

Nachnahme-Briefpostsendungen.

Briefpostsendungen jeder Gattung können im internen Verkehr sowie im Verkehre mit Österreich-Ungarn, dann mit Belgien, Dänemark, mit den Faröer-Inseln und Island, Deutschland, einschließlich der deutschen Postanstalten in China und Marokko (außer Alcassar und Meknes, Adresse: „Deutsche Post“ oder „Poste Allemande“), Deutsch-Neuguinea, Deutsch-Ostafrika, Deutsch-Südwestafrika, Kamerun, Kiautschou, Samoa (alle Nachnahmesendungen müssen in Apia in Empfang genommen werden) und Togo, Karolinen-*), Mariannen-*, Marschall-*) und Palau-Inseln*), Frankreich mit Monaco und Algier, Italien mit der Kolonie Erythrea, den italien. Postämtern in Tripolis (Afrika) u. Bengasi u. der Republik San Marino, Luxemburg, Niederlande, Rumänien, Schweiz, Serbien (nur nach den Orten zulässig, nach welchen Postanweisungen angenommen werden können), Türkei (k. k. Postämter), Tunis, bis zum Betrage von 1.000 K (= 1.000 Franken beziehungsweise 800 Mark) sowie nach Dänemark und Rumänien bis zum Betrage von 720 skandinavischen Kronen (beziehungsweise 1000 Lei) als rekommandierte Briefpostsendungen mit Nachnahme versendet werden.

*) Die Bestellung von Expreßsendungen erfolgt nur zwischen 6 Uhr morgens und 8 Uhr abends.

**) Eine Zustellung während der Nachtzeit erfolgt nur dann, wenn die Sendung den Vermerk trägt: „Auch nachts zuzustellen.“

чење тежине и мјере и на друге увјете слања, затим на јамство (без обзира на висину износа поузећем) подвргнуте су општим одредбама, које постоје у дотичним прометним релацијама за листовне поштанске пошиљке. У промету с Њемачком морају се препоручене лист. пошт. пошиљке франкирати (присилно франкирање). У унутарњем промету те у промету с Аустро-Угарском и Њемачком смију се и вриједносни листови оптеретити поузећем; иначе није допустива ознака вриједности.

taksama kao ostale preporučene pošiljke, a s obzirom na ograničenje težine i mjere i na druge uvjete slanja, zatim na jamstvo (bez obzira na visinu iznosa pouzećem) podvrgnute su općim odredbama, koje postoje u dotičnim prometnim relacijama za listovne pošt. pošiljke. U prometu s Njemačkom moraju se preporučene list. pošt. pošiljke frankirati (prisilno frankiranje). U unutarnjem prometu te u prometu s Austro-Ugarskom i Njemačkom smiju se i vrjednosni listovi opteretiti pouzećem; inače nije dopustiva oznaka vrijednosti.

Dieselben unterliegen je nach ihrem Bestimmungslande den gleichen Taxen wie sonstige rekommandierte Sendungen und in Bezug auf Gewichts- und Maßbeschränkungen und die übrigen Versendungsbedingungen, dann Haftung (ohne Rücksicht auf die Höhe des Nachnahmebetrages) den in den betreffenden Verkehrsrelationen für Briefpostsendungen im allgemeinen bestehenden Bestimmungen. Im Verkehre mit Deutschland gilt für rekommandierte Nachnahmebriefpostsendungen der Frankozwang. Im internen Verkehre und im Verkehre mit Österreich-Ungarn und Deutschland ist auch die Nachnahmebelastung von Wertbriefen zulässig; sonst ist eine Wertangabe nicht zulässig.

Од уплаћеног износа поузећем одбија се пријемна пристојба од 10 х = 10 центима те обична пристојба за поштанске наputнице врху остатка износа. Остатак се доставља поштанском наputницом одашиљачу односне пошиљке поузећем.

Od uplaćenog iznosa pouzećem odbija se prijemna pristojba od 10 h = 10 centima te obična pristojba za poštanske naputice vrhu ostatka iznosa. Ostatak se dostavlja poštanskom naputicom odašiljaču odnosne pošiljke pouzećem.

Von dem eingezahlten Nachnahmebetrag wird eine Einzugsgebühr von 10 h = 10 Zentimen und die für den restlichen Betrag entfallende gewöhnliche Postanweisungsgebühr abgezogen. Der Rest wird dem Absender der Nachnahmesendungen mittels Postanweisung übermittelt.

*) Пошиљке се достављају само у мјеста, гдје се могу приослати поштанске наputнице.

*) Pošiljke se dostavljaju samo u mjesta, gdje se mogu priposlati poštanske naputnice.

*) Nur nach Orten zulässig, nach denen Postanweisungen angenommen werden können.

B. Poštanske naputnice. — Б. Поштанске напутнице. — B. Postanweisungen.

Пошт. напутнице припуштају се код свих пошт. уреда.

Pošt. naputnice pripuštaju se kod svih pošt. ureda.

Postanweisungen sind zulässig bei allen Postämtern.

Земља — Zemlja — Nach	До износа од / Do iznosa od / Bis zum Betrage von	Писмена саопштења / Pismena saopćenja / Schriftliche Mitteilungen	Експресна достава / Ekspresna dostava / Expreßbestellung	Телеграф. пошт. наputница / Telegraf. pošt. naputica / Telegraphische Postanweisung
Bosna i Hercegovina — Bosnien und Hercegovina	1000 K	dopustivo / zulässig	dopustivo / zulässig	dopustivo / zulässig
Austro-Ugarska — Österreich-Ungarn	1000 K	dopustivo / zulässig	dopustivo / zulässig	dopustivo / zulässig
C. i kr. ratni brodovi[1]) — K. u. k. Kriegsschiffe[1])	1000 K	dopustivo / zulässig	nedopustivo / unzulässig	nedopustivo / unzulässig
Egipat s egipatskim Sudanom[2]) / Ägypten mit dem ägyptischen Sudan[2])	1000 Fr.	dopustivo / zulässig	dopustivo / zulässig	dopustivo[3]) / zulässig[3])
Argentina — Argentinien	200 Pesos	dopustivo / zulässig	dopustivo / zulässig	nedopustivo / unzulässig
Australija — Australien (Neu-Süd-Wales, Queensland, Südaustralien, Tasmanien, Viktoria, Westaustralien) Britisch-Neuguinea (Papua), Neu-Kaledonien (nur nach Numea — само пут Нумеје — samo put Numeje)[3])	40 Pf. St.	nedopustivo / unzulässig	dopustivo / zulässig	dopustivo / zulässig

[1]) Samo na zapovjedništva i na osobe, koje pripadaju štopu i momčadi c. i kr. ratnih brodova, što se u inostranim vodama nalaze. C. i kr. uprava ratne mornarice pridržaje sebi pravo, da sistira odašiljanje pošt. naputnica na ratni brod, ako na brodu nema dosta raspoloživih novaca u gotovu. U tom se slučaju naknagjuju odašiljaču iznosi pošt. naputnice i pristojbe za frankiranje.

[2]) U sva mjesta Donjeg, Srednjeg i Gornjeg Egipta do uključivo Wadi-Halfe te u ova mjesta egipatskoga Sudana: Berber, Delys, Dongola, Duem, El-Damer, El Obeid, Gallafat Gedaref, Halfa Kamp, Halfaya, Kamlin, Kassala, Kerma, Khartum (Chártum), Kosheh. Merawi, Omdurman, Sarras, Shedi, Singa, Suakim, Tokar, Wad Medani.

[3]) Poštanske naputnice preračunaje australska poštanska uprava po odnošaju 10 £ = 252·50 franaka u inostranskoj novčanoj vrijednosti.

[1]) Nur an die Kommanden und die zu den Stäben und Mannschaften der in ausländischen Gewässern befindlichen k. u. k. Kriegsschiffen gehörigen Personen. Die k. u. k. Marineverwaltung behält sich vor, die Absendung von Postanweisungen an ein Kriegsschiff zu sistieren, falls an Bord keine ausreichenden Barmittel vorhanden sind. In diesem Falle werden den Absendern die Anweisungsbeträge sowie die Frankogebühren rückerstattet.

[2]) Nach allen Orten Unter-, Mittel- und Oberägyptens bis einschließlich Wadi-Halfa und nachfolgenden Orten des ägyptischen Sudan: Berber, Delys, Dongola, Duem, El Damer, El Obeid, Gallafat, Gedaref, Halfa Camp, Halfaya, Kamlin, Kassala, Kerma, Khartum (Chártum), Kosheh, Merawi, Omdurman, Sarras, Shedi, Singa, Suakim, Tokar, Wad Medani.

[3]) Die Postanweisungen werden von der australischen Postverwaltung nach dem Verhältnis 10 £ = 252·50 Franken in die Frankenwährung umgerechnet.

Земља — Zemlja — Land	До износа од Do iznosa od Bis zum Betrage von	Писмена саопштења Pismena saopćenja Schriftliche Mitteilungen	Експресна достава Ekspresna dostava Expreß-bestellung	Телеграф. пошт. налутница Telegraf. pošt. naputnica Telegraphische Postanweisung
Belgien	1000 Franken	zulässig	zulässig	unzulässig
Brasilien[1])	1000 „	zulässig	zulässig	unzulässig
Britisch-Indien mit Beludschistan (Guadur [Gwadu] und Pasni), Birma, den Andamaneninseln, brit. Postanstalten in Aden, Bagdad, Bahrein, Basra (Bassora Busra), Bunder Abbas (Bender Abbas), Bushir (Bushire), Dschak (Yask), Linga (Lingeh), Mahommerah (Mahommerah), Mascat (Muscat) und den französischen Besitzungen in Chandernagor, Karikal, Mahé, Pondichery, Yanaon	40 Pf. St.	unzulässig	zulässig	unzulässig
Bulgarien mit Ostrumelien	500 Franken	„	unzulässig	„
Canada	200 Dollars	unzulässig	„	„
China: *a)* Deutsche Postagenturen	800 Mark	zulässig	zulässig	„
b) Französische Postanstalten	1000 Franken	„	„	„
c) Japanische Postanstalten	400 Yen	„	„	„
Dänemark mit Faröer-Inseln und Island	720 Kronen	„	unzulässig	„
Deutschland	800 Mark	„	zulässig	zulässig
Deutsch-Neuguinea	800 „	„	unzulässig	unzulässig
Deutsch-Ostafrika	800 „	„	„	„
Deutsch-Südwestafrika	800 „	„	„	„
Finnland	720 Kroner (skand.)	„	„	„
Frankreich mit Monaco und Algerien	1000 Franken	„	„	zulässig
Französische Kolonien in Westafrika (Dahomey, Elfenbeinküste, Französisch-Guinea, Französisch Kongo und Obersenegal)	500 „	unzulässig	zulässig	„
Griechenland	1000 Franken[9])	zulässig	unzulässig	unzulässig
Großbritannien und Irland	40 Pf. St.	unzulässig	„	zulässig
Großbritannische Kolonien und Besitzungen	40 „ „	„	„	unzulässig
Hawaï (Sandwich-Inseln) (nur nach Honolulu)	100 Dollar	„	zulässig	zulässig
Hongkong und den britischen Postanstalten in Hoihow (Kjung Schow) und Kiu Lung Island (Wei Hai Wei)	800 Mark	„	unzulässig	unzulässig
Italien mit San Marino und der Kolonie Erythrea	1000 Franken	zulässig	zulässig[10])	zulässig[10])
Japan mit Formosa, den Fischer- (Pescadores-) Inseln, Korea, sowie den japanischen Postämtern in den Mandschurei und Jap. Sachalin (Karafuto)	400 Yen	„	„	unzulässig
Kamerun (Deutsches Schutzgebiet)	800 Mark	„	unzulässig	„
Karolinen, Marianen und Palaos-Inseln[2])	800 „	zulässig	„	„
Kiautschou (Deutsches Schutzgebiet)[3])	800 „	unzulässig	zulässig	„
Kongostaat	1000 Franken	„	„	„
Kreta (k. k. Postämter Candia, Canea und Rettimo)	1000 „	zulässig	„	zulässig
Luxemburg	1000 „	„	„	unzulässig
Malta	1000 „	unzulässig	unzulässig	„
Montenegro	1000 K	zulässig	unzulässig	zulässig
Marokko (deutsche Postanstalten)	800 Mark	zulässig	„	„
Marshall-Inseln	800 „	„	„	„
Mexiko	10 Pfund Sterl.	unzulässig	„	„
Neuseeland	40 Pf. St.	„	zulässig	zulässig
Niederlande	480 Gulden	zulässig	„	„
Niederländisch-Ostindien	480 „	„	unzulässig	„
Norwegen	720 Kroner (skand.)	„	zulässig	„
Portorico	100 Dollar	„	„	„
Rumänien	1000 Lei	„	unzulässig	unzulässig
Rußland (europäisches, mit Ausnahme von Finnland) und die russischen Postanstalten in der Mandschurei[4])	300 Rubel	unzulässig	„	„
Samoa (deutsches Schutzgebiet)	800 Mark	zulässig	„	„
Schweden	720 Kroner	„	zulässig	„
Schweiz	1000 Franken	„	„	zulässig
Serbien	1000 „	„	unzulässig	„
Siam[5])	800 Mark	„	zulässig	unzulässig
Togo (deutsches Schutzgebiet)[6])	800 „	„	unzulässig	„
Transvaal	40 Pf. St.	unzulässig	zulässig	zulässig
Tripolis, italienische Postämter in Bengasi, Derna, Homs, Tobruk und Tripolis (Afrika)	1000 Franken	zulässig	unzulässig	unzulässig
Türkei (türkische Postämter)	22 türk. Pfund	„	„	„
Türkei (k. k. österreichische Postämter)	1000 Franken	„	„	„
Tunis	1000 „	„	„	„
Vereinigte Staaten von Amerika nebst Hawai (Sandwich-Inseln)[7]) und Portorico[8])	100 Dollars	unzulässig	„	„

[1]) Nur nach: Bahia oder (São Salvador (Staat Bahia), Belém (Staat Pará), Botafogo (Rio de Janeiro), Cortyba (Staat Paraná), Estacio de Sá (Rio de Janeiro), Florionopolis (Staat Santa Catharina), Fortalaza (Staat Ceará), Manáos (Staat Amazonas), Pernambuco oder Recife (Staat Pernambuco), Porto Alegre Staat Rio Grande do Sul), Praça Duque de Caxias (Rio de Janeiro), Praça Municipal (Rio de Janeiro). Rio de Janeiro, São Christovao (Rio de Janeiro), São Paulo (Staat São Paulo), S. Luiz (Staat Maranhao), Villa Sabel (Rio de Janeiro)

[2]) Nur nach Ponape u. Yap (Karolinen-Inseln) u. Saipan (Marianen-Inseln) Angaur u. Palaos (Palaos-Inseln). [3]) Nur nach Syfang, Litsun, Taitungtschen u. Tsingtau. [4]) Nur nach: Anda, Aschiche, Buchedu, Chailar, Charbin, Echo, Hailin, Handaochezsi, Imianpo, Jaomyn, Kuantschenzsi, Mandschuria, Mianduche, Mulin, Pogranitschnaja, Toalajtschchao, Tschalainor, Tschalansun, Nzsimi, Zizichar. [5]) Nur nach: Ayuthia, Bangkok, Chaiya, Chantoboon, Chiengmai, Chiengrai, Choompon, Korat, Lampang, Makong, Nan, Pachim, Paknampoh, Patani, Patiew, Phrapatom, Pitsanuloke, Puket, Raheng, Ratburee, Singera, Ubon. [6]) Nur nach Agome-Palime, Anecho, Atakpame, Lomé, Porto Seguro, Paeine u. Kete Kratschi. [7]) Nur nach Honolulu. [8]) Nur nach Arecibo, Mayaguez, Ponce, San Juan. [9]) Nur nach Athen, Korfu, Patras, Pyräus, Syra u. Volo, sonst bis zum Betrage von 500 Franken. [10]) Nach den Kolonien Benadir u. Erythrea nicht zulässig.

Пристојбени тарифи за пошт. напутнице.

Тариф I. за пошт. напутнице у Босни и Херцеговини и за Аустрију.

Тариф I. а за пошт. напутнице у Угарску за сваких 50 K = 10 h.

Тариф II. за пошт. напутнице на ц. и кр. ратне бродове, који се налазе у иностраним водама.

Тариф III. за пошт. напутнице у Србију и на ц. кр. пошт. уреде у Турску те за Црну Гору.

Тариф IV. за пошт. напутнице у Њемачку и Луксембуршку.

Тариф V. за пошт. напутнице у Велику Британију, британске колоније (осим Канаде, Малте, Новог Зеланда, Трансвала и Хонкона) и Русију.

Тариф VI. за пошт. напутнице у све остале земље и јужноафрикански савез.

Тариф VII. за брзојавне пошт. напутнице у Сједињене Државе из Америке и у Канаду:

Pristojbeni tarifi za pošt. naputnice.

Tarif I. za pošt. naputnice u Bosni i Hercegovini i za Austriju.

Tarif I. a za pošt. naputnice u Ugarsku za svakih 50 K = 10 h.

Tarif II. za pošt. naputnice na c. i kr. ratne brodove, koji se nalaze u inostranim vodama.

Tarif III. za pošt. naputnice u Srbiju i na c. kr. pošt. urede u Tursku te za Crnu Goru.

Tarif IV. za pošt. naputnice u Njemačku i Luksemburšku.

Tarif V. za pošt. naputnice u Veliku Britaniju, britske kolonije (osim Kanade, Malte, Novog Zelanda, Transvala i Honkona) i Rusiju.

Tarif VI. za pošt. naputnice u sve ostale zemlje i južnoafrikanski savez.

Tarif VII. za brzojavne pošt. naputnice u Sjedinjene Države iz Amerike i u Kanadu:

Gebührentarife für Postanweisungen.

Tarif I für Postanweisungen nach Bosnien-Hercegovina und Österreich.

Tarif I a für Postanweisungen nach Ungarn für je 50 K = 10 h.

Tarif II für Postanweisungen nach den in fremden Gewässern befindlichen k. u. k. Kriegsschiffen.

Tarif III für Postanweisungen nach Serbien und den k. k. Postämtern in der Türkei und Montenegro.

Tarif IV für Postanweisungen nach Deutschland und Luxemburg.

Tarif V für Postanweisungen nach Großbritannien, den britischen Kolonien (außer Canada, Malta, Neu-Seeland, Transvaal und Honkong) und Rußland.

Tarif VI für Postanweisungen nach allen übrigen Ländern, Südafrikanischer Bund.

Tarif VII für telegraphische Postanweisung nach den Vereinigten Staaten von Amerika und nach Canada:

100 K = 1 K — h	200 K = 1 K 40 h	300 K = 1 K 80 h
150 „ = 1 „ 20 „	250 „ = 1 „ 60 „	375 „ = 2 „ — „

600 K = 2 K 20 h	
1000 „ = 2 „ 40 „	

Тариф I — Tarif I

За износе до укључиво Za iznose do uključivo Für Beträge bis einschließlich	Пристојба Pristojba Gebühr K	h
20 K	—	10
100 „	—	20
300 „	—	40
600 „	—	60
1000 „	1	—

Тариф II — Tarif II

За износе до укључиво Za iznose do uključivo Für Beträge bis einschließlich	Пристојба Pristojba Gebühr K	h
50 K	—	20
100 „	—	30
300 „	—	60
600 „	—	90
1000 „	1	50

Тариф III — Tarif III

За износе до укључиво Za iznose do uključivo Für Beträge bis einschließlich	Пристојба Pristojba Gebühr K	h
50 K	—	20
100 „	—	40
300 „	—	80
600 „	1	20
1000 „	2	—

Тариф IV — Tarif IV

За износе до укључиво Za iznose do uključivo Für Beträge bis einschließlich	Пристојба Pristojba Gebühr K	h	За износе до укључиво Za iznose do uključivo Für Beträge bis einschließlich	Пристојба Pristojba Gebühr K	h
40 K	—	20	280 K	1	40
60 „	—	30	300 „	1	50
80 „	—	40	320 „	1	60
100 „	—	50	340 „	1	70
120 „	—	60	360 „	1	80
140 „	—	70	380 „	1	90
160 „	—	80	400 „	2	—
180 „	—	90	420 „	2	10
200 „	1	—	440 „	2	20
220 „	1	10	460 „	2	30
240 „	1	20	480 „	2	40
260 „	1	30	500 „	2	50

и т. д. за сваких 20 K плаћа се 10 h више све до 1000 K — i t. d. za svakih 20 K plaća se 10 h više sve do 1000 K — u. s. w. für je weitere 20 K steigt die Gebühr um 10 h bis zum Betrage von 1000 K

Тариф V — Tarif V

За износе до укључиво Za iznose do uključivo Für Beträge bis einschließlich	Пристојба Pristojba Gebühr K	h	За износе до укључиво Za iznose do uključivo Für Beträge bis einschließlich	Пристојба Pristojba Gebühr K	h
25 K	—	25	525 K	5	25
50 „	—	50	550 „	5	50
75 „	—	75	575 „	5	75
100 „	1	—	600 „	6	—
125 „	1	25	625 „	6	25
150 „	1	50	650 „	6	50
175 „	1	75	675 „	6	75
200 „	2	—	700 „	7	—
225 „	2	25	725 „	7	25
250 „	2	50	750 „	7	50
275 „	2	75	775 „	7	75
300 „	3	—	800 „	8	—

и т. д. за сваких 25 K плаћа се 25 h више све до 1000 K — i t. d. za svakih 25 K plaća se 25 h više sve do 1000 K — u s. w. für je weitere 25 K steigt die Gebühr um 25 h bis zum Betrage von 1000 K

Тариф VI — Tarif VI

За износе до укључиво Za iznose do uključivo Für Beträge bis einschließlich	Пристојба Pristojba Gebühr K	h
50 K	—	25
100 „	—	50
150 „	—	75
200 „	1	—
250 „	1	25
300 „	1	50
350 „	1	75
400 „	2	—
450 „	2	25
500 „	2	50
550 „	2	75
600 „	3	—

и т. д. за сваких 50 K плаћа се 25 h више до 1000 K — i t. d. za svakih 50 K plaća se 25 h više do 1000 K — u. s. w. für je weitere 50 K steigt die Gebühr um 25 h bis zum Betrage von 1000 K

Поштански налози.

Поштански налози до 1.000 К допуетиви су у унутарњем промету Босне и Херцеговине, у промету тих земаља е Аустро-Угарском, затим од етране ц. кр. пошт. уреда у Леванти за Босну и Херцеговину.

B. Тариф за поштанске пошиљке свешчића.

Општенито: За отпремање свезака поштом примају се: затворени вредносни листови до тежине од 250 *g*; пошт. товарни комади у пошт. мјеста колним пошт. пругама до 20 *kg*, у пошт. мјеста на жељезници до 50 *kg*. Ознака вриједности неомеђена.

Допустиво: Поузеће до 1000 К у унутарњем промету Босне и Херцеговине и у промету ових земаља с Аустријом и Угарском; експресна достава само у мјеста с пошт. уредима (пакети у тежини преко 2 *kg* а е ознаком вриједности преко 1000 К само се експресно авизирају); повратни рецепис; саопћења на одреску пропратнице; прилог појединачног писма. Вредносни листови поузећем допустиви су.

Одредбе за таксу: присилно франкирање за експресне пошиљке и пошиљке предане на повратни рецепис.

Poštanski nalozi.

Poštanski nalozi do 1.000 K dopustivi su u nutarnjem prometu Bosne i Hercegovine, u prometu tih zemalja s Austro-Ugarskom, zatim od strane c. kr. pošt. ureda u Levanti za Bosnu i Hercegovinu.

C. Tarif za poštanske pošiljke sveščića.

Općenito: Za otpremanje svezaka poštom primaju se: zatvoreni vrjednosni listovi do težine od 250 *g*; pošt. tovarni komadi u pošt. mjesta koluim pošt. prugama do 20 *kg*, u pošt. mjesta na željezn. pruzi do 50 *kg*. Oznaka vrijednosti nije omegjena.

Dopustivo: Pouzeće do 1000 K u unutarnjem prometu Bosne i Hercegovine i u prometu ovih zemalja s Austrijom i Ugarskom; ekspresna dostava samo u mjesta s pošt. uredima (paketi u težini preko 2 *kg* a s oznakom vrijednosti preko 1.000 K samo se ekspresno aviziraju); povratni recepis; saopćenja na odresku popratnice; priklop pojedinačnog pisma. Vrjednosni listovi pouzećem dopustivi su.

Odredbe za taksu: prisilno frankiranje za ekspresne pošiljke i pošiljke predane na povratni recepis.

Postaufträge.

Postaufträge bis 1.000 K sind im internen Verkehre Bosniens und der Hercegovina, im Verkehre dieser Länder mit Österreich-Ungarn, dann von den k. k. Postämtern in der Levante nach Bosnien-Hercegovina zulässig.

C. Tarif für Paketpostsendungen.

Allgemeines: Zur Beförderung mit der Paketpost werden angenommen: Geschlossene Wertbriefe bis zum Gewichte von 250 *g*; Postfrachtstücke nach Postorten an Landpostrouten bis 20 *kg*, an Postorten an der Bahn bis 50 *kg*. Wertangabe uubeschränkt.

Zulässig: Nachnahmen bis 1.000 K für den internen Verkehr in Bosnien-Hercegovina und den Verkehr dieser Länder mit Österreich und Ungarn; Expreßbestellung nur nach Orten mit Postanstalten (Pakete im Gewichte über 2 *kg* und mit einer Wertangabe über 1.000 K werden nur expreß avis ert); Rückschein; Mitteilungen auf dem Abschnitt der Begleitadresse; Beischluß eines einzelnen Briefes. Wertbriefe mit Nachnahme sind zulässig.

Taxbestimmungen: Frankierungszwang für Expreßsendungen und für gegen Rückschein aufgegebene Sendungen.

Pristojbe — Прнстојбе — Gebühren:

Tarif I za unutarnji promet Bosne i Hercegovine. — Тариф I за унутарњи промет Босне и Херцеговине. Tarif I für den internen Verkehr in Bosnien-Hercegovina.

Taksa težine — Gewichtstaxe			Vrjednosna taksa — Werttaxe			Пoузеће — Pouzeće — Nachnahme Провизија — Provizija — Provision
Težina do kilograma Gewicht bis Kilogramm	Pristojba Gebühr K	h	Vrijednost do kruna Wert bis Kronen	Pristojba Gebühr K	h	
1/2	—	30	300	—	5	1/2 процента, то су 2 h за сваке 4 К износа поузећем, но најмање 12 h. Ова ее провизија смије само једанпут зарачунати без обзира на мјесто опредјељења. 1/2 procenta, to su 2 h za svake 4 K iznosa pouzećem, no najmanje 12 h. Ova se provizija smije samo jedanput zaračunati bez obzira na mjesto opredjeljenja. 1/2 Prozent, das ist 2 h für je 4 K des Nachnahmebetrages, mindestens aber 12 h. Diese Provision darf jedoch ohne Rücksicht auf den Bestimmungsort der Sendung nur einmal aufgerechnet werden.
5	—	50	600	—	10	
6	—	60	900	—	15	
и т. д. за сваки килограм више хелера i t. d. za svaki kilogram više helera und so fort für je 1 *kg* mehr um Heller		10	и т. д. за еваких 300 К више за i t. d. za svakih 300 K više za und so fort für je 300 K mehr um		5	

Тариф II. за саобраћај Босне и Херцеговине с Аустријом морским путем (дуготрајније али јевтиније отпремање). — Tarif II. za saobraćaj Bosne i Hercegovine s Austrijom morskim putem (dugotrajnije ali jevtinije otpremanje). — Tarif II für den Wechselverkehr Bosniens und der Hercegovina mit Österreich *per mare* (der länger dauernde, aber billigere Ableitungsweg).

За неплаћене пакете и неплаћене вредносне листове убире се пошт. прирез од 12 h по комаду. Такса за т. зв. шпергут не убире ее код пакета до 5 кила.

За пакете преко 5 *kg* и вредносне листове зарачунава се поштарина за тежину и вриједност тако, као да су те пошиљке предане у Имотском, односно управљене у Имотско. Код пакета између Далмације и Босне-Херцеговине имаде се онда поштарина вазда зарачунати по II. појасу.

Za neplaćene pakete i neplaćene vrjednosne listove ubire se poštarinski prirez od 12 h po komadu. Taksa za t. zv. špergut ne ubire se kod paketa do 5 kila.

Za pakete preko 5 *kg* i vrjednosne listove zaračunava se poštarina za težinu i vrijednost tako, kao da su te pošiljke predane u Imotskom, odn. upravljene u Imotsko. Kod paketa izmedju Dalmacije i Bosne-Hercegovine imade se onda poštarina vazda zaračunati po II pojasu.

Für unfrankierte Pakete sowie für unfrankierte Wertbriefe kommt ein Portozuschlag von 12 h pro Stück einzuheben. Die Sperrguttaxe bei 5 Kilopaketen wird nicht eingehoben.

Für Pakete über 5 *kg* uud Wertbriefe wird das Gewichts- und Wertporto so berechnet wie wenn diese Sendungen in Imotski aufgegeben, bezw. nach Imotski lauten würden. Bei Paketen zwischen Dalmatien und Bosnien-Hercegoviua ist das Porto dann ausnahmslos nur nach der II. Zone zu berechnen.

Tarif III za saobraćaj Bosne i Hercegovine s Austrijom preko Ugarske (brže ali skuplje otpremanje samo na zahtjev stranke). — Тарифъ III за саобраћај Босне и Херцеговине с Аустријом преко Угарске (брже али скупље отпремање само на захтјев странке). — Tarif III für den Wechselverkehr Bosniens und Hercegovina mit Österreich durch Ungarn (der raschere aber teurere Ableitungsweg nur über Verlangen der Partei).

Поштарски тариф за тежину — Poštarinski tarif za težinu — Gewichtsporto-tarif за унутарње и аустро-угарске отпремне пруге — za unutarnje i austro-ugarske otpremne pruge — für die interne und für die österreichisch-ungarische Beförderungsstrecke									Вредносна такса — Vrjednosna taksa — Werttaxe за новчане и товарне пошиљке, чему се вазда има прирачунати такса за тежину — za novčane i tovarne pošiljke, čemu se vazda ima priračunati taksa za težinu — für Geld- und Fraehtsendungen, wozu stets die Gewiehtstaxe zuzureehnen ist		
Тежина Težina Gewieht	Ако удаљеност аустријског пошт. уреда Ako udaljenost austrijskog pošt. ureda Wenn die Entfernung des österreichischen Postamtes до 10 / do 10 / bis 10 — од 10 до 20 / od 10 do 20 / von 10 bis 20 — од 20 до 50 / od 20 do 50 / von 20 bis 50 — преко 50 / preko 50 / über 50 миља — milja — Meilen од такене границе Сл. Брод одн. Имотско износи od taksne granice S. Brod odn. Imotsko iznosi vom Taxgrenzpunkte Sl. Brod bezw. Imosehi beträgt Појас — Pojas — Zone								Крупа до укључиво Kruna do uključivo Kronen bis inklusive	K	h
	I		II		III		IV до VI IV do VI IV bis VI				
	K	h	K	h	K	h	K	h			
До 500 *g* ..... / Do 500 *g* ..... / Bis 500 *g*	—	60	—	60	—	60	—	60	100	—	11
Од 500 *g* до 5 *kg* ..... / Od 500 *g* do 5 *kg* ..... / Von 500 *g* bis 5 *kg*	—	80	—	80	—	80	—	80	300	—	17
Од 5 *kg* до 6 *kg* ..... / Od 5 *kg* do 6 *kg* ..... / Von 5 *kg* bis 6 *kg*	—	96	1	32	1	44	1	56	600	—	22
Од 6 *kg* до 7 *kg* ..... / Od 6 *kg* do 7 *kg* ..... / Von 6 bis 7 *kg*	1	12	1	54	1	78	2	02	900	—	33
Од 7 *kg* до 8 *kg* ..... / Od 7 *kg* do 8 *kg* ..... / Von 7 *kg* bis 8 *kg*	1	28	1	76	2	12	2	48	1200	—	44
Од 8 *kg* до 9 *kg* ..... / Od 8 *kg* do 9 *kg* ..... / Von 8 *kg* bis 9 *kg*	1	44	1	98	2	46	2	94	1500	—	55
Од 9 *kg* до 10 *kg* ..... / Od 9 *kg* do 10 *kg* ..... / Von 9 *kg* bis 10 *kg*	1	60	2	20	2	80	3	40	1800	—	66
и т. д. за сваки *kg* више за — i. t. d. za svaki *kg* više za — und so fort für jedes *kg* mehr um	1	16	—	22	—	34	—	46	и т. д. за сваких 300 K за 11 h више / i t. d. za svakih 300 K za 11 h više / und so fort für je 300 K um 11 h mehr		

A. Вриједносне пристојбе. — A. Vrijednosne pristojbe. — A. Wertgebühren.

Вриједност у крунама Vrijednost u krunama Wert in Kronen	Пристојба Pristojba Gebühr K	h	Вриједност у крунама Vrijednost u krunama Wert in Kronen	Пристојба Pristojba Gebühr K	h	Вриједност у крунама Vrijednost u krunama Wert in Kronen	Пристојба Pristojba Gebühr K	h	Вриједност у крунама Vrijednost u krunama Wert in Kronen	Пристојба Pristojba Gebühr K	h	Вриједност у крунама Vrijednost u krunama Wert in Kronen	Пристојба Pristojba Gebühr K	h
100	—	6												
300	—	12	6.300	1	26	12.300	2	46	18.300	3	66	24.300	4	86
600	—	12	6.600	1	32	12.600	2	52	18.600	3	72	24.600	4	92
900	—	18	6.900	1	38	12.900	2	58	18.900	3	78	24.900	4	98
и т. д. за сваких даљних 300 K или дио од 300 K више ..... / i t. d. za svakih daljnih 300 K ili dio od 300 K više ..... / und so fort für jede weiteren 300 K oder einen Teil von 300 K mehr													—	6

Б. Pristojbe za težinu. — В. Пристојбе за тежину. — B. Gewichtsgebühren.

Тежина — Težina — Gewicht	II. појас II. pojas II. Zone		III. појас III. pojas III. Zone		IV. појас IV. pojas IV. Zone		V. појас V. pojas V. Zone		VI. појас VI. pojas VI. Zone	
	до 20 геогр. миља do 20 geogr. milja bis 20 geogr. Meilen		преко 20 до 50 геогр. миља preko 20 do 50 geogr. milja über 20 bis 50 geogr. Meilen		преко 50 до 100 геогр. миља preko 50 do 100 geogr. milja über 50 bis 100 geogr. Meilen		преко 100 до 150 геогр. миља preko 100 do 150 geogr. milja über 100 bis 150 geogr. Meilen		преко 150 геогр. миља preko 150 geogr. milja über 150 geogr. Meilen	
	K	h	K	h	K	h	K	h	K	h
За пошиљке до 5 *kg* — Za pošiljke do 5 *kg* . Für Sendungen bis 5 *kg*	—	60	—	60	—	60	—	60	—	60
Преко 5 *kg* до 6 *kg* — Preko 5 *kg* do 6 *kg* . Über 5 „ bis 6 „	—	72	—	84	—	96	1	08	1	20
Преко 6 *kg* до 7 *kg* — Preko 6 *kg* do 7 *kg*. Über 6 „ bis 7 „	—	84	1	08	1	32	1	56	1	80
Преко 7 *kg* до 8 *kg* — Preko 7 *kg* do 8 *kg*. Über 7 „ bis 8 „	—	96	1	32	1	68	2	04	2	40
Преко 8 *kg* до 9 *kg* — Preko 8 *kg* do 9 *kg*. Über 8 „ bis 9 „	1	08	1	56	2	04	2	52	3	—
Преко 9 *kg* до 10 *kg* — Preko 9 *kg* do 10 *kg*. Über 9 „ bis 10 „	1	20	1	80	2	40	3	—	3	60
За сваки даљи килограм*). ..... Za svaki daljnji kilogram*) ..... Für jedes weitere Kilogramm*).....	—	12	—	24	—	36	—	48	—	60

*) Само за пошиљке кованог новца од злата, сребра, никла и бронца преко 50 до 65 *kg* у унутарњем промету и ономе с Аустро-Угарском. — *) Samo za pošiljke kovanog novca od zlata, srebra, nikla i bronca preko 50 do 65 *kg* u unutarnjem prometu i onome s Austro-Ugarskom. — *) Nur für Sendungen mit Gold-, Silber-, Nickel- und Bronzemünzen über 50 bis 65 *kg* im inländischen und im österreichisch-ungarischen Verkehre.

Пристојба за поузеће: 2 h за сваке 4 K износа поузећем, најмање 12 h.
Пристојба за експрес: 50 h.
Пристојба за повратни рецепис: 25 h.

Pristojba za pouzeće: 2 h za svake 4 K iznosa pouzećem, najmanje 12 h.
Pristojba za ekspres: 50 h.
Pristojba za povratni recepis: 25 h.

Nachnahmegebühr: 2 h für je 4 K des Nachnahmebetrages, mindestens 12 h.
Expreßgebühr: 50 h.
Rückscheingebühr: 25 h.

Тариф IV. за измјени промет у Босни, Херцеговини и Угарској. — Tarif IV. za izmjeni promet u Bosni, Hercegovini i Ugarskoj. — Tarif IV für den Wechselverkehr Bosniens und Hercegovinas und Ungarns.

1. Јединствена тарифа до 5 *kg* без обзира на даљину по комаду 60 h. Пошиљка мора бити франкирана.

2. Од 5 до 10 *kg* јединствена тарифа без обзира на даљину по комаду 1 K 60 h. Пошиљка мора бити франкирана.

3. Преко 10 *kg* рачуна се за сваки килограм бос. херц. пристојба до 10 h, више угарске пристојбе тежине по садашњој раздиоби даљине са постајом Сл. Брод као границом таксе. Пошиљка не мора бити франкирана.

4. Отпадају од таксе за жељезничке пошиљке:

a) на свесцима до 5 *kg* по комаду 90 h. Пошиљка се мора франкирати,

b) на свесцима преко 5 *kg* укључиво 10 *kg* и то по комаду 2 K 40 h. Пошиљка мора бити франкирана,

c) на свесцима преко 5 а до 10 *kg* отпада један цијели и једна половина од бос. херц. такее тежине, више угарска такса. Пошиљка не мора бити франкирана.

5. Поштанска пристојба за сваких 300 K или дио од 300 K = 10 h.

6. Пристојба за поузеће 2 h за сваке 4 K, али најмање у износу од 12 h

1. Jedinstvena tarifa do 5 *kg* bez obzira na daljinu po komadu 60 h. Pošiljka mora biti frankirana.

2. Od 5 do 10 *kg* jedinstvena tarifa bez obzira na daljinu po komadu 1 K 60 h. Pošiljka mora biti frankirana.

3. Preko 10 *kg* računa se za svaki kilogram bos. herc. pristojba od 10 h, više ugarske pristojbe težine po sadašnjoj razdiobi daljine sa postajom Sl. Brod kao granicom takse. Pošiljka ne mora biti frankirana.

4. Otpadaju od takse za željezničke pošiljke:

a) na svescima do 5 *kg* po komadu 90 h. Pošiljka se mora frankirati,

b) na svescima preko 5 *kg* uključivo 10 *kg* i to po komadu 2 K 40 h. Pošiljka mora biti frankirana,

c) na svescima preko 5 a do 10 *kg* otpada jedan cijeli i jedna polovina od bos. herc. takse težine, više ugarske takse. Pošiljka ne mora biti frankirana.

5. Poštanska pristojba za svakih 300 K ili jedan dio od 300 K = 10 h.

6. Pristojba za pouzeće 2 h za svake 4 K, ali najmanje u iznosu od 12 h.

1. Bis 5 *kg* Einheitstarif ohne Rücksicht auf die Entfernung 60 h per Stück. Frankozwang.

2. Über 5 bis einschließlich 10 *kg* Einheitstarif ohne Rücksicht auf die Entfernung 1 K 60 h per Stück. Frankozwang.

3. Über 10 *kg* bosn. herc. Gebühr 10 h per Kilogramm plus ung. Gewichtsgebühr nach der gegenwärtigen Zonenentfernung mit Taxgrenzpunkt Sl. Brod. Kein Frankozwang.

4. Als Sperrguttaxe entfällt:

a) Für Pakete bis 5 *kg* 90 h per Stück. Frankozwang,

b) für Pakete über 5 bis einschließlich 10 *kg* 2 K 40 h per Stück. Frankozwang.

c) für Pakete über 10 *kg* das anderthalbfache der b. h. Gewichtstaxe plus der ungarischen Taxe. Kein Frankozwang.

5. Wertporto 10 h für je 300 K oder einen Teil von 300 K.

6. Nachnahmegebühr 2 h für je 4 K, mindestens jedoch 12 h.

D. Telegrafski tarif. — Д. Телеграфски тариф. — D. Telegraphen-Tarif.

Земља — Zemlja — Nach	Темељна такса Temeljna taksa Grundtaxe K	h	Такса за ријеч Taksa za riječ Worttaxe K	h	Примједба Primjedba Anmerkung
Босна и Херцеговина — Bosna i Hercegovina — Bosnien-Hercegovina	—	—	—	*6	*) Таксни минимум 60 h
У мјесном промету — U mjesnom prometu — Im Lokalverkehr	—	—	—	**2	*) Taksni minimum 60 h
Аустрија, Угарска и Лихтенштајн — Austrija, Ugarska i Liechtenstein — Österreich, Ungarn und Liechtenstein	—	—	—	*6	
Алжир — Alžir — Algier	—	60	—	31	*) Taxminimum 60 h
Азорско острвље — Azorsko ostrvlje — Azoren	—	60	—	93	
Белгија — Belgija — Belgien	—	60	—	22	**) Таксни минимум 40 h
Бугарска и Источна Румелија — Bugarska i Istočna Rumelija — Bulgarien und Ost-Rumelien	—	60	—	11	**) Taksni minimum 40 h
Канарски отоци — Kanarski otoci — Canarische Inseln	—	60	—	89	
Кипар — Kipar — Cypern	—	60	—	32	**) Taxminimum 40 h
Данска — Danska — Dänemark	—	60	—	22	
Њемачка: — Njemačka: — Deutschland:					
1. Преко Аустрије (Шибеник,—Пула—Трст) — 1. Preko Austrije (Šibenik—Pula—Trst) — 1. Via Österreich (Sebenico—Pola—Triest)	—	—	—	*6	
2. Преко Угарске (само на захтјев одашиљача) — 2. Preko Ugarske (samo na zahtjev odašiljača) — Via Ungarn (nur auf Verlangen des Absenders)	—	60	—	14	
Француска с Корзиком, Монаком и Андором — Francuska s Korzikom, Monakom i Andorom — Frankreich mit Corsika, Monako und Andorra	—	60	—	21	
Гибралтар — Gibraltar — Gibraltar	—	60	—	33	
Грчка: — Grčka: — Griechenland:					
1. Копно с отоцима Еубејом и Фаросом — 1. Kopno s otocima Eubejom i Farosom — 1. Festland mit den Inseln Euböa und Pharos	—	60	—	32	
2. Остали отоци — 2. Ostali otoci — 2. Nach den übrigen Inseln	—	60	—	36	
Велика Британија — Velika Britanija — Großbritannien	—	60	—	33	
Италија — Italija — Italien	—	60	—	18	
Крета — Kreta — Kreta	—	60	—	42	
Луксембург — Luksemburg — Luxemburg	—	60	—	22	
Малта — Malta — Malta	—	60	—	39	
Мароко — Maroko — Marokko	—	60	—	45	
Монако — Monako — Monako	—	60	—	21	
Црна Гора — Crna Gora — Montenegro	—	60	—	6	
Низоземска —Nizozemska — Niederlande	—	60	—	22	
Норвешка — Norveška — Norwegen	—	60	—	32	
Португал — Portugal — Portugal	—	60	—	33	
Румуњска — Rumunjska —Rumänien	—	60	—	12	
Европска Русија, Кавказ и Транскаспија — Evropska Rusija, Kavkaz i Transkaspija — Rußland europäisches, Kaukasus und Transkaspien	—	60	—	39	
Шведска — Švedska — Schweden	—	60	—	25	
Швицарска — Švicarska — Schweiz	—	60	—	15	
Сенегал и Француски Судан — Senegal i francuski Sudan — Senegal und französischer Sudan	—	60	1	71	
Србија — Srbija — Serbien	—	—	—	*6	
Шпанија и шпански посједи на сјеверној Афричкој обали — Španija i španski posjedi na sjevernoj Afričkoj obali — Spanien und die spanischen Besitzungen an der Nordküste von Afrika	—	60	—	29	
Триполис — Tripolis — Tripolis	—	60	—	72	
Тунис — Tunis — Tunis	—	60	—	31	
Турска и то: — Turska: — Türkei und zwar:					
1. Европска Турска: а) Станице скадарског и Косовског вилајета — 1. Evropska Turska: *a)* Stanice skadarskog i Kosovskog vilajeta — 1. Europäische Türkei: *a)* Stationen der Vilajets Schkodra und Kosowo	—	60	—	6	
б) у осталом промету — *b)* u ostalom prometu — *b)* im übrigen Verkehre	—	60	—	22	
2. Азијска Турска и отоци — 2. Azijska Turska i otoci — 2. Asiatische Türkei und Inseln	—	60	—	32	
Арабија и отоци Перим и Камаран, и то: — Arabija i otoci Perim i Kamaran, i to: — Arabien und die Inseln Perim und Camaran, und zwar:					
I. Перим (оток) — I. Perim (otok) — I. Perim (Insel)	—	—	2	40	
II. Аден — II. Aden — II. Aden	—	—	2	80	
III. Хеџас — III. Hedžas — III. Hedjaz	—	—	3	15	
IV. Јемен и оток Камаран (Црвено Море) — IV. Jemen i otok Kamaran (Crveno More) — IV. Yemen und die Insel Camaran (Rotes Meer)	—	—	3	15	
Аустралија, и то: — Australija, i to: — Australien, und zwar:					
а) копно и отоци Тазманија и Нови Зеланд — *a)* Kopno i otoci Tazmanija i Novi Zeland — *a)* Festland und die Inseln Tasmanien und Neuseeland	—	—	3	44	
б) Нова Каледонија — *b)* Nova Kaledonija — *b)* Neukaledonien	—	—	4	29	
Британска Индија и Бирма, затим Кашмир (Сринагар) — Britska Indija i Birma, zatim Kašmir (Srinagar) — Britisch-Indien und Birma, dann Kaschmir (Srinagar)					
Белуџистан и Португишка Индија — Beludžistan i Portugiška Indija — Beludschistan und Portugiesisch-Indien	—	—	2	25	
Цејлон (оток) — Ceylon (otok) — Ceylon (Insel)	—	—	2	35	
Кина — Kina — China	—	—	5	44	
Јапан — Japan — Japan	—	—	6	05	
Персија — Perzija — Persien	—	—	1	90	
Азијска Русија (Сибир и Трансбајкал) — Azijska Rusija (Sibir i Transbajkal) — Asiatisches Rußland (Sibirien und Transbaikalien)	—	—	0	92	
Египат, и то: — Egipat i to: — Ägypten, und zwar:					
I. Крај (Доњи Египат, сјеверно од Кахире, укључиво Кахира) — I. Kraj (Donji Egipat, sjeverno od Kahire, uključivo Kahira) — I. Region (Unterägypten, nördlich von Cairo, einschließlich Cairo)	—	—	1	25	
II. Крај (од Кахире до укључиво Вади-Халфе) — II. Kraj (od Kahire do uključivo Wadi-Halfe) — II. Region (von Cairo bis einschließlich Wadi-Halfa)	—	—	1	40	
III. Крај (јужно од Вади-Халфе) — III. Kraj (južno od Wadi-Halfe) — III. Region (südlich von Wadi-Halfa)	—	—	1	65	

E. Telefonski tarif — E. Теле-

i prijegled o vezama za razgovor, koje su za interurbani telefonski promet otvorene odnosno dopustive. — и преглед
die im interurbanen Telephonverkehr eröffneten

Приступоја за разговор од 3 минуте — Pristojba za razgovor

из или у iz ili u von oder nach	Alipašin Most	Banja Luka	Bihać	Bijeljina	Brčko	Bos. Brod	Čapljina	Derventa	Doboj	Dobrljin	Domanović	B. Dubica	Franz Josefs-Feld	Gračanica	Gradačac	Bos. Gradiška	Ilidža	Jajce	Kiseljak	Konjic	Bos. Krupa	Ljubinje	Modrić	Mostar
	in Hellern																							
Alipašin Most .	.	200	200	200	200	200	150	200	200	200	150	.	200	200	200	.	30	150	70	100	200	200	200	150
Banja Luka [3]) ..	200	.	150	300	300	250	200	250	250	150	200	310	300	250	250	.	200	100	150	200	150	250	250	200
Bihać [5])	200	150	.	350	350	350	300	350	300	100	300	.	350	350	350	.	200	200	200	250	70	300	350	300
Bijeljina [1])	200	300	350	.	70	200	300	150	150	350	300	.	30	150	200	.	200	250	200	250	350	300	200	250
Brčko [2])	200	300	350	70	.	150	250	150	150	200	250	.	70	150	150	.	200	250	200	200	350	300	150	250
Bos. Brod [2])...	200	250	350	200	150	.	250	70	100	200	250	.	200	100	150	.	200	250	200	200	350	250	150	250
Čapljina	150	200	300	300	250	250	.	250	200	300	30	.	300	200	250	.	150	200	200	150	300	100	250	70
Derventa [2]) ...	200	250	350	150	150	70	250	.	70	300	250	.	150	100	100	.	200	200	200	200	300	250	150	200
Doboj [2])	200	250	300	150	150	100	200	70	.	300	200	.	150	70	100	.	200	200	200	200	300	250	100	200
Dobrljin [2])	200	150	100	350	200	200	300	300	300	.	250	.	350	300	300	.	200	120	200	200	70	300	350	250
Domanović ...	150	200	300	300	250	250	30	250	200	250	.	.	300	200	250	.	150	200	200	150	300	100	250	40
Bos. Dubica [2]).	.	310	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	310	.	.	.	.	.	.
Franz Josefs-Feld	200	300	350	30	70	200	300	150	150	350	300	.	.	150	200	.	200	250	200	250	350	300	200	250
Gračanica [2]) ...	200	250	350	150	150	100	200	100	70	300	200	.	150	.	70	.	200	200	200	200	300	250	70	200
Gradačac [2]) ...	200	250	350	200	150	150	250	100	100	300	250	.	200	70	.	.	200	200	200	200	350	250	40	200
Bos. Gradiška.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Ilidža [1])	30	200	200	200	200	200	150	200	200	200	150	.	200	200	200	.	.	150	100	100	200	200	200	150
Jajce [4])	150	100	200	250	250	250	200	200	200	150	200	310	250	200	200	.	150	.	100	150	200	200	250	200
Kiseljak	70	150	200	200	200	200	200	200	200	200	200	.	200	200	200	.	100	100	.	100	200	200	200	150
Konjic	100	200	250	250	200	200	150	200	200	200	150	.	250	200	300	.	100	150	100	.	250	150	200	100
Bos. Krupa [5]) .	200	150	70	350	350	350	300	300	300	70	300	.	350	300	350	.	200	200	200	250	.	300	350	250
Ljubinje.....	200	250	300	300	300	250	100	250	250	300	100	.	300	250	250	.	200	200	200	150	300	.	250	100
Modrić [2])	200	250	350	200	150	150	250	150	100	350	250	.	200	70	40	.	200	250	200	200	350	250	.	250
Mostar [1])	150	200	300	250	250	250	70	200	200	250	40	.	250	200	200	.	150	200	150	100	250	100	250	.
Bos. Novi [4]) ...	200	100	100	350	350	300	250	300	300	40	250	200	350	300	300	.	200	150	200	200	70	300	300	250
Odžak [2])	200	300	350	200	150	150	250	150	100	350	250	.	200	100	70	.	200	250	200	200	350	250	30	250
Otoka	200	150	70	350	350	350	300	300	300	70	300	.	350	300	300	.	200	150	200	200	30	300	350	250
Prijedor [4])	200	100	100	350	300	300	250	300	250	70	250	260	350	300	300	.	200	150	200	200	100	250	300	250
Bos. Rača	200	300	350	40	100	200	300	200	150	350	300	.	70	150	200	.	200	300	250	250	350	300	200	300
Sanski Most ..	200	100	150	350	350	300	250	300	300	100	250	.	350	300	300	.	200	150	200	200	100	300	300	250
Bos. Šamac [2]) .	200	300	350	200	200	150	250	150	100	200	250	.	200	100	70	.	200	250	200	200	350	250	40	250
Sarajevo [1])	30	200	200	200	200	200	150	200	150	200	150	.	200	200	200	.	40	150	70	100	200	200	200	150
Stolac.....	150	250	300	300	250	250	100	250	200	300	100	.	300	250	250	.	150	200	200	150	300	40	250	70
Stari Majdan..	200	100	150	350	350	300	250	300	300	100	250	.	350	300	300	.	200	150	200	200	150	300	300	250
Široki Brijeg ..	150	200	300	300	250	250	100	250	200	250	70	.	300	200	250	.	150	200	200	150	300	100	250	70
Travnik [5])	150	150	200	250	250	200	200	200	200	200	200	.	250	200	200	.	150	70	100	150	200	200	200	200
Trebinje [1])	200	250	350	350	300	300	150	300	250	300	150	.	350	250	300	.	200	200	200	150	350	100	300	150
Tuzla [2]).....	200	250	350	100	100	150	250	150	100	300	250	.	100	100	150	.	200	200	200	200	350	250	150	250
Zavidovići [2]) ..	150	200	300	200	150	150	200	150	100	250	200	.	200	100	150	.	150	200	150	200	250	200	150	200
Zenica [2]).....	100	200	250	200	200	150	200	150	150	250	200	.	200	150	150	.	100	200	150	150	250	200	150	200

Допустивиразговори с Угарском:

[1]) Од Бијељине, Илиџа, Мостара, Сарајева и Требиња:

а) с Будимпештом;

б) Барчем, Домбоваром, Капошваром, Мохачем, Вел. Канижом, Печухом, Сегсардом;

в) с Бродом н. С., Митровицом, Осијеком, Пожегом, Румом, Винковцима, Вировитицом, Вуковаром, Земуном.

Бијељина разговара и с Новом Градишком.

Dopustivi razgovori s Ugarskom:

[1]) Od Bijeljine, Ilidža, Mostara, Sarajeva i Trebinja:

a) s Budimpeštom;

b) s Barčem, Dombovarom, Kapošvarom, Mohačem, Vel. Kanižom, Pečuhom, Segsardom;

c) s Brodom n. S., Mitrovicom, Osijekom, Požegom, Rumom, Vinkovcima, Viroviticom, Vukovarom, Zemunom.

Bijeljina razgovara i s Novom Gradiškom.

Gespräche mit Ungarn zulässig:

[1]) Von Bijeljina, Ilidža, Mostar, Sarajevo und Trebinje:

a) mit Budapest;

b) mit Barcs, Dombovár, Kaposvár, Mohács, Nagykanizsa, Pécs, Szegszárd;

c) mit Brod, Mitrovica, Osijek, Požega, Ruma, Vinkovci, Virovitica, Vukovar, Zemun.

Bijeljina spricht auch mit Nova Gradiška, Sarajevo auch mit Fiume.

ФОНСКИ ТАРИФ — E. Telephontarif

о везама за разговор, које су за интерурбани телефонски промет отворене односно допустиве. — und Übersicht über respektive zulässigen Sprechbeziehungen.

od 3 minute — Gebühr für ein Gespräch von 3 Minuten

Bos. Novi	Odžak	Otoka	Prijedor	Bos. Rača	Sanski Most	Bos. Šamac	Sarajevo	Stolac	Stari Majdan	Široki Brijeg	Travnik	Trebinje	Tuzla	Zavidovići	Zenica	Metković	Dubrovnik (Ragusa)	Gruž (Gravosa)	Eregnovi (Castelnuovo)	Risan (Risano)	Kotor (Cattaro)	Tivat (Teodo)	Split (Spalato)	Zadar (Zara), Zadar brodarica (Zara Barcagno), Solin (Salona), (Kaštel Lukšić), Stari, Trogir (Traù).	Triest	Ungarn
in Hellern																										
200	200	200	200	200	200	200	30	50	200	150	150	200	200	150	100	210	260	260	260	260	260	260	250	350	.	.
100	300	150	100	300	100	300	200	250	100	200	150	250	250	200	200	310	360	360	360	360	360	360	350	450	.	310
100	350	70	100	350	150	350	200	300	150	300	200	350	350	300	250	360	410	410	410	410	410	410	400	500	.	260
350	200	350	350	40	350	200	200	300	350	300	250	350	100	200	200	360	410	410	410	410	410	410	400	500	.	230
350	150	350	300	100	350	200	200	250	350	250	250	300	100	150	200	310	360	360	410	410	410	410	350	450	.	200
300	150	350	300	200	300	150	200	250	300	250	200	300	150	150	150	310	360	360	360	360	360	360	350	450	.	200
250	250	300	250	300	250	250	150	100	250	100	200	150	250	200	200	100	210	210	210	210	210	210	140	240	.	.
300	150	300	300	200	300	150	200	250	300	250	200	300	150	150	150	310	360	360	360	360	360	360	350	450	.	230
300	100	300	250	150	300	100	150	200	300	200	200	250	100	100	150	260	310	310	310	310	310	310	300	400	.	260
40	350	70	70	350	100	200	200	300	100	250	200	300	300	250	250	360	410	410	410	410	410	410	400	500	340	200
250	250	300	250	300	250	250	150	100	250	70	200	150	250	200	200	100	210	230	210	210	210	210	140	240	.	.
200	.	.	260	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	200
350	200	350	350	70	350	200	200	300	350	300	250	350	100	200	200	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
300	100	300	300	150	300	100	200	250	300	200	200	250	100	100	150	310	360	360	360	360	360	360	350	450	.	260
300	70	300	300	200	300	70	200	250	300	250	200	300	150	150	150	310	360	360	360	360	360	360	350	450	.	230
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
200	200	200	200	200	200	200	40	150	200	150	150	200	200	150	100	210	260	260	260	260	260	260	250	350	.	360
150	250	150	150	300	150	250	150	200	150	200	70	200	200	200	200	260	310	310	310	310	310	310	300	400	.	310
200	200	200	200	250	200	200	70	200	200	200	100	200	200	150	150	260	260	260	260	260	260	260	300	400	.	.
200	200	200	200	250	200	200	100	150	200	150	150	150	200	200	150	210	260	260	260	260	260	260	250	350	.	.
70	350	30	100	350	100	350	200	300	150	300	200	350	350	250	250	360	410	410	410	410	410	410	400	500	.	260
300	250	300	250	300	300	250	200	40	300	100	200	100	250	200	200	160	160	160	210	210	210	210	200	300*)	.	.
300	30	350	300	200	300	40	200	250	300	250	200	300	150	150	150	310	360	360	360	360	360	360	350	450	.	200
250	250	250	250	300	250	250	150	70	250	70	200	150	250	200	200	130	210	210	210	210	210	210	170	270	.	380
.	300	70	70	350	100	350	200	250	100	250	200	300	300	250	200	310	360	360	410	410	410	410	350	450	.	200
300	.	350	300	200	300	70	200	250	300	250	200	300	150	150	150	310	360	360	360	360	360	360	350	450	.	230
70	350	.	100	350	100	350	200	300	100	250	200	300	300	250	250	360	410	410	410	410	410	410	400	500*)	.	.
70	300	100	.	350	70	300	200	250	70	250	150	300	300	250	200	310	360	360	360	360	360	360	350	450	.	260
350	200	350	350	.	350	200	200	300	350	300	250	350	150	200	200	360	410	410	410	410	410	410	400	500	.	.
100	300	100	70	350	.	300	200	250	30	250	200	300	300	250	200	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
350	70	350	300	200	300	.	200	250	350	250	200	300	150	150	200	310	360	360	360	360	360	360	350	450	.	200
200	200	200	200	200	200	200	.	150	200	150	100	200	200	150	100	210	260	260	260	260	260	260	250	350	.	360
250	250	300	250	300	250	250	150	.	300	100	200	100	250	200	200	160	160	160	210	210	210	210	200	300	.	.
100	300	100	70	350	30	350	200	300	.	250	200	300	300	250	250	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
250	250	250	250	300	250	250	150	100	250	.	200	150	250	200	200	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
200	200	200	150	250	200	200	100	200	200	200	.	200	200	200	150	260	260	260	260	260	260	260	300	400	.	360
300	300	300	300	350	300	300	200	100	300	150	200	.	300	200	200	210	100	100	130	130	130	130	250	350	.	400
300	150	300	300	150	300	150	200	250	300	250	200	300	.	150	150	310	360	360	360	360	360	360	350	450	.	260
250	150	250	250	200	250	150	150	200	250	200	200	200	150	.	100	260	310	310	310	310	310	310	300	400	.	310
200	150	250	200	200	200	200	100	200	250	200	150	200	150	100	.	260	260	260	260	260	260	260	300	400	.	310

[2]) Од. Б. Брода, Б. Дубице, Б. Шамца, Брчке, Дервенте, Добоја, Добрљина, Грачанице, Градачца, Модриња, Оџака, Тузле, Завидовића, Зенице:
докле се може;
[3]) Од Бање Луке:
са Бјеловаром, Будимпештом, Ријеком (Фиума), Огулином, Вараждином, Загребом.
[4]) Од Б. Нови, Јајце и Приједора:
са Ријеком, Загребом.
[5]) Од Бихаћа. Б. Крупе, Травника:
са Ријеком (Фиума).
*) Веза само са Задром и Задар-Баркањо допуштена.

[2]) Od B. Broda, B. Dubice, B. Šamca, Brčke, Dervente, Doboja, Dobrljina, Gračanice, Gradačca, Modriča, Odžaka, Tuzle, Zavidovića, Zenice:
dokle se može;
[3]) Od Banje Luke:
sa Bjelovarom, Budimpeštom, Rijekom (Fiuma), Ogulinom, Varaždinom, Zagrebom.
[4]) Od B. Novi, Jajce i Prijedora:
sa Rijekom, Zagrebom.
[5]) Od Bihaca, B. Krupe, Travnika:
sa Rijekom (Fiuma).
*) Veza samo sa Zadrom i Zadar-Barcagno dopuštena.

[2]) Von B. Brod, B. Dubica, B. Šamac, Brčko, Brčko. Derventa, Doboj, Dobrljin, Gračanica, Gradačac, Modrič, Odžak, Tuzla, Zavidovići, Zenica:
soweit es geht;
[3]) Von Banja Luka:
mit Bjelovar, Budapest, Fiume, Ogulin, Varaždin, Zagreb.
[4]) Von Bos. Novi, Jajce, Prijedor:
mit Fiume, Zagreb.
[5]) Von Bihać, Bos. Krupa, Travnik:
mit Fiume.
*) Verkehr nur mit Zara und Zara Barcagno zugelassen.

Пристојба за разговор од 3 минуте, ако се употреби јавна говорница у мјесном промету, затим у вициналном промету између Бос. Брода—Брода н. С., Бос. Дубицо—Хрв. Дубице, Бос. Градишки—Старе Градишке те Бос. Шамца—Сл. Шамца, износи 20 h.

За „хитне“ разговоре у мјесном и интерурбаном промету мора се платити 3-струка пристојба за „обични“ разговор.

Разговор се смије на 6 минута продужити, ако се је то унапред затражило.

Продуживање разговора преко најављеног времена само се онда допушта, ако у то вријеме није још који други разговор најављен.

Особа, с којом неко жели на јавној станици разговарати, обавјешћује се о том или путем говора или брзојавним авизом. Пристојба за обавијест путем говора (разговор за обавјештивање које особе између уреда и уреда) једнака је пристојби говора, али ипак није испод 30 х, нити премашује једне круне.

Брзојавна авиза плаћају се као и обични телеграми.

Pristojba za razgovor od 3 minute, ako se upotrebi javna govornica u mjesnom prometu, zatim u vicinalnom prometu izmegju Bos. Broda—Broda n. S., Bos. Dubice — Hrv. Dubice, Bos. Gradiska—Stara Gradiška te Bos. Šamca—Sl. Šamca, iznosi 20 h.

Za „hitne“ razgovore u mjesnom i interurbanom prometu mora se platiti 3-struka pristojba za „obični“ razgovor.

Razgovor se smije na 6 minuta produžiti, ako se je to unaprijed zatražilo.

Produživanje razgovora preko najavljenog vremena samo se onda dopušta, ako u to vrijeme nije još koji drugi razgovor najavljen.

Osoba, s kojom neko želi na javnoj stanici razgovarati, obavješćuje se o tom ili putem govora ili brzojavnim avizom. Pristojba za obavijest putem govora (razgovor za obavješćenje koje osobe izmegju ureda i ureda) jednaka je pristojbi govora, ali ipak nije ispod 30 h, niti premašuje jedne krune.

Brzojavna aviza plaćaju se kao i obični telegrami.

Die Gebühr für ein Gespräch von 3 Minuten unter Benützung einer öffentlichen Sprechstelle im Lokalverkehr, dann im Vicinalverkehr zwischen B. Brod—Brod, B. Dubica—Dubica, B. Gradiška—Stara Gradiška und B. Šamac—Šamac beträgt 20 h.

Für „dringende“ Gespräche im Lokal- und im interurbanen Verkehr ist die 3fache Gebühr eines „gewöhnlichen“ Gespräches zu entrichten.

Ein Gespräch darf auf 6 Minuten ausgedehnt werden, wenn dies im voraus verlangt wurde.

Die Verlängerung eines Gespräches über den angemeldeten Zeitraum hinaus wird nur dann gestattet, wenn zur Zeit kein anderes Gespräch angemeldet ist.

Die Herbeirufung eines Partners zu einer öffentlichen Sprechstelle geschieht entweder mit Gesprächsaviso oder mit Telegrammaviso. Die Gebühr für ein Gesprächsaviso (vom Amt zum Amt zu führendes Herbeirufungsgespräch) ist gleich der Sprechgebühr, jedoch nicht geringer als 30 h und nicht höher als eine Krone.

Telegrammavisi werden wie Telegramme taxiert.

Popis c. i kr. vojno-poštanskih, telegrafskih i telefonskih ureda.

Kombinovana °, samostalna telegrafska stanica T, ujedno i telefonska stanica F, telegrafska prijemna stanica A, samo vojno-poštanski ured bez vojno-telegrafske stanice P.

Попис ц. и кр. војно-поштанских, телеграфских и телефонских уреда.

Комбинована °, самостална телеграфска станица Т, уједно и телефонска станица F, телеграфска пријемна станица А, само војно-поштански уред без војно-телеграфске станице Р.

Verzeichnis der k. u. k. Militärpost-, Telegraphen- und Telephonämter.

Kombinierte °, selbständige Telegraphenstationen T, zugleich Telephonstation F, Telegrammannahmestelle A, nur Militärpostämter ohne Militärtelegraphenstation P.

Alipašin Most °, F
Arežin Brijeg °
Avtovac °
Banja Luka P
Banja Luka T, F
Bihać °, F
Bileća °
Bijeljina °, F
Bos. Brod °, F
Bos. Dubica °, F
Bos. Gradiška °, F
Bos. Kobaš °
Bos. Kostajnica °
Bos. Krupa °, F
Bos. Novi °, F
Bos. Petrovac °
Bos. Rača °, F
Bos. Šamac °, F
Bos. Svinjar °
Branjevo °
Brčko °, F
Brezovo Polje °
Bugojno °
Busovača °
Čajniče °
Čapljina °, F
Cazin °
Čelebić °
Čitluk P
Derventa °, F
Doboj °, F
Dobrlin °, F
Donji Vakuf °
Domanović °, F
Drinjača °
Drvar °
Foča °
Fojnica bei Kiseljak °
Fojnica bei Gacko °
Franz Josefs-Feld °, F
Gabela °
Gacko °
Glamoč °
Goražde °
Gornji Vakuf °
Grab-Zubci °
Gračanica °, F
Gradačac °, F
Han Kumpanija-Vitez °
Han Pjesak °
Ilidža °, F
Jablanica °
Jajce °F
Janja °
Kakanj °
Kalinovik °
Kiseljak °F
Kladanj °
Ključ °
Konjic °, F
Kotor-Varoš °
Kozarac °
Kreka °
Krešcvo °
Krnjeuša °
Kulen Vakuf °
Kupres °
Lastva P
Lašva °
Livno °
Ljubinje °, F
Ljubuški °
Lukavac °
Maglaj °
Metalka °
Modrič °, F
Mostar 1, °, F
Mostar 2, °, F
Nevesinje °
Obrnja °
Odžak °, F
Orašje °, F
Ostrelj °
Otoka °, F
Pale °
Pazarić °
Posušje °
Prača °
Prijedor °, F
Prnjavor °
Prozor °
Puračić °
Rogatica °
Rudolfsthal °
Sanski Most °, F
Sarajevo 1 (Hauptpost) P
Sarajevo (Hauptstation) T, F
Sarajevo 2 (Filiale) °,F
Sarajevo 3 (Lager) °
Sarajevo 4 (Landesbank) °
Sarajevo 5 (Landtag) P, A
Sarajevo 6 (Neu-Sarajevo) °, F
Sarajevo (Telephonzentrale) F, A
Sjetline °
Srebrenica °
Stari Majdan °, F
Stolac °, F
Šutorina P
Široki Brijeg °, F
Tešanj °
Teslić °
Travnik °, F
Trebinje °, F
Trnovo °
Turbe °
Tuzla °, F
Usora °
Uvac °
Varcar-Vakuf °
Vardište °
Vareš °
Vareš Werk °
Velika Kladuša °
Visoko °
Višegrad °
Vitina °
Vlasenica °
Windhorst °
Zavidovići °, F
Zenica °, F
Žepče °
Županjac °
Zvornik °

Опћенито су уредовни сатови:

радним даном од 8 —12 сати пр. п., од 2—6 сати по п.
недјељом „ 9 —10 „ „ „ у поштанској служби,
„ „ 8³⁰—11³⁰ „ „ „ „ телеграфској и телефонској служби.

Изнимке за појединa мјеста посебно се објављују.

Općenito su uredovni satovi:

radnim danom od 8 —12 sati pr. p. i od 2—6 sati po p.
nedjeljom „ 9 —10 „ „ „ poštanskoj službi.
„ „ 8³⁰—11³⁰ „ „ „ telegrafskoj i telefonskoj službi.

Iznimke za pojedina mjesta posebno se objavljuju.

Die Amtsstunden sind im allgemeinen:

an Wochentagen von 8 —12 Uhr V. M. und von 2—6 Uhr N. M.
„ Sonntagen „ 9 —10 „ „ „ im Postdienste.
„ „ „ 8³⁰—11³⁰ „ „ „ „ Telegraphen- und Telephondienste.

Ausnahmen hiervon für einzelne Orte werden besonders kundgemacht.

Die Telegraphenstationen in Banja Luka, Bos. Brod, Mostar, Sarajevo (Hauptstation) und Tuzla halten ununterbrochenen Dienst Tag- und Nachtdienst).

У Босни и Херцеговини имаде:
Сталних војно-поштанских уреда 130
(неколико их у осnутку)
Возних војно-поштанских уреда (колодворских) 20

U Bosni i Hercegovini imade:
Stalnih vojno-poštanskih ureda 130
(nekoliko ih u osnutku)
Voznih vojno-poštanskih ureda (kolodvorskih..... 20

In Bosnien und der Hercegovina gibt es:
Stabile Militärpostämter 130
(mehrere in Verhandlung)
Fahrende Militärpostämter (Bahnposten) 20

Телеграфских етаница, е поштом комб. (више нових у приправи).	127	Telegrafskih stanica, s poštom komb. (više novih u pripravi)	127	Telegraphenstationen, postkombinierte (mehrere neue in Vorbereitung)	127
Телеграфских етаница, самоталних	2	Telegrafskih staniea, samostalnih	2	Telegraphenstationen, selbständige	2
Жељезничких телеграфских етаница	70	Željezničkih telegrafskih staniea	70	Eisenbahntelegraphenstationen	70
Телеграфских пријемних етаница	2	Telegrafskih prijemnih staniea	2	Telegrammannahmestellen	2
Телефонских уреда:		Telefonskih ureda:		Telephonämter:	
a) телефонских централа (с јавном мјесном телефонском мрежом), све прикључене интерурбаној телефонској мрежи	22	*a)* telefonskih centrala (s javnom mjesnom telefonskom mrežom), priključene interurbanoj telefonskoj mreži	22	*a)* Telephonzentralen (mit öffentlichen Lokaltelephonnetzen), alle an das interurbane Telephonnetz angeschlossen	22
b) јавних говорница	23	*b)* javnih govornica	23	*b)* öffentliche Sprechstellen	23
Поштанских отпремништава (неколико нових у оснутку)	95	Poštanskih otpremništava (nekoliko novih u osnutku)	95	Postablagen (mehrere neue in Verhandlung)	95
Ц. и кр. држ. чиновника	160	C. i kr. drž. činovnika	160	K. u. k. Staatsbeamten	160
Официјапата и пристава	55	Oficijanata i pristava	55	Offizianten und Adjunkten	55
Војно-поштанских и телеграфских манипулапата	377	Vojno-poštanskih i telegrafskih manipulanata	377	Militärpost- und Telegraphenmanipulanten	377
Телефонистица	10	Telefonistica	10	Telephonistinnen	10
Писарничког помоћног особља	10	Pisarničkog pomoćnog osoblja	10	Kanzleilhilfsarbeiter	10
Војно-пошт. кондуктера	24	Vojno-poštanskih konduktera	24	Militärpostkondukteure	24
Цивил. пошт. кондуктера	64	Civilnih poštanskih konduktera	64	Zivilpostkondukteure	64
Војно-моторских вођа	6	Vojno-motorskih vogja	6	Militärmotorführer	6
Листоноша	84	Listonoša	84	Briefträger	84
Надзирателjâ телеграфске пруге	69	Nadziratelja telegrafske pruge	69	Telegraphenleitungsaufseher	69
Разносачâ телеграма	19	Raznosačâ telegrama	19	Telegrammausträger	19
Поштанских и телеграфских подворника	259	Poštanskih i telegrafskih podvornika	259	Post- und Telegraphenamtsdiener	259

Uredovni satovi za stranke kod poštanskog ureda u Sarajevu.

U radne dane i blagdane kod c. i kr. vojno-poštanskog ureda u Sarajevu: Predaja poštanskih listova od 8 sati prije podne do 7 sati u večer, izručba listovne pošte od 8—11 sati prije podne, od 12 sati podne do 1 sat po podne, od 2 sata po podne do 7 sati u večer. predaja vozne pošte od 8 sati prije podne do 12 sati podne, od 2 sata po podne do 6 sati u večer. Odio za poštanske naputice od 8 sati prije podne do 6 sati u večer. Direkcijska blagajna, u radne dane od 8 sati prije podne do 2 sata po podne; nedjeljom kod c. i kr. vojno-poštanskog ureda u Sarajevu: Svi odijeli od 10—11 sati prije podne.

Уредовни сатови за странке код поштанског уреда у Сарајеву.

У радне дане и благдане код ц. кр. војно-поштанског уреда у Сарајеву: Предаја листовне поште од 8 прије подне до 7 сати у вечер; изручба листовне поште од 8—11 сати прије подне, од 12 подне до 1 сат по подне, од 2 по подне до 7 сати у вечер. Предаја возне поште од 8—12 сати подне, од 2—6 у вечер. Одио за поштанеке напутнце од 8 сати прије подне до 6 сати у вечер. Дирекцијека благајна, у радне дане од 8 прије подне до 2 по подне; недјељом код ц. и кр. војно-поштанског уреда у Сарајеву: Сви одијели од 10—11 сати прије подне.

Die Amtsstunden für den Parteienverkehr bei den Postämtern in Sarajevo.

An Werk- und Feiertagen beim k. u. k. Militärpostamte in Sarajevo: Briefpostaufgabe von 8 Uhr vormittags bis 7 Uhr abends, Briefpostabgabe von 8 bis 6 Uhr abends. Fahrpostaufgabe von 8 Uhr vormittags bis 12 Uhr mittags, von 2 Uhr nachmittags bis 6 Uhr abends. Fahrpostabgabe von 8 Uhr früh bis 12 Uhr mittags, von 3 Uhr nachmittags bis 6 Uhr abends. Postanweisungsabteilung von 8 Uhr vormittags bis 6 Uhr Abends. Direktionskasse, an Werktagen von 8 Uhr vormittags bis 2 Uhr naehmittags; an Sonntagen beim k. u. k. Militärpostamte in Sarajevo: Alle Abteilungen von 10—11 Uhr vormittags.

Popis c. i kr. poštanskih otpremništava. — Попис ц. и кр. поштанских отпремништава. Verzeichnis der k. u. k. Militärpostablagen.

Припадни ц. и кр. В. П. У. Pripadni c. i kr. V. P. U. Das zuständige k. u. k. M. P. A.		Припадни ц. и кр. В. П. У. Pripadni c. i kr. V. P. U. Das zuständige k. u. k. M. P. A.		Припадни ц. и кр. В. П. У. Pripadni c. i kr. V. P. U. Das zuständige k. u. k. M. P. A.		Припадни ц. и кр. В. П. У. Pripadni c. i kr. V. P. U. Das zuständige k. u. k. M. P. A.	
Aladinići	Domanović	Sv. Filomena	Gradačac	Lopare	Brčko	Ružići	Vitina
Banja Luka Vorstadt	Banja Luka	Gerzovo	Varcar Vakuf	Lušci Palanka	Sanski Most	Skipovae	Gračaniea
Blagaj	Mostar	Glogovae Schutzberg	Prnjavor	Megjegja	Uvac	Skokovi	Cazin
Blatnica	Teslić	Gorica	Vitina	Majdan b. Varcar Vakuf	Jajce	Slatina Ilidže	Banja Luka
Bos. Dubočae	Derventa	Gornja Tuzla	Tuzla	Mokro	Sarajevo 1	Sokolac	Podromanja
Bradina	Konjic	Gornji Šeher	Banja Luka	Nadinići	Gacko	Stara Rijeka	Stari Majdan
Bratunac	Srebreniea	Hadžići	Ilidža	Novi Šeher	Žepče	Studenci	Ljubuški
Breza	Vareš-Werk	Hum	Trebinje	Nemila	Zenica	Svodna	Bos. Novi
Brezovopolje	Brčko	Hutovo	Gabela	Novi Martinae	Bos. Svinjar	Tarčin	Ilidža
Bukvik	Brčko	Ivan	Konjic	Novo selo	Bos. Brod	Tavna	Branjevo
Brodae	Bos. Rača	Ivanjska	Banja Luka	Nožičko	Bos. Svinjar	Semizovae	Sarajevo 1
Bočac	Jajee	Jasenica Luk	Trebinje	Obudovae	Brčko	Tihaljina	Vitina
Čatići	Visoko	Jezero	Jajce	Omarska	Prijedor	Todorovo	Cazin
Čelić	Brčko	Kalesia	Tuzla	Ostrožac	Konjic	Trzačka Raštela	Cazin
Crkvina	Bos. Šamae	Karanovae	Gračanica	Ostrožae/Una	Bos. Novi	Ulok	Obrnja
Ćule	Mostar.	Kaoci	Bos. Svinjar	Papraća	Zvornik	Uskoplje	Trebinje
Devetina	Prnjavor	Kifino selo	Nevesinje	Petrovoselo(Bos.)	Gračaniea	Ustiprača	Goražde
Dobrun	Višegrad	Klašnica	Banja Luka	Plana	Bilek	Velika	Doboj
Dolac	Alipašin Most	Kočerin	Široki Brijeg	Podlugovi	Visoko	Veljaei	Vitina
Dragaljevae	Bijeljina	Koraj	Brčko	Rabić	Brčko	Vrnograč	Velika Kladuša
Drinovci	Vitina	Kotorsko	Doboj	Rajlovae	Sarajevo 1	Vrtoče	Kul. Vakuf
Dubrava Königsfeld	Bos. Gradiška	Kozluk	Zvornik	Rakitno	Posušje	Zavala	Gabela
Dubrava bei Prnjavor	Prnjavor.	Kožuhe	Doboj	Ravno	Gabela	Žitomislici	Mostar
		Ljubija	Prijedor	Ripae	Bihać		
		Ljubovo	Trebinje	Rudo	Uvae		

Skala biljega (štempla, pula). — Скала биљега (штемпла, пула). — Stempelskalen.

Таблица I. Tablica I. Skala I		Пристојба Pristojba Gebühr К K	x h	Таблица II. Tablica II. Skala II		Пристојба Pristojba Gebühr К K	x h	Таблица III. Tablica III. Skala III		Пристојба Pristojba Gebühr К K	x h
укључиво до / uključivo do / bis einschließlich	150 К....	—	10	укључиво до / uključivo do / bis einschließlich	40 К....	—	14	укључиво до / uključivo do / bis einschließlich	20 К....	—	14
преко / preko / über	150 К до / do / bis 300 „....	—	20	преко / preko / über	40 К до / do / bis 80 „....	—	26	преко / preko / über	20 К до / do / bis 40 „....	—	26
„	300 „ „ 600 „....	—	40	„	80 „ „ 120 „....	—	38	„	40 „ „ 60 „....	—	38
„	600 „ „ 900 „....	—	60	„	120 „ „ 200 „....	—	64	„	60 „ „ 100 „....	—	64
„	900 „ „ 1.200 „....	—	80	„	200 „ „ 400 „....	1	26	„	100 „ „ 200 „....	1	26
„	1.200 „ „ 1.500 „....	1	—	„	400 „ „ 600 „....	1	88	„	200 „ „ 300 „....	1	88
„	1.500 „ „ 1.800 „....	1	20	„	600 „ „ 800 „....	2	50	„	300 „ „ 400 „....	2	50
„	1.800 „ „ 2.100 „....	1	40	„	800 „ „ 1.600 „....	5	—	„	400 „ „ 800 „....	5	—
„	2.100 „ „ 2.400 „....	1	60	„	1.600 „ „ 2.400 „....	7	50	„	800 „ „ 1.200 „....	7	50
„	2.400 „ „ 2.700 „....	1	80	„	2.400 „ „ 3.200 „....	10	—	„	1.200 „ „ 1.600 „....	10	—
„	2.700 „ „ 3.000 „....	2	—	„	3.200 „ „ 4.000 „....	12	50	„	1.600 „ „ 2 000 „....	12	50
„	3.000 „ „ 6.000 „....	4	—	„	4.000 „ „ 4.800 „....	15	—	„	2.000 „ „ 2.400 „....	15	—
„	6.000 „ „ 9.000 „....	6	—	„	4.800 „ „ 6.400 „....	20	—	„	2.400 „ „ 3.200 „....	20	—
„	9.000 „ „ 12.000 „....	8	—	„	6.400 „ „ 8.000 „....	25	—	„	3.200 „ „ 4.000 „....	25	—
„	12.000 „ „ 15.000 „....	10	—	„	8.000 „ „ 9.600 „....	30	—	„	4.000 „ „ 4.800 „....	30	—
„	15.000 „ „ 18.000 „....	12	—	„	9.600 „ „ 11.200 „....	35	—	„	4.800 „ „ 5.600 „....	35	—
„	18.000 „ „ 21.000 „....	14	—	„	11.200 „ „ 12.800 „....	40	—	„	5.600 „ „ 6.400 „....	40	—
„	21.000 „ „ 24.000 „....	16	—	„	12.800 „ „ 14.400 „....	45	—	„	6.400 „ „ 7.200 „....	45	—
„	24.000 „ „ 27.000 „....	18	—	„	14.400 „ „ 16.000 „....	50	—	„	7.200 „ „ 8.000 „....	50	—
и т. д. за сваки 3000 К 2 К више, при чему се остатак од мање него 3000 К на пуних 3000 К узимље. i t. d. za svaki 3.000 kruna 2 krune više, pri čemu se ostatak od manje nego 3.000 kruna za punih 3.000 kruna uzimlje. und so fort von 3.000 K um 2 K mehr, wobei ein Restbetrag unter 3.000 K als voll anzusehen ist.				Преко 16.000 К плаћа се за сваких 800 К вишак од 2 К 50 х, при чему се остатак од мање него 800 К за пуних 800 К узимље. Preko 16.000 kruna plaća se za svaki 800 kruna višak od 2 krune 50 helera, pri čemu se ostatak od manje nego 800 kruna za punih 800 kruna uzimlje. Über 16.000 K ist von je 800 K eine Mehrgebühr von 2 K 50 h zu entrichten, wobei ein Restbetrag unter 800 K als voll anzunehmen ist.				Преко 8000 К плаћа се за сваких 400 К вишак од 2 К 50 х, при чему се остатак од мање него 400 К на пуних 400 К узимље. Preko 8.000 kruna plaća se za svaki 400 kruna višak od 2 krune 50 helera, pri čemu se ostatak od manje nego 400 kruna za punih 400 kruna uzimlje. Über 8.000 K ist von je 400 K eine Mehrgebühr von 2 K 50 h zu entrichten, wobei ein Restbetrag unter 400 K als voll anzunehmen ist.			

Таблица I. важи: а) за зајамне уговоре о предујмовима на државне и друге вриједносне папире, ако се склапају по заводима, који су по штатутима на предујмене послове овлаштени на вријеме не дуље од 3 мјесеца (Т. II. 27. 1. а); б) за у овоземству издане кроз 6 мјесеци плативе мјенице, као и за њима придодана продужења, ако продужење 6 односно 12 мјесеци не прекорачује; в) за индосаменте на мјенице, које таблици II. подлеже; г) за трговачке дознаке, које се сматрају као мјеницама једнаке и које имају течај од преко осам дана, и обвезнице (Т. II. 11. а, Т. II. 60, 1, а).

Таблица II. важи: а) за правне исправе, које не подлеже ни таблици I. ни III.; б) за мјенице издане у овоземству, плативе послије 12 мјесеци; в) за признанице овим мјеницама додане (pour acquit).

Таблица III. важи: за грађевне уговоре (Т. II. 15); б) службе (Т. II. 30, одс. а), ал. 2.); в) погодбе на срећу (Т. II. 44, Е); г) купопродајне уговоре о покретним стварима (Т. II. 53, А, а); д) уговоре добављања (Т. II. 56, ал. 1.); ђ) уговоре о измјени покретних ствари (Т. II. 78, А, а); е) дражбене записнике (Т. II. 88, ал. 3.) и то код свију под а)—е) наведених правних послова и код вриједности од преко 1600 К; з) купње наде од покретних ствари, међу којима се и куксе разумијевају, ако цијена купње 1600 К премашује (Т. II. 44, Ц, а); з) за записе дуга (Т. II. 27, 3, а); ј) за уговоре дионичких друштава (Т. II. 43, И, а).

Tablica I. važi: *a)* za zajamne ugovore o predujmovima na državne i druge vrijednosne papire, ako se sklapaju po zavodima, koji su po štatutima na predujmene poslove ovlašteni na vrijeme ne dulje od 3 mjeseca (T. P. 27. 1. *a)*; *b)* za u ovozemstvu izdane kroz 6 mjeseci plative, i u inozemstvu izdane kroz 12 mjeseci plative mjenice, kao i za njima pridodana produženja, ako produženje 6 odnosno 12 mjeseci ne prekoračuje; *c)* za indosamente na mjenice, koje tablici II. podliježe; *d)* za trgovačke doznake, koje se smatraju kao mjenicama jednake i koje imaju tečaj od preko osam dana, i obveznice (T. P. 11, *a)*, T. P. 60, 1, *a)*.

Tablica II. važi: *a)* za pravne isprave, koje ne podliježe ni tablici I. ni III.; *b)* za mjenice izdane u ovozemstvu, plative poslije 6 mjeseci i izdane u inozemstvu, plative poslije 12 mjeseci; *c)* za priznanice ovim mjenicama dodane (pour acquit).

Tablica III. važi: *a)* za gragjevne ugovore (T. P. 15); *b)* službe (T. P. 30, ods. *a)*, al. 2.); *c)* pogodbe na sreću (T. P. 44, *E)*); *d)* kupoprodajne ugovore o pokretnim stvarima (T. P. 53, *A)*, *a)*); *e)* ugovore dobavljanja (T. P. 56; al. 1.); *f)* ugovore o izmjeni pokretnih stvari (T. P. 78, *A)*, *a)*); *g)* dražbene zapisnike (T. P. 88, al. 3.) i to kod svih pod *a)—g)* navedenih pravnih poslova i kod vrijednosti od preko 1.600 kruna; *h)* kupnje nade od pokretnih stvari, među kojima se i kuksi razumijevaju, ako cijena kupnje 1.600 kruna premašuje (T. P. 44 *C)*, *a)*); *i)* za zapise duga (T. P. 27, 3, *a)*); *j)* za ugovore dioničkih društava (T. P. 43, *I)*, *a)*).

Skala I gilt: *a)* für Schuldbriefe über Vorschüsse öffentlicher Kreditinstitute auf Staats- und andere Wertpapiere für die Dauer von drei Monaten (T. P. 27, 1, *a)*. *b)* für im Inlande ausgestellte, innerhalb sechs Monaten, und im Auslande ausgestellte, innerhalb zwölf Monaten zahlbare Wechsel, und für die denselben beigesetzten Prolongationen, wofern die Fristverlängerung sechs, resp. zwölf Monate nicht überschreitet; *c)* für Indossamente (Giri) auf Wechsel, welche der Skala II unterliegen; *d)* für den Wechseln gleichgehaltene kaufmännische Anweisungen von mehr als achttägiger Laufzeit und Verpflichtscheine (T. P. 11, *a)* und T. P. 60, 1, *a)*);

Skala II gilt: *a)* für Rechtsurkunden, welche weder der Skala I noch der Skala III unterliegen; *b)* für Wechsel, im Inlande ausgestellte, nach sechs Monaten zahlbare, und im Auslande ausgestellte, nach zwölf Monaten zahlbare; *c)* für die diesen Wechseln beigefügten Empfangsbestätigungen (pour acquit).

Skala III gilt: *a)* für Bauverträge (T. P. 15); *b)* für Verträge über Dienstleistungen (T. P. 30, Abschn. *a)*, al. 2); *c)* für Hoffnungsverträge (T. P. 44, *E)*); *d)* für Kaufverträge über bewegliche Sachen (T. P. 53, *A)*, *a)*); *e)* für Lieferungsverträge (T. P. 56, al. 1); *f)* für Tauschverträge über bewegliche Sachen (T. P. 78, *A)*, *a)*); *g)* für Lizitationsprotokolle (T. P. 88, al. 3), und zwar bei allen sub *a)—g)* angeführten Rechtsgeschäften und beim Wertbetrag von über 1.600 K; *h)* für Hoffnungskäufe beweglicher Sachen, wenn der Kaufwert 1.600 K übersteigt (T. P. 44 *C)*, *a)*); *i)* für Schuldverschreibungen (T. P. 27, 3. *a)*); *j)* für Verträge der Aktiengesellschaften (T. P. 43, *I)*, *a)*).

SARAJEVO

нијих држава на земљи.

систем утеза

Француској, Италији, Низоземској, Аустроској, Турској; — Америка: Боливији, Бразилу и Низоземској Гвијани, Мехику, Перу, Уругвају, сједина западне Индије; — Африка: Алжиру насеобинама.

Maße und Gewichte der hauptsächlichsten Staaten der Erde.

Das metrische Maß- und Gewichtssystem

ist eingeführt in Europa: Belgien, Deutsches Reich, Frankreich, Italien, Niederlande, Österreich-Ungarn, Portugal, Rumänien, Spanien, Türkei; — Amerika: Bolivia, Brasilien, Chili, Columbia, Ecuador, Französisch- und Niederländisch-Guyana, Mexiko, Peru, Uruguay, Venezuela, französische und portugiesische Besitzungen Westindiens; — Afrika: Algier und portugiesische Kolonien.

Државе — Države — Staaten	Мјера за жито — Mjera za žito Getreidemaß		Мјера за текућине — Mjera za tekućine — Flüssigkeitsmaß		Садржина тежине — Sadržina težine — Gewichtsinhalt	
	означка — oznaka Bezeichnung	*l*	означка — oznaka Bezeichnung	*l*	означка — oznaka Bezeichnung	*g*
I. Европа. I. Evropa. I. Europa.						
Данска / Danska / Dänemark	Тона / Tona / Tonne	139·120	Pott ($^1/_{32}$ c′)	0·966	Фунта / Funta / Pfund	500·00
Грчка / Grčka / Griechenland	Sch. Kilo	100·000	Litre	1·000	Мина по 1500 драхма — Mina po 1500drahma — Mine à 1500 Drachmen	1500·00
Вел. Британија / Vel. Britanija / Großbritannien	Imperial-Quarter	290·790	Imperial-Gallon	4·543	. Pound	453·59
Норвешка и Шведска / Norveška i Švedska / Norwegen und Schweden	Тона / Tona / Tonne	139·120	Kanne	1·932	Фунта / Funta / Pfund	500·00
Русија / Rusija / Rußland	Четверт по 8 ч. / Četvrt po 8 č. / Tschetwert à 8 Tsch.	209·900	Ведро по 10 крушака — Vedro po 10 krušaka —Wedro à 10 Kruschka	12·299	Пуд по 96 золотника — Pud po 96 zolotnika — Pud à 96 Solotnik	409·51
Швицарска / Švicarska / Schweiz	Malter à $^{10}/_{4}$	150·000	Ока — Oka — Maß	1·500	Фунта по 32 лота / Funta po 32 lota / Pfund à 32 Lot	500·00
Србија / Srbija / Serbien	По тежини / Po težini / Nach Gewicht	—	„	1·768	Oka à 4 Lit	1275·25
II. Азија. II. Azija. II. Asien.						
Кина (служб.) / Kina (služb.) / China (amtlich)	„	—	Тежина ев. Gallon / Težina ev. „ / Gewicht ev. „	—	Kätti = $^1/_3$ Фунта / „ = $^1/_3$ funta / „ = $^1/_3$ Pfund	604·79
Јапан / Japan	Schoo à 10 Ngoo	1·814	Schoo	1·814	Monmeh = $^1/_{10}$ Liang	3·78
Источна Индија (брит.) / Ist. Indija (brit.) / Ostindien (Brit.)	Canoy und Kakuhu G.	—	По теж. у галону / Po tež. i galonu / N. Gew.u.Gallon	—	Baz Mound à 40 Sihrs	37324·20
Перзија / Perzija / Persien	По тежини / Po težini / Nach Gewicht	—	По тежини / Po težini / Nach Gewicht	—	Man à 640 Miskal	2937·60
III. Африка. III. Afrika.						
Египат / Egipat / Ägypten	Ardeb von Kairo	179·000	„	—	Oka Rottel versch.	1000·60
Мароко / Marokko	Fanega	55·000	„	—	Artal (Rottel)	508·00
IV. Америка. IV. Amerika.						
Савезне државе / Savezne države / Vereinigte Staaten	Bushel	35·238	Gallon	3.785	Pound	453·59
Републ. Аргентина / Republ. Argentina / Argentinische Republik	Fanega à 12 Almud	137·200	Frasco	23·75	Libra	459.36

Razdioba životinjâ za klanje. — Раздиоба животиньâ за клање. — Schlachttier-Zerlegung.

Говече. — Goveče. — Rind.

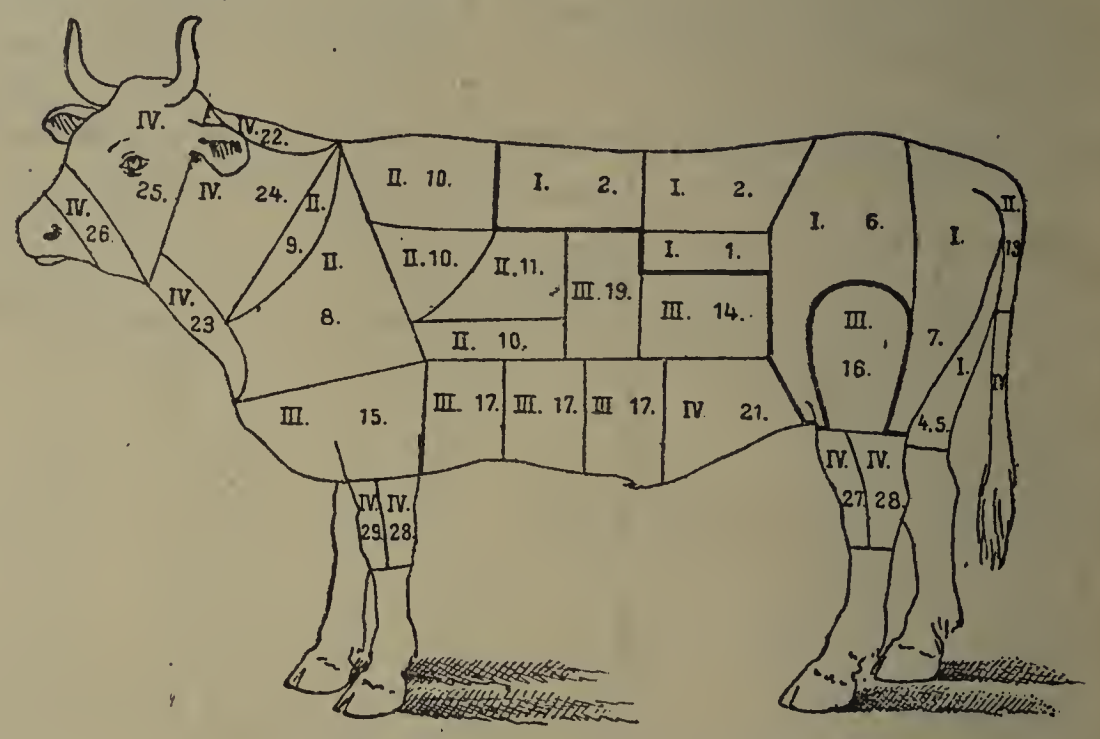

I. врста: — I. vrsta: — I. Qualität:

1. Шупља печенка. — Pisana pečenka. — Lungenbraten.
2. Рид предњи. — Rid prednji. — Beiried.
3. Рид стражњи. — Rid stražnji. — Ried.
4. 5. Репић и окрајак. — Repić i okrajak. — Ortsschwanzel und Scherzel.
6. Бочни репић. — Bočni repić. — Hüferschwanzel
7. Крти репић. — Krti repić. — Geschnattes Schwanzel.

II. врста: — II. vrsta: — II. Qualität:

8. Леђни репић. — Legjni repić. — Schulterschwanzel.
9. Леђни окрајак. — Legjni okrajak. — Schulterscherzel.
10. Врсте шиљка. — Vrste šiljka. — Spitzgattungen.
11. Горњи рид. — Gornji rid. — Riedeckel.
12. Дебело крупно месо. — Debelo krunsko meso. — Dickes Kronfleisch.
13. Дебели реп. — Debeli rep. — Dicker Ochsenschlepp.

III. Врста: — III. vrsta: — III. Qualität:

14. Бочни рид. — Bočni rid. — Riedhüfel.
15. Прса. — Prsa. — Brustkern.
16. Чеп. — Čep. — Zapfen.
17. Потрбушина. — Potrbušina. — Kügerlfleisch.
18. Мишићина. — Mišićina. — Mäuselfleisch.
19. Ошитно месо. — Ošitno meso. — Zwerchried.
20. Рид. — Rid. — Schlemried.

IV. врста: — IV. vrsta: — IV. Qualität:

21. Потрбушина. — Potrbušina. — Bauchfleisch.
22. Завратак. — Zavratak. — Kamm.
23. Подвољак. — Podvoljak. — Stichlappen.
24. Врат. — Vrat. — Tristel.
25. Поушница. — Poušnica. — Ohrwangl.
26. Губица. — Gubica. — Bibergoschen.
27. Шапа. — Šapa. — Pratzel.
28. Листна бутина. — Listna butina. — Wadschunken.
29. Предња подлањица. — Prednja podlanica. — Bugschnitzel.
30. Танки реп. — Tanki rep. — Dünner Schlepp.

Теле. — Tele. — Kalb.

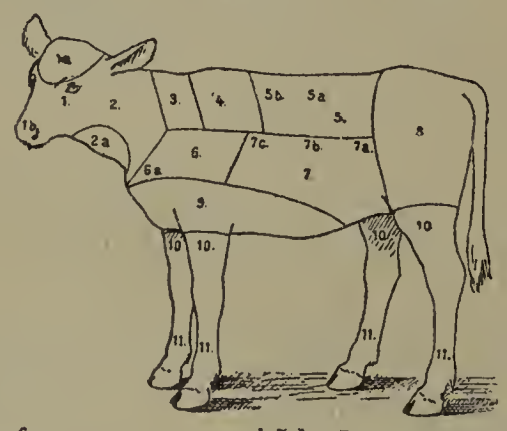

1. Глава. — Glava. — Kopf
1 a. Мозак. — Mozak. — Brägen oder Gehirn (innen).
1 b. Језик. — Jezik. — Zunge.
2. Врат. — Vrat. — Hals.
2 a. Kalbsmilch oder Bries.
3. Каре. — Karc. — Kamm oder Karree.
4. Ребра. — Rebra. — Rippenstück oder Kotelette.
5. Бубрежњаци. — Bubrežnjaci. — Nierenstück mit Niere und Filet.
5 a. Бубрег (унутри). — Bubreg (unutri). — Niere (innen).
5 b. Филе (унутри). — Filet (unutri). — Filet (innen).
6. Плећа. — Pleća. — Schulter oder Brustkern.
6 a. Прсни шиљак. — Prsni šiljak. — Brustspitze, darunter weggehend.
7. Танка прса. — Tanka prsa. — Dünne Brust.
7 a, 7 b, 7 c. Плућа, џигерица, срце. — Pluća, džigerica, srce (unutri). — Lunge, Leber, Herz, Geschlingel oder Gekröse (innen).
8. Бутина. — Butina. — Keule od. Schlegel.
9. Прса. — Prsa. — Brust.
10. Ноге. — Noge. — Beine od. Kalbsstelzen.
11. Стопала. — Stopala. — Füße.

Овца. — Ovca. — Schaf.

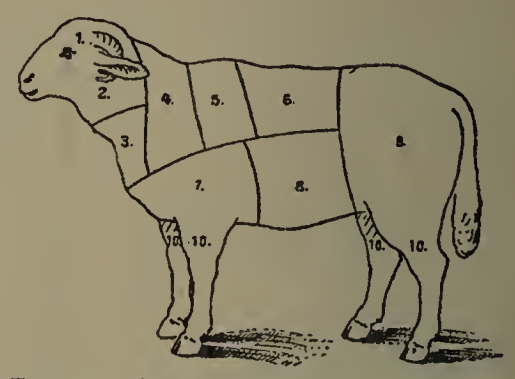

1. Глава. — Glava. — Kopf.
2. Врат. — Vrat. — Hals.
3. Подвољак. — Podvoljak. — Bug oder Halsel.
4. Дебело ребро. — Debelo rebro. — Dicke Rippe.
5. Бубрежњак. — Bubrežnjak. — Nierenstück oder Vorschlagel.
6. Поребарце. — Porebarce. — Rückenstück oder Kotelette.
7. Леђа или лист. — Legja ili list. — Schulter oder Blatt.
8. Трбушни комад. — Trbušni komad. — Bauchstück.
9. Бутина. — Butina. — Keule.
10. Ноге. — Noge. — Beine.

Свиња. — Svinja. — Schwein.

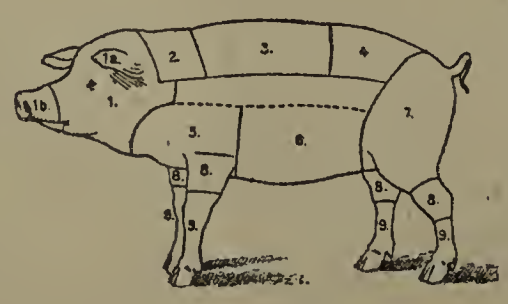

1. Глава. — Glava. — Kopf.
1 a. Уши, мозак. — Uši, mozak. — Ohren, dazwischen Gehirn.
1 b. Сурла или њушка. — Surla ili njuška. — Rüssel oder Schnauze.
2. Чешаљ (до пунктиране црте, а одозгор дебела сланина) — Češalj (do punktirane crte, a odozgor debela slanina. — Kamm (bis zum punktierten Strich, darüber fetter Speck oder Rückenfett).
3. Ребра, каре или котлети. — Rebra, karo ili kotleti. — Rippenstück, Karree od. Kotelette.
4. Задња поребрица са боком. — Zadnja porebrica sa bokom. — Hinteres Rippenstück oder Märbraten mit der Lende.
5. Предња бутина, плећка. — Prednja butina, plećka. — Vorderkeule oder Bug, Schulterbl., Vorderschinken.
6. Трбух или мршава сланина. — Trbuh ili mršava slanina. — Bauch oder magerer Speck.
7. Бутина. — Butina. — Schinken oder Keule.
8. Дебела нога. — Debela noga. — Dickbein, Eisbein oder Schweinsstelzen.
9. Ноге. — Noge. — Spitzbein oder Füße.

Kalendar bregjosti i leženja.

Srednje vrijeme nošenja iznaša kod: Kobila: 48½ nedjelja ili 340 dana. — Magaricâ: 52 nedjelje ili 365 dana. — Krava: 40½ nedjelje ili 285 dana. — Ovacâ i kozâ: skoro 22 nedelje ili 154 dana. — Krmačâ: preko 17 nedelja ili 120 dana. — Kujâ: 9 nedjelja ili 63—65 dana. — Mačaka: 9 nedjelja ili 63—65 dana. — Domaća kokoš snese u 20—22 dana 16 do 20 jaja. — Pura (tuka, ćurka) snese u 17—28 dana 15—20 jaja. — Guska snese u 28—32 dana 12—15 jaja. — Patka snese u 28—32 dana 15—18 jaja. — Golub snese u 17—19 dana 2, a u godini 6—10 jaja.

Календар брсћости и лежења.

Средње вријеме ношења изнаша код: Кобилâ: 48½ недјеља или 340 дана. — Магарицâ: 52 недјеље или 365 дана. — Кравâ: 40½ недјеље или 285 дана. — Овацâ и козâ: скоро 22 недјеље или 154 дана. — Крмачâ: преко 17 недјеља или 120 дана. — Кујâ: 9 недјеља или 63—65 дана. — Мачака: 9 недјеља или 63 до 65 дана. — Домаћа кокош снесе у 20—22 дана 16 до 20 јаја. — Пура (тука, ћурка) снесеу 27—28 дана 15—20 јаја. — Гуека снесе у 28—32 дана 12—15 јаја. — Патка снесе у 28—32 дана 15—18 јаја. — Голуб снесе у 17—19 дана 2, а у години 6—10 јаја.

Trächtigkeits- u. Brütekalender.

Die mittlere Trächtigkeitsperiode beträgt bei: Pferdestuten: 48½ Wochen oder 340 Tage. — Eselstuten: 52 Wochen oder 365 Tage. — Kühen: 40½ Wochen oder 285 Tage. — Schafen und Ziegen: fast 22 Wochen oder 154 Tage. — Säuen: über 17 Wochen oder 120 Tage. — Hündinnen: 9 Wochen oder 63—65 Tage. — Katzen: 9 Wochen oder 63—65 Tage. — Ein Haushuhn brütet in 20—22 Tagen 16—20 Eier aus. — Ein Truthuhn brütet in 27—28 Tagen 15—20 Eier aus. — Eine Gans brütet in 28—32 Tagen 12—15 Eier aus. — Eine Ente brütet in 28—32 Tagen 15—18 Eier aus. — Eine Taube brütet in 17—19 Tagen 2 und jährlich 6—10 Eier aus.

Početak nošenja / Почетак ношења / Anfang der Trächtigkeit	Konac nošenja kod — Конац ношења код — Ende der Tragezeit bei: kobilâ — кобилâ dana 340 дана Pferden 340 Tage	kravâ — кравâ dana 285 дана Kühen 285 Tage	ovaca, koza / оваца, козâ, dana 154 дана Schafen, Ziegen 154 Tage	krmačâ / крмачâ dana 120 дана Schweinen 120 Tage	kujâ — кујâ dana 63 дана Hündinnen 63 Tage
1.	6.	12.	3.	30. aprila / априла / April	4.
6.	11.	17.	8.	5.	9.
11. januara	16. dec.	22. oktobra	13. juna	10.	14. marta
16. јануара	21. дец.	27. октобра	18. јуна	15. maja	19. марта
21. Januar	26. Dez.	1. Oktober	23. Juni	20. маја	24. März
26.	31.	6.	28.	25. Mai	29.
31.	5.	11. nov.	3.	30.	3.
5.	10.	16. нов.	8.	4.	8.
10. februara	15. januara	21. Nov.	13. jula	9.	13. aprila
15. фебруара	20. јануар	26.	18. јули	14. juna	18. априла
20. Februar	25. Januar	1.	23. Juli	19. јуна	23. April
25.	30.	6.	28.	24. Juni	28.
2.	4.	11. dec.	2.	29.	3.
7.	9. februara	16. дец.	7.	4.	8.
12. marta	14. фебруара	21. Dez.	12. avgusta	9.	13. maja
17. марта	19. Februar	26.	17. августа	14. jula	18. маја
22. März	24.	31.	22. Augusta	19. јула	23. Mai
27.	1.	5.	27.	24. Juli	28.
1.	6.	10.	1.	29.	2.
6.	11. marta	15. januara	6.	2.	7.
11. aprila	16. март	20. јануара	11. sept.	8.	12. juna
16. априла	21. März	25. Januar	16. сент.	13. augusta	17. јуна
21. April	26.	30.	21. Sept.	18. августа	22. Juni
26.	31.	4.	26.	23. August	27.
1.	5.	9. februara	1.	28.	2.
6.	10.	14. фебруара	6.	2.	7.
11. maja	15. aprila	19. Februar	11. oktobra	7.	12. jula
16. маја	10. април	24.	16. октобра	12. sept.	17. јула
21. Mai	21. April	1.	21. Oktober	17. сент.	22. Juli
26.	30.	6.	26.	22. Sept.	27.
31.	5.	11. marta	31.	27.	1.
5.	10.	16. марта	5.	2.	6.
10.	15. maja	21. März	10.	7.	11. augusta
15. juna	20. мај	26.	15. nov.	12. oktobra	16. августа
20. јуна	25. Mai	31.	20. нов.	17. октобра	21. August
25. Juni	30.	5. apr. апр.	25. Nov.	22. Oktober	26.
30.	4. jun. јун. J.	10. April	30.	27.	31.

Početak nošenja / Почетак ношења / Anfang der Trächtigkeit	Konac nošenja kod — Конац ношења код — Ende der Tragezeit bei: kobila — кобилâ dana 340 дана Pferden 340 Tage	kravâ — кравâ dana 285 дана Kühen 285 Tage	ovaca, kozâ / оваца, козâ dana — дана Schafen, Ziegen 154 Tage	krmačâ / крмачâ dana 120 дана Schweinen 120 Tage	kujâ — кујâ dana 64 дана Hündinnen 63 Tage
5.	9.	15.	5.	1.	5.
10.	14. juna	20. aprila	10.	6.	10.
15. jula	19. јуни	25. априла	15. dec.	11. nov.	15. sept.
20. јула	24. Juni	30. April	20. дец.	16. нов.	20. септ.
25. Juli	29.	5.	25. Dez.	21. Nov.	25. Sept.
30.	4.	10.	30.	26.	30.
4.	9.	15. maja	4.	1.	5.
9.	14. jula	20. маја	9.	6.	10. oktobra
14. augusta	19. јули	25. Mai	14. januara	11. dec.	15. октобра
19. августа	24. Juli	30.	19. јануара	16. дец.	20. Oktober
24. August	29.	4.	24. Januar	21. Dez.	25.
29.	3.	9. juna	28.	26.	30.
3.	8.	14. јуна	3.	31.	4.
8.	13. avgusta	19. Juni	8.	5.	9.
13. sept.	18. августа	24.	13. februara	10. januara	14. nov.
18. сент.	23. August	29.	18. фебруара	15. јануара	19. нов.
23. Sept.	28.	4.	23. Februar	20. Januar	24. Nov.
28.	2.	9. jula	28.	25.	29.
3.	7. sept.	14. јула	5.	30.	4.
8.	12. сент.	19. Juli	10. marta	4.	9.
13. oktobra	17. Sept.	24.	15. марта	9. februara	14. dec.
18. октобра	22.	29.	20. März	14. фебруара	19. дец.
23. Oktober	27.	3.	24.	19. Februar	24. Dez.
28.	2.	8. augusta	30.	24.	29.
2.	7. oktobra	13. августа	4.	1.	3.
7.	12. октобра	18. August	9.	6.	8.
12. nov.	17. Oktober	23.	14. aprila	11. marta	13. januara
17. нов.	22.	28.	19. априла	16. марта	18. јануара
22. Nov.	27.	2.	24. April	21. März	23. Januar
27.	1.	7.	29.	26.	28.
2.	6.	12. sept.	4.	31.	2.
7.	11. nov.	17. сент.	9.	5.	7.
12. dec.	16. нов.	22. Sept.	14. maja	10.	12. фебруара
17. дец.	21. Nov.	27.	19. маја	15. aprila	17. februara
22. Dez.	26.	2. oktobra	24. Mai	20. априла	22. Februar
27.	1. dec.	7. октобра	29.	25. April	27.
31.	5. дец.	11. Oktober	2. jun. јун. J.	30.	

Es gibt ein Mittel,

welches jedem Familienvater leicht ermöglicht, seine Hinterbliebenen für den Fall seines vorzeitigen Todes vor Not zu bewahren, seinen Töchtern eine Aussteuer, seinen Söhnen die Mittel zur Vollendung der Studien und Ableistung des Militärjahres, endlich sich selbst ein sorgenfreies Alter zu sichern. Dieses Mittel befreit den Familienvater von der Sorge um die Zukunft seiner Kinder und enthebt den Kleinkapitalisten der Notwendigkeit, sich infolge ungenügender Verzinsung seines Vermögens einschränken zu müssen. Mit ganz geringen Kosten läßt sich dieses Mittel erwerben, nämlich durch den Abschluß einer Versicherung beim Ersten allgemeinen Beamten-Vereine, einer der größten wechselseitigen Lebens- und Rentenversicherungsanstalten der Monarchie, welcher zufolge seiner günstigen Versicherungsbedingungen es jedermann ermöglicht, an seinen segensreichen Einrichtungen teilzunehmen.

So kann z. B. ein 30jähriger Familienvater, wenn er täglich nur 24 Heller zurücklegt, seinen Hinterbliebenen bei seinem wann immer eintretenden Tode ein abzugfreies Kapital von K 4000 hinterlassen, oder mit nur 82 Hellern täglich seinem neugeborenen Kinde für dessen 24. Lebensjahr ein Vermögen von K 10.000 sichern. Dabei muß noch hervorgehoben werden, daß im Falle früheren Ablebens des Kindes sämtliche eingezahlten Prämien rückerstattet werden, im Falle des vorzeitigen Todes des Vaters aber jede weitere Prämienzahlung aufhört und das versicherte Kapital dennoch am Fälligkeitstage abzugsfrei ausbezahlt wird.

Ein 30jähriger Privatangestellter kann sich leicht für das 60. Lebensjahr eine Pension von K 2000 sicherstellen, wenn er zu diesem Zwecke täglich nur 98 Heller erübrigt.

Diese Beispiele zeigen, daß es sich

für jedermann, ohne Unterschied des Standes und Berufes

empfiehlt, durch eine Versicherung beim Beamten-Vereine, der bald auf ein halbes Jahrhundert seiner segensreichen Tätigkeit zurückblicken kann, für die Zukunft der Seinen zu sorgen.

Die Gunst des Publikums wendet sich deshalb auch in immer steigendem Maße dem Vereine zu. So betrug Ende 1913 der Versicherungsstand 103.929 Polizzen über K 223,000.000 Kapital und K 1,834.000 Renten. Das Vereinsvermögen beläuft sich auf K 86,800.000, so daß die Verpflichtungen des Vereines wohl überreichlich bedeckt erscheinen.

Alle näheren Auskünfte erteilt kostenlos die Zentralleitung des Ersten allgemeinen Beamten-Vereines, Wien, I., Wipplingerstraße 25/72

Altbewährte Hausmittel

Auf der III. Internationalen pharmaz. Ausstellung mit der großen goldenen Medaille prämiiert.

Herbabnys
Unterphosphorigsaurer

Kalk-Eisen-Sirup.

Seit **45 Jahren** ärztlich erprobter u. empfohlener Brustsirup. Wirkt schleimlösend, hustenstillend und appetitanregend. Befördert Verdauung u. Ernährung u. ist vorzüglich geeignet für Blut- und Knochenbildung; insbesondere bei schwächlichen Kindern.

Preis 1 Flasche Kronen 2·50.

Postversand täglich

Herbabnys
Verstärkter, zusammengesetzter

Sarsaparilla-Sirup.

Seit **43 Jahren** eingeführt und bestens bewährt. Ausgezeichnetes, mild wirkendes Abführmittel. Beseitigt Hartleibigkeit und deren üble Folgen. Befördert den Stoffwechsel und wirkt blutreinigend.

Preis 1 Flasche Kronen 1·70.

Per Post für 1 Flasche 40 Heller mehr für Packung

Wir warnen vor den unter gleichen oder ähnlichen Namen aufgetauchten, jedoch bezüglich ihrer Zusammensetzung sowie Wirkung von unseren Original-Präparaten ganz verschiedenen Nachahmungen unserer seit nahezu fünfzig Jahren erprobten und bestens bewährten Erzeugnisse, bitten deshalb, stets darauf zu achten, daß die nebenstehende, behördl. prot. Schutzmarke sowie die unten angeführte Erzeugungsstelle sich auf der Emballage und Etikette jeder Flasche befinden.

bei Mehrbezug Packung billigst zum Selbstkostenpreis

Herbabnys

Aromatische Essenz.

Seit **47 Jahren** ärztlich erprobte u. empfohlene schmerzstillende u. muskelstärkende Einreibung. Lindert u. beseitigt schmerzhafte Zustände in den Gelenken u. Muskeln sowie auch nervöse Schmerzen.

Preis 1 Flasche Kronen 2·—.

Depots in den meisten Apotheken

Gesetzlich geschützt.

Purjodal.

Ein bewährtes Jod-Sarsaparilla-Präparat, wirkt blutreinigend, den Stoffwechsel befördernd, schmerz- und krampfstillend sowie entzündungswidrig. Leicht verträglich u. ohne jede Berufsstörung anzuwenden.

Preis 1 Flasche Kronen 2·20.

Alleinige Erzeugung und Hauptversand:

DR. HELLMANNS Apotheke „Zur Barmherzigkeit“

HERBABNYS NACHF., WIEN, VII/1, KAISERSTRASZE 73—75

Bis jetzt unübertroffen!

W. Maagers
echter gereinigter

Leberthran
(in gesetzlich geschützter Adjustierung)

gelb pro Flasche 2 K
weiß „ „ 3 K

von

Wilhelm Maager
in Wien.

Nur **dann echt**, wenn die dreieckige Flasche mit nebenstehendem Streifen (roter und schwarzer Druck auf gelbem Papier) verschlossen ist.

Seit 1869 in der österr.-ungar. Monarchie allgemein eingeführt.

Von den Herren Professoren und Ärzten seiner Güte und Wirksamkeit wegen mit Vorliebe verordnet.

Zu bekommen in den meisten Apotheken und Drogerien.

Generaldepot und Hauptversand für Österreich-Ungarn und Bosnien bei:

W. Maager, Wien,
III/3., Heumarkt 3.

Nachahmungen werden gerichtlich verfolgt!

13

ALBIN-ZAHNPASTA

Entwickelt im Gebrauch aktiven Sauerstoff. Desinfiziert die Zähne und die Mundhöhle. Beseitigt schlechten Geruch aus dem Munde. Erhält die Zähne gesund und weiß. **Große Tube K 1·50.**
Kleine Tube K 1·—.

LACTAGOL

Ein diätetisches Präparat zur **Vermehrung und Verbesserung der Milchabsonderung** bei **stillenden Frauen. Preis per Karton, für 10–12 Tage reichend, K 3·50. — Lactagol-Tabletten, wohlschmeckend, gebrauchsfertig, Dose à 45 Stück, K 1·50.**

SCHRADERS LIKÖRPATRONEN

zur Selbstanfertigung hochfeiner Liköre, den Originalen vollkommen gleichwertig, wie: Bernadotte (Ersatzname für Benedictine), Optima (Ersatzname für Chartreuse), Curaçao, Rum, Maraschino, Vanillelikör, Allasch, Anisette, Kaiserbirn etc. etc. (über 100 Sorten). Jede Patrone dient zur Herstellung von 2½ Liter des betreffenden Likörs und kosten die meisten per Stück **80 h.** Bei den besten bürgerlichen Familien in beständiger Verwendung.

Neu! PASSARGES **Neu!**

FLEISCH-TABLETTEN

von **DR. W. PASSARGE** in **BERLIN,** mit zirka **15%** **Fleischeiweiß.**

Für alle Personen, die großen Anstrengungen bei geringer Nahrungszufuhr ausgesetzt sind, das Ideal eines **nahrhaften** Nahrungsmittels. **1 Originalkarton K 2·20.**

Hauptversand bei **WILHELM MAAGER, WIEN,** III/3, Heumarkt 3. **Prospekte auf Verlangen gratis and franko.**

Bei Bestellungen, Korrespondenzen etc. an die hier inserierenden Firmen ersuchen wir, sich gefälligst immer auf den „Bosnischen Boten" als Quelle beziehen zu wollen.

MATTONI's GIESSHÜBLER

natürlicher alkalischer

SAUERBRUNN

nur im Urzustande abgefüllt, als Heilquelle schon seit mehr als 100 Jahren mit Erfolg angewendet bei

Erkrankungen der Luftwege,

Krankheiten der Verdauungsorgane,

Gicht, Nieren- und Blasenleiden.

Vorzügliches Unterstützungsmittel bei den Kuren von Karlsbad, Marienbad, Franzensbad usw.

Bestes diätetisches Erfrischungsgetränk.

Giesshübl Sauerbrunn

bei Karlsbad.

MATTONI'S Kur- und Wasserheilanstalt

mit **Trink-** und **Badekuren** aller Art und **Übungstherapie** nach Professor Leyden.

Klimatische Sommerstation

für Lungen-, Brust- und Nervenkranke und schwächliche Kinder.

Saison vom 15. Mai bis 15. September. 14

Bei Bestellungen, Korrespondenzen etc. an die hier inserierenden Firmen ersuchen wir, sich gefälligst immer auf den „Bosnischen Boten" als Quelle beziehen zu wollen.

Vornehmster inländ. Champagner
Najodličniji tuzemni šampanjac

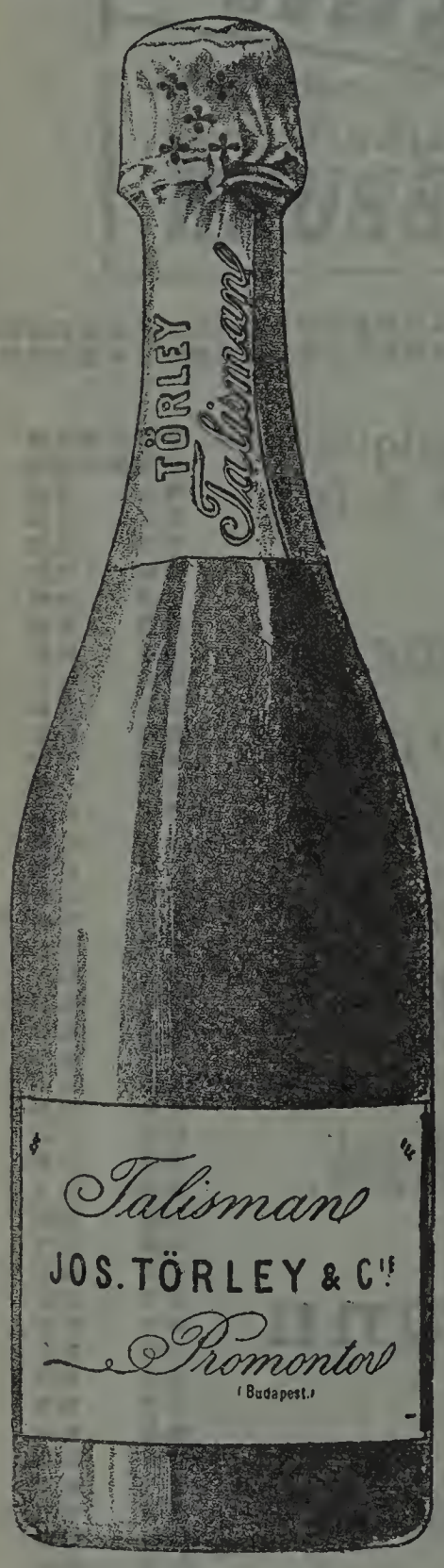

TALISMAN

▼

CASINO

▼

RÉSERVÉ

▼

GOÛT AMÉRICAIN

11

Bureaux in Budapest, VIII., Esterházy utcza 22. Fabrik u. Kellereien in Budafok
Generalvertreter für Bosnien und die Hercegovina: Leopold Heim, Sarajevo

K. k. Hoflieferanten
Hoflieferanten Sr. Hoheit
Erzherzogs Josef

Jos. Törley & Co.

C. i kr. dvorski dobavljači
Dvorski dobavljači Nj. Visosti
nadvojvode Josipa

Biro u Budimpešti, VIII., Esterházy utcza 22. Tvornica i podrumi u Budafoku
Glavni zastupnik za Bosnu i Hercegovinu: Leopold Heim, Sarajevo

Bei Bestellungen, Korrespondenzen etc. an die hier inserierenden Firmen ersuchen wir, sich gefälligst immer auf den „Bosnischen Boten" als Quelle beziehen zu wollen.

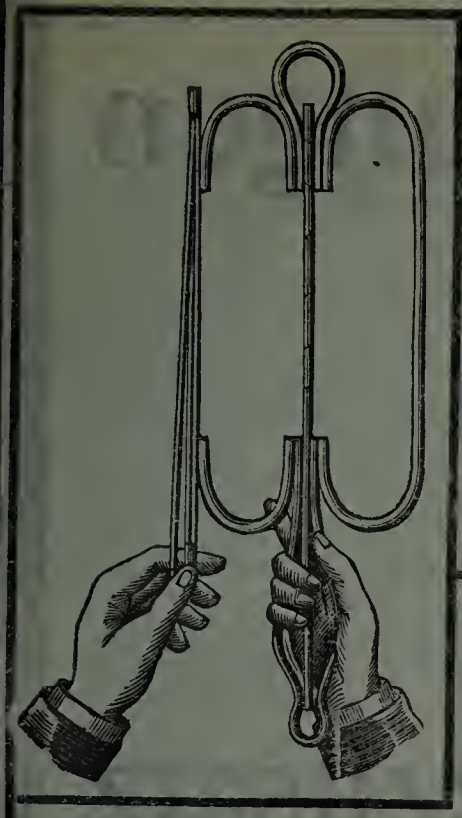

PRIMA KERN-ELFENBEIN-BILLARDBALLEN

größtes Lager bei

PRIMA BILJARDSKE KUGLE IZ JEZGREBJELO-KOSTI

najveće skladište drži

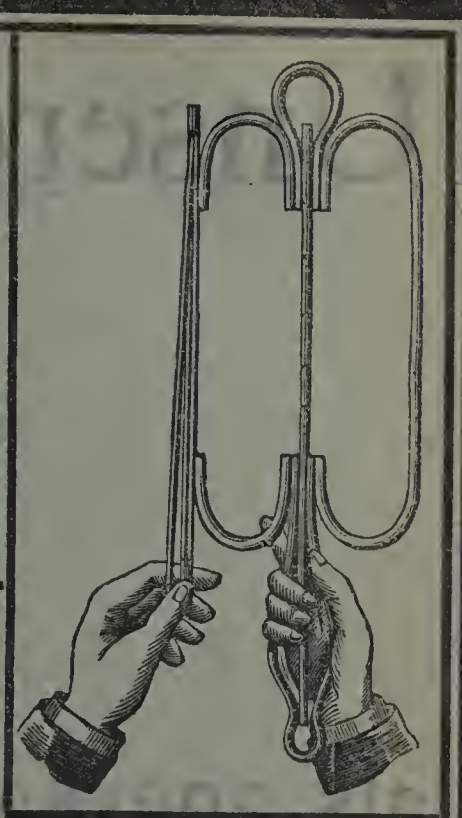

HEINRICH JACOBI, WIEN
IV., KETTENBRÜCKENGASSE 18
WIENER STADTBAHNSTATION: „KETTENBRÜCKENGASSE“

en gros — na veliko Telephon Nr. 5639 en détail — na malo

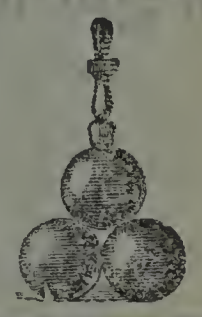

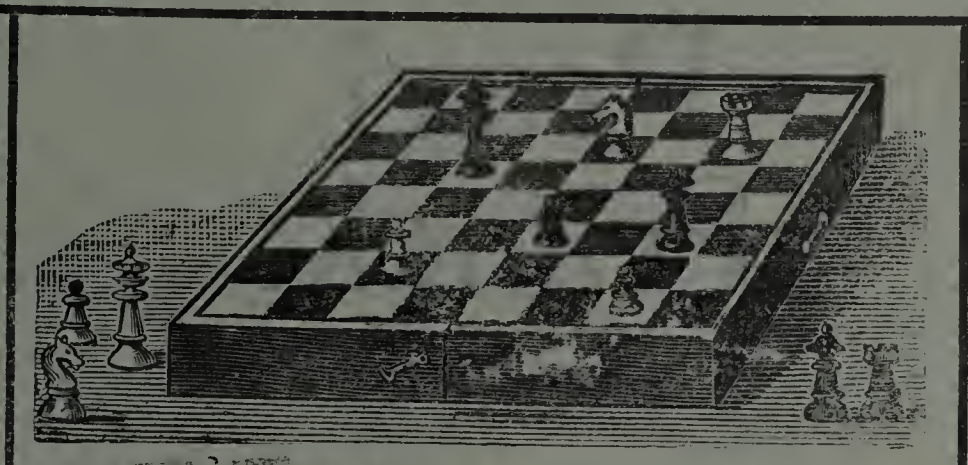

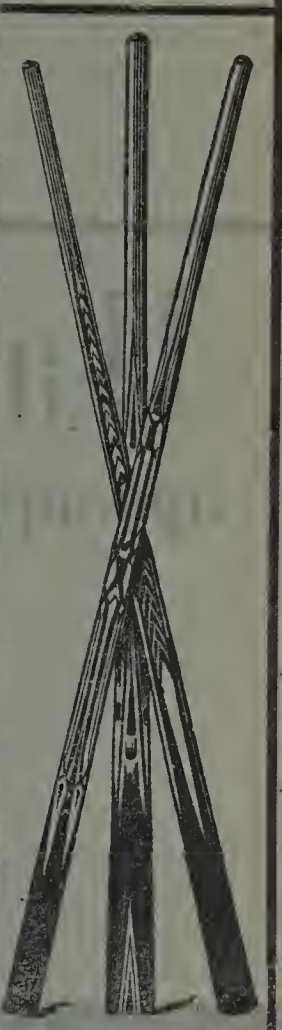

Kegelbahnkugeln aus echtem Kern Lignum sanctum, Weißbuchenkegeln, Schach- und Dominospiele, Billard-Queues, Spielmarken, Zeitungsmappen und Zeitungshalter und alle übrigen Kaffeehaus-Spielrequisiten

PREISKURANTE auf Verlangen gratis

Kugle za kuglanu iz jezgre pravog „Lignum sanctum“, kegle iz bijele bukovine, šah- i domino-igre, štapovi (keji) za biljar, igraće marke, mape i držala za novine te sve ostale potrepstine za kavanske igre

CJENICI na zahtjev besplatno

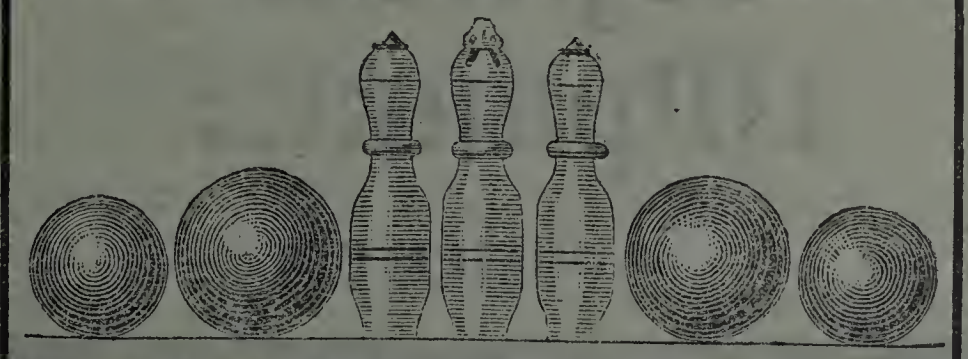

18

Bei Bestellungen, Korrespondenzen etc. an die hier inserierenden Firmen ersuchen wir, sich gefälligst immer auf den „Bosnischen Boten“ als Quelle beziehen zu wollen.

Unseren Haushaltungen

empfehlen wir den

Aechten
:Franck:

mit der Kaffeemühle

als anerkannt besten Kaffeezusatz

Našim kućanstvima

preporučujemo priznato najbolji pridodatak za kavu

Pravi
:Franck:

s mlincem

Нашим домаћицама

препоручујемо признато најбољи додатак за каву

Прави
:Франкк:

с млинцем.

17

Bei Bestéllungen, Korrespondenzen etc. an die hier inserierenden Firmen ersuchen wir, sich gefälligst immer auf den „Bosnischen Boten" als Quelle beziehen zu wollen.

Zur

Korrespondenz

verwende man in jedem Büro und Kontor

Pohl's

Farbbänder und Carbonpapiere

Marke „Crescent"

Pohl's **Crescent-Kopiertücher SS"**

in Verbindung mit

Pohl's **Kopierblatt-Anfeuchter** u. Pohl's **Kopierpressen**

liefern haarscharfe, deutlich lesbare Kopien.

Für die Registratur

werden

Pohl's Briefordner, Ablegemappen, Locher, Vorordner, Schnellhefter, Büromappen, Aktentaschen, Registermappen u. s. w. überall verwendet.

Pohl's Briefordner

anerkannt bestes Registratur-System

Illustrierte Preisliste sendet auf Wunsch gratis und franko

Erste österreichische Schnellhefter- und Briefordner-Fabrik

FRITZ POHL, WIEN, VI., Mariahilferstraße 51

16

Bei Bestellungen, Korrespondenzen etc. an die hier inserierenden Firmen ersuchen wir, sich gefälligst immer auf den „Bosnischen Boten" als Quelle beziehen zu wollen.

M. J. ELSINGER & SÖHNE

k. k. privilegierte Fabriken Wien, Telfs, Politz an der Mettau, Lajta Szent Miklos

Zentralbureau: Wien, I., Volksgartenstraße Nr. 1

Telephone: 35152, 35156, 35157.

Niederlagen: Budapest, V., Báthory utcza 6, Prag, Tischlergasse Nr. 7

erzeugen **wasserdichte Wagenplachen** und Stoffe, **Zelte, Pferdedecken** aller Art, wasserdichte **Regenmäntel** aus gummierten, imprägnierten und geteerten Stoffen, **Schläuche,** roh und gummiert, **Linoleum** für Fußbodenbelag, **Wachstuch** aller Art, **Betteinlagen,** alle Arten **technischer Gewebe** für Fabriken, Leinen- und Baumwollwaren für Anstalten, Krankenhäuser etc. etc.

Verkauf unserer Erzeugnisse bei Brunner & Co., Sarajevo — Bosnisch-Brod

23

Bei Bestellungen, Korrespondenzen etc. an die hier inserierenden Firmen ersuchen wir, sich gefälligst immer auf den „Bosnischen Boten“ als Quelle beziehen zu wollen.

Erste südungarische Wagenfabrik

REICH & LEBHERZ

UJVIDÉK (NEUSATZ)

(am Liman, nächst dem Bahnhofe).

Größtes Lager der verschiedensten, modernsten **WAGEN** und **SCHLITTEN** von der einfachsten bis zur elegantesten Ausführung. — Anerkannt solides Fabrikat. — Billigste Bezugsquelle. — Illustrierte Preislisten gratis und franko. — Gebrauchte Wagen werden eingetauscht.

◇ Reparaturen billigst. ◇

Erstkl. Wagenfabrik. — Versand nach allen Balkanstaaten.

Telegramme: **Victoria Ujvidék.** Telephon 134.

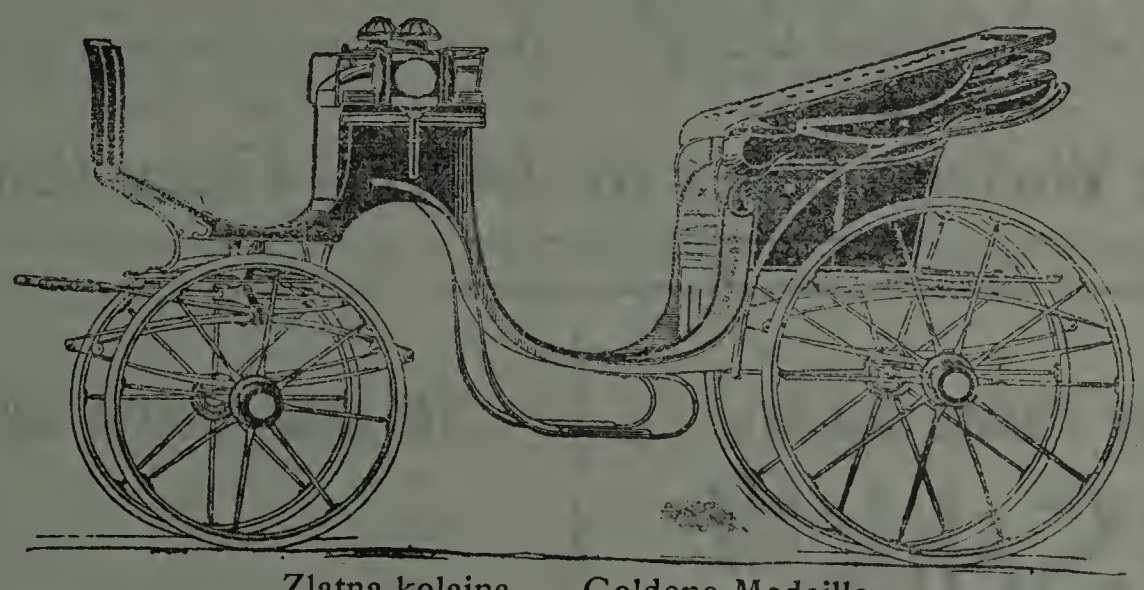

Zlatna kolajna. — Goldene Medaille.

21

Prva tvornica kola

REICHA & LEBHERZA

NOVI SAD (na Limanu, tik do željezničke stanice).

Najveće stovariste različitih, modernih **KOLA** i **SAONA** od najjednostavnije do najelegantnije izrade po jeftinim cijenama. — Priznato solidna tvorevina. — Ilustrovani cjenovnici besplatno i frankirano. — Stara se

◇ kola opravljaju najbrižljivije ili se na želju trampe. ◇

Izvoz gotovih kola u sve balkanske države.

Brzojavni naslov: **Victoria Novisad.** Telefon broj 134.

Bei Bestellungen, Korrespondenzen etc. an die hier inserierenden Firmen ersuchen wir, sich gefälligst immer auf den „Bosnischen Boten" als Quelle beziehen zu wollen.

Gegründet 1874. Ehrendiplom u. gold. Medaille Paris u. Wien 1900. Sechsmal präm.

LINKA & ROSOLA, Groß-Drogerie

Preislisten gratis. **Brünn, Adlergasse** Preislisten gratis.

Wir halten stets ein gut assortiertes Lager in **chemischen, pharmazeutischen und technischen Produkten,** Reagentien, Utensilien für chemische Laboratorien; Artikel zur Krankenpflege, chirurgische Gummiwaren und alle Verbandstoffe, Veterinärpräparate, Desinfektionsmittel, ätherische Öle, Essenzen und Sämereien. Photogr. Bedarfsartikel sind reichlich auf Lager. Die Herren Apotheker, **Ärzte** und Chemiker werden gebeten, bei Bedarf in obigen Artikeln sich an unsere Firma zu wenden, deren Ordres prompt, solid und reell ausgeführt werden. Hochachtend

Täglicher Postversand auch an Private. 29 **LINKA & ROSOLA, Groß-Drogerie.**

Billige böhmische Bettfedern

5 Kilo neue, gute, geschlissene staubfreie Kronen 9·60, 5 Kilo bessere K 12·—, 5 Kilo weiße, daunenweiche, geschlissene K 18·—, 24·—; 5 Kilo schneeweiße, daunenweiche, geschlissene K 30·—, K 36·—, 5 Kilo Halbdaunen K 12·—, K 14·40, K 18·—. Daunen (Flaum), graue à K 3·60, weiße à K 5·40, schneeweiße à K 6·—, K 6·60 per ½ Kilo.

Fertiggefüllte Betten aus rotem Bettinlett, gut gefüllt, 1 Tuchent oder 1 Unterbett 180 *cm* lang, 116 *cm* breit K 10·—, K 12·—, K 15·— u. K 18·—, 2 *m* lang, 140 *cm* breit K 13·—, K 15·—, K 18·—, K 21·—, 1 Kopfkissen 80 *cm* lang, 58 *cm* breit K 3·—, K 3·50 u. K 4·—, 90 *cm* lang, 70 *cm* breit K 4·50 u. K 5·50. Anfertigung auch nach jeder beliebigen Maßangabe, 3teilige Haar-Matratzen auf 1 Bett à K 27·—, bessere K 33·—. **Versand franko** per Nachnahme von K 9·— aufwärts.

Bettwaren von **15 K an franko,** Verpackung gratis. **1 Flanelldecke** ca. 190×140 *cm,* kariert K 2·90, geblumt K 3·60, **1 Tigerdecke** ca. 200×125 *cm* K 2·40, **1 Bettdecke mit Fransen,** waschbar, ca. 200×150 *cm,* weiße K 2·80, K 3·25, färbige K 2·50, K 3·05, K 3·30, **1 Leintuch ohne Naht,** Leinen, ca. 200×140 *cm* K 2·20, K 2·40, **1 Flanell-Leintuch, färbig,** K 2·10, **1 Militär-Leintuch,** unverwüstlich, rein Leinen m. d. Stempel ca. 200×140 *cm* K 2·75, leere Inlette genäht, sowie Steppdecken laut Preisliste. — Nichtpassendes wird umgetauscht oder Geld zurückgegeben. — *Ausführlicher Preiskatalog überallhin gratis und franko.*

Heeresausrüstung

Arthur Wollner, Lobes Nr. 440 bei Pilsen (Böhmen). 34

Wer seine Wäsche lieb hat,

verwendet nur die garantiert reine und echte **Schicht-Seife**

Wer seine Wäsche nicht lieb hat,

ruiniert sie durch den Gebrauch von gewöhnlicher, durch Füllung m. schädlichen Chemikalien verbilligter Seife.

Schicht-Seife trägt die Marke **„Hirsch“**
oder die Marke **„Schlüssel“**
immer aber den Namen **„Schicht“**

Marke:

Schicht-Seife ist die beste, ausgiebigste und deshalb billigste Seife. Für ihre Reinheit wird mit K 25.000 garantiert. 27

Marke:

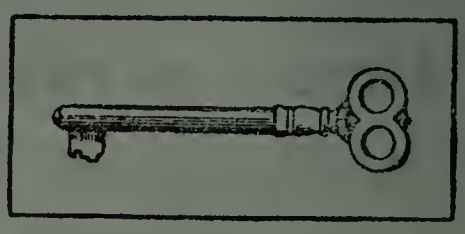

Bei Bestellungen, Korrespondenzen etc. an die hier inserierenden Firmen ersuchen wir, sich gefälligst immer auf den „Bosnischen Boten“ als Quelle beziehen zu wollen.

Die Klagenfurter Kornspiritus-, Preßhefe- und Malzfabrik und Spiritus-Raffinerie

M. FISCHL's SÖHNE, KLAGENFURT

versendet täglich frische

Frucht-Preßhefe

in vorzüglicher, triebkräftigster Qualität zu billigsten Preisen, empfiehlt ferner ihr allseits best bekanntes

Maltosin (Backmalz) ein vorzüglicher durch besondere Reinheit und Ausgiebigkeit ausgezeichneter Backzusatz; **Maltosin** ist infolge seiner anerkannt vorzüglichen Eigenschaften bereits allerorts bestens eingeführt und ist bei den Herren Bäckermeistern ungemein beliebt. Liefert sorgfältig erzeugtes, durch 24 Stunden vorsichtig und langsam gedarrtes

Malz für lichte goldfarbige und dunkle Biere

Telegramm-Adresse: **Fischl, Limmersach**

Celovačka tvornica raženog špirita, tištenog kvasca i slada te rafinerija špirita

M. FISCHL^A SINOVI, CELOVAC

razašilje dnevno svježi

tišteni kvasac

izvrsne, snažno tjerajuće (nadimajuće) kakvoće uz najjevtinije cijene, preporučuje nadalje svoj svestrano ponajbolje poznati i čuveni

Maltosin (slad za pecivo) izvrsni dodatak za pecivo, koji se odlikuje osobitom čistoćom i izdašnošću; **Maltosin** je uslijed svoje poznate odlične kakvoće već posvuda najbolje uveden, a osobito je obljubljen kod gospode pekara. Razašilje brižno proizvogjeni, kroz 24 sata pažljivo i polagano sušeni

22

Slad za svijetle zlatnožute i tamne vrsti piva

Naslov za brzojave: **Fischl, Limmersach**

Целовачка фабрика раженог шпирита, тиштеног квасца и слада те рафинерија шпирита

М. ФИШЛ^А СИНОВИ, ЦЕЛОВАЦ

разашиље дневно свјежи

тиштени квасац

изврсне, снажно тјерајуће (надимајуће) каквоће уз најјевтиније цијене, препоручује надаље свој свестрано понајбоље познати и чувени

Малтозин (слад за пециво) изврсни додатак за пециво, који се одликује особитом чистоћом и издашношћу; **Малтозин** је ушљед своје познате одличне каквоће већ посвуда најбоље уведен, а особито је обљубљен код господе пекара. Разашиље брижно произвођени, кроз 24 сата пажљиво и полагано сушени

Слад за свијетле златножуте и тамне врсти пива.

Адреса за брзојаве: **Фишл, Лимерсах.**

Bei Bestellungen, Korrespondenzen etc. an die hier inserierenden Firmen ersuchen wir, sich gefälligst immer auf den „Bosnischen Boten" als Quelle beziehen zu wollen.

K. K. PRIV.

RIUNIONE ADRIATICA DI SICURTÀ

IN TRIEST

Errichtet im Jahre 1838.

Versicherungen gegen Feuer-, Blitz- und Explosionsschäden.
Versicherungen von Glastafeln gegen Bruchschäden.
Versicherungen gegen Einbruchsdiebstahl.
Versicherungen gegen Transportgefahr zu Wasser und zu Land.
Lebensversicherungen in den verschiedenartigsten Kombinationen. 31

AKTIENKAPITAL und RESERVEN am 31. Dezember 1913.

Aktienkapital (volleingezahlt)	K	10,000.000·—
Statutarischer Reservefonds	„	5,000.000.—
Spezial-Gewinnreserve	„	2,000.000·—
Disponible Reserve	„	3,000.000·—
Außerordentliche Schadenreserve	„	1,000.000·—
Subsidiäre Prämienreserve	„	1,000.000·—
Prämienreserve und Prämienüberträge der Lebensversicherungen	„	143,537.736·27
Prämienreserve der Elementarversicherungen	„	12,160.440·86
Reserven für schwebende Schäden	„	4,593.921·85
Zusammen	K	182,292.098·98

Stand der versicherten Kapitalien in der Lebensversicherung (31. 12. 1913) . . . K 559,243.629·61.
Seit dem Bestehen der Gesellschaft in allen Branchen bezahlte Schäden . . . „ 811,023.984·27.

Vertretungen in allen Landeshauptstädten und bedeutenderen Orten der österr.-ungar. Monarchie.

Generalagentschaft für Bosnien und die Hercegovina: Österreichisch-Bosnische Bank, Aktiengesellschaft, Sarajevo.

Pester Ungarische Commercial-Bank

Gegründet im Jahre 1841 **BUDAPEST** Gegründet im Jahre 1841

Aktienkapital K 62,500.000 Reservefonds ca. K 107,000.000

Zentrale, Direktion und Wechselstube: V., Fürdő-utca 2. 32

Filialen in Budapest: Buda, II., Fő-utca 4; Margit-körut, II., Margit-körut 4; II., Széna-tér 7; III., Florián-tér 3; Belváros, IV., Károly-körut 2; Lipótváros, V., Vilmos császár-út 74; Szabadság-tér, V., Szabadság-tér 16; Terézváros, VI., Andrássy-út 21; Erzsébet-körut, VII., Erzsébet-körut 26; Lövölde-tér, VII., Lövölde-tér 7; Rákóci-út, VII., Rákóci-út 32; Erzsébetváros, VII., Rákóci-út 84; Józsefváros, VIII., Józsefkörut 53; Baross-utca, VIII., Baross-utca 112; Ferencváros, IX., Vámházkörut 5; Ferenc-körut IX., Ferenc-körut, 13; Kőbánya, X., Liget-tér 2. **In der Provinz: Erzsébetfalva,** Kossuth-utca 31; **Eszék,** Stadthaus; **Fiume,** Piazza Dante 2; **Nagykanizsa,** Csengeri út 4; **Rákospalota,** Eötvös-utca 1; **Sopron,** Várkerület 117; **Ujpest,** Árpád út 19; **Ujvidék,** Kossuth-utca 4; **Brassó,** Kolostor-utca 7; **Nagyszeben,** Főtér 2. **Kommanditen und affiliierte Institute in Ungarn: Debrecen,** Alföldi takarékpénztár Debrecenben; **Kassa,** Kassai Jelzálogbank r.t.; **Kolozsvár,** Siebenbürgische Bank und Sparkasse, A.-G.; **Lugos:** Commercial-Bank A.-G.; **Marosvásárhely,** Marosvásárhelyer Bank und Sparkasse, A.-G.; **Miskolcz,** Borsod-Miskolczi hitelbank; **Pozsony,** Preßburger Allg. Sparkasse, A.-G.; **Szeged,** Max R. May; **Temesvár,** Südungarische Kommerzial- und Landwirtschaftliche Bank, Aktiengesellschaft. In **Bosnien und Hercegovina:** Priv. Agrar- und Commercial-Bank für Bosnien und die Hercegovina, **Sarajevo** und **Brčka. Im Ausland: Belgrad, Braila, Bukarest, Burgas, Cavalla, Constanza, Dedeagatsch, Giurgiu, Galatz, Philippopel, Nisch, Rustschuk, Sofia, T.-Magurele, Varna, Saloniki, Wien, New-York.**

Kreditbriefe und Anweisungen auf sämtliche Städte und Badeorte des In- und Auslandes. **Einlagen** auf Sparbücher, gegen Kassenscheine, in laufender Rechnung (Scheckkonto). **Hypothekardarlehen** auf Grundbesitz und Häuser. **Kauf und Verkauf** von Staatspapieren, Prior.-Obligationen, Aktien, Losen, Gold- und Silbermünzen, fremden Valuten etc. etc. **Vermietung** von feuer- und einbruchsicheren **Panzerschränken,** unter eigenem Verschluß des Mieters (Safe Deposits). **Einlösung** von Coupons und verlosten Effekten. **Besorgung von Börsenaufträgen** auf der Budapester Börse und auf ausländischen Börsen. **Vorschüsse** auf Wertpapiere.

Bei Bestellungen, Korrespondenzen etc. an die hier inserierenden Firmen ersuchen wir, sich gefälligst immer auf den „Bosnischen Boten" als Quelle beziehen zu wollen.

Die k. k. priv. Papier-Industrie-Aktien-Gesellschaft

OLLESCHAU

erzeugt

die feinsten u. besten Zigarettenpapiere

in Bogen, Bobinen und Bücheln

Sie ist seit 30 Jahren Lieferantin der k. k. österr. Tabak-Regie, Lieferantin der bosn.-herz. Tabak-Regie, der Régie Co-Intéressée des Tabacs de l'Empire Ottoman in Konstantinopel, der Régie des Monopoles de l'État, Bucarest, sowie der hervorragendsten Zigarettenfabriken Egyptens, Rußlands, Deutschlands, Englands und Amerikas

Briefadresse: „Olleschauer", Nieder-Eisenberg, Mähren

25

WELTAUSSTELLUNG: PARIS 1900 } GRAND PRIX HÖCHSTE AUSZEICHNUNG
„ BRÜSSEL 1910 }
Internationale kunstgewerbliche Ausstellung in St. Petersburg 1908: GROSZE GOLDENE MEDAILLE.

Original Margaret Mill Note Paper and Envelopes.

Beste BRIEFPAPIERE und COUVERTS.

THEYER & HARDTMUTH, WIEN,

I., Kärntnerstrasse 9. Ecke Weihburggasse

BUREAU-ARTIKEL

INDIGO-PAPIER

GOLDFÜLL-FEDERN

VERVIELFÄLTIGUNGS-APPARATE

REGISTRATOREN

Man achte auf obige Fabriksmarke und die Benennung „MARGARET-MILL", um durch ähnlich klingende Namen nicht getäuscht zu werden.

THEYER & HARDTMUTH

Gegründet 1733.

WIEN, I., KÄRNTNERSTRASSE 9

und in allen besseren Papierhandlungen. Preislisten auf Verlangen.

24

Bei Bestellungen, Korrespondenzen etc. an die hier inserierenden Firmen ersuchen wir, sich gefälligst immer auf den „Bosnischen Boten" als Quelle beziehen zu wollen.

Carski i kralj. dvorski dobavljači. 33

Wieschnitzky & Clauser-a nasljednici,

:: :: trgovina sjemenja i pitomište sjemenja. :: ::

Podružnica I., Am Hof — BEČ — I., Wallfischgasse Nr. 8.

Sve vrsti

sjemenja djeteline

sa olovnim biljegom (plombom) i svjedočbom c. i kr. kontrolne stanice sjemenja u Beču.
Sjemenja trave, sjemenja repe kao što i sva druga gospodarstvena sjemenja.
Sjemenja za cvijeće i povrće iz vlastitih pitomišta.
Cjenici i posebne ponude u svako doba besplatno na raspolaganje.

Kais. u. königl. Hoflieferanten.

Wieschnitzky & Clauser's Nachfolger,

:: :: Samenhandlung und Samenzüchterei. :: ::

Filiale I., Am Hof — WIEN — I., Wallfischgasse Nr. 8.

Alle Sorten

Kleesamen

„kleeseidefrei" laut Plombe und Attest der k. k. Samenkontrollstation, Wien.
:: **Grassamen, Rübensamen** sowie alle übrigen landwirtschaftlichen Sämereien. ::
Blumensamen, Gemüsesamen aus eigenen Kulturen.
:: Preislisten und Spezialofferte jederzeit gratis und franko zu Diensten. ::

Gegen mäßige

Teilzahlungen

liefere

UHREN, GOLD-, SILBER- und OPTISCHE WAREN in nur guten
:: Qualitäten und unter weitestgehender Garantie. ::

MAX ECKSTEIN,

handelsger. prot. Uhrmacher,
k. k. beeideter Schätzmeister

WIEN, I. Bezirk, Wildpretmarkt Nr. 5.

:: Illustrierte Preisliste gratis und franko. Tausende Anerkennungsschreiben. 35 ::

Lacke und Pinsel

erzeugen in unbedingt verläßlichen Qualitäten 28

BECK, KOLLER & Co.

Gegründet 1868 WIEN/I Gegründet 1868

Hochrenommiertes Branchehaus

Bei Bestellungen, Korrespondenzen etc. an die hier inserierenden Firmen ersuchen wir, sich gefälligst immer auf den „Bosnischen Boten" als Quelle beziehen zu wollen.

STAHLSCHREIBFEDERN UND FEDERHALTER

VON ANERKANNT VORZÜGLICHER BESCHAFFENHEIT AUS DER FABRIK VON

CARL KUHN & CO.,

DIE SEIT 1843 IN WIEN BESTEHT, WERDEN BESTENS EMPFOHLEN UND SIND ÜBERALL ERHÄLTLICH

113

MUSIKINSTRUMENTE u. deren Bestandteile
kaufen Sie am billigsten und vorteilhaftesten von der direkten Bezugsquelle

A. OSMANEK

110

SCHÖNBACH (Böhmen)

SPEZIALITÄT: Schüler-Violinen zu K 5.40, 8.—, 12.—. Konzert- u. Orchester-Violinen zu K 16.—, 20.—, 24.—, 30.—, 40.—, 50.—. Solo-Violinen zu K 70.—, 80.—, 100.—, 120.—, 140.—, 200.—.
Ferner: Cellos, Bässe, Gitarren, Zithern m. reinem Griffbrett, tadellos rein stimmende Holz- u. Blech-Blasinstrumente.
Preisliste gratis u. franko. Kein Risiko! Umtausch gestattet oder Geld retour.

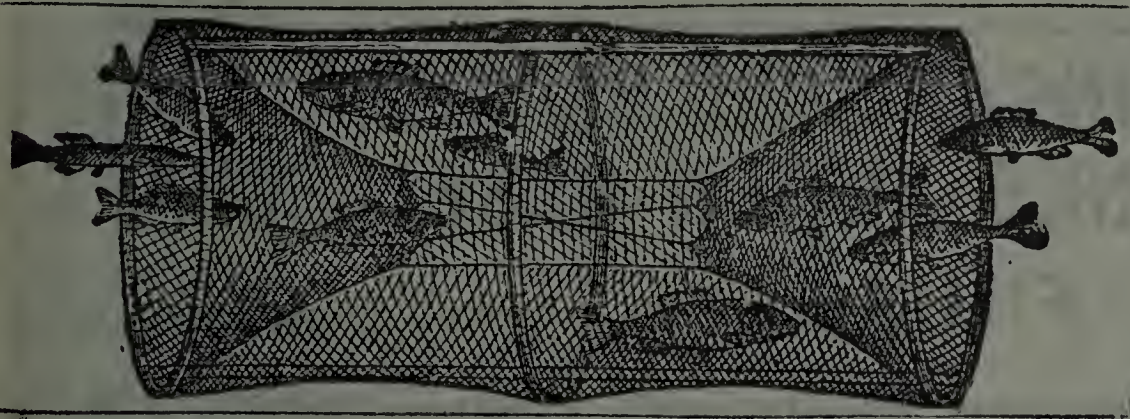

Fischerei-requisiten,

englische, amerikanische und eigene Erzeugung, en gros und en détail von

JOSEPH OSZVALDS NACHFOLGER, Wien, I., Wollzeile 11.

Preiskurante auf Verlangen gratis.

40

Bei Bestellungen, Korrespondenzen etc. an die hier inserierenden Firmen ersuchen wir, sich gefälligst immer auf den „Bosnischen Boten" als Quelle beziehen zu wollen.

Forst-, Obst- und landwirtschaftliche Samen

Hecken- und **Forstpflanzen**, Zier- und Parkbäume, Koniferen, Alleebäume, Obstwildlinge und Obstbäume, **Grassamen u. Grassamenmischungen**, Topinambur, Pflanzen für Wildremisen liefert in bester Qualität

Adalbert Faragó, Zala-Egerszeg, Ungarn

kaiserl. u. königl. Hoflieferant 36 **Preisliste kostenlos**

Möbel-Glanzpasta

vorzügl. Putzmittel für polierte Möbel

kaiserl. u. königl. **Hoflieferant**

KARL v. SCHMOLL

Wien, XVIII/1, Martinstr. 2

115

Schmoll-Pasta

ist nach wie vor **DIE EINZIGE SCHUHCREME** welche das Leder konserviert

FIUMANER ERSTE UNGARISCHE REISSCHÄL- UND REISSTÄRKE-FABRIKS-AKTIEN-GESELLSCHAFT

GEGRÜNDET IM JAHRE 1882. **FIUME** GEGRÜNDET IM JAHRE 1882.

PRODUKTE: Reis, Reisgrieß, Reisstärke, Reisfuttermehl, Reiskleie. SPEZIALITÄT: Reisstärke und Reis-Glanzstärke in kleinen Tafeln. PRÄMIIERT: Auf 10 Ausstellungen mit erstem Preis; 1900 in Paris mit dem Grand Prix. 37

VERTRETUNGEN IN BOSNIEN: M. KOHN, Mostar; BERNARDO KLEIN, Sarajevo; WAHRMANN & BREINER, D. Tuzla.

Bei Bestellungen, Korrespondenzen etc. an die hier inserierenden Firmen ersuchen wir, sich gefälligst immer auf den „Bosnischen Boten" als Quelle beziehen zu wollen.

Obavijest.

Dok je XIX. godište bilo pod štampom, nije se još mogao ustanoviti šematizam, I. i II. odsjek, za g. 1915.

Čim to prilike dozvole, sastaviće uredništvo taj šematizam, da ga štampa, te pripošalje svakom pretplatniku godišnjaka

„Bosanski glasnik — Bosnischer Bote 1915“.

P. n. pretplatnici i kupci ovoga godišnjaka ponizno se upozoruju, da će ovaj popunjak primiti badava.

Aviso.

Zur Zeit der Drucklegung dieses XIX. Jahrganges war es noch nicht möglich, den Schematismus, I. und II. Abschnitt, für das Jahr 1915 festzustellen.

Sobald es jedoch die Verhältnisse gestatten werden, wird die Redaktion diesen Schematismus zusammenstellen, drucken lassen und jedem Abonnenten des Jahrbuches

„Bosnischer Bote — Bosanski glasnik 1915“

nachliefern.

Die P. T. Abonnenten und Käufer dieses Jahrbuches werden ergebenst aufmerksam gemacht, daß diese Nachlieferung gratis stattfinden wird.

III. Abschnitt. Konfessionelle Behörden und Anstalten.
III. одсјек. Вјерозаконске области и заводи.

A. Serbisch-orthodoxe.

Nach der Volkszählung im Jahre 1910 gibt es in Bosnien-Hercegovina 824.021 Serbisch-Orthodoxe.

Mit allerhöchster Entschließung vom 13. August 1905 wurde das Statut über die Regelung der Kirchen- und Schulverwaltung der serbisch-orthodoxen Eparchien (Metropolien) in Bosnien und der Hercegovina genehmigt.

Die autonomen Behörden sind folgende:

a) Für die rein kirchlichen Angelegenheiten: **vier Eparchial-Kirchengerichte** mit dem Sitze in **Sarajevo, Mostar, Tuzla** und **Banjaluka,** welche an Stelle der bisherigen Konsistorien treten und unter dem Vorsitze des zuständigen Metropoliten als kirchliche und Ehegerichtshöfe erster Instanz fungieren. Es besteht aus zwei ordentlichen, sechs Honorarmitgliedern und sechs Substituten, alle aus dem geistlichen Stande.

Das kirchliche Obergericht mit dem Sitze **in Sarajevo,** aus vier zu wählenden Beisitzern des geistlichen Standes (aus jedem Eparchial-Kirchengerichte ein Mitglied) und aus dem Professor des Can. Rechtes in der theologischen Anstalt zu Reljevo. Die Metropoliten sind von Amts wegen Beisitzer des Obergerichtes. Sie führen *per turnum* den Vorsitz; es fungiert als kirchliches und Ehegericht zweiter Instanz.

b) **Für Verwaltung und Schulangelegenheiten: Die Eparchial-verwaltungs- und Schulräte** mit dem Sitze in Sarajevo, Mostar, Banjaluka und Tuzla mit dem Vorsitze des zuständigen Metropoliten, aus zwei Dritteln von der Bevölkerung zu wählenden, dem Laienstande angehörenden und aus einem Drittel von Geistlichen (Pfarrern) ausgewählten und dem geistlichen Stande angehörenden Beisitzern bestehend und als Verwaltungs- und Schulbehörde erster Instanz fungierend.

Der oberste Verwaltungs- und Schulrat mit dem Sitze **in Sarajevo** besteht gleichfalls aus zwanzig zu wählenden Beisitzern des Laienstandes und vier Geistlichen und fungiert als Verwaltungs- und Schulbehörde zweiter Instanz unter dem abwechselnden Vorsitze der vier Metropoliten, welche dem Rate von Amts wegen beisitzen.

A. Српско-православне.

Према попису народа од 1910. има у Босни и Херцеговини 824.021 српско-православна душа.

Превишњим рјешењем од 13. авг. 1905. одобрена је автономна уредба за уређење црквене и просвјетне управе срп. правосл. епархија (митрополија) у Босни и Херцеговини.

Автономне власти су ове:

a) За чисто духовне предмете: **четири епарх. црквена суда** са сједиштем у **Сарајеву, Мостару, Тузли** и **Бањалуци,** који ступају на мјесто бивших конзисторија и раде као првостепени судови у духовним и брачним предметима, под предсједништвом надлежног архијереа. Састоје се из два редовна, из шест изабраних почасних чланова и шест члан. замјеника, који су сви свештеници.

Велики црквени суд са сједиштем **у Сарајеву.** Исти се састоји из четири изабрана свештеничка присједника (из сваког епарх. ц. суда по један), и из професора кан. права у богословији рељевској, под редним предсједништвом свих митрополита, који су сви вирилни чланови. Овај суд фунгира као другостепено судиште за духовне и брачне ствари.

b) **за управу и просвјету: Епархијски управни и просвјетни савјети** са сједиштем у Сарајеву, Мостару, Бањалуци и Тузли, а под предсједништвом надлежнога митрополита. Исти се састоје из двије трећине од народа изабраних свјетовних и из једне трећине од свештенства изабраних свештеничких чланова, а важе као првостепена област за рјешавање управних и просвјетних ствари.

Велики управни и просвјетни Савјет са сједиштем **у Сарајеву** састоји се из 20 изабраних свјетовних чланова и 4 свештеника и врши своје послове као призивна власт за управне и просвјетне предмете под редним предсједавањем четворице митрополита, који су му по звању чланови.

Das kirchliche Obergericht.

Mitglieder pro 1912—1915.

Präses:

Se. Gnaden Vasilije Popović, Metropolit von Banjaluka.

Mitglieder:

Se. erzbisch. Gnaden Eugen Letica, Erzbischof und Metropolit von Sarajevo.
Se. Gnaden Petar Zimonjić, Metropolit von Hercegovina.

Se. Gnaden Ilarion Radonjić, Metropolit von Tuzla.

Die hochwürdigen Herren:

Petar Jovanović, Erzpriester, ord. Mitgl. des Eparch. Kirchenger. in Tuzla.
Gavro Gašić, Erzpriester, ord. Mitgl. des Eparch. Kirchenger. in Sarajevo.
Stevo Pravica, Erzpriester in Trebinje.
Mihajlo Vasić, Refer. d. Kirchenger. in Banja Luka.
Dr. Dušan Lazičić, Priester, Profess. des Kanon. Rechtes in Reljevo.

Велики црквени суд.

Чланови за 1912.—1915. годину.

Предсједник:

Високопреосвештени госп. Василије Поповић, митрополит бањалучки.

Чланови:

Високопреосвештени госп. Евгеније Летица, архиепископ и митрополит добробосански.
Високопреосвештени госп. Петар Зимоњић, митрополит херцеговачки.
Високопреосвештени госп. Иларион Радоњић, митрополит тузлански.

Прич. г. Петар Јовановић, ред. члан црквеног суда у Тузли, протојереј.
Прич. г. Гавро Гашић, ред. члан еп. црквен. суда из Сарајева, протојереј.
Прич. г. Стево Правица, протопрезвитер у Требињу.
Прич. г. Михајло Васић, рефер. ц. суда у Бањој Луци.
Прич. г. Др. Душан Лазичић, проф. кан. права у Рељеву.

Referent:

Gavro Gašić (wie oben).

Rechtskonsulent:

Danilo Dimović, Advokat in Sarajevo.

Der oberste Verwaltungs- und Schulrat.

Präses:

Se. Gnaden Ilarion Radonjić, Metropolit von Tuzla.

Vizepräses:

Gligorije Jeftanović, Großgrundbesitzer, ✠ Kmt., Virilist des bosn.-herz. Landtages.

Mitglieder

Die vier hochwürdigsten Metropoliten.

Dann

a) Geistliche:

Kosta Prodanović, Pfarrer in Glamoč.
Kosta Dramušić, Erzpriester in Tuzla.
Dušan Kecmanović, Erzpriester in Banjaluka.
Vaso Kandić, Pfarrer in Jabuka.

Извјестилац:

Гавро Гашић (в. горе).

Одјетник:

Данило Димовић, одвј. у Сарајеву.

Велики управни и просвјетни савјет.

Предсједник:

Високопреосвештени госп. Илариона Радоњић, митрополит тузлански.

Подпредсједник:

Глигорије Јефтановић, велепосједник, ✠ кмт., вирил. члан б.-х. сабора.

Чланови:

Сва четири високопреосвештена митрополита.

Затим:

a) од свештеника:

Коста Продановић, парох у Гламочу.
Коста Драмушић, протопрезв. у Тузли.
Душан Кецмановић, окр. протопр. у Бањалуци.
Васо Кандић, парох у Јабуци.

b) Laien:

Glig. Jeftanović, Sarajevo.
Risto H. Damjanović, Vizebürgermeister in Sarajevo.
Dr. Savo Vukanović, Magistratsrat, Sarajevo.
Dr. Milan Srškić, Adv., Sarajevo.

Stevo Žakula, Dir. Sarajevo.
Pavle Čonić, Mostar.
Jovo Tuta, Gutsbes., Mostar.
Iso Mičić.
Vojo Panić.
Janko Misaljević.
Dr. Vaso Glušac, Professor.
Dr. Živko Nježić, Advokat.
Dušan Vasiljević, Adv., Mostar.
Milan Šušljić, Schulinsp., Sarajevo.
Stevo Nikolić, Lehrer.
Svetislav Bugarski, Lehrer.
Atanas Šola, Grundbes., Mostar.

Referent:

Dr. Dimitrije Vasić.

Zugeteilt:

Petar Kočić, Landt.-Abgeord.

Generalschulinspektor:

Vojislav Borić.

Zugeteilt:

Savo Čupović, Lehrer.

Kanzlist:

Dušan Gjokić.
Zorka Golubović.

a) Dabrobosnisches Erzbistum in Sarajevo.

Erzbischof:

Se. erzbischöfliche Gnaden Eugen Letica, Dabrobosnischer Metropolit und Erzbischof von Sarajevo, Exarch von Dalmatien, Geh. R., ✠ Gr. Kr., Virilist des bosn.-herc. Landt.

Das Eparchial-Kirchengericht:

Präses:

Der Metropolit.

Ordentliche Mitglieder:

Dimitrije Janković, Konsistorialrat, Erzpriester, ✠ Ritt.
Gavro Gašić, Erzpriester, Landtagsabgeordneter.

6 Honorarmitglieder und 6 Substituten.

Kanzlei:

Direktor: Dimitrije Janković (wie oben).

Kanzelisten:

Aleksa Starčević, abs. Theolog.

Grigorije Komljenović, djakon.
Miloš Blažujević, abs. Theolog.

Rechtskonsulent:

Danilo Dimović, Advokat.

Eparchial-Verwaltungs- und Schulrat.

Präses:

Der Metropolit.
11 geistliche und 22 weltliche Mitglieder.

Referent:

Dr. theol. Savo Ljubibratić, Landtagsabgeordneter.

Schulinspektor:

Milan Šušljić.

b) од свјетовњака:

Глиг. Јефтановић, Сарајево.
Ристо Х. Дамјановић, градски подначелник, Сарајево.
Др. Саво Вукановић, Сарајево.

Др. Милан Сршкић, одвјетник, Сарајево.
Стево Жакула, дир. Сарајево.
Павле Чонић, Мостар.
Јово Тута, Мостар.
Исо Мичић.
Војо Панић.
Јанко Мисаљевић.
Др. Васо Глушац, професор.
Др. Живко Њежић, Адвокат.
Душан Васиљевић, адв., Мостар.
Милан Шушљић, надзор., Сарајево.

Стево Николић, учитељ.
Светислав Бугарски, учитељ.
Атанасије Шола, Мостар.

Извјестилац:

Др. Димитрије Васић.

Додијељен:

Петар Кочић, посл. на сабору.

Главни школски надзорник:

Војислав Борић.

Додијељен:

Саво Чуповић, учитељ.

Канцелиста:

Душан Ђокић.
Зорка Голубовић.

a) Дабробосанска митрополија у Сарајеву.

Архијепископ сарајевски и митрополит дабро-босански:

Високопреосвештени госп. Евгеније Летица, тајни савј., ✠ вел. кр., вирилни члан бос.-херц. сабора.

Епархијски црквени суд:

Предсједник:

Митрополит.

Редовни чланови:

Димитрије Јанковић, протопрезвитер, конз. савјетник, ✠ вит.
Гавро Гашић, протопрезвитер, члан вел. суда, бос.-херц. зем посланик.

6 почасних чланова и 6 чланова замјеника.

Писарница:

Управитељ: Димитрије Јанковић (као горе).

Канцелисте:

Алекса Старчевић, свршн. богослов.
Григорије Комљеновић, ђакон.
Милош Блажујевић, свршн. богослов.

Адвокат:

Данило Димовић.

Епархијски управни и просвјетни савјет.

Предсједник:

А. Е. и митрополит.
11 свештеника и 22 свјетовна члана.

Извјестилац:

Др. бог. Саво Љубибратић, саборски посланик.

Школски надзорник:

Милан Шушљић.

Advokat:

Danilo Dimović.

Kanzelisten:

K. Ćurčić.
Anka Šundić.

Pfarrgeistlichkeit des dabrobosn. Erzbistums.

1. Protopresbyterat (Bezirk) von Sarajevo:

Distriktual-Erzpriester:

Kosta Božić.

Pfarreien:

Sarajevo.

Jovan Gjokić, Pfarrer.
Luka Čupić, Pfarrer.
Ljubomir Nikolić, Pfarrer.

Blažuj.

Dušan Bošković, Adm.

Vareš.

Bogdan Petrović, Administ.

Visoko.

Risto Bošković, Pfarrer, ✠.

Dobrinje.

Savo Ristić, Administ.

Dolac.

Jovan Marjanović, Pfarrer.

Ilijaš.

Triphon Maksimović, Pfarrer.

Kotorac.

Petar Stanić, Pfarrer.

Mokro.

Gjorgje Stajić, Pfarrer.

Nišić.

Risto Eranović, Pfarrer.

Pale.

Gjorgje Grabež, Pfarrer.

Pazarić.

Petar Lalić, Pfarrer.

Trnovo.

Savo Savić, Pfarrer.

Višegrad.

Milan Božić, Pfarrer.

Dobrunj.

Aleksa Gjurović, Pfarrer.
Petar Gjurović, Kaplan.

Rudo.

Danilo Šiljak, Pfarrer.

Štrpci.

Kosta Popović, Pfarrer.

Godomilje.

Dušan Miličević, Admin.

Prača.

Dimitrije Jevdjević, Pfarrer.

Rogatica.

Atanasije Kosorić, Pfarrer.

Sokolac.

Simo Begović, Pfarrer.

Sokolovići.

Vasilije Kosorić, Pfarrer.

Travnik I.

Jovan Knežević, Pfarrer.

Travnik II.

Petar Ćosović, Pfarrer.

Vitovlje.

(Vakat.)

Адвокат:

Данило Димовић.

Канцелисте:

К. Ћурчић.
Анка Шундић.

Парохијско свештенство митрополије дабробосанске.

1. Протопрезвитерат сарајевски:

Окружни протопрезвитер:

Коста Божић.

Парохије:

Сарајево.

Јован Ђокић, парох.
Лука Чупић, парох.
Љубомир Николић, парох.

Блажуј.

Душан Бошковић, адм.

Вареш.

Богдан Петровић, администратор.

Високо.

Ристо Бошковић, парох, ✠.

Добриње.

Саво Ристић, администратор.

Долац.

Јован Марјановић, парох.

Илијаш.

Трифун Максимовић, парох.

Которац.

Петар Станић, парох.

Мокро.

Ђорђе Стајић, парох.

Нишић.

Ристо Ерановић, парох.

Пале.

Ђорђе Грабеж, парох.

Пазарић.

Петар Лалић, парох.

Трново.

Саво Савић, парох.

Вишеград.

Милан Божић, парох.

Добруњ.

Алекса Ђуровић, парох.
Петар Ђуровић, капелан.

Рудо.

Данило Шиљак, парох.

Штрпци.

Коста Поповић, парох.

Годомиље.

Душан Милићевић, администратор.

Прача.

Димитрије Јевђевић, парох.

Рогатица.

Атанасије Косорић, парох.

Соколац.

Симо Беговић, парох.

Соколовићи.

Василије Косорић, парох.

Травник I.

Јован Кнежевић, парох.

Травник II.

Петар Ћосовић, парох.

Витовље.

(Упражњено.)

Bilješevo.
Blagoje Kozomarić, Admin.

Busovača.
Jovan Simić, Pfarrer, Landt. Abg.

Žepče.
Manoj. Varagić, Adm.

Zavidović.
Nikola Plavšić, exp. Kapl.

Zenica.
Jevrem Petronić, Pfarrer.

Bugojno.
Luka Lukić, Erzpriester, ✠R.

Blagaj.
Marko Popović, Pfarrer.

Brezičani.
Jovo Popović, Pfarrer.

Dolnje Vukovsko.
Ilija Popović, Pfarrer.
Simo Popović, Kaplan.

Dol. Vakuf.
Jovan J. Obradović, Pfarrer.

Oborci.
Mihaj. Vučković, Pfarrer.

Ravno.
Mih. Antonijević, Admin.

2. Protopresbyterat von Varcar.

Babići-Glogovac.
Jovo Čulić, Admin.

Varcar-Vakuf.
Stojan Trkuljić, Pfarrer, Leiter des Distriktes.

Grbavica.
Jovan Škaljak, Admin.

Gustovara.
Špiro Ubavić, Admin.

Jajce.
Jakov A. Popović, Pfarrer, Landtagsabg.

Jezero.
Savo Škaljak, Admin.

Podrašnica.
Nik. Rožić, Erzpriester, Admin.

3. Protopresbyterat von Gerzovo.

Baraći.
Jovan Protić, Pfarrer.

Gerzovo.
Pavle Ubavić, Pfarrer, Leiter des Protopresb.

Medna.
Ilija Krpić, Admin.

Pecka.
Milan Ilić, Admin.

Pljeva.
Jovo Škaljak, Admin

Strojice.
Todor Marjanac, Pfarrer.

Trnovo.
Dušan Bubnjević, Admin.

Биљешево.
Благоје Козомарић, адмиш.

Бусовача.
Јован Симић, парох, зем. посланик.

Жепче.
Манојло Варагић, адм.

Завидовић.
Никола Плавшић, екси. кап.

Зеница.
Јеврем Петронић, парох.

Бугојно.
Лука Лукић, протопрезвитер, парох, ✠в.

Благај.
Марко Поповић, парох.

Брезичани.
Јово Поповић, парох.

Доње Вуковско.
Илија Поповић, парох.
Симо Поповић, капелан.

Доњи Вакуф.
Јован Ј. Обрадовић, парох.

Оборци.
Михајло Вучковић, парох.

Равно.
Мих. Антонијевић, администратор парохије.

2. Протопрезвитерат варцарски.

Бабићи-Глоговац.
Јово Чулић, администратор.

Варцар-Вакуф.
Стојан Тркуљић, управитељ протопр.

Грбавица.
Јован Шкаљак, администратор.

Густовара.
Шпиро Убавић, администратор.

Јајце.
Јаков А. Поповић, парох, посланик.

Језеро.
Саво Шкаљак, администратор.

Подрашница.
Никола Рожић, протојереј, адмиш.

3. Протопрезвитерат герзовачки.

Бараћи.
Јован Протић, парох.

Герзово.
Павле Убавић, парох, управитељ протопрезвитерата.

Медна.
Илија Крпић, администратор.

Пецка.
Милан Илић, администратор.

Пљева.
Јово Шкаљак, администратор.

Стројице.
Тодор Марјанац, парох.

Трново.
Душан Бубњевић, администратор.

4. Protopresbyterat von Livno.

Vrbica.
Joanik Petković, Adm.

Graovo.
Kosta Stanišić, Admin.

Gubin.
Uroš Jovanović, Pfarrer.

Lijevno.
Dušan Lapčević, Admin. und Leiter des Protopresb.

Peći.
Nikola Skakić, Pfarrer.

Uništa.
(Vakat.)

Crni Lug.
Miloš Bilbija, Pfarrer.

5. Protopresbyterat von Glamoč.

Vaganj.
Branko Popović, Adm.

Glamoč.
Kosta Prodanović, Pfarrer und Leiter des Protopresb.

Kamen.
Simo Banjac, Pfarrer.

Prekaja.
Marko M. Savić, Pfarrer.

Preodac.
Marko Savić, Pfarrer.

Religionslehrer:
Milan Lalić, Erzpriester, Religionslehrer an der Handelsschule in Sarajevo.
Jovan Protić, Erzpriester, Professor und Katechet an der Oberrealschule in Sarajevo.
Dr. Tomo Popović, Erzpriester, Professor und Katechet an dem Obergymnasium in Sarajevo.
Jovan Jovanović, Erzpriester, Professor und Katechet an der Präparandie in Sarajevo.
Demet. Janković, Erzpriester, Katechet der serbischen höheren Mädchenschule in Sarajevo.
Milan Mratinković, Priester, Katechet an der Präparandie in Sarajevo.

Militärgeistlicher:
Erzpriester Todor Jungić, k. u. k. Militärerzpriester für das XV. Korps, ✠R.

Neun pensionierte Geistliche.

b) Metropolie von der Hercegovina und Zahumlje in Mostar.

Metropolit:
Seine Gnaden Petar Zimonjić, ✠Kmt., Virilist des bosnisch-hercegovinischen Landtages.

Das Eparchialkirchengericht:

Präses:
Der Metropolit.

4. Протопрезвитерат ливањски.

Врбица.
Јоаник Петковић, адм.

Граово.
Коста Станишић, администратор.

Губин.
Урош Јовановић, парох.

Лијевно.
Душан Лапчевић, администратор и управитељ протопрезвитерата.

Пећи.
Никола Скакић, парох.

Уништа.
(Упражњено.)

Црни Луг.
Милош Билбија, парох.

5. Протопрезвитерат гламочки.

Ваган.
Бранко Поповић. адм.

Гламоч.
Коста Продановић, парох и управитељ протопрезвитерата.

Камен.
Симо Бањац, парох.

Прекаја.
Марко М. Савић, парох.

Преодац.
Марко Савић, парох.

Катихете:
Милан Лалић, протопр., вјеројуч. у трговачкој школи у Сарајеву.

Јован Протић, протопр., професор-катих. на држ. реалци у Сарајеву.
Др. Томо Поповић, протопр. проф. на вел. гимн. у Сарајеву.

Јован Јовановић, протопр., професор на држ. жен. препарандији у Сарајеву.
Димитрије Јанковић, протопр. вјероучитељ на срп. виш. дјев. школи сарајевској.
Милан Мратинковић, свешт., катихета на мушк. препарандији у Сарајеву.

Војнички свештеник:
Протопрезвитер Тодор Јунгић, ц. и кр. војнички протојереј за XV. кор, ✠ в.

Девет умировљених свештеника.

б) Херцеговачко-захумска метрополија у Мостару.

Митрополит:
Његово Високопреосвештенство Петар Зимоњић, ✠ комт., вир. члан. б. херц. сабора.

Епархијски црквени суд:

Предсједник:
Петар Зимоњић, митрополит (као горе).

Ordentliche Mitglieder:

Erzpriester Patrikije Popović-Komadanović, Konsist.-Rat.
Vasilije Ristić, Priester.

Sekretär:

Savo Bukvić, djakon.

Kanzlist:

Vladimir Gvozdenović, Priester.

6 Honorarmitglieder und 6 Substitute.

Der Eparchialverwaltungs- und Schulrat:

Präses:

Der Metropolit.

Vizepräses:

Dr. Uroš Krulj.

Referent:

Dimitrije Terzić.

Advokat:

Dušan Vasiljević.

13 Geistliche und 26 weltliche Mitglieder.

Schulinspektor:

Savo Vučenović.

Kanzlist:

Gjorgjo Loza.

Kurat- und Klosterklerus.

1. Protopresbyterat von Mostar.

Mostar.

Nikola Kojo, Pfarrer.
Marko Popović, Pfarrer.

Bijelo Polje.

Stevan Šiniković, Pfarrer.

Brda.

Vladimir Gvozdenović, Pfarrer.

Blagaj.

Tomo Bratić, Pfarrer.

Konjic.

Stevo Guzina, Pfarrer.
Jovo Slomović, Adm.

Bradina.

Gjorgje Popović, Pfarrer.

Dubrave.

Kristifor Krstović, Admin.

Županjac.

Mihajlo Samardžić, Pfarrer.

2. Protopresbyterat von Stolac.

Gabela.

Vaso Medan, Pfarrer und Leiter des Protopresb.

Stolac.

D. Poplat.

Mak. Radonić, Adm.

Dabar.

Jovan Ivković, Pfarrer.

Ljubinje.

Stevan Šarenac, Pfarrer.

Редовни чланови:

Патрикије Поповић-Комадановић, протојереј и конз. савјетник.
Василије Ристић, свештеник.

Тајник:

Саво Буквић, ђакон.

Канцелиста:

Владимир Гвозденовић, свешт.

6 почас. чланова и 6 замјеника.

Епарх. управ. и просвј. савјет:

Предсједник:

Митрополит.

Подпредсједник:

Др. Урош Круљ.

Извјестилац:

Димитрије Терзић.

Одвјетник:

Душан Васиљевић.

Једна трећина свештеничких (13) а двије трећине (26) свјетовних чланова.

Школски надзорник:

Саво Вученовић.

Канцелиста:

Ђорђо Лоза.

Парохијско и манастирско свештенство.

1. Протопрезвитерат мостарски.

Мостар.

Никола Којо, парох.
Марко Поповић, парох.

Бијело Поље.

Стеван Шиниковић, парох.

Брда.

Владимир Гвозденовић, парох.

Благај.

Томо Братић, парох.

Коњиц.

Стево Гузина, парох.
Јово Сломовић, администратор.

Брадина.

Ђорђе Поповић, парох.

Дубраве.

Кристифор Крстовић, администр.

Жупањац.

Михајло Самарџић, парох.

2. Протопрезвитерат столачки.

Габела.

Васо Медан, парох и надзиратељ протопр.

Столац.

Д. Поплат.

Макарије Радонић, адм.

Дабар.

Јован Ивковић, парох.

Љубиње.

Стеван Шаренац, парох.

Ljubuški.

Risto Terzić, Pfarrer.

Pocrnje.

Milan Kujundžić, Admin.

Gornje Hrasno.

Mitrophan Simić, Adm.

Zavala.

Nikanor Dutina, jeromonah, adm.

Dračevo.

Jovan Mostarica, Pfarrer.

3. Protopresbyterat von Trebinje.

Trebinje.

Stevan Pravica, Erzpriester, ✠R.

Čičevo.

Marko Danilović, Pfarrer.

Duži.

Leontije Popovac, Admin.

Zupci.

Savo Danilović, Pfarrer.
Savo S. Danilović, Kaplan.

Kruševice.

Vaso Novaković, Pfarrer.

Mesari.

Vladimir Popović, Pfarrer.

Poljice.

Savo Porobić, Pfarrer.

Korjenići.

Vid Parežanin, Pfarrer.

Sutorina.

Špiro Lučić, Pfarrer.

Lug.

Jefto Odavić, Pfarrer.

4. Protopresbyterat von Bileća.

Bileća.

Gjorgjo Perinović, Erzpriester.

Plana.

Risto Bjeletić, Pfarrer.

Vranjska.

Kristiphor Krstović, Adm.

Ljubomir.

Marko Kisić, Pfarrer.

Dobrićevo.

Prokop Mulina, Admin.

Fatnica.

Lazar Šakotić, Admin.

5. Protopresbyterat von Gacko.

Gacko.

Gjorgje Popović, Pfarrer.

Nadinići.

Vidak Višnjevac, Pfarrer und Leiter des Protopresb.

Avtovac.

Špiro Starović, Pfarrer.

Korita.

Stevan Avdalović, Pfarrer.

Љубушки.

Ристо Терзић, парох.

Поцрње.

Милан Кујунџић, администратор.

Горње Храсно.

О. Митрофан Симић, админ.

Завала.

О. Никанон Душина, јеромонах, админ.

Драчево.

Јован Мостарица, парох.

3. Протопрезвитерат требињски.

Требиње.

Стеван Правица, протопрезвитер, члан вел. црквеног суда, ✠вит.

Чичево.

Марко Даниловић, парох.

Дужи.

Леонтије Поповац, администратор.

Зупци.

Саво Даниловић, парох.
Саво С. Даниловић, капелан.

Крушевице.

Васо Новаковић, парох.

Месари.

Влад. Поповић, парох.

Пољице.

Саво Поробић, парох.

Корјенићи.

Вид Парежанин, парох.

Суторина.

Шпиро Лучић, парох.

Луг.

Јефто Одавић, парох.

4. Протопрезвитерат билећки.

Билећа.

Ђорђо Периновић, окружни протопрезвитер.

Плана.

Ристо Бјелетић, парох.

Врањска.

Христ. Крстовић, адм.

Љубомир.

Марко Кисић, парох.

Добрићево.

Прокоп. Мулина, јеромонах и администратор.

Фатница.

Лазар Шакотић, админ.

5. Протопрезвитерат гатачки.

Гацко.

Ђорђе Поповић, парох.

Надинићи.

Видак Вишњевац, парох и управитељ протопрезвитерата.

Автовац.

Шпиро Старовић, парох.

Корита.

Стеван Авдаловић, парох.

Samobor.
Ilija Ćuk, Pfarrer.

6. Protopresbyterat von Nevesinje.

Nevesinje.
Dušan Gaćinović, Pfarrer und Leiter des Protopresbyterates.

Biograd.
Vasilije Jovičić, Admin.

Kifino selo.
Mihajlo Radović, Pfarrer.

Zalom.
Petar Govedarica, Pfarrer.

Fojnica.
Aćim Bratić, Pfarrer.

Ulog.
Petar Radulović, Pfarrer.

7. Protopresbyterat von Foča.

Foča.
Josif Kočović, Pfarrer und Leiter des Protopresbyterates.

Tetima.
Vladimir J. Popović, Pfarrer.

Jabuka.
Vasilije Kandić, Pfarrer.

Miljevina.
Lazar Kočović, Pfarrer.

Zagorje-Kalinovik.
Risto Kočović, Erzpriester, Pfarrer.

8. Protopresbyterat von Čajniče.

Čajniče.
Jovan Jovanović, Pfarrer.

Zaborak.
Gavro Komadanović, Admin.

Goražde.
Lazar Popović-Kosorić, Pfarrer und Leiter des Protopresbyterates.

Zakalje.
Vukadin Zečević, Admin.

Klöster.

Dobrićevo.
Jevstatije Gaćinović, Archimandrit, Vorstand.
Prokop Mulina, Jeromonah.

Duži.
Gerasim Jovanović, Vorstand, Archimandrit.
Leontije Popovac, Jeromonah.

Žitomislić.
Krist. Mihajlović, Archimandrit, Vorstand.
Makar. Radonić, Jeromonah.
Drag. Tihi, svešt.

Zavala.
Nikanor Dutina, Jeromonah, Vorstand.
Mitrofan Simić, Jeromonah.

Самобор.
Илија Ћук, парох.

6. Протопрезвитерат невесињски.

Невесиње.
Душан Гаћиновић, парох и управитељ протопрезвитерата.

Биоград.
Василије Јовичић, админ.

Кифино село.
Михајло Радовић, парох.

Залом.
Петар Говедарица, парох.

Фојница.
Аћим Братић, парох.

Улог.
Петар Радуловић, парох.

7. Протопрезвитерат фочански.

Фоча.
Јосиф Кочовић, парох и надзирарељ протопрезвитерата.

Тетима.
Владимир Ј. Поповић, парох.

Јабука.
Василије Кандић, парох, члан великог упр. и просвј. савјета.

Миљевина.
Лазар Кочовић, парох.

Загорје-Калиновик.
Ристо Кочовић, прото, парох.

8. Протопрезвитерат чајнички.

Чајниче.
Јован Јовановић, парох.

Заборак.
Гавро Комадановић, администтр.

Горажде.
Лазар Поповић-Косорић, парох и управитељ протопрезвитерата.

Закаље.
Вукадин Зечевић, администратор.

Манастири:

Добрићево.
Јевстатије Гаћиновић, архимандрит, настојатељ.
Прокоп. Мулина, јеромонах.

Дужи.
Герасим Јовановић, настојатељ, архимандрит.
Леонтије Поповац, јеромонах.

Житомислић.
Крист. Михајловић, архимандрит, настојатељ.
Макарије Радонић, јеромонах.
Драгутин Тихи, свешт.

Завала.
Никанор Дутина, јером., наст.
Митрофан Симић, јеромонах.

Katecheten:
Dr. jur. Nikola Krulj, Katechet an dem Obergymnasium in Mostar.
Jovan Dučić, Katechet in Mostar.

c) Metropolie von Zvornik und Tuzla in Tuzla.

Metropolit:
Se. Gnaden Ilarion Radonić, Virilist des bosn. herc. Landtages.

Das Eparch. Kirchengericht.

Präses:
Der Metropolit.

Ordentliche Mitglieder:
Petar Jovanović, Erzpriester, ✠ R.
Gjorgje Bjelanović, Erzpriester.
6 Honorarmitglieder und 6 Substituten.

Kanzlei:
Jovo Pajkanović, Priester.

Eparch. Verwaltungs- und Schulrat.

Präses:
Der Metropolit.

Vizepräses:
Isailo Mićić.

Referent:
Simo Eraković, Landtagsabgeordneter.

Advokat:
Dr. Nik. Stojanović.

Schulinspektor:

Revisor:
Milorad Jovičić.

Kurat- und Klosterklerus.

1. Protopresbyterat in Gradačac.

Gradačac.
Dušan Tešić, Pfarrer.

Slatina.
Jovo Jeftić, Pfarrer.

Porebrice.
Gjorgje Lazarević, Admin.

Gor. Žabar.
Milivoj Stojčević, Pfarrer.

Bos. Šamac.
Dimitr. Dimitrijević, Admin.

Crkvina.
Cvjetko Lazarević, Admin.

Miloševac.
Dušan Gj. Popović, Admin.

Modriča.
Stevo Gj. Popović, Administr., Leiter des Protopresb.

Koprivna.
Vasilije Grujić, Pfarrer.

Катихете:
Др. Никола Круљ, катихета на вел. гимназији у Мостару.
Јован Дучић, на осталим средњим школама мостарским.

в) Зворничко-тузланска митрополија у Тузли.

Митрополит:
Високопреосвештени господин Иларион Радоњић, вир. члан б. х. сабора.

Епархијски црквени суд.

Предсједник:
Митрополит.

Редовни чланови:
Петар Јовановић, протопрезв., ✠ вит.
Ђорђе Бјелановић, прото.
6 почасних и 6 замјеника чланова.

Писарница:
Јово Пајковић, свешт.

Епарх. управ. и просвј. савјет.

Предсједник:
Митрополит.

Подпредсједник:
Исајло Мићић.

Референт:
Симо Ераковић, посл. бос. херц. сабора.

Адвокат:
Др. Никола Стојановић.

Школ. надзорник:

Рачуновођа:
Милорад Јовичић.

Парохијско и манастирско свештенство.

1. Протопрезвитерат градачачки.

Градачац.
Душан Тешић, парох.

Слатина.
Јово Јефтић, парох.

Поребрице.
Ђорђе Лазаревић, администратор, парох.

Гор. Жабар.
Миливој Стојчевић, парох.

Бос. Шамац.
Димитрије Димитријевић, адм.

Црквина.
Цвјетко Лазаревић, администрат.

Милошевац.
Душан Ђ. Поповић, администрат.

Модрича.
Стево Ђ. Поповић, администратор, надзиратељ.

Копривна.
Василије Грујић, парох.

Tolisa.
Savo Božić, Admin.

Skugrić.
Maksim Maksimović, Pfarrer.

2. Protopresbyterat in Tuzla.

Tuzla.
Kosta Dramušić, Erzpriester, Pfarrer und Leitor des Protopresbyterates.

Požarnica.
Cvijetin Stević, Adm.

Puračić.
Pavlo V. Katanić, Admin.

Jasenica.
Jevrem Lukić, Pfarrer.

Kladanj.
Mihajlo Savić, Admin.

Jablanica.
Mih. Jovanović, Admin.

Mirosavci.
Risto Mitrašović, Pfarrer.

Ozren.
Die Klosterbrüder von Ozren.

Tumare.
Risto Babunović, Admin.

Ugljevik.
Gjorgje Lukić, Adm.

3. Protopresbyterat in Gračanica.

Gračanica.
Petar Stefanović, Erzpriester, Pfarrer.

Osječani.
Gjorgje Petrović, Pfarrer.

Grapska Srpska.
Jovo Kovačević, Pfarrer.

Kožuhe.
Petar Kovačević, Pfarrer.

Maglaj.
Dušan Nikolić, Adm.

Rakovac.
Marko Katić, Admin.

Hrge.
Marko Kirić, Adm.

Vozuća.
Dimit. Tekić, Adm.

Boljanjić.
Risto Bakajlić, Admin.

4. Protopresbyterat in Zvornik.

Zvornik.
Dragomir Ostojić, Pfarrer und Leiter des Protopresbyterates.

Kozluk.
Petar Lazarević, Pfarrer.

Jasenica.
Petar Opalić, Pfarrer.

Lokanj.
Marko Popović, Adm.

Priboj.
Jovo Jovanović, Pfarrer.

Толиса.
Саво Божић, администратор.

Скугрић.
Максим Максимовић, парох.

2. Протопрезвитерат тузлански.

Тузла.
Коста Драмушић, прото, парох и управит. протопрезвитерата, члан великог упр. и просвј. савјета.

Пожарница.
Цвјетин Стевић, адм.

Пурачић.
Павле В. Катанић, администратор.

Јасеница.
Јеврем Лукић, парох.

Кладањ.
Михајло Савић, администратор.

Јабланица.
Михајло Јовановић, администр.

Миросавци.
Ристо Митрашевић, парох.

Озрен.
Послужује братство манастира Озрена.

Тумаре.
Ристо Бабуновић, администратор.

Угљевик.
Ђорђе Лукић, адм.

3. Протопрезвитерат грачанички.

Грачаница.
Петар Стефановић, парох, протопрезвитер.

Осјечани.
Ђорђо Петровић, парох.

Грапска Српска.
Јово Ковачевић, парох.

Кожухе.
Петар Ковачевић, парох.

Маглај.
Душан Николић, администратор.

Раковац.
Марко Катић, админ.

Хрге.
Марко Кирић, адм.

Возућа.
Димит. Текић, администратор.

Бољанић.
Ристо Бакајлић, администратор.

4. Протопрезвитерат зворнички.

Зворник.
Драгомир Остојић, парох и управ. протопрезвитерата.

Козлук.
Петар Лазаревић, парох.

Јасеница.
Петар Опалић, парох.

Локањ.
Марко Поповић, адм.

Прибој.
Јово Јовановић, парох.

Rastošnica.
Gavro Gavrić, Admin.

Dubnica.
Pero Mitrović-Popović, Pfarrer.

5. Protopresbyterat von Bjelina.

Bjeljina varoš.
Zaharija Popović, Pfarrer und Leiter des Protopresbyterates.

Bjeljina selo.
Lazar Marković, Pfarrer.

Crnjeljevo.
Stovan Mihajlović, Pfarrer.

Dvorovi.
Stevan Stančić, Admin.

Zagoni.
Ostoja Pantić, Pfarrer.

Obarska.
Gjorgje Opalić, Pfarrer

Modran.
Maxim Todorović, Pfarrer.

Janja.
Todor Gjukić, Pfarrer.

Zabrdje.
Aleksa Gligorović, Admin.

Vranjak.
Ljub. Svitlić, Adm.

Dragaljevac.
Jovo Popović, Pfarrer.

Medjaši.
Stevan Popović, Pfarrer.

Brodac.
Paul Katanić, Pfarrer.

Batković.
Cvjetin Šović, Admin.

6. Protopresbyterat in Brčko.

Bjela.
Dimitrijo Lukić, Admin.

Brčko.
Cvjetin Pejanović, Admin.

Bukvik.
Rajko Sofrenović, Admin.

Vršani.
Nikola M. Škorić, Pfarrer.

Zovik.
Risto Nakić, Adm.

Korenita.
Gjorgjo Svitlić, Admin.

Mrtvica.
Branko Popović, Pfarrer.

Obudovac.
Gjorgje Jovanović, Pfarrer.

Sandići.
Tomo Gjokić, Admin.

Tutnjevac.
Gjorgje Gospić, Admin.

Čović-Polje.
Cvjetin Popović, Pfarrer.

7. Protopresbyterat von Srebrenica.

Srebrenica.
Savo Popović, Pfarrer.

Bratunac.
Savo Dangić, Pfarrer.

Visočnik.
Drago Urošević, Pfarrer.

Drinjača.
Timotije Popović, Pfarrer, Leiter des Protopresb.

Kravica.
Hadži Risto Popović, Pfarrer.

Растошница.
Гавро Гаврић, админ.

Дубница.
Петар Митровић - Поповић, парох.

5. Протопрезвитерат бијељински.

Бјељина варош.
Захарија Поповић, парох и адм. протопрезвитерата.

Бјељина село.
Лазар Марковић, парох.

Црњељево.
Стеван Михајловић, парох.

Дворови.
Стеван Станчић, администратор.

Загони.
Остоја Пантић, парох.

Обарска.
Ђорђе Опалић, парох.

Модран.
Максим Тодоровић, парох.

Јања.
Тодор Ђукић, парох.

Забрђе.
Алекса Глигоровић, администр.

Врањак.
Љуб. Свитлић, адм.

Драгаљевац.
Јово Поповић, парох.

Међаши.
Стеван Поповић, парох.

Бродац.
Павле Катанић, парох.

Батковић.
Цвјетин Шовић, администратор.

6. Протопрезвитерат брчански.

Бјела.
Димитрије Лукић, администратор.

Брчка.
Цвјетин Пејановић, администр.

Буквик.
Рајко Софреновић, администр.

Вршани.
Никола М. Шкорић, парох.

Зовик.
Ристо Накић, адм.

Коренита.
Ђорђо Свитлић, администратор.

Мртвица.
Бранко Поповић, парох.

Обудовац.
Ђорђе Јовановић, парох.

Сандићи.
Томо Ђокић, администратор.

Тутњевац.
Ђорђе Госпић, администратор.

Човић-Поље.
Цвјетин Поповић, парох.

7. Протопрезвитерат сребренички.

Сребреница.
Саво Поповић, парох.

Братунац.
Саво Дангић, парох.

Височник.
Драго Урошевић, парох.

Дрињача.
Тимотије Поповић, парох и управитељ протопрезвитерата.

Кравица.
Хаџи Ристо Поповић, парох.

Pribojević.
Todor Marković, Pfarrer.

Fakovići.
Radomir Blažić, Admin.

8. Protopresbyterat von Vlasenica.

Vlasenica
Kosta Stefković, Pfarrer.

Jeremići.
Jovan Brežančić, Pfarrer.

Knežina.
Janko Brežančić, Admin.

Milići.
Matija Popović, Pfarrer und Leitor des Protopresb., Landtagsabgeordn.

Osmaci.
Dušan Bobarević, Admin.

Pfarrei des Klosters Papraća.
Danilo Bilbija, prov. Klostervorsteher.
Joach. Trbojević, jeromonah (derzeit in Reljevo).

Strmnica.
Savo Savić, Pfarrer.

Han Pijesak.
Milan Petković, Admin.

Cikote.
Bogdan Lalić, Adm.

Klöster:

Kloster **Tavna.**
Leonid Jergić, Archimandrit, Vorstand.
Konst. Jovičić, Archimandrit.
Jovan Kaljević.
Visarion Jovanović.
Antim Ćulumović.
Sorgius Jovandić.

Kloster Ozren.
Innoc. D. Vitomirović.

Veniamin Radosavljević, Vorstand.

Kloster Papraća.
Danilo Bilbija, Vorstand.

Katechet:
Dušan Konstantinović. Priest., Religionslehrer am Obergymnas. in Tuzla.

d) Metropolie von Banja Luka.

Metropolit:
Seine Gnaden Vasilije Popović, ✠R., Virilist des bosn.-herceg. Landtages.

Das Eparchialkirchengericht.

Präses:
Der Metropolit.

Ordentliche Mitglieder:
Kosta Kovačević, Erzpriester, Konsistorialrat, ✠R.

Прибојевић.
Тодор Марковић, парох.

Факовићи.
Радомир Блажић, администратор.

8. Протопрезвитерат власенички.

Власеница.
Коста Стефковић, парох.

Јеремићи.
Јован Брежанчић, парох.

Кнежина.
Јанко Брежанчић, администр.

Милићи.
Матија Поповић, парох и управитељ протопрезвитерата, послан. на зем. саб.

Осмаци.
Душан Бобаревић, администрат.

Парохија манастира Папраће.
Данило Билбија, јеромонах и привремени управитељ манастира.
Јоак. Трбојевић, јеромонах (додијељен у Рељево).

Стрмница.
Саво Савић, парох.

Хан Пијесак.
Милан Петковић, администратор.

Цикоте.
Богдан Лалић, админ.

Манастири:

Манастир **Тавна.**
Леонид Јергић, архимандрит, настојатељ.
Константин Јовичић, архимандрит.
Јован Кањевић, јеромонах.
Висарион Јовановић, јеромонах.
Антим Ћулумовић, јеромонах.
Сергије Јовандић, јеромонах.

Озрен.
Инокентије Д. Витомировић, јеромонах.
Вењамин Радосављевић, јеромонах, упр.

Папраћа.
Данило Билбија, јером., настојатељ.

Катихета:
Душан Константиновић, свештеник, вјероучитељ држ. гимназије у Тузли.

г) Митрополија бањалучка.

Митрополит:
Његово Високопреосвештенство господин Василије Поповић, ✠вит., вирил. члан б.-х. сабора.

Епархијски црквени суд.

Предсједник:
Митрополит.

Редовни чланови:
Коста Ковачевић, прото, конзисторијални савјетник, ✠вит.

Alexa Jokanović, Erzpriestor, Konsistorialrat, ✠R.
Aushilfsreferent: Mihajlo Vasić, Priester.

Sekretär:
Milutin Eskić.

Kanzlisten:
Ilija Berić, djakon.
Stevo Ćurguz, abs. Theol.
6 Honorarmitglieder und 6 Substituten.

Eparchialverwaltungs- und Schulrat.

Präses:
Der Metropolit.

Vizepräses:
Dr. Vaso Glušac, Prof.

Referent:
Kosta Majkić, Landtagsabgeordneter.

Revisor:
Triphon Dobrojević.

Advokat:
Kosta Milić.

Schulinspektor:

Kanzlist:
Tomo Mutić.
13 geistliche und 26 weltliche Mitglieder.

Kurat- und Klosterklerus.

1. Protopresbyterat in Banjaluka.

Distriktualerzpriester:
Dušan Kecmanović, Landt. Abg.

Banja Luka.
Nikola Kostić, Pfarrer.

Blaško-Slatina.
Petar Varnica, Pfarrer.

Boškovići.
Gjorgje Popović, Admin.

Bočac.
Aleksa Čavić, Pfarrer.

Kloster Gomionica.
Gavrilo Stojnić, Vorstand.
Ilija Kočić, jeromonah.
Serafim Vukojević, jeromonah.
Serafim Štrkić jeromonah.

Imljani.
Risto Sirovina, Admin.

Javorani.
Dušan Mladjenović, Adm.

Jošavka.
Petar Ivanković, Pfarrer.

Kola.
Gjorgje Vranješević, Pfarrer.

Klašnice.
Aleksa Jerković, Pfarrer.

Kotor varoš.
Gjorgje Janjić, Admin.

Busnovi.
Dušan Kondić, Adm.

Алекса Јокановић, конзисторијални савјетник, протојереј, ✠в.
Референт: Михајло Васић, свешт.

Секретар:
Милутин Ескић.

Канцелисте:
Илија Берић, ђакон.
Стево Ђургуз, сврш. богосл.
6 почасних и 6 замјеника чланова.

Епарх. управ. и просвј. савјет.

Предсједник:
Митрополит.

Подпредсједник:
Др. Васо Глушац, професор.

Референт:
Коста Мајкић, посл. у сабору.

Ревизор:
Трифун Добројевић.

Адвокат:
Коста Милић.

Школски надзорник:

Канцелиста:
Томо Мутић.
Савјет се састоји из 13 свештеничких и 26 свјетовних чланова.

Парохијско и манастирско свештенство.

1. Протопрезвитерат бањалучки.

Окр. протопрезвитер:
Душан Кецмановић, посл. на зем. саб

Бања Лука.
Никола Костић, парох.

Блашко-Слатина.
Петар Варница, парох.

Бошковићи.
Ђорђе Поповић, администратор.

Бочац.
Алекса Чавић, парох.

Манастир Гомионица.
Гаврило Стојнић, игуман.
Илија Кочић, јеромонах.
Серафим Вукојевић, јеромонах.
Серафим Штркић, јеромонах.

Имљани.
Ристо Сировина, адм.

Јаворани.
Душан Млађеновић, адм.

Јошавка.
Петар Иванковић, парох.

Кола.
Ђорђе Вранешевић, парох.

Клашнице.
Алекса Јерковић, парох.

Котор варош.
Ђорђе Јањић, администратор.

Буснови.
Душан Кондић, адм.

Bijakovac.
Miladin Ćirić, Pfarrer.

Gašica.
Miloš Radić, Pfarrer.

Dvorište.
Mirko Macura, Adm.

Bistrica.
Nikola Prokopić, Admin.

Ljubija.
Simo Stojanović, Admin.

Rakeljići.
Nikola Bogunović, Pfarrer.

Marićka.
Ilija Ilić, Admin.

Medjuvodje.
Blagoje Šiljegović, Pfarrer.

Palančište.
Milan Popović, Pfarrer.

Omaška.
Simo Pavlović, Pfarrer.

Kozarac.
Svetozar Špirić, Admin.

Marina.
Milan Borojević, Admin.

Jelići.
Stevo S. Popović, Pfarrer.

Krupa.
Stanko Vranješević, Pfarrer.

Kloster Liplje.
Risto Vuković, Pfarrer.

Lusići.
Jovo Lazičić, Admin.

Maglajani.
Milan Radovanović, Pfarrer.

Maslovari.
Kosta Čavić, Adm., mitrop. sinćel.

Piskavica.
Rade Milošević, Pfarrer.

Rebrovac.
Dimitrije Eskić, Pfarrer.

Skender Vakuf.
Mladen Popović, Admin.

Šljivno.
Jovan Marčetić, Admin.

Gradiška.
Dušan Subotić, Pfarrer.

Dragelji.
Petar Šipka, Pfarrer.

Turjak.
Luka Hadžić, Admin.

Romanovci.
Stevo Vukić, Pfarrer.

Kukulje.
Dragutin Kojić, Admin.

Stapari.
Ruvim Bubnjević, Pfarrer.

Бијаковац.
Миладин Ћирић, парох.

Гашица.
Милош Радић, парох.

Двориште.
Мирко Мацура, адм.

Бистрица.
Никола Прокопић, администратор.

Љубија.
Симо Стојановић, администратор.

Ракељићи.
Никола Богуновић, парох.

Маријка.
Илија Илић, администратор.

Међувође.
Благоје Шиљеговић, парох.

Паланчиште.
Милан Поповић, парох.

Омашка.
Симо Павловић, парох.

Козарац.
Светозар Шпирић, администратор.

Марина.
Милан Бојевић, администратор.

Јелићи.
Стево С. Поповић, парох.

Крупа.
Станко Вранешевић, парох.

Манастир Липље.
Ристо Вуковић, парох.

Лусићи.
Јово Лазичић, администратор.

Маглајани.
Милан Радовановић, парох.

Мисловари.
Коста Чавић, адм , митроп. синћел.

Пискавица.
Раде Милошевић, парох.

Ребровац.
Димитрије Ескић, парох.

Скендер Вакуф.
Младен Поповић, адм.

Шљивно.
Јован Марчетић, администратор.

Градишка.
Душан Суботић, парох.

Драгељи.
Петар Шипка, парох.

Турјак.
Лука Хаџић, администратор.

Романовци.
Стево Вукић, парох.

Кукуље.
Драгутин Којић, администратор.

Стапари.
Рувим Бубњевић, парох.

Laminci.
Dušan Subotić, Admin.

Bos. Kostajnica.
Svetozar Karanović, Pfarrer.

Bos. Dubica.
Slavko Vujasinović, Pfarrer.

Čitluk.
Ilija Kecmanović, Pfarrer.

Kloster Moštanica.
Petar Ivančević, Vorstand.
German Vidović.

Draksenić.
Milan Matavulj, Admin.

Demirovci.
Mirko Pavić, Pfarrer.

Dobrlin.
Alexa Popović, Pfarrer.

Svodna.
Gjorgje Umićević, Admin.

Bos. Novi.
Simo Kondić, Pfarrer.

Prijedor.
Dušan Zelenika, Pfarrer.

Svinjar.
Miloš Kraguljević, Pfarrer.

Čadjavica.
Ilia Vranješević, Adm.

Slabinja.
Ljubomir Pećo, Adm.

2. Protopresbyterat in Krupa.

Erzpriester: Stojan Vranješević.

Krupa.
Marko Gaković.

Veliki Radić.
Milan Gjukić, Admin.

Zborište.
Jovan Davidović, Adm.

Dobro Selo.
Jovo Vranješević, Pfarrer.

Ruiška.
Gjuro Marjanović, Admin.

Suvaja.
Petar Karanović, Admin.

Ašani.
Lazar Ožegović, Admin.

Bušević.
Marko Miljević, Pfarrer.

Jasenica.
Luka Nedimović, Pfarrer.

Ivanjska.
Jovan Tatić, Pfarrer.

Dubovik.
Lazar Šteković, Adm.

Petrovac.
Nikodim Novaković, Pfarrer und Erzpriester.

Ламинци.
Душан Суботић, администратор.

Босан. Костајница.
Светозар Карановић, парох.

Босан. Дубица.
Славко Вујасиновић, парох.

Читлук.
Илија Кецмановић, парох.

Манастир Моштаница.
Петар Иванчевић, игуман.
Герман Видовић, јеромонах.

Драксенић.
Милан Матавуљ, администратор.

Демировци.
Мирко Павић, парох.

Добрлин.
Алекса Поповић, парох.

Сводна.
Ђорђо Умићевић, администратор.

Бос. Нови.
Симо Кондић, парох.

Приједор.
Душан Зеленика, парох.

Свињар.
Милош Крагуљевић, парох.

Чађавица.
Илија Вранешевић, адм.

Слабиња.
Љубомир Пећо, админ.

2. Протопрезвитерат крупски.

Прото: Стојан Вранешевић.

Крупа.
Марко Гаковић, прото.

Велики Радић.
Милан Ђукић, администратор.

Збориште.
Јован Давидовић, админ.

Добро Село.
Јово Вранешевић, парох.

Рушка.
Ђуро Марјановић, администрат.

Суваја.
Петар Карановић, администратор.

Ашани.
Лазар Ожеговић, администратор.

Бушевић.
Марко Миљевић, парох.

Јасеница.
Лука Недимовић, парох.

Иваньска.
Јован Татић, парох.

Дубовик.
Лазар Штековић, адм.

Петровац.
Никодим Новаковић, протопрезвитер.

Bukovača.
Tomo Milanović, Admin.

Kulen Vakuf.
Vukosav Milanović, Pfarrer.

Prkosi.
Nikola Kecman, Admin.

Rmanj.
Gjorgje Marčetić, Adm.

Osredci-Trubar.
Stevan Bodiroža, Admin.

Bastasi.
Todor Srdić, Pfarrer, Landtags-abgeordneter.

Smoljana.
Vladimir Kecman, Admin.

Trnjinić Brijeg.
Obrad Banjac, Pfarrer.

Krnjeuša.
Petar Radjenović, Admin.

Vodjenica.
Dušan Novaković, Admin.

Bihać.
Stevan Kovačević, Erzpriester.

Vrelo.
Mihajlo Bogunović, Pfarrer.

Vrtoče.
Milan Latinović, Admin.

Glinica.
Nikola Grbić, Adm.

Doljani.
Ilija Tintor, Admin.

Vel. Kladuša.
Peter Vujaković, Admin.

Pritoka.
Luka Vukašinović, Pfarrer.

Rujnica.
Milan Karanović, Admin.

Ključ.
Hadži Mile Popadić, Pfarrer, Erzpriester.

Ratkovo-Gornje.
Gjorgje Mačkić, Admin.

Ratkovo Donje.
Milan Banjac, Pfarrer.

Gradci.
Vakant.

Sanica.
Gjorgje Kondić, Pfarrer.

Ribnik.
Dimitrije Banjac, Admin.

Sokolovo.
Stevan Kondić, Admin.
Mirko Kondić, Kaplan.

Kopljenica.
Simo Karlaš, Pfarrer.

Vrbljani.
Gjorgje Mačkić, Admin.

Hadrovci.
Jovan Samardžić, Admin.

Буковача.
Томо Милановић, администратор.

Кулен Вакуф.
Вукосав Милановић, парох.

Иркоси.
Никола Кецман, администратор.

Рмањ.
Ђорђе Марчетић, адм.

Осредци-Трубар.
Стеван Бодирожа, администратор.

Бастаси.
Тодор Срдић, парох, посл. б. х. сабора.

Смољана.
Влад. Кецман, админ.

Трњинић-Бријег.
Обрад Бањац, парох.

Крњеуша.
Петар Рађеновић, администрат.

Воћеница.
Душан Новаковић, администр.

Бихаћ.
Стеван Ковачевић, прото и управитељ протопрезвитерата.

Врело.
Михајло Богуновић, парох.

Врточе.
Милан Латиновић, администр.

Глиница.
Никола Грбић, адм.

Дољани.
Илија Тинтор, администратор.

Вел. Кладуша.
Петар Вујаковић, администрат.

Притока.
Лука Вукашиновић, парох.

Рујница.
Милан Карановић, администр.

Кључ.
Хаџи Миле Попадић, парох, протопрезвитер.

Ратково Горње.
Ђорђе В. Мачкић, администратор.

Ратково Доње.
Милан Бањац, парох.

Градци.
Непопуњено.

Саница.
Ђорђе Кондић, парох.

Рибник.
Димитрије Бањац, администратор.

Соколово.
Стеван Кондић, администратор.
Мирко Кондић, капелан.

Копљеница.
Симо Карлаш, парох.

Врбљани.
Ђорђе Мачкић, администратор.

Хадровци.
Јован Самарџић, администратор.

Eminovci.
Lazar Ćulibrk, Admin.

Oštra Luka.
Gjorgje Pavić, Pfarrer.

Tomina.
Gjuro Grbić, Admin.

Lušci-Palanka.
Milan Jovanović, Pfarrer.

Kozica.
Dušan Popović, Adm.

Majkić Japra.
Petar Majkić, Pfarrer, ✝.

3. Protopresbyterat von Derventa.

Derventa.
Kosta Popović, Erzpriester und Pfarrer.

Detlak.
Ilija Ingjić, Archimandrit, Admin.

Majevac.
Stevo Popović, Pfarrer.

Sočanica.
Tomo Angjelić, Admin.

Dugopolje.
Jovan Popović, Pfarrer.
Bogdan Popović, Kaplan.

Odžak.
Mihajlo Ristić, Admin.

Podnovlje.
Josif Popović, Pfarrer.

Bosanski Brod.
Simo Popović, Pfarrer.

Lješće.
Mihajlo Nedimović, Pfarrer.

Vinska.
Luka Džabić, Pfarrer.

Novigrad-Dubica.
Jovan Ristić, Pfarrer.
Mirko Mikulić, Kaplan.

Vioćan i.
Luka Davidović, Admin.

Dragović.
Damjan Gjurica, Admin.

Bos. Kobaš.
Jovo Stefković, Pfarrer.

Kokori.
Dušan Džabić, Admin.

Lepenica.
Petar Gjorgjević, Pfarrer.

Nožičko.
Boško Školnik, Admin.

Palačkovci.
Josif Rakić, Admin.

Prnjavor.
Jovo Jovanović, Pfarrer und Leiter des Protopresbyterats.

Potočani.
Milan Milanović, Admin.

Svinjar.
Milan Radukić, Admin.

Еминовци.
Лазар Ћулибрк, администратор.

Оштра Лука.
Ђорђе Павић, парох.

Томина.
Ђуро Грбић, администратор.

Лушци-Паланка.
Милан Јовановић, парох.

Козица.
Душан Поповић, админ.

Мајкић Јапра.
Петар Мајкић, парох, ✝.

3. Протопрезвитерат дервентски.

Дервента.
Коста Поповић, протопрезвитер и парох.

Детлак.
Илија Ињић, архимандрит, адм.

Мајевац.
Стево Поповић, парох.

Сочаница.
Томо Анђелић, администратор.

Дугопоље.
Јован Поповић, парох.
Богдан Поповић, капелан.

Одак.
Михајло Ристић, администратор.

Подновље.
Јосиф Поповић, парох.

Босански Брод.
Симо Поповић, парох.

Лијешће.
Михајло Недимовић, парох.

Винска.
Лука Џабић, парох.

Новиград-Дубица.
Јован Ристић, парох.
Мирко Микулић, капелан.

Виочани.
Лука Давидовић, администратор.

Драговић.
Дамјан Ђурица, администратор.

Бос. Кобаш.
Јово Стефковић, парох.

Кокори.
Душан Џабић, администратор.

Лепеница.
Петар Ђорђевић, парох.

Ножичко.
Бошко Школник, администратор.

Палачковци.
Јосиф Ракић, администратор.

Прњавор.
Јово Јовановић, парох и управитељ протопрезвитерата.

Поточани.
Милан Милановић, администр.

Свињар.
Милан Радукић, администратор.

Srpska Mravica.
Simo Janković, Pfarrer.
Jovan Proradović, Kaplan.

Štrpci.
Dušan Školnik, Admin.

4. Protopresbyterat in Stari Majdan.

Stari Majdan.
Svetislav Davidović, Pfarrer und Leiter des Distriktes.

Sanski most.
Milan Marjanović, Pfarrer.

Dabar.
Jovan Marjanović, Admin.

Lipnik.
Kosta Majstorović, Admin.

Bjelobučje.
Savo Hadži Ilić, Admin.

Српска Мравица.
Симо Јанковић, парох.
Јован Прерадовић, капелан.

Штрпци.
Душан Школник, администратор.

4. Протопрезвитерат старо-мајдански.

Стари Мајдан.
Светислав Давидовић, парох и управитељ.

Сански мост.
Милан Марјановић, парох.

Дабар.
Јова Марјановић, администратор.

Липник.
Коста Мајсторовић, администр.

Бјелобучје.
Саво Хаџи Илић, администратор.

Brestovo.
Simo Petrović, Admin.

Bukovica.
Ljubo Dučić, Admin.

Doboj.
Славко Трнинић, адм.

Osinja-Drijen.
Marko Jelić, Pfarrer.

Pribinić.
Stevan Dušanić, Admin.

Tešanj.
Hadži Teodor Ilić, Erzpriester, Pfarrer.

Cerovica.
Kosta Angjelić, Pfarrer.

Čečava.
Jevrem Stanković, Pfarrer.

Katechet:
Damjan Grbić, Priester, Professor der Realschule in Banja Luka.

Брестово.
Симо Петровић, администратор.

Буковица.
Љубо Дучић, администратор.

Добој.
Slavko Trninić, Adm.

Осиња-Дријен.
Марко Јелић, парох.

Прибинић.
Стеван Душанић, администратор.

Тешањ.
Хаџи Теодор Илић, кретоносни прото, парох.

Церовица.
Коста Анђелић, парох.

Чечава.
Јеврем Станковић, парох.

Катихета:
Дамјан Грбић, свештеник, професор реалке у Бања Луци.

Das Amtsblatt der serb.-orth. Kirche:

„Vjesnik“, erscheint in Sarajevo jeden 15. und letzten des Monates.

Redakteur:

Vojislav Borić, Gen. Schulinspektor.

Званични орган срп.-правосл. цркве:

„Вјесник“, излази у Сарајеву сваког 15. и задњег дана у мјесецу.

Уредник:

Војислав Борић, глав. школ. надзорник.

B. Islamska vjeroispovjest.

Prema brojenju pučanstva u godini 1910. imade u Bosni i Hercegovini 611.884 muslimana.

Previšnjom odlukum od 15. aprila 1909 bio je odobren statut glede autonomne uprave u stvarima islamskih zaklada i školstva (Vakuf-Mearif) u Bosni i Hercegovini.

Autonomni organi su sliedeći:

I. Za čisto svećeničke stvari:
   1. Ulema-Medžlis sa Reis-ül-Ulemom kao predsjednikom i sa sjedištem u Sarajevu.
   2. Šest Mufti u okružjima Sarajevo, Mostar, Travnik, Bihać, Banja Luka, Tuzla.

II. Za upravu u stvarima Vakufa i Mearifa postoji u svakom kotaru po jedna kotarska komisija sastojeća od šest članova i tri zamjenika, u okružjima pako od desot članova i pet zamjenika.

Vrhovni autonomni upravni i nadzorni organ za ejelokupni Vakuf-Mearifski imetak u Bosni i Hercegovini jest Vakuf-Mearifski sabor, čije sjedište jo zemaljski glavni grad Sarajovo.

Članovi Vakuf--Mearifskog sabora su: Reis-ül-Ulema, Muftije, direktor Vakufa i 24 izabrana člana. Predsjednik vakuf mearif sabora je Reis-ül-Ulema.

Upravni i izvržbeni organ Vakuf-Mearifskog sabora je saborski odbor. Isti se sastoji od direktora Vakufa, koji predsjeda, Muftije sarajevskog i šest izabranih članova.

B. Islamitische.

Nach der Volkszählung im Jahre 1910 gibt es in Bosnien-Hercegovina 611.884 Muslimanen.

Mit Allerhöchster Entschließung vom 15. April 1909 wurde das Statut über die autonome Verwaltung der islamitischen Stiftungs- und Schul-(Vakuf-Mearif)-Angelegenheiten in Bosnien und der Hercegovina genehmigt.

Die autonomen Organe sind folgendo:

I. Für die rein geistlichen Angelegenheiten:
   1. Der Ulema-Medžlis mit dem Reis-ül-Ulema als Vorsitzenden und dem Sitze in Sarajevo.
   2. Die seehs Muftis in den Kreisorten Sarajevo, Mostar, Travnik, Bihać, Banja Luka, Tuzla.

II. Für die Verwaltung der Vakuf- und Mearifangelegenheiten besteht in jedem Bezirk eine Bezirkskommission von sechs Mitgliedern und drei Ersatzmännern, in den Kreisorten jedoch von zehn Mitgliedern und fünf Ersatzmännern.

Das oberste autonome Verwaltungs- und Aufsichtsorgan für das gesamte Vakuf-Mearif-Vermögen in Bosnieu und der Hercegovina ist die Vakuf-Mearif-Landesversammlung (sabor), deren Sitz die Landeshauptstadt Sarajevo ist.

Die Mitglieder der Landesversammlung sind: des Reis-ül-Uloma, die Muftis, der Vakufdirektor und 24 gewählte Mitglieder. Der Präsident der Landdsversammlung ist der Reis-ül-Ulema.

Das verwaltende und ausführendo Organ der Landesversammlung ist der Aussehuß der Landesversammlung (saborski odbor). Derselbe besteht aus dem Vakufdirektor, der den Vorsitz führt, dem Mufti von Sarajevo und aus sechs gewählten Mitgliedern.

A. Za čisto vjerske stvari. — Für die rein geistlichen Angelegenheiten.

I. Ulema-Medžlis.

Reis-ül-Ulema.
Čaušević H. Mehmed-Džemaludin, ef.

Članovi medžlisa — Mitglieder des Medžlis.
Okić Hafiz Mehmed ef.
Udžvarlić Hafiz Mahmud ef.
Abdurezaković Ali ef.
Muftić Hifzi ef.

II. Muftije — Muftis.

Muhamed Ševket ef., Kurt, in Banja Luka.
Jahić H. Jusuf ef., ✠ R., in Bihać.
Ridžanović Hadži Abdullah ef., ♔ III., in Mostar.
Numanagić H. Hafi Husniz ef., in Travnik.
Maglajlić H. Hafiz Ibrahim ef., in D. Tuzla.
Muftić Salim ef., in Sarajovo.

B. Za vakufsko-prosvjetne stvari. — Für Unterrichtsangelegenheiten.

I. Vakufsko-mearifski sabor.

1. Predsjednik: Čaušević H. Mehmed-Džemaludin, ef.
2. Podpredsjednik: Rifat beg Sulejmanpašić.

Članovi — Mitglieder.

a) virilni:

3. sarajevski muftija: Muftić Salim ef.
4. mostarski muftija: H. Abdulah ef. Ridžanović, ♔ III.
5. travnički muftija: Numanagić H. H. Husni ef.
6. banjalučki muftija: Kurt Muhamed Ševket ef.
7. bihački muftija: H. Jusuf Jahić, ✠ vit.
8. tuzlanski muftija: Maglajlić H. Hafiz Ibrahim ef.
9. vakufsko-mearifski direktor: Šerif ef. Arnautović, ✠ Komt.

b) izabrani članovi:

10. Mustajbeg Halilbašić iz Sarajeva.
11. Husejn beg Zulfikarpašić iz Foče.
12. Ali beg Teskeredžić iz Višegrada.
13. Asim ef. Rezaković iz Fojnice.
14. Idris beg H. Husejnović iz Konjica.
15. Mustafa ef. Šefić iz Mostara.
16. Šaćir ef. Grebigjela iz Stoca.
17. Ali ef. Muftić iz Nevesinja.
18. Ahmed ef. Šerić iz Bos. Dubice.
19. Derviš ef. Smailbegović iz Tešnja.
20. Mustafa ef. Mujezinović iz Bos. Gradiške.
21. Abdulfetah ef. Sadiković iz Prijedora.
22. Mahmud ef. Bahtijarević iz Varcar Vakufa.
23. Ibrahim ef. Hadžić iz Prozora.
24. Tahirbeg Imširpašić iz Bugojna.
25. H. Hafiz Ibrahim ef. Redžić iz Bihaća.
26. Hafiz Husejn ef. Kobinović iz Ključa.
27. Islamaga Alagić iz Sanskog Mosta.
28. Mehaga Mesić iz Bos. Krupe.
29. Mustajbeg Uzejrbegović iz Maglaja.
30. Mahmudaga Rešidbegović iz Gračanice.
31. Hafiz Salih ef. Egrić iz Brčkog.
32. Hafiz Osman ef. Vilović iz Tuzle.

II. Vakufsko-mearifski saborski odbor — Landes-Vakufmearifausschuß.

1. Predsjednik: Arnautović Šerif, ef., ✠ komt., vakufsko-mearifski direktor.
2. sarajevski muftija: Salim ef. Muftić.
3. Halilbašić Mustafa beg.
4. Sulejmanpašić Rifatbeg.
5. Mustafa ef. Šefić iz Mostara.
6. Mehaga Mesić iz Bosanske Krupe.
7. Ahmed ef. Šerić iz Bos. Dubice.
8. Hafiz Osman ef. Vilović iz Tuzle.

III. Činovništvo vakufsko-mearifskog saborskog odbora. Beamte des Landes-Vakufmearifausschusses.

Direktor: Arnautović Šerif ef., kao gore.
Mufettiš: Korkut Sakib ef.
Tajnik: Adil ef. Smailbegović.
Pravni referent: Dr. Jaroslav Horak.
Ingenieur: Hajdar ef. Čekro.
Mektebski izvjestilac: Hajrović Murad ef.
Perovogja: Islamović Mustafa ef.
Kancelisti: Memišević Mehmed ef.; Asim ef. Mehmedović; Ali ef. Magjo.

Rechnungsführung — Računovodstvo.

Upravitelj računovodstva: Hadžalić Mulla ef.
Blagajnik: Abdulahefendić Fuad beg.
Kontrolori: Uzejragić Salih ef.; Topić Vefik ef.
Assistent: Mahmudčehajć Mehmed ef.

IV. Članovi kotarskih vakuf-mearifskih povjerenstava. Mitglieder der Bezirks-Vakufmearifkommissionen.

Banja Luka.

Präses — Predsjednik.

Sadik ef. Džumhur.

Potpredsjednik:

Hamdibeg Džinić.

Članovi — Mitglieder.

Ahmed ef. Šćeta.
Ahmedaga Litrić.
H. Hamid ef. Muftić.
Ćamilaga Gušić.
Muhamed ef. Maglajlić.
Muhamed ef. Bajagilović.
Muhamed ef. Demirović.
Bečir ef. Skorup.

Bihać.

Präses — Predsjednik.

Muhamed beg Ibrahimpašić.

Potpredsjednik:

Selim ef. Mahmutović.

Mitglieder — Članovi.

Šerif Čavkić.
H. Hasan Redžić.
Suljo Galić.
Derviš ef. Mulić.
Rustemaga Midžić.
Mujaga Delić.
Mehmed Abdihodžić.
Zečo Alagić.

Bileće.

Präses — Predsjednik.

Dervišaga Kapidžić.

Potpredsjednik.

Hamzaga Selimović.

Mitglieder — Članovi.

Bušaga (Arif) Avdić.
Zaimaga Kapidžić.
Mahmudaga Avdić.
Bećiraga Jaganjac.

Bjelina.

Präses — Predsjednik.

Osman beg Pašić.

Potpredsjednik.

Abdulatif ef. Bulić.

Mitglieder — Članovi.

Haki beg Pašić.
Ćerim beg Preljubović.
Hasan beg Salihbegović.
Mehmed ef. Hazurović.

Brčka.

Präses — Predsjednik.

Hafiz Salih ef. H. Egrić.

Potpredsjednik.

Omer ef. Mehić.

Mitglieder — Članovi.

Ćašif ef. Mulahusić.
H. Salihaga Kučukalić.
Abid ef. Sadiković.
Omer ef. Kapić.

Bugojno.

Präses — Predsjednik.

Rifat beg Sulejmanpašić.

Potpredsjednik.

Hafiz Hajdar ef. Rustempašić.

Mitglieder — Članovi.

Tahir beg Imširpašić.
Ibrahim ef. Balagija.
Mujaga Hadžić.
Hasan beg Rustempašić.

Čajnica.

Präses — Predsjednik.

Mehmed ef. Šabić.

Potpredsjednik.

Alaga Smajlović.

Mitglieder — Članovi.

Ibraga Memišević.
Ibrahim ef. Rašidkadić.
Nedžib beg Prašo.
Mustaj beg Sijerčić.

Cazin.

Präses — Predsjednik.

Alaga Muhamedagić.

Potpredsjednik.

H. Hafiz Abdulah ef. Sofić.

Mitglieder — Članovi.

Suljaga Hadžić.
Sulejman Pjanić.
Husejn ef. Lilić.
Muradaga Pozderac.

Bosn. Dubica.

Präses — Predsjednik.

Ahmed beg Gerić.

Potpredsjednik.

Mehmed ef. Vojniković.

Mitglieder — Članovi.

Ahmed ef. Šerić.
H. Agan ef. Vehabović.
Mehmed ef. Dolić.
Šaćiraga Pašagić.

Derventa.

Präses — Predsjednik.

Miralem beg Begović.

Potpredsjednik.

Mustafa ef. Halilović.

Mitglieder — Članovi.

Šemši beg Abdulahefendić.
Pašaga Ibrišagić.
Hafiz Mehmed ef. Hodžić.
Sulejman beg H. Hasanović.

Foča.

Präses — Predsjednik.

Hafiz Hamid ef. Muftić.

Potpredsjednik.

Aziz beg Čengić.

Mitglieder — Članovi.

Husejn beg Zulfikarpašić.
Selimaga Džebo.
Muhamed ef. Mandjo.
H. Hafiz Šabri ef. Vaizović.

Fojnica.

Präses — Predsjednik.

Edhem aga Salihagić.

Potpredsjednik.

Asim ef. Rezaković.

Mitglieder — Članovi.

Ćamilaga Čohadžić.
Mustafa Husbašić.
Munib ef. Salihagić.
Šejk Abdulhalim ef. Sikirić.

Gacko.

Präses — Predsjednik.

Arif ef. Sarić, Bürgerm.

Potpredsjednik.

Hamid Kurtović.

Mitglieder — Članovi.

Ragib ef. Hasanbegović.
Zejnil Hasanbegović.
Hamid Čampara.
Bećiraga Hrustanović.

Glamoč.

Präses — Predsjednik.

Čamil Karahodžić.

Potpredsjednik.

Huso Berberović.

Mitglieder — Članovi.

H. Salih Hodžić.
Zajko Radoslić.
Nasko Bašić.
Šaćir Malić.

Gračanica.

Präses — Predsjednik.

Ahmedaga Širbegović.

Potpredsjednik.

Širbeg Širbegović.

Mitglieder — Članovi.

Mahmudaga Rešidbegović.
H. Jusuf ef. Džaferhodžić.
Gjulcjman ef. Fazlić.
Mustafa ef. Spahić.

Gradačac.

Präses — Predsjednik.

Zaim ef. Muminagić.

Potpredsjednik.

Hafiz Ahmed ef. Muftić.

Mitglieder — Članovi.

Bećir beg H. Ibrahimbegović.
Hafiz Mustafa Durakovć.
Hafiz Haki ef. Hafizović.
Izet beg Jahić.

Bosn. Gradiška.

Präses — Predsjednik.

Mustafa ef. Mujezinović, Scheriatsrichter.

Potpredsjednik.

Hafiz Jusuf ef. Seliman.

Mitglieder — Članovi.

Mehmed ef. Soko.
Zaimaga Bećirović.
Osmanaga Topić.
Mehmed ef. Mujadžić.

Jajce.

Präses — Predsjednik.

Šaćir ef. Begić, Scheriatsrichter.

Potpredsjednik.

Šerifaga Saračević.

Mitglieder — Članovi.

Šejk Alija Bagdadlija.
Derviš beg Filipović.
Tevfik Mulalić.
Ibrišim beg Aganović.

Kladanj.

Präses — Predsjednik.

Mustafa ef. Berbić.

Potpredsjednik.

Osman ef. Gojačić.

Mitglieder — Članovi.

Mujaga Rustembegović.
Mumin ef. Suljić.
H. Uzejr Ćamdžić.
Mehmed ef. Gjozić.

Ključ.

Präses — Predsjednik.

Sulejman beg Filipović.

Potpredsjednik — Vizepräses.

Ali ef. Adžemović.

Mitglieder — Članovi.

Muharem beg Filipović.
Hafiz Husejn ef. Kobinović.
Ali beg Filipović.
Husejn ef. Sadiković.

Konjic.

Präses — Predsjednik.

Idris beg H. Husejnović.

Potpredsjednik — Vizepräses.

Ahmedaga Hadžić.

Mitglieder — Članovi.

Arif ef. Džumhur.
Mehaga Džumhur.
Ćamilaga Prohić.
Džafer beg Agić.

Kotor Varoš.

Präses — Predsjednik.

Avdaga Dizdar.

Potpredsjednik.

Hamzaga Zaimović.

Mitglieder — Članovi.

Halilaga Salihagić.
H. Muharem Karaselimović.
Bajram ef. Vilić.
Halilaga Salihagić.

Krupa.

Präses — Predsjednik.

Aga Hadžić.

Potpredsjednik.

Mehaga Mesić.

Mitglieder — Članovi.

Muharem aga Pašalić.
Salih ef. Novkinić.
Mujo Topčagić.
Zuko Kobljagić.

Livno.

Präses — Predsjednik.

Hadži Salihaga Lafitić.

Potpredsjednik.

Hasanaga Latifić.

Mitglieder — Članovi.

Husejnaga Huskić.
Hafiz Salih ef. Aličehić.
Numanaga Mulić.
Hafiz Salih ef. Delalić.

Ljubinje.

Präses — Predsjednik.

Husni ef. Serdarević.

Potpredsjednik.

Zulfaga Bakšić.

Mitglieder — Članovi.

Osmanaga Serdarević.
Omer ef. Durić.
Hamzaga Bakšić.
Ali ef. Grebo.

Ljubuški.

Präses — Predsjednik.

Jusuf ef. Tančica.

Potpredsjednik.

Hasanaga Gujić.

Mitglieder — Članovi.

Abdulah ef. Sadiković.
Abdulah ef. Muminagić.
Abdulahaga Nović.
Alaga Fazlagić.

Maglaj.

Präses — Predsjednik.

Mahmud beg Širbegović.

Potpredsjednik.

Mehaga Mačković.

Mitglieder — Članovi.

Mustajbeg Uzejrbegović.
Emin Ćamdžić.
Emin Kalabić.
Osman Bradarić.

Mostar.

Präses — Predsjednik.

Muhamed ef. Karabeg.

Podpredsjednik.

Mehmed ef. Čišić.

Mitglieder — Članovi.

H. Derviš ef. Ljuta.
Hamza ef. Puzić.
Salih ef. Hasanagić.
Abdaga Gjugja.
Ibrahim ef. Oručević.
Memišaga Hamzić.
Mustafa ef. Sefić.
Šukri ef. Mezić.

Bos. Novi.

Präses — Predsjednik.

Ali beg Bišćević.

Potpredsjednik.

Husejnaga Čaušević.

Mitglieder — Članovi.

H. Hasan Šehović.
H. M. Hamo Memić.
Mehmed Baljubašić.
Ibrahim Vučetić.

Nevesinje.

Präses — Predsjednik.

Ali ef. Muftić.

Potpredsjednik.

Hafiz Abid ef. Ućambarlić.

Mitglieder — Članovi.

Šaćiraga Kazazić.
Arifaga Ćanović.
Bećir beg Pašić.
Salihaga Kujan.

Bos. Petrovac.

Präses — Predsjednik.

Muhamed ef. Šehić.

Potpredsjednik.

Ibrahim ef. Gorić.

Mitglieder — Članovi.

Mustafa ef. Bahtijarević.
Husejn ef. Demirović.
Sabrija Eškić.
Abdurahman ef. Begić.

Prijedor.

Präses — Predsjednik.

Abdul-Fetah ef. Sadiković.

Potpredsjednik.

Mustafa ef. Kurbegović.

Mitglieder — Članovi.
Omer Vehbi ef. Čirkinagić.
Ali beg Kapetanović.
Husrev beg Kapetanović.
Dervišaga Balić.

Prnjavor.
Präses — Predsjednik.
Alijaga Dujsić.
Potpredsjednik.
Ibrahim ef. Bilić.
Mitglieder — Članovi.
Mustafa Kotorčić.
Hasan Čaušević.
Alija Softić.
Ibrahim Odobašić.

Prozor.
Präses — Predsjednik.
Ibrahim ef. Hadžić.
Potpredsjednik.
H. Mulaga Omanović.
Mitglieder — Članovi.
Mehmed ef. Kozarčanin.
Muharemaga Hadžić.
Ibrahim ef. Hasanbegović.
Mula Mustafa Imamović.

Rogatica.
Präses — Predsjednik.
H. Muhamed ef. Škalić.
Potpredsjednik.
Hafiz Ali ef. Zagorica.
Mitglieder — Članovi.
H. Nurudin ef. Hafizović.
Muhamed ef. Mušić.
Ibrahim beg Teskerević.
H. Nur beg Sijerčić.

Sanski most.
Präses — Predsjednik.
Huseinbeg Alajbegović.
Potpredsjednik.
Islam Alagić.
Mitglieder — Članovi.
Imšir beg Bišćević.
Bećo Hromalić.
Bego Mujić.
Ali ef. Memić.

Sarajevo.
Präses — Predsjednik.
Hilmi ef. Hatibović.
Potpredsjednik.
Mustajbeg Halibašić.
Mitglieder — Članovi.
Muhamed ef. Kadić.
Abdulah ef. Prešljo.
H. Hafiz Asim ef. Džafić.
Mehmed ef. Ademović.
Tajib ef. Saračević.
Ahmedaga Ramić.
Mehaga Kahadaja.
Esad ef. Uzejragić.

Srebrenica.
Präses — Predsjednik.
Haki ef. Gjozić.
Potpredsjednik.
Salih ef. Šehomerović.
Mitglieder — Članovi.
Husein ef. Gjozić, Imam.
Ali ef. Selmanagić.
Abdi beg Rustembegović.
Fejzaga H. Selmanagić.

Stolac.
Präses — Predsjednik.
Mehmed ef. Šarić.
Potpredsjednik.
Saćir ef. Grebigjela.
Mitglieder — Članovi.
Salih ef. Ćelić.
Osman ef. Trklja.
Hasan ef. Šehić.
Mahmud ef. Mehmedbašić.

Tešanj.
Präses — Predsjednik.
H. Sejid ef. Smailbegović.
Potpredsjednik.
Hasanaga Turalić.
Mitglieder — Članovi.
Hamza beg Gjonlagić.
Ibrahim beg Gjonlagić.
Derviš ef. Smailbegović.
Hasan beg Ajanović.

Travnik.
Präses — Predsjednik.
Hašim beg Hafizadić.
Potpredsjednik — Vizepräses.
Osmanbeg Teskeredžić.
Mitglieder — Članovi.
Hafiz Rašid ef. Arnautović.
Hafiz Ibrahim ef. Aličehić.
Derviš beg Miralem.
Muhamed ef. Ulemić.
Muhamed ef. Kurt.
Asim ef. Brajić.
Mustafa ef. Kartal.
Mahmudaga Ramić.

Trebinje.
Präses — Predsjednik.
Šukri beg Resulbegović.
Potpredsjednik.
Zaim ef. Šehović.
Mitglieder — Članovi.
Ragib aga Šehović.
Alaga Salahović.
Ahmed aga Babović.
Ahmed Mahinić.

Tuzla.
Präses — Predsjednik.
H. Osman ef. Vilović.
Potpredsjednik.
H Osman ef. Prčić.
Mitglieder — Članovi.
Vehid ef. Smailefendić.
Dr. Bahri ef. Kadić.
Zejnilaga Muharemagić.
Galibaga Ćilimković.
Hafiz Zekerija ef. Ibrišimović.
Ahmed beg Sijerčić.
Jakubaga H. Begić.
Hasanaga Pasić.

Varcar-Vakuf.
Präses — Predsjednik.
Hafiz Husni ef. Tabaković.
Potpredsjednik.
Salihaga Dedić.
Mitglieder — Članovi.
Mahmud ef. Bahtijarević.
Osman Zjajo.
Avdi beg Kulenović.
Ćamilaga Gafurović.

Višegrad.
Präses — Predsjednik.
Mustafa ef. Kapetanović.
Potpredsjednik.
Hasan ef. H. Halilović.
Mitglieder — Članovi.
Ali beg Teskeredić.
Ragib beg Borovac.
Uzejraga Osmanagić.
Ibrahimaga H. Osmanagić.

Visoko.
Präses — Predsjednik.
Hasan Mehmedagić, ef.
Potpredsjednik.
Mahmudbeg Hrasnica.
Mitglieder — Članovi.
H. Hašim ef. Dlakić.
Salih ef. Softić.
H. Mujaga Saletović.
Mulo Ganić.

Vlasenica.
Präses — Predsjednik.
Mustajbeg Tihić.
Potpredsjednik.
Husejn ef. Demirović.
Mitglieder — Članovi.
Ibrahimaga Kurtagić.
Salihaga Kadić.
Mušanaga Karavdić.
Mehaga Hasanefendić.

Zenica.
Präses — Predsjednik.
Muhamed ef. Krehić.
Potpredsjednik.
H. Ali Riza ef. Babahmetović.
Mitglieder — Članovi.
Ali ef. Harmanlić.
Mahmud ef. Tarabar.
Sulejman ef. Islambegović.
Abdul-Azis Tafro.

Žepče.
Präses — Predsjednik.
Abdul-Aziz beg Imamović.
Potpredsjednik.
Asim ef. Bajrić.
Mitglieder — Članovi.
Husni ef. Doglodović.
Asim ef Šaćiragić.
Numan ef. Bajrić.
H. Osman ef. Osmanefendić.

Županjac.
Präses — Predsjednik.
Munibaga Spahić.
Potpredsjednik.
Hafiz Ibrahim ef. Gjulić.
Mitglieder — Članovi.
Fazlaga Numić.
Sulejman Ishak.
Hafiz Salih ef. Dulaš.
Hafiz Hasan ef. Balić.

Zvornik.
Präses — Predsjednik.
Smailbeg Skopljaković.
Potpredsjednik.
H. Šakir ef. Korkut.
Mitglieder — Članovi.
H. Ibrahim beg Nurbegović.
H. Mumin ef. Hodžić.
Hilmi beg Fidahić.
H. Hasan Omerkavarović.

C. Rimo-katoličke — Römisch-katholische.

Prema popisu žiteljstva od g. 1910. ima u Bosni i Hercegovini 433.480 katolika. — Nach der Volkszählung im Jahre 1910 gibt es in Bosnien-Hercegovina 433.480 Katholiken.

a) Nadbiskupija vrhbosanska u Sarajevu — Erzbistum Vrhbosna in Sarajevo.

Nadbiskupski dvor, Erzbischöfliches Palais: Tubegovica ulica broj 5.

Nadbiskup i metropolit.

Njegova Preuzvišenost Josip Stadler, pravi taj. savjetnik Nj. V., ✠ Vel. kr., dr. bogosl. i mudr., rim. grof, asistent pap. prijestola.

Erzbischof und Metropolit.

Seine erzbischöfliche Gnaden Josef Stadler, Gh. Rat, ✠ Gr. Kr., Th. u. Ph. Dr., röm. Gf., Assist. d. päpstl. Thrones.

Pomoćni biskup.

Ivan Ev. Šarić, ✠ Kmt. (sa zv.), dr. bogosl., nasl. bisk. cezaropolitanski, kanonik, ravnatelj čč. ss. milosrdnica i arhigjakon arhigjakonata sutjeskoga, narodni zastupnik.

Auxiliarbischof.

Johann Ev. Šarić, ✠ Kmt. (m. St.), Dr. Th., T.-B. v. Caesaropolis, Domherr, Direktor der Barmherzigen Schwestern u. Archidiakon des Archidiakonates von Sutjeska.

Prvostolni kaptol vrhbosanski.

Msgr. Ivan Košćak, p. poč. kr. pro eccl. et pont., dr. bogosl. i fil., arhigjakon prvostol. kaptola, protonotar apost. a. i. i arhigjakon arhigjakonata kreševskoga.

Msgr. Stjepan pl. Hadrović, ♔ III., gen. vikar, protonotar apost. a. i. predsjednik ženidbenog suda, kanonik i arhigjakon arhigjakonata gučogorskoga, ravnatelj čč. sestara „Kćeri Božje ljubavi".

Tomo Igrc, kanonik, prisjednik žen. suda, ravnatelj „Služavki maloga Isusa".

Metropolitandomkapitel von Vrhbosna.

Msgr. Johann Košćak, Bes. d. päpstl. Ehrenkreuzes pro eccl. et pont., Th. u. Ph. Dr., Domherr-Archidiakon des Domkapitels, Apost. Protonotar a. i. u. Archidiakon des Archidiakonates von Kreševo.

Msgr. Stephan v. Hadrović, ♔ III., Generalvikar, Apost. Protonotar a. i., Präses des Ehegerichtes, Domherr und Archidiakon des Archidiakonates von Gučagora, Direktor der „Töchter der göttlichen Liebe".

Thomas Igrc, Domherr, Beisitzer des Ehegerichtes, Direktor der „Dienerinnen des Jesukindleins".

Tajnik nadbiskupski. — Erzb. Sekretär.

Msgr. Dragutin Cankar, pap. kapelan Nj. Svet. — Ehrenkaplan Sr. Heil.

b) Biskupija banjalučka u Banjaluci — Bistum Banjaluka in Banjaluka.

Bischof.

P. Josef Garić.

Biskup.

O. Jozo Garić.

Sekretär — Tajnik.

O. Miron Kozinović.

Biskupski konzistorj — Bischöfliches Konsistorium.

Predsjednik — Vorsitzender.

Presvijetli gospodin biskup — Seine bischöfliche Gnaden.

Konzistorij. savjetnici—Konsistorialräte.

Preč. g. Antun Ćurčić, generalni vikar.

Dr. Fra Vid Miljanović.

Biskupski ženidbeni sud — Bischöfliches Ehegericht.

Predsjednik — Vorsitzender.

Dr. Fra Vid Miljanović.

Prisjednici—Beisitzer.

G. Anton Ćurčić; O. Ambroža Radmanović; G. Božo Mile Ivaniš; O. Marijan Jakovljević.

Branitelj ženidbe.

Mgr. Dr. Pavao Pajić.

c) Biskupija mostarsko-duvanjska i trebinjska. — Bistum Mostar-Duvno und Trebinje.

Bischof.

Seine bischöfliche Gnaden P. Aloysius Mišić.

Biskup.

Njegova Presvjetlost O. Alojzije Mišić, ♔ III., ✠ vit.

Konsistorialräte — Konsistorij. savjetnici.

Don Lazar Lazarević, ♔ III., ✠ vit., gen. Kapit. vikar.

O. Nikola Šimović.

Sekretär — Tajnik.

O. Jerko Boras.

d) Redodržavno franjevačko starješinstvo u Bosni — Franziskaner Provinzordensseniorat in Bosnien.

Provinzial in Sarajevo.
P. Laurentius Mihačević.

Redodržavnik u Sarajevu.
O. Lovro Mihačević.

Kustos der Provinz — Čuvar redodržave.
O. Bonifac Vidović.

Definitoren (Räte) — **Savjetnici.**
O. Marifan Marić.
O. Petar Ćorković.
O. Stjepan Nevistić.
O. Augustin Pejčinović.

Sekretär — Tajnik.
O. Velimir Martinčević.

e) Redodržavno franjevačko starješinstvo u Hercegovini — Franziskaner Provinzordensseniorat in der Hercegovina.

Provinzial in Mostar — Redodržavnik u Mostaru.
O. Dujo Ostojić.

Definitoren (Räte) — **Savjetnici.**
O. Filip Bebek.
O. Ljudevit Radoš.
O. David Nevistić.
O. Aleksander Musić.

Sekretär — Tajnik.
O. Leo Petrović.

f) Svećenstvo u duhovnoj pastvi — Kuratklerus.

I. Nadbiskupija vrhbosanska — Erzbistum Vrhbosna.

A. Arhigjakonija gučogorska.

Arhigjakon.
Stjepan pl. Hadrović, kanonik.

Dekanija bugojanska.

Bugojno.
O. Angjeo Franjić, župnik.
O. Silvije Franjković, pomoćnik.

Dobretići (z. p. Jajce).
O. Anzelmo Alaupović, župnik.

Golobrdo (z. p. Bugojno).
G. Bernardin Batvić, upravitelj župe.

Gor. Vakuf.
O. Marko Trogrančić, župnik.
O. Anto Palinić, pomoćnik.

Gračanica (z. p. Bugojno).
G. Stjepan Pašalić, upravitelj župe.

Otinovci (z. p. Kupres).
G. Juraj Veseličić, posj. križa sa zl. kr. za zasluge, upravitelj župe, nar. zast.

Podmilačje (z. p. Jajce).
O. Branko Škarica, župnik.

Rastićevo (z. p. Kupres).
G. Franjo Mikić upravitelj župe.

Suhopolje (z. p. Kupres).
O. Anto Brešić, župnik.

Dekanija ramska.

Doljani (z. p. Jablanica).
O. Grgo Kotromanović župnik.

Gračac (z. p. Jablanica).
O. Frano Jukić, župnik.

Podhum (z. p. Konjic).
O. Mirko Mačuga, župnik.

Prozor.
G. Stjepan Marković, upravitelj župe.

Rama-Šćit (z. p. Prozor).
O. Anto Ravlić, župnik.
O. Jerko Pavelić,
O. Mijo Gujić, pomoćnici.

Solakova Kula (z. p. Konjic).
G. Stjepan Prgomet, upravitelj župe.

Uzdô (z. p. Prozor).
G. Stjepan Krešić, župnik.

Dekanija travnička.

Brajkovići (z. p. Travnik).
O. Marko Ružić, župnik.

Bučići (z. p. Travnik).
O. Jako Jurić, župnik.

Dolac (z. p. Travnik).
O. Ivo Marković, župnik.

Gučagora (z. p. Travnik).
O. Jako Selak, župnik.
O. Tugomir Marković, pomoćnik.

Korićani (z. p. Travnik).
G. Andrija Mlakić, upravitelj župe.

Ovčarevo (z. p. Travnik).
O. Alojzije Perčinlić, župnik.

Pećine (z. p. Travnik).
G. Franjo Kopić.

Podkraj-Dželilovac (z. p. Travnik).
G. Franjo Kovačević, župnik.

Rastovo (z. p. Travnik).
G. Juraj Skalec, župnik dekan, prisjed. nadb. duh. stola.

Travnik.
G. Mato Bekavac, župnik.

Zenica.
O. Rudolf Jablanović, župnik.
O. Stjepan Brkić, pomoćnik.
G. Krilić Nikola, duh. centr. kaznione.

Dekanija žepačka.

Bežlja-Zenica (z. p. Teslić-Usora).
G. Antun Šunjić, župnik.

Doboj.
G. Petar Ajvazović, župnik.

Komušina (z. p. Teslić-Usora).
G. Tadija Mihačević, župnik.

Novi Šeher (z. p. Žepče).
O. Blaž Pordušić, župnik.

Osova (z. p. Žepče)
O. Juro Tvrtković, župnik.

Radunice (z. p. Žepče).
G. Mato Momčinović, župnik.

Šivša (z. p. Derventa).
O. Franjo Ćosić, župnik.

Tešanj.
G. Ilija Dominović, upravitelj župe.

Zavidović.
G. Josip Fuchs, upravitelj župe.

Žepče.
G. Daniel Duić, župnik.

B. Arhigjakonija sutješka.

Arhigjakon.
Ivan Šarić, kan., dr., pom. bisk.

Dekanija brčanska.

Bjelina.
G. Antun Jović, župnik.

Brčki.
G. dr. Ilija Violoni, župnik.
G. Aleks. Cauzzi, pomoćnik.

Gorice (z. p. Brčki).
G. Andrija Vincetić, upravitelj župe.

Ulice (z. p. Brčki).
O. Rafo Babić, župnik.
O. Franto Žuljić, pomoćnik.

Zovik (z. p. Brčki).
O. Angjeo Ikić, župnik.

1. Dekanija plehanska.

Bosanski Brod.
G. Stjepan Ezgeta, župnik i prisj. nadb. duh. stola.

Brusnica (z. p. Bos. Brod).
G. Frano Momčinović, upravitelj župe.

Derventa.
G. Ivan Papić, župnik.

Dubica (z. p. Bos. Šamac.)
O. Martin Čović, župnik.

Foča (z. p. Derventa).
O. Anto Stanić, župnik.
O. Anto Jurilj, pomoćnik.

Koraće (z. p. Bos. Brod).
O. Mirko Šestić, župnik.

Pećnik (z. p. Odžak).
G. Eugen Tvrtković, upravitelj župe.

Plehan (z. p. Derventa).
O. Anto Tolić, župnik.
O. Stjepan Barišić,
O. Stanko Marinović,
O. Jozo Peulić, pomoćnici.

Potočani (z. p. Odžak).
O. Marjan Marić, župnik.

Svilaj (z. p. Bos. Šamac).
O. Anto Čagelj, župnik.

Žeravac (z. p. Derventa).
O. Nikola Brekalović, župnik.

2. Dekanija sutješka.

Čemerno (z. p. Vogošća-Ljubina).
G. Nikola Mandić, upravitelj župe.

Goražda.
G. Jozo Matišić, upravitelj župe.

Sarajevo.
G. Andrija Predmersky, začasn. kan., župnik, prisj. žen. suda.
G. Ambrozije Benković, pomoćnik.
G. August Halili, pomoćnik.

Sarajevo Novo.
O. Anto Alaupović, župnik.

Sarajevsko Polje-Stup (Ilidže).
G. Matija Pajić, zač. kan., župnik, posj. reda Fr. Jos.
G. Josip Divić, pomoćnik.

Sutjeska (z. p. Visoko).
O. Jozo Andrić, župnik.
O. Franto Nikolić,
O. Serafin Jurić,
O. Angj. Angjelović, pomoćnici.

Vareš.
O. Augustin Pejčinović, župnik.
O. Arkangjeo Grgić, pomoćnik.

Vijaka (z. p. Vareš).
O. Jozo Vukić, župnik.

3. Dekanija toliška.

Bok-Oštraluka (z. p. Orašje).
G. Ambroz Mijić, župnik.

Domaljevac (z. p. Bos. Šamac)
O. Zvonimir Mikić, župnik.

Dubrave (z. p. Brčki).
O. Grgo Došen, dekan i župnik.
O. Teofil Zrakić, pomoćnik.

Gradačac.
G. Antun Mohorić upravitelj župe.
G. Alfonzo Barišić, duhovnik kod. čč. ss. na Polju sv. Filomene.

Modriča.
G. Franjo Jurić, župnik, prisj. nadb. duh. stola.
G. Stjepan Ilijić, pomoćnik.

Odžak.
G. Marijan Džoić, upravitelj župe.

Špionica (z. p. Gračanica).
O. Anto Andrić, župnik.

Šamac Bos.
G. Juraj Ćosić, župnik.

Tišina (z. p. Bos. Šamac).
O. Franjo Lujić, župnik.

Tolisa (z. p. Orašje).
O. Bono Brkić, župnik.
O. Milivoj Mijatović,
O. Mirko Brandić, pomoćnici.

Tremošnica (z. p. Gradačac).
O. Ambroz Živković, župnik.
O. Valerije Filipović, pomoćnik.

Vidovice (z. p. Orašje).
G. Ivan Kozinović, upravitelj župe.

4. Dekanija tuzlanska.

Breške (z. p. Tuzla).
O. Dominik Pavlović, župnik.
O. Grgo Odić, pomoćnik.

Lukavac (Kod Tuzle).
Msgr. Franjo Malešević, župnik, poč. kapel. Nj. Sv.

Morančani (z. p. Tuzla).
G. Matej Pezer, upravitelj župe.

Tuzla.
O. Arkangjeo Brković, župnik.
O. Dominik Dugonjić, pomoćnik.
G. Marko Tvrtković, prof. vjeron. u. vl. gimn., prisj. nadbisk. duh. stola.
G. Ivan Ćurić, kateket na trgovačkim i nižim školama.

Zvornik.
G. Antun Zorko, upravitelj župe.

C. Arhigjakonija kreševska.

Arhigjakon.

Dr. Ivan Kr. Košćak, kanonik-arhigjakon.

1. Dekanija fojnička.

Brestovsko (z. p. Kiseljak).
O. Karlo Šumanović, župnik.

Busovača.
O. Karlo Šumanović, župnik.

Fojnica.
O. Mijo Batinić, župnik.
O. Marijan Topić,
O. Gaudencije Kulijer, pomoćnici.

Gromiljak (z. p. Kiseljak).
G. Franjo Vrebac, župnik.

2. Dekanija kreševska.

Banbrdo (z. p. Kiseljak).
O. Rafo Čondrić, župnik.

Deževice (z. p. Fojnica).
G. Marko Majurić, upravitelj župe.

Kiseljak.
O. Ćiril Katavić, župnik.

Kreševo
O. dr. Danijel Ban, župnik.
O. Stjepan Barišić pomoćnik.

Svećenstvo izvan pastve.

Sarajevo.
Msg. dr. Ivan Dujmušić, poč. kapelan Nj. Svet., prof. vjerouke u realci, prisj. žen. suda.
G. dr. Antun Buljan, profes. vjerouke u vel. gimnaziji, urednik „Vrhbosne".
G. Ivan Jablanović, kateket na drž. muškoj preparandiji.
G. Nikola Gjebić, kateket na držav. ženskom preparandiji.
G. Isidor Poljak, kateket na trgovačkoj školi.
G. Josip Rifel, kateket u viš. djevojačkoj školi.
G. Josip Perković, kateket kod milosrdnih sestara.
G. Ivan Ribičić, kateket kod „kćeri Božje ljubavi" i kod sv. Augustina.
G. Kalist Tadin, odg. urednik „Hrv. Dnevnika".
G. Marko Alaupović, duhovnik u zem. bolnici.
G. Dragutin Alaupović, prefekt u „Napretka" konviktu.

II. Biskupija banjalučka — Bistum Banja Luka.

1. Dekanija banjalučka.

Bakinci (Miljevac)
(z. p. Bos. Gradiška).
Vakant.

Banja Luka.
G. Josip Antun Milorad, župnik.
G. Mijo Smokrović, kapelan i kateketa.
G. Pavao Pajić, kateketa na realci.
G. Božo Mile Ivaniš, kateketa u Nazaretu.
O. Marijan Jakovljević, kateketa.

Barlovci (z. p. Ramići).
O. Ambrožo Radmanović, dekan i župnik.

Bos. Gradiška.
O. Marijan Duić, župnik.

Ivanjska (z. p. Banjaluka).
O. Blaž Čengić, župnik.

Kotor Varoš.
O. Stjepan Nevistić, župnik.

Miljevac (z. p. Bos. Gradiška).
G. Pavao Scheppe, župnik.

Sokoline (z. p. Kotor Varoš).
O. Jerko Pavelić, župnik.

Vrbanjci (z. p. Kotor Varoš).
O. Franjo Stjepanek, župnik.

Mahovljani (z. p. Rudolfstal).
G. Eduard Wollmann, župnik.

Petrićevac (z. p. Banjaluka).
O. Jozo Loparević, župnik.
O. Živko Konjević, kapelan.

Rudolfstal.
O. Nivard Lohmer, trapista, upravitelj župe.

Windthorst.
G. Hermann Düttmann, župnik.

2. Dekanija bihaćka.

Bihać.
O. Petar Čorković, župnik i dekan.
O. Miroslav Markanović, kapelan i kateketa.

Bos. Dubica.
G. Ivan Ballian, župnik i kateketa.

Bos. Novi.
G. Gerard Purk, župnik.

Bos. Kostajnica.
O. Teodor Tota.

Petrovac.
G. Josip Fiala, župnik.

Prijedor.
G. Josip Kaurinović, župnik i kateketa.

Sanskimost.
O. Anto Jurić, župnik.
O. Radoslav Kulijer, kapelan.

Stara Rijeka.
G. Vladimir Dolić, župnik.

Volar (z. p. Priedor).
O. Franjo Valentić, župnik.

Stratinska (z. p. Omarska).
O. Angjeo Bašić, župnik.

Zelinovac.
G. J. Vernazza, župnik i kateketa.

3. Dekanija jajačka.

Jajce.
O. Jaroslav Jaranović, dekan i župnik.
O. Ivan Mišković, kapelan i kateketa.

Ključ.
G. Stjepan Lovrenović, župnik i kateketa.

Ljeskovica (z. p. V. Vakuf).
O. Ilija Djebić, župnik.

Varcar Vakuf.
G. Anto Lacić, župnik i kateketa.

4. Dekanija livanjska.

Čuklić (z. p. Livno).
G. Franjo Ćurić, župnik.
O. Miroslav Džaja, kapelan.

Glamoć.
G. Nikola Kaić, župnik.

NARODNA BIBLIOTEKA · SARAJEVO ·

Grahovo (z. p. Knin, Dalmacija).
G. Juro Pelivanović, župnik.

Ličtani (z. p. Livno).
G. Paškal Škarica, župnik.

Livno-Gorica.
O. Angjeo Curić, dekan.
O. Jako Pašatić, župnik.
O. Angjelik Franjičević, kapelan.
O. Ignac Mamić, kateketa.

Ljubunčić (z. p. Livno).
O. Filip Pašalić, župnik.
O. Ljudevit Franjičević, kapelan.

Uništa.
G. N. Martinović-Šuhak.

Vidoši (z. p. Livno).
O. Anto Franjić, župnik i kateketa.
O. Ljubomir Galić, kapelan.

Glamoč.
G. Nikola Kajić, župnik.

Ličtani (z. p. Livno).
G. Paško Škarica, župnik.

Grahovo (z. p. Arežin brijeg—Dalmacija).
G. Juraj Pelivanović, župnik.

Prnjavorska dekanija.

Novi Martinac (z. p. bos. Svinjar).
G. Petar Augjelić, dekan i župnik.

Devetina (z. p. Prnjavor).
G. Ivan Wachala, župnik.

Dubrava.
V. G. Ivan Wachala, župnik.

Gumjera.
V. G. Ivan Ev. Marić, župnik.

Kulaši (z. p. Prnjavor).
G. Hinko May, župnik.

Prnjavor.
G. Miroslav Herula, župnik.

Rakovac (z. p. Prnjavor).
G. Hinko Šuman, župnik.

III. Biskupija mostarsko-duvanjska. — Bistum Mostar-Duvno.

1. Dekanija bekinska.

Drinovci (z. p. Ljubuški).
O. Božo Ostojić, župnik.

Gorica (z. p. Ljubuški).
O. Benedikt Babić, župnik.

Gradac posuški (z. p. Ljubuški).
O. Mirko Matijević, župnik.

Grude (z. p. Ljubuški).
O. Vice Skoko, župnik i kateketa.

Posušje (z. p. Ljubuški).
O. Gabro Grubišić, župnik.
O. Cvjetko Dodig.

Ružići (z. p. Ljubuški).
O. Damjan Gadža, župnik i kateketa.

Tihaljina (z. p. Ljubuški).
O. Angjeo Glavaš, župnik.

Vir (z. p. Imotski, Dalm.).
G. Antun Bakula, župnik.

2. Dekanija duvanjska.

Bukovica (z. p. Županjac).
O. Ivo Slišković, župnik.

Grabovica (z. p. Županjac).
G. Stanko Kraljević, župnik.

Roškopolje (z. p. Županjac).
O. Vjenceslav Bašić, župnik.

Seonica (z. p. Županjac).
O. Bono Andačić, župnik.

Šuica (z. p. Livno).
O. David Nevistić, župnik.

Vinica (z. p. Županjac).
O. Jakob Jukić, župnik.

Županjac.
O. Bariša Dimić, župnik.
O. Ihleme Doko, pomoćnik.

3. Dekanija ljubuška.

Čerin (z. p. Mostar).
O. Ilija Rozić, župnik.

Gabela.
O. Aleksandar Musić, župnik.

Humac (z. p. Ljubuški).
O. Jakov Vasiljević, gvardijan, župnik i dekan.
O. Križan Galić, vikar.

Klobuk (z. p. Ljubuški).
O. Jozo Bencun, župnik.

Megjugorje (z. p. Ljubuški).
O. Angjeo Nuić, župnik.

Veljaci (z. p. Ljubuški).
O. Ferdo Jukić, župnik i kateketa.

Vitina (z. p. Ljubuški).
O. Pavo Šimović, župnik i kateketa.

4. Dekanija mostarska.

Bjelopolje-Potoci (z. p. Vojno-Mostar).
G. Tadija Božić, župnik i kateketa.

Blagaj (z. p. Mostar).
O. Ivo Božić, župnik i kateketa.

Drežnica.
G. Nikola Jurić, župnik.

Glavatičevo (z. p. Konjic).
O. Marko Barbarić, župnik.

Goranci (z. p. Mostar).
O. Leonardo Radoš, župnik.

Gradnići (z. p. Mostar).
O. Alfonso Ćurić, župnik.
O. Grgo Vasiljević, pomoćnik.

Konjic.
O. Blaž Jerković, župnik.
O. Rafael Prusina, pomoćnik.

Ljuti-Dolac (z. p. Mostar).
O. Pilip Bebek, župnik.

Mostar.
O. Augustin Matić, gvardijan i nadžupnik.
O. Paško Martinac, pomoć.

Nevesinje.
O. Ambro Mišetić.

5. Dekanija Širokog brijega.

Gradac (z. p. Mostar).
O. Lazar Čolak, župnik.

Hrasno (z. p. Mostar).
O. Kazimir Bebek, župnik.

Kočerin (z. p. Mostar).
O. Marinko Kovač, župnik.

Rakitno (z. p. Ljubuški).
O. Ante Šola, župnik.

Široki brijeg (z. p. Mostar).
O. Bazilije Senjak, gvardijan, župnik i dekan.
O. Žarko Pehar, vikar i pomoćnik.
O. Valentin Zovko, pomoćnik.

Studenci.
G. Marijan Kelava, župnik.

IV. Biskupija trebinjska — Bistum von Trebinje.

Upravitelj je ove biskupije biskup mostarski.
(Administrator desselben ist der Bischof von Mostar.)

1. Dekanija stolačka.

Gradac (z. p. Neum-Klek, Dalmacija).

Don Petar Papac, župnik.

D. Hrasno (z. p. Stolac).

Don Ilija Sentić, župnik.

Klepci-Gabela (z. p. Čapljina).

Don Klemo Sumić, župnik.

Prenj (z. p. Domanović).
ispražnjeno.

Stolac.

Don Marijan Vujnović, župnik.

2. Dekanija trebinjska.

Ravno.

Don Ivan Raguž, župnik.

Trebimlja (z. p. Ravno).

Don Martin Krešić, župnik.

Trebinje.

Msgr. Don Angjelko Glavinić, župnik i dekan.

g) Samostani i rezidencije franjevačkoga reda u Bosni i Hercegovini — Klöster, beziehungsweise Residenzen des Franziskanerordens in Bosnien und der Hercegovina.

I. Im Erzbistum Vrhbosna — U nadbiskupiji vrhbosanskoj.

1. Samostan u Fojnici — Kloster in Fojnica.

O. Leonard Čuturić, gvard.
O. Mijo Batinić, župnik.
O. Marijan Miličević.
O. Andrija Radijeljević.
O. Marijan Lovrić.
O. Dominik Gojsilović.
O. Augustin Tadić.
O. Stanko Antunović.

2. Samostan u Gučoj gori — Kloster in Guča gora.

O. Juko Selak, gvard. i župnik.
O. Tugomir Marković, kapelan i kateheta.
O. Nikola Mandić.
O. Anto Kolarević.
O. Stjepan Mašić.
O. Anto Marković.
O. Anto Šakić.
O. Jozo Vukadin.
O. Živko Konjević.

3. Samostan u Kreševu — Kloster in Kreševo.

O. dr. Danijel Ban, gvardijan i župnik.
O. Stjepan Barišić, kapelan i kateheta.
O. Andrija Buzuk.
O. Stjepan Momčinović.
O. Jozo Divić.
O. Mladen Momčinović, kapelan.

4. Samostan u Plehanu — Kloster in Plehan.

O. Anto Tolić, gvardijan i župnik.
O. Stjepan Barišić, kapelan.
O. Stanko Marinović, kapelan i kateh. u Majevcu.
O. Jozo Peulić, kapelan.
O. Lovro Grlić.
O. Ambroža Rajković.
O. Ivo Gjogašević, kateheta na Plehanu.

5. Rezidencija u Šćit-Rami — Residenz in Šćit-Rama.

O. Anto Ravlić, predsjednik i župnik.
O. Jeronim Vladić.
O. Emil Miličević, kapelan i kateheta.
O. Teofil Zrakić.

6. Rezidencija u Sarajevu — Residenz in Sarajevo.

O. Lovro Mihačević, provincijal.
O. Alfonz Kudrić predsjed.
O. Bonav. Ivandić, lect. theol.
O. dr. Julijan Jelenić, lect. theol., urednik „Seraf. Perivoja".
O. dr. Franjo Blažević, profesor.
O. Velimir Martinčević, tajnik.
O. Toma Džaja, profesor.

7. Samostan u Sutjeskoj — Kloster in Sutjeska.

O. Jozo Andrić, gvardjan i župnik.
O. Angjeo Angjelović, kapelan, vikar i kateh. u Zgošći.
O. Augustin Malić, kapelan i kateheta u Sutjeskoj.
O. Serafin Jurić, kapelan.
O. Franjo Komadanović.
O. Stjepan Ikić.
O. Mihael Franjković.
O. Peregrin Bosković.

8. Samostan u Tolisi — Kloster in Tolisa.

O. Bono Brkić, gvardian i župnik.
O. Milivoj Mijatović, vikar, kapelan, kateheta u Tolisi i D. Mahali.
O. Mirko Brandić, kapelan.
O. Martin Vučak.
O. Cvijo Nadarević.
O. Franjo Kljajić.

9. Franjevačka gimnazija u Visokom — Franziskaner-Gymnasium in Visoko.

O. Bonifacije Vidović, predsjednik.
O. Josip Markušić, vodja gimn. i profesor.

Profesori:

O. dr. Karlo Ikić.
O. Ljudevit Marković.
O. Vinko Lalić.
O. Ladislav Fišić.
O. Alojzije Čubelić.
O. Alfonz Čolić.
O. Anto Lapandić.
O. Bonaventura Grebenarević, vikar.
O. Eugen Matić, urednik „Glasnika sv. Ante".
O. Vojislav Ćurić.
O. Vojislav Blažević.

II. U biskupiji banjalučkoj — Im Bistum Banja Luka.

1. Samostan u Jajcu — Kloster in Jajce.

O. Jaroslav Jaranović, gvardijan
O. Ivo Mišković, kapelan i kateheta.
O. Pavo Alaupović.
O. Antonije Babić.
O. Ilija Dražetić, vikar.

2. Samostan u Gorici — Kloster in Gorica.

O. Bernard Sarić, gvardijan.
O. Ignacije Mamić, katehet na trg. i poljodj. školi u Livnu.
O. Angeo Ćurić.
O. Rafo Ćaleta.
O. Mijo Kutleša.
O. Hrvoje Duvnjak.
O. Angjelko Franjićević.

3. Samostan u Petrićevcu — Kloster in Petrićevac.

O. Jozo Loparević, gvard. i župnik.
O. dr. Vid Miljanović.
O. Antun Mačinković.
O. Živko Konjević.
O. Marijan Jakovljević, kateh. u viš. djev. šk. i osn. šk. u Banjaluci.
O. Ambroža Radmanović, kateh. u Šargovcu.
O. Vladimir Dolić, vikar.
O. Miron Kozinović, bisk. tajnik.
Fr. Anto Peršić, sakristan.

4. Samostan u Livnu — Kloster in Livno.

O. Bernardin Sarić, gvardijan.
O. Hrvoje Duvojak, vikar.
O. Angjeo Ćurić.
O. Mijo Kutleša.
O. Angelik Franjićević.
O. Rafo Ćaleta.
O. Ignac Mamić.

III. U mostarskoj biskupiji — Im Bistum Mostar.

1. Samostan na Humcu — Kloster in Humac.

(Novicijat.)

O. Jakov Vasiljević, gvardijan, dekan i župnik.
O. Mijo Čujić, kateh. u Ljubuškom.
O. Klemo Doko, katehhet na Humcu.
O. Blaž Jerković.
O. Metodije Miletić.
O. Silvester Vasiljević.
O. Hrizant Galić.
O. Paško Martinac.

2. Samostan u Mostaru — Kloster in Mostar.

(Bogoslovsko učilište.)

Mnsg. O. Luka Begić, provincijal, član bos.-herc. sabora.
O. Ciril Ivanković, gvard., dekan i župnik.
O. Nikola Šimović, ♔ III., ✙ vit.
O. Ambro Miletić, ♔ III.
O. Ludovik Radoš, kateh. u hrv. šk. čč. ss., vikar.
O. Filip Bebek.
O. Špiro Šimić, kateh. u gimn.
O. Alfonz Ćurić, vikar.
O. Anto Majić, kateheta u djev. šk.
O. Alojzije Bubalo.
O. Jerko Boras.
O. Leo Petrović, kateh. u njem. šk. čč. ss.
O. Gaudencije Milas, kateh. u viš. djev. i trg. šk.
O. Danijel Zubac, kateh. u osn. dječ. šk. i u madž. šk.
Fr. Dominik Vukšić.
Fr. Fabijan Kordić.
Fr. Ivan Stojić.

3. Samostan na Širokom brijegu — Kloster in Široki brijeg.

(Gimnazijsko učilište.)

O. Bazilije Senjak, gvard., dekan.
O. Ilija Bekić.
O. Marijan Zovko.
O. Žarko Pehar, vikar.
O. Kažimir Bebek, vjeroučitelj.
O. Metod Miletić, kapelan.
O. Pijo Knezović, kapelan.
O. Ciprijan Brkić, kapelan.
O. Vale Zovko.

4. Franjevacka gimnazija na Širokom brijegu.

O. Didak Buntić, direktor, gim. profesor.

Profesori:

O. Šimo Ančić.
O. Mile Miloš.
O. Sebastijan Lesko.
O. Pavo Dragičević.
O. Tadija Beljan.
O. Eugen Tomić.
O. Bonifacije Majić.
O. Bernardin Smoljan.
O. Tomo Zubac.

h) Opatija Marija Zvijezda reda ref. Cistercita (Trapista) kod Banjaluke — Abtei Mariastern Ord. Cisterc. reform. (Trappisten).

(Verbunden mit einer Volksschule und Waisenanstalt nebst Lehrlingsheim für Knaben aus dem Waisenhause.)

Svećenici.

Preč. O. Dom Dominik Assfalg, opat, ✙ vit.
O. Bazilije Sartorio, dr. fil. teol. profesor.
O. Mavro Seine, magister oblata i učitelj.
O. Kasimir Benc, superior u Marienburgu.
O. Fulgencije Bonczy, ispovj. u Jozefsburgu.
O. Josip Kiferle, ispovjednik.
O. Nivardo Lohmer, upravitelj župe u Rudolfsthalu.
O. Armand Rossbacher, učitelj.
O. Alberik Glückert, potprior i tajnik.
O. Bonifacije Höning.
O. Andrija Buson, učitelj.
O. Celestin Kuczmarski, dr fil., direktor sirotišta, ispovjednik.
O. Anaklet Singer, učitelj.
O. Kalist Mijač, vjeroučitelj i ispovjednik.
O. Simforijan Nestor, magister oblatâ, učitelj.
O. Bonaventura Diamant, prof. fil., knjigovogja, zamj. ekonom.

Anmerkung. Osoblje vidi kod „župa“ — Personalstand unter „Pfarren“.

O. Ladislav Andrzejczak, ekonom.
O. Willibrordo Kohn, pref. studior., profesor.
O. Bernardo Stadler.
O. Pavlin Metzler.
O. Atanazije Merkle.
O. Atanazije Plein, ekonom u filiále Josefsburg.
O. Karlo Stollers, podvornik bolesnika.
O. Andrija Busau, uča.

Djakoni.

fr. Kilian Krämer.
fr. Vid Recke.

Subdjakoni — Subdiakone.

fr. Herman Agreš.
fr. Polikarpo Frey.
fr. Wilibaldo Böss.
fr. Longin Pinkes, podvornik bolesnika.
fr. Viktor Knaus.
fr. Lamberto Munding, sakristan.
fr. Makso Nestor, učitelj.
fr. Juraj Fröhlich.
fr. Pacifik Knaus.

Osim toga.

Klerika 1.
Korista sa zavjetima 8.
Korista novaka 5.
Korista oblata 11.
Braće laika 135.

i) Ženske kongregacije. — Weibliche Kongregationen.

A. Erzdiözese Vrhbosna.

I. Barmherzige Schwestern aus dem Mutterhause in Agram.

1. Sarajevo; *a)* 9-kl. kroatische Mädchenschule, 3-kl. Gewerbeschule und Internat. *b)* Lurd, Ökonomie.
2. Brčko, Elementarschule und Internat.
3. Bugojno, Elementarmädchenschule.
4. Dervent, Elementarmädchenschule und Internat.
5. Dolac, Elementarmädchen- und Knabenschule.
6. Travnik, 8-kl. Mädchenschule und Internat.
7. Žepče, Elementarmädchenschule und Internat.

II. Töchter der göttlichen Liebe aus dem Mutterhause in Wien.

1. Sàrajevo, eine 9-kl. deutsche und eine 9-kl. kroatische Mädchenschule, kroatische Lehrerinnenpräparandie mit dem Öffentlichkeitsrecht, Waisenhaus, Pensionat.
2. Bethanien bei Sarajevo, Ökonomie.
3. Tuzla, eine 9-kl. deutsche und kroatische Mädchenschule samt Internat.
4. Josefsheim bei Tuzla, Ökonomie.
5. Breške, Knaben- und Mädchenelementarschule.

III. Schwestern vom kostbaren Blute.

Mutterland in Nazareth bei Banja Luka.

Zenica, Mädchenschule.

IV. Dienerinnen des Jesukindleins — (Služavke maloga Isusa.)

1. Sarajevo: a) Betlehem (Mutterhaus), Waisenhaus für Mädchen mit Elementarschule; b) Egipat, Findelhaus.
2. Mladice bei Sarajevo, Polje sv. Filomene bei Šamac, Vitez bei Travnik, Ökonomien.

V. Schwestern vom hl. Kreuz.

Mutterland in Djakowa (Slav.).

1. Bos. Brod: Kindergarten.

B. Diözese Banja Luka.

I. Barmherzige Schwestern.

1. Banja Luka, Mädchenschule und Internat.
2. Livno, Mädchenschule und Internat.

II. Schwestern vom kostbaren Blute.

I. Mutterhaus in Nazareth bei Banja Luka, Elementarschule und Waisenhaus.

II. Filialen:

1. Bihać. Elementar- und höhere Mädchenschule, Kindergarten und Internat. Unterrichtssprache kroatisch. Außer obligaten Gegenständen wird auch Unterricht erteilt in Musik und franz. Sprache.
2. Banja Luka, Elementar- und höhere deutsche Mädchenschule, Kindergarten. Nichtobligatorische Gegenstände wie Bihać.
3. Rudolfstal. Deutsche 4-kl. Elementarschule und Landwirtschaft.
4. Mahovljani. Ital. 4kl. Elementarschule.
5. Mittel - Windthorst. Deutsche 4-kl. Elementarschule.
6. Bosnisch - Gradiška. Kroat. 4-kl. Elementarschule u. Kindergarten.
7. Ober-Windthorst. Deutsche 4-kl. Elementarschule. — Die Elementarschulen besuchen Kinder beiderlei Geschlechtes. — In den kroatischen Schulen ist die deutsche Sprache obligatorisch und umgekehrt.
8. Jajce. Kroat. 4-kl. Elementarschule und Kindergarten mit Unterricht in Musik.

C. Diözese Mostar.

I. Barmherzige Schwestern.

1. Mostar, eine 4-kl. Mädchenschule und Internat.
2. Županjac, Elementarmädchenschule.
3. Ljubuški, eine 4-kl. Mädchenschule und eine Gewerbeschule.

II. Schulschwestern.

Mostar, eine Elementarmädchenschule, Internat und eine Gewerbeschule.

Grkokatolici — Griechisch-katholische.

Grkokatolički generalni vikarijat u Sarajevu — Griechisch-katholisches Generalvikariat in Sarajevo.

Generalni vikar — Generalvikar.

Msgr. dr. Josip Žuk, apost. protonotar; Apost. Protonotar.

Župe — Pfarreien.

Devetina (z. p. Prnjavor).

G. Juraj Kolodij, župnik.

Dubrava (z. p. Prnjavor).

Upravljaju njom redovnici iz Kamenice.

Kozarac.

(Ispražnjeno.)

Prnjavor.

G. Mihael Kindij, župnik.

Sarajevo.

Msgr. dr. Josip Žuk, gen. vikar.

Samostan — Kloster.

Kamenica (z. p. Prnjavor).

8 redovnika studitâ.

D. Evangelička crkva — Evangelische Kirche.

Augsburger und Helvetischer Konfession in Bosnien und der Hercegovina — Augsburske i Helvetske vjeroispovijesti u Bosni i Hercegovini.

Nach der Volkszählung vom Jahre 1910 befinden sich in Bosnien-Hercegovina 6247 Evangelische.

Seit September 1909 besteht eine provisorische Organisation der evang. Pfarrgemeinden mit einer Synode, die aus 15 Mitgliedern (4 geistlichen und 11 weltlichen) zusammengesetzt und deren Vorsitzender Joh. Ludwig Schäfer, Pfarrer in Sarajevo, ist.

Es bestehen derzeit fünf Pfarrgemeinden mit mehreren Filialen, die als „Vereinigte evangelische Pfarrgemeinden Bosnien-Hercegovinas“ zusammengesetzt sind. Ausführendes Organ gemeinsamer auf der „Vertreterversammlung„ gefaßter Beschlüsse ist zur Zeit Pfarrer Johann Ludwig Schäfer in Sarajevo.

I. Pfarrgemeinde Sarajevo
umfaßt die Kreise Sarajevo, Mostar und Travnik.

Pfarrer: Joh. Ludwig Schäfer, ♔ III., ✠ R., zugleich Militärseelsorger für die evang. Mannschaft A. C. des 15. und 16. Korps.

Filialen:

1. Zenica, Stadt.
2. Kolonie Podbrežje.
3. Žepče.
4. Zavidović.

II. Pfarrgemeinde Banja Luka
umfaßt im Kreise Banja Luka: Stadt und Landbezirk Banja Luka, die Bezirke Dubica, Gradiška, Novi, Kotor Varoš, Prijedor und den Kreis Bihać.

Pfarrer: Wilhelm Johannes Oehler.

Vikar: Hans Wegmann.

Prediger: Friedrich Krähenbühl, August Schlipköter.

Filialen:

1. Čelinac-Obsjecko.
2. Rudolfsthal.
3. Windhorst-Trošelje.
4. Dub.-Königsfeld.
5. Vrbaška.
6. Prosora.
7. Vranovac.
8. Prijedor.
9. Drvar-Ostrelj.
10. Dobrlin.
11. Ivanjska.

III. Pfarrgemeinde Schutzberg-Glogovac (Bezirk Prnjavor)
umfaßt die Bezirke Prnjavor, Derventa und Tešanj.

Pfarrer: Georg Döll.

Vikar: Otto Eberlein in Bos. Brod.

Filialen:

1. Dervent.
2. Koraće.
3. Božinci.
4. Bosn. Brod.
5. Svilaj gornji.
6. Vrbovac.
7. Ularice-Doboj.
8. Teslić.

IV. Pfarrgemeinde Franz Josefs-Feld
umfaßt mit Ausnahme des Bezirkes Tuzla den ganzen Kreis Tuzla.

Pfarrer: Gustav Jurány.

Filialen:

Branjevo, Dugopolje und Brčko.

V. Pfarrgemeinde Lukavac-Tuzla
umfaßt den Land- und Stadtbezirk Tuzla.

Pfarrer: Max Voll.

E. Israeliten. — Jevreji.

a) Izraelitsko-sefardičke bogoštovne općine u Bosni i Hercegovini — Israelitisch-sefardische Kultusgemeinden in Bosnien-Hercegovina.

Naseljeni pred 400 god. Svaka gradska općina uživa svoju vlastitu samoupravu. Broj stanovnika 11.900. Svaki nadrabin sarajevski je virilist u saboru. U Sarajevu je rabinatski kolegij, a članovi su mu: Moise Maestro, Dr. Mauricij Levy. Grobište je općine sarajevske već od 300 god. na Debelom brdu. Kancelarija općine sarajevske nalazi se u vlastitoj novo sagradenoj zgradi Sulejmanova ul. br. 2., koja je u savezu sa konfesionalnom školom „Thalmud Thorah“. Ima do 400 učenika.

(O povjesti Spaniola u Bosni gledaj „Die Sephardim in Bosnien“ od Dr. Levy-a.)

Eingewandert vor 400 Jahren, genießt jede Stadtgemeinde eine eigene Autonomie. Der jeweilige Oberrabbiner in Sarajevo ist Virilist im Landtage. In Sarajevo besteht ein Rabbinatskollegium, u. zw. bestehend aus den Herren: Moise Maestro, Dr. Moritz Levy. Der Friedhof der israelitisch-sefardischen Gemeinde Sarajevo auf dem Debelo brdo ist

300 Jahre alt. Die Gemeindekanzlei in Sarajevo ist im eigenen neuerbauten Gebäude, Sulejmangasse Nr. 2, in Verbindung mit der konfessionellen Schule „Thalmud Thorah“ und von durchschnittlich 400 Schülern besucht. (Über Geschichte der Spaniolen in Bosnien siehe „Die Sephardim in Bosnien“ von Dr. Levy.) Nach der Volkszählung vom Jahre 1910 befinden sich in Bosnien-Hercegovina 11.900 Israeliten..

Jevrejska obćina u Sarajevu — Sefardische Kultusgemeinde in Sarajevo.

Die Sarajevoer Gemeinde unterhält 3 Tempel.

Präsident: Ješua D. Salom, Bankier, ♔ III., Vizepr. der Handelskammer.
Vizepräsident: Ingenieur Isidor Sumbul.
Kassier: Girolamo Salom, Realitätenbesitzer. — Sekretär: M. Levy, Dr. ph. — Oberrabbinerposten unbesetzt.
Ausschüsse: Rafael Mandolfo, Ašer S. Alkalay, Josef Baruch, Gemeinderat, Elias Baruch, Bernardo Pinto, Moise J. Kabiljo, Moise A. Kabiljo, Josef Salom, Dr. Raphael Salom.

Vereine der Jüdisch-Sefardischen Kultusgemeinde sind: Društva židovsko-sefardičko bogoštovne općine u Sarajevu. 1. Chevra Kadischa. 2. Wohltätigkeitsverein und Verein für die Unterstützung armer Studierender an Mittel- und Hochschulen „La Benevolenzia“. Präsident: Ješua D. Salom, Bankier; Vize-Präsidenten: Girolamo Salom, Leon D. Levy; Sekretär: Ingenieur J. Sumbul; Kassier: Rafael Attias, Rechnungsrevident. 3. „La Gloria“. 4. „La Lira“, jüdischer Gesangverein. 5. Frauenverein der Spaniolinen „La Humanidad,“ Präsidentin: Renata Alkalay; Vizepräsidentin: Mayka Salom; Kassiererin: Ilka Böhm.

Jüdisch-Sefardische Kultusgemeinden sind ferner: in Banja Luka mit dem Verein „Kadimah“ — Židovsko-sefardička bogoštovna općina u Banjoj Luci, sa društvom „Kadimah“. Rabbiner — Rabin: Menahem Romano.

In	**Brčko**	mit einem Tempel,	Präses — Predsjednik:	Isak Alkalay.
„	**Bjelina**	„	„	„	„	Zadik Baruch.
„	**Bihać**	„	„	„	„	Jerucham Levy.
„	**Jajce**	„	„	„	„	Jakob Salom.
„	**Gračanica**	„	„	„	„	David Danon.
„	**Travnik**	„	„	„	„	Isak Salom.
„	**Višegrad**	„	„	„	„	Salamon Baruch.
„	**Zenica**	„	„	„	„	Josef Levy.
„	**Zvornik**	„	„	„	„	J. Barazon.
„	**Žepče**	„	„	„	„	J. Mosafia.

b) Österr.-ungar. israelitische Kultusgemeinde in Sarajevo.

Die Synagoge der österr. ung. israelitischen Kultusgemeinde befindet sich in der Theresiengasse. Amtsstunden in Rabbinatsangelegenheiten von 1—2 Uhr nachmittags, Mustajbegova ulica Nr. 2.

Präses.
M. Rothkopf, Dr., ♔ III.
I. Vizepräsdt. Bernhard Klein.
II. „ Simon Wiener.

Ober-Rabbiner.
Samuel Weszel, Dr., ✠ R.

Sekretär.
Julius Hajek, Oberkommiss.

Kassier.
Ignaz Tolnauer.

Tempelvorstand.
Moritz Klein.

Vorstandsmitglieder.
David Deutsch.
Anton Szirmai.
Leopold Kästenbaum.
Simon Chachamowicz.
Armin Birnbaum.
Leopold Heim.
Leopold Klinger.
Jakob Schreiber.
Ferdinand Buchwald.
Lad. Hatschek.

„Chevra Kadischa“ in Sarajevo.

Die heilige Brüderschaft zur Förderung des Krankenbesuches, der Leichenbestattung und der Mildtätigkeit. Präses: Herr Siegmund Diamant.

Oesterr.-ungar. isr. Frauen-Verein, Sarajevo.

Ehrenpräsidentin: Frau Ober-Rabbiner Dr. S. Weszel. Präsidentin: Frau Antoinette Rothkopf.

Israelitische Kultusgemeinde in Banja Luka.

Präses: Herr Moritz Grünwald. — Rabbiner: Pinkas Keller.

Israelitische Kultusgemeinde in Tuzla.

Präses: Moritz Lisska. — Rabbiner: Unbesetzt.

Israelitische Kultusgemeinde in Bosn. Brod.

Präses: Adolf Grünberger. Vizepräses: Wilhelm Goldfarb.

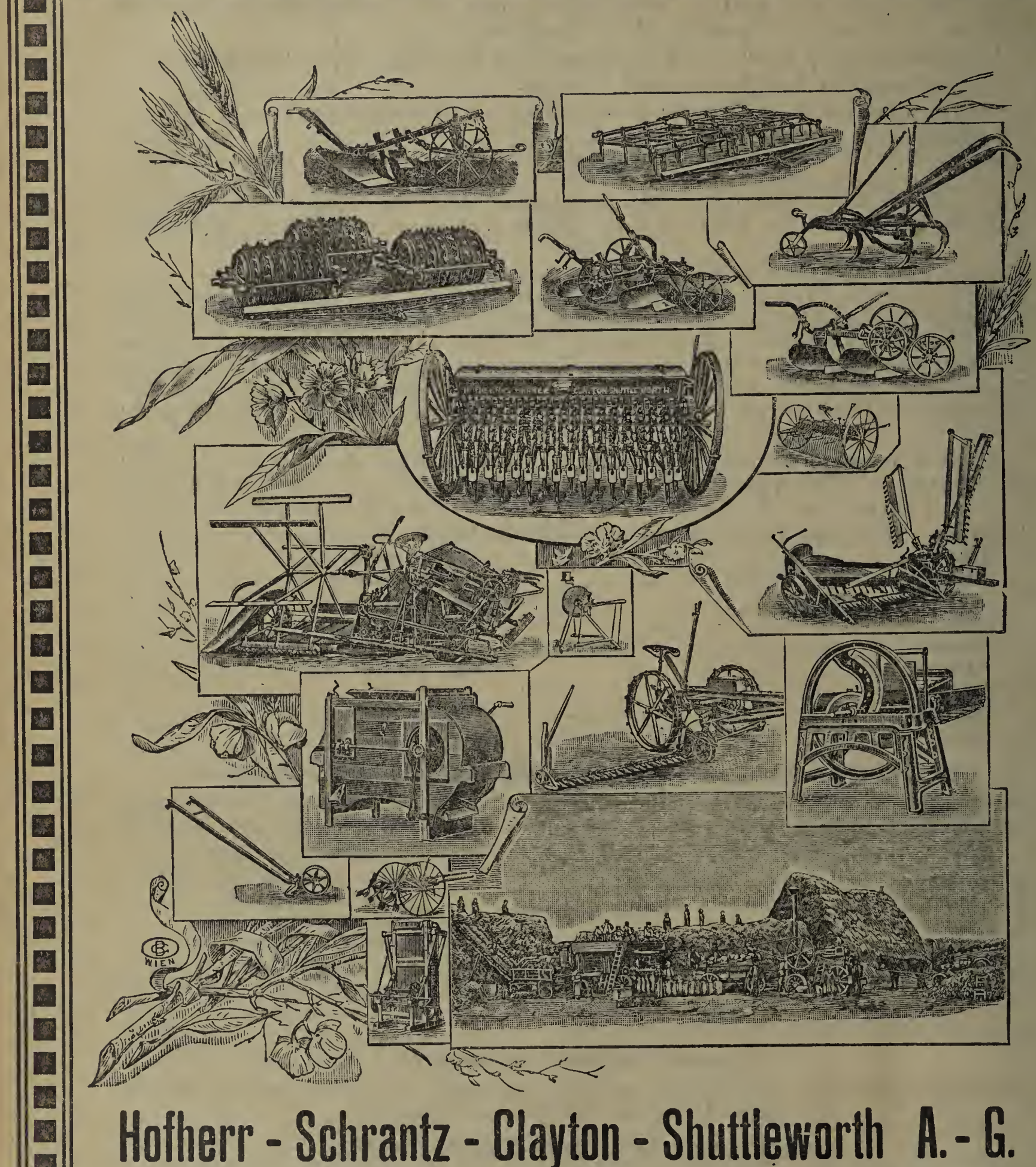

Hofherr - Schrantz - Clayton - Shuttleworth A.- G.

Fabrik und Hauptbureaux: **XXI/1, Shuttleworthstraße Nr. 8**

WIEN

Musterlager und Stadtbureau: **III/2, Löwengasse Nr. 34**

107 **Verkaufszentrale: BUDAPEST VI., Váczi-körút Nr. 57.**

empfehlen ihre anerkannt vollkommensten und bewährtesten

Lokomobilen u. **Benzinmotoren, Dreschmaschinen, Stacker, Glattstrohpressen, Kleedreschmaschinen, Pflüge, Eggen, Walzen, Sämaschinen, Düngerstreuer, Hackmaschinen, Kartoffel-** u. **Rüben-Ernte-Maschinen, Gras-** u. **Getreidemäher, Garbenbinder, Heuwender** u. **Rechen, Putzmühlen, Häcksler, Rübenschneider, Schrotmühlen, Futterdämpfer usw.** Illustrierte Preislisten stehen gratis zu Diensten.

Bei Bestellungen, Korrespondenzen etc. an die hier inserierenden Firmen ersuchen wir, sich gefälligst immer auf den „Bosnischen Boten" als Quelle beziehen zu wollen.

IV. odsjek. — IV. одсіек. — IV. Abschnitt.

Verzeichnis — Iskaz

über die beeideten ständig verwendeten **Sachverständigen** in Bosnien-Hercegovina — zakletih u Bosni i Hercegovini službujućih vještaka.

Beim Kreisgerichte **Sarajevo.** — Kod okružnog suda **Sarajevskog.**

Alle in Sarajevo. — Svi u Sarajevu.

Für das gerichtsärztliche Fach — Sudbene liječničke.

Dr. Leopold Löffler. Privatarzt, privatni ljecnik; Dr. Luka Čabrajić, Gemeindearzt, občinski ljecnik; Dr. Heinrich Soulavy; Dr. Emil Zigmund; Dr. Mustafa Kadić: Dr. Dušan Teleszky: Dr. Vojin Lazarević; Dr. Ljubomir Bilić: Dr. Herlinger: Dr. Kostić; Dr. Mehmed beg Zečević; Dr. Paul Atanaczković; Dr. Katarina Jakšić; Dr. Rosalia Feuerstein; Dr. Jovo Bokanjić; Dr. Staka Bokonjić; Dr. Hasan Mahić; Dr. Elsa Fischer.

Für allg. mediz. Wissenschaften — Za opće medicinske znanosti.

Dr. Paul Török, Privatarzt; Dr. Miloš Besarović; Dr. Hamdi Karamehmedović.

Für das Handelsfach — Za trgovačku struku.

M. Finzi, Kaufmann; Viktor Bartoš, Beamter des k. ung. Handelsmuseums.

Als Dolmetsch der rumänischen Sprache — Kao tumač rumunjskog jezika.

Isidor Sokolean, Finanzrat.

Als Dolmetsche für die ungarische Sprache — Kao tumači za magjarski ezik.

Dr. Josef Fischer, Advokat; Ivan Lučić, Gerichtsadjunkt; Arnold Beck, Rechnungsoffizial; Ladislav Schuller, Oberrechnungsrat.

Als Dolmetsch für die albanesische Sprache — Kao tumač albanskog jezika.

Gaspar Valjalo, Steueramtsadjkt.

Als Dolmetsch für die spaniolische und hebräische Sprache — Kao tumači za španjolski i hebrejski jezik.

Samuel Cappon, Abraham Romano, Kaufleute.

Für das Schrift-, Buch- und Rechnungsfach und als Dolmetsch für die italienische Sprache — Za pisma, knjige i računovodstvo i kao tumač za italijanski jezik.

Karl Emil Schnautz.

Für die griechische Sprache — Za grčki jezik.

Dr. Savo Ljubibratić.

Für die französische und eng'ische Sprache — Za francuski i engleski jezik.

Dr. Heinrich Starch, Regierungssekretär.

Zur Konstatierung der Echtheit der türkischen Schrift — Za ustanovljenje pravovaljanosti turskog pisma.

Behaedin eff. Šikirić-Šehović, Dolmetsch bei der Landesregierung: Ali eff. Faginović, Lehrer der türkischen Schule.

Für das Schriftfach — Za pismenu struku.

Johann Kremar, Professor; Ferdinand Velc. Zeichenlehrer: Marko Čaić, Gymnas.-Professor. Mijo Vučak; Stjepan Kovačović, Manojlo Krnić; Milan Čepelić.

Für das Forstfach — Za šumarsku struku.

Richard Klath, Josip Marek. Forstmeister; Andreas Geschwind. Reinhold Schmettau, Forstmeister.

Für das Modewaren-, Herren- u. Damenkonfektionsfach — Za pomodnu robu, gospodska i ženska konfekcija.

Maksim Prnjatović und Ferdinand Böhm, Kaufleute.

Für Kolonialwaren — Za kolonija'nu robu:

Simo Bogdanović, Handelsagent; Risto Cekovič, Hadži Akif Zildžić, Kaufleute.

Für Spezereiwaren — Za špecerajsku robu.

Vladimir Čabaković, Kaufmann.

Für das Juwelenfach — Za dragocjenosti.

Armin Löwinger. Ivan Franchini, Simon Wiener, Siegmund Diamant, Juweliere.

Für das Buchfach — Za knjigovodstvo.

Paul Kubović, Josef Neumann, Karl Vass, Bankbeamte: Žiga Basch. Rechnungsrevident; Ivan Strmić, Land. Bankbeamter.

Für das Brot. — Za hljeb.

Josef Fritsch, Bäckermeister; Franz Lunkmos, Bäckermeister.

Für Waagen und Gewichte — Za kola i uteže.

Karl Kulweit, Ingenieur.

Für das Schneiderfach — Za krojačku struku.

Todor Hrisafović; Geza Sandor, Schneidermeister.

Für Möbel — Za pokućstvo.

Heinrich Romano. Möbelhändler; Osias Appel, Möbel- und Bautischler.

Für Elektrotechnik und Maschinenbau — Za elektrotehniku i gradnju strojeva.

Adolf Stern, Elektrotechniker; Karl Ofner, Ingenieur.

Für Erdvermessungen — Za zemljomjerstvo.

Ludwig Zavadski, Zivilgeometer.

Für Glaswaren — Za staklenu robu.

Risto Kebelja, Romano Nesin M., Glasermeister.

Für landesüblich zu tragende Röcke (Gunj) und Džemadan's — Za gunjeve i džemadane.

Jakov Majstorović, Uzeir Salić, Pero Budisić; Jovo Pižuljić, bosn. Schneider; Ibrahim Trnka, Muhamed Puhalović; Mujaga Begimamović.

Für Kanalisierung, Maschinen- und Dampfkessel — Za kanalizaciju, strojne i parne kotlove.

Carl Kulveit, Ingenieur.

Für Eisenbahnen — Za željeznice.

Adolf Kunerth, Baurat; Josef Reinold, Ingenieur; Ferdinand Warmersperger, Ernst Gunczy, Oberkommissäre.

Eisenbahnverkehr und Tarifwesen — Za željeznički promet i tarifu.

Jakob Bischitzki, Oberkommissär.

Für Hochbau — Za visokogradnju.

Wenzel Ursini, techn. Offizial; August Braun, Anton Scheuer, Ingenieure: Domenico Karković, Oberingenieur; Ignaz Langer, Johann Prerowski, Josef Greger, Ingenieure; Rudolf Tönnies, Oberbaurat Theodor Kuscher, Oberingenieur: Ernest Schnaubelt, Bauleiter; Josef Černy. Oberbaurat; Franz Horwat, Bauleiter; Franz Scheidig, Aure-Pop de Alamos, Architekten; Karl Knel schaurek. Ingenieur; Josef von Vancaš. Oberbaurat; Ludwig Jungwirth. Franz Morawetz, Baumeister; Metod Svoboda, Ing. u. Prof.

Für Brücken- und Straßenbau — Za gradnju mostova i drumova.

Julius Hahn, Ingenieur.

Für Wasserbau und Kanalisierung — Za vodogradjevine i kanalizacije.

Hugo Wacha, Vinzenz Andreasch, Oberingenieure.

Für das Zimmermannfach — Za tesarsku struku.

Alexander Zumpf, Franz Bartek, Gjorgjo Kalufčić, Tane Tupaić, Stjepan Mandić, Zimmerleute.

Für Galanterie- und Modewaren — Za galanterijsku i pomodnu robu.

Paja Marković, Cäsar Danon.

Für Valuta und alte Münzen — Za vrijednostni i stari novac.

Menahim D. Salom.

Für das Teppichfach und andere orientalische Webereien — Za ćilime i ostala istočna tkanja.

Heinrich Hoffmann, Direktor der Teppichfabrik, Hadži Hasan Nezirhodžić.

Für Gold-, und Silberwaren sowie Münzen — Za zlatnu srebrnu robu i novac.

Elias A. Salom.

Für das Rinder- und Fleischfach — Za goveda i mesnatu robu.

Moritz Schwarz, Moritz Kohen.

Für technische Angelegenheiten — Za tehničke stvari.

Simon Hrycak, Zivilingenieur.

Für Geweihe — Za rogove.

Avdaga Zubčević, Fleischhacker, Edhem Čorović, Fleischhacker.

Für Schlosserwerkzeuge — Za bravarsko orude.

F. Thomas Tauber, Franz Nase.

Für alte und Trödlersachen — Za starežarske stvari.

Mehaga Musakadić, Abdaga Musakadić, Muhamedaga Aganagić.

Für Schätzung von Unbeweglichkeiten. — Za procjenu nepokretnina.

August Bautz, Oberwirtschaftsrat der Landesregg.

In Mostar — U Mostaru.

Gemischtwarenhändler — Trgovci mješovitom robom.

Ahmetaga Alifakić, Šćepan Janjić, Mijat Merdžo.

Spezereiwarenhändler — Trgovci špecerajskom robom.

Ljubo Tuzlić. Ljubo Jurković, Jusuf Alifakić, Avdaga Pašić.

Manufakturwarenhändler — Trgovci manufakturnom robom.

Ljubo Oborina, Muhamed Ćemalović.

Kolonialwarenhändler — Trgovci kolonijalnom robom.

Risto Šain, Risto Sjeran, Mehmed Grebo, Jovo Tuta.

Goldarbeiter — Kujundžije (zlatari).

Jefto Dugonja, Pavo Pavković, Pavo Smoljan.

Hammerschmiede und Schlosser — Kovači i bravari.

Risto Vojičić, Gavro Planinić, Karl Szujanski, Jure Komljenović.

Spengler — Limari.

Šćepan Vukojević. Dušan Vlahbegović, Gjorgjo Ostojić, David Frommer.

Schneider — Krojači.

Jovo Banić, Nikola Dokić, Božidar Komad, Jovo Srnо.

Schuhmacher — Obučari.

Ivan Kurtović, Sulejman Krpo, Tomo Kašiković, Sava Škipina.

Tischler — Stolari.

Jefto Kašiković, Alija Kurtović Blagoje Šarenac.

Weinhändler — Podrumari.

Milan Radulović, Savo R. Šantić, Ljubo Krulj, Marko Jelačić.

Schenker — Mehandžije.

Šćepan Mihić. Petar Soldo, Šćepan Čolić, Simo Tica, Velimir Oborina.

Fleischhauer — Mesari.

Mahmud Bajrović, Risto Moro.

Zimmermaler — Bojadjije.

Muhamed Bubić, Risto Taušan.

Uhrmacher — Sahačije.

Nikola Doder, Ibrahim Mahinić, Dušan Sušić, Moritz Rosenfeld.

Schneider — Terzije.

Čedo Milić, Hasanaga Alifakić, Mujaga Hadžajlić, Tomo Kujundžić.

Bäcker — Pekari.

Luka Perišić, Miloš Meseldžić, Grgo Matić, Salko Hamšić.

Zimmermeister — Dungjeri.

Ivan Benco, Šćepan Ljepava. Alija Hadžimusić, Ivan Stanić, Ivan Tolić.

Baumeister und Unternehmer — Gradevinski majstori i poduzetnici.

Stjepan Škrobić, Franz Gausz, Giovanni Zorner.

Wagner — Kolari.

Milan Virojević. Mehmed Vejzović, Dominik Belli, Franz Zrinišek.

Faßbinder — Bačvari.

Mitar Lekić, Ferdinand Beck, Nikola Milić.

Kesselschmiede (Verzinner) — Kazandžije (kalajdžije).

Jovo Milinić, Šćepan Samardžić.

Lederer — Tabaci (kožari).

Hadži Osman Demirović, Derviš Demirović.

Opankenerzeugung — Postuldžije.

Husaga Drljević, Zulfo Hadžić.

In Banjaluka — U Banjaluci.

Im Kreisgerichtsbezirke Banjaluka sind keine ständigen Sachverständigen, dieselben werden fallweise ernannt. — Na okružnom sudu u banjalučkom kotaru nema stalnih vještaka, već se ovi od zgode do zgode (prema potrebi) naznačuju.

In Bihać — U Bihaću.

Für gerichtliche Medizin — Za sudbenu medicinu.

Dr. Martin Bleicher, Dr. Hermann Körbel.

Für das Baufach — Za gradevnu struku.

Ivan Blažeković, mjernik. Todija Lomguski, mejrnik, Josip Soudil tehn. crtač, Zulfikar Dževlan monter.

Für das Schriftfach — Za pismo

Bećir Eff. Tatlić, upravitelj osnove škole.

Für die Bienenzucht — Za pčelarstvo.

Petar Jakovljević. Stjepan Bagarić.

Für das Handelsfach — Za trgovačk struku.

Petar Jakovljević, Josip Hellmer, Pajo Grbić, Đordo Kozomorić, Jerocham Löwý, Jakov Jokvić.

Betreff Vieh — Za blago, stoku itd.

Mato Tabaković mesar, Hakija Iftić, mesar.

Für die Schuhmacherei — Za postolarsku struku.

Jovan Glavanović, Ivan Milinković, Auto Tabaković, Petar Tabaković.

Für das Uhrenfach — Za urarstvo.

Niko Pavlović, Stevan Tupaić.

In Brčko (Kreis Tuzla) — U Brčkom (okružje Tuzla).

Dr. Ivo Czinner. Dr. Aleksander Babić, Dr. Abdulahbeg Bukvica, Dr. Anastaz Jellinek.

In Kladanj (Kreis Tuzla) — U Kladnju (okružje Tuzla).

Dr. Eudoksije Tomovicz, Oberbezirksarzt.

In Gračanica (Kreis Tuzla) — U Gračanici (okružje Tuzla).

Danilo Nikolić, Geom., Hugo Halma, Geom., Adolf Cappelletti, Forstreferent, Ivan Hanzel Straßenmeister; Julius Winter, Tierarzt.

In Gradačac (Kreis Tuzla) — U Gradačacu (okružje Tuzla).

Petar Pertschi, Božo Popović, Josip Aneigl, Jovan Popović, Giovanni Zanini.

In Maglaj (Kreis Tuzla) — U Maglaju (okružje Tuzla).

Agan Omerović, Mahmutbeg Širbegović, Nazif Omersoftić, Ibrahim Rešidović, Mehmedalija Terzimehić, Aleksa Arsenović, Jozip Simić, Ivan Ostermann.

Beim Kreisgerichte in **Travnik** — Kod okružnog suda u **Travniku.**
Alle in Travnik wohnhaft — Svi u Travniku.

Die gerichtsärztlichen Sachverständigen — Sudbeno-liječnički vještaci.
Dr. Bernhard Zauderer, Sanitätsinspektor; Dr. Otto Pravdić, Bezirksarzt; Dr. Otto Rostock, Bezirksarzt.

Die Schätzleute — Procjenitelji.
Mojse Salom, Haim Altarac, Agenten; Adam Pauntz, gew. Kaufmann.

In Veterinärsachen.
Moritz Chomet, Veterinärinspektor.

Für Pretiosen.
Stjepan Matišić, Uhrmacher.

In **Zvornik** (Kreis Tuzla) — U **Zvorniku** (okružje Tuzla).

Dr. Alexander Schoßberger, Dr. Lav Schärf, Marijan Majstorović: Juraj Čižek, Trifko Savić, Ljudevit Wendlenner, Risto Jovićić, Kosta Popović, Béla Fischer, Nikola Ćurić, Hasan H. Omerkavazović, Gaspar Pissarich, Bez. Veterinär.

HERCEG-BOSNA

Zemaljski osiguravajući zavod za Bosnu i Hercegovinu.

Ravnateljstvo u Sarajevu, Podružnice u Osijeku, Zagrebu, Spljetu i Beogradu. Dionička glavnica K 4,000.000.

Zavod preuzima: **Sve vrste elementarnih osiguranja,** kao: protiv šteta od požara, od tuče (leda), nezgoda (na pojedinačno, kolektivno, odgovornosno osiguranje) provalne kragje; transportna osiguranja i t. d. **Sve vrste životnih osiguranja,** kao: za slučaj smrti, mješovito (za slučaj doživljenja i smrti) osiguranje miraza, uzgojnina, životne rente i t. d.

Financijalno odjelenje: daje državnim, zemaljskim i drugim javnim činovnicima, učiteljima, i t. d.

osobne zajmove

na amortizaciju, uz predbilježbu na beriva, te računa umjerene kamate.

Landes-Versicherungs-Anstalt für Bosnien u. die Hercegovina.

Direktion in Sarajevo, Filialen in Essek, Agram, Spalato und Belgrad. Aktienkapital K 4,000.000.

Die Anstalt übernimmt: **Alle Elementarversicherungen,** wie: gegen Feuer-, Hagel-, Einbruch-Diebstahl- nnd Transportschäden; ferner Unfallschäden (Einzel-, Kollektiv-, Haftpflichtversicherungen). **Alle Lebensversicherungen,** wie: auf Erleben und Ableben, Aussteuer-, Renten- und Erziehungsbeitrag-Versicherungen.

Die finanzielle Abteilung erteilt an Staats-, Landes- und andere öffentliche Beamten, Lehrer etc.

Personaldarlehen

auf Amortisation und Gehaltsvormerkung, gegen mäßige Zinsen.

Die Prämien werden billigst berechnet, die Schäden werden prompt und kulantest liquidiert. — Die Direktion in Sarajevo erteilt auf Wunsch bereitwilligst Auskünfte. — Vertretungen in allen Städten und größeren Ortschaften!

Pilsner Urquell

aus dem Bürgerlichen Bräuhause in Pilsen

Gegründet im Jahre 1842 57

ist jenes Bier, welches den Weltruf des Pilsner Bieres begründet hat.

Hauptergebnis des auswärtigen Warenverkehres in Bosnien und der Hercegovina im Jahre 1912.

Die Publikation über die Ergebnisse des bosnisch-hercegovinischen Außenhandels, welche seit dem Jahre 1903 außer den Warenmengen auch die Handelswerte ausweist, liegt gegenwärtig im XV. Jahrgang vor. Sie umfaßt den gesamten Handel Bosniens und der Hercegovina mit der Monarchie und mit dem Zollauslande im Jahre 1912 und gewährt hierdurch einen Einblick in die fortschreitende wirtschaftliche Entwicklung der beiden Länder.

Die Einfuhr, welche im Jahre 1912 auf 4,031.353 *q* und 35.876 Stück Vieh im Werte von 174.713.655 K gegen 3,629.856 *q* und 13.988 Stück Vieh im Werte von 154,101.977 K im Jahre 1911 stieg, repräsentiert die höchste bisher überhaupt erreichte Ziffer. Dagegen weist die Ausfuhr mit 10,968.449 *q* und 179.083 Stück Vieh im Werte von 130,179.153 K gegen das Jahr 1911 (10,792.473 *q* und 114.317 Stück Vieh im Werte von 121.765.538 K) eine geringere Steigerung auf. Infolgedessen schließt die bosnisch-hercegovinische Handelsbilanz, welche seit dem Jahre 1907 passiv ist, mit ihrem bisher höchsten Passivsaldo von 44.534.502 K ab. Infolge Erlöschens der Maul- und Klauenseuche erhöhte sich zwar die Viehausfuhr gegenüber dem Vorjahre um 10,916.141 K, sie hatte aber doch unter deren Rückwirkung zu leiden und blieb daher hinter den früheren Jahren stark zurück.

Den größten Import repräsentierte im Jahre 1912 die Warengruppe: Getreide, Hülsenfrüchte, Reis und Mehl mit 29.094.591 K. Hiervon entfallen 15.130.095 K auf Mehl und Mahlprodukte, während dem Import an unvermahlenem Getreide etc. im Werte von 9.904.804 K ein annähernd gleich hoher Export (13,075.429 K) gegenübersteht. Diese auffällige Erscheinung erklärt sich großenteils durch den Umstand, daß der nordöstliche Landesteil (Posavina), welcher den bedeutendsten Getreideanbau aufweist, seine Produkte infolge der Kommunikationsverhältnisse derzeit nach Kroatien-Slavonien ausführen muß und dieser Abgang durch einen entsprechenden Import wieder wettgemacht wird.

Dem Einfuhrswerte nach folgen dann die Warengruppen: Eisen und Eisenwaren mit 13.851.244 K, Kleidungen, Wäsche und Putzwaren mit 12,664.322 K, Kolonialwaren mit 10.801.193 K, Baumwollgarne und Waren daraus mit 10.314.064 K. Verhältnismäßig am größten war gegenüber dem Jahre 1911 dem Werte nach die Steigerung des Importes an Fahrzeugen (187 %), Schlacht- und Zugvieh (139 %), Zündwaren (58 %); bedeutend geringer war die Einfuhr an Seide und Seidenwaren (78 %) und an Arznei- und Parfümeriestoffen (59 %).

Die wichtigsten Ausfuhrartikel sind Holz, Kohle und Torf (35.423.934 K), lebendes Schlacht- und Zugvieh (23.532.468 K), Getreide, Hülsenfrüchte etc. (13.620.493 K). Zugenommen hat die Ausfuhr seit dem Jahre 1911 hauptsächlich in den folgenden Warengruppen: Arznei- und Parfümeriestoffe (1580 %), Flachs, Hanf, Jute und Waren daraus (148 %) Schlacht- und Zugvieh (87 %), Fettwaren (79 %), Leder und Lederwaren (73 %).

Abgenommen hat der Export insbesondere von Tabak (95 %), Fette Öle (86 %), Gewürze (69 %), Südfrüchte (67 %).

Authentische Nachweisung aller handelsgerichtlich protokollierten Firmen von Bosnien-Hercegovina

nebst Angabe der Jahreszahl der Protokollierung und der Branche, mit dem Stande vom 1. Oktober 1914.

Iskaz svih protokoliranih firmi u Bosni-Hercegovini po uredovnim objavama.

(Kraj svake tvrtke stoji broj godine, u kojoj je tvrtka protokolirana. Štampano 1. oktobra 1913.)

a) Im Kreise Sarajevo.
b) In den Kreisen Banja Luka, Bihać, Mostar, Travnik und Tuzla.

Abkürzungen — Kratice.

Bez. = Bezirk.
Kr. = Kreis.
kot. = kotar.
Sar. = Sarajevo.
* (ein Stern) = Gemischtwarenhändler.
** (zwei Sterne) = Manufakturwarenhändler.
*** (drei Sterne) = Eisenwarenhändler.
† (ein Kreuz) = Viehhändler und Fleischer.
†† (zwei Kreuze) = Konfektionäre oder Galanteriewarenhändler.
Gastw. = Gastwirte.
H. = Handži.
Modw. = Modewarenhändler.
Produktenhdl. = Landes-Produktenhändler etc.

a) In der Hauptstadt Sarajevo:

Aktiengesellschaften — Dionička društva.

Aktienbrauerei Sarajevo. — Dionička pivara u Sarajevu. Gegründet 1893. Eingezahltes Aktienkapital 3.600.000 Kronen.

Direktion: Präsident: Felix Kuranda. Vizepräsident: Leopold Löwy. Direktionsräte: Nikola Berković, Dr. Josef Kranz, Dr. Josef Fischer und Joschua D. Salom, Alexander Weiner. Die Firma wird von zwei Mitgliedern der Direktion kollektiv gezeichnet. Brauereidirektor Heinrich Reiter und Wilhelm Heger als Prokuristen zeichnen unter den vorgeschriebenen Worten: „Aktienbrauerei in Sarajevo," kollektiv mit einem Mitgliede des Direktionsrates.

Oesterreichisch-bosnische Bankaktien-Gesellschaft. — Gegründet 1912. Aktienkapital K 4,000.000, eingeteilt in 20.000 Aktien à K 200.

Gegenstand des Unternehmens sind sämtliche in das Bank- und Warenfach einschlagenden Geschäfte.

Direktion: Präsident: Seine Exzellenz Eduard Ritter v. Horowitz; Vizepräsidenten; Alfred Herzfeld und Hadži Risto Damjanović: Mitglieder: Max Antić, Dr. Heinrich Graf Beaufort, Robert Beck, Fehim eff. Čurčić, Eugen Minkus, Dr. Richard Reich, Moise D. Salom; Leitender Direktor: Max Antić; Direktorstellvertreter: Rafael Israel, Prokuristen: Josef Neumann, Koloman Koller; Sekretär: Dr Bruno v. Herber.

Aktiengesellschaft für Verarbeitung und Verwertung landwirtschaftlicher Produkte in Produkte. Gegründet 1892. Das Stammkapital der Gesellschaft besteht in 1,000.000 fl. ö. W., welches auf 2,500.000 K erhöht wurde und zerfällt in 12.000 Stück auf den Inhaber lautende volleingezahlte Aktien zu 100 fl., welche nicht teilbar sind.

Fabriksmäßige Verarbeitung der Bodenprodukte und möglichst günstige Verwertung derselben.

Direktion: Konrad Patzenhofer v. Darufalva als Präsident, Robert R. v. Schöller und Baron Rudolf Tornyay Schossberger als Vizepräsidenten.

Direktionsräte: Oberdirektor Franz Liegerth, Sigmund Robitschek, Hugo Elbogen, Jakob Königsthal, Dr. Eduard Aczel, Heinrich Janotta, Nikola Berkocic, Pal von Hoitsy, Ademaga Mesic. M. v. Rukavina-Vezinovac, Baron Lace Gutmann de Gelse, Baron Raoul von Kuffner, A. Kaff, Graf Zdenko Rumerskirch, G. Stux, Dr. Josef Kranz, Hans von Kniep, Generaltirektor.

Buttazzoni & Venturini Holzindustrie-Aktiengesellschaft. 1912. Stammkapital 2,000.000 K. Zeichnung entweder zwei Mitglieder der Direktion oder ein Direktionsmitglied und ein Prokurist. Direktionsmitglieder: Berković Nikola, Stux Géza, Mešić Ademaga, Buttazzoni Peter, Ivan Venturini, Franz Steinmetz sen., Gjorgjo R. Jovanović, Asimaga Sabanović. Prokurist: Karl Közer.

Društveni dom u Sarajevu, zadruga s ograničenim jamčenjem.

Vereinshausgesellschaft in Sarajevo, Genossenschaft mit beschränkter Haftung.

Gegründet 1899.

Unternehmungen und Gesellschaften unterzubringen, Räumlichkeiten besorgen zur Abhaltung von Konzerten, Tanzunterhaltungen etc. Direktion: Franjo Brodnik, Präses, Josef von Vancaš, Vizepräses, Samuel Fehérváry, Kassier, Direktionsräte: Esad eff. Kulović, Josef Pospišil, Vuko Gjukić, Vaso Kraljević, Nikola Rajković, Salom Ješua D., Dr. Georg Grassl, Matias Ribarić, Ludwig Jungwirth.

Fojnicaer Bergdirektion der Oberungarischen Berg- und Hüttenwerks-Aktiengesellschaft.

Gegründet 1896. — Das Stammkapital ist mit 3,000.000 K festgesetzt und zerfällt in 20.000 Stück volleingezahlte Aktien, von 4.000.000 K durch Rückzahlung von 1,000.000 K herabgesetzt.

Zeichnet Bergingenieur Josef Fucsko.

Handels- und Transport-Aktiengesellschaft in Sarajevo.

Gegründet 1898. Das Aktienkapital ist mit 2,000 000 Kronen bestimmt und zerfällt in 10.000 Stück auf den Inhaber lautende Aktien zu 200 Kronen, welche nicht teilbar sind. Die Direktion besteht aus zehn Mitgliedern, und zwar: Präsident Herrenhausmitglied Hofrat v. Vuković in Prag; Vizepräsident Josef Pogačnik; Rud. Pisteghi, Hans Schmarda, Generaldir. Philipp Weiß, Adolf Zala, Geza Stux, Dr. Josef Treyenfeld, Otto Konrad, Mujaga Komadina, Hofrat Ing. Karl v. Schnack.

Warenkommissionsgeschäft. Verkehrs- und Transportgeschäfte aller Art. An- und Verkauf sowie die Verarbeitung von Waren und Rohprodukten etc. — Die Prokuristen: Ottomar Svoboda, Hans Vogt, Heinrich Redlich, Richard Bechine. — Die Firma wird von zwei Direktionsräten oder einem Direktionsrate und einem Prokuristen kollektiv gezeichnet.

Islamska dionička štamparija (tiskara) 1904. — Islamitische Aktiendruckerei in Sarajevo. Ferhadija 23.

Uplaćena temeljna glavnica od 75.000 K u 1.500 dionica po 50 K. — Firmu potpi-uju 2 člana ravnateljstva zajednički. Ravnatelj: Dr. Halidbeg Hrasnica; drugi podravnatelj: Ziabeg Djonlagić; podravnatelj i prometni upravitelj: Šemsibeg Salihbegović predsjednik, Zija eff. Rizaefendić podpredsjednik i Edhem Mulabdić. Nadzorno vieće: Abdaga Šahinagić, Ademaga Mešić, Mustafa eff. Mujagić i Fehim eff. Spaho.

Muslimanska Centralna Banka za Bosnu i Hercegovinu (dion. dr.) u Sarajevu. 1912. — Islamitische Zentralbank für Bosnien und die Hercegovina. Aktiengesellschaft in Sarajevo.

Firmu potp. kolektivno dvojica, koji ovlašteni su za potpis tvrdke. Direktor: Oskar pl. Somogyi.

Privilegierte Landesbank für Bosnien und Hercegovina.

Gegenstand der Unternehmung ist Betreibung der Hypothekar- und Mobiliar-Kredite sowie sämtlicher in das Bank- und Warenfach einschlagender Geschäfte.

Das Gesamtkapital ist mit 20.000.000 K festgesetzt, wovon K 14,000.000 eingezahlt sind, und zerfällt in volleingezahlte 140.000 Stück auf den Inhaber lautende Aktien zu 100 K. Direktion: Vidi VI. Abschnitt d. B.

Podružnica ljubljanske kreditne banke u Sarajevu. Osnovana 1909. Volleingezahltes Stammaktienkapital 8,000 000 K. Repräsentanten: Franz Nechánský, Josef Vlach, Danilo Dimović. Prokurist: Jan Suchomel.

Kreditbank und Sparkassa in Sarajevo. — Aktiengesellschaft. — Kreditna banka i štedionica u Sarajevu dioničarsko društvo. — Gegründet 1906. Das Aktienkapital der Gesellschaft besteht in K 500.000 und zerfällt in 2.500 Stück auf den Inhaber lautenden volleingezahlten Aktien.

Der Verwaltungsrat besteht aus den Herren: Dr. Moritz Rothkopf als Präsident; Ludwig Jungwirth als Vizepräsident; Markus M. Alkalay, Nikola Berković, Josef Z. Danon, Heinrich Reiter, Avram D. Salom, Ernst Volkert, Danilo Vojnović, Dr. Louis Singer als Direktionsmitglieder.

Singer Co. Nähmaschinen-Aktiengesellschaft. Filiale in Banjaluka.

Errichtet 1898.

Repräsentanten: H. Behrmann in Budapest und Rudolf Severinski in Sarajevo.

Srpska centralna banka za Bosnu i Hercegovinu (dion. dr.) sa glavnim nastanom u Sarajevu, a podružnicom u Banjoj Luka (1912). — Serbische Zentralbank (Aktiengesellschaft). — Filiale in Banjaluka (1912).

Firma potp. kolektivna dvojica ovlaštenika na potpis firme. Čl. upr. Vladimir Matijević, Dimitrije Dimkočovic, Dr. Milorad Nedjeljković, Gjorgjo Bobarević.

Srpska dioničarska štamparija u Sarajevu. 1904.

Temeljna glavnica 100.000 K u 2.000 dionica po 50 K od kojih uplaćeno svih K 100.000·—. — Firmu potpisuju zajednički 2 člana upravnog odbora.

Ungarische Bank und Handels-Aktiengesellschaft, Filiale Sarajevo.

Aktienkapital 60 Millionen Kronen. Reserven 36 Millionen Kronen.

Bank- und Warenabteilung.

Bankabteilung befaßt sich hauptsächlich mit Wechsel-Eskompte; Erteilung von

Kontokorrentkrediten; Übernahme von verzinslichen Einlagen auf Sparkassabücher und in laufender Rechnung; Kauf und Verkauf von Wertpapieren; Valuten und Devisen; Effektuierung von Börsenaufträgen auf allen Plätzen; Darlehen auf Wertpapiere, Lose; Ausstellung von Kreditbriefen, Anweisungen auf alle in- und ausländische Plätze; Inkasso; Wechselstubengeschäfte; Panzer-Safe-Deposit.

Warenabteilung befaßt sich mit Import und Export kommissionsweise und auf eigene Rechnung, sowie mit allen anderen das Warenfach betreffenden Geschäften, Repräsentant: Moritz Gerö.

Varešer Eisenindustrie - Aktiengesellschaft. Gegründet 1899. Aktienkapital K 4,400.000.

Direktion: Felix Kuranda, Ludwig von Borbély, Otto Freiherr von Czedik, Leopold Löwy. Alexander Weiner, Franz Poech, Heinrich Maurer, Emmerich Hofreiter, Friedrich Koczian, Josef Makk. Prokurist: Dr. Emil Szekulesz.

Spar- und Vorschußverein der Bediensteten der k. u. k. Militär Post- und Telegraphenanstalt in Bosnien-Hercegovina, Genossenschaft mit beschränkter Haftung, 1906.

Präsident: Kornelius von Kozmutza, Vizepräsidenten: Josef Mainek und Heinrich Togner, weitere Direktionsmitglieder: Johann Borosławski, Anton Ondrák, Franz Řejha, Andreas Finhof, Karl Czischka, Friedrich Koczian, Viktor Worzfeld, Eugen Ritter v. Zotta. Die Firma wird von zwei Mitgliedern kollektiv gezeichnet.

Bosnisch-hercegovinische Bau-Aktiengesellschaft in Sarajevo. — Bosansko-hercegovačko gragjevno dioničko društvo u Sarajevu.

Gegründet 1907. Das Gesellschaftskapital ist mit K 500.000 festgesetzt und zerfällt in 5000 Stück volleingezahlte Aktien zu je K 100.

Dasselbe kann aber über Beschluß einer Generalversammlung durch Ausgabe weiterer Aktien zu je K 100, die ebenfalls voll einzuzahlen sind, bis auf den Betrag von K 2,000.000 erhöht werden.

Die Direktion besteht aus nachstehenden Mitgliedern: Präsident: Felix Kuranda; Vize-Präsident: Nikola Berković; Direktionsräte: Rudolf Tönnies, Risto H. Damjanović, Dr. Moritz Rothkopf. Avdaga Šahinagić, Josef von Vancaš, Ernst Volkert. Regierungskommissär: Dr. J. Kehlmann. Leitende Baudirektoren: Josef von Vancaš, Ober-Baurat und Rudolf Tönnies, beh. aut. Zivil-Architekt.

Die Firma wird kollektiv von zwei Mitgliedern der Direktion gezeichnet. Sitz der Gesellschaft: Sarajevo. Hotel Royal. Gegenstand des Unternehmens. 1. Die Projektierung und Ausführung von Banten aller Art für eigene oder fremde Rechnung, wie Hoch-, Straßen-, Wasserleitungs-, Bewässerungs- und Entwässerungs-, Kanalisierungs- und Eisenbahn-Bauten, Herstellung von Elektrizitätswerken und -Leitungen u. dgl. 2. Die Verwertung der von der Gesellschaft für eigene Rechnung ausgeführten Bauten; 3. Die Erwerbung und Verwertung von Liegenschaften, Baulichkeiten und dinglichen Rechten jeder Art, ferner die Parzellierung von Baugründen und sonstigen Liegenschaften. 4. Die Erwerbung und der Betrieb von Unternehmungen zur Herstellung, Gewinnung oder Verarbeitung von Baumaterialien, sowie der Handel mit letzteren; 5. Die Erwerbung und Verwertung von Patenten, welche mit dem Zwecke der Gesellschaft in irgendwelchem Zusammenhange stehen; 6. Die Gründung von und Beteiligung an Unternehmungen jeder Art, welche die oben unter 1—5 angeführten Geschäftszweige zum Gegenstande haben. Eigene Ringofen-Ziegeleien mit Maschinenbetrieb. Generalvertretung der Eternitwerke Ludwig Hatschek.

Beamten-Spar- und Vorschußverein, Genossenschaft mit beschränkter Haftung in Sarajevo; 1907. Ausschußmitglieder: Peter Myjkowsky, Franz Nechansky, Sigmund Pordes, D. Avram Salom, Ludwig Soyka. Friedrich Wolf, Dr. Max Birkovits Regierungssekretär, Alfred Steinpach Revident, Fehervary Samuel, Fleischmann Josef, Krátký Anton, Lempicki Thadius, Dr. Laufer Otto, Zerlauth Otto.

Hrvatska centralna banka za Bos. i Herc. dioničko društvo. — Kroatische Zentralbank für Bosnien und Hercegovina. Aktien-Gesellschaft. — (Osnovano — gegründet 1908.) — Sarajevo. — Geändert 1912.

Glavna skupština od 14. travnja 1910 zaključila je povišenje dioničke glavnice na 2,000.000 K. Podpisuju dva člena ravnateljstva. U ravnateljstvu jesu Alkalay Ašer. Horvat Franjo, Milivoj Crnadan, Stjepo Jelinović, Dragutin Marek, Ivan Pavičić, Isak A. Salom, Ivan Vukasović, Adam Kamenar. Filiale Mostar: Nikola M. Smoljan; Ahmetaga Efica; Dr. Božidar Božić; Mijat Merdžo; Ante Babić. Filiale Tuzla: Dr. Viktor Jankiewicz, Anto Banović, Zejnilaga Muharemagić, Djuro Topolnik, Anto Tadić.

Holzindustrie-Aktiengesellschaft Gustav Mechtersheimer. Stammkapital 750 000 K; 1907. — Direktion: Otto v. Steinbeis als Präsident, Josef Dürr, Theodor Frank, Dr. Christof Eberle, Anton Lindeck, Julius Minderlein, Dr. Lud. Schüller, Geza Stux. Prokuristen: Julius Martius und Karl Hurrle. Die Firma wird vom Präsidenten allein oder von zwei Direktionsmitgliedern oder einem Direktionsmitglied und einem Prokuristen oder von zwei Prokuristen kollektiv gezeichnet.

Privilegierte Agrar- und Commercial-Bank für Bosnien und die Hercegovina in Sarajevo. 1909.

Das Stammkapital der Gesellschaft ist mit 20 Millionen Kronen festgesetzt. Hievon

sind 8 Millionen Kronen zerlegt in 40.000 auf den Überbringer lautende Aktien à 200 K emittiert und eingezahlt.

Direktionsmitglieder sind: Leo Lanczy, Philipp Weiss, Dr. Roland v. Hegedüs, Adolf Zala, Rizabeg Kapetanović. Jesua Salom. Risto R. Samouković. Direktor: Geza Stux. Subdirektoren: Stanko Schön, Ing. Ernst Borda und Ladislaus Takács.

Beamten-Konsumverein in Liquidation. Genossenschaft mit beschränkter Haftung. Sarajevo 1909.

Gegenstand: Für den eigenen Hausbedarf der Mitglieder unverfälscht, in guter Qualität und zu möglichst billigen Preisen durch Einkauf im Großen zu beschaffen oder durch eigene Erzeugung herzustellen.

Verwaltungsräte: Obmann: Eduard Michl, Oberinspektor; Obmannstellvertreter: Leop. Reich, Rechnungsrevident.

Die Zeichnung der Firma erfolgt durch den Obmann oder dessen Stellvertreter und ein zweites Vorstandsmitglied.

Liquidatoren: Mirko Bradač, Gjuro Pavičić, Stöger Edmund, Janković Stjepan, Vjekoslav Jelavić.

Österreichische Siemens - Schuckert-Werke, Vertretung Sarajevo 1909.

Gegenstand: Herstellung von Maschinen, Apparaten, welche die Ausnützung der Elektrizität bezwecken und vermitteln.

Repräsentanten: Ober-Ingenieur Ferdinand Czernitzky und Vuko Gjukić, Direktor der priv: Landesbank, Ingenieure: Anton Stebi, Max Goldberg.

Sarajevoer Walzmühl-Aktiengesellschaft 1908. — Sarajevski paromlin na valjke, dioničko društvo.

Gegenstand: Vermahlung teils im Lande produzierten, teils importierten Getreides in der eigenen zu diesem Zwecke erbauten Dampfmühle, Einkauf von Getreide zu diesem Zwecke und Verkauf der Mahlprodukte, sowie die Vermahlung für fremde Parteien (Lohnmüllerei).

Direktion: Ibrahim eff. Rašidkadić, Präsident; Nikola Berković, Vizepräsident; Girolamo G. Salom; Josef Z. Danon; Ačim Babić, Konrad Willerth; Ernst Volkert; Hadži Muhamedaga Ahmetašević; Josef Fleischmann, Leitender Direktor: Friedrich Deutsch.

Die Firma wird durch zwei Mitglieder der Direktion oder von einem Direktionsmitglied und einem Prokuristen gezeichnet.

Bau- und Baumaterialien-Unternehmung August Braun. Aktiengesellschaft in Sarajevoi 1912. — Poduzetništvo za gradnje i gragjevn. materijal August Braun, dion. dr. u Sarajevu.

Gegenstand: Erzeugung von Baumaterialien aller Art und den Handel damit, Verarbeitung von Holz, Kauf und Verkauf von Realitäten und Unternehmung von Bauten aller Art. — Gesellschaftskapital 1,200.000 K. — Firmazeichnung: Zwei Mitglieder der Direktion oder ein Mitglied der Direktion und ein mit der Prokura betrauter Beamter.

Präsident: August Braun sen.

Bau- und Wohnungsgenossenschaft der bh. Staatsbahn- und Zivilstaatsbediensteten in Sarajevo, Genossenschaft mit beschränkter Haftung. 1910. Sarajevo, Sušica ulica br. 2. Gegenstand: Schaffung billiger und gesunder Wohnungen für ihre Mitglieder durch den Bau für eigene Rechnung und Rechnung ihrer Mitglieder. Direktion: Albin Leithner, Franz Noršić, Christian Kržyk, Ambros Glicha Franz Buben, Gustav Hrdlička, Ottokar Stuchly, Ignaz Hegyi, Richard Scheinost.

Erste b.-h. Kerzen-, Seifen-, Kristallsoda- und Fettwaren-Fabriks-A. G. Sarajevo 1910.

Direktion: August Braun sen., A. D. Salom, August Braun jun., Daniel Salom, Adolf Kohn.

Prva bos. herc. tvornica šibica. — Erste bosn. herc. Zündhölzchenfabriks-Akt. Ges. in Dolac bei Travnik, Osnovano — gegr. 1911.

Direktion: Salomon D. Alkalay Ješua D. Salom; Moiše D. Salom; Josef M. Izrael; Dr. Isak G. Salom.

„Pehar", erste bosn. herc. Obstbrennerei, Gemüsekonserven- und Obstverwertungs-Akt. Ges. Sarajevo Alipašinmost, 1910.

Direktion: Dr. Vojislav Besarović.

Srpska Narodna Banka d. d. 1910. Serbische Nationalbank Akt. Ges. Sarajevo. — Aktienkapital: 1,000.000 K.

Direktion: Gligorje M. Jeftanović; Risto Sušić, Niko Vasiljević; Jovo Pešut; Dr. Gjorgjo Vasiljević; Pavle Branisavljević, Simeon Simić. Direktor: Alexander Božicković; Prokurist: Milan Rajković.

Holzexploitation und -Exportation „Jela"- Aktiengesellschaft, Sarajevo, gegr. 1911.

Direktion: Ješua D. Salom; Avdaga Šahinagić; Moiše D. Salom; Josef Israel; Elias Baruch, Isak Baruch; Rafael Israel.

Hrvatska zadružna banka za Bosnu i Hercegovinu. — Kroatische Genossenschaftsbank für Bosnien-Hercegovina. Osnovana, gegr. 1910. Direktion: Josip pl. Vancaš, Fra Ambro Miletić, Anto Tandarić, Josip Cvetko, Milan pl. Kiepach, K. Gjebić-Marušić; Dr. Luka Čabraić. — Prokurist und Leiter: Petar Maričić.

Union-Bau-Aktiengesellschaft für Bosnien und die Hercegovina 1913. Volleingezahltes Kapital 500.000 K festgesetzt, und werden dementsprechend 5000 Stück Interimsaktien mit 100 K Nominale auf Namen lautend ausgegeben. Direktionsräte mit dreijähriger Funktionsdauer Herr Regierungsrat Dr. Isidor Bing, Direktor der Unionbaugesellschaft in Wien, Herr Nikolaus Ritter v. Wassilko, Reichsratsabgeordneter, Herr Adolf Zalo,

Direktor der Pester ungarischen Kommerzialbank in Budapest, Herr Geza Sux, Direktor der priv. Agrar- und Kommerzialbank in Sarajevo, Herr Šemsibeg Salihbegović. städtischer Tierarzt, Ingenieur Ernst Burda, Subdirektor der Agrarbank in Sarajevo, Ferd. Pichler, Baudirektor d. R., Dr. Srećko Perišić.

Industrie u. Handels A. G. „Bosna“ — industrialno i trgovačko dion. dr. „Bosna“. Gegr. — osnov. 1913. Akt. Kap. 400.000 K. — Mitglied des Direktionsrates: Dr. Viktor Wutte in Graz.

Forstindustrie A. G. „Dnoluka“. Akt. Kap. 500.000 K. Mitglieder des Direktionsrates: Hamdibeg Džinić in Banjaluka; Oskar von Somogyi, Ibrahimbeg Čengić in Sarajevo; Hakibeg Džinić in Banjaluka; Dr, Horvath Mór in Szabadka. 1913.

„Drina“ A. G. für Waldexploitierung. — Dion. dr. za explotiranje šuma. — Akt. Kap. 400.000 K.

Srpska Privredna Banka dion. dr. u. Sarajevu. 1913, Dion. gl. 500.000 K. Predsj. Vojislav Šola u Mostaru.

Grčko društvo trgovine i industrije drveta. Filiala na Palima (kod Sarajeva). Društveni kapital 3,000.000 drahmi. Glavna nastana u Atini.

Assekuranzgesellschaft in Bosnien-Hercegovina.

„Herceg-Bosna“ zemaljski osiguravajući zavod za Bosnu i Hercegovinu oder **„Херцег-Босна“ Земаљски осигуравајући завод за Босну и Херцеговину** in deutscher Sprache: „Herceg-Bosna“, Landes-Versicherungs-Anstalt für Bosnien und Hercegovina; in ungarischer Sprache: „Herceg-Bosna“, bosnyák-hercegovinai országos biztosito-intézet und in französischer Sprache: „Herceg Bosna“ Société u Assurances du Pays de Bosnie et d'Hercegovine, gegründet 1910. Podružnica u Spljetu.

Mitglieder der Direktion: Risto Samouković, Šerif ef. Arnautović, Theodor Gergely, Dr. Diogenes Petrović, Eduard Serelmann und Etele Szöllösy; Stammkapital K 4,000.000. Gegenstand: Versicherungsgeschäfte aller Art. Zeichnen kollektiv zwei Mi glieder der Direktion oder ein solches und ein Prokurist. — Leitende Direktoren: Etele Szöllösy, Eduard Serelmann. Prokuristen: Adalbert Mark und Armin Horvat.

In Bosnien-Hercegovina vertretene und konzessionierte Versicherungsanstalten mit der Generalrepräsentanz in Sarajevo.

U Bosni i Hercegovini zastupani i koncesijonirani zavodi za osiguravanje.

Zweigniederlassung Sarajevo des **„Anker“, Gesellschaft für Lebens- und Rentenversicherung.** Gegründet 1858. Generalrepräsentant Julius Singer.

„Atlas“ Aktiengesellschaft für Lebens- und Militärdienst-Versicherung, Generalrepräsentanz für Bosnien und Hercegovina: Zweigniederlassung gegründet 1900.

Erste ungarische allgemeine Assekuranzgesellschaft, repräsentiert in Bosnien und der Hercegovina von der „Ungarischen Bank- und Handels-Aktiengesellschaft Filiale“ (Agentur des kön. ung. Handelsmuseums) in Sarajevo. Gegründet 1898. Repräsentant: Moritz Gerö in Sarajevo.

K. k. priv. Compagnia Assicurazioni Generali in Triest. Repräsentant: Privilegierte Landesbank in Sarajevo. Das Kapital der Gesellschaft ist 12.600.000 K, Fonds über 457,000.000 K, gegründet 1831.

Gegenstand des Unternehmens ist: Betrieb aller gesetzlich zulässigen Versicherungszweige. — Leitende Beamte: Simon Fürst. Camillo Lévi.

Podružnica za Bosnu i Hercegovinu osiguravajuće zadruge **„Croatia“ u Zagrebu** u Sarajevu, osnovana (errichtet) 1884. Feuer-, Glas-, Lebens-, Renten-, Unfall- und Einbruch-Versicherung. — Repräsentant: Elias Baruch, Prok.: Gašparović Ivan.

Filiale für Bosnien und die Hercegovina der **k. k. priv. Österreichischen Versicherungsgesellschaft „Donau“.** Gegründet 1867. Feuer-, Glas-, Transport-, Lebens-, Renten-, Invaliditäts- und Einbruchdiebstahlversicherung. — Leiter: Ludwig Fodor und Carl Oertel. Beamte: Leon Attias, Simeon Jerinić, Josef Landau, Alija Arnautović.

Generalvertretung für Bosnien und Hercegovina der **Ersten Militärdienst-Versicherungsanstalt** unter dem Protektorate Seiner k. u. k. Hoheit des Herrn Erzherzogs Josef als Genossenschaft. Gegründet 1896. Übernahme von Kapitalsversicherungen eigener Mitglieder. — Repräsentant: Gjorgjo Stupar in Sarajevo. Inkassostelle: Priv. Agrar- und Kommerzialbank für Bosnien-Hercegovina.

Generalagentschaft für Bosnien und Hercegovina der **„Foncière“ Pester Versicherungsanstalt.** General-Repräsentant: Handels- & Transport A. G. in Sarajevo. Errichtet 1898.

Versicherung gegen Schaden durch Feuer, Hagel, Transport- und Einbruchdiebstahl, auf das Leben des Menschen, sowie gegen körperliche Unfälle des Menschen.

Generalagentschaft für Bosnien und Hercegovina der **Internationalen Unfallversicherungs-Aktiengesellschaft.** Gegründet 1895. Gegenstand des Unternehmens ist: Die Übernahme von Unfall- und Haftpflichtversicherungen. Repräsentant: Oesterreichisch-bosnische Bankaktien-Gesellschaft in Sarajevo.

Hauptagentschaft der „Union" Lebens- u. Kindervers. Anstalt A. G. Gegründet 1899. Vertreter: Bernardo Klein in Sarajevo.

Versicherungs-Gesellschaft „Österreichischer Phönix" in Wien. Generalagentschaft für Bosnien und die Hercegovina, gegründet 1860. Versicherung gegen Feuer u. Einbruchsdiebstahl. Lebens-, Renten- und Aussteuerversicherungen. — Repräsentant: Merkler Aladar.

„Providentia", Allgemeine Versicherungs-Gesellschaft in Wien. Filiale in Sarajevo.
Unfall-, Haftpflicht-, Wasserschaden- und Transportversicherungen jeder Art. — Repräsentant: Dušan Ružičić.

K. k. priv. Riunione Adriatica di Sicurta in Triest. Gegründet 1838. Volleingezahltes Aktienkapital: 10,000.000 Kronen. Versicherungen gegen Feuer, Blitz und Explosionsschäden, Einbruch, See-, Fluß- und Landtransport, Versicherungen auf das Leben des Menschen in allen Kombinationen. — Generalagentschaft für Bosnien und die Hercegovina. Errichtet 1895. Repräsentanz: Die österreichisch-bosnische Bank Aktiengesellschaft in Sarajevo.

„The Gresham Life Assurance Society Limited in London" Aktiengesellschaft. Gegründet 1848. Generalagentur für Bosnien und Hercegovina. Errichtet 1899. — Repräsentant: Josef S. Salom in Sarajevo.

Generalrepräsentanz (gegründet 1895) für Bosnien und die Hercegovina der **Ersten Österreichischen Allgemeinen Unfallversicherungs-Gesellschaft.** — Repräsentanten: Priv. Landesbank für Bosnien-Hercegovina. Sekretär: Jaroslav Čihák.

Ungarisch-französische Versicherungsaktiengesellschaft. Gegründet 1895. Betrieb des Versicherungsgeschäftes aller Art. — Repräsentant: Moritz Gerő in Sarajevo.

Haftpflicht- und Unfall-Versicherungsaktiengesellschaft „Danubius" als Geschäftsübernehmer des Vereins von Industriellen für allgemeine Versicherung. Filiale für Bosnien und Hercegovina. Errichtet 1895. Leiter: Karl Oertel und Ludwig Fodor. Beamte: Heinrich Knappe, Hans John, Josef Rosenberg, Ferdinand Bieber, Albert Zsiransky.

General-Repräsentanz für Bosnien und Hercegovina der **„Universale", allgemeine Volksversicherungs-Gesellschaft.**
Repräsentanten: Maurizio Kohn und Emanuel Ehrentheil zeichnen die Firma kollektiv.

Generalrepräsentanz der **Wiener Lebens- und Rentenversicherungsanstalt** in Wien.
In Sarajevo errichtet 1906. Generalrepräsentant: Armin Horvat, Sarajevo.

Generalrepräsentanz der **Lebensversicherungsgesellschaft „The Mutal" von New-York.** Errichtet 1905. Repräsentant: Bernhard Buchwald in Sarajevo.

Europäische Güter- und Reisegepäcks-Versicherungs-Aktiengesellschaft in Budapest. Hauptniederlassung in Budapest, Zweigniederlassung in Sarajevo 1909, vertreten durch die privil. Landesbank für Bosnien und die Hercegovina. Stammkapital beträgt 1,000.000 K.

„Generalagentschaft in Sarajevo der österr. Elementarversicherungs-Aktiengesellschaft" 1910. Repräsentant: Josef S. Salom & Comp.

„Slavija", uzajamno osiguravajuća banka u Pragu. — „Slavia", wechselseitige Versicherungs-Bank in Prag. General-Repräsentanz für Bosnien und die Hercegovina: Sarajevo, Appelquai, im eigenen Palais. — Generalno zastupstvo za Bosnu i Hercegovinu u Sarajevu, Apelova obala u vlastitoj palači, Dirigent: Bogoslav Babić. Beamte — Činovnici: Miloš Kopp, Emil Stefančić, Vaclav Jedlička, Antun Volek, Tonka Petrović.

„Janus", Wechselseitige Lebensversicherungs-Anstalt in Wien. Repräsentation in Sarajevo seit 1914.

Prvo česko sveopće dion. dr. za osigura nje života u Pragu. Generalno zastupstvo od roku. 1914.

Lebens- und Rentenversicherungs-Anstalt „k. u. k. priv. Gisela-Verein". Generalrepräsentant in Sarajevo seit 1914: M. Deutsch & Comp.

Protokollierte Gesellschaftsfirmen in der Hauptstadt Sarajevo.

Abadžija Salih i Ibrahimaga, zeichnet jeder 1910.*
Ahmetarević H. Muhamedaga i Sinovi 1910.*
Alkalay & Comp. 1901. Erste bosn. - herz. Zündwarenfabrik Aktiengesell-ch. 1910.
Alkalay Menachema M. Sinovi 1910.*
Aktienbrauerei (vide Aktiengesellschaften).
Aktiengesellschaft für Verarbeitung u. Verwertung landwirtschaftlicher Produkte (vide Aktiengesellschaften).
Andrle A & J. 1912. Material- und Stahlwarenhandlung Ges. Josef Andrle, zeichnet jeder für sich.
Ascher Alkalay i sinovi 1912. Ges. Ascher S. Alkalay, David A. Alkalay & Selman A. Alkalay; zeichnet jeder für sich.
Ast A. M. i sinovi, 1914, Anstre cher.
Austro-bosn. chem. Industrie D. Vasić & Co., 1914.

Bachar i Pinto 1913. Ges. Bachar S. Jakob; Pinto B. Moise; zeichnet jeder für sich.
Bajčetić braća 1904.** Gesellschafter: Aleksa und Milan Bajčetić; zeichnet jeder für sich.
Baruch i Finzi braća 1910 Produkt.
Bauunternehmung Albert Wohlgemuth's Nachf. Horwath und Scheidig. Gesellschafter: Franz Horwath und Franz Scheidig; zeichnet jeder für sich.
Bauunternehmung E. Czeczowiczka & Sohn. Filiale, Gesellschafter: Emil Emanuel Czeczowiczka, Rudolf Czeczowiczka, Wilhelm Czeczowiczka, zeichnet jeder selbständig. 1913.
Beck Wilhelm & Söhne, 1912. Zweigniederlassung Sarajevo; Hauptniederlage Wien. Ges. Hermann Adolf Otto, Edmund Arthur Beck, Kaufleute, Wien; zeichnet jeder für sich; Prok. Karl Kohn in Wien.
Bernito Ivan i sin, 1914, stolarija — Tischler.
Besarovic M. sinovi 1910. Inhaber Alexander M. Besarovic.
Bičakčić braća 1890, Riemerwarenhdlg.
Bičakčić Murat u. Fehim 1898**.
Bičakčić Mustafa und Ehdem i drugovi — Prva islamska agentura i komisionarna radnja u Sarajevu. Javni članovi društva jesu: Hadži Salih, Hadži Muhamed, Mustafa i Ehdem Bikačić, iz Sarajeva, Će potpisivat — zeichnet nur — Mustafa und Edhem Bičakčić i to svaki sam za se — jeder für sich. 1908.
Bičakčić Mustafa und Salih, zeichnet jeder für sich. 1907.**
Bjelovučić i sin, 1910. Gesellschafter: Stjepo und Baldo Bjelovučić; zeichnet jeder. Weinhdl.
„Bosna", Stolarska zadruga. Član. ravn.: Andreas Bäcker, Anton Grošić i Marko Brgjanović, 1914.
Braća Ćesrija, 1909. Gesellschafter: Hamid und Alija Ćesrija; zeichnen beide.
Braća H. Jusufagić 1902.** Gesellschafter: Abdo und Muhamedaga Jusufagić; zeichnet jeder für sich.
Braća Gorgoljatos, 1908. Gesellschafter: Vasilios Gregorius i Zafirijos Gorgoljatos; zeichnet jeder.
Buchdruckerei „Narod", Dr. Krulj & Co., 1912. Zeichnen: Dr. Uroš und Vukan Krulj. jeder für sich.
Buchwald B. & Comp. 1898, Buchhdlg. Gesellschafter: Netti und Ferdinand Buchwald; zeichnet nur Ferdinand Buchwald.
Brunner & Comp. 1903.*** Öffentliche Gesellschafter: Adam Kamenar und Friedrich Weller; jeder zeichnet für sich.
Buttazoni & Venturini 1898, in Liquid., Tischlerwarenfabrik. Gesellschafter: Peter Buttazoni und Ivan Venturini; zeichnet jeder für sich.
Capek i Brin, 1914.*
Cappon Brüder Samuel und Santo 1910* in Konkurs.
Čehajć Mehmed Hussein i Hamzalija Avdibegović 1910.*
Čengić Ahmet i Ismet, 1914.*
Czeczowiczka E. & Sohn, Bauunternehmung. Zweigniederlassung: Sarajevo. Hauptsitz: Wien, 1913. Gesellschafter: Emil Emanuel Czeczowiczka, k. k. Kommerzialrat, Rudolf Czeczowiczka, k. k. Baurat und Wilhelm Czeczowiczka, Ing. in Wien; zeichnen jeder selbständig.
Ćesrija Braća, 1909. Gesell. Hamid & Alija Ćesrija; zeichnen jeder für sich.
„Ćesrija, Vatrenjak i drugovi, Prvo muslimansko trgovačko društvo", 1912.†† Zeichnen: Hamid Ćesrija, Mehmed Vatrenjak, Mustafa H. Rustanagić, Salem Džino und Ferid Saračević, je zwei kollektiv.
Činovničko konsumno društvo, z. s. v. j. u. Sar. 1912. Članovi uprave: Alois Walzel i Richard Schmiedt.
Čojo H. Alija i drug, 1914.*

Daneš Adalbert i Komp. 1914.*
Danon Isachar. 1908.** Gesellschafter: Albert Danon, Caesar Danon, Salamon Danon, Moritz Danon; zeichnet Salamon Is. Danon.
Danon Bruder & Comp. 1901.** Gesellschafter: Albert, Salamon und Isachar Danon; zeichnet nur Isachar Z. Danon.
Demirdžić braća 1904, Lederhdlg. Gesellschafter: Rašid Avdaga und H. Ismet Demeridžić; zeichnet jeder für sich.
Deutsch M. & Co., 1913. Gesell. Maximilian und Janko Deutsch; zeichnet jeder für sich.
Doboczky Stephan, von, Erben. Apotheker 1884. Gesellschafter: Vera, Stefan, Aladar, Ilonka und Irma; zeichnet Sophie v. Doboczky.
Društvo za grijanje, zračenje i zdravstvene uredbe, Ing. R. Grünwald, A. Grünwald i. C. Tolazzi, 1913, Gesell.

Grünwald Rudolf, Ing. na Rieci, Tolazzi Cairoli, inžinjer u Trstu, Grünwald Aurel, inžinjer u Zagrebu.

Feltrinelli Giuseppe & Comp. Holzhdl. 1897. Gesellschafter: Josef Feltrinelli und Angelo Feltrinelli; zeichnet nur Josef Feltrinelli (vide Hadžiči).

Finzi S. Zadik, 1910. Gesellschafter: Finzi Helene, Silvio S. Finzi m. Nine & Grete Finzi zeichnen. Helene u. Silvin S. Finzi sowie der Prokurist Ernst Blau gemeinschaftlich mit den Prokuristen Dr. Louis Singer oder (Karl Krischai).

Frisch Horvat, 1910. Gesellschafter: Franjo Frisch i Dragutin Horvat; zeichnen gemeinschaftlich.

Gjurgjević Alexander, Agentur u. Kommission, 1913.

Glogowski & Co., — Gussmann & Co.

Gorgoljatos braća, 1910; zeichnet jeder für sich.

Gragjevno poduzeće mjernika Fónagy i Szegő, 1914.

Grünwald Brüder und Schiffer. 1911. Gesellschaft.: Grünwald Wilhelm, Grünwald Moritz, dipl. Architekt, Maximilian Schiffer, dipl. Ing. Baugesellschaft Prok. Friedrich Brin i Ladislaus Vero, potpisuju javni drugari svaki za se.

Hadži Osmanović Ibrahim u. Mehmed 1900.*

Hajrulahović braća 1898.* Gesellschafter: Hadži Abdul und Numan Hajrulahović.

Hasinović Asim i Emin, 1914.

Hoffmann Stephanie u. Julia, 1914 Kunstblumenhandlung.

Horwath u. Scheidig, Bauunternehm., Gesellschafter: Franz Horvath und Franz Scheidig, zeichnet jeder.

„Hrvatsko stolarsko udruženje za gradnju i pokućstvo Mestyanek, Jahn i drugovi“ 1911. Bau- und Möbeltischlerei. Zeichnen: Nikola Mestyanek und Vilim Jahn, kollektiv.

Janesch u. Schnell, Bauunternehmung. Gesellschafter: Janesch Raimund, Anton Schnell und Matthäus Gusell; zeichnet Kinzer Karl.

Jovanović & Srškić 1904.** Gesellschafter: Gjorgjo J. Jovanović und Dušan Srškić; zeichnet nur Gjorgjo J. Jovanović.

Jovo R. Jovanović, Filiale Sarajevo. Gesellschafter: Gjorgjo J. Jovanović und Risto J. Jovanović aus Tuzla; zeichnet jeder selbständig.

Jung & Russ, 1914, glavno mjesto zavoda u Beču. podružnica Sarajevo (Filiale).

„Jusufagić B. H. i Mirica S.“, 1912. Obst- und Grünwarenhdlg. en gros. Zeichnet allein Salih Mirica.

Kabahija braća 1893.* Gesellschafter: Ibrahim und Suljo Kabahija; zeichnet nur Suljo Kabahija.

Kajon Daniel & A. 1914,* Buchhandlung.

Kajon Elias A. & F. Böhm. 1908.**

Elias A. Kajon i sin 1907. Gesellschafter: Elias A. Kajon und Albert E. Kajon; zeichnen beide.

Klein Brüder 1903.* Gesellschafter: Moriz und Géza Klein; zeichnet jeder für sich.

Klinger Leopold, 1910. Gesellschafter: Wilhelm Klinger und Albert Strassberger; zeichnen kollektiv.

Krpan & Detić, gragjevna i strojarska bravarija 1914.

Krulj Dr. i drug Štamparija Naroda 1912. Gesellschafter: Dr. Uroš Krulj und Dr. Vukan Krulj; zeichnet jeder für sich.

Koćović D. Den. & Sinovi. Gesellschafter: Kočović Dimitrije Söhne, Bogoljub Kočović, Vladimir Kočović; zeichnet nur Dimitrije Kočović.

Kujundžija, Mustafa u. Ahmed 1894 **.

Kumašin, Nezirhodžić & Co.

Levi i drug., kom. društvo. 1912. Prodaja šivaćih strojeva. Potp. K. Levi. Komanditist: Gjorgjio J. Jovanović. Prokurist: Avram D. Levi.

Lise Antonie i Alessandro, 1914.

Martinis & Klarić, Weinhandlung 1909.

Magjarević Braća, 1914.*

Mašić Bešir i Mehaga, 1914.*

Mechtersheimer Gustav, Holzind.-Akt.-Ges. 1911. Prokuristen. Alois Fuchs und Karl Hurle.

Merhemić & Co. 1910. Gesellschafter: Ismetaga Merhemić, Ludwig Jungwirth. Franjo Horvath; zeichnet Merhemić kollektiv, mit einem von den übrigen.

Mestyanek. Jahn i drugovi, siehe Hrvatsko stolarsko udruženje etc.

„Mijić J. i drug.“ 1911. Sodafabrik. Zeichnen: Ivan Mijić und David M. Israel, jeder selbständig.

Baumeister Morawetz Franjo & Co. 1909. Kommanditgesellschaft, offene Gesellschafter: Franjo Morawetz, Daniel Pahor, Kommanditisten, H. Arifaga Tabaković, Jusuf Imširija i Michael Medrešćek, offene Gesellschafter zeichnen beide.

Moskowits Farkas es tarsa, Filiale der Nagyvarader Stiefel- und Schuhwarenfabrik 1909.

Ahmetović Alija u. Sulejman Mula 1890.** Gesellschafter: Ali Mula Ahmetović u. Sulejman Mula Ahmetović; zeichnet jeder für sich.

Musafia & Papo, 1910. Gesellschafter: Kalim Musafia und Isidor Papo; zeichnet jeder.

Nanić Braća, Holzhdl. 1908. Gesellschafter: Muhamed u. Avdaga Nanić; zeichet jeder für sich.

Nanić Hadži Avdaga, Šehić Hafisović. Kolonialw. Gesellschafter: Hadži Avdaga Nanić, Eminaga Šehić und Ibrahimaga Hafisović; zeichnet H. Avdaga Nanić u. Eminaga Šehić.

„Napred“, tiskovna i nakladna zadruga. 1912. Druck und Verlag, reg. G. m. b. H. Verwaltungsausschuß: Jaroslav Lacin, Vencel Zeman, Srećko Bratić und Štefan Kršek.

Nase Franz & Comp. 1912. Gesellschafter: Nase Franz, Mohelnitzky Hans; zeichnet jeder für sich.

Neuer Josef und Julie 1890, Modistengeschäft und Glas- und Porzellanwarenhdlg.; zeichnet nur Ignatz Neuer.

Osmanović Hadži. Ibrahim i Mehmed. 1900. Gesellschafter: Ibrahim H. Osmanović und Mehmed H. Osmanović; zeichnet jeder für sich.

Papo E. Daniel i sin, 1914.*
Papo Salomon D. i brat, 1914.*
Papo, Sinovi Isak G., 1913.*
Papo & Dietz. 1913. Gesellschafter: Abraham Jakob Papo, Heinrich Dietz; zeichnen kollektiv.
Pardo A. Jakob i Moise. 1912; zeichen kollektiv.
Perko Johann & Co., bos. herc. vereinigte Bau- und Möbeltischlerei. 1912. Gesellschafter: Johann Perko, Ladislaus Glicha, Josef Pavleja, Blaž Stampar, Andreas Komatz, Stefan Andrjević, Todor Studić, Johann Sturm, Anton Medić, Jakob Medić, Adam Marković, Jakob Lehar, alle Tischler in Sarajevo; es zeichnen nur: Johann Perko, Andreas Komatz und Ladislaus Glicha.
Pešut J. & Comp. 1904.** Gesellschafter: Jovo Pešut und Demitrije Dm. Kočević; zeichnen beide kollektiv.
Pešut i Polić 1890, Konstantinopeler Warenhdlg. Gesellschafter: Jovo Pešut, Stevan Pešut und Spasoje Polić; zeichnet jeder für sich.
Petrović & Comp. Kommissionsgeschäft. Gesellschafter Alexander Petrović. Paul Kukutsch und Theodor Enenkel; zeichnet jeder für sich. 1907.
Pletikosić braća 1891, Weinhdlg. Gesellschafter: Nikola Pletikosić u. Ivan Pletikosić; zeichnet nur Nikola Pletikosić.
Preiner J. & Comp. 1884.†† Firmainhaber Josef Preiner.
Prpić Braća, 1914.*
Prva Hrvatska Tiskara Kramarić i M. Raguz 1914.

Racher & Babić 1894.*** Gesellschafter: Karl und Fritz Racher; zeichnet jeder für sich.
Radošević i drug. 1912. Gesellschafter: Hermann Fuchs, Radošević Vincenca, Prokurist Franjo Radošević; zeichnen Hermann Fuchs und pp. Franjo Radošević.
Ramić Ahnetaga i drug 1910. Gesellschafter Ahmet und Mehmed Ramić; zeichnet jeder.
Reissner Brüder. 1913. Agent. & Comm. Gesellschafter: Emanuel und Wilhelm Reissner, letzterer mit Kommanditisteinlage von 200 K; zeichnet nur Emanuel Reissner.
„Romanija, Beton- und Eisenbetonbau-Gesellschaft m. b. H. für Bosnien und Hercegovina, Filiale in Sarajevo.“ 1911. Die Repräsentanzen dieser Filiale: Rudolf Diettrich und Rudolf Ehrenfreund zeichnen die Firma der Filiale kollektiv. — Hauptsitz in Wien.
Ružić Braća, 1914.*

Šabanović H. braća 1905.* Holzhdl. Gesellschafter H. Sujaga. Ašimaga u. Fajzaga Šabanović; zeichnet jeder für sich.
„Šabanović Ibrahim i sin.“ 1912. Seidenfabrikation.“
Šabić A. i Muharem, 1914.*
Šahinagić A. & A. 1892*. Gesellschafter: Ahmetaga u. Abdaga Šahinagić; zeichnet jeder für sich.
Speditions- und Handels A. Ges. Bosnisch-hercegovinische 1914. Geschäftskapital K 700.000 in 3.500 Akt. à K 200. Direktionsräte: Ješua D. Salom, Avdaga Šahinagić, Isak A. Salom & Fratello, Josef M. Israel, Josef Fleischmann, Josef Z. Danon, Isak A. Salom, Moise D. Salom Prokuristen: Josef Fleischmann; Direktor: David Noschke- und Vizedirektor: Nikolaus Urban.
Šahinagić Vejseli i Mušan.
Salom J. & M. 1903, Bankhaus. Gesellschafter: Ješua D. Salom, Mojse D. Salom; zeichnet jeder Gesellschafter für sich.
Salom S. Josef & Co. Agent. Kommgesch. 1912. Gesellschafter: Josef S. Salom i Isidor E. Salom; zeichnet jeder für sich.
Salom Salomon i Mojse 1890, Agenturgeschäft. Gesellschafter: Salomon Haim, A. Salom und Mojse A. Salom; zeichnet jeder für sich.
„Šantić i Zagorac“. 1911. Spezerei- und Delikatessenw. Gesellschafter: Jovo Zagorac und Pero Šantić, zeichnet jeder. Prokurist: Božo Gjaić.
Schrauder Anton & Gustav Szeugház, Grand Hotel Cent al, 1914.
Savez Srpskih zemljoradničkih zadruga (zadruga s. ogr. jam). 1911. Kreditgenoss.
Seferdži Brüder 1900,* Seifenfabrik. Gesellschafter: Georgios, Gregorios, Konstantinos, Thomas, Evangelos; zur Firmazeichnung sind Georgios, Gregorios, Konstantinos, Thomas und Evangelos Seferdži und zwar jeder für sich, berechtigt.
Semiza sinovi R. 1893, Weinhdlg. Gesellschafter: Jovo, Miho und Lazo Semiza; zeichnet jeder für sich.
Simić, Ripperger & Manojlović 1903. *** Gesellschafter: Simeon Simić, Viktor Ripperger und Mirko Manojlović; zeichnet jeder für sich.
Šimunković & Košir, 1914, stolarska radnja — Tischlerei.
Šimić Jovo, Ing. Dr., 1914, Bauunternehmer.
Sinovi R. Semiza. 1912. Gesellschafter: Mara rogj. Oborina ud iza pok. Jove Semiza, Risto, Svetozar, Olga Branko ml Vojislav, Veselin i Ranko Semiz; zeichnet nur Branko Semiza. Filiale Sarajevo, Hauptsitz Mostar.
Slinić Braća. 1913. Gesellschafter: Slinić Ibrahim i Muhamed; zeichnet jeder für sich.
Srpska štedionica (zadruga sa ograničenim jamstvom) firmu potpisuju 2 člana upravnog odbora zajednički.
Stanišić Pero i drug. 1898. Gesellschafter: Pero Stanišić und Milan Trebić; zeichnet jeder für sich.
Steiner Jakob. 1913. Lederhdlg. Gesellschafter: Ascher Alkalaj, Selmar A. Alkalaj; zeichnet jeder selbständig.
Stojkanović Braća.
Stolarska zadruga Bosna, 1914. čl. ravnateljstva: Andreas Bäcker, Anton Grošić, Marko

Brdanović, zamj. Stjepan Lukić.
Studnička & Komp., Eigentümer Jaromir Studnička 1897. Buchhandlung.
Sudjuković Mujaga i brat Abdija 1911. Uhrmacher, Zeichnet jeder selbständig.
Sumbulović Isak Samue Haj 1901. Bosnisches Kunstgewerbe. Gesellschafter: Isak Samuel Haj Sumbulović und Samuel Isak Sumbulović; zeichnet jeder für sich.
Šušilo Braća, 1914.

Tašanović i H. Hasanović, 1914.
Taussig & Kohn. 1914. Hauptdepot der Tuzlaer Bierbrauerei. Gesellschafter: Taussig Moritz, Klein Armin, Kohn Oskar; zeichnet jeder für sich.
„Telluria"-Montangesellschaft, Gesellschaft mit beschränkter Haftung in Lemberg, Zweigniederlassung in Sarajevo. 1913. Gesellschafter: Deblese Antoni, Strache Adolf, Andrić Vlado, Banić Jozo, Damjanović Danilo, Hermann Stanislav, Jarozyński Maryan. K. v. Jedrzejowicz, Tomislav Klusik, Orzechowski Tadeusz, Komornicki Wladyslav, Lahocinski Adam, Lodziński Boleslav, Majewski Kazimierz, Majewski Mieczyslaw, Majewski Stanislav, Matašić Milan, Mycielski Graf Stanislav, Nase Franjo, Pankowska Maria, Ferera Isak D., Potworowski Henryk, Dr. Rother Ludwig, Ropelewski Jan, Ropelewski Karol, Rozwadowski Tadeusz, Szczepánski Piotr, Urbeniski Jan. Repräsentant der Zweigniederlassung in Sarajevo Geschäftsführer Milan Matasić der die Firma zeichnen wird als Repräsentant in Sarajevo.
Tiller Moritz & Co., erteilt Kollektivprokura an Ludwig Deutsch in Wien.
Török Julius und Sandor. 1911,* Getreidehdl.
Trifković i Komp. 1909. Knjižara i papirnica. Podpisiva samo: Luka Šalabalić.
Tufo Braća. 1913 *. Gesellschafter: Suljo und Ejub Tufo; zeichnet jeder für sich.

Vasiljević Jovo u. Risto, Agenturgeschäft. Gesellschafter: Nikola u. Vladimir Vasiljević; die Firma zeichnet Nikola Vasiljević. Prokurist Delić Tomo.
Verband der serbischen landwirt. Genossenschaften (Genoss. m. b. H.), 1911. Kreditgenoss.

Protokollierte Einzelfirmen der Hauptstadt Sarajevo.

Abinun Abram D. 1894.*
Abinun Samuel S. 1905, Photograph.
Abinun Jakob, Photographisches Atelier Danica 1910.
Adler Bela, 1908, Holzhandlung.
Aganlić Alija, 1914.
Aganović Musan, 1914.
Ahmetašević Muhamed Mehmed, 1914.
Ajvazović Sava, 1909, Gastwirt u. Weinhdl.
Ahmetašević Muhamedaga 1890, Lederhandlung.
Alevy Gabriel, Agentur und Kommission 1907.
Alkalay Albert J., 1911, Lederhandel.
Alkalay Ascher & Söhne. 1912, Lederhandlung. Gesellschafter: Ascher S., David A. u. Selmar A. Alkalay. Zeichnet jeder.
Alkalay Menachem Moise. 1911, Lederh.
Alkalay S. D. 1905, Zigarettenpapierfabrik.
Altarac Abraham J. 1913.*
Altarac Isak Vita 1910, Manufaktur.
Altarac Jakob Abram, 1914.
Altarac Hadzi Moso Avram, 1914.
Altarasz Malvine, 1914.
Altarac Mayer Abrah. 1897.***
Altarac Rafael Majer 1898.**
Altarac S. Salomon 1905.*
Altmann Stefan, Ing., Bauunternehmer, 1914.
Andrić Simo, 1914.
Andrić J. Milan, 1914.
Appel Osias 1904, Tischler.
Atias Abram Moritz. 1912.*
Atias Rafo 1884.*
Attias S. Benzion, 1914.
Attias Asriel, 1914.
Atlasz A., 1914.

Babić Aćim.*
Bajagić Pero 1914.*
Baković L.* 1911.
Baldasar J. 1914, Papierhandlung.
Bandaković Risto, Gastw. 1910.
Bartek Franz 1914, Zimmermann.
Barta Franz. 1891.*
Baruch Elias 1890, Agenturg.
Baruch Isak Haim, 1914.
Baruch Vita Jakob 1914.
Bašcaušević Mustafa Hilmi H. pisje. H. Edhem Baščaušević. 1910. Gemischtwarenhdlg.
Bata Karl 1914.
Baždar Nikola 1914, Selcher.
Beffert Johann, Gas w.
Beffert Maria 1914, Gastwirt.
Benedikt N. Niederlage der „Turul" Schuhfabrik A. G. 1912.
Benischko Viktor 1900, Apoth.
Berera David M. 1914.
Berciter Samuel 1914.
Besarović Dušan 1914.
Besarović Gjorgje M. 1910, Apotheker.
Bežan Ernest, 1912. Mesarska radnja.
Beneš Viktor, Architekt & Baumeister (Filiale) 1914.
Bičakćić Salihaga 1884, orient. Warenhandlung.
Blatt Nathan 1910, Spengler.
Bogdanović S. Simo, Agent. Komm. 1912.
Bogović Andr. 1914, Gastwirt.
Borza Josef. 1912.*
Braća Bašagić. 1908 *. Buchhandlung. Besitzer der Firma: Osmanbeg Bašagić.
Braun August 1884, Bau- und Baumaterialienunternehmg.
Brelim Ignatz, 1897, Spengler.
Bremer Karl 1914, Photograph.
Brin Milan, 1914.
Brocchi Carlo 1902, Agent.- u. Kommissionsgesch.
Bruckner Jakob 1887.**
Buchdruckerei d. „Bosnischen Post", 189 .
Buchwald Emanuel 1901, Photograph.

Bučuk Osman 1914.
Burekovič Muhamed 1914.
Budjen Jovo 1914.

Cabaković Gjorgjo 1914.
Čanak Kosta 1910.*
Carić Jakov L. 1905, Gastw. u. Weinhdl.
Cappon A. Jakob 1914.*
Cappon C. 1912, Schreibrequisitenhdl.
Celjak V. 1897, Schneider.
Čemo Salih 1914.
Chachamovicz S. 1897, Bürstenbinder.
Chacia Salomon Elijau 1902.**
Chocholka Karl 1914.
Čolaković V. Ziegelei 1910.
Colo Halil 1914.
Čorović Vaso 1914.
Cholodecka Gisela, von, 1905, Tabakverschleiß.
Čurekovič Akif 1914.
Čurtović Stjepan 1897, Kolonialwarenhandlung.
Cvijetić J. Svetozar 1914.***
Cvjetanović Nikola 1914, Agentur.
Cwiertnia Adalbert 1907.* Bäcker.

Danon Cäsar, 1905.*** u. ††
Danon Figli Z. 1901.**
Danon H. Daniel 1914.
Danon J. Moritz 1914.
Danon J. Albert 1914.
Danon Jakob J. 1909, Manufaktur.
Danon Sadik J. 1907, Getreidehändler.
Danon Salamon Heim 1911.**
Davidović Paul 1909, Produktenhändler.
Da Riva Josef 1889, Gastw.
Dmitrijević Kosta 1905, Gastwirt.
Delić H. Abdija 1914, Gastwirt.
Depalmo Angelo 1901, Weinhandlung.
Despić Jefan 1884.**
Diamant Sigmund 1884, Juwelen- und Uhrenhdlg.
Dienstbier Anton 1914, Gastw.
Dietz Franz 1890, Maschinenschlosser.
Doboczky & Co. 1903, Medizinaldrogerie, Firmainhaber Gustav Jokl.
Doletiš Franjo 1914.
Dolžan Jakob 1912 Steinm.
Drašković Pero 1914.
Drechsler Heinrich 1914, Maler.
Dušek Josef. 1912. Slastičarska radnja.

Egger J. 1897. Konditor.
Engel Olga, prok. Josip Engel 1914.
Ernst Adolf 1914.
Ekmic Jumiz 1914.
Eschenbacher Andreas 1898, Schmied.
Evangelides Petar, 1911, Kolonialw. u. Gastw.

Faerber Heinrich, fotografski atelijer. 1913. Inhaber: Koller Eduard.
Farchy M. Albert 1914.
Feleki E. 1905.**
Febo Petar Eduard pl. 1913.
Felkel L. 1914, Gastwirt.
Felix Adolf 1914.
Fiala Zdenka 1898, Sattlerg.
Fiegl Marie 1905, Dienstvermittlungsbureau.
Filipović Gjuro. 1912. Agenturna kom. radnja.
Finzi Brüder, Möbelhandlung, 1909.
Finzi Brüder. 1910. Möbelhdlg. Inhaber: Finzi Moritz.
Finzi Josef Moriz 1907.*
Finzi J. Salom. 1898. Inhaber: Leon Salom Finzi.
Finzi Leon Josef 1900, Kolonialwaren en gros.
Finzi R. J. 1910.**
Finzi Šabetaj A., 1912, Holzhdl.
Finzi J. Bernhardt 1914.
Finzi Leon 1914.*
Finzi Rafael Izrael 1914.
Finzi Silvio Ing. 1914.
Flegr Ivan 1898, Lackierermeister und Zimmermaler.
Flaschka Fanni 1914, Tabaktrafik.
Flesch Adolf 1914.
Flesch Moritz 1914.
Fočo Bajramaga 1908.** — Kollektivprokura Fočo Salih (Solin).
Fočo Salihaga 1914.
Fočo Mujaga 1914.
Franchini Franjo, 1910, Gastw.
Franchiny Ivan, 1910, Uhrmacher u. Goldarbeiter.
Franičević Nikola, 1909, Gastw. u. Weinhdl.
Freitag Osias, Klavierh.
Fritsch Josef, 1890, Bäckerei.
Fri zhand M. 1914, limar.
Fritzhand Isak 1914, stolar.
Fuchs Hermann 1906, Agentur, Kolonial- u. Spezereiwarenhandlung.
Fuchs Maier 1890, Gastw.

Gaon Isak J. 1910.
Gecan Stjepan 1898, Gastw.
Ginrchu Gaspar 1914, Spezereihandlung.
Glich Michael, 1910, Schlosser.
Glückselig S. 1890, Spezereiwarenhandlung.
Gradjanin H. Mujaga 1904.*
Griesz Bernhard 1914.
Grohmann Emil 1914.
Gruby Jakob, 1914, Grammophonhandlung.
Grünhut Artur 1914, Schuhwarenhandlung.
Grković Jovo 1910*, Hauptsitz in Mostar.
Grubišić Filip 1910.*

H. Baščanšević Mustafa Hilmi 1910.*
Habibović Meho 1914.
Hadžialić Mehmed 1894, Holzhändler.
Hamidović H. Hamid 1914.
Hasibović Alitefendita 1914.
Heim Jakob 1901, Wein- und Liqueurhandlung.
Heim Jakob 1890, Weingroßhandlung, Inhaber: Richard Heim.
Heim Leopold 1894, Speditions- u. Kommissionsgesch. — Kollektivprok.: Richard Körner und Alois Reiner.
Hanžl Anton 1893, Bauuntern.
Hatić Alija 1905, Spedit.
Hatschek L. Ladislaus. Agent. Komm. Geschäft u. Schreibmaschinengesch. 1908.
Hečimović Ljubica 1914.
Hemmer Adalbert 1912, Maschinenreparatur.
Henda Ahmetaga 1894.**
Henda Muhamed 1893*, Gemischtw.
Hirschl Josef & Co. 1897, „Erstes beh. konz. b. h. kommerz. Auskunftsbureau".
Hofbauer Max 1910, Manufaktur.
Hoholka Karl 1914, Zuckerbäcker.
Holz Franjo, graditelj i poduzetnik 1914.
Hönig Karl 1905. Schuhmach.
Hofeneder Franz 1905, Tapezierer u. Dekorateur.
Hollmann Anton 1890.† Eigentümer: Anton Hrzek.
Hodžić Mujaga 1910, Gemischtw.
Horoz Hadži Salih 1898, Ziegelbrennerei.
Hrasnica Mustajbeg 1890.
Hrniček Josef 1898. Agent.
Hrisafović Todor 1905, Schneider.
Hykyš Josef 1914.

Izrael Isidor M. 1905. Liefer.
Izmirlija Neziraga 1910, Manufakturw.
Ilić Mihajlo 1914.

Jabučar Avdaga 1914.
Jagodić Raimund 1914.
Jajtović Muhamedaga 1914.
Janjac Salih 1893.*
Janković Mile 1914.
Jean W. 1890, Spengler.
Jeftanović Glig. M. 1884, Kolonialwaren.
Jovanović Unčo, 1897. * Agentur.
Jovanović Dimitrije 1914.
Jovičić Spasoje 1914. Apotheker.
Jovšević Nikola 1914.
Gjurgjević J. Gj. 1914.
Jugović Pajo 1914.
Jingić Nikola 1914.
Gjulbegović Mehmedbeg 1914.
Jungwirth Ludwig, 1900, Bauunternehmer.

Kabiglio Abram Daniel. Gemischtwaren - Import und Export. 1912.
Kabiglio Benzion 1914.
Kabiljo E. Leon jun. 1914.
Kabiljo S. Samuel 1914.
Kabiljo Aron E. 1903.**
Kabiljo Daniel M. 1903.**
Kabiljo Elias B. 1906, bosanska umjetna i domaća indu-trija.
Kabilijo Josef J. 1909, Möbelh.
Kabiljo Elisar Abram 1911, Eisenh.
Kabiljo Hana S. 1912.**
Kabiljo Isak D. 1912, Möbelhndl.
Kabiljo Jakob Abram 1911 Eisenh.
Kabiljo Leon A. 1911 ††, zeichnet Leon Aron Kabiljo.
Kabiljo M. Elias 1911, Bauuntern.
Kabi jo Mojše J. 1903, ** und Möbel.
Kabiljo Salamon M. 1903.*
Kabiljo Samuel B. 1905.*
Kästenbaum Leopold 1896, Agentur u. Komm.-Geschäft.
Kaibić Johann 1897. Hafnerm.
Kajon Elias A., 1907. **
Kajon Elias E. 1898, Agent.- und Kommissionsgeschäft, seit 1911 auch fabriksmäßige Erzeugung von Bonbons. Bisquits, Bäckerei. Chokolad- u. orient. Zuckerwaren. Prok.: Moritz J. Löwy.
Kajon E. Jakob 1910.*
Kajon Josef, 1908, Spediteur u. Holzhdl.
Kajon Vita 1911.**
Kajon M. Šimšam 1914.
Kampos Josef Isak, 1908 †
Kampos Rachaele 1907.†
Kampos Silvio 1914.
Kampus Michael J. 1914.
Kapa Ismetaga 1914.
Kapetanović Hadži Mehmedaga 1890.**
Karasalihović Aliaga 1909, Sarač.
Karasalihović Muhamed aga, 1907.**
Karkelić Risto L. 1897, Gastw.
Kasparek Alois. 1912. Limarska radnja i poduzeće za ausfaltiranje.
Kasparek Clementina. 1911. Federnhdl.
Kasparek Johann, vormals Brüder Kasparek 1903, Spengler.
Katić Marko 1910. Gastw.
Katić Trifko 1909, Gastw. u. Weinhdl., Hotel.
Katan Moise J. 1914.
Kattan Simon 1911, Papierhdl.
Katzenberger Heinrich 1897, Hutwarenhandlung.
Kazazović Hadži Alija 1914.
Kemeny Josef 1914.
Klein Bernardo. 1913. Agentur und Kommission.
Klemens Johann. 1913. Ilidže, Filiala u Sarajevu.
Kobić Arif 1914.
Kočević D. Dm. & Söhne 1884.**
Koch Bertha 1907.*
Koch Koloman 1906, Agentur u. Komm. Gesch.
Kohen Jakob Josef 1914.
Kohn Maurizio 1897, Ag.-Gesch.
König Oskar 1914.
Kontos Kosa 1914.
Konrad Emanuel 1914, bojadisar.
Koppelmann Josef 1914.
Konstantinović S. 1914.
Kosovac Todor. 1912. Pekarska radnja.
Košuta Jakob 1910. Sattler.
Kovačević Jordan 1910, Weinhdl.
Kovačević Stjepan 1914.
Kraina Huseinaga 1914.
Kraljević Vaso S. 1903, Liefr. u. Produktenhdl.
Krauz B. 1904. ††
Kreitmayer Johann 1914.
Krejči Karl 1910, Optiker.
Krečić Mićo 1894. Lederhandl.
Krečo H. Uzeir 1911. *
Křestalica A. Boško 1914.
Kreštan Josef & Comp. Inhaber: Nemeček Friedrich. 1910.
Krieghammer 1911, Zeitung „Sarajevoer Tagblatt". Prok. Benisch Gregor.
Kriesch Peter 1901, Spezereiw. u. ††.
Krpan i Dedić 1914, gradjevna i strojarska bravarija.
Krsmanović Nikola 1914.
Kurt M. A. 1914.
Kurz Heinrich 1914.
Kurfürst Josef 1897, Spengler.
Kujundžija Ahmet 1910, Manufakturw.
Kujundžija Mustafa 1910, Manufakturw.

Lachowski Blasius d'Pelawa 1914.
Lagus Sigmund 1897.***
Landau Bernhard 1905, Sodawassererzeuger.
Lanka Anna 1914, Modistin.
Legath Georg 1914.
Lelečić H. Jeftan 1910.
Levi Jakob H. S. 1900, Mehlh.
Levi Majer L. 1898, Kolonialwaren und Ziegelf.
Levi Salomon D. 1897.††
Levi Avram S. 1910, Agent. u. Komm.
Levi Samuel Vita 1904.††
Levi Zadik 1914.
Levi Zadik H. 1912.*
Levy Ester 1914.
Levy Isak 1914.
Levy Izrael D. 1914.
Lieberwert Paulina, chem. Kunstputzerei, Färberei, Dampfwäscherei 1914.
Linhart Ignaz. Leichenbestattung-unternehmung „Concordia".
Liva Valentin 1893, Bauuntern.
Lohner Josef 1914.
Löschner Josip 1886, Kommissionsgeschäft.
Löwi Vita Michael. 1912. Trg. manft. robom.
Löwinger Armin 1914.
Löwy Adolf 1897, Gastwirt.
Löwy Rafael J. 1907, Spedit.
Löwy K., Inhaber Klara Löwy 1907, Agentur u. Komm. Gesch.
Lotz Philipp. 1912. Trgovina brašna.
Luffi Michael 1914.
Luibl Josef 1914.
Lušina Anton 1901, Steinmetz.

Maestro Mojše J. 1898, Konstantinopeler Warenhdlg.
Maksimović P. M. 1910, Informations-Bur.

Malisurić Milan. 1890.
Mališević Milan, 1890.
Mandl Emil 1911, Militärartikel.
Marić Dušan 1914, Wagner.
Marković Stevo. 1912. Trg. zlatarijom.
Marković Pajo 1908. ††
Martin & Scholze 1901, Uhrmacher; Inhaber Nikolaus Scholze.
Marton Ludwig 1907*, Glasw.
Mašić Mahmut 1914.
Mašić Muhamed eff. 1905.*
Mašić Sulejman eff. 1898.**
Mayer Karlo 1914.
Merhemić J. S. 1910, Ziegeleiprodukte.
Mešanović Mušan 1911. *
Mešinović H. Muhamed Feščtica 1914.**
Michalić Stefan 1907, stolarska radnja.
Miladinović Miloš. 1912. Gragjevinsko poduzeće i tehnički bureau.
Milanović Mihajlo 1914, knjižara.
Milasić Jerko 1903, Weinhdl.
Milidrag A. 1909, Gastw.
Mlinarević S. Božidar 1910, Kürschnergeschäft.
Mikšić Živko.*
Milinković Pero 1914.
Milošević Mirko 1914.
Mirović Vaso P. 1912. *
Mitričević Jovan 1889, Goldwarenhdlg.
Mrnjaković H. Adem 1914.
Muhamedović Hadži Mehaga 1913.
Mujkić Vejsil 1910.*
Mulahamidović Zahid 1914.
Mulamemišević Muhamed 1914.
Mula Menisević Mujaga. 1890.**
Musafia K. 1914.
Musafia Isidor J. 1905.**
Musafija Isak Jakob 1884.**
Mussani Pasquale F. 1898, Seidenhändler.
Muzur Salih 1904 *, Spezerei.
Muzur Salihaga ml. 1912. Trg. mješ. robom.

Nadopek H. Abdija. 1912.*
Nagel Josef 1914.
Nanić H. Avdaga 1904 *, Kolonialw.
Nanić Mujaga. 1912. Trg. kolon. robom.
Nase Franz 1905, Schlosser.
Neumann Wilhelm. 1913. Druck und Verlag der „Bosnischen Post".
Neuchenbauer Georg 1914.
Neumann Moritz 1914.
Niemčević H. Mehmed 1911. *
Nijemčević Hamdija, 1914.
Nikašinović Božidar. 1899. Trgovjna za izvoz bos. herc. sirovina.
Nesiren Muhamed 1914.
Njemčević H. Vejsilaga. 1912.
Novaković Spiro. 1911. Kobasičar.
Novalija Ahmet 1914.

Obhogjas Omer 1901, Hanbesitzer.
Oertel H. 1914.
Omerović H. Ahmed 1914.
Orešković Koloman 1910, Papierh.
Orešković Mato 1910, Schmied.
Osmaiš H. Husen 1914.
Ossko Stephan, v. 1898, Photograph.
Oswin Freitag. 1911. Klavierhdlr.

Pamučina Drago 1890, Lederhdlg. in Ilidže.
Papaj Johann 1905.†
Papo Abraham Jak. 1912. Galantw.
Papo M. Heinrich 1914.
Papo Isidor A. 1909.**
Papo Isidor M. 1914.
Papo Josef M. 1913.
Papo Gabriel Juda 1905.*
Papo Menachem Avram 1907, ** u. Möbel.
Papo Moise Salomon 1914.
Paranos Milan, 1910, Komm. u. Agent.
Pašović Mehmed, 1910, Holzh.
Patera J. 1900, Apotheker.
Pavičić Ivan 1909. Gastw.
Pavičić Teodor 1901, Weinhandlg.
Pavlašek Ján, Bauunternehmer 1907.
Pazarac Muhamed 1914.*
Pehla Huseinaga 1890, Kaffeesieder.
Pehla Mehmed 1914.
Perlstein Isidor 1914.
Percra S. David 1914.
Peršić Anto 1910. Schneider.
Perišić Avakum 1905, Gastw.
Petrović Lazar 1910, Schuhw.
Petschl Marie 1914, šivanje bijeloga rublja.
Pfaff Franz 1914.
Picel Michael 1898, Schlosser.
Pinto Bernardo L. 1895. ††
Platz Ladislaus 1905, Damenschneider.
Pleyel Eduard 1884, Apotheker. Eigentümer: Eduard Pleyel jr.
Ploskić Muhamedaga 1914.
Pollak Jakob. 1911. Herren- u. Damenkonfektionär.
Pollak Leopold 1901, Bicyclehandlg. u. Nähmasch.
Poczak Josef 1897, Schuhmacher.
Polzovits A., „Parfümerie Venus" 1914.
Porzsold Josip 1914.*
Potpara Milan 1912, Selchwarenhdl.
Popović Negjo 1914.*
Poznić Franz, Hotelier 1907.
Prchlik Maria 1901, Gastw.
Preiner J. & Comp. 1911. Inhaber: Preiner Josef.
Prce Karlo Karlo 1914.*
Prešlo Hilmi Mehmed 1914.
Preminger J. 1904, Lederhdlg.
Prnjatović Simo 1884**, Manufakturw.
Prva b.-h. tvornica pekarskog kvasa 1910, Eigentümer: Žiga Weiss in Agram.
Prvi oblastno ovlašćeni bos.-herc. trgovački obavijesni zavod Josefa Hirschla, naslj. Robert Fuchs 1914.

Raach Matthäus 1914.
Rada Franz 1914.
Radović Sofia 1914.
Radulović Risto A. 1884, Kommissionsgeschäft.
Raguz Ante 1910, Weinh.
Raguz Ivan 1910, Weinh.
Raguz Petar, 1910, Weinh.
Rajačić Rade 1907.††
Raušer Franjo 1914.
Reiss Simon 1914.
Rekweny Josef 1914.
Richtarschitz Johann, 1890††, Bäcker.
Richter Karl 1897, Zimmermaler.
Rissenberger Nikol. 1914.
Romano A. J. 1906, * u. Agent.
Romanov Heinrich 1910, Möbelh.
Romano Nisim M. 1904, Glas- u. Porzellanhdlg.
Romčević Stefan 1911, Apoth.
Rupnik Gottlieb 1898, Tischler.
Ruppert Marie 1914.
Ruždić Hamdi eff. 1905, * u. Holzhdl. ***
Ružić Andrija, 1910, Gastw.
Ruzić Ernest 1914.
Ružička Franz 1897, Apotheker.

Sadić Avram Lewi 1896. Prok.: Izidor Lewi Sadić.

Salić Muhamed 1910, Kolonialwaren.
Sallustio Salvatore 1900. Weinhändler.
Salom Elias D., 1911 ** u. Modew.
Salom A. Elias 1914.
Salom Isak A. & Fratello 1910, Kolonialw.
Salom Josef J. 1908.**
Salom Josef S. 1908. Agentur.
Salom Menachem Daniel, trg. saraflukom 1912.
Samardžić Milan 1914.
Samedović H. Mehmed 1914.
Samokovlija M. Baruch, trg. spec. robom. 1912.
Samokovly M. Daniel 1914.
Šandor Geza 1907, Schneider.
Šantić braća Risto i Mijo 1909, Kolonialw.
Šarac Mulavdija 1910.
Saračević Vejsil 1890, Fiakerbesitzer.
Sarajlić Mustafa 1909.**
Sarenkapa M. 1914.
Savić Risto J. 1891, Buchdruckerei.
Savić Vaso N. 1895 *, Getreide u. Viehhdl.
Sažunić Antun 1914.
Scala Rudolf 1914.
Scharf Roza 1914.
Scharko Levi Jakob 1914.
Scharko Levi A. S. 1898. **
Schaubelt Ernst 1912, Bauuntern.
Schleimer Matthias 1914.
Schlesinger Benjamin (Hotel Lamm) 1914.
Schlesinger Heinrich 1894, Apoth.
Schneider Fanni 1890, Gastw.
Schwarz Moriz 1897.†
Schwarz Wilhelm 1912, Agent. u. Komm.
Sekulić Sava 1914.
Seveglievich V. The American Trading Office srp. hr. Trgovina Amerikanskih pisačih strojeva Valeria Seveglievich 1912.
Sichrowsky Johann 1907, Bäcker.
Simić Jovo, Dr., Ing. 1913, technisches Bureau u. Bauunternehmung 1913.
Simić Milan J. 1911, Möbelh., Tischler u. Dekorat.
Šišić Hadži Alija 1894 *, Bäcker.
Šišić Ibrahim 1914.
Skala Rudolf 1914, bravar.
Skočaić Jakša 1914.
Slinić Mehaga 1890.**
Soćo Atif 1909.*
Sofić Hasan 1914.
Sohović Alois 1914, stolar.
Smailović Dant 1914.
Smaiš M. 1914.
Šogolj Muhamed Hamdi eff. 1908. Prokurist: Muhamed Traljić.*
Sokolija Ejub 1914.
Solterer Adolf 1905, Mechanische Werkstätte.
Sopianac Franjo 1914.
Sorger Samuel 1914.
Spaczier Sam., k. u. k. Hoflieferant 1905, Schneider.
Spitzer Gustav 1902, Agenturgeschäft.
Spitzer Eduard 1910*, Spezerei.
Spužević Mato M. 1909, Hotelier u. Weinhdl.
Stepánek V. 1907, Delikatessen.
Stern Emanuel 1914.
Stern J. 1905, Juwelen- und Uhrenhdlg.
Sternberg Mayer 1890, Fuhrwerk.
Stiplašek Franz 1913, Kantiner raduja.
Štiplašek M., prije Christ Joh. 1905, Buchbinder, Firmainhaber Josip Udovčić.
Stockhammer Josef 1902, Erste bosn. herceg. Essigfabrik.
Stöffel Karl 1914.
Strik Salihaga 1905.*
Stupar M. Gjorgjo, 1911, Agentur.
Suchý Rudolf 1914, električna stolarija.
Suchý Teodor 1914.
Sumbulović Caesar 1908.**
Sumbulović Samuel Josef 1908, * u. Holzhdl.
Sudžuković Salih 1907, Obsthändler.
Sulejmanović H. Mušan 1890.*
Sušić Nikola 1914.
Szabo T. 1914.
Szirmai Anton 1910, Asphaltindustrie.

Tabak ef. Abdulah H. Hafiz 1914.
Tabaković Hadži Arif 1902.*
Tabaković Muharem 1910.*
Tabori August 1905, Tischler.
Tabory Josip 1909, Kaffee-Restaurant.
Tauber Thomas 1890, Schlosser.
Tavčar Josef 1912, Riemer.
Telalagić Hamdija 1910.*
Thier Albert, Ignaz Königsbergers Nachfolger 1897, Buchhandlung.
Todeschini Theodor 1909 ***, Agentur u. Komm. Gesch.
Tomša Dragutin 1905, Buchbinder.
Tonoli Josef 1910, Tapezierer.
Tonšić Matija 1914.
Trifković i Comp. 1914.
Trnčić Kosta 1914.
Trnka Jumiz 1914.
Tureček Josef 1914.
Turković Muhamed 1905.*

Užičanin Devleta 1910, Deckenfabrik.
Užičanin Omer 1890, Kotzenhändler.

Vatrnjak Ibrahimaga 1893.**
Vekić braća 1907, Möbelhandlung.
Vekić Katharina 1910, Leichenbestattungsuntern. „Pietät".
Vekić Petar 1914, mramor. industrija.
Vlajnić Gjuro 1914.
Vidaković Savo 1904, Gastwirt.
Vlček H. 1914.
Vidmar Franz 1898, Gastwirt. — Eig.: Julka rogj. Vidmar ud. Rajković.
Vodenelis Tomo 1914.
Vogl Karl 1904, Graveur.
Vuković Danilo 1914.
Vuković Petar 1907, Schuhmacher.
Vreto Mehmed 1914.

Walits Pauline 1914.
Wallits Gustav 1910, Gastw.
Weber Friedrich 1914.
Wedral Josef 1914.
Weyer Ferdinand 1898, Lackierer.
Wiener Simon 1890, Juwelen- und Uhrenhandlung.
Wipplinger Johann 1898, Bauunternehmer.
Wipplinger Franziska 1898, Gastw.
Wolf L. 1914.
Wurm Josef 1909, Musikinstrumentenhandlung.
Wustinger Anton 1914.

Zec Mehaga 1905.*
Zelić Mušan 1914.
Zidarits Ignaz 1893. †
Žiga Muhamed 1898.**
Zildžić Neziraga 1897.*
Zildzo Ibrahim 1914.*
Živojnović Ang. 1914, Modistin.
Zeitler Anton 1910, Dampfwäscherei u. Färber.
Zelenika Stjepan P. 1900, Mechaniker.
Zlavići Braća 1912, Holzhandl.
Zupčević H. Hasan 1914.
Zupčević Vejsil 1914.
Zwecker Elias Elias 1914.

b) In den Kreisen Banjaluka, Bihać, Mostar, Sarajevo, Travnik und Tuzla nach Städten und Orten alphabetisch geordnet.

Agići.

(Bez. Dervent — Kr. Banjaluka.)

Gvozdarević Petar 1894.*

Agići.

(Bez. Bosn. Novi — Kr. Banjaluka.)

Mehmed Fazlić 1901.*

Adrapovci.

(Bez. Bosn. Novi — Kr. Banjaluka.)

Oljača Lazar, 1899.*

Aladinići.

(Bez. Stolac — Kr. Mostar.)

Opijać Salihaga 1903, Krämer.

Alipašin most.

(Bez. und Kr. Sarajevo.)

Masleša Gjuro 1901, Pekar.
Škobo Nikola 1911, Spez. u. Gastw.

Aovo.

(Bez. Cazin — Kr. Bihać.)

Milivoj Opačić 1897.*

Arapuša.

(Bez. Bosn. Krupa — Kr. Bihać.)

Čaušević Ibrahim 1895.*
Sedić Ibrahim ef. 1910.*

Arežin Brijeg.

(Bez. Livno — Kr. Travnik.)

Komadina Stipo 1890.*

Artovac.

(Militärbarackenlager bei Gacko — Kr. Mostar.)

Bjedić Bajro 1910.*
Čuković Luka, Firmainhaber minderj. Miho, Aneta, Alexander und Desenka Čuković, Erben nach Luka Čuković. Zeichnungberechtigter Prokurist: Pero Marić 1907.*
Čuk Pero 1891.*
Gjurić Aleksa R.*
Gjurić Staka 1912. *
Govedarica Mitar 1899.*
Ivković Braća 1908.*
Košutić Boško 1903.*
Rundović Panto J. 1913.*
Vuić Stephan 1899.*
Rundović J. Panto 1913.*

Babunović.

(Bez. Gračanica — Kr. Tuzla.)

Hifziefendić Muharem 1905.*

Baćevići.

(Bez. Mostar — Kr. Mostar.)

Srpska zemljoradnička zadruga, udruženje sa neogr. jamč. 1911.*

Bačvani.

(Bez. Bos. Brod-Kr. Banjaluka.)

„Srpska zemljoradnička zadruga u. Bačvanima s. n. j.“ 1912. Predsjednik: Ostoja Zlokapa.

Bag.

(Bez. B. Krupa — Kr. Bihać.)

Duraković Mustafa 1911.*

Bakotić.

(Bez. Maglaj — Kr. Tuzla.)

Petrović Tripo 1903.*

Bakšaiš.

(Bez. Bihać — Kr. Bihać.)

Imširović Hasan 1907.*
Muslić Nurija 1911.*

Balatun.

(Bez. Bjelina — Kr. Tuzla.)

Druga srpska zemljoradnička zadruga 1910.

Balegovci.

(Bez. Derventa — Kr. Banjaluka.)

Pavlović Franjo 1910.*

Banjaluka.

Arnaut Sadik 1902.**
Afgan braća 1907, Eisenhandl.
Alkalay Zadik M. 1908.
Babić Spasoje 1894. Holzhdl. (Bauholz).
Babić Stojan 1905.**
Babić i Gruberović 1894. Kolonialw. Eigent.: Vukosav Gruberović u. Erben, nach Jakob Babić.
Babić Jakob 1894. Produkt. Eigent.: Erben des Jakob Babić.
„Bajagilovići braća“ 1902,** u. Konstantinopler Waren. Eigent.: Muhamed eff., Salih eff. Bajagilović.
„Banka za trgovinu i obrt, d. d. u Banjaluci“. — Handels- u. Gewerbebank, Akt. Ges. 1912.
Bakalbašić Omer 1894.*
„Bank für Handel u. Gewerbe Akt. - Ges. in Banjaluka“ 1911. Prok.: Salamon A. Poljokan und Vlatko Arnstein.
Barač Joso 1910, mehandžija.
Braća Bučo 1907. Bäcker. Eigent.: A. Gob, Omer Bučo.
Braća Hagji Avdić 1902.* Mitgl. u. Zeichner: Ibrahim und Hagji Mehmed Avdić.
Braća Karaselimović 1902,* Eigentümer: Kotor Varoš.
Baslač Draginja 1894.*
Bäuerlicher Spar- und Darl.-Kassenverein f. d. deutschen Ansiedler des Bez. Banja Luka (G. m. u. H.).
Bećirbašić Numo 1901* und Bauholz.
Berloznik Anton 1901, Leder.
Bilbija Pero 1901.* Prokurist: Kristina Bilbija.
Bokonjić Risto 1872.**
Bojić Ibrahimaga.
Brammer Robert 1893, Apoth.
Bruckner Bernath, Nfg. M. Schnitzler & Kon, Konfektion u. Modewaren.
Buzadžić Mustafa 1901, Produkt.
Čengić F. 1910, uvoditelj vodovoda i plina.
Ćurčija Mladen, 1910, Delikatessenhandlg., Bäckerei u. Ausschank.
Čosić Marijan 1904.* †
Cvietić Tošo 1902.*
Dabović Jovo 1886.*
Davidović Stanko 1901* und Produkt.
Dedić Derviš 1911, Viehhdl.
Demirović Muhamed 1902, Prodhdl.
Dujso Muhamedaga 1902.**
Dimitrijević Naum 1897.*
Djaković Risto 1888.*
Dobraš Simeun 1901.*
Endler Franz und Antonia 1902 Gastw. und Bäckerei.
Erdösi Alexander, Gastw.
Filipović Jakov, Manufakt. u. Modewaren 1910.
Fon und Grgić (Wolf Jos. S.). Eigent.: mdj. Aranka u. Berta Fon. Zeichnen: Pavo Grgić, kollektiv mit Irene Fon als Vormünderin der minderj. Aranka u. Berta Fon. 1886, Buchhdl.
Gjelić Edhem 1904.†
Gjonlagić Mustafa Livnjak 1910.*
Gjurković Jovo 1910.*

Gojić Jovo 1903** u. Landesproduktenhandel.
Golalić Nurija 1910, sitničar.
Gottlieb M., Gold-, Silberwaren und Juwelen, Uhrmacher.
Gjukić Cvijo 1902.*
Guzijan Gajo 1901.*
„Grünfeld V." 1901, Schuhwaren und Lederhandlung. Eigent.: Viktor Grünfeld.
Grünwald Moritz 1893, Agentur u. Kommissionsg.
Halalkić braća 1901.* Mitgl.: Ali Eff. Halalkić und Idriz Halalkić.
Hameseder Josef 1910, mehaničar.
Hasanbašić Sulejman 1910. gvoždjarija.
Hautz Josef 1910, Mechaniker, Installateur für Wasserleitungen u. Gas.
Herzler Simon 1903.**
Herzog Moritz 1899.*
Höller Robert 1902, Zuckerbäckerei und Fahrräder.
Hranilović Katica 1910.*
Husedžinović Hamzaga 1884.*
Hutlić Sulejman 1910.*
Husedjinović et Gvoždjar *** 1908. Javni članovi: Hamzaga Husedjinović i Dedo Gvoždjar.
„Izrael David" 1902† und Holz.
Janjetović Lazar L. 1910.*
Janković Mile 1893.*
Jelinek Moritz 1886, Galanterie-, Glas- und Porzellanwarenhandl. Spengler.
Joldžić Gjorgjo 1910.*
Jović Anto i Ivo 1893* und Gastw. Zeichnen: Anto Jović und Ivo Jović, jeder selbständig.
Jović Anto mladji 1900* u. Gastw.
Kabiljo Samuel 1910*.
Kadunić Hadži Ali effendija 1901, Honig u. Wachs.
Knežević J. Gjordjo 1899.*
Kojić Krstan 1910* u. mehan. traf.
Kojić Simo 1893.*
Kohn Leopold, Kantineur 1910.
Kohn Moritz, Filiale Banjaluka. Hauptniederl. Wien. Zeichnet: Moritz Kohn u. pp. Paul Kohn. Holzindustrie.
Kovačević Čedomir 1910, mehaničar.
Kovačević Hafiz Derviš eff. 1912.***
Kovačević H. Ibrahim 1894, Hölzhändl.
Leopoldine Krebs, Damenschneiderin 1910.
Kragulj Vid, Gastw. 1910.
Kuffner Rudolf 1910, sitničar.
Kuh Rozalias, Nachfolgerin Jeanette Eisenberg 1912, kitničarka.
Kuljić Boško 1910, Manufaktur.
Kunić J., Schneider, trgov. svetih slika i ikona 1910.
Kunštek Anton 1910, Tischler.
Kurtz Karl 1910, Holzhandl.
Landesbank Privil. für Bosnien u. Hercegovina. Filiale Banjaluka. Hauptniederlassung Sarajevo. Aktiengesellschaft 1904.
Levi Zadik A. 1910, Agentur & Commission.
Levy Laura 1902.**
Livnjaković Niko 1910, kazandžija i trgovina bakrenom robom.
Livnjaković Marko 1905, Agentur u. Komm.
Litrić Suljaga 1910, sitničar i trg. žitom.
Ljubibratić Ilia A. 1893.*
Löwi Todoros 1901.*
Lebensmittel- und Milchverschleißgesch. Pauline Scheibner & Co. 1913. Gesellsch.: Dr. Albrecht Oehler, Gottfried und Pauline Scheibner.
Markezinović Marian 1886* u. Gastw.
Masleša Borislav, Konfektion 1909 in Konkurs.
Masleša Alexander, Specerei u. Galanterie 1909. Gesellschafter Alexander und Borislav. Zeichnen kollektiv.
Masleša Stevo 1913** (javno trg. društvo) članovi su Alexa i Borislav Masleša, potpisuju kolektivno.
Mayer Franz 1910, klesar.
Märzl Anton, Gastw., Hotel., Bier-, Mehl- u. Produktenhdl. 1901. Prokurist: Emerich Pascolo.
Memić Hafiz Mustafa 1907, gvoždjarija.
Mersch J. 1886, Agentur. Eigent.: Ignatz Mersch.
Mihajlović Vaso 1884* und Produktenhdl. Prokurist: Kristina Mihajlović.
Milanović Sava 1891.*
Milić Savo i sinovi 1892. Eigent.: Lazar Milić, Modew.††. **
Milić Lazar 1902, Sägewerk und Holzhandlung.
Milić Simo 1910, specerijsko blago, trgovina jaja i lipova cvieta.
Milošević Staka 1910, kitničarka.
Miljković Ana 1912.*
Miloševića Save sinovi 1896. Eigent.: Sava*, †† Modew.
Mirković Tomo, ljekarna 1908.
Mocnay Rosina 1896, Bäckerin.
Braća M. Muhurdarević, kolonij. rob. 1908. Eigent.: Muhamedaga Muhurdarević.
„Muslimanska banka dioničarsko društvo u Banjaluci" 1912. Filiala Prijedor. Zeichnen: Kollektiv 2 Direktionsmitglieder oder 1 solches mit 1 Prokuristen.
Nachmias Josef 1897.*
Nachmias J. Samuel nasljednici vlastelinstva, Estera ml. Nachmias, Josef Nachmias ml., Daniel i Rafael Nachmias, 1907, trgovina kožom. Potpisuje sam Josef Nachmias ml.
Neumann & Weiss 1891, Spezerei. Mitglieder: Jakob Neumann u. Jonas Weiss.
Nikolić Glišo 1893.*
Nikolić Pero 1901.*
Pamučina Stevo 1884.**
Pascolo Georg 1886, Ziegelhandlung.
Pavek Louisa 1909, gostioničarka.
Petković Anna 1891.*
Pištelić Simo 1883.*
Poljokan Jakob R. 1911.*
Poljokan Leon L. 1896.**
Poljokan A. Rafael 1884* u. **. Zeichnet der alleinige Inhaber Salomon R. Poljokan (seit 1911).
Poljokan Isak & Sohn 1899.** Mitgl.: Isak, Abraham und Salomon J. Poljokan.
Poljokan Avram S. 1903, Agentur und Kommission.
Popović J. Lazar (Eigent.: Lazar L. und Jovo L. Popović). Zeichnen jeder für sich.
Popović M. Lazar 1883.†
Popović Mićo M. 1901.†
Prva Banjalučka štedionica (dioničko društvo) 1894, Sparkassa. Predsjednik: Lazar Milić; podpredsjed. Robert Brammer; čl. upr.: Hamdija Afgan, Mitar Dabović 1912.
Puvačić Dušan 1902, Agentur u. Kommiss.
Radumilo Jefto 1898.*
Ramić Avdo 1909.*
„L. Rudovits" 1890.***
Salom Avram 1894, Uhrm.
Salom G. David 1893.*

Sandaljević Nikola 1886.*
Sarafić Isidor Salom 1909.*
Sarić Ostoja 1909.*
Šarić Simo 1901.*
Schachner Josef 1902, Export-Schweinehandel.
Schnitzler Julius 1896.*
Schneller Johann 1909, Restaurateur.
Sekulić Josef 1909, Restaurateur.
Singer Comp, Aktiengesellsch. (Filiale) 1903, Repräsentanz in Sarajevo.
Singer Johanna 1909, krojačica.
Singer Heinrich 1909, trgovac kožom.
Srpski kreditni zavod (Aktiengesellschaft) Serb. Kreditanstalt. Dir. Mitgl.: Spasoje Babić, Vaso Mihajlović, Jovo Dabović, Jovo Gjurković, Risto Milić. 1905.
Srpska centralna banka za Bos. i. Herc. (dion. dr.). Glavni nastan Sar. Podružnica Banjaluka 1912. Prokurist podr. Mihajlo Gjukić.
Steinmetz Alois 1893, Holzhändler.
Steinlauf Hermann 1910.*
Stričević Gjorgjo 1893.*
Subotić Jovo S., trgovac bakrenom i gvožd. robom.
Surutka S. Jovo 1893.*
Tabulo Giuseppe 1884, Weinhdl. Zeichnet bloß Ivan Tabulo.
Tetarić braća 1884.** Eigent.: Zaim u. Saćir.
Tomić Gajo 1901.*
Trdak Marko, pekar 1910.
Trifković H. Risto 1884, Produktenhdl.
Ugrenović S. i sinovi 1911. Buchdruckerei u. Buchhändler (Spiridion Ugrenović, Eigent).
Umićević Pero 1901.*
Ungarische Handels-Aktienges., Filiale 1904, Hauptniederlassung Sarajevo.
Vehabović Avdo* Produktenhdlg. Zweigniederlage: Kotor Varoš 1905.
Vekić Lazar, stolar 1910.
Vehabović Muharem, sitničar i trgovac žitom 1910.
Verband deutscher bäuerl. Kredit-Wirtschaftsgenossenschaften in Bosnien 1913 (G. m. b. H.).
Veress Georg 1909, mesar.
Verwaltung des Trappistenklosters Maria Stern bei Banjaluka. Käse-, Bier- u. Tuchfabrikation. Zeichnen: Bruder Dosideus Lederer und Bruder Arsenius Holzhauser, jeder selbständig.
Vorkapić i drug (član. Andreas Vorkapić i Petar Smolnja). Zeichnet jeder für sich.
Vrbanja, šumsko industrijsko d. dr. naslj. Milić Lazara 1914.
Vučković Nikola & Dušan 1891. Agentur.
Vujić i sin 1899.* Eigent.: Ljubomir Vujić.
Weickert Vincenz & Sohn, Juweliere 1906.
Wolf Ladislav, knjižara, knjigoveznica i papirnica 1911.
Zarić Simeon L. 1904.**
Zrnić Nikola 1894.*
Zeljković Toša 1892.* Eigent. Sofija Wtwe. Zeljković.
Zeljković i Dimitrijević 1891.
Žabo Jusuf, sitničar i trg. žitom.
Zenbo Arif 1902.**
Živković Jovo 1905.*

Banjani.

(Bez. Krupa — Kr. Bihać.)

Gaković Gjuko 1912.*
Nikolić Gjuragj 1908.†

Banjica.

(Bez. Zvornik — Kr. Tuzla.)

Gjurgjević Gjoko 1911.*

Banovići.

(Bez. Tuzla.)

Tabaković Halil 1912, Leder u.*

Baštra.

(Bez. Krupa — Kr. Bihać.)

Mandić Pero 1906.*

Batković.

(Bez. Bjelina — Kr. Tuzla.)

Jović Diko 1902.*
Srpska zemljoradnička zadruga u Batkoviću, udruženje sa neograničenim jamčenjem 1910.

Batkuša.

(Bez. Gradačac — Kr. Tuzla.)

Jekić Jovan 1902.*
Srpska zemljoradnička zadruga 1911.

Berkovina.

(Bez. Vlasenica — Kr. Tuzla.)

Kurtagić Salihaga 1884,** früher in Vlasenica.

Biberovo polje.

(Bez. Gradačac — Kr. Tuzla.)

Turnadžić Akif 1905.*

Bihać.

(Bez. und Kr. Bihać.)

Abinun Abraham 1911.*
Altarac Samuel, Leder-, Schuhwaren u. Opankenhdlg. 1906.
Atijas Ester 1906.*
Bašić Ivan, Schuhmachergeschäft 1907. Konkurs.
Beronja Luka M. Trgovina duhovita pića na veliko i malo i zemaljskih proizvoda 1909.
Bosnić Todor 1884.*
Čubelić Dane 1899.*
Čavkić Šerif 1907.*
Delić Braća 1911.*
Grbić Pajo 1884.*
Gruica Jovanka 1907.*
Galić Suljo, Getreide u. Lederhandlung 1906.
Garay Josef, Bauuntern. 1906.
Hadžiabdić Mehmed 1894.*
Hadžihajderović Ibrahim eff. 1895.*
Ivković Stipo i sinovi 1904.*
Janković Stojan 1884.††
Jusufhodžić Hasan eff. 1884.*
Kečalović Ibrahim 1911.*
Kozomorić Gjorgje 1884.*
Löwy Jakob H., manifak. robe. 1912*
Lövi Jeroham M. 1884.*
Löwy J. Menahem 1902.*
Maestro Juda 1911.*
Maestro Mošo h. 1910.*
Muhamedagić Izetaga 1907.*
Pavlović Niko, Uhrmacher u. Juwelier 1906.
Poprženović Ahmetaga 1906.*
Piralić Osman 1911.*
Prica Stevo 1911.*
Prva hrvatska štedna i vjeresijska zadruga s ogr. jam. 1912. Spar- u. Kreditgenoss. Präs.: Dr. Milan Katičić.
Prvo krajiško agenturno i komisionarsko trgovačko družtvo 1908.
Rechnitzer A. & C. 1879. Spedition.
Rechnitzer Sigmund 1912.*
Redžić Hasan effendi 1900.*
Rhein Eduard 1905, Apothek.
Savić Risto 1884.*
Salopek Petar 1897.*
Schön Jakob (Bier- und Weinlager), posjednik hotela sa točarinom duhovitih pića i sa skladištem pive 1913.
Singer & Co. Nähmasch. Akt. Ges. 1909. Zweigniederlassung in Bihać.
Schindler Anton, Bäckerei 1906.

Sukić Jozo i Anto 1912.* Zeichnen bloß Anto u. Živan, jeder,
Vidović Petar 1884.***

Bijela.

(Bez. Konjic — Kr. Mostar.)

„Erste hercegovinische Holzindustrie, Ivanišević & Comp. Konjic-Bijela" 1909.

Bijela.

(Bez. Brčko — Kr. Tuzla.)

Bojić Ilija 1913.† Getreidehandel.
Janković Spasoje 1913. † Getreidehandel.

Bijelo polje.

(Bez. Mostar — Kr. Mostar.)

Srpska zemljoradnička zadruga u Bijelom polju kod Mostara (udruženje sa neograničenim jamčenjem).

Bijenja.

(Bez. Novesinje — Kr. Mostar.)

Gjuro Hajvaz 1913.*

Bila.

(Bez. u. Kr. Travnik.)

Hrvatska seljačka zadruga s neogr. jam. 1912. Bauerngenoss. Präs.: Ivo Gudelj Antin.

Bilajac.

(Bez. Varcar-Vakuf — Kr. Travnik.)

Kulenović Salibeg Ibrahimbegov 1908*, Getreidehdl.

Bilalovac.

(Bez. und Kr. Sarajevo.)

Gjoja Ivo 1911.*

Bileča (Bilek).

(Bez. Bileća — Kr. Mostar.)

Agid Hermann 1900.*
Babović Arif i Sejdo 1910*.
Begović Sabit 1911.*
Dinnić Stana 1911, alk. Getränke.
Dukić David 1913, kantiner.
Duvnjak Mihajlo 1911* u. Getränke.
Dželetović Gavrilo 1911, Bäckerei.
Dželetović Milan 1911.*
Frosch Nathan 1912, Kantineur.
Gjomba Rade 1907.**
Hadžić Lutvo 1893.*
Jokanović Rade i Risto 1909* u. **. Zeichnet jeder selbstständig.
Karamehmedović Hasan 1900.**
Kapičić Salko 1911*, Konkurs eröff. 1911.
Kapor Petar i Jefto 1908.**
Kapor Đušan 1913, obućar i trgovac kožom.
Kreso Hamza i Avdo 1913. Trgovina kolonijalnim robom. Svaki za se zastupa i potpisuje.
Merčep Vladimir 1900.* Branntw.
Miličević Staka 1911, Getränke.
Miličević Tomo 1901.* Bäcker.
Milošević Blagoje 1908.** Kolonialw.
Muštović Halid 1913.*
Muštović Zazim i Hasan 1913*. Svaki za se zastupa i potpisuje.
Papić Mato, Gastw. 1911.
Pićeta Angja, Gastw. 1911.
Priganica Sinan 1900.*
Popara Pero 1885.††
Selimović Avdo 1898.*
Selimović Hamdija 1914, Spezerei.
Šešlija R. 1912.*

Biljani.

(Bez. Ključ — Kr. Bihać.)

Mujezinović Ibro 1901.*
Despot Trivo 1907.*
Omanović Husein 1907.*
Omanović Sulejman 1902.*

Bijela-Kalajdžija.

(Bez. Brčko — Kr. Tuzla.)

Janković Risto 1908.*
Nikolić Gjorgjo 1904.*
Tanacković Tanasija 1901.*
Janković Spasoje iz Bijele 1912.*
Bojić Ilija iz Bijele 1912.*
Jovičić Risto iz Zovik-Kalajdžije 1912.*

Bišćani.

(Bez. Priedor — Kr. Banjaluka.).

Huso i Hasan Šabić 1905* u. Produktenhdlg.

Bišina.

(Bez. Nevesinje — Kr. Mostar.)

Gažić Sava, trgovac i handžija 1912.

Bistarac.

(Bez. und Kr. Tuzla.)

Micić Jovan 1897.*

Bistrica.

(Bez. Priedor — Kr. Banjaluka.)

Pero Glamočanin 1912.*
Rakoš Pantelija 1914*.
Srpska zemljoradnička zadruga u Bistrici (u. s. n. j.) 1912.

Bistrica-Gaštica.

(Bez. Bosn. Gradiška — Kr. Banjaluka.)

Srpska zemljoradnička zadruga s neogr. jam 1911. Kreditgenoss. Präs.: Stojko Švraka; Vizepräs.: Stojan Šuica; Geschäftsleiter: Marko Pašajlić. Zeichnen je 2 kollektiv.

Bjelaj.

(Bez. Bosn. Petrovac — Kr. Bihać.)

Idrizbegović Muhamed beg 1894.*
Kulenović-Robinič Omerbeg 1909.*
Kulenović-Idrizbegović Ibrahimbeg 1914.*

Bjelemić.

(Bez. Konjica — Kr. Mostar.)

Daut Osman 1901.*

Bijeljina.

Organis. Stadtgem.

(Bez. Bijeljina — Kr. Tuzla).

Alkalay J. Isak 1914.
Alkalay Michael S. 1901.
Almoslino Philipp 1911, Produktenhdl.
Barjaktarević Hadži-Osman 1906. Spezereigesch.
Baruch Mošo Zadik 1904.*
Baruch Majr 1904, Manufaktur.
Baruch Sadik i Moso 1913.* Ges. Sadik Baruch u. Mošo Baruch; zeichnet jeder selbständig.
Bauer Joh. 1898.**
Beganović H. Azem 1914.
Berdizza Giovanni 1901.*
Bejinović Jovo 1898.*
Bordáš Josef 1890.†
Čolaković Mićo i Tomo 1901.*
Čolić Emin 1887.*
Čolić, Salihović et Grünberger 1900.* Prodhdl.
Danon M. Avram 1905.**
Danon Mošo M. 1908.*
Derviševič Ibrahim 1885.*
Duraković Osmo 1890, Hornviehhandlung.
Džolić Andjelko 1913.
Eliau Jeanette 1901.* Prokurist: Samuel Eliau.

Finzi Avram 1914, Armeelft.
Finz Sabetaj 1884.
Gajić Gajo 1884.*
Gjokić Gjoko 1902,† Bäcker.
Gjorgjević Toša 1901.*
Gjumrukčić Arif 1910.*
Grabčanin Hadži Salko 1885.
Grabčanović H. Hasan 1892.*
Grabčanović Mehmedalija 1913, gvozd. trg.
Grünfeld Gabor 1890, Modemanufaktur u. Schuhw.
Hajim Salom 1901.*
Hajon Mayer 1894, Uhrenhandlung.
Hajon Moritz 1906, Uhrmacher u. Juwelier. — Sahadžija i draguljar.
Halilović Riza 1913.
Hamidović Bašid 1914.
Hamzić Sinan 1890, trg. konjima.
Hasanović Jakob 1901.*
Hudowski Anton 1897, Apotheker.
Husagić Salko 1913.
Isabegović Hasim 1885.
Ismić Mustafa 1912.*
Ivković Mitar 1890, Holzgesch. und Fruchthandlung.
Ivković Perо̂ 1899, Sägewerk.
Jahić Mehmed H. 1913.*
Jeremić Petar G. 1892.*
Ješurić Pero 1890. Opančar.
Jovičić Pero M. 1898.*
Jovičić Gjorgje 1902.*
Jovičić Jovo M. 1902.*
Jovičić Rado p. Dike 1912.*
Jovičić Risto 1902.*
Jovočić Diko M. 1902* ·
Jusić Jusuf 1901.*
Kovačević Vuk 1884.*
Kerouš Ana 1914, Viehhdlg.
Krbanjević Gjoko 1890.*
Krstić Pero 1894.*
Lakić Miloš M. 1898.*
Lakić Pero 1906.*
Landesbank für Bosnien-Hercegovina (privilegierte), Filiale 1906.
Lejaco Osmo 1890.*
Lovasz Anton 1894, Tischler.
Lukić Trivun, Velino selo kot. Bjelina 1900.*
Manojlović Manojlo 1913.*
Marinković Gjoko V. 1905, Speditions- und Kommissions-Geschäft.
Marković Vaso L. 1903.*
Marinković Vaso 1894.*
Marinković Jovo 1894 *
Mayer & Milašević, Tischlereifabrik mit Rohölmotorbetrieb. Zeichnen kollektiv Josef Mayer u. Martin Milašević.
Memić Emin 1914.
Mičić Milan 1884.*
Milošević Gjoko 1894.*
Mitrinović Mihajl 1890.†† Goldwaren.
Mitrinović Risto 1911.*
Muratović Ahmed 1890.†
Musemić Salih 1890.*
Novaković Jovo 1901*, früher in Janjari Turski.
Novaković Pero 1890, Fruchthandlung u. Opankenhdl.
Panić Milan 1911,* Produktenhandel.
Panić Tešan 1901.*
Papo Heim M. 1904, Produktenhandel.
Papo Jakob A. 1906.*
Papo M. Lezo 1913.*
Pasić Osmanbeg 1913.*
Pasić A. Ramadanagić, trgovačko dr. 1913.*
Perera Jakob 1913.*
Perera Josef 1905.*
Petrović R. Pero 1913.*
Petrović Simo 1890, Spirituosenhdl.
Petrović i Nikolić 1913.*
Petrović Vaso P. 1910.
Prcić Pašaga H. 1914.*
Prva muslimanska trgovačka banka u Bjelini, dioničarsko društvo 1910.
Prvi paromlin u Bjelini Erben Soka, Milan, Ljubo, Zdravko und Branka Jovanovića i drug. 1902.
Rankić Jovan 1913,* Agent.
Ristić Vidak 1884.*
Salibegović, bjelinsko trgovačko društvo u Bijeljini, 1911.
Salihbegović H. i Jeremić 1911*** u. *. Gesellschafter: Hasanbeg Salihbegović u. Risto Jeremić. Zeichnet bloß der Erstgenannte.
Salihbegović Omerbeg 1910, Prodhdl.
Salibegović Osmanbeg M. 1913.*
Salihović H. Ibrahim 1895.**
Salihović H. Osman 1901.*
Salihović Salih H. 1903.*
Salihović H. Hasan 1906.*
Salihović H. Suljo 1890.*
Savić Anto 1890, Juwelier.
Savić-Cacanović Sava 1890, Bäcker.
Schaký Josef 1904, Selcher.
Schwitzer Wilhelm 1908.**
Sekulić Blagoje 1914.*
Sekulić Jovo 1906.*
Selimović Avdo 1914.*
Simić Simo 1890, Fruchthandlung u. Opankenhdl.
Simić Tomo 1914.*
Simić Žiko Jovin 1913, trg. hranom.
Šindrić Ramadan 1911.*
Stojaković Radivoj 1914.**
Sonohradski Josef und Suzana 1908, Ziegelhdl.
Srpska štedionica u Bjeljini, dioničarsko društvo 1906. Ravnatelj: Branislav Obradović.
Srpska zemljoradnička zadruga u Puharama Pučilama, udruženje sa neograničenim jamčenjem 1910.
Srpska zemljoradnička zadruga u Popovima kot. Bjelina, udruženje sa neograničenim jamčenjem 1910.
Srpska zemljoradnička zadruga u Velinom selu kot. Bjelina, udruženje sa neograničenim jamčenjem 1910.
Srpska zemljoradnička zadruga u Svinjarevcu kot. Bjelina, udruženje sa neograničenim jamčenjem 1910.
Srpska zemljoradnička zadruga u Zagorima 1911.
Srpska zemljoradnička zadruga u Crnjelovu, kot. Bjeljina, 1911.
Srpska pekarska zadruga u Bijeljini 1911. Bäckergenoss. Präs.: Risto Ljubojević. Getreidemagaz. - Verwalter: Mile Tomić.
Stanojević Novak 1890.† Opankenhdl.
Stojanović Jovo 1890, Opankenhdl.
Šindrić Ramadan 1912.*
Tischler Abraham 1910.
Todorović Danica M. 1906.*
Todorović Stevo 1904.*
Tomić Milo 1890. Bäckerei.
Trgovačko društvo Pašić & Ramadanagić 1912, Nahrungsmittel. Zeichnen: Osmanbeg Pašić u. Ibrahim Ramadanagić, Kollektiv.
Turkuša Osman 1885.*
Tuzlaković Hadži Juzo 1903.*
Vajić Miloš 1890.*
Vanek M. 1898.
Vasilić Diko 1913.*
Vasilić Vajo 1894.*
Vidinlija Mehmedalija 1914.*
Vodeničarević Mujaga 1905, Zwetschkenhändler.
Vojaković Diko 1894.*
Vojnović Barbara 1910.*
Vulešević Joco J. 1901.*
Waldapfel Hermann 1914, Spezerei.
Weil Árpád 1897.*

Bijelo Brdo.
(Bez. Višegrad — Kr. Sarajevo.)
Brasanović Vaso 1910.*
Mikavica Risto 1910.
Mikavica Sretan M. 1910.*

Bjelušina.
(Bez. Višegrad — Kr. Sarajevo.)
Stikić Mladjen 1900, handžija.

Blagaj.
(Bez. Mostar — Kr. Mostar.)
Srpska zemljoradnička zadruga, udruženje sa neograničenim jamčenjem 1910.
Zovko Petar, gradevni poduzetnik (Bauunternehmer). 1913.
Gujatić Jovo i sinovi. Članovi Jovo, Milan, Risto i Cedomir Gujatić. Trgovina vinom, ovlašten je samo Milan Gujatić potpisivati i zastupati. 1912.*
Skočajić Braća. Članovi Milan, Špiro, Gjorgjo i Lazar Skočajić. Trgovina duhovitim pićem. Svaki zastupa i potpisuje. 1913.*

Blaževac.
(Bez. Gradačac — Kr. Tuzla.)
Sajlović Ilija 1890.*

Bočac.
(Bez. u. Kr. Banjaluka.)
Kapetanović Dervišbeg 1912.*

Bočac.
(Bez. Varcar Vakuf — Kr. Travnik.)
Šaćir Osmanović 1911* u. Gastw.

Bogovići.
(Kr. Sarajevo.)
Spahić Mehmed 1911, Kurzw.

Bojna.
(Bez. Cazin — Kr. Bihać.)
Gogić Simo 1911.*

Bojska.
(Bez. Bugojno — Kr. Travnik.)
Ravnjaković Ibro 1886.*

Bok.
(Bez. Brčka — Kr. Tuzla.)
Simić Trifun 1905.*

Bokolić.
(Bez. u. Kr. Tuzla.)
Petrović Tipo 1913.*

Boljanić.
(Bez. Gračanica — Kr. Tuzla.)
Srpska zemljoradnička zadruga 1910.

Boranovići-Mioč.
(Bez. Višegrad — Kr. Sarajevo.)
Stanković Diko 1911.*

Borčani.
(Bez. Županjac — Kr. Travnik.)
Ivan Krištić pok. Ivana 1913.*

Borci.
(Bez. Konjic — Kr. Mostar.)
Srpska zemljoradnička zadruga s neogr. jam. 1911, Bauerngenoss. Präs.: Marko Simić.

Boškovići.
(Bez. und Kr. Banjaluka.)
Gjuran Pejić 1906.*

Bosn.-Brod.
(Bez. Dervent — Kr. Banjaluka.)
Barzal Adolf, Apotheker.
Březina Josef 1909 trg. drvima.
Dembovits David et Söhne 1911, trg. brašnom i pivom.
Danica, bosn. Mineralölprodukten- und Chemikalien-Fabriks - Aktiengesellschaft 1896.
Deutsch Simon 1892.*
Ergović Mijo 1901, Optiker, Uhrmacher und Goldarbeiter.
Goldstein Albert 1910.*
Goldstein Wilhelm 1892.*
Hodžić Mehmed Hafiz 1909.*
Hrvatska kreditna banka i štedionica, d. d., u. Brodu 1911.
Huskić Salih 1910.*
Hadžić Hadži Dedo 1909.*
Jovanović Vuko Nachfolger 1891, Produktenhändler, Hauptniederlassung.
Kostić K. Pero 1885.*
Kreutz Anton 1910* u. Gastw.
Kulich Franz und Kirchhoffer 1902, Ringöfen.
Macura Jovo 1901.*
Milušić Stjepan 1910.*
Mujkanović Suljo 1909.*
Mulahasanovići Braća 1910.*
Pavković Ana 1913.*
Pesach Juda 1901, Ziegelei.
Pesach Naftali J. 1901.*
Pesach David Juda 1890.*
Pesach David J. 1901.* Eigentümer: Pesach David, Sohn des Juda.
Papež Terezija gostioničarka 1910.
Potušek Gregor, Gastw.
Sejdić H. Asif 1910.*
Semo A. M. 1911.*
Smajić Meho 1909.*
Srpska štediona sa ograničenim jamstvom u. Bos. Brodu 1907.
Vogl Josef, Fleischh. 1910.

Božići.
(Kot. Bos. Dubica – Kr. Banjaluka.)
Lukić Dušan 1909.*
Lukić Mihajlo 1913.*

Bosn. Rača.
(Bez. Bjelina — Kr. Tuzla.)
Stanko Gjordjić 1908.*

Božinci.
(Bez. Dervent — Kr. Banjaluka.)
Ružojčić Vaskrsija 1903.*

Bradina.
(Bez. Konjica — Kr. Mostar.)
Conigliaro Vincenze & Fratelli 1901, Baumaterialhdl.
Ivančić Gašpar 1899.*

Brajkovići.
(Bez. u. Kr. Travnik.)
Seljačka kasa za zajmove i štednju (zadruga sa neogr. jam.) 1911. Präs.: fra Marko Ružić. Dieser zeichnet kollektiv mit 1 Direkt.-Mitgliede.

Branešci.
(Bez. Prnjavor — Kr. Banja luka.)
Ostojić Stevo 1909.*

Branjevo.
(Bez. Zvornik — Kr. Tuzla.)
Reister Peter 1904.*

Bratunac.
(Bez. Srebrenica — Kr. Tuzla.)
Verlašević Jusuf H. 1913.*

Bravsko.
(Bez. Ključ — Kr. Bihać.)
Runić Stevan 1907.*
Vuković Milan 1907.*

Brčko.
(Bez. Brčko — Kr. Tuzla.)
Alkalay Isak S. 1884.*
Alkalay Menachem Moiše 1911.*

Alkalay Santo S. 1913.*
Arapović Nazif, trgovina sa posudjem.
Avramović Risto 1890.*
Barnjakovića Petra nasljednici braća Paranos, Eisenhandel 1912.*
Barnjaković Petar 1884.*
Beogradlija Pašabeg 1906.*
Biskup Mato 1913, Mehlh.
Bobarević braća 1906.*
Božicković Jovo 1914.**
Božičković Tanasia 1884.*
Brandeis Eduard 1904, Holz- und Baumaterialien.
Ćelović Savo 1901.*
Ćernić Franz 1913, Mehlh.
Cvetković Stevan 1884.*** Prodhdl.
Dervišević Derviš 1913.*
Djaković Matija 1894.*
Džodzić Gjorgjo Petrović 1910.*
Džindić braća 1895, Prodhdl.
Eljdupović Luka 1890, Prodhdl.
Erste bosnische Pflaumen-Konservenfabrik Gebrüder Weiß (Hauptniederlassung: München) 1903, offene Gesellschafter: Adolf Weiß, Albert Geiß, Reinhold Behr, Kaufleute in München, von denen jeder die Gesellschaft zu vertreten berechtigt ist. Zeitpunkt des Entstehens der Gesellschaft: 6. August 1880.
Etemović Mula Ahmet 1884.*
Gajić Ivan 1901.*
Garić Marko iz Donje Skakave 1913.*
Gjukić Andrija 1906.*
Gjurić Gjorgjo 1913.*
Glinac Emin 1906.*
Glinac Ibro 1884.*
Gračanin Bajro 1913, Fleischh.
Graholczky Matija 1901.*
Greifenstein Konrad 1909*, Bauuntern.
Halilović Halil 1913.* †
Heim J. 1905, Agent u. Komm. Gesch.
Heitler Isidor 1914.*
Hrvatska posavska banka d. d. 1914.
Hrvatska seljačka kasa za zajmove i štednju u gor. Zoviku kot. Brčka, udruženje sa neograničenim jamčenjen 1910.
Hrvatska seljačka zadruga u Ulicama 1911.
Husić Mustafa 1901.†
Ibrahimović Hasan Mula 1906.*
Ibreljic Selmo 1913.*
Ilišević Marijan 1901,* Spezereiw.
Imamović Braća 1913.*
Jakšić Tomo 1908, Opankenhdl.
Jalović Todor 1913.*
Jančikić Sava 1894.*
Jančikić Veljesa 1903.* Glashdl.
Janjić Magdalena 1903, Steinmetzgeschäft und Handel mit Grabsteinen.
Jojić Jovica V. 1911.*
Joksimović Ilija 1913.
Jovanović J. Gjordjo 1884.* Prodhdl.
Jurić Pavao 1914.*
Kamenjašević Anto 1905, Landesproduktenhändler.
Kantardžić Mehmed 1901.*
Klimpl Samuel 1910.*
Kolaković Jovo M. 1913.*
Kolaković Jovo i Vojeslav 1884. *** Prodhdl.
Kolaković M. Petar 1909.*
Kolaković Risto 1905*, Landesproduktenhändler.
Kolaković Vaso 1890.*
Kondić Gjorgjo 1905.*
Kostić i Hadžić 1911, Produktenhdl. † u. Sliwowitzbrennerei. Zeichnen: Jefto Kostić u. Gjorgjo Hadžić, jeder.
Kovačević Vladimir 1911.*
Kordun Derviš 1894.*
Kučukalić Ibrahim 1908.*
Kurutz Karlo 1914.*
Lekić Gjordjo 1894.***
Lukić Gjoko 1909*.
Majstorović Milan 1901.*
Marković Mika P. 1913.**
Marošević Ivo iz Tolise 1913.*
Marbach Michael & Keller 1910.* Ziegelhdl.
Marković Ilija 1890. Getreidehändler.
Mehmedagić Mehmedalija Hadži 1909*. Zwetschkenhdl.
Mihajlović Božo 1901.*
Milanković Tošo 1901.* Jetzt in Lopare.
Mitrović Ruža 1884.*
Muhamedović Sulejman 1913.*
Mujanović Fehim 1913, Mehlgroßh.
Mula Mehmedović Mujaga 1884.*
Musanović H. Osman 1913.*
Nešković Kosta 1884.*** Kolonialw. Prokurist: Jovo Nešković.
Nešković Petar 1894.*
Nikolić Nikola 1913.*
Nišić Ejub 1911* und Produktenhdl. Filiale. — Hauptsitz in Brčka.
Novak Johann 1905.* Möbelhändler.
Novalija braća 1898.**
Novalija Salih 1913, Orient.**
Osmanović Omer M. 1905.*
Papić Gjorgjo 1910.*
Papić Margeta 1896.*
Papo Lezo 1913.*
Pašalić Ago 1913.**
Perkanović Antonije 1909.*
Petrić Josip 1913, Weinh.
Petrović Pero 1906.* Lederhdl.
Petrović Taso 1894.* Lederhdl.
Posavina-agentura Palfi et Ambrus 1906.
Privilegierte Landesbank für Bosnien-Hercegovina (Filiale) 1906.
Privilegovana agrarna i Komercijalna banka za Bosnu i Hercegovinu, filijala Brčko. 1911.
Prnjatović Djordjo 1897.* Spezereiw.
Prnjatović Nikola 1905.* Spezereiw.
Proche Gustav 1904, Apotheker u. Likörfabrik.
Prva muslomanska banka dioničko društvo. (Erste muslimanische Bankaktiengesellschaft.)
Reicher Ignaz 1901, Bierdepot.
Ristanić Tošo 1905*, Landesproduktenhändler.
Ristić Nedeljko 1913, trg. peradi.
Ružić Toma R. 1890.*
Sarić Luka 1908.* Spezereiw.
Savić Mićo 1905, Landesproduktenhändler.
Santovac Antun 1905.*
Sečkar Viktor 1914.*
Selimović H. Derviš 1911.*
Selimović Hajdar 1905.***
Šerifović Husein Humci (kot. Brčka) 1910.*
Serifović Šerif iz Humca 1913.*
Simić M. 1901.*
Simić Todor M. 1884.***
Simic Brüder 1912,†† Gesellschafter: Simo u. Milorad — zeichnet jeder selbst.
Singer & Co. Nähmaschinen-Aktiengesellschaft 1910.
Slomić Muharem H. 1905, Lederhandlung.
Serbische Kommerzialbank, Srpska trgovinska banka, Aktiengesellschaft 1906.*
Srpska zemljoradnička zadruga u Kozjaku, kot. Brčko, 1911.
Srpska zemljoradnička zadruga u Žabarima Donjim, kot. Brčko 1911.
Stefanović Gjoko 1901.*
Stakić Cvjetko 1894.“
Sulejmanović Omer ef. H. 1913.*

Suljić Mešan 1890.*
Suljić Musan 1905.*
Svrdlan Ilija 1901.*
Szücsa Mihailo 1913, Holzh.
Szücs Janos 1913, Holzh.
Tanasić Jovo P. 1884.*** Kolonialw.
Tanić Hasim iz Humaca 1913.*
Trebinčević Husein eff. 1911.*
Uljarević Ilija P. 1909.***
Užičanin Alija 1913.*
Vasilić Radivoje 1913.*
Vuković Gj. 1901.* Inhaber: Gjorgje Vuković.
Vuković Gjoko 1890.*
Wasić Konstantin 1901, Spezereiw.
Weil Josef 1894.* Spezereiw.
Weil Jakob 1901, Produktenhändler.
Weiss David, Sodawasserfabrikant.
Weiss Gebrüder 1903, Erste bosnische Pflaumenkonservenfabrik.
Wiener Salomon 1901, Uhrmacher und Juwelier.
Zdravković Kosta 1901.*
Zeitler M. 1892.*
Zeitler Moritz 1914.
Zentner Samuel 1905.***
Zetović Petar 1895.*

Brekinje.

(Bez. B. Dubica — Kr. Banjaluka.)

Trubarac Simo M. 1914.*

Breške.

(Bez. u. Kr. Tuzla.)

Hrvatska seljačka zadruga 1911

Brestovsko.

(Bez. Višegrad — Kr. Sarajevo.)

Hrvatska seljačka zadruga sa neogr. jamstv. 1911.

Brezičani.

(Bez. Priedor — Kr. Banjaluka.)

Tankosić Simo 1905.†

Brezik.

(Bez. u. Kr. Tuzla.)

Subasić Avdo 1912, Kurzwhdl.

Brezovo Polje.

(Bez. Brčko — Kr. Tuzla.)

Dervišević Mujo 1913.*
Egrić H. Ibrahim R. 1912.*
Egrić Mujaga 1904,* Prodhdl. (Filiale Brčko).
Fazlić Salko 1912.*
Gajić Blagoje 1894, Fleischh.
Ibišbegović Osmo 1890.*
Ibrahimović Hadži Huso 1886.*
Ristić Gavro 1912.*
Rizvanović Hasan 1912.*
Sarajlić Mehmedalija 1890.*
Vuković Blagoje 1914.
Vuković Gjoko 1884.*

Brijesnica.

(Bez. Gračanica — Kr. Tuzla.)

Konjić Braća 1908.*
Konjić Husejn 1908.*
Konjić Omer 1904.*
Skrebo Omer 1905.*

Brnjavice.

(Bez. Prnjavor — Kr. Banjaluka.)

Džaferović Ale 1914.*

Budžak.

(Bez. u. Kr. Banjaluka.)

Nanut Lovro 1914.*

Brišnik Donji.

(Bez. Županjac — Kr. Travnik.)

Čerdić Anto 1908.*

Brka.

(Bez. Brčka — Kr. Tuzla.)

Čaušević Mustafa 1905.*
Djedović Husejin 1902.*
Nišić Ejub 1911* u. Landesprodukte. Filiale in Brčko.
Franjić Anto 1889.*
Popović Mitar 1914.*
Residović Ahmet 1913.*

Bročanac.

(Bez. Ljubuški — Kr. Mostar.)

Čuh Ivan 1914.*

Brodac Gornji i Dônji.

(Bez. Bjelina — Kr. Tuzla.)

Gjukanović Blagoje i sin 1912, †* u. Produktenhdl. Zeichnen: Blagoje u. Milorad Gjukanović, jeder selbständig.
Jeftić Nikola 1906.*
Srpska zemljoradnička zadruga u Gornjem Brocu udruženje sa neograničenim jamčenjem 1910.

Brusnica velika.

(Bez. Dervent — Kr. Banjaluka.)

Bureković Aleksa 1892.*
Griesmayer Franz 1909*

Brusnica mala.

Bez. Derventa — Kr. Banjaluka.)

Pantić Kosta 1910.*
Radovanović Pero 1910*.
Srpska zemljoradnička zadruga u Maloj Brusnici (u. s. n. j.) 1912.

Budelj dônji.

(Bez. Ključ — Kr. Bihać.)

Kovačević Luka 1897.*
Kurtalj Omer 1890.*
Sulić Osman 1902, Sägewerkmühle.

Budimlić Japra.

(Bez. Sanskimost — Kr. Bihać.)

Budimlić Bego 1909.*
Čoralić Mehmed 1891.*
Coralić Osman 1906.*
Pašalić Ibro 1895.*
„Seferagić Braća“ 1911.* Eigent. Hasan u. Mustafa. Zeichnet bloß Mustafa.
Šehić Ahmed 1911.

Budimlje.

(Bez. Višegrad — Kr. Sarajevo.)

Angjić Vasilija, 1910, Holzh.
Arsić Sreten 1905.* Prodh.

Bugojno.

(Bez. Bugojno — Kr. Travnik.)

Atias Mordohaj S. 1895.*
Atijas Isidor S. 1908.**
Abdalajbegović Remzibeg. 1907.*
Babić Anto J. 1911.* Gesellschafter: Luca Witwe Babić † deren Kinder (sämtlich minderj.) u. Jozo Babić. Zeichnet bloß Jozo Babić.
Babić A. Jozo 1905, Spezereiw.
Babić Franjo J. 1900.*
Baltic i Dimic 1888.*
Baruch Isidor 1905.*
Baruh Samuel 1901* (in Konkurs).
Behara Krstan 1908.*
Bušatlija Huseinbeg; Getreidehdl., Hauptniederlassung in Županjac. 1907.*
Čolić Nikola i Anto 1904.*
Dimić Marko Prendić 1885.*
Dilber Marko 1894.*
Domačinović braća 1900.*
Freškura Franz 1904, Gastwirt. u. Mehlhdl.
Gjurendić V. Risto 1904.*
Grof Ludwig 1904, Gastwirt.
Grof Rudolf 1914.*
Hadžiavdić Jusuf 1908.*

Heydušek Theodor 1907. Apotheke.
Hrvatska seljačka zadruga sa neogr. jamst. 1913.
Hrvatska težačka zadruga sa neogr. jamst. u Bugojnu.
Hrvatska težačka blagajna za zajmove i štednju u Bugojnu (zadruga sa neogr. jamstv.
Ivanković Stjepan Ivić 1908.* Prodhdl.
Jelić Simo 1886*.
Jelić Čedomir L. 1908.*
Kolovrat Sinovi F. 1907.
Kolovrat i drug, Eisenw. u. Baumat. Hdlg. 1913.
Krstanović Brüder 1894.* Hauptniederlage in Bugojno, Filiale in Čipuliči 1911.*
Madunić Ivo P. 1912.*
Marinović Simo R. 1910 Eisen- und Farbenhandlg.
Pavlović Nine i brat 1910. Gemischtwar. u. Viehhandlg.
Perkovića Ivanković Ivo 1894.*
Rezak Abdul Karadža 1908.*
Subašić Ilija 1884.*
Subašić Brüder 1885.* Hauptniederlassung in Bugojno, Filiale in Kupreš.
Sandić Ilija J. 1903.*
Šandrk Ivan 1886.*
Topić rekte Tufekčić Tomo 1885.*
Srpska štediona (zadruga sa ogranič. jamstv.) 1908.
Trifković Lugušić Ilija N. 1885.*
Ušćuplija rekte Salom Abram 1885.††

Bukinje.

(Bez. D. Tuzla — Kr. Tuzla.)

Mišanović Bono 1901.*

Bukovica G.

(Bez. Maglaj — Kr. Tuzla.)

Gjurić Milja 1901.*

Bukovica Vel.

(Bez. Doboj — Kr. Tuzla.)

Mišić Nikola 1914.*

Buletić.

(Bez. Tešanj — Kr. Banjaluka.)

Hasanbeg Eminagić-Kapetanović 1904,* Holzhandel.

Bulog.

(Bez. Sarajevo.)

Nikolić-Krečić Persa i drug 1902.*

Buna.

(Bez. und Kr. Mostar.)

Barišić Ivan 1913,* trgovina vinom i rakijom.

Bušević srednji.

(Bez. Krupa — Kr. Bihać.)

Drljača Ostoja 1898.*
Kadić Mujo, 1911.

Busnova.

(Bez. Prijedor — Kr. Banjaluka.)

Srpska zemljoradnička zadruga (u. s. n. j.).

Busovača.

(Bez. Fojnica — Kr. Sarajevo.)

Alijić Ahmet Dizdarević 1893.*
Saračević Braća 1912.*
Ekmećić Avdo 1903.*
Hrvatska seljačka zadruga, 1909, s. n. j. — kroatische wirtschaftliche G. m. u. H. Članovi upr. Fra Vujničić, Fra Dragutin Šumanović.
Ivanišević Risto R. 1911 Sägewerk u. Holzhdl-
Kuskunović Nazif eff. 1904.*
Majoch V. et Komp. 1913, Chemikalienfabrik, Eigent.: Dr. Dimitrija Vasić.
Mustajbegović Abdulrahman 1893.*
Ševkija Mustajbegović 1913.*
Seramoncin Pietro 1904, Holzkohlenunternehmung und Viehh., Lebensmittelmagazin.
Srpska zemljoradnička zadruga sa neogran. jamč. 1911. Präs.: Tanasić Niko, Leiter: Kosta Tuco.

Butmir Dol.

(Bez. und Kr. Sarajevo.)

Pamučina Drago 1890.*
Kukić Jovan 1911.*
Kempny Anna 1911.*

Bužim.

(Bez. Bosn. Krupa — Kr. Bihać.)

Šahinović Avdia 1900.*
Siamhodzić Husein 1907.*
Sijamhodžić Bećir 1912.*
Begić Hašim 1911.*
Isaković Hasan 1907.*
Mulalić Hašim 1911.*

Čadjavica.

(Bez. Ključ — Kr. Bihać.)

Petrović Mile 1904.*

Čadjavica.

(Bez. Bosn. Novi — Kr. Banjaluka.)

Oljača S. Gjordjo 1905.*
Srpska zemljoradnička zadruga, udruž. sa neogr. jamstv. 1910. Predsj.: pop Ilija Vranješević.

Čadjavica gor.

(Bez. Bjelina — Kr. Tuzla.)

Limunović Trifko i braća 1905.*

Čaga.

(Bez. u. Kr. Tuzla.)

Pašić Aliaga 1913.*

Čaglica.

(Bez. Krupa — Kr. Bihać.)

Hadžić Meho 1901.*

Čajniče.

(Bez. Čajniče — Kr. Sarajevo.)

Aković, recte Radović Mićo 1890.*
Bašić Ahmet A. 1905.*
Biser Šerif 1890.*
Bukva Osman 1895.*
Burović Simeun 1910.*
Burović Vasilije 1890.
Davidović Nedeljko 1905.*
Davidović Samuilo 1901, Prod. hdl.
Davidović Nedjelko, Zečević Gavro i drugovi. Društvena drvarska radnja. Drugari: Samuilo Davidović, Novica Kovačević, Nedjeljko Davidović, Zaharije Zečević i Gavro Zečević; zeichnen kollektiv nur Novica Kovačević und Samuilo Davidović. 1912.
Fazlić Husejin 1890.*
Fočo Hasan 1890.*
Herenda Ahmedbeg 1911.*
Hodović Hasan 1911.*
Huković Ejub 1910.*
Huković Sejdo 1889.*
Islamska kreditna zadruga za obrt, trgovinu i privredu udruženje sa ograničenim jamstvom. 1912. Potp. predsjednik ili podpredsjednik sa jednim članom ravnateljstva. Predsjednik Memišević Ragib eff., podpredsjednik Hajro Velić.
Jovanović Rade 1910.*
Kalacanović Gjorgjo 1911.*
Kolacan Simo 1890.*
Kovačević Novica 1898, Baumaterialhdl.

Krnojelac Gavro 1912, Handl. mit ausgearbeiteten Klotzen.
Memirević Ibrahim 1910.*
Milović Stojkan 1890.*
Musabašić Tahir 1911.*
Radović Todor 1905*, Branntwhdlr.
Raščić Rifat 1895.*
Sačiragić Mujo 1895.*
Savić Kosta 1890.*
„Sinovi H. Šerifage H. Smajlovića" 1911.* Gesellschafter: Ahmed eff. u. Muhamed eff. H. Smajlović. Zeichnet bloß Ahmet.
Smajlović Alija i Smajo 1901. Zeichnet jeder für sich.
Smajlović Mujaga 1901.*
Sultanović Salih 1895.*
Velić Sulejman 1884.*
Zec Drago 1895.*
Zec Mićo 1889.*
Zec Mojo 1890.*

Čaplje.

(Bez. Sanskimost — Kr. Bihać.)

Pašić Nazif 1911.*
Kazić Hodža Husein 1913.*

Čapljina.

(Bez. Ljubuški — Kr. Mostar.)

Andrić Boško 1903.**
Ćorluka Luka 1902.*
Fazlagić Mehmed, Muharemagin 1903.*
Fazlagić Salko, trgovina svakovrstne robe 1876.
Kapelanović i Dodig. 1913.* Članovi Šimun Kapelanović i Ilija Dodig. Svaki za se zastupa i potpisuje.
Kudra Bećir i drugovi 1913.*
Mrčić Ivo i Šimun 1886.*
Pehar Andrija 1913.*
Pudar Gjorgjo 1903.*
Pudar Risto 1904.*
Puhalo Danilo 1913.*
Rako Slavo 1913, trgovina pivom na veliko, odpremač i gostioničar.
Schwalb Ferdinand 1909.*
Spahić Risto 1893.*
Srpska zemljoradnička zadruga u Čapljini (udruženje sa neograničenim jamčenjem) 1910.
Vego Mirko 1911.*
Vitković Stanko 1913.*

Čardak.

(Bez. Žepče — Kr. Travnik.)

Bozić Andrija 1908.*

Cazin.

(Bez. Cazin — Kr. Bihać.)

Alagić Murataga 1911.*
Alagić Omer 1901.*
Budimlić Tosinaga 1914.*
Čizmić Huseinaga 1907 * in Konkurs.
Delalić Suljo 1914.*
Dizdarević Zaim 1907.*
Husejn Mehmlic 1914.*
Kraković Juso 1914.*
Mureškić Hasan 1912, Mehlhdl.
Omanović Ibrahim 1891.*
Omerčević Hamid 1901.*
Pozderac Juso 1914.*
Sudčević Manojlo L. 1911.*
Toromanović Muhamedaga 1911.*

Čečava.

(Bez. Tešanj — Kr. Banjaluka.)

Stanojević Jevro 1905.*
Stanojević Petar 1901.*

Ćela.

(Bez. Prijedor — Kr. Banjaluka.)

Badžek Julka 1905.*
Meho Mešić 1902.*

Čelebić.

(Bez. Foča — Kr. Sarajevo.)

Nikolić Obrad 1890.*
Pejović Gavro 1912.* Gesellsch. Emiliana Pejović, minderjährige Radoslav Radoslavka Vlade, Jelena u. Jovo Pejović. Zeichnet bloß Emiliana Pejović.

Čelić.

Organis. Landgem.

(Bez. Brčka — Kr. Tuzla.)

Balić Derviš 1912.*
Bilalović Suljo 1912.*
Cavalić Bego 1890.*
Čokić Hasan 1912.*
Flatt Peter 1912* u. Mehlhandel.
Ibrahimović Rašid 1905.*
Ibrišević Ahmet Usta 1901.*
Ferizović Meho 1901.*
Kelić Papo 1914.*
Kočić Salko, trg. marvom 1913.
Numanović Zenun 1884.*
Beganović Hazif 1910.*
Mesić Hadžip 1910.*

Čelinac turski.

(Bez. und Kr. Banjaluka.)

Bezelak Johann 1903 * u. Holz, Eigent. Jakobina Bezelak.
Prdić Risto 1909.*

Čelinovac.

(Bez. Bos. Gradiška—Kr. Banjaluka.)

Likwiarz Josef 1909.*
Molkereigenossenschaft in Čelinac 1914 (G. m. b. H.).

Čemerno.

(Bez. Gacko — Kr. Mostar.)

Koprivica Ilija 1899.*
Supić Vule 1913.*

Cerik.

(Bez. Brčka — Kr. Tuzla.)

Čerin.

(Bez. Mostar — Kr. Mostar.)

Hrvatska seljačka zadruga za zajmove i štednju (zadruga sa neograničenim jamstvom) u Čerinu.

Cerovica.

(Bez. Tešanj — Kr. Banjaluka.)

Angjelić Milan 1911.*
Tešić Ignjat 1891,* früher in Tešanj.

Cerovljani.

(Bez. B. Gradiška — Kr. Banjaluka.)

Popović Jovan 1914.*

Cerska.

(Bez. Vlasenica — Kr. Tuzla.)

Zašarević Mujaga 1913.*

Čevljanovići.

(Bez. Visoko — Kr. Sarajevo.)

Ćorić Anton 1911.*

Čičevo.

(Bez. Trebinje — Kr. Mostar.)

Jefto Glogovač 1909.*

Čifluk.

(Kot i okr. Tuzla.)

Hodžič Mehmed iz Moranjka. 1913.*

Cikote.

(Bez. Vlasenica — Kr. Tuzla.)

Stojanović Matija 1914.*

Čitluci.

(Bez. Rogatica — Kr. Sarajevo.)

Čitluk.

(Bez. Mostar — Kr. Mostar.)

Hrvatska seljačka blagajna za zajmove, štednju i privredu, zadruga sa neograničenim jamstv. 1911.

Mato Musa i braća 1913* i duhovitim pićem. Članovi Mato, Jozo, Filip i Ivan Musa. Zastupati i potpisivati vlastni su samo Mato i Jozo Musa.

Čitluk.

(Bez. Dervent—Kr. Banjaluka.)
Kecmanović Damjan 1909.*

Ćoralići.

(Bez. Cazin — Kr. Bihać.)
Ziga Vajo, Gemischtwarenhdlg. 1914.

Ćoseta.

(Bez. Brčko — Kr. Tuzla.)
Džanić Bego i Fejzo 1913.

Čović polje.

(Bez. Brčka — Kr. Tuzla.)
Simić Božo 1905, Landesproduktenhändler.
Srpska zemljoradnička zadruga 1911.

Crkvina.

(Bez. Gradačac — Kr. Tuzla.)
Simić Nikola Ž. 1911.*

Crnaja.

(Bez. Cazin — Kr. Bihać.)
Djuro Grković 1914.*

Crnići.

(Bezirk Stolac — Kr. Mostar.)
Soldin Ibrahim 1907.* †
Šunje Salihaga 1907.*

Crnjelevo D.

(Bez. Bjelina — Kr. Tuzla.)
Gajić Gjoko 1904.*
Mihajlović Joco 1901.*
Petrović Miloš 1910.*
Stajo Glisić 1898.†
Srpska zemljoradnička zadruga 1911.

Crvica.

(Bez. Srebrenica — Kr. Tuzla.)
Stojkanović Damjan 1913.*

Čurevo.

(Kot Foča, okr. Sarajevo.)
Muslimanska seljačka zadruga za zajmove i štednju novaca (zadruga sa neogr. jamstvom) 1912.

Dabrica.

(Bez. Stolac — Kr. Mostar.)
Begović Velija 1903.*

Daždarevo.

(Bez. Bjelina — Kr. Tuzla.)
Jeftić Miloš 1904, Ausspeiser.
Srpska zemljoradnička zadruga u Daždarevu udruženje sa neograničenim jamstvom 1910.

Delegošta.

(Bez. Srebrenica — Kr. Tuzla.)
Hodžić Sali 1885.*
Hodžić Jusuf 1908.*

Derventa.

(B. Dervent — Kr. Banjaluka.)
Alibegović Uzeirbeg 1901.*
Abidović Bego 1910.*
Berka Karel, mehanička tkaonica i paromlin 1913.
Bosnar Mihael, Wagner u. Schmied 1911.
„Bosnische Stockfabrik Löbl & Strompf“ 1902. Firm. Zeichn.: Viktor Löbl Wien, Markus Strompf Wien.
Bošković Pero 1901.*
Braća Ferhatbeg i Sulejmanbeg Porobić 1895.*
Braća Petrić 1901.* Eigent.: Marko u. Ivo Petrić.
Blum Jakob 1910.
Bursač Nikola 1909.*
Cavallin Angelo 1910, trgovac drvima.
Cvjetičanin Daniel 1901.*
Čorlukić Stipan 1903.* †.
Čorlukić Ivan 1909, trgovac marvom.
Čučuković Mitar 1892.*
Dervišagić H. Avdaga 1912.*
Deutsch H. 1887.*
Dujmić & Blažević 1908.*
Dujmić Nine 1909, trgovac špecerij i delikatesima.
Grbić Husein, sin Latifa 1901.*
Gvozdarević Petar * 1912. Podružnica.
Hadžić Alija.
Hadžić Meho.
Hadžimuratagić Ago 1892.* Hauptsitz verlegt nach Višnjik.
Halepović Hifzaga 1901.*
Hidanović Alaga 1909, trgovac marvom.
Hill Josef 1902.†
Hrvatska banka d. d. 1914.
„Hrvatska štedna i vjeresijska zadruga sa ogr. jam.“ 1911* Spar- und Kreditgenossenschaft.
Jovanović Gavro 1891.*
Jovanović Katarina.
Jusufbegović rekte Hadžihasanović Mustajbeg 1901.*
Karapetrović R. Konstantin 1884.*
Kasumović Kasum 1910, kovač i trgovac marvom.
Katza Moritza sin 1885**, Eigent.: Ignatz Katz.
Kostić Jovo 1897.*
Kuković Niko 1891.*
Mihályi Gyula 1910, mesar.
Mujaković Salih 1910, mesar.
Nikolić Niko 1885.*
Obradović Jelisija 1902.*
Opuić Jeftan 1891.*
Pesach David Josef 1884.*
Pesach Josef L. 1901.*
Pesách J. Moritz 1907.*
Pipić Fehim 1909.*
Püspök Mijo 1910.*
Radić Damjan 1908.*
Radović Risto J. 1891.*
Serbische Kreditbank, Akt.-Ges. 1911.
Schmidt Sándor 1910.
Stedlmann Peter 1910.*
Stern Moritz 1901.*
Stojanović Dušan 1909.*
Sunarić Anto, 1909,* Holzreifenerzeuger — tvornica drvenih obruča.
Sussmann Alexander 1902, Apotheker.
Sajnović Pero 1909.*
Tanasić R. Risto 1891.*
Theil Johann 1909, gostioničar.
Vujadinović Radoslav 1903.*

Dera.

(Bez. Prijedor—Kr. Banjaluka).
Ključanin Husejn 1909.**

Devetaci.

(Bez. Bosn. Novi — Kr. Banjaluka.)
Srpska zemljoradnička zadruga (u. s. n. j.) 1914.

Devetina.

(Bez. Prnjavor—Kr. Banjaluka.)
Gencicki Jan 1905.*
Gržinčić Mato 1909, Holzhdl.
Kunecki Pawel 1914.*

Divić.

(Bez. Zvornik — Kr. Tuzla.)
Hasanović Rašid 1901.*

Dževar.

(Bez. Sanskimost — Kr. Bihać.)
Suljanović Suljo 1895,* Schuster.
Suljemović Suljo 1914.*

Doberlin.

(Bez. Bosn. Novi — Kr. Banjaluka.)

„Bosnische Forst-Industrie-Aktiengesellschaft, Otto Steinbeis“ 1901, Dampfsäge, Holzhandel.
Popović Ljubiša* u. Produkt. 1909.
Scheuren Josef 1907.*
Srpska zemljoradnička zadruga 1913.

Doboj.

(Bez. Doboj — Kr. Tuzla.)

Altarac J. Abram 1905.*
Angelus Josef 1902,* Prod.
Antonijević Tošo 1903.*
„Bruić Jovan S.“ 1903.*
Braća H. Mujagić 1913.*
Brnić Jovan S. 1903.*
Didić Husein 1903,* Prokurist: Didić Mehmed.
Drakulić Savo 1914.*
Džananović Hasib eff. 1891.*
Dimić Ilija N. 1894.*
Elezar David 1903.*
Gjurić Petar 1891.*
Hadžimujagić braća 1885* u. Produkt. Der alleinige Inhaber Mehaga Hadžimujagić.
Hadžimujagić Mehmed, Produktenhandel 1908.
Ivanović Vaso 1904.*
Jeličić Jure, Weinhdl. 1905.*
Jelovac Jefa 1911.*
Kabilio Behor 1885.*
Kakeš Smajo 1896.*
Kondić Boško, 1912. Baumaterialien u. Produktenhdl.
Limo Avdo 1906.*
Mehmedagić Atif i Husein 1891,* in Liquidation 1902.
Mujagic H. Latif 1914.*
Mujagic Mustafa 1914.*
Mujagic H. Braća 1911.*
Mulalić Ahmetaga 1907.*
Mulalić Mullo 1912.*
Nikolić J. Nikola 1905.*
Nikolić Petar J. 1891.* Eigentümer: Petar Nikolić Lalić.
Pamučina Risto 1891.*
Pavrita Tereza 1914.*
Pesach David J. 1903.*
Rudanović H. A. 1909.*
Sčeta Mustafa Hadži 1913* u. Zwetschken.
Spasojević Kosta 1892.*
Srpska centr. Danka za B. & H. d. d. Filiale 1913.
Širbegoć braća 1902.* Filiale (Tešanj Hauptniederlage).
Vaso Ivanović 1904.*
Vojković Gjuro 1908.*
Trifković Simo, 1912 Bäcker u. Mehlhdl.
Turkić Mahmut 1897.*

Doborovci.

(Bez. Gračanica — Kr. Tuzla.)

Aliefendić Alija 1904.*

Dobošnica-Halilbašići.

(Bez. u. Kr. Tuzla.)

Muratović Mujo 1913.*

Dobra voda.

(Bez. Dervent — Kr. Banjaluka.)

Iličić Manojlo 1913.*

Dobromani.

(Bez. Trebinje — Kr. Mostar.)

Perišić Luka 1901.*

Dobrun.

(Bez. Višegrad — Kr. Sarajevo.)

Dizdarević Hasan 1912.*
Dizdarević Jusuf 1901.*
Milovanović Diko 1910.*

Dojčine.

(Bez. u. Kr. Tuzla.)

Kulović Alija. 1914.*

Dokuja.

(Kot.: okr. Tuzla.)

Sechi Alfous 1913.*

Dolac.

(Bez. und Kr. Sarajevo.)

Wolfram Anton 1901, Gastw.,
Wolfram Anton jr., Prokurist.
Ehrenfried Gottlieb 1900, Gerb.
Prva bos. herc. pećara voća i fabrika likera Abr. S. Papo 1903.
Franičević Nikola 1909, trg. vinom.
Mišković Nikola 1911.*

D. Dolina.

(Bez. Bos. Gradiska — Kr. Banjaluka.)

Srpska zemljoradnička zadruga (u. s. n. j.) 1913. Präs.: Anto Kovačević, Vizepräs.: Stipo Budić.
Hrvatska seljačka zadruga 1913.

G. Dolina.

(Bez. B. Gradiška — Kr. Banjaluka.)

Brković Dragutin 1914* i pićem.

Doljani.

(Bez. Stolac — Kr. Mostar.)

Šola Atanasija 1899.*

Domaljevac.

(Bez. Gradačac — Kr. Tuzla.)

„Hrvatska seljačka zadruga sa neogr. jam. u Domaljevcu“ 1912. Predsjednik: Ivan Grgić. Predsjednik ravnateljstva ili njegov zamjenik (jedan član od ravnateljstva. (Kroat. Bauerngenossenschaft.)
Grgić Ivan 1891.*

Gor. Domaljevac.

(Bez. Gradačac — Kr. Tuzla.)

Jelečević Ivo 1902.*
Gregorović Gavro 1891.*

Dračevo.

(Bez. Stolac — Kr. Mostar.)

Pilatić Mara 1903* und Schankw.
Semiz Mijat 1913.*

Dragaljevac Sred.

(Bez. Bjelina — Kr. Tuzla.)

Ghega Gjoko 1904.*

Dragalovci.

(Bez. Tešanj — Kr. Banjaluka.)

Dragelji.

(Bez. Bosn. Gradiška — Kr. Banjaluka.)

Trivić Lazar 1908.*
Draguić Podovi (Bez. Varcar-Vakuf).
Buhovac Sava 1911,* Filiale.

Dragovići.

(Bez. Prnjavor — Kr. Banjaluka.)

Srpska zemljoradnička zadruga (u. s. n. j.) 1912. Direktor: Damjan Djurica.

Dragotinje.

(Bez. Priedor — Kr. Banjaluka.)

Rodić Stane naslj. 1904.**

Draksenić.

(Bez. Bosn. Dubica — Kr. Banjaluka.)

Raggibbeg Djinić 1906,* Filiale, (Hauptniederlage Gradina.)

Drežnica.

(Bez. Mostar — Kr. Mostar.)

Pera udova Krešić 1913.

Drinača.

(Bez. Srebrenica — Kr. Tuzla.)

Pašalić Ibrahim 1898.*
Pašalić Hasim 1889.*

Drinovci.

(Bez. Ljubuški — Kr. Mostar.)

Šimić Mato pok. Luke 1902.*
Glavaš Mate 1912.*
Tomas Jakov 1904.*
Nujić Mate 1913.*
Simić Stipan pok. Luke 1914.*
Mijić Mato 1913.*

Drinsko.

(Kr. Sarajevo — Bz. Višegrad.)

Bulić H. Salihbeg 1912.*
Dolovac Ibro 1911.*
Salić Meho 1914.*

Drugovići.

(Bez. Prnjavor—Kr. Banjaluka.)

Simić Alekso 1905.*

Drvar.

(Bez. Petrovac — Kr. Bihać.)

Babić Gjorgjo 1907.*
Bosnische Forstindustrie-Akt.-Gesellschaft Otto Steinbeis, Zellulosefabrik 1905.
Cabić Mitar O. 1912.*
Kalaba Risto 1911.* Konkurs.
Mandić Milan 1907.*
Kozomarić Savo 1912.*
Puškarević Braća, podružnica 1911.* Hauptsitz in Livno.
Stanišić Dušan K. 1914.*
Trivunović Miloš 1910.*
Trninić Dmitar 1907.*
Wyszatycki Felix 1911.*

Bosn. Dubica.

(Bez. Bosn. Dubica — Kr. Banjaluka.)

Arnautović Nurija 1914.*
Bečirović Hasan 1914.*
Bižić Dušan M. 1914.*
Blagojević Ostoja 1901.*
Čaušević Kasim 1914.*
„Cikota braća“ * u. Produkt. 1901.*
Cikota Stevo 1914*, Produktenhdlg.
Ćerić Muharem 1909.*
Delić Hadži Husein 1914.*
Delić Mumin 1914.*
Dizdar H. Mehmed 1884, Spezerei.
„Sinovi Jovo Gajić“ — „Jovo Gajić Söhne“, članovi: Konstantin i Stojan Gajić, Prodhdl.
„Hrvatska seljačka zadruga u Bos. Dubici (zadr. sa neogr. jam.)“ 1912. Spar- u. Kreditgenoss. Präs.: Matija Cink. Vizepräs.: Marko Vučinić. Je einer von diesen zeichnet kollektiv mit einem Direkt.-Mitgliede.
Kaić Risto 1884.*
König Filip 1914.*
Kos Ostoja 1884.*
Kosović Jovo 1914.*
Macura Dragutin 1914.*
„Mataruga i drug“ 1911,“ u. Produktenhdl. Zeichnen: Mojsije u. Ljubomir, jeder selbständig.
Misaljević Braća 1906.*
Misaljević Janko 1892* u. ***
Misaljević Gjorgjo 1909.*
Misaljević Gjorgjo i sin 1914*, u. Landesprod.
Misaljević M. J. i dr.* Zeichnet der alleinige Inhaber Milan J. Misaljević.
Mitraković Braća 1911.*
Pavić Mileva 1909.*
Petrović Dragutin 1914, trg. sa kućom cipelarska radnje.
Perić Hasanaga 1914, Produktenhdlg.
Seferović Ibrahim 1909.*
Starwer Emil 1914, ljekarna.
„Una“, Holzindustrie-Aktien-Gesellschaft. Filiale. Hauptniederl. Budapest.
Vojniković H. Jusuf* i trg. žitom 1909.
Vujasinović Duro 1914, trg. crijepom.

Dubica gornja.

(Bez. Dervent — Kr. Banjaluka.)

Hrvatska seljačka kasa za zajm. i štednju sa neogr. jamstv. 1908.
Odić Ivan T. 1911,* u. Produktenhdl.

Dubica dolnja.

(Kot. Dervent — okr. Banjaluka.)

Dragić Braća 1914.*
Prva srpska zemljoradnička zadruga „Posavina“ u D. Dubici (u. s. n. j.) konst. glavna skupština 8. siječnja 1909. Zadatak: Na temelju uzajamnosti članova unaprediti kredit, privredu i gazdinstvo njihovo. Svaki zadrugar odgovara solidarno i neograničeno. Trajanje neodredjeno. Potpisuju ispod teksta firme predsjednik i njegov zamjenik ili jedan od njih te poslovodja. 8. siječnja 1909 izabrani: predsjednik Mihajlo Ristić, zamjenik Milan Borojević, poslovodja Stevo M. Dragić.
Risto Vujić 1910.*

Dubočac.

(Bez. Derv ent — Kr. Banjaluka.)

Mehičić Huso 1900.*
Petrović Rudja udova 1908.*
Praskić Mato 1909.*

Dubočica.

(Bez. Ljubinje — Kr. Mostar.)

Srpska zemljoradnička zadruga (udruženje sa neograničenim jamčenjem u Dubočici 1913.

Dubovik Alibeg.

(Bez. Krupa — Kr. Bihać.)

Krnetić Pero u. Mile 1907.*

Dubovik turski.

(Bez. Krupa — Kr. Bihać.)

Bobić Mujo 1902.*
Delalić Mustafa 1901.*

Dubovsko.

(Bez. Bihać — Kr. Bihać.)

Carić Dmitar 1908.†

Dubrava.

(Bez. Prnjavor—Kr. Banjaluka.)

Dajlović Jovo M. 1909.*
Haraszim Wojvoda 1904.*
Husedjinović Ahmet 1914.*
Hotić Huso 1914.*
Nanovski Josef 1904.*
Šoše Mato 1914.*
„Wojciech Zięcik“ 1902.*

Dubrave.

(Bez. Brčko — Kr. Tuzla.)

Hrvatska seljačka zadruga sa n. j. 1913. Präs.: Stjepan Tomić. Vizepräs. Ivo Marjanović.

Dolnje Dubrave.

(Bez. Tuzla — Kr. Tuzla.)

Isabegović Ibrahim, Getreide-, Mehl- und Kurzwarenhandlung 1912.

Domanovići.

(Bez. Stolac — Kr. Mostar.)

Čapin Gjordjo 1913.*

Dubrave katoličke.

(Bez. u. Kr. Tuzla.)

Hrvatska seljačka zadruga.

Dubravice.

(Bez. Srebrenica — Kr. Tuzla.)

Savić Stojan 1912* u. Getränk.

Dubrave Gornje.

(Bez. u. Kr. Tuzla.)

Dedić Imšir, trg. sa sitničarijom 1912.

Duge.

(Bez. Prozor — Kr. Travnik.)

Jusić Mustafa 1890.*
Bečir Mustajbegović 1907, Prodhdl.

Dugopolje.

(Bez. Derventa — Kr. Banjaluka.)

Milašinović Braća 1910.*

Dumanjići.

(Kr. Sarajevo.)

Uzičanin Mušan 1911.*

Duži.

(Bez. Trebinje — Kr. Mostar.)

Srpska zemljoradnička zadruga (u. s. n. j.) u Duži. 1913.

Dvorište.

(Bez. Bosn. Dubica — Kr. Banjaluka.)

Kojo Ćelar 1903.*
Pavić Dušan 1914.*

Dvorovi.

(Bez. Bjelina — Kr. Tuzla.)

Prva srpska seljačka zadruga za zajmove i štednju, zadruga sa neogr. jamstvom u Dvorovima.
Tanasić Stevan 1897.*
Druga srpska zemljoradnička zadruga u Dvorovima, udruženje sa neograničenim jamčenjem 1910.

Džakula.

(Bez. Gračanica — Kr. Tuzla.)

Kesić Omer 1886.*
Kulovic Sadik 1913.*

Fatnica.

(Bez. Bileća — Kr. Mostar.)

Kundačina Gjuro 1911, Viehhandel.
Krnjević Mitar 1911.*
Popara Jovan 1901.*
Popara Jefto 1913.*

Fajtovci

(Bez. Sanskimost — Kr. Bihać.)

Čerić Mujo 1907.*

Fazlagić Kula.

(Bez. Gacko — Kr. Mostar.)

Muslimanska zemljoradnička zadruga, udruženje s neograničenim jamčenjem 1911.

Foča.

(Bez. Derven t — Kr. Banjaluka.)

Hrvatska seljačka kasa za zajmove i štednju u Foči, udr. neogr. jamst.

Foča.

(Bez. Foča — Kr. Sarajevo.)

Bakić Jusufaga 1893.*
Braća Caratan 1897, Weinhdlg. Filiale in Goražda. Gesellschafter Nikola u. Jure Caratan. Zeichnet nur Nikola Caratan.
„Drina“ dion. dr. za eksploatiranje šuma 1914. Sjedište društva jest Brod n. Savi a nastana tvrtke za Bosnu i Herc. je Foča. Kao ovozemaljski predst. gosp. Huseinbeg Zulfikarpašić. Temljena glavnica 400.000 K.
Džinalija Hasan 1905.*
Mareka B. nosledjnici Ljekarna u Foči, Mag. Pharm. Balek zakupnik.
Ekmečić Osman 1905.*
Emečić H. Arolan 1912.* Gesellsch. Mustafa u. Tosna Ekmečić, zeichnet nur Mustafa.
Gerstl Samuel 1905, Gastw.
Gjonlagič Mehmed i Hasan 1894.* Zeichnet jeder für sich.
Grgurević Luka 1908,* Mehlhdl.
Glodjajić Braća N.* Gesellschafter Vladimir, Simo und Miloš. Zeichnet nur Vladimir.
Hadžialić Bećir 1893.
Hadžimešić Mehmed 1895.
Hajrić Derviš 1911.*
Hanjalić Ahmet 1892.*
Hanjalić Husein 1913.*
Hasić Ahmetaga 1905,* Prodhdl. u. Viehhdl.
Hatibović Avdaga 1893.*
Jeremić Aleksie 1905.*
Jeremić Jovo 1905.*
Jovo Jeremič i drugovi 1913. Gesellschafter: Jeremič Jovo, Hadžionković Milan, Mazić Nikola, Grgurević Luka u. Handelsfirma Popadić Gjorgjo i Vasilije aus Foča. Zeichnen: kollektiv, von Mitgliedern je zwei.
Kadribegović Edhem 1905.*
Karahasanović Šerif 1905.*
Karahodža Musan 1905.*
Karavdić Avdo 1905.*
Kujundzic Braća 1905.* Gesellschafter Vasilija u. Pero Kujundzić. Zeichnet jeder für sich.
Muslimanische Kreditbank, Akt. Gesell. 1911. Fil. in Goražda.
Muslimanska štedionica u likvidaciji u Foči (Zadruga sa ograničenim jámstvom). Potpisuju dva člana ravnateljstva.
Letić Rešid 1911.
Drakula Rade 1913.*
Njuhović Uzeir 1910.*
Oković Omer 1905.*
Ognjenović Jeftan 1910.*
Pandur Mehmed 1909.*
Pilav Huseinaga, Militärlieferant 1905.
Popadić Gjorgjo i Vasilije 1911, zeichnet jeder.
Schlamp Filip 1912, Gastw. u. Delikatessen.
Selimović Ibrahim 1905.*
„Serbische Bank und Sparkassa A.-G. in Foča“ 1911. Verwaltungsausschuß: Gjorgjo H. Vuković, Vlade H. Vuković, Simo Glogjajić, Todo Kočović, Negjeljko Davidović, Aleksije Jeremić. Prokurist: Nikola Kočović. Gjorgjo T. Hadži Vuković. Zeichnen: je zwei von diesen, oder 1 von diesen und 1 vom Verwaltungsausschuß ermächtigter Beamter — stets kollektiv. Prok.: Nikola Kočović.
Sirbubalo Salih i Mehmed 1900. Zeichnet Salih.
Sokolović Simo i sin. Gesellschafter Simo und Peter. Zeichnet jeder. 1910.*
Sokolović Timota 1891.
Starović Savo 1911, Uhrm. u. Glaser.
Šukalo Muhamed 1900.*
Tafro Muhamed 1891.
Tafro Mustafa S. 1907.*
Tomašević Simo 1891.
Tomašević Tane 1891.

Tošović Risto i sinovi 1909.* Gesellschafter: Risto Konstantin und Vladimir Tošović. Zeichnet jeder.
Vinšálek Alois 1911, Gastw. u. Selcher.
Vuković H. Nike sinovi.* Gesellschafter Milan und Vasilj.
Vukovića H. Sime sinovi 1902. Gesellschafter Gjorgjo, Niko, Dimitrije Hadži Vuković. Zeichnet nur Gjorgjo.**
Vuković Todo Hadži 1891.*

Fojnica bei Gacko.

(Bez. Nevesinje — Kr. Mostar.)
Basor Jovo & Komp. 1899.*
Basor Jovo S. 1909.*
Guzina Milovan 1898.*
Guzina M. i Kumić 1913. Članovi Milovan Guzina i Vaso Kunić. Svaki zastupa i potpisuje.
Milović Stevan 1885.*
Srpska zemljoradnička zadruga, udruženje sa neograničč. jamč. 1911.

Fojnica.

(Bez. Fojnica — Kr. Sarajevo.)
Alaupović T. Ivo i braća 1912. Gesellschafter Alaupović J. T., mdj. Alaupović Marko und Frano. Zeichnet Ivo T. Alaupović.
Alaupović Franjo i sinovi 1912. Gesellschafter Frano, Ivo te Andrija Alaupović. Zeichnet jeder für sich.
Bergdirektion des oberungar. Berg- u. Hüttenwerkes, A.-G.
Čohadžić Fehim 1893, Holzhändler.
Iličić Niko 1911.*
Ilić Anto 1900.*
Kalamut Ivo 1911. Silberw.
Karahmet Latif 1912.*
Kulier Marko 1898.*
Kulijer Ivo 1893.*
Mordo Alkalay i braća 1908.* Gesellschafter Mordo Alkalay, und Avram Alkalay. Zeichnet jeder für sich.
Muderizović Hakija i sinovi 1911.* Zeichnen: Hakija, Avan u. Arif, jeder.
Saliagić Edhem 1901.*
Braća Salihagić 1894. Gesellschafter: H. Nezir und Ibrahim Salihagić. Zeichnet bloß H. Nezir.
Hrvatska gospodarstvena zadruga sa neograničč. jamstv. 1911.
Tulnjević Avdo i sinovi 1911.* Zeichnen: Avdo, Hafiz, Ibrahim, Sulejman u. Reuf, jeder.
Vreto Ahmet i drug. Gesellschafter Ahmet u. Mujo Vreto. Zeichnet nur Ahmet Vreto mit türkischem Stempel.

Franz Josefsfeld.

(Bez. Bjelina — Kr. Tuzla.)
Bäuerlicher Spar- und Darl. Kassenverein f. d. Deutsche Kolonie 1914.
Leitenberger Martin 1913* u. Sodawasserfabrik. Eigentümer Christian Leitenberger.

Gabela.

(Bez. Stolac — Kr. Mostar.)
Gulić Risto J. 1911* u. Getränke.

Gacko.

(Bez. Gacko — Kr. Mostar.)
Begović Ahmet 1914.*
Bijedić Hrusto 1911.*
Bilić J. Risto 1903.*
Bukvić Spasoje.*
Govedarica Gjordjo Jak. 1899.*
Govedarica Vidak 1901.*
Hadžić Nuham 1910, trgovac marvom, žitom i sjenom.
Hrustanović Bećiraga 1909.*
Kapičić Halil 1910.*
Kekić Mile 1899.*
Miletić Mićo 1885.*
Muslimanska zemljoradnička zadruga (s. n. j.) u Gacku 1913.
Pičeta Jeftan 1899.*
Popović Lazar (Kljenti) 1899.*
Popović Mile 1899.*
Pošković Ibraga 1914.*
Sarić Arif 1899.*
Serbische Sparkassa A.-G. in Gacko 1911.
Svrdjin Alba 1886.*
Tanović Alija 1914.*
Zvizdić Mujaga 1914.*

Gajevi.

(Bez. Prnjavor—Kr. Banjaluka.)
Kozbur Ivan 1905.*

Galipovci.

(Bez. Prnjavor—Kr. Banjaluka.)
Huskić Alija 1909.*

Gare.

Bez. Maglaj — Kr. Tuzla.)
Džuvić Alif 1914.*
Djerzić Mustafa 1914.*

Gareva.

(Bez. Gacko — Kr. Mostar.)
Srpska zemljoradnička zadruga u. s. n. j. Präs.: Stepan Gjuričić, Vizepräs.: Jovan Stojanović.

Gaštica.

(Bez. Gradiška—Kr. Banjaluka).
Kukavica Jovica 1914.*

Gat.

(Bez. Gacko — Kreis Mostar.)
Trbović Mile 1911.*

Gata Turska.

(Bez. Bihać — Kr. Bihać.)
Delić Husein 1907.* Zweigniederlassung in Srbljani, Bez. Bihać.
Pašić Salkan 1908.*

Gerzovo.

(Bez. Varcar-Vakuf — Kr. Travnik.)
Novaković Stevan 1899.*

Gjurgjevik.

(Bez. Tuzla—Kr. Tuzla.)
Pavlović Stipan 1902.*

Glamoč.

(Bez. Glamoč — Kr. Travnik.)
Babić Pero 1890. Gemischtwarenh.
Berberović Mustafa 1908.
Bosnić Murat 1895.*
Džajo Jozo 1886.*
Filipović Džaferbeg i brat.*
Filipović Šemsibeg 1901. Gemischtwarenh.
Gasal Alija 1904.*
Gasal Arif & Mujo 1890.* Filiale der in Livno befindlichen Hauptniederlassung.
Gasal Salih 1904.**
Gavrić Jefto & Gavro 1895.*
Janković Niko & Luka 1894.* Filiale in Prekaja.
Janković Ilija 1899.*
Krstanović Ilija i Jovo 1886.*
Mujčinović Meho 1907. Kolonialwarenh.
Naerlović Jovo 1895.*
„Parna pilana i mlin Jovo Krstanović & Luka Avram“ 1909.
Radeta Marko 1904.*
Raško Suljaga 1895.*
Seremet Hafiz Derviš 1904.*
Stajičić Ilija 1886.*
Švraka Arif 1901.*

Vitić Filip 1885.*
Vujičić Gjorgjo 1907. Gemischtwarenh.
Vujinić Teodor 1886.*

Glamočani.

(Bez. Gradiška—Kr. Banjaluka.)
Račić Gjuragj 1914.*

Glasinac.

(Bez. Rogatica — Kr. Sarajevo.)

Glavatičevo.

(Bez. Konjica — Kr. Mostar.)
Radulović Simo 1902.*

Glavičica.

(Bez. Zvornik—K. Tuzla.)
Kovačević Vuk 1906.* u. Landesprodukt.

Glinica.

(Bez. Cazin — Kr. Bihać.)
Čučković Marija 1914.*
Karanović Gjoko Milin 1911.*
Ostojić Ilija 1911.*
Srpska zemljoradnička zadruga 1912.

Glinje.

(Bez. Bjelina — Kr. Tuzla.)
Suljo H. Ibrahimović 1890.

Glogovac.

(Bez. Cazin — Kr. Bihać.)
Hasan Smajlović, trg. blaga 1914.

Glogovac.

(Bez. Prnjavor—Kr. Banjaluka.)
Bende Bela 1914.*
Kotzo Suzana 1904.*
Molkereigenossenschaft in Glogovac-Schutzberg (G. m. b. H.) 1914.*
Stanković Tomo 1903.*

Glumina.

(Bez. Zvornik — Kr. Tuzla.)
Karić Hasan 1904.*

Gmionica.

(Kotar Derventa — okr. Banjaluka.)
Srpska zemljoradnička zadruga v Gmionici (u. s n. j.). — Konst. gl. skupština 26. travnja 1909. Zadatak: Na temelju uzajamnosti članova unaprediti kredit, privredu i gazdinstvo. Svaki zadrugar odgovara solidarno i neograničeno. Trajanje neodredjeno. Potpisuju ispod teksta firme predsjednik i zamjenik ili jedan od njih, te poslovodja. 26. travnja 1909 izabrani: Predsjednik Damjan Patković, zamjenik Jovo Krstić, poslovodja Jovo Danilović.

Gnojnice.

(Bez. Mostar — Kr. Mostar.)
Kovačina Stevan i Mirko 1913,* vinarska radnja, podp. i zastupa svaki za se.

Gnojnica.

(kot. i. okr. Tuzla.)
Softić Ahmet 1913.*

Godjević.

(Bez. Srebrenica — Kr. Tuzla.)
Jeremić Miloš 1901.*

Gojčin.

(Bez. Vlasenica — Kr. Tuzla.)
Kulović Alija 1913.*
Uščuplić Alija 1901.*

Golubić.

(Bez. Bihać — Kr. Bihać.)
Atijas Jakob R., Holzsägenwerkhandlg. 1906.
Memagić Smajo 1906*.
Pašić Mujo, Getreide-, Leder- u. Viehhandlg. 1906.

Goražda.

(Bez. Čajnica — Kr. Sarajevo.)
Bogdanić Ibro 1898.
Čehović H. Avdija 1912. Eigent. die Erben: Abdurahman, Fatima u. die minderj. Ibrahim, Mustafa, Munib u. Habiba. Zeichnet bloß Abdurahman Čehović.
Celin Franjo 1907, gostiona.
Deval Rico 1898 Gastw.
Droca Petar 1912.*
„Drina" Rašidkadić eff. Ibrahim i drugovi 1913. Gesell. Rašidkadić, Ibrahim, Kuljuh Mehmedbeg, Mustajbeg, Sierčić aus Goražda, Perendija Milan aus Čajnica, Filiale in Čajnića. Društvo će prama trećim osobama obvezno zastupati Ibrahim eff. Rašidkadić i Milan Perendija, svaki posebno.
Eskenazi Binjo 1898.*
Gaon Mordehaj 1891.*
Harlač Sajta 1896.*
Harlač Salko Šehović 1891.
Hotel Horwath (Anton Horwath) 1914.
Jecewicz Eduard 1896, Apotheker.
Jovanović Risto 1910*.
Kamenica Edhem 1901, Spezereihdlg.
Kreisz Josef 1891, Gastw.
Kuljuh Dervišbeg 1890.*
Kuljuh Mehmedbeg 1910.
Mašala braća Mustafa i Ibrahim 1911.* Zeichnet bloß Ibrahim.
Mičović Mičo 1910.
Moldovan Abel 1898, Schuhmacher.
Mujkić Fehim 1885.*
Muslimanska kreditna banka d. d. Filiale 1913.
Nikolić Risto 1898, Bäcker.
Obradović Simo 1905* ††.
Omeragić Arif 1890.*
Rašidkadić Ibrahim eff. 1904, Melhdlg.
Samokovlija Mošo 1894.
Šehović Salko Harlač 1891.
Sijerćić Mustajbeg 1911.*
Sijerčić Asimbeg 1898.
Slomović Djenisije 1901.*
Stojanović Vlado i Ostoja 1911.* Zeichnet jeder selbständig.
Sunja H. Mustafa 1890.*
Tisi Jovo 1898, Tischler.
Trifković Svetozar 1910.*
Vasović Jefto 1884.*
Vitorović Aleksa i Ljubomir 1912, Branntweinhdl. u. Speditionsgesch.

Gorica.

(Bez. Ljubuški — Kr. Mostar.)
Petar Kordić 1913.*

Gorica.

(Kot. Brčko — okr. Tuzla.)
Hrvatska seljačka zadruga 1913.

Gorica.

(Bez. Livno — Kr. Travnik.)
Hrvatska težačka udruga za zajmove i štednju na Gorici kod Livna (u. s. n. j.) Predsjednik fra Bernadin Šarić.

Gorjevac.

(Bez. Bihać — K. Bihać.)
Atijas Sivićo R. 1906*.

Gostovici.

(Bez. Maglaj — Kr. Tuzla.)
Jovanović Luka 1914.*

Grab.

(Bez. Gacko — Kr. Mostar.)

Lazar Maastilović 1913.*

Grab.

(Bez. Ljubuški — Kr. Mostar.)

Ivan Hrstić p. Jure 1913.*

Grab.

(Bez. Trebinje — Kr. Mostar.)

Spaić Vaso 1803, Getränkehdl.
Kojović Simo 1910, Weingrhdl.

Grabova.

(Bez. Travnik — Kr. Travnik.)

Krujić Avdo 1912.*

Grabovica.

(Bez. u. Kr. Tuzla.)

Andrić Bono 1914.†
Bosankić Mijo 1914.†

Grabsko turske.

(Bez. Gračanica — Kr. Tuzla.)

Mujaković Meho 1904.

Gračanica.

(Bez. Gacko — Kr. Mostar.)

Srpska zemljoradnička zadruga u Gračanici, kotar Gacko (udruženje s neogr. jam.), 1911. Bauerngenossenschaft.

Gračanica.

(Bez. Gračanica — Kr. Tuzla.)

Abdaga H. Prohić 1910.
Adam Džebić 1910, Wagner.,
Blagojević Damjan 1885.*
Blagojević Jovo 1901.*
Čerimagić braća 1912.* Zeichnet Hakija.
Danon David J. 1910.
Danon Isak Rafael 1907.*
Danon Mojse Sadik 1885.*
Gärtner Alexa & Comp. 1911.*
Hadžić Mustafa 1897.*
Halibegović Braća 1908.*
Herceg Smajo 1904.*
Hifziefendić Hasib 1913.***
Hifziefendić Mahmutaga i sinovi 1911.*
Ivanišević Pero S. 1885.*
Ivanišević Savo S. 1905.*
Ivanišević Stanko 1903.*
Ivanišević Tošo S. 1911.
Jeftić Alba 1901.* Prokurist Jovan Jeftić.
Kolaković Ilija 1907.*
Kučukalić Mujaga 1901.*
Milišić Mihajl 1895.*
Milisavljević Simo 1885.*
Milosavljević Ignjat i sinovi 1904.*
Nedeljković Vaso 1891.*
Nešković Mihajlo 1914.*
Niemczyk St. Johann 1904, Apotheker.
Nikolić i Milosavljević 1911.
Omerbegović Mustafa 1913.*
Papo Rafael 1904.*
Petrović Niko 1885.*
Prohić H. Abdaga 1913.*
Protic S. Dimitrija 1891.*
Stefanović Dimitrija S. 1891.*
Rafael Papo 1898.**
Rešidbegović Braća 1908.*
Rešidbegović Mehmed 1891.*
Rosenspitz Ignatz 1885, Steinbruch.
Serbische Sparkassa (Aktiengesellschaft in Gračanica 1912. Zeichnen je 2 Direkt. Mitgl. oder ein solches mit einem zum Zeichnen ermächtigten Beamten, kollektiv.
Širbegović & Cajić 1908.*
Srpska zemljoradnička zadruga u Boljaniću kotar Gračanica udruženje sa neograničenim jamčenjem 1910.
Srpska zemljorad. zadruga u Kakmužama II. Srpska zemljorad. zadruga u Skipovcu-Mahala Brgjani.
Stević Braća H. 1904.*
Stević Hadži Stevan 1897.*
Stević Hadži Jovo 1897.*
Stjepanović Kosta 1904.*
Sulejmanović H. Braća 1913.
Tadić Jovo 1913.*
Tihić Bećir 1891.*
Trifković Stanko 1901.*

Gračanica.

(Bez. Zenica — Kr. Travnik.)

Hadži Avdo Cogo 1908.*

Gračanica.

(Bez. Bugojno — Kr. Travnik.)

Rustanpašić Mehmedbeg 1907, Gemischtwh.

Gračanice.

(Kotar i — okr. Tuzla.)

Vrtogic Sulejman 1913.*

Gradačac.

(Bez. Gradačac — Kr. Tuzla.)

Anaigl Josip 1884.*
Antonić Gjo gjo 1896.*
Arnautalić Mehmed 1902.*
Bilajac Suljo 1906.*
Gradaščević Hajribeg 1912.* Produktenhdl.
Gradaščević Osmanbeg 1911.*
Gluvačević Marta in Vranjak 1910.*
Hadžiadjulović Ibrahim 1884.*
Hodža Michal 1904, Apotheker.
Ibrahimbegović Hadži Bećirbeg 1884.*
Jašarović Mujo 1902.*
Karačević Agan iz katol. Špionice 1913.*
Klokić Osman in Brijesnica 1910.*
Marenić Vinko 1914.*
Müller Ivo 1910.*
Nezić Nazif 1914.*
Paradžik Mijo, Prud, kot. Gradačac 1913.*
Popović Jovo 1884.**
Salkič Dedo 1890.*
Sendić Sadik 1902.*
Simić Nikola Ž. in Crkvine 1910.*
Srpska zemljoradnička zadruga u Brvniku 1911.
Srpska zemljoradnička zadruga u Grebnicama 1911.
Srpska zemljoradnička zadruga u Slatini Donjoj 1911.
Srpska zemljoradnička zadruga u Tolisi 1911.
Srpska zemljoradnička zadruga u Pisarima 1911.
Stefanović Risto 1902.*

Gradac.

(Bez. Derwent – Kr. Banjaluka.)

Bernatović Stipo 1909.*

Gradina.

(Bez. Bosn. Dubica — Kr. Banjaluka.)

Gošić Stana udova 1909.*
Ragibbeg Džinić 1901.*

Bosn. Gradiška.

(Bez. B. Gradiška — Kr. Banjaluka.)

Alagić H. Osman 1897.* u. **
Avdić Ale 1909.* i marvom.
Bečirević Zaim i Adem 1901, Getrdhdl.
Bošković J. A. 1900.* Eigentümer: Jelena Bošković. Opankenhandel.
„Bosančić Gjuro“ Eigentümer: Gjorgjo Bosančić 1884, Spezerei.
Bošnjak Avdo 1892.* Hauptniederlage.
Braća Vujičić 1905.* Javni članovi i vlastnici Gjorgjo i Savo Vujičić. Potpisuje samo Savo Vujičić.
Bellina Fratelli 1909.*
Čatić Hadži Ahmet 1909.*

Čutić Ana 1909, Spezerei.
Davidović Dimitar 1914.*
Davidović Kosta 1909.*
Dukić Jovo 1901.* u. Gasth.
Elijan Irena 1914.*
Gjurić R. Gjorgjo 1884.** Prod.
Gvozdenović Lazar 1914.*
Gerzić Hasan sin Muharemov 1914.*
Hodžić Mustafa Zuhdi 1909.*
Hodžić Redžep 1914.*
Hodžić Osman 1895.*
Hodžić Vehbija 1909.*
Hrvatska štedna veresijska zadruga s. ogr. j. 1913.
Ilić Pero 1914, trg. kožom i obučarskom radnjom.
Katusić Ilja 1904.* u. Fleischh.
Katušić Nikola 1909*.
Knežević Stevo 1909, Holzhdl.
Konjić Savo 1886, Prodhdl. u. Bäcker.
Kolarjević Jefto 1914.*
Kovačević Jovo i Marko 1914.*
Ljović Jakov 1914, trg. speceraja i duhovitog pića.
Livnjak Santić Selim 1909.*
Ljubojević Jovanka 1909, trg. drvima.
Majdanac Ćamil 1914.*
Merdanović Hadži Mahmud 1914, vlastnik gvoždžarske radnje.
Mulina Gajo 1914, trg. bakalske radnje i mehane.
Malić Gjorgje 1903.* u. **
Maločić Savo, kazandžija i trgovac bakrenim sudjem 1909.
Milivojević Lazar, 1909* i marvom.
Mulalić Meho 1903, Frucht- u. Eierhdlr.†
Petrović Rade G., trgovac drvima.
Popović Petar 1884.*
Pračić H. Dedo 1885.*
Prčić Tešo 1897.*
Prvo bosansko agenturno i komisionarsko družtvo Gjorgjo Kovačević i Teofil Vučenović u. Bos. Gradiški 1901. Agentur und Kommissionsgeschäft.
Rakić Stojan 1914, trg. i vlast. obučarske radnje.
Ratković Pavle 1910.*
Remeta Šimo 1901.* u. Bäcker.
Šabić Bečir, trg. daskom i ostalim drvenim materialom 1914.
Sabljić David 1884. *, Aussch. u. Schweinehändler en gros u. Getreide.
Sokol H. Ibrahim 1884, Produktenhdl.
S. A. Subotić 1884.*** Eigentümer.
Subotić Tihomir, trgovac specerajstvom i mješovitom robom 1909.
Spitzstein & Zierer 1914.
Šarić Stevo 1891. * u. Aussch.
Topić Osman 1914.*
Todić Gjorgjo 1892.*. Eisen u. Porzellanwaren.
Todić Pero 1896. *, ** u. Kleiderh. Eigent.: Draginja verw. Todić, für ihre mdj. Kinder. Sie zeichnet selbst.
Topić Hasib 1900. * Prod., Bäcker u. Müller.
Varjačić Stephan plem. 1893, Apotheker. Eigent. Stephan pl. Varjačić.
Vasić Nikola M. 1902.*
Vasić Kosta 1895.* u. en gros. Eigent.: Savka verwitw. Vasić, für ihre mdj. Kinder. Zeichnet selbst.
Vehabović Osman, trg. drvima 1909.
Vidović i Kovačević 1908, Agent u. Komm. Gesch. Članovi Vaso Vidović i Gjorgje Kovačević.*

Gradnići.

(Bez. Mostar — Kr. Mostar.)

Hrvatska seljačka blagajna za zajmove i štednju, zadr. sa neogr. jamstv., 1911.

Grahovo.

(Bez. Livno — Kr. Travnik.)

Dobrijević Ilija 1891.*
Grčić Ilija 1899.*
Radlović Jovan 1907.* †
„Braća Jovanović" 1899.*
Šabić Brüder 1900.*
Novaković Špiro 1908.*

Grbavci.

(Kot. Bosn. Gradiska — okr. Banjaluka).

Babić Milan 1908.* Ausschank u. Spezerei.

Grbeta.

(Bez. Brčka — Kr. Tuzla.)

Gajić Blagoja 1894.*
Gajić Gojo trg. marvom 1913.

Grebnice.

(Bez. Gradačac — Kr. Tuzla.)

Hrvatska seljačka zadruga za zajmove i štednju, z. s. u. j (Kroat. Bauerndarlehens- u. Sparkassa G. m. u. H.) 1912.
Srpska Zemlj. zadruga 1911.

Grkovci.

(Bez. Livno — Kr. Travnik.)

Majstorović Jakov 1907.
Nenadić Marko 1907.†

Gribidol.

(Bez. Srebrenica.)

Janković Mitar 1913.*

Grivnice.

(Bez. u. Kr. Tuzla.)

Rahmanović Osman † * Filiale.

Grude.

(Bez. Ljubuški — Kr. Mostar.)

Čale Ivan pk. Frane 1913*.
Braća Ćorluke 1907.*
Hrvatska seljačka kasa za zajmove i štednju (zadruga s neograničenim jamstv.) 1910.

Guča Gora.

(Bez. und Kr. Travnik.)

Hrvatska seljačka zadruga za zajmove i štednju u Gučoj Gori (zadruga s neogr. jam.), 1911. Kredit- u. Spargenoss. Präs.: Fra Marijan Duić.
Lovrinović Ivo 1908, Spezereigesch.

Gudavac

(Kot. Bos. Krupa — okr. Bihać.)

Srpska zemljoradnička zadruga udruženje s neograničenim jamstvom 1913

Gumjera.

(Bez. Prnjavor. — Kr. Banja Luka.)

Woiciech Dubiel 1902.*

Gušte.

(Bez. Gradačac — Kr. Tuzla.)

Mitrović Luka 1902.*

Gusteri.

(Bez. Zvornik — Kr. Tuzla.)

Matić Risto 1904.*

Gvozdenović.

(Bez. u. Kr. Tuzla.)

Tuhimović Bajro, Getreide- u. Kurzwhdl.

Gvoždjani.

(Bez. Fojnica — Kr. Sarajevo.

Čohadžić Abid 1901.*

Hadžići.

(Bez. und Kr. Sarajevo.)

Hadži Mehtić.
(Bez. Prijedor—Kr. Banjaluka.)
Babić Ljubica 1909.*
Radivojac Nikola i brat 1906.*

Hajderovci.
(Bez. B. Dubica — Kr. Banjaluka.)
Balaban Božo 1914.*

Halilovci.
(Bez. Sanskimost—Kr. Bihać.)
Počuć Miloš 1907.*

Han-Compagnie Vitez.
(Bez. und Kr. Travnik.)
Pinto David M. 1911, Handelsfirma, Filiale.
Pinto Josef B. 1911.*
Rütgers Guido 1899, Imprägnierungsanstalt und Holzpflasterungsgeschäft. Filiale der Wiener Hauptniederlassung.
Schucany Giovani 1900, Produktenhändler.

Han Ploča.
(Bez. Krupa — Kr. Sarajevo.)
Kaper Risto R. 1902 u. Branntwhdl.

Hasanbega Jasenica.
(Bez. Krupa u. Kr. Bihać.)
Bišćević Hrustanbeg 1910.*

Hašani.
(Bez. Bosn. Krupa — Kr. Bihać.)
Novaković Stojan L. 1910.*
Srpska zemljoradnička zadruga u Hašanima (udruženje s neograničenim jamčenjem); landwirt. Genoss. Präs.: Stojan Novaković.

Holibe Turske.
(Bez. Dervent — Kr. Banjaluka.)
Bajrić Murlo.
Havić Mustafa.

Holjujak.
(Kr. Sarajevo.)
Džafić Osman 1912.*

Homolj.
(Bez. Fojnica — Kr. Sarajevo.)
Petrović Ivan 1905.* †† Zeichnet der Eigentümer: Petar Petrović.

Hrasnica.
(Bez. u. Kr. Sarajevo.)
Pamučina Drago 1890.*
Trklja Ilija 1912.*

Hrasno.
(Bez. u. Kr. Tuzla.)
Hujdur Meho 1913.*

Hreša.
(Bez. u. Kr. Sarajevo.)
Mušić Hasan 1911, Viehhdl.

Hrg.
(Bez. Maglaj — Kr. Tuzla.)
Stakić Vasilije 1914.*

Hripavci.
(Bez. Ključ — Kr. Bihać.)
Rešid Zukanović 1907, Getreide- und Viehhandlg.
Husein Sejarić 1907.*

Hrvaćani.
(Bez. Prnjavor—Kr. Banjaluka.)
Radanović Simeon 1905.*
Richtermoc Franz 1914.*
Swajkowski Ilija 1909.*

Gornji Hrgovi.
(Bez. Gradačac — Kr. Tuzla.)
Marojević Mato 1902.*

Hrustovo.
(Bez. Ključ — Kr. Bihać.)
Merdanović Osman Hodža 1903.*

Hum.
(Bez. Trebinje — Kr. Mostar.)
Maslač Ivo 1909, Gastw.
Adžović Gjorgjo 1911.*

Humac.
(Bez. Ljubuški — Kr. Mostar.)
Kovač Grgo 1902.*
Hrvatska seljačka kasa za zajmove i štednju, zadruga s neogr. jamstv., 1911.

Humeci.
(Bez. Brčko — Kr. Tuzla.)
Osman Muratović umrl. Mustafa 1914.*

Humići.
(Bez. Ključ — Kr. Bihać.)
Hamedović Osman 1912.* Konkurs.

Humilišani.
(Bez. Mostar — Kr. Mostar.)
Alaga Vejzović 1912.

Ilidža.
(Bez. und Kr. Sarajevo.)
Martinčević Pero 1908, Gastw.
Klemens Johann 1913, Gastwirt.

Ilova velika.
(Bez. Prnjavor—Kr. Banjaluka.)
Kovačević Filip 1909.*
Stojić Savan 1909.*
Trivalić Vukašin 1909.*

Imljani.
(Kot. Kotorvaroš — okr. Banja Luka.)
Jovetić S. i Tomić 1910.*
Srpska zemljoradnička zadruga u Imljanima (u. s. n. j.)

Inodjol.
(Bez. Prnjavor — Kr. Banjaluka.)
Hadžijusufović Mustafa 1911.*

Ivanica.
(Bez. Trebinje — Kr. Mostar.)
Duper Ilar 1910.*

Ivanjska.
(Bez. und Kr. Banjaluka.)
Jovanović Anto 1910.*
Klečina Marko 1910 trg. drvima.
Teinović Rade 1893,* u. Produktenhdl.
Todorović Mile 1895.*

Izačić-Prnjavor.
(Bez. Bihać — Kr. Bihać.)
Delić Mustafa 1906.*

Izačićgrad.
(Bez. Bihać — Kr. Bihać.)
Ibrahim Lalić 1907.*

Jablanica.
(Bez. Maglaj — Kr. Tuzla.)
Abadžić Pajo 1913, Produktenhdlg.

Jablanica.
(Bez. Bosn. Gradiška — Kr. Banjaluka.)
Koprenović Niko 1900.* Prod.
Gjurić Gjorgjo R. 1902** u. Produkte.

Jablanica.

(Bez. Konjica — Kr. Mostar.)

Arapović Vjekoslav 1913.*
Bjelica Milan 1907* u. Prod.
Jefto Popović 1889.*
Mihać Gligo 1899.*
Mihać Jovo 1913.*
Zeco Ibrahim 1913.*

Jabuka.

(Bez. Čajnica — Kr. Sarajevo.)

Ikonić Ljuboje 1898, Gastw.

Jajce.

(Bez. Jajce — Kr. Travnik.)

Andjukić Ivo 1910* u. Gastwirt.
Altarac Jako 1910.††
Altarac J. Salomon 1905.*
Andjić Jozo 1904.*
Arapović Hadži Mehmed 1895.*
Arapović H. Salihaga 1910, sitničar.
Bilan Mijo 1900, Produktengeschäft.
Bosnische Elektrizitäts-Aktiengesellschaft 1897.
Chernitzer Karl 1900, Apotheke
Delić Risto R., Manufakt. und Spezereigesch. 1912.
Engel Jakob 1900.*
Engel Sandor 1906. Spezereiw.
Emineſendić Mujo 1907.*
Filipović Josip i sinovi 1907.*
Gostinčar Ludwig 1904, Gasth.
Grof Martin 1907, Agent u. Komm. Gesch.
Hrvatska banka, d. dr. u Travniku, podružnica Jajce 1912.
Hrvatska seljačka zadruga s. n. j. u Jajcu 1912. Presjed. Fra Stipo Nevistić.
Kapetanović Mahmutbeg 1900.* †
Karić Mujo 1910.*
Krpo Muharem 1910.*
Manolo Ivan 1900, Weinhandlg.
Matekalo Cvjetko 1891.*
Matekalo našljednici Jerke 1901, Produkten u. Spiritushandlg.
Osmanović Hadži Braća 1908.*
Pribitzer Josef 1905, Hotelier.†
Saračević Šerif 1886.*
Salom D. Jakob 1886.*
Salom Daniel D. 1908.*
Toth Johann 1905, Hotelier.
Zjajo Hadži Muharem 1907.*
Žužić Zuhdi eff. 1910, Spezereihandlg.

Jakeš.

(Bez. Derventa — Kr. Banjaluka.)

Gradaščević Mustajbeg** i zemalj. proizvodima 1909.

Jaketići.

(Bez. Srebrenica — Kr. Tuzla.)

Malešević Stojan 1913† u. Prod.

Jakubovci.

(Bez. Banjaluka — Kr. Banjaluka.)

Pečanac Lazar 1902.*

Janja.

(Bez. Bijeljina — Kr. Tuzla.)

Alibegović Emin 1890.*
Baić Pero 1904.*
Grbić Nikola 1899, Bäcker.
Huremović Adem 1911.*
Huremović Alija 1890.*
Huremović Hajo 1901.*
Muharemović Hadži Ibrahim 1911.*
Muharemović Omer 1884.*
Nurija H. Abdić 1910.*
Papo Josef 1885.*
Rešić Uzičanin Hadži Dahmo 1884.*
Skokić Mehaga 1913.*
Spasojević Kosta 1884.*
Stjepanović Risto i Diko 1894.
Teočanin Mustafa 1890.***
Velagić Gjulaga 1885.*
Vujović Gjuro 1901.*

Janjari Srpski.

(Bez. Bjelina — Kr. Tuzla.)

Manojlović Risto 1894*, früher in Bijeljina.

Janjari turski.

(Bez. Bjelina — Kr. Tuzla.)

Dzamić Hadži Junuz 1885.*
Novaković Jovo 1901,* übersiedelt nach Bijeljina.
Omerović H. Ibrahim 1901.*
Salibegović Šemso 1885.*
Valjevac Osman 1898.*
Korajkić Mehmedaga 1901.*
Stefanović Alexa 1906.*

Janjila.

(Bez. Bos. Petrovac — Kr. Bihać.)

Solomun Dimitrije 1912.*

Jasen.

(Bez. Trebinje — Kr. Mostar.)

Traparić braća 1911* u. Getränke. Gesellschafter: Todor u. Spaso. Zeichnet bloß Spaso.

Jasenica.

(Bez. Trebinje — Kr. Mostar.)

Gojšina Stevo 1910, Spezereiwarenhändler.
Vlačić Trifko 1910.*

Jasenica turska.

(Bez. Bosn. Krupa. — Kr. Bihać.)

Megjedović Jusuf 1911.*
Sedić Huse 1912.*

Jasenovi potoci.

(Bez. Varcar Vakuf, kot. Travnik.)

Milojević Marko 1907.*

Jazovac.

(Bez. Bosn. Gradiška — Kr. Banjaluka.)

Jejinovlug.

(Bez. u. Kr. Tuzla.)

Tadić Petar 1914.†

Jelačići.

(Kr. Sarajevo.)

Demir Halil 1912.*

Jelašinovci.

kotar Sanskimost okr. Bihać.

Srpska zemljoradnička zadruga udr. s. n. j. 1912.

Jelah.

(Bez. Tešanj — Kr. Banjaluka.)

Mikolajewicz Albina 1901,* u. Gastw.

Jelaška.

(Bez. Kladanj, kot. Tuzla.)

Trakić Ibrahim 1914.*

Jelićka.

(Bez. Prijedor — Kr. Banjaluka.)

Glišo Purišić 1901* u. Landesprodukte.

Dol. Jelovac.

(Bez. Bosn. Dubica — Kr. Banjaluka.)

Macura Tode, 1914† u. Produktenhddlg.
Macura Filip 1914.*
Pero Čagjo 1905,* Filiale in Prijedor.
Vučenović Vaso,* 1908.
Srpska zemljoradnička zadruga (u. s. n. j.), konst. glavna skupština 15. lipnja 1909. Zadatak: Na temelju uzajamnosti članova unaprediti kredit, privredu i gazdinstvo. Svaki zadrugar jamči solidarno i neograničeno. Trajanje neopredjeleno. Potpisuju pod tekstom firme: predsjednik i zamjenik njegov

ili jedan od njih i poslovodja. 15. lipnja izabrani su bili: predsjednikom Filip Balaban, zamjenikom mu Gjorgjo Filipović a poslovodjem Blagoje Šiljegović.

Jelovac gornji.

(Bez. Prijedor — Kr. Banja Luka.)

Jajčanin Ruža 1909.*
Reljić Stojan 1909.*

Jezero.

(Bez. Jajce — Kr. Travnik.)

Aganović Ahmedbeg 1908.**
Aganović Bećirbeg 1910.*
Aganović Zaimbeg 1896, Holzgeschäft.
Hasić H. Sadija i Mehmed 1908.*
Malkoć Ibrahimaga 1901.* ††
Ubović Milan 1908.†

Jezersko.

(Bez. Bosn. Krupa — Kr. Bihać.)

Crnkić Bećo 1907.*
Harčević Zejnil 1901.*
Selimagić Selim 1911.*

Johova.

(Bez. Bos. Dubica — Kr. Banja Luka.)

Miljatovic Lazo 1914.*

Johovica.

(Bez. Sanskimost — Kr. Bihać.)

Sovilj Stevan 1907.*

Jošavka.

(Kot. i okr. Banjaluka.)

Srpska zemljoradniška zadruga (u. s n. j.). Konst. glavna skupština 7. svibnja 1909. Zadatak: Na temelju uzajamnosti članova unaprediti kredit, privredu i gazdinstvo njihovo. Svaki zadrugar jamči solidarno i neograničeno. Trajanje neopredjeljeno. Potpisuju pod tekstom firme: predsjednik i njegov zamjenik ili jedan od njih ter poslovodja. 7. svibnja 1909 izabrani su predsjednikom Gligorije Branković, Novak Radić zamjenikom a poslovodja Nedo Savičić.

Junuzovci.

(Kot. Bos. Gradiška — okr. Banjaluka.)

Roguljić Gjuragj 1914.*

Vidović Mihajlo 1909.*
Srpska zemljoradnička zadruga (sa neograničenim jamčenjem) 1911. Bauerngenossenschaft. Präs.: Mile Željić.

Junge H. Alić.

(Kot. i okr. Banjaluka.)

Vukmanović Stevo 1910.*

Junuzovići turski.

(Bez. Maglaj — Kr. Tuzla.)

Camelžić Emin 1913.*
Šabanović Hasan 1913.*

Jutrogošta.

(Bez. Prijedor — Kr. Banjaluka.)

Lazo Majstorović 1904.* Spezereiwarenhdlg.

Jutrogušte-Trgovište.

(Bez. Bosn. Novi — Kr. Banja Luka.)

Kadina voda.

(Bez. und Kr. Banjaluka.)

Petrović Jovo 1894.* Zeichnet Mileva Witwe Petrović. Eigent.: der Ges. Firma Mileva Witwe Petrović, Ljuba Witwe Petrović. Tošo, Gjorgjo, Milan und Jovo Petrović Minderjährige.

Kakmuž.

(Bez. Gračanica — Kr. Tuzla.)

Srpska zemljoradnička zadruga (u. s. n. j.) 1913. Präs.: Simo Vidaković, Vizepräs.: Stanoja Ilić, Geschäftsführer: Todor Cvijanović.

Kaoci.

(Kot. Prnjavor — okr. Banjaluka.)

Srpska zemljoradnička zadruga u Kaocima u. s n. j. 1910.

Kalinovik.

(Bez. Foča — Kr. Sarajevo.)

Andrić Ilija 1911.*
Čokorilo Mitar 1900.*
Milinković Lazo 1911* u. Getränke.
Rakić Aleksa 1901.
Talian Berta 1911. Gastw.
Srpska zemljoradnička zadruga s neogr. jam. 1911.

Kalesija.

(Bez. Zvornik — Kr. Tuzla.)

Halilović Ahmet 1905.*

Kamengrad dônji.

(Bez. Sanskimost — Kr. Bihać.)

Burnić Smajl 1907, Getreideh.
Dekić Alija 1893.*
Džanan Selman 1907.*
Karabegović Huse 1907, Getreide- u. Lederh.
Karabegović Dedo, Eier- u. Geflügelh.
Smailović Juso 1911* u. Getreide.
Jakupović Smail 1911.*
Zejnil Seliman 1912.*

Kamengrad gornji.

(Bez. Sanskimost — Kr. Bihać.)

Sarčević Ibrahim 1911.*

Kamenica.

(Bez. Prnjavor—Kr. Banjaluka.)

Nebesny Ivan 1905.*
Harijan Ivan 1914.*

Kamičak.

(Bez. Ključ — Kr. Bihać.)

Hasanbegović Šerif 1890.*

Kamičani.

(Bez. Prijedor — Kr. Banjaluka.)

Aljetić Ahmet 1902.*
Čolić Meho 1904.*
Paratušić Mustafa 1905. †

Kaonik.

(Bez. und Kr. Travnik.)

Gombo Arnold, Sägewerk 1903.

Karajzovci.

(Bez. Bosn. Gradiška — Kr. Banjaluka.)

Jefto Žmirić 1900.* Getreideh.
Stević Vaso Gj. 1914.

Karanovac.

(Bez. Gračanica — Kr. Tuzla.)

Zižak Petar 1913, Holz- u. Mehlhdlg.

Kasidol.

(Bez. Sarajevo.)

Grotti Faustino 1905, Gastw.

Kazaginac.

(Bez. Županjac — Kr. Travnik.)

Marko Čavar 1900, Produktengeschäft.

Kerep.

(Bez. Gradačac — Kr. Tuzla.)

Fazlić Mujo 1908.*

Kevljani.

(Bez. Prijedor—Kr. Banjaluka.)

Kevac Smail 1904.*

Kifino selo.

(Bez. Nevesinje — Kr. Mostar.)

Simo Zirojević 1913.*

Kijevci gornji.

(Bez. Bos. Gradiška — Kr. Banjaluka.)

Gjurić Risto 1909.*
Gibača Ostoja 1914.*

Kijevo.

(Bez. und Kr. Sarajevo.)

Sušić Risto 1900, Gastw.

Kijevo.

(Bez. Sanskimost — Kr. Bihać.)

Kurbegović Ago 1911.

Kiseljak.

(Bez. und Kr. Sarajevo.)

Besarović Gj. Risto 1891. Badepächter.
Ćondro Jozo 1898.
Delak J. 1911*, Hotel u. Gastw.
Hrvatska seljačka zadruga s neogr. jam. 1911, Bauerngenoss. Präs.: Ćiro Katavić, član upr. Petar Delipetrović.
Lukić i Krstić 1911, Fleischer u. Viehhdl. Gesellschafter: Jozo Lukić u. Ivo Kristić, zeichnet bloß der Erstgenannte.
Montija Juda S. 1901.*
Muntija J. Juda, 1901.*
Petrović Angja i sinovi 1911* u. Einkehrgasthaus. Zeichnen: Angja, Ljuba i Dušan, jeder selbständig.
Petrović Krsto 1898.*
Schwab Franz 1893, Schmied und Wagner.

Kladanj.

(Bez. Kladanj — Kr. Tuzla.)

Altarac Mordo 1885.*
Čato Mujo & Comp. 1890.*
Gjozić & Mehmed 1912.*
Hasić braća 1899.*
Hasić Hasan 1890.*
Hasić Halilaga 1913.*
Hašić H. Salih 1911.*
Israel Osmo 1885.*
Karger Leopold 1904, Gasth.
Kupus H. Sulejman, 1909.*
Mašić Mehmed 1885.*
Mašić Osman 1890.*
Džakmo Hasan iz Milankovića 1913.*
Ručiklja Hamzaga 1885.*
Rustemović Mustafa 1890.*
Rustemović Mujaga 1912.*
Salihamidžić Ibro 1913.*
Savić Timotija 1904.*
Gjukić Jovo 1911.*
Hasić H. Salih 1911.*
Ozmo Hajmo'in Stupari 1911.*
Mičić Marko in Stupari 1911.*
Nedimović Kadić Zahid 1913.*
Likić Avdo 1913.*
Arnautovic Ibrahim 1913.*
Gojagić Osman 1913.*
Gogić Sulejman 1913.*
Guševac Suljo 1913.*
Bukojic Mujo 1914.*
Hasić Šefket 1914.*
Gjozić Sabit 1914.*

Kladuša mala.

(Bez. Cazin — Kr. Bihać.)

Cufurović Sulejman 1911.*
Sarajlija Ibrahim beg 1901.*
Sarajlija Salihaga 1911.* Filiale. Hauptsitz in Velika Kladuša.
Kekić Tale 1912.*

Klakar dol.

(Bez. Derventa — Kr. Banja Luka).

Kostić Aleksander 1909.*
Srpska zemljoradnička zadruga, (u. s. n. j.) 1913. Präs.: Gligor Kokić, Vizepräs.: Risto Vidičević, Geschäftsführer: Pejo Svičić.

Klakar Gornji.

(Bez. Derventa — Kr. Banjaluka).

Srpska zemljoradnička zadruga, udruženje s neogr. jam. 1912. Präs.: Theodor Rijić.

Klakari.

(Kot. i okr. Banjaluka.)

Popović Risto 1910.*

Kladuša velika.

(Bez. Cazin — Kr. Bihać.)

Badnjević Pašalić Ibrahimaga 1911.*
Badnjević Pašalić Fehimaga 1911.*
Bulić Marko 1911.*
Duraković Omer 1911.*
Hrnčić Meho 1911.*
Kučinić Mate 1907.*
Miličevic Uroš 1907, Bäcker.
Nadarević Murat 1901.*
Pajazetović Ahmet 1914.*
Sarajlija Mustafa 1904.*
Sarajlija Salihaga 1911.* Filiale in Mala Kladuša.

Klašnice.

(Bez. und Kr. Banjaluka.)

Krndić Gjuro mehandžija 1910.*
Leić Anton i Kristina gostiona 1909.*
Milanović Savo 1904.*

Klišević.

(Bez. Bihać — Kr. Bihać.)

Kulenović Mustajbeg 1906.*

Kljevci.

(Bez. Sanskimost — Kr. Bihać.)

Stojnović Stojan 1911.*

Ključ.

(Bez. Ključ — Kr. Bihać.)

Arnautović Smajo 1907, Felle und Eier.
Bovan Jefto 1901.*
Cadek Matthias, Schuhwarenhandlung 1902.
Cebedžić Lj. trg. manufak. mješovite i stoklarske robe 1912.
Ćokić Atifaga 1907.***
Čorić Mato 1901.*
Dakić Petar J. 1911.*
Dijab Avdia 1907, Cafetier.
Filipović braća 1907.**
Filipović Šerifbeg 1906, Pflanzen- u. Holzhandlung.
Filipović Šerifbeg i drugovi 1911, Holzhdl. Zeichnen kollektiv je 2 Gesellschafter, u. zw.: Dr. Danilo Dimović nur mit Fran Tomz; Ivan Hribar mit Dr. Danilo Dimović oder mit Šerifbeg Filipović: Fran Tomz nur mit Šerifbeg Filipović.
Glamočak Alia 1901.*
Hadžić Jusufaga 1901.*
Hamedović Osman podružnica 1912.* Konkurs
Handžić Dedo 1902.*
Hrvatska seljačka zadruga s neogr. jam. u Ključu 1911, Bauerngenoss. Präs.: Ivan Knežević. Vizepr.: Marko Tiljak. Je einer von diesen zeichnet kollektiv mit je einem Direktionsmitglied.
Hukelić Hasan 1903, Schmied.
Ilić Zaharija 1891.*
Jagodić Spiro 1901.*
Janković Spiro 1911.**

Knežević Ivo 1890.*
Kozomara Todor Hadži 1901.*
Krstanović Pero 1901.*
Kulenović Ahmedbeg 1902.*
Kulenović Ahmetbeg sinovi 1907* und Fuhrwerker.
Malleczek Johann 1902, Bauunternehmer.
Mijić Gjuragj 1907, Bäcker.
Mikić Ostoja 1890.*
Mladenović Spaso * i gvoždža 1912.
Mlagjenović Gjorgjo 1905, Kupferwaren u. Getreidehandlung.
Perać Sava 1904.**
Majdančić Petar pekar 1903.
Ranak Avdo 1911.*
Savić Savka, Fleischhauerei.
Srpska zemljoradnička zadruga (u. s. n. j.) 1913. Präs.: Duro Dragić, Vizepräs.: Milan Bokan, Geschäftsführer: Djordje Končar.
Stanivuković Risto 1911.* u. Produktenhdl.
Stein Rudolf 1904, Mühle u. Holzhdlg.
Sipraga Jovo 1904.*

Klobuk.

(Bez. Ljubuški — Kr. Mostar.)
Hrvatska seljačka kasa za zajmove i štednju u Klobuku (zadruga sa neograničenim jamstvom).

Klokotnica.

(Bez. Gračanica — Kr. Tuzla.)
Atias Salom 1897.*
Džaferović Hifzo 1913, Produktenhdlg.

Knežina.

(Bez. Vlasenica — Kr. Tuzla.)
Džindo Mehmed.
Kukić Mušan 1892.†
Perendija Marko.
Srajlić Ahmet 1892.*
Srpska zemljoradnička zadruga u Knežini udruženje sa neograničenim jamčenjem 1910.

Bosn. Kobaš.

(Bez.Prnjavor—Kr.Banjaluka.)
Dedić Mustafa 1903.*
Dizdarević Mehaga 1905.*
Gjekić Isakija 1893.*
Gjekić Lazar 1902.*
Gjekić Petar 1913.*
Janković Marko 1893.*
Travljanin Hasib 1903.*

Kobiljdô.

(Bez. und Kr. Sarajevo.)
Milić Lazar 1911.* u. Getränke.

Kobilja glava.

(Bez. Gacko — Kr. Mostar.)
Bjelica Mihajlo 1909.*

Kokor.

(Bez.Prnjavor—Kr.Banjaluka.)
Gunjić Gjorgjo, i 1909, žitom.*
Stefanović Milka 1909.*

Kola.

(Kot. i. okr. Banjaluka.)
Gajić S. Milan 1910.*

Kolunić.

(Bez. Bosn. Petrovac — Kr. Bihać.)
Prvi Kolunički motorni mlin Jakov Mirkovića 1913.

Komorani.

(Bez. Livno — Kr. Travnik.)
Kalender Bećir 1891.†

Komarica.

(Bez. Dervent—Kr. Banjaluka.)
Anto Stopić 1901.*
„Prnjatovića Pere naslednici" (Nachfolger) 1902.* Zeichnet: Lenka Prnjatović.

Komušina.

(Bez. Tešanj — Kr. Banjaluka.)
Hrvatska seljačka zadruga s. n. j. 1914.

Königsfeld.

(Bez. Bos. Gradiska — Kr. Banjaluka).
Bauer Cristian, 1914, Spezerei u. Gastw.
Bäuerlicher Spar- uud Darlehenskassenverein für die deutsche Kolonie Königsfeld (Gen. m. unbeschr. Haftung) 1913. Landwirtschaftliche Genossenschaft. Präs.: Vereš Thomas, Vizepräs.: Balt Jan.

Konjic.

(Bez. Konjic — Kr. Mostar.)
Arnaut Ribić i sin Avdo 1913* (podp. i. zast: Alija A—R).
Babinski Waclaw 1913, Apotheke.
Braća Džumhur 1900.*
Dicca Peter 1911.*
Grković Sava 1901.*
Hrvatska seljačka blagajna za zajmove i štednju (zadr. s. n. j.) 1913.
Hadžihusejnović Džafer i Idriz 1899.*
Konjička filijala srpske banke (d. dr. u Mostaru.).
Lažetić Mitar 1885.*
Leichner Samuel 1909, Fleischhauer.
Ljubušić Avdaga & Agić Mustajbeg 1907.*
Lugić Hamid 1914.*
Mulić Hamid 1884.*
Mužijević Spasoje 1910.*
Mužijević Todor 1910.*
Proho Alija 1885.*
Proho Camilaga 1913.*
Repovac Junusbeg 1911.*
Terzić V. sinovi 1899.*
Sokolović Sabit 1909.***
Vajzović Sabit 1884.*
Vajzović Džulaga 1913-*

Konstanc.

(Bez. u. Kr. Banjaluka.)
Holzverwertungs-Aktiengesellschaft, Direktionsrat Fritz Schneider.

Kopčić.

(Bez. Prozor — Kr. Travnik.)
Kadrić Sulejman beg 1906.*
Mustajbeg Mahmudbegović 1913.*

Koprivna.

(Bez. Gradačac — Kr. Tuzla.)
Pero Lazić 1896.*

Koraća.

(Bez. Dervent — Kr. Banjaluka.)
Gusak Pejo 1902.†
Hrvatska seljačka kasa za zajmone i štednju, zadruga s neogr. jam. 1912, Spar- u. Kreditgenoss. Präs.: Markian Jozić.

Koraj.

(Bez. Bijelina — Kr. Tuzla.)
Osmanović Redžep 1884.*
Sarajli Alija 1885.*
Sabić Alija 1885.*
Šukić Abdulah-Abdul 1905.*
Mustafić Jakup 1910.*
Zejirović Ibrahim 1910.*

Korča.

(Bez. u. Kr. Sarajevo.)
Brčkalija Ahmet 1911.*

Koprivna.

(Bez. Sanskimost — Kr. Bihać.)

Trkulja Stevo 1911.*
Trkulja Jefto 1911.* Holzhdl.

Korenita.

(Bez. Bjelina — Kr. Tuzla.,

Pajkanovic Marjan 1890.*

Koševo.

(Bez. Sarajevo.)

Beglerović Salko 1900,* handžija. Kobilaglava.
Nasl Franz 1905, Schlosser.

Kosijerovo.

(Bez., Bosn Gradiška — Kr. Banjaluka.)

Jelovac Danilo 1914.* (Inh.: Branko, Živko u. Mira Jelovac) Ziegelei und Mühle, Getreidehandel, Gastw.
Pečanac Luka 1912.* Zeichnet: Vaso Pečanac.

Kostajnica.

(Bez. Gračanica — Kr. Tuzla.)

Atias Mojse 1885.*

Bosn. Kostajnica.

(Bez. Bosn. Novi — Kr. Banjaluka.)

Baić M. Mile 1905.* u. Produktenhdl.
Čurić Joso 1884.*
Krneta Simo, Kommissionär, 1909.
Krneta Stevo 1910, Agentur.
Marinković Andja 1893.*
Pašanović Medo 1884.*
Pavelić Pajo 1909.*
Peršić Juro 1901.*
Petrović Uroš 1906* und Früchtenhändler.
Ostružnjak Anton, trgovac blagom, 1909.
Schröder Alexander, Holz- und Bretterhandlung in Požega. Filiale in Bosn. Kostajnica, Alexander Schröder trgovina drvenom gradjom i daskom u Požegi (podružnica Bosn. Kostajnica) 1909.
Slijepčević Stojan 1891.*
Srpska zemljoradnička zadruga u. Bos. Kostajnici, u. s. n. j. 1910. Geschäftsleiter: Milan Amidžić.
Tihić Ahmet i Mehmed 1910.*
Tihić Salkan 1884.*

Novi Martinac.

(früher Kličkovo Brdo.)

(Kot. Prnjavor — okr. Banja luka.)

Ludziak Andreja 1910.*

Kobatovci.

(Kot. i. okr. Banjaluka.)

Pišteljić Vaso 1911.*

Konjuhovci.

(Kot. Prnjavor — okr. Banjaluka.)

Ćuran Šerif 1909.*

Kostrč.

(Bez. Brčka — Kr. Tuzla.)

Mikić Marko 1897.*
Živković Marjan 1913.*

Košutica.

(Bez. Rogatica — Kr. Sarajevo.)

Vasić Galović Gjorgjo 1904.*
Lubarda Jovo 1914.*

Kopanica.

(Bez. Brčko — Kr. Tuzla.)

Abdulah Kadić 1890.*

Kotorsko.

(Bez. Dervent — Kr. Banjaluka.)

Filipović Pero 1902.*
Filipović Ostoja Erben 1892.*
Halilović Meho 1912.*
Huskić Muharem 1909.*
Odobašić Muharem 1903.*
Smajlović Mustafa 1909.*

Kotor-Varoš.

(Bez. Kotor-Varoš — Kr. Banjaluka.)

Dizdar Mujaga 1904.*
Dizdar Mustafa 1911* u. Getreide.
Hadžiselimović Atif 1902.*
Hadžiselimović Bećir 1892.*
Hrvatska težačka blagajna za zajmove i štednju s neogr. jam. 1911. Bauernkassa. Präs.: Fra Jozo Garić.
Karaselimović Hadži Muharem 1891.*
Jovetić S. 1902.*
Mišić Ivan 1902.*
Todić Vaso 1901, Bäcker.
Vehabović Osman 1904.*
Zajmović Husein 1902.*

Kovanje.

(Kr. Sarajevo.)

Čolić Kadrija 1912.*

Kozarac.

(Bez. Prijedor — Kr. Banjaluka.)

Balić Kamber 1913.*
Džihić braća 1904.*
Fazlić Meho 1909.†
Hadži Osmanagić-Tadžić Mehmed 1905.*
Hodžić Meho 1905 *
Schmutzer Karl 1900, Holzwarenfabrik.
Softić Iso 1884, Produktenhdl.
Balić Sulejman 1909, Spezereiwaren- u. Produktenhändler.
Fazlić Meho, 1909,* Viehhändler.
Handić Salih 1909.* u. **
Hrustić Bećir 1909.*
Tadžić Osmanagić Hadži Zaim 1905.*

Kozaruša.

(Bez. Prijedor — Kr. Banjaluka.)

Beslagić Sejfija 1909.*
Grabić Meho 1905 †.
Jašarević Huso 1909* u. Viehhändler, Weinhdl.

Kozica.

(Bez. Sanskimost — Kr. Bihać.)

Stojaković Jovica 1911.*

Kozluk.

(Bez. Zvornik — Kr. D. Tuzla.)

Bujukalić Smajo 1901.*
Gligorević Ljubomir T.*
Hajon Isak 1901.*
Marković Gjoko 1901, Produkten- und Viehhändler.
Srpska zemljoradnička zadruga u Malešiću pol. opć. Šetić, udruženje sa neograničenim jamčenjem 1911. Bauerngenossenschaft. Präs. Lazar Galić. Vizepräs.: Stevo Šakotić Filipov. Geschäftsleiter: Mirko Tomović. Hiervon zeichnen je 2 kollektiv.
Suljagić Hadži Sali & Hadži Mujo 1886.*
Sumbul Bararon Albahari 1901.*

Kožuhe.

(Bez. Gračanica — Kr. Tuzla.)

Kondić Živko 1901.*
Vuković Markan 1901.*
Antonije Milanović 1910.*
Srpska zemljoradnička zadruga u Kožuhama, udruženje sa neograničenim jamčenjem 1910.*

Kraševo.

(Bez. Tešanj — Kr. Banjaluka.

Sundić Mitar 1905.*

Krasulja.

(Bez. Ključ — Kr. Bihać.)

Gromilić Agan 1901.*

Krepčić.

(Bez. Brčko — Kr. Tuzla.)

Srpska zemlj. zadruga 1914.

Kreševo.

(Bez. Fojnica — Kr. Sarajevo.)

Ban Anto 1890.*
Buljan Nikola 1893 * Säge.
Buljana Stj pana sinovi 1910, Marko, Ivan, Jozo, Franjo, zeichnet jeder. Filiale in Ostrožac. Bz. Konjic.
Čizmić Abdija 1911.*
Čizmić Asif 1911.*
Divić Jozo 1884.*
Gagulič Ivo 1911* u. Sliwowitz en gros.
Jurič Mijo 1911.*
Kovačka zadruga u Kreševu, udruženje sa ogr. jam. 1912. Schmiedegenossenschaft. erzeugt vorzugsweise Halbfabrikate. Präs.: Vencel Mach. Vicepräs.: Mato Kokun. Je einer von diesen zeichnet mit je einem Direktionsmitgl. kollektiv.
Martinčević Frano i Petar 1910, zeichnet jeder.
Milošević Frano 1893.
Misilo Mijo 1893.
Misilo Pavao i Andrija 1900.*
Nuhići braća, 1910, Gesellschaft Mehmed u. Husein Nuhić, zeichnet Mehmed Prod.-Händler.
Nikolić Mijo i Ivo 1902. Zeichnen beide, Ledlhdl.***
Pardušić Mara 1910.*
Šunjić Marko 1908*
Žubo Gračić Marko 1900.*

Krivaja.

(Bez. Maglaj — Tuzla.)

Mujanović Hašim 1914.*

Krišković.

(Bez. Prnjavor—Kr. Banjaluka.)

Guduraš Kosta 1903.*
Guduraš Mihajlo J. 1909.*

Krneti.

(Bez. u. Kr. Banjaluka.)

Srpska zemljoradnička zadruga s neogr. j. 1911. Bauerngenoss. Präs.: Vid Pećanac; Vicepr.: Stojan Jeinić, Geschäftsleiter: Milan Opašic. Zeichnen je 2 kollektiv.

Krnja Jela.

(Bez. Bos. Petrovac — Kr. Bihać).

Kecman Luka 1911.*

Krnjeuša (Risovac).

(Bez. Bosn. Petrovac — Kr. Bihać.)

Balen Ivan 1896.*
Srpska zemljoradnička zadruga (u. s. n. j.) 1913. Geschäftsführer: Petar Radjenović.
Vatreš Nine 1911.*
Vučkavić Lazar 1911.*
Zorič Nikola J. 1911.*
Zorić Stojan J. M. 1911.*

Krivaja.

(Bez. Prijedor—Kr. Banjaluka.)

Aleksić Mićo 1909 i žitom.*

Krstača.

(Bez. Bileća — Kr. Mostar)

Vujović Ščepan 1911, Gastw.

Bosn. Krupa.

(Bez. Bosn. Krupa — Kr. Bihać.)

Badnjević Mujaga umrlog Hadžijusufage 1901.*
Badnjević - Topčagić Suljaga 1906.*
Blažević Gjorgjo 1911.*
Cišař Leopold 1900, Apoth.
Čulić Tode 1907.*
Dobroević Marko 1884.*
Dragić Milovan 1897.*
Ezić Hamid 1911.*
Ezić Juso 1911.*
Gaković Marko M. 1914.*
Gulan Gjuro 1912. Lederhdl.
Hadžić Ago 1884.*
Ibrahimović Ahmet 1907.*
Jovanović Milan N. 1912*
Kadić Hadži Derviš i sin 1894.*
Kokoruš Vlado 1911.*
Mahić Omer 1911.*
Majkić Gjoko 1911.*
Mesić Mehmed umrlog Kare 1901.*
Mesić Nazif 1911.*
Musić Čelebija i Zaim 1898.*
Musić Suljo 1911.*
Nedimović N. Dako 1907*
Nikolić Jovo J. 1890.**
Pašalić Husinja B. 1906.*
Pašalić Muharemaga 1884.*
Pašalić Rošidaga 1884.*
Stefanac Marko 1911.*
Smiljanić Ilija L. 1911.
Sekulić Nikola 1884.*
Sulejmanović Hadži Mustafa 1901.**
Supančić Anton 1908. Schmied.
Stanivuković Gjorgje M. 1894.*
Stanivuković Mihailo 1890.**
Šertović Omeraga 1911.*
Stefanović Rade 1897.**
Studen Ilia 1907, und Spirituosen.*
Tadaragić Osman 1897.*
Todorović Stana 1911.
Vasiljević Gjorgjo P. 1912. Meldlhdl. u. Bäckerei.
Zeljković Nikola 1900.*
Ćulibrk Jovo P. 1906.* In Konkurs.
Predojević Dušan 1910.*
Srpska štedionica u. bos. Krupi (zadruga sa ograničenim jamstvom) 1909.

Kruščica.

(Bez. und Kr. Travnik.)

Steiner Josef 1904. Spezerei. Filiale der Sarajevoer Hauptniederlassung.
Soms A. 1908. Sägewerk. Filiale der Esseger Hauptniederlassung. In Konkurs.

Kruševica.

Bez. Trebinje — Kr. Mostar.)

Tomašević Simo 1911.*

Kukolji.

(Bez. Bosn. Gradiška — Kr. Banjaluka.)

Kuprešanin Jovo 1901.* Ausschank.
Srpska zemljoradnička zadruga (u. s. n. j.) 1913.
Stanišić Risto 1901.* Aussch.

Kulen-Vakuf.

(Bez. Bosn. Petrovac — Kr. Bihać.)

Ajdinović Muharem 1912.*
Altič Maho 1911.*
Altić Mehmed 1893.*
Bibanović Mehmed 1911.*
Demirović Husein eff. 1893.*
Džambegović braća 1911.**
Džambegović Smajlaga 1893.*
Handžić Husein 1911.*
Kulenović Islambegović E. 1913.*

Kulenović-Haračlija Maličbeg 1912.*
Kulenović Islambegović Muhamedbeg 1910.*
Markovinović Jakob 1907, Müller.
Mašinović Ibrahimaga 1900.*
Miličević-Vojizović Husejin H. 1911.*
Muranović-Hadžialagić Muharem 1913.*
Muranović Osmanaga 1891.*
Plečaš Petar T. 1911.*
Saračević Hasan P. 1912, p. p. Derviš Saraćević.
Šarac Smiljana 1909.*
Šehović A. 1911.*
Vajizović Smajo 1891.*

Kuline.

(Bez. Derv ent — Kr. Banjaluka.)
Mioč Nikola 1892.*

Kulješ.

(Bez. und Kr. Sarajevo.)
Martinčević Pero 1900, Gastw. Podružnica u Ilidži.
Sočo Vejsil 1911.*

Kunja Glavica.

(Bez. Trebinje.)
Klimović i Ratković, trgovina mješovite robe, mlin na paru za žito, 1911* Zeichn.: Gjuro Klimović oder Ilija Ratković, jeder selbständig.

Kunovi.

(Bez. Prnjavor—Kr. Banjaluka.)
Kulaga Adam 1909.*
Pinczuk Josef 1914.*

Kupres.

(Bez. Bugojno — Kr. Travnik.)
Atias Haim Salomon 1894.*
Bečirbegović Alibeg 1913.*
Hrvatska seljačka blagajna za štednju i zajam (zadruga sa neogr. jamst.) 1909.*
Huseinbegović Ahmedbeg Džaferbeg 1899.*
Ivančić Ivo T. 1912.*
Jurkić Dragutin 1909.*
Kutleša Niko 1894.*
Marić Vukan i Risto 1908.*
Marjanović Tade 1900.* †
Meštrović Juko 1886.*
Radman Stipo 1889.*
Rebrina Anto 1894.*
Rebrina Ivo 1900.* †
Rebrina Jandre 1904.* †
Spremo Gjorgjo J. 1912.*
Sučić Jandre 1900.*
Sučić Pavo 1886.*
Subašić Brüder 1896.* Filiale der Hauptniederlassung in Bugojno.
Srpska zemljoradnička zadruga u Blagaju kod Kupresa (udruženje sa neogr. jamst.).

Kusonje srpsko.

(Bez. Zvornik — Kr. Tuzla.)
Gjorgjić Ristan 1901.*

Kusača.

(Bez. Vlasenica — Kr. Tuzla.)
Kurtagić Hašimaga 1910.*

Laktaši.

(Bez. u. Kr. Banjaluka.)
Kelečević Risto V. 1912* u. Gastw.

Lakti.

(Bez. Nevesinje — Kr. Mostar.)
Miličević Risto 1913.*

Laminci.

(Bez. Bosn. Gradiška — Kr. Banjaluka.)
Srpska zemljoradnička zadruga udr. s. neogr. jamst.
Todovović Milan 1914.*

Lamovita.

(Bez. Prijedor—Kr. Banjaluka.)
Tejić Avram Dj.* i žitom 1909.
Janjić Vuk 1914.*

Lastva.

(Bez. Trebinje — Kr. Mostar.)
Čerimagić Adem 1899.*
Čelović B. i. S. 1899.*

Lepenica.

(Bez. Prnjavor — Kr. Banja Luka.)
Dudić Luka 1914.*

Liješće.

(Kot. Derventa — okr. Banjaluka.)
Srpska zemljoradnička zadruga u Liješću u. s. n. j. 1910. čl. ravn.: Mile Teodosić, Luka Milanković; poslovodja Stanoje Čerek.

Lipa.

(Bez. u. Kr. Bihać.)
Pilipović Mile 1911.*

Lišnja.

(Bez. Prnjavor — Kr. Banjaluka.)
Ahmetović Mehmed 1909.*
Afgan Megjid 1911.*
Gvožgjor Ahmet 1905.*

Livno.

(Bez. Livno — Kr. Travnik.)
Bagarić Stipo 1913 obučarska radnja.
Bilić Mato A. 1901.** Schuhm.
Braća Jurkić 1911.*
Brkić & Čižmić 1909.*
Burek Ibro 1891.*
Čevra Pero 1899.* Gastw.
Čefo Nurija 1908.* Gastw.
Deronja Pavo 1908.*
Dizdar Mehmed i Mujaga 1907*.
Dolić Tadija 1899.* Kotzenm.
Dolić Anto i Nino 1907.*
Duran Braća 1908.*
Duran Husein 1904.*
Džirlo Ibro 1901 *
Franić Ivo 1884.*
Franić Nine N. 1899.*
Franić Pero 1908.**
Gasal Arif & Mujo 1890.* Hat in Glamoč eine Filiale.
„Giogića Stipe sinovi" 1899.*
Hamzalajbegović Čamilbeg & Huskić Bego 1894.*
Hodžić Juso 1900. †
Hodžić Beco 1900.†
Hrvatska težačka zadruga za zajmove i štednju na Gorici kod Livna (u. s. n. j.).
Hrvatska trgovačka banka i štedionica (dion. dr.) — Kroatische Kommerzialbank und Sparkassa (Aktiengesellschaft) in Livno. 1906.
Jazvo Pavo 1904.*
Jovanović Sava P. 1901.*
Kaić Ivo A. 1904.* * *
Kaić Ante 1884.* Hauptniederlassung. Hat Filiale in Poriće, Bez. Bugojno.
Kaić Pero des verst. Ivo. Gemischtwarenhandl. 1901.
Kaić Niko 1884.*
Kaić Ivo N. 1900.* * *
Kaić Mato S. 1900.
Kaić Marko M. 1900.*
Kaić Stjepo M. 1885.*
Kluczenko Anton 1895.* Apotheker.
Kovačević Pavle 1902 u Čelebiću.
Kutleša Pero S. 1894. Gemischtw.-Hand.
Kaić Mijo A. Produktenhandl. 1909.
Latifić Brüder 1904.*
Lisica Marko T. 1895.*

Mamić Ante 1890, Erzeuger von Inkrustationen.
Mijoć Pero und Ivo 1900.*
Mitranić Todo 1884.*
Muntilja Jakob Haim 1891.*
Mulalić Mahmud 1890.*
Novaković Tomo 1905.*
Pavlović Nikica 1884. ††
Papić Marko 1891.* Gastw.
Pavlović Gjuro 1890.* Gastw.
Pervan Stiepan M. 1910.*
Pervan Jozo M. 1910.*
Poznić Franz 1890. Hotelier.
Puškarević braća 1911.* Zeichnen: Kosta u. Jovo, jeder selbständig. Filiale in Drvar.
Samardžić Jovo M. 1902.*
Srpska štedionica (dion. dr.) 1906.
Šeremet Zaim, Fiakerunternehmung 1900.
Sliepčević Brüder 1885.†
Sučić Jako P. 1894.*
Šeremet Stipo 1901, Tischler.
Škare Pero 1890.*
Tadić Ivo 1884.*
Tadić Ivo N. 1904.
Tadić Mato N. 1900, Produktenhandlung, Goldwaren.
Tadić Josip S. 1904.*
Tadić Rafo S. 1904.*
Tadić Anto N. 1891. Bäcker.
Tomović Krste 1894.*
Tustonić Ivo M., Leder- und Kotzenhd. 1913.
Višević Ivo D. 1905.*
Vrdoljak Pero T. 1900.*
Vuleta Simo 1911, Kotzenmacher.
Zakonović Jovo 1891.*
Ždero Pero 1899.**
Ziško Ejub 1907.†
Žižko Omer 1899* in Potočani, Bez. Livno (Filiale in Livno).

Ljeskovac.

(Bez. Bosn. Gradiška — Kr. Banjaluka.)

Mulalić Arif 1909.*
Mulalić Osman 1891.* u. Ausschank.
Mulalić Mujo 1900, Frächter u. Ausschank.

Ljepunic.

(Bez. u. Kr. Tuzla.)

Hrvatska seljačka zadruga 1910.)

Ljubija islam.

(Bez. Prijedor—Kr. Banjaluka.)

Hasanagić Derviš 1890.*
Kolonić Husejn 1909.*
Kolonić Mehmed eff. 1890.*
Kolonić Hasaga 1914.*

Ljubija srpska.

(Bez. Prijedor — Kr. Banjaluka.)

Janković Niko 1885.*
Vukojević Jovo 1909.*

Ljubinje.

(Bez. Ljubinje — Kr. Mostar.)

Bakšić Jusuf i Hamza 1899.*
Bubić Hasan i Zahir Mataradžić 1900.*
Gnjatić Luka 1913.*
Grebo Tahiraga i Jusuf 1911.*
Grebo Omer i Agan 1913.*
Knego i Sikinić 1913. Članovi Petar Knego i Risto Sikinić.* Svaki za se potpisuje i zastupa.
Knjego Pero 1878.*
Krunić Trifko 1913.*
Ratković Tomo 1894.*
Serdarević Osman 1886.*
Sarić Suljaga 1902.*
Zulfo i Derviš Bakšić 1913.* Svaki zastupa i potpisuje.

Ljubuški.

(Bez. Ljubuški — Kr. Mostar.)

Babić Ante 1908.*
Bilali braća 1903.*
Dizdarević Ahmed i sinovi 1903.*†
Dizdarević Hasan p. H. A. 1913.*
Dizdarević Tahir 1913.*
Gujić Hasan 1891.*
Gujić Hasan Hasanov 1905.*
Jakić Ibro 1914.*
Jakić Meho 1913.*
Jakić Meho 1913.*
Knezović Mate 1902, Tischler.
Konjhodžić braća 1911.* Zeichnen: Salihaga u. Zaimaga, jeder selbständig.
Lalić Salko Ahmetagin 1913.*
Madirazza Simo 1913, Apotheker.
Lalić Idriz 1903.*
Mahić Muharem 1891.*
Mahić Mujo i Dervo braća.*
Mahića Hadži Mahmut age sinovi 1909.†† Zeichnet bloß Mehmed Mahić.
Mesihović Memišaga 1899.*
Milićević S. 1912.*
Muminagić Ahmet 1914.*
Nović Sabit 1913.*
Nović Hasan Hafiz 1913.*
Nović Abdulah 1913.*
Podružnica trgovačke banke (d. dr. u Trebinju 1910.)
Sadiković Ahmet Halilagin 1914.*
Sadiković 1913.* Mustafa i Hilmija. Svaki zastupa i potpisuje.
Terzić Alaga 1902.*

Lopare.

(Bez. Zvornik — Kr. Tuzla).

Milanković Blagoja 1906.
Milanković Tošo 1901.*

Lukavac D.

(Bez. und Kr. Tuzla.)

Djedović Omer.*
Fabriks-Konsummagazin.
Krbulić Mustafa.

Lukavac Gor.

Omer Djedović 1890.*

Lukavac turski.

(Bez. und Kr. Tuzla.)

Ahmet H. Kovačević 1901.*
Kovačević Mehmed 1912.*

Lukavica.

(Bez. Brčka — Kr. Tuzla.)

Alihodžić Osman.*

Lukavica.

(Bez. Gračanica — Kr. Tuzla.)

Alihodžić Osman 1891.*

Dol. Lukavica.

(Bez. u. Kr. Tuzla.)

Krbulić Mustafa 1912.*

Lukavica.

(Bez. Sanskimost — Kr. Bihać.)

Pašagić Ibrahim 1891.*
Stanić Jakov 1895.*

Lupljanica.

(Bez. Derven—Kr. Banjaluka.)

Katz Moritz 1908,* u. Gastw.

Lušci Palanka.

(Bez. Sanskimost — Kr. Bihać.)

Djaković Aleksa 1893.*
Indić Mile 1912.*
Majkić Nikola 1911.*
Miljuš Gjuro 1894.*
Prošić J. Jovo 1911.*
Srpska zemljoradnička zadruga (u. s. n. j.) 1914.

Lužani-Mulabegovi.

(Bez. Derven — Kr. Banjaluka.)

Mišić Rade 1909.*
Novaković Jovo 1911.*

Rajčević Simo 1910 pecar i trgovac rakijom.
Stanojević Pavo 1909.*

Mačkovac.

(Bez. Brčka — Kr. Tuzla.

Gjukić Nikola 1901.*

Madrac.

(Bez. Tuzla·

Gjusić Mehmed 1914.*

Maglaj.

(Bez. Maglaj — Kr. Tuzla.)

Arsenović Aleksa 1889.*
Bajrić Mustafa 1908.*
Bašić Abid (Činović) 1890.*
Gjurić Miljo 1913.*
Gojković Spasoje 1913.*
Hadžibašić Mustafa 1914.*
Idriević Mehmed 1913.*
Ilić Milan 1891.*
Ilić Simo 1913.*
Loebel Rudolf 1901, Apothek.
Mešić Ademaga 1914.*
Mijić Blažan 1890.*
Širbegović Mehmedbeg 1901.*
Stern Jakob, Nachf. Ludwig Holländer 1911.*
Terzimehić Arif 1913.*
Terzimehić Mehmedalija 1913.*

Maglaj am Vrbas-Maglajani.

(Bez. und Kr. Banjaluka. Vide: Rudolfsthal.)

Srpska zemljoradnička zadruga (u. s. n. j.) 1913.

Maglajci.

(Bez. Bos.-Dubica — Kr. Banjaluka.)

Buvać Jovan 1909.*

Matavazi.

(Bez. Krupa—Kr. Bihać.)

Ćulibrk Marko i sin 1907.*

D. Mahala.

(Bez. Brčka — Kr. Tuzla.)

Benković-Carević Marijan 1905.*
Hieber Andrija 1913, Holz- u. Mehlhandlung.
Ilišević Ivo 1913.*
Šerifović Husein u Humcima 1913.*
Šimić Trifun 1906.*
Živković Ivo 1905.* u. Landesprodukt.
Živković Marko V. 1905, Landesprodukt.
Živković Ilija i Marko 1911* Filiale. Hauptsitz in Orašje.
Živković C Marko 1913.*
Živković Mika 1913, Schweinehandlung.

Mahovljani (Colonia Tirolese).

(Bez. und Kr. Banjaluka.)

Cappelletti Giuseppe 1901* u. Gastw.
Marton Josef 1910.*
Zitta Dušan 1911.*

Stari Majdan.

(Bez. Sanski Most — Kr. Bihać.)

Bahtić Meho 1891.*
Čardaklija Dragutin 1912.*
Dobrejivić Jošo 1891.*
Husčić Mujo 1907.*
Kokanović Jovan 1911.*
Kuršumović Husein 1907.*
Kuruzović Muho 1891.*
Mujić Ahmed 1907.*
Mujić Bego M. 1891.*
Mujić Hadži Ibrahim 1911.*
Zurnić Simo 1911.* u. Holzhdl.

Broncani Majdan.

(Kot. i okr. Banjaluka.)

Todorovac Agan 1910.*

Majdan.

(Bez. Varcar-Vakuf — Kr. Travnik.)

Bilandžija Jozo 1894.*

Maleševci.

(Bez. Livno — Kr. Travnik.)

Maoće.

(Bez. Brčka — Kr. Tuzla.)

Bečić Halie 1905, Landesprodukt.
Imović Ćurić Hašija 1913.*
Trumić Salih 1914.*

Marićka.

(Bez. Prijedor — Kr. Banjaluka.)

Gasić Jefa 1909.*
Simo Ilić 1905.*
Davidović Vasko 1908. Produktenhdl.

Marin.

(Bez. Prijedor — Kr. Banjaluka.)

Tešo Bukva 1905, Viehhändler.

Majevac.

(Bez. Dervent — Kr. Banjaluka.)

Srpska zemljoradnička zadruga u Majevcu (u. s. n. j.) Konst. glavna skupština 12. travnja 1909. Zadatak: Na temelju uzajamnosti članova unaprieditи kredit, privredu i gazdinstvo njihovo. Svaki zadrugar odgovara za obveze solidarno i neograničeno. Trajanje neopredjeljeno. Potpisuju pod tekstom firme predsjednik i njegov zamjenik ili jedan od njih te poslovodja. 12. travnja 1909 izabrani su predsjednikom Simeon Knežević, zamjenikom Fran Poparić a poslovodjom Vaskrsije Ružojčić.

Martinac.

(Bez. Prnjavor—Kr. Banjaluka.)

Mikan Rakić 1904.
Srpska zemljoradnička zadruga (udr. s. n. j.) 1913.

Majkić-Japra.

(Bez. Sanski Most — Kr. Bihać.)

Kantar Milan 1911.*
Kondić Simo 1911.*
Majkić Nikola 1907.*

Martinac Novi.

(Bez. Prnjavor—Kr. Banjaluka.)

Rewaj Martin 1914.*

Matići.

(Bez. Brčka — Kr. Tuzla.)

Radmić Anton 1914.*
Živković Marjan 1904.*

Megjaši bei Bjelina.

(Kr. Tuzla.)

Megjegja.

(Bez. Rogatica — Kr. Sarajevo.)

Biščević A. 1914.*
Žugić Milan 1911.*

Megjegje.

(Bez. Bosn. Dubica — Kr. Banjaluka.)

Batarić Gjuro 1909.*
Mataruga Mijati sin 1911.*
Lončar Jovo 1886.*
Srpska zemljoradnička zadruga (u. s. u. j.) 1913.

Megjegje.
(Bez. Gradačac — Kr. Tuzla.)
Srpska zemljoradnička zadruga (u. s. n. j.) 1813. Präs.: Mile Kovačević. Vizepräs.: Gjuran Cvijić.
Šahdanović Mehmed u. Hašim 1909.*

Megjugorje.
(Bez. Ljubuški — Kr. Mostar.)
Hrvatska seljačka blagajna za zajmove, štednju i privredu, zadruga s neogr. jam., Kreditgenossenschaft.

Megjuvogje.
(Bez. Bos. Dubica — Kr. Banjaluka.)
Srpska zemljoradnička zadruga u Megjuvogju u. s. n. j. 1910. Geschäftsführer: Glijepčević Stevan.
Šiljegović Gjuro* i žitom 1909.

Mehmedagići.
(Bez. Ključ — Kr. Bihać.)
Jeginović Suljo u. Ale 1908.*

Mezgraja.
(Bez. Zvornik — Kr. Tuzla.)
Stankić Gjoko 1890.*

Mičivoda.
(Bez. Rogatica — Kr. Sarajevo.)
Hamzić Muhamed 1901.*

Mijen.
(Bez. Čajnice — Kr. Sarajevo.)
Bahotić Mustajbeg 1908, Getreide- u. Holzhdlg.

Mijonica.
(Bez. Gradačac — Kr. Tuzla.)
Ecimović Emin 1914.*

Mičijevići.
(Bez. Maglaj — Kr. Tuzla.)
Blagojević Tomo 1914.*

Milanković.
(Bez. Kladanj — Kr. Tuzla.)
Džakmo Hasan 1913.*

Milinselo.
(Bez. Maglaj — Kr. Tuzla.)
Osmanagić Mujaga 1914.*

Miljevačka Kozara.
(Bez. Bos. Gradiška — Kr. Banjaluka.)
Marpina Anton 1914.*

Miljakovci.
(Bez. Prijedor — Kr. Banjaluka.)
Dragić Simo 1912, Spezereiw.

Milosavci.
(Bez. Prnjavor — Kr. Banjaluka.)
Savić Jovan 1909.*

Miloševac.
(Bez. Gradačac — Kr. Tuzla.)
Srpska zemljoradnička zadruga s. n. j. 1912 (Serb. landw. Genossenschaft m. u. H.).
Stoić Jovo 1891.*
Tadić Djordjo 1913.*

Mioče.
(Bez. Višegrad — Kr. Sarajevo.)
Kadić Alija 1905.*
Stanković Diko 1911.*

Miričina.
(Bez. u. Kr. Tuzla.)
Hatunić Mula Emin 1813.*

Mirkovci.
(Bez. Bosn. Dubica — Kr. Banjaluka.)
Ergeli Junus 1896.*

Mišinci.
(Bez. Derveut—Kr. Banjaluka.)
Dervišbeg Šahbegović 1902.*

Mišin han.
(Kot. i okr. Banjaluka.)
Mutić Mišo 1911* i gostioničar 1910.

Miška glava.
(Bez. Prijedor — Kr. Banjaluka.)
Osmanbeg H. Selimbegović.

Miškovci.
(Bez. Derventa — Kr. Banjaluka.)
Srpska zemljoradniška zadruga s neogr. jam., 1911. Bauerngenoss. Präs.: Mile Tapić. Vizepräs.: Ilija Budiša; Geschäftsleiter: Stevo Preradović — zeichnen je 2 kollektiv.

Miškovci.
Gvozdarević Petar 1912.*, podružnica.

Modra.
(Bez. Sanski Most — Kr. Bihać.)
Beširović Dervišbeg 1912.*

Modran.
(Bez. Derveut — Kr. Banjaluka.)
Butter Benedikt 1901, Branntwein en gros.
Krajinovic Anto 1909.*
Terlikel Anna 1902.*

Modriča.
(Bez. Gradačac — Kr. Tuzla.)
Aleksić i Nikolić 1910.*
Alilagić Mehmed Alija i Omer 1890.*
Blagojević Jovo 1911.*
Cijonlagić Aga 1913.*
Ganibegović Mehmed i brat 1910.*
Jankovića Janće sinovi 1906.*
Janković Jefto 1884.*
Koljić Ilija i sin 1910.*
Lončarević Ilija 1911.*
Marković Dimšo 1884.*
Marković Milan M. 1906.*
Marković M. Simo 1914.*
Matić Niko 1885.*
Mayer Levy 1884.*
Mihajlović Niko 1884.*
Mitrović Gjordjo Pere 1906.*
Nikolić-Pačulj Niko i sin, 1910. Zeichnen Niko u. Rajko.
Nikolić Pero i sin 1891.*
Nikolić Simo (Pačulj) 1908.*
Pejić Marko 1896.*
Pelesić Zajim 1902.*
Petrović Niko 1890.*
Zečić Hakija 1913.*

Mokro.
(Bez. und Kr. Sarajevo.)
Spitzer Moritz 1890, Gastw. und Holzhändler.
Lizdek Spasoja 1911.* und Holzhändler.

Moluhe.
(Bez. Tuzla.)
Mešić Bego 1913.*

Moranjaka. Gor.
(Kot. i okr. Tuzla.)
Moranjkić braća 1913.*

Moranjci Čifluk.

(Bez. und Kr. Tuzla.)

Hifziefendić Mahmut i sin. javno trg. dr.
Hodžić Mehmed 1913.*

Mosko.

(Bez. Bilek — Kr. Mostar.)

Šutić Lolić i Knego 1912.* Članovi: Pero Šutić, Miho Lolić, Jero Knego. Zast. i potp. svaki za se: Pero Šutić i Miho Lolić.

Mostar.

(Bez. und Kr. Mostar.)

Acs Johann 1907. Sodawasserfabrik.
Akšam P. Risto 1892. *
Alajbegović Ahmet 1911.*
Alikalfići braća 1908.* Gesellschafter: Mehmed Jusuf u. Mustafa Alikalfić — zeichnet jeder selbständig.
Aničić Stephan 1869.*
Bajgorić Husein 1912.
Bajrić Salih & Ahmet 1911.
Balić Avdaga 1911.*
Bakija H. Salih 1886. *
Banić J. 1912, Leder- u. Schuhwaren.
Bašadur Petar 1905. ***
Behek Ivan i Pero 1903,* Fiaker.
Beran Wenzel, 1912 krečarska radnja.
Berberac Mehmed 1902, Fiaker.
Bilić Sava et Stjepo 1894.***
Bilića R. sinovi 1903.* Inhaber: Gjorgjo Bilić p. Risto.
Böhm Max 1911, Kaffeehaus.
Braća Bajrović 1909 † und Lederhändler.
Braća Velić 1909. Kolonialwarenhändler.
Brstina Lazar 1910.*
Brstina i Milošević 1912.** Lazar Brstina i Majo Milošević potp. svaki za se.
Bubić Alija 1911.*
Buković Trifko 1912.*
Buttazoni et Venturini 1885, Tischler (Filiale).
Čatrnja Omer 1911.*
Čelebić Braća 1911.*, zeichnet Muhamedaga Čelebić.
Čelebić i Novo 1901* potp. Hasan Novo i Hasan Čelebić.
Ćemalović Muhamedaga i Salih 1911, Handelsgesellschaft, zeichnet jeder selbständig.
Ćemalović Osmanaga 1911.*
Ćemalović Hasan 1909.**
Ćemalović & Kotlo 1907.**
Čereković Stephan 1899.*
Červenka Ferd. 1911, Hotel u. Kaffeeh. „Bristol."
Ćirić Risto S. 1911, Gasth.
Čisić Abdaga Abdin 1895.
Čišić Alimajstor 1912. Trgovina manufakturom i krojaška radnja.
Čokorilo Pero V. 1911, Gastw.
Čolić Gjorgjo 1911, Gastw.
Čorda Omeraga 1911.*
Čorović S. Nikola 1870.**
Čorović S. Risto 1891.*
Čumurija Braća M. D. 1912. Član. Mehmed i Derviš Čumurija. Trgovina staklarskom i porculanskom robom. Svaki za se vlastan zastupati i potpisivati.
Danon Zadik 1889.**
Demirović Braca 1911.*
Dereta Luise 1911, Gastw.
Doder braća 1907, Juwelier.
Dokić Bilić & Peško 1901, Glaswaren.***
Doko Blaž 1911, Gastw.
Draće Ibrahim 1912., trgovina i liferacija mješovitom robom.
Drače Jusuf 1911.*
Drljević Avdaga 1911.*
Druter M. D. 1884.**
Dudić Trifko 1911, Buchhndlg.
Duranović Ahmetaga 1910.*
Dursum braća, Schuhm. u. Schneid.
Dursun braća 1911, Leder u. Schuhwaren.
Dursun Lazar 1911, Schuhwarenhandel.
„Erstes hosn. herc. behördlich koncessioniertes Frachten-Reklamations-Bureau Ljubomir Šain u. Comp." 1910.
Fejić Hadži Alaga 1903.**
Filiala privilig. zemaljske banke za Bosnu i Hercegovinu 1896, Bankgeschäft.
Frommer David 1902, Spengler.
Gače Hadži Halilaga 1911.*
Galić Marijan 1911.*
Gaucz Franz 1912 gradevni poduzetnik.
Gašević, Hadži Husejnović i drug 1911, Holzindustrie.
Geiger Anton 1912, Agentur.
Gjikić Mehmed effendija 1909, Holzhändler.
Gjugja Avdaga 1883.*
Golubović Lazo i Rade 1900.* u. Gastw., jeder zeichnet selbständig.
Golmitzer V. Filip 1891, Gastw.
Gordić Aleksa 1899.††
Gordić V. Simo 1903.*
Gozo Mehmed 1911.*
Gozo Mustafa 1911.*
Grahovac Jovo 1911, Weinhandlung.
Grebo Mehmed i Derviš 1909.* und Manufakturwarenhdlg.
Grgjić i Koluder 1913. članovi Luka Grgjić i Avdo Koluder od kojih svaki vlastan je zastupati i potpisivati: Predmet je informacioni, komisionalni i agenturni posao.
Grković Jovo 1873.* Filiale in Sarajevo.
Grković Jovo 1911, Kolonialwarenhandel.
Grković Stevan i sinovi 1903.*
Hadjomerović Alibeg 1911.*
Hadžailić Muhamed 1911.*
Hadžiosmanović Smail i Husein 1907.†† u. orient. Waren, zeichnet jeder selbständig.
Hakalo Ibrahim 1911, Gastw.
Halibović Franjo 1911, pekar.
Hamović Jovo L. 1911.*
Hamšić Salko 1913 pekarska radnja.
Haramý E. 1911, Hotel „Narenta".
Handels- und Transport-Aktiengesellschaft, Zweigniederlassung 1901.
Hercegovačka banka d. dr. 1914.
Humo Omer 1912, obučar.
Himlauer Adolf 1907. Agentura i liferacija etapa.
Hindo Muhamed 1911.*
Houška M. F. 1890. Apotheke.
Hrvatska dioničarska tiskarna 1899, Buchdr. in Liquidation.
Hrvatska seljačka zadruga sa neogr. jam. u Mostaru 1912, Bauerngenoss. Präs.: fra Ambro Miletić. Vizepräs.: Frano Šarac. Einer von diesen zeichnet kollektiv mit einem Direktionsmitgliede.
Humo Ahmet & Mehmed 1911.*
Ilje Dokića Sinovi 1901.* Firmainhaber: Špiro und Luka Dokić; zur Zeichnung berechtigt: Dieselben.
Ivanišević Ilia 1885.*
Ivanišević R. R. i Mihajlović 1913. Član. Risto Ivanišević i Aleksa Mihajlović, svaki vlastan zastupati i potpisivati. Trgovina materijalom za gradnju i gorivo.
Ivanković Ilija 1900.††
Jahura i Meseldžić 1912. Član. Risto Jahura i Miloš Meseldžić pekarska radnja, a potpisuju i zastupaju svaki za se.

Jahura Risto i Meseldžić Miloš, Bäcker 1913.
Janjić Pero N. 1911.*
Janjušic Petar 1912, Kantinjer.
Jelačić G. & R. 1882.*
Jelić Jovo 1907. Hotel.
Jeremić Ilija u. Risto 1911.*
Jeremic Mitar 1912.*
Jović Jovo 1903.*
Jurković Ljubo 1911, Spezerei- und Kolonialwarenhandlg.
Kajtaz Braća 1911.* Gesellschafter: Muhamed u. Alija Kajtaz. Zeichnet jeder selbständig.
Kajtaža H. Gjulbega sinovi 1913. Član. H. Husaga, Ibrahim eff. i Smajl eff. Kajtaž od kojih je svaki vlastan potpisivati i zastupati. Trgovina manufakturnom i kolonijalnom robom.
Kajtaz Muhamedaga 1902.*
Kalajdžić Huseinaga 1907.††
Kalajdžić Meho 1878, Kolonialwaren.
Kalajdžić Muhamedi-Bekir, Prva muslimanska nakladna knjižara 1911, Buch- und Papierhdl.
Kalajdžić Hadži Salih 1907, Getreide.
Kalajdžić Avdija 1909.*
Karačić Jozo 1902, Fiakerdžija.
Kašiković braća 1891, Schusterwarenhandlung.
Kašiković N. i. J., Glas- u. Möbelh. Gesellschafter: Nikola, Jefto, Ljubomir und Branko Kašiković. Zeichnet jeder selbständig.
Knežic Dusan 1912, Photogr.
Knezić Nikola & Risto 1882.*
Knežić Lazar 1911.*
Knjezić Luka sin Vuka 1884, Wachsdreher, Leder.
Knöpfelmacher & Guttmann 1902.** Inhaber: Sulim Guttmann.
Kodelli Petar 1911, Gasth.
Kohn Moritz 1911, Agentur- und Kommissionsgeschäft.
Kolukćija Selim 1913, stolarska radnja.
Komad Marko 1895*, zur Zeichnung berechtigt Komad Dušan.
Konforti R. 1911.†† u. Modew. Eigent.: Rifka, Prokur.: Aron Konforti.
Konforti Salamon 1902.** ††
Kovačević Simo M. 1892.*
Kostić R. 1911, Gastw.
Kramer Alojzija 1911, Gastw.
Krulj & Bilić 1891.
Kudin Omer i Mujo 1913, čl. Omer i Mujo Kudin, od kojih je svaki vlastan tvrdku zastupati i potpisivati.*
Kujundžić Vasilija ud., Olga i Natalija Kujundžić, zur Zeichnung berechtigt: Knezić Špiro. 1913.*
Kurtović Alija 1912, stolar.
Kvesić A. 1911.*
Labalo Gjorgjo, Schust.
Lakišići Braća (Brüder) 1905, Handelsges., zeichnet Ahmetaga oder Ali eff., jeder selbständig.
Lavićka Josefine 1913, Gastw.
Ljuca Bećir 1905.†
Malenica Andrija 1899.*
Mandrapa Petar 1911, Spezereiw.
Maraldo Giuseppe 1913, graditelj betona.
Mihić Jozo 1911, Gastw.
Mihić Stjepan 1911, Gasth.
Mikan Wenzel 1898, Apotheke, Sodawasserfabrik.
Milavić Mehmed 1911.*
Milić C. 1910, Schneider.
Milošević Mojo 1903.*
Milušić M. Lazar 1879.*
Milutinović braća 1895, Glaswarenhandlung.
Merdžo Blaž 1907.*
Merdžo Mijat 1907.**
Milavic Mujaga 1913.*
Muftić Alija i Osman 1911.*
Musa M. Petar 1913.*
Muštović Hasanaga 1911.*
Nasljednici Spiri Picete 1913* unter Stampiglie zeichnet Prok: Aleksa Bukvić.
Njunjić Jovo, Gastw.
Njunjić Manojlo 1899.*
Novo Salihaga 1911.**
Novo Hadži Osman 1885.*
Novo & Čelebić 1901.*
Nožić Hasanaga 1895.*
Oborina braća 1904.** Inhaber: Ljubo Oborina.
Oborina Velimir 1899, Brantweinhdl.
Oreč Frano 1911, Gastw.
Ostojić Risto 1911, Gastw.
Pacher & Kisić 1898, Buchhandlung, Buchdruckerei u. photographische Anstalt.
Pala Zulfaga 1912, trgovac voćem.
Pašić Avdaga 1911.*
Pavić Risto 1911, Gastw.
Pavković Ante M. 1912, Gastw.
Pečanin Omer 1895.*
Pecelj Jovo S. 1911.*
Perin & Miličević 1883.*
Perinović Risto 1911, Gastw.
Peško Miho 1900.*
Pičeta Nikola i sinovi 1911, Spezereiwaren, Wein- und Schnapshdl. Zeichnen die Gesellschafter: Nikola, Lazo, Milan u. Branko Pičeta — jeder selbständig.
Pičeta B. Risto & Co. 1901.
Podružnica Hrvatske centralne banke dioničkog društva u Mostaru 1910.
Popara Jovan. 1903.*
Poržolt Josip, Agentur.
Prva hercegovačka vinarska zadruga (s ogr. j.) u Mostaru 1911, Weinhdl. en gros. Zeichnen koll. je 2 von den 4 Direkt.-Mitgl.: fra Ambro Miletić, Josip Strelec, Wenzel Mikan u. Stjepan Mihić, alle in Mostar.
Prvo bos. herc. muslimansko trgovačko udruženje, Aktiengesellschaft 1909.
Puzić Mustafa 1911, Fuhrmann.
Račić Trifko 1903.*
Radulović Risto i Milan 1893, Weinhandlung.
Radulović Vaso 1907. trgovina različitim pićem.
Rajković Mustafa 1911.*
Ramić Hasan 1911.*
Ramic Ahmet 1911.*
Remetić Ljuba 1905, Bäcker.
Ribica Hadži Salih & Ibrahim 1884.***
Ribica i Efica 1909, Holz- und Baumaterialhändler.
Rosenfeld Julius Moritz 1892, Juwelier.
Saina R. sinovi 1867.*
Sain & Milicević, 1903, Spediteure.
Salahović Mustafa 1911.*
Samardžić Risto i drug., komanditno društvo 1913. Osobno jamčeći drugar je Risto Samardžić a komanditist je Miho Peško. Trgovina sa kolonijalnom i manufakturnom robom. Zastupa i potpisuje Risto Samardžić.
Šantić Risto & Miho braća 1886.* Eigent.: Pero Šantić. Prokur.: Simo Racić.
Šantić R. Sava 1902, Wein- und Branntweinhändler.
Savić Jovo 1911, Gastw.
Schmitzerle Maria 1911, Gastw.
Schürz M. 1913, krojač i trgovar ženskog odijela.
Semiza R. Sinovi 1911.*
Semiza R. sinovi, Inh. Jovo Semiz 1883,*
Simit Muhamed 1911.*
Singer Co. Nähm. A. G. 1905. Zweigniederlage.

Sinovi Petra N. Aučića 1907.***
Sišić Lazo 1891.*
Šiširak Memišaga 1911.*
Sjeran Risto 1876.*
Škipina i Miletić 1912. Članovi Sava Škipina i Jovo Miletić svaki za se zastupa i potpisuje; obučarska radnja.
Slišković Ivan 1911, Gasth.
Sljepčević Hassan eff. und Hadži Ibrahim 1904.**
Smoljan Jure 1895.*
Smoljan d. Jure 1902.**
Smoljan Stjepan 1899.*
Soldo Jozo 1911, Gastw.
Sunjić Bariša Prga 1895.*
Suton Martin 1911, Spezerei.
Stojčic Nikola 1911, Gastw.
Stojković Z. Obrad, 1913 trgovac knjigama i papirom.
Sujanszky Kornel 1912, bravar.
Swoboda Euphemie 1912, krojačka radnja.
Tiberio Anton 1903, Mechaniker.
Tikvina Avdaga 1911.*
Toholj Ilja, 1913, elektromehanikarska radnja trgovina bicikla, šivačih strojeva i gramofona.
Torlo Mustafa 1903, Volksküche.
Trbonja Jusuf 1901, Fuhrwerksbesitzer.
Trebinjac Hadži Mustafa 1907.*
Trifković Gavro 1911.*
Tuce Ahmet 1911.*
Srpska banka (dioničarsko društvo) 1907.
Tuta Jovo 1899.*
Ungarische Bank- und Handelsaktiengesellschaft, Filiale Mostar, Hauptniederlassung Budapest 1911.
Vasilj Pero 1911, Gastw.
Vasiljević Jefto 1911.*
Vilić Risto 1911.***
Vujinovć Jovo 1911.*
Vuković Todor 1903, Fiakerdžija.
Vuksan Petar 1912, vožarski posao.
Vulić Rade 1911, Gastw.
Wegg Max 1914, Gastw.
Wregg Theresia, Gastw.
Zadik Danon 1899.**
Zagorac i drug 1907, Spezereiwaren.
Zec R. Jefto 1903.*
Zec S. Gjorgjo 1874, Kolonialwaren u. Gastw.
Zec Š. Risto 1880.*
Zeć Braća 1911.*
Zec Nikola J. 1911, Gasth.
Zeilinger i drug 1914, Prvo udr. herceg. gradj. poduzetničtva.
Zelen Milan 1911.** u. Modw.
Zurovac Drago J. 1911. Brennholz u. Kohle.
Zurovac Spasoje 1911, Gastw. u. Kolonialwhdlg.
Zuža Nikola 1911, Gastw.
Zvonić Salko 1913, vozarski posao.

Moštre.

(Bez. Visoko — Kr. Sarajevo.)

Ramić Avdaga 1900.†

Motike.

(Bez Kr. Banjaluka.)

Švraka Kija 1913.*

Mračaj.

(Bez. Livno — Kr. Travnik.)

Momić Pane 1908, Viehhändl.

Mrčevći.

(Bez. Bosn. Gradiška — Kr. Banjaluka.)

Grebenar Mile 1909. Spezerei.
Srpska zemljoradnička zadruga u Mrčevćima u. s. n. j. 1910.

Mrkalji.

(Kr. Sarajevo.)

Pejanović Gjorgjo 1912.†

Mrkonjići.

(Kr. Sarajevo.)

Planojević Nedjeljko 1912.*

Mrkotić.

(Bez. Tešanj — Kr. Banjaluka.)

Unkić Mehmed 1905.*

Murati.

(Bez. B. Dubica — Kr. Banjaluka.)

Pralica Glišo 1914* i žitom.

Mutnik.

(Bez. Prijedor — Kr. Banjaluka.)

Vide Kozarac.

Nadinići.

(Bez. Gačko — Kr. Mostar.)

Koprivica Sava i Mitar 1911, zeichnet jedes.
Srpska zemljoradnička zadruga (udruženje s neogr. jam.) 1911, landwirtsch. Bauerngenossenschaft.

Naprelje.

(Bez. Sanskimost — Kr. Bihać.)

Cerić Almaz 1891.*
Cerić Muho 1907.*

Navioci.

(Bez. Brčka — Kr. Tuzla.)

Bačić Mustafa 1894.
Garašević Mehmed 1913.*

Nevesinje.

(Bez. Nevesinje — Kr. Mostar.)

Aćimović Gjoko 1911.*
Čelebić Muharembeg 1911.*
Cupković Gjoko 1899.*
Glavan Četko 1899.* ††
Glavan Savo Četko 1913.*
Grković Jovo.
Gruda Hadžo 1913.*
Gruda Husno 1913.*
Handžari Braća i drug 1913* podpis. Zulfo i Šačir Handžar.
Hrvatska seljačka zadruga za štednju i zajmove (z. s. o. j.) 1913. Predsj. Precca Nikola.
Injac Nikola 1899.*
Kazazić Ahmetaga i Arifaga 1913.* Beide zeichnen.
Lazetić Mihó 1899.*
Lazarević Djordje 1899.*
Miličević Ilija 1813.*
Milušić Risto 1880.*
Muslibegović braća.*
Muslibegović i braća Čelebić 1912.* Gesellschafter: Smailbeg Muslibegović, Mustajbeg u. Salihbeg Čelebić. Zeichnet bloß Smailbeg Muslibegović.
Muslibegović Šerifbeg 1913.*
Pekušić Edhem nasljednici 1912.* Zeichnet bloß Šukrija Pekušić.
Perković Matan 1913.* i gostioničarska radnja i tvornica podova.
Perin P. Jakov 1913.*
Petković Obren 1899.*
Popović P. Mirko 1899.*
Precca Gasparo 1892.*
Rakić Pero 1900.*
Ramović Zulfaga 1913.* i mesar.
Reiss S. 1914.*
Spremo Stojan 1899.*
Trebović Suljo Muho i Adem, 1900, Bäcker.
Weiß Martin 1899.*** ††

Ništevići.

(Bez. Prijedor — Kr. Banjaluka.)

Braća Džihić 1905.*
Džihić Aziz 1904.*
Radović Jovo 1891††, Filiale (Hauptniederl. Prijedor).
Zrnić Čiro 1914.*

Nova Kasaba.

(Bez. Vlasenica — Kr. Tuzla.)

Bararon David S. 1912.*
Hadžić Osman 1913.*
Jakubović Mustafa 1884.*

Bosn. Novi.

(Bez. Bosn. Novi — Kr. Banjaluka.)

Bašić Pavo 1884.*
Biščević Alibeg 1908, Prodhdl.
Braća Kadić 1901.* Eigent.: Ahmet u. Hamo Kadić.
Cerić Husein beg 1884.*
Cerić-Kalenderac Hadži Muhamedbeg 1905. Landesprodukten.
Cerić-Kapetanović Osmanbeg* i žitom 1909.
Davidović Jovo 1909.*
Drljača Pero 1884, Prodhdl.
Drlača Dušan P. 1909.
Dragušić A., trgovac vinom i pivom na veliko 1909.
Falan H. Hase 1892,* Eigent.: Hadži Hase Falan.
Himmler Adolf 1901, Landesprodukten.***
Ičindić H. M. 1892,* Eigent.: Hadži Mehmed Ičindić.
Kadić Braća 1901.* Eigent.: Ahmed und Hamo Kadić.
„Memić Mehmed Hamo u. Husein" 1902* u. Prod. Firmazeichn.: Mehmed Hamo Memić.
Muftić Sulejman 1901.*
Railić Pero 1909* u. Manuf.
Rakanović Alija 1884. Spezerei.
Relić Gavro 1891.*
Savić Mile 1884.*
Srpska Štedionica dioničarsko društvo u Bosn. Novom. Prok.: Žarko Veselinović zeichnet kollektiv mit 1 Direktionsmitglied.
Srpska zemljoradnička zadruga (u. s. u. j.) 1913.
Steković Stojan S. 1895.*
Šehović Hasan 1897. Lederhdl.
Suvalić Omer 1891.*
„Šulentić B." 1884,* Eigent.: Albert B. Šulentić.
Šurlan Stojan S. 1900,* Eigent. Stojan Šurlan jun.
Šuvalić Muharem 1901.*
Topić Braća 1902. Prodhdl.
Vukmirović M. 1912,* Eigent.: Dušan, Milan i Branko Vukmirović.

Novigrad.

(Kot. Derventa, okr. Banjaluka.)

Srpska zemljoradnička zadruga u Novomgradu u. s. n. j. 1910. Zamjenik predesjed. Mikulić Mirko.

Novoselo.

(Bez. Dervent — Kr. Banjaluka.)

Braća Širbegović 1902.* Filiale (Tešanj Hauptniederl.).
Jokić Mato 1904.
Hrvatska seljačka blagajnica za zajmove i štednju u Novom selu (u. sa n. j.) 1910.

Nožičko.

(Bez. Prnjavor—Kr. Banjaluka.)

Knežević Damjan 1909.*
Pamukić Simo 1909.*
Ratković Teodor 1905.*

Oblje.

(Bez. Nevesinje — Kr. Mostar.)

Obren Sladoje 1913.*
Gjoko J. Sladoje 1914.*

Obad.

(Kot. Srebrenica, okr. Tuzla.)

Milovanović Nikola trg. marvom i žatom. 14.II. 1914.

Obodnik.

(Bez. Kotor-Varoš —Kr. Banjaluka.)

Petrić Stojko 1894. Prodhdl.

Obrnja.

(Bez. Nevesinje — Kr. Mostar.)

Radulović Tomo 1903.*

Obrovac.

(Bez. u. Kr. Banjaluka.)

Juričević Katica P. 1914.*

Obudovac.

(Bez. Brčka — Kr. Tuzla.)

Andrić Mika 1904.*
Jovanović Todor i Draginja 1894.*
Popović Mojsija 1906.*
Srpska zemljoradnička zadruga u Obudovcu, udruženje sa neograničenim jamčenjem 1910.*

Obsječko.

(Bez. u. Kr. Banjaluka.)

Bäuerlicher Spar- und Darlehenskassenverein für die deutsche Kolonie Čelinac-Obsječko (Gen. m. unb. H.) 1913. Landwirtschaftl. Bauerngenossenschaft. Präs. Brandl Martin, Vizepräs.: Pfar Stephan.

Očevlje.

(Bez. Visoko — Kr. Sarajevo.)

Višnjić Marko 1898.*

Odžak.

(Bez. Konjic — Kr. Mostar.)

Ljubović Mehmedbeg 1899.* Getreidehdl. u. †
Unković Simo 1904.*

Odžak G.

(Bez. Bugojno, Kr. Travnik.)

Rustanpašić Hasanbeg.

Odžak.

(Bez. Dervent — Kr. Banjaluka.)

Ademović Alaga 1910.*
Ahmetović Dedo 1909.*
Ahmetović Šibonja 1910.*
Borić Mahmut sitničar 1909.
Čurić Jozo 1901.*
Čurčić J. Jozo 1903.*
Dimić Risto 1901.*
Duić Anto 1892.*
Duić Lidvina 1902.*
Gjurković Bartol 1914.*
Grebenarević Mato 1910.*
Hodžić Adem Hafiz 1910.*
Hrvatska štedna i vjeresijska zadruga u Odžaku, udruž. s neogr. jamstv.
Jupić Hadži Derviš 1892.*
Karić Ahmed 1910.*
Ranić Suljo 1910.*
Vočkić Pero D. 1914.*

Ogradenik V.

(Bez. Mostar.)

Miletić Vidak 1913, trgovina vina i rakije.

Olovo.

(Bez. Kladanj — Kr. Tuzla.)

Behor recte Juda Leon Levy 1911.*

Fočić Muhamed 1913.*
Hodžić Mujo 1911.*
Ozmo Isaak Hajin 1902.*
Višnjić Ivo 1912.*

Omačina.

(Kr. Sarajevo.)

Klačar Osman 1911.*, zeichnet selbst.
Pribišić Meho 1912.*

Omarska.

(Bez. Prijedor—Kr. Banjaluka.)

Džinić H. Mahmudbeg 1902.* Spezerei.

Omerbegovača.

(Bez. Brčka—Kr. Tuzla.)

Bjelić Rego 1908.*

Opličici.

(Bez. Stolac—Kr. Mostar.)

Sator Mehmed 1906.*

Orahovice.

(Kot. i okr. Sarajevo.)

Krčanin Gjorgjo 1911.*

Orahovica.

(Bez. Gračanica — Kr. Tuzla.)

Jusuf begović Hasan 1904.*
Pavičić Trifun 1914.*

Orahovica.

(Bez. Zenica — Kr. Travnik.)

Buchert Franz 1904.

Orahovljani.

(Bez. Ključ—Kr. Bihać.)

Djaković Dako 1902.*

Orahovo.

(Bez. Bosn. Gradiška — Kr. Banjaluka.)

Babić Gjorgjo 1904.* Dampfmühle.
Cvijić N. Jovo 1904.* u. Ausschank.
Halilović Ibro Hrustan 1901.* Prod.
Redjepović Ahmet 1914* i pićem.

Orahovo.

(Bez. Kotor-Varoš — Kr. Banjaluka.)

Bešić Mehmed 1914.*
Bradarić Sejfo 1914.*
Gajić Milan 1914.*
Ibrahimbeg Karabegović 1903.

Orlovci.

(Bez. Priedor — Kr. Banjaluka.)

Pejičić Cvjetko.*
Marić Ostoja 1914.*

Orašje.

(Bez. Brčka — Kr. Tuzla.)

Beširović Alija 1913.**
Cehajić Mehmed 1913.*
Dervišbegović Derviš 1913.*
Djakić Hasan 1884.*
Džafić Mehmed 1904.*
Gligorović J. D. 1914.*
Hadžihalilović Mehmed 1905.*
Kadić Asimu 1913.*
Nurkić Hifzija 1913.*
Kadić Hussein 1904.*
Nurkić Nurko 1884.*
Rebba Mihailo 1913* i ciglom.
Redžepović-Čatić Šemso H. 1905.*
Seljačka zadruga sa ograničenim jamčenjem 1905.
Toić Mustafa 1913.*
Živković Ilija i Marko 1911.* Zeichnet Ilija M. u. Marko V., jeder selbständig. Filiale in D. Mahala.

Osatica.

(Bez. Srebrenica — Kr. Tuzla.)

Mehanović Bećir 1896.*

Osinje.

(Bez. Tešanj — Kr. Banjaluka.)

Nedinić Jovo 1911.*

Osječani.

(Bez. Gračanica — Kr. Tuzla.)

Kondić Damjan M. 1897.*
Šimić Marko 1909* (Samun).
Dimša . Marković Osječani Gornji 1910.*
Srpska zemljorad. zadruga.

Osojnica.

(Kot. Maglaj, okr. Tuzla.)

Arsenović Miloš trg. 1913.*
Despotović Aleksa 1913.*
Simić-Vukeljić Pejo 1914.*

Oštra-Luka.

(Bez. Brčka — Kr. Tuzla.)

Brašnić Luka 1913.*
Djakić Hasan 1884.*
Džafić Mehmed 1896.*
Hrvatska seljačka zadruga 1913.*
Jurić Ilija 1913.*
Kadić Husein 1890.*
Oršolić-Vinković Gjuro 1913.*
Tupoja Mehmed 1885.*

Oštra-Luka.

(Bez. Sanskimost, Kr. Bihać.)

Ljuboja Mihajlo 1911.*
Mastikosa Simo 1911.*

Ostrožac.

(Bez. Cazin — Kr. Bihać.)

Beširović Alibeg 1914.*
Beširović Mehmedbeg 1914.*
Kalauzović Agan 1891.*

Ostrožac.

(Bez. Konjic — Kr. Mostar.)

Buljana Stjepana sinovi 1912.* und Sägemühle. Filiale: Hauptsitz in Kreševo.
Drekalović Milan 1914.*
Dženetić Alija 1913.*
Džino Mujo i Džino Omer 1909.*
Trogrlić Pero 1900.*

Otoka.

(Bez. Krupa — Kr. Bihać.)

Čulibrk M. Pero 1907. Getreidehdl.
Caušević Hafiz Alija 1913.*
Komić Muharem 1884.*
Komić Mehmed i sinovi 1908.*
Komić Zaim 1893.*
Komić Sulejman 1911.*
Mustedanagić Omer 1911.*
Mujagić Omer 1884.*
Pašić Hasan 1911.*
Srpska zemljoradnička zadruga u Otoci (udruženje s neogr. jamčenjem) 1911. Bauerngenossenschaft. Präs.: Jovan Tatić. Vizepräs.: Nikola Bajić. Geschäftsleiter: Petar Gaković. Hiervon zeichnen je 2 kollektiv.
Tajić Marko 1906.*

Paklenica Donja.

(Kot. Maglaj, okr. Tuzla.)

Sarčević Luka 1914.*

Palačkovac.

(Bez. Prnjavor — Kr. Banjaluka.)

Ilišković Stevan 1909.*
Krupić Hifzibeg 1909.*

Palanka.

(Bez. Brčka — Kr. Tuzla.)

Dedić Dedo 1901.*
Lejlić Sulejman i drug 1905.*
Pandurović Mehmed 1890.*

Pale.

(Bez. und Kr. Sarajevo.)

Blau Bernhard 1890, Gastw.
Hess Josef u. Katharina 1911. Sägewerk, zeichnet jeder selbständig.
Finzi Heim 1910.*
Griechischer Handel- und Holzindustrieverein in Sarajevo, Filiale in Pale, Centrale in Athen 1914.
Paragjan Marko 1911.
Pavičić Josip 1912. Spezereiw.
Starovlah Josip 1900, Gastw.

Paleznica.

(Bez. Gračanica — Kr. Tuzla.)

Srpska zemlj. zadruga 1914.

Papažani.

(Bez. Prnjavor — Kr. Banjaluka.)

Ignjatić Jovan 1909.*

Paprača.

(Bez. Vlasenica — Kr. Tuzla.)

Srpska zemljoradnička zadruga udruženje sa neogr. jam. 1911. Bauerngenossensch. Präs.: Danilo Bilbija. Vizepräs.: Todor Aščerić. Leiter: Jovan Tadić. Hievon zeichnen je 2 kollektiv.

Pazarić.

(Bez. und Kr. Sarajevo.)

Dimiragić Suljo 1913.*
Lihovac Muharem 1912.*
Medija Saliaga 1904.*
Pamućina Drago 1890.*

Peći.

(Bez. Cazin — Kr. Bihać.)

Beganović Islam 1891.*
Jašić Okan 1892.*
Muhamedagić Alaga 1911.*

Peći.

(Bez. Livno — Kr. Travnik.)

Bilčar Pero 1901.*
Ivanović Jovan 1907, Viehh.

Pecka.

(Bez. Varcar-Vakuf — Kr. Travnik.)

Todorović Ile 1899.†

Pejići.

(Bez. Prijedor — Kr. Banjaluka.)

Budimir Mile 1905.*

Petkovac.

(Bez. Bosn. Novi — Kr. Banjaluka.)

Marčetić Jovo 1891.*

Petrićevac.

(Bez. u. Kr. Banjaluka.)

Hrvatska seljačka blagajna za zaj. i štednju (zadr. sa neogr. jamstvom). Direktion: Fra Josip Laparević.

Bosn. Petrovac.

(Bez. Bosn. Petrovac — Kr. Bihać.)

Banjac Stojan 1895.*
Bajić Obrad 1900.*
Baruch Albert Z. 1914.*
Basara Kosta 1911.*
Brkić P. Petar, 1907, Gastwirt.
Čović Gjuro 1902, Bäcker.
Drakulić S. Rade 1907.
Ferizović Mehmedaga 1911.*
Grbič Milan 1914.*
Izrael Avram J. 1914, Manfktw.
Isreael Josef D. 1899.*
Kaiser-Majnerić Josip, posjednik paromlina 1912.
Kavezon S. David 1908.*
Kreco Simo 1900.*
Kreco Pero 1884.* Alleiniger Eigent.: Rajko Čajkanović.
Krstanovič Kosta S. i žitom 1911.*
Kesić Lazo 1911.*
Krstanović Gjuro 1911.*
Krstanović Simo 1890.*
Kulenović Salihbeg 1907.*
Rakić Gojko 1914.
Šerifović Hadži Husein eff. 1900.*
Smiljanić Gjuro 1911.*
Spahić Karanfilaga 1908.*
Teofanović Spiro 1900.*
Trninić Jov. 1899, Opančar.
Turić Nikola 1901, Apotheker.
Novaković Jovo, Gemischte Warenhdlg. 1909.
Gavella Branko, Gemischtwarenhdlg. 1910, in Konkurs.

Petrovo selo.

(Bez. Gračanica — Kr. Tuzla.)

Fischer Ignatz, Holzsäge 1910.
Jeličić Peter 1901.*

Peule.

(Bez. Livno — Kr. Travnik.)

Šormaz Pero 1907, Viehhändl.

Dol. Pilica.

(Bez. Zvornik — Kr. Tuzla.)

Ivanić Vasilija 1901.*
Srpska zemljorad. zadruga u Pilicama. Präs.: Vasilja Ivanić. Vizepräs.: Cvijo Lukić.

Piljuzići.

(Bez. Tešanj — Kr. Banjaluka.)

Pilav Mula Ibrahim 1905.*

Pijesci.

(Kr. u. Bez. Mostar.)

Srpska zemljoradnička zadruga s neogr. jam., 1912. Bauerngenoss. Präs.: Miho Pudar.

Pirota.

(Bez. u. Kr. Travnik.)

Hrvatska seljačka zadruga sa neograničenim jamstvom u Ovčarevu, 1911. Bauerngenoss. Präs.: Mato Bekavac. Vizepräs.: Stipo Markunović. Hiervon zeichnet je einer kollektiv mit einem Direktionsmitgliede.

Piskavica.

(Bez. u. — Kr. Banjaluka.)

Dimitrijević i Gojić* i zem. pogozdinci. Javno trg. društvo od marta 1906. Javni članovi Naum Dimitrijević i Jovo Gojić trgovci iz Banjaluke. Podpisuju oba člana, svaki za se.
Kostić Savo 1914, Opankenmacher.

Pištalina.

(Bez. Cazin — Kr. Bihać.

Hadžipašić Memaga 1914.*

Pješevac.

(Bez. Stolac — Kr. Mostar.)

Brkić Muhamed 1913.*

Platice.

(Bez. Gačko — Kr. Mostar.)

Srpska zemljoradnička zadruga u Platicama (udruženje s neogr. jam.), 1912 Bauerngenoss. Präs.: Todor Okiljević. Vizepräs.: Risto Bošković. Geschäftsführer unbesetzt. Hievon zeichnen je 2 kollektiv.

Plehan.
(Bez. Dervent—Kr. Banjaluka.)

Hrvatska seljačka zadruga za zajm. i štednju (s neogr. jamstv.).

Plitska.
(Bez. Kotor-Varoš — Kr. Banjaluka.)

Derviš eff. Pličanić 1902.*
Smajo Evlić 1902.*

Pocrnje.
(Bez. Ljubinje — Kr. Mostar.)

Srpska zemljoradnička zadruga (u. s n. j. 1911).

Podastinje.
(Bez. Fojnica — Kr. Sarajevo.)

Lewy Jakob Heim 1900.*
Pušić Mato 1911.*

Podgradci.
(Bez. Bosn. Gradiška — Kr. Banjaluka.)

Cvijić Jovan N. 1900. Eigentümer: Cvijić Jovanka. * u. Prod.
Schmutzer u. Brabetz 1914, Dampfsäge, Eigentümer Karl Schmutzer, Egon Brabetz.
Société anonima, Dampfsäge u. Holzhdl. 1895.
Spitzstein Bernhard 1892.* Ausschank, Produktenhändler u. Slivovitzerzeuger.

Podhum.
(Bez. Konjic — Kr. Mostar.)

Alikadić Ragib 1913.*
Hrvatska seljačka kasa za zajmove i štednju, zadr. s. n. j. 1913.

Podkalinje.
(Bez. Krupa — Kr. Bihać.)

Grošić Mustafa 1901.*.
Krupić Hadži Šaćirbeg 1911.

Podkamen.
(Bez. Tešanj — Kr. Banjaluka.)

Fischhof Ludwig 1905.*

Podkleć
bei Zavidovići.
(Bez. Žepče — Kr. Travnik.)

Braća Simic.*

Podlugovi.
(Bez. u. Kr. Sarajevo.)

Vukanović Pavle 1911. Gastw.

Podorašje.
(Bez. und Kr. Tuzla.)

Subašić H. Satih, trg. marvom 14. jan. 1914.

Podovi.
(Bez. Sanskimost — Kr. Bihać.)

Nikola Kondić 1907*.

Podnovlje.
(Bez. Dervent—Kr. Banjaluka.)

Dejanović Simo 1909.*
Jovanović Vaso 1909.*
Srpska zemljoradnička zadruga u Podnovlju (u. s. n. j.) 1910.

Podromanija.
(Bez. Rogatica — Kr. Sarajevo.

Deutsch Max 1914.

Podstupari.
(Bez. Kladanj — Kr. Tuzla.)

Hrljević Nikola 1907.*
Marković Ivan 1911.*

Podzvizd.
(Bez. Cazin — Kr. Bihać.)

Bešlagić Murat 1911* u. Tabakkleinverschleiß.

Pogorevac.
(Bez. und Kr. Tuzla.)

Diković Ivo 1890. †

Pojezna.
(Bez. Tešanj — Kr. Banjaluka.)

Jovanović Jovo 1905.*

Polje.
(Bez. Dervent—Kr. Banjaluka.)

Hening Robert 1897, Sliwowitzbrennerei.
Ivkič Franjo 1890.*
Jokić Petar 1914.*

Poljavince
(kotar Bos. Novi — Kr. Banja Luka.)

Srpska zemljoradnička zadruga (u. s. n. j.) 1913.

Polje Malo.
Bez. Vlasenica — Kr. Tuzla.)

Mitrović Risto 1913.†

Poplati Dônji.
(Bez. Stolac — Kr. Mostar.)

Srpska zemljoradnička zadruga (sa neograničenim jamčenjem) u Dônjem Poplatu, Genoss. m. b. H., 1911. Kreditgenoss. Präs.: Mihajlo Brkić.

Popovi.
(Kot. Bjelina — Kr. Tuzla.)

Srpska zelmj. zadruga (neogr. jamstvo) 1910.

Popovići.
(Bez. Prnjavor—Kr. Banjaluka.)

Bugarski Gjorgje 1905.*

Popovo polje.
(Kot. Ljubinje — Kr. Mostar.)

Narodna seljačka kasa za zajmove i štednju u Popovu polju, 1913.

Poriće.
(Bez. Bugojno — Kr. Travnik.)

Kaić Ante 1884.* Filiale der in Livno befindlichen Hauptniederlassung.

Posušje.
(Bez. Ljubuški — Kr. Mostar.)

Bilić L. Ilija Nasledujici 1913.*
Bakula Peter 1913.*
Kovač Anto 1913* i gostioničarska radnja.

Potočani.
(Bez. Prnjavor—Kr. Banjaluka.)

Blagoja Repić, Filiale 1903.*
Čalušić Mato 1910.*
Milanović Boško 1911.*
Preradović Jefto 1904.*
Stojanović Milan 1909.*

Potočani.
(Bez. Dervent—Kr. Banjaluka.)

Juro Kovačević 1902.*
Hrvatska seljačka zadruga za zajmove i štednju u Potočanima u. s. n. j. 1910.

Podpeći.
(Kot. i okr. Tuzla.)

Pašić H. Abdaga 1913*.

Požarnica.
(Bez. u. Kr. Tuzla.)

Srpska zemljoradn. zadruga 1910.

Prača.

(Bez. Rogatica — Kr. Sarajevo.)

Batinić Manojlo 1884.*
Batinić Nikola 1911.*
Devlić Avdia 1897.*
Gačanin Mehmed 1910, Produktenhdl.
Kiss Katica 1911, Spezereiw.
Milošević Gjorgjo 1890.*
Mirojević Selimbeg 1911.*
Smoljanović Marija 1904.*

Prebilovci.

(Bez. Stolac — Kr. Mostar.)

Srpska zemljoradnička zadruga (u. s. n. j.) 1913. Präs.: Jovo Dragičević. Vizepräs.: Jovo Bulut.

Prekaja.

(Bez. Glamoč — Kr. Travnik.)

Marceta Dmitar 1904.*

Previja.

(Bez. Ključ — Kr. Bihać.)

Krajcar Trivun 1912.*

Pribinić.

(Bez. Tešanj—Kr. Banjaluka.)

Sermek Anna 1905, Gastw.
Gaon Salom 1904.*

Priboj.

(Bez. Zvornik — Kr. Tuzla.)

Milovanović Jovo 1901.*
Bogdanović Ivo 1905.*
Srpska zemljoradnička zadruga 1912.

Pridvornica.

(Bez. Gacko — Kr. Mostar.)

Adžić Rajko 1913.*

Prijedor.

(Bez. Prijedor—Kr. Banjaluka.)

Agbaba Rade 1909.*
Antonojević Vaso 1884.**
Avdagić Himzo 1890.*
Bilbija Mile 1901, Felle u. Landesprod.**
Bogdanović Glišo 1884.*
Borojević Mijat 1884.* Specerei.
Borojević Jovo 1902.*
Brković Mića 1909.*
Burazorović Muhamedaga 1905.* u. Produktenhdl.
Čerić-Cikota Muharembeg 1913.*
Crnalić braća 1884, Prodhlg., Eigent.: Ibrahim u. Mehmed. Hauptniederl.
Crnić Mile S., trg. specerajskom robom 1909.
Crnkić Bajro 1905.†
Čaraković Jovo 1890.*
Četić Vid, pekar 1909.
Čosić Vaso 1885.*
Diović J. Gavriel 1885.*
Diović Nikola G. 1913.*
Dimić M., specerajska roba, vlastnica Milica Dimić, Prokurist Jovo Dinčić 1909.
Drašković Sulejman 1909.*
Ergić Ale 1890.*
Filiala muslimanske banke dioničarskog društva u Banjaluci. Prokurist: Hafiz Dabulhanić. 1913.
Ganić Mehmed 1905.†
Gašić Zarija 1914.*
Glamočanin Pero 1902.* Hauptniederl.
Glamočanin Tode 1914. Gastw.
Gojić Simo 1902.*
Hirschmann Ludwig, Apoth. 1910.
Henića Sulejmana sinovi 1906*, zeichnet Mehmed und Enis, jeder selbständig.
Kačavenda Simo 1909.*
Kahrić H. i sin 1910.*
Kahrić Husein, 1911. Kolonialw. u. Produktenhdl. Svetozar N., 1912.*
Kahrić braća 1885,* Prodhl., Eigent.: Husein u. Ibrahim.
Kapetanović Alibeg 1902.*
Kondić Risto 1886.*
Kos Sava 1890, Schusterwarenhdl.
Kurtović Nazif 1905.†
Kurtović Karanfil 1905.†
Levy Sabetaj i Todoros 1902.*
Ljubojević Jovo S. 1901.*
Marin Rade, trg. s marvom 1909.
arjanović Manojlo 1902.*
Memorach Roza 1914.*
Mevorach Jakob 1896.**
Mijatović Nikodim, štampar, knjižar i knjigovezac 1909.
Milinović Lazar 1884.* Spezerei.
Milivojević Gjorgjo 1907.*
Mitrinović Svetozar 1901,* Landesprod.
Narančić Mile 1906, Bäckerei.
Nikolić Ilija, obućanski obrtnik 1909.
Obradović Gavro 1909* i manufakt.
Ostojić Milan 1909.*
Prača Simo 1909.*
Praštalo Lazo 1914 trg. kožom.
Radetić Ignjat, trgovac žitom i kolonijalnom robom 1909.
Rabatić Simo 1895.* Prodhl.
Radetić P. Mile 1884.* Eigent.: Mile u. Jovo Radetić. Prok.: Pero Radetić. Zeichnen: selbst die Eigent., pp. Pero Radetić.
Radović Jovo 1902,* Eigent.: Jefa verw. Radović, für ihre min. Kinder. Sie zeichnet selbst.
Rapić Smail 1902.*
Rodić Stane, vlastnici: Bogdan Draginja i Stane Rodić.** 1908 Filiale in Dragotinja, Prokurist: Sava Rodić.
Savanović Nikola 1901.†
Seidemann Gustav, 1901.* u. Buchhandl.
Srpska zanatlijska štedionica (z. s. o. j.) 1913. Serbische Handwerker Sparkassa (Gen. m. b. H.) Präs.: Manojlo Marjanović. Vizepräs.: Mićo Brković. Prokurist: Blagoje Skočaić.
Stefanović Mile 1885.* Spezerei.
Stojanović Rade 1884.*
Stojanović Lazar 1890 * und Produktenhdl. Hauptniederl.
Stojanović Ostoja 1901.*
Stojanovic Simo 1914.*
Stupar Milan 1908.*
Tešinić Gospova 1914.*
Trepić Hasan 1905 * u. **.
Trepić Smail eff. 1905 * u. ††
Trepić Sulejman 1914.*
Vidović Lazar 1907 Leder- u. Opankenhändler.
Vijosinović Savo 1909.*
Vukić Manojlo 1902.*
Vulić Jovo 1884.* Prodhdl.
Vučenović Marija 1914.*
Vučenović Svetozar N. 1912.*
Weiler Arpad 1900, Agentur.
Weiler Peter 1890.*
Weiller Arpad 1909. Erste Prijedorer Agentur & Kommissionsgeschäft.
Zurnić Staka 1890.*

Prijeslop u Podhumu.

(Kot. Konjići — Kr. Mostar.)

Andelić Pero 1914.*

Prisike.

(Bez. Županjac — Kr. Travnik.)

Brekola Mato p. Krizana 1908* u. Getränke.
Ledić Jalov Perin 1909.* u. Heuhandel.

Pritoka.

(Bez. u. Kr. Bihać.)

Srpska zemljoradnička zadruga (u. s. n. j.) Preds. Marko Zorić.

Prnjavor.

(Bez. Prnjavor—Kr. Banjaluka.)

Bakalbašić Ćamil 1913.*
Bjegojević Tešo 1902.*
Bosković Bogdan, obučarsk. trgovina 1913.
Dujsić Ale 1903.*
Finkelstein Mihael, Apotheker 1903.*
Gjerić Mitar 1893.*
Gjerić Todor 1913.*
Grkokatol. selj. kasa za zajmove i štednju 1913 (z. s. n. j.).
Hadžiselimović Braća, 1912* u. Produktenhdl. Gesellschafter: Sulejmanbeg u. Hajdarbeg Hadžiselimović. Zeichnet bloß Sulejmanbeg.
Imamović Meho 1909.*
Jovanović Ljubice 1905.*
Kojic Petar 1914.*
Kojić Vid 1901.*
Kojić Vaso 1895. Opankenhdl.
Kovačevič Andrija, Lederhandlung, Schuh- u. Opankenmacher -- trgovina kožom 1907.
Kovačević Jefto 1902.*
Kovačević Jovanče I. 1909.*
Malešević Gjorgjo 1902.*
Marković Jovo 1884. Spezerei u. Gastw.
Marx Nikola 1910.*
Mehica Derviš 1914.*
Milić Gjorgjo 1890. Likörfabr.
Novković Simo 1901.*
Odobašić Muharem 1890.*
Ostojić Stevo 1893.*
Paić Pero 1901.*
Petrović Stanko 1898.*
Simić Andrija 1884.*
Sekulić Ljubo 1909* i točarina.
Simić Stanko A. 1909.*
Simić Vladimir 1914.*
Softić Hasil 1905.*
Softić Mustafa 1905.*
Spasojević Nedo 1893.*
Stanković Luka 1912.*
Todorović Mihajlo 1898.*
Todorović Tošo 1905.*
Tymkov Alexander 1910.*
Vulić Milan 1908.*
Vujičić Jovanče 1903.*

Prnjavor.

(Bez. Zvornik — Kr. Tuzla.)

Bakalbašić Ćamil 1914.*
Grkokatolička seljačka kasa za zajmove i štednju 1914. Preast. Mihajlo Kindij, Zamj. Mihajlo Zabolotnyj.
Jusufagić Saliaga 1890.*
Popović Miloš 1884.* früher in Zvornik.

Prozor.

(Bez. Prozor — Kr. Travnik.)

Hadžić Muharem i Alija 1907.*
Hamidović Brüder 1900.*
Hrvatska seljačka kasa za zajmove i štednju u Prozoru (zadruga s neogr. jam.), 1912 Spar u. Kreditgenoss. Präs.: Tadej Mihačević. Präs.-Stellv.: Marko C. Brizar. Je einer von diesen zeichnet kollektiv mit je einem Direktionsmitgliede.
Husrep Ibrahim 1904.* Filiale der in Lizoperci befindlichen Hauptniederlassung, zweite Filiale in Gračanica.
Krausz Moritz 1899.*
Mihać Gligo 1908.* Hauptniederlassung in Konjica.
Omanović Mulo 1907.* †
Omanović Ibro 1896.*
Pirolić Brüder 1901.*
Ramljak Franjo 1907 Brizar.
Šabić Hadži Hasan 1886.*
Sinanagić Alija 1908.*

Prud.

(Bez. Gradačac — Kr. Tuzla.)

Paradžik Mijo 1913.*

Prusac.

Bez. Bugojno — Kr. Travnik.)

Terzić Jusuf 1901.*

Pucari.

(Bez. Dubica — Kr. Banjaluka.)

Gapa Dušan 1914.*

Puhare.

Srpska zemljorad. zadruga n. j. 1910.

Puračić.

(Bez. und Kr. Tuzla.)

Alidžić Osman 1886.*
Alidžić Ibrahimaga 1913.*
Arnaut Mustafa 1886.*
Babunović Niko J. 1913.*
Božić braća 1914.*
Čosićkić Ibrahim, šumsko radničko poduzeće (Forstarbeitsunternehmung) 1912.
Dedić Rašid 1913.*
Finci Josef 1890.**
Gavrić Todosija 1890.*
Kovačević Mustafa H. 1910.* Getreidehdl.
Radić Makso 1901,* Gastw. u. Produktenhdl.
Stanković Timotija 1886.*
Vidaković braća 1906.*Prodhl.

Putiš.

(Bez. und Kr. Travnik.)

Arnautović Omer eff. 1908. Köhlerei u. Ziegelei.

Vel. Radići.

(Bez. Bos. Krupa — Kr. Bihać.)

Srpska zemljoradnička zadruga udruženje s. neogr. j. 1913.

Radišići.

(Bez. Ljubuški — Kr. Mostar.)

Tomić Juko p. Ivana 1902.*

Radosavska.

(Bez. und Kr. Banjaluka.)

Vukajlović Stevan, trafika 1910.*
Maglajlić Hadži Muharem 1901* Filiale, Hauptniederl. Banja Luka.

Ragjenović.

(Bez. Srebrenica — Kr. Tuzla.)

Alić Salko 1890.*

Rahić Gornji.

(Bez. Brčka — Kr. Tuzla.)

Azabagić Husein eff. 1905.*
Effendić Hadži Muhamed eff. 1894.*
Hasanbegović Mehmedbeg 1901.*
Jovičić Todor 1894.*
Kašimagić Hašimaga 1905.*
Kombić Sumbul 1914.*
Mula-Halilović Hafiz Bećir 1884.*
Muratbegović Mehmed 1905.*
Osmanbašić Ahmet 1914.*
Pavlović braća Risto i Pavle.*
Ramić Huso Hadži 1902.*

Rajinci.

(Bez. Zvornik — Kr. Tuzla.)

Izabegović Hasanbeg 1885.*

Rakić Donji.

(Kot. Brčko — Kr. Tuzla.)

Lukić Jozo 1913.*

Rakitno.

(Bez. Ljubuški — Kr. Mostar.)

Curdo Jure Perin 1913.*

Rakovac.
(Bez. Prnjavor — Kr. Banjaluka.)

Lach Mateusz 1905.*
Joncesko Jan 1909.*

Rakovčani.
(Bez. Prijedor — Kr. Banjaluka.)

Avdić Muho 1905.†

Rankovići.
(Bez. Tešanj—Kr. Banjaluka.)

Karabegović Adem. 1905.*
Lipić Kosta 1905.*

Raškovci.
(Bez. Tešanj — Kr. Banjaluka.)

Lazić Luka 1897.*

Rašljevo.
(Bez. u. Kr. Tuzla.)

Zećo Murat 1913.*

Rasovci.
(Exps. St. Majdan, Bez. Sanskimost — Kr. Bihać.)

Stupar Jošo 1906.*

Tržačka Raštela.
(Bez. Cazin, Kr. Bihać.)

Stakić Milan 1911, in Konkurs.
Ponjević Janko 1914.*

Raštelica.
(Kot. Zvornik — Okr. Tuzla.)

Brčkalija Osman 1912.*

Rastoka.
(Bez. Ključ — Kr. Bihać.)

Filipović Sulejman beg 1896.*
Filipović Medžidbeg 1902.*

Ratković.
(Bez. Brčka — Kr. Tuzla.)

Junuzović Abid 1911.

Ratkovo gornje.
(Bez. Ključ — Kr. Bihać.)

Koročuk Toma 1902.*
Janko i Luka Kočić trg. mješovite robe 1907.

Ravnice.
(Bez. Bosn. Novi — Kr. Banjaluka.)

Spitznagel Franjo 1908*
Srpska zemljoradnička zadruga (n. s. n. j.) 1913. Präs.: Vaso Crnobrnja. Vizepräs.: Mića Bašić.

Ravno.
(Bez. Ljubinje — Kr. Mostar.)

Jelić Ivo M., 1906, Gastw.
Matijić Andrija 1913.*
Matijić Ivan 1913.*
Matijić Stojan 1913.*
Narodna seljačka kasa za zajmove i štednju za Popovopolje (zadr. sa ogr. jamstv.) 1911.

Ravska.
(Bez. Prijedor — Kr. Banjaluka.)

Sredić Mile 1904.*
Jurekić Ivo 1909.*

Razboj.
(Bez. Bosn. Gradiška — Kr. Banjaluka.)

Ostoje Savić sinovi, gostiona. Javno trg. društvo od 3./8. 1904. Prodhdl. Javni članovi jesu Maksim i Dušan Savić. Potpisuju oba samostalno.
Skrbić Simeun 1901.* Getreideh.

Ražljevo.
(Bez. Brčko — Kr. Tuzla.)

Kisić Stokan 1901, Schweinehändler.
Milošević Stevan 1913.*
Tomić Krsto 1901.*

Rečice (Domanovići).
(Bez. Stolac — Kr. Mostar.)

Kosutta Karlo 1913.*
Šatov Mehmed 1913.*

Rekavica.
(Bez. und Kr. Banjaluka.)

Zagorac Pero 1906,* Gastw.

Repnik.
(Bez. u. Kr. Tuzla.)

Rahmanović Osmann † u. * Zentrale, Filiale Grivnice. 1912.

Resanovci.
(Bez. Livno — Kr. Travnik.)

Življak Pero 1907, Opankenlederhändl.

Ribić.
(Bez. u. Kr. Bihać.)

Hajim Pinto 1905.*

Ribnica.
(Bez. und Kr. Tuzla.)

Mušan Mostarlić 1901.*
Kudumović Emin 1906, Produktenhandel.
Jelišić Živko N. 1912.*

Ribnik gor.
(Bez. Ključ — Kr. Bihać.)

Čehlić Dušan u. Jovo Grahovac 1912.*
Mirčić Magdalena 1908.*
Srpska zeml. zadr. s. n. j. 1913.
Trivun Savić 1905.*

Ripač.
(Bez. Bihać — Kr. Bihać.)

Ličina Dane 1912* i žita.
Sevi Atijas A. 1905.*
Samuel Atijas Cisi 1906. Getreidehdl.
R. Atijas 1911;
Ibrahimpašić Dervišbeg 1911.

Rizvanovići.
(Bez. Prijedor — Kr. Banjaluka.)

Duratović Mustafa 1903.*

Rogatica.
(Bez. Rogatica — Kr. Sarajevo.)

Ahmetašević H. Ahmet 1911.***
Akšamija Osman 1897.*
Babić Alibeg 1914.*
Bararon Moise A. 1911.*
Branković Lutvibeg 1901. Militärlief.
Čapljić Bećir 1897.*
Čolić Ibro 1911.*
Daidžić Lutfaga 1911.*
Daidžić Uzeir 1890.* Gemischtwaren.
Daižić Nazif, 1903. ***
Danon Juda Zadik, 1912. *
Ferhatbegović Nazif 1911.*
Gladan Salih 1912, sahadžinska radnja.
Gojković Todor 1901.*
Hadžiahmetović Mehmed, 1904.
Ilić Ilija 1904.*
Janković Gavrilo 1901.
Janković Mile 1914.
Katan Lazo 1890.* Gemischtwaren.
Kazić Hasib 1898**u. Viehhdl.
Kazić Omer 1912.*
Kojić Aksentije 1911.†
Luffi Giovanni 1914.*
Nalbantić Mustafa, 1904, Gemischtwaren.
Martinović - Savović Risto 1904.*

Milinković Pero 1914.*
Muftić eff. Mustafa 1914.*
Obradović Ljubo 1912.*
Pašić H. Abdulah 1911.*
Skalić Jakupaga 1897.
Skaljić Mustafa 1897.* Gemischtwaren.
Skopal Anton 1901.
Teskeredjić Nurbeg 1904.*
Teskeredžić Semšibeg 1908.*
Vajzović Suljaga 1901.

Rogolji.

(Bez. Bosn. Gradiška — Kr. Banjaluka.)

Srpska zemljoradnička zadruga u Rogoljima u. s. n. j.

Romanovci.

(Bez. Bosn. Gradiška — Kr. Banjaluka.)

Cvijić N. Simo 1909. Spezerei.
Pečanac Vaso 1903.* Prod.
Srpska zemljoradnička zadruga (udruž. s neogr. jam.), 1911 Kreditgenoss. Zeichnen: Präs. Stevo Vukić, Vicepräs. Varo Pećanac, Geschäftsleiter Jovo Peranič — je 2 kollektiv.

Rovine.

(Bez. Bosn. Gradiška — Kr. Banjaluka.)

Gjurkovečki Mirko pl. 1885.*
Vidović Djordjo 1913.*

Rudo.

(Bez. Višegrad — Kr. Sarajevo.)

Barbarez Jovo V. 1910. Gemischtwaren.
Gardović Nikola 1911.*
Kabaklija Jusuf 1894.
Kerken Rasim 1914.
Lagundžija Suljaga 1910.*
Skejo Medaga 1894.
Skejović Suljo 1900.
Resić Almasbeg 1904.*
Mitrović Gjorgjo 1900.
Miković Nikola 1910, Branntweinerzeugung.
Smajović Muhamed 1911.*

Rudolfstal - Maglaj am Vrbas — Maglajani.

(Bez. und Kr. Banjaluka.)

Bauch Paul 1914.*
Bäuerlicher Spar- und Darlehenskassenverein für die deutsche Kolonie Rudolfstal (Gen. m. unb. H.) 1913. Landwirtschaftl. Bauerngenossenschaft. Präs.: Purk Wilhelm. Vizepräs.: Nienaber Wilhelm.
Ertl Friedrich 1913.*
Malinić Savo 1909.*
Marton Anton 1886,* u. Gastw.
Pištelić Aleksa 1894.*
Perović Novica* i mehandžija 1910.

Rudopolje kot.

Milošević V. Nikola 1913.*

Dônji Rujani.

(Bez. Livno — Kr. Travnik.)

Gligić Jovo 1908.

Rujiška Velika.

(Bez. B. Krupa — Kr. Bihać.)

Gaković Nikola 1906.*
Srpska zemljoradnička zadruga u Velikoj Rujišci (udruženje s neogr. jam.), 1911 landwirt. Bauerngenoss. Präs.: Stojan Karan, Vizepräs.: Mile Oljača. Geschäftsführer: Marko Gaković. Hievon zeichnen je 2 kollektiv.

Rujiška mala.

(Bez. Sanskimost — Kr. Bihać.)

Aćim Slavulj 1907.*

Ružići.

(Bez. Ljubuški — Kr. Mostar.)

Čuljak Ivan Lukin 1913.*
Iličić Petar 1902.*

Šajtovići.

(Kr. Sarajevo.)

Franz K. i. W. 1912* u. Gastw. Gesellschafter: Wenl u. Katarina Franz — zeichnet jeder selbständig.

Bosn. Šamac.

(Bez. Gradačac — Kr. Tuzla.)

Alijagić H. Ismajil 1911.*
Alijagic Mehmed, Alija, Omer H. 1890.
Alijagić Sulejman 1914. Manufakturwaren.
Babić Jovo 1904, Spediteur, Prodhdl.
Brkić Simo 1903.*
Budjen Gjorgo 1910.*
Čiva Hadži Mujo 1902.*
Čizmić braća 1902.*
Curić Pero 1913.*
Dagović Sulejman 1913.*
Dakić Simo 1891.*
Dimitrijević i Maksimovic 1884.*
Dnić B. Nino 1900.
Dragičević Gjorgjo 1914.*
Duića Ante B. sin 1900.*
Džakić Ahmet 1902.*
Fitozović Mustafa 1911.*
Fitozović Sali 1884.*
Grabčević Medo 1884.*
Hadži-Alibegović Hasanaga 1890.*
Ibrahimbegović Bego 1884.*
Izetbegović Alija 1890.*
Ljubišić Jovo 1901.*
Pertschin Franjo 1914.*
Pisarević Stanko 1902.*
Prčić H. Husein 1905.*
Repičić Ibrahim 1908.*
Repičić Mehmed 1908.*
Repičić H. Aliage nasliednik Husejn H. Repičić 1911.*
Ristić Čedomir 1911.*
Rittermann Walerijan 1905. Apotheker.
Ružić Andjelko
Stanojević Jovan 1911.*
Stavrić Tošo, 1906.*
Stefanović Stefan T. 1904.*
Tovirac Joco 1911.*
Trutzl Adolf 1884.*
Vajzović Huseinaga 1913.*
Vajzović Hasan 1913.*
Vajzović Hafiz Salih 1913.*
Vujanić Tošo 1903.
Živan Malić 1906.*
Zukić Abdurahman 1884.*
Mahmutbegović M. bankovno komissiono i trgovačko komanditno društvo 1911.

Sambor.

(Bez. Gacko — Kr. Mostar.)

Srpska zemljoradnička zadruga (udruženje sa neograničenim jamstvom u Samoboru 1912.

Sanica Dolnja.

(Bez. Ključ — Kr. Bihać.)

Hukanović Mustafa 1903.*

Sanica Gornja.

(Bez. Ključ — Kr. Bihać.)

Bećirbegović Muhamed 1903.*
Bećirbegović Huseinbeg 1901.*
Haanbasić Ibrahim Hodža 1890.*
Alibegović Ali 1902.*

Sanića hrišćanska.

(Bez. Ključ — Kr. Bihać.)

Čebedžić Vasilija 1911.* u. Produktenhdl.

Sanski Most.

(Bez. Sanskimost — Kr. Bihać.)

Aganović Osman 1890.*
Aganović Hašim 1891.*

Alagić Omer u. Smail 1907.*
Albachari M. Jakob 1911.*
Atijas Avram i Isak 1913. *
Bašić Stevo 1890.*
Braić Mitar 1891.*
Ćordič Hasan 1912.*
Delić Petar 1884.*
Dimić Lazo 1890.*
Dobrić Franjo 1911.
Dragišić Risto 1890.*
Hason Haim 1913* i rakijom.
Hason Hajim 1912.*
Heder Mustafa 1906.*
Kljunić Husein 1884.*
Kirtner Moritz 1911, Apoth.
Krupić Sulejmanbeg 1884.*
Kukolj Vid 1885.*
Lazić Jozo 1911 (in Konkurs).
Levi Eliser Zadik 1893.*
Marinković Manasija nasljednici 1906, Prodhdl. (in Konkurs).
Mešič Mehmed 1912.*
Miljatović Vid 1907.*
Prva hrvatska štedna i vjeresijska zadruga u Sanskommostu. Präsident Franjo Dobrić. Gegründet 1909.
Stevanić Ostoja, Gem.-Warenhandlg. 1884.
Šakić Pero 1891.*
Srpska štedionica, d. dr. u Sanskom Mostu. — Serb. Sparkassa, Akt. Ges. in Sanski Most 1912. Präs.: Simo Zurunić.
Tesić Mićo 1907, Getreidehdl.
Tošić Luka 1884.*
Unkić Braća 1911.
Vukobrad Spasoja 1911,* u. Getränke.
Zurnić Pero 1890.* Besitzer: Zurnić Simo u. Holzh. Schost.

Sasina.

(Bez. Sanskimost — Kr. Bihać.)
Hrvatska seljačka zadruga s. n. j. (Kroat. Bauerngenossenschaft m. b. H.). Članovi uprave: Mato Sjevar, Ante Sjevar, Stipo Klarič, Mile Modoš, Mile Sujić 1912.

Schutzberg

(kotar Prnjavor — okr. Banjaluka.)
Bäuerlicher Spar- und Darlehensverein für die deutsche Kolonie Schutzberg (G. mit u. H.) 1913.

Šćipe.

(Bez. Prozor — Kr. Travnik.)
Imamović Mustafa eff. 1900.*

Šćit.

(Bez. Prozor — Kr. Travnik.)
Zane Frane 1890.*
Tomić Zubac Frane 1910.*

Sejkovici.

(Bez. Vlasenica — Kr. Tuzla.)
Popović Vićentije.*

Seonica.

(Bez. Konjica — Kr. Mostar.)
Alikadić Muharem 1886.*

Seškovci.

(Bez. Prnjavor — Kr. Banjaluka.)
Kuprešanin Danilo 1909.*

Šehovci.

(Bez. Sanskimost — Kr. Bihać.)
Alihodža Botonić 1907.*

Ševar.

(Bez. Tuzla.)
Piccolato Giacinto, 1912. Getreide u. Kurzwhd.

Novi Šeher.

(Bez. Žepče — Kr. Travnik.)
Bašić H. Husein 1894.*
Divić Ivan 1908.*
Šunjić Ivan 1908.*
Turalić Hasan i Alija 1903.*

Selište.

(Bez. Prnjavor — Kr. Banjaluka.)
Bojić Ibrahim 1902.*
Hamid Hercegovac-Hajdarhodžić 1902.*

Seona.

(Bez. und Kr. Tuzla.)
Omerčić Mustafa 1901.*
Ibrišimović Šimon 1914.

Seonica.

(Bez. Konjić — Kr. Mostar.)
Alikadić Ragib 1913.*
Bajraktarević Džafer 1914.*

Šetići.

(Bez. Rogatica — Kr. Sarajevo.)
Dizdarević Avdo 1912.†
Šetić Avdibeg 1912.*
Šetić Dervišbeg 1898.* Prodhdl.
Dedaić Salko 1903.* Viehhdl.

Setihovi.

(Bez. u. Kr. Sarajevo.)
Topalović Gjorgjo 1911.*
Zuličić Urem 1912.†

Šibovska.

(Bez. Prnjavor — Kr. Banjaluka.)
Bäuerl. Spar- u. Darlehenkassenverein f. d. deutsche Kolonie (G. m. u. H.) 1913.
Münnich Franz 1909.*

Sijekovac.

(Bez. Derven t — Kr. Banjaluka.)
Ganić Uzeiraga 1910.*
Okanović Gjorgjo 1901.

Šija.

(Bez. Tešanj — Kr. Banjaluka.)
Prva muslimanska seljačka kasa za zajmove i štednju u Šijaina u. s n. j.

Šikulje.

(Bez. Tuzla.)
Bego Hadži Pašić 1911.*

Široki Brijeg.

(Bez. und Kr. Mostar.)
Hrvatska seljačka kasa za zajmove i štednju u Širokom Brijegu (zadruga sa neograničenim jamstvom) 1910.*
Jozo Penović 1889.*

Sitnež.

(Bez. Prnjavor — Kr. Banjaluka.)
Novaković Teodor 1909* u. Produkth.

Sitnica.

(Bez. Ključ — Kr. Bihać.)
Bogdanović Jovo 1904.*
Talić Ibro 1907, Opančar, Trgovine krznom.
Pupić Risto 1904.*

Sipovica.

(Bez. Gacko — Kr. Mostar.)
Vuk Halil 1900,* u. Gastw.

Šipovo.

(Bez. Jajce — Kr. Travnik.)
Pipić Braća 1907.

Sjenina.

(Bez. Gračanica — Kr. Tuzla.)
Elazar David 1891.*
Ibrišagić Ibrišaga 1904.*

Sjetline.
(Bez. Rogatica — Kr. Sarajevo.)
Feltrinelli Giuseppe & Comp., Kommanditgesellschaft; persönlich haftender Gesellschafter: Josef Feltrinelli, Kommanditist Angelo Feltrinelli. Zeichnet nur Giuseppe Feltrinelli.

Sjeversko.
(Bez. Rogatica—Kr. Sarajevo.)
Čorić Simo K. 1901.*

Donji Skakavi.
(Bez. Brčko Kr. Tuzla.)
Garić Marko 1913. Spezereihdl.

Sključani.
(Bez. Bosn. Dubica. — Kr. Banjaluka.)
Marić Milan 1909.*
Stojnić Simo 1901.*

Skender-Vakuf.
(Bez. Kotor-Varoš — Kr. Banjaluka.)
Črnomarković Mičo 1890.*
Kukolj J. Vaso 1890.*
Špica Bego 1890.*
„Srpska zemljoradnička zadruga u Skender Vakufu, u. s n. j.“ 1911. Kreditgenoss. Präs.: Mladen S. Popović; Genoss. Leiter: Gjorgjo Lakić.

Škipovac.
(Bez. Gračanica — Kr. Tuzla.)
II. Srpska zemljoradnička zadruga (n.s.n.j.) 1913. Präs.: Luka Kojić; Vizepräs.: Limo Todorović. Geschäftsführer: Čedomir Janković.

Skočić.
(Bez. Zvornik — Kr. Tuzla.)
Hasanbegović Muharem 1904.*
Srpska zemlj. zadruga 1914.

Skokovi (Peći-Barska).
(Bez. Cazin — Kr. Bihać.)
Sulejman H. Hadžić 1907.*

Skulani Vakuf.
(Bez. Sanskimost — Kr. Bihać.)
Handamagić Mehmed ef 1911.*
Velić Husa 1912.*

Skugrić Donji.
(Kot. Gradačac — Kr. Tuzla.)
Perić Simo 1891.

Skugrić Gor.
(Bez. Gradačac — Kr. Tuzla.)
Burić Gjoko 1908.*

Sladna.
(Bez. Gračanica — Kr. Tuzla.)
Elazar Salomon 1897.*
Valić Josip 1890.*

Slabinja.
(Bez. Bosn. Novi — Kr. Banjaluka.)
Kapetanović Mehmedbeg 1909.*
Srpska zemljoradnička zadruga (u. s. n. j.) 1912.

Slatina.
(Bez. und Kr. Sarajevo.)
Redžović Jusuf 1898.*

Slatina Ilidže.
(Bez. und Kr. Banjaluka.)
Avdalović Gjorgje J. 1901.*
Cardžić Muharem J. 1908.*
Kuruzović Luka, Gastw. 1908.
Srpska zemljoradnička zadruga u Slatini Ilidže (u. s. n. j.). Poslovodja: Babić Aleksa.

Smoluca.
(Bez. u. Kr. Tuzla.)
Srpska zemljoradnička zadruga 1911.*

Smrtići gornji.
(Bez. Prnjavor — Kr. Banjaluka.)
Stojičić Mihajlo 1909*.
Srpska zemljoradnička zadruga u Smrtićima gornjim (u. s. u. j.) (Serb. Landwirtschaftliche G. m.u.H.). Poslovodja Mirko Vasiljević čl. upr. Jelisiji Pejić, Gjorgjo Stopčić.
Vasiljević Mako 1909.*

Šnjegotina.
(Bez. Tešanj — Kr. Banjaluka.)
Janković Marko 1904.*
Jokić Nedo 1891.*
Kuhajdik Johann 1904, Holzhändler.
Spasojević Mihajlo 1905.*
Vučić Tešan 1892.*

Sočica.
(Bez. Rogatica — Kr. Sarajevo.)
Eminović Salih 1911.*

Sokô.
(Bez. Gračanica — Kr. Tuzla.)
Aganović H. Mujo Mustafa 1904.*
Dizdarević Mujaga, Getreidehandlg. 1891.

Sokolac.
(Bez. Rogatica — Kr. Sarajevo.)
Kosorić Marko 1914.
Kosorić Pero 1884.*
Mijatović Bojo 1914.
Srpska zemljoradnička zadruga (sa neogr. j.).

Sokolovići.
(Kr. Sarajevo.)
Bartula Jefto 1911.*

Sovići.
(Bez. Ljubuški — Kr. Mostar.)
Sulić Ivan Šimunov 1909.* Getreidehdl.

Špionica Kat.
(Bez. Gradačac — Kr. Tuzla.)
Karačević Agan 1913.

Špionica turska.
(Bez. Gradačac — Kr. Tuzla.)
Bajraktarević Osman 1904.*

Stratinska.
(Bez. und Kr. Banjaluka.)
Pašalić Ivo 1901.*

Srbljani.
(Bez. Bihać — Kr. Bihač.)
Delić Husein 1907.*

Srgjevići.
(Bez. Prnjavor — Kr. Banjaluka.)
Knežević Damjan 1909,* übersiedelt nach Nožičko.
Novković Vaso 1906.*

Srebrenica.
(Bez. Srebrenica — Kr. Tuzla.)
Banheyer Ignaz & Sohn 1904, Sägewerk.
Begtić Husein (Sutjeska) 1906.*
Brezovica H. Ibro 1901.*
Delić Atif 1913.*
Effendić H. Alija 1897.*

Finzi David 1914.
Hafizbegović H. Mustajbeg 1913.*
Hasić Alija 1913.*
Ilić Rade Erben Savka und Jovo 1890.*
Jovanović Aleksa 1885.*
Jovanović Cvjetin A. 1907.*
Jovanović Gašo 1912.*
Jovanović Simo A. 1913.*
Lazarević Drago 1913.*
Lazarević Lazar 1913.*
Lazarević Miloš 1906.*
Mehanović Bećir 1890.*
Meholjić H. Bećir 1913.*
Mijic Blaž 1903.
Miladinović Ilija 1901.*
Milošević Miloš 1901.*
Milosević Teofil i drug 1907.*
Parić Sejfo 1913.*
Simić Marko 1885.*
Sirnčić Maho 1885.*
Siručic H. Braća 1913.*
Smajlović Mula Alija iz Tokoljaka 1913.*
Srpska zemljorad. zadruga u Bratuncu 1913.*
Stefanović Jovo 1911.*
Stjepanović Mihajlo 1906.*
Stojkanović Damjan iz Crvice kod Srebrenice 1913.*
Vidaković Grujo 1906.*
Vujadinović Obrad 1890.*
Verlašević H. Jusuf iz Bratunca 1913.*

Srednje.

(Bez. u. Kr. Sarajevo.)

Krstić Jovo 1911.*

Srp. Srnica.

(Bez. Gradačac — Kr. Tuzla.)

Perić Mihajlo 1902.*† Produktenhdl.

Stabandža.

(Bez. B. Krupa — Kr. Bihać.)

Čeran Pero 1911.
Vukojević Ilija 1911.

Stanovi.

(Kot. Doboj — okr. Tuzla.)

Srpska zemlj. zadruga 1914.

Stara rijeka.

(Bez. Sanskimost—Kr. Bihać.)

Hrvatska seljačka zadruga s. n. j. 1912.
Dizdarević Franjo 1891.*
Sedić Marko 1908.*** Getreidehdl.
Jakara Franjo 1906.*
Hrvat Rafo 1911.*
Tomić Ivo 1911.*

Stepen.

(Bez. Gacko — Kr. Mostar.)

Avdalović Todor 1914.*
Avdalović Pero 1914.*
Kisić Paško 1899.*Getränkehdl.

Stapari.

(Bez. B. Gradiška — Kr. Banjaluka.)

Srpska zemljoradnička zadruga (u. s. n. j.) 1913.

Štivor.

(Bez. Prnjavor — Kr. Banjaluka.)

Agostini Angelo 1905.*
Hrvatska seljačka kasa za zajmove i štednju u Štivoru (u. s. n. j.).

Svojat.

(Bez. u. Kr. Tuzla.)

Selimović Osman 1912, Getreidehdl. u. Kurzw.

Stolac.

(Bez. Stolac — Kr. Mostar.)

Alihodžić Alia 1891.*
Behmen Alija 1886.*
Brkić Jusuf 1901.*
Brklja Avdo 1885.*
Bukić i Sarić 1914* zast. i potp. samo Muhamed Bukić.
Burina Ahmet 1902, Tischler.
Buzaljko Jusuf 1903, Stampfmühle.
„Buzaljko Braća“ 1912* u. Färberei. Gesellschafter: Smail, Ibro u. Halil. Zeichnen nur Smail u. Halil, jeder für sich.
Buzaljko Smail 1885.*
Cimić Mujo 1901.*
Derviš Mahmutčehaić 1909.*
Dizdar Zulfo 1901.*
Festić Alia 1896.* Fuhrwerk.
Giancovich Vinzenz, Apotheker 1907.
Hajdarović Hasan 1913.*
Hamović Jovo Söhne 1886.*
Hamović Pero 1886.*
Jašarbegović Hasan 1901.*
Kovačević braća 1903.*
Kovačević Petar V. 1913.*
Kurilić Mirko 1808, Goldarb.
Lalić Gojko H., P. 1911.*
Mahmutčehaić Derviš 1909.*
Mehmedbašić Ahmed 1893.*
Mehmedbašić Ibrahim 1891.*
Mehmedbašić Mustafa 1891.*
Mihić-Čović Sava i Trifko 1886.*
Mihić Pero 1901.*
„Muslimanska štedionica u Stocu“ (zadruga s ogr. jam.) 1911. Sparkassa. Zeichnen 2 Direktionsmitgl. u. 1 Beamter kollektiv.
Pecelj A. Dušan 1911.*
Pitić Muhamed 1913.*
Popović Gjorgjo und Ilija 1903;* beide zur Firmazeichnung berechtigt.
Prce Nikola 1900.*
Redzić Avdo i braća 1903.*
Srpska štedionica (zadr. sa ogr. jam.) 1911.
Ružić braća 1905. Weinhdl. Gesellsch. Miho u. Dimitrija Ružić. Zeichnet jeder für sich.
Stranjak Mustafa 1891.*
Tabaković Ahmed 1885.*
Tatarović Muhamed 1911.*
Trklja Eff. Osman 1891.*
Vukasović Ivan 1885.*
Risto V. Vreća 1913, i različitim pićem na malo i veliko.
Pero Želud 1913.*

Stožište.

(Bez. Livno — Kr. Travnik.)

Vranjković Damjan 1907, Viehhändl.

Strbci.

(Bezirk Prnjavor — Kr. Banja Luka.)

Pantić Jelena 1912. *

Štrbci.

(Bez. Višegrad — Kr. Sarajevo.)

Ćirović Pavle 1911, Landesprodukte.
Pantić Jelena 1912.*
Srpska zemljoradnička zadruga (Serbische Landwirtschaftliche Gesellschaft), udruženje sa neograničenim jamstvom 1908. Podpisuju dva člana ravnateljstva.
Drobnjaković Božko 1904.*
Jovanović Ivan 1912, Landesprodukte. 1912.
Stupić Milovan 1911.*
Stikić Vojno 1911, Hausprodukte.

Strmnica.

(Bez. Vlasenica — Kr. Tuzla.)

Srpska zemljoradnička zadruga u Strmnici u. s n. j. 1912.

Studenci.

(Bez. Ljubuški — Kr. Mostar.)

Hrvatska seljačka blagajna za zajmove i štednju u Studencima (zadruga sa neograničenim jamstvom) 1910.
Marijan i Vida Ereš 1913.* Zeichnet nur Marijan.

Suha.
(Bez. Srebrenica — Kr. Tuzla.)
Beatović Pavao 1908.
Ibrahimović Mujaga 1908.
Savić Mile 1913.*

Suhača.
(Bez. Sanski Most — Kr. Bihać).
Praštalo Nikola 1911* u. Kurzwaren.

Suhaja.
(Bez. Bos. Petrovac — Kr. Bihać.)
Milanović Nikola 1914.*

Suhopolje.
(Bez. Maglaj, Kr. Tuzla.)
Bacinović Ibrahim 1913.*
Hadžić Hasan 1914.*

Šujica.
(Bez. Livno — Kr. Travnik.)
Kutleša Mijo 1878.*
Perić Andja 1908.*

Sumbulovac.
(Kr. Sarajevo.)
Minić Jovo 1911.*

Šurkovac.
(Bez. Prnjavor — Kr. Banja Luka.)
Matanović Anton 1914.*

Sutjeska.
(Bez. Srebrenica — Kr. Tuzla.)
Bektić Alija 1913.*

Sutjeska Kraljevska.
(Bez. Visoko — Kr. Sarajevo.)
„Hrvatska seljačka zadruga sa neograničenim jamstvom sa sjedištem u Kraljevskoj Sutjesci," 1912, Bauerngenoss. Präs.: fra Augustin Pejčinović. Vizepräs.: Anto Dusper. Zeichnet je 1 von diesen kollektiv mit je 1 Direktionsmitglied.
Šahin Anton 1898.*

Sutorina.
(Bez. Trebinje — Kr. Mostar.)
Derić Mico 1905, Gastw.
Srpska zemljoradnička zadruga (n. s n. j.) 1913. Präs.: Lučić Spiro; Vizepräs.: Spiro Mračević.

Stup (Sarajevsko polje).
Hrvatska seljačka kasa za zajmove i štednju (zadr. sa neogr. j.).

Stupar.
(Bez. Kladanj — Kr. Tuzla.)
Mičić Marko 1912.*

Stupari.
(Bez. Višegrad — Kr. Sarajevo.)
Srpska zemljoradnička zadruga sa neogr. jam.

Šturlići.
(Bez. Cazin — Kr. Bihać.)
Topić Hasan 1914.*
Dervišević Hata 1914.*

Stijena.
(Bez. Cazin — Kr. Bihać.)
Bajrić Numan 1911.*

Svilaj dolnji.
Bez. Derv ent — Kr. Banjaluka.)
„Hrvatska seljačka zadruga za zajmove i štednju (zadruga s neogr. jam.)" 1911. Kredit- u. Spargenossenschaft. Präs.: Marko Grgić. Dieser zeichnet kollektiv mit 1 Direktionsmitglied.
Petrić Franjo 1892.*
Luka Anastas 1904.*

Svinjar.
(Bez. Prnjavor—Kr. Banjaluka.)
Gjorgjo R. Gjurić 1902.* * (Filiale.)
Kapetanović Ahmetbeg 1905.*
Milivojac Ilija 1901.*
Nečak Dušan 1914.*
Račetović Gjuro 1908.* Spezerei.
Trumić Jovo 1908.*
Trumić Jovo 1914.*

Svinjarevac.
(Bez. Bijelina.)
Srpska zemlj. zadruga 1910.)

Tabak-Ilovi.
(Bez. Prnjavor—Kr. Banjaluka.)
Srpsko zemljoradnička zadruga u Tabaku-Ilovi (u. s. n. j.). Konst. glavna skupština 26. srpnja 1909. Zadatak: Na temelju uzajamnosti članova unaprediti kredit, privredu i gazdinstvo. Svaki zadrugar odgovoran solidarno i neograničeno. Trajanje neograničeno Potpisuju pod tekstom firme: predsjednik i njegov zamjenik ili jedan od njih iposlovodja. 26. srpnja 1909 izbran je predsjednikom Ilija Zorić, zamjenikom Suncim Lapić, poslovodjom Galić Simeun.

Tarčin.
(Kr. Sarajevo.)
Vranić Ivan 1911.*

Tarevci.
(Bez. Gradačac — Kr. Tuzla.)
Muratbegović Hasan 1890.*

Tasenovi potoci.
(Bez. Varcar Vacuf — Kr. Travnik.)
Milojević Marko 1907.*

Tasovčići.
(Bez. Stolac — Kr. Mostar.)
Kudra Hadži Mustafa 1904.*

Tavija.
(Bez. Bosn. Novi bei Bosn. Kostajnica — Kr. Banjaluka.)
Waldispühl A. 1902. Eier und Geflügel en gros.

Tavna.
(Bez. Zvornik — Kr. Tuzla.)
Deić Gjoko 1901,* u. Gastw.
Srpska zemljoradnička zadruga u Tavni udruženje sa neograničenim jamčenjem 1910.*

Tekućice.
(Bez. Maglaj — Kr. Tuzla.)
Božanović Stanko, trg. sitn. robom 1914.

Teočak.
(Bez. Zvornik — Kr. Tuzla.)
Čajić Avdo 1891.*
Hadžić Avdaga 1913.*
Hadžić Nuraga 1901.*
Nakičević Halil 1901.*

Tešanj.
(Bez. Tešanj — Kr. Banjaluka.)
Agić Mustafa 1900.*
Ahmetagić Halil 1891.*
Ahmetagić Seid 1891.*
Albacharij Abraham 1909.*
Albacharij M. 1909.*
Albahari Mazalta 1908.*
Avduzajmović Ahmet 1901.*
Berbezović Hasan 1909.*
Barjaktarević Ejub 1905.*
Blagojević M. Risto 1902.*
Bukvić Hamid 1909.*
Dučić Pero i Nikifor 1895.*
Eminaga Eminagić 1903.*
Ferizbegović Smailaga 1897.*
Galijaševica Suljage H. sinovi* vlastnici: Smailaga Halidaga i Hakija Galijašević. 1908.*
Gazić Avdo 1901.*
Gjonlagić Zijabeg 1905, Holzhdl.

Hodžić Adem 1901.*
Mahmuteffendić Hasan 1909.*
Mahmutefendić Hafiz Ahmed 1910.*
Medarić Bećir 1885.* Eigent.: Bećir Hadži Ahmić Medarić.
Mešić Ademaga 1896*, Produktenhdlg.
Mešić Hamza 1897.*
Mesić Iso 1905.*
Misita Pero Nachf. 1902. Apoth.
Mulabećirović Iso 1891.*
Mulalić Ali Hafiz 1891.*
Pobrić Džafer 1891.*
Mešić & Heim, Bos. herc. Holzind. Com. Ges., podr. u. G. Vakufu.
Muslimanska trg. i poljodjelska banka, dion. dr. 1912.
Narodna kreditna banka, dion. dr. 1912.
Šćeta H. Mustafa.*
Širbegović braća 1902* Produktenhdlg. Eigent.: Muhamed, Dedo und Mahmut. Zeichnen Dedo und Mahmut.
Širbegović Salih aga 1896** u. Spezerei.
Srkalović Ibrahim 1891.*
Srkalović Halit 1905.*
Mahmutbeg Smajlbegović 1910.*
Tanasić V. Milan 1885.*
Terzić Smajo 1905.*
Tešić Ignjat 1891.* Übersiedelt nach Cerovica, Bez. Tešanj.
Tešić Risto 1891.*
Turalić Hasan i Alija, Filiale in Novi-Šeher, Bez. Žepče; Gesellschafter: Ibrahim Hafiz u. Mehemed eff. Turalić. 1908.

Teslić.

(Bez. Tešanj — Kr. Banjaluka.)

Bosnische Holzverwertungs-Aktiengesellschaft in Teslić. Gegründet 1896. Stammkapital 1,800.000 Kronen, Handel und Transport von Fichten, Tannen, Eichen- und Buchenholz und die Verarbeitung des letzteren. Direktion: Alexander Schneider, Dr. Hermann Kahlenberg, Heinrich Blank, Heinrich von Hochstetter, Fritz Schneider. — Die Firma wird von zwei Mitgliedern der Direktion kollektiv gezeichnet.
Kollektivprokura Dr. Hans Zorn, Oskar Verdan und Árpád Károlyi.
Dučić braća 1904.*
Goldberger David 1904.*
Horvat u. Scheidig 1904, Ziegelbrennerei.
Kovačević Gligor 1913. *
Mesić Ademaga 1902.*
Tabak Pejo 1906.*
Vuković Jefto 1901.*

Teslić gornji.

(Bez. Tešanj — Kr. Banjaluka.)

Kovačević Simeon 1909.*

Tihaljina.

(Bez. Ljubuški — Kr. Mostar.)

Ivan Primorac, pok. Jure 1913.*
Primorac Martin 1914.*

Tinja.

(Bez. Tuzla — Kr. Tuzla.)

Alibegović Salih 1912.*

Tišina.

(Bez. Gradačac — Kr. Tuzla.)

Babić Gjokan 1890.*
Babić Simo 1914.*
Marković Luka 1884.*

Tobut.

(Bez. Zvornik — Kr. Tuzla.)

Srpska zemljoradnička zadruga 1910.

Tobut Dônji.

(Bez. Zvornik — Kr. Tuzla.)

Srpska zemljoradnička zadruga 1911.

Todorovo.

(Bez. Cazin — Kr. Bihać.)

Abdić Osman 1907.*
Melkić Hasan 1911.*
Purić Mustafa 1911.*
Purić Osman 1911.*
Sulejmanagić Hasan 1891.*
Velić Velija 1911, Vieh- u. Getreidehdl.
Zulić Ramo 1907.*

Tokoljak.

(Bez. Srebrenica — Kr. Tuzla.)

Smajlović Mula Alija 1913.*

Tolisa.

(Bez. Brčko — Kr. Tuzla.)

Ivičić-Kobaš Mato 1913.*
Srpska selj. Kasa za zajem i stednju 1911.

Tomašica.

(Bez. Prijedor — Kr. Banjaluka.)

Cvijić Stoja 1905.*

Tomina.

(Bez. Sanskimost — Kr. Bihać.)

Simić Simo 1907.*

Tramošnica Dônja.

(Bez. Gradačac — Kr. Tuzla.)

Travnik.

(Bez. und Kr. Travnik.)

Abinun Haim und Isak 1899.*
Abinun Mošo 1899.*
Alagić Avdo 1899.†
Alaupović Mate 1895.*
Atijas David A. 1907.*
Altarac Mošo Elias 1899.*
Altarac Salomon, Gemischtwarenhdlg. 1885.
Arnautović Saćir Effendi 1899.*
Babić-Kovač Niko 1907.*
Bartolussi Giovanni 1895, Möbelgeschäft.
Biogradlija Hussein Effendi 1895.*
Budimirović Braća, Eisen-, Holzschnitz- u. Meisselwerk, Vieh- u. Vlašićkäsehandlung. Gesellschafter: Juraj u. Mato Budomirović 1912.*
Budimirović Ivo 1884.***
Budomirović Pero 1886, Gastwirt.
Čajnić Alija 1899.*
Čavić Stevo R. 1899, Weinhandlung.
Čavić Simo R. 1899, Mehlhandlung*.
Čizmić Hamid 1908.*
Čolić L. 1911.*
Dautović Hafiz M. eff. 1908.*
Dejanović Stephan 1899, Mehlhandlung.
Deyl Ivan 1908, Papierhandlg.
Djebić Ivan J. 1904.*
Džero H. Mehmed 1912, Opankenhdl.
Elegović Marko M., Gemischtwarenhandlg. u. Gasthaus 1909, Filiale in Dolac.
Feldbauer E. 1904,* Lederhdl. u. Weinhdl.
Fiertel Hermann 1897.*
Finci L. 1900.** (Im Konkurs).
Grgić Ivan 1908.*
Hadži Avdić Mahmut 1905.*
Hadži Junuzević braća 1904.*
Hadži Mujagić Hadži Šefik 1907.*
Hamzagić Nurko 1907.*
Hoffer Fanny 1900, Gastw.
Hrvatska banka (dion. druž.) 1907.* Filiale in Jajce.
Israel Moise D. 1907.*
Ivanović Ante, Handlung mit Stoffen, Gunj's Wolle u. Käse 1909.
Jablanović Stipo 1886.*
Jelinović Petar 1900.*
Konfort Jerohim Jakob 1886.*
Konfort Jakob Moise 1899.*
Konfort Moise 1899.*
Kotlarić Kosta 1899, Weinhandlung.

Dr. Fr. Križik, električna centrala 1914.
Kurbegović & Hero 1899.*
Levi Zadik 1895.*
Lipski Franjo 1904, Buchhandlung, Buchdruckerei u. Buchbinderei.
Lisica Muharemaga 1886.*
Lubardić Vuko 1908.*
Montilio I. Salomon 1895, Branntweinerzeugung.
Montilio Salomon Moise 1895,** und Weinhändler.
Matišić Stjepan J. 1908, Uhrm.
Mulić Salko 1895.*
Musić Zajko 1899.*
Mostarac Simo, Gemischtwarenhandlg. 1899.
Maunić Muharemaga, Gemischtwarenhandlg. 1910.
Niksić Ćamil, Holzhandlung.
Panić M. L. 1900, Produktenhändler.
Pejanović Vukan, Schuhmacher 1909.
Pinto David M., Handelsfirma 1911, mit Filiale in Han-Kompagnie-Vitez.
Pinto Haim Benjamin, Gemischtwarenhandlg. 1910.†
Pinto Mojse B. 1906.*
Pinto Moše Davida 1895.**
Prva b. h. tvornica ovčijeg sira; vlasnik: Marko Alaupović 1912.
Ruždić Rasim eff. 1886.**
Ruždić Šefket eff. 1904.*
Salom Mordo 1908.*
Šehić Mustafa 1912.**
„Singer Co. Nähmaschinen A. G. die Repräsentanz“ 1907.*
Šišić Sarajlija Mehaga 1899.*
Snagić Ivo, Schuhmacher und Lederhändler 1909.
Soravia Stefan 1912.**
Srpska zemljoradnička zadruga (n. s. n. j.) 1913. Präs.: Petar Čosovič, Vizepräs.: Jovan Knežević, Geschäftsführer: Gjorgjo Dujanovič.
Sunarić Pero 1907.**
Torlić Hadži Alija und Rešid 1899.*.
Torlić Hodža Ibrahim's Sohn Sali 1886.* †
Trenki Avram 1886.*
Ugar - Forstindustrie - Aktiengesellschaft. Gebrüder Hagenbucher in Turbe 1913. Direktionsmitglieder: Georg Hagenbucher, Franz Edlinger, Hofmann Richard, Königsgarten Ernst, Adolf Graf Ledebur, Heinrich Mostny, Dr. Hermann Peyrer, Richard Rümelin, Andreas Torkar.
Ulemić Sulejman 1908.*
Vrbanjac Avdaga, Opankenmacher 1909.
Varenikovič Teufik 1900.*
Zec Ivo 1886.*
Zec Ivo i sinovi 1912.** Gesellschafter: Ivo Zec Perin, Franjo Zec Ivin u. Pero Zec Ivin.
Zec Marko 1886.*
Župan Mr. Ph. Sl., Apotheker 1910.

Trebinje.

(Bez. Trebinje — Kr. Mostar.)

Aliagić Smajo 1902.*
Balac (Babovic) D. 1899.* ††
Boglić G., 1883, Apotheker.
Babić Vaso 1899, Schuh- und Lederwarenhdl.
Babović Ahmed Mustafin 1908, trgov. sitn. roba.
Babović Ahmet Ibrin 1910, Spezereiwarenhändler.
Babović Murat 1910.*
Budalić Jozo 1884, Sodawassererzeuger.
Budimir Matijas 1909, Spengler.
Braća Hadžihanović 1910.*
Braća Škero 1910, trgovina mirodijskom robom i poslasticama.
Bratić Vaso R. 1907.*
Cvjetić Mušan 1885.**
Čairinjac Ilija 1899, Fleischh.
Červenka Franz, 1908. Weinrdl. (trgov. pića).
Čuhović Hasan 1901.*
Čusović Omer 1902.*
Duselier Boris 1899, Juwelier.
Dobschner Wilhelm 1899. Bauunternehmer.
Dragović Dr. 1899, Schneider.
Dučić Marko 1898.*
Dučić Risto 1901.*
Džafer Bahović Mašov 1909, Obsthändler.
Frić Karol Ing. prije Franjo Vymlatil 1913. gradjevno poduzeće.
Hadžibajramović Avdo 1909.**
Hadžović Ahmed 1911.* u. **
Hadžović Nazif 1880.*
Hajderhodžić i Zeravica 1899, Schuh- u. Lederwarenhdl.
Hašim Vidjen 1909, Speditionsgeschäft.
Ivanišević Gjuro 1891*, ** u. ***.
Ivanković Risto V., 1912.*
Jančić N. 1892.*
Jalovičić Salko 1899.**
Jovović Petar 1897.*
Kabil Derviš 1893.**
Kabil Om er 1907.**
Kebeljić Mićo 1909, Spezereiwarenhändler und Weinhändler.
Kelez Jakob 1902, Lederhändler und Cafetier.
Knego Miloslavić i drug, komanditno društvo 1913.
Kosić Jovan 1909, Weinhändler.
Kosjerina Djorgjo 1905.**
Kurtović Sučrija 1899, Spezerei.
Kurtović Mustafa 1880,* Militärlief.
Kušec Ivan 1899.*
Kušeć Ivan 1899, Sodawassererzeuger.
Ljubomir Ivo 1913 Članovi Pavla ud iza Ive Ljubomira, Boža Ljubomir udata Klimeš te mlr. Luca, Ana i Mada Ljubomiř pok Ive. Trgovina mješ. robom. Samo Pavla ud. Ljubomir zastupa i potpisuje.
Matkovski pl. Zorka 1911, Konditorei.
Matzke Aurora 1908**.
Miljković Boško 1910, Weinhändler.
Naglić Marija 1902, Hotel und Restauration.
Narodna štamparija i knjigoveznica Jefte Dučića i drug. Čl.: Jefto Dučić pk. Marka, Petar Jovović pk. Jova, Vladimir Sušić, Stevo Guković pk. Miće i Vlado Petković-Lovov. Svaki drugar vlastan je tvrtku zastupati i ispod štamp. potp.
Omanović Ahmet 1899.*
Osmokrović Gjuro 1912* u. Kantine.
Perićevich Anton 1899, Photograph.
Resulović Mujaga 1902.*†
Ridješić Smajo Jusufov 1908, trgovina voća.
Robović Omer 1912.*
Sadović Osman 1909, Schuhmacher.
Salahović Alija 1899.*
Salahović Mehmed 1899.*
Salahović Josuf S. 1910.**
Sambrailo Stjepan N. 1913, trgovina duhovitim pićem.
Schwartz Moritz 1904, Spengler.
Selak Andro 1892.*
Stjepan Selak 1912, otpravnički posoa.
Šehović Ragib 1899,* Sodaw.-fabr.
Sehović Jusuf 1907.**
Serbische Sparkassa in Trebinje (Genossenschaft mit

beschränkter Haftung) 1906, in Liquidation.
Serbische Bank und Sparkassa (Aktiengesellschaft) 1910.
Singer Co. Nähmsch. A. G. 1905, Zweigniederlage.
Spaić N. Drago 1901.*
Šehović Huso 1896.*
Sorajić Boško 1899, Gastw.
Sutić Ivan 1907.*
Šutić Vuičić i dr. 1914. Bäckerei. Potp. Ivan Šutić.
Sušić Vladimir, Prok. d. serb. Sparkassa 1907.
Tičić Omer Meh. 1910, Drogerija.
„Travunija", Handels-, Industrie-, Speditions-, Kommissions- und Agentur-Aktiengesellschaft in Trebinje 1912. Zeichnen kollektiv je 2 Mitgl. des Verwaltungsausschusses oder 1 solches und 1 hierzu ermächtigter Beamter.
Trgovačka obrtnička i poljodjelska banka (zadruga sa ograničenim jamstvom 1908.
Tupanjanin Jovo 1880.*
Tupanjanin Simo 1910, Lederhändler.
Vidačić Gjurica 1899.*
Vinogradarsko dioničko društvo 1910.
Višo Ahmet 1909***
Vlahušić Jozo 1899, Gastw.
Volić Ibro 1899.*
Volić Rizvan 1911, Manuf. u. Galant.
Vranić Omer 1909, Fleischh.
Vuičić Stevo 1908, trgovina pićem.
Zubčević Ahmet i Smajo 1910.**
Zubčević Junuz u. Muhamed 1907.
Zubčević Šaćir Salko braća 1900.*
Zubčević Mehmed 1910*** u. Holzhändler.

Trebinja.

(Bez. Ljubinje — Kr. Mostar.)

Dobroslavić Gjuro*.

Trebovljani.

(Bez. Bosn. Gradiška — Kr. Banjaluka.)

Guberina Janko 1901*, Aussch.

Trgovište-Jutrogošte.

Bez. Bosn. Dubica. — Kr. Banjaluka.)

Triebanj.

(Bez. Stolac — Kr. Mostar.)

Šotra Jovo 1902.*

Trn.

(Bez. Banjaluka — Kr. Banjaluka).

Barać Ilija 1914. Fleischh.
Bárta Benjamin, Mehlhdl. 1912.
Bárta Humboldt 1912.*

Trnova turska.

(Bez. Zvornik — Kr. Tuzla.)

Muhamedbegović Ohranbeg 1890.*

Trnova srpska.

(Bez. Zvornik — Kr. Tuzla.)

Marić Jovo 1901.*
Marić Mihajlo 1901* u. Gastw.
Srpska zemlj. zadr. s n. j. 1913.

Trnovo.

(Bez. und Kr. Sarajevo.)

Mičić Mitar 1891.*
Srpska zemljoradn. zadruga sa neogr. j. 1911.

Trošelji.

(Bez. Bosn. Gradiška — Kr. Banjaluka.)

Bäuerlicher Spar- und Darlehenskassenvereien für die deutschen Kolonisten der Ortschaften Trošelji, Karajzovac u. Laminci (Gen. m. unb. H.) 1913 landwirtschaftl. Bauerngenossenschaft. Präs.: Schick Johann, Vizepräs.: Schick Friedrich.
Rewaj Andrijas 1907.*

Tržac.

(Bez. Cazin — Kr. Bihać.)

Aličaić Murat 1911.*
Aličajić Reko 1911, Eier- u. Geflügelhdl.
Keranović Ahmet 1911.*
Majerl Martin 1894.*
Rekić Mehmed 1911.*
Selimović Salkan 1911.

Tuk.

(Bez. Maglaj — Kr. Tuzla.)

Stanković Ilija 1913.*
Arsenović Simeun 1913.*

Tukbobija.

(Bez. Sanskimost — Kr. Bihać.)

Prošić Jošo 1891.*

Turjak.

(Bez. Bosn. Gradiška — Kr. Banjaluka.)

Djinić Ragibbeg 1904.* Prod.
Stanišljević Mile 1901.* Gasth. u. Getreideh.

Turske Dubrave.

(Bez. Bosn. Gradiška — Kr. Banjaluka.)

Alimanović Pule 1909, trg. konjima.
Fajković Ibro 1900.*

Turski Vakuf.

(Bez. Bosn. Gradiška — Kr. Banjaluka.)

Tupković.

(Bez. Tuzla.)

Kolčaković Omer 1890.*

Turić.

(Bez. Gradačac — Kr. Tuzla.)

Ignjatović Ilija P. 1908.*

Turbe.

(Kot. i. okr. Travnik).

„Ugar" Forstindustrie Aktiengesellsch. (Gebrüder Hagenbucher) 1913.

Tuzla.

Alkalay Salomon J. 1904, Häutehändler.
Altarac Avram M. 1910.*
Alajbegović Ibrahim 1913*
Antić Simo 1885.*
Arnauta Ibrahimaga Hadži sinovi 1896.*
Azapagić Hadzi Alija 1910.*
Babić Lazar, kom. društvo 1911** u. Modewaren. Zeichnet bloß Lazar Babić.
Babunović i Čalić 1914.*
Banović Ante 1901, Lederhändler.
Baruch Hana 1913. Mfw.
Bećirbašić Čazim 1913.*
Begić Jakubaga H. 1913.*
Biberović Jusuf 1913. Fleischh.
Biberović Imšir 1901, Viehhändler und Fleischer.
Candotti G. und F. Cordignano, 1904, Bauunternehmung.
Čilimhović Murat H. 1901.**
Čilimković Galib Hadži 1904.*
Copić Salih 1901, Viehhändler.
Črnogorčević Dimitrija 1884,* Spezerei.
Crnogorčević Vaso R. 1898.*
Deletiš Jakov 1910, Weinhdl.
Deutsch Franz 1901, Fleischhauer und Selcher.

Divković H. Marijan, Silberwarenhandl.
Dizdarević Braća 1910*.
Djukić Jovan R. 1914. Agentur.
Domaniy Hermann 1908.**
Džinić Stefanović Dimitrija Nachfolger 1890.**
Džindo Osmanbeg 1897.**
Engel Adolf 1909, Druckerei u. Papierhdl.
Engländer Bela Nachf. 1913. Juwelier.
Filiale der priv. Landesbank 1906.
Finzi Brüder 1906, Möbelhdl. Eigent.: Aron Finzi.
Gjorgjić Gjorgjo 1886.*
Gjorgjić Stanko 1886.*
Gojo Ignazio e figlio 1901, Ziegelh., Zementhdlg.
Hadžiefendić Ahmet 1901. Mfw.
Hadžieffendić Mujaga 1901.**
Hadžiefendić Salih 1901.*
Hadžirustic Salih Hafiz i sin 1913.*
Hagers L. Nachf. A. Goldstein 1911, Glas- und Porzellanhandlung.
Halberstam Sarah 1895, Spezerei.
Halilović H. Mehmed 1895.
Hirtweil Samuel 1908.**
Pašić H. braća 1901.*
Hrvatska centr. banka za B. i H., d. d. Filiale 1914.
Hrvatska seljačka zadruga za zajmove i štednju u Ljepunicama (kot. Tuzla) udruženje sa neograničenim jamčenjem 1910.
Isabegović Hamdibeg 1914.*
Jovanović Lazo 1886.*
Jovanović Jovan S. 1904.**
Jovanović Kosta P. 1912*** u. Materialien.
Jovanović M. P. et Comp. 1908, Schwellerhdl.
Jovanović S. Negjo 1913.*
Jovanović Pero R. 1891.*
Kanazarević Gjorgjo M. 1885.*
Kovačević N. Simo 1901. Wein- u. Branntweinhandlung.
Kunosić Kadraga 1913.* Fil.
Kunosić Mahmut 1910.*
Mahmutbegović Džafer 1901.**
Maksimovića Jove sin 1897.**
Mičić braća 1912.** Zeichnet Jovo u. Petar, jeder für sich.
Mičić Jovan 1897. Fleisch u. Landesprod.
Mičić Mitar 1901.*
Morankić Ahmet 1886.*
Muharemagić Zejnil 1901.**
Mujezinović Mujaga H. 1901.*
Mukić Arif 1886.*
Mukic Hasanbeg 1901.*
Mukić Husein 1901** u. Prod.-hdlr.
Mulaahmetović Ago 1912. ***
Mulaosmanović Muharemaga 1890, Bäcker.
Muratović Aliosman 1910.*
Musić Raso 1908.†
Zajimović M. Hadži Ahmet 1901.*
Fischl's M. Söhne 1901, Industrieller.
Pesah Josef L. 1910.*
Pantić Mićo 1883.*
Papo E. A. 1914.* Glashdlg.
Pašić H. Osman, 1911.**
Pavlović Jovo 1907, Bäcker u. Sodawfbr.
Peciković Gabrijel 1901. Apotheker.
Petrović Jovan 1914, knjižar.
Petrović (Ferbar) Milan 1913,*
Ponjavić braća 1884.***
Popović Jovo 1883.*
Ponjavić H. Abdaga i sin 1913*.
Prčić Abdulahmanaga Hadži.*
Prcić Mehmed sinovi 1899.*
Prčica Hafiza · Abdulhamida sinovi 1894, Holzhdlr.
Ristić Lazo 1890, Fruchth.
Roth Leos Nachf. M. Fürth 1908. Schnittwaren.
Salom Moise 1890, Juwelier.
Schuster Leo, Mil. Arendator.
Schwarz Josef 1897.**
Simić Milan, 1911, Agentur u. Kom. Gesch.
Singer Comp. Nähmaschinen 1906.
Slunjski K. I. 1914. Bau- und Möbeltischl.
Spasojević Gjuro 1884.*
Srpski kreditni zavod (dioničarsko društvo) 1907.
Srpska zemljoradnička zadruga u Požarnici (kotar Tuzla) udruženje sa neograničenim jamčenjem 1910.
Starek Filip 1914.*
Stokanović Pero 1900.*
Strausz & Baitz 1913, Drechsler, Gesellsch. Michael Baitz.
Strojli Valentin 1909, Bauuntern.
Szekelij A. Nachfolger Aurel Hack 1910, Uhrmacher.
Tadić Jovo 1901.*
Tadić Katarina 1913.*
Taussig & Kohn 1889, Bierbrauerei.
Tešanović Svetozar 1913.*
Vasiljevic Ljubomir 1891.*
Vasiljević Risto 1891.*
Wiesler Hermann 1904.* und Bäckerei, Schnapsbrennerei.
Wahrmann & Breiner 1909. Agentur.
Zaloscer S. 1894, Apotheke.
Zunić Jusu 1904.**

Tuzla Gornja.

(Bez. und Kr. Tuzla.)

Marković Milan, proizvadjanje brašna motornim mlinom, 1912.
Mehanović Zakir 1902.*
Šehović Bećir 1913.
Zunić Razim 1912.*

Ulavići.

(Bez. Brčko — Kr. Tuzla.)

Gjukić pl. Teodor, Mehlhdlg. 1913.

Ulice-Bukovac.

(Bez. Brčko — Kr. Tuzla.)

Santovac Marko 1905.*
Hrvatska seljačka zadruga kasa u Ulicama kod Brčkog, s neogr. jam., 1911. Bauerngenoss. Zeichnen Präs. oder Vizepräs. kollektiv mit einem Direktionsmitgliede.
Tavljević Mato 1914.*

Ulog.

(Bez. Nevesinje — Kr. Mostar.)

Bajević Lako 1901.*
Bugarin Dimitrije 1889.*
Bugarin i Lačinić 1909.*
Doder Obrad 1913.*
Pandža Ramo 1913.*

Unac Dônji.

(Bez. Bosn. Petrovac — Kr. Bihać.)

Vučković Simo 1887.*

Usora.

(Bez. Tešanj — Kr. Banjaluka.)

Kolak Nikola 1902.*

Ustiprača.

(Bez. Rogatica — Kr. Sarajevo.)

Karahmet Zajko 1909.*
Olehla Jos. 1914, hotelijerska r., tv. sodavode, pecara šljivovice.

Ustibar.

(Bez. Višegrad — Kr. Sarajevo.)

Filipović Gavro 1910.*

Uvac.

(Bez. Višegrad — Kr. Sarajevo.)

Jovanović Simo 1902.* Podružnica.
Laux Josephine 1910.*

Memes David 1910.*
Nalović Jevrem 1914.
Novaković Radomir 1904.*
Popović Z. Jovo 1910.*

Vacetina.

(Bez. Vlasenica — Kr. Tuzla.)
Vuković Todor 1914.*

Vakuf Dônji.

(Bez. Bugojno — Kr. Travnik.)
Ajanović Akif i Fehim 1908.*
Balagija Abdulah 1907*.
Balagija braća 1881.*
Dautbegović Mustafa 1908*.
Kalaba Brüder 1901.*
Katic Mile i braća in Liquid. 1901.*
Miralem Alibeg 1908.*
Popić Brüder 1901.*
Tupara Sali ef 1908.**
Trto Munil 1908.*

Vakuf Gornji.

(Bez. Bugojno — Kr. Travnik)
Dizdarević Mustafa 1907.*
Hadžiavdić Fehmi 1908.
Hadžiavdić Mustafa eff. 1907.*
Hrvatska težačka zadruga (z. s. n. j.) 1913.
Ivanušić Juraj 1907.*
Kirlić Alija 1907.*
Matijanić Stipo 1907.*
Mešic & Haim 1913, Holzhandlung.
Misić Muharem 1907.*
Redžebašić Abdulah 1907.*
Šenda Jozo 1907.*
Kovačević Agija 1904.*
Čalkić braća Ahmed i Muhamed 1910.*

Varcar-Vakuf.

(Bez. Varcar - Vakuf — Kr. Travnik.)
Arežina Ilija 1891.*
Arežina Risto, 1912, 1912.* Inhaberin: Wtwe. Rista nach Jovo Arežina.
Arnautović braća 1908.*
Besara Simo u. Ilija 1891.*
Brkić Nikola 1900.*
Buhovac Sava 1900,* Filiale in Dragnić-Podovi, Bez. Varcar-Vakuf.
Ćorić Mato 1900.*
Dedić Salih 1899, Produktengeschäft, Lederhdlr.
Dobrić Stevo 1907, Getreidehdlr.
Gačić Muharem 1911.*
Gjukić Jovo 1900.*
Gjukić Mijo 1900.*
Gašić Risto 1900.*
Graić Pero 1899, Spedition.
Krivdić Ahmed 1899.*
Ljubičić Stipo 1908, Getreidehdlr.
Medić Ahmed 1894, Produktenhändler u. Lederhdl.
Mudrenović Risto 1912.*
Raco Jovo 1907.*
Redžić Salko 1894.*
Roljić braća 1909.*
Sehić Alija 1900.*
Šehović Šačir 1905.*
Skarica Stipo 1891.*
Srdjanović Vajo 1886.*
Stipančić braća 1908**, Spezereien und Salzniederlage.
Stipić Niko 1891* (im Konkurs).
Svetinović Mijo & Stipo 1900.††
Varenika Gjuro 1891.*
Vuković Niko Savin 1907.*

Vardište.

(Bez. Višegrad — Kr. Sarajevo.)
Erić Aleksa 1910. Gemischtw.
Jovičić Mihailo 1914.
Knežević M. Nikola 1910.*
Pavlović Simo 1914.
Srpska zemlj. zadruga sa neogr. jamstvom. 1910.

Vareš.

(Bez. Visoko. — Kr. Sarajevo.)
Arapović Ahmetaga i Mehmedaga 1898; zeichnet jeder.
Čingel Ivo 1884.*
Čoprlević Mato Malić 1898.
Šimić braća 1884, offene Gesellschafter Jovo u. Risto Šimić, zeichnet jeder. Prod.
Crvenković Mijo F. 1884.***
Crvenković Ilija 1894.*
Džuvić Ibrahimbeg 1886.*
Gavran Ivo 1900.
Hrvatska banka dioničarsko društvo 1914. Potpisuju 2 člana ravnateljstva kolektivno ili jedan član ravnateljstva i jedan od ravnateljstva naročito ovlašteni činovnik. Osnovna glavnica društva sedamdeset i pet hiljada kruna.
Hrvatska zadruga za štednju i zajam sa ograničenim jamstvom 1908. Kroatischer Spar- und Kreditverein mit beschränkter Haftung. — Pretmet poduzeća zadruge jesu: davanje kredita na razne vrste; — posredovanje u kupovanju i prodavanju na tugji račun; — primanje novčanih uložaka na korist; — primanje redovne nedeljne štednje. Firmu potpisuju kolektivno dva člana ravnateljstva.
Kazafirović Avdaga 1901, Fuhrwerker.
Librić Ibrahim 1890*.
Parić Mustafa 1900, Bäcker.
Paric Osman 1900, Bäcker.
Pogarčić Stjepo 1900, Kaffeesieder.
Radojčić Velimir 1900.
Semunović Mijo 1900, Schuhmacher.
Simić-Šiškov Gjorgje J., 1911*.
Šišić Mustafa 1884.*
Stefanović Jovo Ž. 1898.
Stjepanović Mijo 1900, Fleischhacker.
Varešer Eisenindustrie A. G. 1900.
Vrhovčić Jozo 1900, Schmied.
Zeichner Hermann 1900, Fuhrmann.
Zekić Ilija 1898.
Zlovići braća, 1912.*

Varoška Rijeka.

(Bez. Bosn. Krupa — Kr. Bihać).
Duranović Ahmed 1893.*
Krupić Osmanbegović Muharembeg 1908.*
Ljubijankić Selim i Huso 1908,* zeichnet jeder für sich.
Šalinović Hasan 1893.*

Vasilj.

(Bez. Vlasenice — Kr. Tuzla.)
Fábry Andrija, trg. sitn. robom 1913.

Velagići.

(Bez. Ključ — Kr. Bihać.)
Manasija Marinković Nachfolger 1906 Prodhdl. (Zweigniederlassung).

Velečevo.

(Bez. Ključ — Kr. Bihać.)
Krivić Ibro 1902.*
Šobot Gjuro,* u. Getreide- u. Lederwaren, 1912.

Veletovo.

(Bez. Višegrad — Kr. Sarajevo.)
Omerović Meho 1905.*

Velika.

(Bez. Dervent — Kr. Banjaluka.)
Dizdarević Suljo 1909.*

Velino selo.

(Bez. Brčka — Kr. Tuzla.)
Šerifović Mula Omer 1905.*
Lukić Trivun 1913.*

Velino selo.

(Bez. Bijeljina — Kr. Tuzla.)
Srpska zemlj. zadr. 1910.

Veljaci.

(Bez. Ljubuški — Kr. Mostar.)

Pavlović Jozo 1914.*

Vesela.

Bez. Bugojno — Kr. Travnik)

Memić Osmanaga 1908.*

Dolnji Višći.

(Bez. u. Kr. Tuzla.)

Smajić Mehmed, Kurzwarenh., 1912.

Vidovice.

(Bez. Brčka — Kr. Tuzla.)

Babić Ivo 1913.*
Benković Marjan 1904.*
Hrvatska seljačka zadruga s. n. j. u Vidovicama, 1912. Presj.: Jozo Metanović, firmu potp. presj. ili njegov zamjenik, i jedan član ravnateljstva.

Vidovska.

(Bez. Cazin — Kr. Bihać.)

Barjaktarević Hasan 1894.*

Viduša.

(Bezirk Zenica.)

Kokić Numan 1908.*

Višnjica.

(Kot Visoko, okr. Sarajevo.)

Vidaković Ivo Tunjin 1913.*

Vijačani.

(Bez. Prnjavor — Kr. Banja Luka.)

Sekulić Simo 1911.*
Dereta Pajo 1914.*

Vir.

(Bez. Županjac — Kr. Travnik.)

Kostro Iko 1910.*

Visoko.

(Bez. Visoko — Kr. Sarajevo.)

Ahmetović Abdulavaheb Hadži 1890.*
Aslivar Mićo 1898, Viehhdl.
Bešlagić Suljo 1900, Glashdl.
Danon Heskija Josef 1890.**
Braća Dimšići 1880, Gesellschafter Simo und Risto Dimšič. Zeichnet Rista Dimšić, pekar.
Džonlagić Hadži Mehmed. 1886.*
Erste Visokoer Ringofen-Ziegelei Elias A. Kajon & Co. 1910, Gesellschafter: Firma Elias A. Kajon i sin, Leopold Heim, Marie Ehrenfried, zeichnen kollektiv zu zweien, und zwar für die Firma Elias A. Kajon nur Elias A Kajon selbst.
Hadžiibrahimović Mustafa 1884*.
Hadžiomerović Vejsil 1884.*
Halla Ján, Apotheker 1907.*
Handžić Hasan 1900.
Handžić Mustafa i Ibrahim 1903. Zeichnet bloß Ibrahim, Lederhdl. und Prodhdl.
Hodžić Mehmed 1898.*
Israel Mošo 1901.
Kabiljo Sara 1900.
Karamehić Dervišaga 1900, Gerber.
Karamehić Mujaga 1894.*
Karavdić Osman 1898.
Kazija H. Salih 1898, Ledhdl.
Kokoruš Jovo 1900, Gastw.
Lazarević Jevrem 1886.*
Lazarević Miloš 1884.*
Limo Avdo 1884.*
Maestro Dane 1894.
Maestro Josef 1900.††
Maletović Hasan 1900.
Mehanović Čamil Hadži 1909.
Mitrović Risto 1884.*
Montilja S. Jakob 1910.**
Mulagić Avdo 1900, Gerber.
Oruč Hadži Alija i Hadži Avdija 1898, Zeichnet jeder.
Oruč Salih 1884. Gemischtwaren.
Papo Abraham Lazo 1900.
Plavšić Damjan 1898, Spirituosenhändler.
Prva mljekarska zadruga u Visokom 1914. Potp.: predsjednik ili njegov zamjenik i jedan član ravnateljstva.
Prva srpska ćebedjijska zadruga za Bosnu i Hercegovinu s ograničenim jamstvom 1909.
Romano Mošo Jakob Hajim 1900.**
Šahinović Ćamil 1900.
Šahinović Mehmed 1900.
Šavić-Cuca Stojan 1898.
Scheiber Leopold 1884, Bäcker.
Šehović Salihaga 1895.*
Sokić Felix 1900, Töpfer.
Špiljak Ali 1898, Ziegenhdl.
Tabak Hadži Ahmet 1898, Lederhdl.
Zukić Hasan 1890.*

Višegrad.

(Bez. Višegrad — Kr. Sarajevo.)

Altarac Rafo 1912.*
Arnaut Jusuf 1910.*
Babić Gjorgjo 1910.*
Bahrij Stephan 1900, Fleischhauer.
Balić Alibeg 1912.*
Baranac Nikola 1900.
Baranac Tijosav 1914.*
Baruch Jakob Salomon 1890, Fleisch- und Haferlieferant.
Baruch Salomon J. 1900, Militärlief.
Berić Julijana 1911.*
Bogdanović Pero 1898.
Bogdanović Sreten 1910*.
Borovac Ragib 1900, Holzhdl.
Branisavljević Čedo, 1911 Bäcker.
Branisavljević Pavle 1888.*
Caratan Jure J. 1904, trgovina vina i rakije.
Čolić Vejsilaga 1910.*
Csirszka Gustav 1914.*
Čubrilo Vladimir, 1912* u. Gastw.
Cziller Abs. i Comp. 1910, Ges. Abrah. Czeller und Lotti Zellermayer, zeichnet A. Czeller.
Dervišagić Derviš 1914.*
Eskinazi Juda Mojse 1900. Schuhmacher.
Eskinazi Salomon Mojse 1905.*
Flambach Leopold, 1910, Spengl.
Gaon Bencion A. 1897.
Gaon D. Bencion 1914.*
Gaon David B., 1912.†
Gaon Josef 1910.*
Gjurović Spasoje 1910.*
Gurasi Peter 1914.*
Hadžić Abdulah 1914.*
Holzindustrie - Aktiengesellschaft, Mechtersheimer Gustav 1908.
Ivanković Mihael 1914.*
Jovanović Milan 1901.*
Jovanović Simo 1902,* Filiale (u Uvcu).
Kajon Mordo Isak 1884.**
Kajon E. Jakob, 1910* und Holzh.
Kamchi Samuel 1884.**
Kamchi Salamon S. 1900.
Karavdić Fetah 1914.*
Katan Binjo 1914.*
Knezević Gjuka 1914.*
Kovács Ferénez 1914.*
Koza Vjekoslav 1910, Apotheker.
Lövy Salomon Haim 1900.
Lokar Franz 1910, Holzh.
Levy Haim Jakob, Ges. Erdonia, Jakob, Salamon, Sadik Sára u. Isak, zeichnet Jakob H. Levi.
Levy H. Sadik 1914.*
Levy J. Mošo 1890.*

Madjun Ivan 1914.*
Marković Savo 1910.*
Mameledžić Ibrahimaga 1894.
Melentijević Vaso 1914.*
Mezdan Ahmet 1911.*
Mezildzić Huseinaga 1904.*
Milovanović Diko 1910.*
Mitrović Perko 1914.*
Mujezinović Sulejman 1910.*
Ohranović Hasan 1910.*
Oliva Gotlieb 1910.*
Osmanagić Ibrahim Hadži Avdiga 1910, Holzh.
Osmanagić Ibrahimaga A. 1910.
Papo Isak Gabriel 1900.*
Papo Josef Gabriel 1893.
Papo Santo 1890.*
Pejdah Durma 1890.*
Pita Osman 1910.*
Ristović Novak 1904.*
Rizvanović-Aljić Ibro, 1911 Fuhrmann.
Romano Jakob 1910.*
Romano Aron 1911, Schuhh.
Salić Osman, 1911 Produktenhdl.
Sarać Mulavdija 1911.*
Schaffel Mayer 1910.*
Šečerović Gavro 1914.*
Štarda Anton 1911*, Bauuntern.
Stern Therese, Gasth.
Saračević Ibrahim 1904.*
Sarač Pašo 1901.*
Schreiber Josef 1890.*
Šeta Hadži Mustafa 1890.*
„Srpska narodna banka, dioničarsko društvo, podružnica u Višegradu“ 1912. Zeichnen: Nikola Pamučina u. Pavle Branisavljević, kollekt.
Tanović Dimitrije 1904, Produktenhandlung.
Teskeredžić Alibeg 1900, Holzlief.
Tvrtković Abidbeg 1904.*
Tvrtković Nailbeg 1904.*
Topalović Nail 1911.*
Vranić Nikola 1910, Gasth.
Weiss Hermine 1910.*
Wolska Marya 1910.*
Zwecker Jakob 1910, Goldw u. Uhrm.
Živković Jevrem 1890, Bäcker.

Višnjica.

(Bez. Visoko. — Kr. Sarajevo.)

Vidaković Ivo Tunjin 1913, Spezereihandlung und Gastw.

Višnjik.

(Kr. Banja Luka.)

Hadžimuratagić Ago, 1892*, früher in Derventa.

Vitez.

(Bez. und Kr. Travnik.)

Hrvatska seljačka zadruga za zajmove i štednju (zadr. s. n. j.)

Vitez Večeriska.

(Bez. und Kr. Travnik.)

Pinto Josef B. 1911.***

Vitina.

(Bez. Ljubuški — Kr. Mostar.)

Babić Ante 1891.*
Boras Franjo pok. Ivana 1913.*
Čurlin Ivan 1914.*
Dizdarević Salih Dervišov 1903* und Produktenhdl.
Dizdarević Salih Ibrahin 1903* und Produktenhdl.
Grbavać Marijan 1913.*
Hrvatska seljačka kasa za zajmove i štednju u Vitini (zadruga sa neograničenim jamstvom 1910.)
Mesihović Alija 1913.*
Mesihović H. Ibraga 1914.* Podp.: Mahmut Mesihović turskim sl., Tahir i Nazif Mesihović latinicom.
Mešihović Mujo 1891.*
Mesihović Rašid R., 1912*.

Vitinica.

(Bez. Zvornik — Kr. Tuzla.)

Dantović Ali Riza 1904.*

Vlasenica.

(Bez. Vlasenica — Kr. Tuzla.)

Ahmetagić Rasidaga 1913.*
Altarac Avram 1884.*
Altarac Sumbul 1884.**
Altarac Haim 1913.*
Begović Mehaga 1898.**
Bojagić Mihajlo 1913.*
Durmić Kasim 1913.*
Džeko Hadži Mehmed 1913.*
Džeko Huso 1913.*
Efendić Ahmet 1892.*
Ferizović Redžo 1911.*
Hasanbegović Ibrahim 1911.*
Hasanefendić Mehaga 1892.*
Hasanefendić Zuhdija, 1911.*
Jeftić Josip 1901.*
Jeftić Nikola 1892.*
Jokić Jovo 1884.*
Klempić Ahmed 1892.*
Kazabdić Akif 1913.*
Kurtagić Salihaga 1884**, jetzt in Berkovina.
Maichen Georg sin Romanov 1913.*
Marković Nikola 1913.*
Mičić braća 1913.*
Mitrović Risto iz Molpopolja 1913.*
Ostojić Ilija 1913.
Roth Pinkas 1892, Gastw.
Sunarić Zaria i Luka 1884.*
Telalović Salko 1901.*
Tihić Avdibeg 1902.*
Tihić Mujaga 1908.*
Tihić Mustajbeg 1908.*
Tihić Šemsibeg 1913.*

Vodjeni.

(Bez. Ljubinje. — Kr. Mostar.)

Srbska zemljoradnička zadruga (udruženje sa neograničenim jamčenjem u Vodjenima 1913.

Vojskova.

(Bez. Bosn. Dubica — Kr. Banjaluka.)

Reljanović Jovo 1909*.

Volar srbski.

(Bez. Prijedor—Kr. Banjaluka.

Stipo Matanović 1905.*
Srpska zemljoradnička zadruga (u. s. n. j.) 1912.

Vranići.

(Bez. Kotor-Varoš — Kr. Banjaluka.)

Mehmedović Muharem 1892.*

Vražići.

(Bez. Brčka — Kr. Tuzla.)

Arnautović Husein 1901.*
Durmić Suljo, Fleischhdlg. 1913.
Kovačević Omer, Fleischhdlg. 1913.

Vrba.

(Bez. Gacko — Kr. Mostar.)

Stevan Davidović 1913.*

Vrbaška.

(Bez. B. Gradiška — Kr. Banja Luka.)

Bäuerl. Spar- und Darlehenskassenverein f. d. deutsche Kolonie in Vrbaška (G. m. u. H.) 1914.

Vrela.

(Bez. Dervent — Kr. Banjaluka.)

Grgić A. 1901*, Eigent. Anto Grgić.

Vrelo Bosne.

(Bez. und Kr. Sarajevo.)

Hufnagel Alois 1901, Gastw.
Schubert Eduard, Gastw. und Fischerei.

Vrbanja.

(Bez. Banjaluka — Kr. Banjaluka.)

Mahmutović Mašo, sitničarska roba i zemaljski proizvodi. 1910.
Šumsko industrijsko d. d. 1913.

Vrhpolje.

(Bez. Ključ — Kr. Bihać.)

Gromilić Ibro 1907.* Getreidehandlung und Leder.

Vrkašić.

(Bez. und Kr. Bihać.)

Franjić Jozo 1895.*

Vrnograč.

(Bez. Cazin — Kr. Bihać.)

Bejha Hrnćić-Ibradžić 1914*.
Elezović Bešir 1901.*
Elezović Huse 1914.*
Kazaferović Šaban 1914.*
Kurtić Bejza 1911*.
Madzarac Aleksa 1914.*
Ožegović Mehmed 1901.*
Sadiković Huse 1914.*

Vršani.

(Bez. Prnjavor — Kr. Banjaluka.)

Repić Blagoje 1901.* Hauptfiliale Potočani.

Vučilovac.

(Bez. Brčko. — Kr. Tuzla.)

Srpska zemljoradnička zadruga u Vučilovcu, u. s. n. j. 1912.

Vučjak.

(Bez. Prnjavor — Kr. Banjaluka.)

Isailo Popadić 1909.*
Žnidarčić Johann 1914.*

Vučkovac.

(Bez. Gradačac — Kr. Tuzla.)

Brčkalija Alija 1890.*
Bričić Avdo 1902.*
Djedović Zaim 1913.*
Kurbašić Alija 1907.*
Mustafić Arnaut Ibrahim 1890.*
Mustafic Bećiz 1914.*

Vukosavci.

(Bez. Zvornik. — Kr. Tuzla.)

Srpska zemljoradnička zadruga (zadr. s neogr. jamstvom) srednja mahala 1913. Predsj.: Luka Spasojević.
Srpska zemljoradnička zadruga donja mahala (u. s. n. j.) u Vukosavcima 1913. Predsj.: Perkó Lukić.

Vukovina.

(Bez. Maglaj Kr. Tuzla.)

Babunović Ratko 1913.*
Petrović Niko 1914.*

Windthorst vide Rovine.

(Bez. Bosn. Gradiška — Kr. Banjaluka.)

Bäuerlicher Spar- und Darlehenskassenverein für die deutsche Kolonie Windthorst (Gen. m. unb.H.) 1913. Landwirtschaftl. Bauerngenossenschaft. Präs.: Mahlberg Anton, Vizepräs.: Peran Eugen.
Baus Rose & Töchter 1901,* u. Dampfmühle, Mitgl.: Rose, Justine und Lucie Baus.
Beckmann Stephan 1901* u. Aussch.
Beckmann Stefan B. 1914.*
Brenzinger Ferdinand 1892,* Gasthaus, Dampfmühle, Säge u. Ziegelei.
Čaušević Kasim 1914.*
Frisch Josef 1901,* Ausschank, Schweinehandel.
Gerhard te Best 1914.*
Görges Peter 1900, Dampfmühle.
Kovačević Ilija 1896,* Fruchthandel.
Lamers Bernhard 1914.*
Lamers Johann 1901, Ziegelei und Kalkbrennerei.
Mahlberg Johann Gvar 1909, Gastwirt.
Rulofs Wilhelm 1909.*
Siebenmorgen Jakob 1914.*
Siebertz Heinrich 1914.*

Žabar donji.

(Bez. Brčko — Kr. Tuzla.)

Vidaković L. Risto, trg. mješ. robom 1894.
Srpska zemljorad. zadruga, neogr. jamstvo 1911.

Žabar gor.

Bez. (Gradača — Kr. Tuzla.)

Biskupović Pero 1902.*
Sailović Ilija 1905.*
Stavorić Niko 1908.*

Zablaće tursko.

(Bez. Ključ — Kr. Bihać.)

Imširović Hašim 1903.*
Šešum Božo 1909*.

Žabljak.

(Bez. Tešanj — Kr. Banjaluka.)

Hrvatska seljačka kasa za zajmove i štednju u Žabljaku s. n. j.

Zabrgje.

(Bez. Kotor varoš — Kr. Banjaluka.)

Todič i Stulić 1910.*

Žabukvica turska.

(Bez. Srebrenica — Kr. Tuzla.)

Gligić Sreten 1901.*

Žanjevica.

(Bez. und Kr. Mostar.)

Srpska zemljoradnička zadruga (u. s. n. j.). Präs.: Petar Grgur.

Žaonica.

(Bez. und Kr. Mostar.)

Šarac Anto i Frano 1913.* i duhovitim pićem. Samo Frano zastsupa s potpisuje.

Zavala.

(Bez. Ljubinje — Kr. Mostar.)

Jelić Ivo M. 1906, Gastw.
„Mićević Braća", 1912*. Zeichnet Jelisija u. Ljuba, jedes.

Zavidović.

(Bez. Žepče — Kr. Travnik.)

Bosnische Forstindustrie Eisler u. Ortlieb 1900.
Gregersen'sche Waldindustrie-Aktiengesellschaft 1900.
Gilg und Zumpf, Bauunternehmungsgesellschaft, 1912. Firma zeichnet Paul Gilg sowie Johann Zumpf.
Guteša Stanislaus 1907.*
Hermann R. 1908.** In Konkurs.
Katan Mazala M. 1909.
Kopunović Nikola 1909, Weinhandlung en gros und Fleischhandlung.
Leker Josef 1907.*
Müller Adolf 1908.*
Nagy Gjula 1907.†
Pazderský Josef 1909*, Bäcker.
Sonnenfeld Julius 1907*, Brantw.
Stern Ignatz 1903.*
Anton Werosta 1914.

Zborna gomila.

(Bez. Gacko — Kr. Mostar.)

Tanović Arif 1914.
Tanović Mujo 1901.*

Žegar.

(Bez. und Kr. Bihać.)

Aleksić Risto i sin 1895.* Einzelfirma.

Zelinja Gor.

(Bez. Gradačac. — Kr. Tuzla.)

Iskrić Ahmet 1901.*
Takić Ibrahim 1902.*

Zelinje srpsko.

(Bez. Gradačac — Kr. Tuzla.)

Radić Kosta 1902.*

Zenica.

(Bez. Zenica — Kr. Travnik.)

Akaskalić Derviš, 1912.
Alkalaj Moritz J. 1908*.
Alkalay Isak Wita 1905.*
Altarac Jakob S. 1908*, Brantwhdl.
Altarac Kalmo Salamon 1894.*
Arnaut Halim 1895.*
Begimamović Sulejman 1886.*
Danon S. Moiše 1911, Branntweingroßhdl.
Eisenindustrie - Aktiengesellschaft, vormals Eisen- und Stahlgewerkschaft 1893. Aktienkapital 3,500.000 K. Präsident: Dr. Johann Gf. von Meran. Direktionsmitglieder: Hans Edler von Pengg; Franz Poech, Hofrat; Adolf v. Schmid; Dr. S. Pokorny; Max Bondy; Ferdinand Hauttmann; Anton Ritter v. Kerpely; Wilhelm Kestranek; Maxime v. Krassny. Felix Stransky, Paul Friem, Aufsichtsrat: Moritz v. Schmid; Dr. Emmerich Frank; Viktor v. Schmid. Prokuristen: Zur statutenmäßigen Gegenzeichnung der Firma bevollmächtigt: Bureauchef Anton Körösi.
Ekinović Husein 1894.*
Freyer Siegfried 1908,* Branntwhdl.
Fleischer Regina 1908.† Branntwhdl.
Gühl Georg 1905.*
Harmandić Abdaga 1909, Getreide u. Zwetschkenhandlg.
Hercegovac Muharem i drug 1908.
Hirschfeld A. 1911, Schuh- und Wirkw.
Hodžić Hasan 1886.*
Hofstättner Barbara, 1910, Gastwirtin.
Hrvatska banka dion. dr. 1913 (Aktienges. K 75.000. Direktor: Franjo Smola.
Hrvatska seljačka zadruga u Zenici, u. sa n. j. — Kroatische Bauerngenossenschaft m. unbeschr. H., 1912.
Hrvatska banka dion. družtvo u Zenici 1913.
Islambegović Ahmed eff. 1910.
Jeftić braća 1909, Gemischtw., Leder und Produktenhandlg.
Kolar Ivan 1908.*
Kalinić Ilija 1908.*
Krausz Ludwig 1900.*
Krautblatt Arnold 1911, Uhrm. u. Juwelier.
Kundalić Alija 1908.*
Levi Rafael Salamon, 1911.
Löwy Jakob R. 1908.*
Mehmedić Osmanaga 1886.*
Mikličanin Eugen 1905,* Spengler.
Montilija Avram 1894.*
Montilija Salomon & Juda 1908.**
Muslimanska štedionica (zadruga sa ogranič. jamstvom.) 1909.
Mutapčić Izet 1908.*
Mutapčić Osman eff. 1909, Getreide-, Holz- und Holzkohlehandlg.
Milošević braća 1919*, Küchengeschirrhdlg.
Našljednici Stipe Konića, trgovina sa tkaninama i mehkom robom 1909.
Podmenik & Co. 1909*.
Podgora Hasan 1894.*
Prva hrvatska štedna i vjeresijska zadruga 1908. Genoss.-Leiter Franz Smola, zeichnet in Gemeinschaft mit einem Direkt.-Mitglied.
Ramić Bečir 1910.*
Rappaport David 1910, Branntweinbrennerei und en groshandlung mit Brettern.
Salčinović Ibrahim 1908.*
Salom Avram 1890.*
Schein Salamon 1911, Agentur und Kommission.
Schilhabl Josip 1904, Apotheker.
Serdarević Sabit 1908.*
Šestić Mehmed Hadži 1907, Gemischtwarenhdlg.
Šestić Omer 1912*.
Šestić Salih i Osman Hadži 1910*, Gemischtwarenhdlg. u. Getreidehandlg.
Srpska štedionica, zadruga sa ograničenim jamstvom 1906.
Stanislavczuk Michael 1904,* Gastw.
Talić Salihaga 1904.***
Tarabar Mahmut eff. 1909, Getreide-, Heu- und Zwetschkenhandlg.
Trinki Salamon 1911* und Lederer.
Totić Marko, veleposjednik" Mehana.
Uzunović Hadži Ejub 1908.*
Varga Josip 1912, Uhrm., Optiker u. Juwelier.
Werosta Maria und Karl 1912, Schlosserhandl., Eisengießerei u. mech. Reparaturwerkstätte.

Žepa.

(Bez. Rogatica — Kr. Sarajevo.)

Imamović Bego 1903.*
Omanović Zejnil 1912.*

Žepče.

(Bez. Žepče — Kr. Travnik.)

Abdul Aziz Imamović 1899.*
Bešlagić Hadži Hasim 1891.*
„Bosnische Magnesitwerke, Aktiengesellschaft" 1909, berg baumäßiger Betrieb der Magnesitlager etc., Erzeugung von gebranntem Magnesitzement u. sonstiger Magnesitindustrie.
Čatić H. Hasaga 1901.*
Dervišić Mehemed eff. 1891.*
Filipović Alexander 1908.*
Gjurić-Tubak Pero 1886.*
Hasagić Izetbeg 1891.*
Kabiljo Abraham H. 1910 H. 1910. Produktenhandlg. u. Säge.
Kontić Braća 1891.*
Maličbegović Malić 1886.*
Maličbegović Fehimbeg 1891.*
Musafija Avram J. 1886.*
Musafija Jusuf 1886.*
Musafija Mošo 1891.*
Musafija Salomon 1891.*
Nalić Salih H. 1886.*
Nalić Ibrahim H. 1896.*

Žeravac.

(Bez. Dervent—Kr. Banjaluka.)

Hrvatska seljaćka zadruga za zajm. i štednju s neogr. jamstvom 1908.

Žeravica.

(Bez. Vlasanica — Kr. Tuzla.)

Altarac Mošo, trg. sitn. robom.

Zgon.

(Bez. Ključ. — Kr. Bihać.)

Halilović Meho,* u. Lederhandlung 1912.

Živaljevići.

(Bez. Rogatica — Kr. Sarajevo.)

Zimić Agan 1912*.
Zimić Mujo, 1904, Viehhändler.

Živinice.

(Bez. Tuzla.)

Tadić Braća 1909,* Holzhdl.
Hadžić Emin 1912*.
Kudić Ahmet 1913.*
Lisska Moritz u. Sohn, Sägewerk 1913.
Fischof Braća 1913.*

Žljeb.

(Bez. Višegrad — Kr. Sarajevo.)

Kupus Salko 1910.*
Sendo Osman 1912.*

Žljebovi.

(Kr. Sarajevo.)

Žljebac.

(Bez. Srebrenica — Kr. Tuzla.)

Cetina Draginja 1901.*
Simeonović Gjuro 1910.*

Žljebi.

(Bez. Rogatica — Kr. Sarajevo.)

Pržulj Jovo 1911.*

Zlopoljac.

(Bez. und Kr. Bihać.)

Srpska zemlj. zadruga (u. sa neogr. jam.) 1911. Geschäftsleiter: Gjuro Drakulić.

Zovik.

(Bez. u Kr. Tuzla.)

Trifković Jefa 1914.*
Zečević Mijo 1913, Viehhdlg.
Hrvatska selj. kasa za zajmove i štednju 1910.

Županjac.

(Bez. Županjac — Kr. Travnik.)

Ančić Jandrij 1908.*
Atias Mordo A. 1890.*
Bušatlija Huseinbeg 1907.* Getreidehdl.
Batinić Anto sinovi 1895.*
Dodig Nikola.*
Gjulić Muhamed 1907,† Getreidehdl.
Grgić Ivan i Marko 1904.*
Gudelj Stipo i sin 1910, Spirituosenhdlg.
Ivanković Jozo in Rašeljci 1904.*
Kapetanović Isetbeg 1907,* Getreidehandel.
Kirtner Moritz 1909, Sodaw. Erz. u. Detaildrogerie.
Kokoljević Lazar R. 1895.*
Kovačević Dušan i Simo 1900.*
Kovačević S. Ljubomir 1905.*
Kovačević Pero S. 1904.*
Kozomara Mile 1890.*
Lerota Ivan Mate 1907.*
Mihojević Miho 1890.*
Numić Fazla 1907,** Kolonialw.
Numić Ibrahimaga 1907,* Getreidehdl.
Numić Nazif 1890.*
Pavlović Jefto 1904.*
Pavlović Simo 1886.*
Pehlivanović Hafiz Omer 1904.*
Pokrajčić Ivan Joze u Mrkodolu 1908.*
Rubić Marko i Joko 1904.*
Sočivica Gj. Risto 1905.*
Sočivica Jovo 1890.*
Sočivica Todor 1890.*
Štipić Ivo i Stojan 1910.*
Zelen Ilija 1909.*
Zeljko Marko 1901.*

Zvornik.

(Bez. Zvornik — Kr. Tuzla.)

Abdispahić Ali 1901.***
Adembegović Rašid 1901.*
Avdičević Hadži Huso 1904.*
Bararon A. Avram 1901.*
Balvanović Mustafa 1885.*
Bilalović Hadži Hamid 1901.*
Cvjetinović Z. Pero 1901.*
Fischer Alexander et Sohn 1910.*
Finky A. Moriz 1910.*
Günsberger Bernhard, 1911,* Eig. Sidonija Günsberger.
Günsberger Hermann 1911* u. Produkthdl. en gros.
Günsberger Simun 1906.*
Hadži-Jelkić Salih 1901, Produkten- und Holzhändler.
Hadži-Jusufović Mula Alija 1901.*
Hambiralović Avdo 1911* u. Produktenhdl.
Hamzić H. Mujo 1890.*
Ivanović Franjo 1905, Apoth.
Ivanuš Franjo nasl. 1914. Apotheker.
Jeftić Milivoj S. 1905, Trafikant.
Jokanović Veljko 1905, Landesprodukten.
Jovičić Joco 1884.*
Jovičić Jovo 1901.**
Jovičić Jovo 1914.*
Kohen Aron J. 1901.*
Krausz Lázár 1904,* Gastw.
Krtičić Salihaga 1901.*
Lazarević K. Simo 1914.*
Milošević Ilija 1904.*
Mustavić H. Osman 1901.***
Nikolić Stevan 1884.*
Nikolić Stevan i drug. 1910.*
Obradović Pero 1910.*
Omerkavazović M. Hasan 1901.*
Ovijetinović Pero Ž. 1901.*
Popović Jovo M. 1897.*
Popović i Tuševljaković 1913.*
Popović Simo R. 1897.*
Popović Konstantin, Dragomir i Risto 1897.*
Redžić Rašid 1901.*
Ribić Juko 1885*.
Ristić Trifko 1901.***
Simić P. Milka 1901.* Alleinige Inhaberin Milka P. Simić.
Skopljaković Smajlbeg 1884.*
Srpska centr. banka za B. i H. d. d. Filiale 1913.
Srpska zemljoradnička zadruga u Zvorniku.
Stevan Nikolić i drugovi 1910.*
Tešić Jovo 1905, Landesprodukten.
Tobut (kotar Zvornik) udruženje sa neograničenim jamčenjem 1910.*
Tomić P. Mitar 1901.*
Vidaković Petar 1890.*

Preštampavanje sudbeno zabranjeno. (Sva prava pridržana.)
Прештампавање судбено забрањено. (Сва права придржана.) — **Nachdruck wird gerichtlich verfolgt.** (Alle Rechte vorbehalten.)

V. Odsjek. — V. Одсјек. — V. Abschnitt.

Opis mjesta
Bosne i Hercegovine
u socijalnom, ekonomskom, povjesnom i gospodarstvenom pogledu.

Опис мјеста
Босне и Херцеговине
у социјалном, економском, повјесном и господарственом погледу.

Ortsbeschreibungen
von Bosnien-Hercegovina
in sozialer, ökonomischer, geschichtlicher und landwirtschaftlicher Hinsicht.

A. Опис градова и знаменитијих мјеста.
(Алфабетски поредано.)

Б. Опис земаљског главног града Сарајева.

Вијести

за идуће годиште „1916“ нека се до 1. коловоза и то само писмено пошаљу на уредништво „Босански Гласник“ у Сарајево или у Беч III/1, и свака уважења вриједна вијест биће на право мјесто стављена.

За припошиљање понуда на трговце и обртнике, индустријалце и друштва служе наслови одсјека V. описа мјеста, на банке и штедионе одсјека VI., на индустрије одсјека VII.

A. Opis gradova i znametijih mjesta.
(Alfabetski poredano.)

B. Opis zemaljskog glavnog grada Sarajeva.

Vijesti

za iduće godište „1916“ neka se do 1. kolovoza i to samo pismeno pošalju na uredništvo „Bosanski Glasnik“ u Sarajevo ili u Beč III/1, i svaka uvažena vrijedna vijest biće na pravo mjesto stavljena.

Za pripošiljanje ponuda na trgovce i obrtnike, industrijalce i društva služe naslovi odsjeka V. opisa mjesta, na banke i štedione odsjeka VI., na industrije odsjeka VII.

A. Von Städten und bedeutenderen Ortschaften.
(Alphabetisch geordnet.)

B. Beschreibung der Landeshauptstadt Sarajevo.

Mitteilungen

für den nächsten Jahrgang „1916“ wolle man bis 1. August, und zwar nur schriftlich an die Redaktion des „Bosnischer Bote“ in Sarajevo oder Wien III/1 senden und findet jede zur Aufnahme geeignete Mitteilung unentgeltliche Aufnahme an richtiger Stelle.

Man bediene sich beim Versand von Offerten an Handel- und Gewerbetreibende, Industrielle und Vereine der Adressen aus Abschnitt V Ortsbeschreibungen, Abschnitt VI Banken und Sparkassen, Abschnitt VII Schematismus der Industrien.

A. Gradovi i znamenitija sela.
(Alfabetskim redom.)

А. Градови и знаменитија села.
(Алфабетским редом.)

A. Städte und bedeutendere Ortschaften.
(Alphabetisch geordnet.)

Алипашин Мост.
(Кот. Сарајево — Окр. Сарајево.)

Село покрај Сарајева, лежи 7 *km* од Сарајева на обе стране ријеке Миљачке, на цести према Илицама са по прилици 200 становника, понајвише српско-православних. Жељезничка станица са ранжир-колодвором. ☜ и Т са телефонском станицом. Творница цемента, садре, асфалта и катрана Антона Сирмаја.

Мјешовита трговина и складиште ратарског оруђа Васе Савића.

Гостионе: Васо Савић и Никола Шобо.

Арежин Бријег (Грахово).
(Кот. Ливно — окр. Травник.)

290 станов. Излазна станица у Далмацију од Книна 37 *km*, од Ливна 76 *km* удаљен. Котарска испостава. Општински амбулаториј. Оружничка постаја. Раздјел цар. и финанц. страже. Општа народна основна школа. ☜. Организ. сеоска општина. Лов на високу и ситну дивљач. М. в. 850 *m*. С. г. т. 7·5° Ц. Тједни сајам четвртком. У селу Ресановићим, 18 *km* удаљену, налази се знаменита шпиља сиге. — У селу Засеоку, удаљеном 18 *km*, успјехом окрунјени разоткрици угљена.

Автовац.
(Кот. Гацко — окр. Мостар.)

Лежи на ријеци Мушници, м. в. 966 *m*, удаљен од Гацког 5, од Билеће 43, од Мостара 96 а од Дубровника 102 *km*. Народна основна школа. 1 срб. прав. црква. — 1 џамија. Мјесно војно заповједништво. Војничка болница. Војно опскрбно складиште. Војно знанств. друштво и касино. Војничке бараке. ☜ и Т. Величанствене долинске зауставе код Клиња, 4 *km* удаљено од Автовца са великим умјетним језером са 1,800.000 m^3 просторним садржајем, које служе као причува за опскрбу водом Гатачког поља.

Гостионичар: М. Бергер.

Одличне трговачке фирме: Бурић Алекса; Биједић Бајро; Говедарица Митар; Чуковић Лука; Ивковић Браћа.

Друштва: Српска читаоница и књижница. — Српски тамбурашки збор.

Alipašin Most.
(Kot. Sarajevo — okr. Sarajevo.)

Selo pokraj Sarajeva, leži 7 *km* od Sarajeva na obe strane rijeke Miljačke, na cesti prama Ilidžama sa po prilici 200 stanovnika, ponajviše srpsko-pravoslavnih. Željeznička stanica sa kolodvorom za ranžiranje. ☜ i T. s telefonskom stanicom. Tvornica cementa, sadre, asfalta i katrana Antona Szirmaya.

Mješovita trgovina i skladište ratarskog orugja Vase Savića.

Gostione: Vaso Savić i Nikola Šobo.

Arežin Brijeg (Grahovo).
(Kot. Livno — okr. Travnik.)

290 stanov. Izlazna stanica u Dalmaciju, od Knina 37 *km*, od Livna 76 *km* udaljen. Kotarska ispostava. Općinski ambulatorij. Oružnička postaja. Razdjel car. i financ. straže. Opća narodna osnovna škola. ☜. Organiz. seoska općina. Lov na visoku i sitnu divljač. M. v. 850 *m*. S. g. t. 7·5° C. Tjedni sajam četvrtkom. U selu Resanovićim, 18 *km* udaljenu, nalazi se znamenita špilja sige. — U selu Zaseoku, udaljenom 18 *km*, uspjehom okrunjeni razotkrici ugljena.

Avtovac.
(Kot. Gacko — okr. Mostar.)

Leži na rijeci Mušnici, m. v. 966 *m*, udaljen od Gackog 5, od Bileka 43, od Mostara 96 a od Dubrovnika 102 *km*. Narodna osnovna škola. 1 srp. prav. crkva. — 1 džamija. Mjesno vojno zapovjedništvo. Vojnička bolnica. Vojno opskrbno skladište. Vojno znanstv. društvo i kasino. Vojničke barake. ☜ i T. Veličanstvene dolinske zaustave kod Klinja, 4 *km* udaljeno od Avtovca sa velikim umjetnim jezerom sa 1,800.000 m^3 prostornim sadržajem, koje služi kao pričuva za opskrbu vodom Gatačkog polja.

Gostioničar: M. Berger.

Odlične i vrijedne trgovačke tvrtke: Gjurić Aleksa; Bijedić Bajro; Govedarica Mitar; Čuković Luka; Ivković braća.

Društva: Srpska čitaonica i knjižnica. — Srpski tamburaški zbor.

Alipašin Most.
(Bez. Sarajevo — Kr. Sarajevo.)

Ortschaft bei Sarajevo. 7 *km* von Sarajevo beiderseits des Miljačkaflusses, an der Straße nach Ilidže gelegen mit zirka 200 meist serb.-orth. Einwohnern. Eisenbahnstation mit Rangierbahnhof. ☜ u. T. mit Telephonsprechstelle. Zement-, Gipswaren-, Asphalt und Teerpappenfabrik des Anton Szirmay.

Gemischtwarenhandlung, Niederlage landwirtschaftlicher Geräte des Vaso Savić.

Gasthäuser: Vaso Savić und Nikola Šobo.

Arežin Brijeg (Grahovo).
(Bez. Livno — Kr. Travnik.

290 Einw., ist Einbruchstation gegen Dalmatien, von Knin 37 *km*, von Livno 76 *km* entfernt. Bezirksexpositur, Gemeindeambulatorium, Gendarmerieposten, Zoll- und Finanzwachabteilung, allgemeine Elementarschule. ☜. Organis. Landgem. Hoch- und Niederjagd. M. H. 850 *m*. M. J. T. 7·5° C. Donnerstag Wochenmarkt; 18 *km* entfernt, in der Ortschaft Resanovići, ist eine interessante Tropfsteingrotte. — Im 18 *km* entfernten Dorfe Zaseok erfolgreiche Kohlenschürfungen.

Avtovac.
(Bez. Gacko — Kr. Mostar.)

Am Mušnicafluße gelegen, M. H. 966 *m*, von Gacko 5, von Bilek 43, von Mostar 96, von Ragusa 102 *km* entfernt. Allgemeine Elementarschule, 1 serb.-orth. Kirche. — 1 Moschee. Militärstationskommando, Truppenspital, Militärverpflegsfilialmagazin, Militärwissenschaftlicher und Kasinoverein. Militärbarackenlager. ☜ u. T. Großartige Talsperre bei Klinje, 4 *km* weit von Avtovac, mit großem künstlichen See mit 1,800.000 m^3 Fassungsraum, welcher als Reservoir für die Bewässerung des Gacko polje dient.

Gastwirt: M. Berger.

Hervorragende Handelsfirmen: Gjurić Alexa; Bijedić Bajro; Govedarica Mitar; Čuković Luka; Ivković braća.

Vereine: Serbischer Leseverein mit Bibliothek. Serbische Musikgesellschaft.

Бања Лука.

Организ. градска општина.
(Кот. Бања Лука, окр. Бања Лука.)

Лежећи на обим обалам Врбаса а на подножју огранака Биљевине и Манъаче, 156 *m* над морском разином, имаде Бања Лука (110 *km* од Доберлина) укупно 2.578 кућа, 3.136 станарских странака, а 14.793 становника (све по попису од г. 1910.), и то мусл. 6.593, срп. прав. 3.698, рим.-кат. 3.914, грк. кат. 59, еванг. 107, јевр. 422. Жељезница, брзојав, телефонски уређај.

Удаљена је од Бос. Градишке 48, од Јајца 72, од Приједора 56, од Котор-Вароши 34, од Кључа 68, од Варцар-Вакуфа 68, од Теслића 94, од Ситнице 48, од Рудолфстала (њем. кол.) 24, од Виндхорста (њем. кол.) 32, од Маховљана (тал. кол.) 30 *km*. Сједиште срп. прав. митропол., катол. бискупа и исл. муфтије. Градска болница. Творница духанá запослује 300 радника. Зем. ерар. ћумурана.

Грађанске и војне области: окружна област, окр. суд, градски и сеоски кот. уред, кот. суд, финанц. надзорништво, управитељство контролног котара финанцијалне страже, опћ. уред, ерарна ћумурапа, бригадно заповједништво, војено постајно заповједништво, дирекција војене жељезнице Доберлин—Бања Лука, гарнизонски суд, крилно и водно жандарм. заповједништво, местно заповједништво, попунитбено заповједништво, војно обскрбна магаза, војно грађевно надзорништво.

Конфесионални заводи: 1 срп. прав. и 2 кат. цркве, 2 јеврејска храма (сефард. опћина, рабинер Менахем Романо; а.-уг. опћине, раб. Пинкас Келер); 32 џамија, од њих највећа и најљепша Ферхадија, усред града; еванг. црква, самостан оо. траписта Марија Звијезда („Делибашино село“), самостан сс. милосрдница драгоцјене крви, самостан милосрдних сестара, самостан бр. Фрањеваца Петрићевац, подружница трапистског самостана у Рудолфсталу (Мариенбург и Јосефсбург).

Школе: 1 осамразредна велика реалка, 1 виша држ. дјев. школа, 3 опће основне дјеч. школе (од тога 1 мусл. руждија с подучаваньем у ист. језицима), 2 опће основне дјев. школе, по 1 основна школа сс. милосрдница; 1 основна школа сс. драгоцјене крви; дјев. конвикт милосрдница у Назарету.

Banja Luka.

Organiz. gradska općina.
(Kot. Banja Luka, okr. Banja Luka.)

Ležeći na obim obalam Vrbasa a na podnožju ogranaka Biljevine i Manjače, 156 *m* nad morskom razinom, imade Banja Luka (110 *km* od Doberlina) ukupno 2.578 kuća, 3.136 stanarskih stranaka, a 14.793 stanovnika (sve po popisu od g. 1910.), i to musl. 6.593, srp. prav. 3.698, rim.-kat. 3.914, grk. kat. 59, evang. 107, jevr. 422. Željeznica, brzojav, telefonski uregjaj. Udaljena je od Bos. Gradiške 48, od Jajca 72, od Prnjavora 54, od Prijedora 56, od Kotor-Varoši 34, od Ključa 68, od Varcar-Vakufa 68, od Teslića 94, od Sitnice 48, od Rudolfstala (njem. kol.) 24, od Windhorsta (njem. kol.) 32, od Mahovljana (tal. kol.) 30 *km*. Sjedište srp. prav. mitropol., katol. biskupa i isl. muftije. Gradska bolnica. Tvornica duhana zaposluje 300 radenika. Zem. erar. ćumurana.

Gragjanske i vojne oblasti: okružna oblast, okr. sud, gradski i seoski kot. ured, kot. sud, financ. nadzorništvo, upraviteljstvo kontrolnog kotara financijalne straže, opć. ured, erarna ćumurana, brigadno zapovjedništvo, vojeno postajno zapovjedništvo, direkcija vojene željeznice Doberlin—Banja Luka, garnizonski sud, krilno i vodno žandarm. zapovjedništvo, mjesno zapovjedništvo, popunidbeno zapovjedništvo, vojno-opskrbna magaza, vojno gragjevno nadzorništvo.

Konfesijonalni zavodi: 1 srp. prav. i 2 kat. crkve, 2 jevrejska hrama (sefard. općina, rabiner Menachem Romano; a.-ug. općina, rab. Pinkasz Keller); 32 džamije, od njih najveća i najljepša Ferhadija usred grada; evang. crkva, samostan oo. trapista Marija Zvijezda („Delibašino selo“), samostan ss. milosrdnica dragocjene krvi, samostan milosrdnih sestara, samostan br. Franjevacâ Petrićevac, podružnica trapistskog samostana u Rudolfstalu (Marienburg i Josefsburg).

Škole: 1 osamrazredna velika realka, 1 viša drž. djev. škola, 3 opće osnovne dječ. škole (od toga 1 musl. ruždija s podučavanjem u ist. jezicima, 2 opće osnovne djev. škole; po 1 osnovna škola ss. milosrdnica; 1 osnovna škola ss. dragocjene krvi; djevoj. konvikt milosrdnica u Nazaretu.

Banja Luka.

Organis. Stadtgem.
(Bez. Banja Luka, Kr. Banja Luka.)

An beiden Ufern des Vrbas und am Fuße der Ausläufer der Biljevina und Manjača, 156 *m* über dem Meeresspiegel gelegen, besitzt Banja Luka (110 *km* von Doberlin) 2.578 Häuser, 3.136 Wohnparteien, 14.793 Einwohner (alles nach der Zählung vom Jahre 1910), und zwar 6.593 der muham., 3.914 der röm.-kath., 3.698 der serb.-orth., gr.-kath. 59, 422 der israelitischen und 107 der evangelischen Konfession, E., ☎ u. T.. Telephonanlage. Entfernung von Bosnisch-Gradiška 48, von Jajce 72, von Prnjavor 54, Prijedor 56, Kotor Varoš 36, Ključ 68, Varcar Vakuf 68, Teslić 94, Sitnica 48, Rudolfstal: deutsche Kol. 24, Windhorst 32, italien. Kol. Mahovljani 30 *km*. Sitz je eines kath. und serb.-orth. Bischofs und Muftis. Städtisches Spital und Tabakfabrik, welche 300 Arbeiter beschäftigt; landesärar. Kohlenwerk.

Zivil- und Militärbehörden: Kreisbehörde, Kreisgericht, Stadtbezirksamt, Landbezirksamt, Bezirksgericht, Finanzinspektorat, Finanz-Kontrollsbezirksleitung, Gemeindeamt, ärarisches Kohlenwerk, Brigadekommando, Militärstationskommando, Direktion der Militärbahn Doberlin—Banja Luka, Garnisonsgericht, Gendarmerieflügel- und Gendarmeriezugskommando, Platzkommando, Ergänzungsbezirkskommando, Militärverpflegsmagazin, Militärbauaufsicht.

Konfessionelle Anstalten: 1 serb.-orth. und 2 kath. Kirchen, 2 israelitische Tempel (Österr.-ung. israelit. Kultusgemeinde: Rabbiner Pinkasz Keller, Spaniolische Gemeinde: Rabbiner Menachem Romano) und 32 Moscheen, deren größte und schönste, die Ferhadija, im Zentrum der Stadt liegt; 1 evangel. Kirche, Trappistenkloster Maria Stern („Delibašino selo“), Kloster der Barmherzigen Schwestern des kostbaren Blutes, Kloster der barmh. Schwestern, Franziskanerkloster Petrićevac, Filiale des Trappistenklosters in Rudolfstal.

Schulen: 1 achtklassige Oberrealschule, 1 staatliche höhere Mädchenschule, 3 allgem. Knaben-Elementarschulen (hievon eine muslemitische Ruždija mit orient. Sprachunterricht), 2 allgem. Mädchen-Elementarschulen; je 1 Volksschule der Barmherzigen Schwestern; 1 Volksschule der Schwestern vom kostbaren Blute; Mädchenkonvikt der Barmherzigen Schwestern in Nazareth.

Господарствена вриједност: Бањалука је од вајкада била једна од најважнијих тргов. вароши у Босни с добро посјећиваним седмичним вашаром (сваког уторка просечно 3.000 посетилаца), годишњи сајам (дернек), о срп. прав. Духовима и 8., 9. и 10. новембра сваке године. Особито је важан год. дернек о срп. прав. Духовима, који траје осам дана, а посећују га трговци читаве земље. Бројно се догони стока. Знатан довоз житарица.

Годишње се прометне 10.500 *q* храстове коре, 1.000 *q* шишарица; житарицâ (пшенице, зоби, кукуруза) у вриједности око 600.000 К, комушарицâ 120.000 К, коруна 80.000 К, воћа 226.000 К, поврћа и зеленья 28.000 К, кожâ и крзна 660.000 К, вуне 16.000 К, коњске длаке 11.000 К, воска 18.000 К, јаја 2,000.000 комада. У год. 1912. било је дотјерано: коња 4000 комада, говеда 16.227, оваца и коза 25.000, свиња 38.141 комад.

Уз трговину и земљодељство сврађа се у новије вријеме особита пажња и на ове привредне гране: пчеларство (секција зем. нчел. удружења), које је пред седам година одбацивало око 20 *q* меда годишње, сада пак и више од четирипута толико. Знаменити медари јесу: Хаџи Али Каденић, опатија реформ. цистерцита (траписте), Бјекослав Штајнмец, Антун Кунштек, Хумберт Барта, Јосип Штајнбауер, Карло Шиндлер, Смаилбег Џинић и Франьо Мартон. Глава споменуте пчеларске зем. секције, исто тако и свилогојства и продукције свиле јест школски управитељ Иван Штимац. Јер су насади дудова још сасма млади, помиче се свилогојство тек помало напред. Знатније количине привређују тал. колонисте из околице бањолучке.

Производ вина такођер расте, те износи у градском подручју по прилици 800 *hl* годишње. Знатнији виногради: Михајло Нанут, Јосип Ферстл и талијански насељеници у Маховљанима.

Фабрике: Ерарна фабрика духана, ерарна ћумурана, фабрика сукна, сирарна и фабрика пиве и сукна оо. траписта, сукнара милосрдница у Назарету, парна пилана Спасоја Бабића, Ивана Божича, циглане: Пасколо, Јово Дабовић. Циглана Хамзаге Хусеђиновића.

Знаменитости и излети: Бања Лука имаде красне дворедe у приближњој дуљини од 30 *km*; околица је брдовита и шумовита; градско подручје има 48 km^2.

Gospodarstvena vrijednost: Banjaluka je od vajkada bila jedna od najvažnijih trgov. varoši u Bosni s dobro posjećivanim sedmičnim vašarom (svakog utorka prosječno 3000 posjetilaca), godišnji sajam, „dernek“, o srp. prav. Duhovima i 8., 9. i 10. novembra svake godine. Osobito je važan god. dernek o srp. prav. Duhovima, koji traje osam dana, a posjećuju ga trgovci čitave zemlje. Brojno se dogoni stoka. Znatan dovoz žitarica.

Godišnje se prometne 10.500 *q* hrastove kore, 1000 *q* šišarica; žitaricâ (pšenice, zobi, kuruza) u vrijednosti oko 600.000 K, komušaricâ 120.000 K, koruna 80.000 K, voća 226.000 K, povrća i zelenja 28.000 K, kožâ i krzna 660.000 K, vune 16.000 K, konjske dlake 11.000 K, voska 18.000 K, jaja 2,000.000 komada. U god. 1912. bilo je dotjerano: konjâ 4000 komada, goveda 16.227, ovaca i koza 25.000, svinja 38.141 komad.

Uz trgovinu i zemljodjelstvo svraća se u novije vrijeme osobita pažnja i na ove privredne grane: pčelarstvo (sekcija zem. pčel. udruženja), koje je pred sedam godina odbacivalo oko 20 *q* meda godišnje, sada pak i više od četiri puta toliko. Znameniti medari jesu: Hadži Ali Kadenić, opatija reform. cistercitâ (trapiste), Vjekoslav Steinmetz, Antun Kunštek, Humbert Barta, Josip Steinbauer, Karlo Schindler, Smailbeg Džinić i Franjo Marton. Glava spomenute pčelarske zem. sekcije, isto tako i svilogojstva i produkcije svile jest školski upravitelj Ivan Štimac. Jer su nasadi dudova još sasma mladi, pomiče se svilogojstvo tek pomalo naprijed. Znatnije količine privregjuju tal. koloniste iz okolice banjolučke.

Proizvod vina takogjer raste, te iznosi u gradskom području po prilici 800 *hl* godišnje. Znatniji vinogradari: Mihajlo Nanut, Josip Ferstl i talijanski naseljenici u Mahovljanima.

Fabrike: Erarna fabrika duhana, erarna ćumurana, tvornica sukna, sirarna i fabrika pive i sukna oo. trapista, suknara milosrdnica u Nazaretu, parna pilana Spasoja Babića, Ivana Božiča, ciglane: Pascolo, Jovo Dabović. Ciglana Hamzage Husedjinovića.

Znamenitosti i izleti: Banja Luka imade krasne drvorede u približnjoj daljini od 30 *km*; okolica je brdovita i šumovita; gradsko područje ima 48 km^2.

Wirtschaftliche Bedeutung: Banjaluka war seit jeher eine der bedeutendsten Handelsstädte Bosniens mit gut besuchten Wochenmärkten (jeden Dienstag durchschnittlich 3000 Besucher), Jahrmarkt zu s.-o. Pfingsten u. am 8., 9. u. 10. November jedes Jahres. Besonders wichtig ist der zu den s.-o. Pfingsten stattfindende Jahrmarkt, der acht Tage dauert und von Kaufleuten des ganzen Landes besucht wird. Starker Viehauftrieb. Bedeutender Zerealienhandel.

Der Jahresumsatz beläuft sich an 10.500 *q* Eichenrinde, 1.000 *q* Knoppern; Zerealien (Weizen, Hafer, Mais) auf zirka 600.000 K, Hülsenfrüchte 120.000 K, Kartoffeln 80.000 K, Obst 226.000 K, Gemüse 28.000 K, Häute und Felle 660.000 K, Wolle 16.000 K, Roßhaar 11.000 K, Wachs 18.000 K, Eier 2,000.000 Stück. Im Jahre 1912 wurden aufgetrieben: Pferde 4.000, Rinder 16.227, Schafe und Ziegen 25.000, Schweine 38.141 Stück.

Neben Handel und Landbau wird in jüngerer Zeit besondere Aufmerksamkeit auch folgenden Betrieben gewidmet: der Bienenzucht (Sektion des Landesbienenzüchterverbandes), welche vor sechs Jahren zirka 20 *q* Honig pro Jahr lieferte, gegenwärtig aber das vierfache ergibt. Bedeutendere Züchter sind: Hadži Ali Kadenić, die Abtei der reform. Zisterzienser (Trappisten), Alois Steinmetz, Anton Kunštek, Humbert Barta, Josef Steinbauer, Karl Schindler, Smailbeg Džinić und Franz Marton. Geschäftsleiter des obgenannten „Bienenzüchterverbandes“, ferner der Seidenzucht und Seidenproduktion ist Schulleiter Ivan Štimac. Da die Maulbeerbaumkultur noch ganz jung, geht die Produktion von Seide nur langsam vorwärts. Bedeutendere Quantitäten produzieren die italienischen Kolonisten in der Umgebung von Banja Luka.

Die Weinkultur ist ebenfalls zunehmend und werden jährlich im Stadtgebiete zirka 800 *hl* Wein erzeugt. Größere Weinproduzenten: Michael Nanut, Josef Ferstl und die italienischen Kolonisten von Mahovljani.

Fabriken: Ärar. Tabakfabrik, ärar. Kohlenbergwerk, Tuchfabrik, Käserei u. Bierbrauerei der pp. Trappisten, Sägewerk des Spasoje Babić, des Ivan Božič, Ziegelei Pascolo und Jovo Dabović. Ringofen des Hamzaga Husedjinović.

Sehenswürdigkeiten und Ausflüge: Banja Luka besitzt Baumalleen in approximativer Länge von 30 *km*; die Umgebung ist bergig und bewaldet; Gemeindegebiet 48 km^2.

Странца ће уторком веома занимати сликовитост тједног сајма, што га оживљује више хиљада сељана својим сликовитим ношњама; надаље вриједи погледати:

Горњи шехер, у ком се је стари мусл. живот још сасма сачувао непомућен; Ферхадију џамију, готово најзанимивију у земљи; саградио ју је Ферхадпаша с откупнином грофа Ауершперга у износу од 50.000 дуката. Ту је и гроб паше и сина му; у гробу је пашино тело сахрањено, утроба његова у Будиму. Крај џамије јест сахаткула с источним временом.

Град (каштео) јест грађевина из предосманлијског доба, али разним надоградњама знатно измењена, особито откако ју је Наумпаша 1713. готово наново подигао. Пред Бањом Луком било је често жестоких крешева између царске војске и Османлија, особито 1527., 1688., 1737. и 1878.

Знамените су римске бање у горњем дијелу Горњег Шехера на десној обали Врбаса; њихови су темељни зидови још сачувани, а и једно од кубета мора да је врло старо. Седамдесетих година прошлога стољећа нашло се је овђе 600 комада римскога новца. Овђе се налазе и сумпорна врела а покрај њих се показује опочивалиште султана Солимана након повратка му од опсаде Беча.

На брду поврх топлих врела налази се маузолеј (Шехидтурбе), у коме почивају по предаји кости двојице јунака, којима у боју осјекоше главе, але их они дочекаше у руке и јашући донесоше на врх брда, гђе тек умријеше.

Шетње од хотела „Босне“. Трг пред хотелом с ону страну Царског друма бијаше до г. 1878. губилиште за злочинце. Идући према северу с десне је стране зграда војног мјесног заповједништва, нешто иностранце нова палача срп.-пр. митрополије, кат. бискупска црква и дворац, творница духана, војно-грађевинска област, протест. црква и војничка болница, све с лијепим вртовима, парковима и алејама за шетњу; с лијеве стране јесу сами љетниковци (виле) с лепим вртовима. Прошавши кроз црногоричне насаде ц. и кр. војне болнице долази се к војн. споменику палих

Stranca će utorkom veoma zanimati slikovitost tjednog sajma, što ga oživljuje više hiljada seljana svojim slikovitim nošnjama; nadalje vrijedi pogledati:

Gornji šeher, u kom se je stari musl. život još sasma sačuvao nepomućen; Ferhadiju džamiju, gotovo najzanimiviju u zemlji; sagradio ju je Ferhad-paša s otkupninom grofa Auersperga u iznosu od 50.000 dukata. Tu je i grob paše i sina mu; u grobu je pašino tijelo sahranjeno, utroba njegova u Budimu. Kraj džamije jest sahat-kula s istočnim vremenom.

Grad (kašteo) jest gragjevina iz predosmanlijskog doba, ali raznim nadogradnjama znatno izmijenjena, osobito otkako ju je Naum-paša 1713. gotovo nanovo podigao. Pred Banja Lukom bilo je često žestokih kreševa izmegju carske vojske i Osmanlija, osobito 1527., 1688., 1737. i 1878.

Znamenite su rimske banje u gornjem dijelu Gornjeg šehera na desnoj obali Vrbasa; njihovi su temeljni zidovi još sačuvani, a i jedno od kubeta mora da je vrlo staro. Sedamdesetih godina prošloga stoljeća našlo se ovdje 600 komada rimskoga novca. Ovdje se nalaze i sumporna vrela a pokraj njih se pokazuje opočivalište sultana Solimana nakon povratka mu od opsade Beča.

Na brdu povrh toplih vrela nalazi se mauzolej (Šehid-turbe), u kome počivaju po predaji kosti dvojice junaka, kojima u boju osjekoše glave, ali ih oni dočekaše u ruke i jašući donesoše na vrh brda, gdje tek umriješe.

Šetnje od „hotela Bosne“. Trg pred hotelom s onu stranu Carskog druma bijaše do g. 1878. gubilište za zločince. Idući prema sjeveru, s desne je strane zgrada vojnog mjesnog zapovjedništva, nešto postrance nova palača srp.-pr. mitropolije, kat. biskupska crkva i dvorac, tvornica duhana, vojno-gragjevinska oblast, protest. crkva i vojnička bolnica, sve s lijepim vrtovima, parkovima i alejama za šetnju; s lijeve jesu strane sami ljetnikovci (vile) s lijepim vrtovima. Prošavši kroz crnogorične nasade c. i kr. vojne bolnice dolazi se k vojn. „spomeniku“ palih junaka 1878. Tu ćemo

Dem Fremden bietet sich an Diensttagen ein interessantes Marktbild, welches mehrere tausend Landleute mit ihren malerischen Trachten beleben; weiters ist sehenswert:

Die obere Stadt, in welcher sich das altmohamedanische Leben rein erhalten hat; die Ferhadija Džamija, eine der sehenswertesten des Landes, welche im 16. Jahrhundert aus den vom Grafen Auersperg als Lösemittel bezahlten 50.000 Dukaten durch Ferhadpascha erbaut wurde, wo auch dessen Grab sowie das seines Sohnes zu sehen ist. In diesem Grabe ruht der Leib des Ferhadpascha, während die Eingeweide in Ofen begraben sind. Vis-à-vis der Moschee ist ein Uhrturm mit orientalischer Zeitrechnung.

Das Kastell ist ein vortürkischer Bau, dessen Gestalt aber durch spätere Umbauten stark verändert wurde, namentlich aber durch Naumpascha, welcher es 1713 neu erbauen ließ. Vor Banja Luka fanden wiederholt Kämpfe zwischen Österreichern und Türken, besonders aber 1527, 1688, 1737 und 1878 statt.

Sehenswert sind die römischen Bäder am oberen Ende des Türkenviertels (Gornji Šeher) am rechten Vrbasufer, wovon die Substruktionen noch erhalten sind, und auch eine der Kuppeln dürfte sehr alt sein. In den Siebzigerjahren wurden hier 600 römische Münzen gefunden. Hier befinden sich auch Schwefelquellen und daneben der angebliche Ruheplatz des Sultan Soliman nach seinem Rückzuge von der Belagerung von Wien.

Auf dem das warme Quellengebiet dominierenden Berge steht ein Mausoleum (Šehidturbe), in welchem der Sage nach zwei muhamedanische Helden ruhen, welchen im Kampfe die Köpfe abgehauen, von ihnen aber aufgefangen und reitend an diese Bergkuppel gebracht wurden, woselbst sie erst starben.

Spaziergänge vom „Hotel Bosna“. Der Platz vor dem Hotel jenseits der Straße war bis zum Jahre 1878 der Richtplatz der Verbrecher. Nördlich gehend, rechts das Militär-Stationskommandogebäude, seitwärts davon das neue Palais der serbisch-orth. Metropolie, katholische Bischofskirche und Palais, Tabakfabrik, Militärbauhof, protestantische Kirche und Militärspital, sämtliche mit Gärten, Parkanlagen und Promenadealleen; links das Villenviertel mit hübschen Villen und Gärten. Weiter durch den Nadelholzpark des k. u. k. Militärtruppenspitales gelangt man zum

јунака 1878. Ту ћемо лако моћи да предочимо себи бој од 14. августа 1878.:

Тик до обале врбашке из предисторијског доба стоји кумпанија у расутој линији; наоколо све до града, који је за онда сизао само до српске цркве, ни куће ни стабла, све пусто поље; са западних брда долазе усташе (око 10.000) и скупљају се на месту српске цркве и зграде војн. заповједништва и на друму, гдје су сада катол. бискупска црква и творница духана. Међусобно трајала је пуцњава од раног јутра до 4 сахата по подне; кад им понестаде патрона, потрчаше усташе одједном уз повик: „Аллах је против нас, нек се спасе, ко зна“ према западном побрђу.

Бјегунци обавијестише заповједника топништва у Бос. Градишци о тешком положају ц. кр. четâ, те се он смјеста запути са четири топа, сасу у прави час неколико шрапнела на усташе и натјера их у бијег; како борioци ушљед жестоког међусобног пушкарања нити не чуше тутњаве топова, приписиваху догођај божанском утјецају.

Идући даље наиђе се на старо јеврејско гробље и стигне се у велику алеју, гдје је лијепи борик и парк „Рудолфсвајлер“.

Најобљубљенија је шетња до Врбаскасарне уз црногоричне насаде, затим на Петрићевац и ка колонистима на западном побрђу. За котураше красне излете по изврсним друмовима у Драгочај (8 *km*), Слатину [ерар. купатило] (21 *km*), Карановац [Тијесно] (14 *km*), Челинац (15 *km*), у долину Црквине (5 *km*) и у њем. колонију Рудолфстал (24 *km*).

Лов с ловачким псима на зечеве и срне у удаљености од 5 до 15 *km*, на међеде од 40 *km*.

Риболов у Врбасу и Врбањи с удицом или уз помоћ домаћих мрежом. Раколов у близини града уз пôсатно пјешарење слабо је издашан и за сада ради штедње недопуштен.

Свратишта (хотели): „Босна“, 70 соба, хотељер Антон Мерцл;

„Централ“, 7 соба, власник М. Ћурчија, унајмио Јосип Хувен;

„Аустрија“, 8 соба, унајмила Анастазија Махниг.

lako moći da predočimo sebi boj od 14. avgusta 1878.:

Tik do obale vrbaške iz predistorijskog doba stoji kumpanija u rasutoj liniji; naokolo sve do grada, koji je za onda sizao samo do srpske crkve, ni kuće ni stabla, sve pusto polje; sa zapadnih brda dolaze ustaše (oko 10.000) i skupljaju se na mjestu srpske crkve i zgrade vojn. zapovjedništva i na drumu, gdje su sada katol. biskupska crkva i tvornica duhana. Megjusobno trajala je pucnjava od ranog jutra do 4 sahata popodne; kad im ponestade patrona, potrčaše ustaše od jednom uz povik: „Allah je protiv nas, nek se spase ko zna!“ prema zapadnom pobrgju. Bjegunci obaviještiše zapovjednika topništva u Bos. Gradišci o teškom položaju c. i kr. četâ, te se on smjesta zaputi sa četiri topa, sasu u pravi čas nekoliko šrapnela na ustaše i natjera ih u bijeg; kako borioci uslijed žestokog megjusobnog puškaranja niti ne čuše tutnjave topova, pripisivahu dogogjaj božanskom utjecaju.

Idući dalje nagje se na staro jevrejsko groblje i stigne se u veliku aleju, gdje je lijep „Borik“ i park „Rudolfsweiler“.

Najobljubljenija je šetnja do Vrbaskasarne uz crnogorične nasade, zatim na Petrićevac i ka „kolonistima“ na zapadnom pobrdju. Za koturaše krasne izlete po izvrsnim drumovima u Dragočaj (8 *km*), Slatinu [erar. kupatilo] (21 *km*), Karanovac [Tijesno] (14 *km*), Čelinac (15 *km*), u dolinu Crikvene (5 *km*) i u njem. koloniju Rudolfstal (24 *km*).

Lov s lovačkim psima na zečeve i srne u udaljenosti od 5 do 15 *km*, na megjede od 40 *km*.

Ribolov u Vrbasu i Vrbanji s udicom ili uz pomoć domaćih mrežom. Rakolov u blizini grada uz pôsatno pješarenje slabo je izdašan i za sada radi štednje nedopušten.

Svratišta (hoteli): „Bosna“ 70 soba, hoteljer Anton Märzl;

„Central“, 7 soba, vlasnik M. Ćurčija, unajmio Josip Chuven;

„Austrija“, 8 soba, unajmila Anastazija Machnig.

„Kriegerdenkmal“. Hier kann man sich das Gefecht vom 14. August 1878 vor Augen führen:

Knapp am Ufer des alten vorgeschichtlichen Flußbettes Vrbas stand eine Kompagnie in Schwarmlinie; rings herum bis zur Stadt, welche damals nur bis zur serbischen Kirche reichte, kein Haus und Baum, nur ein leeres Feld; vom westlichen Gebirge Insurgentenzuzug (zirka 10.000), deren Versammlung am Platze der serbischen Kirche, des militärischen Amtsgebäudes auf der Straße, wo gegenwärtig die katholische Bischofskirche und Tabakfabrik steht. Die gegenseitige Beschießung dauerte von zeitlich früh bis 4 Uhr nachmittags; als Not an Patronen eintrat, liefen plötzlich die Insurgenten unter Geschrei „Allah ist gegen uns, rette sich wer kann!“ dem westlichen Gebirge zu. Durch Flüchtlinge hat der Artilleriekommandant in Bosnisch-Gradiška von der Bedrängnis der k. u. k. Truppen Kunde erhalten, ist mit vier Geschützen sofort ausgerückt und, einige Schrapnells im richtigen Momente zwischen die Insurgenten abfeuernd, trieb er sie in die Flucht; da die Kämpfenden durch beiderseitiges Gewehrfeuer die Kanonenschüsse gar nicht gehört hatten, dachten sie das Ereignis einem göttlichen Einflusse zu.

Weitergehend passiert man einen alten jüdischen Friedhof und kommt in die große Allee, wo sich ein Nadelholzwäldchen, dann der Park des „Rudolfsweilers“ befindet.

Mit Vorliebe werden Spaziergänge in die Parkanlagen des Vrbas-Barackenlagers, nach Petričevac, dann zu den „Kolonisten“ auf dem westlichen Berglande gemacht. Für Bizyklisten eignen sich die Touren auf vorzüglichen Straßen nach Dragočaj (8 *km*), Slatina (17 *km*) [Badeort], Karanovac [Schlucht] (14 *km*), Čelinac (15 *km*), Crkvinatal (5 *km*) und deutsche Kolonie Rudolfstal (24 *km*).

Jagd mit Brakierhunden auf Hasen und Rehe bei 5 bis 15 *km*, auf Bären auf 40 *km* Entfernung.

Fischerei im Vrbas- und Vrbanjaflusse mittels Angel oder bei Zuziehung der einheimischen Bevölkerung mit Netzen. Krebsenfang bei halbstündiger Fußtour in der Stadtnähe wenig ergiebig, derzeit aber wegen Schonung verboten.

Hotels: „Bosna“, 70 Zimmer, Hotelier Anton Märzl;

„Zentral“, 7 Zimmer, Eigentümer M. Ćurčija, Pächter Josef Chuven;

„Austria“, 8 Pass. Zimm., Pächterin Anastasia Machnig.

Рестауранције: Хотел Босна, Балкан, Аустрија, Нови колодвор, Стари колодвор, Хотел Централ, Будјејовицка пивница.

Гостионе и хапови: Фрањо Ендлер прије Тихачек, 6 соба, Литрић браћа, 10 соба.

Кавane: Босна (Антон Мерцл), Балкан (Нико Узуновић).

Restauracije: Hotel Bosna, Balkan, Austrija, Novi kolodvor, Stari kolodvor, Hotel Central, Budjejovicka pivnica.

Gostione i hanovi: Franjo Endler prije Tiháček, 6 soba, han Litrić braća, 10 soba.

Kavane: Bosna (Anton Märzl), Balkan (Niko Uzunović).

Restaurationen: Hotel Bosna, Balkan, Austrija, Stadtbahnhof, Vorstadtbahnhof, Hotel Central, Budweiser Bierhalle.

Gast-u. Einkehrwirtshäuser: Franz Endlers vorm. Tihatschek, 6 Zimmer, Han Litrić braća, 10 Zimmer.

Cafés: Bosna (Anton Märzl), Balkan (Niko Uzunović).

Градско вијеће. Градоначелник: Хамидбег Џинић, Подначелници: Лазар Милић, Антон Мерцл. Градски вијећници: Мухамедага Бајагиловић, Коста Димитријевић, Станко Давидовић, Ахметага Хаџикадић, Хамзага Хусеџиновић, Иво Јовић, Јаков Новокмет, Јосип Франц, Ибрахимага Хасанбашић, Ахметага Џитрић, Мустафа Медић, Томо Мирковић, Петар Миљевић, Маријан Маркезић, Алибег Отербеговић, Хаџи Изак Пољокан, Бекир еф. Скорно, Ибрахимага Табаковић.

Управитељ град. болнице примарни лијечник Др. Љуба Мујезиновић. — Град. секунд. лијечник: испражњено. — Градски лијечник Др. Букинац Ђорђо. — Грађев. управ.: Карл Чермак, Антон Фузбек. — Град. биљежник: Адолф Сарниц. — Град. ветеринар: Игњат Ласло. — Град. благајник: Шемшибег Алибеговић. — Град. књиговођа: Мирко Црнековић. — Канцелиста: Ристо Билбија. — Тржни повјереници: Михајло Опачић и 1 непопуњен. — Надзорн. дања: Давид Арежина. — Његов заменик: Никола Петковић. — Заповедник ватрогасаца: Хасан Хаџиефендић. — Почасни грађани: шеф одјелења Е. витез пл. Хоровиц, Др. Милутин Кукуљевић-Басани де Сакци, кот. предстојн. Карл Наглић.

Gradsko vijeće. — Gemeinderat. Gradonačelnik — Bürgermeister: Hamidbeg Džinić. — Podnačelnici — Vizebürgermeister: Lazar Milić, Anton Märzl. — Gradski vijećnici — Gemeinderäte: Muhamadaga Bajagilović, Kosta Dimitrijević. Stanko Davidović, Ahmetaga Hadžikadić, Hamzaga Husedžinović, Ivo Jović, Jakov Novokmet, Josip Franz, Ibrahimaga Hasanbašić, Ahmetaga Citrić, Mustafa Medić, Tomo Mirković. Petar Miljević, Marijan Markezić, Alibeg Omerbegović, Hadži Isak Poljokan, Bekir eff. Skorno, Ibrahimaga Tabaković.

Upravitelj grad. bolnice, primarni liječnik — Leiter des Gemeindespitals, Primarius: Dr. Ljubo Mujezinović. — Grad. sekund. liječnik — städt. Sekundararzt: Vakant. — Gradski liječnik — Stadtarzt: Dr. Bukinac Gjorgjo. — Grad. inžiniri: — Stadtingenieure: Karl Čermák, Anton Füzbeck. — Grad. bilježnik — Stadtnotär: Adolf Sarnitz. — Stadtarzt Dr. Gjoko Bukinac. — Grad. veterinar — Stadttierarzt: Ignatz Laszlo. — Grad. blagajnik — Stadtkassier: Šemšibeg Alibegović. — Grad. knjigovogja — Rechnungsführer: Mirko Crneković. — Kancelista — Kanzlist: Risto Bilbija. — Tržni povjerenici — Marktkommissäre: Mihajlo Opačić u. 1 unbesetzt. — Gefällsinspektor — Nadzornik daća: David Arežina. — Stellvertreter des Gefällsinspektors — Zamjenik nadzor. daća: Nikola Petković. — Feuerwehrkmdt.: Hasan Hadžieffendić. — Poč. građani — Ehrenbgr.: šef odjeljenja E. vitez pl. Horowitz, Dr. Milutin Kukuljević-Bassany de Sacci, kot. predstojnik Karl Naglić.

Општинско дјеловање: општински имутак 2,450.000 К. Прорачун за 1913: потреба 444.865 К, покриће 454.000 К, у школске сврхе троши општина 29.992 К, за здравствене сврхе 60.146 К, у сиротињу 10.720 К, званична ватрогасна чета 28 момака, градска расвјета 500 петролејских и 30 нафталин-жаруља; водовод изграђен, канализација и електрана већ се гради. Град регулирају према улицама, досад изграђених улица 46 *km*. У градском подручју имаде 8 ћуприја. Градско је вијеће обдржавало 12 седница.

Općinsko djelovanje: općinski imutak 2,450.000 K. Proračun za 1913: potreba 444.865 K, pokriće 454.000 K, u školske svrhe troši općina 29.992 K, u zdravstvene svrhe 60.146 K, za sirotinju 10.720 K, zvanična vatrogasna četa 28 momaka, gradska rasvjeta 500 petrolejskih i 30 naftalin-žarulja; vodovod izgragjen, kanalizacija i elektrana već se gradi. Grad reguliraju prema ulicama, dosad izgragjenih ulica 46 *km*. U gradskom području imade 8 ćuprija. Gradsko je vijeće obdržavalo 12 sjednica.

Gemeindetätigkeit: Gemeindevermögen 2,450.000 K. Voranschlag pro 1913: Erfordernis 444.865 K, Bedeckung 454.000 K, für Schulzwecke verausgabt die Gemeinde 29.992 K, sanitäre Zwecke 60.146 K, für Arme 10.720 K. Berufsfeuerwehr 28 Mann, Stadtbeleuchtung 500 Petroleum- und 30 Naphthalin-Glühlampen; Wasserleitung ausgebaut, Kanalisation und Elektrizitätswerk im Bau. Rechnungsabschluß pro 1912: Bedeckung 702.542 K, Erfordernis 696.082 K. Die Stadt wird straßenweise reguliert, bisher ausgebaute Straßen 46 *km*. Im Stadtbereiche befinden sich 8 Brücken. Der Gemeinderat hielt 12 Sitzungen ab.

Опскрба града водом: Бања Лука је опскрбљена добром питком водом, која се доводи из даљине од 25 *km* водоводом, изграђеним г. 1908. уз трошак од 900.000 К, а из врела (зову се по шумским продорима, гдје извиру: Тркља, Барица, Паљевина и Кракићи) на подножју сјевероисточних огранака санских брда у близини мјеста Суботице.

Opskrba grada vodom: Banja Luka je opskrbljena dobrom pitkom vodom, koja se dovodi iz daljine od 25 *km* vodovodom, izgragjenim g. 1908. uz trošak od 900.000 K, a iz vrela (zovu se po šumskim prodorima, gdje izviru: Trklja, Barica, Paljevina i Krakići), na podnožju sjeveroistočnih ogranaka sanskih brda u blizini mjesta Subotice.

Wasserversorgung der Stadt: Banja Luka wird mit gutem Trinkwasser versorgt, welches in einer im Jahre 1908 mit einem Kostenaufwande von 900.000 K hergestellten Wasserleitungsanlage aus den 25 *km* entfernten, reichlich fließenden Quellen (welche nach den Waldschluchten ihres Auftretens als Trklja-, Barica-, Paljevina- und Krakićiquellen benannt werden) am Fuße der nordöstlichen Abhänge des Sanagebirges in der Nähe der Ortschaft Subotica hergeleitet wird.

Адвокати: Др. Јосиф Залосцер, Др. Михајло Павша, Др. Јосип Лауфер, Коста Милић, Јосип Бајор, Душан Иванишевић.

Лијечници: Др. Едуард Ерцман, санитетски савјетник; Др. Мориц Лефковић, кот. надлијечник; Др. Армин Штерн, зубар; Др. А. Молнар, прив. лијечник; Др. Корнелија Ракић.

Знатније тргов. и обртне фирме: Филијала а.-уг. банке. (Предстојник: Стево Павловић). — Прва бањолучка штедионица д. д. (директор: Мориц Алмослино). — Филијала прив. зем. банке за Б. и Х. (Директор: Ђуро Врињанин). — I. Српски кредитни завод (Директор: Милан Јакшић). — Банка за трговину и обрт, д. д. (Директор: Саломон Пољокан, предсједник: Антић Максо). — Муслиманска банка о. др. (директор: Ј. Прохазка). — Агентура угарске банке и трг. друштва, д. д. (Управитељ: Ј. Херцлер). — Српска централна банка (управитељ Ђукић).

Агентуре и комисијоналне радње: Прва бањалучка штедионица, д. д. — Српски кредитни завод. — Марко Ливњаковић. — Никола Вучковић. — Душан Пувачић. — Мор Гринвалд.

Грађевински подузетници: Антон Белина. — Леонардо Замоло. — Отокар Шимечек. — Петар Миљевић.

Колонијалне и шпецерајске радње: Саво Милановић. — Ђорђо Стричевић. — Јовић Анто и Иво. — Јовић Анто мл. — Јулије Шницлер. — Д. Фишер и друг. — Најман и Вајс. — Јефте Маслеше синови. — Саво Паликућа. — Мориц Херцог.

Гвожђарије: А. Фишер. — Хусеџиновић и Гвожђар. — Браћа Афган.

Трговине мјешовитом робом на вел.: Саво Милановић. — Хамзага Хусеџиновић. — Ђорђе Стричевић. — Рафаел Пољокан. — Исак Пољокан и синови.

Књижаре и књиговезнице: Фон и Гргић. — С. Угреновић и синови. — Ладислав Волф.

Стакларија: Мориц Јелинек.

Примаље: Кат. Бубеник. — Терезија Крошељ. — Роса Перић. Ана Мукла. — Јети Розенраух. — Марија Фрањић. — Софија Деспотовић (потоње двије градске примаље).

Трговци дрвом: Лазар Милић. — Јово Дабовић. — Вјекослав Штајнмец. — Х. Ибрахим Ковачевић пасљед. Браћа Афган. — Иван Божич. — Спасоја Бабић.

Помодне трговине: Рафаел Пољокан. — Јаков Филиповић. — Ристо Бокоњић. — Стојан Бабић. — Шницлер и Кон. — Јаков Ј. Пољокан. — Стево Маслеша.

Папирнице и цртаћи прибор: Фон и Гргић. — С. Угреновић и синови. — Ладислав Волф.

Димњичари: Јован Бубеник. — Антон Киндл. — Ђорђо Радић.

Advokati — Advokaten: Dr. Josef Zaloscer, Dr. Mihajlo Pavša, Dr. Josef Laufer, Kosta Milić, Josip Bajor, Dušan Ivanišević.

Liječnici — Ärzte: Dr. Eduard Herzmann, sanitetski savjetnik — Sanitätsrat; Dr. Moritz Lefkovits, nadliječnik — Oberbezirksarzt; Dr. Armin Stern, zubar — Zahnarzt; — Privatarzt: Alexander Molnár, Sanitätsinspektor a. D., ✠R.; Dr. Kornelia Rakić.

Znatnije trgov. i obrtne firme — Hervorragende Firmen des Handels und Gewerbes: Filijala a.-ug. banke — Filiale der österr.-ung. Bank (Vorstand: Stefan Pavlovits). — Prva banjalučka štedionica, d. d. —Erste Banjalukaer Sparkassa, Aktiengesellsch. (Direktor Moriz Almoslino). — Filijala priv. zem. banke za B. i H. — Filiale der priv. Landesbank für B. u. H. (Direktor Gjuro Vrignanin). — I. Srpski kreditni zavod — I. Serbische Kreditanstalt (Direktor Milan Jakšić). — Banka za trgovinu i obrt, d. d. — Bank für Handel und Gewerbe, A.-G. in Banja Luka (Direktor: Salomon Poljokan, Präsident: Antić Makso). — Muslimanische Bank A. G. (Direktor: J. Prochazka.) — Agentura ugarske banke i trg. društva, d. d. — Filiale der Ung. Bank- und Handels-A.-G. (Upravitelj — Leiter: J. Herzler). — Srpska centralna banka — Serbische Zentralbank (Upravitelj — Direktor: Gjukić).

Agenture i komisijonalne radnje — Agentur- und Kommissionsgeschäfte: Prva banjolučka štedionica, d. d. — Erste Banjalukaer Sparkassa, Aktiengesellschaft. — Srpski kreditni zavod — Serbische Kreditanstalt. — Marko Livnjaković. — Nikola Vučković. — Dušan Puvačić. — Mór Grünwald.

Gragjevinski poduzetnici — Bauunternehmer: Anton Bellina. — Leonardo Zamollo. — Otokar Šimeček. — Petar Miljević.

Kolonijalne i špecerajske radnje — Kolonial- und Spezereiwarenhändler: Savo Milanović. — Gjorgjo Stričević. — Jović Anto i Ivo. — Jović Anto ml. — Julius Schnitzler. — D. Fischer & Comp. — Neumann & Weiß. — Jefte Masleše sinovi. — Savo Palikuća. — Moriz Hercog.

Gvožgjarije — Eisenhandlungen: A. Fischer. — Husedžinović i Gvožgjar. — Braća Afgan.

Trgovine mješovitom robom na vel. — Gemischtwarenhandlungen en gros: Savo Milanović. — Hamzaga Husedžinović. — Gjorgje Stričević. — Rafael Poljokan. — Isak Poljokan i sinovi.

Knjižare i knjigoveznice — Buchhandlungen und Buchbindereien: Fon & Grgić. — S. Ugrenović i sinovi. — Ladislav Wolf.

Staklarija — Glaswarenhandl.: Moriz Jellinek.

Primalje — Hebammen: Kat. Bubenik. — Terezia Krošelj. — Rosa Perić. — Ana Mukla. — Jetti Rosenrauch. — Marija Franjić. — Sofija Despotović (potonje dvije gradske primalje — letztere zwei Stadthebammen).

Trgovci drvom — Holzhändler: Lazar Milić. — Jovo Dabović. — Alois Steinmetz. — H. Ibrahim Kovačević Nachfolger. — Braća Afgan. — Ivan Božič. — Spasoje Babić.

Pomodne trgovine — Modewarengeschäfte: Rafael Poljokan. — Jakov Filipović. — Risto Bokonjić. — Stojan Babić. — Schnitzler & Kohn. — Jakov J. Poljokan. — Stevo Masleša.

Papirnice i crtaći pribor — Papier- und Zeichenrequisitenhandlungen: Fon & Grgić. — S. Ugrenović i sinovi. — Ladislav Wolf.

Dimnjičari — Rauchfangkehrer: Johann Bubenik. — Anton Kindl. — Gjorgjo Radić.

Кројачи: Саво Милошевић и синови. — Игнац Ралиш. — Довртел и др.

Кројачице: Леополдина Кребс.

Модистице: Стака Милошевић.

Урари: М. Готлиб. — Арон Салом. — Винценц Вајкерт.

Знаменити домаћи трговци земаљских продуката: Миле Јанковић, Илија А. Љубибратић, Ибрахим Бојић, Х. Ристо Трифковић, Наум Димитријевић, Мићо Баслаћ, Јово Гојић.

Krojači — Schneider: Savo Milošević i sinovi. — Ignaz Rallisch. — Dovrtel & Comp.

Krojačice — Schneiderinnen: Leopoldine Krebs.

Modistica — Modistin: Staka Milošević.

Urari — Uhrmacher: — M. Gottlieb. — Aron Salom. — Vinzenz Weikert.

Znameniti domaći trgovci zemaljskih produkata — Einheimische Kaufleute von Bedeutung in Landesprodukten: Mile Janković, Ilija A. Ljubibratić, Ibrahim Bojić, H. Risto Trifković, Naum Dimitrijević, Mićo Baslać, Jovo Gojić.

Друштва: Удружење српске трговачке омладине. — Окружни одбор Хрватске народне заједнице за Б. и Х. — Бањалучка кираетана. — Хрватско пјевачко друштво „Нада“. — Учитељско друштво за босанску Крајину. — Бањалучки клуб бициклиста „Орао“. — Српска читаоница. — Католичко добротворно господинско друштво. — Добротворна задруга православних Српкиња Бањалучанки. — Подружница хрватског друштва „Напредак“. — Пододбор друштва „Просвјете“. — Хрватско занатлијско обртничко друштво. — Српско занатлијско удружење. — Подружница савеза кројачких радника у Босни и Херцеговини. — Подружница савеза кожарско-прирећивачких радника у Босни и Херцеговини. — Подружница савеза грађевинарских радника у Босни и Херцеговини. — Подружница савеза дрводељских радника у Босни и Херцеговини. — Подружница савеза творничких и надничарских неквалификованих радника. — Хрватски Сокол. — Српски Соко. — Лавн-Тенис-Клуб. — Муслиманско добротворно друштво за исламску сиротињу града Бања Луке. — Клуб муслиманске омладине. — Шларафија. — Хрват. кат. удруга. — Хрват. радничко друштво. — Чиновничко удружење. — Подружница тргов. намјештеника. — Војничко-знанствено друштво. — Подружница удружења Нијемаца у Б. и Х. — Жидовско друштво „Кадима“. — Пчеларско друштво.

Društva: Udruženje srpske trgovačke omladine. — Okružni odbor Hrvatske narodne zajednice za B. i H. — Banjalučka Kiraethana. — Hrvatsko pjevačko društvo „Nada“. — Učiteljsko društvo za bosan. Krajinu. — Banjalučki klub biciklista „Orao“. — Srpska čitaonica. — Katoličko dobrotvorno gospojinsko društvo. — Dobrotvorna zadr. pravosl. Srpkinja Banjalučanki. — Podružnica hrvatskog društva „Napredak“. — Pododbor društva „Prosvjete“. — Hrvatsko zanatlijsko obrtničko društvo. — Srpsko zanatlijsko udruženje. — Podružnica saveza krojačkih radnika u Bosni i Hercegovini. — Podružnica saveza kožarsko-priregjivačkih radnika u Bosni i Hercegovini. — Podružnica saveza gragjevinarskih radnika u Bosni i Hercegovini. — Podružnica saveza drvodeljskih radnika u Bosni i Hercegovini. — Podružnica saveza tvorničkih i nadničarskih nekvalifikovanih radnika. — Hrvatski Sokol. — Srpski Soko. — Lawn-Tennis-Klub. — Muslimansko dobrotvorno društvo za islamsku sirotinju grada Banja Luke. — Klub muslimanske omladine. — Šlarafija. — Hrv. kat. udruga. — Hrv. radn. društvo. — Činovničko udruženje. — Podružnica trgov. namješt enika. — Vojničko-znanstveno društvo. — Podružnica udruženja Nijemaca u B. i H. — Židovsko društvo „Kadimah“. — Pčelarsko društvo.

Vereine: Vereinigung der serb. Handelsjugend. — Kreisausschuß der kroat. Nationalvereinigung für B. u. H. — Banja Lukaer Kiraethana (mosl. Leseverein). — Kroatischer Gesangsverein „Nada“. — Lehrerverein für die bosn. „Krajina“. — Bizyklistenklub „Adler“. — Serbischer Leseverein. — Kath. Frauen-Wohltätigkeitsverein. — Wohltätigkeitsvereinigung der orthodoxen Serbinnen aus Banja Luka. — Zweigverein des kroat. „Napredak“. — Unterausschuß der serb. „Prosvjeta“. — Kroat. Gewerbeverein u. Krankenkassa. — Serb. Gewerbevereinigung. — Filiale des Schneiderarbeiter-Bundes für B. u. H. — Filiale des Leder-Arbeiter-Bundes für B. u. H. — Filiale des Bau-Arbeiter-Bundes für B. u. H. — Filiale des Holzindustrie-Arbeiterbundes für B. u. H. — Filiale des Bundes Nichtqualifizierter Fabriksarbeiter. — Kroatischer Sokol. — Serbischer Soko. — Lawn-Tennis-Klub. — Musl. Wohltätigkeitsverein für die islam. Armen der Stadt Banja Luka. — Klub der muslim. Jugend. — Schlaraffia. — Kroat. kath. Vereinigung. — Kroat. christl.-soz. Arbeiterverein. — Beamten - Kasino. — Zweigverein der Handelsangestellten. — Milit.-Wissenschaftl. Verein. — Zweigverein der Deutschen in Bosnien und Hercegovina. — Jüdischer Verein „Kadimah“. — Bienenzucht-Verein.

Хуманитарни заводи: Градска болница: полазак болесника — у г. 1912.: примило се — 1.162; дана његовања 22.840; амбулаторних — 9.480; ординација — 13.186. — Амбулаториј „Преко Врбаса“ — отворен 1. фебруара 1903.: посет год. 1912 — 2860 особа.

Humanitarni zavodi. — Humanitäre Anstalten: Gradska bolnica — Städtisches Spital: polazak bolesnika — Krankenfrequenz — pro 1912: primilo se — Aufnahmen — 1.162; dana njegovanja — Verpflegstage — 22.840; ambulatornih — ambul. Behandelte 9.480; ordinacija — Ordinationen — 13.186. — Ambulatorij „Preko Vrbasa“ — Ambulatorium im Stadtteile „Preko Vrbasa“ — otvoren 1. februara 1903. — eröffnet 1. Februar 1903.: posjet god. 1912. — Frequenz im Jahre 1912: 2.860 osoba — Personen.

Popis abonenata javne telefonske mreže u Banjoj Luci. — Попис абонената јавне телефонске мреже у Бањој Луци.

Abonnentenverzeichnis des öffentlichen Telephonnetzes Banja Luka.

Abonenta — Des Abonnenten			Opaska Anmerkung
Br. Nr.	Ime — Name	Ulica i kbr. Gasse und Haus-Nr.	
1	Telefonska centrala — Telephonzentrale	Brzojavni ured, Gospodska ulica — (Telegraphenstation) Herrengasse	Javna govornica — Öffentliche Sprechstelle
2	Sekcija vojno-brzojavnih pruga II. — K. u. k. Militär-Telegraphenliniensektion II	Miličevića ulica — Miličevićgasse	
3	Vojni poštanski ured — K. u. k. Militärpostamt	Postgasse	
4	Direkcija c. i kr. vojne željeznice — Direktion der k. u. k. Militärbahn	Željeznička ul. — Bahnstraße	
5	Gradski kolodvor c. i kr. vojne željeznice — Stadtbahnhof der k. u. k. Militärbahn	Vašarska ulica.	
6	Okružna oblast — Kreisbehörde	Konak ulica — Konakgasse	
7	Mirković, Apotheke — apoteka	Herrengasse — Gospodska ulica	
8	Pabilijo Samuel	Kaiserstraße — Carski drum	
9	Bramer, Apotheke — apoteka	Herrengasse — Gospodska ulica	
10	Oružnička kasarna (krilno zapovjedništvo) — Gendarmeriekaserne (Flügelkommando)	Carski drum — Kaiserstraße	
11	Duhanska fabrika — Tabakfabrik	Carski drum — Kaiserstraße	Za vrijeme ur. sati — Während der Kanzleistunden
12	Gradska bolnica — Stadtspital	Bolnička ulica — Spitalgasse	
13	Stadtarzt, Dr. Mujezinović	Elisabethgasse	
14	Gradsko poglavarstvo — Stadtmagistrat	Belegjijanskagasse	
14a	Vatrogasci — Feuerwehr	Belegjijanskagasse	
15	Okružna oblast, gradjevno odjeljenje — Bauabteilung der Kreisbehörde	Salvator ulica — Salvatorgasse	
16	Ugrenović, tiskara — Buchdruckerei	Herrengasse	
	Ugrenović, Buchführung	Herrengasse	
	Afgan Brüder	Kaiserstraße — Carski drum	
17	Redarstvo, kasapnica — Polizeiwachstube (Kastel čošak)	Carski drum — Kaiserstraße	
18	Grünwald Mór, agentura — Grünwald Moritz, Agentur	Carski drum — Kaiserstraße	
19	Poljokan Salom	Carski drum — Kaiserstraße	
20	Filijala priv. zem. banke z a Bosnu i Hercegovinu — Landesbankfiliale	Vlastita palača — Eigenes Palais	Zastupnik Sal. Poljokan — Vertreter Poljokan Salamon
21			
22	Landesbankfiliale	Spitalgasse	
23	Anton Märzl, Hotel „Bosna“	Carski drum — Kaiserstraße	
24	Poljokana Isaka Sinovi — Poljokan Isak Söhne	Carski drum — Kaiserstraße	
25	I. Banja Lučka štedionica, d. d. — Sparkasse, erste Banjalukaer	Carski drum — Kaiserstraße	
26	Malta Bojića Han — Maut Bojić Han	Bojića Han — Bojić Han	
27	Stari kolodvor — Vorstadtbahnhof	Predgragje — Vorstadt	
28a	Trapistski samostan „Marija Zvijezda“ — Trappistenkloster „Maria Stern“	Delibašino selo	a) Šafnerija — Schaffnerei
28b	Trap. elektr.	Na Vrbasu — Am Vrbas	
29a	Spasoje Babića pilana — Babić Spasoje Sägewerk	Na Vrbasu — Am Vrbas	b) Elektrana — Elektrizitätswerk
29b	Babić, stan — Wohnung	Carski drum — Kaiserstraße	
30	Bank und Handelsaktiengesellschaft (ung.)	Herrengasse	
31	Redarstvo (gradsko poglavarstvo) — Stadtpolizei (Stadtmagistrat)	Kamenita ćuprijagasse.	
32	Redarstvo (gradska klaonica) — Polizeiwachhütte (städtisches Schlachthaus)	Salvatorgasse	
33	Gradska malta (glavna) — Hauptmaut	Štefanijino šetalište — Stephaniepark	
34	Rudarska uprava (Ćumurana) — Bergverwaltung b. h.	Na Laušu — Lauš	
35	Okružna bolesnička blagajna — Distriktskrankenkasse	Carski drum — Kaiserstraße	
36	Mjesno c. i kr. vojn. zapovjedništvo — K. u. k. Platzkommando	Zgrada vojnog ureda — Eigenes Gebäude	
37	Šef-liječnik vojne željeznice — Chefarzt der Militärbahn	Gerichtsgasse	
38	Palača srp. prav. mitropolite — Serb.-orth. Metropolitanresidenz	Vrbas aleja — Vrbas-Allee	

Abonenta — Des Abonnenten			Opaska Anmerkung
Br. Nr.	Ime — Name	Ulica i kbr. Gasse und Haus-Nr.	
39	Reiner Viljem — Reiner Wilhelm	Neue Gasse	
40	Porezni ured — Steueramt	Belegjijanskagasse	
41	Lauš-malta — Lauš-Maut	Bekrićagasse	
42	Kazaferija: malta — Maut	Ćuprijagasse	
43	Dr. Zaloscer, odvjetnik — Advok	Herrengasse — Gospodska ulica	
44	Bank für Handel und Gewerbe — Banka za obrt i trgovinu	Herrengasse — Gospodska ulica	
45	Husejdinović Hadži Hamić	Kaiserstr. — Carski drum	
46	Serbische Bank — Banka srpska	Kaiserstr. — Carski drum	
47	Fil. d. öst. ung. Bank — Bodranica austr. ug. banke	Carski drum — Kaiserstr.	
48	Muslim. banka — Moslem. Bank	Spitalgasse — Bolnička ulica	
49	Tetarić braća — Brüder	Milićagasse	
50	Poljokan R. Jakob	Salvator ulica — Salvatorgasse	
51	Državni odvjetnik — Staatsanwalt	Gerichtsgasse — Sudska ulica	
52	Alkalay M. Zadik	Čeredijagasse	
53	Dr. Herzmann, Sanit. Insp.	Bahnhofgasse — Kolodvorska ulica	
54	Zentralbank, serbische (Filiale)	Kaiserstr. — Carski drum	
55	Milanović Savo	Herrengasse	
56	Cengić Franjo — Franz	Salvatorgasse	
57	Dubský Josef — Josip	Kaiserstr. — Carski drum	
58	Salom und Džumišić	Kaiserstr. — Carski drum	
59	Redarstvo, Gornji Šeher — Polizei Gornji Šeher	Jajcestraße	
61	Milić Kosta, Advok	Carski drum — Kaiserstr.	
62	Dr. Jelinović, Advok	Spitalgasse — Bolnička ulica	
63	Poljokan Rafael	Kaiserstr. — Carski drum	
66	Alexander Maslesa	Herrengasse	
67	Babić, Bierverschleiß	Kaiserstraße	
70	Hamdibeg Džinić	Elisabethgasse	
71	Ragibbeg Džinić	Oberrealschulgasse	
72	Mahmutbeg Džinić	Dolacgasse	
75	Canvotti Corvignano	Herrengasse	
76	Hofherr u. Schrantz	Kaiserstraße	
77	Julius Schnitzler	Herrengasse	

Vozni red. — Возни ред. — Fahrplan.

Personentarif und Fahrordnung der k. u. k. Militärbahn Banja Luka—Doberlin. — C. i kr. vojnička željeznica Banja Luka—Doberlin.

Doberlin—Banja Luka Stadt und zurück.

.	.	.	.	.....	5.35	8.40	Ab **Wien** Südb. üb. N. Kanizsa ..... An	8.25	9.10 9.48
.	.	.	.	.....	8.45	9.30	Ab **Wien** Südb. über Steinbrück ..... An	9.10	5.40
.	.	.	.	.....	6.15	7.00	Ab **Budapest** (Ostbhf.) ..... An	9.35	7.00
.	.	.	.	.....	6.00	8.00	Ab Fiume ..... An	7.54	7.15
.	.	.	.	.....	2.10	2.23	Ab Agram Stsb. ..... An	2.07	11.42

Fahrpreise Heller					Gmz. 14 I—IV	Prsz 2 I—IV	Kilom.	Stationen Mitteleuropäische Zeit	Prsz 1 I—IV	Gmz 13 I—IV
I.	II.	III.	IV.							
	Von Doberlin			.....	**5.16**	5.52	.	Ab Doberlin ..... An	8.22	4.25
64	48	32	16	.....	5.29	6.03	8	*Ravnice	8.11	4.11
120	90	60	30	.....	5.53	6.18	15	Bos. Novi	8.01	3.57
168	126	84	42	.....	6.04	6.27	21	*Blagaj	7.47	3.33
232	174	116	58	.....	6.21	6.41	29	*Svodna	7.36	3.18
280	210	140	70	.....	6.33	6.50	35	Dragotinja	7.24	3.01
320	240	160	80	.....	6.43	6.57	40	*Brezičani	7.17	2.50
368	276	184	92	.....	7.07	7.09	46	Prijedor	7.08	2.38
432	324	216	108	.....	7.21	7.21	54	*Kozarac	6.55	2.12
464	348	232	116	.....	7.29	7.27	58	Hadžimehtić	6.48	1.56
504	378	252	126	.....	7.40	7.36	63	*Omarska	6.40	1.45
560	420	280	140	.....	7.53	7.48	70	*Piskavica	6.27	1.30
640	480	320	160	.....	8.16	8.07	80	Ivanjska	6.09	1.08
672	504	336	168	.....	8.26	8.16	85	*Mišinhan	5.58	12.55
736	552	368	184	.....	8.38	8.27	92	Ramići	5.47	12.41
768	576	384	192	.....	8.47	8.34	96	*Dragočaj	5.40	12.32
816	612	408	204	.....	8.59	8.43	102	**Banja Luka Vorstadt**	5.32	12.22
880	660	440	220	.....	9.06	8.50	110	An ***Banja Luka Stadt** ..... Ab	5.24	12.10

Zwischen Banja Luka und Jajce bestehen fahrplanmäßige Automobilfahrten. Den Betrieb führt die k. u. k. Militärbahn.

Fiakertarif der Stadt Banja Luka.

	Tag				Nacht			
	Fiaker (Landauer)							
	I. Klasse		II. Klasse		I. Klasse		II. Klasse	
	K	h	K	h	K	h	K	h
Fahrt zum Vorstadtbahnhof und retour	2	40	1	90	3	60	2	90
Fahrt zum Vorstadtbahnhof und retour bei ½ Stunde Wartezeit	2	50	2	00	3	75	3	00
Fahrt zum Bade nach Gornji Šeher bei 1 Stunde Wartezeit — Fiaker	3	00	2	40	.	.	.	.
Fahrt zum Bade nach Gornji Šeher bei 1 Stunde Wartezeit — Landauer	4	00	3	20	.	.	.	.
Fahrt zum Trappistenkloster bei 1 Stunde Wartezeit — Fiaker	5	00	4	00	.	.	.	.
Fahrt zum Trappistenkloster bei 1 Stunde Wartezeit — Landauer	6	00	5	00	.	.	.	.
Fahrt nach Nova Varoš (Reiner)	2	00	1	60	2	00	1	60
Fahrt in der Stadt für die erste Stunde — Fiaker	2	00	1	60	3	00	2	40
Fahrt in der Stadt für die erste Stunde — Landauer	3	00	2	40	4	00	3	20
Jede weitere ¼ Stunde — Fiaker	.	40	.	30	.	60	.	50
Jede weitere ¼ Stunde — Landauer	.	50	.	40	.	50	.	40
Tagfahrt außerhalb der Stadt Banjaluka (von 5 Uhr Früh bis 10 Nachts) bis zu 48 Km. Fahrt — Fiaker	12	00	9	60	.	.	.	.
Tagfahrt außerhalb der Stadt Banjaluka (von 5 Uhr Früh bis 10 Nachts) bis zu 48 Km. Fahrt — Landauer	16	00	12	80	.	.	.	.
Jeder weitere Kilometer — Fiaker	.	25	.	20	.	.	.	.
Jeder weitere Kilometer — Landauer	.	30	.	24	.	.	.	.
Fahrt auf ½ Tag außerhalb der Stadt Banjaluka bis zu 24 Km. Fahrt — Fiaker	6	00	4	80	.	.	.	.
Fahrt auf ½ Tag außerhalb der Stadt Banjaluka bis zu 24 Km. Fahrt — Landauer	8	00	6	40	.	.	.	.
Jeder weitere Kilometer — Fiaker	.	25	.	20	.	.	.	.
Jeder weitere Kilometer — Landauer	.	30	.	24	.	.	.	.
Fahrt nach Slatina-Ilidže und retour 2 Stunden Wartezeit — Fiaker	8	00	6	40	.	.	.	.
Fahrt nach Slatina-Ilidže und retour 2 Stunden Wartezeit — Landauer	10	00	8	00	.	.	.	.
Fahrt nach Slatina-Ilidže auf ganzen Tag — Fiaker	12	00	9	60	.	.	.	.
Fahrt nach Slatina-Ilidže auf ganzen Tag — Landauer	14	00	11	20	.	.	.	.
Fahrt nach Jajce — Fiaker	24	00	19	20	.	.	.	.
Fahrt nach Jajce — Landauer	30	00	24	00	.	.	.	.
Fahrt nach Jajce und retour — Fiaker	26	00	20	80	.	.	.	.
Fahrt nach Jajce und retour — Landauer	32	00	25	60	.	.	.	.
Fahrt zum Šibić Han — Fiaker	12	00	9	60	.	.	.	.
Fahrt zum Šibić Han — Landauer	16	00	12	80	.	.	.	.
Fahrt nach Bos. Gradiška auf 1 Tag — Fiaker	16	00	12	80	.	.	.	.
Fahrt nach Bos. Gradiška auf 1 Tag — Landauer	20	00	16	00	.	.	.	.
Fahrt nach Bos. Gradiška und retour auf 2 Tage — Fiaker	24	00	19	20	.	.	.	.
Fahrt nach Bos. Gradiška und retour auf 2 Tage — Landauer	28	00	22	40	.	.	.	.
Fahrt nach Kotor Varoš auf 1 Tag — Fiaker	12	00	9	60	.	.	.	.
Fahrt nach Kotor Varoš auf 1 Tag — Landauer	16	00	12	80	.	.	.	.
Fahrt nach Kotor Varoš und retour auf 2 Tage — Fiaker	18	00	14	40	.	.	.	.
Fahrt nach Kotor Varoš und retour auf 2 Tage — Landauer	24	00	19	20	.	.	.	.
Fahrt nach Prnjavor auf 1 Tag — Fiaker	20	00	16	00	.	.	.	.
Fahrt nach Prnjavor auf 1 Tag — Landauer	24	00	19	20	.	.	.	.
Fahrt nach Prnjavor und retour auf 2 Tage — Fiaker	24	00	19	20	.	.	.	.
Fahrt nach Prnjavor und retour auf 2 Tage — Landauer	28	00	22	40	.	.	.	.
Fahrt nach Kadina voda — Fiaker	14	00	11	20	.	.	.	.
Fahrt nach Kadina voda — gew. Wagen	10	.	.	.	.	.	.	.

Anmerkung: 1. Fiaker I. Klasse: Rote Nr. auf der Laterne, weiße Nr. auf dem Fiaker; Fiaker II. Klasse: schwarze Nr. auf der Laterne, rote Nr. auf dem Fiaker.
2. Gepäck: Handgepäck am Bock ist frei; größeres Gepäck und Musterkoffer je nach Gewicht 1 bis 4 K für die Fahrt.
3. Jeder Kutscher muß seine Fahrlizenz und Fahrtaxentarif mit sich führen und auf Verlangen vorweisen.
4. Beschwerden können beim Stadtbezirksamte oder jedem Rayonsposten der Polizei angezeigt werden.

Бихаћ.

Организ. градска општина (6201 стан.).

(Кот. Бихаћ — окр. Бихаћ.)

ᴗ и Т. Од најближе жељезничке станице Нови, пруге Бања Лука—Загреб 63 *km*, од жељезничке станице Огулин, пруга Загреб—Ријека 99 *km*, од паробродарске станице Сењ 118 *km* удаљен. Град лежи 5 *km* источно од хрватске границе у низини ријеке Уне и има у округу равну, и након одводње код Голубића и Брековице добро обрађену околицу, која прелази у обрашћено хумље. М. в. 227 *m*, С. г. т. 10·6° Ц.

Области. Окружна област. Окружни суд. Државно одвјетништво. Котарски уред. Котарски суд. Оружничко крилно заповједништво. Оружничко водно заповједништво. Војно постајно заповједништво. Финанцијално контролно котарско управитељство. Хапсана окружног суда.

Цркве и богомоље: По једна рим. кат. и срп.-прав. жупна црква, 1 капела у самостану сестара скупо-

Bihać.

Organiz. gradska općina (6201 stan.).

(Kot. Bihać — okr. Bihać.)

ᴗ i T. Od najbliže željezničke stanice Novi, pruge Banja Luka—Zagreb 63 *km*, od željezničke stanice Ogulin, pruga Zagreb—Rijeka 99 *km*, od parobrodarske stanice Senj 118 *km* udaljen. Grad leži 5 *km* istočno od hrvatske granice u nizini rijeke Une i ima u okrugu ravnu, i nakon odvodnje kod Golubića i Brekovice dobro obragjenu okolicu, koja prelazi u obrašteno humlje. M. v. 227 *m*, S. g. t. 10·6° C.

Oblasti. Okružna oblast. Okružni sud. Državno odvjetništvo. Kotarski ured. Kotarski sud. Oružničko krilno zapovjedničtvo. Oružničko vodno zapovjedničtvo. Vojno postajno zapovjedničtvo. Financijalno kontrolno kotarsko upraviteljstvo. Hapsana okružnog suda.

Crkve i bogomolje: Po jedna rim. kat. i srp.-prav. župna crkva, 1 kapela u samostanu sestara skupocjene

Bihać.

Organis. Stadtgem. (6201 Einw.)

(Bez. Bihać — Kr. Bihać.)

ᴗ u. T. Von der nächsten Eisenbahnstation Novi der Linie Banja Luka —Agram 63 *km*, von der Eisenbahnstation Ogulin, Linie Agram—Fiume 99 *km*, von der Dampfschiffstation Zengg 118 *km* entfernt. Die Stadt liegt 5 *km* östlich von der kroatischen Grenze in der Niederung des Unaflusses und hat im Umkreise von 3 bis 4 *km* ebene, seit den Entwässerungsarbeiten bei Golubić und Brekovica meist gut kultivierte Umgebung, welche in gebüschiges Hügelland übergeht. M. H. 227 *m*, M. J. T. 10·6° C.

Behörden: Kreisbehörde, Kreisgericht, Staatsanwaltschaft, Bezirksamt, Bezirksgericht, Gendarmerieflügelkommando, Gendarmeriezugskommando, Militärstationskommando, Finanzkontrollsbezirksleitung. Kreisgerichtsgefängnis.

Kirchen und Gotteshäuser: Je 1 röm.-kath. und serb.-orth. Pfarrkirche, 1 Kapelle im Kloster der

цјене крви, 7 џамија и 1 муслимански мавсолеј, 1 јеврејска богомоља.

Школе: Гимназиј (отворен 1911), 1 трговачка школа. I. народна основна школа са посебним дјевојачким одјелом. II. народна основна школа (Ружднја). 1 Медреса. 1 иптидаија-мектеб. 1 нижа и 1 виша дјевојачка школа у самостану сестара скупоцјене крви.

Друштва: Чиновничка и часничка касина. Хрватско тамбурашко друштво „Крајишник“, предсједник: Петар Салопек. Исламска читаоница „Итихат“, предсједник: Х. Јусуф еф. Јакић. „Хрватски Сокол“, предсједник: Иван Томинац. Српско пјевачко друштво „Југовићи“, предсједник: Саво Миладиновић. Подружница „Просвјете“, предсједник: Ристо Савић. Окружни одбор „Хрватске Народне Заједнице“, Бихаћ, предсједник: Др. Милан Катичић, потпредсједник: Дане Чубелић, тајник: Јосип С. Соудил; одборници: Фра Ст. Кудрић, Ј. Ивковић, Ст. Кларић, И. Куролт, М. Тајић, Живко Сукић, Јосип Вепер, Петар Салопек. Подружница хрватскога друштва „Напредак“, предсједник: Лука Здунић. Прво крајишко ловачко друштво, предсједник: Јосиф Насимур. Пчеларска подружница, предсједник: Мухамедбег Ибрахимпашић. Котарско вијеће, предсједник: Мухамедбег Бишчевић.

Народни заступници котара Бихаћ: Др. Милан Катичић, Васифбет Бишчевић, Шефкија Глухић, Др. Симо Илишевић.

Котарска пољопривредна задруга, основана 1904. за развитак пољоривреде у Бихаћу. Предсједник: Мухамедбег Ибрахимпашић.

Општинска болница са 30 кревета. Управитељ др. Херман Кербел.

Господарственост Бихаћа је истина скучена и незнатна, али ће се бездвојбено побољшати, кад се оствари пројектирана жељезничка пруга Огулин—Бихаћ и већ одобрена жељезничка пруга Бос. Нови—Бихаћ. За сада се изваћа у Лику (у Хрватској) много жита, особито пако кукуруза. Из ближње околице Бихаћа извози се много камења (од песка) изврспа за споменике и разне градње. Исто тако се посвећује све то више пажња коњо- и марвогојству. Сваки понедјељак је недјељни сајам. Дне 20./7. рим. кат. Илиндан сваке године обдржава се годишњи вашар, који траје 8 дана, а осим тога дне 8./11. (Митровдан) тродневни годишњи вашар. У год. 1901.

krvi, 7 džamija i 1 muslimanski mauzolej, 1 jevrejska bogomolja.

Škole: Gimnazij (otvoren 1911.), 1 trgovačka škola. I. Narodna osnovna škola sa posebnim djevojačkim odjelom. I. Narodna osnovna škola (Ruždija). 1 Medresa. 1 Iptidaija-Mekteb. 1 niža i 1 viša djevojačka škola u samostanu sestara skupocjene krvi.

Društva. Činovnička i časnička kasina. Hrvatsko tamburaško društvo „Krajišnik“, predsjednik: Petar Salopek. Islamska čitaonica „Itihat“, predsjednik: H. Jusuf ef. Jakić. „Hrvatski Sokol“, predsjednik: Ivan Tominac. Srpsko pjevačko društvo „Jugovići“, predsjednik: Savo Miladinović. Podružnica „Prosvjete“, predsjednik: Risto Savić. Okružni odbor Hrvatske Narodne Zajednice Bihać, predsjednik: Dr. Milan Katičić, podpredsjednik: Dane Čubelić, tajnik: Josip S. Soudil, odbornici: Fra St. Kudrić, J. Ivković, St. Klarić, J. Kurolt, M. Tajić, Živko Sukić, Josip Wepper, Petar Salopek. Podružnica hrvatskoga društva „Napredak“, predsjednik: Luka Zdunić. Prvo krajiško lovačko društvo, predsjednik: Josip Nasimur. Pčelarska podružnica, predsjednik: Muhamedbeg Ibrahimpašić. Kotarsko vijeće, predsjednik: Muhamedbeg Biščević.

Narodni zastupnici kotara Bihać: Dr. Milan Katičić, Vasifbeg Biščević, Šefkija Gluhić, Dr. Simo Ilišević.

Kotarska poljoprivredna zadruga, osnovana 1904. za razvitak poljoprivrede u Bihaću. Predsjednik: Muhamedbeg Ibrahimpašić.

Općinska bolnica sa 30 kreveta. Upravitelj Dr. Hermann Körbel.

Gospodarstvenost Bihaća je istina skučena i neznatna, ali će se bezdvojbeno poboljšati, kad se ostvari projektirana željeznička pruga Ogulin—Bihać i već odobrena željeznička pruga Bos. Novi—Bihać. Za sada se izvaža u Liku (u Hrvatskoj) mnogo žita, osobito pako kukuruza. Iz bližnje okolice Bihaća izvozi se mnogo kamenja (od pijeska) izvrsna za spomenike i razne gradnje. Isto tako se posvećuje sve to više pažnja konjo- i marvogojstvu. Svaki ponedeljak je nedjeljni sajam. Dne 20./7. rim. kat. Ilindan svake godine obdržava se godišnji vašar, koji traje 8 dana, a osim toga dne 8./11. (Mitrovdan) trodnevni godišnji vašar. U godini 1901. dogotovljena je unijetna

Schwestern zum kostbaren Blute, 7 Moscheen und 1 muhamedanisches Mausoleum, 1 israelitisches Bethaus.

Schulen: Gymnasium (eröffnet 1911), 1 Handelsschule, I. Allgemeine Elementarschule mit separater Mädchenabteilung, II. Allgemeine Elementarschule (Ruždija), 1 Medresse, 1 Iptidaija Mekteb, 1 niedere und 1 höhere Mädchenschule im Kloster der Schwestern vom kostbaren Blute.

Vereine: Beamten- und Offizierskasino „Krajišnik“, Präses: Petar Salopek. Muhamedanischer Leseverein „Itihat“, Präses: H. Jusuf eff. Jakić. „Hrvatski Sokol“, Präses: Ivan Tominac. Serbischer Gesangsverein „Jugovići“, Präses: Savo Miladinović. Podružnica „Prosvjete“, Präses: Risto Savić. Kreisausschuß des kroatisch-nationalen Verbandes, Präses: Dr. Milan Katičić; Vizepräses: Dane Čubelić, Sekretär: Josip S. Soudil; Ausschuß: Fra St. Kudrić, I. Ivković, St. Klarić, J. Kurolt, M. Tajić, Živko Sukić, Josef Wepper, Peter Salopek. Filiale des kroat. Vereines „Napredak“, Präses: Luka Zdunić. Erster Krainer Jagdverein, Präses: Josef Nasimur. Filiale des Bienenzuchtvereines, Präses: Mohamedbeg Ibrahimpašić. Bezirksrat, Präses: Mohamedbeg Biščević.

Landtagsabgeordnete des Bezirkes Bihać: Dr. Milan Katičić, Vasifbeg Biščević, Šefkija Gluhić, Dr. Simo Ilišević.

Landwirtschaftliche Bezirksgenossenschaft, gegründet 1904 zur kräftigen Förderung der Landwirtschaft in Bihać, Präses: Mohamedbeg Ibrahimpašić.

Gemeindespital mit 30 Betten Belag, Leiter: Dr. Hermann Körbel.

Die wirtschaftliche Bedeutung von Bihać ist vorerst eine geringe, dürfte sich jedoch zweifellos bessern, wenn die projektierte Eisenbahnlinie Ogulin—Bihać zustande kommt und die bereits genehmigte Eisenbahnlinie Bos. Novi — Bihać. Vorläufig wird nach der Lika (in Kroatien) viel Frucht, besonders Mais ausgeführt. Aus der Umgebung von Bihać wird sehr viel Stein (Sandstein) ausgeführt, welcher sich für Monumente und verschiedene Bauten sehr gut eignet. Auch der Pferde- wie der Viehzucht überhaupt wird eine erhöhte Aufmerksamkeit zugewendet. Jeden Montag Wochenmarkt. Am 20. Juli (röm.-kath. Ilindan) jeden

доготовљена је умјетна цеста, која води долином Уне, те је истом сад могуће у овај попут котла од свих сусједних мјеста одјељени град доспјети. Споменa је вриједно, да водна снага Уне, након што је год. 1911. подигнута електрана дава расвјету граду, те ће и творницу кожа погонити. Кад би Бихаћ добио жељезницу, сигурно би се уз ову лијепу ријеку подигла разна индустријална подузећа. Општина посједује у самом мјесту воћарску школу са узорним вртом и сушионе шљива у површини од 6 *ha*. Општински вртлар: В. А. Влчек.

Знаменитости: Уна са својим старим воденицама. Торањ тик окружне области, још једини торањ, који се је добро уздржао од некдашње тврђаве. Рим. кат. и срп.-прав. жупна црква. Самостан сестара драгоцјене крви. Медреса. Збирке у трговачкој школи. Велика „Фетија“ џамија, која је некоћ била црква, красног готичког штила и са готичким прозорима. На џамији има и данас трагова обсједнућа Ауершпергова из 18. стољећа. Пред неколико година пронађене су у џамији гробнице најугледнијих кршћанских породица из Бихаћа још из времена турске инвазије, те су сакупљени останци костију пренесени у новосаграђену споменгробницу крај католичке цркве. Парк са насадима напрама Жегару. Војничке бараке са спомеником у години 1878. на овом мјесту палих. Споменик на Дебељачи ($^1/_2$ сата даљине) са дивним погледом на Бихаћ и околицу, ток Уне и сл. Бихаћ је био најјача тврђа Турске Хрватске, задњи останци бедемова су прије кратког времена одстрањени. Рукав Уне, који град протиче, јест некадашњи тврђавни опкоп.

Остали излети: 2 *km* од Бихаћа налази се врело Привилица, које се од старине држи љековитим. У римско доба било је овдје светиште Нептуна и жртвовао се је врелу новац, који се је обичај уздржао и у касниja времена.

Znamenitosti: Una sa svojim starim vodenicama. Toranj tik okružne oblasti, još jedini toranj koji se je dobro uzdržao od negdašnje tvrgjave. Rim. kat. i srp.-prav. župna crkva. Samostan sestara dragocjene krvi. Medresa. Zbirke u trgovačkoj školi. Velika „Fetija“ džamija, koja je nekoč bila crkva, krasnog gotičkog štila i sa gotičkim prozorima. Na džamiji ima i danas tragova opsjednuća Auerspergova iz 18. stoljeća. Pred nekoliko godina pronagjene su u džamiji grobnice najuglednijih kršćanskih porodica iz Bihaća još iz vremena turske invazije, te su sakupljeni ostanci kostiju preneseni u novosagragjenu spomengrobnicu kraj katoličke crkve. Park sa nasadima naprama Žegaru. Vojničke barake sa spomenikom u godini 1878. na ovom mjestu palih. Spomenik na Debeljači ($^1/_2$ sata daljine) sa divnim pogledom na Bihać i okolicu, tok Une i sl. Bihać je bio najjača tvrgja Turske Hrvatske, zadnji ostanci bedemova su prije kratkog vremena odstranjeni. Rukav Une, koji grad protiče, jest nekadašnji tvrgjavni opkop.

Ostali izleti: 2 *km* od Bihaća nalazi se vrelo Privilica, koje se od starine drži ljekovitim. U rimsko doba bilo je ovdje svetište Neptuna i žrtvovao se je vrelu novac, koji se je običaj uzdržao i u kasnija vremena. 4$^1/_2$ *km*

Jahres ein Jahrmarkt, welcher 8 Tage dauert, außerdem am 8. November (Mitrovdan) ein dreitägiger Jahrmarkt. Die im Jahre 1901 fertiggestellte, im Tale der Una führende Kunststraße von Krupa nach Bihać gibt jetzt erst die Möglichkeit, auf leichte Weise in die bisher kesselartig von allen Nachbarorten abgeschlossene Stadt zu gelangen. Erwähnt sei noch, daß die Wasserkraft der Una durch die Errichtung einer Lederfabrik mit elektrischem Betriebe sowie durch das i. J. 1911 errichtete elektrische Werk für die Stadtbeleuchtung ausgenützt wird. Sollte Bihać doch eine Bahn bekommen, dann werden längs des herrlichen Flusses gewiß auch weitere Industrien entstehen. Die Gemeinde besitzt im Orte selbst eine Obstbaumschule mit Mustergarten und Zwetschkendörren auf einer Fläche von zirka 6 *ha*. Gemeindegärtner: W. A. Vlček.

Sehenswürdigkeiten: Die Unapartie mit ihren alten Wassermühlen, der Kerkerturm neben der Kreisbehörde, der einzige noch gut erhaltene Turm des einstigen Festungsbaues, die katholische und serb.-orth. Pfarrkirche, das Kloster der Schwestern vom kostbaren Blute, die Medresse, die Sammlungen in der Handelsschule, die große Moschee „Fetija“, welche früher eine Kirche war, mit wunderschönem Portale in gotischem Stile und gotischen Fenstern. Die Moschee trägt noch die Spuren der Belagerung Auerspergs im 18. Jahrhundert. Vor einigen Jahren wurden in der Moschee die Grüfte der vornehmsten christlichen Familien von Bihać aus der Zeit vor der Türkeninvasion gefunden und sind die geborgenen Knochenreste seither in ein neu errichtetes Grabmonument bei der katholischen Kirche übertragen worden; der Park, die Anlagen gegen Žegar, das Militärbarackenlager mit seinen Anlagen und dem Monument für die im Jahre 1878 an dieser Stelle Gefallenen, das Monument auf der Debeljača ($^1/_2$ Stunde weit) mit hübscher Fernsicht auf Bihać und Umgebung, auch das Unadefilè u. dgl. Bihać war die stärkste Festung von Türkisch-Kroatien; die letzten Reste der Umwallung wurden erst vor kurzem geschleift. Der die Stadt durchfließende Unaarm ist der einstige Festungsgraben.

Sonstige Ausflüge: 2 *km* von Bihać die hübsche Privilicaquelle, welche von altersher als heilkräftig galt. Zu Römerszeiten war hier ein Heiligtum des Neptun und man opferte der Quelle Münzen, welcher Brauch

4 1/2 *km* удаљено налази се дјеломично поправљени град Соколац (улаз дозвољава само котар издавањем односних улазница), који је на окомитој чуњастој пећини сграђен.

Округли масивни торањ има два са кубетима свођена спрата и дубоку, уску подземну тавницу. Стубе, које просторије са терасом спајају, јесу у зидове торња уведене. 8 *km* сјеверно су лијепи слапови Уне са рушевином Брековица.

Испод дворца сужује се корито Уне и твори сликовите водоспаде. Овдје начињени умјетни прорез поспјешује одтицање воде, чиме много доприноша одводњи равне долине.

12 *km* сјеверно, на цести напрама Цазину налази се град Острожац на једној пећини поврх Уне. Ово је један од највећих и у грађевном погледу један од најзнаменитијих градова. Напрама излазној страни уздиже се око једне стародревне фортице у облику круга састављена грађевина бастиона са комплицираним уређајем и пространим касематама, на коју се наставља одугачки, на три дијела подијељени, са високим заштитама и торњевима опкољени градски дворац са рушевинама, станом капетана, који је као дворски кастелан служио, и другим зградама. Са града се наслађујемо дивним погледом на Уну и јужна горска мјеста. Острожац је купљен и обновљен пред више година од бившег окружног предстојника витеза пл. Беркса.

Од Бихаћа по прилици 16 *km* удаљено јест сумпорно врело Гата, које и ако је врло примитивне нарави ипак га годишње посјећује преко 2000 особа. Љековитост врела хвале. Двије гостионе у Гати укопачују и опскрбљују купалишне госте, само мјесто пружа лијепе шетње. Врело су већ и Римљани употребљавали за лијечење, што доказују многобројни остаци зграда и налаз новаца; 6 *km* јужно је пријазно хрватско мјесто Завање, 1649 *m* висока Пљешивица планина, одакле красни поглед, камо се од Завања за 4—5, од Прибоја (на цести Бихаћ — Плитвице) за 3 сата успне, гдје се налази и кућа за преноћиште.

Од Бихаћа воде цесте у хрватске градове Грачац, Кореницу, Госпић, Оточац, Слуњ (*via* Плитвице). Изграђена

udaljeno nalazi se djelomično popravljeni grad Sokolac (ulaz dozvoljava samo kotar izdavanjem odnosnih ulaznica) koji je na okomitoj čunjastoj pećini sagragjen.

Okrugli, masivni toranj ima dva sa kubetima svogjena sprata i duboku, usku podzemnu tamnicu. Stube, koje prostorije sa terasom spajaju, jesu u zidove tornja uvedene. 8 *km* sjeverno su lijepi slapovi Une sa ruševinom Brekovica.

Ispod dvorca sužuje se korito Une i tvori slikovite vodospade. Ovdje načinjeni umjetni .prorez pospješuje odticanje vode, čime mnogo doprinaša odvodnji ravne doline.

12 *km* sjeverno, na cesti naprama Cazinu, nalazi se grad Ostrožac na jednoj pećini povrh Une. Ovo je jedan od najvećih i u gragjevnom pogledu jedan od najznamenitijih gradovâ. Naprama izlaznoj strani uzdiže se oko jedne starodrevne fortice u obliku kruga, sastavljena gragjevina bastiona sa kompliciranim uregjajem i prostranim kasematama, na koju se nastavlja odugački na tri dijela podijeljeni, sa visokim zaštitama i tornjevima opkoljeni gradski dvorac sa ruševinama, stanom kapetana, koji je kao dvorski kastelan služio, i drugim zgradama. Sa grada se naslagjujemo divnim pogledom na Unu i južna gorska mjesta. Ostrožac je kupljen i obnovljen pred više godina od bivšeg okružnog predstojnika viteza pl. Berksa.

Od Bihaća po prilici 16 *km* udaljeno jest sumporno vrelo Gata, koje i ako je vrlo primitivne naravi ipak ga godišnje posjećuje preko 2000 osoba. Ljekovitost vrela hvale. Dvije gostione u Gati ukonačuju i opskrbljuju kupališne goste, samo mjesto pruža lijepe šetnje. Vrelo su već i Rimljani upotrebljavali za liječenje, što dokazuju mnogobrojni ostaci zgrada i nalaz novaca; 6 *km* južno je prijazno hrvatsko mjesto Zavalje, 1649 *m* visoka Plješivica planina, odkle krasni pogled, kamo se od Zavalja za 4—5, od Priboja (na cesti Bihać—Plitvice) za 3 sata uspne, gdje se nalazi i kuća za prenoćište.

Od Bihaća vode ceste u hrvatske gradove Gračac, Korenicu, Gospić, Otočac, Slunj (via Plitvice). Izgragjena

auch in späteren Zeiten sich erhielt; 4 1/2 *km* weiter die teilweise restaurierte Burg Sokolac (Eintritt nur gegen beim Bezirksamte gelöste Karten gestattet), welche, auf einem senkrechten Felskegel erbaut, einen interessanten Burgstall mit hohem Donjon vorstellt. Der runde, massive Turm hat zwei mit Kuppeln überwölbte Geschosse und ein tiefes, enges Verließ. Die Treppenanlage, welche die Geschosse mit der Terrasse verbindet, ist in die Mauer des Turmes eingelassen. 8 *km* nordwärts die hübschen Wasserfälle der Una bei Kostelj mit der Ruine Brekovica.

Unterhalb der Burg verengt sich das Unabett und bildet malerische Kaskaden. Ein hier angelegter künstlicher Durchstich verschafft dem Gewässer rascheren Abfluß, wodurch zur Entwässerung des flachen Tales vieles beigetragen wurde.

12 *km* nördlich, an der Straße nach Cazin befindet sich die Burg Ostrožac auf einem Felsen oberhalb der Una. Es ist dies eine der größten und in baulicher Beziehung merkwürdigsten Burgen. Gegen die Ausfallseite zu erhebt sich ein um ein uraltes Bergfort kreisförmig gruppierter Bastionenbau mit komplizierter Anlage und geräumigen Kasematten, daran schließt sich ein länglicher, in drei Teile geteilter, von hohen Wällen und Türmen umgebener Burghof mit den Ruinen, der Wohnung des Kapetans, welcher als Vogt diente, und anderen Gebäuden. Von der Burg genießt man einen herrlichen Ausblick auf die Una und die südliche Gebirgslandschaft. Ostrožac wurde vor mehreren Jahren vom ehemaligen Kreisvorsteher Ritter von Berks angekauft und restauriert.

Von Bihać zirka 16 *km* entfernt die Schwefeltherme in Gata, welche, obschon primitiv gefaßt, jährlich von über 2000 Personen besucht wird. Die Heilwirkung der Quelle wird gelobt. Zwei Gasthäuser in Gata, welches auch schöne Spaziergänge bietet, beherbergen und verpflegen die Badegäste. Die Quelle wurde schon von den Römern zu Heilzwecken benützt, was durch zahlreiche Gebäudereste und Münzenfunde erwiesen wurde; 6 *km* südlich der freundliche kroatische Ort Zavalje, die Plešivica planina 1649 *m* hoch, mit herrlicher Fernsicht, von Zavalje in 4—5, von Priboj (an der Straße Bihać—Plitvica) in 3 Stunden zu ersteigen, mit Unterkunftshaus.

Straßen führen von Bihać nach den kroatischen Städten Gračac, Korenica, Gospić, Otočac, Slunj (via Plit-

ђена је цеста напрама Гати, тако исто напрама Игачић Петровуселу.

Само 35 *km* од Бихаћа одаљено, куд води врло добра цеста, јесу у „хрватској Швицарској“ (Лики) красна плитвичка језера, њих 14 на броју, која су многобројним слаповима и водопадима спојена. Језера се налазе у прекрасној околици те пружају излетницима врло многе знаменитости.

Стан се добије у модерном свратишту Плитвичког друштва а и у мјесту Лесковцу.

Исплати се предузети једну вожњу Загреб—Огулин—Плитвичка језера—Бихаћ–Крупа – Нови - Сисак–Загреб, која се може за 3—4 дана обавити.

Бихаћ је спојен поштанским аутомобилом са Завађем, а оданде има аутомобилске свезе за Плитвице, Карловац и Сењ.

Повјесничко: Долина ријеке Уне била је већ у предповјесно доба особито важна. Код Рипча, по прилици 10 *km* јужноисточно од Бихаћа, пронађене су широке грађевине на кољу (сојенице), којих почетак у брончано доба, трајање пако кроз халштатску и ла-Тене периоду све до римске досиже.

Нешто ближе Бихаћу, код Језерина, исто на Уни, одкривено је велико гробничко поље из ла-Тене периоде са многобројним уресима и скупоцјецим придодацима; исто тако једно у предграђу Бихаћа, Рибић звано, одкривено је и једнако богато и спада у најмлађу добу поменуте периоде. Исто се тако често налазе у најближој околици Бихаћа римски остаци.

Прича се да је године 1250. град Бихаћ угарски краљ Бела, — кад су га Татари прогонили и он се у Далмацији задржавао — сагрдио и обзидао, а звао се је по латинским повељама Каструм бихицпензе, по њемачким Вихич. Год. 1345. становао је у њему краљ Људевит. Год. 1540. би Вихич припојен надвојводини Крањској (по свој прилици одатле и данашње име Крајина).

У 16. стољећу био је Вихич позориштем многобројних битака са Турцима.

Све до 19. јуна 1592. могаше се Бихаћ против Турака одржати, но буде усприкос најхрабрије обране под заповједништвом Јосипа Ламберга стојеће посаде заузет. 15. новембра 1694. пође Ленковићу за руком, тврђу јуришем заузети, која би али убрзо опет Турцима предана. Год. 1637. опколи

je cesta naprama Gati, isto tako naprama Igačić Petrovuselu.

Samo 35 *km* od Bihaća odaljeno, kud vodi vrlo dobra cesta, jesu u hrvatskoj „Švicarskoj“ (Liki) krasna plitvička jezera, njih 14 na broju, koja su mnogobrojnim slapovima i vodopadima spojena. Jezera se nalaze u prekrasnoj okolici te pružaju izletnicima vrlo mnoge znamenitosti.

Stan se dobije u modernom svratištu Plitvičkog društva a i u mjestu Leskovcu.

Isplati se preduzeti jednu vožnju Zagreb—Ogulin—Plitvička jezera—Bihać — Krupa — Novi-Sisak — Zagreb, koja se može za 3—4 dana obaviti.

Bihać je spojen poštanskim automobilom sa Zavaljem, a odande ima automobilske sveze za Plitvice, Karlovac i Senj.

Povjesničko: Dolina rijeke Une bila je već u predpovjesno doba osobito važna. Kod Ripča, po prilici 10 *km* južnoistočno od Bihaća, pronagjene su široke gragjevine na kolju (sojenice), kojih početak u bronča no doba, trajanje pako kroz halštatsku i la-Tène periodu sve do rimske dosiže.

Nešto bliže Bihaću, kod Jezerina, isto na Uni, otkriveno je veliko grobničko polje iz la-Tène periode sa mnogobrojnim uresima i skupocjenim pridodacima; isto tako jedno u predgragju Bihaća, Ribić zvano, otkriveno je i jednako bogato i spada u najmlagju dobu pomenute periode. Isto se tako često nalaze u najbližoj okolici Bihaća rimski ostaci.

Priča se, da je godine 1250. grad Bihać ugarski kralj Bela—kad su ga Tatari progonili i on se u Dalmaciji zadržavao — sagradio i obzidao, a zvao se je po latinskim poveljama Castrum bichiciense, po njemačkim Wichitsch. God. 1345. stanovao je u njemu kralj Ljudevit. God. 1540. bi Wichitsch pripojen nadvojvodini Kranjskoj (po svoj prilici odatle i današnje ime Krajina).

U 16. stoljeću bio je Wichitsch pozorištem mnogobrojnih bitaka sa Turcima.

Sve do 19. juna 1592. mogaše se Bihać protiv Turaka održati, no bude usprkos najhrabrije obrane pod zapovjedništvom Josipa Lamberga stojeće posade zauzet. 15. novembra 1694. podje Lenkoviću za rukom, tvrgju jurišem zauzeti, koja bi ali ubrzo opet Turcima predana. God. 1637. opkoli

vice), eine Straße nach Gata, desgleichen eine nach Igačić-Petrovoselo.

Nur 35 *km* entfernt von Bihać, auf guter Straße erreichbar, liegen in der „kroatischen Schweiz“ (der Lika) die herrlichen Plitvicaseen, 14 an der Zahl, durch zahlreiche Katarakte und Wasserfälle verbunden. Dieselben liegen in wunderschöner Gegend und bieten für Ausflügler unendlich viel des Sehenswerten.

Unterkunft findet man sowohl im neumodernen Hotel des Plitvicer Vereines als auch im Orte Leskovac.

Eine Rundtour Agram—Ogulin—Plitvicaseen—Bihać—Krupa—Novi-Sissek—Agram ist äußerst lohnend und in 3 bis 4 Tagen zu machen.

Bihać hat eine Postautoverbindung mit Zavalje, von wo aus weitere Autoverbindung mit Plitvice, Karlstadt u. Zengg besteht.

Geschichtliches: Das Unatal scheint in vorgeschichtlicher Zeit schon besonders wichtig gewesen zu sein. Bei Ripać, zirka 10 *km* südöstlich von Bihać, wurden ausgedehnte Pfahlbauten gefunden, deren Beginn in die Bronzezeit, die Fortdauer aber durch die Hallstatt- und La-Tène-Periode bis in die römische reicht.

Etwas näher bei Bihać, bei Jezerine, gleichfalls an der Una, wurde ein großes Gräberfeld der La-Tène-Periode mit zahlreichen Urnen und wertvollen Beigaben entdeckt; ein anderes in dem Vororte von Bihać, Ribić, entdecktes war ebenso reichhaltig und gehörte der jüngsten Stufe der genannten Periode an. Auch römische Funde sind in der nächsten Umgebung von Bihać ziemlich häufig.

Der Sage nach wurde die Stadt Bihać im Jahre 1250 von König Béla von Ungarn, als er von den Tataren verfolgt in Dalmatien sich aufhielt, als ummauerte Stadt erbaut und hieß in lateinischen Urkunden Castrum bichiciense, in deutschen aber Wichitsch. 1345 hatte König Ludwig hier gewohnt. 1540 wurde Wichitsch dem Herzogtum Krain einverleibt (vermutlich darum heute noch der Name Kraina).

Im 16. Jahrhundert war Wichitsch der Schauplatz zahlreicher Kämpfe mit den Türken.

Bis 19. Juni 1592 konnte sich Bihać gegen die Türken behaupten, wurde aber trotz der tapfersten Gegenwehr der von Josef Lamberg kommandierten Besatzung erobert. Am 15. November 1694 gelang es Lenković die Festung zu erstürmen, sie wurde aber bald darauf den Türken

град Петар Јанковић, но буде сузбијен, ухваћен и у граду Острошцу заточен, но од градског заповједника откупљен и на слободу пуштен.

Знамените битке бијаху овдје у годинама 1692., 1697., 1717. и 1737. Год. 1697. би тврђа по аустријској војсци састојећој од 12.000 момака са 32 топа од 9. јуна до 8. јула под грофовима Ауершпергом и Бањанием опкољена и на исту опетовано јуришано, дапаче допирало се је једним проломом већ и у град, но надошавша помоћна војска присили Аустријанце на узмак. 1707. буду утврде обновљене.

Каснијим обновитељем града спомиње се једним надписом Раде Неимар (Раде градитељ).

У г. 1878. био је Бихаћ и околица позориште крвавих борба, и то у биткама 7., 8., 15. и 18. септембра, гдје су аустро-угарске чете под заповједништвом генерала Рајнлендера и Цаха стајале.

Дне 18. септембра 1878. би Бихаћ заузет од а.-уг. чета под заповједништвом генерала Рајплендера.

Општинско вијеће. Градоначелник: Алајбеговић Алибег. Подначелник: Ђорђо Калаба, Анто Сукић. Општински вијећници: Русте Мицић, Ахмед ага Попрженовић, Мехага Хаџиабдић, Хаџи Хасан еф. Реџић, Мухан Печенковић-Кадић, Мухамед бег Бишћевић, Шериф Чавкић, Осме Делић-Диздаревић, Иво Јенгић, Нико Павловић, Јако Ивковић, Јерохан Леви.

Општински биљежник: Мајески Иван. Градски лијечник: Др. Кербл Херман. Благајник: Ибрахим Захировић.

Адвокат: Др. Милан Катичић, Др. Симо Илишевић.

Почасни грађани: Њег. преузвишеност барон Апел, генерал кавалерије, Њег. преузвишеност подмаршал витез пл. Томичић; окружни предстојник Војводић.

Рад општине: Цјелокупна имовина 170.000 К. Вриједност водовода 130.000 К + Електрана 300.000 К = укупно: 600.000 К. Прорачун за 1913. *а)* примитак 117.350 К, *б)* издатак 116.406 К, *в)* за школске сврхе 11.814 К. Болнички прорачун за 1913: Примитак 21.514 К, издатак 21.514 К. Закључни рачун за 1912: Примитак 145.916 К 38 х. Издатак 142.818 К 96 х. Закључни рачун болнички за 1912: Примитак 23.586 К 18 х.

grad Petar Janković, no bude suzbijen i uhvaćen i u gradu Ostrošcu zatočen, no od gradskog zapovjednika otkupljen i na slobodu pušten.

Znamenite bitke bijahu ovdje u godinama 1692., 1697., 1717. i 1737. God. 1697. bi tvrgja po austrijskoj vojsci sastojećoj od 12.000 momaka sa 32 topa od 9. juna do 8. jula pod grofovima Auerspergom i Batthyanyem opkoljena i na istu opetovano jurišano, dapače dopiralo se je jednim prolomom već i u grad, no nadošavša pomoćna vojska prisili Austrijance na uzmak. 1707. budu utvrde obnovljene.

Kasnijim obnoviteljem grada spominje se jednim nadpisom Rade Neimar (Rade graditelj).

U g. 1878. bio je Bihać i okolica pozorište krvavih borbâ, i to u bitkama 7., 8., 15. i 18. septembera, gdje su austro-ugarske čete pod zapovjedništvom generalâ Reinländera i Zacha stajale.

Dne 18. septembra 1878. bi Bihać zauzet od a.-ug. četa pod zapovjedništvom generala Reinländera.

Općinsko vijeće. Gradonačelnik: Alajbegović Alibeg. Podnačelnik: Gjorgjo Kalaba, Anto Sukić. Općinski vijećnici: Ruste Midžić, Ahmed aga Poprženović, Mehaga Hadžiabdić, Hadži Hasan eff. Redžić, Muhan Pečenković-Kadić, Muhamed beg Bišćević, Šerif Čavkić, Osme Delić-Dizdarević, Ive Jengić, Niko Pavlović, Jako Ivković, Jerohan Levi.

Općinski bilježnik: Majeski Ivan. Gradski liječnik: Dr. Körbel Hermann. Blagajnik: Ibrahim Zahirović.

Advokat: Dr. Milan Katičić, Dr. Simo Ilišević.

Počasni gragjani: Njeg. preuzvišenost baron Appel, general kavalerije; Njeg. preuzvišenost podmaršal vitez pl. Tomičić; okružni predstojnik Vojvodić.

Rad općine: Cjelokupna imovina 170.000 K. Vrijednost vodovoda 130.000 K + Elektrana 300.000 K = ukupno: 600.000 K. Proračun za 1913: *a)* primitak 117.350 K, *b)* izdatak 116.406 K, *c)* za školske svrhe 11.814 K. Bolnički proračun za 1913: Primitak 21.514 K. Izdatak 21.514 K. Zaključni račun za 1912: Primitak 145.916 K 38 h. Izdatak 142.818 K 96 h. Zaključni račun bolnički za 1912: Primitak 23.586 K

wieder ausgeliefert, 1637 belagerte Peter Janković die Stadt, wurde aber zurückgeschlagen, gefangen genommen, in der Burg Ostrožac interniert, von dem Burgkommandanten aber gegen Lösegeld freigelassen.

Bedeutende Gefechte fanden hier auch in den Jahren 1692, 1697, 1717 und 1737 statt. 1697 wurde die Festung von einer österreichischen Armee von 12.000 Mann mit 32 Geschützen vom 9. Juni bis 8. Juli unter den Grafen Auersperg und Batthyany belagert und wiederholt gestürmt, ja man drang schon durch eine Bresche in die Stadt, als Entsatz herankam und die Österreicher zum Rückzug zwang. 1707 wurden die Befestigungen neu hergestellt.

Als einer der späteren Restauratoren der Burg wird auf einer Inschrift Rade Neimar (Rade der Baumeister) genannt.

Im Jahre 1878 war Bihać und Umgebung der Schauplatz blutiger Kämpfe, und zwar in den Gefechten am 7., 8., 15. und 18. September, wobei die österr.-ungar. Truppen unter dem Kommando der Generäle Reinländer und Zach standen.

Am 18. September 1878 wurde Bihać von den österr.-ungar. Truppen unter General Reinländer eingenommen.

Gemeinderat. Bürgerm.: Alajbegović Alibeg. — Vizebürgerm.: Gjorgjo Kalaba, Anto Sukić. Gemeinderäte: Ruste Midžić, Ahmed Aga Poprženović, Mehaga Hadžiabdić, Hadži Hasan eff. Redžić, Muhan Pečenković-Kadić; Muhamed beg Bišćević, Šerif Čavkić, Osme Delić-Dizdarević, Ive Jengić, Niko Pavlović, Jako Ivković, Jerohan Levi.

Gemeindenotär: Majeski Ivan. Stadtarzt: Dr. Körbel Hermann. Kassier: Ibrahim Zahirović.

Advokat: Dr. Milan Katičić, Dr. Simo Ilišević.

Ehrenbürger: Se. Exzellenz Baron Appel, G. d. K., Se. Exzellenz FML. Ritter v. Tomičić, Kreisvorsteher Vojvodić.

Gemeindetätigkeit: Gesamtes Gemeindevermögen 170.000 K. Wert der Wasserleitung 130.000 K + elektrische Anlage 300.000 K = Summe 600.000 K. Präliminare pro 1913: *a)* Einnahmen: K 117.350; *b)* Ausgaben: K 116.406; *c)* für Schulzwecke: K 11.814. Spitalspräliminare pro 1913: Einnahmen: K 21.514; Ausgaben: K 21.514. Schlußrechnung pro 1912: Einnahmen: K 145.916·38; Ausgaben: K 142.818·96. Schlußrechnung des Spitals für

Издатак 23.586 К 18 х. Изградња водовода, која је од велике потребе била (130.000 К), јест довршена, чиме је осјетљиви недостатак одстрањен. Град је разсвијетљен електричним свијетлом. Лијепа дјелатност се види око проширења цеста, регулисања и канализације града. Стража сигурности: наредник са 12 момака.

Трговце и обртнике града Бихаћа, види IV. одсек ове књиге.

18 h. Izdatak 23.586 K 18 h. Izgradnja vodovoda, koja je od velike potrebe bila (130.000 K) jest dovršena, čime je osjetljivi nedostatak odstranjen. Grad je razsvijetljen električnim svijetlom. Lijepa djelatnost se vidi oko proširenja cesta, regulisanja i kanalizacije grada. Straža sigurnosti: Narednik sa 12 momaka.

Trgovce i obrtnike grada Bihaća, vidi IV. odsjek ove knjige.

das Jahr 1912: Einnahmen: K 23.586 h 18; Ausgaben: K 23.586·18. Der Bau einer dringend notwendig gewesenen Wasserleitung nebst Filter (Baukosten 130.000 K) wurde vollendet und damit einem empfindlichen Mangel abgeholfen. Stadtbeleuchtung mit Elektrizität. Lebhafte Tätigkeit in Bezug auf Straßenerweiterung, Regulierung und Kanalisierung der Stadt. Sicherheitswache: 1 Wachtmeister und 12 Mann.

Handels- und Gewerbetreibende der Stadt Bihać, siehe IV. Abschnitt d. B.

Знатније трговачке фирме:

Апотекар: Едуард Рајн.
Пекари: Антун Шиндлер, Ана Кујунџић, Перо Ступар, Коста Влајсављевић.
Грађевни подузетници: Лука Шимић, Виторио Деламеа, Јосип Гарај.
Књиговежа: Ариф Мицић.
Штампар: Милан Прица.
Цивилни геометар: Фрањо Јарошински.
Трговина мјешовитом робом: А. & Ц. Рехницер, П. Салопек, С. Ивковић, А. Сукић, П. Видовић, Т. Боснић, П. Грбић, Г. Козоморић, И. Леви, Изет Мухамедагић, Менахем Леви.

Примаља: Амаља Петровић.
Свратишта и гостионе: Свратиште „Централ“, посједник Јакоб Шен, 11 путн. соба; свратиште „Цар Аустријски“, посједник браћа Сукићи, 10 путн. соба; гостиона „Вујо“, посједник Винко Кухарж, 3 путн. собе. Хотел Беронја, 4 пут. собе.

Димњичар: Мијо Барковић.
Бравар: Ј. Вепер.
Ковачи: Петар Дуић, Дмитар Допуђа, Антун Лампе.

Лимар: Мартин Штаудахер.
Ципелари: Адолф пл. Другчевић, Јанко Саботин, Иван Башић, Самуел Алтарац, Јово Главановић.
Кројачи: Ј. Шопф, К. Шолц, Томо Цвитковић.
Столари: Мато Ивелић, Јосип Рахели синови, Иван Стејскал, Јосип Јоклик.
Урар: Н. Павловић.

Znatnije trg. firme — Hervorragende Handels- und Gewerbefirmen:
Apotekar — Apotheker: Eduard Rhein.
Pekar — Bäckermeister: Anton Schindler, Ana Kujundžić, Pero Stupar, Kosta Vlaisavljević.
Gragjev. poduzetnik — Bauunternehmer: Luka Šimić, Vittorio Dellamea, Josef Garay.
Knjigoveža — Buchbinder: Arif Midžić.
Štampar — Buchdrucker: Milan Prica.
Civ. geometar — Zivilgeometer: Franz Jarošinsky.
Trgovina mješov. robom — Gemischtwarenhändler: A. & C. Rechnitzer, P. Salopek, S. Ivković, A. Sukić, P. Vidović, T. Bosnić, P. Grbić, G. Kozomorić, J. Löwy, Izet Muhamedagić, Menachem Löwy.

Primalja — Hebamme: Amalia Petrović.
Hoteli i gostione — Hotels und Restaurants: Hotel „Central“, posjednik — Besitzer Jakob Schön, 11 putn. soba — 11 Passagierzimmer; Hotel „Kaiser von Österreich“, posjednik — Besitzer Braća — Gebrüder Sukić, 10 putn. soba — 10 Passagierzimmer; Restaur. „Vujo“, posjednik — Besitzer Vinzenz Kuchař, 3 putn. sobe — 3 Passagierzimmer; Hotel Beronja, 4 putn. sobe — 4 Passagierzimmer.

Dimnjičar — Rauchfangkehrer: Mijo Barković.

Bravar — Schlosser: J. Weper.
Kovači — Schmiede: Petar Dujić, Dmitar Dopudja, Anton Lampe.
Limar — Spengler: Martin Staudacher.
Cipelari — Schustermeister: Adolf v. Drugčević, Janko Sabotin, Ivan Bašić, Samuel Altarac, Jovo Glavanović.
Krojači — Schneider: J. Schopf, K. Scholz, Tomo Cvitković.
Stolari — Tischler: Mato Ivelić, Josef Rachelli Söhne, Johann Steyskal, Josef Joklik.
Urari — Uhrmacher: N. Pavlović.

Popis abonenata javne telefonske mreže u Bišću.

Попис абонената јавне телефонске мреже у Бишћу.

Abonnentenverzeichnis des öffentlichen Telephonnetzes in Bihać.

Abonentovo — Des Abonnenten	
Br. Nr.	ime — Name
1	Telefonska centrala. — Telephonzentrale.
2	Okružna oblast. — Kreisbehörde.
3	Gragjevno odjelenje okružne oblasti. — Bauabteilung der Kreisbehörde.
4	Kotarski ured. — Bezirksamt.
5	Spasoje Aleksić.
6	Oružničko krilno zapovjedništvo. — Gendarmerieflügelkommando.

Abonentovo — Des Abonnenten	
Br. Nr.	ime — Name
7	Upraviteljstvo financ. kotar. kontrole. — Finanzkontrollsbezirksleitung.
8	Općinski ured. — Gemeindeamt.
9	Općinska bolnica. — Gemeindespital.
10	Filijala privil. zem. Banke. — Landesbankfiliale.
12	Kotičić Milan, Dr. jur., Advokat.
13	Porezni ured. — Steueramt.
14	Sa Sarajevom—Zagrebom. — Telefonverbindung Bihać — Sarajevo—Agram.

Бијења.

(Окр. Мостар.)

Кот. Невесиње, 876 стан., 411 муслимана, 465 срп. прав., 11 *km* од Невесиња удаљена. Опћа народна основна школа, уздржавана земаљским средствима, са школом за сељачко господарство и 1 учитељем.

Билећа—Билек.

(Кот. Билек — окр. Мостар.)

Билек лежи на Требишњици, са сјевера, истока и запада понајвише голим брдинама окружен, 476 *m* м. в. на цести Гацко—Требиње—Дубровник, тик црногорске границе, а удаљен је од Требиња 28, Гацка 47, Мостара 140, Стôца 60, а од Дубровника 57·8 *km*, има 1871 станов. (757 мусл., 890 срп. прав., 198 кат. и 11 еванг.) једна срп. прав. црква и Билеку и једна у Подосоју, 1 срп. прав. капела, 2 џамије. Ублизини $1^1/_2$ *km* удаљен је обрамбени логор у Дворишту, такозвани **Нови Билек,** котарски уред, уједињени царински и порезни уред. Бригадно-брдско, војно-постајно, тврђавно и мјесно заповједништво, војничка болница, женијска дирекција, оружничко, водно и котарско постајно заповједништво. Војно-опскрбна магаза. Војна станица за голубове листоноше. Раздјел финанц. страже. ☎ и Т. у граду, опћински амбулаториј. Опћа народна основна школа и реформ. мектеб. Средња годишња топлина 11·7° Ц. Приуготављају се одијела за урођенике и понешто се ткају ћилими. Околица се бави искључиво марвогојством. Од г. 1902. сади се и дуван.

Мјесто ако и није старо, има у својој околици многобројне старе споменике. На свим висоравнима налазимо многобројне предисторијске громиле и средовјечне споменике такозв. богумилске гробове. Најзанимивији и најприступачнији јесу код Плане, Бобутовог дуба и Радмиловић дубраве. Плана је била у средњем вјеку од Дубровчана унајмљена царинска граница.

Код Нове Билеће извире Требишњица.

Народни заступници за котар Билећу: Василије Грђић, Атанасија Шола, Рифатбег Сулејманбашић.

Опћинско вијеће: Начелник: Владимир Мерћеп; подначелник: Хаџић Заимага; заступници: Даљевић Мухамед, Селимовић Ћамилага, Милошевић Благоје, Јурковић Марко, Чамо Садик, Табаковић Јован, Михајло Попара.

Опћинска примаља: Ана Штробл.

Bijenja.

(Okr. Mostar).

Kot. Nevesinje, 876 stan., 411 muslim., 465 srp. prav., 11 *km* od Nevesinja udaljena. Opća narodna osnovna škola, uzdržavana zemaljskim sredstvima, sa školom za seljačko gospodarstvo i 1 učiteljem.

Bileća—Bilek.

(Kot. Bilek — okr. Mostar.)

Bilek leži na Trebišnjici, sa sjevera, istoka i zapada ponajviše golim brdinama okružen, 476 *m* m. v. na cesti Gacko–Trebinje–Dubrovnik, tik crnogorske granice, a udaljen je od Trebinja 28, Gacka 47, Mostara 140, Stôca 60 a od Dubrovnika 57·8 *km* ima 1871 stanov. (757 musl., 890 srp. prav., 198 kat. i 11 evang.) jedna srp. prav. crkva u Bileku i jedna u Podosoju, 1 srp. prav. kapela, 2 džamije. U blizini, $1^1/_2$ *km* udaljen je vojnički obrambeni logor u Dvorištu, takozvani **Novi Bilek,** kotarski ured, ujedinjeni carinski i porezni ured. Brigadno-brdsko, vojno-postajno, tvrgjavno i mjesno zapovjedništvo, vojnička bolnica, ženijska direkcija, oružničko, vodno i kotarsko postajno zapovjedništvo. Vojno-opskrbna magaza. Vojna stanica za golubove listonoše. Razdjel financ. straže. ☎ i tel. u gradu, općinski ambulatorij. Opća narodna osnovna škola i reform. mekteb. Srednja godišnja toplina 11·7 ° C. Priugotavljaju se odijela za urogjenike i ponešto tkaju ćilimi. Okolica se bavi isključivo marvogojstvom. Od g. 1902. sadi se i duhan.

Mjesto ako i nije staro, ima u svojoj okolici mnogobrojne stare spomenike. Na svim visoravnima nalazimo mnogobrojne predistorijske gromile i sredovječne spomenike takozv. bogumilske grobove. Najzanimiviji i najpristupačniji jesu kod Plane, Bobutovog duba i Radmilović-dubrave. Plana je bila u srednjem vijeku od Dubrovčana unajmljena carinska granica.

Kod Nove Bileće izvire Trebišnjica.

Narodni zastupnici za kotar Bileću: Vasilj Grgjić, Atanasija Šola, Rifatbeg Sulejmanbašić.

Općinsko vijeće: Načelnik Vladimir Merćep, podnačelnik Hadžić Zaimaga, zastupnici Daljević Muhamed, Selimović Ćamilaga, Milošević Blagoje, Jurković Marko, Čamo Sadik, Tabaković Jovan, Mihajlo Popara.

Općinska primalja: Ana Strobl.

Bijenja.

(Kr. Mostar.)

Bez. Nevesinje 876 Einw., 411 musl., 465 orient. Orth. 11 *km* von Nevesinje entfernt. Allgemeine Elementarschule aus Landesmitteln erhalten; mit Schulbauernwirtschaft und 1 Lehrer.

Bileća—Bilek.

(Bez. Bilek — Kr. Mostar.)

Bilek, an der Trebišnjica, von Norden, Ost und West zumeist von kahlen Höhenzügen eingeschlossen, auf 476 *m* M. H. an der Straße Gacko—Trebinje—Ragusa, hart an der montenegrinischen Grenze gelegen, ist von Trebinje 28, Gacko 47, Mostar 140, Stolac 60 *km*, von Ragusa 57·8 *km* entfernt und hat 1871 Einw. (757 Moslims, 890 Serb. Orthodoxe, 198 Katholiken und 11 Evang.), je eine serb.-orth. Kirche in Bilek und Podosoje, eine serb.-orth. Kapelle, 2 Moscheen. In der Nähe, $1^1/_2$ *km* entfernt, das Militär-Defensionslager in Dvorište sogenannt **Neu-Bilek,** I. Bezirksamt, vereinigtes Zollsteueramt, Gebirgsbrigade-, Militärstations-, Festungs- und Platzkommando, Truppenspital, Geniedirektion, Gendarm.-, Zugs- und Bezirks-Postenkommando, Militärverpflegsmagazin, Militär-Brieftaubenstation, Finanzwachabt., ☎ und T. in der Stadt, ein Gemeindeambulatorium, eine allg. Elementarschule u. 1 Reform-Mekteb. M. J. T. 11·7° C. Verfertigung von Kleidern für Einheimische und etwas Teppichweberei. In der Umgebung wird ausschließlich Viehzucht betrieben. Seit dem Jahre 1902 Tabakbau.

Der Ort, obwohl jüngeren Entstehens, besitzt in seiner Umgebung zahlreiche alte Denkmäler. Auf allen Plateaux findet man zahlreiche prähistorische Tumuli („Gromilas") und mittelalterliche Grabmäler, sogenannte Bogumilengräber. Die interessantesten und am leichtesten zugänglichen befinden sich bei Plana, Bobutov dub, Radmilović Dubrava. Plana war im Mittelalter eine von Ragusanern gepachtete Zollschranke.

Bei Neu-Bileća entspringt die Trebišnjica.

Landtagsabgeordnete des Bezirkes Bileća: Vasilj Grgjić, Atanasija Šola, Rifatbeg Sulejmanbašić.

Gemeinderat: Bürgerm. Vladimir Merćep; Vizebürgerm. Hadžić Zaimaga; Gem. Daljević Muhamed, Selimović Ćamilaga, Milošević Blagoje, Jurković Marko, Čamo Sadik, Tabaković Jovan, Mihajlo Popara.

Gemeindehebamme: Anna Strobl.

Општинска имовина концем године 1912. у готову 43.686 К, вриједност непокретног иметка 103.600 К, годишњи приходи 50.280 К, потреба 47.332 К.

Гостионичари: Берта Мандл, Ђорђо Грковић, Васо Димић. — Војнички кантинер: Агид Херман, Давид Дукић.

1. Хотел Бристол (власница Анђа Лучић) са 12 соба.

2. Хотел Балкан са 7 соба.

Уважење фирме: Трговине мјешовитом робом: Селимовић Авдага, Хаџић Лутфо & Ариф, Мерћеп Владимир. — Трговине мануфактурне робе: Селимовић Авдага, Хаџић Заим, Попара Перо, Карамехмедовић Хасан, Селимовић Заим. — Сликар: Мерћеп Владимир.

Бјелај.

(Кот. Босн. Петровац — Окр. Бихаћ.)

686 мусл. становника.

На подножју горовите Осјеченице планине, недалеко стара рушевина; од Петровца 16, од Кулен-Вакуфа 15 *km* удаљен; извоз јаја; народна основна школа.

Прича се, да је у равници испод града Билаја у Белајском пољу предпосљедњи босански краљ Тома по свом брату убијен, који прогласи свог сина Стјепана Томашевића краљем (1461).

Бјелемићи (Одаци).

(Кот. Коњиц — окр. Мостар.)

Леже 48 *km* удаљени од Коњица, добар јашилачки пут, има 262 мусл., 3 срп. прав. и 21 рим. кат. становника, котарска испостава, заповједништво оружничке постаје, општа народна основна школа, 1 џамија.

Бијељина (Бјелина).

Орг. градска општина.

(Кот. Бијељина — Окр. Тузла.)

Бијељина, удаљена од бродарске станице Б. Рача и од жељезн. станице Сл. Рача 19·19 *km*, лежи 94 *m* м. в. у једној од најплоднијих бос. низина, броји 2113 кућа, 2.087 станар. странки, 10.069 станов., и то 5.869 мусл., 2234 срп.-прав, 1226 катол., 429 јевр. и 267 еванг. Сједиште кот. уреда, кот. суда, војно-постајног заповједништва, заповједништва оруж. вода и постаје и управитељства финанц. контроле, ☜ и Т. Школе: 1 трговачка школа, 1 нар. основ. дјеч. школа, 1 нар. осн. дјев. школа, 1 конф. срп.-нрав. основна школа и 4 мектеба, 1. медреса и 1 мађарска основ. школа. Бијељина има надаље општ. болницу, филијалу прив.

Općinska imovina koncem godine 1912. u gotovu 43.686 K, vrijednost nepokretnog imetka 103.600 K. Godišnji prihodi 50.280 K, potreba 47.332 K.

Gostioničari: Berta Mandel, Gjorgjo Grković, Vaso Dimić. — Vojnički kantiner: Agid Hermann, David Dukić.

1. Hotel Bristol (vlasnica Angja Lučić) sa 12 soba.

2. Hotel Balkan sa 7 soba.

Uvaženije firme: trgovine mješovitom robom: Selimović Avdaga, Hadžić Lutfo & Arif, Merćep Vladimir. — Trgovine manufakturne robe: Selimović Avdaga, Hadžić Zaim, Popara Pero, Karamehmedović Hasan, Selimović Zaim. — Slikar: Merćep Vladimir.

Bjelaj.

(Kot. Bosn. Petrovac — okr. Bihać.)

686 musl. stanov.

Na podnožju gorovite Osječenice planine, nedaleko stara ruševina. Od Petrovca 16, od Kulen-Vakufa 15 *km* udaljen. Izvoz jaja. Narodna osnovna škola.

Priča se, da je u ravnici ispod grada Bilaja u Bilajskom polju predposljednji bosanski kralj Toma po svom bratu ubijen, koji proglasi svog sina Stjepana Tomaševića kraljem (1461).

Bjelemići (Odžaci).

(Kot. Konjic — okr. Mostar.)

Leže 48 *km* udaljeni od Konjica, dobar jašilački put, ima 262 musl., 3 srp. prav. i 21 rim. kat. stanovnika. Kotarska ispostava. Zapovjedništvo oružničke postaje, opća narodna osnovna škola, 1 džamija.

Bijeljina (Bjelina).

Org. grad. općina.

(Kot. Bijeljina — okr. Tuzla.)

Bijeljina, udaljena od brodarske stanice B. Rača i od željezn. stanice Sl. Rača 19·19 *km*, leži 94 *m* m. v. u jednoj od najplodnijih bos. nizina, broji 2113 kuća, 2087 stanar. stranki, 10.069 stanov., i to 5869 musl., 2234 srp. prav., 1226 katol., 429 jevr. i 267 evang. Sjedište kot. ureda, kot. suda, vojno-postajnog zapovjedništva, zapovjedništva oruž. voda i postaje i upraviteljstva financ. kontrole, ☜ i tel. — Škole: 1 trgov. škola, 1 nar. osnov. dječ. škola, 1 nar. osn. djev. škola, 1 konf. srp. prav. osnovna škola i 4 mekteba, 1 medresa i 1 magjarska osnov. škola. Bijeljina ima nadalje opć. bolnicu, filijalu priv.

Gemeindevermögen mit Ende des Jahres 1912 bar 43.686 K, Wert des unbewegl. Vermögens 103.600 K. Jährliche Einnahmen 50.280 K, Erfordernis 47.332 K.

Gastwirte: Mandel Berta, Grković Gjorgjo, Dimić Vaso. — Militär-Kantineur: Agid Hermann, David Dukić.

1. Hotel Bristol (Besitzerin Angja Lučić) mit 12 Passagierzimmern.

2. Hotel zur Gemütlichkeit u. Balkan mit 7 Passagierzimmern.

Hervorragende Firmen: Gemischtwarenhändler: Selimović Avdaga, Hadžić Lutfo & Arif, Merćep Vladimir. – Manufakturwarenhändler: Selimović Avdaga, Hadžić Zaim, Popara Pero, Karamehmedović Hasan, Selimović Zaim. — Photograph: Merćep Vladimir.

Bjelaj.

(Bez. Bosn Petrovac — Kr. Bihać.)

686 muh. Einw.

Am Fuße der waldreichen Osječenica planina, unweit alte Burgruine; von Petrovac 16, von Kulen-Vakuf 15 *km* entfernt; Eierexport; Allgemeine Elementarschule.

In der Ebene unterhalb der Burg Bilaj soll im Bilajsko polje der vorletzte bosnische König Thomas von seinem Bruder Radivoj erschlagen worden sein, welcher dessen Sohn Stephan Tomašević zum Könige proklamierte (1461).

Bjelemići (Odžaci.)

(Bez. Konjic, Kr. Mostar.)

48 *km* von Konjica entfernt, guter Reitweg, 262 muh., 3 serb.-orth., 21 röm.-kath. Einwohner, Bezirksexpositur, Gend.-Postenkommando, allgemeine Elementarschule, 1 Moschee.

Bijeljina.

Orĝanis. Stadtgem.

(Bez. Bjelina — Kr. Tuzla.)

Bijelina, von der Schiffsstation B. Rača und Eisenbahnstation Slav. Rača 19·19 *km* entfernt, liegt 94 *m* hoch in einer der fruchtbarsten Ebenen Bosniens und zählt 2113 Häuser, 2087 Wohnparteien und 10.069 Einwohner, darunter 5896 Moslims, 2234 Orth. und 1226 Kath., 429 Israel. und 267 Evang. Es ist Sitz je eines Bezirksamtes, Bezirksgerichtes, eines Militärstationskommandos, eines Gendarmeriezugs- und Postenkommandos und einer Finanzkontrollbezirksleitung, eines ☜ u. T. Den Unterricht besorgen: 1 Handelsschule, 1 allgemeine Elementarmädchenschule, 1 allg. Elementarknabenschule, 1 pri-

зем. банке за Б. и Х., српску банку, Муслиманску трговачку банку; добров. ватрогасно друштво (заповједник апотекар Антон Худовски). Друштва: Казино, Исл. Кираетана, Српско црквено пјев. друштво. Напредна Кираетана. 5. кумпанија сарајевског ветеранског друштва, Муслимански Соко, Српски Соко, Хрватски Соко, Израјелитска штионица, Добротворна Задруга Српкиња, подружница „Просвјете“, „Напредак“. Велики градски перивој, врло добро његован, један од највећих и најљепших у свој Босни. Живахна трговина воћем, стоком и житом; уторком и петком тједни сајам; год. вашар за стоку 4.—6. маја и 6.—8. новембра у котару Бијељина. Неколико млинова, и то 6 са моторним погоном на пару, 5 са простим уљем и 4 са бензином. Надаље стоје код пољодјелства у пораби 37 вршаћих машина са локомобилским погоном. Сушионице шљива и пецара за ракију. У близини њем. колонија „Франц Јозефс-Фелд“.

Народни заступник: Осман бег Пашић.

zem. banke za B. i H., Srpsku banku, Muslimansku trgovačku banku; dobrov. vatrogasno društvo (zapovjednik apotekar Anton Hudovski). Društva: Kazino, Isl. Kiraëthana, Srpsko crkv. pjev. društvo. Napredna kiraëthana; 5. kumpanija sarajevskog veteranskog društva, Muslimanski Soko, Srpski Soko, Hrvatski Soko, Izraelitska štionica, Dobrotvorna zadruga Srpkinja, podružnica „Prosvjete“, Napredak. Veliki gradski perivoj, vrlo dobro njegovan, jedan od najvećih i najljepših u svoj Bosni. Živahna trgovina voćem, stokom i žitom; utorkom i petkom tjedni sajam; god. vašar za stoku 4. do 6. maja i 6. do 8. novembra u kotaru Bijeljina. Nekoliko mlinova, i to 6 sa motonim pogonom na paru, 5 sa prostim uljem i 4 sa benzinom. Nadalje stoje kod poljodjelstva u porabi 37 vršaćih mašina sa lokomobilskim pogonom. Sušionice šljiva i pecara za rakiju. U blizini njem. kolonija „Franz Josephs-Feld“.

Narodni zastupnik: Osman beg Pašić.

vate serb.-orth. Elementarschule und 4 Mektebs, 1 Medresse u. 1 ungarische Elementarschule. Bjelina hat ferner ein Gemeindespital, Filiale der priv. Landesbank für Bosnien und Hercegovina, Srpska banka; Muslimanska trgovačka banka; freiwillige Feuerwehr (Kommandant Apotheker Anton Hudovski). Vereine: Kasino, Islamska Kiraëthana, Srpsko crkveno pjevačko društvo; Napredna Kiraëthana. 5. Komp. des Sarajevoer Veteranen-Vereines, Muslimanski Sokol, Srpski Sokol, Hrvatski Sokol, Israel. Leseverein, Dobrotvorna zadruga Srpkinja, Filiale der „Prosvjeta“, „Napredak“. Großer Stadtpark, sehr gut gepflegt, wohl einer der schönsten und größten in ganz Bosnien; reger Obst-, Vieh- und Getreidehandel; jeden Freitag und Dienstag Wochenmarkt; Vieh-Jahrmärkte 4. bis 6. Mai und 6. bis 8. November im Bezirke Bijeljina. Mehrere Mühlen, u. zw.: 6 mit Dampf-, 5 mit Rohöl- und 4 mit Benzin-Motorenbetrieb; es stehen ferner in den landwirtschaftlichen Betrieben 37 Dreschmaschinen mit Lokomobilantrieb in Verwendung. Pflaumendörren und Sliwowitzbrennereien. In der Nähe die deutsche Kolonie „Franz Josephs-Feld“.

Landtagsabgeordneter: Osman beg Pašić.

Општинско вијеће: Градоначелник: Х. Салиховић Ибрахимага. Подначелници: Васо Маринковић, Антон Худовски. Градски вијећници: Имамовић Омерага, Абдуллахагић Јусуфага, Чолић Салихага, Воденичаревић Мујага, Салихбеговић Мухарембег, Селимовић Авдо, Осман Ага Тркуша, Милошевић Ђоко, Ивковић Васо, Чолаковић Томо, Панић Војо, Бордаш Јосип, Вањек Фрањо, Барух Задик.

Гр. биљежник: Мухарем Дураковић.

Градски лијечник: Др. Леополд Пејчић.

Опћ. благајник: Иван Ђуран.

Град. инжинир: Илија Петровић.

Контролор дација: Хифзо Муларахметовић.

Хотели: „Дрина“, опћ. свратиште, хотељер Петар Ђ. Јеремић, 12 соба за путнике; „Балкан“, хотељер Ђорђо Ранкић, 8 соба за путнике; „Национал“, хотељер Конрад Девалд, 4 собе за путнике.

Адвокат: Душан Манигодић и др. Тадија Одић.

Знатније трговн. и обрт. фирме: Шпец. и деликат. радње: Вајл Арпад, Ђовани Бердица, Павло Бабић. Мануф. и помодне радње: Вилхелм Швицер, Габор Гринфелд. Град. баштован и знаменит пчелар: Александер Кајсер. Радње мјешовитом робом: Јети Елијан, Јохан Бауер. Трговци житом: М. Л. Папо & синови, Филип

Općinsko vijeće — Gemeinderat: Gradonačelnik — Bürgermeister H. Salihović Ibrahimaga. Podnačelnici — Vizebürgermeister Vaso Marinković, Anton Hudovski. Gradski vijećnici — Gemeinderäte Imamović Omeraga, Abdullahagić Jusufaga, Čolić Salihaga, Vodeničarević Mujaga, Salihbegović Muharembeg, Selimović Avdo, Osman Aga Trkuša, Milošević Gjoko, Ivković Vaso, Čolaković Tomo, Panić Vojo, Bordaš Josip, Vaněk Franjo, Baruch Zadik.

Gr. bilježnik — Gem. Notär: Muharem Duraković.

Gradski liječnik — Stadtarzt: Dr. Leopold Pejčić.

Opć. blagajnik — Gem. Kassier: Ivan Gjuran.

Grad. inžinir — Stadtingenieur: Ilija Petrović.

Kontrolor dacija — Gefällskontrollor: Hifzo Mularahmetović.

Hoteli — Hotels: „Drina“, opć. svratište, hoteljer Petar Gj. Jeremić, 12 soba za putnike — Passagierzimmer; „Balkan“, hoteljer Gjorgjo Rankić, 8 soba za putnike — Passagierzimmer; „National“, hoteljer Konrad Devald, 4 sobe za putnike — Passagierzimmer.

Advokat: Dušan Manigodić und Dr. Tadija Odić.

Znatnije trgov. i obrt. firme — Hervorragende Handels- und Gewerbefirmen: Spec. i delikat. radnje — Spez. und Delikat.-Handlungen: Weil Arpád, Giovanni Berdizza, Pavao Babić. Manuf. i pomodne radnje — Manuf. u. Modewarenhandel: Wilhelm Schwitzer, Gabor Grünfeld. Grad. baštovan i znamenit

NARODNA BIBLIOTEKA • SARAJEVO •

Алмослво: Прво Бијељинско тргов. друштво, Исл. трг. друштво Пашићи, Омер Салихбеговић, Чолић Х. Салиховић & Гринбергер, Херман Валдапфел.

Апотекари: Антон Худовски, Теофил Бергер.

Лијечници: Др. Мојсија Шифер, Др. Леополд Пејчић.

Цивилни геометри: Емил Литера и Стево Стојановић.

pčelar — Gem.-Gärtner und hervorrag. Bienenzüchter: Alexander Kaiser. Radnje mješovitom robom — Gemischtwarenhändler: Jetti Elijan, Johann Bauer. Trgovci žitom — Getreidehändler: M. L. Papo & sinovi, Filip Almoslino. Prvo Bijeljinsko trgov. društvo. Isl. trg. društvo Pašići. Omer Salihbegović. Čolić, H. Salihović & Grünberger, Hermann Waldapfel.

Apotekari — Apotheker: Anton Hudovski, Teofil Berger.

Liječnici — Ärzte: Dr. Moses Schiffer, Dr. Leopold Pejčić.

Civilni geometri — Zivilgeometer: Emil Littera und Stevo Stojanović.

Општинско пословање 1913: примици 208.150 К, издаци: 204.824 К. У школске сврхе троши општина 38.084 К, за сиротињу 5.000 К, за редарство 31.622 К. У минулој години обдржавано је 12 редовитих сједница опћ. вијећа. Градска стража била је г. 1912 подржављена. Између важнијих инвестиција године 1912. закључило се, да се гради електрана и котарска болница уз новчане прилоге кот. савјета и свију сеоских општина котара.

Općinsko poslovanje 1913: primici 208.150 K, izdaci 204.824 K. U školske svrhe troši općina 38.084 K, za sirotinju 5000 K, za redarstvo 31.622 K. U minuloj godini obdržavano je 12 redovitih sjednica opć. vijeća. Gradska straža bila je god. 1912 podržavljena. Izmedu važnijih investicija godine 1912. zaključilo se, da se gradi elektrana i kotarska bolnica uz novčane priloge kot. savjeta i sviju seoskih općina kotara.

Gemeindewesen 1913: Einnahmen 208.150 K, Ausgaben 204.824 K. Für Schulzwecke verausgabt die Gemeinde 38.084 K, für Arme 5000 K, für Polizeiwesen 31.622 K. Im verflossenen Jahre hielt der Gemeinderat 12 ordentliche Sitzungen. Die städtische Sicherheitswache wurde i. J. 1912 verstaatlicht. Von größeren Investitionen wurde im Jahre 1912 beschlossen: Der Bau eines Elektrizitätswerkes und eines Bezirksspitals mit Zuhilfenahme von Beiträgen des Bezirksrates und aller Landgemeinden des Bezirkes.

Бијељина имаде осим градске и сеоску бјелинску општину, која се протеже на ова мјеста: Амајлија, Атмачић, Бријесница, Циперовине, Дворови Ханиште, Дворови Ракић, Глиње, Голобрдо, Хасе, Јабануша, Јањари гурб, Јањари тур., Кованлук, Криваки, В. Обарска гор., В. Обарска дол., Патковаћа, Попови, Пухаре, Пућиле, Сухополје и Загони.

Bijeljina imade osim gradske i seosku općinu bjelinsku, koja se proteže na ova mjesta — In Bjelina besteht außer der Stadtgemeinde auch noch eine Landgemeinde Bijeljina, welche die nachfolgenden Ortschaften umfaßt: Amajlija, Atmačić, Brijesnica, Ciperovine, Dvorovi Hanište, Dvorovi Rakić, Glinje, Golobrdo, Hase, Jabanuša, Janjari gurb., Janjari tur., Kovanluk, Krivaki, V. Obarska gor., V. Obarska dol., Patkovaća, Popovi, Puhare-Pućile, Suhopolje und Zagoni.

Општинско вијеће ових сеоских општина: Начелник: Тошо Станчић. Подначелник: Рамо Рамић. Заступници: Живан Лопандић, Јово Станојевић, Лако Јовић, Перо Симојловић, Ђоко Алексић, Саво Марковић, Андрија Ђукановић, Јоцо Васић, Ђоко Стајић, Перо Љ. Благојевић, Васо Бабић, Перко Петровић, Стојан Милошевић, Аћим Благојевић, Живан Савић, Ахмет Бегановић, Ђорђија Драгић, Салих Јокуповић, Ариф Рахимић, Осман Ходић, Мујо Муминовић, Јусо Дантовић, Јанко Благојевић, Лука Микић, Милан Јовић, Јоцо Петровић, Дико Гајић, Танасија Панић, Стево Драгичевић.

Opć. vijeće Bijeljina — Gemeinderat der Landgemeinde Bijeljina: Načelnik — Bürgerm.: Tošo Stančić. Podnačelnik — Vizebürgerm.: Ramo Ramić. Zastupnici — Gem.-R.: Živan Lopandić, Jovo Stanojević, Lako Jović, Pero Simojlović, Gjoko Aleksić, Savo Marković, Andrija Gjukanović, Joco Vasić, Gjoko Stajić, Pero Lj. Blagojević, Vaso Babić, Perko Petrović, Stojan Milošević, Aćim Blagojević, Živan Savić, Ahmet Beganović, Gjorgija Dragić, Salih Jakupović, Arif Rahimić, Osman Hodžić, Mujo Muminović, Juso Dantovic, Janko Blagojević, Luka Mikić, Milan Jović, Joco Petrović, Diko Gajić, Tanasija Panić, Stevo Dragičević.

Биљежник: Будимир Хрњак.

Bilježnik — Gemeindenotär: Budimir Hrnjak.

Котар сачињавају све само уређене општине, и то изим градске и сеоске општине Бијељина такођер слиједеће сеоске општине: Јања, Драгаљевац, Бродац, Забрђе, Кораљ и Фрање Јосипово поље. За пучку наставу у Котару старају 18 општих и 2 конфесионалне српске основне школе.

Der Bezirk besteht aus lauter organisierten Gemeinden, und zwar außer der Stadt- und Landgemeinde Bijeljina, aus den Landgemeinden: Janja, Dragaljevac, Brodac, Zabrgje, Koranj und Franz Josefsfeld. Für den Volksschulunterricht im Bezirke sorgen 18 allgemeine und 2 konfessionelle serbische Elementarschulen.

Popis abonenata javne telefonske mreže u Bijeljini. | **Попис абонената јавне телефонске мреже у Бијељини.** | **Abonnentenverzeichnis des öffentl. Telephonnetzes Bijeljina.**

Br. Nr.	Abonentovo — Des Abonnenten. ime — Name
1	Interurbana linija. — Interurbane Linie.
2	Telefonska centrala. — Telephonzentrale.
3	Almoslino Filip (Filialmagazin).
4	Dr. Pejčić, grad. liječnik. — Stadtarzt.
5	Wanek Franz (Dampfmühle — paromlin).
6	Rača: malta — Maut.
7	Prvo bijeljinsko paromlinsko društvo — Erste Bijeljinaer Dampfmühlgesellschaft.
8	Brčko: malta — Maut.
9	Zvornik: malta — Maut.
10	Općinska bolnica. — Gemeindespital.
11	Papo Heim M.
12	Gradsko poglavarstvo. — Stadtmagistrat.
13	Straža sigurnosti. — Sicherheitswache.
14	Ljekarna — Apotheke: Hudovski.
15	Schwitzer Wilhelm.
16	Trgovačko društvo. — Pašići. — Handelsgesellschaft.
17	Kotarski ured. — Bezirksamt.
18	Filijala privil. zemalj. banke. — Landesbankfiliale.
19	Islamska banka. — Islambank.
20	H. Salhović Salih.
21	H. Salihović Ibrahim.
22	Čolić, H. Salihović & Grünberger.
23	H. Salihović Osman.
25	Rifatbegović Avdibeg.
26	Dr. Schiffer — kotar. liječnik — Bezirksarzt.
27	Waldapfel Hermann.
28	Franz-Josefs-Feld: malta — Maut.
29	Srpska štedionica. — Serbische Sparkassa.
30	Vojeno-postajno zapovjedništvo. — Militär-Stations-kommando.
31	Obarska: malta — Maut.
32	Zagoni: malta — Maut.
33	Jovan Rankić.
34	Gendarmerie.
35	Salih Čolić.
36	Dr. Manigodić.
37	Trgovačko društvo „Salihbegović“.
38	Dr. Odić.
40	Pašaga H. Prčić.
41	Hifzibeg Gjumišić.

Бијело Брдо.

(Кот. Вишеград, окр. Сарајево.)

347 срп.-прав. становника.

1 народна основна школа, оружничка постаја.

Бијело Брдо је у величајној висини те пружа прекрасни поглед на српско и турско земљиште.

Блажуј.

(Кот. Сарајево.)

Жељезничка станица, некоћ станица за ратне псе. 12 *км* од Сарајева удаљен, лежи на подножју Игмана, недалеко врела Босне. Посједује лијепе сеоске куће и вртове. Од Блажуја води пут за јахаче на Игман-планину, близу старе рушевине, мимо шумске гостионе, гдје се добро уконачује.

5 мусл., 137 срп.-плав. и 2 рим. кат. становника, срп.-прав. основна школа, срп.-прав. црква и парохијални уред. Гостиона Вјекослава Хуфнагла са коначиштем.

2 *км* удаљено мјесто Крижање. Цеста се дијели лијево у Мостар, десно у Кисељак и Фојницу.

Бољанић.

(Кот. Грачаница, окр. Тузла.)

1426 спр.-прав. становника, лежи на друму Грачаница—Маглај; од Грачанице 8 *км* далеко. Основна школа, срп.-прав. парохијална црква и парохијално звање, српска земљорадничка задруга. Жељезничка станица.

Бос. Брод.

Орг. град. општина.

(Кот. Дервента, окр. Бања Лука.)

Кот. испостава, ☜ и Т., Ж., царинска испостава, општински амбулаториј, 612 кућа, 764 станарск. странки, 3368

Bjelobrdo.

(Kot. Višegrad — okr. Sarajevo.)

347 srp. prav. stanovnika.

1 narodna osnovna škola, oružnička postaja.

Bjelobrdo je u veličajnoj visini te pruža prekrasni pogled na srpsko i tursko zemljište.

Blažuj.

(Kot. Sarajevo.)

Željeznička stanica, nekoč stanica za ratne pse, 12 *km* od Sarajeva udaljen, leži na podnožju Igmana, nedaleko vrela Bosne. Posjeduje lijepe seoske kuće i vrtove. Od Blažuja vodi put za jahače na Igman-planinu blizu stare ruševine, mimo šumske gostione, gdje se dobro ukonačuje.

5 musl., 147 srp. prav. i 2 rim. kat. stanov., srp. prav. osnovna škola. Srp. prav. crkva i paroh. ured. Gostiona Vjekoslava Hufnagla sa konačištem.

2 *km* udaljeno mjesto Križanje. Cesta se dijeli lijevo u Mostar, desno u Kiseljak i Fojnicu.

Boljanić.

(Kot. Gračanica — okr. Tuzla.)

1426 srp. prav. stanovn., leži na drumu Gračanica—Maglaj; od Gračanice 8 *km* daleko. Osnovna škola, srp. prav. paroh. crkva i paroh. zvanje, srpska zemljoradnička zadruga. Željeznička stanica.

Bos. Brod.

Org. grad. općina.

(Kot. Derventa — okr. Banja Luka.)

Kot. ispostava, ☜ i T., Ž., carinska ispostava, općinski ambulatorij, 612 kuća, 764 stanarskih stranki,

Bjelobrdo.

(Bez. Višegrad — Kr. Sarajevo.)

347 serb.-orth. Einwohner.

1 Elementarschule, Gendarmerieposten.

Bjelobrdo liegt in imposanter Höhe und gewährt eine prachtvolle Fernsicht in serbisches und türkisches Gebiet.

Blažuj.

(Bez. Sarajevo.)

Eisenbahnstation, ehemals Station für Kriegshunde, 12 *km* von Sarajevo entfernt; am Fuße des Igman, unweit der Bosnaquelle gelegen. Besitzt hübsche Landhäuser und Gärten. Von Blažuj führt ein Reitweg auf die Igmanplanina, nächst einer alten Burgruine an einem Waldgasthofe vorbei, wo gute Unterkunft ist.

5 muh., 147 serb.-orth., 2 röm.-kath. Einw., serb.-orth. Elementarschule, serb.-orth. Kirche und Pfarramt. Gasthaus des Alois Hufnagel mit Unterkunft.

2 *km* entfernt Ort Križanje, Abzweigung der Straße links nach Mostar, rechts Kiseljak und Fojnica.

Boljanić.

(Bez. Gračanica — Kr. Tuzla.)

1426 serb.-orth. Einwohner, liegt an der Straße Gračanica—Maglaj; von Gračanica 8 *km* entfernt. Elementarschule, serb.-orth. Parochialkirche und Parochialamt, Srp. zemljoradnička zadruga, Eisenbahnhaltestelle.

Bosanski Brod. — Bosn. Brod.

Organis. Stadtgem.

(Bez. Dervent — Kr. Banja Luka.)

Bezirksexpositur, ☜ u. T., E., Zoll amtsexposit., Gemeindeambulatorium, 612 Häuser, 764 Wohnparteien,

становника, и то 666 мусл., 518 срп.-прав., 1920 катол., 177 јевр., 77 еванг.; одио финанц. страже, рим.-кат. жупни уред, спр.-прав. парохијално звање са по 1 црквом, 1 еванг. кућа за службу божју; јевр. богоштов. опћина са богомољом; вакуфмеарифско повјереништво, џамија, по 1 дјечач. и дјевојачки мектеб, 1 народна основна школа, 1 мусл. дјев. школа. „Хрватска кредитна банка и штедионица д. д.“, Српска банка и штедионица; добровољно ватрогаство, градски водовод из артезијског бунара, освјетљење града са плином.

Трговина шљивама и с крмади. Најважније погранично мјесто у земљи, велики жељезни мост преко Саве, мраморни споменик у славу дана, када је Његово Величанство ступило на босанско земљиште. Крајна станица кр. уг. држ. жељезнице. Почетак ускотрачне бос. зем. жељезнице. Нови (1897) красни колодвор у оријенталном штилу. Од овога 1/4 сата далеко, велика рафинерија петролеја д. д. „Даница“, Кемијска индустрија, Агенција дунавско паробродарског друштва. Резервоар шпирита фирме Фишла синови. Годишњи вашар 2., 3. и 4. Августа, затим 16., 17. и 18. септембра; седмички сајам петком.

3368 stanovnika i to 666 musl., 518 srp. prav., 1920 katol., 177 jevr., 77 evang.; odio financ. straže, rim. kat. župni ured, srp. prav. paroh. zvanje sa po 1 crkvom, 1 evang. kuća za službu božju; jevr. bogošt. općina, sa bogomoljom; vakufmearifsko povjerenstvo, džamija, po 1 dječački i djevojački mekteb. 1 narodna osnovna škola, 1 musl. djev. škola. — Hrvatska kreditna banka i štedionica d. d. — Srpska banka i štedionica; dobrovoljno vatrogastvo, gradski vodovod iz artezijskog bunara, osvjetlenje grada sa plinom.

Trgovina šljivama i s krmadi. Najvažnije pogranično mjesto u zemlji, veliki željezni most preko Save, mramorni spomenik u slavu dana, kada je Njegovo Veličanstvo stupilo na bos. zemljište. Krajna stanica kr. ug. drž. željeznice. Početak uskotračne bos. zem. željeznice. Novi (1897) krasni kolodvor u orijentalnom stilu. Od ovoga, 1/4 sata daleko, velika rafinerija petroleja d. d. „Danica“. Kemijska industrija. Agencija dunav. parobrodarskog društva. Rezervoar špirita firme Fischl-a sinovi. Godišnji vašar 2., 3. i 4. augusta, zatim 16., 17. i 18. septembra; sedmički sajam petkom.

3368 Einwohner (666 Muh., 518 Orthod., 1920 Kath., 177 Isr., 77 Evang.), Finanzwachabteilung, röm.-kath. und serb.-orth. Pfarramt mit je 1 Kirche und 1 evangelischem Bethause; israelitische Kultusgemeinde mit Bethaus; Vakufmearifkommission, Moschee, 1 Knaben- u. Mädchenmekteb. 1 Elementarschule und 1 moslimische Mädchenschule. Hrvatska kreditna banka i štedionica, Aktiengesellschaft, Serbische Bank; Sparkassa; freiwillige Feuerwehr. Städtische Wasserleitung aus artesischen Brunnen. Gasbeleuchtung der Stadt.

Pflaumen- und Schweinehandel. Wichtigster Grenzpunkt des Landes, große eiserne Brücke über die Save, Marmormonument als Erinnerung an den Tag, an dem Seine Majestät bosnischen Boden betreten hat. Endpunkt der königl. ung. Staatsbahnen. Beginn der schmalspurigen bosn.-herceg. Staatsbahnen. Neuer (1897) prächtiger Bahnhof im orientalischen Stile. Von letzterem 1/4 Stunde entfernt große Petroleumraffinerie der Aktiengesellschaft „Danica“. Chemische Industrie. Agentie der Donau-Dampfschiffahrts - Gesellschaft. Spiritus-Reservoir von Fischls Söhne. Jahrmärkte am 2., 3. und 4. August, dann 16., 17. und 18. September jährlich; Wochenmarkt jeden Freitag.

Опћинско вијеће: Грегор Потушек. Подначелник: Ерговић Мијо. Заступници: Потушек Грегор, Меркадић Мавро, Леополд Голоц, Сејдић Х. Смајо, Милушић Стипо, Неделко Нинковић, Соколовић Јакша. Почасни грађани: Кукуљевић Милутин, пл., др., Фаифалик Антон, др. Владо Дурић, Биљежник: Чавка Милан. Котарски лијечник: Хас Бертхолд, др.

Općinsko vijeće — Gemeinderat: Načelnik — Bürgerm. Gregor Potušek. Podnačelnik — Vizebürgm. Ergović Mijo. Zastupnici — Gem. R.: Potušek Gregor, Merkadić Mavro, Golotz Leopold, Pašaga H. Zulfić, Jovanović Jovo, Milušić Stipo, Sejdić H. Smajo, Jakša Sokolović, Nedelko Ninković. Poč. gragjani — Ehrenbürger. Dr. Milutin v. Kukuljević, Dr. Anton Feifalik. Vlado Durić. Bilježnik — Stadtnotar Milan Čavka. Kot. liječnik — Bezirksarzt. Dr. Berthold Haas.

Опћ. финанције 1913.: потреба 56.520 К, покриће 56.260 К, опћински иметак по прилици 350.000 К.

Жељезничка рестаурација: Грегор Потушек.

Хотел: Стјепан Вичић „Хотел жељ. станица“ са 8 соба. Антон Крајц, „К аустријском цару“, 20 соба за путнике.

„Даница“, босанско д. д. за фабрикацију минералних уљених продуката и кемикалија.

Гвожђарија (на велико и на мало): Брунер и др.

Филијала трговачке шпедиционе фирме: Бесаровић, Шахинагић и Салом.

Агентура: Алфред Голдбергер.
Отпремник: Редлих Хенрик.
Трафика и папирница: Драгутин Милетић.

Opć. financije 1913: potreba 56.520 K, pokriće 56.260 K, općinski imutak po pr. 350.000 K.

Željeznička restauracija: Potušek Gregor.

Hôtel: Stjepan Vičić „Hotel želj. stanica“ sa 8 soba, Anton Kreutz „K austrijskom caru“, 20 soba za putnike.

„Danica“, bos. d. d. za fabrikaciju miner. uljenih produkata i kemikalija.

Gvožđarija (na veliko i na malo): Brunner & Comp.

Filijala trgov. špedicijone firme: Besarović, Šahinagić i Salom.

Agentura: Alfred Goldberger.
Otpremnik: Redlich Henrik.
Trafika i papirnica: Dragutin Miletić.

Gemeindefinanzen 1913: Erfordernis 56.520 K, Bedeckung 56.260 K. Gemeindevermögen zirka 350.000 K.

Bahnhofrestaurat.: Potušek Gregor.

Hotel: Stjepan Vičić „Hotel Bahnhof“ mit 8, Anton Kreutz „Kaiser von Österreich“, 20 Passagierzimmer.

Danica, bosn. Mineralölprodukten- und Chemikalien-Fabriks-Aktiengesellschaft 1896.

Eisenwarenhandlung (en gros & en detail): Brunner & Komp.

Filiale der Kaufmännischen Speditionsfirma: Besarović, Šahinagić und Salom.

Agentur: Alfred Goldberger.
Spediteur: Redlich Heinrich.
Trafik und Papierhandlung: Dragutin Miletić.

Знатније трговачке фирме: Јосиф Брезина, Хафиз Мехмед Хоџић, Перо Костић, Алекса Бурејковић, Симон Дајч, Јуда Песах, Нафталија Песах, Вилхелм Голдштајн наслед.. В. Јовановић, Мујо Ерговић, драгуљар. Атиф Х. Сејдић ист. базар.

Znatnije trgov. firme — Hervorragende Handelsfirmen: Pero Kostić, Alexa Burejković, Simon Deutsch, Juda Pesach, Naftalie Pesach, Daniel Pesach, Wilhelm Goldstein Nachfolger, V. Jovanović, Mijo Ergović, Juwelier, Atif H. Sejdić, orient. Bazar.

Popis abonenata javne telefonske mreže u Bos. Brodu. | **Попис абонената јавне телефонске мреже у Бос. Броду.** | **Abonnentenverzeichnis des öffentl. Telephonnetzes Bosn. Brod.**

Abonentovo — Des Abonnenten	
Br. Nr.	ime — Name
2	Telefonska centrala. — Telephonzentrale.
3*	Rafinerija petroleja. — Danica. — Petroleumraffinerie.
4*	Željeznički ured. — B.-h. Bahnamt.
5*	Brunner & Comp.
6*	Trgov. i transportno d. dr. — Handels- & Transport-Akt. Ges. *(a, b, c)*.
7/*a*	Nadzorništvo straže sigurnosti. — Polizeiinspektion.
7/*b*	Kotar. ispostava. — Bezirksexpositur.
7/*c*	Gradska vaga. — Brückenwage.
8*	Karlo Miletić.
9	Općinski ured. — Gemeindeamt.
11*	B.-h. tovarna blagajna. — Bosn.-herc. Frachtenkassa.
12*	Agencija dunav. parobrod. društva. — Donau-Dampfschiffahrtsagentie.

Abonentovo — Des Abonnenten	
Br. Nr.	ime — Name
13*	Ergović Mijo.
14*	Hrv. banka i štedionica. — Kroat. Bank und Sparkassa & Vorschußgenossenschaft.
15*	Deutsch Simon.
16*	Prometni ured kr. ug. drž. željeznica. — Verkehrskanzlei der kgl. ung. Staatsbahnen.
17	Reservoir špirita. — M. Fischl's Söhne. — Spiritusreservoir.
20*	Kostić Pero trgovac. — Kaufmann.
21	V. Jovanović.
22	Srpska banka i štedionica — Serbische Bank u. Sparkasse.
23	Alfred Goldberger.

*) Članovi interurbanog telefonskog saobraćaja sa Slav. Brodom. — *) Teilnehmer am interurbanen Telephonverkehr mit Slav. Brod.

Брадина.

(Кот. Коњиц, окр. Мостар.)

312 срп.-прав., 73 кат., 7 мусл. становника.

Лежи на јужној стрмини Иван планине, на главној цести Сарајево—Мостар, удаљена 13 *км* од Коњица. Пилана фирме Ф. Конињаро.

У Брадини је било љетовалиште другог босанског краља Дабише.

Трговачка фирма: Гашпар Иванчић.

Bradina.

(Kot. Konjic — okr. Mostar.)

312 srp. prav., 73 kat., 7 musl. stanovnika.

Leži na južnoj strmini Ivan planine, na glavnoj cesti Sarajevo—Mostar, udaljena 13 *km* od Konjica. Pilana tvrtke F: Conigliaro.

U Bradini je bilo ljetovalište drugog bosanskog kralja Dabiše.

Trgovačka tvrtka Gašpar Ivančić.

Bradina.

(Bez. Konjic — Kr. Mostar.)

312 serb.-orth., 73 kath, 7 muh. Einwohner.

Am südlichen Hange der Ivan planina, an der Hauptstraße Sarajevo-Mostar gelegen, 13 *km* von Konjic entfernt. E. Sägewerk der Firma F. Conigliaro.

In Bradina hatte der zweite bosnische König Dabiša seinen Sommersitz.

Handelsfirma: Gaspar Ivančić, Bradina.

Брчко (Брчка).

Орг. град. општина.

(Кот. Брчко, окр. Тузла.)

Брчко лежи на десној обали Саве, имаде 6506 становника (3150 мусл., 1749 срп.-прав., 1382 кат., 183 јевр. и 42 еванг.). Има по један кот. уред, кот. суд, војно постајно заповједништво, заповједништво оружн. вода и постаје, одјел финанц. страже, агенцију дунав. пароброд. друштва, ☙ и Т., тргов. школу, 3 народне основне школе, 4 мектеба, мектебиштидаију. Самостан часних сестара са 1 пучком и 1 вишом дјевојачком школом. У Брчком је добровољно ватрогасно друштво те још ова друштва: муслиманска читаоница, српска читаоница, „Српски соко“, Српско црквено пјев. друштво „Вијенац“, Хрватско пјев. друштво „Хрват“, „Хрватски Сокол“, подружница хрватског друштва „Напредак“. Друштво „Ислахијет“; јеврејска школа Град. палача (општина) модерно сагра-

Brčko (Brčka).

Org. grad. općina.

(Kot. Brčko — okr. Tuzla.)

Brčko leži na desnoj obali Save, imade 6506 stanov. (3150 musl., 1749 srp. prav., 1382 kat., 183 jevr., i 42 evang.). Ima po jedan kot. ured, kot. sud, vojno postajno zapovjedništvo, zapovjedništvo oružn. voda i postaje, odjel financ. straže, agenciju dunav. parobrod. društva, ☙ i T., trgov. školu, 3 narod. osnovne škole, 4 mekteba, mektebiptidaiju. Samostan časn. sestara sa 1 pučkom i 1 viš. djev. školom. U Brčkom je dobrov. vatrog. društvo te još ova društva: Musl. čitaonica, srpska čitaonica „Srpski soko“, srpsko crkv. pjev. društvo „Vijenac“, Hrvatsko pjev. društvo „Hrvat“, „Hrvat. Sokol“, podružnica hrvat. „Napretka“. Društvo „Islahijet“; jevrejska škola. Grad. palača (općina) moderno sagradjena u prizemnom katu stoji pod kiriju kotarski sud. — 1 grad.

Brčka.

Organis. Stadtgem.

(Bez. Brčko — Kr. Tuzla.)

Brčka liegt am rechten Saveufer und zählt 6506 Einw. (3150 Muh., 1749 Orth., 1382 Katholiken, 183 Israeliten und 42 Evang.). Sitz je eines Bezirksamtes, Bezirksgerichtes, eines Militärstationskommandos, Gendarmeriezugs- u. Postenkommandos, Finanzwachabteilung, einer Agentie der Donau - Dampfschiffahrtsgesellschaft, eines ☙ u. T., Handelsschule, 3 Elementarschulen, 4 Mektebs, Mektebiptidaija. Kloster der barmh. Schwestern mit je 1 Elementar- und höheren Mädchenschule. Brčka hat einen freiwilligen Feuerwehrverein, ferner nachstehende Vereine: muh. Leseverein, serb. Leseverein, serb. Turnverein „Srpski soko“, serb. Kirchengesangsverein „Vienac“, kroat. Gesangsverein „Hrvat“. Turnverein: „Sokol“. Sektion des kroat. Vereines „Napredak“ für

дјена у приземном кату стоји под кирију котарски суд. — 1 Град. нова, 1 стара болница и град. електрана. Узорна башћа у површ. 41.250 *м²*. 2 главне пијаце за храну и шљиве добро уредјене. Ткаоница ћилима. С. г. т. 10° Ц., м. в. 96 *м*. Угодни излети: Мајевица планина и Маоча. Марвена пијаца модерно уређена.

Као крајну точку вицинале жељезнице Винковци — Гуња — Брчко спаја град са славонском савском обалом 840 *м* дуги мост. Брчко је важно као главно стовариште босанске трговине шљивом, која земљи уноси више милијуна круна; имаде надаље Српску тргов. банку д. д., те филијалу прив. зем. банке за Б. и Х., затим Муслиманску банку д. д., филијалу аграрне комерцијал. банке и Хрватску банку. Тједни сајам понедељником, знатан извоз стоке у монархији; годишњи вашари 24. јуна и 4. октобра. Од децембра 1908. имаде Брчко електрично осветљење.

Народни заступници котара Брчко: Х. Салих Кучукалић и Стојан Стојчевић.

nova, 1 stara bolnica i grad. elektrana. Uzorna bašća u površimi 41.250 *m²*. 2 glavne pijace za hranu i šljive dobro uredjene. Tkaonica ćilima. S. g. t. 11° C., m. v. 96 *m*. Ugodni izleti: Majevica planina i Maoča. Marvena pijaca moderno uregjena.

Kao krajnu točku vicin. željeznice Vinkovci—Gunja—Brčko spaja grad sa slavon. savskom obalom 840 *m* dugi most. Brčko je važno kao glavno stovarište bos. trgovine šljivom, koja zemlji unosi svake godine više miljuna kruna, imade nadalje srpsku trgov. banku, d. d., te filijalu priv. zem. banke za B. i H., zatim Muslimansku banku, d. d., fiilialu agrarne komerc. banke i Hrvatsku bankm. Tjedni sajam ponedjelnikom, znatan izvoz stoke u monarhiju; god. vašari 24. juna, 4. oktobra. Od decembra 1908. imade Brčko električno osvetljenje.

Narodni zastupnici kotara Brčko: H. Salih Kučukalić i Stojan Stojčević.

Unterbringung armer Kinder in verschiedenen Gewerbe- und Handelszweigen. Verein „Islahijet". — Israelitische Schule. M. J. T. 11° C., M. H. 96 *m*. Lohnende Ausflüge: Die Majevica Planina und Maoča. Die Gemeinde besitzt ein modern erbautes Rathaus, in welchem unter anderem auch das Bezirksgericht gegen Miete untergebracht ist; ein altes und ein neues städtisches Krankenhaus, ein Elektrizitätswerk etc., einen Mustergarten im Ausmaße von 41.250 *m²* mit Gärtnerwohnhaus. 1 Teppichfabrik. Modern eingerichteter Viehmarkt.

Als Endpunkt der Vizinalbahn Vinkovci—Gunja—Brčko ist die Stadt mit dem slawon. Saveufer durch eine 840 *m* lange Brücke verbunden. Brčko ist wichtig als Hauptstapelplatz des bosnischen Pflaumenhandels, der dem Lande jährlich viele Millionen Kronen einbringt; es besitzt ferner eine serb. kommerzielle Bank-Aktiengesellschaft und eine Filiale der priv. Landesbank für Bosnien und Hercegovina, eine Filiale der privilegierten Agrar- und Kommerzialbank für B. - H. Muslim. Bank (Aktiengesellschaft). Kroat. Bank. — Pflaumenkonservenfabrik: Gebrüder Weiss. Jahrmärkte am 24. Juni und 4. Oktober; Wochenmarkt jeden Montag, mit bedeutendem Viehexport nach der Monarchie. Seit Dezember 1908 hat Brčko elektrische Beleuchtung.

Landtagsabgeordnete des Bezirkes Brčko: H. Salih Kučukalić und Stojan Stojčević.

Зачасни грађани: Витез нл. Вуковић, Витез нл. Беркс, нл. Квашај, Др. Докузовић. Дворски савјетници: Фридрих Фоглар, Максо нл. Ђурковић.

Општинско вијеће: Начелник: Кучукалић Мехмедага. Подначелник: Божићковић Тане. Заступници: Салихбеговић Хусеинбег, Џиндић Ибрахимага, Кучукалић Ибрахим, Ђорђо Прњатовић, Бобаревић Ђорђо, Канарџић Мехмед, Илишевић Маријан, Ељдуновић Лука, Каблиновић Божо, Камењошевић Иво, Вајл Јакоб. Биљежник: Зељковић Осман Хафиз. Општински благајник: Јанчић Јефто. Општински канцелиста: Зембић Никола. Градски баштован: Шмид Јохан. Контролор опћ. даћа: Касим Имамовић.

Začasni gragjani — Ehrenbürger. Vitez pl. Vuković, vitez pl. Berks, pl. Kvassay, Dr. Dokuzović. Dvorski savjetnici — Hofräte: Friedrich Foglar, Maks pl. Gjurković.

Općinsko vijeće — Gemeinderat: Načelnik — Bürgerm. Kučukalić Mehmedaga. Podnačelnik — Vizebürgm. Božićković Tane. Zastupnici — Gem. R. Salihbegović Hasnibeg, Džindić Ibrahimaga, Gjorgjo Prnjatović, Bobarević Gjorgjo, Kantardžić Mehmed, Kučukalić Ibrahim, Ilišević Marijan, Eljdupović Luka, Kablinović Božo, Kamenjošević Ivo, Weil Jakob. Bilježnik — Gemeindenotär. Osman Hafiz Zeljković. Opć. blagajnik — Gemeindekassier. Jančić Jefto. Opć. inžinir — Gemeindeingenieur. Dušan Stjepanović. Opć. kancelista — Gemeindekanzlist. Nikola Zembić. Grad. baštovan — Stadtgärtner. Johann Schmidt. Kontrolor opć. daća — Gemeindegefällskontrollor: Kasim Imamović.

Општинско стање:

Концем 1913. непокретног иметка 726.093 К, примици 254.707 К 63 х, издаци 240.742 К 23 х, дугови исплаћени. Градска општина троши и то: Потпора сиромасима К 4000; год. стипендије 7700; одијело сиромаш. ученика 750, принос школама 30.000 К.

Općinsko stanje.

Koncem 1913. nepokretnog imutka 726.093 K, primici 254.707 K 63 h, izdaci 240.742 K 23 h, dugovi isplaćeni. Gradska općina troši i to: Potpora siromasima K 4000; god. stipendije 7700; odijelo sirom. učenika 750; prinos školama K 30.000.

Gemeindewesen.

Ende 1913 unbewegliches Vermögen 726.093, Einnahm. 254.707 K 63 h, Ausgaben 240.742 K 23 h, Schuldenstand getilgt. Voranschlag pro 1913: Einnahmen K 203.200, Ausgaben K 202.042. Die Gemeinde widmet jährlich für Arme K 4000; Stipendien 7700; Bekleidung armer Schüler 750; für Schulen K 30.000.

Адвокати: Др. Алберт Харсани, Др. Милан Х. Ристић, Др. Амброз Дразић и Др. Анте Цебало.

Градски лијечници: Др. Александар Бабић и Др. Абдулахбег Буквица.

Хотели: „Посавина“, баштиника Алилаге Кучукалића, 30, „К цару аустријанскоме“ срп. прав. црквене општине, 7, Хотел Марије Кохове, 5 путних соба, Хотел „Оријент“.

Знаменитије трговачке и експортне фирме: Српска трговачка банка, д. д., Муслиманска банка, д. д. (сравни VI. одсјек ове књиге!), филијала Прив. аграрне банке, Браћа Вајс (сребрна медаља свјетске изложбе у Паризу 1900.), Ибрага Кучукалић (сребрна медаља свјетске изложбе у Паризу 1900.), Стеван Ковачевић (сребрна медаља свјетске изложме у Паризу 1900.). Браћа Бобаревић, Браћа Џиндић, Митар Колаковић, Васо Колаковић, Коста Нешковић, Браћа Х. Егрић, Стево Цвјетковић, М. Х. Мехметагић, М. Х. Сломић, Ејуб Нишић, Х. М. Х. Ибрахимовић, кожарна, Браћа Новалић, Саво Человић, Марјан Илишевић, Мехмед Кантарџић, трговина дрва, С. Климпл, Јефто Костић, Фехимбег Заимовић, Јакоб Вајл, Браћа Требинчевић, Хаџи Мула Ахмед Едхемовић.

Штампарија, књиговезница, папирница и трговина музикалија: Едуард Сор.

Advokati: Dr. Albert Harsany, Dr. Milan H. Ristić, Dr. Ambroz Drazić i Dr. Ante Ceballo.

Gradski liječnici: Dr. Aleksandar Babić i Dr. Abdullahbeg Bukvica.

Hoteli: „Posavina“ baštinikâ Alijage Kučukalića, 30, „K caru austrijanskome“ srp. prav. crkv. općine, 7, Hotel Marije Koch-ove, 5 putn. soba. Hotel „Orient“.

Znamenitije trg. i eksportne firme: Srpska trgov. banka, d. d., u Brčkom. Muslimanska banka, d. d. (sr. VI. odsjek ove knjige). Filijala priv. agrarne banke. Braća Weiß (srebrena medalja svjetske izložbe u Parizu 1900). Ibraga Kučukalić (srebrena medalja pariške svjetske izložbe 1900). Stevan Kovačević (srebr. medalja svj. izl. u Parizu 1900). Braća Bobarević, Braća Džindić. Mitar Kolaković. Vaso Kolaković. Kosta Nešković. Braća H. Egrić. Stevo Cvjetković. M. H. Mehmedagić, M. H. Slomić, Ejub Nišić, H. M. H. Ibrahimović, kožarna, Braća Novalić, Savo Čelović, Marjan Ilišević, Mehmed Kantardžić, trgovina drva, S. Klimpl, Jefto Kostić, Fehimbeg Zaimović, Jakob Weil, Braća Trebinčević, Hadži Mula Ahmed Edhemović.

Štamparija i knjigoveznica, papirnica i trgov. muzikalija: Eduard Sohr.

Advokaten: Albert Harsany, Dr. Milan H. Ristić, Dr. Ambroz Drazić und Dr. Ante Cebalo.

Stadtärzte: Dr. Alexander Babić und Dr. Abdulahbeg Bukvica.

Hotel Posavina der Erben des Aliaga Kučukalić, 30; Kaiser von Österreich der serb.-orth. Kirchengemeinde, 7; Hotel Maria Koch, 5 Passagierzimmer; Hotel Orient.

Hervorragende Handels- und Exportfirmen: Serb. Kommerzialbank (Aktiengesellschaft) in Brčka, muslim. Bank (Aktiengesellschaft), vide VI. Abschnitt dieses Buches; Filiale der priv. Landesbank, Filiale der priv. Agrarbank, Gebrüder Weiß (Silberne Medaille der Pariser Weltausstellung 1900), Ibraga Kučukalić (Silberne Medaille der Pariser Weltausstellung 1900), Stevan Kovačević (Silberne Medaille der Pariser Weltausstellung 1900), Braća Bobarevič, Braća Džindić, Mitar Kolaković, Vaso Kolaković, Kosta Nešković, Braća H. Egrić, Stevo Cvjetković, M. H. Mehmedagić, M. H. Slomić, Ejub Nišić, H. M. H. Ibrahimović, Gärberei, Braća Novalić, Savo Čelović, Marjan Ilišević, Mehmed Kantardžić, Holzhändler, S. Klimpl, Jefto Kostić, Fehimbeg Zaimović, Jakob Weil, Braća Trebinčević, Hadži Mula Ahmed Edhemović.

Buchdruckerei und Buchbinderei, Papier- und Musikalienhandlung: Eduard Sohr.

Popis abonenata javne telefonske mreže u Brčkom.

Попис абонената јавне телефонске мреже у Брчком.

Abonnentenverzeichnis des öffentl. Telephonnetzes Brčko.

Br. Nr.	Abonentovo ime — Name des Abonnenten
1	Telefonska centrala. — Telephonzentrale.
2*	Braća Weiß, tvornica konzerva. — Brüder Weiß. Konservenfabrik.
3*	Kučukalić Alija.
4*	Filijala priv. zem. banke. — Filiale der priv. Landesbank.
5*	„Posavina“ — Agentur — Hotel.
6*	Naschitz Markus.
7	Kotarski ured. — Bezirksamt.
8	Dr. Babić.
9/*a*	Općinski ured, straža sigurnosti. — Gemeindeamt, Polizeiwache.
9/*b*	Općinska bolnica. — Gemeindespital.
9/*c*	Općinska gostiona. Tržno nadzorništvo. — Gemeindegasthaus. Marktkontrolle.
10	Priv. zem. banka. Tvornica. — Priv. Landesbank. Fabrik.
11	Kučukalić H. Salihaga (mlin — Mühle).
12*	Srpska banka — Serbische Bank (Telegrammadresse: Srbanka).
13*	Kučukalić Ibrahim, trgovac. — Kaufmann.
14*	Braća Bobarević — Brüder.
15*	Kovačević Stefan.
16*	Weil Jakob.
17*	Islamska banka. — Islamitische Bank.
18*	Filijala privil. zem. banke „bankovno odjeljenje“. — Landesbankfiliale „Bankabteilung“.
19	Ljekarnik — Gustav Proche — Apotheker.
21	Klimpel Simon.
24	Privil. agrarna i komercijalna banka. — Privil. Agrar- und Kommerzialbank.
25	Gendarm.-Zugskommando. — Žen. vod. zapovj.
26	Tanasić Jovo Kaufmann. — Trgovac.
27	Dr. Hadži Risto, Advokat.
28	Dr. Albert Harsany, Advokat.
29	Finanzwache. — Financ. straža.
30	Bürgermeister. — Načelnik.
31	Ćelović Savo.
32	Landesbankfiliale, Direktor Hoffmann.
33	Musl. banka (Warenabteilung).
34	Dr. Cziner.
35	Kasim M. Ibrahimović.
36/*a*	Agr. banka (robni odjel).
36/*b*	Agr. banka (ctivaža).
38	Sohr Eduard.
39	Greifenstein Konrad.
40	Zaimović Fehimbeg.
41	D. D. G., agencija.

Бреза.

(Кот. Високо — окр. Сарајево.)

Жељезничка станица и поштанско отпремништво Бреза, прво Сутјешчица. Зем. ерар. мрки угљеник, запосл̀ује 400 радника, производи 1,100.000 кв., 31 *км* удаљена од Сарајева, а од Подлугови 6 *км*. Основна школа и гостиона угљеника.

Брезово поље.

Организ. сеоска општина.

(Кот. Брчко — окр. Тузла.)

5929 станов., 1 џамија, 1 мектеб, оружничка постаја, општа народна основна школа.

Мјесто је насељено муслиманским исељеницима из Србије а зваше се такођер и Азизије по султану Абдул Азизу.

У зими се становништво бави са прављењем лаких кола, која су у читавој земљи на гласу. Годишњи вашар је на 19. аугуста. Тједни сајам недељом.

Општинско вијеће. Начелник: Ибрахим Хусо хаџи М., ✠. Подначелник: Лазар Симихић, 24 општинска заступника. Општински биљежник: Младен Терзић.

Бријесница.

(Кот. Грачаница — окр. Тузла.)

1001 мусл. становн. Лежи на друму Грачаница — Добој, од Грачанице 10 *км* далеко. 1 мектеб-иптидаија, 3 мектеба, 2 џамије.

Бродац.

Сеоска општина.

(Кот. Бјелина — окр. Тузла.)

Лежи у долини Саве и има 1906 искључиво срп. прав. станов. Основна школа. Срп. прав. основна женска школа. Срп. прав. парох. уред. Најближа ☜ и Б. и паробродарска станица Б. Рача. Железничка станица Слав. Рача, отпремништво поште и вод пограничних ловаца. Ратарство и марвогојство, нарочито свињогојство. Трговина воћем.

Breza.

(Kot. Visoko — okr. Sarajevo.)

Željeznička stanica i poštansko otpremništvo Breza, prvo Sutješčica. Zem. erar. mrki ugljenik, zaposluje 400 radnika, proizvodi 1,100.000 *q*, 31 *km* udaljena od Sarajeva, a od Podlugovi 6 *km*. Osnovna škola i gostiona ugljenika.

Brezovopolje.

Organiz. seoska općina.

(Kot. Brčko — okr. Tuzla.)

5929 stanov., 1 džamija, 1 mekteb, oružnička postaja, opća narodna osnovna škola.

Mjesto je naseljeno muslimanskim iseljenicima iz Srbije a zvaše se takodjer i Azizije po sultanu Abdul Azizu.

U zimi se stanovništvo bavi sa pravljenjem lakih kolâ, koja su u čitavoj zemlji na glasu. Godišnji vašar je na 19. augusta. Tjedni sajam nedeljom.

Općinsko vijeće. Načelnik: Ibrahimović Huso Hadži M., ✠. Podnačelnik: Lazar Simihić, 24 općinska zastupnika, općinski bilježnik: Mladen Terzić.

Brijesnica.

(Kot. Gračanica — okr. Tuzla.)

1001 musl. stanovn. Leži na drumu Gračanica — Doboj, od Gračanice 10 *km* daleko. 1 mekteb-iptidaija, 3 mekteba, 2 džamije.

Brodac.

Seoska općina.

(Kot. Bjelina — okr. Tuzla.)

Leži u dolini Save i ima 1906 isključivo srp. prav. stanov. Osnovna škola. Srp. prav. osnovna ženska škola. Srp. prav. paroh. ured. Najbliža ☜ i brz., parobrodarska stanica B. Rača. Željez. stanica Slav. Rača, otpremništvo pošte i vod pograničnih lovaca. Ratarstvo i marvogojstvo, naročito svinjogojstvo. Trgovina voćem.

Breza.

(Bez. Visoko — Kr. Sarajevo.)

Eisenbahnstation und Postablage Breza, früher Sutješčica. Landesärarisches Braunkohlenwerk, Belegschaft 400 Mann, 1,100.000 *q* Produktion (vide VII. Absch. d. B.); von Sarajevo 31 *km*, von Podlugovi 6 *km* entfernt. Elementarschule. Werksgasthaus.

Brezovopolje.

Organ. Landgem.

(Bez. Brčko — Kr. Tuzla.)

5929 Einw., 1 Moschee, 1 Mekteb, Gend.-Postenkommando, allgem. Elementarschule.

Der Ort wurde von muhamedanischen Auswanderern aus Serbien besiedelt und hieß auch Azizije nach Sultan Abdul Aziz.

Die Landbevölkerung befaßt sich im Winter mit der Erzeugung besonders leichter Wagen, die im Lande berühmt sind. Jahrmarkt 19. August. Wochenmarkt jeden Sonntag.

Gemeinderat.

Bürgerm.: Ibrahimović Huso Hadži M., ✠, Vizebürgerm. Lazar Simihić, 24 Gemeinderatsmitgl, Gemeindenotar Mladen Terzić.

Brijesnica.

(Bez. Gračanica — Kr. Tuzla.)

1001 musl. Einwohner. Liegt an der Straße Gračanica—Doboj von Gračanica 10 *km* entfernt. 1 Mekteb-Ibtidajija, 3 Mekteb, 2 Moscheen.

Brodac.

Landgem.

(Bez. Bjelina — Kr. Tuzla.)

Liegt in der Saveebene und hat 1461 fast ausschließlich orth. Einw. Elementarschule; serb.-orth. Elementar-Mädchenschule; serb.-orth. Pfarramt. Nächste ☜ u. T. und Schiffsstation B. Rača, Bahnstation Slav. Rača. Postablage. Grenzjägerzug. Ackerbau und Viehzucht, namentlich Schweinezucht; Obsthandel.

Општинско вијеће. Начелник: Ђоко Рацановић. Подначелник: Живан Митровић. Општински вијећници: Стјепан Шкорић, Спасоје Шкорић, Милан Мојић, Михајло Маринковић, Ђоко Божић, Јован Шарић, Станко Панић, Радо Крстић, Перо Пејић, Ранко Рафаиловић, Ђоко Томанић, Цвјетин Матић, Стеван Божић, Симо Малић, Марко Секулић, Михајло Остојић, Рајко Максимовић, Милан Матић, Јоцо Ранкић, Ђоко Рончевић, Перо Вујић,

Općinsko vijeće — Gemeinderat. Načelnik — Bürgerm.: Gjoko Rocanović. Podnačelnik — Vizebürgerm.: Živan Mitrović. Općinski vijećnici — Gem. R.: Stjepan Škorić, Spasoje Škorić, Milan Mojić, Mihajlo Marinković, Gjoko Božić, Jovan Šarić, Stanko Panić, Rado Krstić, Pero Pejić, Ranko Rafailović, Gjoko Tomanić, Cvijetin Matić, Stevan Božić, Simo Malić, Marko Sekulić, Mihajlo Ostojić, Rajko Maksimović, Milan Matić

Ђојо Божић, Станко Костић, Андрија Ристић, Ико Гајић, Никола Постић, Јово Јовановић, Ранко Мирковић, Дико Стокић, Лазо Ошаповић, Перо Ринтић, Ђоко Божић. Биљежник: Стојан Гавриловић.

Joco Rankić, Gjoko Rončević, Pero Vujić, Gjojo Božić, Stanko Kostić, Andrija Ristić, Iko Gajić, Nikola Postić, Jovo Jovanović, Ranko Mirkanović, Diko Stokić, Lazo Ošapović, Pero Rintić, Gjoko Božić. Bilježnik — Gemeindenotär: Stojan Gavrilović.

Будимлић Јапра.

(Кот. Санскимост — окр. Бихаћ.)

Орг. општина састојећи се од 12 села и то: Будимлић-Јапра са 392 срп.-пр. и 317 мусл. Целе са 144 срп.-пр. и 2 мусл., Дуге Њиве са 113 срп.-пр., Халиловци са 191 срп.-пр. и 101 мусл., Мала Рнишка са 641 срп.-пр., Јохо-вица са 287 срп.-пр. и Марим са 191 срп.-пр. станов. Оружничка по-стаја. Општа народна основна школа. Српско прав. црква. Мектеб. Лежи на потоку Јапри. 3 *км* удаљено мјесто Халиловци са наслагама азбеста. 30 *км* од Санског моста, 35 *км* од Бос. Новог. Величанствен положај. Издашан лов на зечеве.

Budimlić Japra.

(Kot. Sanskimost — okr. Bihać.)

Org. općina sastojeći se od 12 sela, i to: Budimlić-Japra sa 392 srp.-pr. i 317 musl., Cele sa 144 srp.-pr. i 2 musl., Duge Njive sa 113 srp.-pr., Halilovci sa 191 srp.-pr. i 101 musl., Mala Rniška sa 641 srp.-pr., Johovica sa 287 i Marim sa 191 srp.-pr. stanov. Oružnička postaja. Opća narodna osnovna škola. Srpsko prav. crkva. Mekteb. Leži na potoku Japri. 3 *km* udaljeno mjesto Halilovci sa naslagama azbesta. 30 *km* od Sanskogmosta, 35 *km* od Bos. Novog. Veličanstven položaj. Izdašan lov na zečeve.

Budimlić Japra.

(Bez. Sanskimost — Kr. Bihać.)

Org. Landgemeinde bestehend aus 12 Ortschaften, u. zw.: Budimlić-Japra mit 392 s.-o., 317 isl., Cele mit 144 s.-o., 2 isl., Duge Njive mit 113 s.-o., Halilovci mit 191 s.-o., 101 isl., Mala Rniška mit 641 s.-o., Johovica mit 287 s.-o., Marini mit 191 s.-o., Slatina mit 229 s.-o., Zenkovići mit 89 s.-o., 160 isl., Mrkalje mit 273 s.-o., Hadrovci mit 161 s.-o., 5 isl., Kozin mit 242 s.-o. Einw. Gendarm.-Posten. Allg. Elem. Schule. S.-o. Kirche. Mekteb. Budimlić Japra am Japrabache; 3 *km* weit der Ort Halilovci mit Asbestlagern; 30 *km* von Sanskimost; 35 *km* von Bos. Novi. Prachtvolle Lage. Ausgiebige Hasenjagd.

Бугојно.

Организ. градска општина.

(Кот. Бугојно — окр. Травник.)

1942 станов. Котарски уред. Котарски суд. Баждарница за бачве. Железничка станица. Оружничко водно заповједништво. Оружничка постаја. ☜ и бр., раздјел финанц. страже. Општински уред. Општински амбулаторије. Љекарна. Котарско вијеће. Котарска пољопривредна задруга. Котарски житни хамбар. 4 народне осн. школе. 3 читаонице. Гор. Вакуф 18 *км*, Дол. Вакуф 12 *км*, Купреш 27 *км*, Травник 48 *км*, Јајце 47·5 *км*, Ливно 75 *км*, Прозор 43 *км* удаљен. С. г. т. 8·3° Ц.

Главно занимање мјесног становништва јест ратарство.

Марвогојство се подиже и шири мелталском пасмином, нарочито у околишу кот. испоставе Купрес, који је својим наравним положајем за поменуту пасмину особито прикладан и служи већ за добаву добрих крижанаца за неке котареве у земљи.

Bugojno.

Organiz. gradska općina.

(Kot. Bugojno — okr. Travnik.)

1942 stanov. Kotarski ured. Kotarski sud. Baždarnica za bačve. Željeznička stanica. Oružničko vodno zapovjedništvo. Oružnička postaja. ☜ i brz., Razdjel financ. straže. Općinski ured. Općinski ambulatorij. Ljekarna. Kotarsko vijeće. Kotarska poljoprivredna zadruga. Kotarski žitni hambar. 4 narodne osnovne škole. 3. čitaonice. Gor. Vakuf 18 *km*, Dol. Vakuf 12 *km*, Kupreš 27 *km*, Travnik 48 km, Jajce 47·5 *km*. Livno 75 *km*. Prozor 43 *km* udaljen. S. g. t. 8·3° C.

Glavno zanimanje mjesnog stanovništva jest ratarstvo

Marvogojstvo se podiže i širi mölltalskom pasminom, naročito u okolišu kot. ispostave Kupres, koji je svojim naravnim položajem za pomenutu pasminu osobito prikladan i služi već za dobavu dobrih križanacâ za neke kotareve u zemlji.

Bugojno.

Organis. Stadtgem.

(Bez. Bugojno — Kr. Travnik.)

1942 Einw., Bezirksamt, Bezirksgericht, Faßeichstätte, Eisenbahnstation, Gendarm. - Zugskommando, Gendarm.-Postenkommando, ☜ u. T., Finanzwachabt., Gemeindeamt, Gemeindeambulatorium, Apoth., Bezirksrat, Stiz der landw. Bezirksgenossenschaft, Bez.-Getreidespeicher, 3 Elem. Volkssch., 4 Lesevereine, Gor. Vakuf 18 *km*, Dol. Vakuf 12 *km*, Kupreš 27 *km*, Travnik 48 *km*, Jajce 47·5 *km*, Livno 75 *km*, Prozor 43 *km* entfernt. M. J. T. 8·3° C.

Hauptbeschäftigung der Ortsbewohner ist Ackerbau.

Die Viehzucht hebt sich durch die Verbreitung des Mölltaler Schlages speziell im Expositurbereiche Kupres, welches vermöge seiner natürlichen Lage dem erwähnten Viehschlage besonders zusagt und bereits als Bezugsquelle gut gelungener Kreuzungsprodukte für einige Bezirke des Landes von Bedeutung ist.

Земљишна производња котара изнаша пшенице 1,576.110 ока = 266.000 К, јечма 5,232.700 ока = 700.000 К, зоби 50.000 ока = 4.500 К, ражи 226.380 ока = 28.600 К, мјешанца 1,655.710 ока = 140.000 К, проса 405.000 ока = 33.000 К, кукуруза 1,271.290 ока = 166.000 К, хеље 522.600 ока = 48.000 К, сијена 12,600.000 ока = 400.000 К, шљива 900.000 ока = 54.400 К, крушака

Zemljišna proizvodnja kotara iznaša pšenice 1,576.110 ok = 266.000 K, ječma 5,232.700 oka = 700.000 K, zobi 50.000 oka = 4.500 K, raži 226.380 oka = 28.600 K, mješanca 1,655.710 oka = 140.000 K, prosa 405.000 oka = 33.000 K, kukuruza 1,271.290 oka = 166.000 K, heljde 522.600 oka = 48.000 K, sijena 12,600.000 oka = 400.000 K, šljiva 900.000 oka = 54.400 K, kru-

Die Bodenproduktion des Bezirkes beträgt Weizen 1,576.110 Oka = 266.000 K, Gerste 5,232.700 Oka = 700.000 K, Hafer 50.000 Oka = 4.500 K. Roggen 226.380 Oka = 28.600 K, Halbfrucht 1,655.710 Oka = 140.000 K, Hirse 405.000 Oka = 33.000 K, Kukuruz 1,271.290 Oka = 166.000 K, Haide 522.600 Oka = 48.000 K, Heu 12,600.000 Oka = 400.000 K, Zwetschken 900.000 Oka

100.000 ока = 10.000 К, јабука 10.000 ока = 1.300 К, крумпира 4,000.000 ока = 200.000 К, купуса 630.000 ока = 36.000 К, укупно: 2,087.400 К.

Стање марве: коња 9000 ком., рогате марве 11.000 ком., оваца 100.000 ком., коза 13.000 ком., свиња 900 ком.

Недељни сајам је петком. Годишњи вашар је 18. октобра, на који се дотјера по прилици 2400 ком. рогате марве, 400 ком. коња, 4000 ком. ситне стоке, 100 ком. свиња, а на недељне сајмове 150 ком. рогате марве, 50 ком. коња, 600 ком. ситне стоке и 20 ком. свиња.

Домаћи индустријски производи састоје се у текстилним радњама за властиту порабу.

У Машкари код Гор. Вакуфа је рудокоп плаве руде.

Народни заступници за Бугојно: Кулен Махмутбег, Дервишбег Миралем, Јурај Веселичић, Коста Кујунџић, Јаков Поповић, Коста Дзебић Марушић.

Општинско вијеће. Начелник: Салихага Мандић. Подначелници: Нине Павловић, Ристо Ђурендић. Заступници: Салихбег Абдалајбеговић, Босто Тахир, Домаћиновић Франо, Топић Бошко, Стипо Гргић, Нико Чолић, Захид Шупа, Стјепан Субашић, Анто Коловрат, Ђорђо Радовић. Општински тајник: Никола Попадић.

Општинска управа. Почасни грађани града Бугојна: Владин савјетник витез пл. Мадуровић; котарски предстојник Јефтомир Захарић. — Општинске финанције концем 1912: Вриједност општинског имутка 95.200 К; општински дугови 68.729 К 40 х. — Главне своте закључних рачуна за г. 1912: Примитак 37.635 К 37 х; издатак 37.580 К 67 х. Главни износ прорачуна за г. 1913: Приход 38.673 К; издатак 38.111 К. — Ватрогаство: Добровољно ватрогасно друштво. — Расвјета града: Петроуљем, 70 жаруља. — Опскрба водом за пиће: Изворима, 70 зденаца. — Вода за осталу потребу доводи се цијевима по цијелом граду из потока. — Општина Бугојно потрошила је на основне школе у г. 1911. 6807 К 42 х.

Новчани заводи: Сриска штедионица, Хрватска тежачка благајна, Хрватска сељачка задруга за штедњу и зајмове. Котарска припом. заклада.

Трговци мјешовитом робом: Салтић и Димић, Марко Дилбер, Аврам

šaka 100.000 oka = 10.000 K, jabuka 10.000 oka = 1300 K, krumpira 4,000.000 oka = 200.000 K, kupusa 630.000 oka = 36.000 K ukupno 2,087.400 K.

Stanje marve: konja 9000 kom., rogate marve 11.000 kom., ovaca 100.000 kom., koza 13.000 kom., svinja 900 kom.

Nedeljni sajam je petkom. Godišnji vašar je 18. oktobra na koji se dotjera po prilici 2400 kom. rogate marve, 400 km. konja, 4000 kom. sitne stoke, 100 kom. svinja, a na nedeljne sajmove 150 kom. rogate marve, 50 kom. konja, 600 kom. sitne stoke i 20 kom. svinja.

Domaći industrijski proizvodi sastoje se u tekstilnim radnjama za vlastitu porabu.

U Maškari kod Gor. Vakufa je rudokop plave rude.

Narodni zastupnici za Bugojno: Kulen Mahmutbeg, Dervišbeg Miralem, Juraj Veseličić, Kosta Kujundžić, Jakov Popović, Kosta Dzebić Marušić.

Općinsko vijeće. Načelnik: Salihaga Mandžić. Podnačelnici: Nine Pavlović, Risto Gjurendić. Zastupnici: Salihbeg Abdalajbegović, Bosto Tahir, Domaćinović Frano, Topić Boško, Stipo Grgić, Niko Čolić, Zahid Šupa, Stjepan Subašić, Anto Kolowrat, Gjordjo Radović. Općinski tajnik: Nikola Popadić.

Općinska uprava. Počasni gradjani grada Bugojna: Vladin savjetnik vitez pl. Madurowitz; kotarski predstojnik Jeftomir Zaharić. — Općinske financije koncem 1912: Vrijednost općinskog imutka 95.200 K; općinski dugovi 68.729 K 40 h. — Glavne svote zaključnih računa za g. 1912: Primitak 37.635 K 37 h; izdatak 37.580 K 67 h. Glavni iznos proračuna za g. 1913: Prihod 38.673 K; izdatak 38.111 K.

Vatrogastvo: Dobrovoljno vatrogasno društvo. — Rasvjeta grada: Petrouljem, 70 žarulja. — Opskrba vodom za piće: Izvorima, 70 zdenaca. — Voda za ostalu potrebu dovodi se cievima po cijelom gradu iz potoka. — Općina Bugojno potrošila je na osnovne škole u g. 1911. 6807 K 42 h.

Novčani zavodi: Srpska štedionica, Hrvatska težačka blagajna, Hrvatska seljačka zadruga za štednju i zajmove, Kotarska pripom. zaklada.

Trgovci mješovitom robom: Baltić i Dimić, Avram Salom, Ante

= 54.000 K, Birnen 100.000 Oka = 10.000 K, Äpfel 10.000 Oka = 1.300 K, Erdäpfel 4,000.000 Oka = 200.000 K, Kraut 630.000 Oka = 36.000 K, zusammen 2,087.400 K.

Viehstand: Pferde 9000 St., Hornvieh 11.000 St., Schafe 100.000 St., Ziegen 13.000 St., Schweine 900 St.

Wochenmarkt in Bugojno jeden Freitag, Jahrmärkte am 18. Oktober mit einem Auftrieb von ca. 2400 St. Hornvieh, 400 St. Pferde, 4000 St. Kleinvieh, 100 St. Schweine und auf den Wochenmärkten von 150 St. Hornvieh, 50 St. Pferde, 600 St. Kleinvieh und 20 St. Schweine.

Hausindustriebetrieb besteht nur in Textilarbeiten für den eigenen Bedarf.

In Maškara bei Gor. Vakuf besteht ein Fahlerzbergbau.

Landtagsabgeordnete von Bugojno: Kulen Mahmutbeg, Dervišbeg Miralem, Juraj Veseličić, Kosta Kujundžić, Jakov Popović, Kosta Dzebić Marušić.

Gemeinderat. Bürgerm.: Salihaga Mandžić. Vizebürgerm.: Nine Pavlović, Risto Gjurendić. Gem. R.: Salihbeg Abdalajbegović, Bosto Tahir, Domaćinović Frano, Topić Boško, Stipo Grgić, Niko Čolić, Zahid Šupa, Stjepan Subašić, Anto Kolowrat, Gjordjo Radović. Gemeindesekretär: Nikola Popadić.

Gemeindewesen. Ehrenbürger der Stadt Bugojno: Regierungsrat Dr. Ritter v. Madurowicz; Bezirksvorsteher Jeftomir Zaharić. — Gemeindefinanzen mit Ende 1912: Wert des Gemeindevermögens 95.200 K; Gemeindeschulden 68.729 K 40 h. — Hauptsumme des Rechnungsabschl. pro 1912: Einnahme 37.635 K 37 h; Ausgabe 37.580 K 67 h. Hauptsumme des Voranschlages pro 1913: Einnahme 38.673 K; Ausgabe 38.111 K. — Feuerlöschwesen: Freiwilliger Feuerwehrverein. — Stadtbeleuchtung: mit Petroleum, 70 Flammen. — Beschaffung von Trinkwasser: Quellenwasser, 70 Brunnen. — Nutzwasser wird durch Rinnen, welche durch die ganze Stadt führen, aus dem Bache geführt. — Gesamtaufwand der Gemeinde Bugojno für die Elementarschule pro 1911 6807 K 42 h.

Geldinstitute: Srpska štedionica, Hrvatska težačka blagajna, Hrvatska seljačka zadruga za štednju i zajm., Bezirksunterstützungsfonds.

Gemischtwarenhändler: Baltić et Dimić, Avram Salom, Anto Babić

Салом, Анте Бабића насљедници, Никола М. Дилбер, Чедомир Л. Јелић.

Трговина жељезом: Фрањо Бабић.

Лијекарник: Теодор Хајдушек.

Конфесионални заводи: Срп. прав. црквена и школска општина. Предсједник: Ђорђо Радовић, Ислам. котарска Вакуфска Мearифкомисија; предст: Рифат бег Сулејманпашић, 1 рим. кат. црква, 1 срп. прав. црква, 1 џамија.

Школе: Општа народна основна школа, срп. прав. школа, католичка д евојачка школа Милосрдних сестара, Мектеб.

Друштва: Чиновничка касина од 1893., са 50 чланова. Хрватска народна читаоница од 1900 са 78 чланова. Срп. пјевачко друштво „Јавор“. Исламска читаоница. Муслимански клуб. „Хрватски Сокол“ од год. 1909 са 63 члана. „Пододбор Просвјете“ од год. 1908, са 70 члан. „Подружница хрват. пот. друштва Напредак“, од год. 1905, 50 чланова. „Хрватска народна заједница“ од г. 1908, 450 члан. Воћарска школа са површином од 3 хектара, из које се подијели народу годишње 8000 ком. оплемењених воћака бесплатно.

Сврatишта: „Гранд Хотел Гроф“ Лудвига Грофа, 15 соба, Фрањо Фрескура крај колодвора са 10 соба и свратиште „Адлер“ Ивана Стангрета са 4 собе.

Знаменита је велика новосаграђена општинска кућа (источни штил).

Бугојно се исказује са својим величанственим положајем у долини Врбаса, 575 *м* над морском површином.

Цијели котар је привлачив и подесан за туристе, добро зашумљени горски обронци у најближој околици пружају туристу као и ловцу велики ужитак а у повјесном погледу исплати се излет у по прилици 6 *км* удаљени град Прусац. Овај град, прије Ак Хисар (бијели дворац) зван, је најстарија по Турцима сграђена пограничнu утврда напрама некадашњој граници Јајца те је у вријеме пограничних битака, које су од 1463—1528 крајином бјесниле, врло често као турска операциона точка називана. После је град играо велику улогу као сијело моћних турских бегова. Особито згодан терен за риболов удицом на пастрве, бјелице и друге рибе.

Babića nasljednici, Nikola M. Dilber, Čedomir L. Jelić.

Trgovina željezom: Franjo Babić.

Lijekarnik: Theodor Heydušek.

Konfesionalni zavodi: Srp. prav. crkvena i školska općina. Predsjednik: Gjorgjo Radović, Islam. kotarska Vakufska Mearifkomisija, predst.: Rifat beg Sulejmanpašić, 1 rim. kat. crkva, 1 srp. prav. crkva, 1 džamija.

Škole: Opća narodna osnovna škola, srp. prav. škola, katolička djevojačka škola Milosrdnih sestara, Mekteb.

Društva: Činovnička kasina od 1893., sa 50 članova. Hrvatska narodna čitaonica od 1900. sa 78 članova. Srp. pjevačko društvo „Javor“. Islamska čitaonica. Muslimanski klub. „Hrvatski Sokol“ od god. 1909 sa 63 člana. „Pododbor Prosvjete“ od god. 1908, sa 70 članova. „Podružnica hrvat. pot. društva Napredak“ od god. 1905, 50 članova. „Hrvatska narodna zajednica“ od god. 1908, 450 član. Voćarska škola sa površinom od 3 *ha* iz koje se podijeli narodu godišnje 8000 kom. oplemenjenih voćaka besplatno.

Svratišta: „Grand Hotel Grof“ Ludwiga Grofa, 15 soba, Franjo Freskura kraj kolodvora sa 10 soba i svratište „Adler“ Ivana Stangreta sa 4 sobe.

Znamenita je velika novosagradjena općinska kuća (istočni štil).

Bugojno se izkazuje sa svojim veličanstvenim položajem u dolini Vrbasa, 575 *m* nad morskom površinom.

Cieli kotar je privlačiv i podesan za turiste, dobro zašumljeni gorski obronci u najbližoj okolici pružaju turistu kao i lovcu veliki užitak a u povjesnom pogledu isplati se izlet u po prilici 6 *km* udaljeni grad Prusac. Ovaj grad prije Ak-Hissar (bieli dvorac) zvan, je najstarija po Turcima sagradjena pogranična utvrda naprama nekadašnjoj granici Jajca te je u vrijeme pograničnih bitaka, koje su od 1463—1528 krajinom bjesnile, vrlo često kao turska operaciona točka nazivana. Poslje je grad igrao veliku ulogu kao sijelo moćnih turskih begova. Osobito zgodan teren za ribolov udicom na pastrve, bjelice i druge ribe.

Erben, Nikola M. Dilber, Čedomir L. Jelić.

Eisenwarenhändler: Franjo Babić.

Apotheker: Theodor Heydušek.

Konfessionelle Anstalten: Serb.-orth. Kirchen- u. Schulgemeinde, Obmann: Gjorgjo Radović, Islam. Bezirks-Vakuf-Mearifkommission, Obmann: Rifat beg Sulejmanpašić. 1 röm.-kath. Kirche, 1 ser.-orth. Kirche, 1 Moschee.

Schulanstalten: Allgemeine Elementarschule, serb.-orth. Schule, katholische Mädchenschule der Barmherzigen Schwestern, Mekteb.

Vereine: Beamtenkasino seit 1893, 50 Mitglieder. Kroatischer Volksleseverein „Hrvatska narodna čitaonica“ seit 1900, 78 Mitglieder. Serbischer Gesangsverein „Javor“. Islamitischer Leseverein. Muslimanski klub. „Hrvatski Sokol“ seit 1909, 63 Mitglieder. „Pododbor Prosvjete“ seit 1908, 70 Mitglieder. „Podružnica hrvat. pot. društva Napredak“, seit 1905, 50 Mitglieder. „Hrvatska narodna zajednica“ seit 1908, 450 Mitglieder. Obstbaumschule mit einem Flächenausmaß von 3 *ha* und werden jährlich bis 8000 Stück veredelte Obstbäumchen an die Bevölkerung gratis verteilt.

Hotel: „Grand Hotel Gróf“ des Ludwig Gróf, 15 Passagierzimmer; Franz Freskura, neben dem Bahnhof, mit 10 Passagierzimmern und Restauration „Hotel Adler“ des Ivan Štangret, 4 Passagierzimmer.

Sehenswert ein großes neuerbautes Gemeindehaus (orientalischer Stil).

Bugojno zeichnet sich durch seine prachtvolle Lage im Vrbastale aus, 575 *m* über dem Seespiegel.

Der ganze Bezirk ist anziehend und lohnend für Touristen, die reichbewaldeten Gebirgsstöcke seiner nächsten Umgebung bieten sowohl dem Touristen als auch dem Jäger großen Genuß und in geschichtlicher Beziehung ist ein Ausflug nach der ca. 6 *km* entfernten Burg Prusac sehr lohnend. Diese Burg, früher Ak-Hissar (das weiße Schloß) genannt, ist die älteste von Türken erbaute Grenzburg gegen die einstige Grenzlinie von Jajce und wird in den Grenzkämpfen, welche von 1463—1528 die Krajina durchtobten, sehr häufig als türkische Operationsbasis genannt. Auch später spielte sie eine hervorragende Rolle als Sitz mächtiger Begs. Besonderes Terrain für Angelfischerei auf Huchen, Forellen, Aeschen.

Буквик.

Организ. сеоска општина.

(Кот. Брчко — окр. Тузла.)

8247 претежно кат. стан., 4 основне школе ту, у Бијели, у Улицама и Дубравама.

Општинско вијеће. Начелник: Марић Стјепан. Подначелник: Бајић Илија. Заступници: 28 члана. Биљежник: Винценц Босак.

Bukvik.

Organiz. seoska općina.

(Kot. Brčko — okr. Tuzla.)

8247 pretežno kat. stan., 4 osnovne škole tu, u Bijeli, u Ulicama i Dubravama.

Općinsko vijeće — Gemeinderat. Načelnik — Bürgerm.: Marić Stjepan. Podnačelnik — Vizebürgerm.: Bajić Ilija. Zastupnici — Gem. R.: 28 člana — 28 Mitglieder. Bilježnik — Gemeindenotär: Vinzenz Bosak.

Bukvik.

Organis. Landgem.

(Bez. Brčka — Kr. Tuzla.)

8247 überwiegend kath. Einw., 4 Elementarschulen dortselbst, in Bjela, in Ulice und in Dubrave.

Булатовци код Зворника.

(Кот. Зворник — окр. Тузла.)

Мјесто је расијано. Од Зворника 22 *км*, од Тузле 31 *км* далеко. 904 мусл. и 203 сри. прав. становника; лежи на главном друму између Тузле и Зворника. 2 мектеб. Производи: Жито 2000 *q*, стоку, шљиве 1000 *q* и нешто меда. Хотел са 3 путн. собе.

Bulatovci kod Zvornika.

(Kot. Zvornik — okr. Tuzla.)

Mjesto je rasijano. Od Zvornika 22 *km*, od Tuzle 31 *km* daleko. 904 musl. i 203 srp.-pr. stanovnika; leži na glavnom drumu izmegju Tuzle i Zvornika. 2 mekteb. Proizvodi: Žito 2000 *q*, stoka, šljive 1000 *q* i nešto meda. Hotel sa 3 putn. sobe.

Bulatovci bei Zvornik.

(Bez. Zvornik — Kr. Tuzla.)

Zerstreut liegende Ortschaft. Von Zvornik 22 *km*, von Tuzla 31 *km* entfernt. 904 muh. und 203 serb.-orth. Einw., an der Hauptstraße zwischen Tuzla und Zvornik. 2 Mekteb. Produziert Getreide 2000 *q*, Vieh, Zwetschken 1000 *q* und etwas Honig. Hotel mit 3 Fremdenzimmern.

Бусовача.

(Кот. Фојница — окр. Сарајево.)

Организ. сеоска општина са 982 станов., од којих 560 кат., 368 мусл. и 54 срп.-прав. ⟲ и Б. Бусовача је на главној цести Сарајево—Бос.Брод, од истоимене жељез. станице 4 *km* удаљена. Оружничко постајно заповједништво. 1 кат. црква, 1 сри.-прав. црква, 1 џамија, 1 медреса, општа народна основна школа, добровољно ватрогасно друштво, производња угља и шверера, ратарство и пчеларство (секција земаљ. пчелар. удружења за Б. и Х.). Годишњи вашар на 20. и 21. августа (крупном и ситном стоком). Тједни сајмови петком и недељом. Пилане: Ристо Иванишевић, Пашо Имамовић. — У околици се налазе алкаличка муријатна рудна врела, но њима се нико не користује. Друштва: Хрватска народна читаоница, Хрватска господарствена задруга. Српска земљорадничка задруга.

Busovača.

(Kot. Fojnica — okr. Sarajevo.)

Organiz. seoska općina sa 982 stanov., od kojih 560 kat., 368 musl. i 54 srp. prav., ⟲ i B. Busovača je na glavnoj cesti Sarajevo—Bosn. Brod, od istoimene željez. stanice 4 *km* udaljena. Oružničko postajno zapovjedništvo, 1 kat. crkva, 1 srp.-prav. crkva, 1 džamija, 1 medresa, opća narodna osnovna škola, dobrovoljno vatrogasno društvo, proizvodnja uglja i švelera, ratarstvo i pčelarstvo (sekcija zemalj. pčelar. udruženja za B. i H.). God. vašar na 20. i 21. aug. (krupnom i sitnom stokom). Tjedni sajmovi petkom i nedeljom. Pilane: Risto Ivanišević, Pašo Imamović. — U okolici se nalaze alkalička muriat. rudna vrela, no njima se niko ne iskorišćuje. Društva: Hrvatska narodna čitaonica. Hrvatska gospodarstvena zadruga. Srpska zemljoradnička zadruga.

Busovača.

(Bez. Fojnica — Kr. Sarajevo.)

Organis. Landgem. mit 982 Einw., darunter 560 Kath., 368 Muh. und 54 Orient.-orth. ⟲ und T. Busovača an der Hauptstraße Sarajevo—Brod, ist von der gleichnamigen Eisenbahnstation 4 *km* entfernt. E. u. T., Gendarmeriepostenkommando, 1 kath. Kirche, 1 orth. Kirche, 1 Moschee, 1 Medresse, allgemeine Elementarschule, freiwillige Feuerwehr, Kohlen- und Schwellenerzeugung, Ackerbau, Vieh- und Bienenzucht (Sektion des bienenwirtschaftlichen Zentralvereines f. B. u. H.), Jahrmarkt am 20. und 21. August (Groß- u. Kleinviehauftrieb), Wochenmärkte Freitag u. Sonntag. Sägewerke: Risto Ivanišević, Pašo Imamović. — In der Umgebung alkalisch-muriat. Mineralquellen, die aber nicht ausgebeutet werden. Verein: Hrvatska narodna čitaonica. Hrvatska gospodarstvena zadruga. Srpska zemljoradnička zadruga.

Општинско вијеће: Начелник: Јосип Чондра. Подначелник: Авдо Екмешчић. Заступници: Р. Шакић Марко, Ивош Мијо, Јурић Иво, Екмешчић Разим, Имамовић Пашага, Качар Илија, Прусац Иво, Шкоро Стипо, Вујица Иво, Чосић Јаго, Лаштро Анто, Араповић Мато, Баручија Мушан, Милиновић Јозо, Маринић Фрањо, Петровић Нико. Биљежник:

Općinsko vijeće — Gemeinderat: Načelnik — Bürgerm.: Josip Čondra. Podnačelnik — Vizebürgm.: Avdo Ekmeščić. Zastupnici — Gem. R.: R. Šakić Marko, Ivoš Mijo, Jurić Ivo, Ekmeščić Rasim, Imamović Pašaga, Kačar Ilija, Prusac Ivo, Škoro Stipo, Vujica Ivo, Čosić Jago, Laštro Anto, Arapović Mato, Baručija Mušan, Milinović Jozo, Marinić Franjo, Petrović Niko. Bilježnik — Gemeindenotar:

Бутмир (покрај Илица)

на десној обали Жељезнице.

(Кот. Сарајево.)

13 *km* од Сарајева удаљен, 199 мусл., 25 срп.-прав., 107 рим.-кат. станов. 1 мектеб, 1 џамија. Земаљска ратарска и воћарска школа. Земаљска пољопривредна станица, унајмљена од творнице шећера у Усори. Велико мљекарство. Гојидба поврћа и творница шпирита. Рибарство пастрвама. Више турских кафана. Дворац Нурединбега Азабагића.

Бужим.

(Кот. Бос. Крупа — окр. Бихаћ.)

Нова џамија, стари дворац, породично сједиште грофовских обитељи Кеглевића и Јелачића.

715 мусл., 1 рим.-кат. станов.. оружничка постаја, 1 медреса, 1 мектеб,

Мјесто, на цести Отока—Врнограч, јест искључиво муслиманским живљем настањено. Град је дивно са двоструким бедемима опасан. Главни је град (тврђа) опкољен високим четверокутним бедемом, којег надвисују четири округле на ћошковима се налазеће куле и садржаје у себи рушевине касније сграђене џамије. Исто тако изваньски четверокутни насип има на ћошковима од самог камена сграђену бастију. На срушеној градској капији налазила се је плоча са натписом у глаголици, која је сада похрањена у музеју у Загребу. Године 1575. би под Ферхад бегом од Турака заузет, 1578. по Кевенхилеру од Турака отет, но наскоро им опет паде у руке. Дворац је по свој прилици сграђен почетком XV. столећа. Један мањи исто тако знаменити дворац лежи 1 сат-западно код Језерског. Ово је стара мала дворска коњушница са високом округлом кулом, која је ваљда још у XIII. столећу сграђена. Овај стари дворац проширише Турци са неправилним четверокутним насипом са омањим кулама од самог камена.

Чајниче.

(Кот. Чајниче — окр. Сарајево.)

Организ. градска општина са 1538 станов., од којих су 924 мусл., 556 срп.-прав., 50 кат., 5 израел. и 3 еванг. Исламски изборни котар бр. 9 III. курије (котари Чајниче, Фоча и Вишеград). Народни заступник: Ибрахим еф. Рашидкадић из Горажда. Срп.-прав. изборни котар бр. 21 III. курије (котари: Чајниче, Фоча, Рогатица и Вишеград). Народни заступник: Поп Гавро Гашић из Сарајева.

Butmir (pokraj Ilidža)

na desnoj obali željeznice.

(Kot. Sarajevo.)

13 *km* od Sarajeva udaljen, 199 musl., 25 srp. prav., 107 rim. kat. stanov., 1 mekteb., 1 džamija. Zemaljska ratarska i voćarska škola. Zemaljska poljoprivredna stanica, unajmljena od tvornice šećera u Usori. Veliko mljekarstvo. Gojidba povrća i tvornica špirita. Ribarstvo pastrvama. Više turskih kafana. Dvorac Nuredinbega Azabagića.

Bužim.

(Kot. Bos. Krupa — okr. Bihać.)

Nova džamija. Stari dvorac, porodično sjedište grofovske obitelji Keglevićâ i Jelačićâ.

715 musl., 1 rim. kat. stanov. Oružnička postaja. 1 medressa, 1 mekteb.

Mjesto, koje na cesti Otoka—Vrnograč leži, jest isključivo muslimanskim življem nastanjeno. Grad je divno sa dvostrukim bedenima opasan. Glavni je grad (tvrgja) opkoljen visokim četverokutnim bedemom, kojeg nadvisuju četiri okrugle na ćoškovima se nalazeće kule i sadržaje u sebi ruševine, kasnije sagradjene džamije. Isto tako izvanjski četverokutni nasip ima na ćoškovima od samog kamena načinjenu bastiju. Na srušenoj gradskoj kapiji nalazila se je ploča sa natpisom u glagolici, koja je sada pohranjena u muzeju u Zagrebu. Godine 1575. bi pod Ferhadbegom od Turaka zauzet, 1578. po Khevenhülleru od Turaka otet, no naskoro im opet pade u ruke. Dvorac je po svoj prilici sagradjen početkom XV. stoljeća. Jedan manji, isto tako znameniti dvorac leži 1 sat zapadno kod Jezerskog. Ovo je stara mala dvorska konjušnica sa visokom okruglom kulom, koja je valjda još u XIII. stoljeću sagragjena. Ovaj stari dvorac proširiše Turci sa nepravilnim četverokutnim nasipom sa omanjim kulama od samog kamena.

Čajniče.

(Kot. Čajniče — okr. Sarajevo.)

Organiz. gradska općina sa 1538 stanov. od kojih su 924 musl., 556 srp. prav., 50 kat., 5 israel. i 3 evang. Islamski izborni kotar br. 9 III. kurije (kotari Čajniče, Foča i Višegrad). Narodni zastupnik: Ibrahim ef. Rašidkadić iz Goražda. Srp. prav. izborni kotar br. 21 III. kurije (kotari: Čajniče, Foča, Rogatica i Višegrad). Narodni zastupnik: Pop Gavro Gašić iz Sarajeva.

Butmir (nächst Ilidže).

am rechten Ufer der Željeznica.

(Bez. Sarajevo.)

13 *km* von Sarajevo entfernt, 199 muh., 25 orient.-orth., 107 röm.-kath. Einwohner. 1 Mekteb, 1 Moschee, 1 landesärarische Acker- und Obstbauschule. Landesärarische landwirtschaftl. Station, gepachtet von der Zuckerfabrik Uzora, großer Milchwirtschaftsbetrieb, Gemüsebau u. Spiritusfabrik, Forellenfischerei. Mehrere türkische Kaffeebuden. Villa des Nuredinbeg Azabagić.

Bužim.

(Bez. Bosn. Krupa — Kr. Bihać.)

Neue Moschee, altes Schloß, der Stammsitz der gräflichen Familie Keglevich und Jelačić.

715 muh., 1 kath. Einw., Gendarm.-Posten, je 1 Medresse und Mekteb.

Der Ort, an der Straße Otoka-Vrnograč liegend, ist ausschließlich von Muhamedanern bewohnt. Die Burg ist ein großartig angelegter doppelter Wallbau. Die Hauptburg, von einem viereckigen hohen Wall umgeben, wird von vier runden Ecktürmen überragt und schließt die Ruinen einer später eingebauten Moschee ein. Der gleichfalls viereckige Außenwall hat an den Ecken je eine massive polygone Bastei. Über dem verfallenen Burgtor befand sich eine Platte mit glagolitischer Inschrift, welche gegenwärtig im Museum zu Agram aufbewahrt wird. Sie wurde 1575 unter Ferhadbeg von den Türken erobert, 1578 von Khevenhüller den Türken entrissen, kam aber bald wieder an sie. Die Burg dürfte zu Beginn des XV. Jahrhunderts entstanden sein. Eine kleinere, nicht minder interessante Burg befindet sich eine Stunde westlich bei Jezersko. Es ist dies ein alter kleiner Burgstall mit hohem runden Bergfort, dessen Entstehung vielleicht in das XIII. Jahrhundert reicht. Diese alte Burg erweiterten die Türken durch einen unregelmäßig viereckigen Wallbau mit niederen massiven Türmen.

Čajniče.

(Bez. Čajniče — Kr. Sarajevo.)

Organis. Stadtgem. mit 1538 Einwohner, davon 924 Muh., 556 Orth., 50 Kath., 5 Isr., 3 Evang. Islamitischer Wahlbezirk Nr. 9 der III. Kurie (Bezirke: Čajniče, Foča und Višegrad). Abgeordneter: Ibrahim ef. Rašidkadić aus Goražda. Serb.-orth. Wahlbezirk Nr. 21 der III. Kurie (Bezirke: Čajniče, Foča, Rogatica und Višegrad). Abgeordneter. Pop Gavro Gašić aus Sarajevo.

Чајниче лежи на брдовитој црногорицом засађеној стрмини на потоку Јањини и главној цести Сарајево—Плевље. Котарски уред, котарски суд, обћински уред, ✉ и Т. Најближа жељезничка станица је Устипрача-Горажда 32 *km* далеко.

Град лежи 800 *m* високо, од Горажде 19·9 *km* удаљен, води живахан трговачки погранички промет са Турском. Чајниче је на гласу као срп.-прав. ходочашће. Ово ходочасно мјесто похађа — особито на обе Госпојине — више хиљада ходочасника из Босне, Србије и санџака Новог Пазара. Мјесто има 1 срп.-прав. цркву, рим.-кат. капелу, 3 џамије. Оружничка котарска постаја, опћа народна основна школа, срп.-прав. конфесионална школа, реформ. мектеб, медреса, раздјел цар. и финанц. страже. Касина и читаоница. Предсједник: Котарски надветеринар Стјепан Микшић. 1 ислам. читаоница (кираетана), 1 српска читаоница, 1 ислам. антиалкохол. друштво са именом: Итифакул-Ислам (исламска слога), 1 пчеларска секција, пастрвогојство. Сваки уторак тједни сајам. Опћински амбулаториј. Ватрогасно одјељење. Најбоља вода за пиће у цијелој земљи. Издашно пећинасто врело из тесанца камена са пупчастим кипом пок. поглавара земље генерала кавалерије баруна пл. Апела. „Апелово врело“ након што је г. 1911 сграђен водовод провиђа продолни град питком водом. Брдовити дио града добива ове године нови водовод из 4 *km* удаљених извора Браха и Јасеновац.

У сјеновитим шумама села Безујна налази се питомо кестење те се воћарство особито јабука и касне врсти крушака подиже.

Дивни положај града у заклоници од вјетра, дражесна околица, именито разноврсни сјеновити насади ново уређеног „парка Алборија“, којима се удобно приступити може, као и изванредно угодна љетна клима чине Чајниче најпосјећенијим љетним боравиштем, у које се од како је отворена жељезница Сарајево-источна граница од станице Устипрача само за 4 сата стигне. Вриједно је ићи у околицу на излете, особито до кланца Метаљке, 12 *km* удаљеног, са вјешто положеном а кроз четињачу водећом главном цестом. Издашан лов на срне и дивље свиње. На потоку Јањина има 7 шилана, које знатну множину резаног дрва производјају и које се већим дјелом изважа. „Дрварска удруга“ производја годишње 4000—6000 m^3 резане робе. Тврткa Бианкини из Задра

Čajniče leži na brdovitoj crnogoricom zasagjenoj strmini na potoku Janjini i glavnoj cesti Sarajevo-Plevlje. Kotarski ured. Kotarski sud. Općinskil ured. ✉ i B. Najbliža željeznička stanica je Ustiprača-Goražda 32 *km* daleko.

Grad leži 800 *m* visoko, od Goražde 19·9 *km* udaljen, vodi živahan trgovački pogranički promet sa Turskom. Čajniče je na glasu kao srp. prav. hodočašće. Ovo hodočasno mjesto pohadja — osobito na obe Gospojine — više hiljada hodočasnika iz Bosne, Srbije i Sandžaka Novog Pazara. Mjesto ima 1 srp. prav. crkvu, rim. kat. kapelu, 3 džamije. Oružnička kotarska postaja. Opća narodna osnovna škola. Srp. prav. konfesionalna škola. Reform. mekteb. Medresa. Razdel car. i financ. straže. Kasina i čitaonica. Predsjednik: Kotarski nadveterinar Stjepan Mikšić. 1 islam. čitaonica (Kiraethana). 1 srp. čitaonica, 1 islam. antialkohol. društvo sa imenom: Ittifakul-Islam (islamska sloga), 1 pčelarska sekcija. Pastrvogojstvo. Svaki utorak tjedni sajam. Općinski ambulatorij. Vatrogasno odjelenje. Najbolja voda za piće u cijeloj zemlji. Izdašno pećinasto vrelo iz tesanca kamena sa pupčastim kipom pok. poglavara zemlje generala kavalerije baruna pl. Appela. „Appelovo vrelo“ nakon što je g. 1911 sagrađen vodovod proviđa prodolni grad pitkom vodom. Brdoviti dio grada dobira ove godine novi vodovod iz 4 *km* udaljenih izvora Braha i Jasenovac.

U sjenovitim šumama sela Bezujna nalazi se pitomo kestenje te se voćarstvo osobito jabuka i kasne vrsti krušaka podiže.

Divni položaj grada u zaklonici od vjetra, dražesna okolica, imenito raznovrsni sjenoviti nasadi novo uredjenog „Parka Alborija“, kojima se udobno pristupiti može, kao i izvanredno ugodna ljetna klima čine Čajnicu najposjećenijim ljetnim boravištem, u koje se od kako je otvorena željeznica Sarajevo-istočna granica od stanice Ustiprača samo za 4 sata stigne. Vriedno je ići u okolicu na izlete, osobito do klanca Metaljke 12 *km* udaljenog, sa vješto položenom a kroz četinjaču vodećom glavnom cestom. Izdašan lov na srne i divlje svinje. Na potoku Janjina ima 7 pilana koje znatnu množinu rezanog drva proizvadjaju i koje se većim djelom izvaža. „Drvarska udruga“ proizvagja godišnje 4000—6000 m^3 rezane robe. Tvrtka Biankini iz Zadra ima u držav-

An einer mit Nadelholz bestockten Berglehne am Janjinabach und der Hauptstraße Sarajevo — Plevlje gelegen. Bezirksamt, Bezirksgericht, Gemeindeamt, ✉ u. T.; nächste Eisenbahnstation — Ustiprača-Goražda — 32 *km* entfernt.

Die Stadt liegt 800 *m* hoch, von Goražde 19·9 *km* entfernt, hat regen Grenzhandelsverkehr mit der Türkei. Čajniče ist ein berühmter serb.-orth. Wallfahrtsort, welcher namentlich an beiden Frauentagen von vielen tausenden Wahlfahrern aus Bosnien, Serbien und dem Sandschak Novi-Pazar besucht wird. Der Ort hat 1 serb.-orth. Kirche, röm.-kath. Kapelle, 3 Moscheen, Gendarmeriebezirksposten, allg. Elementarschule, serb.-orth. konfessionelle Schule, Reformmekteb, Medresse, Zoll- und Finanzwachabt., 1 Kasino- und Leseverein. Präses: Bezirksobertierarzt Stefan Mikšić. 1 islamitischer Leseverein (Kiraëthana), 1 serbischer Leseverein, 1 islamitischer Antialkoholverein mit dem Namen: Ittifakul-Islam (islamitische Einigkeit), 1 bienenwirtschaftliche Sektion, Forellenzucht, jeden Dienstag Wochenmarkt, Gemeindeambulatorium, Feuerlöschkorps. Bestes Trinkwasser im ganzen Lande. Mächtige gefaßte Felsenquelle in Quadersteinen mit dem Reliefbildnis des Landeschefs weiland G. d. K. Frh. v. Appel. Die „Appelquelle“ versorgt die Talstadt durch die im J. 1911 neuerbaute Wasserleitung mit Trinkwasser. Die Bergstadt erhält heuer eine neue Wasserleitung von der 4 *km* entfernten Braha- und Jasenovacquelle.

In den Laubwaldungen der Ortschaft Bezujno kommt die Edelkastanie vor und nimmt die Obstkultur, namentlich jene der Äpfel- und Birnspätsorten, stetig zu.

Die herrliche windgeschützte Lage der Stadt, die reizende Umgebung, namentlich die abwechslungsreichen, schattigen und bequem zu erreichenden Anlagen des neu angelegten „Aloriparkes“, sowie das außerordentlich angenehme Sommerklima prädestinieren Čajnica zu einer der gesuchtesten Sommerfrischen, welche infolge Eröffnung der Bahn Sarajevo-Ostgrenze von der Station Ustiprača bloß in 4 Stunden zu erreichen ist. Lohnende Ausflüge in die Umgebung, besonders nach dem 12 *km* entfernten Grenzorte „Metalkasattel“ auf der meisterhaft angelegten, durch herrliche Nadelwaldungen führenden Hauptstraße. Ergiebige Jagd auf Rehe und Schwarzwild. Am Janjinabache wird auf 7 Sägewerken ein namhaftes Quantum Schnittholz erzeugt und zum

има у државним шумама Ковачи и Стакорина велику залиху дрва, ушљед чега се је надат великом размаху дрвне индустрије у овом котару.

Повјесно: Чајниче је од Турака освојено г. 1415.

Општинско вијеће: Почасни грађани: Г. од пј. Еуген барун Албори и Геза Барчај пл. Нађ-Барча. Начелник: Прашо Мустајбег, подначелник: Самујило Давидовић. Заступници: Салих Султановић, Смајловић Мујага, Алага Смајиловић, Рагиб еф. Мемишовић, Х. Хасанага Фочо, Зарија Зечевић, Новица Ковачевић. Адам Грладиновић.

Непокретни иметак општине (општ. зграда, амбулаторија и т. д.) износи 40.000 К. У прорачуну за 1914 предвиђен је издатак од 16.334 К те примитак од 16.570 К. За народну основну школу доприноси општина годишње 4000 К, а у здравство 2000 К.

Биљежник: Милош Папић.

Хотел: Милан Крлић, 6 соба, добро коначиште.

Муслиманска кредитна задруга за трговину и обрт.

Знатније тргов. фирме: Друштво трговине дрвом Чајниче.

Трговци мјешовитом робом: Хаџи Суљага Велић, Синови Шерифаге Смајиловића, Раде Јовановић, Стојкан Миловић, Вељо Петронић, Милан Перендија, Хасан Ходовић, Ејуб Хуковић.

Фиакер: Смајловић Мујага, Салих Султановић, Смајловић Смајлага.

nim šumama Kovači i Stakorina veliku zalihu drva, ušljed čega se je nadat velikoj razmahi drvne industrije u ovom kotaru.

Povjesno: Čajniče je od Turaka osvojena godine 1415.

Općinsko vijeće: Počasni gragjani: G. od pj. Eugen barun Albori i Geza Barcsay od Nagy Barcsa. Načelnik: Prašo Mustajbeg. Podnačelnik: Samujilo Davidović. Zastupnici: Salih Sultanović, Smajlović Mujaga, Alaga Smajilović, Ragib ef. Memišović, H. Hasanaga Foča, Zarija Zečević, Novica Kovačević, Adam Grladinović.

Nepokretni imetak općine (opć. zgrada, ambulatorija i t. d.) iznosi 40.000 K. U proračunu za 1914 predvidjen je izdatak od 16.334 K te primitak od 16.570 K. Za narodnu osnovnu školu doprinosi općina godišnje 4000 K, a u zdravstvo 2000 K.

Bilježnik: Miloš Papić.

Hotel: Milan Krlić, 6 soba, dobro konačište.

Muslimanska kreditna zadruga za trgovinu i obrt.

Znatnije trg. firme: Društvo trgovine drvom Čajniče.

Trgovci mješovitom robom: Hadži Suljaga Velić, Sinovi Šerifage Smajilovića, Rade Jovanović, Stojkan Milović, Veljo Petronić, Milan Perendija, Hasan Hodović, Ejub Huković.

Fiaker: Smajlović Mujaga, Salih Sultanović, Smajlović Smajlaga.

größten Teile exportiert. Die Holzhandelsgesellschaft „Drvarska udruga“ erzeugt jährlich 4000—6000 m^3 Schnittware. Die Firma Biankini aus Zara hat in den Staatsforsten Kovači und Stakorina große Holzbestände erstanden, wodurch ein größerer Aufschwung der Holzindustrie in diesem Bezirke erhofft wird.

Geschichtliches: Čajniče wurde 1415 von den Türken erobert.

Gemeinderat: Ehrenbürger: G. d. I. Eugen Frh. v. Albori und Géza Barcsay de Nagy-Barcsa. Bürgerm. Prašo Mustajbeg. Vizebürgm. Samujilo Davidović. Gem. R. Salih Sultanović, Smajlović Mujaga, Alaga Smajilović, Ragib ef. Memišević, H. Hasanaga Foćo, Zarija Zečević, Novica Kovačević, Adam Grladinović.

Das Immobilarvermögen der Gemeinde (Gemeindehaus, Ambulatorium etc.) beträgt 40.000 K. Im Voranschlage pro 1914 sind Ausgaben im Betrage von 16.334 K und Einnahmen von 16.570 K vorgesehen. Für die allg. Elementarschule trägt die Gemeinde jährlich 4000 K bei, für das Sanitätswesen 2000 K.

Notar: Miloš Papić.

Einkehrgasthof: Milan Krlić, 6 Fremdenzimmer, gute Unterkunft.

Islamitische Genossenschaft für Handel u. Gewerbe.

Holzhandelsgesellschaft Čajniče.

Gemischtwarenhändler: Hadži Suljaga Velić, Šerifaga Smajilović Söhne, Rade Jovanović, Stojkan Milović, Veljo Petronić, Milan Perendija, Hasan Hodović, Ejub Huković.

Fiaker: Smajlović Mujaga, Salih Sultanović, Smajlović Smajlaga.

Чапљина.

(Кот. Столац — окр. Мостар.)

Организ. градска општина са 1614 станов. и то: 805 кат., 439 мусл. и 370 срп.-прав. Од Љубушког 17·5 *km* а од Стоца 25 *km* удаљена.

Чапљина лежи на десној обали ријеке Неретве на подножју брда Градине. Напрама истоку и југу раван, иначе брежуљаст и гол предјел. Котарска испостава, духански одкупни уред, раздјел финанц. страже, оружничка постаја, ✉ и Б. Општа народна основна школа и мектеб, велики духанski магазин. По изградњи жељез-

Čapljina.

(Kot. Stolac — okr. Mostar.)

Organiz. gradska općina sa 1614 stanov. i to: 805 kat., 439 musl. i 370 srp. prav. Od Ljubuškog 17·5 *km* a od Stolca 25 *km* udaljena.

Čapljina leži na desnoj obali rieke Neretve na podnožju brda Gradine. Naprama istoku i jugu ravan, inače brežuljast i gol predjel. Kotarska ispostava. Duhanski odkupni ured. Razdjel financ. straže. Oružnička postaja. ✉ i B. Opća narodna osnovna škola i mekteb. Veliki duhanski magazini. Po izgradnji željeznice u Dubrovnik

Čapljina.

(Bez. Stolac — Kr. Mostar.)

Organis. Stadtgem. mit 1614 Einwohner u. zw. 805 Kath., 439 Muh. u. 370 Orth. Von Ljubuški 17·5 *km*, von Stolac 25 *km* entfernt.

Čapljina liegt am rechten Narentaufer am Fuße des Gradinaberges, M. H. 9 *m*. Gegen Osten und Süden flaches, sonst hügeliges und kahles Terrain, Bezirksexpositur, Tabakeinlöseamt, Finanzwachabteilung, Gendarmerieposten, ✉ u. T., E., allgemeine Elementarschule und ein Mekteb. Große Tabakmagazine. Durch den Ausbau

нице у Дубровник задобила је Чапљина веће значење. Год. 1899. ископан је у близини Чапљине добро усчувани римски каструм код Могорила и под надзором кустоса дра Пача сасвим. Такођер је и насеобина, која се тому прикључује, већ дјеломично ископана. Ово је најзнаменитија ископина у околици и јест најбоље уздржани римски каструм, који је до сада одкривен. Недалеко од цесте напрама Љубушком код Кравице велики водопад ријеке Требижата. На лијевој обали ријеке Неретве је велика мочвара Хутово блато са добрим риболовом и разним врстама чапаља. Обилат лов на патке, шљуке и јеребице.

Почасни грађани: Одјелни предстојник барон Питнер, кот. предстојник Алфред пл. Маканец.

Општинско вијеће: Начелник Ахметага Фазлагић. Подначелник: Мирко Вего. Заступници: Шиме Мрчић, Грго Јакиша, Фране Дујмовић, Марко Квесић, Мишко Вего, Мухамедбег Фазлагић, Јусуф Грахо, Бошко Андрић, Лука Чорлука.

Општински лијечник: др. Игнац Кестлер.

Биљежник: Франц Суговић.

Црквени год је на 26. децембра сваке године; у Неретви према Метковићу и у Хутовском блату се рибари

У год. 1903. саградила је општина. чапљинска ћуприју преко Неретве са трошком од 50.000 К.

Чардак.

(Кот. Градачац. — Окр. Тузла.)

606 р. кат. становника. Задруга сестара дјетића Исуса, са рим.-кат. црквицом. Од Градачца 7 *km* удаљен.

Цазин.

(Кот. Цазин — окр. Бихаћ.)

Организ. градска општина са 1853 искључиво мусл. станов.

Котарски уред, котарски суд, котарска болница са 24 кревета, оружничка постаја, ✉ и Б. Најближа жељез. станица је Бос. Нови. 1 општа народна основна школа, 1 медреса, 1 мектеб,

zadobila je Čapljina veće značenje. God. 1899 izkopan je u blizini Čapljine dobro usčuvani rimski kastrum kod Mogorila i pod nadzorom kustosa dra. Patscha sasvim. Takodjer je i naseobina koja se tomu priključuje već djelomično iskopana. Ovo je najznamenitija iskopina u okolici i jest najbolje uzdržani rimski kastrum, koji je do sada odkriven. Takodjer je i naseobina, koja se tomu priključuje, već djelomično izkopana. Ovo je najznamenitija izkopina u okolici i jest najbolje uzdržani kastrum, koji je dosada odkriven. Nedaleko od ceste naprama Ljubuškom kod Kravice veliki vodopad rijeke Trebižata. Na lievoj obali rieke Neretve je velika močvara Hutovo blato sa dobrim ribolovom i raznim vrstima čapalja. Obilat lov na patke, šljuke i jerebice.

Počasni gragjani: Odjelni predstojnik Barun Pittner. — Kot. predstojnik: Alfred pl. Makanec.

Općinsko vijeće: Načelnik: Ahmetaga Fazlagić. Podnačelnik: Mirko Vego. Zastupnici: Šime Mrčić, Grgo Jakiša, Frane Dujmović, Marko Kvesić, Miško Vego, Muhamedbeg Fazlagić, Jusuf Graho, Boško Andrić, Luka Čorluka.

Opć. liečnik: Dr. Ignatz Kestler.

Bilježnik: Franz Sugović.

Crkveni god je na 26. decembera svake godine; u Neretvi prama Metkoviću i u Hutovskom blatu se ribari.

U god. 1903. sagradila je općina čapljinska ćupriju preko Neretve sa troškom od 50.000 K.

Čardak.

(Kot. Gradačac. — Okr. Tuzla.)

606 r. kat. stanovnika. Zadruga sestara djetića Isusa, sa rim. kat. crkvicom. Od Gradačca 7 *km* udaljen.

Cazin.

(Kot. Cazin. — Okr. Bihać.)

Organiz. gradska općina sa 1853 isključivo musl. stanov.

Kotarski ured, kotarski sud, kotarska bolnica sa 24 kreveta, oružnička postaja. ✉ i brz. Najbliža željez. stanica je Bos. Novi. 1 opća narodna osnovna škola, 1 medresa, 1 mekteb.

der Bahn nach Ragusa hat Čapljina größere Bedeutung erlangt. In der Nähe von Čapljina wurde im Jahre 1899 ein gut konserviertes römisches Kastrum bei Mogorilo ausgegraben und unter der Leitung des bewährten Kustos Dr. Patsch ganz bloßgelegt. Auch die sich daran anschließende Zivilansiedlung ist bereits teilweise ausgegraben. Diese Ausgrabung gehört zu den interessantesten Sehenswürdigkeiten der Gegend und ist überhaupt das besterhaltene Castrum Romanum das bisher aufgedeckt wurde. Unweit der Straße nach Ljubuški bei Kravica großer Wasserfall des Trebižatflusses. Am linken Ufer der Narenta großer Sumpf Hutovo Blato mit bedeutendem Fischfang und Reiherkolonien. Reiche Jagd auf Enten, Schnepfen und Steinhühner.

Ehrenbürger: Sektionschef Baron Pittner. — Bezirksvorsteher: Alfred v. Makanec.

Gemeinderat: Bürgerm.: Ahmetaga Fazlagić. Vizebürgm.: Mirko Vego. Gem. R.: Šime Mrčić, Grgo Jakiša, Frane Dujmović, Marko Kvesić, Miško Vego, Muhamedbeg Fazlagić, Jusuf Graho, Boško Andrić, Luka Čorluka.

Gemeindearzt: Dr. Ignatz Kestler.

Gemeindenotar: Franz Sugović.

Kirchtag 26. Dezember jährlich; auf der Narenta gegen Metković und in Hutovo Blato wird die Fischerei betrieben.

Im Jahre 1903 hat die Gemeinde Čapljina eine Brücke über die Narenta mit einem Kostenaufwande von 50.000 K erbaut.

Čardak.

(Bez. Gradačac. — Kr. Tuzla.)

606 kath. Einwohner, Kongregation der Schwestern „Vom Kleinen Jesu“, mit röm.-kath. Kapelle. Von Gradačac 7 *km* entfernt.

Cazin.

(Bez. Cazin — Kr Bihać.)

Organis. Stadtgem. mit 1853 fast ausschließlich muh. Einw.

Bezirksamt, Bezirksgericht, Bezirksspital mit 24 Betten, Gendarmerieposten, ✉ u. T. Nächste Bahnstation Bosn. Novi. 1 allgem. Elementarschule, 1 Medresse, 1 Mekteb, Finanzwachab-

раздјел финанцијалне страже, 1 џамија, 1 велики исл. реформ. мектеб. Добровољно ватрогасно друштво. Знатна погранична трговина са Хрватском. Годишњи вашари падају на 5., 6. и 7. маја. Тједни сајам петком. Пут у Пећи кроз такозвану Крајину води мјестимице мимо гајева питомих кестења, врлједно за туристе.

Цазин је био некоч једна од најбољих турских утврда, од чега су само још останци уздржани. Зидови су употребљивани као каменолом за нове грађевине. У години 1575. по Ферхатбегу заузет а 1578. по Кевенхилеру опет предобит али наскоро повраћен.

Општинско вијеће: Начелник: Мурат еф. Торомановић Подначелник: Муратага Поздерац. Заступници: Омановић Ибрахимага и Мехага, Омерага Алагић, Суљага Поздерац, Заимага Дпздаревић, Михо Бербер, Х. Мехмед Торомановић. Бнљежник: Ибрахим Дурић.

Општинско сврашиште: 7 соба.

Спомена вриједне трговачке тврике у Цазину: Алагић Омерага, Тосумага Будимлић, Хасанага Мулалић и Манојло Судчевић.

Челебић.

(Кот. Фоча — окр. Сарајево.)

Има 261 станов., м. в. 1100 *m*; Почивалиштна станица на путу Фоча—Плевље, ☜ и Бр.

Удаљен је 27 *km* од Фоче, добро уздржани кроз јелову шуму водећи пут за јашиоце спаја га са Фочом и Плевљем. Оружничка постаја, општински уред, раздјел цар. и финанц. страже, ц. и кр. војничко мјестно заповједништво, срп. прав. жупни уред, срп. прав. црква, опћа народна основна школа, дојавна постаја за царињење из Турске увежене робе, Лов на срне, медвједе, дивље свиње, вукове; у Ријеци и Тари рибарење пастрва. 4 кантине, марвогојство. Пут од Челебића у Плевље води покрај Велике Љубићне 2239 *m* над морском површином те пружа ова висина красни поглед на Санџак од Новопазара, Црнугору с Дурмитором и на босанско горје и то на Маглић, Волујак и Зеленгору.

Razdjel financijalne straže, 1 džamija, 1 veliki isl. reform. mekteb, dobrovoljno vatrogasno društvo. Znatna pogranična trgovina sa Hrvatskom. Godišnji vašari padaju na 5., 6. i 7. maja. Tjedni sajam petkom. Put u Peći kroz takozvanu krajinu vodi mjestimice mimo gajeva pitomih kestenja, vrijedno za turiste.

Cazin je bio nekoč jedna od najboljih turskih utvrda, od čega su samo još ostanci uzdržani. Zidovi su upotrebljivani kao kamenolomi za novogradjevine. U godini 1575 po Ferhadbegu zauzet, u 1578. po Khevenhülleru opet predobit ali naskoro povraćen.

Općinsko vijeće: Načelnik: Murat eff. Toromanović Podnačelnik: Murataga Pozderac. Zastupnici: Omanović Ibrahimaga i Mehaga, Omeraga Alagić, Suljaga Pozderac, Zaimaga Dizdarević, Miho Berber, H. Mehmed Toromanović. Bilježnik: Ibrahim Durić.

Općinsko svratište: 7 soba.

Spomena vrijedne trgovačke tvrtke u Cazinu: Alaigć Omeraga, Tosumaga Budimlić, Hasanaga Mulalić i Manojlo Sudčević.

Čelebić.

(Kot. Foča. — Okr. Sarajevo.)

Ima 261 stanov., m. v. 1100 *m*; počivališna tanica na putu Foča—Plevlje, ☜ i brz.

Udaljen je 27 *km* od Foče, dobro uzdržani kroz jelovu šumu vodeći put za jašioce spaja ga sa Fočom i Plevljem. Oružnička postaja, općinski ured, razdjel car. i financ. straže, c. i kr. vojničko mjestno zapovjedništvo, srb. prav. župni ured, srp.-prav. crkva, opća narodna osnovna škola, dojavna postaja za carinjenje iz Turske uvežene robe. Lov na srne, medvjede, divlje svinje, vukove; u Rijeci i Tari ribarenje pastrva; 4 kantine, marvogojstvo, put od Čelebića u Plevlje vodi pokraj Velike Ljubićne 2239 *m* nad morskom površinom te pruža ova visina krasni pogled na Sandžak od Novopazara, Crnugoru s Durmitorom i na bosansko gorje i to na Maglić, Volujak i Zelengoru.

Gemeinderat. Bürgerm.: Murat eff. Toromanović. Vizebürgermeister: Murataga Pozderac. GemR.: Omanović Ibrahimaga und Mehaga, Omeraga Alagić, Suljaga Pozderac, Zaimaga Dizdarević, Miho Berber, H. Mehmed Toromanović. Gemndenotar: Ibrahim Durić.

Gemeindehotel: 7 Passagierzimmer.

Hervorragende Handelsfirmen in Cazin: Alagić Omeraga, Tosumaga Budimlić, Hasanaga Mulalić und Manojlo Sudčević.

Čelebić.

(Bez. Foča — Kr. Sarajevo.)

261 Einw., M. H. 1100 *m*; Raststation auf der Route Foča—Plevlje, ☜ u. T.

27 *km* von Foča entfernt, mit einem gut erhaltenen, durch Tannenwald führenden Reitweg mit Foča und Plevlje verbunden. Gendarmerieposten-kommando, Zoll- und Finanzwachabteilung, k. u. k. Militärstationskommando, serb.-orth. Pfarramt, serb.-orth. Kirche, allgemeine Elementarschule, Ansageposten für die Verzollung der aus der Türkei eingeführten Gegenstände, 4 Kantinen, Viehzucht. Jagd auf Rehe, Bären, Wildschweine, Wölfe; in der Rijeka und Tara Forellenfischerei. Der Weg von Čelebić nach Plevlje führt nahe der Velika Ljubićna 2239 *m* über dem Meeresspiegel vorbei, und bietet die Höhe eine wunderbare Aussicht auf den Sandžak von Novibazar, auf Montenegro mit dem Durmitor und die Gebirge Bosniens, und zwar Maglić, Volujak und Zelengora.

Челић.

Орг. сеоска општина.

(Кот. Брчко — окр. Тузла.)

2 опће народне основне школе, и то у Челићу и Јабланици (спада у опћ. подручје) и 3 мектеба, 2 џамије, оружн. постајно заповједништво. 9376 станов., готово искључиво муслимани. Воћарство. Најближа ☜ и Т. у Брчком.

Опћ. вијеће: Начелник: Ђулага М. Ахметовић. Подначелник: Абадић Пајо. Заступници: 28. Биљежник: Грга Прпић.

Čelić.

Org. seoska općina.

(Kot. Brčko. — Okr. Tuzla.)

2 opće narodne osnovne škole, i to u Čeliću i Jablanici (spada u opć. područje) i 3 mekteba, 2 džamije, oružn. postajno zapovjedništvo. — 9376 stanov., gotovo isključivo muslimani. Voćarstvo. Najbliža ☜ i T. u Brčkom.

Opć. vijeće: Načelnik: Gjulaga M. Ahmetović. Podnačelnik: Abadžić Pajo. Zastupnici: 28. Bilježnik: Grga Prpić.

Čelić.

Organis. Landgem.

(Bez. Brčko — Kr. Tuzla.)

2 allgemeine Elementarschulen, u. zw. in Celić und Jablanica (gehört zum Gemeindebereiche) und 3 Mektebs, 2 Moscheen, Gendarmeriepostenkommando. 9376 Einw., fast ausschließlich Muhamedaner. Obstkultur. Nächstes ☜ u. T. Brčka.

Gemeinderat. Bürgerm.: Gjulaga M. Ahmetović. Vizebürgerm: Abadžić. Gem. R. 28. Gemeindenotär: Grga Prpić.

Чемерно (Војно постајно заповједништво).

(Кот. Гацко — окр. Мостар.)

Има телефонску свезу са Автовцем; 250 срп. прав. станов. На најважнијој точки важног пута својничког гледишта Гацко-Фоча. 17 *km* од Гацког, 72 *km* од Фоче, 108 *km* од Мостара, 124 *km* од Дубровника удаљено. Величанствено брдско село, са свих страна зашумљено, међу горским обронцима Волујаком и Лебршником. М. в. 1329 *m*, с г. т. само 5° Ц. дивокозе и срне налазе се у Гредељу, Јабуки и Волујаку, но ипак се држе као за причуву.

Гостионичар: Илија Копривица.

Čemerno (vojno postajno zapovjedništvo).

(Kot. Gacko. — Okr. Mostar.)

Ima telefonsku svezu sa Avtovcem, 250 srp. prav. stanov. Na najvažnijoj točki važnog puta s vojničkog gledišta Gacko-Foča. 17 *km* od Gackog, 72 *km* od Foče, 108 *km* od Mostara, 124 *km* od Dubrovnika udaljeno. Veličanstveno brdsko selo, sa svih strana zašumljeno, medju gorskim obroncima Volujakom i Lebršnikom. M. v. 1329 *m*. S. g. t. samo 5° C., divokoze i srne nalaze se u Gredelju, Jabuki i Volujaku no ipak se drže kao za pričuvu.

Gostioničar: Ilija Koprivica.

Čemerno (Militär-Stationskommando).

(Bez. Gacko — Kr. Mostar.)

Telephonverbindung mit Avtovac; 250 serb.-orth. Einwohner. Am höchsten Punkte des militärisch wichtigen Grenzweges Gacko-Foča. 17 *km* von Gacko, 72 *km* von Foča, 108 *km* von Mostar, 124 von Ragusa entfernt. Großartige Gebirgslandschaft, von allen Seiten bewaldet, inmitten der Bergriesen Volujak und Lebršnik. M. H. 1329 *m*, M. J. T. nur 5° C., Forellen in dem Sutjeskabache, Gemsen- und Rehreviere in Gredelj, Jabuka, Volujak, jedoch Jagdreservatgebiet.

Gastwirt: Ilija Koprivica.

Чевљановићи.

(Кот. Сарајево.)

Скрајња станица шумске жељезнице од Вогошче. Рудник мангана Босниа. Испирање руде је у Семизовцу.

Гостиона. Фрањо Седлачек са уконачиштем.

Čevljanovići.

(Kot. Sarajevo.)

Skrajnja stanica šumske željeznice od Vogošče. Rudnik mangana Bosnia. Ispiranje rude je u Semizovcu.

Gostiona: Franjo Sedlaček sa ukonačištem.

Čevljanović.

(Bez. Sarajevo.)

Endstation der Montanbahn von Vogošča. Manganbergwerk der Gewerkschaft Bosnia. Die Erzwäsche befindet sich in Semizovac.

Gasthaus: Franz Sedlaček, mit Unterkunft.

Цитлук.

(Кот. и окр. Мостар)

Сеоска општина на путу Мостар—Љубушки усред плодног земљишта. 14.700 рим. кат. становника. Од Мостара 24, од Љубушког 16 *km* удаљено. Пошта, оружничка постаја, одјел финанц. страже и основна школа.

Citluk.

(Kot. i okr. Mostar.)

Seoska općina na putu Mostar—Ljubuški usred plodnog zemljišta. 14.700 rim. kat. stanovnika. Od Mostara 24, od Ljubuškog 16 *km* udaljeno. Pošta, oružnička postaja, odjel financ. straže i osnovna škola.

Citluk.

(Bez. u. Kr. Mostar.)

Dorfgemeinde, auf der Straße Mostar—Ljubuški inmitten des fruchtbaren Brotnjogebietes gelegen, 14.700 meist r.-kat. Einw.; von Mostar 24, Ljubuški 16 *km* entfernt; Postamt, Gendarmerieposten, Finanwachabt., Elementarschule.

Врло добро винарство и воћарство. Земљорадничка задруга. Винари и трговци: Никола Приморац и Браћа Мушо. У обћини Блатници француско друштво вади мрки угљен.

Гостинчари и трговци мјешовите робе: Фрањо Пехар, Јосиф Миличевић, Стипо Солдо и Перо Чарић.

Дабар.

(Кот. Сапскимост — окр. Бихаћ.)

Лежи на низбрдици планине Мрежница, на висоравни 469 *m*, срп. прав. црква, конфесионална срп. прав. основна школа. Велика шпиља сиге. Помодна чатрња, јужно граничи Дабар ријеком, која обилује пастрвом.

Дервента.

Орг. град. опћ.

(Кот. Дервента — окр. Бањалука.)

Дервента лежи на Укрини, у хумкастом ванредно плодном крају, има 1237 кућа, 1121 станар. странки, 5350 становника, и то 3061 мусл., 1362 кат., 728 срп. прав., 58 еванг. и 127 јевр. Сједиште кот. уреда, кот. суда, војно-постајног заповједништва, оружн. водног и постајног заповједништва, финанц. контролног кот. управитељства, ⟲ и Б., бос. херц. жељез. грађевне секције бр. I., зем. ерар. пољопривредне станице за воћарство и виноградарство, опћ. болнице. Школство: мала реална гимназија, 1 опћа народ. дјеч. основна школа, 1 срп. прав. конф. основна школа, 1 нар. осн. дјев. школа сестара милосрдница и 6 мектеба. 1 рим. кат., 1 срп. прав. црква, 3 џамије. Друштва: Чиновн. и војнички касино, грађанска читаоница, исл. киретана, хрв. нар. читаоница, срп. читаоница, срп. пјев. друштво „Змај“, српски соко, хрват. сокол, град. добровољ. ватрог. друштво, кот. пољопривредна задруга, секција пчеларског центр. друштва за Б. и Х., испостава прив. зем. банке, испостава хрватске банке и штедионице д. др. у Бос. Броду, српска банка д. др., Хрватска штедовна и предујмовна задруга са огр. јамст., бос. творница штапова, паромлин и парна ткаоница Берка и Драгутин Мах. — М. в. 150 *m*, ср. г. т. 9·9 ° Ц.

Дервента је важна као трговн. мјесто за жито, стоку и шљиве. У Дервенти имаде општински пашњак у просторном износу од 7.000 дунума.

Vrlo dobro vinarstvo i voćarstvo. Zemljoradnička zadruga. Vinari i trgovci: Nikola Primorac i Braća Mušo. U općini Blatnici francusko društvo vadi mrki ugljen.

Gostinčari i trgovci mješovite robe: Franjo Pehar, Josip Miličević, Stipo Soldo i Pero Čarić.

Dabar.

(Kot. Sanskimost. — Okr. Bihać.)

Leži na nizbrdici planine Mrežnice, na visoravni 460 *m*, srp. prav. crkva, konfesionalna srp. prav. osnovna škola. Velika špilja sige. Pomodna čatrnja; južno graniči Dabar riekom, koja obiluje pastrvom.

Derventa.

Org. grad. opć.

(Kot. Dervent. — Okr. Banja Luka.)

Dervent leži na Ukrini, u humkastom vanredno plodnom kraju, ima 1237 kuća, 1121 stanar. stranki, 5350 stanovnika, i to 3061 musl., 1362 kat., 728 srp.-prav., 58 evang. i 137 jevr. Sjedište kat. ureda, kot. suda, vojnopostajnog zapovjedništva, oružn. postajevodnog zapovjedništva, financ. kontrolnog kot. upraviteljstva, ⟲ i tel., bos.-herc. željezn. gragjevne sekcije br. I., zem. erar. poljoprivredne stanice za voćarstvo i vinogradarstvo, opć. bolnice. Školstvo: mala realna gimnazija, 1 opća narod. dječ. osnovna škola, 1 srp.-prav. konf. osnovna škola, 1 nar. osnoovna djev. škola sestara milosrdnica i 6 mekteba. 1 rim.-kat., 1 srp.-prav. crkva, 3 džamije. Društva: Činovn. i vojnički kasino. Gragjanska čitaonica. Isl. Kiraethana. Hrv. nar. čitaonica. Srp. čitaonica. Srp. pjev. društvo „Zmaj“. Srpski Soko. Hrv. Sokol. Grad. dobrov. vatrog. društvo. Zemljoradn. kot. zadruga. Sekcija pčelarskog centr. društva za Bosnu i Hercegovinu. Expositura priv. zemaljske banke. Ispostava hrvatske banke i štedionice, d. dr. u Bos. Brodu. Srpska banka, d. dr. Hrvatska štedovna i predujmovna zadruga sa ogr. jamst. Bos. tvornica štapova. Paromlin i parna tkaonica Berka & Dragutin Mach. — M. v. 150 *m*. S. g. t. 9·9° C.

Dervent je važna kao trgov. mjesto za žito, stoku i šljive. U Derventu imade općinski pašnjak u prostornom iznosu od 7000 dunuma.

Sehr ergiebiger Wein- und Obstbau. Landwirtschaftliche Bauerngenossenschaft. Weinbauer und Händler: Nikola Primorac, Braća Muša. Im Gemeindegebiet Blatnica Braunkohlengewinnung durch ein französisches Syndikat.

Gastwirte und Gemischtwarenhändler: Franjo Pehar, Josef Miličević, Stipo Soldo, Pero Čarić.

Dabar.

(Bez. Sanskimost — Kr. Bihać.)

Am Abfall der Mrežnica planina, auf einem Plateau, 460 *m*, or.-orth. Kirche, konf. serb.-orth- Elementarschule. Große Tropfsteinhöhle. Moderne Zisterne, südlich vom forellenreichen Dabarflusse begrenzt.

Dervent.

Organis. Stadtgem.

(Bez. Dervent — Kr. Banjaluka.)

Dervent liegt an dem Ukrinaflusse in außerordentlich fruchtbarem Hügelland, hat 1237 Häuser, 1121 Wohnparteien und 5350 Einw., darunter 3061 Muh., 1362 Kath., 728 Orthod., 58 Evang. und 137 Isr. Sitz eines Bezirksamtes, eines Bezirksgerichtes, eines Militärstationskommandos, eines Gendarmeriezugs- u. Postenkommandos, einer Finanzkontrollsbezirksleitung und eines ⟲ u. T., b. h. Staatsbahnerhaltungssektion Nr. I, landesärarische Obst- und Weinbaustation, Gemeindespital. Den Unterricht besorgen: 1 Unterrealgymnasium, 1 allgemeine Elementarknabenschule, 1 serb.-orth. Elementarschule, 1 Elementarmädchenschule der Barmherzigen Schwestern und 6 Mektebs. 1 röm.-kath., 1 or.-orth. Kirche und 3 Moscheen, Beamten- u. Off.-Casino, Gradjanska čitaonica, Muham. Leseverein (Kiraëthana), Hrvatska narodna čitaonica, Srpska čitaonica, Srpsko pjevačko društvo „Zmaj“, Srpski Sokol, Hrvatski Sokol, städt. freiwillige Feuerwehr, landwirtschaftl. Bezirksgenossenschaft, Sektion des Bienenwirtschaftl. Zentralvereines, Expositur der priv. Landesbank, Filiale der kroat. Bank u. Sparkassa, A. Ges. Bos. Brod, Serbische Bank Akt. Ges., Kroat. Sparkassa, Bosn. Stockfabrik, Dampfmühle und Dampfweberei Berka & Karl Mach. — M. H. 150 *m*, M. J. T. 9·9° C.

Dervent ist wichtig als Handelsplatz für Getreide, Vieh und Pflaumen. In Dervent ist eine Gemeindehutweide in einem Flächenausmaß von 7.000 Dunum.

Овдје се обдржавају 25. и 26. марта, 28.—30. августа, те 18. и 19. октобра готово највећи годишњи вашари у земљи. Четвртком седмични сајам. У Дервенти се сваке године обдржавају велике коњске утрке.

На тједним и годишњим вашарима продало се год. 1910: 4360 волова, 4638 крава, 3516 јунади, 1022 телета, 96 бикова, 1854 коња, 10.980 крмади, 3084 овце и 942 козе за укупну своту од 1,954.265 круна.

Град, који имађаше малу тврђу, паде заједно с Посавином под Османлије. 1687. би опет отет од карловачког генерала, исто тако 1717. од Петраша, те 1737, но увијек замало потпаде опет под турску власт.

Народни посланик: Симо Ераковић.

Ovdje se obdržavaju 25. i 26. marta, 28.—30. avgusta, te 18. i 19. oktobra gotovo najveći godišnji vašari u zemlji. Četvrtkom sedmični sajam. U Derventu se svake godine obdržavaju velike konjske utrke.

Na tjednim i godišnjim vašarima prodalo se god. 1910: 4360 volova, 4638 krava, 3516 junadi, 1022 teleta, 96 bakova, 1854 konja, 10980 krmadi, 3084 ovce i 942 koze za ukupnu svotu od 1,954.265 kruna.

Grad, koji imagjaše malu tvrgju, pade zajedno s Posavinom pod Osmanlije. 1687 bi opet otet od karlovačkog generala, isto tako 1717 od Petrascha, te 1737 no uvijek zamalo potpade opet pod tursku vlast.

Narodni poslanik: Simo Eraković.

Hier findet auch am 25. und 26. März, 28. bis 30. August, dann am 18. und 19. Oktober einer der größten Jahrmärkte des Landes und jeden Donnerstag ein Wochenmarkt statt. In Dervent werden jedes Jahr große Pferdewettrennen abgehalten.

Auf den Wochen- und Jahrmärkten wurden im Jahre 1910 verkauft: 4360 Ochsen, 4638 Kühe, 3516 Jungvieh, 1022 Kälber, 96 Stiere, 1854 Pferde, 10.980 Schweine, 3084 Schafe und 942 Stück Ziegen um den Betrag von 1,954.265 Kronen.

Die Stadt, welche eine kleine Festung hatte, kam mit der Posavina in die Gewalt der Türken. 1687 wurde sie vom Karlstädter General erobert, ebenso 1717 von Petrasch und 1737, kam aber jedesmal wieder in türkischen Besitz.

Landtagsabgeordneter: Simo Eraković.

Општинско вијеће: Начелник: Абдулахефендић Шемсибег. Подначелници: Нине Дујмић, Гавро Јовановић. Заступници: Ибришагић Пашага, Беговић Миралембег, Мулабеговић Смаилбег, Хаџихасановић Сулејманбег, Шајновић Перо, Костић Никифор, Мулабеговић Махмутбег, Османбеговић Османбег, Јакимир Мизиновић, Перо Ивкић.

Град. лијечник: Др. Јосип Гринберг.

Биљежник: Паул Сечкар.

Почасни грађани: Зденко гроф Румерскирх, кот. предстојник Бела пл. Марић, Др. Елиас Мајер и Франц Маренчик.

Opć. vijeće. — Gemeinderat. Načelnik — Bürgerm.: Abdulaheffendić Šemsibeg. Podnačelnici — Vizebürgerm.: Nine Dujmić, Gavro Jovanović. Zastupnici — Gemeinder.: Ibrišagić Pašaga, Begović Miralembeg, Mulabegović Smailbeg, Hadžihasanović Sulejmanbeg, Šajnović Pero, Kostić Nikifor, Mulabegović Mahmutbeg, Osmanbegović Osmanbeg, Jakimir Mizinović, Pero Ivkić.

Grad. liječnik — Stadtarzt: Dr. Josef Grünberg.

Bilježnik — Gemeindenotär: Paul Sečkar.

Počasni gragjani — Ehrenbürger: Zdenko Graf Rumerskirch, Bezirksvorsteher Béla v. Marich, Dr. Elias Mayer i Franz Marencsik.

Стање општине. Финанције: Закључни рачун за 1910: примици 117.337 К 23 х издаци: 91.491 К 38 х, од тога у школске сврхе 12.000 К, оп. имутак у непокретнинама, институцијама и хуманитар. уредбама 438.700 К, те укамаћени капитал од 40.000 К.

Stanje općine. Financije: Zaključni račun za 1910: primitci 117.337 K 23 h 23 h, izdaci 91.491 K 38 h, od toga u školske svrhe 12.000 K. Opć. imutak u nepokretninama, institucijama i humanitarn. uredbama 438.700 K, te ukamaćeni kapital od 40.000 K.

Gemeindewesen. Finanzen: Schlußrechnung pro 1910: Einnahmen 117.337·23 K, Ausgaben 91.491·38 K, darunter für Schulzwecke 12.000 K, Gemeindevermögen an Immobilien, Institutionen und Wohlfahrtseinrichtungen 438.700 K und fruchtbringend angelegtes Kapital 40.000 K.

Адвокати: Аурел Кудрна и Др. Ристо Божић. Овлаштени цивилни геометари: Алојс Хочевар и Јарослав Хорак.

Хотели: Рајчевић 10 путн. соба, Јосип Хил 6 соба.

Знатније фирме у Дервенти: Узеирбег Алибеговић, син Рустанбегов, Јово Р. Костић, Браћа Гојко и Дујко Ружојчић, Браћа Марко и Иво Петрић, Раде Вујадиновић, Перо Бошковић, Даниел Цвјетићанин, Браћа Ферхатбег и Сулејманбег Поробић, Леви Л. Песах, Петар Гроздаревић, Давид Л. Песах, Херман Дајч, Гавро Јовановић, Јосип Л. Песах, Игнац Кац, Нине Дујмић.

Књиговежа: Фридрих Сикора.
Књижар: Стјепан Мичић.
Фотограф: Јосип Свачко.
Народна штампарија: Густав Мизлер.

Advokati: Aurel Kudrna i Dr. Risto Božić. Civilgeometer: Alois Hočevar u. Jaroslav Horak.

Hoteli — Hotels: Rajčević, 10 putn. soba — 10 Passagierzimmer, Josip Hill, 6 soba — 6 Zimmer.

Znatnije firme — Hervorragende Firmen in Dervent: Uzeirbeg Alibegović, Sohn des Rustanbeg, Jovo R. Kostić, Brüder Gojko i Dujko Ružojčić, Braća (Brüder) Marko u. Ivo Petrić, Rade Vujadinović, Pero Bošković, Daniel Cvjetićanin, Braća (Brüder) Ferhatbeg und Sulejmanbeg Porobić, Lewy D. Pesach, Petar Grozdarević, David L. Pesach, Hermann Deutsch, Gavro Jovanović, Josef L. Pesach, Ignatz Katz, Nine Dujmić.

Knjigoveža — Buchbinder: Friedrich Sýkora.
Knjižar — Buchhändler: Stjepan Mičić.
Fotograf — Photograph: Josef Svačko.
Narodna štamparija — Buchdruckerei: Gustav Mizler.

Dobrlin (Industrieort).

(Bez. Bos. Novi — Kr. Banjaluka.)

, E., Endstation der ungar. Staatsbahn und Anfangsstation der Militärbahn nach Banjaluka und Entladestation der Dratseil- und Schleppbahn von Lješljani (der Kohlenindustrie-Aktiengesellschaft „Una") hat 1200 überwiegend serb. Einw., M. H. 109·48 *m*. Gendarmeriepostenkommando. Die Firma Otto Steinbeis hat hier ein imposantes Sägewerk mit Dampfbetrieb und elektrischer Beleuchtung aufgeführt. Das zur Verarbeitung gelangende Holz wird auf der Sana und Una zugeflößt. Elementarschule deutscher und serbokroatischer Sprache auf Kosten der genannten Firma. 1 serb. orth. Elementarschule. Kantine des Sägewerkes Steinbeis mit 8 Fremdenzimmern. Prosvjeta.

Ortsvorsteher: Mihajlo Turdija.

Abonnentenverzeichnis des öffentlichen Telephonnetzes in Dobrlin.

Nr.	Name	
1	Öffentliche Sprechstelle	mit interurbanem Anschluß in Sissek.
2	Steinbeis, Otto & Ko.	

Doboj.

(Bez. Tešanj — Kr. Banjaluka.)

Organisierte Stadtgem., 3640 Einw., u. zw. 1765 Muh., 1126 Kath., 358 Orth., 101 Isr., 18 Evang. und 10 griech. Kath.

Doboj liegt an der Bosna mitten in Gärten auf 151 *m* M. H. und ist eine wichtige strategische Position, weil es den Zugang in das südliche Bosna- und in das östliche Sprečatal beherrscht. Hier kreuzen sich auch die Hauptstraßen Sarajevo — Bosn. Brod und Banjaluka — Doboj — Tuzla. Politische Expositur, Militärstationskommando. Sitz der 10. Veteranenkompagnie, Gendarmeriepostenkommando, Finanzwachabteilung, E. Abzweigung auf die Doboj-Dol. Tuzla-Siminhan-Eisenbahnstrecke. Hotel vis-à-vis dem Bahnhofe (Hotelier Johann Streitz). u. T., allg. Elementar-Knaben- und Mädchenschule, serb.-orth. konfess. Volksschule, Medresse, neue röm.-kathol. Jubiläumskirche mit Pfarrhof, Islamitischer Leseverein (Kiraethana), Serbischer Leseverein, Kroatischer Leseverein. Hrvatski Sokol. Zweigverein des Flugrad. Hrvatska narodna zajednica. Getreide- und großer Pflaumenhandel (in der Periode 1910/11 wurden 4.735 *q* gedörrte Pflaumen im Werte von 103.050 K exportiert). Jeden Freitag und Sonntag Wochenmarkt. Expositur der priv. Landesbank.

Doboj wird von einer imposanten Burgruine überragt und spielte in der Kriegsgeschichte wiederholt eine Rolle. So wurde es im J. 1697 vom Prinzen Eugen und im J. 1717 vom General Petrasch erobert. Die österreichische Okkupationsarmee hatte hier im J. 1878 in der Zeit vom 16. August bis 14. September zahlreiche Angriffe der Insurgenten abzuwehren.

Die Burg Doboj ist nicht zu verwechseln mit Dobor an der Bosna bei Modrić.

Doboj ist am 11. August 1907 von einem großen Brandunglück heimgesucht worden. Das Feuer ist auf unaufgeklärte Weise in einem Dućan zum Ausbruche gekommen und fielen demselben circa 50 Häuser der Čaršija zum Opfer. Im darauffolgenden Jahre (1908) wurde die Brandstätte durch moderne Geschäftshäuser ausgebaut.

Gemeinderat.

Bürgerm. — Načelnik: Mehmed Hadži Mujagić, ✠

Vizebürgm. — Podnačelnik: Johann Streitz, Tošo Antonijević.

Gem. R. — Vijećnici: Stefan Schmidt, Hafiz Abdulah Rudanović, Gjuro Vujković, Milan Pelaković, Ivan Sokolović, H. Mustafa Steta, Ahmedaga Mulatin Bego H. Mujagić, Josip Angelus.

Gemeindenotär — Bilježnik: Salopek Ilija.

Stadt- und Zuckerfabriksarzt: Dr. Simon Loewy.

Gemeindehebamme: Marie Irrgang.

Die Gemeinde hat zwei Schulgebäude, ein Gemeindehaus, zwei Fleischbänke und zwei Schlachthäuser, welche solid gebaut sind. Stand der Gemeindefinanzen mit Ende 1911 70.000 K; der Wert unbeweglichen Eigentums über 73.000 K, erworben durch Gemeindeeinnahmen. Im Jahre 1911 wurden 14 Gemeinderatssitzungen abgehalten. Der Einlauf betrug 1145 Geschäftsstücke. Trinkwasser für die untere Stadt wird von einem Brunnen der Staatsbahnen, für die Čaršija aus Hausbrunnen bezogen. Die Aktivierung der Wasserleitung und elektrischen Beleuchtung der Stadt Doboj ist mit einem Kostenaufwande von 293 000 K im Zuge. Die Schulerhaltung sowie die Bezüge der Lehrer (6 Personen) im jährlichen Gesamtbetrage von 10.570 K werden aus Gemeindemitteln gedeckt. Im Jahre 1910/11 haben 140 Knaben und 70 Mädchen die Schule besucht. Gemeindeeinnahmen 1911 57.044 K, Ausgaben 50.117 K.

Dobrun.

(Bez. Višegrad. — Kr. Sarajevo.)

Nichtorgan. Landgemeinde mit 1558 Einw. (691 Muh., 424 serb. orth.) Station der Bahn Sarajevo-Ostgrenze, Postablagestelle. 1 serb. orth. Pfarre mit schöner durch Fresken geschmückter Kirche, serb. konf. Schule, 1 Džamia, Mekteb Ibtidaja. Prachtvolle romantische Umgebung.

Dolac bei Sarajevo, Station der Landesbahn.

Industrie-Ortschaft bei Sarajevo, 5 *km* von Sarajevo, an der Straße nach Ilidže gelegen, mit zirka 700 Einwohnern.

Seifen-, Kerzen- und Fettwarenfabrik der Aktiengesellschaft „Vila"; eine große Dampfwalzmühle; Liquerfabrik des Abraham Isak Papo; „Pehar" erste bosnische Obstbrennerei; Konservenfabrik und Unternehmung für Obstverwertung; Spiritusreservoir der Tuzlaer Fabrik; Kanditenfabrik der Firma Sumbulović et Kajon.

Hierselbst befindet sich die „Čengić Vila", in welcher anläßlich der Okkupation der Armee-Oberkommandant Feldzeugmeister Baron Philipović mit seinem Generalstabe sein Quartier aufgeschlagen hat.

Gasthäuser: Anton Wolfram und Stefan Besednjak.

Dolac bei Travnik.

(Bez. u. Kreis Travnik vide Travnik.)

Domaljevac.

(Bez. Gradačac — Kr. Tuzla.)

An der Straße Šamac—Brčko von Šamac 13 *km* entfernt, 2156 r. k. Einwohner, r. k. Kirche u. Pfarramt. Allgem. Elementarschule. Sliwowitzbrennereien u. Zerealienhandel bei Ivo Gržić u. Gavro Gregurović.

Domanović.

(Bez. Stolac — Kr. Mostar.)

u. T., 274 Einw. Liegt auf dem Plateau „Dubrava" an der Hauptstraße zwischen Mostar und Metković. M. H. 175 *m*. Abzweigung der Straße nach Stolac. Militärstationskommando. Gendarmeriepostenkommando, 1 Mekteb. Allgem. Elementarschule. Hier haben i. J. 1878 größere Gefechte stattgefunden. Nächste Bahnstation Čapljina 8 *km* entfernt. Gasthaus: Karlo Kossuta.

Weinhändler: Gjorgjo Čapin, Karl Kossuta; letzterer hat vorzügliche Weine.

Interurbane Telefonstation u. Finanzwachabteilung.

Dragaljevac.

Landgem.

(Bez. Bjelina — Kr. Tuzla.)

1404 Einw., fast ausschließl. Orthodoxe. Gemeindeamt. Elementarschule. Militärpostablage. Nächste u. T. Bjelina, nächste E.- und Schiffahrtsstation Brčko.

Gemeinderat.

Bürgerm. — Načelnik: Petrić Rajo.
Vizebürgm. — Podnačelnik: Vasilić Vasilije.
Gem. R. — Zastupnici: Lukic Gjoko, Mandić Nikola, Mičić Stevo, Ruzičić Gjoko, Stevanović Gjojo, Kokanović Mitar, Jokšić Pero, Krbanjević Milan, Kojić Jovo, Glišić Stajo, Mitrović Mićo, Mihajlović Pano, Miljenović Rado, Jovo Jović, Perić Rado, Gjokić Miljen, Jovićić Cvjetin, Jovanović Risto, Trifković Marijan, Jović Gjojo, Bakaljić Pero, Andjić Stanko, Gjokić Nikola, Stević Risto, Gjorgjić Stevo, Novaković Milan, Lejić Vaso, Glišić Alexa, Gjokić Bogdan, Vidovic Stokan.
Gemeindenotär — Bilježnik: Kostić Stanko.

Drvar. Organ. Stadtgemeinde.

(Bez. Bosn. Petrovac — Kr. Bihać.)
2605 Einw.

Bezirksexpositur, Post-, u. Telegr. Amt, Gemeindeamt, Forstverwaltung, Gendarmerieposten, Zoll- und Finanzwache, 2 Elementarvolksschulen, 1 Knaben- u. 1 Mädchenschule, 1 Spielschule der Firma Otto Steinbeis, 1 private Elementarschule der Firma Otto Steinbeis, Gemeindeambulatorium mit 2 Betten, 1 serb.-orth. Kapelle.

450 *m* Seehöhe, von Petrovac 28·5 *km*, von Bihać 83 *km*, von Knin 78 *km* entfernt, an der Straße Petrovac—Grahovo—Knin gelegen. Holzindustriebetrieb der bosnischen Forstindustrie-Aktiengesellschaft Otto Steinbeis mit einer 142 *km* langen Waldbahn nach Knin und in die Waldungen des Klekovacagebietes. Cellulosefabrik (Otto Steinbeis). Vieh- und Heuexport nach Dalmatien. Fischerei und Jagd ergiebig. Viehzucht. Wochenmarkt jeden Dienstag, Jahrmarkt Ende Mai.

Die Umgebung von Drvar ist reich an Denkmälern aller Kulturperioden, prähistorische Wallburgen und Hügelgräber an den Anhöhen, eine Römerstraße durchquerte die Ebene und übersetzte den Unacbach (Meilensteine in Drvar und in der Crljevica). Schöne mittelalterliche Burg bei Visuć auf römischer Substruktion. Bogomilengräber häufig in der Umgebung. Der Mergel der Talsohle enthält viel versteinerte Konchylien. Herrliche Ausflüge in die Umgebung nach Oštrelj, Srutica, Potoci, Ćaudak mit der Waldbahn der Bos. Forst-Ind. A. G. Otto Steinbeis, Urwald — nach Resanovci zirka 16 *km* von Drvar zur Tropfsteinhöhle.

Gemeinderat.

Bürgerm. — Načelnik: Stefan Azlen.
Vizebürg. — Podnačelnik: Felix Wyszatycki.
Gemeinderäte. — Zastupnici: Rudolf Böhler; Florian Kottek; Eduard Hackel; Jovo Puškarčević; Obrad Bajić; Jovo Gruber; Dmitar Trninić.
Gemeindenotär — Bilježnik: Zorić Teodosije.

Hervorragende Kaufleute:
Obrad Bajić & Comp., Milan Mandić, Braća Puškarević, Dušan Stanišić, Savo Kozomarić, Felix Wyszatycki & Co.
Werkhotel mit 8 Passagierzimmern. — Hotel „Balkan“ mit 4 Zimmern, gute Küche

Bosn. Dubica.

Organis. Stadtgem.

(Bez. Bosn. Dubica — Kr. Banjaluka.)

Bezirksamt, Bezirksgericht, Gend. Bezirkspostenkommando, Finanzwachabteilung. ✉, T. Nächste E. Kroat. Dubica 7 *km*, Banjaluka 90 *km*, Prijedor 35 *km* entfernt, 94·02 *m* M. H.; 3477 Einw. u. zw. 2547 Muham. 626 serb. ort., 285 röm. kath., 4 gr. kath., 15 Israeliten. Am rechten Unaufer gelegen und durch eine große Holzbrücke mit dem gegenüber liegenden Kroat. Dubica verbunden. Gegen Nordost breitet sich eine fruchtbare Ebene aus, vom Süden treten die Ausläufer des mit Wald bedeckten Kozaragebirges heran. Bedeutender Ackerbau und Viehzucht. Lebhafter Handelsverkehr. Große Vieh- und Pferdemärkte. Jahrmarkt 12.—14. Juli. Mehrere Schiffsmühlen. Modern eingerichtetes Schlachthaus für Exportschweine.

Jährliche Getreideproduktion des Bezirkes, vorwiegend Mais, Weizen, Gerste 10.000 *q* und Hafer, beträgt 754.620 Oka, Heu 12.000 *q*. Pferdestand ca. 4.000 Stück, darunter Kreuzungsprodukte landesärarischer Hengste, Rinder 22.000 Stück, darunter Mölltaler und Simentaler Kreuzung.

Der jährliche Getreideumsatz anläßlich der Wochenmärkte (jeden Samstag) beträgt 4.000 *q*, wobei das Exportgeschäft mit ca. 5.000 *q* nicht eingerechnet ist. Viehauftrieb 17.644 Rinder, 100 Schafe, 50 Ziegen, 5.000 Pferde, 20.000—27.000 Schweine.

Industrielle Unternehmen: Fabriksanlagen samt Dampfsäge der „Una“ Holzindustrie-Aktiengesellschaft, welche den Sitz der Direktion in Budapest V., Nádor utcza 16 hat. Jährliche Erzeugung 2200 Waggon.

Bedeutender Eier- und Geflügelexport.

Gemeinderat.

Bürgerm.—Načelnik: Šerić Ahmed.
Vizebürgm. — Podnačelnik: Konstantin Gajić.
Gem. R. — Zastupnici: Pašagić Šaćiraga, Ostoja Kosović, Mehmed eff. Dizdarević, Mehmed Dolic, Hasan Bečirović, Vojniković H. Jusuf; Mehmed Ali Šeferović, H. Omer Madjanac.
Gemeindenotäre — Bilježnici: Rasim Mujčić, Jusuf Travenčić.

Gemeindetätigkeit.

Gemeindevermögen 1910 an Immobilien 300.000 K. — Voranschlag pro 1913: Einnahmen 89.030 K, Ausgaben 78.275 K, für Schulzwecke 15.796 K, Arme 2624 K, Sanität 10.880 K; fruchtbringend angelegtes Kapital 4.600 K. Stadtbeleuchtung mit 90 Petroleumlampen.

Stadtarzt: Dr. Mustafa Kadić.

Hotel „Prizren“, neuerbaut, modern eingerichtet, 11 Passagierzimmer. Hotel „Kos“, 6 Zimmer. Einkehrgasth.: Vučenić, 2 Zimmer, Dragišić 4 Zimmer.

Hervorragende Handelsfirmen: Gemischtwaren- und Getreidehändler: Kosović Ostoja, Gajića Jove sinovi, Braća Cikota, Mataruga i drug, Misavljević Janko, Eisenhandlung; Viehhändler: Mumin Delić, Osman Kasapović, Huso Delić, Mustafa Zubović. Geldinstitut: Serbische Sparkassa A. G. in Bos. Dubica.

Konfessionelle Anstalten: muhamedanische Vakufgemeinde. (Mutevelis: Omeraga Šerić, Mehmed Dolić). 1 serb.-orth. Kirchengemeinde, (Präs.: Jova R. Misoljević). Röm.-kath. Pfarre; (Pfarrer Dr. Ivan Balian). 3 Moscheen, 1 sr.-orth. Kirche, 1 röm.-kath. Kapelle. 1 mekteb Ibtidaja.

Schulanstalten: 1 allgemeine Elementarschule, 1 konfess. serb.-orth. Schule, 2 Mektebs.

Vereine: — Družtva: Beamtenkasino. Kiraethana. Islamski klub. Srpska ženska zadruga. Srpski Soko. Srpsko pjevačko družtvo i čitaonica „Višnjić“. Hrvatska čitaonica. Hrvatska zemljoradnička zadruga.

Geschichtliches: Bosn. Dubica war früher eine türkische Grenzfestung mit Kastell, wovon die Grundmauern heute noch sichtbar sind. Im Mittelalter gehörte es den Johannitern, dann den Herren von Zrin, die es 1538 an die Türken verloren. Seither fanden zwischen Österreichern und Türken hier zahlreiche Kämpfe statt. 1684 eroberten es die Österreicher, von Banus Erdődy befehligt, wurden aber von Husseinpascha 1690 daraus verdrängt und gaben es im Karlowitzer Frieden 1718 dauernd an die Pforte. Auch während des Okkupationsversuches unter dem Prinzen Hildburgshausen 1737—1739 wird Dubica wiederholt erwähnt. 26. August 1788 wurde es von Laudon erobert.

Ausflüge: Lohnend ist der Ausflug in die Kozara und Prosara planina (15 *km*), wo der Jäger ergiebige Niederjagd findet.

Ausgiebige Fischerei in der Una, Moštanica, Mlječanica, Rakovica und im Gradinabach.

Abonnentenverzeichnis des öffentlichen Telephonnetzes Bos. Dubica.

1* öffentliche Sprechstelle, Telephonzentrale, Telegraphenstation.
2* Hotel Prizren.
3 Cikota braća.
4* „Una“ Holzindustrie-Aktiengesellschaft.
5 Gemeindeamt.

6 Bezirksamt.
7 Serbische Sparkassa.
8 Mataruga i drug.

Marktplatz, welcher 25.800 K kostete, Pflasterung und Straßenregulierung 35.000 K, Konakbau 139.000 K. Projektiert Wasserleitung, Gasbeleuchtung und Kanalisierung, ca. 300.000 K.

Dubrava—Kolonie Königsfeld.

(Bez. Bos. Gradiška—Kr. Banjaluka.)

Größere Ansiedlung von deutschen Protestanten aus Ungarn. Geschlossener Ort. — Landwirtschaft, Käserei des Jan Balt. Gasthaus und Gemischtwarenhandlung des Ivo Dajlović.

Duge.

(Bez. Prozor — Kr. Travnik.)

261 Einw., an der Hauptstraße Rama-Prozor. Sehenswerte Wasserfälle des Dušćicabaches, welche in drei schmalen hohen Kaskaden über die Felsen stürzen. Handelsfirma: Mehmedbeg Dautbegović.

Eminovci.

(Bez. Sanskimost — Kr. Bihać.)

388 serb.-orth. Einw. Am Hochplateau südlich der Straße Krupa—Sanskimost, am Abfall des Lisac auf einem Plateau, 538 *m* hoch gelegen. Serb.-orth. Kirche. serb.-orth. Schule, große moderne Zisterne,

Foča.

Organis. Stadtgem.

(Bez. Foča — Kr. Sarajevo.)

4432 Einwohner (3.230 Muslimanen, 887 Serben, 315 Andersgläubige), liegt 394 *m* über dem Meeresspiegel, mittlere Jahrestemperatur 9·3.

Am rechten Ufer der Drina und den beiden Ufern der Čehotina zwischen bewaldeten Gebirgsstöcken malerisch gruppiert, bietet Foča einen reizenden Anblick; von der nächsten Eisenbahnstation Ustiprača 45 *km* entfernt, führt die tadellose Bezirksstraße längs des linken Drinaufers durch ein landschaftlich abwechslungsreiches und fruchtbares Tal mit zahlreichen Obstanlagen.

Zivil- und Militärbehörden. — Schulen: Bezirksamt, Bezirksgericht, Gemeindeamt, Gemeindespital, Zollsteueramt, Tabakeinlösamt, Finanzwachkontrollsbezirksleitung, Finanzwachabteilung, Militär- und T., Gendarmeriezugs- und Bezirkspostenkommando, 8. Geb.-Brig.-Kommando, Militärstationskommando, 2/53, 4/58, 2/95, Bataillonskommando, 2 Gebirgsbatterien, Gebirgstraineskadron Nr. 5/15, Militärseelsorge, Truppenspital, Militärbauaufsicht, Serb.-orth. Pfarramt, serb.-orth. Kirchengemeinde, allgemeine Elementarschule mit dependierender Mädchenschule, Serb.-orth. konfessionelle Schule, serbische Mädchen-Handarbeitsschule, 1 Medresse, 1 Reformmekteb, 7 Mektebs, 1 serb.-orth. Kirche, 17 Moscheen, 1 röm.-kath. Garnisonskapelle.

Vereine: Militärwissenschaftl. und Kasinoverein mit Garnisonsgarten u. Tennisplatz, Beamten- und Bürger-Leseverein, islamitischer Leseverein, Serb. Gesangverein „Sv. Sava“ (Obm. Pop Josif Kočović, 85 Mitglieder), serb. Verein islamitischer Jugend. Serbischer Frauenverein, Präsidentin Jelena Kočović, 52 Mitglieder. Zweigvereine: Prosvjeta und Gajret. Serb. Turnverein „Sokol“. Bezirksunterstützungsfonds zur Hebung des bäuerlichen Wohlstandes, landwirtschaftliche Bezirksgenossenschaft.

Landwirtschaft: In dem Foćaer Bezirksbereiche sind alle Vorbedingungen zur Entwicklung von Pflanzenbau, Obstzucht und Nutztierzucht gegeben und es liegt daher im Interesse der Foćaner Behörden, an der Förderung lebhaftesten Anteil zu nehmen. Insbesondere weisen die Obstkulturen, was Menge und Vortrefflichkeit anbelangt, schon die günstigsten Resultate auf. Die Bodenproduktion betrug im Jahre 1912 zirka 150.000 *q* Halmfrucht, 12.645 *q* Mais, 31.450 *q* Kartoffel, 370.000 *q* Heu, 24.000 *q* Obst (darunter 1.100 *q* Exportäpfel), 100 Waggon Pekmes, und 4.000 *q* Tabak. In den letzten zwei Jahren wurden in der Obstbaumschule der Bezirksgenossenschaft in Ustikolina über 20.000 veredelte Obstbäume ausgepflanzt. Außerdem besitzt dieselbe einen Mustergarten in Foča für alle Arten von Gemüse. Zur Hebung der Viehzucht wurde im Jahre 1911 ein Stieranschaffungsfonds gegründet und mit Hilfe desselben einige Zuchtstiere Wipptaler Rasse angekauft. Auf den ausgedehnten Alpenweiden (Krbljina, Treskavica, Zelengora etc.) gelangen alljährlich zirka 100.000 Stück Hornvieh und Schafe zum Auftriebe. Auf der Hochalpe Zelengora befindet sich eine Käserei der landwirtschaftlichen Station Gacko. Zur Verbesserung der einheimischen Pferderasse dient die landesärarische Beschälstation in Kalinovik mit 2 Zuchthengsten sowie 5 Lizenz- und 1 Leihhengsten. Die Schweinezucht, vorherrschend Kreuzungen mit Berkshirezuchtebern und Yorkshire sowie Reinzucht dieser Rasse, macht erfreuliche Fortschritte.

Handel und Gewerbe: Wochenmärkte jeden Samstag. Alljährlich zu den serbischen Pfingsten im Juni und 27. bis 29. September Jahrmärkte mit Vieh- und Obsterzeugnissen, welche von den Bewohnern der Nachbargebiete im Sandžak und Montenegro lebhaft frequentiert werden. Handel und Gewerbe stand seinerzeit in hoher Blüte, wovon die derzeit noch aus zirka 500 Dućane bestehende Čaršija beredtes Zeugnis ablegt. — Erzeugung von landesüblichen Tuch- und Lodenstoffen (werden

meist zu Kleidungsstücken verarbeitet); landesübliche Bez- und Teppichwebereien, Faktorei der landesärarischen Teppichweberei mit 35 Webstühlen; Gerbereien; Messerschmiede; Silberfiligranarbeiten; Tauschier- und Inkrustationsarbeiten; landesärarisches kunstgewerbliches Atelier (Rašid-Jagnjo). — In früheren Zeiten blühte in Foča das Waffenschmiedhandwerk, insbesondere die Erzeugung weit und breit hochgeschätzter Handžars, und ist die Überlieferung der Tauschiertechnik an die Gegenwart hauptsächlich diesen zu danken. — Um die Verhältnisse der Handel- und Gewerbetreibenden in materieller Beziehung zu verbessern, wurde ein Kreditinstitut unter dem Titel: „Unterstützungsfonds für Handel und Gewerbe in Foča“ im Jahre 1906 mit einem Kapital von 9.000 K unter der Ägide der Landesregierung gegründet. Der Bezirksunterstützungsfonds mit einem Kapital von 98.000 K, dem Reservefonds von 9.020 K 70 h und Sicherstellungsfonds zu Ende 1912 4.163 K und einem erweiterten Fondskredit bis zu 400.000 K, gewährleistet eine bedeutende materielle Besserung der landwirtschaftlichen Interessenten des Bezirkes. Die serbische sowie die moslimitische Bank, welche im Jahre 1911 in Aktiengesellschaften umgewandelt wurden, befinden sich in befriedigendem Entwicklungsstadium. Das Aktienkapital der serbischen Bank und Sparkasse A. G. betrug 1912 200.000 K, Eingezahlt 140.000 K, Reingewinn 8.468 K 24 h, Reservefonds 22.719 K 20 h. Das Aktienkapital der muslimanischen Kreditbank betrug 1911 100.000 K. Reingewinn für die Periode vom 15. September bis Ende Dezember v. J. betrug 4.027 K 77 h.

Touristik und Geschichtliches: Lohnende Ausflüge in die nächste Umgebung sind: nach Brod auf der 1906 in Angriff genommenen neuen Straße nach Gacko, mit der im gleichen Jahre neuerbauten technisch hochinteressanten eisernen Brücke über die Drina, in der Fortsetzung Suha (32 *km*) durch die wildromantische Sutjeskaklamm. Auf dem dortigen Gendarmerieposten in einem Fremdenzimmer sowie in einem Touristenzimmer gute Unterkunft, billige Verpflegung. Auf der Straße gegen Kalinovik — 18 *km* von Foča — liegt die mit einer interessanten Kula geschmückte malerisch situierte Feudalburg der aus Čengerija in Kleinasien stammenden Čengićbegs, unweit davon das Felsengrab des hl. Vasilije und das reizend gelegene uralte türkische Industriestädtchen Jeleć, wo eine landesärar. Teppichweberei mit 33 Webstühlen (1 Lehrerin zirka 60 Arbeiterinnen) errichtet wurde. An der Hauptstraße Foča—Ustipraća, 12 *km*, liegt das wegen seiner uralten Moschee besonders bemerkenswerte Ustikolina (866 bis 889 der Hedschra erbaut, daher die älteste im Lande). Im Hintergrunde blickt der von zwei mächtigen Kulas flankierte Herrensitz der Čengićbegs „Odžak“ in das freundliche Tal der Koluna rijeka. Hervorragende landschaftliche Reize gewährt ein Ausflug zu Pferde über „Trovrh“ (herrliche Fernsicht) auf das montenegrinische Hochgebirge) nach Čelebić, von da zur wildromantischen, zwischen gigantischen Felswänden tief eingeschnittenen, die Grenze gegen Montenegro bildenden Taraschlucht und Rückreise über Hum-Bastasi

25 *km* von Foča, in Jabuka—Ljalice, eine ausgiebige Quelle mit vorzüglichem Mineral- u. Kurwasser, welche aus Gemeindemitteln zum Kurgebrauche hergerichtet wurde. — Bergtouren nach Gradačka stijena (mit Kupferbergbau), Kmur, Crni vrh, Vukuša, Vućeva planina.

Einen lohnenden Ausflug bietet die Tour Foča—Sutjeskaklamm bis Suha. Von hier auf den 2387 *m* hohen Maglić oder über das Zelengora-Hochplateau durch Alpenweiden, zerklüfteten Karst und tausendjährigen Urwald nach Jeleć. Reich an Gemsen, Rehen, Bären, aber landesärarisches Wildschongebiet (V). Abschuß an die Erteilung der Bewilligung der Landesregierung und Erlag der gesetzlich normierten Taxe für jedes erlegte Stück gebunden. Außer verschiedenen älteren Bauwerken (Sahat Kula, Tekija-Medresse etc.) ist die große im Jahre 1549 erbaute Aladža-Moschee mit ihrem in schlanken Dimensionen gehaltenen Minaret, den edlen Formen der Kuppeln und den reichen ornamentalen Skulpturen und Fresken eine hervorragende Sehenswürdigkeit der altorientalischen Stadt Foča.

Foča war die erste türkische Niederlassung in Bosnien (1415); mehrere Dezennien vor der türkischen Okkupation Bosniens war es bereits Sitz eines türkischen Kadis und hieß „Hotče“, später war es eine Konzentrierungsstation der türkischen Truppen, der Sitz eines Paschas und im Tauschhandel mit Montenegro eine bedeutende Handelsstadt.

Landtagsabgeordnete:

II. Kurie
2. islam. Wahlbezirk Mustajbeg Mutevelić,
10. kathol. Wahlbezirk Dr. Luka Čabraić,
15. serb. ort. Wahlbezirk Risto H. Damjanović.

III. Kurie
9. islam. Wahlbezirk Ibraham ef. Rašidkadić,
10. kathol. Wahlbezirk Kalist Tadin,
21. serb. ort. Wahlbezirk Gavro Gašić.

Gemeinderat.

Ehrenbürger: Exzellenz Freiherr von Albori, Eugen v. Scheure, Generalmajor, Reg. Rat: Myron Ritt. v. Zarzycki.

Bürgerm. — Načelnik: Huseinbeg Zulfikarpašić Čengić, ✠

Vizebürgm. — Podnačelnici: Vasilije Kujundžić, Ahmetaga Hasić.
Gem. R. — Zastupnici: Muratbeg Čengić, Husaga Pilav, Idrizbeg Avdagić, Vlado Glodjagić, Nikola Caratan, Sulejmanbeg Pasić, Mehaga Hadžimešić, Ibraga Selimović, Uzeiraga Njuhović.
Gemeindenotär — Bilježnik: Mehmedbeg Kurspahić. — Gemeindemonteur für die Instandhaltung der Wasserleitung Wenzel Večerak.
Gemeindewesen: Stand der Gemeindefinanzen war mit Ende 1912: Unbewegliches Eigentum besitzt die Gemeinde im Gesamtwerte von 114.000 K. Einnahmen mit Ende 1912 zusammen 53.766 K. 41 h Im erwähnten Jahre fanden 13 Gemeinderatssitzungen statt. Die Gemeinde besitzt eine komplette Ausrüstung für eine 28 Mann starke Feuerwehr. Schlachthaus neu adaptiert, Straßen und Wege reguliert. Marktplatz im Zentrum, Viehmarktplatz an der Čehotina. Stadtbeleuchtung mit 92 Petroleumflammen. Mit vorzüglichem reinen Quellenwasser versorgt die Stadt die im Jahre 1907 fertiggestellte moderne städtische Wasserleitung mit 18 öffentlichen Auslaufbrunnen und 80 Privatinstallationen. Gesamtaufwand für Schulzwecke 6450 K 20 h.
Hotel und Gasthäuser: Gerstls Hotel mit 24 Passagierzimmern, Hotel Braun, 6 Passagierzimmer. Restauration Rubátschek. Gasthaus Radeković, 2 Passagierzimmer. Gasthaus Niko Gruičić. Militärkantineur Gerstl Josef.

Hervorragende Handelsfirmen:

Gemischtwarenhandlungen: Nika Hadživukovića sinovi, Braća Glodjaići, Njuhović Uzeijr, Sunarić Simo, Hadživuković Vlade, Hadžialić H. Bećir, Mustafa Tafro, Derviš Hajrić, Mehago H. Mešić.
Apotheker: Anton Balek.
Weinhandlung: Caratan Nikola.
Spezereiwarenhandlungen: Hadživukovića sinovi, Braun Ignaz, Kokotović Jovo, Braća Sokolovići.
Konditore: Haller Max, Pilav Avdo.
Selcher: Vinšalek Alois, Vesely Rudolf.
Eisenhandlung: Brüder Babić.
Holzhändler: Jovo Jeremić, Aleksije Jeremić, Mehaga Pandur, Derviš Hairić & Comp.
Ziegeleien: Gjonlagić Avdaga; Salih Redžo; Vlade Hadživuković, Derviš Hajrić, Derviš Borojević.

Fojnica.

Organis. Stadtgem.

(Bez. Fojnica — Kr. Sarajevo.)

Bezirksamt, Bezirksgericht, ☎ u. T., Eisenbahnstation Visoko 33 *km*, 1327 Einw. (719 Kath., 631 Muh., 12 Orth., 378 Häuser, 383 Wohnparteien). Prächtige Lage in bewaldetem Talkessel, 570 *m* M. H. an der Fojnica. Altes Franziskanerkloster mit Archiv wertvoller alter Urkunden. Gendarmeriebezirkspostenkommando, 1 kath. Kirche, 3 Moscheen, 1 Medresse, röm.-kath. Pfarramt, allgemeine Elementarschule mit Mädchenhandarbeitskurs. Landwirtschaftliche Bezirksgenossenschaft. Hrvatska gospodarstvena zadruga. Kroatischer Verein „Rodoljub"; Islamit. Verein Kiraethana, Beamtenleseverein, Bienenzuchtverein, Bienenstockfabrik, Schwefelquelle, Ackerbau, Vieh- u. Bienenzucht, Holzhandel, Bergbau, Jagd auf Bären, Gemsen, Wildschweine, Fischerei. Für Touristen lohnende Ausflüge.

Jahrmarkt an den drei kath. Pfingsttagen, Wochenmarkt Mittwoch.

Landtagsabgeordnete:

Petar Mrljić; Mustajbeg Mutevelić; Suljaga Vajzović; Dr. Milan Srškić. Petar Mrljić und Kalikst Tadić.

Gemeinderat.

Bürgerm. — Načelnik: Niko Iličić.
Vizebürgm. — Podnačelnik: Mustafa eff. Husbašić.
Gem. R. — Zastupnici: Frano Trogrančić, Sudžuk Mulaga, Frano Alaupović, Anto Iličić, Ivo Kulier Ivin, Ruždija eff. Čohadžić, Asim eff. Rezaković.
Gemeindenotär — Bilježnik: Derviš eff. Saliagić.
Hotel mit 3 Passagierzimmern.
Empfehlenswerte Handelsfirmen: Ivica Kulier, Marko Kulier, Edhem Saliagić, Gebrüder Alaupović, Frano Alaupović i sinovi, Alkalay braća.
Sägewerke im Bezirke: Gebr. Alaupović produzieren 4000 m^3 Tannen- und Fichtennutzholz, Triftenbetrieb. Franziskanerkloster, Pächter: Alkalay Mordo, produziert 500 m^3 Tannennutzholz. Salihagić in Ostružnica 289 m^3. Fehim eff. Čohadzić 1000 m^3. Sämtliche Sägewerke exportieren nach der Hercegovina.
Bergverwaltung der oberungarischen Berg- und Hüttenwerks-Aktien-Gesellschaft. Produktion 30.000 *q* Erz, Export 20.000 *q*, Arbeiterzahl 50—100.

Geschichtliches: Fojnica hatte im Mittelalter, dank dem Erzreichtum seiner Umgebung, eine hervorragende Rolle inne und war Sitz einer der wichtigsten Ragusaner Handelsniederlassungen. An der Spitze des Gaues stand ein Knez, dessen Residenz die Burg Kozao am Fuße der Zec Planina war.

Reste alter Bergbaue, welche Eisen, Kupfer, Silber und Quecksilber lieferten, findet man allenthalben. Man hat sogar Überreste römischer Goldgruben entdeckt. Besonders wichtig war in türkischer Zeit die Eisengewinnung. In zahlreichen primitiven Hochöfen wurde das Erz geschmolzen

und in den gleich daneben befindlichen Hammerwerken zu allen möglichen Gegenständen verarbeitet. Besonders wichtig als Spezialität von Fojnica war die Erzeugung von Nägeln. Diese volkstümliche Metallurgie ist heute gänzlich aufgegeben.

Das Kloster Fojnica ist das älteste in Bosnien und sozusagen das Herz des Katholizismus in Bosnien. In seinem Archiv befinden sich zahlreiche türkische Fermane, welche sich auf die Gerechtsamen der bosnischen Katholiken beziehen, die wichtigste darunter ist die von Fra Angelus Zvizdović vom Sultaneroberer Mechmed II. 1463 erwirkte Ahdname, durch welche den bosnischen Katholiken Religionsfreiheit zugesichert wird. Ein zweites wichtiges Denkmal ist das „Wappenbuch von Fojnica", eine alte Kopie eines von einem Pop Rubčić verfaßten Wappenbuches, welches die Wappen der hervorragendsten bosnischen Adelsfamilien der vortürkischen Zeit enthält. Das Kloster besaß auch eine wertvolle Kasula mit dem Corvinuswappen, welches von Sr. Majestät aber um 12.000 K angekauft wurde. Für den Erlös wurde die Kuppel der Klosterkirche erbaut.

Das Kloster besitzt eine ziemlich ansehnliche Bibliothek und ein kleines Museum mit Antiquitäten aus der Umgebung von Fojnica.

Am Wege zwischen Fojnica und Busovaća im Zahorgebirge in der Gemeinde Pridola befindet sich die Ruine einer in eine Felswand eingebauten Burg, die nur mit hohen Leitern betreten werden kann und deren Ursprung noch nicht historisch ausgeforscht wurde. Im Volksmunde wird diese Burg Kastell genannt und diente in schweren Zeiten auch Franziskanern mit den Wertsachen des Klosters Fojnica als Zufluchtsort.

Fojnica bei Gacko.

(Bez. Nevesinje — Kr. Mostar) mit 370 serb. orth. Einw.

An der Straße Nevesinje-Gacko, 35 *km* von Nevesinje, 16 *km* von Gacko, ☎ u. T.

K. u. k. Militärstationskommando mit einer Kompagnie, Elementarschule mit zwei Lehrern, Gendarmeriepostenkommando. Serbischer Leseverein. Bemerkenswert eine vorzügliche Quelle „Hercegovo vrelo".

Handelsfirmen: Risto Gjajić, Stevan Milović, Milovan Guzina. — Srpska zemljoradnička zadruga.

Franz Josefsfeld.

(Bez. Bjelina — Kr. D. Tuzla.)

7 röm.-kath., 1163 evang. Einw. (deutsche Kolonisten). Finanzwache, evang. Kirche, Pfarrhaus und Pfarramt. Militär ☎ u. T., 1 Elementarschule. Hochentwickelte Landwirtschaft.

Bürgerm. — Načelnik: Friedrich Schumacher.

Vizebürgm. — Podnačelnik: Rudolf Brandner.

Gem. R. — Zastupnici: Georg Schuhmacher, Georg Schäfer, Friedrich Kraus, Johann Hild, Jakob Schwald, Gottfried Brumm, Jakob Schäfer, Josias Bussmann.

Gemeindenotär — Bilježnik: Rafae-Rassl.

Gabela.

(Bez. Stolac, Kr. Mostar, E. — Abzweigung der Eisenbahn in die Bocche di Cattaro.)

1053 Einw., liegt an der Narenta 4·5 *km* oberhalb Metković. Elementarschule, je 1 röm.-kath. und serb.-orth. Pfarrkirche. 68 *m* M. H. Tabakbau, Obstkultur, vorzügliche Melonen, welche zur Zeit der ottomanischen Herrschaft als Tribut an die Pforte gesendet wurden.

Gabela (vom ital. gabella, Zollamt) war im Mittelalter der wichtigste bosnische Zoll- und Handelsplatz und hieß Dveri oder Drijeva. Hier mußten die Karawanen, die von Ragusa kamen oder dahin gingen, die Zollschranke passieren und den Zoll entrichten. Das Zollamt war gewöhnlich an Ragusaner verpachtet. Ruinen von Türmen und Befestigungen bezeugen heute noch die Lage dieses Handelsemporiums. Drijeva war auch als Sklavenmarkt bedeutend.

Gabela wurde 1529 und 1558 von den Türken befestigt, 1693 von den Venezianern erobert, im folgenden Jahre aber von Sulejman Pascha durch neun Tage erfolglos belagert, aber 1715 von den Venezianern freiwillig aufgegeben, nachdem sie vorher die Festungswerke in die Luft gesprengt hatten.

Nahe bei Gabela am Norinbache auf dalmatinischem Gebiete sieht man die ausgedehnten Ruinen der zweitgrößten Römerstadt in Dalmatien, Narona.

Röm. kath. Pfarramt. Allg. Elementarschule mit Mädchenabteilung und landwirtschaftl. Lehrkurs.

Reiche Wachtel- und Rebhuhnjagd.

Gacko.

Organis. Stadtgem.

(Bez. Gacko — Kr. Mostar.)

Der Ort heißt auch Metohija, hat 1400 überwiegend muh. Einw., Bezirksamt, Bezirksgericht, Gendarmeriezugs- u. B.-Postenkommando, Bezirksspital, vereinigtes Zollsteueramt, landesärarische landwirtschaftliche Station, Tagbau auf Lignitkohle (Jahresproduktion ca. 2000 *q*), serb.-orth. Pfarramt, serb.-orth. Kirchengemeinde (Präs. Jovo Krstić), 9 serb.-orth. Kirchen, 4 Moscheen, Bezirksspital für 24 Kranke, Wochenmarkt jeden Samstag, allgem. Elementarschule, Mekteb. ☎ u. T.

Serb. Sparkassa. Nächste Schiffsstation Ragusa 107 *km*, Bahnstation Trebinje 76 *km* und Mostar 91 *km* entfernt. 960 *m* über dem Meeresspiegel im von hohen Bergen umschlossenen fruchtbaren Gacko polje gelegen. M. J. T. 8·3° R.

Vereine: Učiteljsko družtvo narodnih osnovnih škola kotara Gacko-Nevesinje. Srpska narodna organizacija. Pododbor Gajret. Islamska čitaonica. Srpski sokol. Prosvjeta. Beamten-Leseverein.

Durch die Errichtung der landwirtschaftlichen Station, die den Einheimischen als Muster für die rationelle Wirtschaftsführung dient und einheimische Zöglinge zu diesem Berufe ausbildet, sind große Fortschritte in wirtschaftlicher Hinsicht erzielt worden. Serb.-orth. Schule. Viehauftrieb auf Wochenmärkten beträgt jährlich zirka 400 Ochsen, 500 Kühe, 300 Jungvieh, 4000 Schafe, 1500 Ziegen, 350 Schweine, 200 Pferde. Die muh. Bevölkerung betreibt außer Ackerbau und Viehzucht, Teppichweberei als Hausindustrie. Die or.-orth. Bevölkerung züchtet Borstenvieh, zu welchem Zwecke sie von der Landesregierung Eber der Berkshirerasse erhielten. Die Viehzucht wurde durch die Einfuhr der Wipptaler Stiere besonders gehoben; auch wird ausgedehnte Schafzucht betrieben. Im Bezirke sind vorhanden 62.000 Schafe und 19.000 Ziegen mit Abkömmlingen von Romaszkan- und Karakul-Böcken und besteht ein reger Handelsverkehr mit Mostar und Ragusa. Seit 1913 sind 2 Jahrmärkte eingeführt, und zwar 15. Mai und 1. September jeden Jahres. 5 *km* entfernt liegt das Militärbarackenlager Avtovac, 5 *km* nordöstlich die großartig angelegte Talsperre Klinje mit 22 *m* hoher Sperrmauer, südöstlich die Burgruine Ključ, einstiger Sitz des bosnischen Großwojwoden Sandalj Hranić († 1415), welcher fast die ganze Hercegovina und Teile des angrenzenden Montenegros unter seiner Macht vereinigte. Gacko ist bekannt durch die blutigen Fehden unter der ottomanischen Regierung. Der historische „Duga-Paß" ist zirka 24 *km* entfernt auf montenegrinischem Gebiete.

Ausflugsorte: Talsperre Klinje, Avtovac, Burgruine Ključ, Čemerno, Nadinići; Ausgangspunkte: Baba pl. (Djed 1737 *m*), Bjelašica pl. (Bjelašica 1867 *m*), Volujak pl. (Badine 2242 *m*), Jabuka (1865 *m*). Jagd: Ergiebige Schnepfen-, Wachteln- u. Entenjagd in Gackopolje, Hasen- und Fuchsjagd in der Umgebung; Auerhahn-, Gemsen- u. Rehjagd auf der Bjelašica, woselbst im Frühjahre auch einzelne Bären anzutreffen sind. Durchschnittlicher Abschuß im Jahre 1912 betrug: 350 Stück schädliches und 150 Stück nützliches Wild.

Landesabgeordnete des Bezirkes Gacko.

serb. ort. II. Kurie: Atanasija Šola,
III. „ Vasilj Grdjić.
musl. II. Kurie: Odemaga Mešić,
III. „ Dr. Murat Sarić.
röm. kath. III. Kurie: Gjuro Džamonja.

Gemeinderat:

Bürgerm. — Načelnik: Šarić Arif, eff.
Vizebürgm. — Podnačelnik: Spasoja Bukvić.
Gem. R. — Zastupnici: Zvizdić Murat, Bjedić Bajro, Vukanović Gjuro, Vidak Govedarica, Mehmed Šaković, Bećir Rustanović, Halil Kapičić, Bilić Risto.
Gemeindehebamme: Katharina Staucher.
Hotel u. Restauration: Landesärarisches Hotel, Pächter Vojislav Grgjić (6 Fremdenzimmer).
Empfehlenswerte Handelsfirmen: Bilić Risto, Gjuro Vukanović, Export von Schafwolle. Sägewerk mit Wasserbetrieb der Firma: Varoščić, Vukanović & Comp. in Jabuka bei Grab.

Im Bezirke Gacko werden jährlich für den eigenen Bedarf im Gesamtwerte von 300.000 K produziert: 1600 *q* Weizen, 30.000 *q* Gerste, 1500 *q* Hafer, 2500 *q* Roggen, 100 *q* Kukuruz, 350.000 *q* Heu, 10.000 *q* Erdäpfel, 3600 *q* Kraut, 100 *q* Zwiebel.

Garevac.

(Bez. Gradačac — Kr. Tuzla.)

997 Einw., kat., Allg. Elementarschule von Modrić 5 km entfernt, liegt an der Stat. Modrić—Šamac.

Glamoč.

Organis. Stadtgem.

(Bez. Glamoč — Kr. Travnik.)

Militär-, Post- u. Telegraphenstation, 1984 Einw. Von der nächsten Eisenbahnstation Bugojno 109 *km* und Jajce 68 *km* (Reitweg) entfernt. 1040 *m* Seehöhe. Die Stadt Glamoč liegt am Ausgange der Hochebene „Glamočko polje" und ist im Süden von einem waldreichen Mittelgebirge, einem Ausläufer der Dinarischen Alpen, begrenzt. Die Hochebene ist fruchtbar. Infolge des nahen Waldes ist das Klima ein gesundes, da die Luft an Sauerstoff und Ozon sehr reich ist, doch muß dasselbe trotz der Nähe des Adriatischen Meeres als entschieden kontinental bezeichnet werden, da sowohl der Winter streng und andauernd, der Sommer hingegen angenehm warm ist. Der Bezirk Glamoč ist mit Ausnahme der genannten Hochebene fast durchwegs gebirgig; im November 1898 wurde das Jagd-Schongebiet, die „Hrbljina", durch den Besuch Sr. kaiserl. und königl. Hoheit des durchlauchtigsten Herrn Erzherzogs Franz Ferdinand d'Este ausgezeichnet und dortselbst eine große Treibjagd auf Raubwild veranstaltet.

Die Landbewohner des Bezirkes Glamoč beschäftigen sich außer mit Ackerbau vornehmlich mit Viehzucht.

Glamoč besitzt ein Bezirksamt, ein Bezirksgericht, ein Post- und Telegraphenamt; einen Gendarmeriebezirksposten; eine Zoll- und Finanzwachabteilung; eine allgemeine Elementarschule (Leiter: Jovan Banjeglav), zwei Mektebs; einen Beamtenleseverein (Obmann: Bezirksvorsteher Husein Biser; einen serbischen Leseverein (Obmann: Luka Janković); kroatischer Leseverein (Obmann: Ivan Trbarić); einen islamitischen Leseverein (Obmann: Salih Gasal).

Glamoč besitzt weiters eine serbisch-orthodoxe Kirchen- und Schulgemeinde (Obmann: Jovo Krstanović), eine serbisch-orthodoxe Kirche (Pfarrer: Kosta Prodanović), eine römisch-katholische Kirche (Pfarrer: Niko Kajić) und zwei Moscheen, eine städtische Wasserleitung seit 1900 (das Reservoir befindet sich in einem schönen Parke, zu welchem ein Promenadeweg führt). Lohnender Ausflug nach dem „Šatorsee“ (Meerauge), 1400 *m* über dem Meeresspiegel.

Glamoč hat in der bosnischen Geschichte eine bedeutende Rolle gespielt und erinnern hochpoetische Sagen und Gedichte an die Vergangenheit des Ortes. Die Burg „Glamoč“ (im Mittelalter „Dlamoč“), von der leider nur mehr ein des Mauermantels beraubter Schuttkegel übrig ist, dürfte die älteste im Lande sein. Vom Turme der Burg soll sich ein vom „Ban“ von Glamoč gefangen gehaltenes Türkenmädchen, namens Emina, herabgestürzt haben, blieb aber mit den Haaren an einem Mauervorsprung hängen und verschmachtete.

Gemeinderat.

Bürgerm. — Načelnik: Ćamilbeg Filipović.
Vizebürgm. — Podnačelnik: Ilija Janković.
Gem. R. — Zastupnici: Salih Gasal, Pero Mostarac, Filip Vitić, Semsibeg Filipović, Hamdibeg Filipović, Huso Berberović, Marko Radeta, Nasko Kovačević, Jovo Naerlović, Džaferbeg Filipović.
Gemeindenotär — Bilježnik: Jovo Banjeglav.
Gemeindehebamme: Katharina Chamas.

Ehrenbürger:

Peter Todorović, Dr. Max Straßmann und Franz Večerina.

Gemeindefinanzen Ende 1912:

Gesamteinnahme mit Ersparnissen vom Jahre 1911	28.000 K
Ausgabe	23.289 „
Verbleibt Kassastand	4.711 K

Hotel: Risto Malešević mit 5 Zimmern.

Die bedeutendsten Handelsfirmen sind: Jovo Krstanović, Jovo Naerlović, Braća Janković, Jozo Dzaja, Marko Radeta, Filip Vitić, Derviš Seremet, Salih Gasal.

Käsereien: Jeftan Despić; Ivan Skelin.

Jahrmärkte am 21. September und 8. November j. J. Wochenmarkt jeden Samstag.

Goražde.

Organis. Stadtgem.

(Bez. Čajnica — Kr. Sarajevo.)

1882 Einw., und zwar 1200 Muh., 434 Orient.-orth., 228 Kath. und 26 Israel. Goražde ist ein langgestreckter Ort auf beiden Ufern der Drina, 345 *m* M. H., mitten in gebirgiger und waldreicher Gegend, an der Hauptstraße nach Plevlje, von Sarajevo 86 *km* entfernt und durch eine neue, 12 *km* lange Straße, die am linken Drina-Ufer liegt, mit der Eisenbahnstation Ustiprača verbunden. Bequeme Fahrgelegenheiten stehen seitens des Hoteliers Josef Olehla zur Verfügung.

Bezirksexpositur, Militär-Stationskommando, Bezirksspital, Marodenhaus, Militärverpflegsfiliale. Gendarmerieflügel- und Zugskommando, ✉ ü. T., Militär-Bauaufsicht, Finanzwachekontrollsbezirksleitung, Finanzwacheabteilung, Agentschaft der priviligierten Landesbank, serbisch orthodoxes und römisch-katholisches Pfarramt, allgemeine Elementarschule, Reformmekteb und 2 Mektebs. Ortsgruppe des österr. Flottenvereines. Zwei moslemitische, ein serb. Leseverein. Große eiserne Brücke über die Drina. Große ärarische Obstbaumschule. Bosnisch-hercegovinisches Staatsgestüt. Starker Durchzugsverkehr. Der Ort ist ungemein betriebsam und zählt zahlreiche Handel- und Gewerbetreibende; rapid fortschreitende Obstkultur; hat 2 Ziegelbrennereien; mehrere Brantweinbrennereien. Wochenmarkt jeden Donnerstag. An Stelle der gegenwärtigen Eisenbrücke befand sich eine vom Pascha von Ofen Mustafa 1568 erbaute Steinbrücke. In den Jahren 1529 bis 1531 bestand hier eine Druckerei cyrillischer Kirchenbücher. Über der Tür der alten serb.-orth. Kirche befindet sich eine apokryphe Inschrift, welche die Gründung der Kirche dem Herzog Stephan Vukšić zuschreibt. In einer Seitenmauer ein verwittertes Relief. Römische Funde sind in der Umgebung häufig.

Städtische Anlagen: In der Stadt am linken Drinaufer der im Jahre 1913 eröffnete Stadtpark mit Restauration. Am rechten Drinaufer sehr hübsche Allee.

Der Franz Josets-Berg, eingezäunter, gepflegter Park, mit Laub- und Nadelholzkultur und einer Aussichtswarte im japanischen Stile mit reizendem Ausblick.

Die Sphynxhöhe, ein in sehr flachen Serpentinen zu erreichender herrlicher Aussichtspunkt. Akazienanlage.

Sehr gute Wasserleitung und Kanalisationsanlagen.

Der überaus rührige Gemeinderat ist eifrigst bestrebt, die Stadt und deren Umgebung zu verschönern, so daß dieses nette Städtchen als Sommeraufenthalt wärmstens anempfnhlen werden kann.

Wegen Sommerwohnungen erteilt jede Auskunft in entgegenkommenster Weise das Gemeindeamt.

Ausflüge. Lohnend ist die Floßfahrt auf der Drina durch malerische Schluchten nach Višegrad.

Wegen Floßfahrt erteilt Auskunft die Bezirksexpositur. Herrliche Wagenfahrt von Goražde zur Bahnstation Ustiprača im Drinatale. Besonders interessant die Burg Samobor, 13 *km* entfernt, am rechten Drinaufer auf steilen Felsen aufgebaut, der einstige Sitz des Herzogs Stephan Vukšić. Die Burg ist ein umfangreicher Bau und wird von einem auf der höchsten Spitze auf einem aus der senkrechten Felsenwand schräg über den Abgrund emporragenden Felsenvorsprung erbauten ovalen Bergfried überragt. Der Zugang zu diesem Turme ist mit Gefahr verbunden. Die Bahnfahrt von Ustiprača nach Uvac über die bei der Limmündung erbaute Eisenbahnbrücke über die Drina von 129 Meter Spannweite, sowie der Flügel nach Višegrad-Vardište ist außerordentlich lohnend. Der kaleidoskopartige Wechsel grotesker, steil in die tief eingebettete Drina abfallenden Felspartien mit anmutig eingestreuten Ansiedlungen und üppigen Kulturen fesseln das Auge des Reisenden ununterbrochen und gestalten diese Tour zu einer touristischen Spezialität ersten Ranges.

Überaus lohnende Partien zu Wagen: Goražde, Čajniće, Metalka-Sattel, Meereshöhe 1245 *m*, Grenzort. Goražde, Jabuka-Sattel 1094 *m*. Goražde-Han Hranjen 1178 *m* mit großartigem Panorama.

Ehrenbürger:

Franz Lukatella.

Gemeinderat.

Bürgerm. — Načelnik: Rašidkadić Ibrahimeffendi.
Vizebürgm. — Podnačelnik: Vlado Stojanović.
Gem. R. — Zastupnici: H. Arif Omeragić, Jęcewicz Eduard, Sajtaga Harlać, Mehmetbeg Kuljuh, Mustajbeg Svjerčić, Ibrahimaga Mašala, Vaso Tanacković.
Gemeinde Hebamme: Gregorić Eufemia.

Gemeindenotär: Derviš Plevljak.

Hotel Horvath, modernes Hotel mit 10 Passagierzimmern, Restauration und Café, letzteres mit Billard und Spieleinrichtungen; Fiaker, Sodawasserfabrik.
Hotel Drina u. Goražde, je 3 Passagierzimmer.
Hervorragende Firmen: Tanasković Tane, Omeragić Arif, Mordo Gaon, Kuljuh Dervišbeg, Mića Mićović, Vlado Stojanović, Gjenisije Slomović, Risto Jovanović.
Gastwirt: Kreisz Josef, Risto Nikolić.
Omnibusunternehmung: Anton Horvath.
Fiaker: S. Harlać, Asimbeg Sijerčić.

Gračanica.

Organis. Stadtgem.

(Bez. Gračanica — Kr. Tuzla.)

Ⓣ u. T. Entfernung von Brčko 52 *km*, Gradačac 36 *km*, Tuzla 46 *km*, Doboj 22 *km*.

Gračanica liegt in einem reizenden Tale des gleichnamigen Baches mitten zwischen Pflaumengärten und Fruchtfeldern (180 *m* M. H.) und ist mit der 4 *km* entfernten E. durch eine Schleppbahn verbunden, welche auch für den Personenverkehr eingerichtet ist. Von den 4229 Einw. sind 3078 Muslim, 909 Serb. Orth., 158 Kath. und 79 Isrl. Bezirksamt, Bezirksgericht; Gemeindeambulatorium; Gendarmeriebezirkspostenkommando, Finanzwachabteilung. Eine allgemeine Elementarschule mit separater Mädchenschule, eine konfess. serb.-orth. Volksschule, 12 Moscheen, 1 serb.-orth. Kirche, röm. kath. Kirchengemeinde, 1 jüd. Tempel, Medresse u. 2 Mekteb Iptidaija. Eine Kiraethana, eine „Turska čitaonica“ 1 Beamten-Leseverein, Srpska narodna čitaonica, — „Prosvjeta“ und „Srpski Soko.“ Bienenzucht, Seidenraupenzucht, Ackerbau, Viehzucht und Handel in erfreulichem Aufschwunge begriffen. Produziert außer Zerealien im Werte von $1^1/_2$ Mill. Kronen, 6000 *q* Zuckerrüben und 16.500 *q* Pflaumen jährlich. Wochenmarkt Freitag, jährlich Großviehumsatz 2600 St. Jahrmarkt 7.—9. April und 8.—11. Nov. Empfehlenswerte Sommerfrische; sehenswürdige Burgruine „Sokolgrad“ (Falkenburg), welche Ende des XV. Jahrhunderts in die Gewalt der Türken, aber 1506, als Ghasi Husrefbeg von Berislavić an der Save geschlagen wurde, in die Gewalt der Ungarn kam. 1512 wurde sie von Junusbeg erobert. 9 *km* von der Station Petrovoselo entfernt das altberühmte serb.-orth. Kloster „Ozren“, dessen Kirche mit alten, leider stark zerstörten Fresken reich geschmückt ist. Höhle in Sklop, welche von einheimischen Kranken zu Heilzwecken besucht wird. An der Straße gegen Doboj Kriegerdenkmal v. J. 1878. Foglár-Kai (erbaut 1899).

Ehrenbürger:

Dr. Sladović, Dr. Graßl und J. Ličanin.

Gemeinderat.

Bürgerm. — Načelnik: Ahmetaga Širbegović.

Vizebürgm. — Podnačelnik: Ivanišević Pero S.

Gem. R. — Zastupnici: Kučukalić Mujaga, Rešidbegović Mahmutaga, H. Sulejmanović Mustafa, H. Medo Suman, Blagojević Damjan, Džebić Adam, Halilbegović Mujaga, Hifziefendić Hasib, Rešidbegović Mehmed.

Gemeindenotär — Bilježnik: Petar Petrović.

Gemeindewesen.

Wert des Gemeindevermögens 94.000 K, Ausgaben 1913 30.000 K, Einnahmen 33.000 K, Auslagen für Schule 10.000 K. Ärztl. Gemeindeambulatorium und sonstige sanit. Auslagen 2800 K. Die Regulierung des Gračanicabaches durch den Kaibau erforderte 20.000 K.

Hervorragende Handelsfirmen:

Gemischtwarenhändler: Milisavljević Simo, Kučukalić Mujaga, Danon Isak R. Figli, Blagojević Jovo, Rešidbegović Brüder, H. Stević Brüder, Ivanišević Savo, Rešidbegović Mahmutaga.

Manufakturwarenhändler: Stević H. Stevan, Stević H. Jovo, Stević H. Mihajlo, Prohić H. Avdaga, Jovo R. Nikolić.

Eisenwarenhändler: Ivanišević Stanko, Trifkovič Stanko, Ivanišević Tošo, Hasib Hifziefendić.

Steinbruch und Kalkofen der Firma Alexa Gertner et Comp.

Steinbruch Sklop der Amoniak-Sodafabrik in Lukavac.

Ring-Ziegelofen des Stanko Ivanišević.

Hotels: „Sokol“ Leiter Anton Lovrenčić, 7 Fremdenzimmer; Hotel „Ozren“ der serb. Schul- u. Kirchengemeinde, Leiter Anton Cifka, 4 Fremdenzimmer.

Ausflüge zur Burgruine Sokol ca. 4 *km* nördlich, welche im 15. Jahrhundert sehr oft genannt wird. Burg Srebrnik ca. 5 Reitstunden, die schönste Burg Bosniens; einst Sitz des Banates Srebrnik, trotzte sie lange den türkischen Eroberungen.

Landschaftliche Schönheiten bieten Ausflüge zum Goli Vrh, nach Ozren und Malesić.

Gradačac.

(Bez. Gradačac — Kr. D. Tuzla.)

Organis. Stadtgem. mit 3733 Einw., darunter 2975 Muh., 345 Serb.-orth., 361 Kath., 41 Isr., 4 Evang., 7 griech. kat. Gradačac liegt an einen Straßenknotenpunkt am Gradačnicabache zwischen ausgedehnten Pflaumengärten in einem Talkessel der letzten Ausläufer der Majevicaplanina, Mittelgebirgsklima. 3 *km* gegen Norden beginnt die große Saveebene, von Šamac 23 *km*, von D. Tuzla 78 *km*, von Gračanica 34·6 *km*, von Brčka 36 *km*, von Modrić 16 *km* entfernt. 136 *m* M. H., Bezirksamt, Bezirksgericht, Gendarmeriebezirkspostenkommando, ☎ u. T., Finanzwache-Kontroll - Bezirksleitung, Finanzwache, Gem. Ambulatorium., Apotheke, Eigentümer Michael Hodže, röm.-kath. Pfarre: Pfarrer Anto Mohorić, serb.-orth. Pfarre: Pfarrer Dušan Tesić, serb.-orth. Kirchengemeinde: Präses Dušan Stanić. Kroat. Verein „Napredak“. — Islamska Kiraethana. — Islam. čitaonica „Ittihad“. 4 Moscheen, 1 allgemeine Elementarschule, 1 serb.-orth. konfessionelle Schule, 2 Medressen, 1 Reformmekteb, 1 Knabenmekteb, 2 Mädchenmektebs, Beamten- u. serbischer Leseverein, Freiwilliger Feuerwehrverein (30 ausübende, 107 unterstützende Mitglieder) Obm.: Hafiz M. Durakovič. Landw. Bezirksgenossenschaft; Bezirksunterstützungsfonds u. Unterstützungsfonds für Handel u. Gewerbe. Hauptbeschäftigung der Ortsbewohner: Handel, Ackerbau, Vieh- und Obstzucht. Sliwowitzerzeugung. Markt von Hornvieh und Pferden jeden Freitag. Jahresproduktion: Weizen 100.000 *q*, Gerste 600 Oka, Hafer 60.000 *q*, Kukuruz 65.000 *q*, Zwetschken 50.000 *q*. Jahresviehmarkt 13. Juni und 27. September. Wochenmarkt Freitag. Jahresumsatz 160.000 Tovar Weizen, 200 Tovar Gerste; 20.000 Tovar Hafer, 50.000 Tovar Mais, 30.000 Tovar Pflaumen und Obst. Pferde 1300 Stück, Hornvieh 12.000 Stück, Kleinvieh 5.000 Stück. Thermal- und Moorbäder in einem modern hergerichteten Badehause. Alljährlich im August Pferderennen auf eigener Rennbahn. Auf einem mitten in der Stadt sich erhebenden Felskegel steht die gut erhaltene Burg der Begs Gradaščević. Der letzte Besitzer Husein Kapetan Gradaščević war ein tapferer Insurgentenchef und wird als „Zmaj od Bosne“ (der Drache von Bosnien) im Volksliede noch heute gefeiert.

Ehrenbürger:

Kreisvorsteher: Friedrich Foglar und Ladislaus Baron.

Landtagsabgeordneter: Bećirbeg Hadži Ibrahimbegović.

Gemeinderat.

Bürgerm. — Načelnik: Izetbeg Jahić Durakovič.

Vizebürgm. — Podnačelnik: Ivo Müller.

Gem. R. — Vijećnici: Mehmed Jašarović, Dervišbeg Gradaščević, Izzetbeg Jahić, Alija Sendić, Mujo Arnautović, Suljo

Tahirović, Hasan Salkić-Salihćehaić, Ilija Kostić, Anto Mihaljević.
Gemeindenotär.—Bilježnik: Nikola Škrbec.

Gemeindewesen.

Finanzen Ende 1907 fruchtbringend angelegt 5.700 K, Unbewegl. 80.000 K, Einnahmen 49.000 K, Ausgaben 48.000 K. (Für sanitäre Zwecke 3722 K, Schule 12.976 K.) Ärztl. Ambulatorium K 827.

Hotel Gradačac, 5 Passagierzimmer. Hotelier Ignatz Ziegler, Ausschank von Sarajevoer Aktienbier.
Handelsfirmen: Milka Babić, Braćo Popović, Josef Aneigl, Braća Sendić, Mujo Jašarović, Ivo Müller, Bečirbeg H. Ibrahimbegević, Dedo H. Šakić, Mento Kabiljo.
Gewerbetreibende: Anto Jakovljević, Johann Schieber, Anton Kereszteny; Schmiede; Karl Manz, Wagner; Brüder Popović, Ziegelbrenner; Michael Hodža und Josef Anaigel, Slivowitz-Brennereien.

Bosn. Gradiška.

Organis. Stadtgem.

(Bez. B. Gradiška — Kr. Banjaluka.)

Bosn. Gradiška hat 4098 Einw., darunter 2367 Muh., 1158 Orth. und 531 Kath. Bezirksamt, Bezirksgericht, Gendarmeriebezirkspostenkommando, Zoll- und Finanzwache, Donau-Dampfschiffahrtsstation, ☎ u. T., allgem. Elementarschule, je 1 serb.-orth. und kath. konfess. Elementarschule u. 1 Medresse. Vereine: Kroatischer Gesangverein „Posavac“. Srpski Sokol. — Turska čitaonica, — Probratimstvo. — Prosvjeta. Serbischer Frauen-Wohltätigkeitsverein. Expositur der priv. Landesbank für Bosnien-Hercegovina. Serbische Kreditanstalt. Hrvatska kreditna banka i štedionica d. d. (Podružnica).

Bosn. Gradiška ist eine lebhafte Handelsstadt an der Save. Jahrmarkt 20., 21. und 22. September. Wochenmarkt Donnerstag. In der Umgebung ergiebiger Ackerbau und die blühende deutsche Kolonie Windthorst, in Rovine eine Zigeuneransiedlung. M. J. T. 10° C. Sehenswürdig das Fort Berbir. Bei Donja Dolina, 13 *km* östlich im Savebette, befindet sich ein ausgedehnter prähistorischer Pfahlbau, welcher seit 1900 wissenschaftlich erforscht wird.
Landtagsabgeordneter: Mirko v. Gjurkowetzki in Windhorst.

Općinsko vijeće. — Gemeinderat.

Bürgerm. — Načelnik: Hakki beg Reufbegović.
Vizebürgm.—Podnačelnik: Gjordjo Gjurić.
Gem. R.—Zastupnici: Gjorgjo Kovačević, Tešo Prčić, Jakov Lihović, Mehmed eff. Mujadžić, Husein Bošnjak, Huso Osmić, Nikola Katušić, R. Hasib Biberić, Osman Topić, Camil Majdanac, Huso Bošnjak, Tihomir Sabotić, Simo Remetić.
Gemeindenotär. — Bilježnik: Ibrahim Teosija Alagić.

Hotel Ilić Erben 3, Hotel Kaiser 10, Hotel „Sava“ 5 Passagierzimmer.

Hervorragende Handelsfirmen:

Apotheker: Stefan von Varjačić.
Eisenwaren: Todić Gjorgjo.
Gemischtwaren: Kondić Savo, Subotić Stojan Erben, Giurić Gjorgjo, Popović Petar, Vidović Vaso, Nikola Katusić, Petar Cvijić, Josef Spitzstein, Tešo Prčić.
Schnittwaren: Todić Pero Erben, Malić Vlado.
Getreidehändler: Zajim Bečirović, H. Dedo Pračo.
Buchdruckerei, Papier- und Kurzwaren: Petar Žarković.
Ziegelei mit Ringofen: Johann Belina.
Dampfmühle: Hasib Topić.
Bauerngenossenschaften im Bez. Bos. Gradiška, in Laminci, Junžovci, Mrčevci, Romanovci, Bistrica und Rogolje.

Grahovo.

(Bez. Livno — Kr. Travnik.)
S. „Arežin Brieg“.

Hadžići.

(Bez. und Kreis Sarajevo.)

839 Einw. Eisenbahnstation. An der Straße nach Mostar, 18 *km* von Sarajevo. Dampfsäge der Firma W. & J. Kašiković, Forsthaus. Kalkofen des Glišo Jeftanović. Elementarschule.
Einkehrgasthaus: Sterle Stephan; Risto Samouković, Jefto Sukota.

Han Kompanija-Vitez.

(Bez. Travnik.)

1624 Einw. An der Hauptstraße Brod-Sarajevo, 16 *km* von Travnik. E. Zuckerrübenbau, Kalkbrennerei, Mühlsteinbrüche. Röm.-kath. Pfarramt, 2 Mektebs, Dampfsäge der Firma G. Schucany aus Neapel und Imprägnierungsanstalt des Guido Rütgers, Kohlenbrennerei. Post- und Telegraphenamt. Forstverwaltung, allg. Elemt. Schule.

In Mali Mošunj bei Vitez befinden sich Ruinen einer römischen Ansiedlung und die landwirtschaftlichen modernen Betriebe des Travniker Jesuitenkollegiums, Bemerkenswert ist, daß sich die Katholiken, namentlich die Frauen, im Lašva- und Bilatale Arme und Brust tätowieren — ein Brauch, dessen Ursprung prähistorisch ist.

Hrasnica.

(Bez. Sarajevo.)

297 Einw., überwiegend Moslims. Ist mit dem Bade Ilidže durch eine 2 *km* lange Chaussée verbunden. Bedeutende Quelle. Moschee, Mekteb, allgem. Elementarschule.

Hrgovi Donji.

(Bez. Gradačac — Kr. Tuzla.)

643 meist kath. Einw., landesärarische Obstbaumschule. An der Straße Brčko-Gračanica. Von Gračanica 16 *km* entfernt.

Ilidža.

E., ☎, T. und Telephon; Elementarschule; landesär. Forstverwaltung; Gendarmerieposten. Von der Bahnstation Ilidža zweigt eine Industriebahn nach Kobiljdol ab. Vide Kobiljdol.

Berühmter Badeort bei Sarajevo (vide Inserat auf der rückwärtigen Deckelseite d. B.)

12 *km* westlich von Sarajevo, am Zusammenflusse der Miljačka und Željeznica liegt Ilidža mit der mächtigen Therme gleichen Namens. Der Spiegel der Therme ist 499 *m* über der Adria, unter 43° 49½′ nördl. Breite und 35° 58½′ östlich von Ferro. Die heiße Mineralquelle tritt als mächtiger Sprudel zutage und liefert in 24 Stunden eine Wassermenge von 13.800 *hl*, mit einer Temperatur von 58° C. Chemisch charakterisiert ist die Quelle durch einen beträchtlichen Gehalt von Glaubersalz, Chloriden (insbesondere Chlorkalzium), doppeltkohlensaurem Kalk und freier Kohlensäure. Diese Quelle wurde schon von den Römern zu Heilzwecken benützt, welche ein großartig angelegtes Badeetablissement an der Stelle, wo das heutige „Hotel Bosna“ steht, hatten. Schöne Mosaiken schmückten die Innenräume und wurden Teile davon in das Landesmuseum übertragen, ein Teil wurde unter dem Portalbaue des Hotels an Ort und Stelle belassen.

Auch zur Zeit der Türkenherrschaft genoß die Quelle großen Ruf.

Die Thermalbäder (Mineralbäder) werden in zwei Badeanstalten verabfolgt, und zwar im „Alt-Bade“ und im „Neu-Bade“, außerdem verfügt dieses Badeetablissement über Moor- und Kohlensäurebäder, worin die modernsten Einrichtungen installiert sind, und ein kaltes Voll- und Schwimmbad in gesonderten Bassins für Herren und Frauen; die Bassins werden mit dem kristallklaren Wasser der Željeznica gespeist und hat letzteres während des Sommers 16 bis 19° R. Kaltwasserheilanstalt nach System des Hofrates Dr. Winternitz mit separater Abteilung für Herren und Damen. Kohlensäurebäder. Saison 15. Mai bis 30. September. Badearzt; Apotheke.

Von der Haltestelle der elektrischen Trambahn nächst der Tabakfabrik in Sarajevo verkehren bis unmittelbar zum Restaurationsgebäude in Ilidže Lokalzüge der bosnisch-hercegovinischen Staatsbahn. Die Fahrt dauert 30 Minuten. Die Fahrpreise: für die Tourfahrt

II. Klasse 25 h
III. „ 15 „

Für 20 Fahrten mit Abonnementskarten:

II. Klasse 4 K 60 h
III. „ 2 K 60 „

Außerdem ist Ilidže auf guter Fahrstraße in ¾ Stunden mittels eines Fiakers zu erreichen.

Dermalen bestehen daselbst drei Hotels mit zusammen 120 elegant eingerichteten Fremdenzimmern, und zwar:

Hotel „Hungaria“ mit 27 Zimmern,
„ „Austria“ „ 34 „
„ „Bosna“ „ 59 „

Im Parterre des Hotels „Bosna“ befinden sich ein Damensalon, ein Lesezimmer mit einer auserlesenen in Ilidže gefundenen großen Anzahl römischer Münzen und sonstiger Gegenstände, ein Frühstückzimmer, ein Billard- und ein Spielzimmer.

Die Fremdenzimmer sind nach Klassen eingeteilt, und zwar zum Preise von 2 K 20 h bis 7 K 70 h pro Tag.

Bei Miete eines Zimmers für länger als vierzehn Tage werden in den Monaten Mai, Juni und September 20 Prozent, im Juli und August 10 Prozent der nach dem Tagespreise der Zimmer berechneten Miete in Abzug gebracht.

Die elektrische Beleuchtung wird mit 15 h pro Licht berechnet.

Hotels und sämtliche Bäder werden von der bosnischen Landesverwaltung in eigener Regie geführt.

Die Restauration ist verpachtet und steht unter Aufsicht der Kurdirektion.

Preise der Thermalbäder im „Alt-Bade“.

1 Wannenbad mit Wäsche	K 1.50
1 Abonnement für 12 Wannenbäder mit Wäsche	„ 15.—

Preise der Thermalbäder im „Neu-Bade“.

1 Wannenbad mit Wäsche	K 1.—
1 Abonnement für 12 Wannenbäder mit Wäsche	„ 10.—
1 Thermalvollbad mit Wäsche	„ —.50

Preise der Thermalbäder im Bade für mohammedanische Frauen.

1 Wannenbad mit Wäsche	K 1.—
1 Abonnement für 12 Wannenbäder mit Wäsche	„ 10.—

Kohlensäurebäder.

1 Bad	K 3.—

Preise der Moorbäder.

1 Moorbad in einer Badeloge mit Salon, vormittags	K 5.—
1 „ „ „ „ ohne „	„ 4.—
1 Moor-Arm- oder Fußbad	„ 2.—

Preise in der Kaltwasserheilanstalt.

1 Bad mit Wäsche	K 1.20
1 Abonnement für 12 Tage mit täglich einmaliger Prozedur	„ 12.—
1 „ „ 12 „ „ „ zweimaliger „	„ 20.—

Preise der Bäder im Schwimmbade.

Einzelne Schwimmbäder mit Wäsche	K —.30
mit dem Sonnenbade	„ —.60

Das Badeetablissement liegt in einem schönen, $18^1/_2$ Hektar großen Parke mit drei Lawn-Tennisplätzen, Ringelspiel, mechanischer Schießstätte, Tombola, Feuerwerk etc. Täglich nachmittags Kurmusik.

Prächtige Promenadestraße zu den Bosnaquellen mit Geh-, Fahr- und Reitallee; bei den Quellen Café-Kiosk und Gasthaus. Vom Hotel verkehren nachmittags offene Gesellschaftswagen zu den Quellen; Fahrpreis 20 h pro Person.

Promenade-, Fahr- und Gehweg zur Hrasnicaquelle, von dort guter Weg am Fuße der Berglehne bis zu den Bosnaquellen.

Von der Bosnaquelle schöner Fahrweg zur Hauptstraße Sarajevo-Mostar bei Blažuj, sowie ein guter Reitweg auf den Igman.

Pferde mit Herren- und Damensattel sowie Fahrgelegenheiten werden von der Badeverwaltung unter billigen Bedingungen besorgt.

In nächster Nähe ist die landwirtschaftliche Station Butmir mit großer Milch-, Geflügel- und Gemüsewirtschaft. Hier wurde beim Baue der Anstalt eine ausgedehnte neolithische Niederlassung entdeckt, welche unglaublich reiche Steinzeitfunde lieferte.

Auf dem zirka eine halbe Stunde von Ilidža entfernten Rennplatze mit 2400 Meter langem Geläufe finden alljährlich große Wettrennen für inländische Pferde statt.

Leiter der Kurdirektion: Kurarzt: Josef Kostić, U. M. Dr., Bezirksarzt. Wenzel Očenašek, Verwalter; Cornel Wojnarek, Gärtner.

Außerhalb des Badeetablissements das Hotel „Grand“ mit 16 und Hotel „Hercegovina“ mit 22 Passagierzimmern.

Von Ilidža aus werden Aufstiege auf die umliegenden Gebirge, welche prachtvolle Fernsicht bieten, unternommen, insbesondere ist der Ausflug über die Igmanplanina auf die Bjelašnica lohnend. Daselbst einzige vollkommen eingerichtete meteorologische Berggipfelstation, die höchste am Balkan mit einer prachtvollen Fernsicht, 2020 *m* hoch. Gute Unterkunft und Verpflegung. Es sind überall gute Wege hergestellt, so daß selbst die ungeübtesten Touristen das Hochgebirge besteigen können, umsomehr, als man bis auf die höchsten Spitzen zu Pferde gelangen kann. Ebenso lohnend ist der Ausflug auf die Spitze des Trebević (1620 *m*) auf gut gebahnten Wegen. Daselbst prachtvolle Fernsicht, Verpflegung und gute Unterkunft.

K. u. k. Offizierskurhaus in Ilidža. Die „K. k. Gesellschaft vom weißen Kreuze“ erbaute ein Heim, welches 22 komfortabel eingerichtete Zimmer hat. Offizierskurhauskommandant: Oberstleut. d. R. Emil Mayer. In der unmittelbaren Nähe befinden sich mehrere Villen, wo gegen mäßige Preise Wohnzimmer erhältlich sind.

Empfehlenswerte Handel- und Gewerbetreibende: Bäckerei: Ivan Spahić Witwe; Friseur: Julius Schlechta; Galanteriewarenhandlung und Tabaktrafik: Julie Orešković; Michael Bartoš; Pero Pamučina; Obsthändler: Staniša Bosiljčić; Fischmeister und Pächter der landesärar. Fischzuchtanstalt in Vrelobosna: Eduard Schubert

Abonnentenverzeichnis des öffentlichen Telephonnetzes Ilidže.

Nr. Name
1* Kurdirektion.
2* Bureau Seiner Exzellenz des k. u. k. Reichsfinanzministers.
3* Bahnstation.
4* Butmir-Pachtung, Zuckerfabrik Usora.
* Teilnehmer am interurbanen Verkehr.

Ivan.

(Bez. Sarajevo — Kr. Sarajevo.)

Bahnstation der Eisenbahn Sarajevo-Mostar, wichtiger Übergangspunkt gegen die Hercegovina, 1010 *m* M. H., Einfahrt in einen der längsten Tunnels Bosniens, beliebter Ausflugsort, Sommerfrische, Tropfsteinhöhle im Walde Preslica mit zahlreichen Höhlenbärenknochen. Zugang behördlich gesperrt. M. J. T. 6·6° C. Hotel mit 6 Zimmern, gute Unterkunft. Gendarmerieposten, Forsthaus. Pension Dr. Bayer. Beliebter und sehr gesunder sowie gutfrequentierter Sommeraufenthaltsort der Sarajevoer.

Ivanjska.

(Bez. Banjaluka.)

619 or.-orth., 1420 röm.-kath. Einw., röm.-kath. Pfarramt und Kirche u. orient.-orth. Kapelle, allg. Elementarschule. E. u. T.

Jablanica.

(Bez. Konjica — Kr. Mostar.)

Jablanica besteht aus der Eisenbahnstation, dem Gendarmerieposten, Finanzwachabteilung, einer allgemeinen Elementarschule, einem vorzüglichen landesärarischen Hotel mit reizenden Parkanlagen und künstlicher Wasserleitung, einer Kaserne mit ☎ und T. und einigen wenigen, aber freundlichen Häusern mit 375 Einw., ist wegen seiner Lage in einem herrlich schönen Gebirgstale (200 *m* M. H.) am Fuße des Prenj und der Plasa planina an der fischreichen Narenta und wegen seiner Ausflüge auf die umliegenden Alpen ein von Touristen vielbesuchter Ort. Jablanica mit Umgebung zeichnet sich überdies durch mildes Klima (11·4° C. M. J. T.) und besonders edle Obstsorten aus. Sehenswerte Kunststraßen in der Narentaschlucht gegen Mostar und am Ramadefilé gegen Prozor, in der Umgebung mehrere Bogumilengräber.

Landesärarisches Hotel: Pächter Ludwig Pintarić, mehrere Passagierzimmer.

Jajce.

Organis. Stadtgem.

(Bez. Jajce — Kr. Travnik.)

Entfernung von Travnik 60 *km*, von Banjaluka 72 *km*. E., ☎ u. T., Automobil-Linie Zajce—Banja Luka. Fahrzeit 3 ½ Stunden.

Die in landschaftlicher und geschichtlicher Hinsicht gleich interessante Königsstadt Jajce liegt zum größten Teile auf einer Bergkuppe zwischen dem Vrbas und der in diesen stürzenden Pliva, 341 *m* über dem Meeresspiegel und zählt 4234 Einw., worunter 1542 Muh., 325 Serb.-orth., 2263 Röm.-kath., 81 Israel., Andersgläubige 23, hat ein Bezirksamt, ein Bezirksgericht, ein Militärstationskommando, Gendarmeriebezirksposten, eine Zoll- und Finanzwachabteilung, eine allgemeine Elementarschule, 1 Fabriksschule, kath. Schule der Schwestern vom „kostbaren Blute Christi", 1 Mekteb, 7 Moscheen und 1 Gemeindeambulatorium. Die Durchschnittstemperatur beträgt 9° C.

Um die materiellen Verhältnisse der Handel- und Gewerbetreibenden in Jajce zu fördern, hat die Landesregierung im Jahre 1907 ein Kreditinstitut „Unterstützungsfonds für Handel und Gewerbe in Jajce" errichtet.

Hauptbeschäftigung der Ortsbewohner ist Gewerbe, Handel, Ackerbau. Produziert jährlich zirka 300 *q* Hafer, 1200 *q* Weizen, 500 *q* Gerste, 1500 *q* Mais, 500 *q* Pflaumen. Viehzucht im Orte selbst wird wenig betrieben. 23. und 24. April, sodann 12., 13. und 14. Oktober Jahrmarkt, jeden Mittwoch Wochenmarkt. Viehauftrieb auf den Jahrmärkten 4000 bis 6000 Rinder, 400 Pferde, 2000 Kleinvieh (Schafe und Ziegen). Im Wege der Hausindustrie werden 300 bis 400 wollene Decken erzeugt.

Großartige Wasserkraftanlage (12.000 Pferdekräfte) der bosnischen Elektrizitäts-Aktiengesellschaft zur Erzeugung von Karbid, Chlorkalk- und Ätznatron. Gesamtjahresproduktion: Calcium-carbid 6000 Tonnen. Ferrosilicium 3000 Tonnen, 1200 Tonnen Atznatron und 3000 Tonnen Chlorkalk; zirka 600 Arbeiter. Unweit von Jajce (14 *km*) befindet sich das aufgelassene Kupferwerk Sinjakovo.

Gemeinderat.

Bürgerm. — Načelnik: Mahmutbeg Kapetanović.
Vizebürgm. — Podnačelnik: Karl Chornitzer.
Gem. R. — Zastupnici: Panto Delić, Andjić Jozo, Ivan Manola, Ivo Andjukić, Hafiz Sejfo Hadžiosmanović, Šerifaga Saračević. Franz Mandelz, Mato Pranjko, Tevfik Mulalić und Fehimaga Šamić.
Gemeindenotär — Bilježnik: J. Peršić.
Gemeindegebarung 1912: Einnahmen 63.960·93 K, Ausgaben 61.745·68 K. Voranschfag pro 1913: Einnahmen 60.530 K, Ausgaben 60.521 K. Stadtbeleuchtung 30 Petroleum- und 20 elektrische Bogenlampen.

Hervorragende Handelsfirmen.

Gemischtwarenhändler: Sandor Engel, Jak. D. Salom, Jozo Filipovićs Nachfolger Zuhdi ef. Žužić.
Schnittwarenhandlung: Jakob Engel.
Getreidehändler: Jozo Filipovics Nachfolger Mahmudbeg Kapetanović, Mujaga Sarač.

Konfessionelle Anstalten: Türk. Mektebschule, serb.-orient. Kirchengemeinde: Präses Pop Jakob Popović, 1 Franziskanerkirche mit Kloster, 1 or.-orth. Kirche und 6 Moscheen, röm. kath. Schule der Schwestern vom „kostbaren Blute Christi".

Vereine. Beamten- und Bürgerkasino besteht seit dem Jahre 1884, Präses Bez. Vorst. von Milassin, 40 Mitglieder. Freiwilliger Feuerwehrverein, Bestand seit 1899, Präses Mujaga Sarać, 71 Mitglieder. Kroatischer Gesang- und Tamburaschenverein „Tomašević" seit 1890 mit 63 Mitgliedern, Präses Mijo Bilan, Militär - Veteranenverein 72 Mitglieder, Kommandant Emil Graser. Bicyclistenverein „Strijela", 26 Mitglieder, Obmann Mehaga Hadžiosmanović.

Kroat. bäuerliche Genossenschaft mit 80 Mitgliedern. Präses Guardian Fra Jaroslav Jaranović.

Moslimischer Verein Darul Hajr, 50 Mitglieder, Präses Mahmudbeg Kapetanović.

Arbeitervereine:

Christlichsozialer, Obmann Stjepan Lacić, mit 75 Mitgliedern.

Srpska čitaonica, mit 28 Mitgliedern, Präses Dušan Trifković.

Napredak, Präses Oskar Bertossi, mit 40 Mitgliedern.

Turnverein „Sokol", Präses Pero Matekalo, mit 43 Mitgliedern, Prosveta, Präses Svetozar Zrnić, mit 62 Mitgliedern.

Gemeindeambulatorium komplett eingerichtet unter Leitung des jeweiligen Stadtarztes. Für sanitäre Zwecke im Präliminare pro 1913 der Betrag von 4964 K eingestellt Neben dem Wasserfall und gegenüber dem Wasserfall prächtige Anlagen. Oberhalb derselben das „Königsgrab" (Kraljevski grob), wo der Tradition nach die Gebeine des letzten bosnischen Königs Tomašević bestattet wurden.

Hotels: Landesärarisches Hotel mit 28 Passagierzimmern, Pächter Johann Henrich; Hotel Central mit 5 Passagierzimmern, Pächter Aktien Brauerei; Hotel Pliva nächst dem Bahnhofe mit 10 Passagierzimmern, Pächter Johann Thot.

Neuere öffentliche und wirtschaftliche Privatbauten von Interesse: Von Bauten seien der schöne neue Konak, mit dem im Jahre 1910 vor demselben gesetzten ersten Kaiserdenkmal in Bosnien-Hercegovina, das landesärarische Grand-Hotel, das Privathaus des Suljaga Sarač, die Villa des jeweiligen Fabriksdirektors und die Fabriksanlagen erwähnt.

Geschichtliches und Denkwürdigkeiten. Jajce wurde um das Jahr 1404 von Hrvoja Vukčić erbaut und fiel nach seinem Tode wieder den bosnischen Königen zu. Vom Jahre 1461 bis 1463 war es die Residenz des letzten Königs Stephan Tomašević. Im Jahre 1463 wurde die Stadt vom Sultan Mehmed-Fatih erobert, der König gefangen und hingerichtet, doch wurden die Osmanen noch im selben Jahre am Weihnachtstage durch den König Matthias Corvinus wieder vertrieben, worauf die Stadt bis zum Jahre 1528 unter ungarischer Herrschaft stand. Das ganze nördliche Gebiet Bosniens wurde zu zwei Banaten, Jajce und Srebrnik, organisiert. In den Verteidigungskriegen gegen die vordringenden Türken, wobei sich namentlich die Bane Berislavić, Batthyany, Frankopan und Graf Keglević auszeichneten, waren in der Umgebung von Jajce folgende Burgen, deren Ruinen noch bestehen, von Bedeutung, Sokolac, nächst dem oberen Plivatale, Bočac, Krupa, Zvečaj in Vrbastale, Komotin unterhalb der Ranča Planina. Zwei Jahre nach der Schlacht von Mohács wurde die Burg von Ghazi Husrefbeg erobert.

Jajce hat bei seiner wunderschönen Lage auch zahlreiche Sehenswürdigkeiten. Wir erwähnen nur die alte Festung mit dem Plivator, über welchem ein aus Stein gemeißeltes bosnisches Königswappen zu sehen ist. Das Tor diente während der Belagerungskriege als Kapelle. Weiters ist der Lukasturm, eine romanische Kampanile mit der Ruine, einer Moschee, ehemals Kirche, in welcher die Reliquien des heil. Lukas bewahrt werden. Diese Gebeine ließ die Witwe des letzten Königs, Mara, nach Venedig bringen.

Unweit des Lukasturmes ist der Eingang zu den Katakomben, einer unterirdischen Felsenkirche mit mehreren Grabnischen, Altären und Krypta. In der Vorhalle das Wappen Hrvojas. Daneben der „Bären-

turm", ein runder Bergfried, das älteste Bauwerk Jajces, welches möglicherweise in das 12. Jahrhundert reicht.

In der Franziskanerkirche wird in einem Glassarge das Skelett des letzten bosnischen, von den Osmanen enthaupteten Königs Tomašević aufbewahrt.

Im Kastell befindet sich ein Denkmal der geköpften zwei Soldaten des 53. Inf.-Reg., welches vom Militär-Veteranen-Verein in Jajce im J. 1908 errichtet wurde.

Beliebte Ausflüge der Touristen: Der freundliche Marktflecken Jezero, 10 *km* von Jajce entfernt, an der Hauptstraße; nach Varcar-Vakuf an der Pliva; Plivaseen, Plivaquellen und der Ruine Sokolac.

Im Orte teilt sich die Pliva und bildet mehrere Inseln. Jezero hat ausgiebige Forellenfischerei, Krebsfang und Entenjagd.

Zwischen Jajce und Jezero sind Gefechtsdenkmäler vom Jahre 1878.

Jezero hat ein ärarisches Touristenhaus mit 2 Zimmern und 4 Betten, ein Gemeindeamt, ein Mekteb und eine Sägemühle; je eine allgemeine und serb.-orth. Elementarschule.

Bočac 34 *km* von Jajce an der Kunststraße Jajce-Banjaluka mit täglicher Automobilverbindung. Daselbst befindet sich eine Haltestelle mit 2 Fremdenzimmern und 4 Betten.

Der Jajceer Bezirk bietet eine gute Jagd auf Wildschweine, Wölfe, Bären, Birkhähne und Gemsen; hat 8 Forsthäuser mit je 1 Fremdenzimmer und eine Forstverwaltung in Sipovo.

Abonnentenverzeichnis des öffentlichen Telephonnetzes in Jajce.

Nr.	Name
1	Postamt.
2	Elektrobosna.
3	Gemeindeamt.
4	Bahnstation.
5	Anto Filinović.
6	Direktor Baron Seiller.
7	Gendarmerieposten.
8	Grand Hotel, landesärarisch.
9	Bezirksamt.
10	Jakob D. Salom.
11	Militärstations-Kommando.
12	Sandor Engel.

Janja.

Organis. Landgem.
(Bez. Bjelina — Kr. D. Tuzla.)

3978 überwiegend musl. Einw. Reger Getreide-, Vieh- und Obsthandel. Mittwoch Wochenmarkt. ✉ u. T., nächste Schiffahrtsstation Bosn. Rača und Bahnstation Slav. Raća 29 *km* entfernt. Finanzwachabteilung, Gendarmerieposten, Elementarschule, zwei Mektebs, 2 Moscheen, 1 serb.-orth. Kirche und Gemeinde. Mühle mit Benzinmotor des Markus Zuckmann.

Gemeinderat.

Bürgerm.—Načelnik: Mehaga Skokić.
Vizebürgm. — Podnačelnik: Mićo Vasilić.
Gemeindenotär: Dane Tišma.
Gem. R. — Zastupnici: Sinan Sadiković, Ibrahim Musemić, Gavro Todić, Omer Rustanbegović, Hasan Huremović, Omer Herić, Musa Simanović, Mehmed Sprećak, Salko Pobudjanin, Eminbeg Alibegović, Meho Terzimustafić, Pašaga Hadzimović, Mujaga Gruhović, Rizvan Bukvić, Smajo Čanić, Gavro Obrenović, Milan Milanović, Pero Gjokić, Stanko Perković, Stevan Perković, Rajko Miljanović, Gjojo Avramović, Jovo Gaić, Diko Stevanović, Stjepan Stjepanović, Cvjetin Bobar.
Gemeindenotär—Bilježnik: Danilo Tičma.

Jenuzovci.

(Bez. Bos. Gradiška — Kr. Banjaluka.)

Serb. landw. Verein. Motormühle, Gasthäuser und Gemischtwarenhandlungen: Mihajlo Vidović und Gjorgjo Rogulić.

Jezero.

Provis. Marktgem.
(Bez. Jajce—Kr. Travnik.)

813 fast ausschließlich muh. Einw. Der freundliche Marktflecken liegt 10·5 *km* von Jajce entfernt, an der Hauptstraße gegen Ključ, an der Pliva und dem Plivasee und ist ein beliebter Ausflugsort der Touristen. Bei Jezero bildet die Pliva mehrere Inseln auf deren einer das türkische Fort „Göl Hissar" (Seeburg) stand, welches zur Verteidigung des Engpasses nach Varcar-Vakuf diente. In Jezero befand sich in vortürkischer Zeit ein Franziskanerkloster. Der Ort besitzt 1 allg. Elementarschule, 1 serbische Schule, serb.-orth. Pfarramt, 2 Moscheen und 1 Sägemühle. Vereine: Islamska čitaonica: Präses Dervišbeg Filipović, mit 12 Mitgliedern. Udruženje isl. omladine: Präses Nedžibbeg Hadži Hasanović, mit 25 Mitgliedern. Ausflüge zu den Plivaquellen, nach der Ruine Sokolac und dem Kupferbergwerk Majdan Sinjakovo. Touristenhaus mit 2 Zimmern und 4 Betten. Zwischen Jajce und Jezero Kriegermonumente vom Jahre 1878.

Gemeinderat.

Bürgerm.— Načelnik: Aganović Ibrahimbeg.
Vizebürgm. — Podnačelnik: Gjuro Rosić.
Gem. R. — Zastupnici: Mustafa Perper, Aganović Ahmetbeg, Aganović Mehmedbeg, Hasić Mustafa, Ribić Mujo, Gligorić Mijo, Malkoć Ibrahim, Dervišbeg Filipović.
Gemeindenotär — Bilježnik: Stipan Čavar.

Jošavka.

(Bez. Banjaluka.)

806 or. orth., 17 muh. Einwohner, or. orth. Pfarramt und Kirche, konfessionelle serb. orth. Schule, Sägewerk mit elektrischem Betriebe für Parquettenfabrikation des Lazar Milić aus Banjaluka.

Kakanj.

(Bez. Visoko — Kr. Sarajevo.)

Eisenbahn-, Post- u. Telegraphenstation von Sarajevo 50 *km*, von Zenica 29 *km* entfernt. Landesärarisches Kohlenwerk, Belegschaft 600 Mann, vide VII. Abschnitt d. B. Gendarmerieposten. Elementarschule. — Bahnhofrestauration Koritnik; 3 Passagierzimmer. Werkhotel mit 2 Passagierzimmern.

Kalinovik.

(Bez. Foča — Kr. Sarajevo.)

300 fast ausschließlich orth. Einw. Bezirksexpositur, Militärstationskommando, Militärverpflegsfilialmagazin, Gendarmerieposten, serb.-orth. Kirche und Kirchengemeinde (Präses Gligor Lalović, Pfarrer Proto Risto Kočević). Allgemeine Elementarschule, ☎ u. T. Nächste Bahnstation Alipašinmost 62 *km* entfernt. 1090 *m* M. H., M. J. T. 6·9° C. Liegt im Zentrum des 1000 *m* hohen Plateaus Zagorje 42 *km* von Foča, 68 *km* von Sarajevo entfernt.

Hauptbeschäftigung der Bewohner ist Landwirtschaft und Viehzucht. Besonders Rinderzucht wird durch Einführung der Wipptaler Rasse mit Erfolg betrieben. Produktion des Expositurbereiches 10.000 *q* Halmfrüchte, 1600 *q* Kartoffel, 30.000 *q* Heu. Pferdezucht bedeutend. Die Expositur hat mehrere Wipptaler Stierstationen und eine Beschälstation mit Araberhengsten. Wichtig als Manöverterrain der Truppen des Okkupationsgebietes. Ständiger Schießplatz der Gebirgsartillerieschießschule. Militärlager in modern erbauten Baraken. Ausgedehnte Alpenweiden, Vieh- und Pferdezucht. Ausflüge auf die Treskavica (Tropfsteinhöhlen bei Kanik und Božanovići) und auf die Zelen gora, welche im Sommer von vielen Herden, die zur Alm getrieben werden, belebt wird.

Empfehlenswerte Firmen: Džafer Čolpa; Mitar Ćokorilo, Radulović & Cabić, Gemischtwhändl.

Hotels: Radošević Hotel de Ville, 2 Passagierzimmer; Johann Talian, Hotel Kaiser von Österreich, mit 4 Passagierzimmern.

Kiseljak.

(Bez. Fojnica — Kr. Sarajevo.)

Organis. Landgemeinde.

An der Hauptstraße nach Brod, 13 *km* von der Bahnstation Visoko entfernt, mit dieser durch eine gute Straße verbunden; 253 Einw., als Badekurort von Einheimischen und von Dalmatinern seit jeher sehr besucht. Gendarmerieposten; Finanzwachabteilung, röm.-kath. Pfarramt, kath. Kirche, Moschee, allgem. Elementarschule, Mekteb, ☎ u. T.-Mineralquelle. Verein: Hrvatska čitaonica, (Vorzüglicher Säuerling.) 488 *m* M. H. Gute Schnepfenjagd, Fischerei. Kirch. tag am 20. Juli und 1. August, zugleich Jahrmarkt. Auf Anregung des Straßenmeisters Johann Spelić wurde den im Jahre 1878 gefallenen und in Kiseljak begrabenen Kriegern ein Monument daselbst errichtet, welches im Oktober 1904 in Gegenwart des Landeschefs feierlich enthüllt wurde. Für Kurgäste lohnende Ausflüge nach Fojnica 19 *km* und Kreševo 12 *km* Entfernung.

Gemeinderat.

Bürgerm. — Načelnik: Ivo Momčinović, Landtagsabg.

Vizebürgm. — Podnačelnik: Franz Schwab.

Gem. R. — Zastupnici: Jozo Lukić, Miško Blažević, Ivan Delak, Osman Selim Bajraktarević.

Gemeindenotär. — Bilježnik: Gašo Čondrić.

Gasthöfe: Petrović Angja 10, Junno Delagija 10, Hotel Schwab 10, Ivan Delak 6, Osman Bajraktarović 7, Mešanović 12 Passagierzimmer.

Kaufleute: Mato Pušić, Jozo Čondra, Ivo Momčinović.

Kladanj.

(Bez. Kladanj — Kr. Tuzla.)

Organis. Stadtgem. mit 1325 fast ausschließlich muh. Einw.

In prächtigem Nadelwaldgebiete am Drinjačaflusse, 560 *m* hoch gelegen, hat Kladanj ein Bezirksamt, Bezirksgericht, Gendarmeriebezirkspostenkommando, Zoll- und Finanzwache, allgemeine Elementarschule, 1 Medresse, 3 Mektebs, 7 Moscheen, ein Bezirksspital, ☎ u. T., Beamtenleseverein. 3 Islamitische, 1 serbischen Leseverein, Serb. orth. Pfarrkirche (erbaut 1902). Nächste Bahnstation Bukinje 44 *km* entfernt. Viehzucht, Bienen- und Obstkultur. Kladanj eignet sich vermöge seiner von allen Seiten gegen Winde geschützten, mit Nadelholz bewachsenen romantischen Lage zum Luftkurorte. Der Drinjačafluß ist reich an Steinforellen; im Bezirke gute Jagd auf Edel- und Raubwild. Zur Zeit Omer Paschas ist die Čaršija (das Marktviertel der Stadt) und seither im Jahre 1907 neuerdings abgebrannt, auf welchem Platze nun moderne Kaufhäuser erstanden sind. Die Drinjačaufer der Stadt sind seit 1908 durch eine gemauerte Einfassung (Jubiläumskai) verziert. Jeden Sonntag Wochenmarkt. Jahrmarkt jeden letzten Sonntag und Montag des Monates Juli.

Kladanj besitzt ferner 2 Sägewerke mit Wasserbetrieb; Landwirtschaftliche Genossenschaft; Freiwilligen Feuerwehrverein mit Depot; Bienenzuchtverein.

Kladanj bildet mit Tuzla und Vlasenica einen Wahlkreis.

Gemeinderat.

Bürgerm. — Načelnik: Mujaga Rustemović.
Vizebürgm. — Podnačelnik: Ibrahimaga Salihamidžić,
Gem. R. — Zastupnici: Omer Mešković, H. Salihaga Hasić, Sulejman Kupus, H. Uzeir Čamdžić, Halil Hasić, Timotija Savić.
Gemeindenotär. — Bilježnik: Muhamed Bazarac.
Gemeindefinanzen 1912. Unbeweglich 25.000 K. Einnahmen 8480 K. Ausgaben 8052 K, darunter für Schule 2788 K.
Hotel „Drinjača“ mit 8 Passagierzimmern.

Kladuša Velika.

Organis. Dorfgemeinde. 1910 bestehend aus den Gemeindefraktionen Mahala, Velika Kladuša, Mala Kladuša, Podzvizd, Šiljkovača und Vidovska. Einwohner 6513 islam., 658 serb. orth., 384 röm. kath.

(Bez. Cazin — Kr. Bihać.)

Bezirksexpositur, Post- und Telegraphenamt, Gemeindeamt, 1 allg. Elementarschule. Handelsgrenzverkehr mit Kroatien. Freiwillige Feuerwehr. Wichtige Viehmärkte. Dienstag Wochenmarkt. Jahrmärkte am serb. orth. Blagovjesti u. Mala gospojna. Gendarmeriepostenkommando, Zoll- und Finanzwache, 5 Moscheen, darunter eine neue, im arabischen Stile erbaute Moschee; ein islam. reformierter Mekteb. In der Nähe gut erhaltene Burgruine mit rundem, gegen die Einfallseite zugespitztem Turm, welche 1575 von Ferhadbeg erobert, dann 1693 vom Banus Adam Batthyany rückerobert wurde, aber bald wieder in die Gewalt der Türken kam. Um Kladuša wurden seither viele Kämpfe zwischen Kroaten und Türken ausgefochten. Als Held dieser Kämpfe wird besonders Mujo Hrnjica von Kladuša gefeiert.

Gemeinderat.

Bürgerm. — Načelnik: Omer Karoić.
Vizebürgm. — Podnačelnik: Meša Keserović.
Gem. R. — Zastupnici: Sulejman Miljković, Memaga Redžić, Osman Keserović, Ibro Okanović, Omer Miljković, Hase Miljković, Murat Grahović, Hasanče Hodžić, Hasan Mrzljak.
Gemeindenotär. — Bilježnik: Stevo Miščević.

Einkehrgasthäuser: Mileva Badrić, 3 Passagierzimmer. Johann Mišmas, 2 Passagierzimmer.

Karanovac.

(Bez. Gračanic — Kr. Tuzla.)

369 serb. orth. und 39 röm. kath. Einwohner. An der Straße Gračanica—Maglaj, *4 km* von Gračanica entfernt. Eisenbahnstation. Beliebter Sonntagsausflugsort. In der Nähe ein landesärarisches Forsthaus.

Klašnice.

(Bez. Banjaluka),
gehört zur Katastralgemeinde Jakupovci.

290 or. orth., 26 röm. kath. Einwohner, Walzmühle des Trappistenklosters Mariastern, Gendarmerieposten. Restaurant: Leić Anton 2 Passagierzimmer. Allg. Elementarschule; serb. orth. Pfarramt und Kirche. Postablage.

Ključ.

(Bez. Ključ — Kr. Bihać.)
Organis. Stadtgem. mit 1757 überwiegend muh. Bewohnern.

Bezirksamt, Bezirksgericht, Forstverwaltung, Gendarmeriebezirksposten-Kommando, Finanzwachabt., 2 Mektebs, 2 Moscheen, or.-orth. Kirche, röm.-kath. Kirche und Pfarre, allgem. Elementarschule, konf. serb.-orth. Volksschule, Wasserleitung, Gemeindebadeanstalt, Bezirksspital, ☎ u. T. Nächste Eisenbahnstation Prijedor 68 *km* entfernt. Kasino, Freiwillige Feuerwehr, Wildschutzverein, serb. Gesangsverein „Jakšić“, serb Verein Prosvjeta, serb. Abstinentenverein Pobratimstvo, serb. Sokolverein; islam. Leseverein „islam. Kiraethana“, serb. Leseverein, kroat. Leseverein. M. J. T. 9·7° C.

Beschäftigung der Ortsbewohner: Handel, Ackerbau und Viehzucht. Hausindustrie: Webekunst von Kilimen. Wochenmarkt Samstag. Jahrmarkt 3., 4. und 5. Oktober. Sägewerk der Firma R. Stein.

Der Bezirk hat gegen Westen und Südost Hochgebirgs-, sonst Mittelgebirgscharakter und betreibt Ackerbau u. Viehzucht; Handel mit Tierfellen; Holzausfuhr mittels eigens erbauter Waldbahnen in Vučja poljana und Grmeć durch die Firma „Bosnische Forstindustrie-Aktiengesellschaft O. Steinbeiß“.

Hochgebirgstouren nach der Siša, Grmeć planina, Vučja poljana und Gola kosa; lohnende Ausflüge noch zur Sanicaquelle und zur Tropfsteinhöhle Hrustovo und Ratkovo gor.

Reiches Jagdgebiet: Wölfe, Füchse, hie und da Bären, Marder, Rehe, Hasen. Ausgiebige Auerhahnjagd etc., etc.

Historisch erwähnenswert ist die Burgruine Ključ, einst Sitz des Herzogs Hrvoja.

Hier wurde der letzte bosnische König Tomašević von den erobernden Türken ge-

fangen genommen. Die Burg ist zweiteilig, der ältere Teil in zerklüftetem, senkrechtem Felsgrat nahezu unzugänglich, der jüngere von Türken erbaute Teil davor auf einem kleinen Plateau. Das ganze überragt ein auf senkrechtem Felsvorsprung erbauter Bergfried (13. Jahrh.). Am 6. und 7. September 1878 Kämpfe der österr.-ungar. Truppen bei Ključ und Han Ćagjavica. In beiden Orten wurden Denkmäler errichtet.

Landtagsabgeordnete: Dr. Risto Božić, Vasivbeg Beščević, Dr. Milan Katičić, Živko Njezić, Sefkief Gluhić, Mirko pl. Gjurkovecki.

Gemeinderat.

Bürgerm. — Načelnik: Mustajbeg Filipović.

Vizebürgm. — Podnačelnik: Špiro Jagodić.

Občinski viečnici: Hase Kukavica, Jusufaga Hadžić, Džaferbeg Filipović, Ivo Antić, Tomo Toičić, Jovo Šipraga.

Gemeindenotär — Bilježnik: Gjuro Kalember.

Empfehlenswerte Firmen: Jovo Šipraga, Ivan Knežević, S. Jagodić, Brüder Filipović.

Hotels: Gemeinde Ključ 8 Passagierzimmer; Pächter: Milan Cvarković.

Bosn. Kobaš.

(Bez. Prnjavor—Kr. Banjaluka) von Prnjavor 34·25 *km*, von Banjaluka 88·5 *km* entfernt.

Provis. Landgem. mit 1025 überw. muh. Einw. inbegriffen die Fraktion „Nova ves"; darunter 633 musl. 273 röm.-kath. und 119 serb.-orth.

✆ u. T. Gendarmerieposten, allgemeine Elementarschule, Mekteb, E., in Oriovac. Bedeutende Hornvieh- und Schweinezucht. Wochenmarkt Montag. Dankbares Jagdgebiet und wertvolle Steinbrüche in der Motaica. Ziegelei des Peter Gjekić. Überfuhr über die Save. Mühle mit Benzinbetrieb des Marek Josef.

Gemeinderat.

Bürgerm. — Načelnik: Mustajbeg Kapetanović.

Vizebürgm. — Podnačelnik: Petar Gjebić.

Gem. R. — Zastupnici: Ahmetbeg Kapetanović, Mustafa Dedić, Abasbeg Alibegović, Mehmed Gjuherić, Avdo Ključanin, Ale Kačić, Halil Havić, Mlagjan Janković, Florijan Vlk, Jan Adamek.

Hervorragende Handelsfirma: Mehaga Dizdarević und Isakija Gjekić, Petar Gjekić.

Einkehrgasthof: Ostojić Mara mit zwei Fremdenzimmern.

Kobiljdô.

(Bez. Sarajevo.)

256 zumeist serb.-orth. Einw.

Großes Sägewerk der Firma Feltrinelli aus Mailand. Durch eine 7·5 *km* lange Schleppbahn der obigen Firma mit der Station Ilidže der Staatsbahn verbunden. Drahtseilbahn über Hrasnica auf das Präd. Igman.

Serb.-orth. Pfarre. Allgemeine Elementarschule.

Gastwirte: Ilija Kesić, Vaso Savić.

In der Kasidolska rjeka sehr lohnende und ausgiebige Forellenfischerei.

Röm.-kath. Kirche. Größere Feldwirtschaften der barmherzigen Schwestern in der Nähe.

Kočerin.

(Landbezirksamt Mostar.)

1527 röm.-kath. Einw., röm.-kath. Pfarramt und Kirche. Allg. Elementarschule. Militärpostablage.

Konjic.

Organis. Stadtgem.

(Bez. Konjic — Kr. Mostar.)

In einem Kessel zwischen hohen Bergen an beiden Ufern der Narenta gelegen, zählt die Bezirksstadt Konjic 2382 überwiegend muh. Einw. 279 *m* M. H. M. J. T. 10° C. E. ✆ u. T., Bezirksamt, Bezirksgericht und k. u. k. Militärstationskommando; Gendarmeriezug und -Posten, Militär-Verpflegsfilialmagaz. Konjic besitzt 1 Medresse, 1 allgem. Elementarschule, 1 Mekteb Iptidaïje, eine serb.-orth. konfessionelle Elementarschule, einen serb. und einen islamitischen Leseverein, ein Gemeindespital. Hochquellenwasserleitung seit 1901. Konjica und seine Umgebung eignet sich durch seine Bodenbeschaffenheit und klimatischen Verhältnisse für Obstzucht und Weinbau und exportiert edle Obstsorten. Jeden Freitag Wochenmarkt. Lohnende Ausflüge nach dem fischreichen Borkesee und auf die Plasa und Prenj planina mit Touristenhäusern und neu hergestellten Wegen. Von Bauten seien der schöne neue Konak und die steinerne Bogenbrücke erwähnt. Konjica wird infolge der günstigen klimatischen Verhältnisse und der Naturschönheit sowie seiner wildromantischen Umgebung ziemlich viel als Sommerfrische besucht. Als der reichste Wildstandbezirk im Lande bietet Konjica eine ausgiebige Jagd auf Bären (im Jahre 1900 wurden 8 Stück erlegt), Gemsen (Stand wird auf 1000 Stück geschätzt), Rehe, Hasen, Füchse etc. etc. Zu je einer Stunde Entfernung mit der Bahn liegt der Ausflugsort Jablanica mit einem landesärar. Hotel und die Sommerfrische Ivan. Die

Fahrstraße ist ein wahrer Bicycleweg. Nicht mit Unrecht wird Konjic das hercegovinische Nizza genannt. Sehenswert ist der in malerischer Lage befindliche Gebirgssee Borke in 405 *m* Seehöhe.

Geschichtliches: Konjić (Pferdchen), war im Mittelalter Zollstation; 1446 berief König Stephan Thomas einen Landtag hieher, dessen Beschlüsse die Bogumilenverfolgungen zur Folge hatten. Ein hier bestehendes Franziskanerkloster wurde 1534 durch die Türken zerstört.

Gemeinderat.

Bürgerm. — Načelnik: Džaferbeg Hadžihusejnović.
Vizebürgm. — Podnačelnik: Risto Terzić.
Gem. R. — Zastupnici: Alaga Proho, Mehmed Džumhur, Mato Jurić, Nikola Angelić, Daut Kadić, Mato Arinović, Džaferbeg Agič-Hadžovič.
Gemeindetätigkeit: Unbewegliches Gemeindevermögen 1912 33.000 K, Armenfonds 600 K, Beisteuer für Schulzwecke 4170 K, Bau der Wasserleitung (1600 *m* lang, 49 Auslaufbrunnen) 24.000 K, Petroleumbeleuchtung der Stadt 90 Lampen.

Bahnhofrestauration mit 2 Passagierzimmern, Pächter Bernhard Goldberger; Colombini, Restauration mit 3 Passagierzimmern; Hotel Sarić mit 4 Passagierzimmern.

An der Straße nach Mostar, ca. 6 *km* von Konjic entfernt, ist eine der größten Edelobstbaumschulen, aus welcher jährlich viele Hunderttausende veredelte Obstbäume, Edelreiser, Obststämmlinge, Schnittreben und Beerenobstpflanzen abgegeben werden; dieselbe exportiert auch feines Tafelobst und Tafeltrauben. Leiter dieser Anstalt ist Andor Czapáry.

Hervorragende Handelsfirmen.

Gemischtwarenhändler: Terzić Risto, Mužijević Ilija, Popadić Gavro, Peter Dicca, Džaferbeg i Idrisbeg Hadžihusejnović, Alaga Sofö, Mehaga Džumhur, Alaga Prohić.
Holzschnitzer: Azinović Mato, Ivan Ramljak und Pero Logarić.

Koprivna.

(Bez. Gradačac — Kr, Tuzle.)

1452 Einwohner. Serb. orth. konf. Schule und Kirche.

An der Straße Modrić—Doboj; von Modrić 16 *km* entfernt.

Koraj.

Organis. Landgem.
(Bez. Bjelina — Kr. D. Tuzla.)

Nächste ✉ u. T. Militärpostablage. Station Bjelina 35, Bahn- und Schiffstat. Brčka 24 *km* entfernt. Straßenverbindung nach Tuzla. Bahnstat. 2077 Einw. (Musl. 1712, Gr.-orth. 15, Röm.-kath. 10, Evang. 3, Isr. 8). Zwetschkenkultur, Ackerbau, Viehzucht. Elementarschule, 3 Mektebs. Im Orte befindet sich, auf einem Berge gelegen, ein hübscher Garten, „Galata" benannt. Hervorragende Landwirte: Wolfgang Stengel (besitzt ausgedehnte Pflaumenplantagen); Semsibeg Zajmović; Huseinaga Salihović. Kaufleute: Alija Slinić; Ibrahim Uzeirović; Kadrija Uzeirović; Jakup Mustafin; Begić Lútvo; Begić Mustafa; Sabić Alija und Suljo Konjić.

Gemeinderat.

Bürgerm. — Načelnik: Hasan Zajmović.
Vizebürgm. — Podnačelnik: Joco Lazić; bilježnik Ćazim Begić.
Gem. R. — Zastupnici: Mujaga Mur, sulović, Sećo Alagić, Mujhan Konjić-Ibro Halilović, Panto Perić, Mujo Pečiković, Stanko Jovanović, Salko Mehikić, Mujo Efendić; Alija Halilović; Lutvo Begić; Nurija Djedović; Ibrahim Hafiz Bajraktarević; Salko Delagić, Mehmed Mursulović; Suljo Konjić; Huso Begić; Simo Stevanović; Cvijan Radovanović; Jefto Pajkanović; Aleksa Rikić; Mika Lakić; Jovan Trifković.

Bosn. Kostajnica.

(Bez. Bosn. Novi — Kr. Banjaluka.
Organis. Stadtgem. mit 686 muh., 385 serb.-orth., 289 röm.-kath., 7 evang., 12 mos. Einw.
E., ✉ und T.

Bezirksexpositur, Gemeindeamt, allg. Elementarschule, 2 Mektebs, 2 Moscheen, 1 serb.-orth. Kirche, Vakufgemeinde: Obmann Ibrahim Vučetić. Serb. orth. Kirchengemeinde: Obmann: Trifun Zorić. Vereine; Serbischer Leseverein, Obmann: Nikola Dubica. (45 Mitglieder). Kiraethana, Obmann: Ibrahim Vučetić. (57 Mitglieder). Gendarmeriepostenkommando, Zoll- und Finanzwachabteilung. Gemeinde-Ambulatorium. Kroatisch-Kostajnica am gegenüberliegenden Ufer der Una. M. H. 110 *m*; von Novi 26, Dubica 23, Banjaluka 110 *km* entfernt. Bosn. Kostajnica ist im Jahre 1862 durch die Einwanderung von 100 Familien aus Užice, Valjevo und Belgrad entstanden. Auf der Una-Insel, über welche die Brücke nach dem 1 *km* entfernten Kroat. Kostajnica führt, befindet sich die Ruine einer Burg der Zrinyis. 1690 wurde eine türkische Armee von 50.000 Mann vom kroatischen Banus Drašković bei Kostajnica geschlagen. Lebhafter Pferdehandel im Sommer, im Winter Schweineschlächterei en gros. — Modernes Schweineschlachthaus. — Der Export an Eiern nach der Monarchie und der Schweiz beträgt: 2·5 Millionen Stück, der Geflügelexport 25.000 Stück, der Getreideexport

3500 *q* und die Häuteausfuhr 5.000 Stück. Wochenviehmarkt jeden Sonntag.

Wochenviehmärkte. Auftriebe pro Jahr: 1910: 2260 Ochsen, 700 Kühe, 500 Jungvieh, 200 Kälber, 7000 Schweine, 2400 Schafe und Ziegen und 9000 Pferde.

Gemeinderat.

Bürgerm. — Načelnik: Suljaga Sumanović, G. V. Kr. m. d. Krone.
Vizebürgm. — Podnačelnik: Vladimir Jović.
Ehrenbürger: R. Janjčić, J. Struhal.
Gem. R. — Zastupnici: Mehmed Arnautović, Avdo Kulenović, Pašan Suljić, Bećo Habispahić, Nikola Dukić, Joso Ćurić, Anton Ostružnjak.
Gemeindenotär—Bilježnik: Stjepan Šebelić.
Gemeindeverhältnisse: Barvermögen 8.000 K; Präliminare pro 1913: Erfordernis 27.751 K, Bedeckung 31.062 K; Armenpflege jährlich 1200 K, für Schule 8584 K, Wasserleitung, Petroleumbeleuchtung (50 Flammen).
Einkehrgasthäuser: Peršić Gjuro, Katarina Pichler, Kurylas Antonija, Ante Begić.
Hervorragende Handelsfirmen: Ćurić Joso, Jure Peršić, Ahmet und Mehmed Tihić; Stojan Sliepčević, Uroš Petrović; Pajo Pavelić. Dragutin G. Fabić, Mile M. Baić.
Holz- und Baumaterialienhändler Alexander Schröder.

Kotarac.

12 *km* von Sarajevo entfernt, an der Straße nach Trnovo gelegen, mit zirka 500 Einwohnern, landesärarischer Rennplatz mit 2.400 *m* langem Geläufe, woselbst alljährlich große Wettrennen für einheimische Pferde stattfinden. Großgrundbesitz des Baron Karl Albori mit Vieh-, Schweine- und Geflügelzucht. Villen des Baron Albori und des Arso Jeftanović.

Kotor-Varoš.

Organis. Stadtgem.
(Bez. Kotor-Varoš — Kr. Banjaluka.)
Post- und Telegraphenstation.

Bezirksamt, Bezirksgericht, Bezirksspital, Gendarm.-Postenkommando, Finanzwache, röm.-kath. und serb.-orth. Pfarre. Činovnička gradjanska čitaonica; srpska čitaonica; muslimanska kiraetana. Pododbor „Napredka“, Pododbor „Prosvjete“.

Von der nächsten Eisenbahnstation Banjaluka 34 *km* entfernt.

Die Stadt hat 1548 Einw. (607 Muh., 187 serb.-orth., 752 Röm.-kath.) und 2 grich. katholische, eine Seehöhe von 279 *m* und eine mittlere Jahrestemperatur von 10·4° C. Sie liegt im Vrbanjatale an der Straße Banjaluka—Doboj am Vrbanjaflusse. Das Terrain der Umgebung besteht aus Alluvium (im Tale), aus See, Pentingestein (rechtsseitige Gebirge) und aus Kalkgestein (linksseitige Gebirge). Die Ortsbewohner beschäftigen sich mit Ackerbau, Viehzucht, Handel und Gewerbe. Es besteht im Orte eine röm.-kath. und eine serb.-orth. Pfarrkirche, drei Moscheen, 2 Mektebs und eine Elementarschule mit 120 Schülern. Für diese Schule, welche die Gemeinde mit einem Kostenaufwand von 36.000 K erbaut hat und für welche der Aufwand pro 1910 5427 K betrug, bestehen 4 Klassen.

Wochenmarkt: Montag. Umsatz im Vorjahre (1912) 36.000 Oka Weizen, 60.000 Oka Hafer, 31.000 Oka Mais. Viehauftrieb 1912: 1820 Ochsen, 550 Kühe, 365 Jungvieh, 90 Kälber, 6516 Schweine, 3096 Schafe, 1616 Ziegen, 255 Pferde. Jahrmarkt 21. September.

Handelsfirmen: Vaso Todić, Hadžimuharem Karaselimović, Bečiraga Hadžiselimović, Osman und Avdo Vehabović, Avdaga und Mustafa Dizdar, Mišić Katarina.
Gasthaus: „Cvjeta Jovetić“ mit 2 Passagierzimmern; Gasthaus „Palameta“ mit 3 Passagierzimmern.
Industrien: Sägemühle Bečiraga Hadžiselimović in Rujevica (5 *km* entfernt); Bečiraga Hadžiselimović, Sägewerk in Maslovare (16 *km* entfernt).

Gemeinderat.

Bürgerm.—Načelnik: Jusuf ef. Fazlić.
Vizebürgm. — Podnačelnik: Ilija Stipić.
Gem. R.—Zastupnici: Josip Petričović, Marko Anušić; Bečiraga Hadžiselimović, H. Muh. Karaselimović, Ivo Barišić, Ale Imamović, Vaso Todić.

Gemeindeanstalten: Neue Elementarschule 36.000 K, Hengstenstall 2000 K Wert, Schlachthaus 200 K Wert, 2 Feuerlöschdepots je 100 K Wert, 1 Gemeindehaus als Beamtengebäude mit 13.000 K, 1 Gemeindehaus für das Post- und Telegraphenamt mit 10.000 K bewertet, 2 Gemeindehäuser im Werte von je 6000 K, Grundstücke im Werte von 7000 K (als Gemüse- und Obstgarten vermietet). Die Einnahmen der Gemeinde betrugen Ende 1912 23.480 K, die Ausgaben 17.977 K. Die Subvention für sanitäre und humanitäre Zwecke betrug 1912 1160 K.

Für Sicherheitszwecke wurden 1450 K, für Bauten 3300 K, für Schulzwecke 5700 K verausgabt.

Die Gemeinde besitzt 2 Handspritzen mit Requisiten und sind zirka 40 Ortsbewohner und Gemeindebedienstete für den Löschdienst abgerichtet.

Für die Beleuchtung wurden pro 1912 1400 K verwendet. Es sind 80 Petroleumlaternen aufgestellt. Für öffentliche Anlagen wurden 1000 K verausgabt.

Die ärztliche Praxis in der Gemeinde übt der Spitals- und Bezirksarzt Dr. Muharem Midžić aus.

Kotorsko.

(Bez. Dervent — Kr. Banjaluka.)

1105 muh., 8 or.-orth., 8 röm.-kath. Einw. Gendarmeriepostenkommando, 2 Mektebs, 2 Moscheen, E. u. T.

Kozarac.

(Bez. Prijedor — Kr. Banjaluka.)
Landgem. mit 3000 fast ausschließlich muh. Einw.
T. u. T.

E. Bezirksexpositur und Gemeindeamt, Gendarmerieposten, allg. Elementarschule, Eisenbahnstation Kozarac 6·4 *km*, von Prijedor 13 *km* entfernt. Ackerbau und Viehzucht, Vieh- und Fruchthandel; eine vorzügliche Exportspezialität bildet die Pflaume von Kozarac, deren gute Qualität auch in Ausstellungen anerkannt wurde. Jeden Donnerstag Wochenmarkt; Jahrmarkt am 26., 27. und 28. September. 9 Moscheen, 1 serb. orth. Kirche, 2 Islamitische Lesevereine „Islamska kiraethana“ Obmann: Bećir Hodža Hrustić und „Muslimanski Klub“. Obmann: Mustafa Mrakodolac. Gasthaus der Andja Dragišević. Größere Handelsfirmen: Husein Ključanin, Mehmed Tadžić. Sägewerk der Brüder Schmutzer. Exportfirmen für Pflaumen: Muharem Krkić; Husein Ključanin.

Gemeinderat.

Bürgerm. — Načelnik: Meho Fazlić.
Gemeindenotär — Bilježnik: vakant.
Gemeindearzt — Općinski liječnik: Unbesetzt.

Kozluk (geschlossene Ortschaft).

(Bez. Zvornik — Kr. Tuzla.)

Von Zvornik 14 *km* entfernt. An der Hauptstraße Zvornik - Bjelina. Postablage. 1064 Einw., allg. Elementarschule, serb. orth. Volksschule, serb.-orth. Kirche, 1 Medresse, 1 Mekteb, 1 Iptidaja, Gendarmeriekaserne, 1 Schiffsmühle. Handel mit Zerealien und Pflaumen, 5000 *q*.

Kožuhe.

(Bez. Gračanica — Kr. Tuzla.)

1197 Einw., liegt an der neuen Straße Doboj-Modrić, 10 *km* von der Eisenbahnstation Kotorsko entfernt, Elementarschule, or.-orth. Pfarramt. Zwetschkenhandel, Fischerei im Bosnaflusse.

Srpska zemljoradnička zadruga. — Serb. landw. Genossenschaft. Mehrere Ziegeleien.

Die Einwohnerschaft befaßt sich mit Landwirtschaft. Die Geflügelzucht ist in erfreulichem Aufschwunge.

Kralupi.

(Bez. Visoko)

ist ein Teil der Stadtgemeinde Vareš, circa 3 *km* von Vareš entfernt, mit Post- u. Telegr. Amt, Eisenbahnstation. Eisenwerk. 1 Elementarschule. Vide pag. 446 unter Vareš. Werkhotel.

Kreševo.

Organis. Stadtgem.

(Bez. Fojnica — Kr. Sarajevo.)

Mitten im gebirgigen und waldreichen Terrain am Flusse Kreševica gelegen, zählt Kreševo 1466 Einw., worunter 1251 Kath. und 208 Muh. 670 *m* M.H. Bezirksexpositur, Gendarmerieposten, röm.-kath. Pfarramt, 1 Moschee, 1 allgem. Elementarschule und 1 Mekteb. Nächste T. u. T. Kiseljak 12 *km*, nächste E. Visoko 26 *km* entfernt. Verein: Hrvatska narodna čitaonica. Bevölkerung betreibt Ackerbau, Viehzucht, Bienenzucht. Teppichweberei (Filiale der landesärarischen Teppichweberei in Sarajevo), Hufeisen- und Hufnägelerzeugung, Wochenmarkt Samstag. Felltrocknungsanstalt. „Bosnische Idria“-Gewerkschaft in Kreševo (gegenwärtig außer Betrieb). Berühmtes Franziskanerkloster, in welchem der am 30. August 1905 verstorbene Nestor der bosnischen Dichter, Fra Grgo Martić, lebte. Bergbau des Grafen Oksza Orzechowski auf Fahlerz (gegenwärtig außer Betrieb). Bärenjagd. In der Nähe die Ruinen einer alten Burg, welche einst dem Herzog Hrvoja gehörte. Im Monate Mai 1908 errichtete Dr. Georg Rupprecht einen Bergbau am Hrmzabache auf Arsen und Antimon, steht jedoch außer Betrieb.

Zur Einführung des modernen, an Stelle des bisherigen primitiven Schmiedehandwerkes in Kreševo gelangte daselbst im Sommer 1909, bei Ausnützung der Wasserkraft, eine Schmiedehalle mit Motorenbetrieb zur Aufstellung. In dieser durch die Munifizenz der Landesregierung mit einem Kostenaufwande von 50.000 K ermöglichten Industriehalle werden unter fachmännischer Leitung Bauwerkzeuge und landwirtschaftliche Geräte erzeugt

Geschichtliches: Aus den Quellen von Maurus und Arbinus durch Farlati, ist Kreševo unter dem Namen „Cozo“ oder „Cozao Cressevus“ bekannt, wurde sehr zeitlich von illyrischen Stämmen besiedelt, von denen Ceraunić mit ihren 25 Decurien namentlich erwähnt werden, die in der Umgebung Erze, insbesondere Eisen gewonnen haben. — Durch Bergbau zum Reichtum und Wohlstand gelangt, ist Kreševo seinerzeit der Sitz eines Bischofs gewesen, wurde häufig durch bosnische Könige, so namentlich durch König Stjepan Toma Ostoić besucht, welcher am 3. September 1444 unter großer Suite in der nun durch Ruinen erkenntlichen Burg des Herzogs Hrvoja die Privilegien der Ragusaner ratifizierte.

Der Bergbau stand in der größten Blüte, als derselbe durch die Sachsen betrieben wurde. An sie erinnert im Gebirge Suvodol, gegenüber der Ortschaft Dusina die „Saska rupa“ (Sachsenschacht), woselbst auch nach der Okkupation Bleierz gewonnen wurde. — Zu Ende der ottomanischen Regierung und einige Jahre nach der Okkupation stand die Bergbauunternehmung Desiré Falkner und Konsorten zur Gewinnung von Kupfer-, Silber- und Quecksilbererzen in den Gebirgen Mevoršje und Tmor, dann in den Bergwerken Kostajnica, Deževice und Dusina in Betrieb. — Im Inačgebirge bei der Ortschaft Dusina sind im Abschnitte, „Zlata“ genannt, Golderze, sowie am südwestlichen Abhange „Derogus“ und „Oberska rupa“ Quecksilbererze in beträchtlichen Lagern vorfindlich.

Im Jahre 1911 wurde eine Filiale der landes-ärar. Teppichweberei für 70 Webstühle im eigens erbauten Gebäude errichtet.

Gemeinderat.

Bürgerm. — Načelnik: Ivo Nikolić.
Vizebürgm. — Podnačelnik: Mehmed Fejzagić.
Gem. R. — Vijećnici: Marko Gracić, Marko Šunjić, Mato Nikolić-Čorić Asjf Čizmić, Ivo Gagulić, Mijo Jurić-Majkić, Ivo Miloševic-Nirić.
Gemeindenotär — Bilježnik: Josip Pastuhović.
Einkehrgasthaus: Frano Milošević, 4 Fremdenzimmer.

Krnjeuša.

(Bez. Bosn. Petrovac — Kreis Bihać.)

Organis. Landgem. mit 874 serb.-orth. u. 225 kath. Einw.

An dem Straßenpunkt Bosn. Petrovac—Kulen-Vakuf—Bosn. Krupa. Gendarmerieposten, allgemeine Elementarschule, Post- und Telegraphenamt, serb.-orth. und röm.-kath. Pfarrkirche. Wochenmarkt jeden Samstag.

Bürgerm. — Načelnik: Lazar Vučković.
Notär: Marko Ćurguz.

Sitz einer serbischen landwirtschaftlichen Genossenschaft m. b. H.

Krupa.

Organis. Stadtgem.
(Bez. Krupa — Kr. Bihać.)

Einw. 3206 (1910), u. zw.: 150 Kath., 847 Orient.-orth., 2200 Muh., 4 Israeliten, 200 *m* M. H., im Tale an der Una gelegen, umgeben von bewaldeten Abhängen.

Bezirksamt, Bezirksgericht, Gendarmeriezugskommando, Zoll- und Finanzwache; ☎ u. T., Apotheke. Von der nächsten E. Bosn. Novi 35 *km*, von der Kreisstadt Bihać 35 *km*, von Sanskimost 65 *km*, Cazin 24 *km*, Bos. Petrovac 52 *km* entfernt.

Hauptbeschäftigung der Ortsbewohner: Ackerbau und Viehzucht. Handel. Jahrmarkt für Vieh, Kurzware und Manufaktur am 21., 22. u. 23. Sept. Wochenmärkte jeden Montag. Durchschnittlicher Auftrieb: 600 Rinder, 800 Schafe, 350 Ziegen 750 Schweine, 120 Pferde. Bienenzucht: Pčelarska podružnica u Krupi. Bienenwirtschaft im Schulgarten der Gemeinde.

Ehrenbürger: Kreisvorsteher Franz Freiherr von Mollinary de Monte Pastello.

Landtagsabgeordneter: Kosta Majkić und Dr. V. Besarović.

Gemeindevertretung.

Bürgerm. — Načelnik: Suleijmanbeg Beširević.
Vizebürgm. — Podnačelnik: Ivo Iwanović.
Gem. R. — Zastupnici: Mehmed Mesić, Meho Alagić, Ibro Dzafčić, Ibro Bujinskić, Jovo Nikolić, Gjurdjo Vasiljević, Anton Supančić.
Gemeindenotär — Bilježnik: Derviš Ahmetanović.
Gemeindehebamme: Julka Matijašević.
Handel: Hervorragende Gemischtwarenhandlungen Ilija Studen, Ilija Smailpašić; Mihajlo Grmuša; Jovo Nikolić; Gjorgjo Blažević; Smajo Redžić; H. Muharemaga Pašalić. Exportgeschäfte beschränken sich auf Rohhäute, Geflügel und Eier, Holzindustrie en gros: Theofil Sekulić, Jovo Jovanović und Milan Jovanović.

Schulen, konfessionelle Anstalten und Vereine: 1 Elementarschule (Leiter: Milan Martinović, Schülerzahl 130), 1 or.-orth. konfessionelle Schule (Leiter: Boško Ilačević), 1 or.-orth. Pfarre, 3 muhamedanische Mektebs, or.-orth. Kirchengemeinde; or.-orth. Pfarrer: Marko Gaković; röm.-kath. Kirchengemeinde: Präses Apotheker Leopold Cisař, Hodžas Salih eff. Novkinić, Hafiz Mustafa Hasanović, Mehmed eff. Sijamhodžić, 1 or.-orth. Kirche, 1 röm.-kath. Kapelle, 3 Moscheen, 1 Mekteb iptidaija, 3 Mekteb, Beamten-Leseverein, 40 Mitglieder; Präses: Julian Jankiewicz. Bezirksarzt; Freiwilliger Feuerwehrverein 18 ausübende Mitglieder (Kommandant: Apotheker Cisář). Srpsko pravoslavno pjevačko društvo „Milutinović“, 26 Mitgl. Srpska čitaonica i knjižnica. Islamska Kiraethana. Islamska čitaonica. Landwirtschaftliche Bezirksgenossenschaft.

Serbische Sparkassa-Aktiengesellschaft.

Hotel und Restauration: Hotel Krupa, 9 Passagierzimmer. — Kaffeehaus „Balkan“ Dušan des Predojević.

Im Orte selbst eine alte Burgruine ohne positive Daten über die Erbauung derselben; kurze Zeit residierte hier auch der Sohn des

Königs Matth. Corvinus, Johannes Hunyady. Die Burg wurde 1565 von Mustafabeg Sokolović nach heldenmütiger Verteidigung einer kleinen Besatzung unter Matthias Bakić erobert. 1693 eroberte sie Banus Batthyany für kurze Zeit zurück. Herrlicher Ausblick auf den Unafluß und den Ort selbst. Der Berghügel ist zu einem Park umgewandelt.

Ausflugsorte: Ča. 1 Stunde von Krupa die romantische Krušnicaquelle im Kahne auf der Krušnica zu erreichen. An der im Jahre 1901 dem Verkehre übergebenen schönen neuen Straße Krupa - Bihać, die überbrückte große Quelle Črno jezero. Die Straße Krupa-Petrovac führt durch ein an Naturschönheiten reiches Gebiet. Die Burg Jezersko ist von Krupa in 2 Stunden zu erreichen. Sie besteht aus einem mittelalterlichen, ganz charakteristischen Burgstall und ist von einem türkischen Wall umgeben. Bei Vrankamen an der Una wurde ein großer Fund karthagischer und römischer Münzen entdeckt. Ausgiebige Reh- und Hasenjagd; derzeit ist es aber Schongebiet. Flußforellen. Sportfischerei.

Gemeindewesen.

Stand der Gemeindefinanzen mit Ende 1912: Unbewegliches Eigentum an Grundstücken und Gebäuden 141.030 K. Fruchtbringend angelegt 19.960 K, Jahreseinnahme 60.427 K, Ausgaben 59.000 K. Zur Unterstützung von Armen werden jährlich 6117 K, zur Bestreitung der Spitalskosten für mittellose Kranke 940 K verwendet. — Voranschlag pro 1914: Erfordernis K 48.149. Bedeckung K 55.967, für Unterrichtszwecke K 13.185. Die Beleuchtung der Stadt geschieht durch 46 Lampen. Eine hübsche öffentliche Anlage befindet sich auf der Burg. Das Trink- und Nutzwasser wird aus zwei am Ende einer kurzen Wasserleitung angebrachten öffentlichen Brunnen, sowie aus der Una und Krušnica gewonnen.

Kukulje.

(Bez. Bos. Gradiška — Kr. Banjaluka.)

Gasthäuser und Gemischtwarenhandlung: Jovo Kuprešanin; Gajo Mihajlović, Najim Gasić i Milan Bukovica. Serb. ort. Pfarrkirche in Kukulje.

Kulen-Vakuf.

(Bez. Bosn. Petrovac — Kr. Bihać.)

Bezirksexpositur, 1188 muh., 67 orth., 13 kath. Einw., ✆ u. T., Gendarmerieposten, Zoll- und Finanzwache; Gemeindeambulatorium, Elementarschule, 1 Reform-Mekteb; 2 Mektebs.

Seehöhe 305 *m*. 34 *km*, von der Bezirksstadt Petrovac 87 *km*, von der Eisenbahnstation Novi entfernt. Jeden Donnerstag Wochenmarkt. Jahresviehmarkt am serb. ort. Spasovdan 16., 17. und 18. Mai und am serb. Miholjdan 12, 13. und 14. Oktober. Interessanter alter Ort, früher Bezirksstadt, an der oberen Una, wird durch die Ruine der einstigen Königsburg „Ostrovica“ dominiert, welche einst der Vojvode Sandalj mit seiner Frau als Mitgift erhielt, aber um 5000 Dukaten an Venedig verkaufte. Die Burg wird wiederholt in den türkischen Eroberungskriegen unter Skenderpascha, welcher sie 1501 eroberte, und auch im österreichischen Okkupationskrieg 1737 genannt und wurde damals von General Raupach belagert. Große Burganlage mit mächtiger Schildmauer und aus dem Felsen gesprengten Wallgraben davor. Am Burgfelsen auch Reste prähistorischer Niederlassung. Schwunghafter Viehhandel, Eierexport in die Monarchie, ergiebige Fischerei. 12 *km* Una aufwärts der Ort Ermain mit altem Turm und kleiner, aus Tuff gewölbter Kirche; die Burg war Eigentum des berühmten Grafen Hermann von Cilli, woher auch der Name Ermain oder Rmanj; daselbst bedeutende Tuffsteinablagerungen, interessante Tropfsteinformationen; auf kroatischem Gebiete gegenüber von Ermain der Ort Martin Brod mit schönen Wasserfällen. Straße nach Krupa-Krnjeuša-Vrtoče.

Gemeinderat.

Bürgerm. — Načelnik: Maličbeg Kulanović-Harašlija.

Vizebürgm. — Podnačelnik: Alibeg Kapetanović.

Gem. R. — Zastupnici: Hadži Sulejmanbeg Kulenović, Muharem Šehović, Husejn Kurtagić, Mustafa Handžić, Jusuf Ćemal, Jusuf Kadić, Jovo Beraija.

Gemeindenotär: — Bilježnik: Alija Kurtagić.

Gemeindefinanzen 1912: Unbeweglich 16.000 K, Einnahmen 19.771 K 59 h, Ausgaben 19.771 K 59 h, darunter für Schule 2210 K, für sanitäre Zwecke 650 K und für Arme 400 K. Stadtbeleuchtung 22 Petroleumlampen.

Hauptbeschäftigung der Ortsbewohner ist Handel, Gewerbe und Ackerbau.

Hervorragende Handelsfirmen, Gemischtwarenhändler: Mehaga Altić; Hasan Saračević; Muho Ajdinović.

Vereine: Islamska čitaonica Džemijet. Präses Expositursleiter Borić mit 29 Mitgliedern und-Muslimanska čitaonica. Präses Schulleiter Mulić mit 32 Mitgliedern.

Gemeindehotel: Pächter Petar Plećaš.

Kupreš.

(Bez. Bugojno — Kr. Travnik.)

700 Einw. (Kupreš allein).

Landgem. Kupres 900 Einw. Röm.-kath. Pfarrämter in Otinovci, Suhopolje u. Rastičevo. Serb.-orth. Pfarren in Blagaj, Do Vukovsko u. Ravno.

Kupreš ist von Bugojno 28, Županjac 40 und Livno 48 *km* entfernt, hat Bezirksexpositur, Gemeindeamt, ✆ u. T., allg. Ele-

mentarschule und ein Mekteb. Gendarmeriepostenkommando, Finanzwacheabteilung. Gemeindeambulatorium. Viehzucht. Bezugsquelle Mölltaler Kreuzungsprodukte. Jahrmärkte 23. bis 25. April, 11. bis 13. Nov. Wochenmarkt Montag. Wasserleitung, deren Quelle 1300 *m* hoch. Liegt auf einem Hochplateau, umgeben von Gebirgswäldern. Bedeutender Viehexport. Jährliche Pferderennen. Angenehmer Ausflug zu den eine Stunde entfernten Seen Kukavica, Turjača und Rastičevo. Im Hochgebirge Auerhahnjagd, gute Hochwildjagd auf Bären und Wölfe. Die Hochebene ist im Winter wegen der Borastürme gefürchtet.

Hrvatska seljačka blagajna za štednju i zajam. — Hrvatska narodna čitaonica. — Hrvatska narodna zajednica. — Srpska zemljoradnička zadruga in der Landgemeinde Blagaj.

Gemeinderat.

Bürgerm. — Načelnik: Ivan Rebrina.
Vizebürgm. — Podnačelnik: Ahmetbeg Huseinbegović.
Gem. R. — Zastupnici: Raucić Alija, Rebrina Jandre, Meštrović Matko, Slipčević Sandre, Radman Stipo, Kutleša Tade, Spremo Gjorgjo, Maudenka Dervišaga. Sučić Povo. Smajo Mato, Marjanović Jokov.
Gemeindenotär — Bilježnik: Josip Cubelić.
Gasthaus: Stipo Radman, 4 Passagierzimmer.
Empfehlenswerte Gemischtwarenhandlungen, Exportgeschäfte für Schafe: Jandre Slipčević; Gjorgje Sprema; Juko Mestrović; Jandre Rebrina; Ivan Rebrina; Braća Subašić.

Labucka.

(Bez. Zvornik. — Kr. Tuzla.)

Zerstreut liegende Ortschaft, von Zvornik 49 *km* entfernt.

1330 Einw. Produziert Getreide, Obst u. Vieh. Pflaumen 1500 *q*. — 2 serbische bäuerliche Genossenschaften. — Erzeugung von Holzschaufeln. Gendarmerieposten-kommando in Lopare an der Tuzla-Brčka-straße.

Lastva.

(Bez. Trebinje. — Kr. Mostar.)

322 muh., 37 serb.-orth., 7 kath. Einw.

Gendarmerieposten, 1 Mekteb, 1 Moschee. Obst- und Weinbaustation. Elementarschule. In der Nähe die Ruinen der Bergfeste Klobuk. Vorzügliche Obstzucht, Export von Kirschen und Wein (Žilavka, Blatina).

Gastwirt: Celović Simo.

Lašva.

(Bez. Zenica. — Kr. Travnik.)

Ⓣ u. T. Eisenbahnzweigstation. Bahnhofrestauration.

Livno.

(Bez. Livno — Kr. Travnik). Von Bugojno 72·93 *km*, von Travnik 121 *km*. M. J. T. 8·9 °C. Organis. Stadtgem. mit 4728 Einw. worunter 1799 Muh., 2119 Kath. u. 783 Orth., 22 Jud.

Auf einer weiten, im Winter meist inundierten Hochebene gelegen (M. H. 720 *m*), ist Livno der Sitz je eines k. u. k. Militär-Stationskommandos, Bezirksamtes, Bezirksgerichtes, Gendarmeriezugs- und Bezirkspostenkommandos, eines Bezirksspitales, einer Zoll- und Finanzwachkontrollbezirksleitung. Kroatische Commercialbank- und Sparkassa-Akt.-Ges. — Expositur der priv. Landesbank und Serbische Sparkassa. Landesärarische landwirtschaftl. Station, Handelsschule. Landesärarisches, kunstgewerbliches Atelier, Ⓣ u. T., röm.-kath. Pfarre und Kirche, Pfarrer Fra Jako Pašalić, or.-orth. Pfarre und Kirche, Pfarrer Dušan Lapčević, 8 Moscheen. Es hat ferner eine allgemeine Elementarschule (Unterrichtssprache ist die Landessprache in allen Schulen), eine vierklassige Mädchenschule der Barmherzigen Schwestern, eine or.-orth. konfessionelle Knaben- und Mädchenschule (vierklassig), ein Mekteb iptidaija, ein Beamtenkasino, den kroatischen Gesang- und Musikverein „Dinara“ (Präses Anto M. Tadić), den serbischen Gesangsverein „Sundečić“ und muslimanischen Leseverein, Wasserleitung und Feuerwehrausrüst., Gemeindeobstgarten. Filiale der landesärar. Teppichweberei. Das ausgedehnte, aber versumpfte Livanjsko polje wird durch großartige Wasserbauten entwässert. Sehenswert der „Duman“-Ursprung des Baches Bistrica; oberhalb der Stadt alte Fortifikationen, welche 1878 erobert wurden. Livno gehörte ursprünglich zu Kroatien, wurde aber vom Banus Stephan Kotromanić 1326 an Bosnien gebracht. Der Gau hieß damals Hlivno. In Livno jeden Mittwoch Wochenmarkt, am Palmmittwoch, den 29. und 30. Juni und 1. und 2. November Jahrmarkt. Wichtige Wollmärkte. Transport von gepreßtem Heu nach Dalmatien. Jahresproduktionsziffern aus Livno: 8500 *q* Weizen, 55.000 *q* Gerste, 6500 *q* Roggen, 400 *q* Hirse, 12.500 *q* Mais, 180.000 *q* Heu, 41.000 *q* Erdäpfel, 108.069 Stück Schafe, 26.512 Stück Ziegen. In der Nähe von Livno befinden sich in der Tušnica planina reiche Steinkohlenlager.

Ausgedehnte Alpenweiden, worauf Dalmatiner auch das Weiderecht besitzen.

Gemeinderat.

Bürgerm. — Načelnik: Salih Latifić.
Vizebürgm. — Podnačelnici: Anto Meštrović, Savo Jovanović.
Gem. R. — Zastupnici: Ivo Gjogić, Stipo Kaić, Mahmud Brkić, Mujaga

Dizdar, Pavao Jazov, Ante Dolić, Pero Vrdoljak, Arslanbeg Gagić, Mahmutaga Mulalić, Kosta Puškarović, Mustafa Svrcuka.

Gemeindenotär — Bilježnik: Jozo Kaić.

Stadthebamme: Kunstek Maria.

Maschinist für die Wasserleitung: Martin Rusan.

Ehrenbürger: Baron Pius Lazzarini, Sektionschef, und Anton Edl. v. Draganić-Veranzio, Bezirksvorst.

Gemeindevermögen Ende 1912, unbewegl. 280.000 K; Armenfonds 2800 K, Einnahmen 70.000 K, Ausgaben 69.000 K, darunter für Schulzwecke 15.586 K.

Hotel: „Kaiser von Österreich“ des Mato Sarić und Hotel Orient des Stojan Pažin mit je 10 Passagierzimmern.

Buchhändler: Kaić Mijo Mate.

Inkrustationsatelier des Mamič Anto.

Lješljani (Industrieort).

(Bez. Bos. Novi. — Kreis: Banjaluka.)

216 Einw.

Kohlenbergwerk der Bos. Kohlenindustrieaktiengesellschaft „Una“ in Agram, mit Drahtseilbahn, welche bis Dobrlin führt.

Ljubinje.

Organis. Stadtgem.

(Bez. Ljubinje — Kr. Mostar.)

K. u. k. Stationskommando, Bezirksamt, Bezirksgericht, Tabakeinlöseamt, Gendarmeriebezirkspostenkommando, Finanzwachabteilung, Gemeindeamt, allgemeine Elementarschule mit landwirtschaftlichem Unterricht und Schulbauernwirtschaft, ferner einer Mädchenabteilung, Reformmekteb, konfess. serb.-orth. Schule, ✆ u. T., Beamtenkasino, Muselmanischer Leseverein, serbischer Leseverein, Feuerlöschrequisitendepot der Gemeinde. 2 Moscheen und 1 serb.-orth. Kirche.

Ljubinje liegt im Tale Ljubinsko polje, umringt von teilweise kahlem Karstgebirge, 420 *m* M. H., M. J. T. 13° C., von der nächsten Bahnstation Ravno 19·5, von Mostar 62·2, von Trebinje 60 und von Stolac 19 *km* entfernt. Einw. 1259, und zwar: 544 Musl., 606 Orth., 52 Kath. Im ganzen Bezirke sind nur etliche Ponorquellen, sonst ärar. u. privat. Zisternen u. Brunnen. welche gutes Wasser liefern.

Die Bevölkerung befaßt sich außer mit Mais- und Kartoffelbau auch mit Tabakbau von vorzüglicher Qualität. Im Jahre 1902 wurden Musterweingärten angelegt. Aus dem Bezirke werden jeden Sommer ca. 55.000 Stück Weidevieh auf die Sommer (Alpen)-weiden der Bezirke Foča, Gacko u. Nevesinje getrieben.

Von landschaftlichem Interesse für Touristen und Vergnügungsreisende ist die in der Ortschaft Zavala an der Bahnlinie Gabela - Ragusa liegende, wegen ihrer Höhlengeräusche sehenswürdige Höhle Vjetrenica und das in derselben Gemeinde sich befindliche interessante alte serb.-orth. Kloster, welches teilweise in den Felshang eingebaut und verteidigungsfähig angelegt ist. Jagd auf Adler auf Crnoberg und der 1400 *m* hohen und kahlen Bjelašnica, auf welcher auch die Karstdohle vorkommt, sowie Jagd auf Steinhühner (Caccabis saxatilis Meyer) mit Benützung des Ihram (diese Jagd ist jedoch verboten und muß vorher die Bewilligung von der hohen Landesregierung eingeholt werden), schließlich Fang der Höhlenfische (Paraphoxinus gethaldi Steind) während der Überschwemmung des Popovo polje.

Export: Vieh, Tabakregie, weiße Hirse, welche unter dem Namen Vogelfutter exportiert wird, Sumach-Gerberlaub, Pelin-(Wermut)kraut (Absinths), Metlaš (Kehrbesenstroh) und Buhač (Insektenpulver).

Landtagsabgeordnete:

Rifatbeg Sulejmanpašić, Mehmed eff. Šarić, Dr. Savo Ljubibratić; Gj. Džamonja, Dr. Dominik Mazzi; Atanasije Šola.

Gemeinderat.

(Eigenes Gebäude.)

Bürgerm. — Načelnik: Husein eff. Serdarević.

Vizebürgm. — Podnačelnik: Luka Gnjatić.

Gem. R. — Zastupnici: Zahir Mataradžić, Sulje Dizdarić, Dervis Baksić, Ago Grebo, Todor Turanjamic, Lazo Bogdanović. Boško Mićić.

Gemeindenotär: Jovo Bjelobrk.

Empfehlenswerte Handelsfirmen:

Gemischtwarenhändler: Knego & Sikimić, Ratković Tomo, Šarić Suljaga, Derviš Bakšić, Hamzaga und Jusuf Bakšić, Hamović Pero.

Wolltuchfärberei: Marko Likić.

Mühlenbesitzer: Pero Ćorović.

Ljubuški.

Organis. Stadtgem.

(Bez. Ljubuški — Kr. Mostar.)

✆ u. T. Nächste Bahnstation Čapljina 17·5 *km* entfernt, Einw. 3297, und zwar 2368 Muh., 205 Orth., 716 Kath.

M. J. T. 14·3° C. Liegt 98 *m* über dem Meeresspiegel, 3 *km* vom Mladeflusse, von Mostar 38, von Imotski 45 *km* entfernt, an der Straße Čapljina-Imotski.

Bezirksamt, Bezirksgericht, Tabakhaupteinlöseamt mit 6 Tabakmagazinen. Gendarmeriebezirksposten, Finanzwachkontrollbezirksleitung, Zoll- und Finanzwache, Allge-

meine Elementarschule, 3 Mektebs, serb.-orth. konfess. Volksschule, Kirche und Pfarramt. Mädchenschule des Ord. der Barmh. Schw., Leseverein, (40 Mitgl.), Bienenzuchtzweigverein von Sarajevo, (58 Mitgl.). Kroat. Gesangsverein; Serb. Lesehalle; Islam. Leseverein. Podružnica (Zweigverein des Napredak). — Ortsgruppe des Oesterr. Flottenvereines. — Prosvjeta. — (Pododbor). — Gajret. — Serbischer und kroatischer Sokolverein. — Jagdverein mit 127 Mitgl. — Kroat. Nationalorganisation. — Učitelsko društvo (Lehrerverein).

Amphitheatralisch auf den Abhängen eines großen Felsens erbaut, auf dessen Spitze sich eine Burgruine befindet. Gegen Westen und Süden breitet sich die Ebene aus, während das sonst hügelige Terrain kahles Karstgebiet darstellt. Bevölkerung ackerbaubetreibend, zumeist Tabak- und Kukuruzanbau, hievon beide Produkte vorzüglichster Qualität. Der ganze Bezirk Ljubuški produziert jährlich 12.060 *q* Tabak. Wochenmarkt jeden Montag mit Schweineauftrieb. Jahrmarkt 6. bis 8. Dezember. In der Hausindustrie Erzeugung von leichten Baumwollgeweben. Interessante Ausflugsorte Radišiči (prähistor. Gräberfeld), Vitina (röm. Ansiedlung), Humac, zum Wasserfall „Kravica" in Studenci (in dessen Nähe eine Höhle).

Im Mladegebiete bei Ljubuški und Vitina wurden Meliorationsarbeiten behufs Verhinderung der Überschwemmungen und behufs Bodenverbesserung ausgeführt.

Oberhalb der Stadt große Burg aus dem 14. Jahrhundert, welche dem Herzog Stephan gehörte. 1463 wurden hier die Türken durch die Söhne des Herzogs, Vlatko und Vladislav, zurückgeschlagen. Eine Viertelstunde von Lj. das Kloster Humac mit kleinem Museum und landwirtschaftlicher Sparkassa. Die Umgebung ist reich an römischen Funden, war römische Ansiedlung und mit Narona durch noch teilweise kenntliche Straße verbunden. Die Ansiedlung hieß Bigeste, war Sitz einer Legion und besaß einen Bacchustempel.

Gemeinderat.

Bürgerm. — Načelnik: Memišaga Mesihović.
Vizebürgm. — Podnačelnik: Ante Gavran.
Gem. R. — Zastupnici: Muhamed eff. Sadiković, Fajik Sadiković, Zajm Mahić, Hasanaga H. J. Gujić, Ljubomir Gnjato, Hasan Dizdarević, Idriz Lalić, Jozo Miloš, Hasanaga Konjhodžić.
Gemeindenotär — Bilježnik: Jusuf eff. Tančica.
Gemeindearzt: Dr. Franz Bulat.
Einkehrgasthaus: Osman Jakić, 4 Passagierzimmer.
Hervorragende Handelsfirmen und Landwirte: Mahić Mahmutaga Sinovi, Ante Babić, Stojan Miličević, Hilmija Sadiković, Hasanaga Gujić, Salihaga Lalić. Filiale der Trebinjer Handelsbank. Gasthaus: Hasan Gujić, 2 Passagierzimmer.

Lopare.

Ortsbestandteil der Ortschaft Labucka.

(Bez. Zvornik — Kr. Tuzla.)

Von Zvornik 49 *km* entfernt. An der Hauptstraße Tuzla—Brčko. Gendarmerieposten. Postablage.

Hotel mit 6 Fremdenzimmern und Gasthaus.

Lukavac-Fabrik.

Organisierte Landgemeinde.

(Bez. Tuzla — Kr. Tuzla.)

E., ☎, Telegraphen- und Telephonstation. Gendarmeriepostenkommando. Evangel. Kirchengemeinde (Pastor Max Voll), katholische Pfarrei (Monsign. Franjo Malešević), Werksarzt: Dr. Adolf Hempt.

Im großen Stile angelegte Ammoniaksodafabrik an der Mündung der Jala in die Spreča. Es ist um die Fabrik seit ihrem kurzen Bestehen (1894) eine förmliche Stadt entstanden. 442 röm.-kath., 224 evang., 48 serb.-orth. u. griech. kat., 12 muslim., 1 isr. Einw.; von Tuzla 14, von Gračanica 30 *km* entfernt.

Es besteht daselbst dermalen eine Volksschule mit Kindergarten, eine Feuerwehr mit einer guten Musikkapelle; ein Beamtenkasino; Professionistenkegelklub; Werkshotel mit 6 Fremdenzimmern und Restauration; Restaurateur: Franz Lhotzky, Bäckerei: Josef Diebalo. (Vide VII. Abschnitt dieses Buches. F. Chemische Industrie.)

Lukavica.

(Bez. Gračanica. — Kr. Tuzla.)

1309 Einw., ausschließlich Muhamedaner. Liegt zwischen Doboj und Gračanica. Mekteb-Ibdidaja.
5 Mektebs, 2 Moscheen, Ziegelei.

Lušci Palanka.

Organis. Landgem. bestehend aus 3 Ortschaften, u. zw. Palanka, Miljevci u. Tuk Bobija.

(Bez. Sanskimost — Kr. Bihać.)

Postablage. Nächstes ☎ u. Tel.-Amt in Sanskimost.

Liegt an der Straße Sanskimost—Krupa, 25 *km* von Sanskimost, 39 *km* von Krupa entfernt. 384 *m* Seehöhe. 2510 serb.-orth. und 203 islamitische Einw. — Allgem. Elementarschule, am Fuße der waldreichen

Grmeć planina. Serb.-orth. Kirche. Gendarmerieposten. Wochenmarkt jeden Samstag.

Zwischen der Grmeć planina und dem Hotiš liegt eine interessante Hochebene, auf welcher die Schnee- und Regenwässer im Frühjahre und Herbst zwei große Seen bilden.

Im Sommer liegt das Polje trocken, wird bebaut und führt darüber ein Fahrweg.

Der in der Dabarhöhle (s. Sanskimost) südlich entspringende Dabar ist angeblich der Abfluß dieser Ponorwässer.

Auf der Grmeć planina Buchendaubengewinnung der Firma Zurnić; Bären-, Reh- und Auerhahnjagd.

Bürgerm. — Načelnik: Gjuragj Prosić.
Vizebürgm. — Podnačelnik: Jošo Kovačević.
Gemeindevertreter — Vijećnici: 19.
Gemeindenotär — Općinski bilježnik: Mila Miljuš.

Lušci Palanka, organizovana seoska općina sestavljena je od tri knežije i to Palanka, Miljevci i Tuk Bobija. Leži na cesti Sanskimost (26 *km*), Krupa (39 *km* udaljena). Ima 2222 stanaka. Visina nad morem 384 *m*.

Narodna osn. škola. Oružnička pošta. Pododbor srpskog društva „Prosvjeta“ Srpska čitaonica. Srpska zemljoradnička zadruga. Lušci polje je kotlina zatvorena sa svih strana uzvisinama, te s toga i otiče voda jedino ponorima, čiji suvišak vodé zu proljetnih i jesenskih kiša poplavi jedan dio polja (Mlječika) i čini jezero, koje ne usahne za 4—6 nedjelja. Polje je ljeti suho, obradjuje se i vodi njime općinski drum k crkvi u Jelašinovce.

Maglaj.

Organis. Stadtgem.

(Bez. Maglaj — Kr. Tuzla.)

Von Tuzla 84 *km*, Gračanica 38 *km* Zepče 19 *km*, 175 *m* M.H.

Maglaj, am rechten Bosnaufer an der Eisenbahnstrecke Bosn. Brod—Sarajevo-Zelenika am Fuße des Berges Ozren gelegen, hat 1841 Islamiten, 172 s. o., 133 röm. kat., 31 israel. Einw., Bezirksamt, Bezirksgericht, Eisenbahnstation, Post- u. Telegrafenamt, Gendarmeriebezirkspostenkommando und Finanzwachabteilung, r.-k. Pfarre in Radunica, or.-orth. Kirche, Parochialamt, allgemeine 4klassige Elementarschule, Mektebibtidaja, städtischen Leseverein (50 Mitgl.), Gemeindeambulatorium, Apotheke, Ansehnlicher Pflaumen- und Viehhandel. Exportiert werden Pflaumen und Eier. Bodenproduktion: Weizen 711.000 Oka, Gerste 21.100 Oka, Hafer 42.000 Oka, Mais 2,002.800 Oka, Pflaumen 1,100.050 Oka; Viehstand 16.442 Schafe, 10.267 Ziegen. Jahrmarkt 30. April und 1. Mai sowie 21. bis 23. September, Wochenmarkt Mittwoch. Gesamtauftrieb zirka 10.000 St. Kleinvieh pro Jahr. Am linken Bosnaufer breitet sich die Neustadt mit dem Bahnhofe aus. In der Nähe des Brückenkopfes der neugebauten 175 *m* langen eisernen Fahrbrücke über die Bosna bezeichnet ein Obelisk die Stelle, wo am 3. August 1878 eine Husareneskadron des 7. Husarenregimentes meuchlings überfallen und fast ganz aufgerieben wurde. 1878 wurden in Maglaj österr.-ungar. Husaren unter General Milinković zum ersten Male angeschossen und zur Rückkehr veranlaßt; zur Erinnerung an die gefallenen Husaren (darunter Oberleutnant Graf Chorinsky) befindet sich außerhalb der Stadt ein Grabdenkmal. In der Altstadt ist sehenswert das ziemlich guterhaltene Kastell mit Ringmauer und Türmen, ferner die aus dem 15. Jahrhundert stammende, im Jahre 1900 prachtvoll ausgemalte Moschee mit elegantem Kuppelbau. Maglaj wurde 1697 von Prinzen Eugen erstürmt. Nördlich von Maglaj auf der Anhöhe von „Preslica“ Kriegerdenkmal der im Jahre 1878 gefallenen Angehörigen der I. R. 8, 54. In der Umgebung mehrere Bergruinen und alte römische Grabsteine. 3 Stunden östlich von Maglaj die Grotte Megara. Jagd auf Reh und Schwarzwild. Fischerei in der Bosna. Forellen im Krivaja und Gostovićflusse. In Maglaj und Žepče befassen sich noch einzelne Begs mit der Falkenbeize. In Riječica und Moševac schwefel- (bezw. eisen)hältiger Sauerbrunn.

Gemeinderat.

Bürgerm. — Načelnik: Mahmutbeg Širbegović.
Vizebürgm. — Podnačelnik: Mehmed Mačković.
Gem. R. — Zastupnici: Sabitaga Osmanagić, Agan Omerović, Ibrahim Rešidović; Mehmedalija Terzimehić, Rudolf Loebel, Atif Emrić, Bego Delibegović, Sime Ilić.
Gemeindenotär — Bilježnik: Josip Paštnović.
Gemeindewesen: Ende 1913 unbewegl. Vermögen Wert zirka 80.000 K, Einnahmen zirka 19.000 K, Ausgaben zirka 18.000 K, für Schulzwecke 4000 K, Ärztliches Gemeindeambulatorium 600 K.
Hotel: Aširaga Topčagić, 5 Passagierzimmer, Kasinolokale, Bahnhofrestauration Johann Ostermann.
Hervorragende Handelsfirmen: Mahmudbeg Širbegović, Ademaga Mešić (Pflaumenexport), Alexa Arsenović, Nazif Omersoftić, Jakob Stern Nachf., David Pesah.
Vereine: Gradska čitaonica; Klub muslimanske omladine, Srpska narodna čitaonica, Zweigverein der „Prosvjeta“, des „Napredak“, „Vatrogasno društvo“, Landwirtsch. Bezirksgenossenschaft.

Donja Mahala.

(Bez. Brčko. — Kr. Tuzla.)

Organis. Landgem., bestehend aus 7 Ortschaften: Donja Mahala, Tolisa, Kostrić, Bok, Matići, Oštraluka und Vidovice. 10.000 fast ausschließlich röm.-kath. Einwohner. Nächstes Postamt in Orašje. Bedeutende Schweinezucht. Pflaumenexport. Jahrmarkt 1. November in Dol. Mahala. Empfehlenswerte Exportfirmen in Dol. Mahala: Marko V. Živković; Ivo und Mika Živković. Gemeindevermögen, unbeweglich 12.000 K, Jahreserfordernis zirka 12.000 K.

Gemeindeamt, allgem. Elementarschule (Knaben- und Mädchenabteilung), zum Gemeindebereiche gehört auch je eine allg. Elementarschule in Bok, Tolisa, Vidovice und Ostraluka.

Beschäftigung der Einwohner in D. Mahala: Erzeugung von Teppichen, Stickereien und Wirkwaren. In Ostraluka, Bok etc. Erzeugung von geflochtenen Körben, Reisekörben etc. — Bestellungen und Anfragen an den Gemeindenotär zu richten.

Gemeinderat.

Bürgerm. — Načelnik: Marko Mikić.
Vizebürgm. — Podnačelnik: Marko Marković.
Gem. R. — Zastupnici: 32 Mitglieder.
Gemeindenotär — Bilježnik: Ečer Johann.

Stari Majdan.

(Bez. Sanskimost — Kr. Bihać.)

Marktgem. mit 1030 Islam, 125 or.-ort., 42 kath. Einw.

Bezirksexpositur, Post- u. Telegrafenamt, Gendarmerieposten, je 1 allg. u. 1 konfess. serb.-ort. Elementarschule, moslim. Leseverein; 4 Mektebs, freiwillige Feuerw., 6 Moscheen, 1 or.-ort. Kirche; von Sanskimost 9·78 *km*, Prijedor 30 *km* entfernt. Wochenmarkt jeden Sonntag.

M.H. 195 *m*. Es wird auf primitiven Eisenhämmern Eisen gewonnen. Unter der ottom. Regierung war hier der Sitz der Majdanski kapetani.

Das ganze Gebirge um Majdan herum hat mächtige Lager von Brauneisenstein, Manganeisen und etwas Kupfererze. Röm. Brücke.

Gemeinderat.

Bürgerm. — Načelnik: Bego M. Mujić.
Vizebürgm. — Podnačelnik: Dobrijević Jošo.
Gem. R. — Zastupnici: Abdurahman Talundžić, Hadži Šerif Kadić, Hadži Ibraga Mujić, Rašid Pašalić, Ahmet Paunović, Mahmut Bešić, Husejin Kuršumović.
Gemeindenotär — Bilježnik: Milutin Kovačević.
Gemeindeangelegenheiten: 1 Gemeindeambulatorium.
Ehrenbürger der Gemeinde: Ćamil Eff. Karamehmedović.
Wert des Gemeindevermögens, Häuser u. Grundstücke ca. 10.600 K.
Sonntags Wochenmarkt.

Stari Majdan war bis zum Jahre 1881 Bezirksort, in welchem Jahre das Bezirksamt nach Sanskimost verlegt wurde.

Mezgraja.

Zerstreute Ortschaft.

(Bez. Zvornik — Kr. Tuzla.)

Von Zvornik 45 *km* entfernt.

457 Einw., serb.-ort. Produziert Zerealien, Obst und Vieh. Produktion ca. 1000 *q* Pflaumen.

Miloševac.

(Bez. Gradačac — Kr. Tuzla.)

1267 Einw., serb.-orth. konfessionelle Elementarschule. Serb.-orth. Kirche, Schule, Kirchengemeinde und Parochialamt. An der Bezirksstraße Modriča-Samac. Produziert Zerealien und ca. 1000 *q* Pflaumen jährlich. Schweinehandel. Schweinehändler: Jovo Stojić.

Mioče.

(Bez. Višegrad — Kr. Sarajevo.)

277 Einw. Elementarschule, Gend. Kaserne, Vorzügliches Obst, insbesondere Zwetschken. Liegt am linken Limufer, unterhalb der großartigen Bić-Planina. Eisenbahnhaltestelle und Drahtseilfähre über Limfluß.

Modra.

(Kot. — Bez. Sanskimost — Kr. — okr. Bihać.)

Nach Stari Majdan auf 15 *km* Reitweg zu erreichen.

92 musl. Einwohner. Moschee — Mekteb.

Modriča.

(Bez. Gradačac — Kr. Tuzla.)

Organ. Stadtgem. mit 2462 Einw., darunter 1786 Muh., 190 Kath. u. 477 Orth., 9 Juden.

Von der Dampfschiffstation B. Šamac 19 und von Gradačac 16 *km* entfernt (nächste Bahnstation Slav. Šamac am linken Saveufer). Modrič hat ein Gemeindeamt, einen Gendarmerieposten, röm. kath. Pfarre, Pfarrer Franjo Jurić; — serb. orth. Kirche und Kirchengemeinde, Pfarrer Stevo Popović, Präses Niko Nikolić; — ein Reformmekteb, eine allgemeine und eine konfessionelle serb.-orth. Elementarschule, vier Mektebs. ☎, T. u. Telefon. Vereine — društva: Serb. Leseverein; Musliman. Leseverein; Serb. Gesangsverein „Zora“; Katoličko posmrtno društvo „Bosna“, Gemeinde-

ambulatorium. 3 *km* von Modrič entfernt befindet sich eine landesärarische landwirtschaftliche Station. Lebhafter Pflaumenhandel und Sliwowitzerzeugung. Wochenmarkt jeden Freitag; Wochenviehmarkt jeden Dienstag; Jahresviehmarkt 8. September, 13. November und 7. Juli.

Finanzen der Gemeinde Modrič Ende 1912: unbewegliches Vermögen 66.000 K, Einnahmen 25.618 K, Ausgaben 20.700 K, für sanitäre Zwecke 2320 K, für Schule 6372 K.

Bei Modriča am linken Bosnaufer die Burg Dobor mit zwei Türmen. 1408 wurde hier der bosnische König Tvrtko Trvtković vom ungarischen König Sigismund geschlagen und gefangen genommen.

Gemeinderat.

Bürgerm. — Načelnik: Nuribeg Mahmutbegović.

Vizebürgm. — Podnačelnik: Ljubo Janković.

Gem. R. — Zastupnici: Marko Martinović; Mehmed Ganibegović; Mujo Sarvan; Hasan Žilić; Redžo Sadić; Asim Dubinović; Zaim Pelesić; Nasto Nastić.

Gemeindenotär — Bilježnik: Kovačević Stephan.

Einkehrgasthaus: Jovo Janković, 3—4 Passagierzimmer.

Mokro bei Sarajevo.

574 zumeist serb.-orth. Einw.

Holzgewinnung, Sägewerk des Moritz Spitzer aus Sarajevo. Romantischer Aufstieg auf die Romanja planina.

Einkehrgasthaus des Moritz Spitzer. Serb.-orth. Pfarre und Schule. L. ä. Forsthaus. Gendarmerieposten in Naromanja auf der Sattelhöhe 1382 M. H., daneben Forsthaus und Straßenmeisterhaus. Vorzügliche Rehjagd.

Mostar

(Stadtgemeinde mit eigenem Statute)

liegt in 64 *m* Seehöhe auf beiden Seiten der Narenta zwischen zwei Bergabhängen der Veležplanina und Čabuljaplanina. Durchschnittliche Jahrestemperatur 14·5° C., subtropische Vegetation. E., ☞ u. T., Knotenpunkt der wichtigsten Landstraßen der Hercegovina. Stadtbezirke — Džemati mjesta: Bjelušine, Brankovac, Carina, Luka, Predhum, Stari Grad, Zahum, Einwohnerzahl 16.385. Mohammedaner 7211, Serb.-orth. 4509, Röm.-kath. 4312, Evangelisch 87, Israeliten 253, sonstige 13. Nach der Volkszählung von 1910.

Öffentliche Anstalten. Kreisbehörde, Stadtbezirksamt, Landbezirksamt, Kreisgericht Staatsanwaltschaft, Bezirksgericht, Finanz-Inspektorat und Finanzkontrollsleitung, Gendarmerie-Flügel-, Zugs- und Postenkommando, Stadtmagistrat, Gemeindespital, städtische elektrische Zentrale, Tabakfabrik, Obst- und Weinbaustation, Obergymnasium, Handelsschule, Handwerkerschule, Höhere Mädchenvolksschule, 5 Medressen, 3 Mektebs Iptidaije, 3 allgemeine Volksschulen, 3 private Volksschulen, Spielschule, Infanterie-Truppendivisionskommando, Gebirgsbrigadekommando, Festungskommando, Platzkommando, Ergänzungsbezirkskommando, Garnisonsgericht und -Arrest, Truppentransporthaus, Artilleriezeugsdepot, Trainzeugs-Filialdepot, Garnisonsspital, Militärverpflegsmagazin, Geniedirektion, Militär-Bauabteilungsfiliale, Militär-Brieftaubenstation, Militärabteilung des bosnisch-hercegovinischen Filialhengstendepots, Meteorologische Landesstation erster Ordnung, Aichamt.

Javni zavodi. Okružna oblast, gradski kotarski ured, seoski kotarski ured, okružni sud. državno odvjetništvo, kotarski sud, financijalni inspektorat i financijalne straže; gradsko poglavarstvo, općinska bolnica, gradska elektrarna, tvornica duhana, velika gimnazija, trgovačka škola, zanatlijska učiona, viša djevojačka škola, 5 medresa, 3 mekteb, 3 obće pučke učione, 3 privatne učione, igračka škola, zapovjedništvo pješačke divizije, zapovjedništvo brdske brigade, zapovjedništvo tvrdjave, mjesno zapovjedništvo, popunbeno zapovjedništvo, posadni sud i kazniona, vojnička otpremna kuća, topničko spremište, podružnica vozačkoga spremišta, posadna bolnica, vojnički opskrbni magazin, ženijska direkcija, podružnica vojničkog gragjevnog odjela, vojnička stanica za golubove pismonoše, vojnički odio bosansko-hercegovačke podružne pastuharne.

Sitz eines röm.-kath. Bischofs, eines serb.-orth. Metropoliten und eines Muftis.

Mostar ist der bedeutendste Handelsplatz der Hercegovina. Die Bevölkerung betreibt meist Weinbau, Tabakbau und Obstbau. Im Bereiche der Stadt selbst werden jährlich durchschnittlich 12.000 *hl* Wein produziert, im Bezirke zirka 20.000 *hl*. Der Wein ist von vorzüglicher Güte, doch äußerst schwer und kann sich mit den besten Marken der europäischen Weinländer messen. Der Wein — weißer und roter — wird bereits überall nach dem Auslande exportiert. Der Durchschnittspreis des Weines beträgt 64 K pro Hektoliter und ist in den letzten 10 Jahren um das Doppelte gestiegen, und zwar infolge des großen Exportes.

Tabak, Obst und Gemüse wird nicht nur im Bereiche der Stadt gebaut, sondern auch im Bezirke.

Sehenswürdigkeiten der Stadt sind: Die alte sogenannte Römerbrücke. Die Brücke besteht aus einem einzigen Bogen von 95 Fuß Spannweite bei einer Höhe von 75 Fuß. Die

Erbauung dieser Brücke wird fälschlich den Römern zugeschrieben, sie bestand aber bereits in ihrer gegenwärtigen Gestalt im 15. Jahrhundert, denn sie wird 1452 mit den beiden Kastellen erwähnt und wurde dem Herzog Stephan von seinem Sohne Vladislav entrissen. Unter Sultan Sulejman II. wurde sie 1566 neu hergestellt und soll, nachdem ein von Sultan Sulejman entsendeter Baumeister die Erbauung einer Brücke als unmöglich erklärte, von einem einheimischen Baumeister (Neimar) erbaut worden sein.

Im Innern der beiden Brückenköpfe sieht man noch die Fundamente einer älteren Brücke. Die Brücke wird durch zwei mächtige Türme beherrscht, wovon besonders der am rechten Ufer bemerkenswert ist, weil er von einem ursprünglich bedeckten Wehrgang umgeben war; die Brückenanlage heißt auch deshalb Grad. — In den letzten Jahren (1913) wurden 2 neue, modern erbaute Brücken dem Verkehr übergeben, und zwar die „Franz Josefs-Brücke“ und die „Mujaga Komadina-Brücke.“

Die katholische Kirche, ein Neubau in der Form einer Basilika, die Details im korinthischen Stile. Daneben knapp anschließend das Kloster des Franziskanerordens.

Die serb.-orth. Kirche, hoch an einer Berglehne erbaut, ein Neubau in großen Dimensionen im byzantinischen Stile. Wenige Schritte davon bergan eine alte serb.-orth. Kirche, halb in den Berg hineingebaut. An derselben ist besonders eine Art Chor bemerkenswert, nach Art der Haremsfenster mit einem hohen Holzgitter versehen, in dem die Frauen dem Gottesdienste beiwohnten. Unterhalb der Kirche ist das neue Metropolitan-Palais.

Der Prachtbau des Obergymnasiums, das Palais des katholischen Bischofs, die Kaiser Franz Josephs-Jubiläumsschule, höhere Mädchenvolksschule, serb.-orth. Elementarschule, Militäramtsgebäude.

Die Stadt hat 30 Moscheen, darunter die prächtigste, die Karagjozbeg-Moschee.

Die ärarische Tabakfabrik, in welcher zirka 500 Arbeiter und Arbeiterinnen beschäftigt sind.

5 *km* von der Stadt entfernt der „Radopolje“-Park. Hier entspringt die Radoboljaquelle, welche die im Jahre 1885/1886 erbaute Wasserleitung von Mostar speist. Die Wasserleitung wurde mit einem Kostenaufwande von 470.000 K im Jahre 1902/3 erweitert und hat eine Leistungsfähigkeit von 50 Sekundenliter. Im Parke selbst befindet sich die Quellenfassung (Filter) und Reservoiranlage. Vom Reservoir gelangt das Leitungswasser unter natürlichem Drucke in die Talstadt am rechten und linken Ufer der Narenta. Am linken Ufer der Narenta befindet sich ein Zwischenreservoir mit Maschinenhaus, von wo aus das Wasser in das Hochzonenreservoir gepumpt wird, wodurch die an den Hängen des Podvelež sich hinziehenden Gassen auch in das Versorgungsgebiet fallen. In der Stadt befinden sich 59 Auslaufbrunnen und 75 Hydranten für Straßenbespritzung und Feuerlöschzwecke, und sind in den meisten Wohngebäuden die Wasserinstallationen durchgeführt. Radopolje ist ein wunderschöner Ausflugsort und wird von der Stadtbevölkerung und von Touristen stark besucht. In Radobolje befindet sich eine das ganze Jahr geöffnete gute Restauration.

In derselben Entfernung, an der Straße nach Blagaj, steht die landesärarische Wein- und Obstbaustation inmitten einer herrlichen Wein- und Baumanlage von 32 *ha*.

10 *km* von Mostar entfernt liegt an der Straße nach Nevesinje, beim Orte Blagaj, die höchst sehenswerte Bunaquelle. Eine von senkrechten Felswänden gebildete Höhle, mit Stalaktiten reich geschmückte Grotte, aus der in mächtiger Breite die Buna entströmt, ein Schlundfluß, dessen Ursprung man im Gačkopolje vermutet. In einem finsteren Winkel der Schlucht ist ein Türkenhaus gebaut, das den geistlichen Wächter eines daneben befindlichen „Turbé“ beherbergt. Das Turbé — ein türkisches Mausoleum — enthält den Sarg eines mohammedanischen Heiligen und seines Dieners.

Auf dem Felsen, welchem die Quelle entspringt, die alte Burg Blagaj, heute Stjepangrad genannt, nach ihrem Besitzer Herzog Stephan von Sct. Sava.

Landtagsabgeordnete des Kreises Mostar: Dr. Dominik Mazzi, Advokat in Mostar; Atanasija Šola, Großgrundbesitzer in Mostar, Gjuro Džamonja in Mostar, Adamaga Mešić, Großgrundbesitzer in Tešanj.

Vereine und Klubs in Mostar — Društva i klubovi u Mostaru.

Bratovština svetog Antuna Paduanskog (1892). (Mitglieder 75.)

Allgemeiner Frauenwohltätigkeitsverein in Mostar. Mitglieder 300.

Hrvatsko glasbeno pjevačko društvo „Hrvoje“ (1888). (Gjuro Džamonja, Obmann.) Mitglieder 239.

Offiziers- und Beamtenkasino. 170 Mitglieder. — Časnički i činovnički kasino (1891).

Hrvatski „Sokol“ (1896). Mitglieder 91.

Srpsko pjevačko društvo „Gusle“ (1888). (Mitglieder 242.)

„Srpsko zanatlijsko udruženje“ (1904). (Obmann Tomo Kašiković. Mitglieder 250.)

„Muslimanska čitaonica i dobrotvorno društvo“ (1904). (Obmann Smailaga Čemalović. Mitglieder 220.)

Dobrotvorna zadruga mostarskih Srpkinja (1905). (Präsidentin Vukosava Ćuković. Mitglieder 220.)
Ittihad (1906) [muslimansko zanatlijsko udruženje]. (Mitglieder 191.)
Jüdische Kultusgemeinde—Jevrejska bogoštovna općina.
Klöster — Samostani. Kath. V. Barmherzige Schwestern. Kath. V. Franziskanerkloster.
Tekijas. (Tekija Alipašina.)
Učitelsko društvo, nar. osnov. škola okružja Mostarskog, predsjednik: Žagrović Matej, članova 61.
„Prosvjeta“ podružnica družtva za pomaganje Srba gjaka iz Bosne Hercegovine, čl. 138. Predsjed.: Simo Vujević.
Hrvatsko podporno društvo „Napredak“ podružnica Mostar. Predsjednik: Lovre Blažević, Mag. pharm.
Srpska trg. omladina, članove 80. Predsjednik: Lazar Miličević.
Kreisausschuss des kroatischnationalen Verbandes. - Okružni odbor Hrvatske Narodne Zajednice u Mostaru. Predsjednik: Fra Anto Majić; Podpredsjednik: Dr. Božidar Božić. Odbornici: Stjepan Škrobić, Ilija Ivanković, Ante Kvesić, Petar Soldo, Pavo Lipovac, Fra Blaž Jerković, Don Tadija Božić, Ante Gavran, Franjo Šarac, Ivan Milas, Petar Krudelj.
Ungarischer Kulturverein, Präsident: Waschkau Gyula. 48 Mitglieder.
Mostarski biciklistički klub.
Hrvatska radnička zadruga.
3. Kompagnie des b. h. I. Militär-Veteranen-Korps „FZM. Freih. v. Filipović.“.
Podružnica pčelarskog društva.
Pododbor „Gajreta“.
Društvo za opskrbu muške siročadi u Mostaru.
Hrv. sokolska župa kneza Mihajla Viševića.
Podružnica saveza b. h. željezničara u Mostara.
Muslimanski sokol.
Hubertusbund.
Okružni odbor „Privrede“ društva za podizanje i jačanje privrede Srba u B. i H.
Muslimanski klub.
Hrv. katoličko omladinsko društvo.
Internacijonalno velocipeckodruštvo „Orao.“

In Mostar erscheinende Zeitschriften.

„Kršćanska obitelj“, belletristische Zeitschrift (poučni i zabavni list za hrvatski katolički puk. Izlazi svakog mjeseca jednom (10.). Izdaju učitelji franjevačkog bogoslovnog sjemeništa. Urednik: O. fra Aleksander Musić).
„Biser“, (belletristische Zeitschrift), list za širenje prosvjete medju Muslimanima u Bosni i Hercegovini; izlazi 2 puta mjesečno. Vlasnik, izdavatelj i odg. urednik Muhamedi — Bekir Kaladžić.

Anstalten der Gemeinde Mostar — Zavodi općine Mostara.

ädtisches Spital — Gradska bolnica, mit Pavillon für Infektionskrankheiten, chirurgische Abteilung, Aufnahmsgebäude, wurde im Jahre 1905 im Pavillonsystem ausgebaut. 60 Betten.) Spitalsleiter Stadtarzt Dr. Friedrich Trammer.

Städtisches Elektrizitätswerk — Erbaut im Jahre 1911 auf Rechnung der Stadtgemeinde durch die Österr. Siemens-Schuckert-Werke in Wien mit den Kosten von 500.000 K. Als Antrieb 3 Dieselmotoren von je 160 Pferdestärken direkt gekuppelt mit je einem Drehstromgenerator 140 Kilowat, 5500 Volt und 50 Perioden. Das Verteilungsnetz besteht aus 9 Transformatorenstationen, welche in der Stadt verteilt sind und mittels Hochspannungskabel von der Zentrale gespeist werden. Die Transformierung des Stromes ist von 5500 Volt auf 210 Volt für Kraft- und 125 Volt für Beleuchtungsstrom. Die öffentliche Beleuchtung besteht aus 30 Bogenlampen à 15 Ampère, 650 Glühlampen à 25 Normalkerzen. Die Hausanschlüsse speisen vorläufig 3000 Glühlampen für Privatverbrauch.

Wasserleitungsanstalt — Vodovod. Erbaut im Jahre 1885, 1902/1903. Hochquellenleitung von der Radoboljaquelle. Die Gesamtlänge der gußeisernen Rohrstränge (40 bis 225*mm* Durchmesser) beträgt 40 *km*. Im ganzen sind dermalen 98 öffentliche (konstante und Spar-) Brunnen aufgestellt, 75 Feuerhydranten eingebaut und über 787 Hausinstallationen mit 2087 Ausläufen bereits durchgeführt worden. In sämtlichen Militärubikationen, wie: Süd-, Nordlager und Konak sind Brunnen und Hydranten aufgestellt, respektive eingebaut worden. Die Stadt Mostar besitzt ferner ein Schlachthaus, Fell- und Häutetrockenmagazin, eine Feuerwehrausrüstung für die freiwillige Feuerwehr und ein Depot mit Steigerturm.

Erziehungs- und Lehranstalten — Uzgojini i učevni zavodi. 1 Obergymnasium, 1 Handelsfachschule, 1 Handwerkerschule, 1 höhere Mädchenvolksschule; 3 allgemeine Volksschulen, alle staatlich mit slavischer Unterrichtssprache; 1 Privatschule der Barmherzigen

Schwestern mit Internat, serbo-kroatische Unterrichtssprache und mit deutscher Unterrichtssprache; 1 ungarische Volksschule; 1 serb. orthodoxe Schule, serb. orthodoxe Spielschule. Mektebs: 1. Karadjozbeg Mekteb iptidaija, 2. Čejvanbeg Mekteb iptidaija, 3. Cernica Mekteb iptidaija, 4. Sibjan Mektebu Thalumne, 5. Haljevac Sibjan Mekteb, 6. Muštović Sibjan Mekteb, 7. Kukića Sibjan Mekteb.

Gemeindevertretung in Mostar — Gradsko zastupstvo u Mostaru.

(Autonome Gemeinde mit eigenem Statut.)

Bürgerm. — Načelnik: Komadina Mujaga — Vizebürgm. — Podnačelnik: Šola Vojislav und Smoljan Nikola.

Gem. R. — Zastupnici musl.: Kajtaz Ibrahim eff., Ribica Ibrahim eff., Grebo Mehmed eff. Balić Avdaga. Ćemalović Ahmetaga. Nožić Hasanaga. Slipičević H. Ibrahimaga. Džikić Mehmed eff. Memišaga Hamzić. Butum Muhamed eff., Milavić Muhamedaga. Serb. orth.: Oborina Ljubomir. Ivanišević Ilija. Perin Gjordo. Čorović Svetozar. Brstina Lazar. Labala Gjordo, Tuta Jovo. Kath.: Dr. Mazzi Dominik. Mikačić Adam. Jurković Ljubo. Milnić Štepan. Ivanković Ilija. Zelenika Ilija.

Magistratsbeamte: Magistratssekretär Mavrakis Odysseus. Magistratsadjunkt Ugljen Asim eff., Kassier unbesetzt, Kontrollor Vlaho Ivan. Rechnungspraktikant: Mustafa Hrvić. Stadtärzte: Stadtphysikus Dr. Trammer Friedrich, Dr. Krulj Uroš, Dr. Murat Sarić. Stadttierarzt Davorin Ciliga. Ingenieur Köhler Dragutin. Stadtgärtner Strelec Josef. — Loose Miroslav, Betriebsleiter der Wasserleitung; Zadro Peter, Bauassistent, Prpić Bartol, Straßenmeister, Ugljen Omer ef., Marktaufseher, Smoljan Šimun, Kanzlist, Zelenika Franjo, Kanzlist im Spital, Bjelobrk Miho, Gefällsaufseher, Šarić Smailbeg, Gefällsrevisor, Kozarić Husein ef., Rechnungsassistent.

Gemeindevermögen 1,100.000 K Wert, Kommunalanleihe 1,500.000 K, im Jahre 1912 aufgenommen zur Konvertierung des alten Darlehens von 525.000 K und zum Baue des Elektrizitätswerkes, des städtischen Bades, der dritten Narentabrücke, sowie zum Abkauf des Hotels Narenta und zur Erweiterung der Hauptgasse Luka und der Gasse Predhum zufolge des Brückenbaues. Gebarungsüberschüsse mit Ende 1912 1.790·34 K im Conto Corrente mit der Filiale der Landesbank in Mostar. Voranschlag pro 1913: Erfordernis 450.016 K, Bedeckung 456.905 K, Ausgaben für Schulen 46.180 K, Armenfonds 32.070·43 K bar, zwei Häuser im Werte von 76.000 K. Stadtbeleuchtung, 35 elektrische Bogenlampen und 700 Glühlampen à 25 Kerzenstärken. Die Gemeinde entfaltet eine rege Bautätigkeit. Das Elektrizitätswerk mit einem Kostenaufwand von 500.000 K ist bereits vollendet und am 2. Juni l. J. als am Vorabende der zweiten Jahreswende des Allerhöchsten Besuches feierlichst eröffnet und trägt den Namen Sr. Majestät Franz Josef I. Das städtische Bad mit einem Kostenaufwand von 350.000 K wird gebaut und auch mit dem Bau der dritten Narentabrücke wurde begonnen, deren Baukosten 250.000 K betragen werden. Die Erweiterung der Luka- und Predhumgasse mit einem Kostenaufwande von 20.000 K ist schon vollendet.

Jährlich 12 ordentliche Gemeinderatssitzungen, Geschäftsstücke 6509.

Ehrenbürger der Gemeinde:

Se. Exz. Ziviladlatus Isidor Freiherr von Benko, Sektionschef Carl Freiherr von Pitner Kreisvorsteher Foglár, Baurat Komadina, Hofrat Baron Klimburg, Landessanitätsrat Regierungsrat Dr. v. Curinaldi, Bezirksvorsteher Brodnik.

Ärzte und Apotheker: Siehe I. Abschnitt unter Sanitätsanstalten.

Advokaten: Dr. Mazzi Dominik, Vasiljević Dušan; Mandić Pero, Dr. Spužević Cojetan.

Handel- und Gewerbetreibende der Stadt Mostar siehe IV. Abschnitt des Buches.

Handels- und Gewerbekammer-Mitglieder: Ribica Ibrahim ef.

Hotels und Restaurants — Svratišta i velike gostione.

Hotel Narenta (Elisabeth Haramy, 29 Zimmer); Hotel Bristol (Ferdinand Červenka, 6 Zimmer); Bahnhofrestauration gegenüber dem Bahnhofe Max Wregg, (14 Zimmer); Hotel Orient (Risto Perin); Buffet am Bahnhof (Max Wregg); Pero Ćokorilo (zur alten Brücke); Jelić Manojlo & Jovo, 6 Fremdenzimmer, gute Restauration.

Hervorragende Firmen des Handels und Gewerbes in Mostar: Filiale der Privilegierten Landesbank; Filiale der österreichisch-ungarischen Bank; Expositur der ungarischen Bank und Handels-Aktiengesellschaft; Handels- und Transport-Aktiengesellschaft; Serbische Bank (Aktiengesellschaft) siehe Geschäftsbericht VI. Abschnitt dieses Buches.

Zivilgeometer: Ivan Weichberger; Möbelfabriksniederlage: Buttazoni & Venturini. N. J. Kašiković; Buchhandlung und Buchdruckerei: Pacher & Kišić; Muhamed Bekir Kalajdžić, Hrvatska dionička tiskara, braća Stojković. — Trifko Dudić. — Bauunternehmer: Franz Gaus; Giovanni Komar; Franz Marášek; Stjepan Skrobić. Konfektionäre: Knöpfelmacher & Guttmann; Brüder Oborina; Risto Pičeta u. Comp.

Photographen: A. Zimolo; Knežić & Cie.; Cesar Vlajo; Gärtner: Johann Grüner. Juweliere und Uhrmacher: J. M. Rosenfeld; Brüder Doder. Kaffeesieder: Café im Hotel Narenta, Café „Hercegovina"; Café „Bristol"; Kaminfeger: Acs Johann; Franz Nübler; Manufakturwarenhandlungen: Brüder Oborina; Knöpfelmacher & Guttmann; Risto Pičeta. Orientalische Waren: Kajtaz Hadži Djulbeg; Ibrahim Hadžiosmanović; Čemalović. Opankenmacher: Brüder Kašiković; Risto Banić. Schneider: J. & R. Banić. R. Komad; Brüder Gojković; J. Srna. Spezerei- und Delikatessenhandlungen: Zagorac & Cie; Miličević & Perin, Ljubo Jurković. Spezereiwarenhandlungen: Zagorac & Cie.; Weinhändler: Gj. & R. Jelačić; R. & M. Radulović; Ilija Ivanišević; Velimir Oborina; Perin und Miličević; Ivanković i Smoljan, Sava Šantić; „I. Herc. vinarska zadruga". Friseure: Pawelka & Comp.; M. Mičić; Mustafa Vilogorac. Eisenwarenhandlungen: Dokić, Bilić & Peško Hadži Salih und Ibrahim Ribica, Vilić Brstina i Milošević. Produktenhändler: Mehmed u. Derviš Grebo.

Abonnentenverzeichnis des öffentlichen Telephonnetzes in Mostar.

Nr.	Name
1	Öffentliche Sprechstelle (Telephonzentrale).
2	Tabakfabrik.
3	Maut Südlager.
4	Maut Čekrk.
5	Polizeikaraula Luka.
6*	Peško. Miho
7*	Šantić Braća R. & M.
8*	Muslimanisches Handelskonsortium.
9*	Šain & Miličević.
10*	Grković. Jovo
11a*	Dokića Ilije sinovi Großhandlung.
11b	Dokića sinovi (Weinkeller) Ilije.
12	Feuermeldestelle Dol. Mahala.
13	Mauth Balinovac.
14	Polizeikraula Zahum.
15*	Vasiljević Dušan Dr.
16	Wasserwerk Radopolje.
17	Gendarmerie Bezirksposten.
18	Militärpostamt.
19*	Ung. Bank- und Handels-Akt. Gesellschaft Filiale Mostar.
20*	Landesbankfiliale.
21	Platzkommando.
22	Hauptmaut Bahnhof.
23	Städtisches Spital.
24	Bahnhof, Frachtenmagazin.
25	Landbezirksamt.
26*	Serbische Bank (Aktiengesellschaft).
27a*	Himlauer Adolf Agentur.
27b	Eisfabrik d. Aktienbrauerei.
28*	Polizeikommissariat.
29*	Magistrat.
30a*	Handels- u. Transport-Aktiengesellschaft. Kanzlei.
30b*	Handels- u. Transport-Aktiengesellschaft (Lagerplatz).
31	Feuerwehrdepot.
32	Polizeikaserne Carina.
33	Mikan V. Apotheke.
34	Serbische Schule (Carina).
35	Staatl. Höhere Mädchenschule.
36*	Ribica H. Salih & J.
37*	Dokić, Bilić & Peško.
38*	Sjeran Risto.
39	Jurkovič Ljubomir.
40	Trammer Friedrich Dr.
41	Mazzi Dom. Dr. (Kanzlei).
42a*	Ribica, Efica & Comp. Kanzlei.
42b	Ribica, Efica & Comp. Holzniederlage.
43	Šaina R. Sinovi.
44*	Hotel Narenta.
45	Staatsanwaltschaft.
46	Finanz-Kontr.-Bezirks-Leitung.
47	Finanz-Inspektorat.
48*	Krulj Risto, Weinhandlung.
49	Maut Carina.
50*	Džamonja Gjuro, Buchhandlung.
51* a u. b	Kohn Moritz.,
52*	Distriktskrankenkassa.
53*	Cisić Avdaga, Kaufmann.
54*	Kreisbehörde.
55*	Grgjič & Koluder.
56*	Grebo Mehmed Derviš.
57	Brština Lazar.
58*	Zentralbank & Sparkassa.
59*	H. Kajtaz Džulbeg sinovi.
60	Himlauer Adolf Wohnung.
61*	Berberac Mehmed.
62	Mandelbaum Josef.
63*	Peško & Samargjič.
64	Offizierskasino.
65*	Milušić Lazar M.
66	Steueramt.
67*	Mikačić Adam.
68*	Landesbankfiliale Warenabteilung.
69	Zagorac i drug.
70	Serbische Schule (Luka).
71	Elektrische Zentrale.
72	Milošević Mojo.

* Teilnehmer am interurbanen Verkehr.

Mutnik.

(Mahala von Tržačka Raštela).

(Bezirk Cazin, Kreis Bihać.)

Einwohner: 1121 Islamiten, 135 or.-orth., 1 großer Mekteb iptidaja. 1 interessante alte Burgruine, im Burghofe 1 Moschee.

Nemila.

(Bez. Zenica — Kr. Travnik.)

Eisenbahnstation, Postablage, Gendarmerieposten, Forstverwaltung, Holzverwertungsgesellschaft Fadilpašić & Consortes, Hotel und Restauration Franz Buchert mit Fremdenzimmern. Beliebter Ausflugsort, ergiebige Forellenfischerei im Bistrićakbache.

Nevesinje.

Organis. Stadtgem.

(Bez. Nevesinje — Kr. Mostar.)

1082 isl., 812 or.-orth., 200 röm.-kath., 43 israel., 5 griech.-kath. Einw.

Bezirksamt, Bezirksgericht, Gebirgsbrigadekommando, Truppenspital, Gendarmeriezugs- und Bezirkspostenkommando, Zoll-und Finanzwache, Mekteb, 4 Moscheen, je 1 serb.-orth. und röm.-kath. Kirche, Ambulatorium der Gemeinde für Kranke, ✉ u. T. Nächste E. Mostar 40 *km* entfernt. Es liegt am Abhange des Velež unterhalb des Grebaksattels an der Straße Mostar-Gacko, durchschnitten von den Bächen Jedrež und Smrdelj, welche aber im Hochsommer gänzlich versiegen.

Die Umgebung ist bis auf das Nevesinjsko polje gebirgig, Ackerbau und Viehzucht die einzige Beschäftigung der Bevölkerung. Ausflugsorte: Obrnja, Velež mit Jezero, Kifino selo, der Grebaksattel, Boište und Bišina mit einer Höhle. Aussichtspunkte: Čaba am Velež. Zimomor an der Crvanj planina. Durchschnittliche Jahrestemperatur 7·9° C., Seehöhe 886 *m*. Wochenmarkt jeden Freitag, jährlicher Viehauftrieb (1912) 8.623 Stück verschiedener Gattungen. Jahresproduktion im Bezirke Nevesinje im Jahre 1912: 72.832 Stück Schafe, 49.418 Stück Ziegen, 270.000 Oka Roggen, 22.200 Oka Halbfrucht, Heu I_a 620.000 Oka, II_a 860.000 Oka, III_a 240.000 Oka; 840.400 Oka Kartoffeln.

Landtagsabgeordnete:

Ademaga Mešić; Dr. Murad Sarić; Šola Atanasija; Vasilj Grgjić; Dr. Domenik Mazzi; Gjuro Džamonja.

Gemeinderat.

Bürgerm. — Načelnik: Osmanaga Kosović.

Vizebürgm. — Podnačelnik: Ilija Miličević.

Gem. R. — Zastupnici: Ali eff. Muftić. Precca Nikola, Maksim Radojčić, Todor Tomanović, Zulfo Handžar, Jusufaga Hajrović, Šačir Kazazić, Zulfo Ramović, Miho Lazetić.

Gemeindenotär — Bilježnik: Leon Wojnarowicz.

Ehrenbürger.

Isidor Benko v. Boinik, Ziviladlatus von Bosnien-Hercegovina.

Georg Bijelić, Dr. Tibor Csurgay und † Johann Rauch, Bezirksvorsteher.

Stand der Gemeindefinanzen mit Ende 1913: unbewegliches Eigentum 100.000 K; Wert des Gemeindevermögens (bar) 80.000 K; Rechnungsabschluß 1912 60.000 K; Präliminare für 1913 46.600 K.

Marktpreise: Weizen 30—32 h, Roggen 28—30 h, Gerste 18—20 h, Hafer 16 bis 18 h. Wasserleitung ist von drei Seiten eingeführt, welche sechs Auslaufbrunnen mit Wasser versorgt; nebstdem 3 große Gemeindezisternen in der Stadt. Beleuchtung: Die Stadt wird von 50 Laternen mit Petroleum und 3 Bogenlampen beleuchtet.

Schulwesen: Allgemeine Elementarschule, Knaben- und Mädchenabteilung, serb.-orth. konfessionelle Schule.

Vereine — društva: Serb. Gesangsverein „Zastava“; Serb. Schulverein, Islamit. Leseverein (islamska Kiraethana); Antialkoholistenverein „Irsad“; Kroatischer Leseverein (Hrvatska čitaonica).

Hotel: Peško (Hotelier Perković Ivan, 4 Passagierzimmer), han srpske crkveno-školske općine (Pächter Nikola Injac, 4 Passagierzimmer), Sava Glavan (3 Passagierzimmer), Kovačević Četko (2 Passagierzimmer).

Empfehlenswerte Handelsfirmen: Martin Weiß, Gaspar Precca, Spezerei- und Delikatessenhandlung; Gjorgjo Lazarević, Obren Petković, Ilija Miličević, Mustajbeg Čelebić, Miho Lažetić, Gemischtwarenhandlungen; Isidor Reiß, Manufakturwarenhandlung; Hadžić Lutvo, Svrdlin Mitar, Delikatessenhandlung. Photographen: Veljko Simović und Armin Deutsch.

Geldinstitute: „Hrvatska seljačka zadruga“, 60 Mitglieder.

Novakasaba.

(Bez. Vlasenica — Kr. Tuzla.)

An der Hauptstraße Zvornik—Vlasenica, 356 Einw., zumeist Muhamedaner; Reformmekteb. Tabakbau.

Zwischen Nova kasaba und Drinača auf hoher Felsnadel die Burgruine Kušlat mit einer Moschee.

Bosn. Novi.

(Bez. Bosn. Novi — Kr. Banjaluka) von Banjaluka 86 *km*.

Organis. Stadtgem. mit 3309 überwiegend muh. Einw.

Liegt an der Einmündung der Sana in die Una. Über beide Flüsse führen große Brücken, welche sich unmittelbar beim Orte befinden, und zwar jene über die Sana zum Bahnhof und zur Bezirksstraße Prijedor—Kostajnica, jene über die Una nach Dvor in Kroatien. Aus Gemeindemitteln wurde entlang der Una ein Quai, welcher nunmehr die Stadt vom Hochwasser schützt, mit einem Kostenaufwande von 250.000 K erbaut. Bezirksamt, Bezirksgericht, Steueramt, Gendarmeriezugskommando, Zoll- u. Finanzwache, E., ☎ u. T., Telefonzentrale, r.-k. Pfarre und Kirche, or.-orth. Pfarre und Kirche, 5 Moscheen, Gemeindespital 20 Betten, je eine allgemeine und serb.-orth. Elementarschule; Reformmekteb und 5 Mektebs. Islamitischer Leseverein. Kroatischer Leseverein; Serbischer Leseverein; Serbischer Gesangverein „Krajišnik“. Serbischer Frauenwohltätigkeitsverein; Zweigverein der „Hrvatska narodna zajednica“. — Hrvatsko potporno društvo „Napredak“. — Hrvatski Sokol. — Srpski Sokol. — Islamski sportski klub „Zora“. — Filiale des Bienenzuchtzentralvereines in Sarajevo. — Beamten-Leseverein. Handel mit landwirtschaftlichen Produkten.

Produktion im Bezirke: Mais 6,000.000 Oka, Weizen 1,000.000 Oka, Hafer 400.000 Oka, Fisolen 250.000 Oka, Kartoffel 1,000.000 Oka. Kürbis 3,000.000 Oka, Obst 300.000 Oka. Wochenmarkt Samstag, Viehauftrieb pro Jahr: 800 Stiere, 3000 Ochsen,

2700 Kühe, 2700 Jungvieh, 1100 Kälber, 12.000 Schweine, 9000 Schafe, 4200 Ziegen, 1700 Pferde.

Novi wurde 1693 vom Banus Batthyany den Türken für kurze Zeit entrissen, dann 1717 vom kroatischen Banus Drašković belagert, doch wurde dieser vom Kapetan von D. Vakuf Alajbeg Čerić geschlagen. 1737 fanden hier gleichfalls Kämpfe statt und 1789 wurde es von Laudon eingenommen. In Blagaj die Burgruine Blagaj, Stammsitz eines der ältesten kroatischen Adelsgeschlechter der Babonić-Blagaj.

Gemeinderat.

Bürgerm.—Načelnik: Alibeg Biščević,
Vizebürgm.— Podnačelnik I.: Jovo Davidović.
Vizebürgm. — Podnačelnik II.: Stefa Szabo.
Gem. R. — Zastupnici: Muhamedbeg Džaferbegović, H. Muhamed Memić, Ahmetbeg Cerić Krlečbegović, Hafiz Omer Topić, Sulejman Muftić, Ahmedbeg Kapetanović, Huseinaga Čaušević, H. Osmanbeg Kapetanović, Alibeg Cerić-Jablanica, Dušan P. Drljača. Dušan Vukmirović, Stanko Todić.
Gemeindenotär—Bilježnik: Omerbeg Ibrahimbegović.
Gemeindekontrollor: Abdul-Vahidbeg Krupić.

Gemeindevermögen:

Bewegliches und unbewegliches Vermögen pro 1910 300.000 K. Budget pro 1913: Bedeckung 77.280 K, Erfordernis 71.179 K, Überschuß 6.101 K.
Ausgabe für Schule 10.237 K, Armenwesen 2400 K, Petroleumbeleuchtung (63 Lampen), Gasolinlicht (6 Lampen). Gemeindebienenstand.
Hotel „Orient“ (Hotelier Leopold Spitzer, 6 Passagierzimmer).
Hotel „Novi“ (Hotelier Stanka Marjanović 6 Passagierzimmer), Einkehrgasthaus: Gavro Došen (5 Passagierzimmer).
Hervorragende Handelsfirmen: Expositur der Banjalukaer Sparkassa-Aktien-Gesellschaft. Serbische Sparkassa in B. Novi, Filiale der priv. Landesbank.
Apotheke des Julius Keller.
Kaufleute: Salihaga Čaušević, Huseinbeg Cerić, Pero Drljača, Šulentić Berto, Jovo Šteković, Omer Šuvalić, Braća Topić, Muharem Šuvalić, Pero Railić, Braća Kadić, Alija Džankić, Muhamedbeg Cerić, Kalenderac, Milan Vukmirović.
Schneider: Klasiček Gregor, Vaso Vejnović, Derviš Džaferbegović, Sylvester Sukić.
Schuhmacher: Marko Knežević, Dragutin Basrak, Ilija Kaćavenda.
Buchhandlung, Buchdruckerei, Buchbinderei und Schreibrequisitenhandlung: Stjepan Balaš.

Obrnja.

(Bez. Nevesinje — Kr. Mostar.)
183 serb.-ort. Einwohner.

Auf dem Fahrwege zwischen Nevesinje-Ulog, 8 *km* von Ulog, von Nevesinje 33 *km* entfernt. Straßenverbindung mit Ulog-Kalinovik.

K. u. k. Militärstationskommando, Post- und Telegraphenamt.

Handelsfirma: Radulović Tomo.

Obudovac.

(Bez. Brčko — Kr. Tuzla.)

Organ. Landgem. bestehend aus 8 Ortschaften mit 6301 fast ausschließlich serb.-orth. Einwohnern. Allgem. Elementarschule und serb.-orth. Elementarschule.

Gemeinderat:

Bürgerm. — Načelnik: Jovo Tomanić.
Vizebürgm. — Podnačelnik: Marijan Blažević.
Gem. R. — Zastupnici: 22.
Gemeindenotär — Bilježnik: Gavro Korać.

Očevlje.

(Bez. Visoko — Kr. Sarajevo.)
182 Einw., meist röm.-kath.
Eisenkleinindustrie. Fundortinteressanter Versteinerungen (Hallstädter Kalk).

Odžak.

(Bez. Dervent — Kr. Banjaluka.)

Organisierte Landgem. (17 Ortschaften mit 17.908 Einw.).

Der Ort Odžak zählt 496 Häuser mit 2499 überwiegend muh. Einw., von Dervent 44 *km*, nächste Eis. Stat. Slav. Šamac 17 *km*, M. H. 90 *m*.

Bezirksexpositur, Gemeindeamt, Gendarmerieposten, Finanzwachabteilung, röm.-kath. Pfarramt, je 1 kroatischer und islamit. Leseverein, islamitischer antialkoh. Verein „Iršad“, serb. orth. Pfarre, Moschee, Gemeindeambulatorium, allg. Elementarschule und Mekteb-ibtidaija, Medresse. ☎ u. T. und Telephon. Sektion des bienenwirtschaftlichen Zentralvereines; Filiale des Bezirksgetreidespeichers.

Die Landgemeinde hat 5 allgemeine und 1 konf. serb. orth. Elementarschule, je 3 kroat. und serb. Bauerngenossenschaften. — Ausgedehnter Zuckerrübenbau. — Slivovitz- und Zwetschkenexport (jährlich circa 1500 *hl* Slivovitz, 5000 *qu* Lequar, 500 Waggons andere Landesprodukte); 16. und 17. August, dann 25. Oktober und 15. November Jahrmarkt, jeden Donnerstag Wochenmarkt. Die Jahrmärkte mit großem Viehauftrieb (Mastochsen und Schweine). Zwetschken-Kultur. In Novi Grad und Svilaj (an der Save) Ein- und Ausfuhrstellen.

Gemeinderat:

Bürgerm. — Načelnik: Ivo B. Duić.
Vizebürgm. — Podnačelnik: Hadži Ćamil Jupić.
Gem. R. — Zastupnici: 29.
Gemeindenotär — Bilježnik: Danilović Jovo.
Gastwirte: Mato Grebenarević, Ante Duić, Franz Zimakiewicz, Anto T. Odić, Tadija Mašić.
Hotel: Anto Duić mit 8 Pass.-Zim.

Odžak.

(Bez. Nevesinje — Kr. Mostar.)

An der Straße Nevesinje—Stolac, von Nevesinje 8 *km*. Reform-Mekteb aus Landesmitteln erbaut. Eine Moschee.

Olovo.

Dorfgemeinde.

(Bez. Kladanj — Kr. Tuzla.)

Im Nadelwaldgebiete am Zusammenflusse der Slupčanica und Bioštica gelegen, welche die Krivaja bilden. Diese Flüsse sind reich an Forellen und Edelkrebsen.

797 zumeist muh. Einw. Sitz einer Forstverwaltung. Betriebsleitung und Kantine der Holzindustriebahn Eisler & Ortlieb. Diese Bahn führt von Zavidovići über Olovo durch die reizend schöne Čudeklamm nach Kusaće. Gendarmerieposten-kommando, 1 allg. Elementarschule. 1 Mekteb. 1 Moschee. 1 Leseverein, Thermalbad. Liegt am Reitwege Sarajevo—Kladanj (24 *km* von Kladanj und 44 *km* von Sarajevo entfernt). Im Mittelalter war hier eine Zollstation und wurde Bergbau auf Blei getrieben und stark exportiert. Warme Quelle. In Olovo die Ruinen eines Franziskanerklosters mit der einst berühmten Marienkirche. Stark besuchter Wallfahrtsort.

Jahrmarkt 14. u. 15. August.

Dorfgemeinderat:

Bürgerm. — Načelnik: Abdulah Hadžiavdić.
Vizebürgm. — Podnačelnik: Mustafa Jamaković und Mešan Hadžiabdić.
Gem. R. — Zastupnici: Avdo Nemić; Isidor Schwerberg; Salih Degemendžić; Mušan Degemendžić; Salih Kanjić; Salih Karaahmetović; Husein Jamaković; Avdija Karicić, Hamid Jamaković.
Gemeindenotär: Ambros Jergović.
Gemeindefinanzen pro 1911: Einnahmen 4546·41 K; Ausgaben 3183·19 K.

Orahovica.

(Bez. Gračanica — Kr. Tuzla.)

1777 musl. Einw. Liegt an der Straße Gračanica-Tuzla von Gračanica 12 *km* entfernt. 4 Mekteb, 2 Moschee.

Orahovo.

(Bez. Bos. Gradiška — Kr. Banjaluka.)

1 allgemeine Elementarschule, 1 Gendarmerieposten, Zwetschken-Export. — Gemischtwarenhandlungen: Ahmed Redžepović; Aziz Bošnjak; Seljo Softić, Simo Gjeričić; Jovo Tadić; Milan Gajić. — Motormühle des Aziz Bošnjak.

Orašje.

(Bez. Brčko — Kr. Tuzla.)

Organis. Stadtgem. mit 1077 überwiegend muh. Einw.

Orašje liegt am rechten Ufer der Save in unmittelbarer Nähe der Bahnstation Županje, hat ✉ und Telegraphenamt, Gemeindeamt, Gendarmerieposten, Finanzwache, allgemeine Elementarschule, Mekteb, Tabakeinlösamt. Schweineschlachthaus. Wochenmarkt jeden Donnerstag. Jahrmarkt 15. August, Schweineauftrieb zirka 30.000 Stück; Zwetschkenexport zirka 30.000 *q*. — Bedeutende Getreide-, Zwetschken- und Schweineexportfirmen: Mehmed H. Halilović; Mehmed Džafić; Šemšo Čatić; Mehmed Čehajić; Ilia Marko Živković; Marko M. Živković. — Export geschlachteter Schweine zirka 4.000 Stück jährlich.

Gemeinderat:

Bürgerm.—Načelnik:
Vizebürgm. — Podnačelnik: Mahmutspahić Mahmut.
Gem. R. — Zastupnici: Džafić Mehmed, Čatić Šemšo, Kadić Mustafa, Primača Alija, Colić Osman, Živković Marko, Hasan Džakić,
Gemeindenotär — Bilježnik: Ećer Johann.
Unbewegliches Gemeindevermögen 40.000 K, Jahresbudget 14.000 K.

Orešac.

(Bez. Petrovac — Kr. Bihać.)

1390 meist muh. Einw. 4 Mektebs, 4 Moscheen, 2 Mineralquellen. Landschaftlich reizendes und fruchtbares Tal.

Osječani, gornji.

(Bez. Gračanica — Kr. Tuzla.)

837 Einw. or.-orth. Liegt an der Bezirksstraße Doboj-Modrić, 10 *km* von der Eisenbahnstation Kotorsko. Gendarmerieposten, or.-orth. Schule. Serb.-orth. Parochialkirche und Pfarramt. Gutes Jagdgebiet, Hasen, Wachtel, Rebhühner.

Ostrožac. Eisenbahnstation.

(Bez. Konjica — Kr. Mostar.)

An der Hauptstraße Konjica-Mostar. 260 meist muh. Einw. 1 Mekteb. Allgem.

Elementarschule. Produziert vorzügliches Obst, Äpfel und Birnen 3500 *q*, Pflaumen 2500 *q*, Kastanien 3700 *q*, Kirschen, Trauben und Walnüsse 900 *q*. Eiserne Narentabrücke zur Bahnstation.

Bei Lisičić römisches Ruinenfeld.

Handelsfirmen: Milan Drekalović, Muharemaga Alikadić.

Ostrožac.

(Bez. Cazin — Kr. Bihać.)

1139 muh., 15 serb.-orth. Einw. 3 Mektebs, 1 Moschee, 1 großer islam. Reform-Mekteb. An der Straße Bihać-Cazin am linken Unaufer, hat eine malerisch gelegene, großartig angelegte Burg. Gegen die Einfallseite zu hat sie eine komplizierte, zentral angelegte Bastionenanlage mit mehreren Kasematten, die um einen sehr alten runden Bergfried gruppiert sind, daran schließt sich ein länglicher dreiteiliger, von hohem Walle und Ecktürmen umgebener Hofraum mit den Ruinen einer Moschee, des Wohnhauses des Kapetans und anderen Bauten. Auch die Türme des Walles sind kasemattiert. Für Burgforscher ist die Burg eine Sehenswürdigkeit ersten Ranges.

Ostrožac wurde 1575 von Ferhadbeg erobert, mußte 1578 an Farenberg ausgeliefert werden, kam aber bald wieder in die Gewalt der Osmanen, welche sie zum Sitze eines Sandschakbegs und später einer Kapetanie wählten. 31. Mai 1693 wurden hier die Brüder Hranilović mit ihren Likanern geschlagen, 1737 gelang es einer kroatischen Abteilung, sich in der Nacht in die Burg einzuschleichen, sie wurde aber von einer Frau bemerkt und vertrieben.

Die Burg Ostrožac ist gegenwärtig Eigentum der Frau Isabella Reichsritter von Berks.

Otoka.

Landgem. mit 2478 Einw.

(Bez. Krupa — Kr. Bihać.)

An der Hauptstraße Novi-Bihać, 24 *km* von der Bahnstation B. Novi und 11 *km* von der ☎ u. T. Krupa entfernt. Gendarmeriepostenkommando. Gemeindeamt u. Normalschule, Leiter Petar Gaković, Schülerzahl 145. Reform Mekteb Iptidaija. Kleinvieh- und Getreidehandel. Sehenswerte Katarakte der Una. Die Una-Insel mit einer Moschee war einst befestigt. Lohnende Ausflüge zu den Burgen Jezersko und Bužim. Unweit Otoka wurde durch den Schulleiter P. Gaković im heurigen Jahre ein altrömisches Lager entdeckt.

Gemeinderat:

Bürgerm. — Načelnik: Mujagić Omer.
Vizebürgm. — Podnačelnik: Hasan Komić.
Gem. R. — Zastupnici: 16.
Gemeindenotär—Bilježnik: P. Gaković (provisorisch).

Pale.

Ortschaft mit zirka 456, meist serb.-orth. Einwohnern. M. H. 832 *m*. 18 *km* von Sarajevo entfernt.

☎ u. Telegraphenamt, Garnisonsort.

Bahnstation der Sarajevoer Ostbahn; die Steigung von der Station Sarajevo (Bistrik) beträgt 17·4 Promille.

Serb.-orth. Pfarramt und Schule, röm. kath. Kapelle. Gendarmerieposten.

Anmutig an der Poststraße nach Plevlje in einer lieblichen Landschaft zwischen Tannenwäldern gelegen, bildet Pale einen lebhaften Ausflugsort der Sarajevoer. Für den Anwert des erfrischenden Klimas des Ortes spricht am deutlichsten, daß hier schon mehrere Villen erbaut wurden, darunter auch jene des früheren englischen Generalkonsuls Mr. Freeman, jetzt samt Grundbesitz Eigentum des Klosters Sct. Augustin, ferner jene des Kustos Dr. Ćiro Truhelka. In der Umgebung gutes Jagdgebiet auf Rehe. Links der Bahnstation schöne Aussicht auf die dichtbewaldete Ravna planina. In der Nähe ist eine sehenswerte Burgruine aus vortürkischer Zeit mit römischen Fundamenten. Dampfsägewerk des Zadik S. Finzi und des H. Suljaga Sahanović; Derviš Pašović und Ibrahim Musa.

Gastwirte: Blau Bernhard, Johann Roić, Braća Stilinović, Fany Weiss. Große Anzahl landesüblicher Kafa's und Einkehrhäuser.

In der Nähe Bahnstation Stambulčić im Hochwalde gelegen mit herrlichen Spaziergängen, speziell auf die Kuppe „Hodža", prachtvolle Fernsicht.

Pazarić.

Landgem. Bez. Sarajevo.

420 Einwohner, Post- und Telegraphenamt, Bahnstation mit Heizhaus, Beginn der Zahnradbahn über den Ivan, allg. Elem. Schule, Pfarramt, Gendarmerieposten, Forsthaus, 1 Gasthaus. Aufstieg auf die Bjelašnica 2020 *m* hoch.

Im Krupatale entspringt der Bach Zujevina aus mächtiger Quelle. Bei diesem Wächterhause Villa Wohlgemuth, Forsthaus, Gasthaus des Risto Samouković mit Unterkunft. Das Krupatal ist wegen seiner Schönheit ein beliebter Ausflugsort.

Gastwirte: Mirko Kovačević; Nikola Ranetić; Hermann Fuchs.

Peći.

Organisierte Dorfgem. bestehend aus den Mahalas: Pečigrad, Krakaša, Barska, Beganović, Luska und Kadići.

(Bezirk Cazin — Kr. Bihać.)

Einwohner: 5463 islam., 112 serb.-orth, 19 röm.-kath., Gendarmerieposten, 1 islam.

großer Reformmekteb, 1 Mekteb In Pečigrad steht eine altertümliche, mit Umfassungsmauern versehene Burg; im Burghofe eine Moschee; sehr romantisch gelegener Ort mit zahlreichen Hainen von Edelkastanien. Elementarschule.

Gemeinderat:

Bürgerm. — Načelnik: Suljo Hadžić.
Vizebürgm. — Podnačelnik: Alaga Muhamedagić.
Gem. R. — Zastupnici: 40.

Petrovac.

(Bez. Bosn. Petrovac — Kr. Bihać.)

Organis. Stadtgem. mit 2906 Einw., darunter 2196 muh., 514 serb.-orth., 175 kath. und 14 Israeliten.

Bezirksamt, Bezirksgericht, — Militär-Stationskom., Gendarmeriezugs- u. Postenkom., Finanzwache, ☎ u. T., Gemeindeambulatorium. Tägliche Personenpost von und nach Novi; allgemeine Elementarschule, allg. Mädchenschule, serb.-orth. Knaben- u. Mädchenschule, serb.-orth. Mädchen-Gewerbeschule, 5 Mektebs und 1 Beamtenleseverein, serb.-orth. Leseverein; 2 musl. „Kiraethana".

Seehöhe 670 *m*, in einem Hochtale an der Straße Petrovac—Bihać—Novi gelegen, von Bihać 56 *km* entfernt. Eine Straße führt über Krnjeuša als kürzeste Verbindung (84·5 *km*) zur Bahnstation Novi. Eine 15 *km* lange Wasserleitung führt von der Ortschaft Smoljana nach Petrovac. Viehzucht und Kleinhandel. En gros-Eierexport. Wochenmarkt Mittwoch, Jahrmarkt 28. August und 31. Okt. mit Viehauftrieb zirka 2000 Ochsen, 5000 Schafe, 1000 Pferde. Bedeutender Teppichhandel. Burgruinen in Bilaj, Ostrovica bei Kulen-Vakuf und Visuć, wildreiche Gegend in der Crljevica. M. J. T. 8·4° C.

Landtagsabgeordneter: Pašabeg Kulenović Bajbetović; Pop Todor Srdić.

Gemeinderat:

Bürgerm. — Načelnik: Huseinbeg Hadži kadi begović.
Vizebürgm. — Podnačelnik: Jovo Novaković.
Gem. R. — Viječnici: Džaferbeg Šenigdžić, Alibeg Bara Mustajbeg Hadži kadi begović, Kolanfir Spahić, Beća Druzić, Osman Redžić, Osman Terzić; Risto Miladinović; Artur Spada.
Gemeindenotär. — Bilježnik: Ilić Nikola.
Hotels: Gemeindehotel, 6 Passagierzimmer; Brkić Petar; Pavičić Gajan; Nikola Rakić.
Empfehlenswerte Handelsfirmen: Izrael David, Teofanović Spiro, Krstanović Simo, Kavezon Salomon, Jovo Novaković, Rade S. Dragulič, Simo Krecs. Mühle mit Dampfbetrieb, tägliche Produktion 20 *q*.

Petrovo selo-Brgjani.

(Bez. Gračanica — Kr. Tuzla.)

Wildromantische Gegend, Buchen-, Eichen- und Kieferwälder.

354 meist orien.-orth. Einw. Altes orient.-orth. Kloster Ozren, mit reichem, leider zerstörtem Freskenschmuck. Serb.-orth. konf. Schule. 20 *km* Waldbahn.

Dampfsägewerk: Ignaz Fischer.

Petrovo Selo Lužani.

(Bez. Gračanica — Kreis Tuzla.)

433 meist orient.-orth. Einw. E. liegt an der Straße Dol. Tuzla—Gračanica. Romantische Umgebung, gute Jagd auf Rehwild. Ziegelei: Kasumagić Mehaga.

Piskavica.

(Bez. Banjaluka E. u. T.)

9 muh., 2034 or.-orth., 9 röm.-kath. Einw. serb.-orth. Pfarramt. Gendarmerieposten.

Počitelj.

(Bez. Stolac — Kr. Mostar.)

537 muh., 51 or.-orth., 122 röm.-kath. Einw. 1 Mekteb, Moschee.

Am linken Narenta-Ufer, wildromantisch zwischen und auf Felsen gebettet, hat es große Anziehungskraft für Touristen. Mittels Kahn von Čapljina — 2 *km* oder Fahrstraße in 3 *km* — zu erreichen. Einst berühmte Feste und Sitz der Begs Gavran-Kapetanovići, heute ziemlich öde. Hausindustrie: Korbflechterei. Alte Moschee aus dem Jahre 1530. Alter Festungspark. Gute Jagd auf Steinhühner. Lohnender Ausflugsort. Ortsvorsteher: Bećir beg Kapetanović Gavran.

Podgraci Gornji.

(Bez. Bosn. Gradiška — Kr. Banjaluka.)

Dampfsäge (1895): „Erste bosnisch-hercegovinische Dampfsäge Società anonima; von Bosn. Gradiška 20 *km* entfernt, am Fuße des Kozara-Gebirges gelegen.

Gemischtwarenhandlung; Bernhard Spitzstein. Djordjo Tadić.

Podlugovi.

(Bez. Visoko — Kr. Sarajevo.)

Station nebst Heizhaus der bosn.-herceg. Staatsbahn, Einmündung der Industriebahn Vareš-Podlugovi. Bahnhofrestauration. Von Visoko 8 *km*, von Sarajevo 24 *km* entfernt. M. H. 444·5 *m*. Intensiver Rübenbau.

Podnovlje.

(Bez. Dervent — Kr. Banjaluka.)

1052 or.-orth., 4 röm.-kath. Einw. Gendarmeriepostenkommando, or.-orth. Kirche und Pfarramt, Elementarschule. Serbische

Bauerngenossenschaft. Unterstützungsverein „Prosvjeta“.

Poračina.

(Bez. Gračanica — Kr. Tuzla.)

403 serb.-orth. Einw. Von Gračanica 15 *km* entfernt. Elementarschule.

Porebrica.

(Bez. Gradačac—Kr. Tuzla.)

671 Einwohner, meist serb.-orth.; serb.-or. konfessionelle Schule; Pfarrkirche, von Gradačac 10 *km* entfernt.

Posušje.

(Bez. Ljubuški — Kr. Mostar.)

8 or.-orth., 1973 röm.-kath. Einw. Bezirksexpositur, Finanzwachabteilung, Gendarmeriepostenkommando, röm.-kath. Kirche und Pfarramt, Elementarschule. Militärpost- und Telegrafenamt. Mjestni odbor Hrv. nar. zajednice. Kroatischer Leseverein. Außerhalb Posušje ist eine schöne, von der Bezirksexpositur gepflegte Parkanlage mit eingefaßten Quellen und Fischteichen und einem Kaiserdenkmal. In der Nähe auch die Ortschaft Martići, der Geburtsort des jüngst verstorbenen kroatischen Dichters Grgo Martić.

Prača.

(Bez. Rogatica — Kr. Sarajevo.)

Org. Landgem. mit 178 muh., 147 serb.-orth., 55 röm.-kath. Einw. Station der Sarajevo-Südostbahn.

Bezirksexpositur, Gemeindeamt, Bahnerhaltungssektion, Straßenmeisterei mit 1 Fremdenzimmer. 6 *km* von Prača das große Dampfsägewerk von Giuseppe Feltrinelli & Comp. Željeznička podružnica (Eisenbahnerverein), Gendarmerieposten, allgemeine Elementarschule, Mekteb, ☪ u. T. 2 Džamien, serb.-orth. Kirche und Pfarramt.

Liegt an der Hauptstraße nach Plevlje, von Sarajevo 45 *km* entfernt. Viehzucht. Ein gut schmeckender alkalischer Säuerling im Orte.

Das Pračatal ist reich an Naturschönheiten. Unvergeßliche Aussicht von der Ranjenkaraula und vom Jabukasattel. Den schönsten Partien der Schweizer Alpen gleichkommendes Gebiet. Ausgangspunkt für lohnenden Ausflug auf die Jahorina plan. mit 2100 *m* hohen, freistehenden Gipfeln. Mausoleum eines bei der Eroberung Budapests vertriebenen Paschas. In nächster Nähe, auf der sogenannten Vlaška stijena, die Ruine der Burg Prača. Hier war im 13. Jahrhundert ein Bischofsitz „Prača Biskupija“. Die Burg hieß nach ihrem Erbauer Paul Radinović Pavlovac und ist seit 1550 Ruine. Rehjagd in der Umgebung. Südöstlich von Prača beim Orte Hrenovice führt die Bahn im Pračadefilé bis Ustiprača in einer Länge von 25 *km*, die allerschönsten Felsenklammen erschließend, durch das bosnische Gesäuse. In dieser Schlucht bei Banja stjena ein Wasserbassin mitten in einer schwer zugänglichen Felsengrotte.

In diesem Bassin, dessen Wasser dem Volksglauben nach für Augenkrankheiten heilvoll sein soll, was wohl mit der Klarheit und Bakterienlosigkeit des Wassers im Zusammenhange steht, wurden 72 Stück alte Münzen gefunden, die die Opfergabe der Heilungsuchenden darstellen. Ferner die Ruinen der alten Burg Varošište weiter östlich im Defilé.

Gemeinderat.

Bürgerm. — Načelnik: Mehaga Gačanin.
Vizebürgm. — Podnačelnik: Todor Čvoro.
Gem. R. — Zastupnici: 16.
Gemeindenotär — Bilježnik: Redjović Selim.
Gemeindefinanzen 1913: Unbewegliches Vermögen 56.000 K. Budget: Einnahme 9019 K, Ausgabe 7870 K.
Einkehrgasthaus: Katharina Frühwirt. 2 Passagierzimmer.

Pribinić.

(Bez. Tešanj — Kr. Banjaluka.)

An der Hauptstraße Doboj-Banjaluka. Endstation der Industriebahn Usora-Pribinić. Von der Fabrik der Holzverwertungs-Aktiengesellschaft in Teslić 15 *km* entfernt.

1028 serb.-orth., 46 kath., 82 muh., 10 israel. Einw. Finanzwache. Erste landesärar-Klenkanstalt. Röm. kath. Kirche, serb.-orth. Kirche und Pfarramt, 1 Moschee, Gendarmeriepostenkommando; in Klupe auf der Borjaplanina 3·5 *km* von Pribinić eine konfessionelle Schule. Von der Bahnstation Usora 40, von Teslić 15, von Banjaluka 71 *km* entfernt. Pribinić ist Luftkurort, reich an Naturschönheiten und reizenden Ausflügen, von denen jener auf die Borja planina der lohnendste ist.

Priječani.

(Bez. Banjaluka.)

490 röm. kath. Einw.; rationeller Wirtschaftsbetrieb mit Käserei und Milchwirtschaft, Dampfmühle, Brauerei, Tuchfabrik und Elektrizitätswerk des Trappistenklosters Mariastern. Telephonische Verbindung mit Banjaluka.

Waisenhaus des Trapistenklosters. Konfess. röm. kat. Schule.

Prijedor.

(Bez. Prijedor — Kr. Banjaluka.)

Organ. Stadtgemeinde mit 5183 Einw., darunter 2713 Islamit., 2103 Or.-orth., 575 Röm.-kath.

Stadt jüngeren Datums im Sanatale an der Hauptstraße Banjaluka—bosn. Novi gelegen mit ebener Umgebung und kontinentalem Klima. 137 M. H.

Entfernung von Banjaluka 54 *km*, von bosn. Novi 32 *km*, von Sanskimost 31 *km*, von bosn. Dubica 35 *km*. Bedeutender Handelsplatz, Jahrmarkt vom 2. bis 6. August Wochenmarkt jeden Freitag. Hauptbeschäftigung der Ortsbewohner bildet Landwirtschaft und Handel, Lokal-Telephonnetz.

Behörden und Ämter: Bezirksamt, Bezirksgericht, Gemeindeamt, Gendarmeriebezirkspostenkommando, Finanzwachabt., Post- u. Telegraphenamt. Eisenbahnstation, lok. Telephonnetz.

Öffentliche Anstalten und Vereine: Allgem. Elementarschule, Leiter Djuro Popović, or.-orth. konf. Volksschule, Leiter Dušan Umljenović; Mekteb Iptidaie (islam. Volksschule), Leiter Šemsudin ef. Zečević, 1 or.-orth. Kirche, 1 röm.-kath. Kirche, 4 Moscheen, Gemeindespital mit 15, Epidemiespital mit 16 Betten Belagraum, Leiter Dr. Pero Ivanović. Felltrockenanstalt, Schlachthaus, freiwillige Feuerwehr, Obmann: Bezirksvorsteher Dr. Siegfried v. Umlauff; serb.-orth. Kirchen- und Schulgemeinde, Lazar Stojanović, serb.-orth. Kirchengesangsverein „Vila“, Obmann Dušan Zelenika; serb.-orth. Leseverein, Manojlo Vukić; serb.-orth. Frauenverein, Vorsteherin Stoja Radetić; Gimnastičko društvo „Srpski Soko“ Obmann Pero Radetić; Islamit. Leseverein („Turska Kiraethana“), Obmann Ahmed eff. Kurbegović. Landwirtschaftl. Bezirksgenossenschaft. — Serbische Sparkassa - Aktiengesellschaft, Obmann Jovo P. Radetić. Zanatlijsko udruženje, Obmann Gjordje Čanković. Serbische Handwerker-Sparkassa, Leiter: Blagoje Skočajić. — Bezirksrat, Präses Lazar Stojanović. Podružnica saveza kožarsko-priregjivačkih radnika. Obmann: Mujo Kurtagić. Podružnica saveza gragjevinarskih radnika, Obmann Mujo Kurtagić.

Hotel „Prijedor“, 15 Zimmer, und Restauration, Hotel „Bahnhof“, 5 Zimmer.

Öffentliche Anlagen: Stadtpark, Gemeindegarten, Marktplatz und Markthalle; Stadtbeleuchtung (34 Glühlichtlampen und 60 Petroleumlampen).

Handel und Gewerbe. Export von Bodenprodukten jährlich bis zu 3,000.000 *kg* Hafer, 1,178.000 *kg* Kukuruz, 462.000 *kg* gedörrte Zwetschken, Export von Nutzvieh jährlich bis zu 7345 St. Rinder, 8.343 St. Schweine; Eier 500.000 Kg., Baumaterial 373 Waggon, Eichenrinde 475 Waggon, Sliwowitz 17 Waggon, Holzkohle 400 Waggon.

Größere Handelsfirmen: Gustav Seidemann, Papier- und Buchhändler; Mile P. Radetić, Vieh- und Getreidehandel; Holzkohlenexporthandlung; Brüder Crnalić, Getreidehandel; Anton Novotny, Čenek Pokorny, Industrielle, Manojlo Vukić, Eierexporthandlung. Nikodim Mijatović, Buchhandlg, Binderei u. Druckerei. Weiller Arpad, Agentur.

Gemeinderat.

Bürgerm. — Načelnik: Husrefbeg Kapetanović;
Vizebürgm. — Podnačelnik: Manojlo Vukić;
Gem. R. — Zastupnici: Mico Brković, Salihaga Crnalić, Jovo Karan, Jovo Vulić, Jovo Borojević, Svet. Mitrinović, Meho Henić, Smajlaga Rapić, Sulejmanaga Dakovac, Anton Novotny, Himzo Avdagić.
Gemeindenotär—Bilježnik: Stanko Popović.
Gemeindehebamme: Regine Turković.
Ehrenbürger der Stadt Prijedor: Bezirksvorsteher Géza Galantay.
Abonnentenverzeichnis des öffentlichen Telephonnetzes:

1. Öffentliche Sprechstelle.
2. Bezirksamt.
3. Gendarmeriebezirksposten.
4. Gemeindeamt.
5. Gemeindespital.
6. Eisenbahnstation.
7. Sparkassa, Erste serbische.
8. Heznić Sulejman Söhne.
9. Radetić M. A. Söhne, Geschäft.
10. Radetić M. A. Söhne, Magazin.

Prnjavor.

(Bez. Prnjavor — Kr. Banjaluka.)

Organis. Stadtgem. mit 1876 Einw., darunter 874 Muh., 625 Orth., 273 Kath., 92 Gr.-Kath., 7 Israel., 5 Evang.

Bezirksamt, Bezirksgericht; Gendarmeriepostenkommando, ☎ u. T., Zoll- u. Finanzwache, je eine allg. und eine serb.-orth. konfessionelle Elementarschule, Mekteb. Filiale der serb. Kreditbank aus Bosn. Gradiska. Ziegelei des Pero Bellina. Dampfmühle des Mathias Bley. Von der Eisenb. Dervent 31·5 *km*, von Banjaluka 54 *km* entfernt. Bedeutende Hornvieh- und Schweinezucht. Ertrag der Bodenproduktion 2,630.444 K, der Kleinviehsteuer 10.500 K. Jahrmarkt 18. bis 20. August, 12. und 13. Oktober, Wochenmarkt Samstag. Reiches Jagdgebiet in der Motajica planina. In Kulaši ein wenig besuchter Badeort.

Gemeindefinanzen 1910: Unbewegliches Vermögen 190.000 K. Budget: Einnahme 109.741 K 39 h, Ausgabe 84.114 K 08 h; davon für die Schule 10.850 K, Obstbaumschule und Gärten 2300 K. Gemeindespital mit 21 Betten; Obstbaumschule mit 309 Dunum 510 m^2; Verteilung von jährlich 2000 veredelten Obstbäumchen an die Bevölkerung. Stadtbeleuchtung mit Petroleum, 100 Flammen.

Gemeinderat.

Bürgerm. — Načelnik: Hasib Softić.
Vizebürgm. — Podnačelnik: Todor Gjerić.
Gem. R. — Zastupnici: Jovo Kovačević, Jovo Stanković, Istvan Struhak, Ale Dujsić, Suljo Kotorčić, Smajil Odobašić, Pero Pajić.
Gemeindenotär. — Bilježnik: Trifun Pajić.
Gemeindehebamme: Katarina pl. Susković.
Gemeindegärtner: Mile Borisavljević.
Einkehrgasthäuser: Hotel „zum Stern", 6 Fremdenzimmer, Hotelier Nikola Marks; Hotel Tešo Popović, 4 und Simo Vujičić 2 Fremdenzimmer.
Hervorragende Handelsfirmen: Ostoić Stevo; Petrović Stanko; Jovo Stanković; Tošo Todorović; Jovo Marković.

Prnjavor.

(Bez. Zvornik — Kr. Tuzla.)

Zerstreut liegende Ortschaft.

Von Zvornik 28 *km* entfernt.

An der Hauptstraße Tuzla — Zvornik. 710 muh. Einw. 1 Iptidaja, 2 Mekteb, 2 *km* entfernt, 1 Gendarmeriekaserne. Produziert 5000 *q* Pflaumen, 10.000 *q* Getreide, Honig und Vieh. 1 Mekteb. 1 Moschee. Postablage in Kalesija (2 *km* von Prnjavor entf.) Daselbst auch allg. Elementarschule.

Prozor.

(Bez. Prozor — Kr. Travnik.)

Organis. Stadtgem. mit 850 muh., 26 serb.-orth., 230 röm.-kath. Einw.

Prozor liegt an der Hauptstraße Bugojno—Jablanica in einem Talkessel, welcher von bis 2000 *m* hohen Gebirgen amphitheatralisch eingeschlossen ist, 700 *m* über der Meeresfläche, von der nächsten Eisenbahnstation Rama 25, von Bugojno 43, von Gornji Vakuf 23, von Jablanica 31 u. von Travnik 90 *km* entfernt.

Bezirksamt, landwirtschaftliche Bezirksgenossenschaft mit Getreidespeicher. Bezirksgericht; Gendarmeriepostenkommando, Finanzwachabteilung, ☎ u. T., allg. Elementarschule. Mekteb Iptidaija, muselm. Leseverein „Kiraethana", Beamten-Leseverein (Kasino) u. kroatischer „Sokol"-Verein, drei Moscheen, Gemeindeambulatorium. M. T. J. 8·7 ° C. Prozor ist durch eine im Jahre 1907 aus Gemeindemitteln erbaute Hochquellenleitung mit vorzüglichem Trinkwasser versorgt.

Die umliegenden Berge werden meistenteils beweidet, doch werden sie in günstigeren Lagen auch landwirtschaftlich ausgebeutet, wobei besonders die Obstzucht und der Weinbau zu einiger Bedeutung gelangen. Im Wege der Hausindustrie werden jährlich 300 bis 400 Teppiche im approximativen Werte von 7000 K erzeugt. Wochenmarkt jeden Montag, Jahrmarkt zu Pfingsten, und Michaeli jeden Jahres durch je 3 Tage.

Prozor war schon in prähistorischen Zeiten besiedelt, wie die an strategischen Punkten erbauten Wallburgen, die zahlreichen Tumuli und Bronzefunde bezeugen. Hier dürfte auch eine römische Straße vom Županjacer Talkessel nach der Bosna geführt haben, wie die Reste einer Römerstraße andeuten. Jüngst wurden in Varvara Ausgrabungen vorgenommen und ergab deren Resultat, daß an dieser Stelle die langgesuchte römische Stadt Bistue vetus bestand. Im Mittelalter war die Gegend durch mehrere Kastelle verteidigt, von welchen jedoch nur noch die Burg von Prozor größere Überreste aufweist.

Die Landschaft um den Ramafluß hieß im Mittelalter Rama und gehörte so wie der Gau Pliva ursprünglich zu Kroatien. Dies dürfte der Grund sein, daß seit Bela, welcher dies 1135 zum erstenmale tat, die ungarisch-kroatischen Könige auch den Titel eines Königs von Rama führen.

Nach der Eroberung von Jajce hat König Matthias Corvinus Prozor dem Sohne des Herzogs Stephan Vladislav verliehen, es trotzte noch 1503 den türkischen Eroberungsversuchen.

Obwohl die Gegend dem Laufe ihrer Gewässer nach zur Hercegovina gehört, bewahrte doch die Bevölkerung, da die Kunststraße durch das Ramatal erst Mitte der Achtzigerjahre erbaut wurde, den rein bosnischen Typus. Sehenswürdig in der Umgebung sind die aus 3 Grotten mächtig hervorbrechenden Ramaquellen beim 9·5 *km* entfernten Franziskanerkloster Šćit, die Wasserfälle bei Duge, das Ramadefilee gegen Jablanica und das reizende Tal von Doljani.

Das Sehenswürdigste ist der Ausblick vom 1123 *m* hohen Maklensattel, über welchen die Straße von Prozor in vielen Serpentinen aufsteigend nach Bugojno führt.

Es bietet sich dem Auge daselbst ein außergewöhnlich schönes, großartiges Panorama mit grünen in allen Farbennuancen spielenden Talkesseln und Plateaus dar; im Hintergrunde befindet sich das zerrissene terrassenförmig aufsteigende Hochgebirge der Hercegovina, welches auch im Sommer mit Schnee bedeckt ist.

Ergiebige Jagd auf Hoch- und Niederwild. Die Fischerei auf vorzügliche Steinforellen in der Rama ist sehr rentabel.

Gemeinderat.

Bürgerm. — Načelnik: Muharem Hodžić.
Gem. R. — Zastupnici: Nikola Perić, Mula Mustafa Pirolić, Numanaga Fejzić,

H. Mahmud Jarebica, Halil ef. Zajmović, Avdo Samardžić,, Ilija Palenć.

Gemeindefinanzen:

Stand mit Ende 1912: Barvermögen 900 K; Spareinlagen 2000 K.

Subvention für die Schule 1900 K, für das Ambulatorium 600 K.

Hotel Rama, Eigentümer Moritz Krausz, 6 Fremdenzimmer.

Gastwirte: Moritz Krausz, Marko Brizar, Brüder Mijatović, Ante Čalić.

Bedeutendere Handelsfirmen in Prozor:

Gemischtwarenhändler: Braća Pirolić, Ibrahim Husrep, Moriz Krausz.

Produktenhändler: Omanović Ibro, Šabić Hadži Hasan, Krausz Moriz.

Puračić. (Marktort.)

(Bez. u. Kr. Tuzla.)

Von Tuzla 21, Gračanica 26, Fabrik Lukavac 4, von der Bahnstation Puračić 3 *km* entfernt.

Lebhafter Handel mit Landesprodukten. Wochenmarkt jeden Freitag, Viehmarkt jeden Donnerstag. Export von Eiern, Geflügel und Schmalz.

Post- u. Tel. Amt, Gemeindeamt, griech.-orth. Pfarramt, 1450 Einw. (Muh. 1210 Griech.-orth. 140, Röm.-kath. 50, Isr. 50), 1 allgem. und 1 serb.-orth. Elementarschule, Vereine: Kiraethana, 80 Mitglieder; Srpska čitaonica, 35 Mitglieder. Sägewerk der Firma Pavle Stokanović und Milorad Popović.

Gemeinderat.

Bürgerm. — Načelnik: Djulaga Ćosickić.

Gem. R. — Zastupnici: Osmanaga Alidžić, Timotija Stanković, Ibrahim Alidžić, Osman Bečić, Osman Bektić, H. Mehmedbeg Zaimović, Makso Radić, Mihajlo Bozić.

Gemeindenotär — Bilježnik: Luka Milošević.

Gemeindefinanzen 1912: Einnahmen 11.000 K, Ausgaben 10.000 K, Gemeindevermögen 9.000 K; unbewegl. Vermögen ca. 38.000 K, fruchttragend angelegt 9.000 K, Landw. Maschinen 1000 K. Neue Elementarschule erbaut aus Gemeindemitteln per 13.440 K.

Gemeinde: Eingerichtetes Feuerlöschrequisitendepot und Gemeindeambulatorium, eingerichtete Wagenanlage am Markt- und Viehplatze.

Bosn. Rača.

(Bez. Bijeljina — Kr. Tuzla. Gem. Brodac.)

Einw. 60, Eisenbahnstation Slav. Rača. Gendarmeriepostenkommando, Finanzwache, Nebenzollamt, Agentie der Donau- u. Ung. Dampfschiffahrtsgesellschaft, ✆ u. T.

Rahić.

(Bez. Brčko — Kr. Tuzla.)

Org.Landgem. mit 9685 überwiegend muh. Einw., 3 Iptidaja, ein Mekteb. Zwei Elementarschulen.

Gemeinderat.

Bürgerm. — Načelnik: Hašimaga Kašimagić.

Vizebürgm. — Podnačelnik: Pejo Filipović.

Gem. R. — Zastupnici: 28 članova.

Gemeindenotär — Bilježnik: Stjipan Korade.

Rajinci.

(Bez. Zvornik — Kr. Tuzla.)

Von Zvornik 32 *km* entfernt.

Zerstreut liegende Ortschaften Serbisch und Türkisch Rajinci.

909 muh. und 850 serb.-orth. Einw. An der Straße Tuzla—Zvornik. Produziert jährlich zirka 1300 *q* Mais, 570 *q* Weizen, 306 *q* Hafer und Gerste, 970 *q* Pflaumen, Äpfel und Nüsse. Bedeutende Aufzucht von Steppenvieh.

Rakitno.

(Bez. Ljubuški — Kr. Mostar.)

3291 röm.-kath. serb.-orth. Einw. Finanzwachabteilung, Gendarmeriepostenkommando, röm.-kath. Pfarramt, Elementarschule. Lohnender Ausflug in die Čvrstnica (Edelweiß-) planina. Mjestni odbor Hrvatske narodne zajednice.

Ravno.

(Bez. Ljubinje — Kr. Mostar.)

567 röm.-kath., 53 or.-orth. Einw. E. Gendarmeriepostenkommando, allgemeine Elementarschule, röm.-kath. Kirche, röm.-kath. Pfarramt, Leseverein. In der Nähe des interessanten Popovo polje.

Empfehlenswerte Handelsfirma: Ivo Matić.

Razboj.

(Bez. Bosn. Gradiška — Kr. Banjaluka.)

Gast- und Einkehrhaus samt Gemischtwarenhandlung, Bäckerei: Ostoja Savić Söhne; Ilije u. Dušan Kovačević; Vlado Malić; Marko Skrbić. Zement-Ziegelfabrik: Mikan Rakić.

Serb.-orth. Pfarrkirche, serb.-orth. konfessionelle Elementarschule.

Reljevo, Bahnstat. Dvor.

(Bez. Sarajevo.)

Serb.-orth. Priesterseminar mit schöner Kirche. Große hölzerne Brücke über die Bosna. Lohnender Huchenfang. —

In der Nähe ein von Sarajevoer Jägern errichteter 2 m hoher Obelisk zur Erinnerung an den früheren wackeren Hanbesitzer und Jagdfreund Jovo Špiro. — Gastwirt: Gjorgjo Špiro.

Ribnik gornji.

(Bez. Ključ — Kr. Bihać.)

2 muh., 1499 or.-orth., 158 röm.-kath. Einw. Gendarmeriepostenkommando, or.-orth. Kirche und Pfarramt, Elementarschule.

Rojčević.

(Bez. Zvornik — Kr. Tuzla.)

Zerstreut liegende Ortschaften Serbisch und Türkisch Rojčević.

An der Straße Zvornik—Bjelina, 520 Einw., meist orient.-orth. Produziert 1300 *q* Mais, 638 *q* Weizen, 208 *q* Hafer u. Gerste, 2600 *q* Pflaumen. Viehzucht.

Rogatica.

Organis. Stadtgem.

(Bez. Rogatica — Kr. Sarajevo.)

✉ u. T. Von Sarajevo 76·4 *km*, von Višegrad 43 *km* Fahrstraße entfernt, zählt Rogatica 2339 muh., 844 serb.-orth., 127 röm.-kath., 3 evang., 19 isr., 40 sefard. Einw.

Der Personenverkehr zwischen der 9 *km* entfernten Bahnstation Mešići-Rogatica wird durch die bei jedem Zuge anwesenden Fiaker auf neuerbauter moderner Straße vermittelt.

Rogatica hat eine gute Quellenwasserleitung.

In einem Tale am Rakitnicabach, 528 *m* über dem Meeresspiegel gelegen, ist Rogatica Sitz 1 Bezirksamtes, 1 Bezirksgerichtes, 1 Militärstationskommandos, 1 Gendarmeriezugs- und Postenkommandos, 1 Finanzwachabteilung, 1 neuen Kaserne (Albrechtskaserne) sowie eines neuen Barakenlagers. Rogatica hat ferner 1 serb.-orth. Pfarre samt Kirchengemeinde, deren Obmann Atanasije Kosorić, 1 isr.-sefardische Gemeinde, deren Obmann Juda Danon, 7 Moscheen, 1 orient.-orth. Kirche, 1 allgemeine Elementarschule mit Mädchenabteilung im neuerbauten modern eingerichteten Schulgebäude, 1 Medresse, 1 Knaben-Mektebibtidaje, 3 Mädchen-Mektebs, Vakufsko-mearifsko-kotarsko povjerenstvo; Vakufsko-mearifskodžemat-medžlisse; Društvo Muavenet za podpomaganje musl. učenika na mektebima, školama i zanatima; Muslimanischer Verein Gjerzelez. Kiraetane (türk. Leseverein) mit Bibliothek, 69 Mitglieder; islamitischer Antialkoholikerverein mit 70 Mitgliedern, dessen Präsident der Kaufmann Ragib Čopljić ist. Feuerwehrverein mit 56 Mitgliedern; Präses: Suljaga Vajzović. — Sokolverein, 48 Mitglieder. — Serbischer Leseverein, 26 Mitglieder. Lebhafter Getreide-, Heu-, Pferde-, Rinder- und Schafhandel, rationelle Bienenzucht; Gerbereien. Hochquellenwasser-Leitung. Export: Felle, Tonwaren. Bären-, Gemsen-, Rehe-, Schwarzwild-, Hasen- und Hühnerjagd; Überreste eines bedeutenden Munizipiums der spätrömischen Kaiserzeit. Interessante Römersteine mit Reliefs und Inschriften an verschiedenen Punkten der Stadt und im k. k. Militärlager. In Glasinac die berühmte, erst vor wenigen Jahren entdeckte Metropole von über 40.000 prähistorischen Gräbern. Bei Ladjevina imposante Bogumilengrabsteine. Ein interessanter Bogumilengrabstein mit der Inschrift in der orient.-orth. Kirche eingemauert. Von Rogatica 3 Gehstunden entfernt Sommerstation Borike des Landes.-ärar. Arabergestütes.

Gemeinderat.

Bürgerm. — Načelnik: Bukvica Hadži Ahmedbeg.

Vizebürgm. — Podnačelnici: H. Uzeiraga Daidžić, Josif Kojić.

Gem. R. — Zastupnici: Suljaga Vajzović, Osmanaga Akšamija, Bećiraga Čapljić, Jusufbeg Šahinpašić, H. Nuribeg Sierčić, Abdulah eff. Hafizović, Uroš Furtula.

Ehrenbürger: Bezirksvorsteher Anton Edl. v. Draganić-Varanzio.

Gemeindenotär — Bilježnik: Taljibeg Šahinpašić.

Gemeindefinanzen 1912: Unbewegl. Vermögen 10.000 K, Budget Einnahme: 34.650 K, Ausgabe 34.456 K, davon Schulaufwand 9000 K. Ärztl. Gemeindeambulatorium 3080 K.

Einkehrgasthäuser: Gottfried Ernestine, 2 Passagierzimmer; Jakusch Franz, 4 Passagierzimmer. Hotel „Bosna“ 3 Passagierzimmer.

Größere Handelsfirmen: Gemischtwarenhandlungen: Suljaga Vajzović, Bećir Čapljić, Mile Janković, Lutvo Dajdžić. Eisenhandlung: Nazif eff. Dajdžić. Hauptbeschäftigung der Ortsbewohner: Ackerbau. Jahrmärkte: am 25. bis 28. April u. 13. bis 17. Oktober j. J., es wird auch Vieh aufgetrieben, u. zw. Großhorn-, Kleinvieh u. Pferde bis zusammen 2000 Stück. Wochenmarkt an jedem Montag, Getreide u. Vieh.

Rudo.

(Bez. Višegrad — Kr. Sarajevo.)

651 Einw. (367 Muh., 118 orient.-orth., Gendarmeriepostenkommando, Finanzwache, Nebenzollamt, Elementarschule. Mekteb. Postabgabeamt.

Die alte Ortschaft, im vorigen Jahrhundert von Kara Gjorgje gebrandschatzt und niedergebrannt, wurde im Jahre 1896 durch ein Hochwasser des Lim gänzlich vernichtet; der seither größtenteils auf Kosten der Landesverwaltung neuerrichtete Ort befindet sich nun auf dem rechten Limufer hoch oberhalb der Talsohle an der Berglehne, mit dem anderen Ufer durch eine 1897 erbaute, 1901 (nach teilweiser Zerstörung durch abermaliges Hochwasser) restaurierte Holzbrücke verbunden. Neue Moschee. Wasserleitung. Allg. Elementarschule. Station der Bahn Sarajevo-Ostgrenze.

Rudo ist ungemein fruchtbar und liefert herrliches Obst, besonders gedeihen Zuckermelonen, Nüsse und Pflaumen.

Bürgerm. — Načelnik: Šukranbegi Maglajlija, Dervišaga Smajević.

Vizebürgm. — Podnačelnik: Jevrem Novaković.

Gemeindenotär: Muhamed Smajović.

Rudolfstal.

(Bez. Banjaluka — Kr. Banjaluka.)

Provis. Landgem. im Vrbastale. ☎ u. T. 588 Einw., überwiegend Katholiken aus dem Deutschen Reiche, welche diese Kolonie begründet hatten. Ackerbau, Viehzucht, eine Dampfmühle, lebhafter Verkehr. Rationeller Wirtschaftsbetrieb des Trappistenklosters Josefsburg, mit Käserei und Milchwirtschaft, röm.-kath. Pfarramt, röm.-kath. Pfarr- und Klosterkirche und evang. Kirche, Filiale vom Kloster der Schwestern vom kostbaren Blute Christi in Nazareth bei Banjaluka. Element. Schule.

Gemeinderat.

Bürgerm. — Načelnik: Oskar Böckmann.

Gem. R. — Zastupnici: Friedrich Ertl, Johann Torlutter; Bernhard Back, Georg Volkmer; Wilhelm Brandeis, Joh. Düttmann, Heinrich Klune.

Restaurant: Hormann 1, Böckmann, 1, Franz Marton, 2 Passagierzimmer.

Empfehlenswerte Handelsfirmen: Bäuerliche Spar- und Darlehenskassa, Marton Franz.

Größere Landwirte: Purk Wilhelm, Vrbica Labud. (Daselbst Postablage.)

Bosn. Šamac.

(Bez. Gradačac — Kr. Tuzla.)

Organis. Stadtgem. mit 2069 Einw., darunter 1167 Muh., 395 Orth., 462 Kath., 45 Isr.

Von Gradačac 23 *km*, Brčko 46 *km*, Tuzla 100 *km*, Odžak 15 *km*. entfernt.

Endstation der Vizinalbahn Vrpolje—Šamac.

Aufblühende Handelsstadt; liegt in der fruchtbaren Posavina-Ebene an der Mündung der Bosna in die Save. Die i. J. 1907/08 erbaute neue Brücke über die Bosna fördert den Aufschwung der Stadt.

Bezirksexpositur, Gendarmerieposten, Zoll- und Finanzwache, röm.-kath. Pfarre und Kirche, serb.-orth. Schule, Kirche und Kirchengemeinde, 1 Moschee, 1 Elementarschule, ein Reformmekteb und 1 Mekteb; ☎ u. T., Telephonnetz mit interurbanem Anschluß. Gemeindeambulatorium, Agentie der Donaudampfschiffahrt. Landesbankexpositur samt Tabakhauptverlag; Bankhaus Mahmutović; Bierdepot der Sarajevoer Aktienbrauerei und Broder Bierdepot (Brüder Dombović); — Hrvatsko pjevačko i tamburaško društvo „Dobor“; Podružnica hrvatskog potpornog društva „Napredak“; Srpsko pjevačko društvo; muslimanischer Leseverein Kiraethana. Freiwillige Feuerwehr. Acker-, hauptsächlich Rübenbau; bedeutender Handel mit Pflaumen und landwirtschaftlichen Produkten. Ergiebige Rinder- und Schweinezucht; Fischfang in der Save und Bosna.

Jahrmarkt 29. Juni, 18. Oktober, Wochenmarkt Mittwoch und Sonntag. Produktenumsatz 28.000 Tovar Mais, 11.000 Tovar Weizen, 15.000 Tovar Hafer, 8000 Tovar Heu, 10.600 Tovar Dörrzwetschken. Jährlicher Viehauftrieb: 30 Stiere, 500 Ochsen, 1100 Kühe, 700 Jungvieh, 300 Kälber, 300 Schafe, 800 Pferde und zirka 15.000 Schweine.

Gemeinderat.

Bürgerm. — Načelnik: Alijaga Izetbegović.

Vizebürgm. — Podnačelnik: Ante B. Duić.

Gem. R. — Zastupnici: Živan Malić, Joco Dimitrijević, Hasan Vajzović, Sulejman Zukić, Alijaga Čizmić. Ismail H. Alijagiić, Franz Pertschy.

Gemeindenotär — Bilježnik: Ivan Krpan.

Stadtarzt: Dr. Dočkal Johann.

Privatarzt: Dr. Todor Jeremić.

Gemeindehebamme: Terezija Vuković.

Privathebamme: Eva Krajiček.

Gemeindewesen: Finanzen Ende 1912: Fruchtbringend angelegt 17.369 K 15 h, unbewegliches Vermögen 38 000 K, Einnahmen 63.235 K, Ausgaben 58.007 K 71 h, für sanitäre Zwecke 3.820 K, für Schule 12.820 K (5 Lehrkräfte).

Apotheker: Valerian Rittermann.

Einkehrgasthäuser: Kovačević Stephan 4, Ignaz Krauß 7, Hotel Dakić 15 Passagierzimmer.

Hervorragende Firmen:

Für Landesprodukte: H. Hasanaga Alibegović, Braća Čizmić, Ante Duić, Ilija S. Ristić, Aliaga Izetbegović, Vajzović Hafiz; Franz Perki.

Gemischt- und Spezereiwarenhändler: Adolf Trutzl, Jovo Ljubišić, Vajzović, Čedomir Ristić, Andjelko Ružić.

Abonnentenverzeichnis des öffentlichen Telephonnetzes Bos. Šamac.

Nr.	Name
1	Öffentliche Sprechstelle, Telephonzentrale, Telegraphenstation.
2	Abr. M. Kabiljo.
3	Bezirksexpositur.
4*)	Trutzl Adolf.
5*)	Ljubišić Jovo a) Geschäftslokal, b) Wohnung.
6*)	Franz Pertschi.
7	Gendarmerieposten.
9	Gemeindeamt.
10*)	Bank- und Kommissionsgesellschaft.
11	Valerijan Rittermann, Apotheker.
12*)	Landesbank, Expositur.
13*)	Čizmić braća.
14	Stefan Babić, Agent.
15*)	Dampfschiffahrtsagentie.
16*)	Hermann Moritz.
17	Landesbank a) Bankabteilung, b) Wohnung.
19	Dr. Johann Dočkal.
20	Landesbank, Lagerhaus.
21	S. Klimpel.

*) Teilnehmer am interurbanen Verkehr.

Sanica-Budelj.

Bez. Kljuc — Kr. Bihać.

Organis. Gemeinde. Elem. Schule, serb.-orth. Kirche, Moschee, islam. Leseverein. — Prachtvolle waldige Umgebung. am Fuße der Grmeć planina, aus welcher die Firma Steinbeiß Holz triftet. — Bürgerm. — Načelnik: Osman Šulić. — Gemischtwarenhandlung: J. Čebedžić.

Sanski Most.

(Bez. Sanski Most — Kr. Bihać.)

Organis. Stadtgem. mit 2234 Einw., 1249 Muh., 679 Orth., 249 Kath., 41 Span., 1 Evang., 15 Juden.

Freundliche Stadt an beiden Ufern der Sana gelegen, an den Straßen Prijedor—Ključ und Krupa—Prijedor. Von Krupa 64 *km*, von Prijedor 31 *km*, von Ključ 35 *km*, von der Kreisstadt Bihać 96 *km* entfernt. 163 *m* M. H., mildes Klima. M. J. T. 10·2° C. Bezirksamt, Bezirksgericht, Militärstationskommando; Gendarmerie-Bezirkspostenkommando, Finanzwache, je eine allg. und konfess. serb.-orth. Elementarschule, Mekteb, ☎ u. T. Freiwillige Feuerwehr, Beamtenkasino 30. Gesangsverein „Srp. prav. crkveno pjevačko društvo Pobratimstvo“, 43 Mitglieder, Srpski soko mit 15 Mitglieder: Serbischer, kroatischer und islamitischer Leseverein. Agentur der Landesbank und Tabakgroßverschleiß. Erste kroatische Sparkassa. Serbische Sparkassa A. G. Die Bevölkerung befaßt sich hauptsächlich mit Fruchthandel. Holzrechen der Firma Steinbeis in Čaplje bei Sanskimost. Tropfsteinhöhle in Hrustovo, Gemeinde Klievci, an der Bezirksgrenze gegen Ključ 12 *km*. Diese Höhle ist eine besondere Sehenswürdigkeit, über 2 *km* lang und weist schöne Tropfsteingebilde, Gewölbe, Säulengänge und dergl. auf. Dabarhöhle 8 *km*. Neben der Höhle entspringt der Dabarbach. Angeblich ist derselbe der Abfluß des auf der Ebene von Lušc zeitweilig auftretenden Stausees (siehe Lušci Palanka). Burgruine in Kamengrad M. H. 417 *m*; 9 *km* und Wasserfall der Bliha 14 *km* entfernt. Jagd auf Niederwild, Schwarzwild, Bären und Fischerei. Wochenmarkt jeden Montag, Jahrmarkt 19., 20. und 21. August j. J. Viehmarkt am 1. Mai.

In Sanski Most Gräberfeld der Hallstatt- und La Tèneperiode. 12 *km* weit liegt der Ort Tomina mit einer alten Kula. 4 *km* von Tomina weiter entfernt liegt das Bad Ilidže mit Schwefeltherme von 18° C., wird jährlich von zirka 5000 Besuchern aus dem Inlande frequentiert. In der Nähe dieses Bades auf dem linken Savaufer im Bezirke Ključ die Ruinen Kamičak und Peći, romantisch auf steil gegen die Sana abfallendem Felsen.

Hauptbeschäftigung der Ortsbewohner Landwirtschaft und Viehzucht.

Gemeinderat.

Bürgerm. — Načelnik: Huseinbeg Alajbegović.

Vizebürgm. — Podnačelnik: Pero Delić.

Gem. R. — Zastupnici: Hadžo Zukić, Anto Knezević, Islam Alagić, Stevo Bašić, Mićo Tešić, Mustafa Kurbegović, Ignatz Krivošić, Muho Sarajlija.

Gemeindenotär — Bilježnik: Hamid ef. Hramalić.

Hebamme: Ema Stojanović.

Ehrenbürger der Gemeinde: Bezirksvorsteher Josef v. Marković und Kamil eff. Karamehmedović, Bezirksvorsteher M. Leo Potuczko, Bezirksvorsteher Rudolf v. Mayr-Harting, Bezirksvorsteher und k. u. k. Kämmerer Geza von Barcsay de Barcza. Obergeometer Johann Weichberger.

Gemeindefinanzen mit Ende 1912: Unbewegliches Eigentum 140.000 K; Gemeindehotel.

Hauptsumme des Rechnungsabschlusses 1912: Empfang 54.845 K 13 h, Ausgabe 47.910 K 11 h.

Hotel: Gemeindehotel, 5 Passagierzimmer. Gasthaus: Franjo Dobrić.

Empfehlenswerte Firmen von Sanskimost: Landwirtschaftliche Bezirksgenossenschaft. Simo Zurunić, Gemischtwarenhandlung; Petar Delić, Gemischtwarenhandlung; H. Husein Kljunić. Gemischtwarenhandlung; Tošić Luka, Getreidehändler und Ziegelei.

Sarajevo.

Vide Seite 487 bis 542

Šćit.

(Bez. Prozor — Kr. Travnik.)

102 röm.-kath. Einw., mit Prozor durch eine neue, 10 *km* lange Fahrstraße verbunden, ist in schöner Lage unweit der Ramaquellen mit einem Franziskanerkloster und sehr schöner Kirche. Allgemeine Elementarschule, mit 4 Lehrkräften besetzt. In Kopčići Sitz einer alten islamitischen Familie. Sehenswert ist die Kopčićquelle. An der Ramaquelle bei Varvara prähistorische Ansiedlung und das Turbé des ersten Beg Kopčić. Touristischer Ausflug lohnend.

Gastwirte: Franjo Zune; Franjo Tomić.

Šeher Novi.

(Bez. Žepče — Kr. Travnik).

Novi Šeher ist Sitz der gleichnamigen Landgem. mit 688 meist muh. Einw. Allgem. Elementarschule und 2 Mekteb, röm.-kath. Pfarramt und Kirche. Ackerbau und Viehzucht; Sensen- und Messerschmieden. Von Žepče 13 *km* entfernt. Jahrmarkt 8. und 9. September. Wochenmarkt Sonntag. In der Nähe Magnesitbergwerkbetrieb der Magnesitfabrik Žepče. Postablage.

Gemeinderat.

Načelnik: Mulasmajić Ahmetaga.
Podnačelnik: Mustafa Mezetović.
Zastupnici: Fehro Alispahić, Mustafa Djuhera, Ibro Hamzić, Sali Mulasmajić, Emin Lepić, Ibrahim Mujezinović, Mehmed Mezetov; Mustafa Erkalović; Hamza Hanizić; Ivan Šunjić.
Gemeindeeinnahmen pro 1912: 2.629 K. Ausgaben 2.744 K, hievon 670 K für Schule. Voranschlag pro 1913: Erfordernis 2.779 K, Bedeckung 2.909 K.

Sjenina.

(Bez. Gračanica — Kr. Tuzla.)

783 muh. Einw. Liegt von Gračanica 28 *km* entfernt, nächste E. Doboj 3 Stunden weit. Pflaumenkultur. 2 Mekteb, 2 Moscheen.

Skender-Vakuf.

(Bez. Kotor-Varoš — Kr. Banjaluka.)

Ortschaft mit 450 Einw. (meist Muh.). Telegraphenstation. Gendarmerieposten, Elementarschule, Mekteb, Moschee. Kiraethana.

Handelsfirmen: Srpska zemljoradnička zadruga; Kukolj J. Vaso; Mičo Crnomarković; Bego Špica; Mihajlo Popović.

Der Ort ist von Kotor-Varoš 21 *km* entfernt und bildet das Ende eines von Kotor-Varoš aus führenden Fahrweges. Skender-Vakuf und Umgebung ist stark gebirgig, hat große Fichtenbestände (Omar-Wald), eignet sich besonders als Luftkurort (855 *m* M. H., 7·3° C. M. J. T.) und wird im Sommer von Touristen frequentiert und von Kranken zur Heilung aufgesucht.

Skipovac.

(Bez. Gračanica — Kr. Tuzla.)

1043 serb.-orth. Einwohner. Von Gračanica 15 *km* entfernt. Elementarschule. Serbische Bauerngenossenschaft.

Skugrić donji.

(Bez. Gradačac — Kr. Tuzla.)

Ortschaft mit 962 meist serb. orth. Einw., daselbst erzbischöfl. landw. Spiritusbrennerei.

Sladna.

(Bez. Gračanica — Kr. Tuzla.)

1252 muh. Einw., 15 *km* von Gračanica entfernt. 5 Mektebs, 1 Moschee.

Slatina gornja.

(Bez. Gradačac — Kr. Tuzla.)

1247 Einwohner, meist serb.-orth., serb.-orth. Pfarrkirche, serb.-orth. konfessionelle Schule. Von Gradačac 14 *km* entfernt.

Sokô.

(Bez. Gračanica — Kr. Tuzla.)

Liegt an der Straße Gračanica—Gradačac, 8 *km* von Gračanica, 963 muh. Einw. In der Nähe die interessante, gut erhaltene Schloßruine Sokolgrad. S. unter Gračanica. 4 Mekteb, 1 Moschee.

Sokolac.

(Bez. Rogatica — Kr. Sarajevo.)

268 serb.-orth., 10 röm.-kath. Einw. Viehzucht.

Von Rogatica 32·5, von Sarajevo 44 *km*. Gendarmerieposten, zwei serb.-orth. Pfarren mit einer Kirche, or.-orth. Volksschule; eine Militärpostablage; eine Dampfmühle; landwirtschaftliche Genossenschaft mit Käsereibetrieb (Präses: serb.-orth. Pfarrer Vaso Kosarić). Meteorologische Beobachtungsstation. Dampfsägewerk mit 3 Gatter der Firma August Braun. In der Umgebung ergiebige Rehjagden.

Nennenswerte Vieh- und Pferdezucht, Hauptort von Glasinac polje, welches sich durch seine Mölltaler Kreuzungsprodukte und sein Pferdematerial einen guten Ruf erworben hat.

Glasinac polje berühmt, auch durch die Schlacht von Bandin odžak im Jahre 1878 am Glasinac, zu welcher Erinnerung dort

drei schöne Monumente stehen. Prähistorisches Gräberfeld und Wallburgen in der Umgebung einzig in ihrer Art. Die interessantesten Funde aus prähistorischer Zeit sowie solche aus der Zeit römischer Nachbestattungen hat man in den Gräbern gemacht und sind noch heute viele Tausende Gräber unberührt.

Gemischtwarenhandlungen und Gasthäuser: Jovo Pavić und Pero Kosorić, Arso Kovačević, Radosav (Bojo) Mijatović, Krsto Čivša, Milan Tatić.

2 *km* von Sokolac entfernt, am Straßenkreuzungspunkte Sarajevo—Rogatica—Vlasenica der Ort Podromanja mit Defensivkaserne, daselbst ein k. u. k. Telegrafenamt und einer Straßenmeisterei mit 1 Fremdenzimmer. Militärstationskommando. Wirtshaus des Max Deutsch mit 1 Fremdenzimmer.

Srebrenica.

Organis. Stadtgem.

(Bez. Srebrenica — Kr. Tuzla.)

Srebrenica ist ein malerisch gelegenes Gebirgsstädtchen mit 917 muh., 577 serb.-orth., 100 röm.-kath. Einw., von der Bahnstation Tuzla 107 *km* entfernt. Seehöhe 370 *m*, Bezirksamt, Bezirksgericht, Militär-Stationskommando, Gendarmeriezugs- und Bezirkspostenkommando, ☎ u. T., Bezirksspital mit meteorologischer Beobachtungsstation, Tabakeinlösamt, Finanzwachkontrollsbezirksleitung, Finanzwache, Brunnenverwaltung, allgemeine Elementarschule und Medresse, 3 Mektebs, eine neuerbaute serb.-orth. Kirche. Serb.-orth. Kirchengesangsverein, serb. Leseverein samt Bibliothek, Beamtenleseverein, Wildschutzverein. Vereine: Kiraethana; Srpsko prav. zanatlijsko udruženje; muslimansko tamburaško družtvo „Zmajevac“, bolesnička blagajna. Ackerbau und Viehzucht, lebhafter Viehhandel nach Sarajevo und der Monarchie, Opankenerzeugung. In der Nähe von Srebrenica wird das römische Argentaria gesucht. Oberhalb der Stadt Ruinen einer mittelalterlichen Burg, Sitz eines Vojvoden, daneben kleines türkisches Kastell. Im Mittelalter war Srebrenica Sitz einer autonomen Stadtgemeinde mit ausgedehntem Handel und Bergbaubetrieb. Hier war auch ein berühmtes Franziskanerkloster, nach welchem die Ordensprovinz den Namen Bosna Argentina erhielt. Es wurde 1686 zerstört. Am Kvarac, in Sase und Gradina silberhältige Erzgruben, welche schon von den Römern und später Ragusanern ausgebeutet wurden und deren Betrieb auch derzeit durch die Gewerkschaft „Bosnia“ fortgesetzt wird. Zahlreiche Mineralquellen, worunter die berühmte Guberquelle. In Gradina und Umgebung wurden 1891 die Ruinen der Römerstadt Domavia bloßgelegt. Bei Anlegung der neuen Straße vom Drinaufer nach Sase stieß man im J. 1907 auf die Nekropolis von Domavia und wurden hierbei mehrere archäologische Funde gemacht; so unter anderem ein noch gut erhaltener Metallsarg mit einem Skelett, auf dessen Resten eine mit Edelsteinen besetzte Goldkette, ein Paar ebensolche Orgehänge und ein Goldring gefunden wurden. Außerdem wurden zahlreiche irdene Gefäße und Öllämpchen, fast alle noch gut erhalten, ferner eine Münze aus der Zeit des römischen Kaisers Alexander Severus (222—235 nach Christus) ausgegraben. Sämtliche Funde wurden an das Landesmuseum in Sarajevo expediert und hat dasselbe diese als die wichtigsten, welche in den letzten Jahren gemacht wurden, bezeichnet. Jahrmarkt 21. bis 22. September und 30. Oktober. Wochenmarkt jeden Montag.

In der Umgegend von Srebrenica schöne Hoch- und Niederjagd wie ausgiebige Fischerei im Drinaflusse, Forellenfischerei im Jadar und Drinačaflusse.

Landtagsabgeordnete: Pero Stokanović; Maksim Gjurković; Smajlbeg Skopljaković.

Gemeinderat.

Bürgerm. — Načelnik: Rustanbegović Avdibeg.

Vizebürgm. — Podnačelnik: Saharija Jokić.

Gem. R. — Zastupnici: Hadži Bećir Meholjić, Mikajlo Stjepanović, Fejzaga Selmanagić, Imro Vinkišević, Miloš Milošević, Hadži Avdaga Nalić, Alija Hasić, H. Bečir Miholjić.

Gemeindenotär — Bilježnik: Šehomerović Salih eff.

Gemeindewesen im J. 1910.

Einkommen 15.226 K 77 h, Ausgaben 15.206 K 53 h, hievon für sanit. Zwecke 550 K 47 h, für Schule 4.974 K 67 h. Regulierung der Stadt fortschreitend.

Hervorragende Handelsfirmen: Siručić Brüder, Jovanović Aleksa, Varlašević Suljo, David Finzi, Drago Lazarević, Miloš Milošević, erste Slivovitsbrennerei in Srebrenica, Zoharija Jokić.

Sägewerke: Hasimaga Pašalić in Drinača; Franz Etbauer in Klotijevac.

Srebrnik.

(Bez. Gradačac, — Kr. Tuzla.)

Von Gradačac 24 *km* entfernt — ist mit Wagen zu erreichen — hat 1202 Einwohner muh. Konfession, deren Hauptbeschäftigung Ackerbau und Pflaumenzucht. Gendarmeriepostenkommando, 4 Mektebs, 2 Moscheen.

Berühmt ist der Ort durch seine Burgruine, welche auf steiler Felsspitze terrassen-

förmig aufsteigt und drei gut erhaltene Türme hat. 1408 lieferte hier der Ungarnkönig Sigismund den bosnischen Streitern eine Schlacht und übergab es 1410 dem serbischen Despoten Lazarović. 1463 wurde es von den Türken erobert, aber noch im selben Jahre von Matthias Corvinus zurückerobert und zum Hauptorte des Banates von Srebrnik ernannt. Seither fanden hier mehrfache Kämpfe zwischen Türken und Christen statt, bis es im zweiten Dezennium des XVI. Jahrhundertes von den Türken definitiv erobert wurde.

Srednje.

(Bez. Sarajevo.)

420 Einw. an der Montanbahn Vogošća—Čevljanović am Ljubicabach gelegen. Holzexportstation der ärarischen Forstverwaltung, der Firma Gius. Feltrinelli und Comp. und der Firma Steinmetz. Sägewerk mit einer 8 *km* langen Holzriese. Sitz einer Forstverwaltung, 3 Forsthäuser. Lohnende Forellenfischerei.

Gast- und Einkehrhaus: Janež.

Stabandža.

(Bez. Krupa — Kr. Bihać.)

1464 or.-orth. Einw. Gendarmerieposten-kommando Ravnice.

Stara Rijeka.

(Bez. Sanski most — Kreis Bihać.)

Von Stari Majdan 7·42 *km* entfernt, 332 röm. kath. Einw. R. kath. Kirche und Pfarrhaus. Allgemeine Elementarschule. Postablage. Eisenerzlager mit primitiven bosnischen Schmelzöfen. Das gewonnene Eisen ist als vorzüglich bekannt.

Stijena.

(Bezirk Cazin — Kreis Bihać.)

Einwohner 2030 Islamiten, 47 or.-orth., 9 röm.-kath.; ein großer isl. Reformmekteb, 1 Moschee, eine altertümliche, mit Umfassungsmauern versehene Burgruine. 1 isl. Mädchenmekteb.

Stolac.

(Bez. Stolac — Kr. Mostar.)

Organis. Stadtgem.

Stolac ist romantisch zwischen kahlen Bergen eingebettet und dehnt sich an den Ufern der Bregava, die 10 *km* von Stolac entspringt und in ihrem Laufe zahlreiche Wasserfälle bildet, an 2 *km* aus. Gegen NO ist die Stadt durch den 1147 *m* hohen Hrgud geschützt. Mittlere Jahrestemperatur 14·8° C., Seehöhe 50 *m*. Einw. exklusive Militär 3241, davon 2173 Muh., 767 serb. orth. und 300 Kath.

Bezirksamt, Bezirksgericht, Militärstationskommando, Truppenspital, Militärverpflegsfilialmagazin, Gendarmeriezugs- und Postenkommando, ✆ u. T., Tabakeinlöseamt, Finanzwachkontrollsbezirksleitung, Zoll- und Finanzwache.

Zur nächsten E. Čapljina 25·5 *km*, von Mostar 44, Nevesinje 54, Metković 42 *km* entfernt. 1 allgemeine Elementarschule, 1 konfess. serb.-orth. Volksschule, 4 Mektebs, 4 Moscheen. Garnisonskasino, Kiraethana und kroatischer Leseverein. Muslim. zanat. udruženje, Srpsko zanat. udruženje.

Wein- und Tabakbau liefern gute Erzeugnisse. Hausindustrie: Bez und Teppichweberei. Lebhafter Frachtentransitverkehr aus Metković, Čapljina und Mostar nach den benachbarten Bezirken. Wochenmarkt jeden Samstag. Wasserleitung von der Bregavaquelle i. J. 1908 gebaut, gibt vorzügliches Trinkwasser.

Hier war eine ansehnliche römische Niederlassung. Bemerkenswert sind zahlreiche Bogumilengräber in der Umgebung, wovon die nächsten am Radimljabache an der Straße nach Domanović eine großartige Nekropole („Vojvodina“) bilden. In Ošanići bei der Kirche zwei in den Felsen gemeißelte mittelalterliche Gerichtsstühle mit Inschriften, davon der heutige Name Stolac (Stuhl).

Von jeher eine vielumstrittene Feste, die auch zur Zeit der Okkupation hartnäckigen Widerstand leistete, war Stolac Sitz der berühmtesten Kapetane der Hercegovina, der Rizvanbegoviće, deren Sprosse Ali Pascha Rizvanbegović von Omer Pascha seiner Macht entkleidet und meuchlings ermordet wurde. Die alten türkischen Festungsruinen dienten zur Errichtung eines modernen Forts. Sehenswert ist der Wasserfall „Provalije“ der Bregava sowie die „Begovina“, der einstige Sitz der vornehmsten muhamedanischen Familien von Stolac. 2 Stunden von Stolac auf der Dabar-Ebene reiche Schnepfen- und Hühnerjagd.

Landtagsabgeordneter: Atanasije Šola, Großgrundbesitzer.

Gemeinderat.

Ehrenbürger: Feldmarschallieutenant Cveits v. Potissije; Reg. Rat Myron Ritt. von Zarzycki, Sektionschef Karl v. Pittner, Bezirksarzt Dr. Karl Steidler.

Bürgerm. — Načelnik: Hassan eff. Šehić F. J. O.-R., Bh. E. M.

Vizebürgm. — Podnačelnik: Milan Kovačević.

Gem. R. — Zastupnici: Rizvanbegović Smailbeg, Ivan Vukasović, Muho Ružić, Zulfaga Dizdar, Saćir ef. Grebidjela, Hasan eff. Mehmedbašić, Ali eff. Zekić, Smajl eff. Buzaljko, Milan Hamović.

Gemeindenotär — Bilježnik: Mustafa A. Sarajlić.

Gefällsbeamter: Brkić Miho.

Gemeindehebamme: Maria Lambrecht.

Hotel: Kratochwil Margarethe (zur Stadt Prag). — Hotel Balkan (Milan Kuričić).

Hervorragende Handelsfirmen:

Srpska štedionica. — Serbische Bank. Muslimanska štedionica. — Muslimanische Bank. Ivan Vukasović, Gojko H. P. Lalić, Mahmud eff. Mehmed Bašić, Braća Buzaljko, Sinovi J. I. Hamović, Zulfaga Dizdar, Bukić i Sarić, Jusufaga Brikć, Muhamed eff. Prtić, Smail eff. Mehmed Bašić.

Jahrmarkt 1. und 2. Mai und 23. November.

Weinhändler: Milan Kurilić, Braća Ruzić, Djordjo u Ilija Popović, Risto Perišić, Pero Hamović, Sinovi J. Hamović. — Filiale der landesärarischen Teppichfärberei.

Gemeindeverwaltung.

Gemeindefinanzen. Stand mit Ende 1912. Wert des Gesamtvermögens: 109 255 K, Einnahmen 63.474 K 35 h. Fruchtbringend angelegt 9.245 K 57 h.

Sanitätsanstalt: 1 Gemeindeambulatorium (3.000 K Auslagen).

Die Gemeinde besitzt Feuerlöschrequisiten, Stadtbeleuchtung mit 98 Petroleumflammen. Neue Wasserleitung von der Bregavaquelle, welche 8 *km* von der Stadt entspringt. Gesamtaufwand der Gemeinde für Schulzwecke 8.123 K. Kultusbauten: Bau der röm.-kath. Kirche.

Strpci.

Vide Uvac.

Sturlić.

(Mahala von Tržačka Raštela.)

(Bez. Cazin — Kr. Bihač.)

1275 muh., 483 or.-orth., 18 röm.-kath. Einw. 2 Mektebs und 2 Moscheen. Sehenswert eine alte Burgruine mit 1 Džamija, 1 großer islamitischer Reformmekteb.

Šujica.

(Bez. Livno — Kr. Travnik.)

Gendarmeriepostenkommando. An der Abzweigung der Straße nach Županjac von der Hauptstraße Bugojno—Livno, von Livno 26 *km* entfernt. Elementarschule, Röm.-kath. Pfarramt.

Kralj. Sutjeska. (Org. Landgemeinde.)

(Bez. Visoko — Kr. Sarajevo.)

813 zumeist kath. Einw. Von der E. Čatič 12 *km* entfernt. Altes Franziskanerkloster. vierklassige Elementarschule. Eine röm.-kath. Kirche, welche, nach Plänen des Architekten Vancaš gebaut, eine der schönsten im Lande ist. Das Kloster bestand schon im 14. Jahrhundert, wurde zur Zeit Sulejmans II. (1521—1531) von den Türken zerstört, 1658 verbrannt. Im Kloster zeigt man einen Sarkophag mit den angeblichen Resten des Königs Thomas. Bei Sutjeska, auf steilem Felsen die Ruinen der Burg Bobovac, eines beliebten bosnischen Königssitzes; 1350 wurde Bobovac vergebens vom serbischen Kaiser Dušan belagert, der sich dadurch die Tochter des Banus Stephan, Elisabeth, zum Weibe ertrotzen wollte. 1404 belagerte Hrvoja den König Ostoja in Bobovac. 1463 wurde Bobovac von den Türken durch Verrat ihres Befehlshabers Radak genommen, und dieser wurde zum Lohne von einem Felsen herabgestürzt, welcher heute Radakovica heißt. Sehenswert ist der bei Zgošća Dolnja 3 *km* von der Bahnstation Kakanj Doboj entfernt gelegene Bogumilenfriedhof mit dem schönsten bisher bekannten Grabsteine.

Sutorina.

(Bez. Trebinje — Kr. Mostar.)

Der wärmste und regenreichste Punkt des Okkupationsgebietes. M. J. T. 15·3 C. M. H. 35 *m*. Bildet eine bis zum Meere reichende Enklave im dalmatinischen Gebiete, welche von der Marmontstraße und nunmehr auch von der Eisenbahn durchzogen wird. Elementarschule. Produziert Oliven, Wein und Chrysanthemum (für Insektenpulver). Seefischerei.

Mitte des 15. Jahrhunderts wollten die Ragusaner die Sutorina mit einem Kanal versehen, der sie zu einer künstlichen Insel umwandeln sollte.

In den Jahren 1875—1878 war Sutorina ein Hauptsitz der Insurgenten. Im Mai 1875 reiste Se. Majestät unser Kaiser hier durch und wurde damals von dem Pascha von Mostar und ottomanischen Truppen begrüßt. Sutorina ist somit der erste Ort in der Hercegovina, welcher von Sr. Majestät betreten wurde.

Im Expositurbereiche von Sutorina liegt der bekannte Berg „Orijen“.

Weinbauern: Marko Malovrazić, Todor Jančić, Božo Lučić.

Svilaj Dolnji.

Gemeinde Odžak, Bez. Dervent, Kr. Banjaluka.

Am linken Saveufer vis à vis Slavonisch-Svilaj gelegen; Landesärar. Überfuhr. Von Bos. Brod 30, von Bos. Šamac 15 *km* entfernt. 1034 Einw.

Tarčin.

Dorf im Bez. Sarajevo.

Bahnstation. Dampfsägewerk der Firma Rafael Z. Finci u. Comp. mit 13 *km* Rollbahn nach Lanište u. Hranisava, letzteres stark

besetztes Gemsengebiet u. gute Bärenjagd, Reservatgebiet. In Lanište — eine Viertelstunde von der Bahnstation — große circa 2 *km* lange Felsenhöhle mit zahllosen Überresten von Knochen des Höhlenbären. Einkehrhaus des Vladimir Ružić.

Tarevac.

(Bez. Gradačac — Kr. Tuzla.)

An der Bosna und an der Bezirksstraße Modrić—Doboj, von Gradačac 20 *km*, von der Dampferstation Šamac 22 *km* entfernt. 1560 muh. Einw., 2 Mekteb, 2 Moscheen. Produziert Getreide 3500 *q*, Obst 7000 *q*, Heu 7500 *q* jährlich.

Produktenhändler: Muratbegović Hasanbeg.

Tavna.

Organ. Landgemeinde.
(Bez. Zvornik — Kr. Tuzla.)
Vom Bezirksorte 40 *km* entfernt.

Allgemeine Elementarschule in Trnovat turska und in deutscher Kolonie Branjevo (geschlossene Ortschaft); nächstes ✆ u. T. Branjevo, fast ausschließlich serb.-orth. Hügeliges Terrain. Ackerbau, Obst und Viehzucht. Produziert jährlich: 1075 *q* Weizen, 540 *q* Gerste und Hafer, 2400 *q* Mais, 2650 *q* Pflaumen. Im Dorfe ein gastfreundliches serbisches Kloster Tavna, welches 1876 von türkischen Soldaten zerstört, aber neu aufgebaut wurde. Gendarmerieposten in Tavna. Konfessionelle serb.-orth. Schule in Tavna. Postablage in Tavna. Bäuerliche Genossenschaft mit unb. Haftung in Tavna, Pilica und Trnova. Leseverein in Tavna. 2 Mühlen mit Motorbetrieb in Tavna. Weinberge in Branjevo (deutsche Kolonie) und Weingärten des Klosters Tavna; Erzeugung circa 300 Hektoliter Wein.

Gemeinderat.

Načelnik: Pero Savić.
Podnačelnik: Mihajev Marić.
Gemeindenotär: Jovanovac Ilija.

Die organ. Landgemeinde Tavna besteht aus den organ. Gemeindefraktionen:

	Einwohner	
1. Banjica:	467	s. o.
2. Bjeloševac:	477	s. o.
3. Branjevo:	181	evangel.
4. Čengić:	808	s. o.
5. Glavičice:	890	s. o. und evangel.
6. Kačevac:	269	s. o.
7. Krčina:	351	s. o.
8. Lokanj:	1295	s. o.
9. Pilica donja:	785	s. o.
10. Pilica gornja:	733	s. o.
11. Trnova srpska:	1303	s. o.
12. Trnova turska:	529	moham.
	8088 Einwohner.	

Teočak.

(Zerstreut liegende Ortschaft im Bez. Zvornik — Kr. Tuzla.)

Vom Bezirksamte 38 *km* entfernt.

2616 muham. Einw., Gendarmerieposten-kommando, 7 Mektebs. Produziert 6000 *q* Getreide, 1420 *q* Pflaumen, 5000 *q* Äpfel, 100 *q* Nüsse guter Qualität. Vieh- und Bienenzucht. Steinbruch für Mühlensteine.

Tešanj.

(Bez. Tešanj — Kr. Banjaluka.)

Organis. Stadtgem. 3076 Einw., worunter 2595 Muh., 100 Kath., 265 Orth. und 15 Isr.

Bezirksamt, Bezirksgericht, Gendarmeriebezirks - Postenkommando, ✆ u. T., Station der Waldbahn Tešanjka 8·25 und Jelah 6·5 *km*; Station der bosn.-herc. Staatsbahn Doboj 19·5 *km*, Banjaluka 105 *km* entfernt; allgemeine Elementarschule, konfessionelle serb.-orth. Volksschule, Medresse, Mekteb iptidaija, muh. Mädchenschule, 8 Moscheen, serb-orth. Kirche und röm.-kath. Kirche (im Bau), Beamtenkasino, allgemeiner Leseverein, freiwillige Feuerwehr. Wohnort der Landtagsabgeordneten Hassan eff. Smailbegović und Ademaga Mesić, Pododbor „Prosvjeta“ und Pododbor „Napredak“. Veteranenkompagnie Nr. 12.

Wochenmarkt jeden Dienstag, Jahrmarkt 31. Oktober, 1. und 2. November, dann 24. und 25. April, dann am 16. und 17. Dezember, großer Rinderauftrieb, Milchkühe, Mastochsen und Pferde.

In hügeligem, zu zwei Drittel mit Buchen, Eichen und Nadelhölzern bedecktem Terrain gelegen, hat Tešanj eine mittlere Jahrestemperatur von 9·6° C. Hornvieh- u. Pferdezucht, bedeutenden Pflaumen- u. Getreidehandel; Erzeugung von Mühlsteinen, landesüblichem Holzgeschirr, Gerberwaren und Teppichen. Bedeutender Zwetschkenhandel. Lohnende Ausflüge gegen Kiseljak (Sauerbrunn 5·5 *km* entfernt), Pribinić, Teslić und über die Borjaplanina gegen Kotor-Varoš. Höchst romantische Gegend. In der Gemeinde Rastuša eine ausgedehnte, aber noch nicht genau ausgeforschte Grotte. Guter Sauerbrunn in Čečave und Vručjen; in letzterem Orte auch eine Schwefelterme. Für Jäger ausgiebige Jagden auf Rehe, Bären, Wölfe, Wildschweine und Hasen; für Fischer in den Gebirgsbächen Forellen. In Tešanj selbst erhebt sich auf einem hohen Felskegel die noch ziemlich gut erhaltene Ruine einer vermutlich aus dem 12. Jahrhundert stammenden Burg, welche Sitz der Bane und Vojvoden von Usora war. Sie wurde vom ersten bosnischen Banus Bosnien einverleibt, nach dem Kreuzzuge des ungarischen Königs Andreas gegen Banus Ninoslav dessen Sohn Sebislav übergeben 1232; von Sigismund 1410 dem Grafen Gara verliehen. Ende des 15. Jahr-

hunderts kam die Burg in die Hände der Türken, wurde aber für kurze Zeit, nachdem Husrefbeg von Berislavić an der Save geschlagen wurde, 1506 von Christen besetzt. Von Prinz Eugen wurde die Burg beschossen und stark beschädigt, doch von den Türken nicht nur wieder in verteidigungsfähigen Zustand versetzt, sondern auch bedeutend erweitert, um das Vordringen feindlicher Scharen durch das Usoratal zu verhindern.

Gemeinderat.

Bürgerm. — Načelnik: Zijabeg Gjonlagić.

Vizebürgm. — Podnačelnik: Muhamedbeg Širbegović.

Gem. R. — Zastupnici: Ademaga Mešić, Hamzabeg Gjonlagić, Sami ef. Ajunović, Hakibeg Smailbegović, Smailaga Galijašević, Halilaga Ahmetagić, H. Hamidaga Bukvet, Stevo Šundić, Josip Furlan.

Gemeindenotär — Bilježnik: Spaczyński Josef.

Gemeindewesen.

Finanzen Ende 1912: Unbewegl. Vermögen 40.000 K, Barvermögen 6.400 K; Präliminare pro 1913: 33.030 K Einnahmen, 31.685 K. Ausgaben. Schule jährl. 8.742 K. — Gemeindeambulatorium (unentgeltliche Behandlung), Wasserleitung (3 *km* lang).

Hotel „Angelus“, 5 Zimmer.

Wirtschaftliche Institutionen: Erste islamitische Kreditgenossenschaft (Präs: Mešić Ademaga). Direktor: Žijabeg Gjonlagić. Narodna banka — Volksbank (Bankdirektor: Jul. v. Vuković).

Hervorragende Firmen.

Gemischtwarenhändler: Mešić Ademaga, Širbegović Braća, Turalić Hasan i Alija, Dučic Pero i Nikifor, Galjašević Braća, Mešić Iso, Tanašić Milovan, Tešić Risto, Ahmetaga Avduzajmović. Srkalović Ibrahimaga, Ferizbegović Smailaga, Mešić H. Hamza.

Teslić.

(Bez. Tešanj — Kr. Banjaluka.)
Industrieort.

Ⓣ u. T., 1835 Einw. (668 Muh., 886 Serb.-orth., 258 Kath., 4 Evang.), allgem. Elementarschule unterteilt mit Unterricht in der Landessprache und in deutscher Sprache, 1 Mekteb, 1 Moschee. Station der Waldbahn (mit Personenverkehr) Usora-Pribinić. Sitz einer Forstverwaltung und des großartigen Etablissements der „Holzverwertungs-Aktiengesellschaft“, Gendarmerieposten. Veteranenkompagnie Nr. 13.

Werkhotel samt Gasthaus mit 6 Fremdenzimmern. Hotel Goldberger, 5 Zimmer.

Todorovo.

(Bez. Cazin — Kr. Bihać.)

Einw. 3066, ausschließlich Islamiten; 1 islamitischer großer Reformmekteb, 1 Moschee, 1 altertümliche (mit Umfassungsmauern versehene) Burg; im Burghofe ein islamitischer Mädchenmekteb. Reizend an der Straße Cazin—Vranograč gelegener Ort mit zahlreichen Hainen von Edelkastanien und Nußbäumen.

Tramošnica gornja.

(Bez. Gradačac — Kr. Tuzla.)

686 Einw., röm.-kath. Pfarrkirche, allgemeine Elementarschule, 8 *km* von Gradačac entfernt.

Travnik.

Organis. Stadtgem.

Bez. Travnik — Kr. Travnik.

E., Ⓣ und Telegraphenstation.

Travnik ist am 3. September 1903 durch ein Schadenfeuer verheert worden, welchem von 1210 Häusern 582 Wohnhäuser, 60 Gewölbe und 337 Wirtschaftsgebäude zum Opfer fielen. Heute zählt Travnik 1424 Häuser (Zählung vom Jahre 1910).

Das nach dem Brande konstituierte Hilfskomitee, kräftig unterstützt durch die Regierung, Korporationen und Private, sammelte im Laufe von einigen Monaten an 160.000 K, versorgte die armen Abbrändler im Winter mit Wohnung und Nahrung. Im Frühjahre 1904 wurde mit dem Wiederaufbau der abgebrannten Stadtteile eifrig begonnen und bei dem regen Interesse, mit welchem die Regierung diese Aktion förderte, ist aus den Ruinen ein neuer schöner Stadtteil mit verbreiterten regulierten Straßen erstanden. So wurden denn schon während der Bauperiode der Jahre 1904, 1905 und 1906 für ganz mittellose Abbrändler 192 Häuser aufgebaut, während für die Bemittelten zur Anschaffung von Baumaterialien seitens der Landesregierung der Betrag von 254.000 K bewilligt wurde, mit welcher Unterstützung auch 207 Häuser, im Ganzen also zirka 410 Wohnhäuser mit 54 Nebengebäuden, außerdem 4 Moscheen, aufgebaut wurden. Die Neubauten sind massiv und aus feuersicherem Material aufgeführt und bieten mit dem schmucken Äußeren, da die größere Anzahl derselben am Hange des „Vlasić“ liegen, einen reizenden Anblick.

Die Kreisstadt Travnik ist in einem Talkessel an beiden Ufern der Lašva, 519 *m* über dem Meeresspiegel gelegen, hat 6655 Einwohner, worunter 2776 Muslimanen, 2736 Katholiken, 674 Serbisch-Orthodoxe und 473 Israeliten. Obschon Travnik erst von den Türken erbaut sein dürfte (urkundlich wird es im Jahre 1479 bei Gelegenheit eines Streifzuges, den König Mathias Corvinus von Jajce aus gegen Sarajevo unternehmen ließ, um einen Einfall der Türken in Kroatien zu rächen, zum ersten Male erwähnt), so spielte es doch in der Landesgeschichte als Sitz der türkischen Gouverneure (Valis), welche von 1554, mit einigen Ausnahmen, welche den Sitz nach Sarajevo oder nach Banjaluka verlegten, bis zur Zeit Omerpašas (1851/1852) in Travnik residierten, eine ansehnliche Rolle. Von Bedeutung für die Stadt und Umgebung ist der Ackerbau, der Pferdemarkt und die Schafzucht, welche den beliebten Vlašićer Käse liefert. Jahrmarkt am 6., 7. und 8. Mai, Nachmarkt bis 10 Mai; zweiter Jahrmarkt 29. und 30. September und 1. Oktober j. J.; Wochenmarkt jeden Freitag. Sehenswürdig sind: der Konak, einst die Residenz des Vali und nunmehr der Sitz der Kreisbehörde, mit schönen Gartenanlagen, die katholische Kirche, die große Moschee und die Medresse, das Jesuitenkollegium mit einer Bibliothek von ungefähr 20.000 Bänden und einem naturhistorischen Museum, welches ein Herbar von 6000 europäischen und exotischen Pflanzen sowie 2500 Arten bosnischer Pflanzen (bloß Phanerogamen und Gefäßkryptogamen), wie auch nach Tausenden zählende Sammlungen von Coleopteren enthält; das reichhaltige Herbar wurde durch den in der Gelehrtenwelt bekannten Professor Brandis angelegt. Das Kloster der Barmherzigen Schwestern, das Bezirksamt, die Tabakfabrik, die Grabmonumente der Veziere von Bosnien, namentlich jenes des berühmten 1749 verstorbenen Abdulahpaša und das nach der Volkssage von König Trvtko II. erbaute Kastell, welches noch gut erhalten ist und einen entzückenden Ausblick auf die Stadt gewährt. Beliebte Spaziergänge zur Bašbunarquelle, welche die Stadt mit gutem Trinkwasser versorgt und nach der nahegelegenen Ortschaft Dolac mit hübscher Kirche und einer katholischen Schule, geleitet von den Barmherzigen Schwestern. Zündhölzchenfabrik in Dolac. Travnik hat eine Tabakfabrik, ein Gemeindehotel „Vlašić“ mit 10 Fremdenzimmern und einem großen Festsaale mit Bühne, ein Gemeindespital und ein k. u. k. Militär-Marodehaus. Eine elektrische Zentrale mit Ausnützung der Wasserkräfte der Šumačquelle derzeit im Betrieb der Firma Fr. Křížek et Comp. Telephonnetz. M. J. T. 9° C.

Zivil- und Militärbehörden: Kreisbehörde, Bezirksamt, Bezirksgericht, Kreisgericht Staatsanwaltschaft, Finanzinspektorat, Militärstationskommando, Gendarmerieflügel- und Zugs- und Bezirkspostenkommando, Finanzwachkontroll-Bezirksleitung, k. u. k. Mil.-Verpflegsmagazinsfiliale. — ☎ u. T.

Schulen: Erzbischöfliches Obergymnasium, Handelsschule, höhere Mädchenschule, zwei allgemeine und eine konfessionelle, serb.-orth. Elementarschule und drei Medressen. Mekteb iptidaja.

Vereine — Društva: Kasinoverein, kroatischer Gesangverein „Vlašič“, freiwillige städtische Feuerwehr. Serbischer Leseverein, kroatischer Turnverein „Sokol“. Geselligkeitsverein“, „Travnička kiraethana“, Pododbor prosvjete prosvjetnog i kulturnog družtva Srba, Podružnica hrvatskog družtva „Napredak“, Eisenbahnbeamtenverein Ortsgruppe Travnik, Podružnica matice radnika Hrvata, Srpski soko, Podružnica saveza gradjevinarski radnika, Gajretov pododbor, Srpska narodna organizacija, Muslimansko trgovačko i zanatlijsko udruženje Rehber.

Kreisausschuß des kroatischnationalen Verbandes. — Okružni odbor H. n. z. Travnik: Predsjednik: Ivo Gjebić Marušić. Odbor: Mato Budimirović, Ivo Grgić, Slavko Župan, Pero Jelinović, Ivo Snagić, tajnik Stjepan Grabovac. Iz provincije za okružni odbor: Stjepan Subašić iz Bugojna, Stjepan Gudelj iz Županjca, Jure Kutleša iz Livna, Nikola Ivošević iz Zenice. Nadzorno vijeće: Jure Budimirović, Anto Ivanović, Anton Andres i Ivo Gjebić. Središnji odbor: Ivo Gjebić-Marušić, Fra Stjepan Nevjestić, Mate Budimirović i Stjepan Subašić.

In der Umgebung Travniks ist sehenswert G. Turbe mit dem Grabe türkischer Seliger und der sogenannten blutigen Quelle, welche heilkräftig ist. Das Turbe wird von riesigen Bäumen beschattet. In der Nähe befinden sich Reste römischer Niederlassungen und einer altchristlichen Basilika. In D. Turbe das Grab Ibrahim-Dede, eines Wundertäters. Lohnend ist ein Ausflug zum katholischen Kloster Gučagora und von da auf die Hochalm Vlašić, wo der bekannte Travniker Käse erzeugt wird, ferner nach Rankoviči auf der Straße nach Gornji Vakuf zur Rieseneiche.

Landtagsabgeordnete: Dervišbeg Miralem, Kosta Gjebić-Marušić, Pfarrer Juraj Veseličić und Kosta Božić.

Der Gemeinderat.

Ehrenbürger: Kreisvorsteher Michael Ritter von Rukavina de Vezinovac. Regierungsrat Béla v. Marich de Ács. Bürgerm. — Načelnik: Osmanbeg Teskeredžić. — Vizebürgm. — Podnačelnik: Pero Sunarić. — Gem. R.: Hašimbeg Hafizadić, Mustajbeg Ibrahimpašić, Šemsibeg Gluhbegović, Rasim ef. Ruždić, Konstantin Kotlarić, Stjepan Matisić, Ivo

Snagić, Niko Fufić, FJO-R., Haim Abinum. — Gemeindenotär — Bilježnik: Ivan Lulić. Stadtingenieur: Weier Heinrich. Stadtarzt: Primarius: Dr. Fischl-Rosenzweig, Secundarius: Dr. Pinkas Taberowski. Advokaten: Musial Peter. — Dr. Sternfeld Hugo. — Makanec Milan, v.

Empfehlenswerte Firmen: Die Expositur der Privilegierten Landesbank. Bau- und Brennholz- und Eisenhandlung: Budimirović Braća Buchbinder und Buchdrucker: Franjo Lipski. Hafner: Kutschera Karl. Hebammen: Katinka Komfort und Erestina Bošnjak. Hotels und Restaurants: Grand Hotel Vlašić, 10 Zimmer; Hotel Travnik, 5 Zimmer; Amalie Ruß, Restaurateur und Selcher. Hotel Kaiser von Österreich, Fanni Hoffer, 11 Passagierzimmer. Eisenwarenhändler: Budimirović Ivo. Schuhmacher: Snagić Ivo. Spezereiwarenhandlung: Haim und Isak Abinun. — Mühle mit elektr. Betrieb des Travniker Jesuitenkollegiums. — Forstindustrie-A. G. „Ugar“ in Turbe (mit Dampfsäge). Kroatische Sparkasse A. G.

Abonnentenverzeichnis des öffentlichen Telephonnetzes in Travnik:

Nr.	Name
1	Kreisbehörde Expedit;
2	Kreisbohörde Bauabteilung;
3	Tabakfabrik;
4	Landesbankfiliale;
5	Schweiger Siegfried, Dr.;
6	Eisenbahnstation;
7	Hrvatska banka;
8	Gendarmerieflügelkommando:
9	Gemeindeamt;
10	Gemeindespital;
11	Musial Peter, Advokat;
12	Bezirksgericht;
13	Kreisgericht;
14	Bezirksamt;
15	Telephonzentrale (öffentliche Sprechstelle);
16	Finanzinspektorat;
17	Finanzkontrollbezirksleitung;
18	Župni ured Dolac;
19	Distriktskrankenkasse;
20	Firma Abinun;
21	Salom Izak;
22	Firma „Hagenbucher“ in Turbe;
22a	Direktor obiger Firma Adametz in Turbe;
23	Bracá Budimirovići.

Trebinje.

(Bez. Trebinje — Kr. Mostar.)

Organis. Stadtgem. mit 4589 Einw., worunter 1970 Muh., 795 Kath. und 1773 Orth., 15 evang., 12 israel. Außerdem eine Garnison von 3.000 Mann.

Zivil- und Militärämter: Bezirksamt, Bezirksgericht, Tabakeinlöseamt, Handelsschule, Gebirgsbrigadekommando, Festungskommando, Platzkommando, Militärverpflegsmagazin, Militärbauaufsicht, Garnisonsgericht, Garnisonsarrest, ein Gemeindeambulatorium u. ein Truppenspital, Geniedirektion, Pionierabteilung und Pioniermaterialdepot, Militärbrieftaubenstation, Gendarmeriezugs- u. Postenkommando, Finanzwachkontrollbezirksleitung, Handelsschule, je eine allgem. Knaben- und Mädchenelementarschule und eine serb. orth.-konfess. Elementarschule, Mekteb iptidaije. und eine islam. Mädchenschule E., ℧ u. T., Vakufkommission, serb.- orth. Gemeinde, röm.-kath. Gemeinde (Präses: Dechant Msgr. Angjelko Glavinić).

Vereine: Offiziers- u. Beamtenkasino u. militär-wissenschaftlicher Verein; der nationale Gesang- und Musikverein „Slavulj“ und der serb.-orth. Kirchengesangverein „Soko“. Turnvereine: Hrvatski soko, Srpski soko und Muslimanski soko.

Von Ragusa ist Trebinje nur 28 *km* entfernt, daher auch der Handelsverkehr zwischen beiden Städten ein bedeutender. Trebinje ist durch die Eisenbahn mit Ragusa und Mostar verbunden. Mostar wird in 5 und Ragusa in $2^1/_2$ Fahrstunden erreicht. Die Hauptprodukte von Trebinje sind Tabak und Wein, deren Güte allgemein bekannt ist; auch gedeiht hier vorzüglich Obst und Gemüse, besonders aber die Kartoffel, die das Stück $1—1^1/_2$ *kg* schwer wird. Eine Hausindustrie ist erst im Entstehen begriffen.

Wochenmarkt Samstag.

Trebinje liegt in einem langgestreckten, im Norden und Westen von hohen Bergen eingeschlossenen Tale, welches die Trebinjčica befruchtend durchschlängelt. Dank der vorzüglichen Bewässerungsanlagen, welche durch automatisch funktionierende Wasserräder gespeist werden, gleicht das Trebinjer Feld das ganze Jahr hindurch einer augenerquickenden Oase. Da sich auch die Aufforstungen und Einschonungen bewähren, wird mit der Zeit auch die Umgebung ein freundlicheres Aussehen bekommen. In den heißen Sommermonaten bringt in der Regel nachmittags die Seebrise und in der Nacht ein leichter Nordwind eine angenehme Abkühlung. Meereshöhe 273 *m*.

Eine Wasserleitung aus der 7 *km* entfernten Okoquelle versorgt Trebinje mit gutem Trinkwasser.

Eine Stunde Fahrt von Trebinje liegt das reizende Tal Lastva mit wildromantischer Umgebung, vorzüglichem Quellenwasser, sehr gesundem Klima und einer landesärarischen Obst- und Weinbaustation, welche die köstlichsten Früchte erzeugt. Lohnende Ausflugsorte sind noch: zur Feste Klobuk, nach Ubli und auf den Orijensattel, in die Krivošije und Boche.

Trebinje bestand schon zur Zeit der Römerherrschaft, hieß im Mittelalter Tribunia und war die wichtigste Stadt im Lande Hum; schon im 10. Jahrhundert bekannt, gehörte es zuerst zu Serbien, nach dem Tode des Kaisers Dušan aber machten sich deren Kneze selbständig, 1373 ging es an die Balšići über, wurde 1376 durch Tvrtko Bosnien einverleibt und von den Sanković' beherrscht. Später war Trebinje Sitz

eines kath. u. eines orient.-orth. Bischofs. Wegen der Nähe von Ragusa spielte Trebinje stets eine besonders wichtige Rolle. Unter der ottomanischen Regierung war Trebinje der Sitz eines Paschas und hatte als Grenzfestung und Handelsplatz große Wichtigkeit. Es war als Festung uneinnehmbar und alle Angriffe der Montenegriner auf die Stadt gingen fehl. Die türkische Festung, die einst Banov Vir hieß, wurde 1706 erbaut. Unterhalb Trebinje die Ruinen des großen Klosters Tvrdoši. Beliebte Ausflüge per Bahn nach Ragusa, Castelnuovo und Zelenika.

Gemeinderat.

Bürgerm. — Načelnik: Ragibbeg Resulbegović.
Vizebürgm. — Podnačelnik: Jovo Tupanin.
Gem. R. — Zastupnici: Nazifaga Hadžović, Omanović Ahmetaga, Resulbegović Šukribeg, Resulović Mujaga, Velaga Hadžismajlović, Aliaga Salahović, Ivanišević Gjuro, Vaso Babić, Sćepo Vujčić, Ilja Čabrinović, Ivan Šutić, Josip Krsnik.
Gemeindesekretär: Ivan Jakić.
Gemeindekassier: Omer Arslanagić.
Polizeiwachtm.: Josef Glöckner.

Gemeindetätigkeit.

Vermögensstand Ende 1912: bar 49.000 K, Unbewegl. Vermögen 337.476 K. Budget 1911: Einnahmen 120.000 K, Ausgaben 109.000 K. Für Schulzwecke 14.420 K, städtisches Ambulatorium 3.500 K, Arme 4.500 K. Petroleumgasbeleuchtung der Straßen 21 Bogenlampen und 50 kleine Lampen.
Die Gemeinde besitzt ein schön eingerichtetes Rathaus.

Ehrenbürger:

Der ehem. Landeschef Herzog von Württemberg, FML. Baron Babić, Kreisvorst. v. Rukavina, Major Cajpek, Bezirksvorst. i. R. Georg Bijelić, Bezirksobertierarzt Anton Zgaga.
Hotel: Naglić Marie, 15 Passagierzimmer. — Weisses Haus, 10 Passagierzimmer.
Gasthäuser: J. Budalić, Andreas Wentzl.
Einkehrhäuser: Risto Pravica, 4 Passagierzimmer.
Kaffeehäuser: Café zur Stadt Wien (Kelez), Hasan Suljak, Café zur Post.
Apotheke — Ljekarna: Boglić J.
Bäcker — Pekari: Salko Tičić, Šutić i Vuičić, Dampfbäckerei.
Buch- u. Papierhändler — Trgovac sa knjigama i papirom: Stevo M. Grković i Muhamed Bekir Balajdžić.
Eisenhandlungen — Trgovina gvožđjem: Vaso Babić, Hadžihasanović Ašim; Jančić Nikola, Jovo Tupanjac, Meho Zubčević.
Fleischhauer — Trgovci mesom: Čabrina Ilija; Alija Galiatović; Derviš Vranić; Sćepo Miloslavić.
Gemischtwarenhändler — Trgovina mješovitom robom, vidi IV. Odsjek: Iskaz svih protokoliranih tvrtka u Bosni-Hercegovini.
Gold- und Silberwarenhändler — Trgovac zlatnim i srebrnim nakitom: Dubelier Boris, Kovačević braća.
Manufakturwarenhändler — Trgovina sa manufakturnom robom: Jalovičić Salko, Kabil Derviš, Hasan Zubčević, Hasan Čustović, Alaga Salahović, Braća Zubčević, Celović & Spanočević, Omer Roković.
Photographen: Perićevich Marie, Matzke Laura. Atelier „Villa" Dragoljub Bogonjić.
Schuh- und Lederwarenhändler — Trgovci obućom i kožom: Babić Vaso, Hajderhodžić i Žeravica.
Sodawassererzeuger — Fabrike soda vode: Budalić Jozo, Kušeć Ivan, Sćepo Vujičić.
Uhrmacher — Sadžija: Dubelier Boris Salko Šaran.
Delikatessenhandlungen: Marko Dučić, Jovo Andrić, Braća Škero, Bratić Vaso, Knego Miloslavić Tambić i drug, Smoljan Josip.
Bauunternehmer: Karel Frič, Wilhelm Dorschner,
Zuckerbäcker: Emil Matkowski, Stanislaus Staud.
Telephonverbindung mit Trebinje (interurban angeschlossen, jedoch ohne Lokaltelephonnetz) Nr. 1 öffentliche Sprechstelle (Telephonzentrale, Telegraphenstation).

Trnova turska. (Organisierte Fraktion der Landgem. Tavna.)

(Bez. Zvornik — Kr. Tuzla.)

529 muh. Einw. Produziert jährlich 1210 *q* Getreide, 1200 *q* Pflaumen, 95 *q* Äpfel und Nüsse. Allgemeine Elementarschule.

Von Tuzla 103, von Zvornik 48 *km* entfernt.

Trnovo.

Dorfgem.
(Bez. Sarajevo.)

An der landschaftlich und technisch sehenswerten Straße Sarajevo—Trnovo—Kalinovik, von Sarajevo 37 *km* entfernt. 844 *m* M. H., 507 überwiegend serb.-orth. Einw. (Džemat mit 12.982 Einw.), Bezirksexpositur, ✉ u. T., serb.-orth. Pfarre. Gendarmerieposten, Allgemeine Elementarschule, Straßenmeister, Kaserne.

Hochinteressanter Felsendurchbruch der Željeznica.

Aufstieg auf gutem Wege auf die 2030 *m* landschaftlich prachtvolle Treskavica-

planina. Daselbst 2 komfortable Touristenschutzhäuser u. 2 Gebirgsseen (bijelo i crno jezero). Sehr gut besetztes Gemsen- und Bärengebiet. Forellenfischerei.

Viehhandel, Leinen- und Wollweberei für den Hausgebrauch.

Gasthaus: Katharina Zuschlag, 1 Passagierzimmer. — Roka Rakagatti, 1 Passagierzimmer.

Trošelje.

(Bez. Bos. Gradiška — Kr. Banjaluka.)

Motormühle: Franz Selenjek. — Gasthäuser und Gemischtwarenhandlung: Jakob Reway, Katica Sladojević, Janko Drozdek.—Schmied: Nikola Köhli.

Tržac (Mahala von Tržačka Raštela).

(Bez. Cazin — Kr. Bihać.)

1654 muh., 175 or.-orth., 20 röm.-kath. Einw., 2 Mektebs, 2 Moscheen; sehenswerte, mit Umfassungsmauern versehene Burgruine. Besitzt 1 großen islamitischen Reformmekteb.

Tržačka Raštela

(Bez. Cazin, Kreis Bihać)

von Cazin 16·5 *km* entfernt, unmittelbar an der kroatischen Grenze gelegen. Organisierte Dorfgemeinde 1909, bestehend aus den Gemeindefraktionen (Mahalas) Šturlić, Tržac, Krivaja, Mutnik, Rujnica, Bukovica, Krudija und Gata dolnja. Einwohner: 4378 islam., 1979 serb.-orth., 43 röm.-kat. Gendarmerieposten, allgemeine Elementarschule, Gemeindeamt. Wochenmarkt: Mittwoch, bedeutender Viehmarkt.

Gemeinderat.

Bürgerm.: Sulejman Pjanić.
Vicebürgm.: Gjuro Grković.
Dorfräte: 40.
Gemeindenotär: Nikola Šuput.
Gasthäuser: Milan Stakić und Martin Majerle.
Protokollierte Firma: Martin Majerle 1894.

Turić.

(Bez. Gradačac — Kr. Tuzla).

1135 Einw., meist kath., allgem. Elementarschule, an der Bezirksstraße Gradačac—Brčko, entfernt 8 *km* von Gradačac.

Turjak.

(Bez. Bosn. Gradiška — Kr. Banjaluka).

2482 Einw., Gendarmeriepostenkommando, or.-orth. Kirche u. Pfarramt.

Tuzla.

Organis. Stadtgem.

Bez. Tuzla — Kr. Tuzla.

Die Kreisstadt Tuzla, an den Ufern des Jalaflusses 235 *m* über dem Meeresspiegel gelegen, ist ein Ort jüngeren Datums, hat jedoch nach der Volkszählung vom Jahre 1910 bereits 12.357 Einwohner, worunter 5859 Muhamedaner, 1975 Serb.-Orthodoxe, 3844 Röm.-Katholische, 38 Griechen, 287 Evangelisehe, 349 Juden, 5 sonstige. Durchschnittliche Jahrestemperatur 11° C. E., ☎ u. T., Telephonleitung in der Stadt und von da bis Lukavac und Siminhan. Sitz eines serbisch-orthodoxen Metropoliten, islamitischen Muftija, je eines röm.-kathol. Pfarrers und israel. Rabbiners. Entfernung von Sarajevo 249, Brčko 56, Doboj 63, Zvornik 44, Kladanj 56 *km*.

Zivil- und Militärbehörden: Kreisbehörde, Landbezirksamt, Bezirksgericht, Stadt- und Industriebezirksamt, Kreisgericht, Staatsanwaltschaft, Finanzinspektorat, Zoll- und Finanzwachkommissariat, Eichamt, Bergverwaltung, Salinenverwaltung, Bezirks-Vakufkommission; Infanteriebrigadekommando, Platzkommando; Gendarmerieflügel- und Zugskommando, Ergänzungsbezirkskommando, Garnisonsspital, Militärverpflegsmagazin, Militärbauabteilungsfiliale; Gemeindespital mit Ambulatorium, eine kathol. Klosterkapelle, eine serb.-orthod. Friedhofkapelle.

Kirchen- und Gotteshäuser: Je eine katholische und serbisch-orthodoxe Kirche, 12 Moscheen und ein israelitischer Tempel. Ehrenpräses auf Lebensdauer: Moritz Lisska.

Erziehungs- und Lehranstalten: Ein Obergymnasium (eröffnet 1899), ein Internat für moslemanische Gymnasiasten, eine Handelsfachschule, drei allgemeine Volksschulen, eine Mädchenschule, eine konfessionelle serbisch-orthodoxe Volksschule, serbisch-orthodoxe Handarbeitsschule, höhere Mädchenprivatschule mit Internat im Kloster der Schwestern der göttlichen Liebe, Medresse, Iptidaija und neun Mektebs. Für das Obergymnasium und die Handelsschule sind monumentale Gebäude gebaut.

Vereine — Društva: Freiwillige Feuerwehr. Kroatischer Gesangverein „Majevica". Serb.-orthodoxer Kirchengesangverein. Geselligkeitsklub der Salinenbediensteten. Serbischer Leseverein. Beamtenkasino. Militärwissenschaftlicher Leseverein und Offizierskasino. Beamtenklub. Selbstbildungsverein der jüdischen Jugend. Jüdischer Frauenverein. Leichenbestattungsverein. Zweigverein „Prosvjeta", „Napredak" und „Gajret". Hrvatski Sokol. Medres Verein. Islamsko društvo „Teretzkijat". Dobrotvorna zadruga Srpkinja. Prvi islamski Sokol, Bienenzuchtverein. Anti-Alkoholikerverein „Trezvenost". Handwerker- und Gewerbe-Verein.

Verein der Produzenten und Verkäufer alkoholischer Getränke. Deutscher Verein. Chewra Kadischa. Verein der serbischen jungen Kaufleute. Musl. Handw. Verein „Senaat“. Ortsgruppe „Privreda“. Zweigverein des „Vereines der Deutschen Bergm.- Turn- und Musik-Verein“. Serb. Handw. Verein. Arbeiterverein. Zweigverein des Vereines der Bergarbeiter und Militär-Veteranen-Kompagnie.

Kreissauschuß des kroatischnationalen Verbandes. — Okružni odbor Hrvatske Narodne Zajednice Tuzla. Predsjednik: Dr. Ivo Pilar. Podpredsjednik: Fra Angjeo Brković. Odbornici: Gjuro Topolnik, Ante Figurić, Dr. Ante Lovrić, Ilija Piljić, Tomo Tomić Nikolić, Ivan pl. Ćerić, Antun Martinović.

Volkswirtschaftliche Bedeutung: Tuzla hat sich als Knotenpunkt aller Kreisstraßen und dank seiner Lage mitten in der volksreichsten und fruchtbarsten Gegend Bosniens rasch zu einem bedeutenden Handels- und Industriezentrum erhoben. Die Vorbedingungen hiezu sind hauptsächlich in der rationell betriebenen Landwirtschaft gegeben. In Tuzla konzentriert sich denn auch der bedeutendste Großviehhandel des ganzen Landes. So wurden im Jahre 1911 hier 27.886 Stück Vieh um den Betrag von 1,181.945 *K* 38 *h* verkauft. Davon gelangten 2241 Stück Vieh um den Betrag von 68.746 *K* 12 *h* zum Export. Ergiebig ist auch die Obstkultur, denn es wurden aus Tuzla im Jahre 1911 196 Waggons à 10.000 *kg* getrocknete Pflaumen exportiert und nicht eine einzige Sendung beanstandet. Die Stadt besitzt aber im landesärarischen Kohlenwerke und dem Ringofen in dem nahen Kreka die wichtigste Vorbedingung für die Entwicklung einer Großindustrie, wie eine solche tatsächlich bereits in vielversprechendem Aufschwunge begriffen ist. Im Jahre 1911 wurden 3,174.707 *q* Braunkohle gefördert und 3,613.814 Ziegel erzeugt, und werden in diesen beiden Unternehmungen 1020 Arbeiter beschäftigt, darunter 902 Einheimische. In dem zum erwähnten Kohlenwerke gehörigen Elektrizitätswerke wurden 1,957.787 Kilowattst. hervorgebracht und werden in demselben 27 Arbeiter, darunter 22 Einheimische, beschäftigt. In der landesärarischen Saline wurden im Jahre 1911 1,832.053·79 *hl* Rohsole erzeugt. Hievon wurden für die Salzverarbeitung 714.849·50 *hl* verwendet. Für Industriezwecke wurden 1,117.766 *hl* und für Kurgebrauch etc. 499·29 *hl* abgegeben. Die Mehrabgabe wurde aus den Vorräten des Vorjahres gedeckt. Die Salzproduktion betrug 225,912·02 *q*, beschäftigt wurden 245 Arbeiter, darunter 212 Einheimische. Wir erwähnen nur die großartig angelegte Ammoniaksodafabrik in Lukavac, welche die Kohle und nötige Sole aus Tuzla bezieht, die Spiritusfabrik M. Fischl's Söhne, eine Bierbrauerei und eine Dampfmühle. Tuzla besitzt überdies zahlreiche Salzquellen (daher der Name der Stadt vom türkischen Worte Tuz = Salz, im Mittelalter Salinae, slav. Soli) und die Salinen decken nicht nur den Landesbedarf an Salz, sondern bringen auch bedeutende Quantitäten zur Ausfuhr. Eine 15 *km* lange gußeiserne Rohrleitung versieht die erwähnte Ammoniaksodafabrik mit der nötigen Salzsole. Die Salinen von Tuzla waren schon in prähistorischer Zeit bekannt, und bestand zwischen den illyrischen Stämmen der Ardiäer und Antariaten ein Vertrag über deren Benutzung. Im Mittelalter wurde das Salz in großen tiefen Gruben, in welchen Holzpyramiden in Brand gesetzt and mit Sole begossen wurden, gewonnen. Tuzla besitzt seiner Bedeutung als Handelsplatz gemäß eine Filiale der priv. Landesbank für Bosnien und Hercegovina. Serbische Kreditanstalt und Handelsagenturen. Schließlich sei noch erwähnt, daß der intelligente Gemeinderat mit Erfolg bestrebt ist, nicht nur auf sozialem Gebiete alle wünschenswerten Einrichtungen durchzuführen und die Stadt zu verschönern und zu assanieren, sondern auch alles aufbietet, um dieselbe zu einem der wichtigsten Handelsplätze Bosniens zu erheben. Jeden Freitag Wochenmarkt. Im Bau befindet sich die städtische Kanalisationsanlage mit einem Kostenaufwande von 500.000 K.

Ausflugsorte: Pašinbunar, Siminhan, Mitrovhan, Kiseljak, Bischofsgarten (Sommerrestauration), Albori-Promenade, Ilinčice, Parselo, Brauhausgarten. Lukavac, Fabriksetablissement, alle 14 Tage Konzert der vorzüglichen Fabrikskapelle und Bad Jeni-dunja.

Sanatorium des Dr. Jeremić, modern erbaut und eingerichtet für besseres Publikum

Salzbad des Dr. Jeremić, modern erbaut und eingerichtet für besseres Publikum.

Landesärarisches Salzbad, modern eingerichtet, wird im Laufe des Jahres eröffnet werden.

Geschichtliches: Der Gau „Soli“, schon seit dem 10. Jahrhundert bekannt, gehörte sehr früh zu Bosnien. Im Bürgerkrieg zwischen den Königsrivalen Tvrtko II. und Ostoja wurde er durch den ungarischen König Sigismund dem Banus von Mačva übergeben, kam aber bald wieder an Bosnien. 1690 drang der österreichische General Perćinlija bis Tuzla vor und führte beim Rückzuge 3000 katholische Auswanderer mit sich.

Ehrenbürger.

E. R. v. Horowitz, A. R. v. Vuković, Kreisvorsteher Fr. Foglár, Regierungsrat Dr. W. Radimsky und Franz v. Jakubowski.

Landtagsabgeordnete für den Stadtbezirk:

Dr. Hamdija Karamehmedović und Pero Stokanović. Wohnsitz des Landtagsabgeordneten Dr. Viktor Jankiewicz, Advokat in Tuzla.

Der Gemeinderat.

Bürgerm. — Načelnik: Vilović Osman effendi. — Vizebürgm. — Podnačelnik: Banović Ante i Vlajko Maksimović. — Gem. R. — Zastupnici: H. Jakubaga H. Begić, Muharemaga Dizdarević, Lazo R. Jovanović, Kadić Bahrija, Dr., Kosta Gjebić Marušić, Rafael Pranjić, Lazo Ristić, Zejnilaga Muharemagić, Hasanaga H. Pašić, Andrija Stitić. — Gemeindenotär — Bilježnik: Salih Konjhodžić. — Kassier: Konrad Rudolf. — Stadtphysikus: Dr. Dragan Plentaj. — Tierarzt: M. Grüner. — Buchhalter: Ivan Jusić. — Stadtingenieur: Blagojević Mihajlo. — Marktkommissär: Nikola Stojanović. — Gefällskontrollor: Dubravić Mustafa. — Wassermeister: Vinzenz Möhwald. — Gemeindeärzte: Dr. Risto Jeremić und Dr. H. Mehmed Serbić.

Gemeindeverwaltung.

Gemeindefinanzen Ende 1912: Unbewegl. Vermögen 500.000 K, Einnahmen 484.734·89 K, Ausgaben 474.675·33 K, hievon für Gemeindespital 41.895·53 K, für Armenfonds 1000 K, Schulwesen 27.385·01 K, Elektr. Beleuchtung 19.784·54 K mit 12 Bogen- und 500 Glühlampen. Subvention für freiw. Feuerwehr 3972·91 K. Die Stadt ist in steter Entwicklung, Regulierung und Verschönerung begriffen. Die Stadt Tuzla wird durch eine 31 *km* lange gußeiserne Wasserleitung mit gesundem Trinkwasser versehen. Dieselbe wurde im Jahre 1910 erbaut.

Hotel Bristol mit 50 Zimmern; neues erstklassiges Hotel mit modernstem Komfort, Lift, Bädern und Dampfheizung etc. in jedem Stockwerke eingerichtet. Hotelleiter Franz Weiss. Grand Hotel, 24 Passagierzimmer. Hotel Europa, 6 Passagierzimmer. Hotel Orient, 6 Passagierzimmer. Hotel Central.

Advokaten: Dr. Ivan Pilar, Konzipienten: Mato Krile u. Dr. Niko Nikić.
Dr. Ljubo Peleš.
Dr. Viktor Jankiewicz, Konzipient: Šefkija Gluhić.
Dr. Nikola Stojanović.
Dr. Bahrija Kadić.

Handelsgerichtlich protokollierte Firmen siehe IV. Abschnitt dieses Buches.

Hervorragende Handels- und Gewerbefirmen von Tuzla: Filiale der privilegierten Landesbank. Serbische Kreditanstalt in Tuzla. Filiale der Kroat. Centralbank.

Agentur & Kommissionsgeschäfte: Wahrmann & Breiner, Altaras Avram.
Apotheker: Gavro Peciković, Simon Zaloscer.
Ärzte: Med. Dr. Mayer, Sanitätsinspektor, Med. Dr. Katz, Bezirksarzt, Med. Dr. Frau Olzewska, Amtsärztin, Med. Dr. Risto Jeremić, Stadtphysikus Med. Dr. Dragan Plentaj, Med. Dr. Hadži Sami Mehmed eff. Šerbić, Spitalsarzt, Dr. Antonin Čermak, Spitalsarzt, Med. Dr. Fischer, Privatarzt, Dr. Limberský Josef, Werksarzt in Kreka.
Bäcker: Hermann Wiesler, Pavlović Jovo, Mujo Hukić und noch 14 Einheimische.
Bauunternehmer: Technisches Bureau und Bauunternehmung der Firma **„Ing. Dr. Jovo Simić, Kommanditgesellschaft“.** — Технички биро и грађевно подузеће фирме **инж. Др. Јово Симић, ком. др.** Candotti & Cordignano — Schleser Josef — Dizdarević Muho.
Bierbrauer: Taussig & Kohn.
Buchbindereien: Adolf Engel, Angelo Soravio.
Bierdepositeure: Franz Žouželka, Franz Blatt.
Buchdruckereien und Buchhandlungen: Adolf Engel, R. Sekulić, F. Petrović.
Cafés: Hotel Bristol (Direktor Franz Weiss). Grand Hotel (Gjorgjević), Café Europa, (Julius Weiss).
Eisenhandlungen: Brüder Ponjević, Jovo R. Jovanović, Elias Papo.
Exporteure von Landesprodukten: Milan Šimić; Hamdija Prčić, Jovo R. Jovanovic, Gjorgjo Vasiljević, Miško Jovanović, Leo Halberstamm, Josef Pesah, Anton Nagel, Nuraga Prčić.
Faßbinder: Lambert Eduard.
Fleischhacker und Selcher: Franz Deutsch, Franz Schuster, Leo Schuster, Hadži Imšir Biberović.
Gastwirte: Ludwig Holzmann, Max Wolz, Geza Wessely, Adolf Tot.
Getreidehandlungen: Abduraman Prčić, Osmanbeg Isajbegović, Sulejman Kunosić, Miško Jovanović, H. Muradbeg Trnovljak & H. Omeraga Nalić, Vinzenz Kubelka.
Glaser, Glas- und Porzellanhandlungen: Elias Papo, Hagers Nachfolger A. Goldstein.
Gold- und Silberarbeiter: Aurel Hack, Béla Engländer, Ivan Pervan, Jovo Popović und Jovo Tufić, Salih Mujezinović.
Hebammen: Julie Lauda, Therese Damberger.
Holzhandlungen: Moritz Lisska, Kadraga Kunosić, Jovo Popović.
Möbelhandlungen: Braća Finci, Leo Halberstamm.

Kerzen- und Seifenerzeugung: Aburahmanaga H. Prcić.
Kolonial- und Spezereiwarenhändler: Mehmed Prčić sinovi, Leo Halberstamm, Abdurahmanaga Prcić, Vaso Crnogorčević, Gebr. H. Pašagić, Philipp Stark, Josef Löbel,
Leichenbestattung: Gavro Marković.
Mode- und Manufakturgeschäft: Lazar Babić & Comp.
Photograph: Julie Schulteis, Josef Schwarz.
Raseure: Febo Anna, Dušanić Jovo, Blagojević Stevo, Devetaković Mehmedalija, Tinić Ahmed, Azapagić Džafo, Karabegović Avdo, Pranjić Rafo, Sileš Dragutin.
Schlosser: Nathan Friedmann.
Schmiede: Martin Götz (Kurschmied), Franz Hlavaček, Anton Budik.
Schnaps(Sliwowitz)erzeuger: Gjorgjo Gjorgjić, Jefto Jeftić, Jefto Jovanović, Mićo Pantić, Aleksa Blagojević, Herman Wiesler, Franz Blatt.
Schneiderinnen: Berta Tielmann, Miličić Stoja.
Schnittwarenhändler: Isajlo Mičić, Gjorgjo Kanazarević, Mujaga Hadžieffendić, Muharemaga Azapagić, Ahmedago Hadžieffendić, Saliago Hadžieffendić, Galib Čilimković, Ahmo Zajmović, Herman Domanyi, Samuel Hirtweil, Moritz Fürth, Josef Schwarz, Lazar Babić & Comp.
Serbische Kreditanstalt (Aktiengesellschaft).
Sodawassererzeuger: Zaloscer Simon, Blatt Franz, Jovo Pavlović.
Tischler: Johann Mervar, Michael Hoffmann, Rudolf Ritschka, Ćurić braća, Krajnović Nikola, Braća Finci, Milan Maksimović.
Uhrmacher: Aurel Hack, Béla Engländer, Moise Salom, Rudolf Sandmann.
Ziegelbrennereien: Ärarischer Ringofen und Candotti & Cordignano, Husein Avdagić.
Ziegeldecker: Ivan Ceraj pl. Čerić.
Hafner: Ivan Matković.
Töpfer: Trifković Ivan, Jovanović Tarso.
Zimmermaler: Ahmed Sprečić, Velimir Gjokić, Kosta Kaljalović, Gjuro Neimarev.
Zimmermeister: Josef Schleser, Josef Sowa, Gjokić Velimir.
Zuckerbäcker: Filip Abrlić, Jovo Pavlović und Emerico Soravio, Franz Simek.

Abonnentenverzeichnis des öffentlichen Telephonnetzes in Tuzla.

Name	Nähere Bezeichnung	Nr.
Alkalay J. Salamon	Lederhandlung	54*)
Ammoniaksoda-fabrik Lukavac	*a)* Bureau des Direktors	2*)
Bahnstation	Stationschef	39
Bergverwaltung Kreka .	*a)* Bureau des Direktors	8*)
	b) Maschinen-haus	
	c) Rechnungs-kanzlei	
Bezirksgericht		48
Bierbrauerei	Kanzlei	17*)
Blatt Franz	Kaufmann	74
Cordignano & Candotti	Unternehmer	33*)
Engel Adolf	Buchhandlung und Druckerei	77
Elektrizitätswerk	Betriebskanzlei	47
Finanzinspektorat	*a)* Finanzrat	37
	b) Finanz-referent	
Finanzwachkon-trolls-Bezirksleitg.		38
Fischer Ignaz, Dr.	Arzt	11
Fürth M.	Modewarenhdlg.	58
Gemeindespital	Bureau des Verwalters	12
Gendarmerieflügel-kommando	Rechnungs-kanzlei	13
Grand Hotel		64
Hotel „Bristol“		23
Isabegović H. Os-manbeg	*a)* Geschäft	42*)
	b) Elektr. Mühle	
Jankiewicz Viktor, Dr.	Advokat	44
Jeremić, Dr.	Wohnung	61
Jovanović Jovo		25*)
Jovanović Pero R.	Kaufmann	27
Kohlenverschleiß	Kreka	29
Kreditanstalt, serb.	Srbanka	49
Kreisbehörde	Expedit	31
	Bureau des Kreisvorstehers	15
	Technische Abteilung	28
Kreisgericht	Gericht	36 a
	Gefangenhaus	36 b

Abonnentenverzeichnis des öffentlichen Telephonnetzes in Tuzla. (Fortsetzung.)

Name	Nähere Bezeichnung	Nr.
Kroatische Bankfiliale		73
Kunosić Kadraga	Holzhandlung	57*)
Landbezirksamt	Expedit	34
Landesbank Filiale	*a)* Warenabt. *b)* Bankabt. 70	24*)
Lisska Moritz	*a)* Wohnung *b)* Holzplatz Bukinje	6*) 63
Maksimović Milan S.		53
Maksimović Milan	Advokat	59*)
Maut Bahnhof		21
Maut Blaževica	*a)* Maut *b)* Wasenmeister	5
Maut Brčka		19
Militärstations-kommando	*a)* Platzkommando *b)* Lager *c)* Truppenspital	7
Braća Pašići		65
Pesach Josef L.		60*)
Pilar Ivo, Dr.	Advokat	52
Polizei Kreka		4
Polizei Tuzla	*a)* Wachstube	20
Ponjavić Abdaga H.	Eisenhandlung	43
Ponjavić braća	„	51*)
Popović Milorad	Holzhandlung	45
Prčić Abdulrahman H.	Gemischtwaren-handlung	35*)
Prčić Mehmed sinovi	Kaufmann	26
H. Prčić Pašaga	Kaufmann	68
Salinenverwaltung Kreka		3
Saline Siminhan		18
Salzschacht VI.	*a)* Bergbaukanzlei *b)* Kanzlei *c)* Bohrloch 22 *d)* Bohrloch 26 *e)* Jalapumpwerk	16
Schnürmacher J.	Buchhandlung und Buch-druckerei	10*)
Schuster Leon	Arrendatör	62*)
Schwarz Josef	Konfektions-geschäft	30
Serbische Kredit-anstalt		49*)
Šimić Jovo, Dr.	Ingenieur	50*)
Spiritusfabrik Kreka	*a)* Bureau *b)* Direktors-wohnung	9*
Sprechstelle, öffent-liche, Telegr. Amt	Telephon-Zentrale	1
Sprechstelle, öff.		N 1
Sreska boln. blag.		40
Staatsanwaltschaft		41
Stadtbezirksamt	*a)* Stadtbez. A. *b)* Gem. Notär	22
Städt. Waghaus		14
Wahrmann & Breiner	Agentur	56*)
Wiesler Hermann	Bäckerei	55

Tuzla gornja.

(Bez. u. Kr. Tuzla.)

Gemeindeamt, 1 allg. Elementarschule, 2 Mektebs. Nächste E. Siminhan = 3 *km* entfernt. Postablage T.-Tuzla 10 *km* entfernt. Einw. 1850 (Muh. 1670, Griech.-orth. 45, Röm.-kath. 135), 7 Moscheen. Bekannt durch Salzreichtum. Jeden Freitag Viehmarkt. Benzinmotormühle des Milan Marković.

Gemeinderat.

Bürgerm. — Načelnik: H. Hamidaga Kušljagić.

Vizebürgm. — Podnačelnik: Ahmetaga H. Mujagić.

Gem. R. — Zastupnici: Omeraga H. Jusufović, Ragibaga Hajdurović, Alija H. Abdić, Mustafa Šehović.

Gemeindenotär — Bilježnik: Nejziv Mehmedović H.

Gemeindefinanzen 1912: Einnahmen 3500 K, Ausgaben 2500 K. Bewegliches Vermögen 1000 K. Unbewegliches Vermögen 20.000 K. Fruchtbringend angelegt 3000 K.

Ulog.

(Bez. Nevesinje — Kr. Mostar.)

243 zumeist islam. Einw. An der oberen Narenta gelegen. 687 *m* M. H. Bezirksexpositur, Postablage. Elementarschule, Gendarmerieposten, Serb. Leseverein, eine Moschee, serb.-orth. Kirche, ergiebige Jagd und Fischerei. In der Umgebung sehr ausgedehnte Alpenweiden, Morine, auf welche über den Sommer das meiste Vieh aus der

ganzen Hercegovina getrieben wird. Von Kalinovik 22, Nevesinje 41, Mostar 81, Obrnja 8 *km* Fahrwog entfernt, in letzterem ist das Post- und Telegraphenamt. Neue Straße nach Kalinovik.

Handelsfirmen: Bugarin Dimitrije, Bajević Lako.

Usora.

(Bez. Tešanj — Kr. Banjaluka.)

Liegt am linken Bosnaufer, an der Landesbahnlinie Bosnabrod—Sarajavo. 2·5 *km* südlich von Doboj, mit dem es eine Stadtgemeinde bildet. E., ✉ u. T. Bahnstation. Hierselbst ist die Zuckerfabrik der Aktiengesellschaft zur Verwertung und Verarbeitung landwirtschaftlicher Produkte, welche während der Saison der Zuckerfabrikation in den Monaten September bis Anfang Jänner zirka 800 einheimische Arbeiter unter fachmännischer Leitung beschäftigt. Zuckersteuerkontrolle. Betriebsleitung der landesärarischen Waldbahn Usora—Teslić—Pribinić. — Sitz der 12. Veteranenkompagnie. — Fabriksrestauration. — Fabriksfeuerwehr.

Hotel Venezia vis-à-vis der Bahnstation. Sitz einer Veteranenkompagnie.

Uvac.

(Bez. Višegrad — Kr. Sarajevo.)

228 Einw. Endstation der b. h. Ostbahn (türk. Grenze). Hier soll die künftige Sandschakbahn einmünden. Post- und Telegraphenamt. 93 zumeist serb.-orth. Einw. Es ist eine nach der Okkupation entstandene Ortschaft am rechten Uvacufer, an der Grenze von Bosnien und Novibazar. M. H. 383 *m*. Militärstationskommando, Grenzjägerzugskommando, Gendarm., Zollamt. Finanzwache. Sanitätsbarake. In der Nähe die Ortschaft Štrpci mit einer allgemeinen Elementarschule. 228 Einw.

Gemischtwarenhändler: Jovo Popović; Jevrem Nalović; Ratomír Novaković; Mladen Stikić.

Gasthäuser — Gostione: Laux mit 2, Maria Zak mit 1 und Jovo Popović mit 2 Passagierzimmern.

Štrpci bei Uvac hat seit 1907 eine landwirtschaftliche Genossenschaft nach Raiffeisenschem System. Serbischen Leseverein (106 Mitglieder). — Srpsko pravosl. parohialno zvanje i srpsko pravosl. opština.

Vakuf Dônji.

(Bez. Bugojno — Kr. Travnik.)

Organis. Stadtgem. mit 2028 Einw., überwiegend Muhamed. Von Bugojno 12·5 *km*, Travnik 35 *km*, Jajce 35 *km* entfernt.

Die im waldreichen Gebirge gelegene Stadt hat eine Bezirksexpositur, E., ✉ u. T., Kreuzungspunkt der Bahnstrecken Bugojno—Travnik—Jajce. Serb.-orth. Pfarramt und Kirche, 8 Moscheen; 1 allg. Elementarschule, 1 konf. serb.-orth. Volksschule und 4 Mektebs, 3 Lesevereine, Ackerbau, Obstbau, Viehzucht (Mölltaler Kreuzung), Zuckerrübenbau, Bodenproduktion im Werte von 600.000 K pro Jahr. Sehenswürdig die steinerne Brücke über den Vrbas und der Uhrturm. Im Vrbas Forellenfischerei und Krebsfang.

Gemeindefinanzen Ende 1911: Höhe des Gemeindevermögens 82.100 K, für Schulen 4338 K. Hauptsumme des Rechnungsabschlusses: Einnahmen 18.289 K, Ausgaben 16.169 K, Ersparnisse: 2120 K.

Die Gemeinde besitzt ein neues Amtsgebäude im Werte von 52.000 K, ein Schulgebäude im Werte von 24.000 K, Zwetschkendörröfen, Felltrockenanstalt, Schlachthaus und Hengstenzuchtanstalt im Werte von 6100 K.

Jahrmarkt 2. August, Wochenmarkt jeden Donnerstag und Sonntag. Durchschnittlicher Auftrieb 80 Rinder, 20 Pferde, 200 Stück Kleinvieh, 30 Schweine.

Gemeinderat.

Bürgerm. — Načelnik: Asimbeg Miralem.

Vizebürgm. — Podnačelnik: Akif eff. Ajanović.

Gem. R. — Zastupnici: Ilija Špirić, Mehmedbeg Ruzić, Jovo Kalaba, Šaćiraga Cero, Munibaga Trto, Alibeg Miralem, Mustajbeg Dautbegović, Smail eff. Hadžiahmetović, Hakija Hadžiomerović.

Gemeindenotär — Bilježnik: Mullay Hadžiahmetović.

Bahnrestauration: Nikola Ljubić.

Gastwirt (gostiona): Džapić Jandrija, 1 Passagierzimmer.

Hervorragende Handelsfirmen: Braća Balagija, Braća Kalaba, Mile Katić.

Ausflüge: Zur Burgruine Prusac (Ak-Hisar), welche 1501 von Skenderbeg erobert wurde, zur Quelle Ajvatovac im Walde Selaga, wo am 7. Montag nach dem St. Georgstage a. St. großes muhamedanisches Volksfest, Höhle Erlemica mit prächtiger Fernsicht zwischen Vidrička und Šahmani. Die Burg Prusac war die älteste von Türken erbaute Grenzburg gegen die einstige Grenzlinie von Jajce und wird in den Kämpfen, welche 1463 bis 1528 die Kraina durchtobten, häufig genannt.

Vakuf Gornji.

(Bez. Bugojno — Kr. Travnik.)

Organis. Stadtgem. mit 1719 überwiegend muh. Einw., ✉ u. T., Eisenbahnstation. Von Bugojno 19 *km*.

Bezirksexpositur, Gendarmerieposten, röm.-kath. Pfarre mit Kirche, 5 Moscheen, allgem. Elementarschule und 2 Mektebs.

Besitzt 3 Lesevereine, und zwar: Hrvatska Čitaonica; Turska Kiraethana und Muslimanska čitaonica; Hrvatska težačka zadruga sa neograničenim jamstvom und Hrvatska Narodna zajednica. Die Bevölkerung befaßt sich hauptsächlich mit Ackerbau und Viehzucht. Jahrmarkt 12., 13. und 14. Juli und 8. November, Wochenmarkt Mittwoch. Viehhandel nach Dalmatien und Österreich-Ungarn. Erzeugung von türkischen Kaffeemühlen, Zuckerdosen, handžarartigen Messern, Säcken, Laufteppiche für Portale, Stiegen etc. und Decken aus Ziegenhaarwolle. Bergbau der Gewerkschaft „Bosnia“ und Bergbauunternehmung des „Credit national industrielle“ auf Quecksilber, Kupfer und etwas Gold. Vom Makljensattel Aussicht bis nach Dalmatien. Jagd auf Rehe, Hasen, Gemsen, Bären, Wildschweine. Im Vrbas Steinforellen.

Gemeinderat:

Bürgerm. — Načelnik: Rašid ef Bajraktarević.

Vizebürgm. — Podnačelnik: Stipan Matijanić.

Gem. R. — Zastupnici: Dervišbeg Manović, Hadži Lutfo Hadžihmetović, Ahmetaga Redžibašić, Mehaga Ljuta, Muhamed Mavrk, Ahmet Čalkić, Ivo Šenda.

Ehrenbürger: Bezirksvorsteher . R. Jeftomir Zaharić.

Gemeindenotär — Bilježnik: Ahmet Karamustafić.

Gastwirte: Anto Landikušić, Matijanić Stipo, Šenda Ivo, Juraj Ivanušić, letzterer mit 2 Fremdenzimmern. — Hotel Ivica Matijanić mit 3 Passagierzimmern.

Handelsfirmen: Muharem ef Mišić, Mustafa Dizdar, Stipan Matijanić und H. Salih Elezović, Hervorragende türkische Kaffeemühlen- und Zuckerdosenerzeuger: Omer Ridžal; Alija Granić; Arif Ehlizevak. Decken- und Laufteppicherzeuger (aus Ziegenhaar): Jozo Ćonda; Stipo Djikić; Jozo Zeljković; Salko Sarać; Avdo Kršin. Eisenhandl. Gebrüder Čalkić, Gemischtw.: Ahmetaga Gavranović, Rašid Bajraktarević, Abdulah Redžebašić. Sägewerk der Firma Ademaga Mešić und Adolf Heim, elektrischer Betrieb, 2 Gatter.

Gemeindefinanzen Ende 1912: 9098 K. Die Gemeinde besitzt ein Schulgebäude im Werte von 30.000 K, Zwetschkendörrofen im Werte von 1500 K und Hengstenstall im Werte von 1600 K. Hauptsumme des Voranschlages pro 1912: Einnahmen 9098 K, Ausgaben 7889 K. Wochenmarkt jeden Mittwoch, Jahrmärkte am 13. Juli und 8. November.

Varcar-Vakuf.

(Bez. Varcar-Vakuf—Kr. Travnik.)

Ehemals Varcar und Varcarevo, von Muslimanen Varcar-Vakuf genannt. Organisierte Stadtgemeinde mit 3279 Einwohnern (1910), davon 1365 Muhamedaner, 1287 serb. Orthodoxe und 617 röm. Katholiken, 2 griech. Katholiken, 1 Helvetier, 7 Israeliten.

Von Jajce 24 *km*, von Ključ 37 *km* entfernt; liegt in einem von bewaldeten Gebirgen umringten Hügelterrain 591 *m* über dem Meeresspiegel, am Bache Crna rijeka. Durchschnittliche Jahrestemperatur 9° C. Bezirksamt, Bezirksgericht, Post- und Tel. A., Gendarmeriebezirksposten, Finanzwache; röm.-kath. Pfarre (Pfarrer Anto Lacić) und Kirche, or.-orth. Pfarre (Pfarrer Stojan Trkuljić) und Kirche, Vakufkommission, 4 Moscheen, 1 allgemeine und 1 serb.-orth. Elementarschule, 2 Mektebs und 1 reform. Mekteb, 1 Kasinoverein (Obm. Anton Perković 40 Mitgl.), 1 Hrvatska Čitaonica (Obm. Niko Stipić, 50 Mitgl.), serb.-orth. Gesangsverein „Nikolajević“ (Obm. Pero Graić, 48 Mitgl.), muhamed. Leseverein „Kiraethana“ (38 Mitgl., Obm. Hafiz Husein Tabaković), Feuerwehrverein (Obm. Josef Sekanina, 40 Mitgl.).

Hauptbeschäftigung der Ortsbewohner: Handel und Gewerbe. Bodenproduktion des Bezirkes (1912): Weizen 6134 q, Gerste 8632 q, Hafer 5600 q, Kukuruz 56.880 q, Roggen 480 q. Zwetschken 19.000 Oka, Schafe 27.487 St., Ziegen 16.701 St., Borstenvieh 1342 St., Pferde 3129 St., Rinder 32.466 St. Wochenmärkte jeden Montag, Jahrmarkt 8. bis 10. September und 21. November; jährlicher Auftrieb durchschnittlich 20.000 St. Groß- und 40.000 St. Kleinvieh, gegen 15.000 q Getreide. Im Wege der Hausindustrie werden verfertigt: Ziegenhaardecken (mutape und struke), durchschnittlich 12.000 St. jährlich; ferner 8000 Sensen, 15.000 Messer und 20.000 Töpfe.

Bergbau Sinjakovo in zirka 1000 *m* Seehöhe verwertete Kupferkiese eines Eisenspatlager im paläozoischen Schiefer; wurde im Jahre 1906 aufgelassen.

Gemeinderat.

Bürgerm. — Načelnik: Ago Cerić.

Vizebürgm. — Podnačelnik: Risto Gašić.

Gem. R. — Zastupnici: Ilija Arežina, Božo Stipančić, Niko Vuković, Simo Besera, Ale Sehić, Mehmed Gafur, Stipo Škarica, Salih Dedić, Ahmedaga Medić.

Gemeindearzt: Unbesetzt.

Gemeindenotär — Bilježnik: Sekanina Josef.

Gemeindehebamme: Miroslav Savka.

Gemeindeverwaltung.

1910 Unbewegl. Vermögen 116.000 K, angelegt 14.000 K. Einnahmen 47.620 K, Ausgaben 40.090 K, davon für sanitäre u. humanitäre Zwecke 6649 K, Schule 10.162 K, Feuerwehr 380 K. Modern eingerichtetes Gemeindegebäude. Ambulatorium mit schöner Parkanlage, Fleischausschrottungshalle, Wasserleitung. Petroleumbeleuchtung (60 Lampen).

Handelsfirmen: Niko Stipić und Sohn, Gemischtwarenhdlg., Stipo Škarica, Gemischtwaren- und Schnittwarenhdlg., Eisenwarenniederlage; Risto Gašić, Gemischtwarenhandlung; Ahmed Medić, Exporteur von Frucht, Wolle, Häuten, Felle, Groß- und Kleinvieh; Salih Dedić, Exporteur von Frucht, Wolle, Felle, Häuten; Vajso Srdjenović, Gemischtwarenhandel und Export von Rohprodukten; Pavo Stipančić, Schnittwarenhandlung, Hauptexport der Ziegenhaardecken nach Süd-Ungarn; Nikola Brkić, Eisenwarenniederlage; Mijo Gjukić, Gemischtwarenhandlung.

Gastwirtschaften: Hotel Bosna mit 4 Passagierzimmern; Glavni han mit 4 Passagierzimmern.

Sehenswert ist die Kyslaraga-Moschee.

Geschichtliches. In der Nähe von Varcar war eine römische Ansiedelung; das heutige Varcar ist erst in türkischer Zeit entstanden und hieß ehemals auch „Jenidže-Kasaba“ (Neustadt).

Auf der Ebene von Podrašnica, im Westen von Vacar Vakuf, schlug Omer Paša die bosnischen Rebellen. Ein steinernes Denkmal am Rogoljesattel bezeichnet das gemeinsame Grab unserer 1878 gefallenen Braven des Infanterieregimentes Nr. 53.

Beliebte Ausflüge. Im Crnarijekatale zur Vrbasstraße 2 Stunden; Automobilstation; nach Jezero $1^1/_4$ Stunden im Jajceer Bezirke. Auf der Ključerstraße zur Crnarijeka-Quelle „Balukhana“ $^3/_4$ Stunde und Ponorfluß, 2 Stunden entfernt, reichlicher Krebs- und Forellenfang; zum 1878er Denkmal in Rogolje 1 Stunde; vorzüglicher Aussichtspunkt Orugla, 1 Stunde entfernt, 882 *m* Seehöhe.

Vardište dônje.

(Bez. Višegrad — Kr. Sarajevo.)

Endstation der Ostbahn (serbische Grenze). Post- und Telegraphenamt. 441 serb.-orth. Einw. Militärstationskommando. Gendarmeriepostenkommando, Nebenzollamt, Finanzwachabteilung, Elementarschule. Sanitätsbarake. Vieheintriebsstation. Grenzjägerkommando.

Vardište ist eine kleine Ansiedlung mit zerstreuten Hütten, bildet aber für den kommerziellen Grenzverkehr einen höchst wichtigen Punkt. Hier soll die projektierte serbische Westbahn mit der bosnischen Ostbahn verbunden werden.

Die Bewohner von Vardište sind fast ausschließlich serb.-orth. — Auf serbischer Seite stehen viele steinerne Wachhäuser, welche noch aus der Zeit türkischer Herrschaft stammen.

Vareš.

(Bez. Visoko — Kr. Sarajevo.)
Organis. Stadtgem. mit 3085 größtenteils kath. Einw.

Vareš liegt 828 *m* hoch an den erzreichen Ausläufern der teilweise mit Nadelhölzern bedeckten Zvijezda planina, Bezirksexpositur, Forst- und Eisenwerksverwaltung, Bezirksspital, Gendarmerieposten, E., ✆ u. T., Post u. Tel. Röm. kath. und serb.-orth. Kirche, röm.-kath. und serb.-orth. Pfarramt. 3 allgemeine Elementarschulen, Mekteb. Eisenwerk mit den Erzbergbauen Drožkovac, Smreka, Pržići und Brezik, 2 Hochöfen und einer Gießerei. Anzahl der Arbeiter zirka 900. Jährlich werden zirka 1,600.000 *q* Erze gefördert, zirka 500.000 *q* Roheisen und 50.000 *q* Gußware erzeugt, welche Produkte hauptsächlich im Lande selbst und in der Monarchie abgesetzt werden, doch erfolgen auch Lieferungen von Roheisen und Gußware nach Italien, Rumänien, Serbien, Montenegro und Türkei. Näheres siehe unter Abschnitt VII/B. Große Holzkohlenbrennereien. Zweigattrige Brettsäge des Mikun Zloušic und eingattrige des Mato Zlović. Drei Wassermühlen, und zwar: des Mujaga Šišic, Mato Vrhovčić und Filip Zlović. Kroatischer Gesangs-, Musik- und Leseverein „Zvijezda“. Kroatischer Spar- und Vorschußverein. Organisation der kroatischen Arbeiter. Podružnica hrv. društva „Napredak“ wie auch „Gospodinska podružnica hrv. društva „Napredak“. „Podružnica saveza kovinarskih radnika.“ — Islamitischer Leseverein. Serbischer Lese- und Bibliotheksverein. Beliebte Sommerfrische der Sarajevoer. Ausflugsorte: Ruine Bobovac, Höhle „Ponikva“. Wochenmarkt jeden Samstag. Sehenswert ist das neue, sehr gefällige Gemeindehaus mit Bezirksexpositur und die neue röm. kath. Kirche.

Zur Stadtgemeinde Vareš gehört Kralupe ca. 3 *km* entfernt. Daselbst Eisenbahn- Post- und Telegrafenstation; die Eisenwerksverwaltung mit Eisenwerk; eine allgemeine Elementarschule.

Nach Fra Fr. Franjković war Vareš bereits den Römern unter dem Namen Vare vallium bekannt, und wurde von den bosnischen Königen Thesaurus regius (königliche Schatzkammer) genannt. Banus Kulin (1180—1204) berief einige Schmiede aus Sachsen, welche in Duboštica Eisenerze entdeckten und dorthin übersiedelten. Als in späteren Zeiten der türkische Richter

Emin daselbst ermordet wurde, ordnete der Sultan an, daß die Mörder mit dem Tode bestraft wurden, die Bevölkerung aber den Ort verlassen mußte. Der größere Teil derselben kehrte nach Vareš zurück.

Gemeinderat.

Bürgerm. — Načelnik: Petar Mrljić.
Vizebürgm. — Podnačelnik: Meho Bešić.
Gem. R. — Zastupnici: Mijo Mijatović, Mijo Stjepanović, Mato Čoprljević, Mato Pejčinović, Mijo Karapović, Ilija Zekić, Mehaga Hasanagić, Blaško Pejcinović, Ilija Crvenković, Ivo Kličić.
Gemeindenotär — Bilježnik: Derich Ivan.
Gemeindefinanzen: Unbewegliches Eigentum 80.000 K. 1 Amtsgebäude, 2 Schulgebäude, Sanität 380 K, Schule 2600 K. Einnahme 27.000 K, Ausgabe 27.000 K.
Hotel: Ivan Butorac, Werkhotel, 4 Passagierzimmer. Hotel „Central" des Jozo Crvenković Nachfolger; Hotel „Perun" des Jozo Bjelčić, 3 Passagierzimmer.
Gastwirte: Hotel Ristić Mitar, 8 Passagierzimmer, gute Küche und Kegelbahn. Mato Čolić; Mijo Zekić, je 2 Passagierzimmer.

Velja Megja.

(Bez. Ljubinje — Kr. Mostar.)

Am Popovopolje gelegen. 323 röm.-kath. Einw. E.

Vijaka.

(Bez. Visoko — Kr. Sarajevo.)
358 Einw., röm.-kath.

Erzeugt landesübliches Lodentuch 4000 *m* i. J. Tuchstampfen und Tuchfärberei. Elementarschule, röm.-kath. Kirche samt Pfarramt.

Višegrad.

Organis. Stadtgem.
(Bez. Višegrad — Kr. Sarajevo), ☞ u. T., Eisenbahnstation.

Višegrad liegt 302 *m* über dem Meeresspiegel, von gebirgigem Waldterrain umsäumt, im Tale an der Drina und Rzava in romantischer Gegend, von Bergkuppen und Felswänden umringt, Gebirgsklima, Mittelgebirge, steile kurze Täler, zwischen Rogatica und der königl. serbischen Kreisstadt Užice. Von Rogatica 42·73 *km*, von Užice 60 *km* und von Sarajevo 119 *km* entfernt, an der Straße Sarajevo—Sandžakgrenze gelegen, hat eine m. J. T. von 9·9° C.; 1275 muh., 660 serb.-orth., 388 röm.-kath., 265 isr. Einw. Bezirksamt, Bezirksgericht, Gemeindeamt; Gemeindespital, Militärstationskommando, Bahnerhaltungssektion, Marodenhaus, Militärbauaufsicht, Filiale des Militärverpflegsmagazins, Gendarmeriezugs- und Postenkommando, Zoll- und Finanzwach-Kontrollsbezirksleitung, serb.-orth. Kirche am Abhange einer Bergkuppe „Starigrad", 2 serb.-orth. Pfarren, 3 Moscheen, 1 neuer Tempel, (Obm. Samuel Kamchi), 1 allgemeine Elementarschule, Mekteb Iptidaja, Hadži Gazibegova Medresa, das Gemeindespital in Kalata 2·2 *km* entfernt. Viehzucht, Pflaumenhandel und Branntweinerzeugung zirka 700 *hl*; seit 1901 freiwilliger Feuerwehrverein. Srpsko pravoslavno crkveno pjevačko društvo „Zastava" (60 Mitgl.). Serbischer Leseverein mit 50 Mitgliedern. Kiraethana (islamska čitaonica, 25 Mitgl.). Allgemeiner Leseverein (50 Mitgl.) Felltrockenanstalt. Wochenmarkt jeden Mittwoch. Auftrieb von Horn- und Borstenvieh, Handel mit Fellen.

Višegrad war einstmals nur ein Übergangspunkt an der Drina, den sich die christlichen Landesherren durch Erbauung eines festen Schlosses sicherten. Seine Bedeutung wuchs, als die Türken zur Herrschaft kamen. Damals entstand die berühmte Brücke, Werk des Mehmedpaša Sokolović, der als Großvezier zu den hervorragendsten Staatsmännern des osmanischen Reiches gehörte. Seine Amtszeit fällt in die Jahre 979—991 der Hedschra, die Erbauung der Brücke 979. Die Brücke überspannt mit elf Spitzbögen, die gegen die Mitte bedeutend ansteigen, in einer Länge von 170 *m* und einer Breite von 6·3 *m* die Drina. Die Spannweite der Spitzbögen schwankt zwischen 13·7 und 18·6 *m*. Der in der Brücke eingemauerte Inschriftsstein gibt Kunde davon, daß die Brücke vom Großvezier Mehmedpaša Sokolović im Jahre 979 nach der Hedschra (1571 nach Christi) erbaut worden sei. 13 *km* von Višegrad die Rzava entlang, am rechten Ufer, befinden sich die Ruinen von Dobrunj, einer Burg, die samt der Ortschaft Dobrun (Bahnstation) in der ersten Hälfte des 15. Jahrhunderts als Handelsplatz genannt wird. Die Burg soll der Volkssage nach von der Jerina, Gemahlin des Despoten Georg Branković, zur Zeit als die Türken vor der Veste erschienen (1427 bis 1455), bewohnt worden sein. Am rechten Ufer der Drina steht auf einem kegelförmigen Berggipfel am Nordende eines Höhenzuges die alte Burg Starigrad, geringe Überreste der einstigen Akropolis von Višegrad. 5 *km* von Višegrad entfernt befindet sich in der Schlucht des Berges Banjsko brdo nördlich die Therme Banja, starke Quelle von 28° R. Von einer Betoneisenkuppel überwölbt ein aus massiven Quadern hergestelltes Bassin, während 4 Kabinen und 2 Fremdenzimmer in einem Neubau untergebracht sind. Von hier aus reizende Fernsicht geboten. Die Bewohner der Umgebung sprechen dieser Quelle Heilkraft zu und benützen dieselbe bei verschiedenen Anlässen zur Bade- und Trinkkur. Lachsforellenfischerei in der Drina, Weißfischfang

in der Rzava (Exportartikel). Jagd auf Schwarzwild und Rehe, Gemsen in Kamenica. Herrliche Flußpartie von Goražda bis Višegrad (3 bis 4 Stunden). Ausflugsort: Stolac-Spitze (1670 *m*) mit Omorikafichtenbeständen.

Landtagsabgeordnete.

Rašidkadić Ibrahim ef., Gavro Gasić, Petar Mrljić, Mutevelić Mastajbeg.

Gemeinderat.

Bürgerm. — Načelnik: Alibeg Teskeredžić.

Vizebürgm. — Podnačelnik: Branisavljević Pavle.

Gem.R. — Zastupnici: Ibraga Osmanagić, Dervišbeg Čengić, Leopold Flambach, Samuel Kamchi, Ibraga Saračević, Nikola Vranić, Abdullah Hadžić.

Gemeindenotär — Bilježnik: Ibrahim Otočanin.

Ehrenbürger der Gemeinde: Bezirksvorsteher Nikola Tomić, Oberstleutnant Josef Fiessl, Dr. Franz Freiherr von Mollinary de Monte-Pastello, Kreisvorsteher, Michael Rauch, Hofrat und Otto Denk, Oberingenieur.

Gemeindewesen: Ende 1910 hatte die Gemeinde 2303 K 55 h bar. Das Gemeindevermögen repräsentiert einen Wert von zirka 60.000 K und wird von der Gemeinde verwaltet.

Für die Erhaltung des Gemeindespitals hat die Gemeinde im Jahre 1912 14.814 K 07 h verausgabt.

Erfordernis pro 1912: 41.496 K 77 h, Deckung 43.145 K 44 h. Voranschlag pro 1913: Erfordernis 36.061 K, Bedeckung 42.520 K. Im Laufe des Jahres wurden 12 Gemeinderatssitzungen abgehalten. Die freiwillige Feuerwehr besteht aus 24 Mann ausübender Mitglieder. Moderne Wasserleitung mit 16 Auslaufbrunnen und 6 Hydranten, Länge der Leitung 4969 *m*.

Im Jahre 1906 betrugen die Marktpreise durchschnittlich für Weizen 25·04 h, Gerste 19 h, Hafer 19·02 h, Roggen 20 h, Fisolen 22 h, Kukuruz 23 h, Erdäpfel 9·02 h per Oka. Beim Messen wird nur die Oka angewendet. Viehauftrieb im Jahre 1906: 40 Stiere, 1450 Ochsen, 964 Kühe, 460 Jungvieh, 78 Kälber, 333 Schweine, 1029 Schafe, 1580 Ziegen und 258 Pferde. Stadtbeleuchtung mit 60 Petroleumlampen. Das Nutzwasser wird aus dem Drina- und Rzavaflusse beschafft.

Die Schule besuchen 33 Muselmanen, 41 Orientalisch-Orthodoxe, 22 Römisch-Katholische und 27 Israeliten. Gesamtaufwand der Gemeinde für Schulzwecke 12000 K jährlich.

Bezirksarzt Dr. Miecislaw Marowski. Hebamme Berta Siegmann.

Hervorhebenswerte Handelsfirmen:

Expositur der Privilegierten Landesbank, Filiale der serbischen Nationalbank Branisavljević Pavle, Schreiber Josef, Kamchi Samuel, Papo Santo, Hadži Mustafa Šeta, Salomon Baruch, Simo Jovanović, Mordo Kajon, Jakob Levi, Salomon Levi, Najlbeg Tordković, Ragib Borovac, Pašaga Sarać.

Weinhändler: Jure Caratan, Pavle Branisavljević.

Sodawasserfabriken: Samuel Kamchi, Pavle Branisavljević.

Hotels: Josef Schreiber, 8 Passagierzimmer; Lotti Cellermayer (Hotel Višegrad), 8 Passagierzimmer; Gasthaus Therese Stern, 2 Passagierzimmer.

Holzfirma: Holzindustrie-Aktiengesellschaft, Gustav Mechtersheimer.

Holzhändler: Ibraga Osmanagić, Camilbeg Teskeredžić, Franz Lokar, Cmiljana Popović.

Visoko.

(Bez. Visoko — Kr. Sarajevo.)

Organis. Stadtgem. mit 4100 überwiegend muh. Einw.

E., ✉ und T. Visoko liegt von mit Gestrüpp bewaldeten Bergkuppen umringt an der Bosna 440 *m* über dem Meeresspiegel. Bezirksamt, Bezirksgericht, Gendarmeriezugs- und Postenkommando, Finanzwachabteilung, allgem. Elementarschule, konfessionelle orient.-orth. Volksschule, 6 Mektebs, 1 orient.-orth. Kirche und Gemeinde, 9 Moscheen, 1 Tempel und isr. Kirchengemeinde (Präses Leopold Scheiber), ein Gymnasium des Franziskaner-Ordens, Beamten- und Bürgerkasino (Präses Mahmudbeg Hrasnica, 50 Mitglieder); Serb. Lese- und Bibliothekverein (Präses: Lazar Milić); Islamitischer Leseverein, Präses: Sabrija ef. Limić; Muslimanischer Leseverein „Reh ber“ (Präses: Vehbi ef Sikirić); orient.-orth. Schul- und Kirchengesangverein „Milutinović“ (40 Mitglieder, Präses: Dionisija Plavšić, Vizepräses: Ostoja Vasiljević; Turnverein Sokol; Serbischer kultureller Verein „Prosvjeta“ (Zweigverein), Präs.: Niko Mirić, Ambulatorium der Gemeinde. Von Sarajevo 32 *km* entfernt, Wochenmarkt Montag, jedesmaliger Auftrieb 200 bis 300 Rinder, Pferde und Kleinvieh, Jahrmarkt 29. September bis 1. Oktober. Bedeutender Viehhandel, Zuckerrübenbau und von altersher berühmte Lederindustrie. Es werden in der Gerberei zu Visoko ca 20.000 Rindshäute, dann ca. 40.000 Schaf- und Ziegenfelle ausgearbeitet. Letztere Ware wird größtenteils nach Wien, Budapest und Triest exportiert. Ein Teil von den Rindshäuten wird

nach Sarajevo verkauft. Alles übrige verbrauchen Visokaner Opankenmacher, welche jährlich daraus ca. 1,000.000 Paar Opanken verfertigen. Zur Ausarbeitung obgenannter Ware werden ca. 3000 *q* Sumachholz *(rhus cotinus)* und 1500 *q* Knoppern verbraucht. Die in der Gerberei gewonnene Wolle wird in Visoko selbst durch Kotzenmacher verbraucht. Ausnahmsweise werden einige Waggons auch nach Brünn, Budapest und Triest exportiert. Die Ausarbeitung der Häute ist ziemlich primitiv, jedoch gut. Täglicher Postverkehr von und nach dem 13 *km* entfernten Kurort Kiseljak (mit heilkräftigem Sauerbrunn) und mit dem Bergwerksorte Fojnica. Visoko spielte auch in der altbosnischen Geschichte eine Rolle. Auf einem 767 *m* hohen kegelförmigen Berge die Ruinen der bosnischen Königsburg Visoki, einst mit königl. Schlosse. Die Unterstadt Podvisoki war im Mittelalter ein bedeutender Marktplatz. Im Jahre 1404 fand ein Magnatentag statt, welcher König Stephan Ostoja entthronte und Stephan Tvrtko II. zu seinem Nachfolger wählte. In der Umgebung von Visoko sind zahlreiche Bogumilengräber erhalten.

Gemeinderat.

Bürgerm. — Načelnik: Mehmed Ef. H. Omerović.

Vizebürgm. — Podnačelnik: Dionisije Plavišić.

Gem. R. — Zastupnici: Hadži Jusufaga Kazia, Feliks Sokić, Ibrahimaga Handžić, Salihaga Šehović, Husein Eff. Kadić, H. Čamilaga Šahinović, Mehaga H. Neumanagić, Josip Arnautović, Elišau Kabiljo.

Stadtarzt: Dr. Jan Kubal.

Gemeindenotär — Bilježnik: Muhamed eff. Ahić.

Gemeindefinanzen: 201.000 K unbew. Verm., 6000 K bew. Vermögen.

Die Gemeinde verausgabte 4756 K für sanitäre Zwecke, 8320 K für Schulzwecke. Erfordernis 42.000 K, Bedeckung 50.000 K. Im Jahre 1910 eingelangte Geschäftsstücke 1200, Stadtbeleuchtung mit Petroleum, Wasserleitung, Trocknungsanstalt.

Hotel der Frau Mila Priselac, 3 Passagierzimmer.

Hervorragende Handelsfirmen.

Apotheker: Bohaček Filip.

Kolonialwarenhändler: Scheiber Leopold, Oruć Hadži Salih, Šehović Salihaga, Karamehić Gebrüder.

Manufakturwarenhandlungen: Danon Heskija.

Getreidehändler: Vejsilaga H. Omerović, Damjan Plavšić, Gebr. Mulagić, Vehab eff. Hadžiahmetović.

Schnapsbrennereien: Damjan & Dionisija Plavšić, Miloš u. Jevrem Lazarević, Abraham Papo.

Vitina.

(Bez. Ljubuški — Kr. Mostar.)

1528 Einw., hievon 273 Muh., 1255 Kath. Post- und Telegrafenamt. Allg. Elementarschule. Bäuerliche Sparkassa. Kroatischer und islamititischer Leseverein. Moschee; röm.-kath. Kirche. Zweigverein des kroatischen Nationalvereines „Zajednica". Liegt an der Straße Ljubuški — Gorica — Županjac, von Ljubuški 7 *km* weit, im fruchtbaren Mladegebiete. Getreide- und Tabakbau. In der Nähe Fundorte römischer Altertümer, Reste einer römischen Straße, welche über Humac nach Narona (Vid) führte, römische Ruinen, Stammsitz der Begs Kapetanović. Vor einigen Jahren wurden größere Meliorationsarbeiten im Mladegebiete nächst Vitina behufs Verhinderung von Überschwemmungen ausgeführt. Kirchtag (Markt) 17. Mai, dann 25., 26. und 27. Dezember jährlich.

Vlasenica.

Organis. Stadtgem.

(Bez. Vlasenica — Kr. Tuzla.)

Vlasenica, in gebirgigem, mit Nadel- und Laubhölzern besetztem, zirka 700 *m* hohem Terrain, liegt an der Straße Tuzla—Sarajevo, von Zvornik 47, von Sarajevo 98, von Tuzla 102 *km* entfernt. 1917 Einwohner, davon 1480 Muham., 398 Serb.-Orth., 72 Kath., 12 Griech.-Kath., 55 Israeliten. Bezirksamt, Bezirksgericht, Militär-Stationskommando, Gendarmeriebezirkspostenkommando, Finanzwache, allgem. Elementarschule, Mektebiptidaija, u. T. 1 serb.-orth. Kirche u. Pfarramt, 2 Moscheen, Leseklub (25 Mitgl.), Srpska narodna čitaonica (35 Mitgl.). Kiraethana (48 Mitgl.). Muslimansko omladinsko udruženje „Himmet", Srpska dobrotvorna zadruga „Srpkinja"; Serb. Turnverein „Soko"; Wohltätigkeitsverein, Zweigverein „Prosvjeta"; Gemeinde - Ambulatorium, Viehrevisionsrayon, Landwirtsch. Bezirksgenossenschaft, Bezirksunterstützungsfonds, Kaserne mit Offizierspavillon. Städtische Wasserleitung. Viehzucht. Wochenmarkt jeden Freitag. Jahrmarkt 12. bis 14. Oktober und am or.-orth. Trojčin dan; Auftrieb je zirka 200 Kühe, 400 Ochsen, 45 Stiere, 80 Jungvieh, 50 Kälber, 150 Pferde, 365 Schafe, 145 Ziegen, 130 Schweine. Bodenproduktion im Bezirke: 15.427 *q* Weizen, 3063 *q* Gerste, 15.651 *q* Hafer, 1655 *q* Spelz (Konsenika), 1885 *q* Roggen, 106 *q* Halbfrucht, 857 *q* Hirse, 2453 *q* Fisolen, 27.770 *q* Kukuruz, 210.210 *q* Heu, 36.118 *q* Zwetschken, 2183 *q* Äpfel, 4585 *q* Birnen, 1341 *q* Kirschen.

Der Ausbau der in Angriff genommenen Straßen von Vlasenica nach Han-Bulatovac wird auf die wirtschaftlichen Verhältnisse des Ortes günstig einwirken. Zirka 7 *km* von Vlasenica ist das lebhaft betriebene Wassersägewerk des Vaso Kraljević aus Sarajevo.

Auf der Straße nach Sarajevo, 33 *km* von Vlasenica das Dampfsägewerk der Firma Banheyer & Sohn aus Vukovar.

Die Gegend zwischen Vlasenica und Kladanj bildete im Mittelalter den Gau Borać oder Birač und war zuerst serbisch, wurde aber bereits vom ersten bosnischen Banus Borić Bosnien einverleibt. Im 14. und 15. Jahrhunderte gehörte er den Pavlovići und hatte in Olovo reiche Bleiwerke.

Sehenswert ist die kleine, mit interessanten Fresken aus dem 17. Jahrhundert geschmückte Kirche in Lovnica. Bei Veledingrad prähistorische Ansiedlung, welche reiche Bronzefunde lieferte.

Fischerei: Stein- und Lachsforellen.

Von Vlasenica 21·5 Kilometer entfernt liegt an der über Javor planina nach Sarajevo führenden Straße „Han Pjesak", Gendarmeriekaserne, Forsthaus mit einem Fremdenzimmer. Die Eisenbahnstation, von wo aus eine Waldbahn bis über Olovo Zavidovići in der Länge von 113 *km* führt.

Landtagsabgeordnete des Bezirkes: Dr. Hamdija Karamehmedović, Dr. Maksim Gjurković und Smailbeg Skopljaković. Bezirksrat: Salihaga Kurtagić; Luka Jokić.

Gemeinderat.

Bürgerm. — Načelnik: Mehaga Hasan efendić.

Vizebürgm. — Podnačelnik: Pero Golić.

Gem. R. — Zastupnici: Mehaga Saračević, Ibrahimaga Hasanbegović, Numaga Hadžiomerović, Junuzaga Kurtagić, Danilo Mičić, Avdaga Tihić, Mujaga Tihić.

Gemeindenotär: Fehim Hasanbegović

Hotel Zalukovik, 3 Passagierzimmer.

Wirtshaus zwischen Zvornik und Vlasenica an der Straße von Vlasenica 14 *km* entfernt, in Podgora 1 Zimmer mit 2 Betten.

Vogošća (Semizovac).

(Bez. Sarajevo. E.)

169 zumeist serb.-orth. Einw. Abzweigung der Bergwerksbahn zum Manganbergbau Čevljanović. Gendarmerieposten. 1 Serbisch-orthodoxe Kirche und 1 Moschee. Serbisch-orthodoxe konfess. Elementarschule. Manganerzwäsche in Semizovac. Gasthaus mit Unterkunft.

Vranjak.

(Bez. Gradačac — Kr. Tuzla).

1314 Einwohner, serb.-orth. konf. Schule, serb.-orth. konf. Kirche an der Straße Modrić-Doboj, von Modrić 10 *km* entfernt.

Vrnograč.

(Bez. Cazin — Kr. Bihać.)

Organ. Dorfgem. 1908 bestehend aus den Gemeindefraktionen (Mahalas) Vrnograć, Bojna und Glinica. Einw. 1771 islam. 2659 serb.-orth. 14 röm.-kath. Liegt im gebirgigen Waldterrain. Ackerbau und Viehzucht. Gendarmeriepostenkommando, 1 allgemeine Elementarschule, 1 Mekteb.

Vrnograč besitzt Ruinen eines interessanten mittelalterlichen Schlosses, welches 1693 vom Banus Adam Batthyany den Türken entrissen, aber wieder abgetreten wurde.

In der Umgebung bei Pozvizd eine zweite alte Burg: ein mächtiger polygoner Bergfried aus dem 13. Jahrh. von einer türkischen Umfassungsmauer umgeben. Sie wurden beide von Ferhadbeg 1575 erobert.

Gemeinderat.

Bürgerm. — Načelnik: Mujo Kuduzović.

Vizebürgm. — Podnačelnik: Rade Vujasin.

Gem. R. — Zastupnici: 30.

Gemeindenotär — Bilježnik: Adam Drašković.

Vučkovac.

(Bez. Gradačac — Kr. Tuzla.)

1154 Einw., meist muh. 2 Mekteb, 1 Moschee. An der Straße Gračanica—Brčko, von Brčko 30, von Gradačac 14 *km* entfernt. Produziert Zerealien und Obst.

Windthorst.

(Bez. Bos. Gradiška — Kr. Banjaluka.)

☞ u. T. An der Hauptstraße Banjaluka—Bosn. Gradiška. Im Jahre 1879 durch rheinländische und hannoveranische Arbeiterfamilien gegründet, haben sich die Ansiedlungen in dieser Gegend stetig vergrößert, so daß gegenwärtig 3 große Dörfer, Unter-, Mittel- und Ober-Windthorst mit 1625 Einw., überwiegend Deutsche, bestehen. 3 kath. Kirchen. Am 22. Oktober 1904 wurde daselbst das 25jährige Jubiläum des Bestandes begangen. Ein Gemeindeamt und 3 Elementarschulen. Betrieb von Ackerbau und Viehzucht.

Gemeinderat.

Bürgerm. — Načelnik: J. M. Jansen.

Vizebürgm. — Podnačelnik: Stefan Beckmann.

Gem. R. — Zastupnici: Ilija Matazaga Anton Mahlberg, Johann Goar Mahlberg, Gerhard de Best, Anton de Best, Heinrich Böhmer, Eugen Peran, Julius Schürmann, Anton Klune.

Gasthaus „zum Jägerhorn" des Johann Mahlberg mit 4, Gasthaus Josef Frisch

mit 3, Ferdinand Brenzinger mit 2 Passagierzimmern.
Hervorragende Handel-, Gewerbetreibende und Landwirte: Ilija Maturaga, Josef Frisch, Ferdinand Brenzinger, Johann Lammers. Petar Popović, Stefan Bernard Beckmann, Simo Cvijić.
Landwirtschaftlicher Verein.
Sägewerk mit Dampfmühle und Schmiede: Mirko v. Gjurkowetzki. Dampfmühle: Bernhard Lamers & Comp. und Peter Görges. Tischlerei: Ernst Lang.

Žabac gor.

(Bez. Gradačac — Kr. Tuzla.)

2180 Einwohner, meist serb.-orth., serb.-orth. konfessionelle Schule, serb.-orth. Pfarrhaus nebst Čelija, an der Verkehrsstraße Gradačac—Brčko, 18 *km* von Gradačac entfernt.

Zabrgje.

Organis. Landgem.

(Bez. Bjelina — Kr. Tuzla.)

Gemeindeamt, Gendarmeriepostenkomm., allgem. Elementarschule. Nächste ✆ u. T. Bjelina 21 *km* entfernt. E. u. Schiffstation Brčko. Einw. 1030, ausschließlich serb.-orth.

Gemeinderat.

Bürgerm. — Načelnik: Mihajlo Simić.
Vizebürgm. — Podnačelnik: Marijan Lazić.
Vjećnici: 24.
Gemeindenotär — Bilježnik: Jovan Bibić.

Zavala.

(Bez. Ljubinje — Kr. Mostar.)

165 serb.-orth., 137 röm.-kath., 1 muh. Einw. Finanzwache, serb.-orth. Elementarschule, serb.-orth. Kloster.

Zavidovići.

(Bez. Žepče — Kr. Travnik.)

Organis. Landgem., am Zusammenfluße der Bosna und Krivaja gelegen. 212 *m* M. H. Bahnstation, ✆, T., Industrieort mit dem Sitze von zwei Holzindustrieunternehmen: der Firmen Eißler & Ortlieb und Gregersen Waldindustrie-Aktiengesellschaft mit je einer Werkskantine, einer eigenen Fleischbank, Bäckerei, Eisfabrik, je einem Konsummagazin für eigenen Bedarf. Zavidovići hat 4000 Einw., zumeist Holzarbeiter. Bezirksexpositur, Forstverwaltung, Gendarmerieposten, röm.-kath. Pfarramt mit Kirche; Serb.-orth. Kirche, evangel. Kirche, israelit. Tempel, 1 Elementarschule, zwei Werksschulen, Beamtenkasino, Gemeindeambulatorium (leitender Arzt: Dr. P. Band). — Veteranenkompagnie. — Chevra Kadischa. Musikkapelle. Zavidovići gewinnt als Ausgangsstation der 145 *km* langen, bis nach Studena gora (Bez. Rogatica) führenden Industriebahn der Firma Eißler & Ortlieb mit Abzweigungen in das Duboštica Waldgebiet des Bezirkes Visoko, die zweite Abzweigung Ribnica des Landbezirkes sowie durch die Industriebahn der Firma Gregersen über Kamenica in die Waldgebiete Lemešek und Duboštica. Drahtseilbahn mit 1200 *m* Länge. Beide Firmen besitzen Werkspitäler im Orte. Berufs- und freiwillige Feuerwehr.

Gemeinderat.

Bürgerm. — Načelnik: Pero Gjurić.
Vizebürgm. — Podnačelnik: Avram Musafija.
Gemeindenotär — Bilježnik: Glišo Oljača.

Gemeinde-Einnahmen pro 1912 seit Inkrafttreten der Gemeinde am 1. März 33.556 K, Ausgaben 25.010 K, hievon für die Elementarschule 1.537 K. Voranschlag pro 1913: Erfordernis K 34.260, Bedeckung K 36.030.

Gemeindehebamme: Emilie Svaty.
Hotels und Restaurationen: Marie Werosta (nächst der Bahnstation) mit 9, Singer Adolf mit 2, Franz Šeper mit 7, Gasthaus Stanko Guteša mit 2 Bahnrestauration Josef Prizent mit 3 Fremdenzimmern.
Hervorragende Handelsfirmen: Marie Werosta, Adolf Müller, Ilija Stanković, Pavao Korelija, Rebekka Baris, Roza Hermann, Stanko Guteša, Josef A. Musafija. Holzkohlenerzeugung: Felix Cavalini. Faßdaubenerzeugung: Gregurina Ivan.
Fleischhauer: Gjula Nagy, Nikola Kopunović, Hasan Kesić, Avram Musafija.
Bauunternehmer: Gilg et Zumpf; Adam Till.
Getreidehändler: Pero Gjurić, Julius Sonnenfeld; Alexa Simić.
Uhrmacher: Bencion Löwy.
Schneider: Gebrüder Kohn.
Schuhmacher: Hermann Schuster; Jefto Stefanović; Sara Löwy.
Bauspengler: Michael Balla.
Bäcker: Anton Werosta.
Schmiede: Josef Dvorski.

Abonnentenverzeichnis des öffentlichen Telephonnetzes Zavidovići.

Nr.	Name
1	Öffentliche Sprechstelle (Telephonzentrale, Telegraphenstation.)
2	Eißler & Ortlieb, bosnische Forstindustrie.
3	Bahnstation.
4	Gendarmeriepostenkommando.
5	Gregersen G. & Söhne, Waldindustrie-Aktiengesellschaft.
6	Bezirksexpositur.
7	Gemeinde.
8	Ignatz Stern, Warenhaus.
9	Adam Till.
10	Julius Sonnenfeld.

Žegar.

(Bez. Bihać.)

869 zumeist röm.-kath. Einw. An der Hauptstraße nach Zavalje, 2 *km* von Bihać, Monument der im Jahre 1878 bei der Belagerung von Bihać gefallenen österr.-ung. Soldaten und Offiziere.

Zenica.

(Bez. Zenica — Kr. Travnik.)

Organis. Stadtgem. mit 7201 Einw., darunter 2932 Muh., 2857 Kath., 1025 Orth. 291 Isr., 87 Evang. und 11 Gr. kath.

Bezirksamt, Bezirksgericht, Landes-Zentralstrafanstalt, Bergverwaltung, E., ☎ u. T., Gendarmeriebezirksposten, Zoll- u. Finanzwache, 2 röm.-kath. Kirchen, or.-orth. Kirche und Kirchengemeinde (Präses: Pop Jevrem Petronić), 5 Moscheen, 1 Synagoge und isr. Kultusgemeinde; Allgemeine Elementar-Knaben- und Mädchen-, sowie serb. orth. Elementarschule, Klosterschule, 5 Mektebs.

Gemeindeärztliches Ambulatorium, Spital des Zenicaer Eisenwerkes und ärar. Kohlenwerkes, städt. Wasserleitung (Hochquelle), Elektrische Beleuchtung, Kanalisation.

Industrien: Fabrik der Zenicaer Eisenindustrie Akt. Ges. (vide Inserat und Abschnitt VII d. B).

Landesärar. Kohlenwerk in Zenica (vide Abschnitt VII d. B.).

Industriebetrieb der Landeszentralstrafanstalt in Zenica (vide Abschnitt VII d. B.)

Eisengießerei der Firma Werosta & Comp. in Zenica.

Vereine: Kasino- und Leseverein seit 1889 mit 60 Mitgliedern, Präses: Dr. von Gaffenko, Bezirksarzt, Radfahrerklub seit 1898 (17 Mitglieder), Obmann Josef Plohowitz; Zvečaj, kroatischer Gesangverein seit 1900; (175 Mitglieder), Präses: J. Schmitzerle, Dečanski, serbischer Gesangverein (110 Mitglieder) seit 1903, Präses: Risto Stojanović; Wildschutzverein (46 Mitglieder), Obmann: O. Weselsky; Česká beseda (60 Mitglieder), seit 1910, Präses: A. Bezděk; Savez radnika Hrvata (373 Mitglieder) Präses F. Šimunović. — Kiraëthana, muslim. Leseverein, Obmann: Abdaga Talić; „Ittihad" Antialkoholverein (89 Mitglieder), seit 1906, Obmann: Abdul Azif eff. Tafro; Freiwilliger Feuerwehrverein, Oberkommandant Karl Scholz; Tora, Obmann: M. Moskowitz; Savez rudarskih radnika, Obmann: Dominik Prokljačić; Podružnica „Napredak", Obmann: Gj. Šajatović, Pododbor Prosvjeta, Pop Jevrem Petrović; Hrvatski Sokol, Obmann: D. Mestrić; Trgovačko i obrtničko društvo, Obmann: J. Rauch; Veteranenverein, Kommandant: E. Bahr.

Zenica liegt 324·52 *m* hoch in einer fruchtbaren großen Talebene am linken Ufer der Bosna; von Travnik 45 *km*, Visoko 48 *km*, Žepče 45 *km* entfernt, ist einer der wichtigsten Industrieorte des Landes. Daselbst befindet sich die Eisenindustrie-Aktiengesellschaft, ein Kohlenbergwerk, die sehenswürdige, nach dem irischen Progressivsystem eingerichtete Zentralstrafanstalt mit Industrie betrieb u. Landwirtschaft für den eigenen Bedarf. Jeden Mittwoch Wochenmarkt, 15. u. 16. Mai 24. u. 25. Oktob. Jahrmärkte. Bedeutender Zwetschken-, Getreide u. Fellhandel; Auftrieb auf Jahrmärkten ca. 200 Stück Hornvieh, 150 Pferde, 6000 Stück Kleinvieh; auf Wochenmärkten ca. 60 Ochsen und Kühe, 70 Stück Jungvieh, 70 Stück Schweine, 120 Stück Kleinvieh. In der Hausindustrie Erzeugung von Teppichen. Zwei Stunden von der nahen Bahnstation Hanbegov entfernt, ist in den Wäldern der Ortschaft Popelari eine gute Schwarzwildjagd. Bei Zenica befand sich die römische Ansiedlung Bistua, welche auch ein Bischofsitz war. Hier wurde eine große christliche Basilika ausgegraben.

Ehrenbürger: Gustav Schaschl, gew. Fabriksdirektor, pens. Bezirksvorsteher Graf Brandis, Bezirksarzt Dr. v. Gaffenko und Oberingenieur Hans Kölbig. Bezirksvorsteher: Dr. Max Strassman, Emil Venter de Chauad.

Gemeinderat.

Bürgerm. — Načelnik: Mahmut eff. Tarabar.
Vizebürgm. — Podnačelnik: Eugen Mikličanin.
Gem. R. — Zastupnici: Jeftić Gjorgjo, Marko Totić, Ali eff. Harmandić, Osmanaga Mehmedić, Salihaga H. Šestić, H. Šefko Husremović, Paul Friem, Dragutin Scholz, Josef Podmanik, Risto Stojanović, Avram Montilja, H. Ibrahim Salčinović.
Gemeindenotär — Bilježnik: Dragutin Kulier.
Stadtarzt: Dr. Leo Hand.
Stadthebamme: Terezia Grabovac.
Bahnhofrestauration: Faulend August.
Hotels: Grand Hotel Ladanyi 8 Passagierzimmer.

Hervorragende Handelsfirmen.

Expositur der Privil. Länderbank.
Kroatische Bank-A. G. Islamitische Sparkassa.
Getreide- und Zwetschkenhändler: Mahmut eff. Tarabar, H. Sefko Husremović.
Frucht- und Fellgeschäfte: Mehmedić Osmanaga, Jeftić Gjorgjo.
Agentur und Kommissionsgeschäft: Schnitlich Baruch.
Slivovitzbrennereienn: Freier et Rappaport, Jako Altarac, Kuzman Jeftić.
Druckerei: Otto Weiss.
Ziegelbrennerei. Kohlenwerk.

Abonnentenverzeichnis des öffentlichen Telephonnetzes in Zenica.

Nr.	Name
1	Öffentliche Sprechstelle (Telephonzentrale).
2	Bezirksamt.
3	Zentralstrafanstalt.
4	Bezirksvorsteher, Wohnung.
5	Gendarmerieposten.
6	Bahnstation.
7	Eisenindustrie-Aktiengesellschaft.
8	Bergverwaltung.
9	Sicherheitswache.
10	Bezirksgericht.
11	Militärstations-Kommando..
12	Kroatische Bank.
13	Scheriatsgericht.
14	Grundbuchsamt.
15	Steueramt.
16	Expositur der Landesbank.

Žepče.

Organis. Stadtgem.

(Bez. Žepče — Kr. Travnik.)

Bezirksamt, Bezirksgericht, ☎ u. T. u. Bahnstation, Gendarmeriebezirksposten, E. 2056 Einw. (Muh. 1445, Orient.-orth. 58, Röm.-kath. 451, Evang. 1, Isr. 105). Liegt in bewaldeter Umgebung an der Bosna in einem Längstale mit Gebirgsumfassung, 218 *m* über dem Meeresspiegel, 9·9° C. M. J. T. 1 allg. Elementarschule, 1 Mädchenschule der Barmh. Schwestern, 1 Reformmekteb, 1 Leseverein, 1 muh. Wohltätigkeitsverein, 1 kroatischer Leseverein, 1 islam. Omladinaleseverein, Freiwillige Feuerwehr. 1 serb. Lesever., Ackerbau, Viehzucht. Handel mit landwirtschaftlichen Produkten. Gute Hasen- und Hühnerjagd; Bosna und Krivaja fischreich. Wochenmarkt jeden Freitag, Jahrmarkt 15. bis 18. August und 4. bis 6. Oktober.

Magnesitfabrik der bosnischen Magnesit-Aktiengesellschaft, Jahresproduktion 100 Wagen Magnesitmehl.

In der Nähe von Žepče ist Orahovica, eine Mineralquelle Kiseljak (Moorerde). Ein Kriegerdenkmal ist den am 7. August 1878 mit Oberleutnant Wilhelm Kubin gefallenen 18 Soldaten des Inf. Rgmt. 47 errichtet.

Gemeinderat.

Bürgerm. — Načelnik: H. Hasaga Čatić.

Vizebürgm. — Podnačelnik: Tomo Dragičević.

Gem. R. — Zastupnici: Nalič Ibrahim eff., Nalić Salihaga, Mula Rašid Hadžipašić, H. Osman eff. Osmaneffendić, Anto Kontić, Azizbeg Imamović, Hadži Maličbeg Maličbegović. Mozo Musafita.

Gemeindenotär — Bilježnik: Ćolić Marko.

Gemeindeeinnahmen pro 1913: 19.185 K; Ausgaben 18.038 K, hievon Beitrag für die Elementarschule 3.080 K.

Zivnice.

(Bez. u. Kreis Tuzla).

Ortschaft von Tuzla 15, von der Eisenbahnstation Bukinje 10 *km* entfernt. 615 röm.-kath., 1916 musl., 40 serb. orth. Einw. Sägewerk des Moritz Lisska; Eisenexportfirma: Brüder Tadić. (Bürgerm.) Načelnik: Ahmed Memagić. Gemeinderäte: Ikanović Mehmud; Alibašić Ahmet; Saletović Šaćir; Duraković Idriz; Hasan Muharemović.

Žlijeb.

(Bez. Višegrad — Kr. Sarajevo.)

Am Fuße des großen Stolac romantisch gelegene muhamedanische Ortschaft mit großer Džamija und Finanzwachkaserne. 232 Einw. — Grenzjägerzugskommando.

In der Nähe die Ortschaft Mala Gostilja mit Gendarmeriekaserne in herrlicher Lage, unweit schöne römische Gräber mit interessanten figürlichen Darstellungen.

Zovidol.

(Bez. Nevesinje — Kr. Mostar.)

19·5 *km* von Nevesinje. Allgemeine Elementarschule mit Schulbauernwirtschaft.

Županjac.

Organis. Stadtgem.

(Bez. Županjac — Kr. Travnik.)

Liegt an einem Bergabhang, 903 *m* Meereshöhe, hat 916 islam., 180 serb.-orth., 698 röm.-kath. 14 seph. (span.) Einw. Entfernt von Bugojno 66·3, Livno 35, Kupreš 40, Posušje 35, Travnik 109, Mostar 88 *km*.

Bezirksamt, Bezirksgericht, Gendarmerieposten, Finanzwachkontrollsleitung, Finanzwache, 1 allg. u. 1 konfess. serb.-orth. Elementarschule, 1 röm.-kath. Mädchenschule, 1 Mekteb Ibtidaija, ☎ u. T., Ambulatorium. Beamtenkasino, Hrvatska čitaonica, Srpska čitaonica, Muslimanska čitaonica, Bezirksrat. Von der Bahnstation Bugojno 66·3 *km* entfernt. M. J. T. 6·7° C. Ackerbau und Viehzucht. Jahresproduktion im Bezirke: 128.200 *q* Getreide, 174.000 *q* Heu 84.000 *q* Kartoffel. Heu und Getreide wird nach Dalmatien und der Hercegovina exportiert.

Daselbst landwirtschaftl. Bezirksgenossenschaft; Bezirksgetreidespeicher. Wassergenossenschaft für Buskoblatomelioration.

Jahrmärkte: 12. Juli, 28. August, 12. Oktober. Gesamtauftrieb i. J. 1907 8500 Rinder, 4000 Pferde. Wochenmarkt Montag. Auftrieb jedesmal ca. 30 Pferde und Rinder. Viehhandel nach Dalmatien. Beliebter Ausflug zum Ponor des Suicabaches.

Bei Županjac oder Duvno befand sich die berühmte illyrische Stadt Delminium, welche von Römern zerstört wurde. Im Orte selbst römische Ansiedlungsreste, die Ebene durchquerte eine römische Straße. Im Mittelalter war hier eine St. Peterskirche.

Landtagsabgeordnete des Bezirkes Županjac: Kosta Gjebić Marušić, Kosta Kujundžić, Dr. Jozo Sunarić, Pavao Kujundžić und Dervišbeg Miralem.

Gemeinderat.

Bürgerm. — Načelnik: Rešidaga Redžepagić Vizebürgm. — Podnačelnik: Džeko Ivan.

Gem. R. — Zastupnici: Fazlaga Numić, Munibaga Spahić, Sulejman Isak, Ragib Gjulić, Ivan Krajina, Simo Pavlović, Mile Kozomara.

Gemeindenotär — Bilježnik: Dervišbeg Kapetanović.

Der Aufwand der Gemeinde betrug pro 1912 34.358 K 19 h, wovon 8771 K für Schulzwecke, für sanitäre Zwecke 4442 K, für humanitäre Zwecke 3000 K verwendet wurden. Unbewegliches Vermögen zirka 100.000 K. Im Jahre 1903 errichtete die Gemeinde eine Wasserleitung, die 30.000 K kostete.

Gemeindehotel: Pächter Jozo Baraban, 4 Passagierzimmer.

Hervorragende Handelsfirmen: Grgić Ivan, Atijas Mordo, Mihojević Miho, Pavlović Simo, Numić Fazlo, Kovačović Simo, Sočivica Jovo, Kovačević Ljubo, Jozo A. Batinić, Ivan Lerota, Risto Sočivica, Jefto Pavlović, Ibro Numić, Izetbeg Kapetanović, Ivan i Marko Rubić, Marko Zeljko, Lazar Kokoljević, Muhamedaga Gjulić.

Zvornik.

(Bez. Zvornik — Kr. Tuzla.)

(Ehemalige Kreisstadt.)

Organis. Stadtgem. mit 2120 muh., 755 serb.-orth. u. 156 röm.-kath. Einw., 41 Isr., 108 Span., 8 serb.-orth., 8 evang. Einw.

Bezirksamt, Bezirksgericht, Militärstationskommando, Gemeindeamt, Elementarschule, Gemeindeambulatorium, Gendarmeriezugs- und Postenkommando, Militär-Verpflegsfilialmagazin, Marodenhaus, Zollamt, Zoll- u. Finanzw.-Kontrollsbezirksleitung. Zoll- u. Finanzwache, ☎ u. T. Von Zvornik ist Personenfahrpost nach Tuzla, Bjelina, Vlasenica und Srebrenica. Zvornik besitzt ferner eine allgemeine Elementarschule, konfess. serb.-orth. Volksschule, Medresse, 1 Jptidaija, 8 Moscheen, je eine serb.-orth. u. röm.-kath. Kirche und ein spaniol. Tempel. Landwirtschaftl. Bezirksgenossenschaft, Bezirksunterstützungsfonds, Beamten-Leseverein. Serb. Sokolverein, Expositur der priv. Landesbank, Bezirksrat. Städtischer Park und Gemeindegarten, Wildschutzverein, or.-orth. Leseverein und 3 muselm. Kiraëthana, Gemeindeambulatorium, Gewerbeverein.

Am linken Ufer der auf beiden Seiten von hohen Bergen eingeengten Drina malerisch, 135·04 *m* hoch, gelegen. M. J. T. 10·3° C. Am Südende der Stadt liegt die Festung, welche die Wegenge vollständig absperrt und durch Türme und Schutzmauern mit der nahezu senkrecht über ihr, auf einer Spitze des Velavnik, emporragenden Zitadelle verbunden ist. 1463 wurde die Festung durch Truppen des Königs Matthias Korvinus unter Zápolya den Türken entrissen. Im Jahre 1517 wurde sie, nachdem sie in die Gewalt der Türken gekommen, abermals von den Ungarn, aber vergebens, belagert. 1688 wurde Zvornik durch Ludwig Markgraf von Baden eingenommen, 1689 von den Türken unter Huseinpascha rückerobert, 1717 erlitt General Petrasch eine schwere Niederlage (1000 Tote, 300 Gefangene). Auch 1737 operierten die Österreicher vergebens gegen Zvornik. Eine rote Marmortafel in den Mauern der Burg, auf der sich eine Frauengestalt und eine unleserliche altbosnische Inschrift befinden, erinnern angeblich an die schönste Herrin von Zvornik, an Jelena, die im Volksmunde „Prokleta Jelena“ genannt wird. Milena Mrazović hat in ihrem Selam diese Episode zu einer Novelle verarbeitet.

Mit Mali Zvornik (Serbien) vermittelt eine Überfuhr den Verkehr. Lebhafter Getreide-, Obst- (in Äpfeln, Pflaumen und Nüssen) und Viehhandel. Vom 1. bis 3. August großer Jahrmarkt, Freitag und Montag Wochenmarkt. In Jasenica und Dubnica Sauerquellen.

Landtagsabgeordnete des Bezirkes Zvornik: Smajlbeg Skopljaković, Dr. Hamdija Karamehmedović, Maksim Gjurković.

Gemeinderat.

Bürgerm. — Načelnik: Hadži Hasan Omerkavazović.

Vizebürgm. — Podnačelnik: Rankić Ranko.

Gem. R. — Zastupnici: Hilmibeg Fidahić, Ante Curić, Osman H. Mustafić, Šerifaga H. Grahić,, Mujaga Balvanović, Mahmut Ivrizovic, Aliaga Hambiralović, Petar Vidaković, Stojan Savić, Veljko Jokanović, Hermann Günsberger.

Gemeindenotär — Bilježnik: Dakić Gjorgjo.

Die Gemeinde besitzt 1 Amulatorium, für dessen Erhaltung jährlich K 1400 verausgabt werden, für Beleuchtung K 1400 (50 Petroleumlampen, 1 Petroleumgas-Bogenlampe), 2 Handspritzen u. Feuerlöschrequisiten, Wasserleitungen mit gutem Trinkwasser, Schlachthaus etc.

Gemeindefinanzen: Fruchtbringend angelegt K 4128. Im Jahre 1912 Einnahmen K 47.476, Ausgaben K 44.218, davon für die Armen K 2100, für mittellose Kranke K 550, für Stadtverschönerung K 800.

Hotel „Stadt Wien“ mit 8 Passagierzimmer.

B. Landeshauptstadt Sarajevo.

Glavni grad Sarajevo.

a) Statistisches.

Nach der Volkszählung im Jahre 1910 hat Sarajevo 51.872 Einwohner. Nach dem Geschlechte: männlich 26.359, weiblich 25.513. Nach der Konfession: 18.460 Mohammedaner. 8420 Serbisch-orthodoxe, 17.897 Römisch-katholische, 547 Evangelische, 114 griech. kath., 4985 sph., 1409 andere Israeliten, 40 Sonstige, 6859 Häuser, 11.603 Wohnparteien.

Die Stadt Sarajevo ist in 7 Bezirke und 125 Mahala eingeteilt — Grad Sarajevo razdjeljen je na 7 kotareva i 125 mahala.

Stadtbezirke — Gradski kotari.

I. Čaršija; II. Koševo; III. Bjelava; IV. Kovači; V. Grad; VI. Hrvatin; VII. Bistrik Čobanija.

b) Alphabetisches Verzeichnis der Gassen, Plätze und Brücken — Ceste, ulice, trgovi i ćuprije u Sarajevu.

r. bedeutet das rechte und l. das linke Ufer der Miljačka.

Strom-ufer	Namen	von der	bis zur
r.	Abdeshana ul.	Patke ul.	Ploča ul.
r.	Abdića ul.	Banjski Brijeg ul.	Sarać Ismail ul.
r.	Agjemović ul.	Karpuzova ul.	Logavina ul.
r.	Aganagića ul. in Gr. Pofalići		
l.	Aljabegovića ul.	Ćareva ul.	Konak ul.
l.	Alifakovac mali	Veliki alifakovac ul.	Megara ul.
l.	Alifakovac veliki	Careva ul.	Šeljagovića ul.
r.	Alipašina ul.	Ćemaluša ul.	
r.	Appel-Kai		
r.	Arabi atik ul.	Šabanovića ul.	Šabanovića ul.
	Arapova ul.	Medrese ul.	Arabi atik ul.
r.	Armanganuša ul.	Čekaluša ul.	Mekla ul.
r.	Arnautovića ul.	Careva ul.	Konak ul.
r.	Aščiluk ul.		
r.	Avdaga Šahinagića	Karpuzova ul.	
l.	Ašikovac ul.		
r.	Avlija ul.		
r.	Babića ul. in Gr. Pofalići	Dizdarova ul.	Vratnik mejdan.
		Strosće ul.	Ćebedžije ul.
r.	Bajramagina ul.	Bistrik ul.	Hrvatin ul.
r.	Bajrića ul.	Hodža Sinanova ul.	Bistrik ul.
l.	Bakarevića ul.	Hiseta gornja ul.	Hiseta dolnja ul.
l.	Balibegovića ul.	Pehlivanuša ul.	durch Kreketovac in Bjelave gornje ul.
r.	Balica ul.		
r.	Banjski Brijeg ul.	Pehlivanuša ul.	Budakovića ul.
		Širokača ul.	Balibegovića ul.
r.	Bardakčija ul.	Tabaci gornji ul.	Nova cesta
l.	Basamaci ul.		
r.	Baščaršija ul.		
l.	Barardjani ul.	Tabaci gornji	Čurčiluko ul.
l	Begovac	Bistrik ul.	Paje ul.
r.	Bendbaša ul.	Mustapašin mejdan	nach da Riva
l.	Berkuša ul.	Bistrik ul.	hinaus
l.	Berkuša mala ul.	Sackgasse; Eingang aus der Balibegovića ul.	
r.	Besarina čikma	Ćemaluša Eingang (Sackgasse)	
r.	Bezistan	Franz Josefstr.	Ferhadija ul.
l.	Bistrik dolčikma		
l.	Bistrik ul.	Careva ul.	nach Debelo brdo.
l.	Bistrička Džamija ul.	Bistrik ul.	Medrese ul.
	Bjela česma ul.		
r.	Bjelava ul.	Bjelava gornja ul.	Armanganuša ul.
r.	Bjelava gornja ul.	Čekaluša ul.	Pehlivanuša.
l.	Bjelavica ul.	Berkuša ul.	Bistrik ul.
r.	Bjele Džamija ul.	Jekovac ul.	Akčezma ul.
	Boklija ul.	Zatikaša ul.	Bardakčija ul.
r.	Brajkovac		
r.	Bravadžiluk ul.	Halači ul.	Mustapašin mejdan
l.	Brdjanska ul.	Hodža Sinanova ul.	Brdo Džamija ul.
	Brdo ul.		
r.	Brdo Džamija ul.	Sirokača ul.	Bistrik ul.

Strom-ufer	Namen	von der	bis zur
r.	Breka gornja	Bardakija ul.	
r.	Bubina ul.	Hiseta dolnja ul.	Mustafa beg ul.
r.	Budakovića ul.	Bardakija ul.	Logavina ul.
r.	Buka ul.	Kučerina ul.	Tubegovića ul.
	Bulbulin ul.	Sarac Ismael ul.	Banjski Brieg ul.
r.	Brijegul	Pastima ul.	Paje
	Budžakova ul.	Konakova ul.	Sackgasse
r.	Čadordžina	Karpuzova	Lugavina
r.	Cara Vilema ul.	Hiseta dônja ul.	Franje Josipa ul.
r.	Čebedžija ul.	Porčina ul.	zum Vasin Han.
r.	Čebina ul.	Hiseta dolnja ul.	Tabaci dolnji ul.
r.	Čejdžik ul.	Kulovića ul.	Franje Josipa ul.
r.	Čekaluša ul.	Koševo ul.	Buka ul.
l.	Čeligovići ul.	Veliki alifakovac ul.	Kršin Brieg ul.
r.	Ćemaluša ul.	Sušica ul.	Nova testa.
r.	Čemerlina ul.	Pehlivanuša ul.	Sagrdjije ul.
l.	Cicin Han ul.	Hambina carina ul.	zum Jüdischen Friedhof
l.	Ciganska ul.	Hambina carina ul.	Berkuša
r.	Čizmedžiluk ul.	Sarači ul.	Čurčilik veliki ul.
l.	Čobanija ul.	Terezia ul.	Medenica ul.
r.	Čomarina ul.	Sagrdjije ul. Eingang (Sackgasse)	
r.	Čose mešina ul.	Mehmed agina ul.	Izpod oraha ul.
	Crkveni Trg		
r.	Čukovića ul.	Franje Josipa ul.	Ferhadija ul.
r.	Čumurija ul.	Franje Josipa ul.	Appel-Kai.
r.	Curak ul.	Saraći Ismael ul.	Pehlivanuša ul.
	Curaki pod groblja ul.		
r.	Čurčiluk mali	Kujundžiluk ul.	Bazerdjani ul.
r.	Čurčiluk veliki	Mudjelidi ul.	Baščaršija ul.
r.	Dereboj ul.	Alipašina ul.	Koševo ul.
r.	Derebent ul.	Hizareva ul.	Mekteb ul.
r.	Despića ul.	Franje Josipa ul.	Appel-Kai.
r.	Dizdareva ul.	Ploča ul.	Bajram agina ul.
r.	Doklade	Bjelave gornje	Provase ul.
r.	Dolina ul.	Sušica ul.	Hiseta gornja ul.
r.	Dudareva ul.	Pehlivanuša	Sarači Ism. ul.
l.	Dudin Hrid ul.	Turbe ul.	Iza Sofice ul.
l.	Dugi sokak	Careva ul.	Konak ul.
r.	Djanina ul.	Mehmed agina ul.	Vratnik mejdan.
l.	Djeka ul.	Berkuša ul.	Begovac ul.
r.	Djinina ul.	Arabi-atik ul.	Mlini ul.
l.	Džano Zade (turbe) ul.	Hrvatin ul.	Čeljagovića ul.
r.	Dženetića Mustafa ul.	Sackgasse; Eingang a. d. Ćemaluša ul.	
r.	Dženetića ul.	Ćemaluša ul.	Petrakina ul.
r.	Džinić Aga ul.	Zildiza Avdage ul.	Ploča ul.
r.	Džidžikovac ul.	Kučerina ul.	Čekaluša.
	Ekmin Sokak		Čemaluša ul.
r.	Elezova ul.	Pirin Brijeg ul.	Čamarina ul.
r.	Elezova u gradu ul.	Mehmed agina ul.	Izpod grada ul.
r.	Fabrika čikma ul.	Sackgasse; Eingang a. d. Ćemaluša ul.	
r.	Ferhadija ul.	Ćemaluša ul.	Sarači ul.
l.	Filipovičeva obala		
r.	Franje Ferdinanda ul.	Sofija ul.	Kovači ul.
r.	Franje Josipa ul.	Šahtijanuša ul.	Kundurdžiluk ul.
	Franje Josipa I trg.		
r.	Fočina ul. in Gr. Pofaliči		
r.	Gabelina	Kosevo	Ćekaluša ul.
l.	Gara gina ul.	Hrvatin	Turbe ul.
r.	Gimnazijska ul.	Franje Josipa ul.	Appel-Kai.
r.	Gjulagina ul.	Sarači ul.	Ćemaluša ul.
r.	Glodjina ul.	Čemerlina ul.	Toromanova ul.
r.	Golobrdca ul.	Adjemoviča ul.	Logavina ul.
l.	Goloderica ul.	Ciganska ul.	Širokača ul.
r.	Gorica ul.	Tepebaša ul.	Dereboj ul.
r.	Goruša ul.	Tepebaša ul.	Sušica ul.
r.	Gotina ul. in Gr. Pofalići		
r.	Grbavica ul.	Kolodvorska	Kovačići
r.	Grbelica čikma	Ćemaluša ul. Eingang (Sackgasse)	
	Grlica ul.		Mjedenička ul.
	Gornja česma ul.		
l.	Hadži Abdinica ul.	Zagriči ul.	Širokača ul.
l.	Hadži Bajrić ul.	Kačenik ul.	Mejdanuša hrid ul.
	Hadži Beširov	Han zw.	Sarači ul. u. Gjulagina ul.
r.	Hadži Durakova ul.	Sackgasse; Eingang a. d. Ćemaluša ul.	
r.	Hadži Hajdar ul.	Banjski Brieg ul.	Sarač Ismail ul.
r.	Hadži Idrio	Kosevo	Ćekaluša ul.
r.	Hadži Jamaković ul.	Ploča ul.	Vinograd.
r.	Hadži Kajmakova ul.	Potok ul.	Šabanović ul.
r.	Hadži Mulić ul.	Pehlivanuša ul.	Čemerlina ul.
r.	Hadži Mustafa ul.	Bajram Agina ul.	Bairića ul.
r.	Hadži Omerova ul.	Armanganuša ul.	Čekaluša ul.
r.	Hadži Petrović ul.	Sackgasse; Eingang aus der Ćemaluša ul.	
r.	Hadži Ristić ul.	Franje Josipa ul.	Appel-Kai.
r.	Hadži Sabanovića ul.	Arabi-atik ul.	Ploča ul.
r.	Hadži Sulejman ul.	Banjski Brieg ul.	Karpuzova ul.
r.	Halaći ul.	Tabaci gornji ul.	Baščaršija ul.
r.	Halibašića ul.	Kovači ul.	Jekovac ul.
r.	Halim Hodžin sokak		
r.	Halvadžiluk ul.	Baščaršia ul.	Nova testa ul.
l.	Harbina ul.	Goloderica ul.	Toha ul.
r.	Hasibovića ul. in Gr. Pofaliči		
l.	Hrvatin ul.	Konak ul.	Džanozade Turbe ul.
r.	Heljevac ul.	Bairamagina	Strošce ul.
r.	Hendek ul.	Mehmed Agina ul. Eingang (Sackgasse)	
l.	Hendina ul.	Konak ul.	Bakarević ul.
r.	Hergina ul.	Pirin Brijeg ul.	Medrese ul.

Strom-ufer	Namen	von der	bis zur
	Himzanina ul.		
r.	Hiseta dolnja ul.	Mustafa beg ul.	Hiseta gornja ul.
r.	Hiseta gornja ul.	Kolodvorska ul.	Sušica ul.
r.	Hrgića ul.	Čemerlina ul.	Sagardžije ul.
l.	Hrid ul.	Čeljagović ul.	Iza Sofice ul.
l.	Hosin Brieg	Čeljagović ul.	hinaus.
l.	Hulusina ul.	Bistrik ul.	Hendina ul.
l.	Huremuša ul.	Bistrik ul.	Turbe ul.
		Bardeija ul.	Breke gornja ul.
r.	Imamovića ul.	Bardeija ul.	Breka gornja ul.
l.	Isevića ul.	Careva ul.	Konak ul.
l.	Ispod Oraha ul.	Širokača	Ispod Dzebhane ul.
	Iza Hrida ul.	Turbe ul.	Sackgasse.
r.	Ispod grada ul.	Stokac ul.	Izpod oraha ul.
l.	Ispod groblja ul.	Mali alifakovac	zur Ziegenbrücke.
r.	Jagodića ul.	Sackgasse aus der Patke ul.	
r.	Jakšina ul. in Gr. Pofalići		
r.	Jeftanovića Gliše ul.	Ferhadija ul.	Franje Josipa ul.
r.	Jekovac ul.	Kovači ul.	Vratnik majdan ul.
r.	Jelića ul.	Ćemaluša ul.	Ferhadija ul.
r.	Jezero ul.	Ibrahim age ul.	Dereboj ul.
r.	Kabadajina ćuprija	Medrese ul.	hinaus.
	Kablarena	Koševo ul.	Kosevo Bach
l.	Kačenik mali ul.	Širina ul.	Hršin Brieg.
l.	Kačenik veliki ul.	Hrid ul.	Kačenik mali ul.
r.	Kadračić ul.	Ćemaluša ul.	Kučerina ul.
r.	Kállaypromenade	Čerišanska-brücke	Schlachthaus-brücke
r.	Kapetanovića ul.	Koševo ul.	Džidžikovac ul.
r.	Kahrić ul.	Pirin Brijeg ul.	Kabodajina čuprija.
	Karića ul.	Kabadajina ćuprija	Širin brijeg
r.	Karpuzova ul.	Pehlivanuša	Logavina ul.
r.	Kartal ul.	Mandrina ul.	Mandrina ul.
r.	Kazandžiluk ul.	Sarači ul.	Bravadžiluk ul.
r.	Kazazi	Čurčiluk veliki	Sarači ul.
r.	Kečina ul.	Čemerlina ul.	Toromanova ul.
r.	Kevrina ul.	Armanganuša ul.	Čekaluša ul.
r.	Kezmanova ul.	Ćemaluša ul.	Appel-Kai.
r.	Klanac ul. Kolodvorska ul.	Hiseta gornja u. donja ul.	
l.	Komatin ul.	Sirokača ul.	hinaus.
l.	Konak ul.	Careva ul.	Maguda ul.
r.	Koševo ul.	Ćemaluša ul.	nach Koševo.
r.	Koturova ul.	Franje Josipa ul.	Appel-Kai.
r.	Kovačeva ul.	Armanganuša ul.	Čekaluša ul.
r.	Kovači ul.	Baščarčija ul.	Vratnik majdan.
r.	Kovačići	Terezija ul.	
r.	Kračula ul.	Kovači ul.	Nova cesta.
r.	Kraljevića ul.	Ćemaluša, Eingang (Sackgasse)	
r.	Krasina ul.	Mašica ul.	Gradski Pofaliči
r.	Kršilovac	Gjanina ul.	Mehmedagina ul.
r.	Kreketovac ul.		
r.	Kreštelica ul.	Vinograd	Sumbul česma ul.
r.	Krka ul.		
r.	Kučerina ul.	Ćemaluša ul.	Buka ul.
r.	Kujundžiluk mali ul.	Franje Josipa ul.	Ferhadija ul.
	Kujundžiluk veliki		
	Kulića ul.	Hrid ul.	Isa hrida ul.
r.	Kulovića ul.	Ćemaluša ul.	Appel-Kai.
r.	Kundurdžiluk ul.		
r.	Kurin sokak	Ispod grada	Podžebhana ul.
r.	Ljubina ul.	Vratnik majdan	Bajramagina ul.
r.	Logavina ul.	Ćemaluša ul.	hinaus.
r.	Mačkareva ul.	Vratnik majdan	Bajrića ul.
r.	Mačkarev sokak	Mačkareva ul.	Šikorac ul.
r.	Magribija ul.	Sušica ul.	
l.	Maguda ul.	Mali alifakovac ul.	Megara ul.
l.	Mahmutovac	Sackgasse; Eingang aus der Vlaška mahala.	
r.	Majmunova ul		
r.	Mala ul.	Dzidžikovac	Kapetanović
	Mali Čurčiluk	Kujundžiluk veliki.	Bazordjani
r.	Mali sokačić	Širokača ul.	Čebedžije ul.
r.	Mandrina ul.	Gornji ašikovac	Mandjina ul.
r.	Mandžina	Karjuzova	Budaković
r.	Mašića ul. in Gr. Pofalići	Kolodvorska ul.	Fočina ul.
l.	Mjedenica ul.	Čobanija ul.	Terezija ul.
l.	Medrese ul. Bistrik	Bakarević ul.	Bistrik ul.
r.	Medrese ul.	Šabanovića ul.	Kapadajina čupria.
l.	Megara ul.	Maguda ul.	Turbe ul.
r.	Mehmedagina ul.	Akčema ul.	Ćose mešina ul.
	Mejtaš ul.	Banj. Brijeg	Čekaluša
r.	Mekteb ul.	Dervent ul.	Pehlivanuša ul.
	Mešin ćoše.		
r.	Mihrivoda ul.	Sackgasse; Eingang aus der Logavina ul.	
r.	Mlini ul.	Šabanovića ul.	Ploča ul.
r.	Mraovac ul.	Akčema ul.	Djanina ul.
r.	Mrkvina ul.	Hiseta gornja ul.	Hiseta dolnja ul.
r.	Mudjeliti mali ul.	Kujundžiluk ul.	Mudjelidi ul.
r.	Mudjeliti veliki	Kundurdžiluk ul.	Sariči ul.
	Mujezinovića ul.		
l.	Mujkanović ul.	Harbina ul.	Hodža Sinanova ul.
r.	Musala ul.	Ćemaluša ul.	Šahtijanuša ul.
l.	Mustafa beg ul.	Terezija	Mutni potok
l.	Mustafaagina ul.	Brdo Džamija ul.	Hodža Sinanova ul.
r.	Mustajbegova ul.	Hiseta gornja ul.	Appel-Kai.
r.	Mustapašin Majdan	Appel-Kai	
r.	Mutevelina ul.	Hiseta dolnja ul.	Tabaci dolnji ul.
	Mutni potok	Terezija	Škenderija
l.	Na Majdan ul.	Širokača ul.	Hodža Sinanova ul.
	Nadmlini ul. Nalin sokak		
r.	Nevjestina ul.	Mehmedagina	Bendbaša ul.

Strom-ufer	Namen	von der	bis zur
r.	Nova mahala ul.	Sumbul česma	Požegina ul.
r.	Nova testa	Ćemaluša ul.	Mustapašin Majdan.
l.	Nova ul.	Terezija ul.	Podtekija
r.	Nuzurova ul.	Dereboj ul.	Ibrahim age ul.
	Očaktanum ul.		
r.	Odobašina ul.	Ispod Turbeta ul.	Sušica ul.
l.	Okrugla ul.	Okruglica ul.	Vlaška mahala.
r.	Oprkanj ul.	Bravadžiluk ul.	Nova testa.
l.	Oprkanj ul.	Sirokača ul.	Hadži Abdinica ul.
r.	Osman Arnautovic ul.	Himzarina	Mekteb ul.
l.	Paje ul.	Begovac ul.	Mahmutovac ul.
	Papučina ul.	Ašikovac	Mandrina
l.	Pastrma ul.	Vlaška mahala	Appel-Weg.
r.	Patke ul.	Abdesthana ul.	Kovači ul.
r.	Pehlivanuša ul.	Ćemaluša ul.	zum Landes-spital.
l.	Pekušina ul.	Terezija ul.	Hadži Abdinica ul.
r.	Petrakina ul.	Pehlivanuša ul.	Banjski brijeg.
r.	Pinjina ul.	Armanganuša ul.	Bjelave gornje ul.
r.	Pirin Brieg	Sagrdjije ul.	Šabanovića ul
r.	Piruša ul.	Potok ul.	Šabanovića ul.
r.	Ploča ul.	Abdesthana ul.	Sumbul česma ul.
l.	Pod carinom ul.	Veliki alifakovac	zur Ziegen-brücke.
	Pod Hridon		
l.	Pod tekijom ul.	Terezija ul.	Soukbunar ul.
	Podžebhana ul.	Širokača	Kastel
r.	Porčina ul.	Vratnik majdan	Ćebedžije dolnje ul.
	Potiorka ul.	Cara Vilema ul.	Kovači ul.
r.	Potok ul.	Kasapi gornji ul.	Sabanovića ul.
r.	Potoklinica ul.	Pehlivanuša ul.	Logavina ul.
r.	Požegina ul.	Arapova ul.	Arabi-atik ul.
r.	Pred Imaretom ul.	Ferhadija ul.	Ćemaluša ul.
r.	Prijepoljčeva ul.	Potok ul.	Šabanovića ul.
	Prijeka česma ul.	Ćebedžije	Strošće
r.	Provare ul.	Čekaluša ul.	
r.	Ramića ul.	Bajram agina ul.	Bajrića ul.
r.	Rešina ul.	Čekaluša ul.	Doklade ul.
r.	Rudolfova ul.	Franje Josipa ul.	Ferhadija ul.
r.	Saborina ul.	Ploča	Zildžića ul.
r.	Sagrdžije ul.	Logavina ul.	Kasapi gornji ul.
r.	Sajmište	Čemaluša ul.	Ferhadija ul.
r.	Sarać Ismail ul.	Banjski Brieg ul.	Banjski Brieg ul.
r.	Saračeva ul.	Požegina	Nova Mahala
	Sedrenik medressa ul.	Pirin brijeg	Tičina ul.
r.	Sarači ul.	Ferhadija ul.	Baščaršija ul.
r.	Skalićeva ul.	Potok ul.	Ploča.
l.	Skenderija ul.	Terezija ul.	Terezija ul.
	Sofija ul.	Tubegova ul.	crkveni trg
r.	Soukbunar ul.	Mutni potok	hinaus.
l.	Sulejman ul.	Ferhadija ul.	Franje Josipa ul.
	Sultana Rašeda ul.	Tekija ul.	Veliki Alifakovac ul.

Strom-ufer	Namen	von der	bis zur
r.	Sumbul česma ul.	Arapove ul.	Ploče ul.
r.	Sunulah-effendi ul.	Golobrdca ul.	Sagrdžije ul.
r.	Sušica ul.	Ćemaluša ul.	hinaus zum Defensions-lager.
l.	Šeherčah čikma	Eingang aus der Careva ul.	
r.	Šekerova ul.	Kreketovac ul.	hinaus.
l.	Šerina ul.	Kračenek veliki	Kračenik mali.
r.	Širokac ul.	Vratnik Majdan	Višegrader Tor.
l.	Širokača ul.	Hambina curina ul.	Vojnički Trg.
r.	Šljivina	Ferhadija ul.	Franje Josipa ul.
r.	Srednja ul.	Kačkarev sokačić	Bajrića ul.
r.	Štamparska ul.	Ćemaluša ul.	Šahtijanuša ul.
	Strošće ul.	Bajramagina	Prijeka česma
r.	Tabaci dônji ul.	Vrbanja ul.	Hiseta dolnja ul.
r.	Tabaci gornji ul.	Bazedjani ul.	Mustapašin Majdan.
l.	Tabašnica ul.	Mutni potok ul.	Grüne Kai.
r.	Tahmiščina	Bjelave gornje ul.	Armanganuša ul.
r.	Tahtali ul.	Bjelavegov	Provare ul.
l.	Talirevića ul.	Careva ul.	Konak ul.
l.	Tekija ul.	Terezija ul.	Careva ul.
r.	Tepebaši ul.	Sušica ul.	Izpod Turbeta.
l.	Terezija ul.	Filipovićplatz	nach Kovačići.
r.	Terzibašina	Balabegov	Golodérica
	Ticina ul.	Sedrenik	Medresse
r.	Tjesna ul.	Sarac Ismail ul.	Pehlivanuša ul.
l.	Toka ul.	Bistrik ul.	Habina ul.
l.	Toplik ul.	Veliki alifakovac	Pod carina ul.
r.	Toromanova ul.	Logavina ul.	Sagrdžije ul.
r.	Trampina ul.	Sackgasse; Eingang aus der Ćemaluša ul.	
r.	Trgovke ul.	Sarači ul.	Ćurčiluk veliki ul.
r.	Tubegovica ul.	Ćemaluša ul.	Banjski Brijeg ul.
l.	Turbe ul.	Iza Hrida ul.	Megara ul.
r.	Turhanijina ul.	Hiseta gornja ul.	Hiseta dolnja ul.
r.	Tuzlina ul.	Banjski Brieg ul.	Šarać Ismail ul.
r.	Ulomjenica	Sagrdjije ul.	Potok ul.
r.	Vancaševa ul.	Kučerina ul.	Bolnička cesta.
r.	Vejsilagina ul.	Banjski Brieg ul.	Šarać Ismail ul.
	Veliki Ćurčiluk	Mudjelići ul.	Baščaršija ul.
r.	Vinograd ul.	Hadži	Jamaković
r.	Vratnik majdan	Kovači	Širokača ul.
r.	Vrbanja ul.	Hiseta gornja ul.	Tabaci dolnji.
l.	Zabegluk ul.	Filipović Trg.	Širokača ul.
l.	Žagrići ul.	Hadži Abdinica ul.	Širokača ul.
r.	Žatikuša ul.	Gornji ašikovac ul.	Mandjina ul.
r.	Zildžića ul.	Logavina ul.	Kabadajina čuprija.
r.	Zildžić Avdagaul.	Arabi-atik ul.	Mlini ul.

Brücken in Sarajevo über die Miljačka — Ćuprije u Sarajevu preko Miljačke.

Cerišanskabrücke. (Vrbanijagasse—Borki.)
Ćumurijabrücke. (Ćumurijagasse—Franje Josipa trg.)
Čobanijabrücke. (Appel-Kai—Čobanijagasse.)
Gymnasialsteg. (Appel-Kai—Theresiengasse.)
Kaiserbrücke (alte abgetragen, neue Betonbrücke). (Appel-Kai—Kaiserstraße.)
Lateinerbrücke. (Franz Josefsgasse—Kaiserstraße.)
Skenderijabrücke. (Appel-Kai—Theresieng.)
Šeherčehajinabrücke. (Kaiserstraße—Mustafa pašin majdan.)
Schlachthausbrücke. (Bahnhofstr.—Schlachthaus.)
Brücke über den Koševobach: Alipašabrücke (Ćemalušagasse—Gornja Hisetagasse.)
Lagersteg beim Defensionslager.
Steg zum Viehmarkt.

Länden längs der Miljačka — Obale niz Miljačku.

Appel-Kai, von der Šeherčehajinabrücke bis zum Elektrizitätswerk.
Kallaypromenade von der Čerišanskabrücke bis Bahnhofzufahrtsstraße.
Kaiserstraße, von der Šeherčehajinabrücke bis zur Lateinerbrücke.
Trg Franje Josipa I., von der Lateinerbrücke bis zur Ćumurijabrücke.
Theresiengasse, von der Ćumurijabrücke bis Borki.
Filipovićeva obala, von der Čobanijabrücke bis zur Alexanderbrücke.

c) Wegweiser zur Besichtigung von Sarajevo und der Umgebung.

Sarajevo, die Stadt der Paläste, wie es der Einheimische stolz nennt, und seit der Okkupation auch ein immer beliebteres Reiseziel der Touristen und Gelehrten, kann weder auf ein besonderes Alter zurückweisen, noch imponiert es durch Kunstdenkmäler. Letzteres ist begreiflich, wenn man berücksichtigt, daß der Muhamedaner figurative Symbolistik aus seinen Moscheen absolut verbannt, daß er daher auch kein Verständnis und Bedürfnis haben konnte. wichtige historische Momente auf öffentlichen Plätzen durch Standbilder zu verewigen. In dieser Hinsicht bietet Sarajevo keine Augenweide. Gleichwohl ist die Haupstadt Bosniens vermöge ihrer schönen Lage ein Glanzpunkt der Balkanländer. Im Norden durch Hum und Gradani, im Osten durch Mali Orlovac und Hrastova Glava, im Süden durch Velika Kapa, Dragulac, Debelo brdo und hinterrücks durch den 1650 *m* hohen Trebević gedeckt, ist Sarajevo in einer nur gegen Westen nach dem Sarajevsko polje offenen Mulde anmutig gebettet. Während sich die moderne Stadt an den Ufern der Miljačka immer weiter in die Ebene hinaus streckt, klettern die eigentlichen türkischen Stadtviertel die Bergabhänge hinan, mit ihren schimmernden Häusern und hochragenden Moscheen einen wohltuenden Kontrast bildend gegen die sie umgebenden Gemüse- und Obstgärten; es ist eine in Smaragde gefaßte Perle. Hierher haben sich die Moslims zurückgezogen, um, nachdem sie ihre Tagesarbeit in der Čaršija vollendet, die Musse in idyllischer Abgeschlossenheit zu verbringen. Das ist poetisch und praktisch zugleich, denn sie verkauften die Baugründe, welche nach dem großen Brande am 18. und 19. August 1879 frei geworden waren, außerordentlich günstig.

Dem Fremden, der Sarajevo lediglich in der Absicht besucht, ganz neuartige Eindrücke zu bekommen über die Art und Weise, wie sich hier Orient und Okzident gegenseitig beeinflussen, genügt ein Aufenthalt von zwei bis drei Tagen. Der Gelehrte und Künstler wird hier selbstverständlich entsprechend länger verweilen. Dem Touristen empfehlen wir zur Besichtigung der Sehenswürdigkeiten etwa folgende Tour: Zunächst einen Aufstieg zum die Stadt beherrschenden Kastell, bestehend aus der Gelben und Weißen Bastion. Diese auf einem vorspringenden Plateau erbaute, aus der Türkenzeit übernommene Veste mit zwölf Türmen umfaßt in ihren Ringmauern auch den Stadtbezirk Grad, die eigentliche Altstadt, wo sich der ursprüngliche Charakter noch am reinsten behauptet hat.

Unmittelbar vor der Gelben Bastion ist ein gut gepflegtes Massengrab der Wackeren zu sehen, welche bei der Erstürmung der Festung am 19. August 1878 ihren Heldentod gefunden hatten; ferner das Hauptreservoir der Hochquellenleitung, welche aus der Mošćanica die Stadt mit gesundem Wasser versorgt, während zur Wasserlieferung für die übrigen, namentlich westlicheren Stadtteile noch andere gesunde Quellen herangezogen worden sind.

Wir empfehlen aber den Besuch des auf einer Serpentinenstraße bequem zugänglichen Kastells hauptsächlich deshalb, weil sich von hier aus eine entzückende Aussicht erschließt in das wildromantische Miljačkadefilé mit der staunenerregenden neuerbauten Ostbahnstrecke einerseits und über die Stadt selbst andrerseits. Man überblickt von hier aus der Vogelperspektive am besten die ganze Anlage der Kapitale mit ihren vielfach verschlungen Straßen und Gassen. Gegen Westen durchziehen die Stadt: am linken Ufer der durch wahre Zyklopenmauern gebändigten Miljačka die Kaiser- und Terezijastraße, am rechten der Appelkai, die Franz Josef-Straße, die Ferhadija- und Ćemalušagasse mit fast durchwegs modernen Bauten.

Hier haben denn auch alle öffentlichen Ämter, Kirchen, Schulen, Kunst- und Gewerbeanstalten sowie die hervorragendsten Handelshäuser, nicht zu vergessen das Elektrizitätswerk und die elektrischen Bahnen, ihren Platz gefunden. Wer das prächtige Stadtbild auch noch von anderen Seiten genießen will, unterlasse es nicht, die Velika kapa, oder doch die mäßige Anhöhe Hrid, einen beliebten Ausflugsort der einheimischen Bevölkerung, zu ersteigen. Das großartigste landschaftliche Panorama aber eröffnet sich von der Spitze des Trebević mit bequemem Aufstieg und einem Touristenhaus, wo man gute Verpflegung findet.

Von der Gelben Bastion gelangt man am Volksbad. der neuesten Errungenschaft der Stadt, an den Bendbašigärten mit ihren türkischen Kaffeehäusern und nationalen Vergnügungen, ferner an der sehenswerten türkischen Lesehalle Kiraëthana vorüber zum wohl imposantesten Palais, zum Magistratsgebäude. Der dreieckige, im schönsten maurischen Stil ausgeführte Bau präsentiert sich besonders reizend durch seine prächtige Loggia an der Hauptfront gegen die Miljačka. Besonders sehenswert sind der Arkadenhof, der Festsaal und die Sitzungsräumlichkeiten.

Unweit vom Rathause betreten wir die aus zirka 50 bis 60 bunt durcheinanderlaufenden Gassen und Gässchen bestehende Čaršija, den großen Gewerbe- und Warenplatz der Einheimischen. Fast jedes Gäßchen beherbergt ein besonderes Gewerbe. Neben den alltäglichen Bedarfsartikeln werden hier vor den Augen des Publikums Metallwaren, besonders Kupfergefäße, Tauschier- und Filigranarbeiten, Lederartikel, Waffen usw. erzeugt und verkauft; die ganze Čaršija ist mit einem Worte ein sehr interessantes Museum. Hier ist denn auch das regste Leben konzentriert, besonders Mittwoch, wo die Landleute von weit her in den buntesten Nationaltrachten zu Markte kommen, um zu verkaufen und zu kaufen. Aus diesem Gewirre bescheidener Verkaufsbuden erhebt sich in erdrückender Größe der herrliche Kuppelbau der Begova džamija, einer in der ganzen Islamitenwelt berühmten Moschee, innen und außen mit Koransprüchen und Arabesken farbenprächtig verziert. Im Vorhofe beschattet eine uralte Linde den zu rituellen Waschungen dienenden Brunnen. In einen Stein daneben sieht man das offiziell vorgeschriebene Maß der alten türkischen Elle eingemeißelt. Rechts von der Moschee steht ein Uhrturm mit türkischem Zifferblatt, dem entsprechend auch die Stundenschläge ertönen, links die Grabkapelle des Pascha Husrev Beg. des Erbauers der Moschee, der gegenüberliegenden Kuršumlija Medresse, einer Erziehungsanstalt für Hodžas, und des großen gedeckten und tiefer liegenden Bazars Bezistan.

Biegen wir aus der Čaršija nun in die benachbarte Ćemaluša ulica ein, so gelangen wir zur alten serbischen Kirche, welche innerhalb einer förmlichen Festungsmauer liegt. Noch unter der türkischen Herrschaft erhielten die Serbisch-Orthodoxen, hauptsächlich durch Spenden aus Rußland, eine Metropolitankirche (Franz Josefstraße) mit hoher Kuppel und empfiehlt es sich, dieselbe zu besuchen, besonders bei einem Hochamte. Aus der Ćemaluša steigen wir zur Ćemerlina ulica empor, an deren Ecke sich die Scheriatsrichterschule befindet, welche, von der jetzigen Regierung errichtet, zur Ausbildung der Richter für das islamitische Ehe-, Familien- und Erbrecht dient. Das in maurischem Stil aufgeführte Unterrichtsgebäude mit schönem Säulenhof und Brunnen macht einen sehr gefälligen Eindruck.

Kehren wir nun durch die bereits erwähnte Ćemerlina ulica in die Unterstadt zurück, so gelangen wir am Kuppelbau der geschmackvoll ausgemalten Seminarkirche und am Kloster der „Schwestern der göttlichen Liebe“ mit deutscher Mädchenschule vorüber zur zweitürmigen katholischen Kathedrale in romanisch-gotischem Stil. Neben der Kathedrale erhebt sich das imposante Pensionsfondsgebäude, in welchem bis zur Herstellung der Neubauten im Jahre 1913 das Hauptpostamt und das Landesmuseum noch untergebracht waren.

In der Nähe des Kirchenplatzes in der Ferhadijagasse befindet sich die Forstschule, die IV. Knabenschule, die Handelsschule und die serbische höhere Mädchenschule. Neben letzterer dehnt sich der Stadtbahnhof für Frachtgüter aus. Wenn wir die Ferhadijagasse weiter verfolgen, gelangen wir zur praktisch eingerichteten Markthalle. Vom Marktplatz ist ein Abstecher zum landesärarischen Inkrustations- und Metallbearbeitungs-Kunstatelier in der Šljivinagasse Nr. 4 zu empfehlen. In der Fortsetzung dieser Straße gegen den Appel-Kai steht die Oberrealschule, das Obergymnasium und die Lehrerpräparandie, diesen Anstalten gegenüber das Militärkasino mit prächtiger Garten- und Parkanlage.

An der Einmündung der Ferhadijagasse in die Ćemaluša ulica steht das Palais der Landesbank. Durch letztere Gasse gelangen wir an dem sorgfältig gepflegten Stadtpark vorbei zu den Regierungspalais, in welchen alle Zentralbehörden amtieren. Hinter diesen Palais in der Sahtijanuša ulica ist sehenswert die Handwerkerschule, wo Landessöhne von tüchtigen Lehrern und Meistern in den wichtigsten Handwerken theoretischen und praktischen Unterricht erhalten.

Von den Regierungsgebäuden aus ist ein Spaziergang zum Landesspital anzuraten, welches in anmutiger Gegend an der östlichen Lehne des Koševotales gelegen und im strengen Pavillonsysteme erbaut, aus 17 Bauobjekten besteht. Die Anstalt zerfällt in eine interne, eine chirurgisch-okulistische, eine dermatologisch-syphilidologische, eine geburtshilflich-gynäkologische und eine psychiatrische Abteilung.

Wenn wir nun in die Čemaluša zurückkehren, kommen wir am Garnisonsspital vorüber zur Tabakfabrik in Dolnja Hiseta. Die Erlaubnis zur Besichtigung dieser in ihrer Art großartigen Anstalt ist bei der Direktion einzuholen. Bei der Tabakfabrik ist die Auslaufstation der Lokalzüge nach dem reizenden Badeorte Ilidže, während der Badesaison ein beliebter Erquickungs- und Erholungsplatz der Sarajevoer.

Bei der Tabakfabrik, welche am Westende der inneren Stadt und einem Knotenpunkt von Straßen liegt, beginnt die mit einer Lindenbaumallee besetzte Bahnhofstraße, an welcher links vis-à-vis dem Militärlager und der Defensivlagerkaserne der in einem Pavillonsysteme ausgeführte Neubau des Landesmuseums liegt.

Das Landesmuseum ist die hervorragendste Sehenswürdigkeit der Landeshauptstadt und besteht aus einer archäologisch-historischen und einer naturwissenschaftlichen Abteilung. Die prähistorische Sammlung ist die reichhaltigste und zählt gegenwärtig 32.000 Inventarnummern. Die ethnographische Sammlung (3080 Nummern und 117 Kostüme) sowie die Bibliothek (15.600 Bände), die römische (3325 Nummern) und numismatische Sammlung (11.518 Nummern) und endlich das Lapidarium. Die Anstalt ist jeden Freitag, Samstag und Sonntag von 10 Uhr vormittags bis 1 Uhr nachmittags offen, doch haben Fremde auch an den übrigen Wochentagen unentgeltlichen Zutritt.

Der Neubau des Landesmuseums stellt einen Komplex von fünf durch eine Terrasse verbundenen Pavillons dar, inmitten einer Parkanlage gelegen, die als botanischer Garten gedacht ist. Die gesamte großartige Anlage wurde mit einem Kostenaufwande von 1,500.000 K hergestellt und am 4. Oktober 1913 durch Seine Exzellenz den Landeschef, Armeeinspektor Oskar von Potiorek, feierlich eröffnet.

Kehren wir wieder zur Tabakfabrik zurück, so ist es von hier nicht weit zum Elektrizitätswerk in der Dolnji Tabaci ulica. Diese Anlage mit den modernsten maschinellen Einrichtungen ist besonders für Fachleute interessant.

Hier beginnt der prächtige Appel-Kai, der sich bis zum Rathaus hinauf erstreckt. Diese bedeutende Fläche wurde hauptsächlich durch die Regulierung der Miljačka gewonnen. Wenn wir nun längs der Miljačka zurückkehren, fällt uns am linken Ufer zunächst die evangelische Kirche, ferner die Krankenvereinsschule, dann das Korpskommandogebäude und der neue israelitische Tempel, am rechten Ufer das Vereinshaus, das neue Justizpalais, das Palais der Post- und Telegraphendirektion, dessen moderne Einteilung und Einrichtung mustergültig sind; das Bankpalais der österreichisch-ungarischen Bank und eine ganze Reihe von palastartigen Gebäuden auf.

Den Verkehr zwischen beiden Ufern der Miljačka vermitteln acht Brücken und ein Steg. Setzen wir etwa über die Ćumurija-Brücke ans linke Ufer, so gelangen wir an der Franz Josefs-Kaserne vorüber zur sehenswürdigen landesärarischen Teppichweberei in der Bistrikgasse. In der parallelen Konakgasse sind erwähnenswert: das Obergerichtspalais, das Franziskanerkloster, die Aktienbrauerei, vor allem aber der Konak, Sitz des Kommandierenden und Landeschefs.

Von der Bjelava herab aber schimmert über die ganze Stadt hin das erzbischöfliche Waisenhaus „Bethanien“, womit sich der Erzbischof Dr. Stadler ein dauerhaftes Denkmal errichtet hat.

Eine bedeutende Errungenschaft, die große wirtschaftliche Vorteile in Aussicht stellt, hat Sarajevo durch den Bau der Eisenbahnlinie nach dem Sandžak gewonnen. Die Bahn nimmt ihren Ausgang von der Hauptstation Sarajevo (524 *m* Seehöhe) und wendet sich in kühnem, nahezu halbkreisförmigen Bogen gegen Südosten, überbrückt bei *km* 1·1 die Miljačka und läuft mit einer mittleren Steigung von 12·4 Promille in östlicher Richtung an den Lehnen der Ausläufer des Trebević zwischen tiefen Einschnitten und auf hohen Dämmen gegen Kovačići, wo der gleichnamige Bach auf einer eisernen Bogenbrücke mit 40 *m* Stützweite übersetzt wird. Nach Durchquerung des spaniolischen Friedhofes erreicht die Strecke das eigentliche Stadtgebiet, passiert auf hohem Damme den Mutni potok, durchläuft den 145 *m* langen Bistrik-Tunnel und erreicht über einen imposanten Viadukt von fünf Öffnungen mit zusammen 105 *m* Lichtweite bei *km* 6·5 in 609 *m* Seehöhe die Station Bistrik, speziell für den Lokalverkehr des östlichen Stadtteiles von Sarajevo bestimmt.

Nach der Station Bistrik übersetzt die Strecke den zum Fort Dragoljac führenden Appelweg und schlägt, nachdem sie das interessante Stadtviertel Alifakovac auf steiler Lehne passiert, eine südöstliche Richtung ein.

Während dieser kurzen Fahrt entrollt sich vor den Blicken des Reisenden ein wundervolles, entzückendes Bild des unvergleichlich schön gelegenen, von drei Seiten durch massive Gebirge geschützten und nur nach Westen offenen Sarajevo. Die Stadt ist amphitheatralisch aufgebaut. Während die moderne Stadt, der eigentliche Sitz der Behörden, Schulen, Gotteshäuser und des Handels und Verkehrs in der nicht sehr breiten Mulde zu beiden Seiten der durch wahre Zyklopenmauern gebändigten Miljačka anmutig gebettet ist, klettern die eigentlichen türkischen Stadtviertel die Bergabhänge hinan, mit ihren schimmernden landesüblichen Häusern in weiten Obstgärten einen wohltuenden Kontrast bildend.

Ein interessantes Objekt ist der alte Friedhof der spaniolischen Juden, welcher, wie bereits erwähnt, von der neuen Bahn durchquert wird. Die Gräber sind mit riesigen behauenen Steinblöcken zugedeckt, welche außer hebräischen Inschriften keinen anderen Schmuck aufweisen.

Damit haben wir den Gegenstand noch bei weitem nicht erschöpft; immerhin glauben wir die Vergnügungsreisenden auf die beachtenswertesten Erscheinungen aufmerksam gemacht zu haben. Zur besseren Orientierung ist übrigens Walnys vorzüglicher Stadtplan zu empfehlen.

Kleinere Ausflüge in die schöne Umgebung von Sarajevo.

(Abbreviaturen zur Beschreibung der Ausflüge: D. = Distanz; Z. = Zeitdauer des Ausfluges tour und retour; K = Kommunikation.)

1. Da Riva-Koševo-Han-Višegrader Tor. Sehr lohnender Spaziergang mit schönem Ausblicke über einen Teil der Miljačkaschlucht sowie über die Stadt. Vom Osteingange der Stadt 2 *km* auf der Straße gegen Plevlje, dann Aufstieg beim Gasthause „Da Riva“ am Fahrwege bis Koševo-Han 2·6 *km*, dann Rückweg über Kovači oder über die Serpentinen unterhalb der gelben Bastion. Z. $1^1/_2$ bis 2 Stunden.

2. Kozija ćuprija-Pale. Ausgang wie vor, D. 18 *km*. Interessante Aussichtspunkte auf die Miljačkaschlucht, an deren linkem Ufer die neue Eisenbahn nach Višegrad und in das Limgebiet gebaut wird. Z. zu Wagen nebst $^1/_2$stündiger Rast 5 Stunden. Für Fußgeher bietet der Weg einige Abkürzungen am Aufstiege gegen Han Bulog; für Radfahrer zu steil.

3. Trebević. D. 12 *km*; K., guter Reitweg; Z. 8 bis 10 Stunden. Berühmte Bergpartie für einen ganzen Tag mit großartiger Aussicht; auf der Spitze Touristenhaus mit Küche und Betten. Auf den Trebević führt eine neue Straße von Prstenjak aus, welche zu betreten, wegen des romantischen Ausblickes, besonders lohnend ist.

4. Lukavica-Kobiljdol-Wasser-Riese. Am linken Miljačkaufer auf dem Fahrwege nach Kovačić (Westseite der Stadt) von hier kleiner Anstieg gegen Vraca, dann im Hochtale beim ehemaligen Bräuhause Lukavica vorüber bis Kobiljdol, beständig am Fahrweg. D. 10 *km*. Großes Sägewerk, bei dessen Verwaltung man die Bewilligung zur Besichtigung der hochinteressanten Wasser-Riese nachholen kann, welche 16 *km* weit bis zur Holzklause nach Kasidol führt.

5. Ilidže-Vrelo Bosna-Igman. K. Lokalzug bis Ilidže 30 Minuten, dann 3·5 *km* Fahrstraße bis Vrelo Bosna und 5 *km* bequemer Reitweg auf die Igmankuppe. Schöner Nadelwald, hübsche Aussicht über das Sarajevsko polje.

6. Alipašin most-Trnovo. D. 30 *km*; hievon 5 *km* (bis zur Abzweigung der neuen Straße nach Trnovo bei Alipašin most) eventuell mit dem Lokalzuge gegen Ilidže. Besonders für Radfahrer zu empfehlen; bei Vojkovići 15 *km*. Beginn des romantischen Željeznicadefilees.

7. Vogošća-Čevljanović. K. Eisenbahn bis Vogošća 17 *km* (50 Minuten), von hier mit der Schleppbahn 22 *km* ($1^1/_2$ Stunden) bis zur Erzaufbereitung von Čevljanović, sodann zirka $^3/_4$ Stunden bis zum Grubenhause. Manganerzbau; prachtvoller Überblick auf die umgebenden Nadelwaldungen.

8. Podlugovi-Vareš. K. Eisenbahn und Schleppbahn. Bis Podlugovi 1 Stunde 10 Minuten, von hier nach Vareš (Hüttenwerk) 2 Stunden 13 Minuten. Von hier bis zum Orte 1 bis 2 Stunden auf der Straße. Hochöfen, hübsche Nadelwälder; Bergbau auf Brauneisenstein.

9. Ivan. K. Eisenbahn, 39 *km* (2 Stunden). Von der Station bis zum Sattel auf der Straße nach Mostar 20 Minuten. Schöne Spaziergänge, weite Aussicht. Sehenswert ist der Tresanicafall bei Bradina, zirka 4 *km* von Ivan.

Anstrengendere, aber lohnende Touren, für geübte Fußgänger oder Reiter sind:

10. Wasserfall Skakavac. D. 18 *km*. Im Koševotale, nördlich der Stadt bei der Jeftanovićschen Ziegelei vorüber, sodann über Kobila glava und Naborevo. Zur Orientierung Karte oder Führer notwendig. K., schwieriger Reitweg. Besonders im Frühjahre sehenswerter Staubbach von zirka 100 *m* Fallhöhe.

11. Observatorium Bjelašnica. Auf der Straße nach Vojkovići (v. Route 6), sodann auf dem Reitwege zum Hochtale Grkarica und zum Observatorium. D. 8 bis 9 Wegstunden. Von Hochtouristen, Forschern und Naturfreunden viel besucht. Großartige Aussicht. Im Observatorium bequeme Unterkunft für Fremde.

d) Staatliche und wissenschaftliche Sammlungen. — Državne i znanstvene zbirke.

Bosnisch-hercegovinisches Landesmuseum in Sarajevo — Zemaljski muzej za Bosnu i Hercegovinu.

Im Neubaue des Landesmuseums an der Bahnhofstraße in einem im Pavillonssysteme ausgeführten Baukomplexe untergebracht.

Direktion: ebendort im Direktionsgebäude an der Westfront.

Die Anlage besteht an der Hauptfront (Bahnhofstraße) aus zwei mit einem Vestibül verbundenen Hauptgebäuden, welche die prähistorische Sammlung (links) und die römische mit dem Lapidarium (rechts) beherbergen. Die naturwissenschaftlichen Sammlungen befinden sich in einem großen gemeinschaftlichen Gebäude an der Südfront (Kallay-Promenade), die ethnographischen im Gebäude an der Ostfront, die Direktion und Bibliothek im gegenüberliegenden an der Westfront.

Alle Gebäude sind durch eine Terrasse verbunden, welche einen botanischen Garten umschließen, zu dem auch die Gartenanlagen außerhalb des Gebäudes teilweise gehören.

Gegenwärtig besteht das Landesmuseum aus folgenden Sammlungen: 1) der prähistorischen, 2) römischen, 3) ethnographischen, 4) botanischen, 5) mineralogisch-geologischen, 6) Invertebraten- und 7) Vertebratensammlung. Im Garten ist eine durch die kolossalen Dimensionen der einzelnen Denkmale bemerkenswerte Gruppe von Bogumilen-Grabsteinen aufgestellt.

Die prähistorische Sammlung umfaßt allein über 32.000 Nummern.

Das Museum besitzt kostbare Waffensammlungen, eine reiche Münzensammlung aus allen Kulturepochen, eine schöne römische Altertümer- und Gemmensammlung, eine Sammlung von Siegelabdrücken, eine hochinteressante ethnographische Sammlung, welche alle typischen Volkstrachten in plastischer Darstellung zeigt, im ethnographischen Pavillon eine Reihe bosnischer Interieurs mit reichen Vertäfelungen und Schnitzereien; endlich ein Lapidarium römischer und mittelalterlicher Inschriften und Skulpturen.

Die überaus reichhaltige naturwissenschaftliche Abteilung zeigt in erster Linie alle in Bosnien und der Hercegovina vorkommenden Tierarten, außerdem aber auch die Fauna der übrigen Balkanländer.

Schließlich umfaßt sie auch reiche botanische und mineralogische Sammlungen aus den genannten Gebieten.

Die Bibliothek weist einen Bücherschatz von mehr als 16.000 Bänden auf.

Die Musealpublikation „Glasnik zem. muzeja“ (Redakteur Dr. Ćiro Truhelka) erscheint in der Landessprache in lateinischem und cyrillischem Druck vierteljährig (Abonnementspreis 4 K pro Jahrgang). Die „Wissenschaftlichen Mitteilungen“ aus Bosnien und der Hercegovina, redigiert von Dr. Hoernes, von denen bereits zwölf stattliche Bände erschienen sind, bringen den Inhalt des „Glasnik“ in deutscher Sprache und kosten pro Band 20 K. (Letztere erscheinen in Kommission bei Adolf Holzhausen in Wien.)

Öffentliche Besuchstage: Freitag, Samstag, Sonntag von 10 Uhr vormittags bis 1 Uhr nachmittags. Für Fremde gegen Anmeldung bei der Direktion jeden Tag geöffnet. (Eintritt frei.)

Das Landesmuseum, diese hervorragendste Sehenswürdigkeit der Landeshauptstadt, verdankt seinen Bestand und erfreulichen Aufschwung dem um die Hebung der geistigen Kultur Bosniens hochverdienten verstorbenen Minister Benjamin von Kallay, sowie seinen Nachfolgern, die dem Institute stets die wärmsten Sympathien entgegenbrachten.

Bosn. herz. Institut für Balkanforschung. Eigene Bibliothek und das periodische Organ „Zur Kunde der Balkanhalbinsel.“

Bibliothek des Militärwissenschaftlichen und Kasino-Vereines. Im Kasinogebäude, Franz Josefsgasse. Nur für Mitglieder zu benützen.

Bibliothek des statistischen Bureaus der Landesregierung, Regierungspalais II. (Besonders staatswissenschaftliche Werke und Fachzeitschriften.)

Bibliothek des Vereines „Prosvjeta“, Appelkai—Koturgasse.

---

e) Erziehungs- und Lehranstalten in Sarajevo — Odgojni i nastavni zavodi u Sarajevu.

I. Allgemeine Knaben-Elementarschule, Bendbašigasse.
II. Allgemeine Knaben-Elementarschule, Appel-Kai.
III. Allgemeine Knaben-Elementarschule, Ferhadijagasse
IV. Allgemeine Knabenschule, Sulejmangasse.
V. Allgemeine Knabenschule, Marienhof.
Allgemeine Mädchen-Elementarschule, Kirchengasse.

NARODNA BIBLIOTEKA SARAJEVO

Allgemeine Knaben- und Mädchen-Elementarschule, beim Hauptbahnhofe, Bahnhofstraße.
Muslimanische Elementar- und höhere Mädchenvolksschule Toromanova ul.
Staatliche höhere Mädchenvolksschule, Appel-Kai.
Landesfrauen-Fachschule, Appel-Kai.
Handelsfachschule im Marienhof.
Forstschule (Appel-Kai) im Gebäude der Oberrealschule.
Obergymnasium, Gymnasialgasse.
Oberrealschule, Appel-Kai.
Handelsakademie, Sahtijanušagasse.
Lehrerbildungsanstalt, Appel-Kai.
Lehrerinnenbildungsanstalt, Gymnasialgasse.
Handwerkerschule, Sahtijanušagasse.
Römisch-katholisches Seminarium, Čemerlina ulica br. 13.
Serbisch-orthodoxe theologische Lehranstalt in Reljevo bei Sarajevo.
Serbische konfessionelle Elementar- Knaben- und Mädchenschulen und höhere Mädchenschulen (Direktor: Stevo Kalugjerčić), Ferhadijagasse Nr. 15.
Serbische konfessionelle Mädchen-Elementarschule im Institute der Mis Irby, Franz-Josefsstrasse.
Scheriatsrichterschule, Sagrdžijegasse.
Fachschule für Teppichweberei, Bistrik.
Fachschule für Bez-Weberei, Hulusina ulica.
K. u. k. Militär-Knabenpensionat, Theresiengasse Nr. 63—65.
Kloster der Kongregation der „Töchter der göttlichen Liebe“ für Mädchenerziehung, *a)* Sct. Josefs-Institut: Banjski Brijegg. 10; *b)* St. Augustin-Unterrichtsanst. Čemerlinag., Ecke der Pehlivanušag.
Kloster der Barmherzigen Schwestern, Ćemalušagasse zwischen Nr. 157 und 159.
Elementarschule im Waisenhause „Mali Isus“, Bjelave gornje ulica.

Mohammedanische konfessionelle Lehranstalten:

Medresse: Gazi Husref beg, Saračigasse.
„ Hanikah, Saraćigasse.
„ Careva, Konak ulica.
„ At Mejdan, Franz Josefsplatz.
„ Merhemića, Bistrik.

„Iptidaije“ konfessionelle Schulen in der Gjulagina ul., Toromanova ul., Bistrik ul., Vratnik-Mejdan ul. und Halilbašić ul.
Konfessionelle Mädchenschulen in der Džinina ul. und Vlakovci ul.
Dar-ul-muallimin (Religionslehrerbildungsanstalt), Bendbašigasse.
Israelitische konfessionelle Elementarschule, Sulejman ulica.

f) Sanitäts- und Humanitätsanstalten in Sarajevo — Zdravstveni i humanitarni zavodi u Sarajevu.

Das bosnisch-hercegovinische Landesspital — Zemaljska bolnica za Bosnu i Hercegovinu

ist im strengen Pavillonsystem erbaut und besteht aus 23 Bauobjekten, welche teils zu Kranken- teils zu Administrationszwecken dienen. Bettenbelag für 500 Kranke.

Es liegt in anmutiger Gegend, an der östlichen Lehne des Koševotales, vom Regierungspalais 1·3 *km* entfernt, in wind- und staubfreier Lage und ist mit modernen Hilfsmitteln der Krankenpflege und Krankenbehandlung versehen. Omnibusverkehr von der Wartehalle beim Stadtparke aus.

Von der Landesregierung erbaut und erhalten, finden in ihm Kranke aller Konfessionen und Nationalitäten Aufnahme.

Es bestehen 6 Abteilungen, u. zw. eine interne, eine chirurgisch-okulistische, eine dermatologisch-syphilidologische, eine geburtshilflich-gynäkologische und eine Abteilung für Irrenkranke. Im Jahre 1914 wurde ein moderner Pavillon als Tuberkulose-Heilstätte eröffnet, der Raum für 100 Kranke bietet und mit Liegehallen, Terrassen und Sonnenplätzen reich versehen ist. Jeder dieser Abteilungen steht ein Primararzt vor, welchem zwei bis sechs Hilfsärzte zugeteilt sind.

Es bestehen folgende Verpflegstaxen für das Landesspital: K 3·00 für die III. Verpflegsklasse, K 6·00 für die II. Verpflegsklasse, K 10·00 für die I. Verpflegsklasse.

Die ganze Anstalt ist mit elektrischem Lichte versehen. Die Wasserversorgung geschieht durch die eigene Wasserleitung aus dem Koševotale.

Die Eröffnung des Landesspitales geschah mit 1. Juli 1894 und hat dasselbe seitdem eine stetig zunehmende Steigerung seiner Frequenz zu verzeichnen. So wurden im Jahre 1895 — 2775, im Jahre 1896 — 2933, im Jahre 1897 — 3569, im Jahre 1901 — 5006, im Jahre 1902 — 5009, im Jahre 1906 — 5478, im Jahre 1909 — 5445 im Jahre 1910 6479, im Jahre 1911 bis 7316, im Jahre 1912 — 7910, 1913 — 7939 Patienten aufgenommen.

Das k. u. k. Offizierskurhaus

der k. k. Gesellschaft vom Weißen Kreuze in Ilidža.

Dasselbe ist für 23 Freiplätze an k. u. k. Offiziere, Militärbeamte und deren Familien mit allen Bedürfnissen des Komforts und der Gesundheitspflege eingerichtet. Die Zuweisung der Freiplätze erfolgt durch das k. u. k. 15. Korpskommando in Sarajevo. Das Kurhaus, auf

dem Ostrande des Kurparkes von Ilidže, besitzt außer der Kommandantenwohnung und den Konversationsräumen, 20 Zimmer. Saison beginnt alljährlich im Mai und endet Mitte September. Die einzelnen Kurperioden sind mit vier Wochen festgesetzt, und zwar: die 1. Kurperiode vom 21. Mai bis 20. Juni, 2. Kurperiode vom 23. Juni bis 23. Juli, 3. Kurperiode vom 26. Juli bis 25. August, 4. Kurperiode vom 28. August bis 29. September.

Jeder Freiplatz begreift in sich: 1. die unentgeltliche Unterkunft einschließlich Zimmerwäsche, 2. die unentgeltliche ärztliche Behandlung durch den Kurarzt, 3. freie Benützung der Thermalbäder (ausschließlich Moorbäder und Kaltwasserkur) gegen Entrichtung der Wäschegebühr von 10 Heller pro Bad, 4. 10 Prozent Ermäßigung für Speisen im Kurrestaurant.

Das Kurhauskommando führt Herr Oberstleutnant d. R. Alois Oppacher; als Chefarzt fungiert der Kurarzt in Ilidže Herr Dr. Josef Kostić.

Das erzbischöfliche Mädchen-Waisenhaus „Bethlehem". — Nadbiskupska ženska ubožnica „Betlehem".

Das Waisenhaus auf der Bjelava in der Tahmišćina und Armanganuša ulica ist ein imposanter zweistöckiger Bau, welcher derzeit Raum für 100 Waisenkinder bietet und von dem in Sarajevo errichteten Orden „Služavke malog Isusa" verwaltet und geleitet wird. Elternlose Mädchen haben das Vorrecht, dann kommen die Kinder an die Reihe, die keinen Vater haben, endlich jene, die arme Eltern und zahlreiche Geschwister haben. Wer einen Platz im Mädchen-Waisenhause zu stiften willens wäre, erlegt 4000 K der Vorstehung desselben, welche verpflichtet ist, das ihr anvertraute Kind bis zum 24. Jahre zu erziehen und an dessen Stelle wieder ein anderes Kind aufzunehmen, falls das erste die Anstalt verläßt.

Die Waisenkinder erhalten bis zu ihrer Mündigkeit in allen Zweigen der Hauswirtschaft Unterricht.

Sagradjena ženska ubožnica na Bjelavi u Tahmičini i Armanganuši ulici je krasna dvokatna zgrada, u kojoj ima prostora za 100 gojenica, koje rukovode sestre, zvane „Služavke malog Isusa", družba nastala u Sarajevu. Prednost imaju djeca bez roditelja; onda dolaze na red djeca bez oca; napokon djeca, koja istina imadu siromašne roditelje, ali i mnogobrojnu braću i sestre. Tko bi htio ustanoviti koje mjesto u toj ubožnici, morao bi poglavarstvu uručiti svotu od 4000 K, a poglavarstvo bilo bi dužno, povjereno si djete uzgajati do 24. godine, a onda opet drugo preuzeti, ako bi prvo zavod ostavilo.

Das muslimanische Waisenhaus. — Muslimansko sirotište.

Diese humanitäre Institution wurde am 17. Juni 1913 feierlich eröffnet. Dieselbe dankt ihre Entstehung den eifrigen Bemühungen des Herrn Vakufdirektors Šerif effendi Arnautović im Vereine mit der Vakuf-Mearif-Landesversammlung. — Auf einer Anhöhe in der Lugavinagasse erhebt sich ein schöner großer Neubau mit hohen lichten Räumen zur Aufnahme von 100 Waisenkindern, modern und hygienisch eingerichtet — eine Zierde der Hauptstadt Sarajevo.

Das Tagesheim für verwahrloste Kinder.

Eine humanitäre Institution, welche im Jahre 1912, und zwar auf Initiative des damaligen Regierungskommissärs Baron Collas ins Leben gerufen wurde.

Das städtische Armenhaus. — Gradska kuća ubogih. Bistrikgasse.

Mit hübschem Garten; Raum für ca. 70 Pfründner, welche hier auf städtische Kosten bekleidet und erhalten werden. Leiter: Ante Persić.

g) Badeanstalten. — Kupaone (banje).

11 Kilometer entfernt das berühmte Bad Ilidže. Siehe V. Abschnitt unter „Ilidže".
Städtisches Volksbad im Miljačkaflusse (Bendbaši).
Gazi Isabeg-Bad (Vakuf-Bad). Bistrikgasse 1. Modernes Dampf- und Wannenbad, türkische Schwitzbäder, Duschen, Massage etc.
Gazi-Husrefbeg-Bad. Ćemalušagasse 94, nächst der Kathedrale. Türkische Bäder.

h) Theater und Konzertsäle. — Kazališta i glazbene dvorane.

Großer Vereinshaus-Saal (526 Sitze und 100 Stehplätze).
Großer Saal des Militär-wissenschaftlichen und Kasino-Vereines (ca. 300 Sitzplätze).
Rathaus-Saal (ca. 400 Sitzplätze), nur bei offiziellen Anlässen und für Wohltätigkeitszwecke verfügbar, derzeit wird der Saal für Abhaltung des Landtages benützt.
Kinotheater „Apollo" zirka 530 Sitzplätze (Sahtjanušagasse). — **Kinotheater** im Vereinshause des „Napredak". — **Kinotheater** (Korsokino) Čukovica ulica.

i) Sehenswerte Baulichkeiten, industrielle Etablissements, Gärten, öffentliche Anstalten. — Znamenite zgrade, tvornice, bašte i javni zavodi.

Konak des Landes-Chefs.
Die erzbischöfliche Kathedralkirche, Kirchenplatz.
Neue serbisch-orthodoxe Metropolitankirche und Palais des Metropoliten, Franz Josefsgasse Nr. 14.
Das Landesmuseum, Bahnhofstraße. **Das Postdirektionspalais,** Appel-Kai. **Vereinspalais** des „Napredak", Ćemaluša ulica. **Palais der österr.-ung. Bankfiliale,** Appel-Kai. **Palais der kroatischen Centralbank,** Franje Josipa ulica. **Justizpalast,** Franje Josipa ulica.
Begovamoschee, mit 350 Jahre alter Linde, schönem Brunnen im Moscheehofe, Saračigasse.
Careva (Kaiser)moschee, Konakgasse.
Kuršumli-Medresse, gegenüber der Begovamoschee.
Evang. Kirche und evang. Pfarrhaus, am linken Miljačka-Kai, unterhalb der Čobanijabrücke.
Neuer Tempel der österreichisch-ungarischen israelitischen Kultusgemeinde, Theresiengasse.
Rathaus, am oberen Ende des Kai.
Regierungspalais I. und II., Ćemalušagasse, vis-à-vis dem Stadtparke.
Bruderladenpalais, Musalagasse.
Katholische Kirche, Bahnhofstraße (Gradski Pofalići).
Aktienbrauerei, Konakgasse.
Erzbischöfliches Palais, Tubegovicagasse Nr. 5.
Städtische Markthalle, am Marktplatz zwischen der Ferhadijagasse und Ćemalušagasse.
Stadtbahnhof und Zollamtsgebäude, Ferhadijagasse.
Obergerichts-Palais, mit hübschem, gedecktem Hof, Konakgasse.
Franziskaner-Kloster und Franziskanerprovinz-Ordenshaus, Konakgasse.
Erzbischöfliches Seminar, Jesuiten-Kloster und Kirche, Čemerlinagasse.
Schulgebäude (St. Augustin-Institut) der Schwestern der göttlichen Liebe, Čemerlinagasse.
Kloster und Schule der barmherzigen Schwestern, Ćemalušagasse Nr. 89.
Pensionsfonds-Gebäude, I., am Kirchenplatz.
Palais der Landesbank, Einmündung der Ferhadijagasse in die Ćemalušagasse.
Landesärarisches Inkrustations- und Metallbearbeitungs-Kunstatelier, Šljivingasse Nr. 4.
Landesärarische Teppichweberei, Bistrikgasse Nr. 13.
Korps-Kommando-Gebäude (Eigentum des Erzbistums), Theresiagasse Nr. 16.
Städtisches Elektrizitätswerk, am unteren Ende des Kai (Dolnji Tabacigasse Nr. 1).
Serbisch-orthodoxes Schulgebäude, Ferhadijagasse Nr. 15 beim Stadtbahnhof.
Scheriatsrichterschule, im orientalischen Stil erbaut, Sagrdžija- u. Čemerlinagasse.
Vereinshaus, Ecke des Appel-Kai und der Kulovićgasse.
Baš-Čaršija-Marktplatz, mit schönem Brunnen im orientalischen Stil (Sebil).
Baumaterialienfabrik des August Braun in Koševo.
Tabakfabrik, Dolnja Hisetagasse.
Gegenüber der Tabakfabrik: Der Marienhof. Größtes Privatgebäude der Stadt.
Stadtpark mit botanischem Garten, Ćemalušagasse.
Die regulierte Miljačka mit dem Appel-Kai, Kaimauern und den Brücken.
Bendbašigarten in der Bendbašigasse, Vergnügungsort der einheimischen Bevölkerung.
Landesmuseumgebäude, Bahnhofstraße. **Parkanlagen** Franje Josipa trg.
Alte Serbisch-orth. Kirche in der Ćemalušagasse Nr. 8.

Im Umkreise der Stadt:

Das Kastell (Zitadelle) mit dem Reservoir der Hochquellenleitung; unvergleichlich schöner Aussichtspunkt.
Das Landesspital, am östlichen Hange des Koševotales.
Industrielle Etablissements (Ziegelei, Säge u. Tonwarenfabrik des Ingenieurs August Braun), Koševo.
Katholischer, serbisch-orthodoxer, israelitischer, protestantischer und Militär-Friedhof, zum Teil mit schönen Grabdenkmälern, in Koševo.
Ringofen-Ziegeleien des Herrn August Braun, Koševo.
Spaniolisch-israelitischer Friedhof, am Hange des Debelo brdo.
Landesärarisches Hengsten-Depot, Bahnhofstraße.
Drahtstiften-Fabrik der Brüder Racher, Bahnhofstraße.
Möbelfabrik und Tischlerei von Buttazzoni & Venturini, Bahnhofstraße.
Moslimisches Konvikt für Gymnasialschüler, Halilbašića ulica.
Serb. Ort. Konvikt für Gymnasialschüler (zadruga Srpkinja) Careva ulica.

k) Institutionen für Handel, Industrie und Approvisionierung. — Institucije za trgovinu, obrt i aprovizaciju grada.

Privilegierte Landesbank von Bosnien-Hercegovina, Palais der Landesbank, Ćemalušagasse.
Österreichisch-bosnische Bank, Aktiengesellschaft, Kirchenplatz.

Filiale der Ungarischen Handels-Aktiengesellschaft; Appel-Kai.
Bosnische Wechselstube von Josef Löschner, Franz Josefsgasse Nr. 46.
Kreditbank und Sparkassa, Ćemaluša 60.
Lagerhaus der Handels- und Transport-Aktien-Gesellschaft am Hauptbahnhofe.
Landesärarische Haupt-Tabakfabrik, Doln. Hisetagasse.
Direktion der Tabakregie, Appel-Kai.
Landesärarische Inkrustations- und Metallverarbeitungs-Kunstatelier, Šljivinagasse.
Städtisches Elektrizitätswerk, am unteren Appel-Kai.
Landesärarische Teppichweberei, Bistrikgasse.
Aktienbrauerei, Konakgasse.
Industrie-Etablissement des August Braun, Koševogasse.
Eisenwaren- und Drahtstiftenfabrik der Brüder Racher, Bahnhofstraße.
Möbelfabrik und Tischlerei der Firma Buttazzoni & Venturini, Bahnhofstraße.
Obstbrennerei und Likörfabrik des Ab. Is. Papo, Alipašinmost.
Möbelfabrik der Brüder Vekić, Franz Josefsgasse.
Wirkwarenfabrik des Avram Levi Sadić, Kračula ulica.
Stadtbahnhof und Hauptzollamt, Ferhadijagasse.
Städtische Markthalle, zwischen der Ćemaluša- und Ferhadijagasse.
Tabak-Hauptverlag, Palais der Landesregierung.
Viktualien- und Obstmarkt, Baščaršija.
Viehmarkt, Kovačići — Grbavica.
Sarajevsko trgovačko otpremničko društvo, Šapinagić, Salom, Besarović & Komp., Ćemaluša 4.
Kaufmännischer Verein, Franje Josiha ulica.
Serbische Zentralbank, Aktiengesellschaft für Bosnien-Hercegovina, Ćemaluša ulica.
Muslimanische Zentralbank, Mulimanska Centralna banka, Franz Josefsgasse.
Zentralbank und Sparkassa, A. G., im eigenen Palais, Franje Josipa ulica.
Ungarische Agrar- und Kommerzialbank, Rudolfsgasse.
Filiale der Laibacher Kreditbank, Ferhadija ulica.
Filiale der österr.-ungar. Bank, im eigenen Palais, Appel-Kai.
Sarajevoer Dampfmühle, A. G., Pofalići bei Sarajevo.
Serbische Nationalbank, Ćemaluša ulica.

l) Verkehrsanstalten und Verkehrseinrichtungen. — Prometna općila.

Bosnisch-hercegovinische Landesbahndirektion, Sarajevo, Landesregierungs-Palais II.
Hauptbahnhof in Neu-Sarajevo, Bahnhofstraße.
Bahnhof im Stadtbezirke Bistrik (Südostbahn).
Stadtbahnhof Ferhadijagasse (nur für Frachten).
Elektrische Stadtbahn in Sarajevo. — Električni tramvaj.

a) Fahrplan der elektrischen Stadtbahn:

Katholische Kirche
Rathaus
Bahnhof
} in der Zeit von 6 Uhr früh bis 10 Uhr abends. — In Intervallen von je 15 Minuten — Svakih 15 minuta ide vagon.

b) Haltestellen der elektrischen Stadtbahn:

Kath. Kirche, Markthalle, Ćemalušag. Landesbank (Kreuzung), Steinmetz (Kloster), Franz Josefsg. (Stadtpark), Koševog, Landesregierung, Pensionsfondsgebäude (Alipašinmost), Tabakfabrik, Lager (Hauptwache), Offizierslager (Florhütte), Lager, Nordseite, Hauptbahnhof.

Rathaus, Kaiserbrücke (careva čuprija), Lateinerbrücke, Ćumurijabrücke (Unionbank), Gymnasium (Korpskommando), Vereinshaus (Čobanja), Landesdruckerei; Skenderijabrücke (Hiseta), Elektrizitätswerk, Tabakfabrik.

Omnibusverkehr von der Haltestelle der elektrischen Stadtbahnstation Koševogasse—Stadtpark zum Landesspital: Fahrpreis 12 Heller.

Omnibusse von und zu den Hotels „Europa“ und „Zentral“ bei allen Personenzügen.

Hauptzollamt, Ferhadijagasse.
K. u. k. Militär-Post- und Telegraphen-Direktion, Ferhadijagasse.
K. u. k. Militär-Hauptpostamt, Kirchenplatz.
K. u. k. Militär-Telegraphen-Zentralstation, Konakgasse.
K. u. k. Militär-Post- und Telegraphenamts-Filiale, Landesregierungs-Palais II.
Telegramm-Annahmestelle und Telephonstation, Franz Josefsgasse Nr. 13.
Handels- und Transport-Aktiengesellschaft, Bureau Ćemalušagasse.

I. Öffentliche Telephonsprechstellen.

Nr. 1. Telephonzentrale, Franz Josefgasse 51, zugleich Telegrammaufgabeamt.
Nr. 64. Militärpost- und Telegraphenamt Sarajevo 2, Regierungsgebäude.
Nr. 70. Telegraphen-Hauptstation, Konakgasse 15.
Nr. 290. Militärpost- und Telegraphenamt, Sarajevo 6, Neu-Sarajevo.

Abonnenten-Verzeichnis des öffentlichen Telephonnetzes Sarajevo. — Popis abonenata javne telefonske mreže u Sarajevu.

Des Abonnenten			Anmerkung
Nr.	Name	Wohnort und Haus-Nr.	
104	*Abinun Abraham D.	Čaršija	Fellhändler
336	Adler Béla	Appel-Kai 6	Holzhandlung
126	*Administrativabteilung der Landesregierung	Landesregierung I.	
167	*Agrar- und Kommerzialbank für Bosnien und Hercegovina, priv.	Rudolfgasse 10	Direktionskanzlei
333	Agrar- und Kommerzialbank für Bosnien und Hercegovina, priv.	Rudolfgasse 10	Hypothekarabteilung
168	Agrar- und Kommercialbank für Bosnien und Herzegovina, priv.	Rudolfgasse 10	Kassalokale
342	*„Agricola“	Kirchenplatz	Molkerei-Niederlage
135	Ahmetašević Muhamedaga u. Söhne	Ferhadija ulica 26	Spezereihandlung
163	*Aichamt	Amtsgebäude	Aichamtskommissär
66	*Aktienbrauerei	Konakgasse 25	*a)* Bureau *b)* Braumeister *c)* Bureauchef
150	„	Konakgasse 25	Direktor
89	„	Kovačići	Malzfabrik Kovačići
124	Aktiendruckerei, islamitische	Ferhadijagasse 23.	
224	Alkalay Albert J.	Gjulagina ul.	Lederwarengeschäft
280	Alkalay Ascher S.	Mali ćurćiluk 10	
313	Alkalay Menachem M. Söhne	Veliki čurčiluk 4	„ Manufakturwarenhandlung
205	*Alkalay S. D.	Hadži Šahinagica ulica	Zigarettenpapierfabrik
169	Altarac Abram Majer	Ferhadijagasse 9	Eisen- und Farbwarenhandlung
322	„Apollo“ Kinotheater	Šahtijanušgasse 19	
201	Armeeinspektorat		
348	Armeeinspektorat		
80	Armenhaus, städtisches	Bistrik	
264	Atias Hajim	Koturgasse	Agenturgeschäft
127	*Atias Mordehay R.	Mustajbeggasse	Ziegelwerkbesitzer
245	*Atias Rafo M.	Tekijagasse	
94	*Bahndirektion, Telegraphenkontrolle mit 35 Stationen	Regierungsgebäude II	
85	Bahnhof (Haupt-) der b. h. Landesbahnen		*a)* Frachtenmagazin *b)* Stationsvorstand *c)* Frachtenkassa
92	Bahnhof (Stadt)	Ferhadijagasse	
132	Bahnstation Bistrik	Bistrik	Stationsvorstand
149	Bajčetic Brüder	Mejtašgasse	Spezereihandlung
279	*Bajčetić Brüder	Hiseta gornja (Marienhof	Spezereihandlung
267	Banić Josef	Appel-Kai	Weinhandlung
69	*Bank- und Handelsaktiengesellschaft, ung., Filiale	Appel-Kai 4	
186	Bankfiliale, österr.-ung.	Čukovićgasse	

Des Abonnenten			Anmerkung
Nr.	Name	Wohnort und Haus-Nr.	
194	Baruch Brüder und Finzi	Ferhadijagasse 12	Möbelhandlung
97	Baruch Elias	Appel-Kai 1	Agentur
337	Baruch Josef	Tabašnicagasse 1	
331	Bašagić Brüder	Franz Josefstraße 2	Buchhandlung
156	Bauabteilung der Kreisbehörde	Gornja Hiseta	
52	Bauleitung des Postpalais	Dženehić Mustafagasse	
87	Bauaktiengesellschaft b. h.	Bahnhofstraße (Hotel Royal)	*a)* Baukanzlei *b)* Oberbaurat von Vančas, *c)* Direktor Tönnies, *d)* Buchhaltung, *e)* Materialplatz
71	Bauamt, städt.	Rathaus	Baurat Černy
235	Bauhof und Viehmarkt, städtischer		
277	Bau- und Möbeltischlerei, verein.	Koševogasse 16	
209	Beamtenverein für Bosnien und die Hercegovina	Balicagasse	
199	Berković Nikola	Skenderijagasse	Landesbankdirektor Wohnung
256	Besarović Dušan	Franz Josefstraße	Herrenschneider
309	Besarović Vojislav, Dr.		Sekretär der Handels- und Gewerbekammer
141	*Bezirksamt	Gornja Hiseta	
91	Bezirksgericht	Gornja Hiseta	
192	Bezweberei, landesärarische	Hulusinagasse	
84	*Bičakčić Salih H. & Ko.	Ferhadijagasse 19	Mehlhandlung
255	Biserović Akif eff., Dr.	Ferhadijagasse	Advokat
143	*Bogdanović Simo S.	Ćemalušagasse 43.	Agentur
166	„Bosna“	Koševogasse	Baugesellschaft
27	„Bosnische Post“	Čukovićgasse 7	Druckerei
102	*„Bosnische Post“	Čukovićgasse 7	*a)* Redaktion *b)* Administration
120	*Braun August	Koševogasse	Bauunternehmung
19	Brocchi Carlo	Franz Josefstraße	Agentur
157	Brodnik Franz	Theresiengasse 119	Bezirksvorsteher
57	*Brunner & Ko.	Ćemalušagasse 157	Eisenhandlung
50	Buchwald B. & Ko.	Franz Josefsgasse	Buchhandlung
61	Buttazzoni & Venturini	und Bahnhofstraße	Möbelfabrik
326	Café Marienhof, Ernst Ružić	Donja Hiseta	
276	Cappon C. A.	Franz Josefstraße 4	Papierhandlung
222	Choleraspital	Pofalići	*a)* Sanitätsdiener *b)* Arzt
179	Collas Karl, Baron	Sahtijanušagasse 3	Regierungskommissär, Wohnung
289	Collas Karl, Baron	Magistratsgebäude	Regierungskommissär, Kanzlei
170	„Croatia“	Ćemalušagasse	Versicherungsgesell-schaft
272	Cvjetić J. Svetozar	Ćemalušagasse 39	Eisen- und Farbwaren-handlung
100	Danon Isachar Zadik	Ferhadijagasse 25.	
328	*Danon Zadik J.	Ćemalušagasse 8	Getreidehandlung
118	*b)* „Danubius“	Ćemalušagasse 114.	Versicherungsgesell-schaft
	b) „Donau“	Ćemalušagasse 114.	
274	*Demirdžić Brüder	Saračigasse 51	Lederhandlung
38	Dimović, D.	Ćumurijagasse 17	Advokat
286	*Dirnböck Hans, Ingenieur	Ćemalušagasse 62	Bauunternehmung

Des Abonnenten			Anmerkung
Nr.	Name	Wohnort und Haus-Nr.	
210	*Distriktskrankenkassen	Koševogasse 10	
45	*Doboczky & Ko.	Ferhadija ulica	Droguerie
65	*Elektrizitätswerk, städtisches	Dolnja Hiseta	*a)* Maschinenhaus *b)* Kanzlei
303	Eisenbahnbau-Departement der Landesregierung	Koševogasse	*a)* Kanzlei *b)* Baurat Jelić
74	Feuerwehr	Theresiengasse	Kaserne
73	*Finanzabteilung, Landesregierung	Regierungsgebäude I	
142	*Finanz-Inspektorat	Gornja Hiseta	Finanzrat
18	Finanzwachkaserne	Gornja Hiseta	Inspektionszimmer
320	Finzi Brüder	Franz Josefstrasse 69	Möbelhandlung
123	Finzi Josef Leon		Kolonialgeschäft
266	Finzi Leon	Franz Josefstrasse	Papierhandlung
221	Finzi Moritz J.	Čemalušagasse 44	Spezereigeschäft
246	Finzi Silvio S.	Čemalušagasse 68	Ingenieur
134	Finzi Zadik S.	Landesbankgebäude	in Liquidation
51	Fischer Josef, Dr.	Rudolfsgasse 12	Advokat
95	Fischel's M. Söhne		Vertretung der Tuzlaer Spiritusfabrik
93	Fritsch Josef	Derebojgasse	Bäckerei
244	Gaberle Emil	Appel-Kai, Postpalais	Präsident, Militärpost und Telegraphen-Direktor
145	Garnisonsgericht	Defensionslager	Gerichtsleiter
301	Garnisonsspital Nr. 25	Gornja Hiseta	Aufnahmskanzlei
54	Gefällsamt, städtisches	nächst dem Stadtbahnhofe Šlivin sokak	
304	Generalstabsabteilung des 15. Korps	Theresiengasse	Korpskommandogebäude
44	Gendarmerie-Korps-Kommando	Appel-Kai 76	
43	Gendarmerie-Posten-Kommando	Koševogasse	
146	Gewerbeinspektorat		
341	Gjukić v. Villa	Kadračićgasse 12	Landesbau-Direktor
262	„Glas slobode“	Derebojgasse	Redaktion
298	„Globus“	Franz Josefstrasse 31	Putzanstalt der Brüder Spitzer
319	Glössmann & Komp.	Rudolfsgasse 3	Zentraldroguerie
23	Grünfeld Josef, Dr.	Appel-Kai 4	Polizeiarzt
162	Gymnasium (Ober)	Gymnasiumgasse	Direktor.
195	*Handels- und Gewerbekammer	Rudolfsgasse	
55	*Handels- und Transport-Aktien-Gesellschaft	Rudolfsgasse 10	Lagerhaus.
271	Handelsmuseum, k. k. österr., Expositur	Jelićgasse	
164	*Hatschek Ladislaus L.	Hadži Mulićgasse 2.	Schreibmaschinen-Niederlage
129	Hauptzollamt am Stadtbahnhof	Ferhadijagasse	
257	Hausfrauenverein	Musalagasse	
15	Heim Jakob	Franz Josefsgasse 93.	Weinhandlung
29	*Heim Leopold	Ferhadijagasse 37	*a)* Speditionsgeschäft *b)* Holzplatz
161	*Hengstendepot, landesärarisch	Neu Sarajevo	*a)* Kommandant *b)* Verwaltungskanzlei
208	*„Herceg Bosna“	Appel-Kai	Landesversicherungsanstalt
75	Herren-Klub	Appel-Kai	Vereinshaus
35	*Hirschl Josef & Ko.	Čemalušagasse	Agentur

Des Abonnenten			Anmerkung
Nr.	Name	Wohnort und Haus-Nr.	
137	Hofender Franz	Ćemalušagasse, Salompalais)	Tapezierer
105	Hollmann Anton	*a)* Franz Josefsgasse	Geschäft }
		b) Ferhadija ulica	Geschäft } Selcherei
		c) Dolnja Hiseta	Fabrik }
30	*Horvath & Scheidig	Koševo	Bauunternehmung
16	*Hotel „Europe“	Franz Josefsgasse	
339	Hotel „Kaiserkrone“, Poznič	Franz Josefstraße 50	
139	Hotel „Imperial“, Pešut	Franz Josefstraße 59	
2	Hotel Royal	Bahnhofstraße	
81	Hotel „Zentral“ (Rosenbach)	Franz Josefsgasse	
116	Hrasnica Halidbeg, Dr.	Franz Josefsgasse 1	Advokat
218	*Hrvatska zadružna banka	Ćemalušagasse	
220	Hrvatska zajednica	Ferhadijagasse	
215	Intendanz des 15. Korps, Bistrik		
124	Islamitische Aktiendruckerei	Ferhadija ulica 23	
273	Islamitische Zentralbank	Franz Josefstraße 13	Sekretariat
340	Islamitische Zentralbank	Franz Josefstraße 13	Direktor Somogyi
203	Janesch und Schnell		Baubureau
350	Janković Dimitrije	Metropolitanpalais. Ecke Franz Josefstraße-Rudolfsgasse	Konsistorialrat
113	Jeftanović Gligorije M.	Ćemaluša ulica 43	Wohnung und Bureau
174	*Jovanović & Srškić	Franz Josefgasse	Modewarenhandlung
270	*Jovanović Jovo R.	Sajmište	Gemischtwarenhandlung
346	Jovanović Jovo R.	Ćemalušagasse	Spezerei- und Delikatessenhandlung, Lieferant des Beamtenvereins
58	Jungwirth Ludwig	Trampinagasse 18	Baumeister
216	Justizabteilung der Landesregierung	Kadračićgasse	Inspektionszimmer
312	Justizpalais-Bauunternehmung	Franz Josefstraße 56	Fonagy & Szegö
114	Jusufagić braća H.	Ćemalušagasse 41	Spezereihandlung
260	Kabiglio Daniel Abraham		Agentur
17	Kajon Daniel A.	Rudolfsgasse 3	Buchhandlung
122	Kajon Josef	Ferhadija ulica 24	Speditions- und Zustreifungsgeschäft
334	Kapetanović Hilmibeg	Kečinagasse 4	Landtagskanzleidirektor
230	Kasinoverein, militärwissenschaftlicher		
53	Kasparek Johann	Franz Josefsgasse 118	Spenglerei
88	*Kästenbaum Leopold	Ferhadijagasse	Mehlhandlung
49	*Kaufmännische Speditionsgesellschaft	Ćemalušagasse 62	*a)* Spedition *b)* Direktion
128	*Kaufmännischer Verein	Franz Josefsgasse	
322	Kinotheater „Apollo“	Šahtijanušagasse 19	Pauline Walits
5	Klein Bernardo		Agentur
250	Kmetenablösungsdepartement		Buchhaltung
249	Kmetenablösungsdepartement		Dr. Graßl
72	Knežević Mane, Dr.	Jeftanovićgasse	Advokat
108	Kočović D. Dm.	Franz Josefsgasse	*a)* Geschäft *b)* Wohnung: Čemerlinagasse
154	*Kohn Maurizio	Čukovićgasse 4	Agentur

Des Abonnenten			Anmerkung
Nr.	Name	Wohnort und Haus-Nr.	
160	Konakgebäude	Konakgasse	Se. Exz. der Kommandierende und Landeschef
37	Konvikt der Präparandie.....	Appel-Kai	
83	*Korpskommando, K. u. k., 15	Theresiengasse	*a)* Militärabteilung *b)* Korpskommandant
258	Kos Ivan i drug	Donja Hiseta	Bäckereigeschäft
321	Kos Ivan i drug	Ferhadijagasse 15	Bäckereigeschäft, Filiale
11	Kraljević Vaso S.	Gjulaginagasse 114	Militärlieferant
308	Krečo Hadži Uzeir, Predimaret . .	Sarači ulica 1	Spezereiwarengeschäft
21	*Kreditbank und Sparkassa-Aktiengesellschaft.....	Ćemaluša 114	*a)* Bankabteilung *b)* Warenabteilung
90	*Kreisbehörde	Gornja Hiseta	
156	* „	„	Bauabteilung
7	Kreisgefangenhaus	Konakgasse	
12	Kreisgericht.....	im Rathause	
180	Kreisgericht für Strafsachen	im Rathause	
107	*Kroatische Zentralbank für Bosnien und die Hercegovina	Franz Josefstraße, Ecke Šljivinagasse	Vizedirektor Dr. S. Vidačić
332	Kroatische Zentralbank für Bosnien und Hercegovina		Direktor Dragutin Marek
338	Kroatische Zentralbank für Bosnien und die Hercegovina		Kassalokal
79	*Laibacher Kreditbank	Ferhadijagasse	
239	Landau Bernhard	Theresiengasse	Sodawasserfabrik
344	Landesärarische kunstgewerbliche Ateliers	Šljivinagasse 4	
94	*Landesbahnendirektion	Regierungsgebäude II	
59 76 77	*Landesbank (Nebenzentrale) mit 16 Nebenstationen	Ćemalušagasse 123	Bureaustunden: von 9 Uhr früh bis ½1 Uhr und von 3 bis 6 Uhr nachm.
111	Landesbankdirektor Volkert Ernst..		Kanzlei im Landesbankgebäude
296	Landesbankdirektor Volkert Ernst..		Skenderijagasse 45
206	Landesbank		Tabakgroßverschleiß
297	Landesbank (Warenabteilung).....	Ćemalušagasse 123	Direktor Hoffmann
158	Landeschef u. Armeeinspektor.....	Konakgebäude	Dienst- und Privatgemächer
323	Landeschef-Stellvertreter, Julius von Rohonyi.....	Vančasgasse 2	
161	*Landeshengstendepot	Neu-Sarajevo	*a)* Kanzlei *b)* Kommandant
299	*Landesmuseum mit 6 Nebenstationen	Bahnhofstraße	
126	*		
173	*		
177	*Landesregierung (Nebenzentrale) .	Regierungsgebäude I	
212	*Landesregierung	Regierungsgebäude II	
351	*		
41	*Landesspital (Nebenzentrale).....	Koševo	mit 18 Stationen

Des Abonnenten			Anmerkung
Nr.	Name	Wohnort und Haus-Nr.	
138	Landesvakufdirektion	Franz Josefsgasse	*a)* Expedit *b)* Inspektor *c)* Präsident
197	*Landtag bos. herceg.		Hilfsämterdirektor
198	Landtag bos. herceg.		für Abgeordnete
324	Landtagskanzlei	Magistratsgebäude	Kassier B. J. Bogdanović
101	Lebensmittelmagazin der Bediensteten der bosn.-herceg. Staatsbahnen		*a)* Bureau des Vorstd. *b)* Magazin
275	Levi und Komp.....	Ćemalušagasse 81	Nähmaschinenniederlage
226	*Linhart Ignatz	Ćemalušagasse 72	Leichenbestattungsanstalt
48	*Löwy Jakob H. S.	Ferhadijagasse	Mehlgeschäft
110	*Löwy Rafael.....	Ferhadijagasse	Spediteur
345	Luibl's Nachfolger Jovo R. Jovanović	Sajmište 2	Spezerei- und Delikatessenhandlung
71	Magistrat	im Rathause	Bauamt
47	Magistrat	im Rathause	*a)* Expedit *b)* Magistratsrat *c)* Bürgermeister *d)* Steuerbureau
283	Magyar-Egyesülot (ungarischer Verein	Fabrika čikma 5	
89	Malzfabrik der Aktienbrauerei	Kovačiči	
33	Mandić Nikola, Dr. (Advokat).....	Šljivinagasse Petrakigasse	*a)* Bureau *b)* Wohnung
56	Markthalle, städtische	Sajmište	Marktkommissär
225	*Marton Ludwig.....	Ćemalušagasse	Glaswarengeschäft
172	Meliorationsbureau der Landesregierung	Aichamt	Kulturoberingenieur
307	Mihalics Michael, Dr., Bezirksvorsteher	Donja Hiseta 2	Wohnung
238	Miladinović Milan.....	Fabrika čikmagasse	Baumeister
133	Milanović Mihajlo.....	Franz Josefsgasse	Buchhandlung
32	Militärpost- u. Telegraphendirektion.	Appel-Kai	Expedit
244	Militärpost- u. Telegraphendirektor, Präsident Gaberle	Appel-Kai	
67	Militärpost- u. Telegraphendirektion.		
20	Militärpostamt Sarajevo 1	Appel-Kai	
125	Militärpost- u. Telegraphenmannschaftsabteilung	Koševo	Kaserne
20	Militärpostamt	Kirchenplatz	Vorstandstellvertreter
165	Militärverpflegsmagazin, k. u. k.....	Koševo	Verpflegsmagazinsvorstand
31	Montandepartement der Landesregierung		
273	Muslimanska centralna banka	Franz Josefstraße 13	Sekretariat
340	Muslimanska centralna banka	Franz Josefstraße 13	Direktor Somogyi
189	Nanić Hadži Avdaga, Šehic & Hafizović	Mudželitigasse	
28	Nanić Mujaga	Ferhadijagasse	Spezereihandlung
305	„Narod“	Despićgasse 3	Administration und Buchdruckerei
261	Nase Franz und Komp.....	Ćemalušagasse, Salompalais	Wasserleitungsinstallation

Des Abonnenten			Anmerkung
Nr.	Name	Wohnort und Haus-Nr.	
175	Neuer Josef u. Julie	Franz Josefgasse	Glas- und Modewaren-handlung
6	Obergericht	Konakgasse	Oberstaatsanwalt
14	Obergericht	Konakgasse	Hilfsamt
68	Obergericht	Konakgasse	Präsident
162	Obergymnasium		Direktor
281	Oberrealschule	Appel-Kai	Direktor
243	*„Observator“, R. Fürst	Ćemalušagasse 43	Kredit- und Informa-tionsbureau, Mineral-wasserspezialvertrieb
103	Observatorium, meteorologisches	Bjelava	Adjunkt Harisch
63 343	Österr. Bosn. Bank, Aktiengesell-schaft	Kirchenplatz	Direktionskanzlei (8 Stationen)
271	Österr. Handelsmuseum	Jelićgasse 2	Expositur
232	*Papo Abraham Isak	Koševogasse 7	Likörfabrik
214	*Papo Musafia	Ferhadijagasse 18	Agentur und Getreide-geschäft
278	Papo u. Dietz	Skenderijagasse 53	Bau- und Kunst-schlosserei
311	Paranos Milan R.	Baščaršija potok 1	Filiale des böhmischen Handelsmuseums
241	Petraki Petrović Diogen, Dr.	Franz Josefstraße	
252	Petraki Petrović Sokrat	Franz Josefstraße	
329	Petrić Josef	Šahtijanušagasse 6	Kaminfegermeister
300	*„Phönix“, österr.	Šljivinagasse	Generalagentschaft
228	Pinto Bernardo L.	Veliki čurčilukgasse 12	Modewarengeschäft
229	Pinto Bernardo	Theresiengasse 23	Kanditen und Gajtan-fabrik
190	Pissenberger Nikolaus	Šahtijanušagasse 15	Graphisches Fach-geschäft
106	Platzkommando k. u. k.	Teresija ulica	
23	Polizeiarzt, Dr. Grünfeld	Appel-Kai	
287	Porzsolt Josef	Čumurijagasse	Agentur
20	Postamt (Haupt-)	Appel-Kai	Vorstandstellvertreter (4 Stationen)
217	Postsparkassenamt, bosn.-herc.		Direktor.
36	Präparandie	Appel-Kai	Regierungs - Sanitäts-rat und Primararzt
151	Preindlsberger Josef, Dr.	Kučerinagasse	Prosvjetno i kulturno društvo Srbà u Bosni i Hercegovini
294	„Prosvjeta“	Koturgasse 1	Kroatische Zentral-bank, Repräsentanz der allgem. Versiche-rungsgesellschaft in Wien
315	*„Providentia“	Franz Josefstraße	*a)* Eisenhandlung *b)* Fabrik
24	*Racher & Babić	Ferhadijagasse 40	Spezerei- und Delika-tessenhandlung
327	*Radošević u. Komp.	Ferhadijagasse 35	*a)* Paßamt *b)* Regierungskom-missär
40	*Regierungskommissär	im Rathause	Kanzlei Privatwohnung
289	Regierungskommissär Baron Collas	Magistratsgebäude,	Brauereidirektor
179	Regierungskommissär Baron Callas	Šahtijanušagasse 3	
109	Reiter Heinrich	Petraki ulica	

Des Abonnenten			Anmerkung
Nr.	Name	Wohnort und Haus-Nr.	
323	Rohonyi Julius von, Exzellenz	Vančasgasse 2	Landeschef-Stellvertreter, Wohnung
242	*„Romanija", Baugesellschaft	Balicagasse 16	
121	*Romano Abram Isak	Ćemalušagasse	Agentur
25	Rothkopf Moritz, Dr.	Ferhadijagasse	Advokat
288	Rüdt Georg, Baron	Petrakigasse 16	Präsidialchef, Privatwohnung
352	Rüdt Georg, Baron	Regierungsgebäude	Kanzlei
152	Salić Muhamed	Novatesta 4	Spezereihandlung
285	Salom A. D.	Avdaga Šahinagićgasse	Villa Belvedere
46	*Salom J. & M.	Franz Josefsgasse	*a)*)Bankhaus *b)* Direktor
8	Salom J. & M.	Ćemalušagasse 30	Warengeschäft
62	Salom Daniel Moise	Franz Josefsgasse	Wohnung
10	Salom A. & Fratello	Ćemalušagasse	Mehlhandlung
96	Salom Ješua D.	Appel-Kai	Privatier
325	Šabanović Brüder	Saračigasse	Kanzlei des Dampfsägewerkes Pale.
347	Sanitätschef des 15. Korps	Korpskommandogebäude	Oberstabsarzt Dr. S. Dynes
196	*Šantić Risto i Miho, Brüder	Ćemalušagasse	
159	Šantić und Zagorac	Gornja Hiseta	Spezereihandlung
3	Saračević Vejsil	Ćemalušagasse	Fuhrwerksbesitzer
187	„Sarajevoer Tagblatt"	Appel-Kai	Redaktion
178	*Sarajevoer Walzmühlaktiengesellschaft	Neu-Sarajevo	
292	„Sarajevski list"	Appel-Kai	Redaktion
247	Sattler M., Dr.	Ćemalušagasse 113	Polizeiarzt
34	Savić Risto J.	Kulovićgasse 11	Buchdruckerei
9	Scheriatsgericht	Halilbašićgasse	
176	Scheriatsrichterschule	Čemerlina ulica	Ökonomieverwaltung
148	Schiller Moritz	Franz Josefsgasse 2	Spezereihandlug
86	*Schlachthaus, städtisches	Grbavica	Kanzlei des städt. Tierarztes
4	*Schlesinger Heinrich	Ferhadijagasse	Apotheke
233	Schnaubelt Ernst	Donji Tabacigasse 9	Baumeister
39	*Schwarz Wilhelm		Agentur
147	Serbische Gemeinde	Ferhadijagasse 43	Gemeindesekretär
131	*Serbische Nationalbank	Ćemalušagasse	Bureau
265	Serbische Zentralbank	Koturgasse	
293	Sevegliesich Valerie	Ferhadijagasse 40	
144	*Siemens-Schuckertwerke, österr.	Koševogasse 23.	*a)* Bureau *b)* Obering. Ferd. v. Czernitzki
335	Sicherheitsbureau u. Meldeamt	Magistratsgebäude	
112	Simić, Ripperger & Manojlović ...	Ferhadijagasse	Eisenhandlung
316	*Singer E., Dr.	Čemalušagasse	Advokat
204	Šišić Hadži Ali	Nova testa	Mehlhandlung
227	„Slavia"	Čumurijagasse	Versicherungsanstalt
184	Šogolj Muhamed Hamdi		
284	Šojić Ostoja B.	Ferhadijagasse 10	Handlung mit geistigen Getränken
60	Solterer Adolf	Ćemaluša 149	Mechaniker
22	Spahić Johann (Witwe)	Franz Josefsgasse 88	Bäckerei u. Mehlhdlg.
310	Spaho Mahmed, Dr.		Sekretär der Handels- und Gewerbekammer

Des Abonnenten			Anmerkung
Nr.	Name	Wohnort und Haus-Nr.	
185	Spaniolisch-jüdische Gemeinde	Sulejmangasse	
49	*Speditions-Gesellschaft, Kaufmänn.	Čukovićgasse 4	
115	Srpska Riječ	Ćemalušagasse 22	Zeitungsredaktion
237	*Srškić Milan Dr., Advokat	Rudolfsgasse	*a)* Kanzlei *b)* Dr. Srškić
317	Srškić Milan Dr., Advokat	Appel-Kai 7	Wohnung
140	Staatsanwaltschaft	Nova testa 23	*a)* Kommandant *b)* Verwaltungskanzlei
92	Stadtbahnhof	Ferhadijagasse	
202	Stadtphysikat	Avdaga Šahinagić-gasse 4	
155	*Stanišić Pero u. Komp.	Franz Josefstraße	Glas- und Porzellan-warenhandlung
82	Steinmetz F. & Ko.	Ćemaluša ulica Bahnhofstraße	*a)* Kanzlei *b)* Holzplatz
314	Sternberg M.	Theresiengasse 70	Transportunter-nehmung
259	Štěpánek V.	Rudolfsgasse	Delikatessenhandlung
306	Steuerinspektorat der Kreisbehörde		
253	Stojkanović, Brüder	Rudolfsgasse	Manufakturwarenge-schäft
78	Studnička J. & Ko.	Rudolfsgasse	Buchhandlung
153	*Stupar Gjorge M.	Ćemalušagasse 24	Agentur
318	Stux Géza	Čemerlinagasse	Direktor der Agrar- und Kommerzialbank, Wohnung
207	*Sumbulović Isak S. Hay	Ćemalušagasse	Bankgeschäft: *a)* Kassalokal *b)* Direktor
171	Sunarić Josef, Dr.		Advokat
219	*Szirmai Anton	Franz Josefstraße	Asphaltindustrie
42	*Tabakhauptfabrik	Dônja Hiseta	
13	Tabakregiedirektion	Franz Josefstraße 58	
231	Tabory August	Jezerogasse	Bau- und Möbeltischler
268	Tabory Josef	Ferhadijagasse 21	Kaffeehausbesitzer
302	Technische Fachschule	Ćemalušagasse 66	
130	*Teppichweberei	Bistrikgasse 13	landesärarisch
98	Thier Albert	Franz Josefsgasse	Buchhandlung
248	Tiller Moritz & Komp.	Franz Josefstraße	Uniformierungsanstalt
181	*Todeschini Theodor	Ćemalušagasse 107	Agentur
223	*Török Julius u. Sandor	Hadži-Darakovagasse 3	Rohproduktengeschäft
252	Török Paul, Dr.		
236	*„Union“	Franz Josefstraße 58	Baugesellschaft: *a)* Kanzlei *b)* Direktor
234	Urpani, Sektionschef	Mustajbeggasse 2	Hofrat, Wohnung
138	Vakufdirektion (s. Landesvakuf-direktion)		*a)* Expedit *b)* Inspektor
182	*Vasiljević Jovo & Risto		Manufakturwarenge-schäft
99	Vekić Brüder	Franz Josefsgasse 112	Möbelfabrik
213	*Veliki upravni i prosvjetni savjet	Koturgasse	
240	*Verband der Distriktskassen	Mutni potokgasse	
257	Verein der Hausfrauen	Musalagasse	
282	Vereinshausgesellschaft	Appel-Kai	Vereinshaus
165	Verpflegsmagazin, Militär-	Koševo	Vorstand

Des Abonnenten			
Nr.	Name	Wohnort und Haus-Nr.	Anmerkung
118	Versicherungsgesellschaften „Donau“ und „Danubius“	Ćemalušagasse 114.	
95	*Vertretung der Tuzlaer Spiritusfabrik, M. Fischel's Söhne	Kreka, Cukovićgasse	
235	Viehmarkt und städtischer Bauhof		
254	*Vitković Radoslav	Ćemalušagasse 38	Agentur
119	Vogler i drugovi	Ćemaluša ulica 172	*a)* Buchdruckerei *b)* Redaktion „Hrvatski dnevnik“
111	Volkert Ernst, Landesbankdirektor		Kanzlei
296	Volkert Ernst, Landesbankdirektor	Skenderinagasse 45	Wohnung
26	Wasenmeisterei, städtische	Kovačići	
117	Wasserleitungsinspektion	Ilidže Wartehalle	
191	Wasserleitungsverwaltung, städt.	Rathausgebäude	*a)* Inspektionszimmer *b)* Oberingenieur Popper
330	*Wayss & Freitag A. G. und Meinong	Haus Sušils bei Marienhof	Bauunternehmung
136	Werkzeugmagazin derKreisbehörde	Bendbaša	Straßenmeister Černý
188	Wiener Simon	Franz Josefstraße	Juwelier
193	Zelenika Stephan	Appel-Kai 14	Installateur
291	Zentralheitzungswerke, A. G.	Kučerinagasse 9	Ingenieur Fr. Stalmeier
129	Zollamt	Stadtbahnhof	
155	*Žiga Salih J.	Jeftanovićgasse	Agentur
183	Zurunić Theodor, Dr.	Kučerinagasse	Sektionschef, Wohnung
263	Zündhölzchenfabrik	Koturgasse 8	Aktiengesellschaft

* Teilnehmer am interurbanen Verkehr.

Uhrzeichen. — Označivanje doba.

Vom Kastell in Sarajevo wird die Mittagsstunde (12) täglich durch einen Kanonenschuß von der gelben Bastion angezeigt.

m) Behörden, Kommanden und Ämter in Sarajevo. — Oblasti, zapovjedništva i uredi u Sarajevu.

I. Landesbehörden und Ämter: — Zemaljske oblasti i uredi:

Landesregierung mit Administrations-, Finanz- und Justiz-Sektion, Palais I der Landesregierung.
Landesregierung mit Bau-Sektion, Sanitätsabteilung, statistisches Bureau, Palais II der Landesregierung.
Obergericht, Konakgasse.
Oberstaatsanwaltschaft, Konakgasse.
Gendarmerie-Korpskommando, Appel-Kai 76.
Kreisbehörde im politischen Amtsgebäude, Hiseta gornja.
Kreisgericht im neuen Rathausgebäude, Appel-Kai.
Regierungskommissär für die Landeshauptstadt Sarajevo im Rathausgebäude.
Landesmuseum, Kirchenplatz und Rudolfsgasse.
Direktion der bosnisch-hercegovinischen Staatsbahnen, Palais II der Landesregierung.
Berghauptmannschaft, im Bruderladepalais.
Finanzinspektorat; Finanzwach-Kontrollsbezirksleitung; Finanzwachabteilung Sarajevo Stadt; Finanzwachteilung Sarajevo Land, Mrkvinagasse Nr. 7.
Tabakregie-Direktion, Theresiengasse.
Bezirksamt, Bezirksgericht und Grundbuch im politischen Amtsgebäude, gornja Hiseta.
Hauptzollamt am Stadtbahnhofe, Ferhadijagasse.
Landes-Vakuf-Direktion, Franz Josefsgasse 8.
Landes-Vakuf-Kommission, Franz Josefsgasse 8.
Tabakfabrik, Hiseta dolnja und Vrbanjagasse.

Meteorologische Stationen (Landesstation I. Ordnung auf der Bjelava), Konakgasse 63 und am Staatsbahnhofe.
Aichamt, im eigenen Hause vis-à-vis dem Marienhofe.
Landesdruckerei, Appelquai.

2. Militärkommanden, Behörden und Anstalten in Sarajevo. — Vojnička zapovjedništva, oblasti i zavodi u Sarajevu.

In der Stadt:

Armeeinspektor, Konakgebäude, Konakgasse. Amt: Kanzleigebäude, Bistrikgasse 16.
Korpskommandant und kommandierender General, } Amtslokal im Korpskommando-Gebäude
Zugeteilter General, } Theresiengasse 26—28.
Im Gebäude des k. u. k. 15. Korpskommandos, Theresiengasse 26—28, befinden sich:

Der Generalstabschef
Die Militär-Abteilung
Die Kanzlei-Direktion
Die Militär-Bauabteilung } des k. u. k. 15. Korps.
Der Justiz-Referent
Der Sanitäts-Chef
Der Veterinär-Referent

Eisenbahnlinienkommandant für das 15. u. 16. Armeekorps.
Im Kanzleigebäude Bistrikgasse 16 befinden sich:

Das Armee-Inspektorat.
Der Befestigungs-Bau-Direktor.
Intendanz des k. u. k. 15. Korps.
1. Infanterie-Truppen-Division.
Intendanz der k. u. k. 1. Infanterie-Truppen-Division.
Traininspizierender.

Garnisonsspital, Sanitätsabteilung Nr. 25 und Garnisonsspitals-Apotheke, Hiseta gornja ulica.
Gendarmerie-Flügel-Kommando, Koševogasse.
Gendarmerie-Korps-Kommando für Bosnien und Hercegovina, Appel-Kai 76.
Gendarmerie-Lehr-Abteilung, Koševogasse.
Gendarmerie-Zugs-Kommando, Koševogasse.
Genie-Direktion, Theresiengasse 1.
2 Feld-Kompagnien, dann Kommandiertenabteilung des Infanterie-Bataillons Nr. 3/74, Franz Josefs-Kaserne, Philippovićplatz.
10. Gebirgs Brigade mit Verwaltungs-Kommission, Rudolfsgasse 5.
Festungskommando Sarajevo, Theresiengasse 1.
48. Infanterie-Truppen-Division und Intendanz, Rudolfsgasse 5.
2. Gebirgs-Artillerie-Brigade, Ferhadija Nr. 1.
Inspizierender der Grenzjäger, Banjski brieg Nr, 6.
Militär-Abteilung der bosnisch-hercegovinischen Pferdezuchts-Anstalten, Bahnhofstraße.
Militär-Knaben-Pensionat, Theresiengasse 63—65.
Militärpost- und Telegraphen-Mannschaftsabteilung, Boklijagasse — Koševo.
Militär-Post- und Telegraphen-Direktion im neuen Postgebäude am Appel-Kai.
Militär-Verpflegs-Magazin, Koševogasse 32.
Militär-wissenschaftlicher und Kasino-Verein, Franz Josefsgasse 73.
Platz-Kommando, Theresiengasse 1.
Post- und Telegraphen-Filial-Amt, Landesregierungs-Palais I.
Post- und Telegraphen-Filial-Amt im Landtag, Magistratsgebäude.
Post- und Telegraphen-Filial-Amt im Landesbankgebäude.
Remonten-Assentkommission Nr. 9, Bahnhofstraße.
Telegraphen-Haupt-Amt, Konakgasse 15.
Telephon-Zentrale und Telegramm-Annahmestelle, Franz Josefsgasse 51.

Am Kastell:

Festungs-Artillerie-Kompagnie Nr. 1/2.

Im Lager:

Die 9. Gebirgs-Brigade mit Verwaltungs-Kommission.
Die Korps-Offiziers-Schule Nr. 15.
Das Ergänzungs-Bezirks-Kommando.
Ersatz-Bataillons-Kader des b. h. Infanterie-Regiments Nr. 1.
Der Ersatz-Kompagnie-Kader des b. h. Feldjäger-Bataillons.
Das Garnisons-Gericht.
Der Garnisons-Arrest.
Die Militär-Brieftauben-Station.
Die Train-Division Nr. 15 mit Ersatz-Depot-Kader.
Das Train-Zeugs-Filial-Depot.
Das Artillerie-Zeugs-Depot.
Post- und Telegraphen Filial-Amt.
Garnisonsmusik.

Weiters an Truppen im Lager.

Infanterie-Bataillon 4/12 mit 3 Kompagnien.
Infanterie-Bataillon 3/74 mit 2 Kompagnien.
Infanterie-Bataillon 1/90 mit 3 Kompagnien.
Infanterie-Bataillon b. h. 3/1 mit 4 Kompagnien.
Ulanen-Eskadron Nr. 1/12.
Fahrende Feldkanonendivision (Stab) mit Feldkanonenbatterie 5/24 und 5/27.
Gebirgs-Artillerie-Regiment Nr. 6 (Stab).
Gebirgs-Artillerie-Regiment Nr. 11 mit Batterie 1 und 2.
Gebirgs-Haubitz-Division 10 (Stab) mit Haubitz-Batterie 1 und 2.
Train-Division 15.
Train-Eskadron 1/15, 2/15, 3/15, 6/15, 7/15. Trainparkkader und Ersatzdepotkader.
Radiostation.
Sappeur-Kompagnie.

n) Konsulate in Sarajevo — Konzulati u Sarajevu.

Königlich italienisches Generalkonsulat — Kraljevski talijanski generalni konzul. Hadži Idris ulica 8.

Generalkonsul: Stranieri, Cav. Augusto.
Sekretär: Zanelli, Guiseppe.

Kaiserlich ottomanisches Generalkonsulat, Karpuzova ulica 6.

Generalkonsul: Resul Effendi.
Vicekonsul: Ahmed Moktar Bey.
Kanzler: Jusuf Bey.
Sekretär: Petrović, Mihajlo

Kaiserlich deutsches Konsulat, Franz Josefgasse, Palais der Zentralbank; täglich von 9—12 vorm. geöffnet.

Konsul: Eiswaldt, Rudolf, Dr. jur.
Konsulatssekretär: Meissner, Viktor.

o) Gemeindebehörden und -Anstalten der Hauptstadt Sarajevo. Općinski uredi i zavodi glavnog grada Sarajeva.

Ehrenbürger Sarajevos.

Seit dem Jahre 1878: F. Z. M. Baron Josef Philippović.
Seit dem Jahre 1879: Regierungs-Kommissär Josef Sertić, kommandierender General und Landeschef F. Z. M. Herzog von Württemberg, der Stellvertreter des Landeschefs F. M. Lt. Baron Jovanović, Hofrat Rotky, Hofrat Nikolaus Badovinac.
Seit dem Jahre 1880: Sektionschef Konstantin Hörmann.
Seit dem Jahre 1881: Generalstabschef Oberst Eugen Baron Albori, Reichs-Finanzminister Josef von Szlavy, Landeschef und kommandierender General F. Z. M. Hermann Baron Dahlen, Hofrat Karl Baron Krausz, Regierungsrat Olivier Marquis Bacquehem.
Seit dem Jahre 1888: Kreisvorsteher Lothar Reichsritter v. Berks. Seit dem Jahre 1894: F. M. Lt. Johann Ritter v. Tomičić und Sektionschef Fritz Passini. Seit dem Jahre 1900: Regierungsrat Ritter v. Zarzycki. Seit dem Jahre 1905: Petro T. Petrović, gew. Vizebürgermeister. Seit dem Jahre 1911: Regierungsrat Franz Brodnik. Seit dem Jahre 1913: Baron Karl von Collas. Seit dem Jahre 1914: Exc. Landeschef Feldzeugmeister Oskar Potiorek und kommandierender General G. d. I. Michael Edler v. Appel.

Gemeindevertretung — Gradsko zastupstvo.

Die Verwaltung der Stadt untersteht dem Bürgermeister nebst den Vizebürgermeistern, die von der Landesregierung ernannt werden und denen ein Regierungs-Kommissär als kontrollierendes Organ zur Seite steht.

Bürgermeister — Gradonačelnik.
Fehim eff. Ćurčić.

Vizebürgermeister — Podgradonačelnici.
Josip pl. Vancaš.
Risto H. Damjanović.

Gemeinderäte — Gradski vijećnici.

Dr. Pavao pl. Orešković.
Jozo Udovičić.
Dr. Diogen Petrović.
Dr. Srećko Perišić.
Stjepan Zelenika.
Jovo Pešut.
Avram D. Salom.
Asimaga H. Šabanović.
Andrija Bužić.
Anton Lušina.
Ješua D. Salom.
Tajib eff. Saračević.
Muhamed eff. Džabija.
H. Avdaga Nanić.
Mustajbeg Halilbašić.
Muhamed eff. Ćurčić.
Miloš Miladinović,
Dr. Moric Rothkopf.
Dr. Safetbeg Bašagić.
Rizabeg Kapetanović.
Ahmetaga Ramić.
Muhamed ef. Salić.
Mustajbeg Mutevelić.
Risto Samouković.
Vuko Gjukić.
Dr. Mehmed Szabo.
Anto Stambuk.

Magistratsbeamte — Gradski činovnici.

Administr. Abteilung.

Dr. Sava Vukanović, Magistratsrat.
Bećir eff. Mehmedbašić, Konzipist.
Dr. Hinko Ferić, Konzipist.
Dr. Isak Salom, Konzipist.

Kanzleiwesen.

Johann Popović, Hilfsämter-Direktor.
Johann Tonar, Offzl.
Dane Ajduković, Offzl.
Albert Draganić, Offzl.
Abdibeg Glogjo, Kzlst.
David Kabiglio, Kzlst.
Nezir Muhibić, Kanzlei-Prakt.

Finanz-Abteilung.

Mirko Bradač, Finanzrat.
Jovan Mačkić, Konz. Adjkt.
Dane Cvietković, nadzornik gr. daća.

Rechnungs-Departement.

Franz Skorčić, Rechnungsrat.
Izet eff Pertev, zug. Steuer einnehmer.
Simo Umičević, Rechn. Offzl.
Šemsudin Sarajlić, Rechn. Offzl.
Rašid eff. Rašidagić, Rechn. Assist.
Osman Viteškić, Rechn. Assist.
Fehim H. Baščaušević, Rech. Prakt.

Städtische Kassa.

Leon Finzi, Rechn. Revident.
Mošo Levi, Rechn. Offzl.
Milan Despič, Rechn. Offzl.
Mitar Milanović, Kanzlei-Offzl.
Jakubbeg Filipović, Prakt.

Kassa beim Elektr. Werke.

Safet Sahaćić, Rechn. Assist.
Edhem Šahinagić, Rechn. Prakt.
Muhamed Landjo, Rechn. Prakt.
Sulejman Šerbić, Rechn. Prakt.

Gefällsamt.

Alois Schindler, Gefällsamtsdirektor.
Anton Peršić, Rechn. Offzl.
Bošković Jovo, Rechn. Assist.

Stadtphysikat.

Dr. Friedrich Fronius, Ober-Stadtphysikus, städt. Ober- u. Landes-Sanitätsrat.
Dr. Milan Jojkić, Stadtphysikus.
Dr. Mustafa Denišlić, städt. Bezirksarzt.
Dr. Luka Čabrajić, städt. Bezirksarzt.
Dr. Mehmed Beg Zečević, städt. Arzt.

Marktbeamte.

Josef Meixner, Ob. Marktkomm.
Ćamil eff. Rašidagić, Marktkomm.
Josef Ljubić, Marktassist.
Eduard Wagner, Marktprakt.

Tierarzt und Schlachthausleiter.

Šemsibeg Salihbegović, tierärztl. Inspektor.
Omer Cepić, tierärztl. Adjkt.
Ileja Miljković, Kanzleiprakt.

Technische Beamte.

Jakob Černý, städt. Ob. Baurat.
Artur Popper, Baurat.
Zamfir Skarić, Ob. Ing.
Josef Bunić, Ob. Ing.
Anto Setuzarić, Ing.
Dragutin Visiteo, Ing.
Ali eff. Lutvo, Feuerwehrkomdt.
Dane Sekula, Unterkomdt.
A[illegible]exa Šiljak, Bau-Adjkt.
[illegible]sef Waldinger, Kzlst.
[illegible]jsija Glück, Geometer.
J[illegible]ann Ropelewski, Kzlst.
V[illegible]islav Jungić, techn. Assist.
Di[illegible]itr. Dijović, Kanzlei-[illegible]akt.
Pe[illegible] Baran, Oberstraßenmeister.
Jakob Jaritz, Oberstraßenmeister.
Josef Krišković, Oberstraßenmeister.
Ludwig Kebat, Telefonassistent.
Lazo Dukić, Magazineur.

Elektrizitätswerk.

Josef Dović, städt. Ob. Baurat u. Direktor.
Emilio Fabiani, Ob. Ing.
Mićo Samouković, Kanzleiprakt.
Jakob Konforte, Kanzleiprakt.
Franz Brunzwick, Obermaschinist.
Karl Špička, Obermonteur.

Bašmuktare.

Jusuf Rašidović.
Glišo H. Trifković.
H. Ibrahim Bakarević.
Mehmed eff. Abadžić.
Junuz Musakadić.
Heim Levi.
Mihovil Grgić.
Milan Šljivić.

Militär Evidenz.

Petrus Pust, k. u. k. Milt. Ev. Offzl.
Anton Láska, k. u. k. Milt. Ev. Assistent.

Maschinentechnisches Bureau Ing. Fritz Wachtel
Wien, XIII/5., Linzerstraße 358 109

Diesel-Motoren, Motoren für **Benzin, Benzol, Rohöl, Sauggasanlagen. Neueste** und **beste Konstruktionen**

Vertreter der Gasmotorenfabrik Akt. Ges. : Köln-Ehrenfeld :

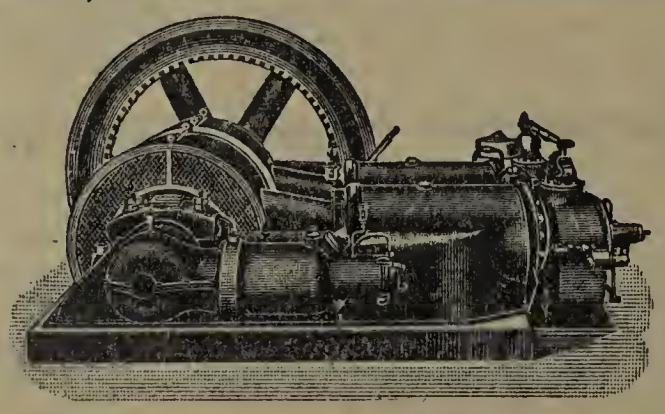

Diesel-motori, motori za **Benzin, Benzol, sirovi ulje, na upojni plin najnovije i najbolje konstrukcije**

zastupnik tvornice motora na plin, dion. dr. Köln-Ehrenfeld

Tehnički zavod za strojeve Ing. Fritz Wachtel

Elektrizitätswerk Sarajevo — Elektrana u Sarajevu.

Donji Tabaci ulica br. 3.

Besteht seit dem Jahre 1895. Das Werk dient zur öffentlichen Beleuchtung der Stadt, für die Beleuchtung und Abgabe der elektromotorischen Kraft an Privatinstallationen und zum Betriebe einer elektrischen Stadtbahn, als Transportmittel für Personen sowie Güterverkehr nach dem Stadtbahnhofe. In der Zentralstation sind: 7 Stück Doppeldampfraumkessel à 150 Quadratmeter Heizfläche, 3 Stück Kondensationsdampfmaschinen à 180 Pferdekräfte, 1 Stück Kondensationsmaschine von 400 Pferdekräften, 1 Stück Dampfturbine von 400 Pferdekräften, ferner 8 Stück Gleichstromdynamo mit einer Gesamtleistung von 900 Kilowatt.

Insgesamt waren mit Ende 1910 rund 30.000 Glühlampen von 16 Normalkerzen, 250 Bogenlampen à 16 Normalkerzen, 250 Bogenlampen von 3 bis 12 Ampére, 100 Motoren von 0.5 bis 15 Pferdekräfte mit zusammen 250 Pferdekräften, 9 Motorwagen und 3 Lastenmotore der elektrischen Straßenbahn mit zusammen 350 Pferdekräften. Die Kraftabgabe kann zu allen Tages- und Nachtzeiten stattfinden. Die aus dem Lichtnetze entnommene Energie kostet pro Pferdekraftstunde zirka 60 Heller, dem Netze der elektrischen Bahn entnommene Energie kostet jedoch nur zirka 40 Heller pro Pferdekraftstunde und kann letzere nur in der Zeit von 5 Uhr früh bis 11 Uhr nachts bezogen werden. Das Elektrizitätswerk ist verpflichtet, in den Straßen, wo Leitungen bestehen, jedem Hausbesitzer elektrischen Strom abzugeben. Die Bemessung des Energieverbrauches geschieht mittels der Elektrizitätsmesser, wonach allmonatlich der Stromverbrauch berechnet wird.

Feuerwehr in Sarajevo — Vatrogasna četa u Sarajevu.

In Sarajevo bestehen 3 Feuerwehren, und zwar: Die städtische Feuerwehr, Unterkunft: Theresiengasse, die Militär-Feuerwehr, Unterkunft: Defensionslager, und der Freiwillige Feuerwehr-Verein der Hauptwerkstätte der bosnisch-hercegovinischen Landesbahnen in Sarajevo. Gegründet 1909. Diese Feuerwehr übt ihre Tätigkeit in der Regel im Bahnhofrayon aus, leistet aber auch ausnahmsweise anderwärts und auf weitere Entfernungen Hilfe.

Die städtische Feuerwehr rückt bei jedem Brande sofort aus und greift nach Maßgabe der Verhältnisse in die Löschaktion ein.

Die Militär-Feuerwehr setzt sich bei Signalisierung eines Brandes sofort in Bereitschaft und eilt, wenn das Feuer in einem militärischen Gebäude oder in unmittelbarster Nähe eines solchen entstanden ist, ohne weitere Befehle abzuwarten, sofort auf den Brandplatz, um im ersteren Falle mitzuwirken, im letzteren Falle zur Sicherung des bedrohten Objektes bereit zu sein. Eine Ausrückung der Militär-Feuerwehr zur Löschung eines in größerer Entfernung von militärischen Objekten entstandenen Brandes erfolgt nur über ausdrückliches Ansuchen des Regierungs-Kommissärs von Sarajevo. Im kommenden Jahre wird die neue Feuerwehrkaserne bezogen werden.

Städtisches Feuerwehrkorps in Sarajevo — Gradski vatrogasni zbor u Sarajevu.

Kaserne Terezia ulica.

Kommandant: Ali eff. Lutvo. Unterkommandant: Dane Sekula, G. V. Kr. Telegraphenassistent: Ludwig Kebat. Gegründet 8. März 1883. Mannschaftszahl: 40 Mann. Die Feuerwehr ist eingeteilt in 2 Züge und 5 Rotten, und zwar 3 Pompiers und 2 Steigern à 6 bis 8 Mann. Chargen: 1 Zugskommandant, 5 Rottenführer und 2 Hornisten. Ausstattung: uniformiert. Disziplin: militärische. Außer anderen Requisiten besitzt die Feuerwehr: 2 große vierräderige Spritzen samt Vorspann neuen Systems, 6 zweiräderige Handspritzen neuen Systems, 1 25 Meter hohe Schubleiter; 1 26 Meter hohe mechanische Drehleiter, System Magius, zirka 3000 Meter Schlauch samt Zugehör für Hydranten, 3 kombinierte Löschtrainwagen, 2 komplette Rauchmasken. (Die Spritzen kommen bloß außerhalb der Stadt in Anwendung; in der Stadt werden bloß die Hydranten der Wasserleitung geöffnet.)

Signalisierung des Feuers — Javljanje požara:

Der Ausbruch eines Schadenfeuers wird durch Feuermeldeapparate (83 Stück) und durch Kanonenschüsse von der gelben Bastion aus angezeigt, und zwar bezeichnen:

Zwei Kanonenschüsse einen Brand im Kastell,
drei „ „ „ am rechten
vier „ „ „ am linken Miljačka-Ufer.

Kad se pojavi požar u gradu, javi se mecima topova sa žute bastione, i to:
dva hica iz topa označuju požar u tvrgjavi,
tri „ „ „ „ „ na desnoj obali,
četiri „ „ „ „ „ „ lijevoj obali Miljačke.

Kann in finsteren Nächten oder bei dichtem Nebel nicht unterschieden werden, auf welchem Ufer der Miljačka sich das Feuer befindet, so werden stets drei Kanonenschüsse gelöst.

Städtische Wasserleitung in Sarajevo. — Gradski vodovod u Sarajevu.

Beamte: Städt. Ober-Baurat **Jakob Černý**, Baurat **Artur Popper**, Bau-Adjunkt **Aleksa Šiljak**, techn. Assistent **Vojislav Jungić**, Praktikant **Dimitrije Dijović**, Obermonteur **Salomon Redlich.**

Moderne Fassung der Hochquellen: Moščanica, Crnil, Kovačići, Begóvac und Berkuša, Leitungslänge samt Stadtrohrnetz 76·5 Kilometer, Anzahl der Reservoirs 8, der Hydranten 220.

Das Armenhaus der Stadtgemeinde in Sarajevo am Bistrik, Leiter: Ante Peršić senior.

Bericht über den Finanzstand und die Gebarung der Stadtgemeinde Sarajevo — Izvještaj o financijalnom stanju i poslovanju općine grada Sarajeva.

Stand mit Ende 1912. — Stanje koncem god. 1912.

Aktiva:

A. Kapitalien — Glavnica		282.185 K 43 h
B. Realitäten — Nepokretnine:		
Rathausgebäude — Gradska vijećnica	757.551 K — h	
Elektrizitätswerk — Elektrana	1,378.000 „ — „	
Elektrische Stadtbahn — Električna željeznica	1,210.000 „ — „	
Wasserleitung — Vodovod	945.633 „ — „	
Markthalle — Tržnica	150.887 „ — „	
Armenhaus — Uboška kuća	48.410 „ — „	
Schlachthof — Klaonica	137.506 „ — „	
Bauhof — Gragjevni dvor	32.565 „ — „	
Feuerwehrkaserne — Vatrogasna kasarna	14.415 „ — „	
21 Mauthäuser — 21 maltarnica	48.862 „ — „	
Entlastungskammer der Wasserleitung — Stražarnica kod rasetret klijeta	3.327 „ — „	
Wartehalle bei der Tabakfabrik — Čekaonica kod duhanske tvornice	6.817 „ — „	
Wasenmeisterwohnung — Živodernica	5.129 „ — „	
Städtisches Bad — Gradsko kupalište	42.956 „ — „	
Wartehalle bei der Alipascha-Moschee — Čekaonica kod Alipašine džamije	7.443 „ — „	
Häuschen in Dolnji Tabaci — Kućica u d. Tabacima	1.043 „ — „	
Verkaufsladen in der Pločagasse — Dućan u Ploča ulici	606 „ — „	
34 verschiedene Parzellen — 34 raznih zemljišta	269.202 „ — „	
Städtische Baraken — Barake za reserviste	203.687 „ — „	
Summe der Realitäten — Ukupno nepokretnine		4,264.039 K — h
C. Mobilien — Pokretnine (namještaj i roba)		218.804 „ 65 „
D. Aktivrückstände — Aktivni zaostaci		95.465 „ 95 „
E. Kassareste — Blagajnički ostaci:		
a) ordentliche und außerordentliche Gebarung — redovitog i izvanrednog poslovanja	215.488 K 51 h	
b) Bauinstallationen privater Kanäle — od gragjevnih inštalacija privatnih kanala	10.389 „ 87 „	225.878 „ 38 „
Zusammen Aktiva — Ukupno Aktiva		5,086.373 K 41 h

Passiva:

Schuldrest Ende des Jahres 1910 — Ostatak duga koncem godine 1910	4,600.249 K 80 h

Schlußrechnung pro 1912. — Zaključni račun za 1912.

A. Erfordernis. — Potreba.

Nettoerfolg. — Čisti uspjeh.

Titel — Naslov	I. Stadtmagistrat — Gradsko poglavarstvo	166.684 K 60 h
„ — „	II. Gemeindevermögen — Općinski imetak	751.114 „ 09 „
„ — „	III. Gemeindeschuld — Općinski dug	331.677 „ 62 „

Titel — Naslov	IV.	Sanitätswesen — Zdravstvo	122.674 K 66 h
„ — „	V.	Schulwesen — Nastava	97.917 „ 75 „
„ — „	VI.	Sicherheitswesen — Redarstvo	63.000 „ — „
„ — „	VII.	Bauwesen — Ceste i gragjevine	364.510 „ 80 „
„ — „	VIII.	Kanalbauleitung — Uprava gr. kanalizacije	47.723 „ 95 „
„ — „	IX.	Verwaltung der Wasserleitung — Uprava vodovoda	58.676 „ 19 „
„ — „	X.	Verschönerung und Regulierung der Stadt — Uljepšanje i regulisanje varoši	66.890 „ 27 „
„ — „	XI.	Schlachthausverwaltung — Uprava gr. klaonice	28.428 „ 30 „
„ — „	XII.	Stadtbeleuchtung — Osvjetlenje grada	76.386 „ 52 „
„ — „	XIII.	Städtische Feuerwehr — Vatrogasna četa	66.475 „ 24 „
„ — „	XIV.	Militärbequartierung — Ukonačenje vojske	39.938 „ 10 „
„ — „	XV.	Gefällsverwaltung — Uprava gr. daća .	76.750 „ 39 „
„ — „	XVI.	Armenhausverwaltung — Uprava uboške kuće	15.751 „ 32 „
„ — „	XVII.	Verschiedene Auslagen — Razni troškovi	137.359 „ 70 „
		Summe des Erfordernisses — Ukupna potreba ..	2,511.959 K 50 h

B. Bedeckung. — Pokriće.

Titel — Naslov I	Einkommen vom Gemeindevermögen — Dohoci iz općinskog imetka:			
	1. vom Elektrizitätswerke — od elektrane	820.080 K 37 h		
	2. von der elektrischen Stadtbahn — od gr. elektr. željeznice	417.557 „ 80 „		
	3. Mietzinse — Najamnine	64.912 „ 79 „		
	4. Schlachthausgebühren — Dohodak od klaonice	34.404 „ 16 „		
	5. Zinsen vom Kapital — Kamate od glavnice	6.581 „ 43 „	1,353.901 K 22 h	
	6. für Schotter und Sand — šljunak i pijesak	144 „ 60 „		
	7. Einkommen von der Schwimmschule — Dohodak od gr. banje	630 „ — „		
	8. Nettoeinnahmen von den Elektro-Installationen — Dobitak od elektr. inštalacija	9.670 „ 07 „		
Titel — Naslov II	Gemeindeumlage — Općinski namet		197.044 „ 08 „	
„ — „ III	Militärbequartierung — Ukonačenje vojske		16.869 „ 66 „	
„ — „ IV	Städtische Gefälle — Gradske daće:			
Die städtischen Gefälle werden in eigener Regie eingehoben — Gradske se daće u vlastitoj režiji pobiraju	1. Straßenmautgebühren — Cestarina .	80.838 K 59 h		
	2. Einfuhr und Verzehrungssteuer — Uvoznina i potrošarina	646.199 „ 14 „		
	3. Fleischausschrotungsgebühren — Mesarina	174.343 „ 10 „	954.487 „ 75 „	
	4. Viehmarktgebühren — Sajmovina ...	47.385 „ 04 „		
	5. Wage- und Ausrufungsgebühren — Kantarija i telalija	2.459 „ 92 „ 520 „ — „		
	6. Pristojbe za vaganje marve	2.741 „ 96 „		
Titel — Naslov V.	Einkommen von der Wasserleitung — Prihodi od vodovoda		111.806 „ 92 „	
„ — „ VI.	Verschiedene Einnahmen — Razni prihodi		93.258 „ 38 „	
	Summe der Bedeckung — Ukupno pokriće ..		2,727.448 K 01 h	
	Gebarungsüberschuß — Višak ..		215.488 K 51 h	

Armenfonds. — Uboška zaklada.

Barkassastand am 31. Dezember 1912 — Blagajničko stanje na 31. decembra 1912	12.995 K 28 h
In Privatobligationen am 31. Dezember 1912 — Privatne zadužnice na 31. decembra 1912	121.400 „ — „
Summe — Ukupno ..	134.395 K 28 h

Ausgaben im Jahre 1912. — Izdatak u god. 1912.

An Gnadengaben und Unterstützungen — Milostinje i potpore ..... 43.622 K 47 h

Einnahmen im Jahre 1912. — Primitak u god. 1912.

An Zinsen vom Kapitale — Kamate od glavnice.....	8.569 K 22 h	
An Subvention von der Stadtgemeinde — Dotacija gr. općine	6.000 „ — „	
Von der Armenlotterie und sonstige Einnahmen — Od dobrotvorne lutrije i ostali primici	14.862 „ 10 „	
Summe der Einnahmen — Ukupni primitci ..		29.431 K 32 h
Gebarungsdefizit — Manjak..		14.191 K 15 h

p) Vereine und Korporationen in Sarajevo. — Društva u Sarajevu.

I. Patriotische, Religiöse, u. Wohltätigkeitsvereine. — Društva patriotska, vjerska i dobrotvorna.

1. „Österreichischer Flottenverein." — Bosnisch-hercegovinischer Landesverband. — „Austrijsko društvo za mornaricu."

Zweck: Hebung des Interesses für Handelsschiffahrt u. Kriegsmarine.

Ortsgruppe Sarajevo.

Obm.: vakant.
Obm.-Stellv.: Volkert Ernst, Direktor der priv. Landesbank und Magistratsdirektor Franz Nechansky.
Schriftführer: Heinrich Pillepich, Direktionssekretär der priv. Landesbank.
Mitgliederzahl: 500.
In Bosnien-Hercegovina sind noch folgende Ortsgruppen des Flottenvereines: in Banjaluka, Bos. Brod, Brčko, Tuzla, Bijeljina, Ljubuški, Avtovac, Goražde, Mostar, Trebinje, Višegrad, Teslić, Zvornik — mit zusammen über 2000 Mitglieder.

---

2. Antonius von Padua-Verein. — Društvo sv. Ante Padovanskog.

Gegründet im Jahre 1909.
Präs.: Der jeweilige Franziskanerordens-Provinzial. (Jetzt P. Mihačević Laurentius
Vizepräs.: Igrc Tomo, Kanonikus.
Ausschußmitglieder: Stiepan Kukrić, Dr.; O. Alfonz Kudrić, Čabraić Luka, Dr.; Brogjanac Jos., Offizial; Sokolić Eduard; Anton Peršič.
Zweck: Erbauung einer Antonius von Padua. Kirche in Sarajevo.

---

3. Chevra Kadischa. Gründungsjahr 1887.
Obergabai: Diamant Siegmund.
Gabaien: Kästenbaum Leopold; Farkaš Marton; Landau Bernhard; Stern Karl; Hatschek Ladislaus; Greif Filip; Schreiber Jakob; Kassier: Chachamović Simon.
Schriftf.: Rosner Emerich.
Repräs: Lagus Siegmund; Klinger Leopold; Böhm Ferdinand; Appel Osias; Dr. Sollner; Weitzner Haim; Schwarz Isidor, Kohn Adolf; Schiller Moritz; Deutsch Max.
Mitgliederzahl: 106.

---

4. Добротворна задруга Српкиња у Сарајеву. — Dobrotvorna zadruga Srpkinja u Sarajevu.

Predsj.: Samardžić Jelena.
Podpredsj.: Lukać Katarina.
Blagajnica: Ikonić Danica.
Tajnik: Zrnić T. Svetozar.
Ausschußmitglieder: Marković S. Marica; Bilbija Milka, Sremčević Katica; Milanović Mara; Kočić Milka; Milošević Milica; Simić Ljepava.
Revisoren: Odović Sara, Zrilić Stevo. Šušić Milena.

---

5. Hrvatsko društvo „Napredak" za potpomaganje naučnika i gjaka Hrvata-katolika za Bosnu i Hercegovinu, centrala u Sarajevu. Osnovano god. 1904.

Društvu je svrha, da u zanate i trgovine namiješta siromašnu djecu i da na srednjim i visokim školama podupire one mladiće, za koje se nema ko brinuti. Društvo imade na zanatima i trgovinama preko 200 naučnika, a podupire osim ovih još do 150 gjaka. Godišnji izdatak iznosi do 80.000 K, a glavni fond sa gotovinom broji 159.447·88 K, a sagradi svoj društveni zakladni dom, koji će stojati preko 1,000.000 K.

Osim toga, ima društvo po cijeloj Bosni i Hercegovini do 110 podružnica i povjereništva, a broji u svemu preko 4000 članova.

Središnja uprava „Napretka" u Sarajevu:
Predsj.: Tandarić Antun, ✠, profesor.
1. potpredsj.: Alaupović. Anto, ✠, župnik.
2. potpredsj.: Janković Stjepan, profesor.
1. tajnik: Vučak Mijo, profesor.
2. tajnik: Rengjeo Ivan, profesor, Dr.
Blagajnik: Krešić Nikola, por. pristav.
Revizori: Cvitković Dane, por. officijal; Maričić Petar, direktor banke.

Odbornici: Budimir Ivan, solicitator; Dvornikovi ć Ljudevit, profesor; Kakarrigi Mato, rač. oficijal; Palandžić Nikola šk. upravitelj; Udovičić Jovo, knjigoveža; Draganić Albert, Vujičić Ivan, želj. asistenta.

Gospojinska podružnica: Svrha je ove podružnice, da se brine za siromašnu djecu kao i centrala „Napretka“ i da centralu podupire u njezinom djelovanju. Podružnica broji do 300 članica.

Društvene prostorije nalaze se u Ćemaluša-ulici u vlastitoj palači, I. sprat. Uredovni sati od 9—1 i 3—6 popodne.

---

6. Islamsko radničko i zanatljisko udruženje— Islamitischer Arbeiter- und Gewerbe - Verein „Hurijet“ in Sarajevo.

Gegründet im Jahre 1908.

Društvene prostorije: Gor. Tabaci br. 5.

Präs.: Kulović Abdaga.

Vizepräs.: Muhamedaga Madžarević.

Tajnik: Babić Hilmi ef.

---

7. Jüdischer Verein „Achdus“. — Jevrejsko društvo „Achdus“.

Vereinslokal: Kulovićgasse.

Gründungsjahr: 1906.

Mitgliederzahl: 93.

Obm.: Chachamowicz Simon.

Obmst.: Landau Bernhard.

Kassier: Gros Ad.

Schriftführer: Schnetreppel Moses.

---

8. Kranken- und Unterstützungsverein in Sarajevo. — (Bolesničko potporno društvo u Sarajevu.)

Gegründet im Jahre 1885.

Vereinskanzlei im eigenen Hause Filipović-Kai Nr. 5.

Zweck: Unterstützung der Mitglieder i. Erkrankungsfalle durch Geldbeträge, kostenlose Behandlung derselben und deren Familienangehöriger durch den Vereinsarzt, Beiträge zu den Begräbniskosten bei Todesfällen und Unterstützung solcher Personen, welche zwar dem Vereine als Mitglieder nicht angehören, aber sich in einer unverschuldeten Notlage befinden, ohne Unterschied der Konfession und Nationalität.

Präs: Reiter Heinrich, Direktor der Aktienbrauerei.

Vizepräs: Mally Julius, k. u. k. Rittmeister a. D.

Kassier: Todeschini Theodor.

Ausschüsse: Fehervari Samuel; Horvath Franz; Jaritz Jakob; Oertel Karl; Piegl Jakob; Kukutsch Paul; Spitzer Bertold; Tabory Josef; Thier Albert; Tusch Ernst.

Ersatz: Gross Fritz; Sark Rudolf; Fürst Simon; Katzenbeißer Heinrich; Andrić Ivan.

Ehrenpräs: Reiter Heinrich.

Ehrenmitgl.: Dr. Krása Bertold; Racher K.; Fehérvári Sam.; Reiter Heinr.; Mally Jul.; Nechansky Franz; Stephanie Karl.

Vereinsarzt: Loeffler Leop., MUDr.

Vereinssekr.: Urlep Hans, Lehrer, wohnt Zinshaus des K. u. U. V. Filipović-Kai 5.

Kassa- u. Rechnungsrevisoren: Stephanie Karl; Rosner Wilhelm.

Unterhält seit dem J. 1889 vierklassige Elementar-Knabenschule mit deutscher Unterrichtssprache. An derselben wirken folgende Lehrkräfte: Pichler Johann, zugl. Schulleiter; Ulreich Ferdinand, Urlep Hans und Jirka Anton als Klassenlehrer; Anton Gjebić; Schäfer Joh. Ludwig, evang.; Weszel Samuel, Dr. Ph., israel. Religionslehrer.

Vereinsvermögen 66.924 K. Mitglieder am 1. September 1913: 300.

---

9. Landesverein der Hilfsbeamten und Diurnisten Bosniens und der Hercegovina. — Zemaljsko udruženje pomoćnih činovnika i dnevničara Bosne i Hercegovine.

Gründungsjahr 1899.

Vereinslokal: Dereboj ulica Nr. 5.

Zweck des Vereines ist: Die materiellen und geistigen Interessen der ordentlichen Mitglieder zu fördern und die Lage derselben durch Gewährung von Krankengeldern und Unterstützungen, Beistellung des Arztes usw. zu verbessern.

Präs.: Bevandić Anton.

Vizepräs.: Kotur Vaso.

Kassier: Ekić Edem.

Sekretär: Pejnović Stanko.

---

10. Landeszweigverein der k. k. Gesellschaft vom weißen Kreuze in Sarajevo. — Zemaljska podružnica c. k. društva Bijelog križa u Sarajevu.

Präs.: Se. Exzellenz Armeeinspektor und Landeschef Feldzeugmeister Oskar Potiorek.

1. Vizepräs.: Se. Exzellenz Gen. d. Inf. und Korpskommandant Michael E. v. Appel.

2. Vizepräs.: Generaldirektor Virilist Nikola Berković.

Kassier: Herr Militärzahlmeister Wenzel Swoboda.

Ausschuß: Die Herren: Sektionschef Hörmann Konst., Generalmajor Max Haller; Ober - Stadtphysikus Dr. Fronius Fritz; Oberst Ferdinand Konim; Oberst Baron Wiedersperger Ferdinand; Oberstabsarzt Dr. Arnstein Gottlieb; Oberst Baron Wodnianski Rudolf; Oberstleutnant Marković Anton; Oberstabsarzt Dr. Wolfgang Carl; Oberintendant Zaretzky Josef.

Rechnungszensoren: Militäroberrechnungsrat Liebhart Wilhelm; Rechnungsrat Knirsch Alfred; Hauptmann-Rechnungsführer Urbanek Otto.

Mitglieder: Zirka 260.

Der Landeszweigverein errichtete im Jahre 1907 in Ilidže ein k. u. k. Offizierskurhaus, als dessen Kommandant der Oberstleutnant d. R. Alois Oppacher fungiert (vide: „Humanitätsanstalten“ und II. Abschnitt d. B.).

---

11. Marien-Kirchenbau-Verein. — Društvo za gradnju crkve Marijine. Gründungsj. 1905.

Mitglieder: 1700.

Präses: Stefan von Hadrović, Protonotarius.

12. Savez organizacije radnika Hrvata za Bosnu i Hercegovinu. — Vereinigung kroatischer Arbeiter.
Utemeljen 1906.
Članova: 811.
Svrha je potpomaganje hrvatskog radništva u svim pogledima.
Predsj.: Jeleš Jovo.
Podpredsj: Mandić Anto.
Filiale: u Varešu 578, u Zenici 412, u Tuzli 325, u Jajcu 214, u Kreševu 126, u Zgošči 218, u Zavidoviću 124, u Derventi 180, u Sjekovcu 140, u Banjoj Luci 85 članova.
Tajnik: Emanović Dragutin.

---

13. Sarajevoer Frauenverein. — Sarajevsko gospojinsko društvo.
Gründungsjahr 1885.
Vereinslokal: Sahtijanuša ulica 31. Wohnung der Frau Präsidentin: Koševogasse 14 a.
Zweck: Unterstützung von Personen ohne Unterschied der Konfession und Nationalität, welche unverschuldet in Armut gerieten, sowie unentgeltliche Speisung von Stadtarmen in der vom Vereine errichteten und erhaltenen Volksküche.
Protektor: Seine Exc. Herr Landeschef Oskar Potiorek.
Ehrenpräsidentinnen: Frau Olga Hörmann. Frau Julie Scheck von Vugrovec. Ihre Exc. Frau Gusta Edle v. Appel. Frau Angela Baronin Feichtinger. Frau Babette Berković. Frau Savka Jeftanović.
Präsid.: Frau Marie Koetschet.
Vize-Präsid.: Frau Zlata Kamenar.
Ausschußmitgl: Frau Marie Braun, Frau Marie Brazdil, Frau Ludmilla Buberl, Fräulein Darinka Despić, Frau Uranie Fischer, Frau Nanna Fronius, Frau Wilhelmine Gaberle, Frau Ibolja Hutterer, Frau Mizzi Reiter, Frau Marie Novak, Frau Sylva von Somogyi, Frau Antoinette Rothkopf, Frau Eveline Saidenfeld, Frau Erna Schäffer, Frau Maika Salom, Frau Ida Hoffmann, Hedwig Tier, Freitag Antonie, Frau Ida Denk, Frau Olga Horvat, Frl. Charolta v. Rohonyi, Frl. Marie v. Ratky, Frau Mazalta Salom, Frau Paula Rogoz.
Ersatz-Dame: Frau v. Wodianski.
Rechnungsf.: Basch Žiga, Rechnungsrevident.
24 Ausschußdamen. — 492 Mitglieder.
Diese gemeinnützige Vereinigung hatte vom Oktober 1911 bis Ende September 1912 an Einnahmen 33.959 K 56 h und Ausgaben 20.096 K 55 h, welch letztere wohltätigen Zwecken zugeführt wurden.

---

14. Spaniolischer Bethausverein „Bet Tefila“. — Španjolsko bogoštovno društvo „Bet Tefila“.
Präsident: Benzion S. Pinto.
Mitglieder: 159.

---

15. Spar- und Vorschußverein des Werkstätten- und Heizhauspersonales der bosnisch-hercegovinischen Staatsbahnen mit beschränkter Haftung. — Štedovno i kreditno društvo radioničkog i ložioničkog osoblja bosansko-hercegovačkih državnih željeznica s ogr. jamstvom.
Obmann: Rabić Karl.
Kassier: Hrdlička Gustav.
1. Kontrollor: Fertaly Johann.
2. Kontrollor: Baier Rudolf.
Mitglieder: 120.

---

16. **Српско - православно црквено - пјевачко друштво „Слога“.** — ***Srpsko - pravoslavno crkveno-pjevačko društvo „Sloga“. — Serbischer Kirchengesangverein „Sloga“.***
Gründungsj. 1889.
Vereinslokal: Ćemaluša 22.
Zweck: Förderung und Hebung des Gesanges.
Präs.: Vasić Dimitrije, Dr.
Sekretär: Bošković Dušan.
Chormeister: Travanj Kosta.
Mitglieder: 78 ausübende, 570 unterstützende, 172 gründende.

---

17. Удружење српско православног свештенства у Босни и Херцеговини. — ***Udruženje srpsko pravoslavnog sveštenstva u Bosni i Hercegovini. Srpska pravoslavna mitropolija.***
Präses: Božić Kosta, okružni proto sarajevski.
Vize-Präsid.: Kecmanović Dušan, okružni proto banjalučki.
Sekretär u. Kassier: Popović Tomo Dr. proto i professor-katiheta.

---

18. Unterstützungsverein der Sarajevoer spaniolischen Israeliten „La Benevolencia“. — Potporno društvo Sarajevskih španjolskih jevreja „La Benevolencia“. Gründungsjahr 1892.
Vereinslokal: Sahtijanuša ulica br. 11 a.
Präs.: Ješua D. Salom.
Vize-Präs.: Girolamo Salom.
Kassier: Attijás Rafael M.
1. Sekr.: Dr. Jakob Kajon,
2. Sekr.: Majer Alkalay.
Revisoren: Leon Finzi; Bernardo Pinto.
Ausschußmitgl.: Mordohaj Attias; Rafael Israel; Elias A. Kajon; Dr. Moric Levi; Ing. Isidor Sumbul.
Ersatzmänner: Alkalay Albert; Elias Baruch; Dr. Israel Baruch; Moiše H. J. Altarac.

---

19. „Prvo b.-h. pripomoćno društvo bolničara i bolničarki zem. i javnih bolnica“. — Erster b.-h. Hilfsverein der Krankenpfleger und Pflegerinnen der Landes- u. öffentlichen Spitäler.
Präs.: Baić Milan.
Vizepräs.: Memić Mehmed.
Schriftf.: Palmay Adele.

---

20. „Evangelische Frauenhilfe.“
Vorsitzende: Frau Pfarrer Schäfer Eri.
Stellvertr.: Frau Kusmany Magda.

Schriftf. Frau Hohl Berta.
Schatzmeisterin: Frau Tonar Malči.

---

21. Dag el Atora", jevr. bogošt. društvo. (Jüdischer Kultusverein).

II. Für Kunst und Wissenschaft. — Za umjetnost i nauke.

22. Militärwissenschaftlicher und Kasinoverein in Sarajevo. — Vojničko znanstveno i čitaoničko društvo u Sarajevu.

Im Kasinogebäude, Franz Josefgasse 73.
Präs: Haller Maximilian, Generalmajor.
Sekr.: Barcsay de Nagy Barcsa Géza, k. u. k. Kämmerer, b. h. Bezirksvorsteher I. Kl. i. R. u. k. u. k. Rittmeister a. D.; F. J. O.-R., M. V. M. a. r. w. B., M. V. M. a. r. B., K. M. etc. etc. Ehrenbürger der Städte Čajniče u. Sanski most.

---

23. Naturfreunde. Gründungsjahr 1906.

Zweck des Vereines:
Die Kenntnis der Naturschönheiten Bosniens und Hercegovinas zu vermitteln und seinen Mitgliedern Gelegenheit zu geben, dieselben kennen zu lernen; die Liebe zur Natur zu erwecken; die Verbreitung der Kenntnis des Volkslebens und der Volkssitten.

1. Obm.: Noršić Franz.
2. Obm.: Schleer Franz.
3. Obm.: Neumayer Johann,
Schriftf.: Kochberger Emil, Baumgärtner August.
Rechngsf.: Matzka Matthias.
Kassiere: Mospurger Johann, Marković Milan.
Sachwart: Pelikan Jakob.
Mitglieder: 154.

---

24. Islamska čitaonica Sarajevo.

Sarajevo, Bendbašigasse 2.

Zweck: Erweiterung der Bildung, Humanität und Gründung einer stabilen geselligen Unterhaltung durch Lesen politischer und wissenschaftlicher Blätter und Werke sowie hervorragender Zeitschriften.

Präs.: Dr. Halidbeg Hrasnica.
Vizepr. Akif ef. Biserović.
Sekr. Hamdibeg Mutevelić.
Kassier: Hamdi ef. Mašić.
Bibliothekar: Felim ef. Spaho.
Mitglieder: 130.

---

25. Technischer Klub in Sarajevo. — Tehnički klub u Sarajevu. Gründungsjahr 1896.

Klublokal im eigenen Heim am Sportplatze.

Obm.: Jelić Sabo, Baurat.
1. Obmst.: Meksander Erich, Dr., Professor.
2. Obmst.: Harter Franz, Ing.
Schriftf. I.: Landw. Inspektor Balthasar Polt.
Schriftf. II.: Kempny Oskar, Ing.
Kassier: Direktor Heinrich Hofmann.
Archivar: Wacha Hugo, Ing.
Vereinsverwalter: Mirković Simo, Ing.
Klubleitung: Bekasaba, Arpád Pavo de, Ing., Otto Herget, Hauptm. d. Ing. Offz. Korps, Baudirektor.
Arch.: R. Tönnies.
2 Ehrenmitglieder, 147 ordentliche Mitglieder, 63 ständige Gäste.

III. Für Schule, Erziehung und Volksbildung. — Za škole, vaspitanje i narodno obrazovanje.

26. Lehrerverein für die Stadt und den Kreis Sarajevo — Učiteljsko društvo za grad i okružje Sarajeva.

Vereinslokal: Ferhadija ulica br. 28.

Svrha: Unapredjivati opću i stručnu naobrazbu svojih članova, podržavati i razvijati njihovu zvaničnu svijest i zborni duh megju učiteljstvom, da što uspješnije mognu raditi u prilog narodne prosvjete i školstva, naročito pak o unapredjivanju osnovnog školstva u općè grada Sarajeva i okružje, napose; nadalje promicati staleške interese učiteljstva, naročito pak nastojati udruženom snagom o poboljšici učiteljskog položaja i materialnog mu stanja i. d. konačno u slučajevima velike potrebe, ili u naročite obrazovne svrhe po mogućnosti materijalno potpomagati svoje redovne članove.

I. Predsjed: Stjepko Ilijić, ured: „Učit. Zore."
I. potpr.: Hasan Hodžić.
II. potpr.: N. Vidaković.
I. tajnik N. Sambrailo.
Blagajnik: Av. Altarac.
Knjižničar: Lj. Šimićeva.
Zborovogje: Nepopunjeno.
Odbornici gjca.: J. Truhelka, Hamdija Mulić, Fab. Dilber.
Zamjenica: Zl. Bosanac. Manojlo Krnić.

---

27. Jüdischer Nationalverein für Bosnien u. Hercegovina. — (Židovsko nacijonalno društvo za Bosnu i Hercegovinu) — Zentrale.

Gründungsjahr: 1901.

Vereinslokal: Sahtijanušagasse Nr. 3.

Zweck: Hebung des jüdischen Nationalgefühles, Pflege der Geschichte, Literatur, Sprachen, Musik, körperliche Übungen und Geselligkeit.

Präs.: Dr. Chaim Weitzner.
Vicepräs.: Albert Ozmo.
Ausschußmitglieder: Mathias Császár, S. Pollak, Alb. J. Alkalay, Siegfried Weber, Adolf Weitzner, Albert Osmo, Julius Singer, Isak Salom, Josef Flesch. Jakob Friedmann; Revisoren: A. Finzi, Sandor Knöpfler.
Mitglieder: 200.

---

28. Srpsko Učiteljsko udruženje za Bosnu i Hercegovinu. Ferhadija ulica, u zgradi Srpské Škole.

Predsj.: Čonić Pavle, upravitelj Srpske Škole, Mostar.

---

29. „Or Chadas", jüdischer Kulturverein.

IV. Für Handel und Gewerbe. — Za trgovinu i zanate.

30. Bienenwirtschaftlicher Zentralverein.

Vide: VII. Abschnitt, Schematismus bosnisch-hercegovinischer Industrien, Landwirtschaft.

---

31. Liječničko udruženje za Bosnu i Hercegovinu — Ärztliche Vereinigung für Bosnien und Hercegovina in Sarajevo. — Лиједничко удружење за Босну и Херцеговину.

Präses: Koetschet Theophil, Dr.
I. Vizepräses: Čabrajić Luka, Dr.
II. Vizepräses: Dorner Alexander, Dr.
Sekretär: Ćorović Dušan, Dr.
Kassier: Denišlić Mustafa, Dr.
Ausschußmitglieder: Krajewska Theodora, Dr.; Goldfarb David, Dr.; Török Paul, Dr.; Orešković Paul v., Dr.; Gaffenko Johann, Dr.; Mujezinović Ejub, Dr.; Schönfeld Leo, Dr.; Löffler Leopold, Dr.; Rostock Otto, Dr.; Zečević Mehmedbeg, Dr.
Ersatzmänner: Izrael Isak, Dr.; Telecsky Dušan, Dr., Berger Max, Dr.; Berger Ludwig, Dr.
Revisoren: Zahradka Egon, Dr.; Török Paul, Dr.

---

32. Verein der Buchbinderarbeiter für Bosnien - Hercegovina in Sarajevo (Arbeiterheim) — Društvo knjigovezačkih radnika za Bosnu i Hercegovinu u Sarajevu.

Predsjednik: Arnold Ignatz.
Podpredsj: Milošević Ivan.

---

33. Bosn.-herceg. kaufmännischer Verein in Sarajevo — Bosansko-hercegovačko trgovačko društvo u Sarajevu.

Gründungsj. — osnovano 1906.
Vereinslokal: Franje Josipa ulica br. 2.

Zweck des Vereines ist die Förderung der geistigen und materiellen Interessen und des gegenseitigen Verkehres der Kaufleute, Industriellen und Landwirte Bosniens und der Hercegovina. Zu den Mitteln, mit welchen der Verein diesen Zweck erreichen will, gehören unter anderen auch: Gründung einer Spar- und Vorschußkasse, einer Kranken- und Unterstützungskasse, Eröffnung von Abend- und Sonntagsschulen für Kaufleute und die kaufmännische Jugend etc.

Präses: Šahinagić Avdaga.
1. Vizepräses: Salom Ješua, D.
2. Vizepräses: Babić Ačim.
Kassier: Baruch Elias.
Sekretär: Klein Bernardo.
Ausschußmitgl: Ahmetašević Neziraga, Cekvić Risto P., Buchwald Ferdinand, Bogdanović Simo, Finzi Josef L., Finzi Leon S., Fleischmann Jos., Heim Leopold, Israel Jos., Jockl Gustav, Jusufagić Muhamedaga H., Kajon Elias A., Gjaić Božo, Nanić Mujaga, Ukropina Jefto, Pavičić Ivan, Salom Isak A., Seferdži Gjorgjo, Weller Friedrich.
Revisoren: Danon Josef Z., Nanić H. Avdaga, Bičakčić Edhem eff.
Zählt 300 Mitglieder.

---

34. Društveni dom u Sarajevu, zadruga s ograničenim jamstvom. — Друштвени дом у Сарајеву, задруга са ограниченим јамством. — Vereinshausgesellschaft in Sarajevo, Genossenschaft mit beschränkter Haftung.

Gegründet 11. Juli 1896.
Vermietet Räumlichkeiten zur Abhaltung von Konzerten, Theatervorstellungen, Tanzunterhaltungen, Banketten etc.
Direktion: Reddi Oskar als Präses. Vancaš Josef v., Vizepräses. Fehérváry Samuel, Kassier.
Direktionsräte: Cvjetičanin Radoslav, Essad effendi Kulović, Kraljević Vaso S., Rajković Nikola Gj., Gjukić Vuko, Ješua Salom D.
Ersatzmänner: Löschner Jos., Jungwirth Ludwig.

---

35. Fischereiverein. — Ribarsko društvo za Bosnu i Hercegovinu.

Gründungsjahr: 1906.
Zweigvereine: Travnik und Livno, Teichwirtschaften in Travnik und Vitez.
Aufgabe des Vereines: Hebung der Fischbestände in allen öffentlichen Wässern, Einführung der Teichwirtschaft.
Präs.: Samouković Risto S.
I. Vizepräs.: Mirković Simo, Ingenieur.
II. Vizepräs.: Jeftan Despić, Großgrundbesitzer.
Sekr.: Ungar Julius.
Kassier: Langer Viktor.

---

36. Gewerbe-Verein in Sarajevo — Zanatlijsko-obrtničko društvo u Sarajevu — Занатлијско-обртничко друштво у Сарајеву.

Sitzungssaal in der Šahtijanuša ulica 17.
Gründungsjahr 1900.
Zweck: Hebung des Gewerbestandes.
Präs.: Lušina Anton, Steinmetzmeister.
I. Vizepräses: Schnaubelt Ernst.
II. Vizepräs.: Pastunović Martin, Schmiedemeister.
Geschäftsleiter: Pissenberger Nikolaus.
Vereinskassier: Fleger Ivan, Anstreichermeister.
Ausschuß-Mitgl.: Kašparek Johann, Haberl Johann, Sučić Nikola, Haspel Pius, Nase Franz, Komatz Andreas, Daneš Karl, Hofeneder Karl.
Mitglieder: 196; Mitglieder der Krankenkasse: 92.
Mitglieder der kollektiven Kranken- u. Unfallversicherung: 28. Bau- u. Industrieunternehmungen und Gewerbetreibende.

---

37. Српска Сарајевска трговачка омладина. — Srpska sarajevska trgovačka omladina. Despića ulica 1.
Gründungsjahr 1907.
Zweck: Ausbildung der Mitglieder und Vorbereitung zur praktischen Lebensweise.

Präs.: Dr. Nedeljković Milorad, Bankdirektor.
Vize-Präs.: Pupić R. Milan.
Sekret.: Prnjatović Stevo.
Kassier: Bogdanović Simo.

---

38. Verein der Industriellen Bosniens und der Hercegovina. Gegründet im April 1910. Vereinslokal: Koturgasse 2.
Präs.: Hartmann Richard, Fabriksdirektor.
Vizepräsidenten: Aug. Braun, Ingenieur und Fabriksbesitzer in Sarajevo; Otto Steinbeis, Fabriksbesitzer in Doberlin; Louis Ortlieb, Fabriksbesitzer in Zavidović.
Ausschußmitglieder: H. Freiherr v. Seiler, Direktor Jajce, Carl Hurrle, Direktor Drvar, N. Berković, Präsident der Handels- und Gewerbekammer Sarajevo, F. Horvath, Bauunternehmer, Sarajevo, Peter Buttazzoni, Möbelfabrikant, Sarajevo, Lazar Milić, Fabrikant, Banjaluka, Friem Paul, Direktor, Zenica, Langer Franz, Bauuntern., Serajevo, Schoßberger Louis, Direktor, Kreka.
Sekretär Dr. D. Vasić.

---

39. Vereinigung der Arbeitgeber Bosniens und der Hercegovina. Gegründet im April 1907. Sahtijanušagasse Nr. 17.
Präs.: Anton Lušina, Steinmetzmeister.
Vizepräsidenten: Schnaubelt Ernst, Baunternehmer, Martin Pastuhović, Schmiedemeister.
Kassier: Flegr Johann.
Geschäftsleiter: Pissenberger Nikolaus.
Ausschußmitglieder: Kašparek Johann, Komatz Andreas, Karl Daneš, Haspel Pius, Hofeneder Franz, Nase Franz, Sučić Nikola, Haberl Johann.

---

40. „Привреда“, друштво за подизање и јачање привреде Срба у Б. и Х.

— „Privreda“, serb. Gewerbeverein.

— Главни одбор у Сарајеву. Окружни одбори (за сад) у Сарајеву, Мостару и Тузли. Предсједник главног одбора: Ђорђе Јовановић, подпредсједник: др. Војислав Бесаровић, тајник: Шћепен Грђић. Уред „Привреде“: „Просвјетни дом“, III. кат.

---

41. „Dibek“, udruženje kahvedžija u. Bos. i Herc. — (Kaffeesiedergenossenschaft).
Vorsitz.: H. Baščaušević Ibrahimaga.
Vizepräses: Salihaga Zubr.
Sekretär: Gjorgjo Miljonović.
Kassier: Avdaga Zubčević.

---

42. „Zemaljska organizacija primalja iz Bos. i. Herc.“ — Landesorganisation der Hebammen Bosniens u. d. Hercegovina.
Präsidentin: Maria Ćurić.
Vizepräsidentin: Katinka Rosner.
Sekretärin: Sofia Milunić.

---

43. „Udruženje bakalskih i špecarajskih trgovaca za B. i H.“ — (Vereinigung der Kurz- u. Spezereiwarenhändler).
Predsjednik: Ismet Zildžić.
Podpredsjedniki: H. Uzeiraga Krečo i Hasaga Bujak.
Tajnik: Mujaga Hodžić.
Blagojnik; Avdaga Kezman i Avdaga Karić.

---

44. Rauchfangkehrer-Landesgenossenschaft für Bosnien in Sarajevo Čobanijagasse 5.
Präsident: Petrić Josif in Sarajevo, Präsident - Stellvertreter: Scholz Karl in Zenica, Sekretär: Kurz Emil in Visoka, Kassier: Vasilie Gaspar in Sarajevo.
Ausschüsse: Klofera Franz (Sarajevo), Volski Adolf (Višegrad), Zorac Alois (Sarajevo), Ungureau Karl (Sarajevo), Adamćik Johann (Konjica), Barko Josef (Alipašin Most).
Revisoren: Acs Johann (Mostar), Bubenik Johann (Banjaluka), Pantelić Gjuro (Tuzla).

---

45. Udruženje b. h. dimnjačara. — (Kaminfeger-Vereinigung).

V. Beamtenvereine. — Činovnička udruženja.

46. Beamtenverein für Bosnien und die Hercegovina. — Činovničko društvo za Bosnu i Hercegovinu. Vereinskanzlei: Baličeva ulica 5.

Dieser Verein bezweckt die materiellen, sozialen und geistigen Interessen des Beamtenstandes zu wahren und zu fördern, sowie auf eine geeignete und wirksame Vertretung der Berufsinteressen hinzuwirken.

Verwaltungsrat:

Präsident: Murko Michael, Regierungsrat.
1. Vize-Präs.: Letica Dušan, Finanz-Sekretär.
2. Vize-Präs.: Dr. Ludwig Nowadt, Bez.-Vorsteher.
1. Vereinssekretär: Nikola Savković, Offizial.
2. Vereinssekretär: Nikola Kresić, Oberkontrollor.
Kanzleileiter und Geschäftsführer: Ladisl. Bojnarowski, Hilfsämteradjunkt.
Mitglieder: 3 Ehrenmitglieder, 9 gründende, 2000 ordentliche Mitglieder.

---

47. Društvo Bankovnih i štedioničkih činovnika Bosne i Hercegovine. — Verein der Bank- und Sparkassenbeamten Bosniens und der Hercegovina. — Gegründet 1912. Vidi VI. Abschnitt d. B.

---

48. Erster bosnisch-hercegovinischer Amtsdienerverein staatlicher Behörden. Gegründet 1909.

Obmann: Ganjić Jovo.

Sekretär: Strukić Mato.

Kassier: Martinčević Pero.

---

49. Privatbeamtenverein für Bosnien und die Hercegovina — Društvo privatnih činovnika Bosne i Hercegovine. — Друштво приватних чиновника Босне и Херцеговине.

Gründungsjahr: 1910.

Vereinslokal: Čukovićgasse.

Zweck des Vereines ist die Wahrnehmung der Interessen der Privatbeamten mit Ausschluß jedweder politischer, nationaler oder religiöser Tendenz.

Protektor: Virilist Šerif eff. Arnautović, Vakufdir.

Präs.: Serelmann Eduard, Direktionsrat der „Herceg Bosna" Landes-Versicherungs-Anstalt. Direktionsrat der Zeitungsverlags-Akt.Ges. Budapest; Consulent der Erst. bosn. Spiritusfabrik M. Fischls Söhne, Tuzla.

1. Vizepräs.: Berthold Spitzer, Bureauchef der Aktienbrauerei (Stellvertreter: Ružičić Dušan).

2. Vizepräs.: Fuchs Robert, Handelsvertreter.

Vereins-Sekretäre: Schlesinger Eugen; Sohr Rudolf.

Verwaltungsräte: Mayer Altaraz, Seidbeg Filipović, Jzzet eff. Pertef, Groß Fritz, Attias Albert, Benisch Gregor, Loewy Ernst, Ostojić Nikola, Herbatschek Moritz, Horwath Armin, Laszky Sigmund, Mark Adalbert, Kohn Adolf, Ružičić Dušan.

Revisoren: Roszner Emerich, Janković Branko.

---

50. B. H. Eisenbahnbeamten - Verein. — Društvo b. h. željezničarskih činovnika.

Gründungsjahr 1910.

Prs..: Alavanić Petar.

Präs-Stellv.: Hochfeld Isidor.

Schriftf.: Petković Svetozar.

Vereinslokal: Šušilov han.

Ortsgruppen in Doboj, Lašva, Konjic, Mostar und Višegrad.

Mitglieder: 300.

---

51. Društvo srednjoškolskih profesora u Bosni i Hercegovini — Verein der Mittelschulprofessoren für Bosnien - Hercegovina in Sarajevo.

Präses: David Kovačević.

Vizepräses: Ivan Korenić.

Sekretär: Dr. Gjuro Kesić.

Kassier: Dr. Bogdan Milanković.

---

52. Zemaljski savez pomoćnih činovnika i dnevničara, pomoćnica i dnevničarki Bosne i Hercegovine u Sarajevu. Dereboj ulica br 5.

Članova 1200.

Predsjednik: Nikola Kolundžić.

Podpredsjednik: Kotur Vaso.

Tajnik: Edhem Ekić.

---

53. Beamten Spar- und Vorschußvereine vide III. und VI. Abschnitt d. B.

---

54. Verein der Pensionisten in B. u. H." — (Društvo umirovljenika u B. i H.).

Präses: Pordes Ignatz, Dr., San. Insp.

Vizepräses: Barcsay de Nagy Barcsa Géza, k. u. k. Kämmerer, Bezirksvorsteher I. Kl. etc. Vidi „Militärwissenschaftlicher Verein".

Sekretär: Rudić Stefan, Kanzleioffizial.

Kassier: Loewe Moritz, Steuerobereinnehmer.

Ausschußmitglieder: Zechel Gustav, Oberforstrat; Večerina Franz, Bezirksvorsteher I. Kl.

Ersatzmänner: Jawor Peter, Gerichtsrat.

Strutyński Aexius von, Gerichtssekretär.

Lulić Adam, Kanzleioffizial.

---

55. „Udruženje privat. podv[illegible]nika za B. i H." — (Vereinigung der Privatdiener für B. u. H.).

---

56. „Savez" općinskih namještenika i radnika za B. i. H." — „Verband" der Gemeinde-Angestellten u. Arbeiter für B. u. H..

VI. Krieger-, Geselligkeits- und Unterstützungsvereine. — Vojnička, družoljubiva i potporna društva.

57. I. Bosnisch-hercegovinisches Militär-Veteranen-Korps F. Z. M. Joseph Philippović Freiherr von Philippsberg.

Gründungsj. 1896.

Korpslokal: Koševo 11.

Korpskommandant: Josef Woelz, k. u. k. Hptm. i. d. R.

Korpskommandant-Stellvertreter und Korpshauptleute: Simon Chachamović, Karl Daneš, Stefan R. v. Zopa.

Korpsarzt: Klinger Benjamin, Dr.

Offiziere:

Korpsoberleutnante: Georg Kahn, Pius Haspel.

Korpsleutnante: Josef Bärt, Franz Klofera, Georg Rukavina, Johann Fertaly, Karl Marossi, Alois Ritschl, Friedrich Weber, Johann Passay, Karl Hönig.

Mitglieder:

a) in Sarajevo:
26 Ehrenmitglieder.
30 beitragende Mitglieder.
536 aktive Mitglieder.

b) Außerdem bestehen Kompagnien u. zw.: 3. Komp. in Mostar, 139 Mann; 4. Komp. in Tuzla, 104 Mann; 5. Komp. in Bjelina, 35 Mann; 6. Komp. in Zavidović, 176 Mann; 7. Komp. in Zenica, 148 Mann; 8. Komp. in Dervent, 67 Mann; 9. Komp. in Doboj, 37 Mann; 10. Komp. in Trebinje, 4 Mann, 11. Komp. in Bosn. Šamac, 51 Mann; 12. Komp. in Usora, 11 Mann; 13. Komp.

in Teslić, 46 Mann; 14. Komp. in Tešanj, 238 Mann; 15. Komp. in Vareš, 60 Mann; 16. Komp. in Visoka, 91 Mann.

---

58. „Gajret" (islamitischer Studenten-Unterstützungsverein). — Društvo za potpomaganje djaka muslimana. — Društvene prostorije: Durakova ulica br 2 a.

Predsjednik: Ibrahim ef. Sarić, šeriatski sudac.
Podpredsjednik: Salim ef. Muftić, muderis.
Tajnik: Fehim ef. Kafadarević, šumar.
Blagajnik: Mustafa ef. Fočo, činovnik zemaljske banke.
Odbornici: Dr. Safetbeg Bašagić, potpredsjednik bos. herc. sabora; Mustajbeg Halilbašić, grad. vijecnik; Asim beg Mutevelić, učitelj; Ali ef. Kurtović, činovnik pošt. štedionice.
Revisori: Muhamed ef. Hadžialić, činovnik zem. vlade; Ahmed ef. Burek, muderis; Jusuf eff. Džeba, činovnik.
Društvo dijeli na godinu oko 50.000 K štipendija, potpora i zajmova na obveznice i izdaje društveno glasilo (književni list) „Gajret". — Osnovano je 20. februara 1903.
Urednik lista „Gajret": Avdo Sumbul.

---

59. „Martić", hrvatsko katol. akad. društvo. — (Kroat. kathol. akadem. Verein).

Vorsitzender: Vladimir Šprajcer, cand. jur.

---

60. Unterstützungs- u. Rechtsschutz-Verein der b. h. Lokomotivführer, Sarajevo.

Vereinslokal: Neu Sarajevo 18.
Zweck: Förderung der beruflichen Ausbildung der Lokomotivführer und Anwärter, die Gewährung des Rechtsschutzes und in Ausnahmsfällen einer Unterstützung oder Krankengeldes. Das Krankengeld beträgt pro Tag 1 Krone durch 6 Monate. Eine Sterbequote im Falle des Ablebens von 100—500 K. Beim Ableben der Frau des Mitgliedes ein Begräbniskostenbeitrag von 100 K.
Ehren-Obmann: Brod I. Jul.
Obmann: Anton Felver.
Obmannstellv.: Robert Nemenz.
Kassier: Rattinger Eduard.
Schriftf.: Michael Novak.
Archivar: Křička Alois.
Kassarevis.: Emmerich Hirner und Oskar Krchan.
Mitglieder: 410 aktive und 2 Ehrenmitglieder.

Lokalbevollmächtigte:

B. Brod: Hoffmanniger Karl; Doboj: H. Neugebauer; Zenica: Simon Franz; Podlugovi: Löschinger Josef; Pazarić: Otto Koretti; Konjic: Nikolaus Novak; Mostar: Sunjić Jure; Gravosa: Götz Jakob; Dolac: Klonkaj Stefan; Jajce: Lutter Johann; Višegrad: Treul Jakob.

---

61. Verein der Typographenarbeiter für Bosn. und Herceg. in Sarajevo. — Društvo tipografskih radnika za Bosnu i Hercegovinu u Sarajevu. — Друштво типографских радника за Босну и Херцеговину у Сарајеву.

Vereinslokal: Franz Josephgasse Nr. 74.
Zweck: Unterstützung der Mitglieder im Erkrankungsfalle, kostenlose Behandlung derselben, Gewährung eines Leichenkostenbeitrages, Unterstützung durchreisender Berufsgenossen, Invalidenunterstützung.
Obmann: Werk Franz, Setzer.
Vizepräs.: Abdihodžić Muharem.
Kassier: Glasović Živorad.
Schriftf.: Hartl Gustav und Korica Nikola.
Ausschußmitgl.: Mlakar Dragutin, Grgić Stjepan, Nogic Jovan, Odvorac Benjamin.

---

62. Srpsko zanatlijsko udruženje u Sarajevu.
Despićgasse Nr. 1. — Gründungsjahr 1906.
Präs.: Pijuković Nikola.
Vizepräs.: Jeftić Jovan.
Sekr.: Marić Vaso.
Kassier: Krsmanović Nikola.
Mitglieder: 450.

---

63. Unterstützungsverein deutscher Reichsangehöriger.

Auskünfte im kaiserlich deutschen Konsulate; Slivina ulica 1.
Zweck: Materielle Unterstützung von deutschen Reichsangehörigen, welche entweder als hier ansässig in Notlage gerieten, oder auch zugereister deutscher Handwerker, die sonst auf die öffentliche Wohltätigkeit angewiesen sind.
Präs.: Scheidig Franz, Bauunternehmer und Architekt.
Kassier: Scholze Nikolaus.
Schriftführer: Schumann Richard.
Mitglieder 13.

---

64. Unterstützungsverein der Diener der Post- und Telegraphen-Anstalt:

Obmann: Johann Höpting, Oberpostkondukteur.
Erster Obmannstellv.: Franz Klampfer.
Zweiter Obmannstellv.: Karl Potmešil, Linienaufseher.
Ausschuß: Johann Kühbauch; Marijan Markulj; Vid Matušić; Filip Rajčević; Matija Gubić; Peter Šilić; Anton Bernhard, Rafael Čaleta; Adam Herz.

VII. Musik und Gesang. — Glazba i pjevanje.

65. Muško pjevačko društvo u Sarajevu. — Мушко пјевачко друштво у Сарајеву. — Männergesangverein in Sarajevo.
Gründungsjahr 1887.
Vereinslokal: Vereinhaus.
Zweck: Pflege der Musik im allgemeinen und des Gesanges insbesondere.

Präs.: Kozmutza Kornelius Edler von Czernafalva, kgl. ung. Oberpost-Rat, Rit. d. F. J. O.

Vizepräs.: Schumann Hugo, Grundbuchsdirekt.

Ehren-Chormeister: Vancaš Edl. v. Požega Josef, k. Oberbaurat, beh. aut. Zivilarchitekt; Direktor der b. h. Bauaktiengesellschaft, Landtagsabgeordneter, R. d. F. J. O. und des päpstl. St. Gr. O., etc.

1. Chorm.: John Hans, Ing.
2. Chorm.: Warmesperger Ferdinand, Eisenbahnoberkommissär.

Sekr.: Zemanek Ferdinand, Inspektor der b. h. Landesbahnen.

Kassier: Urlep Hans, Lehrer.
Archivar: Nemenz Wilhelm, Beamter der Aktienbräuerei.

Mitgliederstand mit Ende des XXVII. Vereinsjahres: 6 Ehrenmitgl., 64 ausübende Mitgl. des Männerchores, 30 ausübende Mitgl. des Damenchores, 83 unterstützende Mitgl., 13 permanente Vereinsgäste. Summe 190.

---

66. „Trebević" hrvatsko pjevačko društvo i hrvatska čitaonica u Sarajevu. Osnovano 1894.

(Kroatisch. Gesangverein „Trebević" und kroatischer Leseverein in Sarajevo.) Gründungsjahr 1894.

Društvene prostorije Čemaluša ulica 172.

Svrha je društvu njegovanje pjevanja i glazbe, te unapregjenje društvenosti priregjivanjem zabava, poučnih predavanja i diletantskih prestava te napokon uzdržavanje čitaonice sa raznih 30 časopisa i knjižnice sa više 1200 raznih knjiga za vlastite članove.

Predsj.: Profesor Josip Milaković.
1. podpredsj.: Profesor Lujo Dvorniković.
2. podpredsj.: Pletikosić Nikola.
1. tajnik: Emil Stefančić.
2. tajnik: Mate Mateša.
Blagajnik: Nikola Varda.
Knjižničar: Ferdo Rubčić.
Pjevački povjerenik: Šonc Viktor.
Odbornici: dr. Luka Čabrajić, dr. Egon Zahradka, Paulić Gjuro, fra Petar Čorković, Nikolić Anton, Pastuhović Marko.
Zamjenici odbora: Graf Gustav, Pitić Mato, Heiligstein Josip, Jurkić Mirko.
Arhivar: Bošnjaković Luka.
Barjaktar: Franchiny Ivan.
Revizori: Draganić Albert, Sanković Nikola.
Zborovođa: profesor B. Kačerovski.
Broj članova 320.

---

67. „La Lira" Spaniolisch-Jüdischer Gesangverein in Sarajevo.

Gründungsjahr 1900.

Zweck: Pflege des Gesanges und der Musik im allgemeinen und Erhaltung einer Vereinsbibliothek.

Präs.: Salom Rafael.
Vizepräs.: Alkalay Silvio M.
Sekretär: Pinto Leon.
Kassier: Perić Isak.
Chordirigent: Suzin A. Sabita eff.

VIII. Geselligkeits- und nationale Vereinigungen. — Za druževnost i narodnu prosvjetu.

68. Česká beseda. Založena r. 1905. (Osnovano 1905.)

Spolkové místnosti: Čítárna a knihovna v hotelu Imperial, loutkové divadlo v kavarně M. Katice. oboje v ulici Františka Josefa.

Účel: Společensko-vzdělávací.
Předseda: Dr. K. Kurz, horni rada; Jednatel: Vaclav Kochman, Ing.
Knihovnik: J. Koukal, setnik.
Počet členů: 300.

---

69. „Český lidově vzdělávací spolek."

Präs.: V. Nový.
Vizepräs.: Exner Antonin.
Vereinslokal: Koševo - Keller.
187 Mitglieder.

---

70. Verein der Deutschen in Bosnien und der Hercegovina.

Gründungsjahr 1899.

Obmann: Hannsmann Karl, Oberfinanzrat.
I. Obmannstellv.: Reiser Otmar, Regierungsrat.
II. Obmannstellv.: Schweinbach Rudolf, Dr., Oberfinanzrat.
Mitglieder 1400.
Vereinsgruppen: Hauptverein in Sarajevo und die Zweigvereine: Jungmannschaft Sarajevo, Frauen- u. Mädchen-Zweigverein, Sarajevo, Tuzla, Lukavac, Banjaluka, Drvar, Šibovska, Bos. Brod, Schutzberg, Franz Josefsfeld, Polje, Korače. In Vorbereitung: Travnik-Turbe, Zenica, Rudolfsthal, Windthorst und Königsfeld.
Vereinslokal der Hauptleitung und des Hauptvereines in Sarajevo, Vereinshaus, 2. Stock. Der Verein hat den Zweck, unter den in Bosnien und der Hercegovina wohnhaften oder daselbst nur vorübergehend sich aufhaltenden Deutschen die Liebe zur Heimat sowie zum deutschen Volkstume zu erhalten, deutsche Art und Kultur und das Stammesbewußtsein zu pflegen, die geistige u. wirtschaftl. Wohlfahrt der in Bosnien-Hercegovina wohnhaften oder sich daselbst niederlassenden Stammesgenossen zu fördern.

---

71. Hrvatska Narodna Zajednica za Bosnu i Hercegovinu, Vrhovno predsjedništvo u Sarajevu.

Članovi su svrstani u mjesne organizacije, a ove su opet podvrgnute pod šest okružnih odbora (Sarajevo, Mostar, Travnik, Banjaluka, Tuzla, Bihać).

Vrhovnu upravu čitave H. N. Z. vodi centralni odbor, koji se sastoji iz 18 odbornika, a eksekutiva centralnog odbora je „ [illegible]ovno predsjedništvo“ sa [illegible]edištem u Sarajevu.

Svrha je H. N. Z. gospodarsko i prosvjetno podizanje hrvatskog katoličkog naroda u Bosni i Hercegovini.

Predsjednik: Dr. Stj. Kukrić, liječnik i. nar. zastupnik; Tajnik: Dr. Nikola Sabljić, liječnik.

Članovi central odbora jesu: Za okr. sarajevsko: Dr. Stj. Kukrić, Dr. Nikola Sabljić, Nikola Ivošević (apotekari u Sarajevu); za okr. mostarsko: Gjura Džamonja, trgovac i nar. zastupnik, Dr. Dominik Mazzi, advokat i nar. zastupnik (oba u Mostaru), Nikola Precca, posjednik i trgovac u Nevesinju, Fra Didak Buntić, direktor franjev. gimnazije u Širokom Brjegu; za okr. travničko: Fra Ivo Marković, župnik u Docu, Ivo Gjebić-Marušić, posjednik i podnačelnik u Travniku, Fra Angjeo Franjić, župnik u Bugojuu, Mijo Bilan, posjednik u Jajcu; za okr. tuzlansko: Dr. Ivo Pilar, advokat u Tuzli, Kosta Gjebic-Marušić, direktor Hrv. centr. Banke u Tuzli, Mihaljo Reba, veleposjednik u Brčkom; za okr. banjalučko: Antun Josip Milorad, župnik u Banjoj Luki, Fra Marijan Duić, župnik u. Bos. Gradišci, Janko Zuber, .priv. činovnik u Dobrlina; za okr. bihaćko: Dr. Stjepan Ritz, advokat u Bihaću. Okružni odbor Sarajevo: u Napretkovom zakladnom domu.

Predsjednik: Dr. Stjepan Kukrić.

Podpredsjednik: Prof. Lujo Dvorniković.

Tajnik: Pavao Kubović, bankovni nadčinovnik.

Odbornici: Prof. Franz Pavlović, Nikola Ivošević, Josip Šebečić, Dr. Egon Zahrádka, Dr. Marko Zekić (svi u Sarajevu), Mate Palandžić u Kiseljak u k. F., Ante Dusper u Kr. dlj. Sutjeskoj, Filip Andrić u Varešu.

---

72. Herrenklub. — Društvo gospode.

Präsident: Theodor Kussevich de Blacko, Sektionschef.

1. Vizepräs.: Berković Nikola, General-Direktor der Landesbank und Präsident der Handels- und Gewerbekammer.
2. Vizepräs.: Theodor Ritt. v. Soretić, k. u. k. Oberst.

Sekr.: Dr. Kehlmann Julius, Regierungssekretär.

Sekr.-Stellv.: Dr. Heinrich Glück, Sekretär der b. h. Landesbahnen.

Kassier: Volkert Ernest, Direktor der priv. Landesbank.

Kassierstellv.: Karl Hannsmann, Oberfinanzrat.

Archivar: Josef Porkert, Oberrechnungsrat.

Ausschußmitgl.: Dr. Arnstein Gottlieb, k. u. k. Oberstabsarzt; Konstantin Hörmann, Sektionschef a. D., Kapetanović Riza beg, Großgrundbesitzer; Ivan Lučić, Reg. Sekretär; Josef v. Pajtoni, Gerichtsrat; Samouković Risto, Privatier, Dušan Dragojlović, Rittmeister.

Kustos des Herrenklub: Marko Hajduković.

---

73. Hrvatski klub. — Kroatischer Klub.

Napretkova palaća — Vereinspalast des „Napredak“.

Gründungsjahr 1906.

Präs.: Vancaš Joseph pl.

Podpredsj: Čukac Julian.

Tajnik: Dr. Ivan Pavičić.

Blagajnik: Nikola Sambrailo.

Odbornici: Eduard Koler, Dr. Srećko Perišić. Ivan Rendeo, Dr. Fran Lalić, Ivan A. Miličević, Petar Maričić, Ante Štambuk, Dr. Milan Maraković.

Članova: 132.

---

74. Kameradschaftliche Vereinigung der Berufsunteroffizier d[illegible] k. u. k. Heeres ur[illegible] k. u. k. bo[illegible] - Gendarmen der Garnison Sarajevo.

Vide II. Abschnitt.

---

75. „Slovenski klub“.

(Ustanovljen l. 1908).

Društveni prostori v „Napredkovim zakladnem domu“.

Predsednik: Andrej Janež, veleposestnik.

Podpredsednik: Peter Holeček, gim. profesor.

Tajnik: Fran Varšek, stavbni tehnik.

Blagajnik: Vaclav Žaček, carin. nadkontrolor.

Archivar: Anton Peterlin, računski revident.

Število članov 85.

---

76. Towarzystwo Polskie w Sarajewie.

Augustenhof Nr. 3.

Gründungsjahr 1902.

Präs.: Chmielewski Wladyslaw v., Sektionschef.

Vizepräs.: Naumowicz Bogdan, Obergerichtsrat.

Kassierin: Glück Pauline.

Bibliothek: Chmielewski Olga, v.

Sekr.: Przybylski J., Obergerichtsrat.

Mitglieder 90.

---

77. „Prosvjeta“, Serbischer Kulturverein. — Prosvjetno društvo „Просвјета“.

— Просвјетно и културно друштво Срба у Босни и Херцеговини (7200 чланова). Koturova ulica Nr. 1.

Obmann: Simo Mirković.

Vizepräs.: Dr. Tomo Popović.

Sekret.: Dr. Vladimir Ćorović.

Kassier: Dr. Vukan Krulj.

Beamten: Vasilj Grgjić, Lazar Bilbija, Dordo Pejanović, Miloš Gjuran.

Die erste konstituierende Versammlung dieses Vereines fand am 31. August 1902 statt.

---

78. Schlaraffia „Bosna—Saraj". Gründungsjahr 1907. Vereinslokal: Beamtenviertel Kovačići, Villa Luise.

Obmann: Piegl Jakob,
Obmannstellv.: Reiter Heinrich, Gregorsch Rudolf.
Schriftf.: Woelz Josef, Oberkommissär.
Kassier: Pracher Leo.

---

79. Bosnisch - Herceg. Ungarverein in Sarajevo. Ferhadijagasse 30.

Zweck: Die Förderung der kulturellen, sozialen, wirtschaftlichen Interessen der in den annektierten Ländern lebenden Ungarn auf dem Gebiete Bosniens und der Hercegovina. Zu diesem Behufe besteht der Verein aus 3 Sektionen, aus der Kultur-, sozialen und Wirtschaftssektion.

Präs.: Feichtinger Alexius, Baron von, Dr., Sektionschef i. P.
Leiter der Sektionen: Kornel v. Kozmutza, Ober-Postrat, Etele Szőlősi, königl. Rat, Dr. Lóránd von Milasin, Regierungssekretär.
Sekr. Emerich Moravecz, Schuldirektor.

Der Verein unterhält seit dem Jahre 1910 eine vierklassige Elementar-Knaben- und Mädchenschule mit Spielschule mit ungarischer Unterrichtssprache, wobei die deutsche und serbokroatische Sprache obligatorisch gelehrt wird. An derselben wirken folgende Lehrkräfte:

Schuldirektor und Inspektor der b. h. ungarischen Schulen: Moravecz Emerich.
Lehrerinnen: Moravecz Gisela, Bartha Ida, Csaki Etelka, Hegedüs Emilie, Kucsera Adele.
Lehrer: Bodirs Béla, Tanay Eugen, Csáki Stefan, Csacsovits Stefan.
Schulleiter: Lenarth Emmerich.

IX. Turnerei, Touristik und Sport.

80. Bosnisch - hercegovinisch. Touristenklub in Sarajevo — Bos.-herc. turistički klub u Sarajevu. Vereinshaus.

Gründungsjahr 1892.

Zweck: Förderung und Hebung des Verkehres im allgemeinen und der Touristik insbesondere, Erweiterung der Kenntnisse über Bosnien und Hercegovina, sowie ihre mannigfaltigen zahlreichen Naturschönheiten und Sehenswürdigkeiten, die Erforschung und Aufsuchung von bisher unbekannten oder wenig bekannten schönen Punkten des Landes. Ein besonderer Zweck des bosnisch-hercegovinischen Touristenklubs ist es, Vorkehrungen und Einrichtungen jeder Art zur Erleichterung des touristischen Verkehres zu schaffen, endlich auch die Hebung der Touristik durch Anbahnungen von Beziehungen mit anderen Touristenklubs zu fördern.

Präs.: Samouković Risto, Großgrundbesitzer.
Vizepräs.: Herman Jos., Reg. Sekr.
Sekretär: Lucić Ivan, Regierungsvizesekretär.
Kassier: Sertić Paul, Direktor der Kreditbank.
Mitglieder 200.

---

81. „Hrvatski Sokol" u Sarajevu. Gründungsj. 1900.

Vereinshaus.
Zweck: Allseitige Ausbildung und Entwicklung der körperlichen Organe nach dem Sokolsystem des Dr. Tyrš.
Turnstunden: Jeden Montag, Donnerstag und Samstag von 7 bis 9 Uhr abends im Turnsaale des Obergymnasiums. Turnstunden für die Damenriege jeden Mittwoch und Freitag von 6 bis halb 8 Uhr abends im Turnsale des Obergymnasiums, außerdem besteht eine Gesundheitsriege für ältere Herren. Mitgliedsbeitrag für ausübende Mitglieder 2 K monatlich. Anmeldungen zum Eintritte oder Zuschriften sind an den „Hrvatski Sokol" (Gymnasium) zu richten.

Präs.: Bosutić T.
Vizepräs.: Perišić Sr., Dr.
Sekretär: Stephanie R.
Kassier: Stjepčević S.
Turnwarte: Hengster J., Hönig E.
Fahnenträger: Rapp J.
Verwalter: Feilhauer A.
Ausschußmitgl.: Vučak M., Lovrenčić Lj., Jarosz, Kesterčanek Vl., Heilmann M., Franchini Fr.
Revisoren: Knežević Stj., Brkljačić M.
Mitglieder 140 ausübende, 180 unterstützende.
Ehrenmitglied: Lovrenčić Lj.

---

82. Jagdschutzverein „Grüne Gilde", Sarajevo. Besteht seit 1911.

Mitglieder 100.

Zweck: Ausübung der Jagd in echt weidmännischem Sinne, im Rahmen der gesetzl. Bestimmungen und einer durch den Jagdrat aufzustellenden Hege- u. Jagdordnung, sowie der Schutz die Hege und Pflege des Wildes im eigenen Revier, schließlich Veranstaltungen zur Ausbildung der Mitglieder im sportlichen Schießwesen.

Obm.: Hannsmann Karl.
Vize-Obm.: Suchy Theodor.
Sekr.: Kukutsch Paul.
Kassier: Fabiani Emil.
Jagdwart: Polt Balthasar.
II. Jagdwart: Baier Josef.

---

83. Jagdverein — Lovačko društvo.

Svrha: Baviti se lovom radi zabave. — Betreiben der Jagd zum Vergnügen.

Predsjed.: Ahmet ef. Sočić.
Potpredsj: Asimaga H. Šabanović.

---

84. „Srpski Soko", srpsko gimnastičko društvo. (Turnverein.) Osnovano 1905.

Starješina: Besarović Vojislav, Dr.
Zamjenik: Petrović Dušan, Dr.
Tajnik: Starčević M.

Blagajnik: Šandić Risto.
Čuvar: Popović Jovo.
Učitelj: Vidović Bogdan, Dr.
Odbornici: Lokić Milan, Čanak Nikola, Milan Petković.
Broj članova 200.

---

85. Muslimansko društvo „El Kamer". — Moslimischer Verein „El-Kamer".

Osnovano 1904.

Sarajevo, Bendbaša ulica 4.

Svrha: Društvo ima svrhu da goji i širi društvenost megju muslimanima.

Društveni predsjedn.: Fadilbeg Fadilpašić, veleposjednik.
Potpredsjednik: Hilmi ef. Muhibbić, vladin tajnik u. m.
Tajnik: Edhem ef. Šahinagić, gradski činovnik.
Blagajnik: Fehim ef. Spaho, vladin podtajnik.

---

86. Sarajevoer Radfahrerklub. Gründungsjahr 1887.

Klublokal: Restauration Walits, Ferhadijagasse. Gesellige Zusammenkünfte Donnerstag (Herrenabend) und Sonntag (Familienabend) in jeder Woche.

Zweck: Förderung des Radfahrsportes u. d. Geselligkeit.

Obmann: Weller Friedrich.
Kassier: Scholze Nikolaus.
Mitglieder: 20 ausübende, 15 unterstützende.

---

87. Schachklub in Sarajevo. Gründungsjahr 1904.

Obmann: Kozmutza Kornelius, von, k. ung. Postrat.
Obmann-Stellv.: Schlesinger Friedrich, Baurat.
I. Schriftf.: Haida August, k. k. Postassistent.
II. Schriftf.: Török Paul Dr., prakt. Arzt.
Kassier: Worzfeld Viktor, k. k. Postkommissär.
Archivar: Kuchař Heinrich, k. k. Postassistent.
Spielwart: Cyril Krainz, Rechnungsrevident.
Ausschußmitgl.: Borodawski Johann, k. k. Ober-Postkommissär, Lexow Adolf, Privatier.
Revisoren: Matičević Ivan, Inspektor. Finzi Leo, Magistr. Rechn. Revid.

---

88. Turnverein in Sarajevo. Gründungsjahr 1893.

Zweck: Allseitige Ausbildung und Entwicklung der körperlichen Kräfte.

Vorstand: Dr. Köttner Eduard, Regierungsrat.
Vorstand-Stellv.: Witzmann Anton, Oberkommissär.
Turnw: Neumann Josef, Prokurist.
Turnw. - Stellv.: Sokolean Isidor, Finanzrat.
Säckelwart: Steinitz Alexander, Landesbankbeamter.
Säckelwartstellvertreter: Regel Josef, Obergeometer.
Schriftw.: Czerniawski Julian und Dr. Preindl Ferdinand.
Zeugwart: Schiller Josef, Bankbeamter.
Zeugwart - Stellv.: Mederer Heinrich, Postrechn.-Offzl.

Turnstunden jeden Dienstag und Freitag von $^1/_2$7 bis $^1/_2$8 Uhr abends im Turnsaale des Obergymnasiums. Mitgliederbeiträge 1 K monatlich. Anmeldungen zur Teilnahme oder Zuschriften sind an den Turnverein zu Handen des jeweiligen Vorstandes oder Schriftwartes zu richten.

---

89. Bos.-herc. automobilni klub. — Bosn.-herc. Automobil-Klub in Sarajevo. — Бос.-херц. аутомобилни клуб.

Osnovano — Gegründet 1912.

Präsident: Dr. Ladislaus Ritter v. Mikucki.
Vizepräsident: Sokrat Petraki-Petrović.

---

90. Zemaljsko udruženje za saobraćaj turista u Bosni i Hercegovini.

Predsjednik: Fehim eff. Curčić, Gradonačelnik.
Tajnik: Josip Woelz, Kommissär.

---

19. Turnsektion des Jüdischen Nationalvereins in Sarajevo: Turnstunden jeden Dienstag und Freitag von 8 bis 9 Uhr Abends im Turnsale des Obergymnasiums Mitgliederzahl: 65.

---

92. Verein zur Pflege von Jugendspielen. — Društvo za gojenje omladinskih igara. Gründungsjahr 1907.

Präs.: Karaman L.
Ausschußmitgl.: Prof. S. Brakus, Prof. J. Bakó, Frau Dr. S. Dimović, San. R. F. Fronius, Eff. S. Kemura, Prof. Kovačević, Turnlehrerin Mateić, Direkt. A. v. Tartaglio, Dr. Weszel, Prof. Dr. v. Zruić.
Ersatz: Lehrer Baljušmić, Prof. M. Čaić, Prof. F. Holl, Lehrer Kreševljaković, Prof. Krčmař. Gesangslehrer Kačerovski, Dr. M. Levi, Frau Dir. S. Mandić, Prof. K. Pfann, Prof. Stojanović Bankvizedirektor V. Gjokić.
Revisoren: Prof. N. Cecić, Prof. M. Mutić, Prof. M. Vučak.
Mitglieder 240.

X. Sonstige Vereine.

---

93. Freiwilliger Feuerwehr - Verein der Hauptwerkstätten der bosn. herc. Landesbahnen in Sarajevo.

Kommandant: Piegl Jakob.
Komdt.-Stellvertr.: Bobula Josef.
Zugsführer: Neumayer Johann und Speits Rudolf.
Stand: 40 Mann.

---

94. Društvo bosansko hercegovačkih esperantista „La Stela Bosnia“ u Sarajevu.

Vereinslokal: Kaffee Abbazia.
Präs.: Eiselt Josef.
Vizepräs.: Schwarz Jaromir.
Sekr.: Bubalo Nikola.
Kassier: Marković Michael.
Bibliotekar: Dugandžic Matej.

---

95. Srpska sokolska župa za Bosnu i Hercegovinu u Sarajevu.

Српска соколска жупа за Босну и Херцеговину у Сарајеву.

Präs. Dr. Besarović Vojislav.
Vizepräs.: Perin Gjorgje.
Sekr.: Milanković Bogdan, Dr.
Kassier: Bavčić Aleksa.
Vodja: Žakula Stefan.
Revisoren: Dr. Kondić Kosta, Milić Lazar, Tomašević Nikola.

---

96. Zadruga domaćica u Sarajevu.

Задруга домаћица у Сарајеву.

Verein der Hausfrauen in Sarajevo.

Zweck:

a) Gründung und Führung einer Haushaltungs-, respektive Dienstmädchenschule, verbunden mit einer Speiseanstalt, in welcher Dienstkräfte für Mitglieder des Vereines herangebildet werden.
b) Unentgeltliche Vermittlung der Dienstmädchen.
c) Hebung der Hausindustrie etc. etc.

Präsidentin: Saidenfeld Eva.
Vizepräs.: Fehim Eff. Čurčić, Samardžia Helena, Berković Babette, Salom Majka.

---

97. Društvo činovnika Sarajevske gradske općine. — Verein der Sarajevoer Gemeindebeamten. Der Zweck des Vereines ist, die materiellen, sozialen und geistigen Interessen seiner Mitglieder zu wahren und zu fördern.
Präs.: Salihbegović Šemsibeg. Mitglieder 74.
Vizcepräses: Josip Bunić.
Sekretär: Jovan Mačkić.
Kassier: Dane Cvitković.

Metallschilder und Buchstaben, Kunstguß, Prägearbeiten, Zink-ornamente, Grablaternen

erzeugen billigst und solid

Joh. Stegmann Söhne

Budweis, Böhmen.

101

Tarif der Hamals (Dienstmänner)löhne. Tarifa za hamalske plate. Тарифа за хамалске плате.

			K	h
1	Botengänge ohne oder mit Gegenständen bis 5 Oka Gewicht Ako ide hamal bez ili sa stvarima u težini do 5 oka Ако иде хамал без или са стварима у тежини до 5 ока	im Stadtbezirk des Standortes — unutar kot. gdje stoji — унутар кот. гдје стоји	—	16
2		ins Kastell, z. Bahnhof, ins Schlachthaus, nach Kovačić — u kaštel, do željezn. stanice, u klaonicu ili u Kovačić — у каштел, до жељезн. станице, у клаоницу или у Ковачић	—	24
3		in die übrigen Stadtbezirke — u druge kotare — у друге котаре	—	20
4	Für eine Last bis zu 60 Oka Gewicht Za jedno breme do 60 oka težine За једно бреме до 60 ока тежине	im Stadtbezirk des Standortes — unutar kot. gdje stoji — унутар кот. гдје стоји	—	30
5		ins Kastell, z. Bahnhof, ins Schlachthaus, nach Kovačić — u kaštel, do željezn. stanice, u klaonicu ili u Kovačić — у каштел, до жељезн. станице, у клаоницу или у Ковачић	—	50
6		in die übrigen Stadtbezirke — u druge kotare — у друге котаре	—	40
7	Bei Aufnahme zu Arbeiten auf den halben Tag oder 5 Stunden Ako se uzme za posao na pola dana ili na 5 sahata Ако се узме за посао на пола дана или на 5 сахата		1	—
8	Bei Aufnahme zur Arbeit auf den ganzen Tag Ako se uzme u posao na čitav dan Ако се узме у посао на читав дан		2	—

Der halbe Tag wird von 7 Uhr Früh bis Mittag, dann von Mittag bis zu Akšam (Abenddämmerung), der ganze Tag von 7 Uhr Früh bis zu Akšam mit einstündiger Unterbrechung berechnet. — Pola dana računa se od 7 sahata u jutru do podne, zatim od 12 sahata u podne do akšama, čitav dan računa se od 7 sahata u jutru do akšama, sa odmorom od jednog sahata. — Пола дана рачуна се од 7 сахата у јутру до подне, затим од 12 сахата у подне до акшама, читав дан рачуна се од 7 сахата у јутру до акшама, са одмором од једног сахата.

Tax-Tarif für den Fremdenführer und Pferdevermieter in Sarajevo.

I. Für Fremdenführer.

A. Im Stadtbereiche.

1. Für Verwendung bis zu einer Stunde ..... K —·80
2. „ „ „ „ zwei Stunden ..... „ 1·40
3. „ jede weitere Stunde ..... „ —·60

B. Außerhalb der Stadt.

4. Begleitung auf den Trebević und retour ..... K 5·—
5. „ „ die Velika Kapa und retour ..... „ 4·—
6. „ bis zum Vasih han und retour ..... „ 3·—
7. „ zur Wasserleitung Mošćanica und retour ..... „ 4·—
8. „ in das Landesspital und retour ..... „ 1·20
9. „ „ „ Bad Ilidže und retour ..... „ 3·—
10. „ auf den Igman und retour ..... „ 7·—
11. „ auf die Bjelašnica und retour ..... „ 9·—
12. „ in die Restauration Eichenwald und retour ..... „ 2·—
13. „ zum Wasserfall Skakavac und retour ..... „ 5·—

II. Für Pferdevermieter.

1. Für Benutzung eines Pferdes ohne Sattel auf den Trebević und retour ..... K 4·40
2. „ „ „ „ mit „ „ „ „ „ „ ..... „ 5·—
3. „ „ „ „ ohne „ „ „ Igman „ „ ..... „ 4·40
4. „ „ „ „ mit „ „ „ „ „ „ ..... „ 5·—
5. „ „ „ „ ohne Sattel auf die Bjelašnica „ „ ..... „ 10·—
6. „ „ „ „ mit „ „ „ „ „ „ ..... „ 11·20
7. „ „ „ „ auf die Dauer eines halben Tages in jeder beliebigen Richtung ohne Sattel ..... „ 3·—

8. Für Benutzung eines Pferdes auf die Dauer eines halben Tages in jeder beliebigen Richtung mit Sattel ..... K 3·60
9. Für Benutzung eines Pferdes auf die Dauer eines ganzen Tages in jeder beliebigen Richtung ohne Sattel ..... „ 5·—
10. Für Benutzung eines Pferdes auf die Dauer eines ganzen Tages in jeder beliebigen Richtung mit Sattel ..... „ 5·60

Für die Verpflegung der vermieteten Pferde und deren Begleiter hat der Pferdevermieter selbst zu sorgen.

Tax-Tarif für die Fiaker der Stadt Sarajevo.

I. Fahrten innerhalb der Stadt.

		bei Tag	bei Nacht
1.	Für die Verwendung bis zur ersten Viertelstunde	K 1·—	—·—
2.	Für jede folgende Viertelstunde	„ —·50	—·—
3.	Für eine Fahrt ins Lager oder retour	„ 1.40	1·60
4.	„ „ „ „ „ und retour mit 1/4 Stunde Wartezeit	„ 2·—	2·40
5.	„ „ „ zum Hauptbahnhofe oder retour	„ 2·—	2·40
6.	„ „ „ „ „ und retour mit 1/4 Stunde Wartezeit	„ 3·—	3·60
7.	„ „ „ „ Bistrikbahnhofe oder retour	„ 2·—	2·40
8.	„ „ „ „ „ und retour mit 1/4 Stunde Wartezeit	„ 3·—	3·60
9.	„ „ „ vom „ zum Hauptbahnhofe oder retour..	„ 3·—	3·60
10.	„ „ „ „ Haupt- oder Bistrikbahnhofe in das Landesspital oder retour	„ 3·—	3·60
11.	Für eine Fahrt vom Haupt- oder Bistrikbahnhofe in die Landesirrenanstalt	„ 3·—	3·60
12.	Für eine Fahrt zum Landesspital oder retour	„ 1·60	2·—
13.	„ „ „ „ „ und retour mit 1/4 Stunde Wartezeit .	„ 2·60	3·40
14.	„ „ „ in die Landesirrenanstalt oder retour	„ 2·—	2·40
15.	„ „ „ „ „ „ und retour mit 1/4 Stunde Wartezeit	„ 3·—	3·40
16.	Für eine Fahrt zu den Friedhöfen in Koševo oder retour	„ 1·60	2·20
17.	„ „ „ „ „ „ „ „ und retour mit 1/4 Stunde Wartezeit	„ 3·—	3·60
18.	Für eine Fahrt bei einem Leichenbegängnisse nach Koševo für die Hinfahrt im Zuge	„ 2·—	2·40
19.	Für die Hin- und Rückfahrt inklusive Wartezeit beim Begräbnisse....	„ 4·—	5·—
20.	Für eine Fahrt zum städtischen Schlachthause oder retour	„ 2·—	2·40
21.	„ „ „ „ „ „ und retour mit 1/4 Stunde Wartezeit	„ 3·—	3·60
22.	Für eine Fahrt zum Staatshengstendepot oder retour	„ 2·—	2·40
23.	„ „ „ „ „ und retour mit 1/4 Stunde Wartezeit	„ 3·—	3·60
24.	Für eine Fahrt nach Neu-Sarajevo, Pofalići oder retour.....	„ 2·—	2·40
25.	„ „ „ „ „ und retour mit 1/4 Stunde Wartezeit	„ 3·—	3·60
26.	Für eine Fahrt nach Kovačić oder retour.....	„ 1·60	2.--
27.	„ „ „ „ „ und retour mit 1/4 Stunde Wartezeit	„ 2·40	2·80
28.	„ „ „ „ „ ins Kastell oder retour	„ 3·—	3·60
29.	„ „ „ „ „ „ „ und retour mit 1/4 Stunde Wartezeit	„ 4·—	4·80
30.	Zu einer Hochzeit oder Kindstaufe Hin- und Rückfahrt inklusive Wartezeit	„ 4·—	5·—

Anmerkung. Übersteigt die sub 4, 6, 8, 13, 15, 17, 21, 23, 25, 27 und 29 normierte Wartezeit eine 1/4 Stunde, so ist für jede weitere 1/4 Stunde Wartezeit 50 h zu entrichten.

II. Fahrten außerhalb der Stadt.

		bei Tag	bei Nacht
1.	Für eine Fahrt zum Da Riva oder retour.....	K 2·40	3·—
2.	„ „ „ „ „ „ und retour mit 1/4 Stunde Wartezeit.....	„ 3·—	4·—
3.	„ „ „ zur Ziegenbrücke oder retour	„ 4·—	5·—
4.	„ „ „ „ „ und retour mit 1/4 Stunde Wartezeit.	„ 5·40	6·40
5.	„ „ „ zum Vasin han oder retour	„ 5·—	6·—
6.	„ „ „ „ „ und retour mit 1/4 Stunde Wartezeit....	„ 7·—	8·—
7.	„ „ „ nach Bethanien oder retour	„ 2·40	3·—
8.	„ „ „ „ „ und retour mit 1/4 Stunde Wartezeit ..	„ 3·40	4·20
9.	„ „ „ zur Gajtanfabrik oder retour	„ 2·40	3·—
10.	„ „ „ „ „ und retour mit 1/4 Stunde Wartezeit..	„ 3·40	4·20

11.	Für eine Fahrt zum Lach in Koševo oder retour	K	2·—	2·50
12.	„ „ „ „ „ „ „ und retour mit 1/4 Stunde Wartezeit	„	3·—	3·80
13.	„ „ „ zur Villa Čengić (Wolfram) oder retour	„	3·—	3·80
14.	„ „ „ „ „ „ „ und retour mit 1/4 Stunde Wartezeit	„	4·—	5·—
15.	Für eine Fahrt nach Stup zur Kirche oder retour	„	5·—	6·—
16.	„ „ „ „ „ „ „ und retour mit 1/4 Stunde Wartezeit	„	7·—	8·—
17.	Für eine Fahrt nach Ilidže oder retour	„	6·—	7·—
18.	„ „ „ „ „ und retour mit 1/4 Stunde Wartezeit	„	9·—	12·—
19.	„ „ „ zum Vrelo Bosne oder retour	„	8·—	9·—
20.	„ „ „ „ „ „ „ und retour mit 1/4 Stunde Wartezeit	„	11·—	14·—
21.	„ „ „ nach Reljevo oder retour	„	8·—	9·—
22.	„ „ „ „ „ und retour mit 1/4 Stunde Wartezeit	„	10·—	12.—
23.	„ „ „ nach Kobilj dol oder retour	„	10·—	12·—
24.	„ „ „ „ „ „ und retour mit 1/4 Stunde Wartezeit	„	12·—	14·—

Anmerkung. Tritt bei den obigen sub 2, 4, 6, 8, 10, 12, 14, 16, 18, 20, 22 und 24 bezeichneten Fahrten eine längere als die normierte Wartezeit ein, so ist für jede 1/4 Stunde 50 h mehr zu entrichten.

III. Fahrten bei Nacht.

Als Nachtfahrten werden jene Fahrten gerechnet, welche in den Wintermonaten, also vom 1. Oktober bis Ende März, in die Zeit von 10 Uhr nachts bis 6 Uhr früh und in den Sommermonaten, also vom 1. April bis Ende September, in die Zeit von 11 Uhr nachts bis 5 Uhr früh fallen.

Für alle Fahrten (Zeitfahrten), für welche im vorstehenden Tarife eine spezielle Nachttaxe nicht vorgesehen wurde, ist um ein Viertel der Fahrtaxe mehr zu entrichten.

Anmerkungen.

1. Der Fahrpreis bleibt derselbe, ob eine oder mehrere Personen fahren. Mehr als vier erwachsene Personen dürfen den Fiaker nicht auf einmal benutzen.

Zwei Kinder bis zu 12 Jahren zählen in diesem Falle für eine erwachsene Person.

2. Für das am Kutschbocke untergebrachte Gepäck sind 40 h zu entrichten. Handtaschen und kleinere Gepäckstücke können in den Wagen mitgenommen werden.

3. Die Mautgebühren hat der Fiaker selbst zu entrichten.

4. Unterbleibt eine bestellte Fahrt über Veranlassung des Bestellers, so ist dem Fiaker für die erste 1/4 Stunde Wartezeit eine Vergütung von 1 K und für jede weitere 1/4 Stunde 50 h zu entrichten.

5. Wenn ein Fiaker zur Fahrt für eine bestimmte Zeit zur Wohnung bestellt und binnen 10 Minuten nach Ablauf dieser Zeit nicht in Verwendung genommen wurde, so ist demselben nebst der entfallenden Fahrtaxe noch 50 h und für jede weitere 1/4 Stunde Wartezeit 50 h aufzuzahlen.

6. Fahrten außerhalb der Stadt, welche oben sub II nicht speziell genannt sind, unterliegen dem freien Übereinkommen.

Bei der Aufnahme eines Fiakers für einen ganzen Tag, das ist in den Wintermonaten von 6 Uhr früh bis 6 Uhr abends, und in den Sommermonaten von 5 Uhr früh bis 8 Uhr abends, entweder in- oder außerhalb des Stadtgebietes, darf der Fiaker nicht mehr als 16 K beanspruchen, wenn die zu durchfahrende Strecke für die Hin- und Rückfahrt zusammengenommen 48 *km* nicht übersteigt.

Auswärtige Fahrten von längerer Dauer als einem Tage unterliegen dem freien Übereinkommen.

6. Anzeigen von Fahrgästen gegen Fuhrleute sind im Polizei-Bureau des Regierungs-Kommissärs für die Landeshauptstadt Sarajevo, eventuell auf einer Postkarte zu erstatten.

---

q) Advokaten in Sarajevo — Odvjetnici u Sarajevu. *)

Alkalay Vita, Dr.
Andrić Vlado, Dr.
Biserović Akif eff., Advokat, Aščiluk ulica.
Dimović Danilo, Čuković br. 6.
Fischer Josef, Dr., Ritt. d. kön. ital. Kronenordens, Rudolfova ulica br. 12.
Hrasnica Halidbeg, Franje Josipa-ulica br. 1.
Jalinović Ivo, Dr.
Knežević Mane, Dr., Koturova ulica.
Martinović Gjorgjo, Dr.
Nježić Živko, Dr.
Perišić Srećko, Dr., Ćumurija ulica.
Rothkopf Moritz, Dr., Ferhadija ulica br. 36.
Salom S. Daniel, Dr., Ćemaluša ulica br. 90.
Singer Em., Dr., Franje Josipa ulica 65.
Srškić Milan, Dr., Rudolfova ulica.
Sunarić Jozo, Dr., Careva ulica.

*) Konzipienten vide I. Abteilung d. B. unter „Advokaten in Bosnien-Hercegovina".

r) Ärzte — Liječnici

deren Spezialfach, Wohnungsadresse und Ordinationsstunden in Sarajevo

vide: I. Abschnitt dieses Buches unter „Sanitätsanstalten".

s) Handelsgerichtl. protokoll. Firmen der Hauptstadt Sarajevo

alphabetisch geordnet), **deren Branche, Jahreszahl der Protokollierung, nebst Angabe der zur Firmazeichnung Berechtigten, mit dem Stande vom 1. Oktober 1907** vide: IV. Abschn. d. Buches.

t) Hotels — Svratišta (hanovi).

„Hotel Europe" I. Ranges, Restauration und Kaffeehaus, Franz Josefsgasse Nr. 40.

„Hotel Zentral" I. Ranges, Restauration und Kaffeehaus Franz Josefsgasse Nr. 55.

Hotel „Imperial" (Eigentümer: Pešut) Franz Josefstraße.

Hotel „Zur Kaiserkrone", Franz Josefgasse Nr. 96.

Hotel „Royal", Bahnhofstraße. Eigentümer: Ignatz Hirschler.

„Hotel goldenes Lamm", Restauration und Kaffeehaus, Bahnhofstraße Nr. 48.

Hotel „Radetzky", Franz Josefgasse Nr. 114.

Hotel „Zum Anker", Ćemaluša-gasse.

Hotel „Ghazi", Ćemaluša ulica Nr. 7, 12 Fremdenzimmer. Eigentümer: Aliaga Poturović u. Salihaga Medić.

Landesübliche Einkehrgasthäuser:

Hotel „Sarajevo", Ćemaluša ulica Nr. 86.

Hotel „Novi", Dolnji Tabaci ulica. Pächter Gavro Miličević.

Hotel „Hercegovina", kolodvorska ulica.

Hotel „Slavuj", Alipašina ulica. Pächter Risto Vidaković.

Han „Besarin", Ćemaluša ulica. Pächter Marko Katić.

Han „Krestalica", Ferhadija ulica. Eigentümer Boško Krestalica.

Han „Morica", Sarači ulica. Eigentümer Asiaga Šabanović.

Han „Kolobara", Baščaršija.

BRUNNER & CO.

Baumaterialien-, Eisen- und Metallwarenhandlung

Zentrale: **Sarajevo** Filiale: **Bosnisch-Brod**

Repräsentanten der Skodawerke, Aktiengesellschaft Pilsen. Depot der Aktiengesellschaft Dynamit Nobel. Lieferung von Werkzeugen für den Bahnoberbau, Stählen, Handfuhrgeräten, Radsätzen, Kippwagen, Schienen und Kleinzeug etc. Sprengmittel als: Dynamit, Astralit, Sprengkapseln und Zünder. Tunnellampen für Carbid und Öl, Drahtglas und Glasbausteine. J. A. Johns Schornsteinaufsätze und alle in die Eisenbranche einschlägigen Artikel. Unsere 12 Preislisten versenden wir auf Verlangen

39

Verzeichnis der hervorragenden Handel- und Gewerbetreibenden der Hauptstadt Sarajevo.

— Popis odličnih trgovaca i obrtnika u glavnom gradu Sarajevu.

a) Handel — Trgovina.

Agentur- u. Kommissionsgeschäfte — Agenturne i komisionalne radnje.

Privilegierte Landesbank, Warenabteilung.
Österr. bosnische Bank.
Generalvertretung der Prager Maschinenbau-Aktiengesellschaft, Ingenieur Jaroslav Fultner, Appelquai im Bankpalais „Slavia" 3. Stock.
Löschner Josef.
Filiale der Ungarischen Handels-Aktiengesellschaft.
Avram Isak Romano.
Gabriel Alevy.
Hirschl Josef & Comp., Ćemalušagasse Nr. 87.
Brocchi Karl.
Baruch Elias, Appel-Quai.
Bičakčić Mustafa und Edem.
Kästenbaum Leopold.
Klein Bernardo.
Salom Isidor S.
Hatschek L. Ladislaus.
Stupar Gjorgjo.
Bogdanović Simo.
Moise Isak Romano.
Eskenazi Alberto S.
Salom Josef S. & Comp.
Spitzer Gustav.
Kohn Maurizio, Ćukovićgasse.
Mosco Danon, Ćuković Nr. 4.
Paranos Milan, Kučerina 12.
Löwy M. & Co.
Petrović & Comp.
Gjurgjević Alexander.
Todeschini Theodor.
Vitković Radoslav, Ćemaluša 45.
Hadžić Muhamed, Kazadžanova ulica.
Alkalay Leon Josef.
Salom & Attias.
Seveglievich Valerije.
Finzi Bernhard I.
Salihaga Žiga.
Danon Isachar Z.
Despić Jefto, Koturova 9.
Kadijević Lazo Ferhadija ul. br. 64.
Brüder Reisner, Ćemaluša.
Vidaković i Berić, Vuković ulica.
S. J. Jovanović, Ćemaluša 41.
Klinger & Attias.

Assekuranzgesellschaften — Zavodi za osiguravanj.

Landesversicherungsanstalt Herceg-Bosna.

vide Abschnitt IV. — Odsjek IV.

Banken und Wechslergeschäfte — Banke i mjenjačnice*).

Filiale der österr.-ung. Bank.
Privilegierte Landesbank für Bosnien-Hercegovina, siehe Inserat.
Österr. bosnische Bank, Kirchenplatz.
Priv. Agrar- und Commerzialbank.
Bankabteilung der ungarischen Bank- und Handels-Aktiengesellschaft.
Hrvatska Centralna banka i štedionica A. G.
Filiale der Laibacher Kreditbank.
Serbische Nationalbank.
Kreditbank u. Sparkassa A. G. Ćemaluša Nr. 114.
Srpska centralna banka, Appelquai — Appelova obala.
Muslimanska centralna banka.
Erste Bosnische Wechselstube von Jos. Löschner.
Salom Salamon J.
Bank-, Wechsel- u. Kommissions-Geschäft: Samuel u. Cäsar Sumbulović.

Bau- und Brennholzhandlungen — Trgovine drvom za gradju i gorivo.

Braun August, Bauunternehmung und Baumaterialienhandlung in Koševo, siehe Inserat.
Steinmetz F., Ćemalušagasse.
Hadži Šabanović Huseinaga.
Hamdi eff. Ruždić.
Mustafa eff. Ruždić.
Šabanović Braća H.
Jeftanović Gligorija.
Hodžić Ali ef.

Buch- und Papierhandlungen — Knjižarnice i papirnice.

Bašagić Braća, Franje Josipa ulica br. 64.
Buchwald B. & Co., Franje Josipa ulica br. 50.
Finzi Josef, Franje Josipa ulica br. 13.
Kattan Simon, Franz Josefstraße 24.
Ljudjević Isidor, Ferhadija 15.
Milanović Mihajlo, Franje Josipa ulica.
Prcović Anna, Ćemaluša ulica br. 20.
Studnička J. & Comp., Verlagsbuchhandlung, Rudolfova ulica br. 4.
Thier Albert, Franje Josipa ulica br. 57.
Tomša Dragutin Ćemaluša ulica br. 88.
Trifković u. Komp., Ćemaluša ulica br. 43.
Verlag des Universal-Hand- und Adreßbuches „Bosnischer Bote" Adolf Walny.
Gjurgjević Gj. J.

*) Vide: VI. Abschnitt d. B.

Bierdepots — Pivarska skladišta.

Sarajevoer Aktienbrauerei, Konakgasse Nr. 25.
Perišić Avakum, Wittingauer Bierdepot.
Jeftanović Gligorija.
Tuzlaer Bierdepot Taussig & Kohn.

Bettfedernverschleiß. — Perje za posteljinu.

Kasparek Klementine.

Blumenhändler — Trgovine cvijećem, vide Gärtner.

Bosnische antike und moderne Stickereien. — Bosansko antikno i moderno vezivo.

Kabilio Elias B., Franz Josefstraße 56.

Briefmarkengeschäft. — Trgovina starim markama.

Ernst Adolf.

Elektrotechnische Beleuchtungs- und Kraftübertragungsmaterialien. — Radnje elektrotehničkim materijalom za rasvjetu i za prenos snage.

Österreichische Siemens-Schuckertwerke, Zweigniederlassung in Sarajevo. Prokurist: Vuko Gjukić.

Kolonialwaren- und Produktenhandlungen. — Trgovine kolonijalnom robom i proizvodima.

H. Muhamedaga Ahmetašević & Söhne.
Babić Ačim.
Bičakčić H. Salih & Comp.
Ceković Petar M.
Finzi Josef Leon.
Finzi Salom Leon.
Jusufagić Braća H.
Levi Jakob H. S.
Levi Majer L.
Nanić H. Avdaga, Šehić & Hafizović.
Nanić Mujaga.
Preljević Hadži Smail.
Salom Isak A. & Fratello.
Santić braća.
Jovanović R. Jovo.
Salić Muhamedaga.
Vasiljević Risto i Jovo.

Konfektionäre — Trgovci odjećom.

(Siehe Modewarenhandlungen.)

Droguerie. — Drogerije.

Doboczky & Comp., Ferhadija.
Glussmann R.

Eisen- und Eisenwarenhandlungen — Trgovine željezom i željeznom robom.

Racher & Babić, Ferhadija br. 40.
Brunner & Co., Čemaluša br. 158, siehe Inserat.
Todeschini Theodor.
Altarac Abraham Mayer.
Simić, Ripperger & Manojlović.
Lagus Sigmund.
Cvijetić Svetozar.
Baruch & Finzi.

Galanteriewarenhandlungen. — Galanterijske radnje.

Pinto Bernardo L.
Kabiglio Leon A.
Papo Isak G.
Katan Moise J.
Papo Leon E.
Pajo Marković.
Sumbulović Cäsar.
Mirović Vaso.
Slinić Ibrahim & Muhamed.
Lewi Samuel Vita.
Danon Cäsar.

Gemischtwarenhandlungen (Greisler, Kantineure etc.). — Trgovine mješovitom robom (sitničari, kantineri i t. d.).

Klein Brüder, Lager.
Kraljević Risto J., Huremuša ulica br. 11.
Stiplašek Franz, Lager.

Getreidehändler — Trgovci žitom.

Šišić Alija H.
Turković Muharemaga.
Danon Zadik J.

Glaswarenhändler — Staklarske radnje.

Neuer Josef.
Stanisić Pero i drug.
Marton Ludwig, Čemalušag.
Katan Moise A.
Papo Daniel E.
Romano Nisim M.
Papo Salamon Jakob.

Informationsanstalten. — Zavodi za informaciju.

Josef Hirschl & Comp.
Schreiber Filip.
Hermann Daniel.

Juweliere — Draguljari.

Wiener Simon.
Diamant Sigmund.
Scholze Nikolaus.
Levi Zadik M.
Stern Julie.
Franchiny Ivan.

Kleiderhandlung.

Prčović R. (Arbeiterkleider).

Kohlen- und Brennholzhandlungen. — Trgovine ugljenom i drvom za gorivo.

Heim Leopold, Ferhadijag.
Löwy Rafael J.
Kajon Josef.
Kaufmännische Speditionsgesellschaft Šahinagić, Salom, Besarović & Comp. Vide Inserat.

Lederhandlungen — Trgovine kožom.

Alkalay Ascher S.
Prcović A.
Steiner Jakob.
Abinun Abraham David.
Demirdžić Braća.
Mlinarević Božo S.
Menahem Alkalaj.
Rafael Pesah.
Alkalaj Albert J.
Alkalaj Menachem Mojse.

Manufakturwarenhandlungen — Manufakturne radnje.

Kočović D. Dm., Franje Josipa ulica br. 42.
Česrija, Vatrenjak i drugovi.
Danon z. Figli.
Salom J. & M.
Altarac Rafael M.
Musafia Isak J.
Sumbulović Cäsar.
Bičakčić Mustafa i Salih.
Braća M. Jusuf agić.
Musani Pasquale F.
Maestro Moise J.
Kajon A. Elias & Sohn.
Šantić Pero.
Sinovi Menachema M. Alkalaja.
Kumašin, Nezirhodžić et Co.
Siehe IV. Abschnitt d. B. „Nachweisung aller handelsg. prot. Firmen".

Modewarenhandlungen — Pomodne trgovine.

Kočović D. Dm., Franz Josephsgasse Nr. 42.

Braća Stojkanović.
Jovanović & Srškić.
Salamon S. Altarac.
Bičakčić Murat i Fehim.
Scharko Abr. S. Levi.
Danon Isachar Z.
Feleki Emilie.
Klinger Leopold.
Bruckner Jakob.
Musafija Isidor.
Hofbauer Max.
Kajon Vita.
Pešut J. & Co.
Papo Isidor A.
Gaon Isak.
Levi Juso Hasan.

Möbelhandlungen — Trgovine pokućtvom.

Brüder Finzi.
Buttazoni & Venturini.
Vekić Brüder, Franz Joseph-Gasse Nr. 122.
Pollak Leopold.
Appel Osias.
Kabilio Elias B., Orient. Möbel.
Kabiljo Moise J.
Romano Heinrich, vide „Tischler".
Kabiljo Josef Isak.
Jungić Nikola.

Musik-Instrumentenhändler — Trgovci glazbenim strojevima.

Heeger's E. Witwe Nachfolger.
Simunić Martin.
Tosunović Muhamed.
Wurm Jos., Ćumurija.
Maleczek Franz.

Nähmaschinenhandlungen — Trgovine šivaćih mašina.

Singer Co. Akt.-Ges., Ferhadija br. 66.
Levy K. & Comp., Ćemalušastraße.

Orientwarenhandlungen — Trgovina robom Istoka.

Kabilio Elias & Co., Spezialität Teppiche und Stickereien.
Nezirhodžić H. Hasan.

Parfumeriegeschäft — Parfimerija.

Polzović Aron.
Anderle I. & A., Rudolfova ul.

Papierhandlung — Papirnica.

Katan Simon, vide Buchhandlungen.

Produktenhandlungen — Radnje produktima.

Vide Kolonialwarenhandlungen. — Vidi radnje kolonijalnom robom.

Schreibmaschinenniederlagen. — Stovarišta strojeva za pisanje.

Hatschek L. Ladislaus.
Solterer Adolf.
Zelenika Stjepan.
Neusser & Glogowski.
The American Trading Office, V. Seveglievich.
Kramorić Ivan N.

Schreibrequisitenhandlung.

Mihajlović Anka.

Spielwarenhandlungen — Trgovine igračaka.

Danon Cäsar.
Salom Josef J.
Marković Pajo.

Spezereiwarenhändler — Špecerajske radnje.

Bajčetić braća.
Bajčetić Trifko.
Finzi Moritz J.
Schiller Moritz.
Glückselig Simon.
Kabiglio Samuel B.
Gorgoljatos Gregorius.
Luibl Josefa nasljednici.
Mašić Muhamed eff.
Montiglia L. M.
Mornjaković Ademaga.
Muzur H. Saliaga.
Nanić H. Avdaga.
Prijepoljac Edhem eff.
Samakovlija Baruch.
Sekulić Savo, Fr. Josipa ul.
Vejsilaga Niemčević.
Stěpanek Wenzel.
Sulejmanović Mušan H.
Tabaković H. Arif.
Zec Mehaga.
Žiga Muhamedaga.
Zildžić H. Arif.
Žildžić Neziraga.
Paštar S.
Šantić & Zagorac.
Krsmanović Risto J.
Ružić Miho i Dimitrije.
Jovičić Spasoje.

Teppichhandlung — Trgovina ćilimâ.

Elias B. Kabilio, großes Lager in orientalischen und persischen Teppichen. Franz Josefstraße 44.

Trödler — Staretinar.

Čengić Hasanbeg, Nachfolger.

Tabaktrafiken — Duhanske trafike.

Cholodecka Gisela, Rudolfova ulica.
Haupttabakverlag d. Priv. Landesbank, Palais Ćemaluša.
Böhm Ferdinand.
Barišić Marica.
Neuer J & J.
Orešković Koloman.
Blažek Marie.
Hainemann Miralda und Gisela.
Kralović Henriette.
Flaschka Fanni.

Wein- und Branntweinhandlungen — Trgovine vinom i rakijom.

Pavičić Ivan.
Heim Jakob.
Pletikosić Brüder.
Semiz braća.
Jeftan Hadži Lelečić.
Martinis & Klarić.
Poljanić Paulina.
Jovanović Jefto.
Franičević Nikola.
Banduković Risto.
Trnčić Gjuro.
Bjelovučić Stjepo.

b) Gewerbe — Zanati.

Anstreicher und Maler — Bojadžije i soboslikari.

Baldazar Josef.
Gemünder Mendel.
Topoljanac Ignaz.
Fleger Johann.
Brenner Karl.
Ast A. M. & Söhne.
Drechsler Chaim.
Josanz Friedrich.
Richter Karl.
Sučić Nikola.
Temeš Abraham.
Veyer Ferdinand.

Apotheker — Ljekarnici.

Benischko Viktor, Ćemalušagasse Nr. 165.
Besarović Gjordjo M., Bahnhof 48.
Romčević Stefan, Kaiserstraße Nr. 6.

Patera J., Franz-Joseph-Gasse Nr. 12.
Pleyel Eduard, Rudolfsgasse Nr. 8.
Schlesinger Heinrich, Ferhadija br. 30.

Architekten — Graditelji.

Tönnies Rudolf.
Vancaš Josef von Požega.
Scheidig Franz.

Asphaltierungsunternehmungen — Poduzeća za asfaltiranje.

Šimić Jovo, Dr. Ing.
Szirmay Anton.
Kasparek Johann, vorm. Brüder Kasparek.

Bildhauer — Vajari.

Robert Jean.
Simunković Šimun.
Jung Felix & Russ Rudolf.

Bauunternehmungen — Gradjevna poduzeća.

Šimić Jovo, Dr. Ing.
Braun August, Akt. Ges.
B. h. gradjevno dioničko društvo, bosn. herc. Bau Akt. Ges.
Union-Baugesellschaft. Vide Baumeister.

Baumeister — Gradjevinski poduzetnici.

Bosn. herc. Bau Akt. Ges.
Šimić Jovo, Dr. Ing.
Horwath & Scheidig.
Jungwirth Ludwig.
Miladinović Miloš.
Langer Ignaz.
Wipplinger Johann u. Kajbić Johann.
Wedral Josef.
Schnaubelt Ernest.
Roučka Oswald.
Mandić Dušan.
Union-Baugesellschaft.

Bäcker — Pekari.

Besednjak Stephan.
Fritsch Josef.
Rihtaršić Johann.
Spahić Ivans Nachfolger.
Sichrovský Johann.
Cwiertnia Adalbert.
Petauer Elise.
Rozmarić Martin.
Kosovac Todor.

Bierbrauerei — Pivara.

Sarajevoer Aktienbrauerei, Konakg. 25. Vide VII. Abschnitt d. B. und Inserat.

Bosnische Kunst- und Hausindustrie. — Bosanska umjetna i kućna industrija.

Kabilio Elias B., Franz Josefstraße 56.
Ćerimović Mustafa.
Bičakčić Salih H.

Buchbinder — Knjigoveže.

Legradić Franz Josef.
Tomša Dragutin.
Udovičić Josef.
Katan Moritz.
Vukadinović Stefan.
Kabiljo Aleksander S.
Böse Anton.
Tolpa Stevo.

Buchdruckereien — Štamparije.

Landesdruckerei, Appelkai.
„Bosnische Post." Vide „Zeitungen in Sarajevo" („Bosnische Post").
„Vogler i drugovi", Kommanditgesellschaft. Druckereileiter: Gregor Benisch.
Risto Savić.
„Islamska dionička štamparija." Direktor: S. Alibeg Filipović. Aktienkapital 75.000 K.
„Srpska dioničarska štamparija." Aktienkapital 100.000 K.
B. Buchwald & Komp.
„Sarajevoer Tagblatt." Eigentümer J. Krieghammer.
Pijuković Nikola & Comp.
Kramarić et Baguz.
Zadružna štamparija.
Krischke Gustav.

Bürstenbinder — Četkari.

Chachamović S.
Zindorf P.
Atias Avram.

Dachdecker — Pokrivači krovova.

Haberl Franz, Theresiengasse Nr. 80.
Haberl Johann.

Damenschneiderinnen — Krojačice za gospodje.

Eichhorn Josefine, Ćemaluša ulica.
Schwarz Minna, Koturgasse Nr. 3.
Mihailinović Marie, Ferhadija 64.
Till Jelka, Despićg. Nr. 9.
Kosch Eugenia, Ferhadija 50.
Petrović Anna, Bistrikg. 21.
Vinař Anna, Goruša ulica 2.
Bibl Laura, Weißnäherin, Careva ulica 16.
Büchler Emma.
Wiederhoffer Petrina.

Dienstvermittlungsbureaux — Posredovatelji službe.

Fiegl Marie, Franje Josipa ulica br. 60.
Schwartzkopf Julius, Franje Josipa ulica br. 21.
Fischer Marie, Ćemalušag. 176.
Weiss Paula, Ferhadija.
Fischer Franz, Ćemaluša ul. 176.
Petschl Ana, Kulovića ul.

Dampfbäder — Parna kupatila.

Gazi-Isabeg-Bad, Bistrikova ulica br. 1.
Gazi Husrefbeg-Bad, Ćemaluša br. 94.

Drechsler — Tokari.

Kabiljo Albert.
Fritzhand Moritz.
Ptačnik Johann.
Schmied Georg.
Zugmann Karl.
Kleinotstein Filep.

Elektro- und Azetylengasanlagen-Installateure — Instalateri za elektriku i acetilen.

Solterer Adolf.
Papo Heinrich.
Finzi Silvije.
Zelenika Stefan P.

Fabriken und industrielle Unternehmungen in Sarajevo und Umgebung — Tvornice i industrijska poduzeća u Sarajevu i okolici.

Aktienbrauerei (Direktor Heinrich Reiter).
Braun August, Ingenieur; Ringofen, Tonwaren und Steinzeugfabrik, Sägewerk.
Bosn. herc. Bau Akt. Ges. Ziegelwerk.
Buttazzoni & Venturini; Tischlerwaren- und Möbelfabrik, Sägewerk.
Brüder Carl und Fritz Racher, Draht- und Drahtstiften-Eisenwarenfabrik.
Steinmetz Franz & Comp., Sägewerk.
Feltrinelli Giuseppe & Co.
Salom J. & M., Posamentierwarenfabrik.
Finci Rafael Z., Sägewerk.

Szirmay Anton, Gyps- und Cementwarenfabrik.
Vekić Petar.
Alkalay S. D., Zigarettenpapier.
Landau Bernh., Sodawasser.
Obstbrennerei u. Likörfabrik Ib. Iv. Papo, Alipašin most.
Landesärarische Teppichweberei Sarajevo.
Solterer Adolf, Elektrotechnische Anstalt.
Sarajevoer Walzmühlen-Aktiengesellschaft „Jela".
Levy & Co., Sägewerk.
Pinto Bernardo L., Spindelschnurfabrik.
Brüder Retter, vormals N. Retter, Eisen- und Messingmöbel.
Gemüsekonservenfabrik „Pehar".
Kanditenfabrik des Elias E. Kajon.
Seifen- u. Krystallsodafabrik „Vila".

Faßbinder — Bačvari.

Launer Johann.
Djafić Ibrahim.
Balika Karl.

Färber und Putzer — Bojadisari i čistioci.

Appe Cvetko.
Zeitler Johann.

Fleischer — Mesari.

Kalcher Franz.
Pápay Johann.
Schwarz Moritz.
Zidarits Ignaz.
Kohen Moritz.
Gjulalić Mujo.

Friseure und Raseure — Berbernice.

Petrović Lazar Nachfolger.
Frank Adam.
Schlechta Julius.
Holub Julius.
Marossi M.
Milanović Milan.
Elazar Elias.
Haynal Anton.
Gabay Terezija, Damenfriseurin.
Sturm Johann.
Schopf Karl.
Löwy Jakob Todoros.
Čupić Dušan.
Fernisch Etelka, Damenfriseurin.
Tešić Simo.
Petrović Vaso.
Spasojević Spasoja.

Fuhrwerksbesitzer — Vozari.

Adam Kontra, Alois Hufnagel, Banić Jozo und Ludwig Wolf — Automobilunternehmung.

Fiaker — Fijakerdžije.

Saračević Vejsilaga.
Domoratzky Josef.
Beneschki Oscar, Terezija 42.
Vidaković Sava.
Danon Majer.

Gärtner und Blumenhändler — Vrtlari i trgovci cvijećem.

Vlček Heinrich.
Hýkyš Josef.
Hoffmann Stefanie und Julie.
Hirc Milivoj.

Gastwirtschaften und Restaurants — Gostionice i restauracije.

Banduković Risto, Terezija ulica.
Banić Josef.
Beffert Johann Nachfolger, Konakova ulica br. 28.
Bikaljević Pero, Ćemaluša br. 37.
Dimitrijević Kosta, Koševa ulica br. 21.
Doder Simo, Hadži Mulića.
Franchyni Franz.
Fuchs Josef, Terezija ulica br. 14.
Gecan Stjepan Kolodvorska ulica br. 9.
Kalcher Franz, Novo Sarajevo.
Katić Trifko, Ćemaluša.
Katić Marko, Fr. Josipa ul.
Klemens Johann, Jeftanovića ulica br. 3.
Krafka Maria, Mustajbegova ulica br. 21.
Kraljević Risto, Bistrik (Kolodvor), Bahnhof-Buffet.
Krausz Marko, Ćemaluša ul. 141.
Kreitmayer Johann, Kovačić Nr. 6.
Gliša Jeftanovič.
Thier Karl, Restauration.
Novković Lazar, Ćemaluša br. 99.
Perišić Avakum, Ferhadija br 44.
Pernitsch Gabriel, Dereboj čikma ulica.
Pletikosić Nikola, Ćemaluša br. 115.
Poznić Franz, Franz Josefgasse.
Schrander Anton & Roza, Restauration „Hôtel Central", Franje Josipa ulica.
Prchlik Marie, Franje Josipa ulica br. 110.
Ruppert Marie, Bahnhofrestauration.
Stefanac Katarina, Šahtijanuša 2.
Stiplašek Franz, Hauptcantineur im Militärlager.
Stöffel Karl, Koševa ulica.
J. Tabory, Ferhadija, vis-à-vis der Markthalle.
Tureček Josef, Derebojaulica br. 27.
Legat Georg, Salom-palača.
Prnjatović Maksim, Fr. Josipa 59.
Vereinshaus Restauration am Appelquai, Pächter Stevan Kiss.
Vidaković Risto, Alipašina ulica.
Weber Friedrich, Kolodvorska ulica.
Widmar Franz Nachfolger, Mustaj begova ulica br. 13.
Wolfram Anton, Dolac, (Milchmeierei).
Rauscher Franz (Arbeiterheim) Terezijagasse 11.

Gerbereien — Kožarnice.

H. Tabaković Abdulah.
Zubović Aliaga.
Landžo Mujaga i brat.
Hodžić Salih.
Kudra Mustafa.
Trebinjac Ibrahim.
Bucalović Mulija.
H. Avdić Mehaga.
Tabak Mehaga.
H. Hasanović Mehmed.

Geometer (Civil-) — Geometri (civilni).

Zawadzski Ljudevit.

Glaser — Staklari.

Neuer Josef.
Márton Ludwig.
Semo Avramino Nachfolger.
Löwy Moritz.
Savković Milutin.
Stanišić & Comp.
Kebeljić Risto.

Gold- und Silberarbeiter — Zlatari (kujundžije).

(Siehe Juweliere. — Vidi draguljare.)

(Die einheimischen Gold- und Silberarbeiter haben gewöhnlich alle zusammen ihre Werkstätten und Verkaufsläden in der nach ihrem Gewerbe benannten Gasse „Kujundžiluk". Dieselben

erzeugen sehr niedliche, kunstvolle Silberdrahtarbeiten als wie Brochen, Armbänder, Haar- und Stecknadeln etc.)
Mitričević Jovan.
Papo Šandor.
Speer Franz.
Kobić Arif.
Zlatar Ibrahim.
Marković Stevo.
Andrić Milo.

Graveure — Rezbari:

Bektić Mustafa, Kazazi 12.
Vogel Karl.
Zubović Hasan.

Hafner — Pećari:

Braun August, Akt. Ges., Kachelofenfabrik, Koševo.
Kajbić Johann.
Bošnjak Stefan.
Novak Johann.
Tinkowski Feliks.
Vremarić Franjo.

Hebammen — Babice:

Čurić M., Tabašnicagasse.
Elijau Regina, Pehlivanušagasse Nr. 15.
Hovaldt Helene von, Oberhebamme im Landesspital.
Rosner Katinka, Čemalušagasse Nr. 153.
Eberle Antonie, Čemalina 18.
Milunić Sofija, Romano Rahel, Curić M.
Daskalović Julka, Tubegovica.

Herrenschneider — Krojači za gospodu.

(Uniformierungsanstalten). — (Zavodi za odjeću).

Beck Wilhelm & Söhne, Filialwerkstätte in Sarajevo, Appelquai. Vide Inserat.
Beer & Spaczir.
Tiller Moritz & Comp., Filiale in Sarajevo.

Hutmacher — Klobučari:

Katzenbeisser Heinrich.
Kurz Franz.

Kaffeesieder — Kafedžije:

a) Mit moderner Einrichtung.
Jeftanovič Gliša (Café Europe).
Braun August (Café Marienhof).
Lohner Josef, Mustajbeggasse.
Tabory J. (Café grüner Hof).
Hirschl Ignatz (Hotel Royal).

b) a la turka.

Čojo Alia, Alipašina ulica br. 22.
Fazlić-Klinčar H. Sali, Gornja Hiseta u. Alipašina ulica 18.
Muzur Sali Appelkai (grüner Garten) zelena bašća.

Kaminfeger — Odžačari (dimnjičari).

Acs Anna.
Gašpar Vaso.
Jojkić Dušan.
Klofera Franz.
Kurz Emil.
Lazić Adolf.
Ott Ludwig.
Petrić Josef.

Korbflechter — Košarači.

Rupnik Gottlieb.
Rupnik Viktor, Sessel- und Regenschirme-Reparaturen.
Zovko Mijo.

Kupferschmiede — Kotlari.

(Die Kupferschmiede haben ihre Werkstätten in der nach ihrem Gewerbe benannten Gasse „Kazandžiluk". Dieselben erzeugen wohl keine Arbeiten für maschinelle Zwecke, aber praktische Gegenstände und Geräte mit Gravuren für den bosnischen Hausgebrauch, welche auch unter den europäischen Küchengeräthen Aufnahme finden und zur Zierde jeder Küche gereichen.)
Gradjanin Mustafa H.
Hadži Osmanović Osman.
Kazandžija H. Rašid.
Smaiš, H. Husein & H. Hašim.
Osmanović Sali i H. Osman.
Ramić Ahmedaga.
Spaho H. Mehaga.
Gjulizarević Mehmed i brat.
Sidro Avdaga.
Soko Husein.

Lakierer — Pokostari.

Flegr Johann.
Pischl Vaclav.
Weyer Ferdinand.

Leichenbestattungsanstalten — Pogrebni zavodi.

Linhardt Ignatz Witwe.
Vekić Katarina.
Fischer Maria.

Likörfabrikant — Fabrikanat likera.

Papo Abraham Is.

Maler und Anstreicher — Slikari i bojadisari.

Flegr Johann, Sahtjanuša ulica br. 25.
Ast Markus A. u. Sohn.
Brenner Karl.
Jožanc Friedrich.
Richter Karl.
Temeš Abraham.
Sučić Nikola.
Hainski Stefan.
Steirer & Co.
Oprchal Franz.
Baldassar Josef.
Vide auch Anstreicher.

Mechanische Werkstätte — Mehanička radionica.

Solterer Adolf, Mechanische Werkstätte, Čemaluša ulica, vide Inserat.
Zelenika Stefan.
Papo Heinrich, vide Inserat.
Hemmer A.
Schneider Wenzel.
Csewka Wincent.
Wolf L.

Masseure — Maseri.

Mayerhoffer Fr.
Mayerhoffer Maria.
Neubeck Sofie.

Möbelfabrik — Tvornica pokućtva.

Brüder Vekić.

Modistinnen — kitničarice.

Neuer Julie.
Lauka Anna.
Scharf Rosa.
Altaraz Malvine.
Jesenšek Josefine.
Živojnović Angelina.
Crnković Ljubica.

Molkereien und Meiereien — Mljekari i mjekarnice.

Herzka Moritz in Koševo.
Landesärarische landwirtschaftliche Station in Butmir bei Ilidže.
Wolfram Anton in Dolac.

Musiklehrer — Učitelji muzike.

Ljuba Pajanović, Pianistin, Lugavina Nr. 62.
Heegers Witwe.
Matějovský Fr.

Opankenmacher — Opančari.

Gjurić Vukan.
Aleksić Vlado.

Milovanović Vlado.
Kurtović Sulejman.
Šundo Jovo.
Altarac Mento Rafael.
Altarac Mento.
Sušić Sali.
Mandrapa Gjorgjo.
Romano Jakob.
Ristić Jefto.
Puhalović Mustafa.
Sulejmanović Alija.
Tanasić Miloš.
Vasković Gjorgjo.
Dragas Simo.
Kravljaća Daša.
Kuršumdžić Risto.
Kandžiaš Derviš.
Jeftić Jovan.
Blagovčanin-Jeftić Jovica.
Veselinović Janko.

Optiker — Optičari.

Krejči Karl.

Photographen — Svijetlopisci.

Buchwald Emanuel.
Ossko Stephan, v.
Abinun S.
Pop de Alamor.
Färber Heinrich.
Kristof Franz.

Posamentierwarenfabrik — tvornica gajtana.

J. & M. Salom.
Benzion L. Pinto.

Pyrotechniker — Pirotehničar.

Solterer Adolf, Ćemaluša.

Reklameanstalt — Oglasni zavod.

Despić Jeftan, Koturova ulica br. 9.

Riemer und Sattler — Remenari i sedlari.

Košuta Jakob.
Fiala Zdenka F.
Alikodić Mehmed.
Krsmanović Niko.
Lehrer Selig.

Schlosser — Bravari.

Dietz Franz.
Glicha Michael.
Bravarska udruga prije Franz Nase, I. bos. herc. gradjevna i umjetna bravarija Wagner, Rüb. i drugari.
Schulz Emmerich.
Tauber Thomas.
Skala Rudolf.
Picel Michael.
Papo Abraham & Dietz Heinrich.

Schmiede — Kovači.

Eschenbacher Andreas, Sahtijanuša ulica 27.
Lise Alessandro.
Pastrović Martin.
Jarić Aleksa in Alipašin most.
Anderle Josef, Messerschmied.
Marić Dušan, Podtekca ul.
Trapp Georg.

Schneider — Krojači.

Beck Wilhelm Söhne, Wiener Uniformierungsanstalt.
Opujač Muhamed, Ćuković 6.
Tiller Moritz & Comp.
Celjak Walentin.
Feuerholz Otto.
Hošek Josef.
Hrisafović Todo.
Kamhi Raphael.
Krausz Bela.
Křestan Josef.
Samuel Vita Levi.
Šakić Mato.
Šimunić Stephan.
Spaczir Samuel.
Varagić Milan.
Predl Petar.
Geza Sandor.
Schmiedt Jakob.
Kemeny Ignatz.
Engel Julius.
Kraintz Johann.
Gross Samuel.
Schwarz Minna, Koturgasse Nr. 3.
Kabiljo N., Reiss Simon, Preiner Josef, } Damenschneider.
Trifković Ilija.
Kajon M. Šimson.
Persić Anton.
Besarović Dušan R.

Schreibmaschinenreparaturen — Opravci pisaćih strojeva.

Hatschek Ladislaus L.
Solterer Adolf.
The American Trading. Office.
Seveglievich V.

Schuhmacher — Obučari.

Gubán Irma, Franz Josef-Gasse 57.
Hönig Eduard.
Friedmann Eduard, Vertreter d. „Turul" Akt.-Ges.
Miličević Peter.
Myškov Michael.
Németh Thomas.
Pesah Johann.
Poczak Johann.
Šimunović Stephan.
Sugjuković Salihaga.
Vasić Mitar.
Eskenazi Moise Hay.
Hadžić Mehmed.
Koen Levi David.
Bravadžić Pero.
Poczak Josef.
Petrović Gjorgjo i sin.
Romano Jakob.
Farkas, Moskovits & Comp.
Zdjelar Jovo J.
Petrović M. L.

Seifensieder — Sapundžije.

„Vila", Aktien-Gesellschaft.

Selcher — Kobasičari.

Daneš Karl.
Zidarits Ignatz.
Pápay Johann.
Potpara Milan.
Hrzek Anton und Maria
Borza Josef.
Baždar Nikola.

Spediteure — Šped iteri.

Handels- und Transport-Aktiengesellschaft, Ćukovićgasse Nr. 4, siehe Inserat.
Heim Leopold.
Sarajevsko otpremno društvo Šahinagić, Salom Besarović & Co., Ferhadija Nr. 37, vide Inserat und VI. Abschnitt d. B.
Kajon Josef.
Rafael Jako Levi.
Sternberg Mayer.

Spengler — Limari.

Brin Ivan.
Reininger Josef.
Bratina Janos.
Kasparek Alois.
Kasparek Johann, vormals Brüder Kasparek.
Blatt Nathan.
Brehm Ignaz.
Fritzhand Isak.
Jean Wilhelm.
Gajić Dušan.
Kurfürst Josef.
Kohen Salamon Levi.
Löwy Israel David.
Jungić Risto Fr. Jos.

Strumpfwirker — Čarapar.

Sadić Avram Levi.

Siebmacher — Sitar.

Sopijanac Franjo.

Steinmetze — Klesari.

Dolžan Johann.
Lušina Anton.
Szirmai Anton (Bildhauerei).
Cvijić Gjorgjo.
Globučnik Valentin.

Tapezierer — Tapetari.

Hofeneder Franz.
Jungić Nikola.
König Oskar.
Tonelli Josef.
Danon Moise Haim.
Altarac Moritz.
Gospić Peter.
Gjukić Andreas.
Kabiglio Isidor.

Tischler — Stolari.

Braun August, Akt. Ges.
Buttazzoni & Venturini.
Vekić Petar.
Vereinigte Tischlergenossenschaft.
Gottfried Friedrich.
Mihalić Stephan.
Rendulić Georg.
Rupnik Bogumil.
Simunković Šimun.
Štolc Josef.
Supek Savka.
Tábory August.
Tvrdković Mato.
Kürti Josef.
Osias Appel.
Greif F.
Konforti Daniel.
Sobović Alois.
Kometer Ignaz.
Vidaković Antonija.
Novaković Petar.

Tischlerwarenfabrik — Tvornica stolarske robe.

Buttazzoni et Venturini.

Tierärzte — Živinari (veterinari).

Zimmermann Franz.
Läufer Anton.
Šemšibeg Salihbegović.
Cepić Omer beg.

Uhrmacher — Sadžije.

Wiener Simon.
Diamant Siegmund.
Martin & Scholze.
Franchini Johann.
Braća Sudžuković.
Braća Levi.
Stern Julie.
Koppelmann Josef.

Wagen — Tezulje (vage).

Brunner & Comp.
Todeschini Theodor.
Brüder Racher.
Musakadić Idriz.
Simić, Ripperger i Manojlović.

Wasserleitungsinstallateure — Uvodjači vodovoda.

Nase Franz & Comp.
Kasparek Johann.
Keresztely Tikaron.

Wasserleitungs-Installation und Werkstätte.

Nase Franz & Comp.

Wäschereien — Praonice.

Lieberwerth P.
Zeitler Anton.
Živković Mato.
Rosić Lazar.

Wagner — Kolari.

Majer Matija.
Paveletz Konrad.
Slavík Franz.
Kajbić Ivan.
Mikovčić Ivan.
Řiche Richard.
Marić Dušan.
Gjurdjić Stevo.
Lisse Alexander.
Stojković Dušan.

Würstler, vide Selcher.

Zahnärzte — Zubari.

Schumann Richard.
Gerö S., Dr.
Sumbul Jakob.
Orešković Paul, von.
Čokić Pajo, Fr. Josifa ul.
Kuci Max, Dr.

Zimmermeister — Tesari.

Bartek Franz.
Bogád Anton.
Haspel Pius.
Wolf Stefan.
Brozek Josef.
Zumpf Alexander.

Ziegeleien — Ciglane.

Braun August, Aktien-Ges., Koševo, vide Inserat.
Atias Rafo.
Jeftanović Gligor.
Levi Mair.
Čolaković Vejsil eff.
Oroz H. Saliaga.
Mehemić Izmetaga.
Kajbić Ivan.
Henda Avdaga.

Zinngießer — Kalajdžija.

Landau Bernhard.

Zuckerbäcker — Slastičari.

Chocholka Karl.
M. Sabo's Nachfolger Josef Robl & Comp.
Dušek Josef.
Kolaković Gjorgjo.
Gorgoljatos Vasilos.
Vodenelis Kosta.
Dite Clotilde.

Zeitungen und Zeitschriften, deren Redakteure und Redaktionslokale in Sarajevo — Novine i časopisi, urednici i uredništva im u Sarajevu.

Новине и часописи, уредници и уредништва им у Сарајеву.

„Balkanska Berza", Belletristik, Fachangelegenheiten für Handel und Industrie vom fachlichen Standpunkte, Organ der Spezerei-Kleinhändler. Redaktion: Salom-Palais, Redakteur: Jovan Šmitran.

„Bankovni činovnik", Förderung der Standesinteressen der Bank- und Sparkassenbeamten in Bosnien u. Hercegovina. Redaktion: Franz Josefsgasse 4. Redakteur: Mijo Čupak.

„Beamten - Zeitung" für Bosnien und Hercegovina — Činovnički list za Bosnu i Hercegovinu. Organ für die Gesamtinteressen der Beamtenschaft. Erscheint zweimal monatlich. Eigentümer und Herausgeber: Beamtenverein für Bosnien und Hercegovina. Verantwortlicher Redakteur: Dr. Max Birkovits.

„Bosnische Post", Organ für Politik und Volkswirtschaft, erscheint täglich nachmittags mit Ausnahme der Sonn- und Feiertage. Druck und Verlag der „Bosnischen Post". Chefredakteur: J. Steinhardt. Verantw. Redakteur: Eduard Pivnička. Redakteure: Rudolf Frankenbusch, Ivo v. Dobržansky und Dr. O. Stanglauer. Chef der Administration: Th. Georgievć. Verantwortl. Druckereileiter: Matthäus Kölbl. Faktoren: E. Pivnička u. N. Redlich. Metteur-en-pages: A. Stanković und P. Trnjančev. Redaktion, Administration und Druckerei: Čuković ulica Nr. 7.

„Босанска Вила“, књижевни лист. Год. XXVIII. Излази двапут мјесечно. Уредништво: Дударева ул. бр. 2. Уредник: Никола Т. Кашиковић.

„Босанска Вила“ („Bosanska Vila“), belletristische Zeitschrift, XXVIII. Jahrgang erscheint zweimal monatlich. Redaktion: Dudareva ul. br. 2, Redakteur: Nikola T. Kašiković.

„Bosansko-hercegovački Željezničar“ — Eisenbahnerzeitung. Erscheint zweimal monatlich. Herausgeber: J. Hegy. Verantwortl. Redakteur: Ignaz Hegy.

„Budućnost“, Organ für allgemeine Interessen der Hilfsbeamten und Diurnisten. Redaktion: Derebojgasse 5. Redakteur: Franjo Piculjan.

„Glas Slobode“, Organ socialdemokratske stranke Bosne i Hercegovine. Verantwortlicher Redakteur: Branko Hrisafović. Organ der sozialdemokratischen Partei. Eigentümer: Sreten Jaksić i drugovi. Redaktion: Sozialistisches Arbeiterheim.

„Glasnik sv. Ante Padovanskoga“, religiöse Zeitschrift, Redakteur: P. Leonard Čuturić in Visoka.

„Glasnikze maljskog muzeja“, wissenschaftliche Zeitschrift. Neubau des Landesmuseums, Bahnhofstraße. Redakteur: Dr. Ćiro Truhelka.

„Gostioničar“, Standesinteressen der b. h. Gastwirte. Redaktion: Franz Josef-Gasse 35. Redakteur: Rudolf M. Zahradnik.

„Hrvatska narodna zajednica“, wirtschaftlich-kulturelles Volksblatt. Redaktion: Čemaluša 58. Redakteur: Dr. Srećko Perišić.

„Hrvatska svijest“, Blatt für die kroatische Jugend, Belletristik und Belehrung.

„Hrvatski Dnevnik za interese bosansko-hercegovačkih Hrvata“. Redaktion und Administration: Ćemaluša ulica br. 92. Eigentümer ist ein Konsortium. Chefredakteur: Kalikst Tadin, Erscheint täglich einmal.

„Hrvatska Zajednica“, Organ für Politik und Volkswirtschaft. Erscheint dreimal wöchentlich. Redaktion: Šljivinagasse. Redakteur: Franjo Kuzmanović.

„Istina“, serbisches Organ für Volkswirtschaft; erscheint seit 12. November 1913 dreimal wöchentlich. Herausgeber: Advokat Dr. Danilo Dimović, Redakteur: Vaso Vasiljević.

„Jenji Misbah“, religiöse, kulturelle, politische und gesellige Fragen, Belletristik. Redaktion: Lugarinagasse 4, Redakteur: Sahib Korkut.

Вјесник („Vjesnik“) Amtliches Organ der serb. orth. Kirchen- und Schulbehörden in Bosnien - Hercegovina. Redakteure: Petar Kočić und Dr. theol. Tomo Popović.

„Вјесник“, званични орган српско - православних црквено - школских власти у Босни и Херцеговини. Уредник: Војислав Борић.

„Mitteilungen des Vereines der Deutschen in Bosnien-Hercegovina“. Redaktion: Landesbank, Redakteur: Josef Kermusch-Heimfelsen.

„Muslimanska sloga“, Organ für moslimän. Interessen. Redaktion: Carevagasse, Redakteur: Kadija Pilavdžić.

„Narod“, Politik, Wirtschaft, soziale und allgem. kulturelle Fragen. Redaktion: Despićgasse 6, Redakteur: Milan Uljarević.

„Naša misae“, list za katoličku prosvjetu i zabavu“. Uregjuje Dr. Julijan Jelenić, profesor bogoslovije. Izlazi jedan put na mjesec. Religiöse Zeitschrift. Erscheint einmal monatlich. Eigentum der Franziskaner. Redakteur: Dr. Julijan Jelenić.

„Отаџбина“ („Das Vaterland“), politischer Tendenz. Redakteur: Ostoja Leimer, erscheint dreimal wöchentlich (Dienstag, Donnerstag und Samstag).

„*Просвјета*“ („Prosvjeta“), Vereinsblatt. Erscheint einmal monatlich. Redakteur: Gjorgjo Pajanović.

„Radnička sveza“, Schutz der Arbeiter in Bosnien-Hercegovina. Redaktion: Alipašinagasse. Redakteur: Stjepan Andrić.

„Razvitak“, soziale Gesetzgebung im allgemeinen und ihre integrierenden Teile im speziellen. Redaktion: Mutni Potokgasse 34, Redakteur: Franjo Markić.

„Sarajevoer Tagblatt“, unabhängige Zeitung zur Wahrung der Reichsinteressen. Erscheint täglich außer Montag und Tagen nach Feiertagen. Verantwortlicher Redakteur und Druckereileiter: Ivan Peserle. Eigentümer: J. Krieghammer. Appelquai Nr. 38.

„Sarajevski list“, Amtsblatt der Landesregierung für Bosnien-Hercegovina, zugleich Tagblatt für Handel, Verkehr, Industrie und Volkswirtschaft. Redaktion und Administration befinden sich in dem Landesdruckereigebäude. (Apelova obala). — XXXVI. Jahr. Chefredakteur: Bezirksvorsteher Ivan A. Milićević.

„Srpski sveštenik“, Organ der Vereinigung der serb. orth. Geistlichkeit in Sarajevo, theologische und kirchliche Angelegenheiten. Redaktion: Koturgasse 1, Redakteur: Kosta Božić, Protopresbiter.

„Српска ријеч“, орган за политику и земљопривреду. Излази један пут на дан. Главни уредник: Стијепо Кобасица. Уредништво и администрација: Чемалуша 8—10. Власник: Српска дионичарска штампарија.“

Bosansko - hercegovački „Težak“ Organ centralnog pčelarskog društva u latinici i cirilici. Urednik: Hugo Jedlička, dipl. agr. Bienenwirtschaftliches Fachblatt in serbokroatischer Sprache.

„Trgovački glasnik“, ökonomische und kulturelle Fragen des kaufmännischen und gewerblichen Standes. Redaktion: Koturova 4, Redakteur: Gjorgjo Ćokorilo.

„Universalna Biblioteka“, Literatur, Belletristik, philosophische Abhandlungen. Redaktion: Kulović 15, Redakteur: Jovo Šmitran.

„Učiteljska zora“, pädagogische Fachfragen und Lehrer - Standesinteressen. Redaktion: Isevićgasse 2, Redakteur: Stjepko Ilijić, Lehrer.

„Vakat“, Organ für politische und wirtschaftliche Fragen. Erscheint seit 1. Juli 1913. Chefredakteur: Hafiz Mehmedbašić. Redaktion und Administration: Ćemalušagasse 78.

„Vrhbosna“, religiöse Zeitschrift, monatlich zweimal, der jährliche Postpreis 10 K, Tubegovićaulica Nr. 5. Redakteur: Dr. Anton Buljan.

„Zvono“, Organ der südslav. Sozialisten, Politik u. soziale Politik. Redaktion: Ćemaluša 69,. Redakteur: Jovan Šmitran.

„Bosnischer Bote“ (Bosanski glasnik). Universal-Hand- und Adreßbuch von Bosnien - Hercegovina. Erscheint im Herbste jeden Jahres. Druck der k. k. Hof- und Staatsdruckerei in Wien.

Grazer Motoren «Patent Diesel»

für Betrieb mit Rohöl und anderen billigen flüssigen Brennstoffen in bestbewährter Konstruktion und tadelloser Ausführung baut die

Grazer Waggon- und Maschinen-Fabriks-Aktiengesellschaft, vorm. JOH. WEITZER in Graz.

111

Der Dieselmotor ist die modernste, einfachste und sparsamste Kraftmaschinenanlage. Er besitzt keinen Dampfkessel, keinen Generator, keinen Vergaser, keine Zündvorrichtung, braucht wenig Raum und Wartung, ist jederzeit betriebsbereit, gefahrlos, explosions- und feuersicher, verursacht weder Rauch noch Geruch und arbeitet billiger als alle anderen Kraftmaschinen. Ausführung von 12 bis 1000 Pferdestärken. — Bis Dezember 1914 wurden zirka 60.000 P. S. geliefert, beziehungsweise bestellt. — Eine Anlage von 300 P. S. befindet sich in der Werkstätte der bosnisch-herzegowinischen Staatsbahnen in Sarajevo.

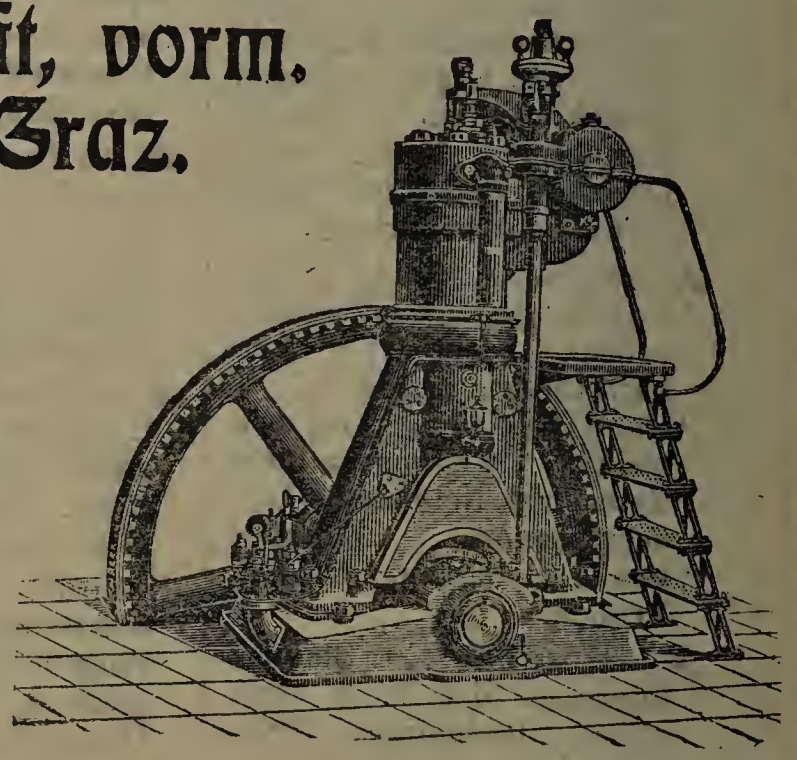

Prospekte und ausführliche Kostenanschläge kostenlos.

POSNANSKY & STRELITZ,

Budapest, V., Lipótkörút 27.

Fabriken: Erzsébetfalva, Wien und Witkowitz für

Asphalt, Dachpappe, Isolierplatten mit Bleieinlage, **Teerprodukte,**

Karbolineum, Pechfackeln.

Asphaltierungen mit echtem Natur-Asphalt. **Holzzement-Eindeckungen.** Patentierte **Wärmeschutzmasse** zur Isolierung von Dampfleitungen, Kesseln etc. **„SANIT“, wasserdichte Schutzmasse** zur Trockenlegung feuchter Wände. **Spezialität: Teerfreie „Gloria“ - Zementasphaltdachpappe und „Permanit“-Dachpappe (Wollfilzpappe).**

Asphaltierte Korksteinplatten.

96

Gegründet 1838. **G. GNERLICH** Gegründet 1838.

110

Treibriemenfabrik, Teschen, Österr. Schlesien.

Garantiert Ochsenrücken-Kernriemen zu festen Meterpreisen. Endlos handgewebte Kamelhaar- und Mittelrücken-Dynamoriemen, auch perforiert. Echte Chrom-, Original-Rohhaut- und Feuchtlauf-Dauerlederriemen, Krupons, Nähriemen, Schlagriemen. Grenzlager in Kamelhaar-, Baumwoll- und Balatariemen.

Грађевно подузеће

Инж. др. Јово Симић

Сарајево.

израђује планове, прорачуне и трошковнике и преузима изведење свих радова, који спадају у градитељску, архитектонску, инжењерску и геометарску струку, особито: јавних и приватних зграда конструкција из бетона и армираног бетона, мостова, пнеуматичких фундирања, водовола, канализација градова, исушивања, парцелирања и комасације земљишта, цеста и жељезница.

Bauunternehmung

ING. DR. JOVO SIMIĆ

Sarajevo

verfaßt Pläne, statische Berechnungen und Kostenvoranschläge und übernimmt die Ausführung aller in das Baumeister-, Architekten-, Bauingenieur- und Geometerfach gehörenden Arbeiten, insbesondere Hochbauten aller Art, Konstruktionen aus Beton und Eisenbeton, Brücken, pneumatische Fundierungen, Wasserleitungen, Kanalisierungen, Meliorationen, Parzellierungen und Kommassationen, Straßen- und Eisenbahnbauten

7

„DANICA“

AKTIENGESELLSCHAFT FÜR CHEMISCHE INDUSTRIE

Schwefelsäure- und Kunstdüngerfabrik:
KOPRIVNICA

Mineralölproduktenfabrik:
BOSNISCH-BROD

Bureau:
BUDAPEST, VI.,
Váczi körút 33

71

Erzeugnisse: Petroleum, anerkannte feinste Marken ▫▫▫▫▫▫▫▫▫▫▫▫ (Spezialmarke: „Sultanöl“ [Kaiseröl]), Schmieröle aller Art in vorzüglichen Qualitäten und Zylinderöl, Benzine in allen Dichten und Siedepunkten für Beleuchtung, Extraktions- und Putzzwecke sowie zum Motorenbetrieb, Treiböl für Dieselmotoren (Automobilbenzin); Gasolin, Ligroin, Hydrür, Asphalt, Petrolkoks, Paraffin, Vaselin, Schwefelsäure, Kunstdünger.

Bei Bestellungen, Korrespondenzen etc. an die hier inserierenden Firmen ersuchen wir, sich gefälligst immer auf den „Bosnischen Boten“ als Quelle beziehen zu wollen.

Die für eine Jahresproduktion von sechs Millionen Ziegeln eingerichtete

Ringofenziegelei mit Dampfbetrieb des August Braun, A.-G. Sarajevo

offeriert zu billigsten Preisen Mauerziegel, Rohbauziegel, Pflasterziegel, Gesimsziegel, Lochziegel, Schamotteziegel, flache Dachziegel, Firstziegel, Drainagerohre und speziell

Strangfalzziegel

Patent Nr. 62.309/13.393

und Dachfalzziegel, welche um 60 bis 80 K pro 1000 Stück billiger geliefert werden als jene der außerhalb Bosniens sich befindlichen Konkurrenz und für deren Haltbarkeit gegen Verwitterung jede Garantie geleistet wird.

Die Dampf- und Wassersägewerke des August Braun, A.-G. Sarajevo

offerieren zu billigsten Preisen: Weichholz sowie alle Arten Harthölzer, besonders Eiche, Esche, Ruste, Ahorn, Birn, Weißbuchen etc., in allen Dimensionen geschnitten oder in rundem Zustande und sind in der Lage, jeden einschlägigen Auftrag auf das solideste und prompteste zu effektuieren. Daselbst stets großes Lager von weichen Schiffböden und eichenen, amerikanischen Friesböden in Ia. Qualität.

Bauholz in allen Dimensionen geschnitten, in Längen v. 4—8 *m.*

Portale, Türen und Fenster nach Zeichnungen billigst. 53

Die Öfen- und Tonwarenfabrik des August Braun, A.-G. Sarajevo

offeriert zu äußerst billigsten Preisen: Kachelöfen und Kamine in allen Größen, vom einfachsten bis zum feinst geschliffenen, in Farben: grün, braun, weiß, Elfenbein etc. Sparherd- und Wannenkacheln, weiß und blau, Terrakotta-Bauverzierungen, Vasen, Figuren etc. etc. Für die vorzügliche Qualität der Kachelöfen und Kamine wird eine einjährige Garantie geleistet.

Reparaturen, Ofenputzen und Ofenumsetzen werden prompt und gewissenhaft besorgt.

Preiskurante auf Wunsch ▫ gratis und franko. ▫

Die Steinzeugwarenfabrik des August Braun, A.-G. Sarajevo

offeriert zu äußerst billigsten Preisen: Kanal- und Wasserleitungsrohre von 8 bis 30 *cm* Durchmesser, Abortgarnituren, Kaminaufsätze, Randsteine, Kanalsohlen, Klinkerpflasterplatten, Ofensockel, Mauerdeckplatten, Rauchfangdeckplatten etc. etc.

Preiskurante auf Wunsch ▫ gratis und franko. ▫

Bei Bestellungen, Korrespondenzen etc. an die hier inserierenden Firmen ersuchen wir, sich gefälligst immer auf den „Bosnischen Boten" als Quelle beziehen zu wollen.

BOSNISCH-HERCEGOVINISCHE EISENWERKSVERWALTUNG

VAREŠ

POST-, BAHN- UND TELEGRAPHENSTATION
VAREŠ-WERK

BERGBAUPRODUKTE
HÄMATITERZ, GERÖSTETER SPATEISENSTEIN

HOCHOFENERZEUGNISSE
HOLZKOHLENROHEISEN, U. ZW.: PUDDLINGS-, BESSEMER-, GIESZEREI- U. HARTGUSZROHEISEN

MASCHINENWERKSTÄTTE

EISENGIESZEREIERZEUGNISSE
TRAGSÄULEN, KONSOLEN, GELÄNDERSÄULEN UND STÄBE, GARTENBÄNKE, STEHEND GEGOSSENE NORMALWASSERLEITUNGSRÖHREN UND FASSONSTÜCKE, GRABKREUZE, ABORTRÖHREN, KAMINAUFSÄTZE, KAMINTÜRLN, PLATTEN U. SONSTIGER BAUGUSZ SOWIE AUCH RIEMENSCHEIBEN, ZAHNRÄDER, LAGER, KUPPLUNGEN, GUSZEISERNE ÖFEN FÜR HOLZ- UND KOHLENFEUERUNG, SPARHERDE, SPARHERDBESTANDTEILE, TRANSMISSIONEN U. MASCHINENGUSZ

63

ILLUSTRIERTE PREISKURANTE WERDEN AUF WUNSCH KOSTENFREI EINGESENDET

Eisenindustrie-Actiengesellschaft ZENICA

Post-, Bahn- und Telegraphenstation ZENICA

Erzeugt Kommerz- und Fassoneisen als: Rund-, Quadrat-, Flach-, Band-, Winkel-, Fenster-, Querleisteneisen u. s. w. Walzdraht aus Flußeisen sowie als Spezialität: Gruben- und Feldbahnschienen aus Prima-Martinstahl

PREISKURANTE

□□ mit Profilzeichnungen auf Wunsch kostenfrei □□

Dioničko društvo za industriju željeza ZENICA

Poštanska, željeznička i brzojavna stanica ZENICA.

Proizvagja željezo za trgovinu i obličasto željezo kao: okruglo, kvadratno, plosnato, plitko, uglasto željezo, željezo za prozore i poprečnice i t. d. Valjkana žica iz rastaljenog željeza, kao i specijalitet: tračnice za rudokopne i šumske željeznice iz prima Martin-čelika.

CJENICI

□□ sa profilnim nacrtima na zahtjev badava. □□

61

Dionička pivara u Sarajevu

(Proizvodenje godine 130.000 hektolitra)

preporučuje svoje

najbolje odležano izvozno pivo

pripoznato od najbolje vrsti.

Razašilje u buradima od 25 lit. dalje, kao i u sanducima od 30 i 50 boca po $^5/_{10}$ lit. ili 25 i 50 boca po $^7/_{10}$ lit. Otprema u pokrajinu franko na svaku stanicu bos.-herc. drž. željeznica.

Дионичка пивара у Сарајеву

(Годишњи производ 130.000 хектолитри)

препоручује своје **изврсно одлежано**

ЕКСПОРТ-ПИВО

припознато од најбоље врсте.

Набавља се у буретима од 25 лит. даље, као и у сандуцима сложено по 30 и 50 боца од $^5/_{10}$ литре или по 25 и 50 боца од $^7/_{10}$ литре. Разашиље у покрајину франко на свакој штацији босанско-херцеговачких државних жељезница.

Die Aktienbrauerei Sarajevo

(Jahresproduktion 130.000 Hektoliter)

empfiehlt ihr bestgelagertes

EXPORTBIER

von anerkannt vorzüglicher Qualität

Zu beziehen in Gebinden von 25 Liter aufwärts sowie in Kistenverpackung zu 30 und 50 Flaschen à $^5/_{10}$ Liter oder zu 25 und 50 Flaschen à $^7/_{10}$ Liter. Versand in die Provinz franko jeder Station der bosnisch-hercegovinischen Landesbahnen. 60

Bei Bestellungen, Korrespondenzen etc. an die hier inserierenden Firmen ersuchen wir, sich gefälligst immer auf den „Bosnischen Boten" als Quelle beziehen zu wollen.

ÖSTERREICHISCHE SIEMENS-SCHUCKERT-WERKE

WIEN, XX/2, ENGERTHSTRASSE NR. 150

Größtes elektrotechn. Fabriksunternehmen der Monarchie

Eigenes Kabelwerk: Wien, XXI., Siemensstraße

68

Bau kompl. Anlagen für elektr. Beleuchtung und Kraftübertragung und Ausrüstung elektr. Bahnen aller Systeme

Dynamomaschinen, Elektromotoren, Schaltapparate und sämtliche Erzeugnisse aus dem Gebiete der Starkstromtechnik

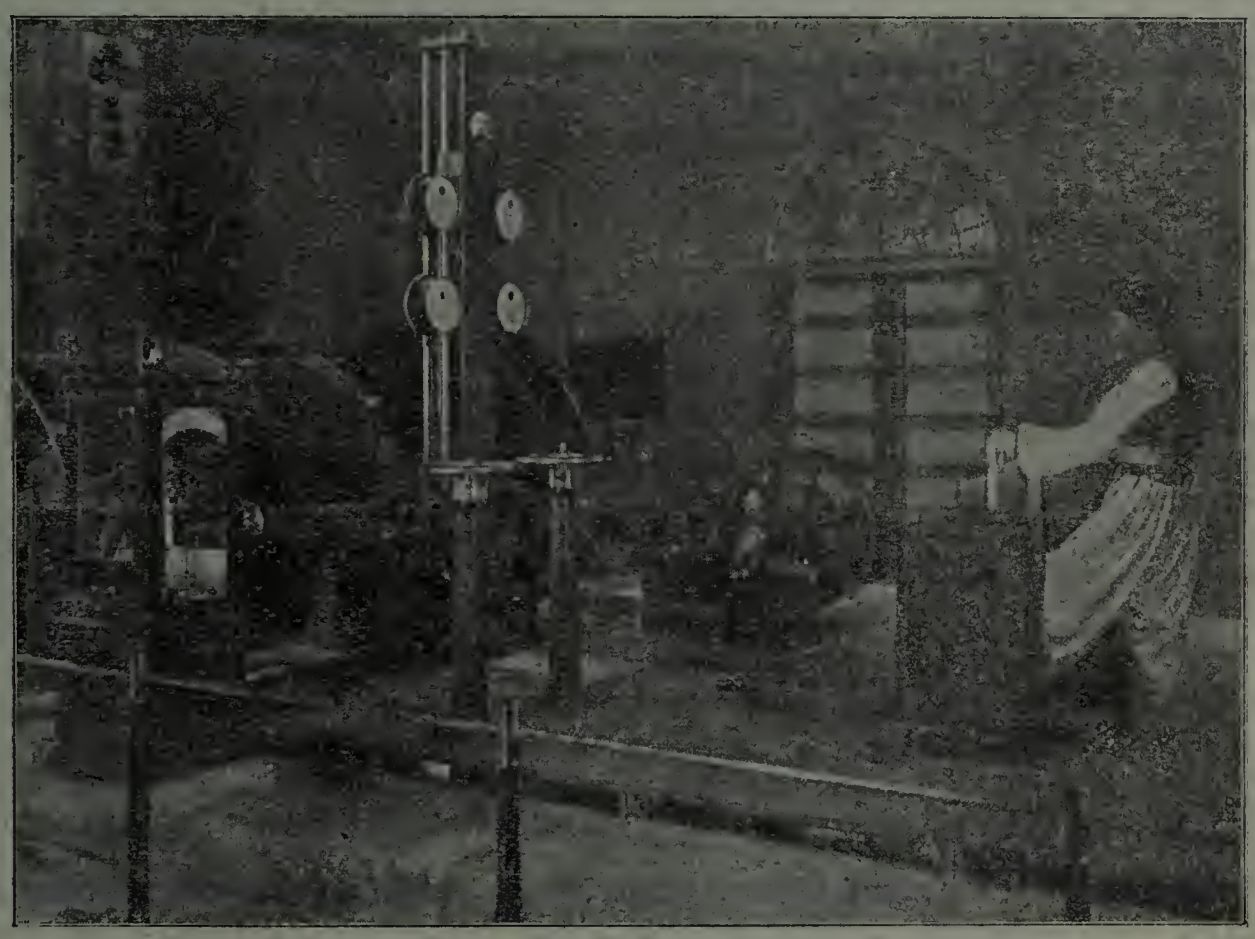

Elektrisch betriebene Fördermaschine im Vilmaschacht der bosn.-herc. Bergverwaltung

VERTRETUNG FÜR BOSNIEN: SARAJEVO, KOSEVO UL. 23

Bei Bestellungen, Korrespondenzen etc. an die hier inserierenden Firmen ersuchen wir, sich gefälligst immer auf den „Bosnischen Boten" als Quelle beziehen zu wollen.

PRIVILEGIERTE LANDESBANK

für Bosnien und Hercegovina

Eingezahltes Aktienkapital 14,000.000 Kronen.
Ordentliche Reserven und Sicherheitsfonds 6,000.000 Kronen.

Zentrale: SARAJEVO.

Filialen in Banjaluka, Bjelina, Brčka, Mostar und Tuzla.

EXPOSITUREN in Bihać, Dervent, Doboj, B. Gradiška, B. Novi, Livno, B. Šamac, Travnik, Trebinje, Višegrad, Zenica und Zvornik. AGENTSCHAFTEN und TABAK-
76 GROSZ-VERSCHLEISZE in allen bedeutenden Orten des Landes.

Hypothekar-Kreditabteilung:

Gewährung von Hypothekar- und Kommunal-Darlehen auf die Dauer bis zu 33 Jahren. Ausgabe von 5%igen Pfandbriefen und Kommunalobligationen. Sowohl die **Pfandbriefe** als auch die **Kommunalobligationen** sind in Bosnien und der Hercegovina steuerfrei, pupillarsicher und zu **Dienst-** und **Geschäftskautionen** geeignet. Außerdem können sie in der ganzen Monarchie als **Militär-Heiratskautionen** dienen.

Bankabteilung:

Kauf, Verkauf und Belehnung von Wertpapieren, Devisen, Münzen, Edelmetallen. — Übernahme von Coupons und gezogenen Effekten. — Eskontierung von Wechseln und Anweisungen; Gewährung von Kontokorrent- und Akzeptations-Krediten bei entsprechender Deckung und Sicherstellung; Besorgung von Auszahlungen, Inkassi von Wechseln und kaufmännischen Anweisungen auf allen Plätzen Bosniens und der Hercegovina, Österreich-Ungarns und des Auslandes; Ausstellung von Kreditbriefen auf alle Plätze des In- und Auslandes. Erteilung von Darlehen auf Effekten, Waren und sonstige Werte. Übernahme von Geldern gegen Ausgabe von Einlage- und Kontokorrentbüchern. — Übernahme von Depositen jeder Art behufs Verwahrung, als offene Depots oder als Safe-Depots — im hierzu errichteten Panzerraume — unter eigener Sperre der Parteien und Gegensperre der Bank.

Warenabteilung:

Die bei der Bank etablierte Warenabteilung als auch die selbständige Produktenabteilung in Brčka befaßt sich sowohl kommissionsweise als auch für eigene Rechnung mit allen das Warenfach betreffenden Transaktionen, finanziert und vermittelt allerlei kaufmännische, industrielle öffentliche Unternehmungen. Hauptexportartikel: **Gedörrte Pflaumen und Getreide.**

Die bei der Bank etablierte **Generalagentschaft der „K. k. priv. Assicurazioni Generali“** übernimmt direkt oder durch die Filialen der Bank alle Arten von Versicherungen auf das Leben, gegen Feuersgefahr und Transportversicherungen. Vertretungen auf allen wichtigeren Plätzen Bosniens und der Hercegovina.

Die bei der Bank ebenfalls etablierte **Generalrepräsentanz für Bosnien und Hercegovina der Ersten Österreichischen Allgemeinen Unfall-Versicherungsgesellschaft** übernimmt direkt oder durch die einzelnen Geschäftsstellen der Bank Unfall-, Haftpflicht-, Einbruch-, Wasserleitungsschaden-Versicherungen, weiter Kollektiv-Unfallversicherungen der Arbeiter, Korporationen, Vereine, Kinder- sowie Reiseversicherungen aller Art.

Die Privilegierte Landesbank erteilt alle in das Bankfach einschlagenden Informationen. Kassastunden von 9—½ 1 Uhr vormittags und von ½ 3—5 Uhr nachmittags.

Bei Bestellungen, Korrespondenzen etc. an die hier inserierenden Firmen ersuchen wir, sich gefälligst immer auf den „Bosnischen Boten“ als Quelle beziehen zu wollen.

Telegrammadresse: Solterer, Sarajevo. Telephon Nr. 60.

A. SOLTERER, SARAJEVO.

ELEKTRISCHE BELEUCHTUNG
KRAFTÜBERTRAGUNG

in billigster und rationellster Ausführung.

Elektrische Heiz- und Kochapparate
Elektrische Ventilatoren.

Komplette elektrische Lichtanlagen für Villen, Fabriken, Sägewerke und Eisenbahnstationen.

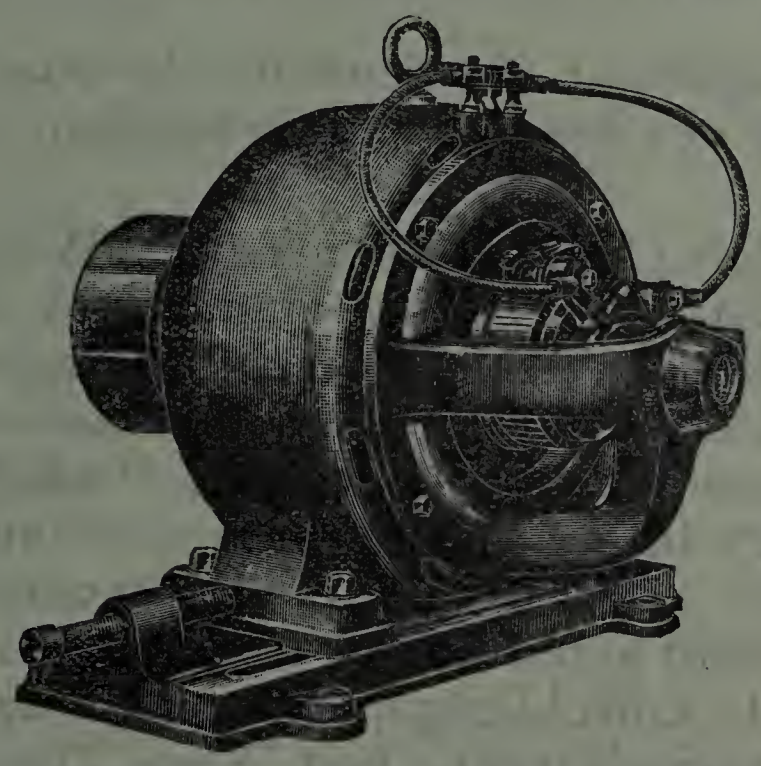

TELEGRAPHEN- u. TELEPHONANLAGEN

in jeder Größe und solidester Ausführung.

Feuerwehr-Signalanlagen

für Städte und Gemeinden.

Feuermelde-Automaten
Elektro-medizinische Apparate u. Batterien
Blitzableiter

in streng fachmännischer Ausführung.

Prima-Referenzen. Kostenvoranschläge gratis.

GEGRÜNDET 1895.

58

Bei Bestellungen Korrespondenzen etc. an die hier inserierenden Firmen ersuchen wir, sich gefälligst immer auf den „Bosnischen Boten" als Quelle beziehen zu wollen.

Telegrammadresse: Spedithag. Telephon Nr. 49, auch interurban.

BOSN.-HERC. SPEDITIONS- UND HANDELS-AKTIEN-GESELLSCHAFT

Speditionsbureau der kgl. ungar. Staatsbahnen für Bosnien und Hercegovina. 70

ZENTRALE SARAJEVO.

Eigenes Lagerhaus im Zentrum der Stadt gelegen, mit der Schiene verbunden.

VERTRETUNGEN in Wien, Budapest, Triest, Fiume und in allen größeren Städten von Bosnien und Hercegovina.
Vermittelt den gesamten Verkehr des In- und Auslandes nach und von Bosnien und Hercegovina, erteilt bereitwilligst und kostenfrei alle einschlägigen Informationen.
Sammelverkehr von Wien, Triest, Budapest, Fiume nach allen Stationen Dalmatiens, Bosniens und Hercegovina.
Verkaufsstelle der österr. Siemens-Schuckert-Werke und des Siemens & Halske-Kabelwerkes sowie der Siemens & Halske A. G. (Wienerwerk.)
Vertrieb von landesärarischem Brennholz und landesärarischer Kohle in Sarajevo.

Filialen in BOSNISCH-BROD, METKOVIĆ etc.

Bei Bestellungen, Korrespondenzen etc. an die hier inserierenden Firmen ersuchen wir, sich gefälligst immer auf den „Bosnischen Boten" als Quelle beziehen zu wollen.

Handels- und Transport-Aktiengesellschaft

vormals

Speditions-Bureau der bosnisch-hercegovinischen Staatsbahnen

J. B. Schmarda, Rotter & Perschitz

Telephon 21.994 **Sarajevo.** Telephon 21.994

Zentralleitung Wien, VIII. Bezirk, Auerspergstraße Nr. 13.

Filialen:

Banjaluka. — Bosnisch-Brod. — Brčka. — Dolnja-Tuzla. — Foča. — Goražda. — Gravosa. — Mostar. — Ragusa. — Spalato. — Travnik. — Triest. — Višegrad. — Vareš. — Zvornk. — Ustiprača.

Vertretungen in allen Städten Bosniens und der Hercegovina.

Verfrachtungs-Kontrahenten des k. u. k. Militär-Ärars für Bosnien und die Hercegovina.

Telegramm-Adresse: **Bosnaspedition.**

Export. Import. 81

Bei Bestellungen, Korrespondenzen etc. an die hier inserierenden Firmen ersuchen wir, sich gefälligst immer auf den „Bosnischen Boten“ als Quelle beziehen zu wollen.

Kreditbank und Sparkassa in Sarajevo, Aktiengesellschaft.

Im eigenen Palais — Sulejmangasse

Aktienkapital K 500.000.

Durch Beschluß der Generalversammlung auf K 1,000.000 erhöhbar.

Vermittelt alle bankmäßigen Geschäfte zu den kulantesten Bedingungen;
übernimmt Gelder in laufende Rechnung und gegen Spareinlagebüchel;
eskontiert Wechsel, Anweisungen, Verpflichtungsscheine, Versicherungspolizzen, Warrants, Schecks, offene Buchforderungen und sonstige Papiere;
gewährt Kredite gegen Handpfand, Hypothek, Bianko und Akzeptationskredite;
bevorschußt Waren, Wertpapiere, Devisen, Münzen, edle Metalle, Gold, Silber, Pretiosen und Gerechtsamen aller Art;
Kauf und Verkauf von Wertpapieren, Devisen und Valuten;
übernimmt Depositen jeder Art behufs Verwahrung, eventuell auch Verwaltung.

Die Spareinlagen werden bis auf weiteres mit

5 Prozent pro anno verzinst.

Warenabteilung: Export und Import von Kohle und Koks. Export bosnischer Buchenmeiler-Holzkohle. Handel mit Zement, Schmiedekohle, Briketts und Retortenholzkohle, Verkauf von Hausbrandkohle und Brennholz.
Die Bank als Hauptagentschaft der k. k. österr. Versicherungsgesellschaft „Donau“, Wien, übernimmt zu den billigsten Prämien alle Arten von Versicherungen. 59

Wiener Bank-Verein.

Бечко банковно друштво. — Bečko bankovno društvo.

Eingezahltes Aktienkapital K 150,000.000. **Reserven K 49,000.000.**

Direktion und Zentrale: I., Schottengasse Nr. 6. — **Zentral-Depositenkasse und Wechselstube:** I., Schottenring Nr. 2. — **Depositenkassen und Wechselstuben:** I., Seilerstätte Nr. 15, I., Hoher Markt Nr. 12 (Ankerhof), II., Praterstraße Nr. 15, III., Hauptstraße Nr. 15, III., Rennweg Nr. 11, IV., Rainerplatz Nr. 8, V., Schönbrunnerstraße Nr. 99, VI., Mariahilferstraße Nr. 83, VI., Gumpendorferstraße Nr. 82, VII., Burggasse Nr. 56, VIII., Josefstädterstraße Nr. 23, VIII., Alserstraße Nr. 51, IX., Nußdorferstraße Nr. 2, IX., Porzellangasse Nr. 13, X., Keplerplatz Nr. 11, XII., Meidlinger Hauptstraße Nr. 17, XIII., Hietzinger Hauptstraße Nr. 19, XIV., Mariahilferstraße Nr. 182, XIV., Hütteldorferstraße Nr. 87, XV., Mariahilfer Gürtel Nr. 1, XVII., Hernalser Hauptstraße Nr. 43, XVIII., Währingerstraße Nr. 114, XIX., Döblinger Hauptstraße Nr. 73a, XX., Wallensteinplatz Nr. 3, XXI., Brünnerstraße Nr. 7, Schwechat b. Wien, Wienerstraße Nr. 11

Filialen: **Agram,** Jellačićplatz 5. — **Aussig a. d. E.,** Bahnhofplatz. — **Bielitz-Biala,** Hauptstraße 4—6. — **Bodenbach,** Kaiser Franz Josefstraße 79. — **Bozen,** Erzherzog Rainerstraße 6. — **Brünn,** Jesuitengasse 1. — **Budapest,** V., Nádor-utcza 4. — **Budweis,** Ringplatz, Ecke der Piaristengasse. — **Czernowitz,** Börsengebäude. — **Graz,** Herrengasse 9. — **Innsbruck,** Museumstraße 6. — **Jägerndorf,** Minoritenplatz 16. — **Karlsbad** „Haus Kaffeebaum", Mühlbrunnstraße. — **Klagenfurt,** Neuer Platz, Ecke Obstplatz. — **Konstantinopel,** Place de Karakeny. — **Krakau,** Ringplatz 44. — **Lemberg,** Jagiellonska 3. — **Mähr.-Ostrau,** Reichsstraße. — **Marienbad** 31, „Sonne". — **Meran.** Habsburgerstraße 36. — **Pardubitz.** Královská třída 92. — **Pilsen,** Salzgasse 1. — **Prag,** Graben 3. — **Proßnitz:** Franz Josef-Platz. — **Reichenberg,** Schückerstraße 36. — **Salzburg,** Rathausplatz 4. — **St. Pölten:** Kremserstraße 39. — **Smyrna** (Asiat. Türkei). — **Teplitz,** Königstraße. — **Tetschen,** Bahnhofstraße 765. — **Villach,** Rathaus. — **Wr. Neustadt,** Neunkirchnerstraße 14. — Exposituren in **Drohobycz, Friedek-Mistek, Österr. Nowosielitza, Przemyśl, Stanislau, Tarnopol, Tarnow, Teschen, Zwittau.**

Der **WIENER BANK-VEREIN,** dessen **Depositenkassen** und **Wechselstuben** sowie seine **Filialen** in **Agram, Anssig a. d. Elbe, Bielitz-Biala, Bodenbach, Bozen, Brünn, Budapest, Budweis, Czernowitz, Graz, Innsbruck, Jägerndorf, Karlsbad, Klagenfurt, Konstantinopel, Krakau, Lemberg, Mähr.-Ostrau, Marienbad, Meran, Pardubitz, Pilsen, Prag, Proßnitz, Reichenberg, Salzburg, St. Pölten, Smyrna** (Asiat. Türkei). **Teplitz, Tetschen, Villach, Wr. Neustadt** und die Exposituren in **Drohobycz, Friedek-Mistek, Österr. Nowosielitza, Przemysl, Stanislau, Tarnopol, Tarnow, Teschen, Zwittau** besorgen alle bankmäßigen Transaktionen, insbesondere:

1. den **Ein- und Verkauf** von **Wertpapieren, Valuten, Anweisungen** und **Wechseln** auf alle **in-** und **ausländischen** Plätze;
2. die Einholung von **Inkassi** auf Wien und auf alle in- und ausländischen, auch **überseeischen** Plätze;
3. die Beschaffung von **Schecks, Wechseln, Kreditbriefen** auf alle größeren Orte des In- und Auslandes;
4. die **Gewährung verzinslicher Vorschüsse** auf Wertpapiere, Warrants über in öffentlichen Lagerhäusern (Lagerhaus der Stadt Wien etc.) eingelagerte Waren;
5. die **Eröffnung laufender Rechnungen (Conti correnti)** und Verzinsung von Geldern gegen jederzeitige Rückzahlung oder mit bestimmten Kündigungsterminen;
6. die Übernahme von **verzinslichen Einlagen** auf **provisionsfreiem Girokonto;**
7. die Ausgabe von **Einlagebüchern** zu **günstiger Verzinsung;**
8. die **Aufbewahrung und Verwaltung von Wertpapieren** aller Art;
9. die **Versicherung von Losen** und anderen Wertpapieren gegen Verlosungsverlust und die Ausgabe von Promessen.

Die Einrichtung des **Giroverkehres** bietet jedem Geschäftsmanne und Privatkapitalisten besondere Vorteile; über die Barguthaben auf dem Girokonto kann **jederzeit ohne vorherige Kündigung** (mittels Schecks) verfügt werden. Die per Girokonto zum Vollzug übernommenen Transaktionen werden **provisionsfrei** besorgt.

Die zur **Aufbewahrung** und **Verwaltung übernommenen Wertpapiere** werden in der hiefür bestehenden **Depositenabteilung** besonders verwahrt. Unter den Vorteilen, welche die Abteilung bietet, ist hervorzuheben, daß in Ansehung der zur Verwaltung übergebenen Wertpapiere die genaue **Kontrolle der Verlosungen,** Kündigungen, Konvertierungen etc. geübt wird, die einkassierten **Coupons** und **Kapitalsbeträge** auf einem provisionsfreien, zinsentragenden Konto in Gutschrift gebracht werden, die Behebung **neuer Couponbögen** oder definitiver Stücke, die Besorgung eventueller Konvertierungen etc. gratis erfolgt.

Die für den Giroverkehr und die Abteilung für offene Depots festgesetzten Bestimmungen sowie die geschäftlichen Bedingungen der Depositenkassen sind in den betreffenden Bureaus jederzeit erhältlich und werden über Wunsch franko zugesendet. 69

PANZERGEWÖLBE MIT SICHERHEITSSCHRÄNKEN (SAFES)
unter eigenem Verschluss der Parteien.

ABTEILUNG FÜR INTERNATIONALE FAHRSCHEINE
(eigenes Fahrscheinsystem).

Bei Bestellungen, Korrespondenzen etc. an die hier inserierenden Firmen ersuchen wir, sich gefälligst immer auf den „Bosnischen Boten" als Quelle beziehen zu wollen.

Privilegirte Agrar- und Commerzial-Bank für Bosnien und die Hercegovina

Volleingezahltes Aktienkapital K 8,000.000.

Zentrale: Sarajevo, Filiale: Brčko.

Kassastunden von 9–½1 Uhr vorm. und von ½3–5 Uhr nachm.

a) Kommerzielle Abteilung:

Übernahme von verzinslichen Einlagen gegen Sparbuch oder in laufender Rechnung (Scheckkonto); Eskomptierung von Wechseln und Forderungen; An- und Verkauf von eigenen und fremden Pfandbriefen und anderen Schuldverschreibungen, Wertpapieren, Devisen, Münzen und edlen Metallen; Belehnung von Wertpapieren und Waren; Inkasso von Rimessen, verlosten Effekten und Coupons auf das In- und Ausland; Ausführung von Börsenordres; Aufbewahrung und Verwaltung von Depositen jeder Art; Vermietung von eisernen Schränken unter eigenem Verschluß des Mieters (Safes); Ausführung aller sonstigen bankgeschäftlichen Transaktionen.

b) Hypothekarabteilung:

Gewährung von Hypothekardarlehen und von Darlehen an den Staat, an Städte, Munizipien und andere juridische Personen; Ausgabe von Pfandbriefen und Kommunalobligationen. Sowohl die Pfandbriefe als auch die Kommunalobligationen der Bank sind in Bosnien und der Hercegovina steuerfrei, pupillarsicher und zu Dienst- und Geschäftskautionen geeignet und können in der ganzen Monarchie als Militärheiratskautionen verwendet werden.

c) Warenabteilung:

Vermittelt kommissionsweise und auf eigene Rechnung einerseits den Verkauf von Konsumartikeln und anderen importierten Waren und befaßt sich andrerseits mit dem Absatz der zum Export gelangenden hierländischen Landesprodukte, insbesondere gedörrten Pflaumen und Getreide.

K. k. priv. Österr. Versicherungs-Gesellschaft „DONAU“, Wien.

FILIALE für Bosnien und die Hercegovina in Sarajevo.

Die 1867 gegründete Gesellschaft leistet zu den billigsten Prämien u. vorteilhaftesten Bedingungen

Feuer-, Glas- und Einbruchdiebstahlversicherungen.

In der Lebensversicherung

sehr günstige, neuartige Kombinationen insbesondere mit Einschluß der Invaliditätsgefahr.

Ausbezahlt an Versicherte über 165 Millionen Kronen. 66

Gewährleistungsmittel am 1. Jänner 1914 über rund 58 Millionen Kronen.

Nähere Auskünfte und Prospekte sind auf Verlangen zu erhalten durch die obige Filiale in Sarajevo sowie durch sämtliche in allen größeren Orten Bosniens und der Hercegovina bestehenden Agentschaften der „Donau“.

TRIUMPH-WERKE

Herd- und Ofenfabriken, Ges. m. b. H. | WELS, Oberöster.

Erzeugnisse: **transportable Sparherde, Dauerbrandöfen-** und **Kachelofeneinsätze, Kochherdanlagen** für **Hotels, Sanatorien, Spitäler etc. Eigenes Emaillierwerk.** Kataloge, Kostenanschläge kostenlos.

Zuverlässigste Sicherung der bisherigen Lebenshaltung

bietet nur der Ankauf einer Leibrente bei einer erstklassigen Anstalt. Auch pupillarsichere Papiere und zu gewährende Hypotheken auf unbelastete Wiener Zinshäuser werden an Zahlungsstatt angenommen. — **Beispiel:** Eine 65jährige Person erhält für eine Einlage von K 20.000·— eine bis zu ihrem Ableben **unbedingt zahlbare** Jahresrente von K 2080·— in halbjährlichen Raten à K 1040·—.

Auskünfte erteilt schriftlich und mündlich das Organisationsbureau der **Lebens- und Rentenversicherungs-Gesellschaft**

„DER ANKER“ Wien, I., Hoher Markt 11 (Ankerhof).

Die Gesellschaft betreibt außer der Rentenversicherung **alle Kombinationen der Lebensversicherung** mit liberalen Bedingungen und billigen Prämien. **Neu eingeführt: Versicherungen ohne ärztliche Untersuchung.**

Stand Ende 1913 { Aktiva ..... über K 200,000.000 | Versichertes Kapital ..... über K 600,000.000 | Ausgezahlt 1858 bis 1913 ..... über K 460,000.000

Agenten und stille Vermittler finden unter günstigen Bedingungen sofortige Anstellung. 43

General-Repräsentanz in Sarajevo, Franz Josefstraße Nr. 31.

Bei Bestellungen, Korrespondenzen etc. an die hier inserierenden Firmen ersuchen wir, sich gefälligst immer auf den „Bosnischen Boten“ als Quelle beziehen zu wollen.

Konrad Rosenbauer & Kneitschel,

Fabrik für Lösch- und Wehrgeräte,

Linz a. d. Donau

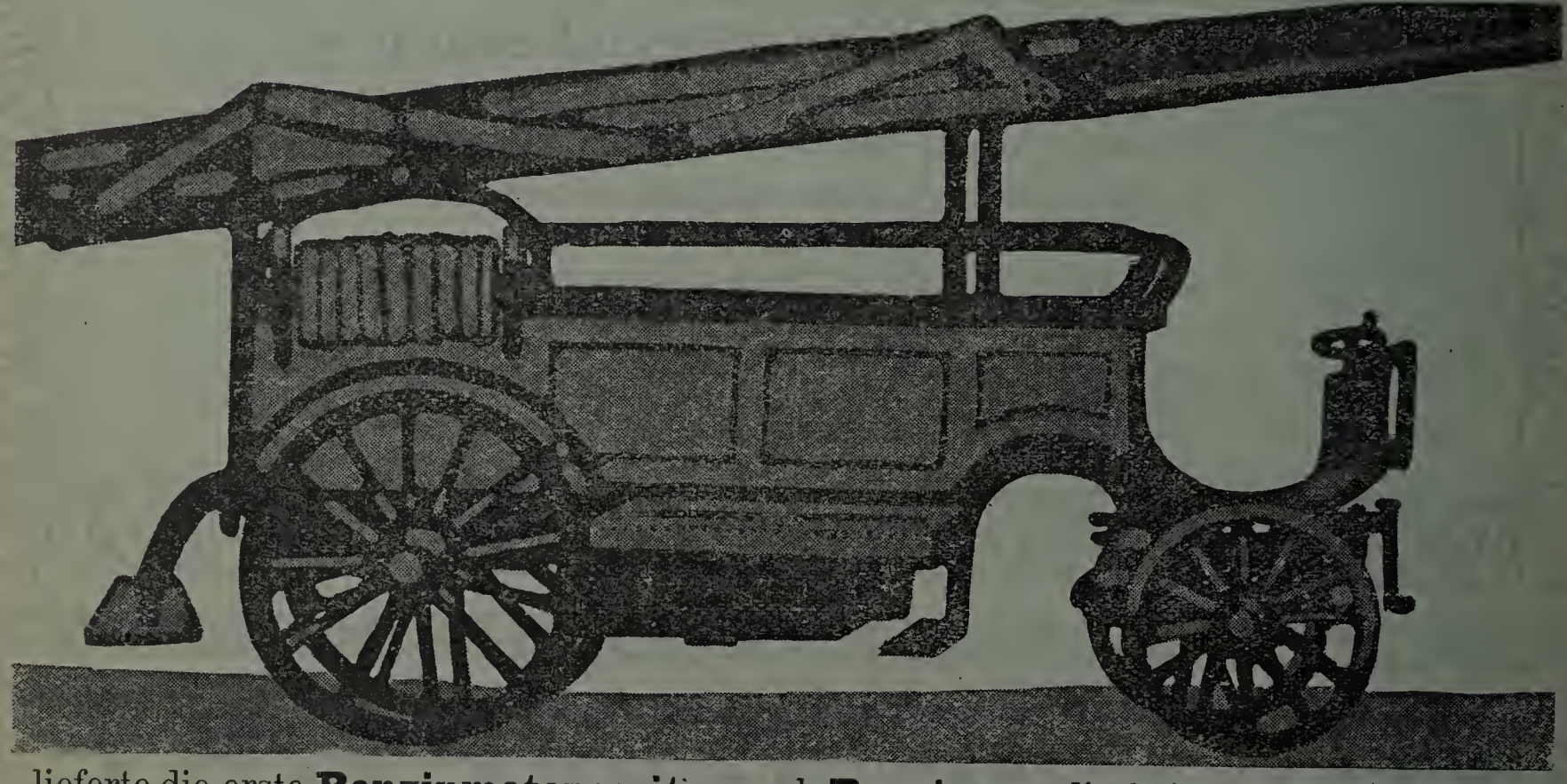

lieferte die erste **Benzinmotorspritze** nach **Bosnien** an die freiw. Feuerwehr **Tuzla** am 18. Oktober 1912. Leistungen der Spritze vollkommen dem Vertrage entsprechend.

Preisangebote und Auskünfte frei.

Gore naznačena tvrdka odaslala je prvu **štrcaljku benzinskim motorom** u Bosnu dobrovoljnoj vatrogasnoj postaji u Tuzli dne 18. listopada 1912. Djelovanje štrcaljke je potpuno odgovaralo ugovoru. Cjenici i izvješća dobivaju se besplatno. **Štrcaljke na kolima, Patent-Koebe štrcaljke za skidanje,** mehanične **pokretljive ljestve, kola za momčad,** potpuni **pribor za vatrogasce,** izvrsne cjevi i sve **vatrogasne sprave.**

KONRAD ROSENBAUER, LINZ a. d. Donau

(tvornica vatrogasnih naprava).

Wagenspritzen
Patent-Koebe-Abprotzspritzen
Mechanische Schiebleitern
Mannschaftswagen
Komplette Ausrüstungen für Feuerwehren
Vorzügliche **Schläuche** und alle **Feuerwehrgeräte**

20

Bei Bestellungen, Korrespondenzen etc. an die hier inserierenden Firmen ersuchen wir, sich gefälligst immer auf den „Bosnischen Boten“ als Quelle beziehen zu wollen.

VI. odsjek — VI. Abschnitt.

Banken, Sparkassen, Kreditgenossenschaften, Versicherungsanstalten, große Handels- und Transportanstalten. — Banke, štedionice, kreditni zavodi, osiguravajuća društva, velika trgovačka i transportna poduzeća. — Банке, штедионице, кредитни заводи, осигуравајућа друштва, велика трговачка и транспортна подузећа.*)

Verein der Bank- und Sparkassenbeamten Bosniens und der Hercegovina, Sarajevo. — Društvo bankovnih i štedioničkih činovnika Bosne i Hercegovine u Sarajevu. — Друштво банковних и штедионичких чиновника Босне и Херцеговине у Сарајеву.

Gründungsjahr 1911.

Vereinslokal: Franz Josefgasse Nr. 2 (Vakufgebäude), II. Stock.

Der Zweck des Vereines ist das Solidaritätsgefühl zwischen den Beamten der Geldinstitute, das sind Banken, Spar- und Genossenschaftskassen, zu pflegen, die materielle und soziale Lage dieses Standes zu heben und den kollegialen Zusammenschluß dieser Beamten zu entwickeln und zu verbreiten.

Der Verein gibt seit 1. August 1913 ein eigenes Organ unter dem Titel „Der Bankbeamte“ heraus. (Redakteur: Mijo Čupak.)

Präsident: Ivan Stunić, Oberbeamter der Priv. Landesbank.

Vizepräsidenten: Dragutin Selak, Beamter der Priv. Landesbank, Jan Suhomel, Prokurist der Filiale der Laibacher Kreditbank.

Sekretäre: Eduard Koller, Beamter der Priv. Landesbank, Stevan Adum, Beamter der Serbischen Zentralbank.

Kassiere: Florian Stanić, Beamter der Priv. Landesbank, Filip Maksimović, Beamter der Serbischen Nationalbank.

Ausschußmitglieder: Eduard Banhölzl, Muhamedbeg Bašagić, Matthias Csasar, Fritz Deutsch, Ignaz Hager, Wilhelm Körner, Dušan Sremčević, Isidor Weiss und Adolf Weitzner.

Aufsichtsräte: Nikola Varda, Beamter der Priv. Landesbank, Daniel Baković, Beamter der ungarischen Bank, Handels-Aktiengesellschaft, Leopold Frey, Beamte der Kreditbank und Sparkassa.

Zählt zirka 520 Mitglieder.

Osnovano godine 1911.

Prostorije u Franje Josipa ul. broj 2 (u zgradi B. h. Vakufske uprave), na II. spratu.

Zadaća je društvu, da goji megju činovnicima novčanih zavoda, t. j. banaka, štedionica i zadruga, čuvstvo zajedništva, odnosno da unapregjuje i podiže materijalni i socijalni položaj ovoga staleža, te da razvija i širi društvenost megju spomenutim članovima.

Društvo izdaje od 1. Augusta 1913. god. svoj vlastiti organ pod imenom „Bankovni činovnik“. (Urednik: Mijo Čupak.)

Uprava sastoji od sedamnaest članova i trojice revizora:

Predsjednik: Ivan Stunić, nadčinovnik Priv. zemaljske banke.

Potpredsjednici: Dragutin Selak, činovnik priv. zemaljske banke, Jan Suhomel, prokurista filijale ljubljanske kreditne banke.

Tajnici: Eduard Koller, činovnik priv. zemaljske banke, Stevan Adum, činovnik srpske centralne banke.

Blagajnici: Florian Stanić, činovnik priv. zemaljske banke, Filip Maksimović, činovnik srpske narodne banke.

Odbornici: Eduard Banhölzl, Muhamedbeg Bašagić, Matthias Csasar, Fritz Deutsch, Ignaz Hager, Wilhelm Körner, Dušan Sremčević, Isidor Weiss i Adolf Weitzner.

Nadzorno vijeće: Nikola Varda, činovnik zemaljske banke, Daniel Baković, činovnik magjarske banke trgovačkog dioničkog društva, Leopold Frey, činovnik kreditne banke i štedionice.

Društvo imade oko 520 članova.

*) Die Bilanzen der bosnisch-hercegovinischen Banken und Sparkassen sind nach der Höhe des eingezahlten Betriebskapitals eingereiht. — Zaključni računi bosansko-hercegovačkih banka i štedionica uredjeni su prema veličini uplaćenog obrtnog kapitala. — Закључни рачуни босанско-херцеговачких банка и штедионица уређени су према величини уплаћеног обртног капитала.

A. Einheimische Banken und Sparkassen, Versicherungsanstalten, Aktiengesellschaften. — Domaće banke i štedionice, osiguravajući zavodi, dionička društva. — Домаће банке и штедионице, осигуравајући заводи, дионичка друштва.

1. Privilegirte Landesbank für Bosnien und Hercegovina in Sarajevo.

Privilegovana zemaljska banka za Bosnu i Hercegovinu u Sarajevu,

mit Filialen in Banjaluka, Bjelina, Brčko, Mostar und Tuzla, Exposituren in Bihać, Derventa, Doboj, Bosn. Gradiška, Livno, Bosn. Novi, Bosn. Šamac, Travnik, Trebinje, Višegrad, Zenica und Zvornik, Agentschaften in Bugojno, Gacko, Goražda, Nevesinje, Bosn. Petrovac, Rogatica, Sanskimost und Stolac, eigener Produktenabteilung in Brčko mit einer Agentschaft in Doboj, Tabakgroßverschleißen und Warenabteilungen in allen vorgenannten Orten.

Aktienkapital 20,000.000 Kronen, hievon eingezahlt 14,000.000 Kronen in 140.000 Stück auf den Überbringer lautenden volleingezahlten Aktien mit 100 Kronen Nominale.

Dionička glavn. 20,000.000 kruna, od toga uplaćeno 14,000.000 kruna 140.000 potpuno uplaćenih dionica po 100 kruna, koje glase na donosioca.

Laut Jahresbericht der XVIII. Generalversammlung vom 29. April 1914 schloß die vorjährige Gestion mit einem Reingewinne von K 1,904.264·42. Die Placements beliefen sich per 31. Dezember 1913 auf K 45,009.321·01, d. i. K 4,585.055·04 mehr als im Vorjahre. Nach der Bedeckung zergliedert erscheinen: K 18,206.125·— durch Hypotheken, K 6,137.435·— durch Effekten und Waren und K 20,665.760·85 anderweitig bedeckt. Die der Bank anvertrauten fremden Gelder betrugen K 59,545.189·03 d. i. um K 4,165.114·42 mehr als am 31. Dezember 1912. Das Wechselportefeuille betrug K 12,941.832·09. Der Stand der Effekten eigener Emission bezifferte sich am 31. Dezember 1913 auf 9,171.946·12 und jener der sonstigen Effekten K 1,629.844·27.

Die Hypothekar-Darlehen verminderten sich um K 636.011·43 und betrugen Ende 1913 K 30,235.082·80. Der Bilanzwert der Immobilien betrug 1,448.365·70.

Die Anstalt besitzt 5 Filialen, 12 Exposituren, 7 Agentschaften und eine Produktenabteilung in Brčko. Alle Zweiganstalten erzielten höhere Umsätze.

Vom Reingewinne wurde eine 9%ige Dividende fixiert. Dem Reservefond wurden K 278.342·45, dem Pfandbriefsicherstellungsfonds K 53.560·19 und dem Pensionsfonds K 40.000 zugeführt; K 53.892·34 wurden auf das Jahr 1914 vorgetragen.

Glasom godišnjeg izvještaja koji je predložen XVIII. glavnoj skupštini, koja je zasjedala 29. aprila 1914., zaključena je poslovna godina 1913. čistim dobitkom od K 1,904.264·42. Iznajmljeni novac iznašao je dne 31. decembra 1913. K 45,009.321·01 t. j. K 4,585.055·04 više nego u prošloj godini, a pokriveno je K 18,206.125·— hipotekom, K 6,137.435·— papirima od vrijednosti i robom, K 20,665.760·85 inače. Banci povjereni tugji novac iznosio je K 59,545.189·03 t. j. K 4,165.114·42 više nego koncem 1912. godine. Mjenični portfelj iznosio je K 12,941.832·09. Zaliha na papirima od vrijednosti vlastite emisije iznosila je dne 31. decembra 1913. K 9,171.946·12, a drugih papira od vrijednosti K 1,629.844·27.

Hipotekarni zajmovi umanjili su se za K 636.011·43 te su iznosili koncem godine 1913. K 30,235.082·80. Nekretnine iskazane su u bilanci sa K 1,448.365·70.

Zavod ima 5 filijala, 12 ispostava, 7 zastupstva i produktno odjelenje u Brčkom. Sve ove poslovnice iskazuju uspješan promet.

Od čistog dobitka isplaćena je 9%na dividenda. Rezervnom fondu je dodijeljeno K 278.342·45, fondu za sigurnost založnica K 53.560·19, a mirovinskom fondu K 40.000, dočim je K 53.892·34 preneseno na nov račun.

Netto-Bilanz am 31. Dezember 1913.

Aktiva. *Passiva.*

	Kronen			Kronen	
Bestände an Bargeld, Coupons und Valuten	2,489.402	37	Aktienkapital	14,000.000	—
Wechsel im Portefeuille	12,941.832	09	Reservefonds:		
Pfandbriefe und Kommunalobligationen unseres Institutes inklusive laufender Zinsen	9,171.946	12	Ordentlicher Reservefonds K 3,917.569·09		
Diverse Effekten	1,629.844	27	Sicherheitsfonds der Pfandbriefe „ 1,660.532·51	5,578.101	60
Effekten des Sicherheitsfonds	1,660.532	51	Pfandbriefe und Kommunalobligationen im Umlaufe:		
Effekten des Pensionsfonds	980.020	13	5proz. 20jährige Pfandbriefe K 1,611.600·—		
Hypothekardarlehen K 30,235.082·80			5proz. 30jährige Pfandbriefe „ 8,446.600·—		
Kommunaldarlehen „ 10,765.507·78	41,000.590	58	4½proz. 33jährige Pfandbriefe „ 18,094.800·—		
Debitoren	51,333.944	18	5proz. Kommunalobligationen „ 6,563.700·—		
Warenabteilung: Tabak- und Warenvorräte	1,364.539	60	4½proz. Kommunalobligationen „ 3,449.800·—	38,166.500	—
Immobilien	1,448.365	70	Verloste Pfandbriefe und Kommunalobligationen im Umlaufe	720.100	—
			Pfandbrief- und Kommunalobligationen-Zinsen	595.952	26
			Akzepte im Umlaufe	2,484.343	13
			Kreditoren	59,545.189	03
			Unbehobene Coupons von Aktien, Pfandbriefen und Kommunalobligationen	43.774	25
			Pensionsfonds	982.792	86
			Gewinn- und Verlust-Konto	1,904.264	42
	124,021.017	55		124,021.017	55

Gewinn- und Verlust-Konto per 31. Dezember 1913.

Soll. *Haben.*

	Kronen			Kronen	
Konto der Gehalte	923.864	19	Vortrag aus dem Jahre 1912	118.991	99
Spesen und Abschreibungen	602.084	97	Gewinne der Hauptanstalt und der Filialen an Zinsen, Provisionen, Effekten, Valuten, Devisen und Konsortialgeschäften sowie Erträgnisse der Warenabteilung	3,032.370	72
Gewinnvortrag aus dem Jahre 1912 K 118.991·99			Nettoerträgnis der Hypothekar-Kreditabteilung	225.290	68
Gewinnsaldo pro 1913 „ 1,785.272·43	1,904.264	42	Zuweisung der Zinsenerträgnisse der politischen, Finanz- und Justizdepositen von seiten der bosnisch-hercegovinischen Landesverwaltung	53.560	19
	3,430.213	58		3,430.213	58

Mitglieder der Direktion:

Gouverneur: Karl Freiherr v. Pitner, Sektionschef a. D., Wien.

I. Vizepräsident:

Kuranda Felix, Direktor des Wiener Bank-Verein, Wien.

II. Vizepräsident:

Roszner v. Rosenegg Erwin, Baron, Dr., Seiner k. u. k. Apostolischen Majestät wirklicher Geheimer Rat, k. u. k. Kämmerer, vormals Gouverneur von Fiume, Mitglied des Magnatenhauses, Budapest.

III. Vizepräsident:

Kulović Essad eff., Realitätenbesitzer, Sarajevo.

Direktionsräte:

Bašagić Safvetbeg, Dr., Landtagspräsident, Sarajevo.

Berzewiczy Albert, Seiner k. u. k. Apostol. Majestät, wirklicher Geheimer Rat, Minister i. R., Budapest.

Deym Graf von, Střitež Friedrich, Dr., k. u. k. Kämmerer, Großgutsbesitzer, Nemyšl (Böhmen).

Gagern Nikolaus, Baron, Gutsbesitzer, Jessenitz (Krain).

Hengelmüller v. Hengervár, Ladislaus, Freih., Seiner k. u. k. Apostolischen Majestät wirklicher Geheimer Rat, k. u. k. Botschafter i. R., Mitglied des Magnatenhauses, Abbazia.

Jaworski Ladislaus Leopold, Dr., Rit. v., Universitätsprofessor.

Jeftanović Gligorije, Realitätenbesitzer, Sarajevo.

Kučukalić Ibrahimaga, Gutsbesitzer, Brčko.

Kukrić Stjepan, Dr., Landtagsabgeordneter, Sarajevo.

Lukacs Josef, v., Hofrat, Direktor der Ungarischen Allgemeinen Kreditbank, Budapest.

Marcus Hugo, Direktor des Wiener Bank-Verein, Wien.

Petraki-Petrović Diogen, Dr., Abgeordneter des b. h. Landtages, Sarajevo.
Raumann Emanuel, Direktor der k. k. priv. Österreichischen Kreditanstalt für Handel und Gewerbe, Wien.
Sunarić Josef, Dr., Vizepräsident des b. h. Landtages, Advokat, Sarajevo.
Šola Vojislav, Abgeordneter des b. h. Landtages, Großgrundbesitzer, Mostar.
Teleki v. Kolto Ladislaus, Graf, Großgrundbesitzer, Kolozsvár.
Vetter Moritz, Graf von der Lilie, Dr., Seiner k. u. k. Apostolischen Majestät wirklicher Geheimer Rat, k. u. k. Kämmerer, Großgrundbesitzer, Wien.
Wassilko Nikolaj, Ritt. v., Reichsrats- und Landtagsabgeordneter, Wien.
Wurmbrand-Stuppach Wilhelm, Graf, k. u. k. Kämmerer, Großgrundbesitzer, Steyersberg.

Mitglieder des Aufsichtsrates:

Präsident: Merio Ludwig, von, Direktorstellvertreter des Wiener Bank-Verein, Wien.

Fischer Moritz, Direktor-Stellvertreter des Wiener Bank-Verein.
Nieć Vladislav, Dr., Regierungsrat, Advokat, Krakau.
Rechtnitz Béla, General-Direktor der Ung. Gummifabriks-A.-G., Budapest.
Rothkopf Moritz, Dr., Präsident der b. h. Advokatenkammer, Sarajevo.

Leitende Direktoren:

Generaldirektor: Berković Nikola, Besitzer des Komturkreuzes des Franz Josephs-Ordens mit dem Sterne und des Komturkreuzes mit dem Sterne des päpstlichen Sylvesterordens, Präsident der bosnisch-hercegovinischen Handels- und Gewerbekammer Sarajevo etc.

Direktoren: Volkert Ernst, Besitzer des österreichischen Eisernen Kronenordens III. Klasse, Sarajevo.
Hoffmann Josef, Brčko.
Knoflach Alois, Regierungsrat, Sarajevo.

Direktorstellvertreter: Gjukić Vuko, Besitzer des Ritterkreuzes des Franz Josephs-Ordens, Sarajevo.

Prokuristen: Bader Emil, Vorstand der Kontrollabteilung, Sarajevo.
Banhölzl Eduard, Vorstand der Pfandbrief-Abteilung, Sarajevo.
Deutsch David, Vorstand der Tabak- und Warenabteilung, Sarajevo.
Dormuth Josef, Dirigent der Filiale Bjelina.
Frey Makso, Vorstand der Wechsel- und Informations-Abteilung, Sarajevo.
Gergely Hugo, Vorstand der Korrespondenz-Abteilung, Sarajevo.
Kuzmány Nikolaus, Dr., Vorstand des Rechtsbureau, Sarajevo.
Milošević Miloš, Vorstand der Zentral-Buchhaltungsabteilung, Sarajevo.
Puškar Vaso, Dirigent der Filiale Tuzla.
Rajković Nikola, Hauptkassier, Chef der Kassaabteilung, Sarajevo.
Singer Louis, Dr., Gerichtsrat, Vorstand des Rechtsbureau, Sarajevo.
Szekulesz Emil, Dr., Direktionssekretär, Wien.
Vrignanin Gjuro, Dirigent der Filiale Banjaluka.

Beamte und Oberbeamte:

Abelsberg Emil, Oberbeamter, Doboj.
Alihodžić Muhamed, Banja Luka.
Alkalay Hermann, Sarajevo.
Alkalay Isak M., Bjelina.
Alkalay Mayer, Sarajevo.
Ast Wilhelm, Sarajevo.
Bachrach Berthold, Oberbeamter, Leiter der Expositur Dervent.
Bajor Josip Dragan, Banja Luka.
Baran Milan, Leiter der Expositur Višegrad.
Beneš Franz, Sarajevo.
Besarović Gjorgje, Oberbeamter, Leiter der Expositur B. Gradiška.
Bieliński Karl, Oberbeamter, Sarajevo.
Biga Uroš, Bihać.
Bischitzky Ludwig, Oberbeamter, Leiter der Expositur Bos. Šamac.
Blagojević Vlajko, Gradiška.
Bobetić Ante, Sarajevo.
Bokonjić Savo, Sarajevo.
Borysławski Anton, Oberbeamter, Leiter der Expositur Trebinje.
Bošković Rade, Sarajevo.
Čajkovac Rudolf, Banja Luka.
Cholewka Adam, Sarajevo.
Černy Franz, Bosn. Novi.
Čurčić Nikola, Bos. Šamac.
Deutsch Robert, Sarajevo.
Despić Simo, Sarajevo.
Dimitrić Dimšo, Oberbeamter, Leiter der Expositur Livno.
Dufek Stanko, Sarajevo.
Dukić Gjorgjo, Oberbeamter, Kassier, Sarajevo.
Eberhardt Hugo, Oberbeamter, Dirigent der Filiale Brčka.
Eljdupović Nikola, B. Gradiška.
Farthofer Karl, Banjaluka.
Farszky Ivan, Višegrad.
Ferković Ivo, Sarajevo.

Finci Raphael, Brčka.
Fischer Rudolf, Sarajevo.
Fočo Mustafa, Sarajevo.
Georgievics Johann, Sarajevo.
Glanz Franz, Sarajevo.
Gojaković Gjuro, Sarajevo.
Gollob Josef, Oberbeamter, Sarajevo.
Grbatinić Stjepan, Sarajevo.
Grgurić Emil, Sarajevo.
Hadžiomerović Mehmed, Mostar.
Hager Ignaz, Sarajevo.
Halmos Josef, Sarajevo.
Hajek Josef, Oberbeamter, Brčko.
Hećimović Sulejman, Travnik.
Hellwig Moritz, Sarajevo.
Helmer Josef, Bihać.
Herczog Ignaz, Brčko.
Hoffmann Alexander, v., Sarajevo.
Hofeneder Rudolf, Oberbeamter, Vorstand der Hypothekar-Buchhaltungs-Abteilung, Sarajevo.
Hoinik Richard, Sarajevo.
Hollaus Artur, Banjaluka.
Horwitz Emil, Oberbeamter, Leiter der Expositur Bosn. Novi.
Horwitz Nathan, Oberbeamter, Vorstandstellvertreter der Tabak- und Warenabteilung, Sarajevo.
Hrabec Rudolf, Sarajevo.
Janković Mihovil, Oberbeamter, Expositursleiter, zugeteilt der Filiale Banjaluka.
Jeftić Gjuro, Tuzla.
Josić Ivan, Tuzla.
Jovičić Konstantin, Tuzla.
Kalderon Haim, Sarajevo.
Kerkez Stevan, Banjaluka.
Klein Max, Oberbeamter, Sarajevo.
Kojdić Tihomir, Banjaluka.
Koller Eduard, Oberbeamter, Sarajevo.
Kořinek Nikolaus, Sarajevo.
Koutschan Karl, Oberbeamter, Sarajevo.
Kovacs Deszö, Brčko.
Krejči Ottokar, Sarajevo.
Krischai Karl, Oberbeamter, Sarajevo.
Kubović Paul, Oberbeamter, Sarajevo.
Kurtagić Fadil, Sarajevo.
Latifić Muhamed, Livno.
Lekki Eduard, Sarajevo.
Lekki Franz, Oberbeamter, Leiter der Expositur Bihać.
Lisac Anton, Sarajevo.
Lohner Josef, Sarajevo.
Lubich Otto, Sarajevo.
Lukasch Anton, Sarajevo.
Mandolfo Mario, Oberbeamter, Dirigentstellvertreter, Mostar.
Manojlović Ljubomir, Bjelina.
Maraković Mirko, Sarajevo.
Mašić Hamdija, Sarajevo.
Meitner Edwin, Brčko.
Menschik Klemens, Sarajevo.
Menzl Josef, Derventa.
Milanković Ilija, Banjaluka.
Milošević Petar, Bjelina.
Mujanović Ahmed, Brčko.
Müller Franz, Sarajevo.
Omanović Husein, Sarajevo.
Orličck Rudolf, Oberbeamter, Sarajevo.
Ott Martin, Sarajevo.
Pařik Karl, Sarajevo.
Pavičić Božidar, Bihać.
Petrović Jovan, Brčko.
Petrović Ivan, Sarajevo.
Petrović Relja, Oberbeamter, Vorstandstellvertreter der Kontrollabteilung, Sarajevo.
Pillepich Heinrich, Oberbeamter, Direktionssekretär, Sarajevo.
Poljanić Alexander, Oberbeamter, Leiter der Expositur Zenica.
Premužić Stjepan, von, Višegrad.
Prokop Wenzel, Mostar.
Raab Franz, Sarajevo.
Rabren Patrikije, Sarajevo.
Raušer Heinrich, Sarajevo.
Rechnitzer Albert, Sarajevo.
Rechnitzer Rudolf, Bosn. Gradiška.
Resanović Nikola, Bihać.
Rohrböck Josef, Sarajevo.
Romanić Karl, Sarajevo.
Rosenzweig Wilhelm Nathan, Oberbeamter, Leiter der Expositur Travnik.
Sahanić Akif, Sarajevo.
Schleiss Leopold, Edl. von, Sarajevo.
Schnautz Karl Emil, Cav., Ritter des ital. Kronenordens, Prof., Oberbeamter, Sarajevo.
Schossberger Emil, Dirigentstellvertreter und Oberbeamter, Tuzla.
Schwarzberg Johann, Tuzla.
Seichert Fritz, Oberbeamter, Sarajevo.
Sejfić Ahmet, Sarajevo.
Selak Dragutin, Sarajevo.
Selesković Osman, Tuzla.
Sikirić Ešref, Sarajevo.
Silberstein Isidor, Oberbeamter, Leiter der Expositur Doboj.
Singer Leopold, Oberbeamter, Sarajevo.
Skarić Jovo, Oberbeamter, Bjelina.
Slipičević Muhamed, Mostar.
Stambuk Milivoj, Sarajevo.
Stanić Florian, Sarajevo.
Stany August, Sarajevo.
Stebel Rudolf, Sarajevo.
Stein Leopold, Oberbeamter, Sarajevo.
Stephanie Karl, Oberbeamter, Kassier, Sarajevo.
Steiner Alexander, Oberbeamter, Sarajevo.
Strambach Viktor, Sarajevo.
Strassberger Alexander, Dervent.
Stumes Alois, Oberbeamter, Sarajevo.
Stunić Johann, Oberbeamter, Sarajevo.
Subašić Ante, B. Šamac.
Svilarić Gjorgjo, Sarajevo.
Šahinagić Vejsil, Sarajevo.
Špoljarić Vjekoslav, Dervent.
Štavik Franz, Tuzla.
Šteta Branko, Bihać.
Tasovac Božidar, Dervent.
Tešić Boško, Zvornik.
Tichy Karl, Sarajevo.
Tirich Leopold, Oberbeamter, Leiter der Expositur Zvornik.

Torlić Hasan, Sarajevo.
Treszkiewicz Johann, Sarajevo.
Ungar Josef, Oberbeamter, Sarajevo.
Vancaš Alfred, von, Sarajevo.
Varda Nikola, Oberbeamter, Sarajevo.
Vilhar Miloš, Sarajevo.
Višnar Matthäus, Oberbeamter, Sarajevo.
Wąsowicz Swiętosław, Zenica.
Weiss Hermann, Oberbeamter, Dirigent der Filiale Mostar.
Weitzner Bernhard, Sarajevo.
Zelenka Nikolaus, Oberbeamter, Sarajevo.
Zildžić Džemaluddin, Sarajevo.
Zlamalik Franz, Mostar.
Zrilić Stevan, Sarajevo.
Žakula Petar, Brčko.

Provisorische Beamte:

Foukal Wilhelm, Sarajevo.
Hayndl Franz, Sarajevo.
Jelačić Uroš, Sarajevo.
Kostić Kosta, Sarajevo.
Mikolašek Karl, Sarajevo.
Padjen Artur, Sarajevo.
Petričević Alexander, Sarajevo.
Rudić Stefan, Sarajevo.
Strutynski Alexius, Ritt. von, Sarajevo.
Trapp Lukas, Sarajevo.

Beamtenaspiranten:

Attias Mario, Sarajevo.
Baruch Isak, Sarajevo.
Bogojević Savo, Sarajevo.
Bogović Dušan, Travnik.
Chitry Artur, Bjelina.
Čorić Aksentije, Zenica.
Čurčić Ragib, Sarajevo.
Čurčić Stevan, Sarajevo.
Dimitrić Ilija, Brčka.
Doder Risto, Mostar.
Dokić Josip, Bjelina.
Ertl Else, Sarajevo.
Fischer Gertrude, Sarajevo.
Fischer Josef, Sarajevo.
Friedl Ernst, Sarajevo.
Friedmann Josef, Sarajevo.
Giurchu Josef, Sarajevo.
Grüner Bernhard, Tuzla.
Hanka Karl, Sarajevo.
Hubmayer Dragutin, Bos. Šamac.
Ivanišević Branko, Tuzla.
Jakšić Arsen, Bjelina.
Jovičić Jovan, Bjelina.
Jurašinović Milan, Višegrad.
Kaić Mato, Livno.
Kazažić Ali, Mostar.
Kostić Dušan, Banjaluka.
Kostić Vojislav, Derventa.
Kovačević Veljko, Livno.
Lintzeuder Edmund, Sarajevo.
Lojo Edhem, Sarajevo.
Lotz Friedrich, Sarajevo.
Marković Miloš, Brčka.
Miklau Amalie, Sarajevo.
Milišić Žarko, Sarajevo.
Mrav Simo, Sarajevo.
Mušanović Josip, Mostar.
Mustajbegović A. S. eff., Sarajevo.
Mutevelić Džemal, Sarajevo.
Petrović Marinko, Bjelina.
Pravica Vojislav, Trebinje.
Prelogović Eduard, Sarajevo.
Rodinis Odo, Sarajevo.
Salom Josef, Sarajevo.
Scheiber Ladislaus, Sarajevo.
Schmidt Hugo, Sarajevo.
Šešelj Srećko, Trebinje.
Šipka Bogdan, Sarajevo.
Šporer Ivan, Banjaluka.
Stepansky Slavko, Brčka.
Stunić Dušica, Sarajevo.
Sučević Danilo, Bos. Novi.
Tobiasz Arthur, Sarajevo.
Tomić Miloš, Banjaluka.
Vidović Ljubo, Doboj.
Zelebor Hermann, Sarajevo.

Praktikanten:

Arnaut Ibrahim, Tuzla.
Edtbauer Johann, Trebinje.
Hoffmann Maximilian, Sarajevo.
Jahn Stefan, Sarajevo.
Jakovljević Karlo, Sarajevo.
Jelovac Rajko, Trebinje.
Jovanović Savo, Travnik.
Krausz Irene, Sarajevo.
Marković Marko, Zvornik.
Milušić Bogdan, Mostar.
Nardin Fanny, Sarajevo.
Oppitz Erna, Sarajevo.
Petrinić Marija, Sarajevo.
Petrović Slava, Sarajevo.
Rapp Anna, Sarajevo.
Rimza Friedrich, Brčko.
Schmidl Emmy, Sarajevo.
Warmersperger Mizzi, Sarajevo.
Zjalić Stephan, Sarajevo.

Hilfsbeamte:

Fechter Stjepan, Sarajevo.
Hacker Ernst, Sarajevo.
Hrniček Leopold, Sarajevo.
Vasiljević Risto, Sarajevo.

Diurnisten, Magazineure u. A.:

Kojić Milan, Magazineur, Brčko.
Milošević Aleksa, Magazineur, Doboj.
Todorović Tano, Magazineur, Tuzla.
Vasić Risto, Magazineur, Brčko.

Zensoren.

In Mostar:

Ivanković Ilija.

In Tuzla:

Blagojević Aleksa.
Pilar Ivan, Dr.
Prčić Osmanaga Nuri.
Schossberger Louis.

In Banjaluka:

Grgić Pavao.
Ljubibratić Ilija A.
Poljokan Rafael A.
Husedjinović Hamzaga.

In Bjelina:

Salibegović Omerbeg.
Papo Heim.

Agentschaften und Tabakgroßverschleiße:

Banjaluka: Fulanović Alois, Štrbac Daniel, Višinka Tomo; Bihać: Anušić Jakob, Bjelina: Kohn Israel, Manojlović Svetozar, Montiglio S.; Bugojno: Heilmann L., Velić Rudolf; Brčka: Levi Elkana, Vašić Nasto; Dervent: Rubinstein Hugo, Strassberger A.; Doboj: Gjurić Risto, Bosiljčić Pavle; Gacko: Vrančić Ivan, Prokeš Simon; Goražda: Steinlauf Karl, Ivić Josip; Bosn. Gradiška: Friedmann Bernhard, Račetović Luka; Livno: Vilić Niko, Duran Ejub; Mostar: Galanos Aristid, Kasumačić Mujo; Nevesinje: Konstantinović Bogdan, Weiss Leopold; Bosn. Novi: Eskenazi Binjo, Gjurić Tanesije; Bosn. Petrovac: Uzelac Gjorgjo, Krznarić Josip; Sarajevo: Steinitz Alexander, Bogičević Gjorgjo, Frauenglas F., Pinto Hošea; Sanskimost: Kankowsky Erwin, Ferenčabe F.; Bosn. Šamac: Ungar Moriz, Tovirac Cvijan; Srebrenica: Miličević Ivan, Kohut Michael; Stolac: Petrušić Ivan, Zamola Hugo; Travnik: Weiß Siegmund, Jovanović Dušan; Trebinje: Machnigg Johann; Tuzla: Muharemagić Nezir; Višegrad: Lang Leopold, Potmešil Wenzel; Zvornik: Löwy Avram.

---

2. Privilegierte Agrar- und Commerzial-Bank für Bosnien und die Hercegovina, Sarajevo.

Privilegovana agrarna i komercialna banka za Bosnu i Hercegovinu u Sarajevu.

Zentrale: Sarajevo. — Filiale: Brčko.

Volleingezahltes Aktienkapital K 8,000.000.

Befaßt sich mit allen in das Bank- und Warenkommissionsgeschäft einschlägigen Agenden, ferner mit der Erteilung von Hypothekar- und Kommunaldarlehen, sowie mit der Emittierung von eigenen Pfandbriefen und Kommunalobligationen.

Die Tätigkeit wurde am 15. Mai 1909 aufgenommen.

Präsident:

Magnatenhausmitglied, Sr. Majestät Wirklicher Geheimer Rat, Lánczy Leó, Präsident der Budapester Handels- und Gewerbekammer, Präsident der Pester Ungarischen Commerzialbank in Budapest etc. etc.

Mitglieder der Direktion:

Kapetanović Rizabeg, Großgrundbesitzer und Gemeinderat in Sarajevo; Salom Ješua D., Vizepräsident der Handels- und Gewerbekammer in Sarajevo; Samouković Risto R., Grundbesitzer und Gemeinderat in Sarajevo; Weiss Philipp, Vizepräsident der Pester Ungarischen Commerzialbank; Hegedűs Roland, v., Dr., Mitglied des ung. Abgeordnetenhauses und Direktor der Pester Ung. Commerzialbank in Budapest, Zala Adolf, Direktor der Pester Ungarischen Commerzialbank in Budapest.

Mitglieder des Aufsichtsrates:

Redlich Heinrich, Direktor der Handels- und Transport-Aktiengesellschaft in Wien; Vogt Hans, Direktor der Handels- und Transport-Aktiengesellschaft Sarajevo; Décsi Viktor, Prokurist der Pester Ungarischen Kommerzialbank in Budapest; Ehrenfeld Julius, Prokurist der Pester Ung. Commerzialbank in Budapest.

Leitender Direktor: Stux Géza.

Subdirektoren: Schön Stanko, Ingenieur Borda Ernst und Takács Ladislaus.

Leiter der Waren-Abteilung: Weiss Isidor.

Filiale Brčko: Dirigent: Márton Armin, Dirigent der Warenabteilung: Strauss Rudolf.

Zur Zeichnung der Firma sind berechtigt: 1. Die Mitglieder der Direktion, 2. die von der Direktion ernannten Direktoren, 3. die von der Direktion ernannten Direktor-Stellvertreter, 4. die von der Direktion ernannten Prokuraführer der Anstalt. Die unter 2—4 Bezeichneten sind von der Direktion aus der Reihe der Beamten ernannt.

Aktiva. **Bilanzkonto per 31. Dezember 1913.** *Passiva.*

	K	h		K	h
Barvorrat	216.291	86	Aktienkapital *)	8,000.000	—
Wechselportefeuille	7,102.731	56	Reservefond **)	135.000	—
Debitoren	6,724.869	95	Kontokorrent und Spareinlagen	7,005.640	27
Guthabungen bei Banken	105.330	34	Pfandbriefe im Umlaufe	3,620.800	—
Kmetenvorschüsse an die b. h. Landesregierung	11,000.000	—	Verloste Pfandbriefe	69.600	—
Hypothekardarlehen	3,664.438	10	Kreditoren	10,824.982	65
Kommunaldarlehen	1,560.453	27	Kautionen	1,477.656	62
Kautionen	1,477,656	62	Gewinn	802.724	45
Effekten, Valuten und Kupons	969.229	36			
Effekten des Sicherstellungsfonds der Pfandbriefe	202.400	—			
Eigene Pfandbriefe im Portefeuille	654.444	—			
Etuvage u. Mag. Gebäude in Brčko	51.775	12			
Transitorische Posten	206.733	81			
Inventar der Zentrale u. Filiale	ganz abgeschrieb.				
	31,936.403	99		31,936.403	99

*) Durch die erfolgte Einzahlung der restlichen 50 % beträgt das Aktienkapital ab 1. Jänner 1913 volleingezahlte K 8,000.000·—.

**) Durch die Annahme des Antrages der Direktion erhöhen sich die Reserven auf K 298.403.73.

Lasten. **Gewinn- und Verlustkonto.** *Gewinne.*

	K	h		K	h
Gehalte, Steuer und allgemeine Geschäftsspesen	183.069	35	Gewinn-Vortrag vom Jahre 1912	5.705	78
Gewinn des Jahres 1913 K 797.018·67			Zinsen-Reinerträgnis	754.033	62
hiezu Gewinn-Vortrag Jahre 1912 „ 5.705·78	802.724	45	Diverse Provisionen, Gewinn an Effekten, Devisen und Waren	204.119	05
			Gewinn am Hypothekar-Geschäfte	21.935	35
	985.793	80		985·793	80

3. Österreichisch-bosnische Bank Aktien-Gesellschaft in Sarajevo.

Austrijsko-bosanska banka dioničarsko društvo u Sarajevu.

Kirchenplatz Nr. 2. — Crkveni trg br. 2.

Präsidium: Wien, I., Renngasse Nr. 6—8.

Aktienkapital: K 4,000.000.

Die Österreichisch-bosnische Bank Aktien-Gesellschaft wurde von der K. k. priv. allgemeinen österreichischen Boden-Kredit-Anstalt und der Union-Bank in Wien gegründet und hat die Geschäfte der seit dem Jahre 1883 in Sarajevo bestandenen Priv. Abteilung der Union-Bank für Bosnien und die Hercegovina übernommen. Am 1. Oktober 1913 übernahm die Bank auch die Geschäfte des in Liquidation getretenen Bankhauses J. & M. Salom. Sie befaßt sich mit allen in das Bank- und Warengeschäft einschlägigen Agenden, übernimmt Spareinlagegelder und vermittelt Hypothekar- und Kommunal-Darlehen bei der K. k. priv. allgemeinen österreichischen Boden-Kredit-Anstalt in Wien.

Präsident: Seine Exzellenz Eduard Rit. v. Horowitz, k. u. k. Sektionschef a. D., Eis. Kr. O. I. Kl., F. J. O.-Großkreuz etc.

Vize-Präsidenten: Alfred Herzfeld und Hadži Risto Damjanović.

Direktions-Räte: Max Antić, Dr. Heinrich Graf Beaufort, Robert Beck, Fehim eff. Čurčić, Eugen Minkus, Dr. Richard Reisch, Moise D. Salom.

Aufsichts-Räte: Max Fahrbach, Dr. Josef Grünfeld, Georg Schöpflin,
Leitender Direktor: Max Antić, Ritter des Ordens der Eisernen Krone III.
Direktor-Stellvertreter: Rafael Israel.
Prokuristen: Josef Neumann, Koloman Koller. Sekretär: Dr. Bruno v. Herber.
Leiter der Waren-Abteilung: Armin Altmann.

Leiter der Versicherungs-Abteilung: Theodor Enenkel.

Beamte: Ernst Binder, Jakob Drechsler, Ibrahim Koldžo, Radoslav Mandić, Viktor Zangel, Friedrich von Paitoni, Richard Pisch, Risto B. Popović, Bernhard Roth, Salomon Salom, Markus Schreiber, Dušan Sremčević, Raimund Vilfan, Ivan Volek, Alois Wolfram, Anton Vrignanin, Baruch Samakovlija, Anton Luterotti, Wilhelm Körner, Karl Schwarz, Mizzi Ungar, Ida Jellinek, Wilhelmine Čejna, Olga Jaroš, Selma Pollak.

4. Hrvatska Centralna Banka za Bosnu i Hercegovinu (dioničarsko društvo) u Sarajevu.

Kroatische Zentralbank für Bosnien-Hercegovina (Aktien-Gesellschaft) in Sarajevo.

Osnovano godine 1907. — Gegründet im Jahre 1907.

Ovaj je zavod započeo svojim djelovanjem dne 1. januara 1908. Dioničarska glavnica iznosi K 750.000, a sastoji se iz 7.500 dionica, koje glase na ime, te koje moradoše najkasnije do 31. decembra 1910. biti uplaćene.

Odlukom redovite glavne skupštine povišena je dioničarska glavnica 1. jula 1910. na 2,000.000 kruna.

Polje zavodskog djelovanja proteže se na sve transakcije, što u bankovnu struku zasjećaju, i naumljeno je, da se sa istim poljem djelovanja podignu u svim većim mjestima u Bosni i Hercegovini podružnice i ispostave.

Kao čisto trgovačko poduzeće podržava ovaj zavod u svom djelovanju najtješnji dodir koliko sa domaćim trgovačkim svijetom toliko i sa najvećim bankovim zavodima u obim polama monarkije, a osobito nastoji, da udovolji svojem zadatku, da naime podupre trgovinu i obrt, te da njeguje u svim slojevima pučanstva smisao za štednju.

Dieses Institut hat seine Tätigkeit mit 1. Jänner 1908 begonnen. Das Aktienkapital beträgt K 750.000, bestehend aus 7.500 auf Namen lautenden Aktien, welche spätestens bis 31. Dezember 1910 eingezahlt werden mußten.

Laut Beschluß der ordentlichen Generalversammlung wurde das Aktienkapital mit 1. Juli 1910 auf K 2,000.000 erhöht.

Der Wirkungskreis der Anstalt erstreckt sich auf sämtliche in das Bankfach einschlägige Transaktionen, und hat im Programme, auf sämtlichen größeren Plätzen Bosniens und der Hercegovina mit demselben Wirkungskreise Filialen und Agenturen zu errichten.

Als rein kaufmännisches Unternehmen unterhält dieses Institut in seinem Wirken den innigsten Kontakt mit der heimischen Geschäftswelt wie auch mit den größten Bankinstituten beider Reichshälften der Monarchie und ist insbesondere bestrebt seiner Aufgabe, in der Unterstützung des Handels und Gewerbes sowie der Pflege des Sparsinnes, in allen Schichten der Bevölkerung gerecht zu werden.

Ravnateljstvo — Direktion: Podpredsjednik — Vizepräsident: Dr. Ivan Jelinovic odvjetnik, Isak A. Salom, veletržac i kućeposjednik; Ivan Pavičić, veletržac veleposjednik, gradski vijećnik; Ivan Vukasović, veletržac u Stocu i vijećnik trgovačko-obrtničke komore; Adam Kamenar, član tvrtke Brunner & Co.; Ašer S. Alkalay, veletržac i industrijalac; Milivoj Crnadak, ravnatelj „Prve hrvatske štedionice“ Zagreb; Franjo Horvath, član tvrtke „Horvath & Scheidig“ i vijećnik trgovačko-obrtničke komore. Dr. Melko Čingrija, odvjetnik, nar. zastupnik i gradonačelnik, Dubrovnik, Stjepan Gjivić, ravnatelj „Jadranske banke“ Triest.

Upravljajući ravnatelji — Leitende Direktoren: Dragutin Marek, Dr. Stjepan Vidačić. **Mostarska podružnica; Članovi uprave — Mostarer Filiale, Direktionsräte:** Dr. Božidar Božić, odvjetnički perovogja; Ante Babić pok. Filipa, trgovac u Ljubuškom; Mijat Merdžo, trgovac; Ahmetaga Efica, gradski vijećnik, trgovac, član tvrtke Ribica, Efica & Co., Nikola M. Smoljan, trgovac i podnačelnik grada Mostara. **Tuzlanska podružnica — Tuzlaer Filiale, Članovi uprave — Direktionsräte:** Anto Banović, trgovac i podnačelnik grada Tuzle; Dr. Viktor Jankiewicz, odvjetnik i narodni zastupnik; Zejnilaga Muharemagić trgovac. **Popis činovnika: Beamtenverzeichnis: Kod centrale u Sarajevu — in der Zentrale Sarajevo:** Jakov Altarac, Ambroz Brozović, Dragutin Matanović, Ivo Perić, Husnija Pitić, Leon Romano, Vatroslav Šubić, Katica Trtanj, Anton Belli, Rudolf Arnold, Miroslav Bayer, Micika Brajenović, Ivan Gecan, Anton Slama, Micika Trtanj.

Kod podružnice u Mostaru — in der Filiale Mostar: Dragutin Sečkar, Dirigent, Petar Boras, Muhamed Hadžiselimović, Silvester Murvar, Adjelko Precca, Ivica J. Šandrk, Stjepan Vukojević, Dragutin Dako, Vitomir Zubac.

Kod podružnice u Tuzli — in der Filiale Tuzla: Konstantin Gjebić-Marušić, Dirigent, Džafer Azapagić, Rudolf Richter, Stjepan Pavelić, Abdulah Spahić, Nikola Kovačić.

Zaključni račun — Bilanz
Sarajevo 31. decembra 1913.

Aktiva — *Passiva*

	K	h	K	h		K	h
Gotov novac	113.702	78			Dionička glavnica — Aktienkapital	2,000.000	—
Ulošci kod stranih zavoda	38.227	94	151.930	72	Pričuvna zaklada — Reservefond	272.522	36
Vrijednosni papiri			61.210	85	Mirovinska zaklada — Pensionsfond	9.500	—
Valute					Ulošci:		
Kuponi			9.612	58	ulošci na uložne knjižice — Einlagesparbücher	3,082.660	80
Mjenice			3,236.472	84	ulošci u tekućim računima — Einzahlung für laufende Rechnung		
Dužnici			4,755.136	90	Vjerovnici:		
Nekretnine:					Tekući računi i razni vjerovnici	3,404.031	97
Vlastita palaća	500.000	—			Nepodignuta dividenda	11.396	—
Ostale nekretnine	142.148	—	642.148	—	**Čisti dobitak:**		
Našastar			80.600	—	Prenos iz god. 1912	1.424	65
Prelazni račun			9.660	83	dobitak u god. 1913	165.236	94
			8,946.772	72		8,946.772	72

Račun gubitka i dobitka — Verlust- und Gewinnkonto

Tereti—Lasten — *Prihodi—Erträgnisse*

	K	h		K	h
Kamati ulożaka	89.893	98	Prenos dobitka iz god. 1911	1.424	65
Upravni troškovi:			Kamati:		
plaće činovništvu, kirije, knjige, tiskanice i ostali upravni troškovi	131.773	88	Od mjenica, tek. računa i vrijed. papira	298.553	67
Porezi i nameti	26.686	13	Razni dobici:		
Otpis od namještaja	9.452	92	Provizije, dobitak na valutama i devizama i razni dobici	91.930	16
Čisti dobitak:					
prenos iz god. 1912	1.424	65			
dobitak u god 1913	165.236	94	Dohodak nekretnina	34.909	40
	426.817	88		426.817	88

5. Српска Банка (дионичарско друштво) у Мостару.

Serbische Bank (Aktiengesellschaft) in Mostar.

Gegründet im Jahre 1903.

Dieses Institut hat seine Tätigkeit mit 1. Jänner 1904 begonnen. Das Aktienkapital, welches ursprünglich 600.000 Kronen, bestehend aus 3000 auf Namen lautenden Aktien à 200 Kronen betrug, wurde laut Beschluß der vierten Generalversammlung durch Emmission von 2000 Stück neuen Aktien à 200 Kronen Nominale auf 1,000.000 Kronen erhöht.

Der Wirkungskreis der Anstalt erstreckt sich auf folgende Geschäftszweige, und zwar: 1. Entgegennahme von Spareinlagen: *a)* gegen Einlagebüchel und *b)* im Kontokorrent, 2. Eskontierung von Wechseln, Warrants, gezogenen Wertpapieren, Coupons etc.; 3. Belehnung der Staatspapiere, sonstiger Effekten und Waren; 4. Gewährung von Kontokorrentkrediten; 5. Besorgung des An- und Verkaufes von Effekten, Devisen, Münzen, Waren etc.; 6. Besorgung von allen in das Bankfach einschlägigen Transaktionen sowie Auszahlungen und Inkassi für fremde Rechnung; 7. Entgegennahme von Depositen in Verwahrung.

Als rein kaufmännisches Unternehmen, unterhält dieses Institut in seinem Wirken den innigsten Kontakt mit der heimischen Geschäftswelt und ist insbesondere bestrebt, seiner Aufgabe in der tatkräftigen Unterstützung des Handels und Gewerbes, sowie in der Pflege des Sparsinnes in allen Schichten der Bevölkerung gerecht zu werden. Der Geschäftsbericht dieses Institutes für das Jahr 1913 lautet im wesentlichen wie folgt:

Vor zehn Jahren wurde unsere Bank als erstes serbisches Geldinstitut in Bosnien und der Herzegovina gegründet, um die wirtschaftlichen und Kreditbedürfnisse unserer Bevölkerung, wenn auch teilweise zu befriedigen. In Würdigung der Beweggründe und Bedürfnisse, welche für diese Gründung leitend waren, war das Bestreben des Verwaltungsrates dahin gerichtet, die einheimischen Kapitalien nach und nach in unsere Anstalt heranzuziehen, um denselben im Laufe der Zeit eine je größere und für unser Volk je nützlichere produktive Kraft zu geben. Das Bestreben ging sonach dahin, unserem arbeits- und kreditfähigen Elemente je günstigere Bedingungen zur Hebung und Förderung seiner Wirtschaft zu bieten. Die diesem Berichte auf der letzten Seite dieses Berichtes beigedruckte Übersicht der Arbeit unseres Institutes am Beginne, in der Mitte und am Ende des ersten Dezenniums, bietet den besten Beweis, daß die Gründung unserer Anstalt tatsächlich einem wahren Bedürfnisse entsprach, und daß der Verwaltungsrat in seinen oben angeführten Bestrebungen einen schönen Erfolg aufzuweisen hat. Im Interesse unserer Volkswirtschaft ist es nun, daß diesem lebensfähigen Unternehmen, welchem ein allseitiges Vertrauen entgegengebracht wird, und welches mit Vollendung seines zehnten Geschäftsjahres, mit verstärkten, wenn auch bescheidenen Mitteln, wiederum in eine neue Phase seiner Entwicklung tritt, auch ein weiterer Erfolg gesichert werde.

Das Jahr 1913 wird auch durch die schwere wirtschaftliche Krise, welche im Herbste 1912 ihren Anfang nahm, und fast bis Ende des abgelaufenen Jahres andauerte, denkwürdig bleiben. Die Folgen dieser Krise, welche von besonderer Schärfe und überaus langer Dauer war, machten sich auf dem ganzen Kontinente und insbesondere in unserer Monarchie fühlbar, konnten daher auch auf unsere Verhältnisse nicht ohne Einfluß bleiben. Die Verschlechterung des Geldmarktes übte auf den Geschäftsgang der Geldinstitute nach zwei Richtungen hin ihre Wirkung aus: Während einerseits eine gesteigerte Vorsicht wegen der Unsicherheit der politischen Lage die Einschränkung der Tätigkeit und des Geschäftsverkehres zur Folge hatte, ermöglichte andererseits die herrschende Geldteuerung eine günstigere Verzinsung der eigenen Mittel der Institute. — Diese Doppelwirkung machte sich im verflossenen Geschäftsjahre auch in der Tätigkeit unseres Institutes bemerkbar: wir erzielten ganz befriedigende Resultate, trotzdem die Ziffern der einzelnen aktiven Geschäftszweige erst gegen Ende des vergangenen Jahres die in der vorliegenden Bilanz ausgewiesene Höhe erreicht haben, während auch der Gesamtverkehr sich im Vergleiche zu demjenigen des vorvorigen Jahres nur um eine Kleinigkeit gehoben hat. Allerdings haben wir im verflossenen Jahre auch günstige Momente zu verzeichnen. Ein regnerischer Sommer ermöglichte eine gute Ernte fast unserer sämtlichen Bodenprodukte. Nur die Weinlese fiel etwas schwächer aus, doch wurde dieser Ausfall durch die vorzüglichen Preise ausgeglichen. Die großen militärischen Maßnahmen in unserer Gegend trugen viel zum günstigen Absatze unserer sämtlichen Produkte bei, wozu sich noch die großen ärarischen Pferdekäufe hinzugesellten, so daß gerade zur kritischen Zeit große Geldsummen in Umlauf kamen. Deshalb haben auch die Spareinlagen im vorigen Jahre eine erfreuliche Zunahme zu verzeichnen u. zw. erhöhten sie sich um den bedeutenden Betrag von K 502.829·82 und betragen am Ende des Jahres 1913 K 2,163.986·55, während auch die Einlagen in laufender Rechnung zugenommen haben, so daß der Stand beider Kategorien von Geldeinlagen am Ende des verflossenen Jahres über $2^1/_2$ Millionen Kronen betragen hat. Auch dieser Umstand trug wesentlich dazu bei, daß wir, trotzdem wir bestrebt waren, alle von unserer Klientelle an uns gestellten Anforderungen nach Tunlichkeit zu befriedigen, doch durch das ganze vorige Jahr hindurch mit dem uns bei der Österreichisch-ungarischen Bank zur Verfügung stehenden Kredite allein unser volles Auslangen finden konnten. Mit dem im abgelaufenen Jahre trotz der scharfen und allseitigen Konkurrenz erzielten Gewinne können wir vollkommen zufrieden sein. — Derselbe beträgt K 137.369 64, nach Abzug des Vortrages aus dem Jahre 1912 dè K 7.049·31 netto K 130.320·33, was einer mehr als 13%-igen Verzinsung gleichkommt, ist also doch um etwas größer als im Jahre 1912. Unsere Warenabteilung entwickelte sich in befriedigender Weise, wenn auch das vergangene Jahr wegen des schwächeren Importes der Nahrungsmittel, sowie wegen der Geldkrise auch für die Warengeschäfte ein ungünstiges war. — Der Gewinn der Warenabteilung ist in der vorliegenden Bilanz nicht ausgewiesen. Wir haben noch zu erwähnen, daß wir uns gegen Ende des abgelaufenen Jahres entschlossen haben in Konjic und Nevesinje unsere Filialen zu errichten, um den Verkehr mit unseren bisherigen Kunden zu erleichtern und unsere Tätigkeit in diesen uns nahen Bezirken und deren Umgebung noch mehr auszudehnen. — Die Filiale Konjic hat ihre Tätigkeit im Monate Februar aufgenommen, während die Filiale in Nevesinje nach Möglichkeit im Monate April eröffnet wird. — Wir hegen die berechtigte Hoffnung, daß die Tätigkeit dieser beiden Filialen von Erfolg begleitet sein wird.

Der Gesamtumsatz betrug K 124,933.679·50, wovon K 25,399.714·66 auf Kassa und K 30,864.406·83 auf Kontokorrents entfallen.

Vom Reingewinn per K 137.369·64 wurden verwendet, und zwar: K 27.000·— für den Reservefonds, K 50.000·— für eine 5 prozentige Dividende auf das Aktienkapital von K 1,000.000·—, K 9.600·— für die Tantième des Verwaltungsrates, K 2.000 für die Entlohnung des Aufsichtsrates, K 7.690·— für die Remunerierung der Beamten, K 30.000·—für eine 3prozentige Superdividende, K 2.000·— zur Dotierung des Pensionsfonds der Beamten, K 6.000·— für wohltätige Zwecke, während der Rest per K 3.079·64 auf neue Rechnung vorgetragen wurde. — Demgemäß gelangte der Coupon Nr. 3 der Aktie mit K 16 vom 1. Juli 1914 ab zur Auszahlung.

Bilanzkonto am 31. Dezember 1913

Aktiva.	K	h	K	h		K	h	K	h	*Passiva.*
Kassa:					*Aktienkapital:*					
a) Bargeld	66.374	62			5.000 Aktien à Nom. K 200·—	.	.	1,000.000	—	
b) auf dem Girokonto bei der Österr.-Ungar.Bank	8.522	87			*Reservefond*	.	.	303.000	—	
c) Guthaben bei den Postsparkassen	4.029	60			*Pensionsfond*	.	.	12.000	—	
d) Valuten und Coupons	3.191	95	82.119	04	*Spareinlagen*	.	.	2,163.986	55	
Wertpapiere inklusive laufender Zinsen	.	.	105.520	27	*Diverse Kreditoren*	.	.	1,047.722	36	
Wechsel:					*Effektendeponenten*	.	.	4,070.475	67	
a) im Portfeuille	2,417.076	86			*Kautionsdeponenten*	.	.	42.000	—	
b) Inkasso-Rimessen	6,604	44	2,423.681	30	*Unbehobene Dividenden*	.	.	5.900	59	
Effekten des Pensionsfonds	.	.	6.624	32	*Transitorische Posten*	.	.	21.670	16	
Diverse Debitoren	.	.	1,913.704	37	*Reingewinn*	130.320	33	.	.	
Immobilien:					Gewinnvortrag aus dem Jahre 1912	7.049	31	137.369	64	
a) das Bankgebäude ... K 150.000·—	150.000	—								
b) Diversi	10.000	—	160.000	—						
Effekten in Aufbewahrung und Kontokorrentdépôts	.	.	4,070.475	67						
Kautionen	.	.	42.000	—						
			8,804.124	97				8,804.124	97	

Verlust. **Gewinn- und Verlustkonto per 31. Dezember 1913** *Gewinn.*

	K	h	K	h		K	h	K	h
Spareinlagen- und sonstige Zinsen	.	.	115.399	47	*Vortrag aus dem Jahre 1912*	.	.	7.049	31
Spesen:					*Zinsen:*				
Gehalte, diverse Regiespesen, Mietzins, Postporti etc.	.	.	60.408	34	vom Wechseleskonte, Effekten und Kontokorrents		.	282.896	58
Steuern und Gebühren	.	.	17.401	04	*Provision*	.	.	25.402	97
Reingewinn	130.320	33			*Diverse Erträgnisse und Gewinn an Valuten*	.	.	2.329	63
Gewinnvortrag aus dem Jahre 1912	7.049	31	137.369	64	*Ertrag an Immobilien*	.	.	12.900	—
			330.578	49				330.578	49

Verwaltungsrat: Pero Šantić, Präsident; Risto Jelačić, Vizepräsident; Ilija Gj. Ivanišević, Direktor; Kosta Kostić, Direktor-Stellvertreter, Špiro I. Dokić, Lazar Milićević, Miho Peško, Risto I. Šain. **Aufsichtsrat:** Aleksa Petrić, Präsident; Jovo Tuta, Vizepräsident; Svetozar Ćorović, Marko Jelačić, Milan Radulović. **Rechtskonsulent:** Dušan Vasiljević, Advokat. **Beamten:** Bankabteilung: Jovan Mitrović, Oberbuchhalter; Bogoljub Bilić, Chef der Korrespondenz; Risto J. Šain, Chef der Liquidatur; Risto Kujundžić, Kassier; Tanasije Samardžić, Gjorgjo Obradović, Risto Stefanović. Praktikanten: Bogdan Milićević, Marica Crnogorac, Danica Bajat, Veljko Šipovac; Svetozar Ninković, Gjorgjo Ivanišević; (Warenabteilung): Jovo J. Babić, Chef, Risto Jovanović, Nikola Samardžić, Milan Stanić, Beamten; Branko Šiniković, Uglješa Janjić, Praktikanten.

Filiale Konjic: Risto V. Terzić, Todor Mužijević, Zensoren; Milan Nedeljković; Dirigent; Ljubomir Serdarević, Beamter.

Filiale Nevesinje: Miho Lažetić, Ilija Miličević, Risto Radović, Zensoren; Vladimir Ljepava, Dirigent; Luka Mutaruga, Beamter.

---

6. Muslimanska centralna banka za Bosnu i Hercegovinu, dioničarsko društvo u Sarajevu.

Islamitische Zentralbank für Bosnien und die Hercegovina, Aktiengesellschaft in Sarajevo.

Gegr. 1911, Akt. Kapital: 3,000.000 K, erhöhbar auf 6,000.000 K.

Predsjedništvo — Präsidium:

Predsjednik — Präsident: Mahmudbeg Fadilpašić, narodni poslanik i veleposjednik.

Potpredsjednici — Vizepräsidenten: Ademaga Mešić, narodni poslanik, trgovac i veleposjednik; Rifatbeg Sulejmanpašić, veleposjednik i narodni poslanik.

Članovi ravnateljstva — Direktionsmitglieder:

Šerif ef Arnautović, vakufski direktor i virilni član sabora,

Dr. Marcel baron Beck, generalni direktor Ugarske eskomptne i mjenjačne banke;

Ibrahimbeg Čengić, veleposjednik,

Hamdibeg Džinić, veleposjednik;

Muhamedaga H. Jusufagić, trgovac;

Maksimilian Kraus, direktor austr. Länderbanke;

Mehmedaga Kučukalić, veleposjednik i gradonačelnik;

Mehmed ef. Mahić, veleposjednik;

Muhamed ef. Salic, trgovac;

Sulejmanbeg Sulejmanpašić, veleposjednik;

Dr. Stanko Šverljuga, ravnatelj Hrvatske eskomptne banke; Suljaga Vaizović, trgovac i narodni poslanik.

7. Kreditna banka i štedionica u Sarajevu (d. dr.).

Kreditbank und Sparkassa in Sarajevo.

(Aktiengesellschaft) Sulejmanova ulica.

Gegründet im Jahre 1906 durch die Umwandlung des Kredit- und Sparvereines, Genossenschaft mit beschränkter Haftung.

Das Aktienkapital beträgt K 500.000 und besteht aus 2500 Stück auf den Überbringer lautender volleingezahlter Aktien à 200 K.

Gegenstand der Unternehmung bilden:

a) die Übernahme von Geldern in laufender Rechnung; *b)* die Übernahme von Geldern gegen Einlagsbüchel; *c)* Übernahme von Depositen jeder Art behufs Verwahrung eventuell auch Verwaltung; *d)* der Eskompte von Wechseln, Anweisungen, Verpflichtungsscheinen, Versicherungspolizzen, Warrants, Schecks und sonstigen Papieren; *e)* der Eskompte von offenen Buchforderungen; *f)* die Gewährung von Krediten gegen Handpfand oder Hypotheken, Bianko und Akzeptationskrediten; *g)* Kauf und Verkauf von Wertpapieren, Devisen, Münzen, edlen Metallen, Forderungen, Waren und Gerechtsamen aller Art; *h)* der Kauf und Verkauf von Wertpapieren, Devisen, Münzen und Waren für fremde Rechnung; *i)* die Vermittlung von Handelsgeschäften aller Art; *k)* die Bank- und Wechselgeschäfte aller Art; *l)* der Kauf und Verkauf von Immobilien; *m)* das Pfandleihgeschäft gegen Pfandscheine nach den von der Landesregierung zu genehmigenden Geschäftsbestimmungen.

Der Jahresbericht, welcher der am 31. Jänner 1914 stattgefundenen VIII. Generalversammlung vorgelegt wurde, konstatiert, daß in allen Geschäftszweigen ein Fortschritt zu verzeichnen ist.

Bei Spareinlagen und bei Einlagen in laufender Rechnung ist eine Erhöhung von K 656.676·05 zu verzeichnen.

Bilanzkonto.

Aktiva.		K	h	*Passiva.*	K	h
Bestände:				Aktienkapital	500.000	—
Kassa	K 35.183·97			Reservefond	55.000	—
Effekten samt Kuponzinsen	„ 27.427·99			Einlagen gegen Sparbüchel und in laufender Rechnung	1,136.117	30
Wechsel	„1,434.581·41	1,497.193	37	Kreditoren:		
				Konto-Korrent und sonstige Kreditoren	1,540.676	48
Debitoren		1,455.662	25	Transitorische Posten	12.237	77
Mobilien nach Abschreibung		20.000	—	Saldo als Reingewinn	76.522	08
Realitäten		347.698	01			
		3,320.553	63		3,320.553	63

Lasten. **Gewinn- und Verlustkonto.** *Erträgnisse.*

	K	h		K	h
Zinsen von Spareinlagen.....	58.199	11	Vortrag vom 31. Dezember 1910..	5.255	82
Spesen:			Zinsen:		
Gehalte, Steuern und Gebühren, Miete, Bücher, Drucksorten, diverse andere	65.740	85	Von eskomptierten Wechseln Konto-Korrent-Geschäften, Pretiosendarlehen, Efffekten und	164.979	23
Vortrag vom 31. Dezember 1908 K 5.255·82					
Gewinn pro 1909. „ 71.266·26	76.522	08	Provisionen	30.226	99
	200.462	04		200.462	04

Sarajevo, am 31. Dezember 1913.

Verwaltungsrat:

Präsident: Rothkopf Moritz, Dr., Advokat, Präsident der Advokatenkammer für Bosnien und Hercegovina.
Vizepräsident: Jungwirth Ludwig, Bauunternehmer.

Direktionsmitglieder:

Berković Nikola, General-Direktor der Priv. Landesbank für Bosnien und Hercegovina in Sarajevo, Präsident der Handels- und Gewerbekammer für Bosnien und Hercegovina etc.
Alkalay Marcus M., Kaufmann in Sarajevo.
Danon Josef Z., Großhändler in Sarajevo.
Reiter Heinrich, Direktor der Aktienbrauerei in Sarajevo.
Singer Louis, Dr., Prokurist der Landesbank.
Salom Avram D., Großgrundbesitzer.
Volkert Ernst, Direktor der Priv. Landesbank für Bosnien und Hercegovina in Sarajevo.

Aufsichtsrat:

Gjukić Vuko, Direktor-Stellvertreter der Priv. Landesbank für Bosnien und Hercegovina in Sarajevo.
Deutsch David, Prokurist d. Priv. Landesbank.
Stephanie Karl, Oberbeamter der Priv. Landesbank für Bosnien und Hercegovina in Sarajevo.

Leitender Direktor:

Sertić Paul.

Prokurist:

Vojnović Danilo.

Beamte der Bankabteilung:

Tusch Otto, Buchhalter.
Frey Leopold, Kassier.
Rosner Emerich.
Weiss Sigmund.
Salom Daniel A.
Kankowsky Anton.
Weitzner Adolf.

Beamte der Warenabteilung:

Schlesinger Eugen, Leiter.
Ungar Ella.

Schätzmeister der Pfandleihabteilung:

Diamant Sigmund. | Wiener Simon.

---

8. Erste Banjalukaer Sparkassa (Aktiengesellschaft).

Prva Banjalučka štedionica (dioničko društvo).

Gegründet im Jahre 1894.

Die nachstehende Bilanz des XX. Jahrganges 1913 zeigt deutlich, daß diese Sparkassa in ihrer Bank- und Warenabteilung sowie in den Geschäften ihres B. Novier Lagerhauses unverändert günstige Erfolge erzielte und den Aktionären diesmal einer 20 prozentigen Verzinsung gleichkommende Dividende von K 40 per Aktie ausbezahlt.

Das Resultat dieser Bilanz ist um so günstiger zu nennen, als diese Sparkassa auch den Einlegern darin eine gewisse Partizipation an dem Gewinn bietet, daß sie denselben 5 Prozent Nettozinsen vergütet.

Bilanzkonto. — Račun bilance. — Рачун биланце.

Aktiva. Banjaluka, den 31. Dezember 1913. *Passiva.*

	Kronen			Kronen	
Barbestand — Gotovina — Готовина ..	31.0 91	40	Aktienkapital — Dionička glavnica — Дионичка главница	160.000	—
Wechselportefeuille — Mjenice u lisnici Мјенице у лиснци	1,748.138	60	Reeskompt.....	329.493	—
Debitoren im Kontokorrent — Dužnici u tekućem računu — Дужници у текућем рачуну.....	1,042.546	75	Reservefonds — Pričuvna zaklada — Причувна заклада	160.000	—
Inventar — Namještaj — Намјештај ...	4.979	60	Spezialreservefonds — Spec. pričuvna zakl. — Спец. причувна закл.....	126.079	76
Wertpapiere — Vrijednosni papiri — Вриједносни папири.....	21.220	15	Spareinlagen samt kapitalisierten Zinsen — Ulošci sa kap. kamatima — Улошци са кап. каматима	1,349.785	31
Transitivzinsen v. Reeskompt — Prenosni kamati od reeskonta — Преносни камати од реесконта	2.292	85	Creditoren im Kontokorrent — Vjerovnici u tekućem računu — Вјеровници у текућем рачуну	625.500	23
Vorschüsse auf Pretiosen und Wertpapiere — Predujmovi na dragocjenosti i vrijednosne papire — Предујмови на драгоцјености и вриједносне папире.....	15.937	90	Transitivzinsen vom Wechselportfeuille. — Tranzitorni kamati od mjenica — Транзиторни камати од мјеница.....	12.384	70
Realitäten (Lagermagazin in Bosn. Novi) — Nepokretnine (žitnica u. Bos. Novom) — Непокретнине (житница у Бос. Новом).....	64.504	93	Transitorische Posten — Prenosne stavke — Преносне етавке.....	726	06
Kautionen.....	1.000	—	Beamtenpensionsfonds — Činovnički fond za mirovinu — Чиновнички фонд за мировину	57.311	40
			Dividenden nicht behobene — Nepodignute dividende — Неподигнуте дивиденде	504	—
			Lagerhaus-Amortisationsraten — Obroci za amortizaciju skladišta — Оброци за мортизацију екладишта....	20.000	—
			Nicht behobener Überschuß veräußerter Pretiosen — Nedignuti višak licitiranih dragocjenosti — Недигнути вишак лицитираних драгоцености	387	24
			Dividendenreserve — Pričuva za dividendu — Причува за дивиденду	15.000	—
			Gewinnvortrag v. J. 1912 — Prenos dobitka od god. 1912 — Пренос добитка од год. 1912 .....K 3.243·09		
			Reingewinn — Čisti dobitak — Чисти добитак ....., 71.297·39	74.540	48
	2,931.712	18		2,931.712	18

Gewinn- und Verlustkonto. — Račun dobitka i gubitka. — Рачун добитка и губитка.

Lasten. — Rashod. — Расход. **Erträgnis. — Prihod. — Приход.**

	Kronen			Kronen	
Bezahlte und kapitalisierte Einlagszinsen — Plaćeni i kapitalizirani kamati od uložaka — Плаћени и капитализирани камати од уложака	75.672	42	Wechselzinsen — Kamati od mjenica — Камати од мјеница	127.948	27
Reeskomptzinsen — Reeskontne kamate — Реесконтне камате	17.718	29	Kontokorrentzinsen — Kamati tek. računa — Камати тек. рачуна	65.254	86
Spesen, Porti und Telegramme, Heizung, Beleuchtung, Drucksorten, Geschäftsbücher, Geschäftsreisespesen und sonstige Burcauerfordernisse — Troškovi, poštarine, brzojavke, loženje, osvjetljenje, tiskanice, poslovne knjige, poslovni putni troškovi i ini troškovi — Трошкови, поштарине, брзојавке, ложење, осветљење, тискапице, пословне књиге, пословни путни трошкови и ини трошкови	8.374	90	Wertpapierzinsen — Kamati od vrijednosnih papira — Камати од вриједносних папира	652	05
			Vorschußzinsen — Predujmovni kamati — Предујмовни камати	2.588	04
			Diverse Provisionen der Bankabteilung — Razne provizije bankovnog odj. — Разне провизије банковног одјела K 16.103·95		
			Diverse Provisionen der Warenabteilung — Razne provizije robnog odjela — Разне провизије робног одјела .....K 1.305·27	17.409	22
Gehalte und Honorare — Plaće i nagrade — Плаће и награде	29.919	92	Gewinn an Münzen — Dobitak na kovanom novcu — Добитак на кованом новцу	58	30
Lokalzins — Stanarina — Станарина ..	3.048	—	Lagerhaus in Bos. Novi — Skladište u Bos. Novom — Складиште у Бос. Новом	1.541	95
Steuer — Porez — Порез	8.187	24	Coursgewinn an Wertpapieren — tečajni dobitak na vrijed. papirima	793	20
Stempel und Gebühren — Pristojbe i biljegovine	1.717	72	Gewinnvortrag v. J. 1912 — Prenos prcostatka od god. 1912 — Пренос преостатка од год. 1912	3.243	09
Reingewinn — Čisti dobitak — Чист добитак	74.540	48			
	219.538	98		219.538	98

Direktion der Ersten Banjalukaer Sparkassa:

Präsident des Direktionsrates: Lazar Milić, F. J. O.-R., Sägewerksbesitzer u. Vizebürgermeister.
Vizepräsident des Direktionsrates: Brammer Robert, Apotheker.
Leitender Direktor: Almoslino Moritz.

Mitglieder des Direktionsrates und des Exekutivkomitees in Banjaluka:
Poljokan Isak, Dr. Jakob Zaloszer, Grünwald Moritz, Jović Anto mlagji, Dabović Mitar, Hamdija Afgan.

Censoren in Bos. Novi:
Cerić Alibeg.
Vukmirović Dušan.
Topić Hafiz.

Aufsichtsrat.
Moskovits Leopold, Obmann; Weiss Jonas, Steinmetz Alois, Poljokan Salomon Chaj. Fischer David.
Advokat Milić Kosta, Rechtskonsulent.
Malý Alois, Ob. Buchh.
Mersch Ignaz, Leiter der Warenabteilung.
Šalamun Milan, Leiter der Expositur in B. Novi.
Krpan Nikola, Kassier.
Filipović Filip, Buchhalter.
Mersch Aranka, Liquidator.
Dobraš Nikola, Buchhaltungsbeamter.
Kremenović Ljubica, Kontoristin.
Quittner Gizella, Kotoristin.
Čaušević Husein, Kontorist der Expositur in B. Novi.

---

9. Bank für Handel und Gewerbe, Aktiengesellschaft in Banjaluka. — Banka za trgovinu i obrt, d. dr. u Banjoj Luci.

Gegründet 1911. Aktienkapital: 500.000 Kronen, erhöhbar auf 1,000.000 Kronen.

Leitender Direktor: Salamon Poljokan. Direktor-Stellvertreter: Vlatko Ornstein.

Upravni savjet: — Verwaltungsrat: Predsjednik: — Präsident: H. Hifzo eff. Bahtiarević, gradonačelnik, veleposjednik i cenzor austro-ugar. banke, Banja Luka. Podpredsjednici — Vizepräsidenten: Maxo Antić, ravnatelj Austrijsko-Bosanske banke, Sarajevo. Arnold Fischer, trgovac i cenzor austro-ugarske banke, Banja Luka.

Članovi: — Mitglieder: Dr. Risto Božić, odvjetnik, Banja Luka. Mirko pl. Gjurkovečki, narodni poslanik i posjednik, Bos. Gradiška. Dr. Hermann Körbel, gradski fizik, posjednik zlatnog krsta za zasluge sa krunom, Bihać. Avram S. Poljokan, šef tt. Avram S. Poljokan, Banja Luka. Gian Vito Grof Del Mestri, posjednik, Banja Luka. Abraham J. Poljokan, član tt. Isak Poljokan i sinovi, Banja Luka. Zaimaga Tetarić, cenzor austro-ugarske banke, trgovac i posjednik, Banja Luka.

Nadzorni odbor: — Aufsichtsrat: Pročelnik: Moritz Herzog, trgovac, Banja Luka. Kosta Dimitrijević, član tt. Naum Dimitrijević, Banja Luka. Ivo Jović, član tt. Anto i Ivo Jović, Banja Luka. Josip Neumann, prokurista Austrijsko-Bosanske banke.

Dieses Institut hat seine Tätigkeit im Jahre 1911 auf solidester Grundlage aufgenommen, welcher Umstand dessen sicheres Gedeihen zur Folge hat. Der Wirkungskreis der Anstalt erstreckt sich auf alle Geschäftszweige des Bankwesens.

Die Bilanz für das am 31. Dezember abgeschlossene Geschäftsjahr weist schon einen Reingewinn von K 50.403·74 aus; dieses überaus günstige Resultat im Krisenjahre stellt der Leitung des Institutes das beste Zeugnis aus.

Der Geschäftsbericht über das Gebahrungsjahr 1913 hebt vor allem den Fortbestand der Geldknappheit und des hohen Zinsfußes, der infolge der politischen Wirren und der Kriegsereignisse auf dem Balkan die Wirtschafts- und Geldkrise nur noch fühlbarer erscheinen ließ, hervor. Trotzdem sei die Anstalt bestrebt gewesen, ihrer Aufgabe jederzeit vollauf gerecht zu werden, was ihr mit Hilfe ihrer in Bihać errichteten Filiale, vermöge der ihr seitens der Austro-bosnischen Bank in Sarajevo und der dortigen Filiale der Österr.-ungar. Bank zuteil gewordenen Unterstützung gelingen konnte.

In dem Berichte wird ferner mitgeteilt, daß es der Anstalt gelungen ist, unter Mitwirkung angesehener Bürger in Bihać mit einem Aktienkapital von K 100.000 eine Tochteranstalt unter der Firma „Krajiška banka Akt. Ges. in Bihać“ zu errichten und im Vereine mit Herrn Spasoje Babić und Geschäftsfreunden die Firma „Babić, Holzindustrie-Akt. Ges. in BanjaLuka“ zu gründen und durch letztere das große Waldgebiet „Čemernica“ zu erwerben. Zum Zwecke der Exploitierung des letzteren wurde ein eigenes Sägewerk erbaut. Dadurch ist dem Institute auch große Arbeitsgelegenheit für die Industrie geschaffen.

Račun bilance — Bilanzkonto — 31. decembra 1913.

Duguje — Aktiva. Potražuje — Passiva.

	K	h	K	h		K	h	K	h
Gotovina			12.146	06	Dionička glavnica			500.000	—
u blagajni					2500 kom. dionica po 200 K				
Mjenice			1,318.224	01	Rezerfni fond			15.000	—
u portfelju	1,310.833	94			Ulozi na knjižice			313.519	11
za naplatu	7.390	0			Vjerovnici			561.582	43
Dužnici			761.083	56	Reeskont			635.461	42
Vrijednostni papiri			7.242	—	Nepodignuta dividenda			108	—
Namještaj	10.000	—			Prenosne stavke			22.000	—
odpis	10.000	—			Čisti dobitak			50.999	67
					prenos iz godine 1912	595	93		
					dobitak u godini	50.403	74		
			2,098.700	63				2,098.700	63

Račun gubitka i dobitka za 31. decembra 1913.

Gubitak. Dobitak.

	K	h	K	h		K	h	K	h
Kamati			58.543	88	Prenos dobitka godine 1912.			595	93
na uložne knjižice	12.287	98			Kamati			112.670	51
u reeskontu	46.225	90			na mjenicama	85 773	80		
Troškovi			22.515	19	tekućih računa	26.896	71		
plaće, kirija, regularni, poštarina					Provizije na efektima, valutama, raza			33.380	48
Porezi			4.588	18					
dohodarina, nameti, na dividendu isplaćenih kamata na štedovne uložke									
Odpisi			10.000	—					
namještaja									
Čisti dobitak			50.999	67					
prenos iz godine 1912	595	93							
dobitak u godini 1913	50.403	74							
								146.646	92

10. Српска банка и штедионица (дионичарско друштво) у Требињу.

Serbische Bank und Sparkassa (Aktiengesellschaft) in Trebinje.

Основана: 1910. — Дионички капитал: 400.000 К.

Основана ликвидацијом Српске Штедионице у Требињу (з. с. о. ј.), Требиње.

Директор: Владимир Ј. Сушић.

Књиговођа: Владимир К. Врчевић.

Управни одбор: Петар Јововић, предсједник. Јово М. Дучић, потпредсједник. Ђурица Видачић, Тодор Т. Перовић, Владимир Мерћеп, Васо Бабић, Симо Ћеловић, Владимир Ј. Сушић, директор.

Надзорни одбор: Ристо Ћеловић, предсједник. Др. Владимир Андрић, потпредсједник. Михаил П. Попара, Јевто М. Дучић, Јово Спанаћевић.

Direktor: Vladimir J. Sušić.

Buchhalter: Vladimir K. Vrčević.

Verwaltungsausschuß: Petar Jovović, Präsident. Jovo M. Dučić, Vizepräsident Djurica Vidačić, Todor T. Perović, Vladimir Merćep, Vaso Babić, Simo Ćelović, Vladimir J. Sušić, Direktor.

Aufsichtskomitee: Risto Ćelović, Präsident. Dr. Vladimir Andrić, Vizepräsident. Mihail P. Popara, Jevto M. Dučić, Jovo Spanaćević.

Рачун изравнања

Имовина. на дан 31. децембра 1913. **Дуг.**

	К	х	К	х		К	х	К	х
Готовина:					Главница:				
а) у крунама	27.950	33			4000 дион. по ном. К 100.—.			400.000	—
б) на жиро рачуну код Аустро-Угарске Банке	1.185	17			Резервни фонд			133.180	—
в) код бос.-херцег. пошт. штедионице	1.134	61			Улози на штедњу			1,423.552	39
г) у страним монетама	7.193	10	37.463	21	Разни повјериоци			19.731	15
Папири од вриједности			46.590	—	Остављачи остава			743.660	—
Мјенице			68.320	—	Полагачи кауција			12.500	—
Разни дужници			740.800	—	Неподигнута дивиденда			1.193	—
Непокретности	47.571	60			Преносне ставке			24.418	13
по одбитку отписа	3.571	60	44.000	—	Чист добитак			55.099	22
Разне оставе			743.660	16					
Кауције			12.500	—					
Намјештај и прибор	8.223	—							
по одбитку отписа	8.223	—	16.446						
			2,993.333	89				2,993.333	89

Рачун добитка и губитка

Губитак. на дан 31. децембра 1912. **Добитак.**

	К	х	К	х		К	х	К	х
				63					
Камате:					Камата:				
на улоге на штедњу и разне			59.735		од есконта, текућих рачуна и папира од вриједности			139.828	22
Трошкови:					Провизија			19.563	84
плате, станарине, разни канцеларијски трошкови, пошт. рина, биљеговина и т. д.			27 610	48	Разни приходи и добит на монетама			3.574	88
Разне порезе и пристојбе			8.727	01					
Отписи:									
а) од намјештаја и прибора	3.571	60							
б) од осигуравачких трошкова	8.223	—	11.794	6'					
Чисти добитак			55.099	22					
			162 966	94				162 966	94

11. Kroatische Commercialbank und Sparcassa (Aktiengesellschaft) in Livno.

Hrvatska trgovačka banka i štedionica (dioničarsko društvo) u Livnu.

Osnovana (gegründet) 1905. Dionička glavnica — Aktienkapital 200.000 K, in 2000 auf den Namen lautenden volleingezahlten Aktien à 100 K.

Girorechnung bei der Österr. ung. Bank, Filiale Sarajevo; Clearingverkehr bei dem h. h. Postsparkassenamte (Conto Nr. 4007) und bei dem k. k. Postsparkassenamte in Wien (Nr. 145033), Bankabteilung und Warenabteilung.

Bankovno odjelenje.

Prenzima novac na tekući račun i na uložne kujižice; eskontira mjenice, naputnice i šekove; daje predujmove na vrijed. papire, devize, zlato, srebro, robu i sl.; kupuje i prodaje vrijed. papire, devize i valute.

Odjelenje za robu.

Posreduje nabavu konzumnih artikula.

Agentura c. i kr. austr. povl. osiguravajućeg društva „Dunav“.

Die **Bankabteilung**

übernimmt Gelder in laufender Rechnung und gegen Spareinlagebücheln; eskontiert Wechsel, Anweisungen, Schecks; bevorschußt Wertpapiere, Devisen, Gold, Silber, Waren etc. Kauft und verkauft Wertpapiere, Devisen und Valuten.

Die **Warenabteilung**

vermittelt kommissionsweise den Verkauf von Konsumartikeln.

Agentur der k. k. privil. österr. Assecuranz Gesellschaft „Donau".

Ravnateljstvo — Direktion: Gjogić Ivo, Präsident. Kaić Anto, Vizepräsident. Jazvo Pavao, Kaić Stipo M., Lisica Marko T., Mamić Anto, Plentaj Dragan Dr., Tadić Anto N.

Aufsichtsrat: Kaić Mijo A., Präsident. Vrdoljak Pero T., Franić Pero, Anto Tadić Čolić, Radulović Jozo.

Direktor: Pipić Tomas. Kassier: Vrdoljak Niko., Buchhalter: Grabovac Ivo.

Bilanzdaten pro 1913.

Aktiva.

	K
Kassa	19.388·72
Wechsel	599.082·10
Debitoren	397.479·82
Depots	703.833·11
Inventar	4.200·—
Valuten	1.358·45
Diverse	520·50
Pfandleih	574·20
	1,726.436·90

Passiva.

	K
Aktienkapital	200.000·—
Reservefond nach Dotierung 156.987·93 K	138.269·69
Einlagen	390.045·47
Reeskompt	147.311·—
Kreditoren	98.778·17
Deponenten	703.833·11
Dividende	374·—
Transitorische Zinsen	6.947·22
Gewinn	40.878·24
	1,726.436·90

Einnahmen:

Zinsen	K	78.925·38
Provision	„	4.199·66
Diverse	„	819·24
	K	83.914·28

Ausgaben:

Zinsen	K	28.993·54
Steuern	„	2.407·90
Spesen	„	11.173·61
Abschreibung	„	490·99
Reingewinn	„	40.878·24
	K	83.944·28

12. Српска Штедионица дионичарско друштво у Санском Мосту.

Serbische Sparcassa Aktiengesellschaft in Sanski Most.

Основана у години 1911. — Gegründet im Jahre 1911.

Овај завод отпочео је својим дјеловањем 1. марта 1912. Дионичарска главница износи К 100.000 а састоји се из 2000 комада дионица по ном. К 50 које гласе на име, те које су потпуно плаћене.

Као чисто трговачко подузеће овај ће завод гајити у своме пословању најтјешње везе са трговачким свијетом ових земаља, а тежиће особито за тим, да оправда свој задатак снажним подупирањем трговине и обрта, као и подстрекавањем на штедњу свих слојева народа.

Dieses Institut hat seine Tätigkeit mit 1. März 1912 begonnen. Das Aktienkapital beträgt K 10 .000 und besteht aus 2000 auf Namen lautenden volleingezahlten Aktien à Nom. 50 K.

Als rein kaufmännisches Unternehmen unterhält dieses Institut in seinem Wirken den innigsten Kontakt mit der heimischen Geschäftswelt und ist insbesondere bestrebt, seiner Aufgabe in der tatkräftigen Unterstützung des Handels und Gewerbes sowie in der Pflege des Sparsinnes in allen Schichten der Bevölkerung gerecht zu werden.

Управа — Direktion: Präsident: Simo Zurunić, Vizepräsidenten: Luka Tošić, Vid Kukolj, Spasoje Vukobrad, Lazar Stojanović, Jovo P. Radetić, Jovo Šipraga, Jovo J. Prošić, Nikola Praštalo.

Надзорни одбор — Aufsichtsrat: Velimir Dobraš, Präsident. Jovo Milinković, Vizepräsident. — Jovan Kokanović, Nikola Opalić, Mitglieder.

Leitender Direktor: Jefto Kolaković.

Чиновници: — Beamte: Slavko Teodorović, Kassier; Branko Munjiza, Jefto Kovačević, Praktikanten; Damjan Unčević, Bureauhilfsbeamter.

Aktiva. **Bilanzkonto am 31. Dezember 1913.** *Passiva.*

		K	h		K	h
Kassa:						
a) Bargeld	K 9.456·45			Aktienkapital	100.000	—
b) auf dem Girokonto bei der Österr. Ungar. Bank	„ 6.055·99			Reservefonds	7.357	22
c) b. h. Postsparkassa	„ 788·02			Spareinlagen	105.896	52
d) Valuten und Coupons	„ 337·—	16.637	46	Diverse Kreditoren	240.480	46
Wechsel:				Effektendeponenten	63.490	—
im Portefeuille		315.50	—	Kautionsdeponenten	2.850	—
Diverse Debitoren		136 735	32	Transitorische Zinsen	937	30
Inventar		2.787	80	Reingewinn	12.993	08
Effekten in Aufbewahrung und Kontokorrentdepots		63.490	—			
Kautionen		2.850	—			
		538.00[illegible]	.8		538 0[illegible]4	.8

Verlust. **Gewinn- und Verlustkonto per 31. Dezember 1913.** *Gewinn.*

	K	h		K	h
Spareinlagen und sonstige Zinsen	26.209	74	Zinsen:		
Steuern und Gebühren	1.116	59	vom Wechseleskonte und Kontokorrento	40.121	96
Spesen:					
Gehalte, Regiespesen, Mietzins, Postporti etc.	7.127	96	Provision	8.123	77
Abschreibungen	1.487	—	Diverse Erträgnisse	688	64
Reingewinn	12.993	08			
	48.[illegible]34	37		48.934	37

13. Српска Народна Банка д. д. у Сарајеву.

Serbische Nationalbank A. G. in Sarajevo.

(Филијале у Вишеграду и Зворнику.)

Овај завод отпочео је својим деловањем 1. јануара 1911. и преузео је послове од Српске Штедионице у Сарајеву, постојеће од 1905. године.

Дионичарска главница износи К 750.000, а састоји се из 7500 дионица. које гласе на име.

Одлуком редовите главне скупштине има се капитал до 31. децембра 1913. на 1,000.000 К повисити. и уплатити.

(Filialen in Višegrad und Zvornik.)

Dieses Institut hat seine Tätigkeit mit 1. Jänner 1911 begonnen und hat die Geschäfte der seit dem Jahre 1905 in Sarajevo bestandenen Serbischen Sparkasse übernommen.

Das Aktienkapital beträgt K 750.000, bestehend aus 7500 auf Namen lautenden Aktien mit 100 K Nominale.

Laut Beschluß der Generalversammlung wird das Kapital bis 31. Dezember 1913 auf 1.000.000 K eingezahlt.

14. Српски кредитни завод у Бањој Луци, дионичарско друштво.

Serbische Kreditanstalt in Banjaluka, Aktiengesellschaft.

Aktienkapital K 200.000·— in 1000 Aktien à K 200·—. Zinsfuß für Einlagen 5%.

Direktor: Milan T. Jakšić. Buchhalter: Branko Milošević. Kassier: Matija Bijelić. **Filiale in Varcar Vakuf.** Zensoren: Simo Besera, Risto Gašić, Pero Graić. Beamter: Dušan Bajić

15. Српска Трговинска Банка (дионичарско друштво) у Брчком. — Serbische Kommerzialbank (Aktiengesellschaft) in Brčko.

Gegründet im Jahre 1905 mit einem Aktienkapital von 150.000 K, bestehend aus 1500 auf Namen lautenden volleingezahlten Aktien à 100 K. Bei Bedarf kann das Kapital durch Ausgabe von weiteren zwei Emissionen à 1500 Aktien auf 450.000 Kronen erhöht werden. Gegenwärtig bereits auf 300.000 Kronen erhöht.

Verwaltungsrat: Vladimir Kovačević, Präsident. Gjorgje Bobarević, Vizepräsident. Stevo Cvetković, Vaso Kolaković, Savo Ćelović, Gjoko Stefanović, Risto Kolaković in Bička, Risto Kolaković in D. Rahić, Gjorgje Nikolić in Bjela.

Aufsichtsrat: Obmann: Dr. Milan H. Ristić; Obmannstellvertreter: Pero Tanasić, Veljko A. Jančikić, Nikola Prnjatović.

Beamte: Vojislav Kolaković, Direktor. Simo Berić, Leiter der Agenturabteilung. Dušan Ristić, Kassier. Mihailo Marković, Expeditionsleiter. Teodor Pantić, Buchhalter, Stevo Maksimović, Savo Jurišić, Beamte. Dušan Jančikić, Praktikant. Mihajlo Nenadić, Bureaudiener.

16. Српски Кредитни Завод, д. д. у Тузли. — Serbische Kreditanstalt Tuzla, Aktiengesellschaft.

Dieses Institut hat seine Tätigkeit mit 15. Juli 1907 begonnen. Das Aktienkapital beträgt 500.000 K. Befaßt sich mit allen Bank-, Wechsler- u. Warengeschäften. Spekulation ausgeschlossen. Vertritt die Versicherungsgesellschaft „Donau“.

Verwaltungsrat: Pero Stokanović, Präsident; Gjorgjo J. Jovanović, Vizepräsident; Stevan Nikolić, Stevan H. Stević, Mićo Pantić, Jovan Mićić, Kosta P. Jovanović, Milan Simić, Vaso Ristić, Direktor, Verwaltungsräte.

Aufsichtsrat Isajlo Mićić, Obmann; Ljubo Vasiljević, Miško P. Jovanović, Dr. Risto Jeremić, Vlajko J. Maksimović, Mitglieder.

Beamten: Jovo Stokanović, Vasilije Milcusnić, Tano Tadić, Jovo Samardžić, Pero Novaković, Dimitrije Marković, Ljubomir Stefanović.

Овај новчани завод ступио је у живот 15. јула 1907. Основна главница је 500.000 К. Ћави се свим банковним, мјењачким и робним пословима. Шпекулација искључена. Завод заступа осигуравајуће друштво „Дунав“.

Управни одбор: Перо Стокановић, предсједник; Ђорђо Ј. Јовановић, подпредсједник; Стеван Николић, Стеван Х. Стевић, Мићо Пантић, Јован Мићић, Коста П. Јовановић, Милан Симић, Васо Ристић, директор, чланови управног одбора.

Надзорни одбор: Исаило Мићић, предсједник; Мишко П. Јовановић, Љубо Васиљевић, др. Ристо Јеремић, Влајко Ј. Максимовић, чланови.

Чиновници: Јово Стокановић, Василије Милеуснић, Тано Тадић, Јово Самарџић, Перо Новаковић, Димитрије Марковић, Љубомир Стефановић.

17. Српска Централна Банка за Б. и Х., дионичарско друштво у Сарајеву. — Serbische Zentralbank für Bosnien und Hercegovina, Aktiengesellschaft in Sarajevo.

Gegründet 1911.

Aktienkapital K 3,000.000, erhöhbar auf K 6,000.000. Volleingezahlt K 1,200.000. — Direktor und Prokurist: Dr. Milorad Nedjelković.

18. Muslimanska banka, dioničarsko društvo u Banjaluci. — Muslimanische Bank, Aktiengesellschaft in Banjaluka.

Gegründet im Jahre 1911 und hat ihre Tätigkeit am 15. November 1911 begonnen. Das Aktienkapital beträgt 200.000 K, bestehend aus 2000 Stück auf Namen lautenden und voll eingezahlten Aktien à 100 K, welche Ende 1914 voll eingezahlt werden.

Präses: Ragibbeg Džinić. Leitender Direktor: Viktor Prochaska.

19. Hrvatska zadružna banka za Bosnu i Hercegovinu (dioničarsko društvo) u Sarajevu — Kroatische Genossenschaftsbank für Bosnien u. Hercegovina (Aktiengesellschaft) in Sarajevo, Ćemaluša ulica br. 58. Gegründet 1910.

Aktienkapital: 500.000 Kronen.

Präsident: Dr. Nikola Mandić. — Prokurist und Leiter: Petar Maričić.

20. Српска штедионица (дион. др.) у Бијељини. — Serbische Sparkassa in Bijeljina (Aktiengesellschaft). Gegründet 1906.

Aktienkapital: 400.000 Kronen, erhöhbar auf 1,000.000 Kronen in 6 Emissionen zu 1000 Stück à 100 Kronen.

Präsident: Risto Jovičić. — Direktor: Branislav Obradović.

21. Muslimanska trgovačka i poljodjelska banka, dioničarsko društvo u Tešnju — Moslimische Handels- und Agrarbank, Aktiengesellschaft in Tešanj.

Gegründet (osnovana) 1911.

Stammkapital: 400 000 Kronen.

Präsident: Ademaga Mešić.

22. Kommerzialbank (Aktiengesellschaft) in Trebinje. — Trgovačka banka (dioničarsko društvo) u Trebinju. Gründungsjahr 1910.

Aktienkapital: 150.000 Kronen.

Präsident: Zaim ef. Šehović. — Direktor: Josip Krsnik.

23. Hrvatska banka (dioničarsko društvo) u Travniku. — Kroatische Bank (Aktiengesellschaft) in Travnik.

Gegründet im Jahre 1906 und hat ihre Tätigkeit am 1. April 1907 aufgenommen. Das Aktienkapital beträgt K 300.000, bestehend aus 3000 Stück auf Namen lautenden und voll eingezahlten Aktien à K 100. Filiale in Jajce unter der Firma „Podružnica Jajce Hrvatske banke (d. dr.) u Travniku". — Präsident: Ivo Budimirović. Leitender Direktor: A. Andres.

24. Erste muslimanische Bank in Brčko (Aktiengesellschaft). — Prva muslimanska banka u Brčkom. Gegründet 1908.

Aktienkapital: 200.000 Kronen. — Präsident: Abdaga Kučukalić; Direktor: M. Pašalić.

25. Српска штедионица, дионичарско друштво у Бос. Новом — Serbische Sparkassa, Aktiengesellschaft in Bosn. Novi. Gegründet (osnovana) 1911.

Stammkapital 200.000 Kronen.

Präsident: Pero Drljača. — Leitender Direktor: Žarko Veselinović.

26. Hrvatska kreditna banka i štedionica d. d. u Bosanskom Brodu. — Kroatische Kreditbank und Sparkassa, Aktiengesellschaft in Bosn. Brod.

Gegründet (osnovana): 1911.

Aktienkapital: 200.000 Kronen.

Präsident: Gregor Potušek. — Direktor: Mavro Gregor Morkadić.

27. Прва српска штедионица (дионичко друштво) у Приједору. — Erste Serbische Sparkassa in Prijedor (Aktiengesellschaft). Gegründet 1905.

Aktienkapital: 200.000 Kronen.

Präsident: Jovo P. Radetić. — Direktor: Velimir Dobraš.

28. Herzegowinische Bank, Aktiengesellschaft in Mostar. — Hercegovačka banka, dion. društvo u Mostaru. Gegründet 1913.

Aktienkapital: 400.000 Kronen.

Präsident: Mujaga Komadina.

29. Српска банка и штедионица д. др. у Фочи. — Serbische Bank und Sparkassa, Aktiengesellschaft in Foča. Gegründet (osnovana) 1911.

Stammaktienkapital: 200.000 Kronen.

Präsident: Aleksije Jeremić. — Leitender Direktor: Nikola Kočović.

30. Muslimanische Bank, Aktiengesellschaft in Banja Luka. — Muslimanska banka, dion. društvo u Banjoj Luci. Gegründet 1911.

Aktienkapital: 500.000 Kronen.

Präsident: Ragib beg Džinić. Direktor: Viktor Prochaska.

31. Erste Muslimanische Handelsbank, Aktiengesellschaft in Bjelina. — Prva Muslimanska trgovačka banka dion. društvo u Bjelini. Gegründet 1910.

Aktienkapital: 200.000 Kronen.

Präsident: Hakibeg Pašić.

32. Српски кредитни завод, дион. друштво у Зворнику. — Serbische Kreditanstalt, Aktiengesellschaft in Zvornik. Gegründet 1911.

Aktienkapital: 100.000 Kronen.

Präsident: Risto Blagojević.

33. Internationale Volkssparkassa, Aktiengesellschaft in Gradačac.

Gegründet 1911.

Aktienkapital: 100.000 Kronen.

Präsident: Gradaščević beg.

34. Српска вјересијска банка, дион. друштво у Дервенту. — Serbische Kreditbank, Aktiengesellschaft in Dervent. Gegründet 1911.

Aktienkapital: 100.000 Kronen.

Präses: Jovo Kostić.

35. Narodna Kreditna Banka (dioničko društvo) u Tešnju. — Volks-Kredit-Bank (Aktiengesellschaft) in Tešanj. Gegründet 1912.

Volleingezahltes Aktienkapital: 100.000 Kronen.

Direktor: Dušan Obrad. — Präsident: Mirko M. Samargj; Vizepräsident: Tomo Novakov.

36. Serbische Sparkassa in Livno (Aktiengesellschaft). — Српска штедионица у Лијевну (дион. друштво). Gegründet (osnovana) 1906.

Aktienkapital — Dion. glavnice: 100.000 Kronen. Reserven 51.000 Kronen.

Präsident: Kosta R. Kujundžić. — (Leiter) Upravitelj: J. Jakšić.

37. Muslimanska kreditna banka (d. d.) u Foči. — Moslimische Kreditbank (Aktiengesellschaft) in Foča. Gegründet 1912.

Aktienkapital: 200.000 Kronen.

Direktion: Ahmedaga Hasić, M. Njuhović. — Buchhalter: Kovačević.

38. Српска штедионица (дионичарско друштво) у Грачаници. — Serbische Sparkassa (Aktiengesellschaft) in Gračanica. Gegründet (osnovana) 1911.

Aktienkapital: 52.500 Kronen.

Direktion: Simo Milisavljević. — Leitender Direktor: Kosta Stefanović.

39. Hrvatska banka, dion. društvo u Zenici. — Kroatische Bank, Aktiengesellschaft in Zenica. Gegründet (osnovana) 1907.

Volleingezahltes Aktienkapital 75.000 Kronen.

Präsident: Josip Podmenik. — Ravnatelj — Direktor: Franjo Smole.

40. „Herceg-Bosna" Landesversicherungsanstalt für Bosnien und Hercegovina in Sarajevo — Zemaljski osiguravajući zavod za Bosnu i Hercegovinu „Herceg-Bosna." Gegründet 1910.

Aktienkapital: 4,000.000 Kronen.

Leitender Direktor: Etele Szöllösy, königl. Rat, vide IV. Absch. d. B.

41. Српска штедионица у Бос. Дубици (дион. друштво). — Serbische Sparkassa in Bosn. Dubica (Aktiengesellschaft). Gegründet 1908.

Aktienkapital: 100.000 Kronen.

Predsjednik: Janko Misaljević.

B. Filialen österr.-ungar. Institute in Bosnien-Hercegovina. — Podružnice austro-ugarskih bankâ u Bosni i Hercegovini. — Подружнице аустро-угарских банка у Босни и Херцеговини.

1. Filialen der Österreichisch-ungarischen Bank — Podružnice Austro-ugarske banke.

***a)* In Sarajevo (Neues Bankpalais, Appelquai Nr. 38 a).**

Begann ihre Tätigkeit am 1. Jänner 1910. Geschäftsstunden an Werktagen von 9—2. Zum Geschäftsbezirke dieser Bankanstalt gehören die Kreise Sarajevo und Tuzla, dann der Kreis Travnik mit Ausnahme der Bezirke Jajce und Varcar-Vakuf sowie die Bezirke Derventa und Tešanj aus dem Kreise Banjaluka.

Personale: Vorstand — Predstojnik: Pavlovits Stephan.
Adjunkt: Anton Weinrichter.
Revidenten: Wilhelm Richter.
Dr. Ladislaus Heilman.
Beamte: Wilhelm Metzing.
Franz Petrović.
Hugo Hartl,
Georg Edler v. Baich.
Zensorenkollegium in Sarajevo:
Ahmetašević Hadži Muhamedaga,
Berković Nikola,
Ceković Risto P.,
Damjanović Risto H.,
Gerő Moritz.
Lušina Anton,
Merhemić Ismetaga,
Papo Abr. Is.,
Prnjatović Simo,
Racher Karl,
Šahinagić Abdaga,
Salom Ješua D.,
Somogyi Oskar v.
Stux Géza.

b) In Banja Luka, Bolnička ulica 1.

Eröffnet 2. November 1911. Geschäftsstunden an Werktagen von 9—2. Zum Geschäftsbezirke gehören die Kreise Bihać und Banja Luka mit Ausnahme der Bezirke Derventa und Tešanj und die Bezirke Jajce und Varcar-Vakuf aus dem Kreise Travnik.

Personale: Vorstand: Čabrian Friedrich, Dr.
Adjunkt: Filipović Branko.
Beamter: Kojić S. Simo.

Zensorenkollegium in Banjaluka:
Bahtiarević Hadži Hifzi effendi.
Djinić Ragibbeg, Landtagsabgeordneter,
Fischer Arnold, Inhaber der Firma A. Fischer,
Gojić Jovo, Gemischtwarenhandlung und Handel mit Landesprodukten,
Grgić Pavao,
Husedjinović Hamzaga, Gemeinderat,
Ljubibratić Ilija A.,
Märzl Anton, Hotelier, Vizebürgermeister der Stadt Banjaluka,
Milanović Savo, Kolonial- und Spezereiwarenhandlung,
Poljokan Rafael S., Privatier,
Tetarić Zaimaga,

c) In Mostar, Soldina ulica 2.

Begann ihre Tätigkeit am 22. April 1912. Geschäftsstunden von 8—1. Der Bankbezirk umfaßt den politischen Kreis Mostar.

Personale: Vorstand: Grünhut Janko.
Adjunkt: Berec Ferdinand.
Beamter: Jančikić Janko.

Zensorenkollegium der Filiale:
Gjikić Mehmed ef.
Ivanišević Ilija Gj.
Kajtaz Ibrahim ef.
Komadina Mujaga.
Merdžo Mijat.
Miličević Lazar.
Peško Miho.
Ribica Ibrahim ef.
Rosenfeld Moritz Julius.
Smoljan Nikola M.
Šantić Pero.

Sitz der Bank in Wien. Hauptanstalten in Wien und Budapest. 56 Filialen in den im österr. Reichsrate vertretenen Königreichen und Ländern; 42 Filialen in den Ländern der Ungarischen Krone; 3 Filialen in Bosnien und Hercegovina.

---

2. Filialen der Ungarischen Bank und Handels-Aktiengesellschaft.

Zentralbureau: Budapest, V., Váczi-körut 32. Aktienkapital 60 Millionen Kronen, Reserven 35 Millionen Kronen.

Filiale in Sarajevo, Appelkai Nr. 4:
Direktor: Gerö Mor.
Oberbeamte: Eichhorn David, Vass Karl.
Beamte: Baković Daniel, Hoffmann Philipp, Ignjatović Jovo, Knöpfler Sandor, Krausz Hedwig, Nettel Franz, Rosner Olga, Prozorac Muhamed, Srnez Frida, Stanić Milan, Schwimmer Ignaz, Šabalić Ljubomir, Taubmann Samuel.

Filiale in Mostar.
Leiter: Leichner Bernhard.

Filiale in Banjaluka.
Leiter: Herzler Isidor.
Beamte: Werner Emanuel, Fenyves Dezső, Stipaničić Vinko.

Agentur in Spalato.
Leiter: Schwarz Paul.

---

3. Podružnica Ljubljanske kreditne banke u Sarajevu. — Filiale der Laibacher Kreditbank in Sarajevo.

Središnjica: **Ljubljana.** Podružnice: **Celje, Celovac, Gorica, Spljet i Trst.**

Dionička glavnica **K 8,000.000.** Pričuvna zaklada **K 1,000.000.** Račun kod bos. herc. poštanske štedionice broj 1002. kod austrijske poštanske štedionice broj 105.410, kod ugarske poštanske štedionice broj 25.410. Žirokonto kod podružnice Austro-ugarske banke u Sarajevu. Telefon broj 79.

Predsjednik upravnog vijeća: Ivan Hribar, veleposjednik i t. d. i t. d. **Prvi podpredsjednik:** Josip A. Špitálský, prvi zamjenik generalnog direktora Živnostenske banke u Pragu te ravnatelj podružnice Živnostenske banke u Beču. **Drugi podpredsjednik:** Ivan Knez, veletržac, cenzor podružnice Austro-ugarske banke u Ljubljani.

Predstojništvo podružnice u Sarajevu:

Predsjednik: Franjo Nechánský, magistratni direktor u miru.

Članovi: Abraham Majer Altarac, veletržac. Aleksa Bajčetić, veletržac; Danilo Dimović, podpredsjednik b. h. zemaljskog sabora, odvjetnik; Anton Lušina, gradski zastupnik i cenzor podružnice Austro-ugarske banke u Sarajevu; Ivan Matičević, nadinspektor bos. herc. zemaljskih željeznica; Ašimaga Hadži Šabanović, industrijalac i gradski zastupnik.

Upravitelj sarajevske podružnice: Josip Vlach.

Prokurist: Jan Suchomel. **Činovništvo:** Josip Sumbul, Mair Mussafia, Milan Škorić, Anton Matevžić, Anton Volek, Ivan Juvančić, Aspirantinja Vjekoslava Štampar.

Podružnica se bavi svim u bankovnu struku zasjecujućim transakcijama i na zahtjev daje o svemu bliža obavještenja besplatno usmeno i pismeno.

Aktiva. **Čista bilanca 31. prosinca 1913.** *Pasiva.*

	Kruna					Kruna			
1 Blagajna			522.116	22	1. Dionička glavnica: (20 030 dionica, (à 400 K.s odreskom za g. 1913)			8,000.000	—
2. Valute			59.565	60	2. Pričuvna zaklada	815.731	80		
3. Mjenice i devize	5 779.482	70			3. spec. pričuvna zaklada	95 004	68		
	19.746	12	5,799.228	82	4. mirovinska zaklada	136.798	70	1,047.535	18
4. Predujmovi na vrijednosne papire			4.648.565	14	5. Uloški:				
5. Vrijednosni papiri			3,047.294	49	*a)* na knjižice	8.297.048	02		
6. Dužnici:					*b)* na tekući račun	9.050.485	69	17,347.533	71
a) novčani zavodi	1 205.843	67			6. Vjerovnici (i. kl. računi „Centrala“ odn. „Podružnica“ per K 1.671.129·—			4,510.420	54
b) pokriće u vrijedn. papirima, hipotekama, robi itd.	11,637.130	91			7. prenosni kamati			67.714	94
c) računi „Podružnica“ odn. centrale	1,671.129	—			8. Nepodignuta dividenda			3.656	—
d) ostali dužnici	1 618.540	16	16,132.643	74	9. Dobitak:				
7. Inventar			121.162	31	*a)* prenos od godine 1912	14.724	57		
8. Nekretnine			1,203.387	63	*b)* dobitak za godinu 1913	542.379	31	557.103	88
			31.533.964	25				31. 33 9 4	25

Izdaci. **Račun gubitka i dobitka k 31. prosincu 1913.** *Prihodi.*

	Kruna					Kruna			
1. Kamate reeskontne i prenosne	263.631	43			1. Kamati vrijednosnih papira	127.977	40		
2. Kamate uloga na knjižice	370.036	09			2. Kamati mjenica	767.093	74		
3. Kamate uloga na tekući račun	678.817	04	1,312.484	56	3. Kamati predujmova i tekućih računa	1,223.658	29	2,118.729	43
4. Upravni troškovi			121.992	25	4. Dohoci bankovn.h poslova			229.044	01
5. Plaće i stanarine			243.362	85	5. Dohoci nekretnina			29.617	19
6. Porez i pristojbe			142.073	97	6. Prenos dobitka iz godine 1912			14.724	57
7. Otpis inventara			15.097	68					
8. Čisti dobitak za godinu 1913 inkl. prenosa iz god. 1912			557.103	88					
			2,392.115	20				2.3 2.115	20

4. In Bosnien-Hercegovina vertretene und konzessionierte Versicherungsanstalten. — U Bosni i Hercegovini zastupani i koncesionirani zavodi za osiguravanje.

Siehe: IV. Abschnitt dieses Buches (Nachweisung aller handelsgerichtlich protokollierten Firmen von Bosnien-Hercegovina unter „Sarajevo").
Vidi: IV. Odsjek: Iskaz svih protokoliranih firama u Bosni-Hercegovini.

C. Wechselstuben, Vorschussvereine und Unterstützungsfonds. — Mjenjačni, štedovni i predujmovni zavodi u Sarajevu. — Мјењачни, штедовни и предујмовни заводи у Сарајеву.

Bankhaus J. & M. Salom in Sarajevo.

Am 1. Oktober 1913 in Liquidation getreten. Die Geschäfte dieses Bankhauses übernahm die „Österreichisch-bosnische Bank-Aktiengesellschaft in Sarajevo".

Die erste konz. bosnische Wechselstube von Josef Löschner in Sarajevo. — Prva povl. bosanska mjenjačnica.

(Franz-Josefstraße.)

Älteste Wechselstube (gegründet 1886), Firmainhaber Josef Löschner.

Unterstützungsfonds für Handel und Gewerbe in Sarajevo (seit 1900), Prijedor (1903), Travnik (1903), Foča (1905), Jajce (1907), Varcar Vakuf (1907).

Um die materiellen Verhältnisse der Handel- und Gewerbetreibenden in vorgenannten Städten zu verbessern, wurden für dieselben Kreditinstitute unter vorstehendem Titel seitens der Regierung gegründet. Die Verwaltung derselben wird von den betreffenden Bezirksvorstehern und dem auf drei Jahre gewählten Ausschuß besorgt.

Beamten-Spar- und Vorschußverein in Sarajevo (Genossenschaft mit beschränkter Haftung).

Obmann: Kobler Géza, Dr., Hofrat. — Obmann-Stellvertreter: Cvjetićanin Radoslav, Rechnungsdirektor, Kment Johann, Eisenbahninspektor.

Spar- und Vorschußverein der Bediensteten der k. und k. Militär-Post- und Telegraphen-Anstalten in Bosnien-Hercegovina in Sarajevo (Genossenschaft mit beschränkter Haftung).

Gegründet 1905.

D. Selbständige einheimische Kreditgenossenschaften. — Samostalne domaće kreditne zadruge. — Самосталне домаће кредитне задруге.

(Kürzung — Kratica: Genoss. m. b. H. = Genossenschaft mit beschränkter Haftung. — Zadr. ogr. jamstv. = zadruga sa ograničenim jamstvom.)

Савез Српских земљорадничких задруга (задруга с ограниченим јамством) у Сарајеву. — Verband der serbischen landwirtschaftlichen Genossenschaften (Genoss. m. b. G.) in Sarajevo.

Gegründet 1911. — Verwaltungsausschuß: Dr. Milan Srškić, Gavro Gašić, Aleksander Božićković, Jovo N. Popović, Šćepan Grgjić, Miloš Milošević, Kosta Popović, Vaso Kosorić, Filip Balaban, Dimitrija Ristić, Jovo Dragičević, Marko Popović.

Српска штедионица у Гацком (задр. огр. јамств.). — Serbische Sparkassa in Gacko (Genoss. m. b. H.).

Gegründet 1906. — Genossenschaftskapital: 40.000 Kronen. — Predsj.: Arif ef Sarić. — Direktor: Jovan Krstić.

Српска штедионица у Зеници (задр. огр. јамств.). — Serbische Sparkassa in Zenica (Genoss. m. b. H.).

Gegründet 1905. — Genossenschaftskapital: 30.000 Kronen. — Predsj.: Trivun Ristić.

پروا موسلیمانسقا قره‌دیتنا زادروغا او تشنیو [سا اوغرانیچه‌نیم یاه‌ستووم] ۱۹۰۶

Prva muslimanska kreditna zadruga u Tešnju (ogr. jamstv.). — Erste Islamitische Kreditgenossenschaft in Tešanj (m. b. H.).

Osnovano (Gegründet) 1906. — Aktienkapital: 500.000 Kronen.

Ademaga Mešić, Präsident. Zijabeg Gjonlagić, Direktor.

Српска штедионица у Фочи (задр. огр. јамств.). — Serbische Sparkassa in Foča (Genoss. m. b. H.). Gegründet 1906.

285 Mitglieder mit 560 Anteilen. — Predsj.: Aleksije Jeremić.

Hrvatska seljačka zadruga sa ograničenim jamčenjem u Nevesinju. — Kroatische bäuerliche Kreditgenossenschaft in Nevesinje (Genoss. m. b. H.).

Gegründet 1906.

Српска штедионица у Бос. Новом (задр. огр. јамст.) у ликвидацији. — Serbische Sparkassa in Bosnisch-Novi (Genoss. m. b. H.) in Liquidation.

Osnovana 1906. — Predsj.: Pero Drljača. — Direktor: Žarko Veselinović.

Hrvatska seljačka zadruga u Orašju. — Kroatische bäuerliche Kreditgenossenschaft in Orašje.

Zadruga broji 224 udrugara. — Svaki udrugar mora uplatiti u roku od 100 sedmica 100 K; dioničari su do danas uplatili 11.597 K; pričuvne zaklade koncem god. 1906. bilo je 849 K 17 h. — Odbor se sastoji kako slijedi: Predsjednik: Mihailo Rebba; potpredsjednik: Džojić Marijan; blagajnik: Jurić Mato; odbornici: Džojić Ivo, Nedić Zlatić Ivo, Dominković Marijan.

Српска земљорадничка задруга (удружење са неограниченим јамством) у Штрпцима. — Serbische landwirtschaftliche Genossenschaft (m. unb. H.) in Štrpci.

Gegründet 1907.

Српска штедионица у Бугојну (задруга са огран. јамством). — Serbische Sparkassa in Bugojno (Genoss. m. b. H.).

Gegründet 1907.

Predsj.: Ilija Sandić. — Direktor: Uroš Tošić.

Hrvatska štedna i vjeresijska zadruga s ogr. jam. u Derventi. — Kroatische Spar- und Kreditgenossenschaft m. b. H. in Dervent. Gegründet 1911.

Präs.: Advokat Dr. Aurel Kudrna.

Hrvatska zadruga za štednju i zajam (ogr. jamstv.) u Varešu. — Kroatische Spar- und Kreditgenossenschaft (m. b. H.) in Vareš. Gegründet 1907.

Kapital 40.900 Kronen. — Präsident: Ilija Crvenković.

Prva hrvatska štedna i vjeresijska zadruga u Bos. Brodu (ogr. jamstv.) u likvidaciji. — Erste kroatische Spar- und Kreditgenossenschaft in Bosn. Brod (m. b. H.) in Liquidation. Gegründet 1907.

Liquidatoren: Gregor Potušek, Simon Deutsch, Josef Brezina, Dragutin Miletić, Hafiz M. Hadžić, Stjepan Ezgeta, David J. Pesach, Naftali J. Pesach, Mijo Ergović.

Hrvatska seljačka zadruga za zajmove i štednju u Svilaju (s neogr. jam.). — Kroatische Kredit- und Spargenossenschaft m. unb. H. in Svilaj. Gegründet 1911.

Präs.: Marko Grgić.

Прва српска сељачка задруга у Дворовима. — Erste serbische landwirtschaftliche Genossenschaft in Dvorovi (m. b. H.).

Osnovana — Gegründet 1908.

Hrvatska seljačka zadruga za zajmove i štednju u Bos. Dubici s neogr. jam. — Kroatische bäuerliche Kredit- und Spargenossenschaft m. unb. H. in Bosn. Dubica. Gegründet 1912.

Präs.: Matija Cink.

Hrvatska seljačka blagajna u Kupresu. — Kroatische landwirtschaftliche Kasse (m. b. H.) in Kupres. Osnovana — Gegründet 1908.

Hrvatska seljačka blagajna za zajmove i štednju, zadr. sa neogr. jamstv. u Petrićevcu, kotar Banjaluka. — Kroatische bäuerliche Darlehens- und Sparkassa (Genoss. m. unb. H.) in Petrićevac. Gegründet 1908.

Prva hrvatska štedna i vjeresijska zadruga u Sanskom mostu, sa ogr. jamstv. — Erste kroatische Spar- und Kreditgenossenschaft in Sanskimost (m. b. H.). Gegründet 1908.

Predsj.: Franjo Dobrić. — Direktor: Sadik beg Bečirević.

Seljačke kase za zajmove i štednju u selu Brajkovići (zadruga s neogr. jam.). — Bäuerliche Darlehens- und Sparkassen im Dorfe Brajkovići. (Gen. m. unb. H.).

Gegründet 1911.

Präs.: Fra Marko Ružić.

Српска земљорадничка задруга (удр. с неогр. јам.) у Скендер-Вакуфу, котар Котор-Варош. — Serbische landwirtschaftliche Genossenschaft (m. unb. H.) in Skender-Vakuf, Bezirk Kotor-Varoš. Gegründet Osn. 1910.

Präs.: Mladen S. Popović. — Geschäftsleiter: Gjorgjo Lakić.

Српска земљорадничка задруга с неогр. јамств. у Сокôцу. — Serbische landwirtschaftliche Genossenschaft in Sokolac. Gegründet 1908.

Српска земљорадничка задруга с неогр. јамств. у Међашници. — Serbische landwirtschaftliche Genossenschaft in Megjašnica. Gegründet 1909.

Српска земљорадничка задруга с неогр. јамств. у Великом Селу, кот. Бијељина. — Serbische landwirtschaftliche Genossenschaft in Veliko selo, Bezirk Bjelina. Gegründet 1909.

Српска земљорадничка задруга с неогр. јамств. у Даждареву, кот. Бјељина. — Serbische landwirtschaftliche Genossenschaft in Daždarevo, Bezirk Bjelina.
Gegründet 1909.

Српска земљорадничка задруга с неогр. јамств. у Балатуну, кот. Бјељина. — Serbische landwirtschaftliche Genossenschaft in Balatun, Bezirk Bjelina.
Gegründet 1909.

Српска земљорадничка задруга с неогр. јамств. у Д. Броцу, кот. Бијељина. — Serbische landwirtschaftliche Genossenschaft in Dol. Brodac, Bezirk Bjelina.
Gegründet 1909.

Српска земљорадничка задруга с неогр. јамством у Свињаревцу, кот. Бијељина. — Serbische landwirtschaftliche Genossenschaft in Svinjarevac, Bezirk Bjelina. Gegründet 1909.

Српска земљорадничка задруга с неогр. јамств. у Кнежини, кот. Власеница. — Serbische landwirtschaftliche Genossenschaft in Knežina, Bezirk Vlasenica.
Gegründet 1909.

Српска земљорадничка задруга с неогр. јамством у Гнивници, кот. Дервента. — Serbische landwirtschaftliche Genossenschaft in Gnivnica, Bezirk Dervent.
Gegründet 1909.

Српска земљорадничка задруга (удр. с неогр. јем.) у Грачаници, кот. Гацко. — Serbische landwirtschaftliche Genossenschaft (m. unb. H.) in Gračanica, Bezirk Gacko. Gegründet Osn. 1911.
Präs.: Jovan Popović.

Српска земљорадничка задруга с неогр. јамством у Батковићу (Марић-махала). — Serbische landwirtschaftliche Genossenschaft in Batković, Bezirk Bjelina.
Gegründet 1909.

Српска земљорадничка задруга (удр. с неогр. јам.) у Надинићима, котар Гацкоі, — Serbische landwirtschaftliche Genossenschaft (m. unb. H.) in Nadinći., Bezirk Gacko. Gegründet Osn. 1911.
Präs. Jovan J. Krtolica.

Српска земљорадничка задруга с неогр. јамств. у Папрачи, кот. Власеница. — Serbische landwirtschaftliche Genossenschaft in Paprača, Bezirk Vlasenica.
Gegründet 1909.

Српска земљорадничка задруга с неогр. јамств. у Мајевцу. — Serbische landwirtschaftliche Genossenschaft in Majevac. Gegründet 1909.

Српска земљорадничка задруга с неогр. јамств. у Батковићу (Клис-махала). — Serbische landwirtschaftliche Genossenschaft in Batković, Bezirk Bjelina.
Gegründet 1909.

Српска земљорадничка задруга у Д. Јеловцу, кот. Приједор. — Serbische landwirtschaftliche Genossenschaft in Jelovac Donji, Bezirk Prijedor.
Gegründet 1909.

Српска земљорадкичка задруга с неогр. јамств. у Јошавци, кот. Бањалука. —Serbische landwirtschaftliche Genossenschaft in Jošavka, Bezirk Banjaluka.
Gegründet 1909.

Српска земљорадничка задруга с неогр. јамств. у Бјелом Пољу. — Serbische landwirtschaftliche Genossenschaft in Bjelo Polje, Bezirk Mostar.
Gegründet 1909.

Српска земљорадничка задруга с неогр. јамств. у Чапљини. — Serbische landwirtschaftliche Genossenschaft in Čapljina, Bezirk Mostar. Gegründet 1909.

Српска земљорадничка задруга у Хашанима, котар Бос. Крупа (удр. с неогр. јам.). — Serbische landwirtschaftliche Genossenschaft (m. unb. H.) in Hašani, Bezirk Bosn. Krupa. Gegründet Osn. 1912.
Präs.: Stojan Novaković. — Geschäftsleiter: Lazar Kotur.

Hrvatska seljačka kasa i zadr. za zajmove i štednju u Konjiću, kotar Konjic. — Kroatische Kredit- u. Sparkassa u. Bauerngenossenschaft in Konjić, Bezirk Konjic. Gegründet 1908.

Hrv. selj. kasa i zadr. za zajm. i štednju u Klobuku, kotar Ljubuški. — Kroatische Bauernkassa, Kredit- und Spargenossenschaft in Klobuk, Bezirk Ljubuški. Gegründet 1908.

Hrvatska seljačka kasa i zadr. za zajmove i štednju u Plehanu. — Kroatische Bauernkasssa, Kredit- und Spargenossenschaft in Plehan.
Gegründet 1908.

Hrvatska seljačka kasa za zajmove i štednju (zadr. s neogr. jam.) u Prozoru, kot. Prozor. — Kroatische Bauernkassa, Kredit- und Spargenossenschaft (m. unb. H.) in Prozor, Bezirk Prozor. Gegründet Osn. 1911.
Präs.: Tadej Mihačević.

Hrv. selj. kasa i zadr. za zajmove i štednju u Žeravcu, kotar Derventa. — Kroatische Bauernkassa, Kredit- und Spargenossenschaft in Žeravac, Bezirk Dervent. Gegründet 1909.

Hrvatska seljačka zadruga s neogr. jam. u Ovčarevu. — Kroatische Bauerngenossenschaft m. unb. H. in Ovčarevo, Sitz in Pirota, Bezirk Travnik.
Gegründet 1911.
Präs.: M. Bekavac.

Hrv. selj. kasa i zadr. za zajmove i štednju u Grudnici, kotar Ljubuški. — Kroatische Bauernkassa, Kredit- und Spargenossenschaft in Grudnica, Bezirk Ljubuški. Gegründet 1909.

Hrvatska seljačka zadruga s neogr. jam. u Gučoj Gori. — Kroatische Bauerngenossenschaft m. unb. H. in Guča Gora, Bezirk Travnik. Gegründet 1911.
Präs.: Fra Marijan Duić.

Hrv. selj. kasa i zadr. za zajmove i štednju u Gor. Zoviku, kotar Brčko. — Kroatische Bauernkassa, Kredit- und Spargenossenschaft in Gor. Zovik, Bezirk Brčko. Gegründet 1909.

Hrv. selj. kasa i zadr. za zajmove i štednju u Vitini, kotar Ljubuški. — Kroatische Bauernkassa, Kredit- und Spargenossenschaft in Vitina, Bezirk Ljubuški. Gegründet 1909.

Hrvatska seljačka kasa za zajmove i štednju u Vitezu, kot. Travnik (zadr. s neogr. jam.). — Kroatische Bauernkassa, Kredit- und Spargenossenschaft (m. unb. H.) in Vitez, Bezirk Travnik. Gegründet Osn. 1911.
Präs.: Ivo Pavlović. — Geschäftsleiter: Stjepan Čolić.

Muslimanska štedionica u Zenici sa ogr. jamstv. — Muslimanische Sparkassa in Zenica m. b. H. Gegründet 1909.

Српска штедионица у Бос. Броду. (задр с огр. јамств.). — Serbische Sparkassa in Bos. Brod (Genoss. m. b. H.). Gegründet 1909.
Predsj.: Jovo V. Jovanović.

Српска штедионица у Бос. Крупи (задр. с огр. јамств.). — Serbische Sparkassa in B. Krupa (Gen. m. b. B.). Gegründet 1908.
Predsj.: Rade Stefanović. — Direktor: Joco Mihajlović.

Српскаштедионица с огр. јамств. у Стôцу. — Serbische Sparkassa in Stolac. (Gen. m. b. H.) Gegründet 1911.
Präs.: Pero Hamović.

Српска штадионичка задруга у Крупи. — Serbische Sparkassa-Genossenschaft in Krupa. Gegründet 1911.
Leiter: Mihajlović.

Hrvatska štedna i vjeresijska zadruga u Odžaku, s ogr. jamstv. — Kroatische Spar- und Kreditgenossenschaft (m. b. H.) in Odžak.
Gegründet 1910.
Präs.: Mustajbeg Gradaščević. — Direktor: Mato M. Grebenarević.

Muslimanska štedionica (zadruga s ogr. jam.) u Stôcu. — Moslimische Sparkassa (Gen. m. b. H.) in Stolac. Gegründet Osn. 1911.
Verwaltungsausschuß: Hasan ef. Šehić, Sulejman ef. Behmen, Junuz ef. Mehmedbašić, Hajdar ef. Čekro, Mustafa A. Sarajlić und Šaćir ef. Grebigjela.

E. Grosse Handelsanstalten. — Velika trgovačka poduzeća. — Велика трговачка подузећа.

Bosnisch-hercegovinische Expositur des k. k. österreichischen Handelsmuseums.

Sarajevo, Jelićgasse Nr. 2, Interurb. Telefon Nr. 271, Telegramm-Adresse: Austromuseum.

Das k. k. österreichische Handelsmuseum stellt im Interesse der Förderung des österreichischen Exporthandels den österreichischen, am Export und Import interessierten Firmen seinen kommerziellen Dienst zur Verfügung.

Im Rahmen desselben werden Bezugsquellen und Absatzgelegenheiten für österreichische Produkte namhaft gemacht, über die Absatzfähigkeit einzelner Artikel auf einzelnen auswärtigen Plätzen, die Marktlage, Usancen, Aufmachung etc. Detailinformationen beschafft, Agentur-, Kommissions- und sonstige direkte Exportverbindungen angebahnt, über Vertrauens- und Kreditwürdigkeit auswärtiger Firmen Informationen gegeben, über Lieferungsausschreibungen und ähnliche konkrete Absatzgelegenheiten Mitteilungen gemacht,, über Zoll- und Tarifwesen, Erfindungen und technische Fortschritte, Handelsbewegung und Statistik, Musterschutz- und Patentgesetzgebung und sonstige kommerziell wichtige Daten Auskünfte erteilt. Dieser Informationsdienst steht österreichischen wie auch bosnisch-hercegovinischen Firmen in der Regel gratis zur Verfügung. Die Expositur in Sarajevo erstreckt ihren Wirkungskreis über ganz Bosnien und die Hercegovina.

Direktor: Dr. Franz Duré. Sekretär des k. k. österr. Handelsmuseums.

Kgl. Ungarisches Handelsmuseum. — Kr. ugarski trgovački muzej. — Budapest, V. Akadémia-u. 3.

(Korrespondent für Bosnien und Hercegovina: die Hauptfiliale der Ungarischen Bank und Handels-Aktiengesellschaft Sarajevo, Appel-Kai 4. — Dopisnik za Bosnu i Hercegovinu: glavna podružnica ug. banke i trgov. dion. društva u Sarajevu, Apelova obala 4.)

Das königlich Ungarische Handelsmuseum ist eine staatliche Institution zur Förderung der Industrie und des Außenhandels.

Es erteilt ungarischen und bosnischen Geschäftsleuten unentgeltlich verläßliche Informationen über jedwede den ungarischen Außenhandel betreffende Frage, besonders aber über Fracht- und Zollverhältnisse, Bezugsquellen und Absatzmärkte heimischer und fremder Waren, Konjunkturen auf den ungarischen und fremden Märkten, Embaliagemethoden, kommerzielle Gesetzgebung, öffentliche Lieferungen; es besorgt die Übersetzung von Geschäftsbriefen aus allen europäischen Sprachen, hat eine öffentliche kommerzielle Bibliothek und in derselben zahlreiche Werke über Bosnien und die Herzegovina usw.

Die Korrespondenten des königlich ungarischen Handelsmuseums in **Sarajevo** (Korrespondent für Bosnien und Hercegovina: die Hauptfiliale der Ungarischen Bank- und Handels-Aktiengesellschaft Sarajevo, Appelkai 4.), Banjaluka, Belgrad, Burgas, Mostar, Dedeagatsch, Adrianopel, Janina, Jassy, Plevna, Plojesti, Crajova, Corfu, Varna, Santi Quaranta, Spalato, Turnseverin, Skutari, Rustschuk, Sophia, Philippopel, Konstantinopel, Saloniki, Smyrna, Bukarest, Galatz, Braila und auf anderen für Ungarn wichtigen Märkten der fünf Weltteile (über hundert Korrespondenten) besorgen die verläßliche Vertretung ungarischer Firmen in Bosnien und der Hercegovina, beziehungsweise auf den betreffenden anderen Märkten, berichten dem Handelsmuseum über alle sich darbietenden Konjunkturen und interveniren in vorkommenden Fällen zwischen den Geschäftsleuten Bosniens und der Hercegovina, beziehungsweise der betreffenden Märkte einerseits und der ungarischen Geschäftswelt andrerseits.

Kraljevski ugarski trgovački muzej je državna inštitucija za potpomaganje industrije i izvanjske trgovine.

Isti podjeljuje ugarskim i bosanskim trgovcima besplatno pouzdana izvješća o svakom pitanju glede ugarske izvanjske trgovine, poglavito glede vozarine i carinarskih prilika i vrela

za kupovanje te mjesta za prodaju domaće i tugje robe, veza u ugarskim i stranim mjestima, načina opreme, komercijalnog zakonodavstva, javnog nabavljanja; priprema prijevode poslenih pisama iz svih europskih jezika, ima javnu komercijalnu knjižnicu i u istoj mnogobrojna djela o Bosni i Hercegovini i t. d.

Dopisnici kr. ug. trg. muzeja u Sarajevu (dopisnik za Bosnu i Hercegovinu: glavna podružnica ug. banke i trgov. dion. društva u Sarajevu, Apelova obala 4.), Banjaluci, Mostaru, Beogradu, Burgasu, Crajovi, Korfu, Varni, Dedeagaču, Drinopolju, Janini, Jaši, Plevni, Ploješti, Santi Quaranti, Spljetu, Turn-Severinu, Skadru, Ruščuku, Sofiji, Plovdivu, Carigradu, Solunu, Smirni, Galcu, Brajli i ostalim važnim mjestima cijelog svijeta (preko sto dopisnika)skrbe se za pouzdana zastupstva ugarskih tvrtka u Bosni i Heregovini, odnosno na dotičnim mjestima, javljaju trg. muzeju o vezama i posreduju u slučajevima, koji se pružaju izmegju trgovaca Bosne Hercegovine, odnosno dotičnih mjesta s jedne strane i ugarskih trgovaca s druge strane.

Handels- und Transport-Aktiengesellschaft in Sarajevo vormals J. B. Schmarda, Rotter & Perschitz.

Direktionsräte.

Vuković Anton, v. Vučydol Ritt., Herrenhausmitglied, Hofrat, Präsident.
Pogačnik Josef, Rit. v., Vizepräsident des österr. Abgeordnetenhauses, Vizepräsident.
Weiss Ph., Generaldirektor d. Pester Ung. Kom. Bank.
Schmarda Hans.
Zala Adolf, Direktor d. Pester Kom. Bank, Budapest.
Stux Geza, Direktor d. priv. Agrar. & C. Bank in B. u. H. in Sarajevo.
Konrad Otto, Prokurist der Pester ung. Commercial-Bank.
Freyenfeld Josef, Dr., Hof- u. Gerichtsadv. in Wien.
Bisteghi Rudolf, Generalkonsul.

Aufsichtsräte.

Wukelić v. Wukowgrad, Theodor, General.
Benko Martin, Prokurist der Pester ung. Commercial-Bank.
Schön Stanko, Subdirektor der Priv. Agrar- und Kommerzialbank in Sarajevo.
Takacs Ladislaus, Prokurist der priv. Agrar- u. Kommerzialbank.

Zentralleitung in Wien, VIII., Auerspergstraße 13. Geschäftsführender Direktor in Wien: Redlich Heinrich, Bes. d. G. V. Kr. m. Kr.

Zentralbureau in Sarajevo. Vogt Hans, Direktor. Bechine Richard, Direktorstellvertreter.

Bosn. herc. Speditions- und Handels-Aktien-Gesellschaft.

Speditionsbureau der königl. ungar. Staatsbahnen für Bosnien-Hercegovina. Direktionsräte: Ješua D. Salom, Avdaga Šahinagić, Josef M. Israel, Josef Fleischmann, Josef Z. Danon, Isak A. Salom, Moise D. Salom.

Zentrale Sarajevo: Handelskammerrat Direktor Fleischmann Josef als Direktor; Noschkes David, Vicedirektor, Vrban Nikolaus, Prokurist.

Beamte: Schwimmer Ig., Goldschmidt Maximil, Horwitz Alfred, Israele Jošua, Israel Moše, Mujaga Šahinagić, Schwadron Nathan, Franz Jelenz, Klein Irene, Kornelie Stagljer, Josefine Vogel, Petrović Franjo, Suschko Josef, Nikola Šelung, Huseinagić Rešid, Nuraga Džabia.

Filiale Bosn. Brod. Leiter: Goldfarb Wilhelm. Beamte: Auerbach Max, Karba N., Marko Simić.

CENTRALHEIZUNGS-WERKE A.-G.

94 INGENIEURBUREAU: SARAJEVO, HADCI MULICA ULICA 11

SPEZIALFABRIKEN FÜR ZENTRAL-HEIZUNGEN ALLER SYSTEME

VII. Abschnitt — VII. odsjek. — VII. одсјек.

Schematismus bosnisch-hercegovinischer Industrien — Šematizam bosansko-hercegovačke industrije.

Шематизам бос.-херц. индустрије.

Verein der Industriellen Bosniens und der Hercegovina.

Gegründet im April 1910. Vereinslokal: Sarajevo, Rudolfsgasse 3.

Präsidium. Präsident: Ingenieur Richard Hartmann, Direktor der Aktiengesellschaft für Verarbeitung und Verwertung landwirtschaftlicher Produkte (Zuckerfabrik Usora). Vizepräsidenten: Robert Eissler, Gesellschafter der Bosnischen Forstindustrie Eisler & Ortlieb, Zavidović; Geheimer Kommerzienrat Otto von Steinbeis, Präsident der Bosnischen Forstindustrie-Aktiengesellschaft Otto Steinbeis, Doberlin; Josef Walenda, Direktor der Bosnischen Ammoniaksodafabriks-Aktiengesellschaft, Lukavac.

Zentralausschuß: Generaldirektor Nikola Berković, Präsident der Handels- und Gewerbekammer, Mitglied des Verwaltungsrates vieler Industrie-Aktiengesellschaften, Sarajevo; Landtagsvizepräsident Danilo Dimović, Industrieller und Advokat, Sarajevo; Paul Friem, Direktor der Eisenindustrie-Aktiengesellschaft, Zenica; Richard von Hofmannsthal, Direktor der „Danica" Aktiengesellschaft für chemische Industrie, Bosn. Brod; Dr. Josef Kranz, Direktionsrat vieler bosnischer Industrie-Aktiengesellschaften, Wien; Sektionschef Theodor Kussevich de Blacko, Vorstand der Bauabteilung der Landesregierung, Sarajevo; Dr. Franz Schmalzhofer, Mitglied der Firma Austro-bosnische chemische Industrie D. Vasić & Comp., Sarajevo; Louis Schossberger, Direktor der Spiritusfabrik M. Fischl & Söhne, Kreka; Hugo Freiherr von Seiller, Direktor der Bosnischen Elektrizitäts-Aktiengesellschaft, Jajce; Geza Stux, Direktor der Agrar- und Kommerzialbank, Sarajevo; Konrad Willerth, Direktor der Aktienbrauerei, Sarajevo; Dr. Hans Zorn, Direktor der Bosnischen Holzverwertungs-Aktiengesellschaft, Teslić.

Revisionsausschuß: Peter Buttazzoni, Direktor der Holzindustrie-Aktiengesellschaft Buttazzoni & Venturini, Sarajevo; Friedrich Deutsch, Direktor der Sarajevoer Walzmühl-Aktiengesellschaft, Sarajevo; Anton Szirmai, Industrieller, Sarajevo.

Sekretär des Vereines: Dr. Mehmed Spaho.

A. Landwirtschaft und landwirtschaftliche Industrie.
A. Poljopriveda i poljoprivedni proizvodi.
А. Пољопривреда и пољопривредни производи.

Zur Erziehung eines tüchtigen Bauernstandes errichtete die Regierung zahlreiche landwirtschaftliche Anstalten, welche allen Zweigen der Landwirtschaft besonders eifrige Pflege angedeihen lassen. Es bestehen zur Zeit 4 Acker- und Obstbaumschulen, und zwar in Gacko, Ilidža, Livno und Modrića, in welchen Söhne von Bauern und Grundbesitzern in allen Zweigen der modernen Landwirtschaft und Viehzucht theoretischen und praktischen Unterricht erhalten. Weiters verzeichnen wir nachfolgend die zur Zeit bestehenden Musterwirtschaften, landwirtschaftlichen Institutionen und hervorragenden Landwirte.

Nach einem Berichte der Landesregierung für Bosnien und die Hercegovina hat die Beteiligung an den landwirtschaftlichen Sonntagskursen im Schuljahre 1912/13 eine beträchtliche Steigerung aufzuweisen. Im ganzen fanden 3645 Kurse statt, die von 109 Lehrern an 108 Elementarschulen abgehalten wurden; an denselben haben 37.693 Wiederholungsschüler und 46.138 ältere Landwirte teilgenommen. Das bedeutet im Vergleiche zum Schuljahre 1911/12 insofern einen Fortschritt, als sowohl die Zahl der Schulen, an welchen die Kurse abgehalten wurden, von 85 auf 108, wie auch die der abgehaltenen Kurse und der Teilnehmer an denselben von 2995 Kursen mit 79.066 Teilnehmern im Jahre 1911/12 auf 3645 Kurse mit 83.831 Teilnehmern im letzten Berichtsjahre gestiegen ist.

Da bi se podigao valjan težački stalež vlada je uredila mnoge poljodjelske zavode, koji posvećuju svakom ogranku poljske-privrede skroz požrtvovnu brigu. Već sada postoje 4 poljodjelske i voćarske škole, kao što u Gackoni, Ilidži, Livnu i Modrići, u kojim se sinovi težaka i posjednika teoretski i praktično podučavaju u svakoj grani modernog poljodjelstva i stočarstva. Ovdje niže navodimo uzorna gospodarstva, poljo privredne zavode te težake, koji se naoseb ističu.

Musterwirtschaften — Uzorna gospodarstva

Für Ackerbau und Wiesenkultur — za poljodjelstvo i livadarstvo
in den ärarischen landwirtschaftlichen Stationen in Livno und Modriča.

Für Fischzucht — za ribarstvo
in der ärarischen derzeit verpachteten Fischzuchtanstalt in Ilidža bei Sarajevo und den ausgedehnten Teichwirtschaften im Bezirke Prijedor.

Für Geflügelzucht — za peradarstvo
in den ärarischen landwirtschaftlichen Stationen in Livno und Modriča.

Für Gemüsekultur — za povrtarstvo
in der ärarischen landwirtschaftlichen Station Modriča und der landesärarischen Acker-, Obst- und Weinbaustation in Mostar und den landesärarischen Obstbaumschulen in Goražda, Konjic und D. Hrgovi bei Gradačac.

Für Kartoffelanbau — za krumpirenje
in den ärarischen landwirtschaftlichen Stationen in Livno, der landesärarischen Acker-, Obst- und Weinbauschule in Mostar und der landesärarischen Obstbaumschule in Konjica.

Für Pflügen — za oranje
durch demonstrative Ackerungen an verschiedenen Orten.

Für Molkerei und Käserei — za mlekarstvo i sirarstvo
in den ärarischen landwirtschaftlichen Stationen in Modriča und Livno (mit Filiale auf der Krugalpe).

Für Baumschulbetrieb und Obstzucht — za voćnji rasad i voćarstvo
in den ärarischen Obst- und Weinbaustationen Lastva, Acker-, Obst- und Weinbauschule in Mostar, der landwirtschaftlichen Station in Modriča, bei den ärarischen Obstbaumschulen in Dolni Hrgovi, Konjica und Goražda und in den Gemeindegärten in Brčko, Bjelina, Gradačac, Orašje, Tuzla, Prnjavor, Prijedor, Krupa, Cazin, Bihać, V. Kladuša, Sanski most, Bugojno und Livno. Diese Institutionen befassen sich mit der Heranzucht von Obstbäumchen edler Sorten und deren Hinausgabe an die Bevölkerung; zugleich wird letztere in der Obst- und Weinkultur sowie rationellen Kellerwirtschaft unterwiesen.

Für Pferdezucht — za konjogojstvo
das ärarische Gestüt in Goražda und das Hengstendepot in Sarajevo mit Filiale in Mostar.

Für Schaf- und Ziegenzucht — za ovčarstvo i kozarstvo
in der ärarischen landwirtschaftlichen Station in Livno, wo Horodenka- und Karakulschafzucht und Angoraziegenzucht betrieben wird.

Für Rinder- und Schweinezucht — za govedarstvo i svinjarstvo
in allen ärarischen landwirtschaftlichen Stationen und in der Zentralstrafanstalt in Zenica, wo die Zucht der Pinzgauer, Etschtaler und Wippthaler Rinderrasse, dann der weißen Edelschweinerasse betrieben wird.

Für Weinbau, Tafeltraubenkultur und Weinkellerwirtschaft — za vinarstvo, kulturu stolnoga groždja te podrumarstvo
in der Acker-, Obst- und Weinbauschule in Mostar, der landesärarischen Obst- und Weinbaustation Lastva und der ärarischen Obstbaumschule in Konjica und Goražde.

Tabakbau vide „**Tabakindustrie**“ — **ojenje duhana.**

In den Bezirken **Bugojno, Bihać, Livno, Dervent, Kladanj, Foča, Županjac, Srebrenica, Zvornik, Sanskimost, Prozor, Vlasenica, Ključ, Cazin, Fojnica, Maglaj, Prijedor, Sarajevo, Krupa, Prnjavor, Gradačac, Bos. Dubica** wurden **landwirtschaftliche Bezirksgenossenschaften** ins Leben gerufen.

Der Zweck dieser Genossenschaften besteht in der Verbesserung der sittlichen und materiellen Verhältnisse der Landwirte durch Pflege des Gemeingeistes, gegenseitige Belehrung und Unterstützung, Erhaltung und Hebung des Standesbewußtseins, durch Vertretung der berufsständischen Interessen der Genossen sowie durch Förderung der wirtschaftlichen Interessen derselben.

Die bestandene **landwirtschaftliche Station in Butmir bei Ilidže** wurde vom Landesärar an die **Zuckerfabrik in Usora** verpachtet, welche den landwirtschaftlichen Betrieb mit besonderer Rücksichtnahme auf die Versorgung der Hauptstadt Sarajevo mit preiswürdiger Milch vorzüglicher Qualität, die Pflege des Zuckerrübenanbaues und der Viehzucht als Musteranstalt zur Unterweisung einheimischer Landwirte weiterführt.

Hervorragende Landwirte und Viehzüchter — odličniji poljodjelci i veći odgojatelji marve:

Der Wirtschaftsbetrieb des erzbischöflichen Gutes St. Philomena bei Gradačac und des **Trappistenklosters „Maria Stern“** bei Banjaluka mit seinen Filialen **„Josefsburg“** in Rudolfstal und **„Marienburg“** in Windthorst.

Banjaluka. Verband deutscher, bürgerlicher Wirtschaftsgenossenschaften. Direktor: Dr. A. Oehler.

Bjelina.
Neth Heinrich (Himbeer- und Apfelmost).
Hempfling Alfred.

Brčko, Bez. Brčko.
Ibrahimaga Kučukalić. Husnibeg Salihbegović. M. H. Mehmedagić. Savo F. Kojdić. Braća Kolakovići. Vladimir Kovačević.
Jajce, Bez. Jajce.
Džabić Mustajbegs Erben. Sarač Suljaga. Filipović Jozos Erben.
Koraj, Bez. Bjelina. Stengel Wolfgang.
Kotorac bei Sarajevo.
Gutsverwaltung Desančica bei Butmir und Saračević Vejsilaga.
Potočani bei Livno. Tadić Ante & Kons.
Pusta Garevac bei Bosn. Šamac. Dunderski Georg und Gedeon.
Travnik. Baškarada Marko.
Windthorst bei Bosn. Gradiška.
Benzinger Ferdinand, Jansen Johann, } Großgrundbesitzer.

Hervorragende Viehzüchter in Sarajevo — Videniji stočari u Sarajevu.

Murat Ridžanović, Ahmet Viteškić, Niko Kalem, Ivan Tomić, Vukan Magjarević, Gjorgje Špiro.

Käsereien — Sirarne.

Anto Tadić in Potočani bei Livno. H. Budimirović in Travnik. Br. Mirković in Bilek. Trappistenkloster Mariastern bei Banjaluka. Brüder Janković in Hadžići bei Glamoč. Jovo Kristanović in Glamoč. Luka Avram in Malkovčevci. Jeftan Despić in Carevac bei Livno. Erste bosnisch-hercegovinische Schafmilchkäserei in Travnik. Serbische Molkereigenossenschaft in Sokolac (Rogatica). Pop Banjac in Kamen. Milan Princip in Preodac. Jovo Marković in Vrba. Lazo Cvigatić in Skućani. Jovo Malešević in Glamoč. Ilija Janković in Kamen und Jovo Skelić in Hadžići,

ferner in den oben angeführten landesärarischen und landwirtschaftlichen Stationen.

Mühlen mit Dampfbetrieb — Parni mlinovi.

Bjelina.
Erste Bjelinaer Dampfmühlengesellschaft S. Jovanović & Comp.
Bos. Gradiška. Hasib Topić.
Hrvačanin, Post Prnjavor. Vasil Daczyszyn.
Kozarac. Isa eff. Softić.
Maglaj a. Vrbas. Žita J.
Petrovac. Kaiser Karl.
Sarajevo.
Sarajevoer Walzmühlen - Aktiengesellschaft. Aktienkapital 750.000 K. Präs. Ibrahim eff. Rašidkadić. Vicepräs.: Nikola Berković. Verwaltungsräte: Aćim Babić, Josef Z. Danon, Ivo Mrčić, Konrad Willert, Girolamo Salom, H. M. H. Ahmetašević; Ernst Volkert. Aufsichtsrat: Josef Fleischmann, David Deutsch, Muhamed H. Jusufagić, Miloš Milošević. Leitender Direktor: Friedr. Deutsch.
Windhorst.
Mirko von Gjurkovečki, Bernhard Lammers et Comp., Peter Gorges.

Mühlen mit Wasserbetrieb — Vodenice.

Bihać.
Simić Peter. Karabegović Hadži Muhamed. Sakić Muharem. Redžić Hadži Hasan.
Sarajevo. Braun August.
Stolac. Festić Alaga.
Vareš, Gemeinde Vareš.
Zvornik.
Nikolić & Kons., Abdulah Dardagan, Avdo Šahbegović, } Besitzer von Schiffsmühlen im Stadtbereiche.

Hervorragende Obstzüchter.

Landesärarische Obstbaumschule in Konjic. Savo T. Kojdić in Brčko. Großer Baumschulbetrieb, Kultur bester bosnischer Zwetschkensorten. Jährlich gegen 50.000 Zwetschkensetzlinge abgebbar.

Hervorragende Weinbauer — Videniji vinogradari.

Čapljina.
Mrčići braća. Vego Ilija p. Joze.
Konjic.
Terzići Braća. Popadić Gavro. Tezić Vukan. Banović Pero. Jurić Pero. Angjelić Pero.
Lastva, Post Trebinje.
Braća Celovići.
Ljubuški.
Gavran Ante. Keža Pavao. Vasilj Stanko. Babić Ante. Sivrić Ilko. Sušac Ante. Vitkovići braća. Lovrić Mate.
Mostar.
Aleksić Aleksa. Aničić Jefto. Aničić Simo. Bilić Mićo. Blanić Miho. Golubović Lazar, Peško u. Kovačina. Grković Ilija. Hercegovinische Weinbauergenossenschaft. Jelačići G. & R. Kosjerina braća. Miličević Lazar. Oborina Velimir. Pavić Risto. Perić Brüder. Radulović Brüder. Šantić Sava. Zec Nikola. Krulj Risto. Avdaga Čišić. Pičeta Nikola.
Sarajevo.
Jeftan H. Lelečić.
Stolac.
Hamović Pero. Kurilić Milan. Popović braća. Prce Nikola. Ružić Miho. Vukasović Ivan. Vreća Risto.
Tasovčići bei Čapljina.
Misita Ćetko.
Trebinje.
Ljubimir Ivo. Šehović Fejzaga Erben und Konsorten. Vujičić Stjepo. Weinbau-Akt.-Ges. in Trebinje.

Anläßlich der von der Landesregierung am 4. Juni 1914 in Sarajevo stattgefundenen Kostproben wurden folgenden Weinproduzenten Ehrenpreise zuerkannt:

Gjorgjo und Risto Jelačić in Mostar, Savo Santić in Mostar, Braća Ružić in Stolac und Ivan Barišić in Buna bei Mostar.

Erste Preise erhielten: Jeftan Hadži Lelečić in Sarajevo, Vinogradarsko dioničko društvo in Trebinje, Jozo Buntić in Medjugorje bei Ljubuški und Ante Soldo in Žitomisliči bei Mostar.

Mit zweiten Preisen wurden beteilt: Velimir Oborina in Mostar, Nikola Pičeta und Söhne in Mostar, Franje Miloš in Žitomisliči bei Mostar, Nikola Primorac in Vranica bei Mostar, Jure Kažulj in Ljuti Dolac bei Mostar, Jela Budalić in Trebinje, Petar Jovović in Trebinje, Tomo Sivrić in Medjugorje bei Ljubuški, Jakov Dugandžić p. Andrije in Medjugorje bei Ljubuški, Gj. und I. Popović in Stolac und Pero I. Hamović in Stolac. Preise des landwirtschaftlichen Bezirksrates in Trebinje wurden der Firma Braća Čelović in Lastva bei Trebinje und dem Vinogradarsko dioničko društvo in Trebinje zuerkannt. Sowohl Landweine, wie auch sehr viele rationell geschulte Weine aus modernen Kellereien kamen der Jury zur Prüfung. Der größte Teil der Weine stammte aus dem Jahre 1913, auch ältere Jahrgänge, besonders 1912 waren vertreten. Die Hälfte der begutachteten Sorten bestand aus Weißweinen und zirka je ein viertel aus Schiller und Rotweinen. Die modernen Kellerwirtschaften der Großproduzenten brachten im überwiegenden Teile eine Reihe hochwertiger Weine. Aus dem Prämiierungsergebnis geht hervor, daß ganz besonders die Bezirke Mostar und Stolac mit ersklassigen Weinen vertreten waren, aber auch der Bezirk Trebinje einige sehr gute und das Weingebiet Medjugorje im Bezirke Ljubuški mehrere sehr beachtenswerte Sorten hatten.

Fischzuchtanlagen — Gojilišta riba.

Prijedor. Teichwirtschaft des Viktor Burda.

Vrelo Bosne bei Ilidža.

Landesärarische Fischzuchtanstalt, Pächter Ed. Schubert.

Von der landesärarischen Fischzuchtanstalt in Vrelo Bosne wurden im Jahre 1910 ausgesetzt:

Im Bezirke Sarajevo: Zujevina von Hadžići bis Pazarić 20.000 Bachforellen. Krupaquelle 30.000 Bachsaiblinge. Bišća potok (Jagdschongebiet) vom Dorfe Bišća Gor. aufwärts 30.000 Bachforellen. Večerica potok 30.000 Bachsaiblinge. Zeljeznica bei Trno 30.000 Bachforellen.

Im Bezirke Travnik: Oberlauf der Lašva und Bašbunar verteilt 50.000 Bachforellen.

Im Bezirke Jajce: Oberlauf der Piva 50.000 Bachforellen.

Im Bezirke Čajnica: Abflußbach der Appelquelle 50.000 Bachsaiblinge.

Im Bezirke Konjica: Ljuti potok 40.000 Bachsaiblinge.

Im Bezirke Mostar: Bunafluss 50.000 Bachforellen.

Im Bezirke Ljubuški: Vrioštica und Studenac potok je 25.000 Bachsaiblinge. Mladefluss bei Vitina 17.500 Bachforellen. Teich des Ante Babić bei Vitina 2500 Bachforellen.

Bienenwirtschaftlicher Zentralverein für Bosnien-Hercegovina — Pčelarska središnja zadruga za Bosnu i Hercegovinu.

(Sarajevo, Pehlivanuša ul. 6.)

Dieser Verein wurde im Jahre 1899 gegründet und zählt dermalen 2960 Mitglieder mit 41 Vereinssektionen.

Die Bienenzucht in diesen Ländern, woselbst alle Vorbedingungen für einen erfolgreichen Betrieb — die vorzügliche Rasse der bosnischen Biene, eine reiche Flora und günstige Witterungsverhältnisse — geboten sind, wurde vor Inslebentreten dieses Vereines nur in primitiver Weise betrieben. Der Verein hat sich die Aufgabe gestellt, die moderne Bienenzucht im Lande zu fördern, beziehungsweise einzuführen. Zum Beweis der während der verhältnismäßig kurzen Zeit des Bestandes erzielten glänzenden Resultate kann angeführt werden, daß der Verein schon auf der Pariser Weltausstellung 1900 mit dem „Grand prix“ und seither auf allen einschlägigen Ausstellungen mit ersten Preisen ausgezeichnet wurde. In Fojnica bei Kiseljak wurde eine Bienenstockwerkstätte etabliert, die anerkannt solide und billige Bienenstöcke bewährter Systeme liefert.

Der Verein gibt eine eigene Vereinszeitschrift unter dem Titel „Bosansko-hercegovački Težak“ heraus, deren Programm sich nicht allein auf die Bienenzucht, sondern auch auf alle verschiedenen Gebiete der Landwirtschaft erstreckt.

Im Jahre 1910 veranstaltete derselbe Verein die I. bos.-herc. Bienen-, Obst- und Gartenbauausstellung und im Jahre 1912 die Vereinssektion in Brčko eine zweite ähnliche Ausstellung, welche beide glänzend ausfielen.

Ausschuß des Vereines:

Präsident: Ahmetaga Šahinagić.
I. Vizepräses: Vaso N. Savić.
II. „ Salih eff. Svrzo.
I. Geschäftsleiter: August Havelka, Oberwirtschaftsrat.
II. „ Anton Miloš, Lehrer.
Vereinssekretär: L. Dasović. Redakteur: Hugo Jedlička. Kassier: Samuel Fehérvári.
Ausschußmitglieder: Simo Ivezić. Gjuro Grubnić. Ibrahim Sirri eff. Zafranija. Fejzaga Šabanović. Vejzil Čurčić. Jovo Mandić.
Vertreter: Fehim eff. Spaho. Raimund Hrasky. Risto Vasiljević. Petar Mirković.
Revisoren: Johann Jamar. Alois Slekovec.

Sektionen in Zenica, Bosn. Brod, Derventa, Ljubuški, Rogatica, Bosn. Dubica, Bosn. Kostajnica, Bosn. Novi, Bosn. Krupa, Bjelina, Gračanica, Prijedor, Kozarac, Banjaluka, D. Tuzla, Fojnica, Bjelemić, Konjica, Visoko, Čajnica, Bosn. Gradiška, Brčka, Zvornik, Vlasenica, Kladanj, Odžak, Cazin, Grahovo bei Knin, Vrnograc, Franz-Josefsfeld, Bihać, Sanskimost, Bos. Petrovac, Glamoč, Županjac, Mostar, Stolac, Ljubuški, Gradačac, Goražde, Tešanj.

Besitzer größerer Bienenstände:

Brüder Velagić Blagaj bei Mostar, Simo Ivezić bei Sarajevo, Salih eff. Svrzo, Milan Martinović, Schulleiter in Bos. Krupa, Hafiz Hodžić, Bürgermeister in Bos. Brod, Stanko Milošević in Milošovci. Valentin Makovac in Trbuk. Fra Ante Stanić in Potočani. Vinko Reš

in Potočani. Mehmed Ahić in Visoko. Omerbeg Sierčić in Rogatica. Simšo Marković in Modrič. Ante Kunštek in Banjaluka. Svetozar Jezdimirović, Petar Gaćeša u. Nikola Skorič in Vršani. Elise Pawlikov in Sarajevo. Simo Trifković in Doboj. Alois Hödl in Trujani. Johann Krečko in Lupljenica. Alexius Kaiser, Stadtgärtner in Bjelina. Gendarmerieposten in Ilidže, Drinača und Klupe.

Pflaumenkultur und Pflaumenmarkt — Gojenje šljiva i trgovina sa šljivama.

Die Pflaume bildet einen der Hauptexportartikel Bosniens, welches dem Gedeihen dieser Frucht hauptsächlich in dem die Save begrenzenden Gebiete ganz besonders günstige Bedingungen bietet.

Die bosnische Zwetschke ist sehr groß, zuckerhältig und schmackhaft und steht, seitdem sich mit Hilfe der Regierung ein rationelleres Dörrverfahren eingebürgert hat, selbst der französischen Pflaume nicht nach.

Die Pflaumen werden zugeführt nach Brčka, Doboj, Šamac, D. Tuzla, Zenica, Gračanica und Dervent, wo sie von einheimischen Händlern aufgekauft, gereutert und dann an Kommissionäre verkauft werden.

Die gedörrten Zwetschken werden gehandelt pro 50 *kg* und netto Kassa in egalisierten Säcken à 90 *kg* oder in Kisten à 25, $12^1/_2$ und 5 *kg* inklusive Sack, beziehungsweise Kiste brutto für netto ab Bahn oder Schiff Brčka; ab allen andern Stationen franko Bosn. Brod; Kistenware wird nur in Brčko gehandelt.

Brčko ist der Hauptstapelplatz des bosnischen Pflaumenhandels. Daselbst werden zwei Drittel der gesamten Raccolta gehandelt und werden in guten Jahren 3000 bis 3500 Waggons exportiert.

In den letzten Jahren hat sich im bosnischen Pflaumenhandel insoferne eine erfreuliche Wendung vollzogen, als der ausländische Konsum, welcher bisher gewöhnt war, die bosnischen Pflaumen durch die Vermittlung Budapester und Wiener Zwischenhändler zu beziehen, nunmehr direkt die bosnischen Exportplätze aufsucht und dadurch in die Lage kommt, die ausgezeichnete bosnische Provenienz ungemischt beurteilen und schätzen zu können. Durch den direkten Verkauf werden auch bessere Preise erzielt, die dem bosnischen Produzenten zugute kommen.

Pošljednjih je godina nastao u bosanskoj trgovini šljiva u toliko radostan preokret, da izvanjski potrošaj, koji je dosle običavao dobivati bosanske šljive kroz peštanske i bečke prekupce, sada već izravno traži bosanske izvozne trgove, usljed čega dolazi u položaj da iz vrstan bosanski proizvod nepomješan prosudi i vrijednost mu procijeni. Izravnim prodavanjem postižu se i bolje cijene, što je u korist bosanskog proizvadjača.

Die bedeutendsten Firmen, welche sich mit dem Pflaumenhandel befassen, sind:

Brčka.

Exportabteilung der priv. Landesbank für Bosnien und Hercegovina und der privil. Agrar- und Kommerzialbank für Bosnien-Hercegovina.

Gebrüder Weiß, Ibrahimaga Kučukalić, Savo Kojdić, Stefan Kovačević.

D. Tuzla.

Filiale D. Tuzla der priv. Landesbank für Bosnien und Hercegovina.

Doboj.

Warenabteilung der priv. Landesbank für Bosnien und Hercegovina (nur während der Saison).

Aktiengesellschaft für Verarbeitung und Verwertung landwirtschaftlicher Produkte in Sarajevo. — Dioničko društvo za preradjivanje i vrijedniju upotrebu poljoprivrednih proizvoda u Sarajevu.

Sitz der Firma in Sarajevo. Evidenzbureau in Wien, IV., Gußhausstraße Nr. 9. Beamte des Wiener Evidenzbureaus: Bureauchef: Wilhelm Heger; Buchhalter und Korrespondenten: Anton Harlass, Wilhelm Pins.

Das Stammkapital der Gesellschaft besteht in 2,500.000 Kronen. Diese Gesellschaft unterhält eine

Zuckerfabrik in Usora, einen landwirtschaftlichen Musterbetrieb und eine landwirtschaftliche Spiritus-Brennerei in Butmir bei Ilidža.

☞, Telegraphen- und Eisenbahnstation für die Zuckerfabrik Usora, für die Ökonomie und Brennerei Ilidža. Die Zuckerfabrik ist auf eine Verarbeitung von 500.000 *q* Rübe eingerichtet, welche von der einheimischen Bevölkerung unter fachkundiger Aufsicht produziert wird. Erzeugnisse: Rohzucker, Raffinadbrode, Würfel, Mehl, Konkasse, Pilé und Segmente, welche zum größten Teile im Lande verkauft und nur ein kleiner Teil nach dem Sandschak Novibazar exportiert werden. Personale; technische und administrative Beamte, Werkführer, Meister etc., ferner zirka 800 Arbeiter.

Technischer und administrativer Direktor: Ing. Richard Hartmann; Oberverwalter: Rudolf Karl Henninger; Zuckermeister: Rudolf Straka; Technische Adjunkte: Hermann Henninger; Karl Kottek; Miroslav Spinka; Chemiker: Rudolf Effenberger; Buchhalter: Friedrich Marzy; Kassier: Josef Hausner; Administrative Adjunkte: Ernst Hubatschek, Rudolf Issovits; Korrespondent Hans Brayer; Magazineure: Franz Steiner, Michael Nituch; Wagmeister: Anton Hranička; Rübenbauinspektor: Alfred Traub; Maschinenmeister: Franz Malek; Kupferschmiedmeister: Demeter Jovanović; Ökonomiebeamte: Verwalter: Moritz Trnka; Adjunkt; Vladimir Knapp; Rechnungsführer: Rudolf Stuchlik; Brennereileiter Wilhelm Ratka.

M. Fischls Söhne, Erste bosn. Spiritusfabrik und Raffinerie Kreka. ☎, Telegraphenstation und Bahnstation Kreka. Schleppgeleise zur Bahnstation. Die Gesellschaft betreibt daselbst drei Industrialien: Spiritusfabrik und Raffinerie. Erzeugung flüssiger Kohlensäure. Schlempe-Verkohlungsanlage. Jahresproduktion 20.000 *hl* Spiritus, Erzeugung von Rum und Mastika. Versand in Fässern und Kisten (Flaschen). Arbeiteranzahl 80 Mann, darunter 60 Einheimische. Beamte: Direktor: Louis Schossberger; Betriebsleiter: Ing. Emil Teller; Buchhalter: Karl Ruckenstein, Isidor Hermann. Comptoiristen: Frieda Schossberger, Oskar Tischler.

Likörfabrik von Abr. Is. Papo in Alipašin most bei Sarajevo.

Seifen- und Kerzenfabrik Akt. Ges. in Dolac bei Sarajevo. Aktienkapital 300.000 K; Präsident: August Braun, sen., Vizepräsident: Avram D. Salom. Direktionsrat: August Braun jun.; Daniel A. Salom; Adolf Kohn. Kommerz. Direktor: Adolf Kohn; Buchhalter: Rudolf Stolzer.

Erste bosn. Dampfbäckerei Raimund Jagodić in Sarajevo, großes Backhaus mit modernsten Einrichtungen.

Backhaus des Josef Fritsch in Sarajevo.

Brauerei des Trappistenklosters Maria Stern in Banjaluka. Erzeugt zirka 20.000 *hl* Bier.

Erste bosnische Pflaumenkonservenfabrik in Brčka. Inhaber: Gebrüder Weiß, München. Betriebskraft: 1 Dampfkessel 18 m^2 1 Dampfkessel 10 m^2 Heizfläche, 1 Dampfmotor, 8 große kupferne Konservierungskessel, 700 Konservierungszylinder, Dampfhitzkammer und sonstige Spezialapparate, Kaufmännischer Leiter: Alex. Weiner. Werkführer: Hadži Osman & Mehmet Mušanović. Maschinist: Franz Kratochvilla.

„Pehar", Erste bosn. herc. Obstbrennerei, Gemüsekonservenfabrik und Obstverwertungs-Aktiengesellschaft in Sarajevo. — „Pehar", Prva b.-h. pecara voća, fabrika konserva, sočiva i poduzeće za unovčivanje voća, d. dr. u Sarajevu. Aktienkapital 200.000 K, statutengemäß auf 500.000 K festgesetzt.

Landwirtschaftliche Spiritusbrennerei der Domäne des Erzbistums Vrhbosna — Domena nadbiskupije Vrhbosanske, Sv. Filomena, p. Gradačac (Bosna). ☎, u. T. Gradačac. K 200.000 investiert. Dampfbetrieb 16 HP. Kessel 45 m^2. Verarbeitet werden Kartoffel, Rübe, Mais und 1000 *hl* produziert.
Direktor: Mijo Besednik.
Betriebsleiter: Josip Lončarević.
Wirtschaftsadjunkt: Ivan Janzeković.

Genossenschaftliche Brennerei in Foča.

Sliwowitzbrennereien: Simo Nikolić in Modriča; Mitar Kolaković Nachf. in Brčko; Mićo V. Vasilić in Janja; Michael Rebba in Orašje.

Die Aktienbrauerei Sarajevo — Dionička pivovara u Sarajevu.

(Konakgasse 25), besitzt zwei Sudhäuser mit Dampfkochung, welche für eine Tageserzeugung von 700 *hl* Bier eingerichtet sind, hat entsprechend große Lager und Gärkeller (Fassungsraum 50.000 *hl*), 2 Dampfmaschinen zu 500 und 230 HP. Das erforderliche Malz wird teils in der eigenen Malzfabrik erzeugt, teils bezogen. Die Malzfabrik ist auf Turbinenbetrieb eingerichtet und produziert 140 Waggons pro Kampagne.

Absatz des Bieres zirka 130.000 *hl* jährlich.

Präsident: Felix Kuranda, Direktor des Wiener Bankvereines, Wien.

Vizepräsident: Leopold Löwy, Großindustrieller, Wien.

Direktionsräte:

Berković Nikola, Generaldirektor der priv. Landesbank für Bosnien und Hercegovina.
Fischer Josef, Advokat in Sarajevo.
Kranz Josef, Dr., Hof- und Gerichtsadvokat, Wien.
Salom Ješua S., Vizepräsident der Handels- und Gewerbekammer in Sarajevo.

Aufsichtsräte:

Langer Theodor, Professor, Mödling.
Volkert Ernst, Direktor der priv. Landesbank für Bosnien und Hercegovina.
Kranz Sigmund, Dr.

Kommerzielle Leitung: Direktor: Heinrich Reiter.
Technische Leitung: Direktor: Konrad Willerth.

Oberbeamte:

Spitzer Bertold, Bureauchef.
Pracher Ernst Leo, Kassier, Oberl. d. R.
Kohn Oskar.
Rosner Wilhelm, Oberbuchhalter.

Beamte:

Weitzner. C., Verwalter.
Sohr Rudolf, Leut. d. Res., Sekretär.
Wagner Franz, Buchhalter.
Seichert Justus.
Rubitschek Rudolf.
Schleifer Rudolf.
Bartl Franz.
Schuster Blasius.
Stany Karl jr.
Theis Gottlieb.
Lichtenegger Franz.
Kreutzinger Josef.
Janković Branko.
Nemenz Wilh.
Rajman Jos.
Brixel Wilh., L. d. R.
Uzun Hamdija.
Zampa Ljubica.

Technisches Personal:

Brauführer: Plazzotta Valentin.
Assistent: Morbacher Wilhelm.
Obermälzer: Bergmann Richard.
Maschinenmeister: Stany Karl sen.
Oberbinder: Trykar Josef.
Maschinist: Mittermayer Josef.
Gärführer: Schien Franz.
Kellermeister: Kurat M.
Flaschenkellermeister: Kellermeyer Ernst.

Depositeure:

Colombini J. A.,	Konjica.	Kujundžić Brüder,	Foča.
Nonković Fr.,	Metković.	Martinis Nikolo,	Bari.
Deda Pasquale,	Scutari.	Moskovitz Moritz,	Zavidovići.
Detoni Narciso,	Gravosa, Zara, Castelnuovo, Durazzo und Antivari.	Potušek Gregor,	Bosnisch Brod.
		Rechnitzer A. & C.,	Bihać.
		Ristić Mitar,	Vareš.
Deutsch H.,	Dervent.	Rittermann Valerian,	Bosnisch Šamac.
Dimać Ivan,	Varcar-Vakuf.	Scheiber Leopold,	Visoko.
Grof Ludwig,	Bugojno.	Schreiber Josef,	Višegrad.
Grof Martin,	Jajce.	Schwab Franz,	Kiseljak.
Gühl Georg,	Zenica.	Šutić Ivan.	Trebinje.
Hess Friedrich,	Brod a. S.	Tadić Ante,	Livno.
Himlauer Adolf,	Mostar.	Vaizović Suljaga,	Rogatica.
Hoffer Fanny,	Travnik.	Vuletić Josef,	Spalato.
Horvath Anton,	Goražde.	Zouželka Franz,	D. Tuzla.
Hranička Anton,	Usora.		

Dampf-Bierbrauerei Tuzla — Parna pivara Tuzla.

(Am 1. Jänner 1914 von der Aktienbrauerei in Sarajevo angekauft.)

Kommerzielles Personal:

Klein Armin, Direktor.
Böhm Oskar, Buchhalter.
Blahm Adolf, Kassier.
Hyciek Anton, Beamter.
Despotović Aleksa, Beamter.
Elčić Karl, Beamter.

Technisches Personal:

Braumeister: Seydl Franz.
Kellermeister: Wzentek Theodor.
Flaschenkellermeister: Jovanović Gjorgjo.
Binder: Breznik Franz.
Maschinist: Kobiersky Alois.

Fischkonservenfabrik Karl Warhanek in Čapljina a. d. Narenta. ℭ, T. u. E. Firmainhaber Hugo Anbelang. Zentralbureau: Wien, Heugasse 6. Bratung von Aalfischen in Rostherden und Konservierung derselben in Fässern. Export nach Österreich-Ungarn.

Tabakindustrie — Duhanska industrija. — Духанска индустрија.

Die Tabakfabrikation in Bosnien-Hercegovina ist Monopol der Landesverwaltung.

Anerkennungsdiplom der ungarischen Jubiläumsausstellung 1896, Grand Prix der Exposition Internationale in Brüssel 1897, Anerkennungsdiplom der Jubiläumsausstellung in Wien 1898, Grand Prix der Exposition Universelle in Paris 1900.

Die Direktion der bosnisch-hercegovinischen Tabakregie befindet sich in Sarajevo, Franz Josefgasse 56—58, 2. Stock.

Als Rohstoffe werden verwendet: Hercegoviner Rohtabak zirka 22.000 *q*, bosnischer Rohtabak zirka 7000 *q* und zirka 20 *q* Tumbecchio und sonstiger Tabak.

Gesamtproduktion rund 88 Millionen Stück Zigaretten und 90 Millionen Pakete (bezw. Kassetten und Briefe) Rauchtabak. Es bestehen derzeit folgende, mit allen technischen Hilfsmitteln ausgestattete Erzeugungsstätten, und zwar:

a) Die Tabakfabrik in Sarajevo — Tvornica duhana u Sarajevu

seit dem Jahre 1880.

Auf dem Territorium stehen 2 Administrationsgebäude, 3 Fabrikationsgebäude, 1 Maschinenhaus, 1 Wachsfolien-Erzeugungsgebäude, 1 Tischlereigebäude, 3 große Blattmagazine, 1 Feuerlöschrequisitendepot, 1 Arbeiterbad, 1 Arbeiterküche und sonstige Objekte. — Eingerichtet mit 3 Dampfkesseln von je 90 m^2 Heizfläche und diversen Spezialmaschinen und Apparaten, darunter 2 Universal-Zigarettenmaschine mit 200.000 Zigaretten Tageserzeugung, diverse Hülsenmaschinen, Tabakschneidemaschinen, 1 Zigarettenstopfmaschine, 1 Farbdruck- und Prägemaschine, 1 Wachsfolien-Erzeugungsmaschine etc.

Jahresproduktion: zirka 70,000.000 Zigaretten und 11.000 *q* Rauchtabak. Personalstand: vide I. Abschnitt (XII). Anzahl der Fabriksarbeiter: 530.

b) Die Tabakfabrik in Mostar — Tvornica duhana u Mostaru

seit dem Jahre 1880.

Mit 1 Administrations- und Wohngebäude. 2 Fabrikationsgebäuden, 1 Maschinenhaus, 5 Blattmagazinen und sonstigen Objekten. — Eingerichtet mit 2 Dampfkesseln von je 18 m^2 Heizfläche, diversen Spezialmaschinen und Apparaten, darunter 9 Tabakschneidemaschinen. Cigarettenhülsen- und Stopfmaschinen.

Jahreserzeugung: zirka 15,000.000 Zigaretten und 2500 *q* Rauchtabak. Personalstand: vide I. Abschnitt (XII). Anzahl der Fabriksarbeiter: 300.

c) Die Tabakfabrik in Banjaluka — Tvornica duhana u Banjojluci

seit dem Jahre 1888.

Mit 1 Administrations- und Wohngebäude, 1 Fabrikationsgebäude, 1 Maschinenhaus, 2 Blattmagazinen, 1 Hilfsgebäude, Kohlendepot, Werkstätten und anderen Objekten. — Eingerichtet mit 5 Dampfkesseln mit je 25 m^2 Heizfläche und verschiedenen Spezialmaschinen und Apparaten, darunter 4 Tabakschneidemaschinen. Cigarettenhülsen und Stopfmaschinen.

Gesamt-Jahreserzeugung: zirka 10,000.000 Zigaretten und 6000 *q* Rauchtabak.

Personalstand: vide I. Abschnitt (XII). 300 Fabriksarbeiter.

d) Die Tabakfabrik in Travnik

seit dem Jahre 1893.

Mit 1 Fabrikationsgebäude, 1 Maschinenhaus, 1 Blattmagazin, 1 Hilfsgebäude, Werkstätten und anderen kleineren Objekten. — Eingerichtet mit 3 Flammrohrkesseln von je 22·75 m^2 Heizfläche, verschiedenen Spezialmaschinen und Apparaten, darunter 5 Tabakschneidemaschinen. Cigarettenhülsen- und Stopfmaschinen.

Gesamt-Jahreserzeugung: zirka 7,000.000 Zigaretten und 6000 *q* Rauchtabak.

Personalstand: vide I. Abschnitt (XII). Anzahl der Fabriksarbeiter: 230.

Tabakgroßverläge in:

Bihać, Banja Luka, Gacko, Gradiška, Derventa, Šamac, Brčko, Bjelina, Zvornik, D. Tuzla, Travnik, Livno, Sarajevo, Goražda, Višegrad, Mostar, Stolac, Trebinje, Sanski most, Ljubuški.

Zur Einlösung der Rohtabake bestehen je ein Tabakeinlösungsamt in:

Ljubuški,
Stolac,
Čapljina,
Trebinje,
Ljubinje,
Mostar (mit der Tabakfabrik vereinigt),
Srebrenica,
Bratunac,
Foča,
Orašje.

Personalstand vide I. Abschnitt (XII).

Gospodarstvo u centralnoj kaznioni za Bosnu i Hercegovinu u Zenici. — Господарство у централној казниони за Босну и Херцеговину у Зеници. — Wirtschaftsbetrieb der Zentralstrafanstalt für Bosnien und Hercegovina in Zenica.

Station der bosnisch-hercegovinischen Staatsbahnen.

Die Zentralstrafanstalt in Zenica ist zur Verwahrung der zu Kerker- oder schwerer Kerkerstrafe in der Dauer von über ein Jahr verurteilten männlichen Sträflinge bestimmt und werden die Freiheitsstrafen nach dem irländischen (progressiven) Systeme vollzogen.

Durchschnittlicher Belag 600 Sträflinge, Belagsraum für 636 Sträflinge. Von den Baulichkeiten befinden sich innerhalb einer Ringmauer: das Administrations-, zugleich Torgebäude, das Zellen-, das Hauptgebäude für gemeinsame Haft mit nächtlicher Isolierung der Gefangenen, ein mit maschinellen Einrichtungen versehenes Ökonomiegebäude mit den Küchen, der Badeanstalt und Wäscherei, mehrere Werkstätten und Magazinsgebäude, ein Kesselhaus mit 2 Dampfkessel (Cornwall), eine Maschinenhalle für die industriellen Maschinen mit einem Dampfmotor 12 HP und ein Spitalsgebäude.

Außerhalb der Ringmauer befindet sich die Zwischenanstalt mit zwei Wohnräumen für die in die III. Strafstufe versetzten Sträflinge samt den notwendigen Wirtschaftsgebäuden und Stallungen. Für die Beamten und verheirateten Aufseher sind in der Nähe der Anstalt Familienwohnhäuser erbaut.

Zum Zwecke der Ausbildung der Sträflinge in einem Handwerke, in dessen Betreibung dieselben nach Abbüßung der Strafe redlichen Erwerb finden können, erhalten die Sträflinge gewerblichen Unterricht in der Schneiderei, Schusterei, Tischlerei, Drechslerei, Holzschnitzerei, Anstreicherei, Wagnerei, Faßbinderei, Schmiederei, Schlosserei, Buchbinderei, Korbflechterei, Weberei und Müllerei. Der nicht gewerblich beschäftigte Teil der Sträflinge wird bei landwirtschaftlichen Arbeiten verwendet.

In der Strafanstalt befindet sich ein ständiges Lager von Korb- und Strohwaren, Schubkarren etc. etc.; auch werden bei der Direktion Bestellungen auf alle in die obgenannten Gewerbe einschlägigen Erzeugnisse, wie auch auf Gartenprodukte entgegengenommen.

B. Bos.-herceg. majdani i talionice. — Бос.-херц. мајдани и талионице. — Bosn.-herc. Berg- und Hüttenwesen.

Zentralleitung: Montanbureau in Wien, I., Seilerstätte 30.

A. Landesärarisch — Zemaljski. — Земаљски.

I. Kohlenwerk Kreka samt Ziegelwerk und Elektrizitätswerk, dann der Kohlengrube Ugljevik. — Ugljeni majdan Kreka sa tvornicom opeke i sa elektranom te ugljenik u Ugljeviku.

Bergverwaltung, Post-, Telegraphen- und Eisenbahnstation Kreka.

a) Kohlenwerk Kreka.

Im Betriebe seit 1884. 2 Flötze, 18 bezw. 9 *m* mächtig, Lignitkohle (4500 Kal.) mit minimalem Schwefelgehalte. Jahresproduktion 3,500.000 *q*. Arbeiterzahl 700. Das Kohlenwerk besteht aus drei Revieren, aus der „Vilmagrube“ und der „Benjamingrube“. Die bei den Gruben sind mit der Station Kreka durch Schleppbahnen verbunden.

Die Kolonie besteht aus 70 Arbeiter-Doppelhäusern, 3 Schlaf-, 10 Beamten-, 6 Einfamilien- und 2 Arbeiterhäusern mit je 5 Wohnungen. Das Kohlenwerk besitzt ein eigenes Post- und Telegraphengebäude, ein Lebensmittelmagazin und ein Wannen- und Duschebadehaus für Arbeiter, Aufseher und Beamte und verfügt über eine Bergmusik und einen Arbeiter-Tamburašenchor. Jede Kolonie-wohnung hat außer einem Wirtschaftsgebäude noch einen Garten-, beziehungsweise Feld von zirka 500 m^2 Grundfläche. Das Werk hat ferner an Wohlfahrtseinrichtungen: ein Spital mit 10 Betten, eine Bäckerei, einen Kindergarten, eine Aufseher- und eine Arbeiterlesehalle nebst Parkanlagen; auf den Schächten für die weit wohnenden Arbeiter Mannschaftsküchen. Die Arbeiter gehören der Krankenkasse und der Bruderlade an.

Maschinelle Betriebsanlagen:

Fördermaschinen: 1 Dampffördermasch. von 40 HP, 5 elektr. Förderhaspel von 12 bis 50 PS., 1 Fördermaschine von 130 HP mit elektrischem Umformerantrieb, System Ilgner.

Wasserhaltungsmaschinen: 2 Duplex-Compounddampfpumpen für je 2·5 m^3 p. M., 3 elektrische Grubenpumpen mit Hochspannungsmotoren 3000 Volt, 80, 120 und 200 HP, 1 fahrbare elektrische Pumpe für 0·15 m^3, 2 Reserve-Dampfpumpen à 1·5 m^3 p M.

Grubenventilatoren: 2 elektr. angetriebene Rateau-Vent. für je 400 m^3 p. M., 4 Motorvent. für 180 m^3, 4 Motorvent. für je 60 m^3 p. M.

Sortierungsanlage mit Wipper, Coxe-Rätter, diversen Transport- und Klaubbändern, Depôtaufzug und mechanischer Wagenverschiebung.

Werkstätte: Antrieb von Werkzeugmaschinen durch einen 8 HP Drehstrommotor.

b) Elektrizitätswerk. — Elektrana. — Електрана.

Das Werk dient: 1. für die Beleuchtung der Stadt Tuzla mit 500 Glühlampen und 12 Bogenlampen; 2. für die Licht- und Kraftabgabe

an Private; 3. für den Maschinenbetrieb am Soolbergbau Tuzla und der Saline in Kreka inkl. Beleuchtung; 4. den Betrieb der elektr. Kraft- und Beleuchtungsanlage beim Kohlenwerk und Ziegelwerk.

Die Zentrale in Kreka verfügt über eine Kesselanlage mit zusammen 904 m^2 Heiz- und 201 m^2 Überhitzerfläche, bestehend aus 3 gleichen Babcock-Wilcoxkessel von 12 Atm. Dampfspannung. Die Maschinenhalle ist mit 2 stehenden Kondensations - Compound-Dampfmaschinen von je 500 HP u. 180 Touren, 1 Dampfturbine von 1000 HP mit Oberflächenkondensation, direkte gekuppelt mit Hochspannung-Drehstromgenerator von 3000 Volt Spannung, 2 Umformer von Dreh- auf Gleichstrom 50 HP, 3 Transformatoren und einem Laufkrahn von 7·5 t Tragkraft ausgerüstet.

c) Ziegelwerk. — Ciglana. — Циглана.

Im Betriebe seit 1885. Arbeiterzahl 150. Jahreserzeugung $3^1/_2$ Millionen Mauerziegel, außerdem Gesims- und Lochziegel, Verblender, gewöhnliche Dachziegel, Strangfalzdachziegel System Stadler und Patent Steinbrück, Hohlziegel, Firstziegel, Gesimsziegel aller Art Gewölbeziegel, Drainröhren, Kaminziegel Brunnen: ziegel, Keilziegel f. Zwetschkendöröfen sowie Radialsteine für Fabriksschornsteine.

Maschinen: Vom Elektrizitätswerk aus angetriebener Hochspannungs-Drehstrommotor von 60 HP, 4 Kurzschlußmotore von 2, 4 und 8 HP, 1 Hochspannungstransformator, elektrisch angetrieben, 1 Ziegelpresse, 1 Strangfalzziegelpresse, 1 Nachpresse, 1 Firstziegelpresse, 1 Kollergang, 1 Druckluftanlage.

d) Kohlengrube in Ugljevik (Ugljeni majdan u Ugljeviku).

Post- und Telegraphenamt Bjelina.

Produktion 25.000 q.

Grubenleiter: Obersteiger Johann Seppe.

Personal der Bergverwaltung Kreka:

Vorstand: Werksdirektor Othmar Kelb.

Technische Beamte: Oberbergkommissär Josef Nieszner, Bergmeister Josef Steiner ✠. Betriebsleiter: Rudolf Kren, Bergkommissär, Alfred Gretzmacher, Ludwig Perl, Schichtmeister Heinrich Schenn, Savo Šteković, Bergprakt., Kassa-, Rechnungs- und Manipulationsbeamte: Rechnungsrevident: Leopold Csadek, Rechnungsoffizial: Leon Finci, Rechnungsassistent: Anton Stuchly, Kanzleioffizial Josef Köstler, Kanzlist: Raimund Hodovský, Sanitätsdienst - Oberbergarzt: Dr. Josef Limbersky, Lehrerin: Ljubica Pajurin, Aufsichts-, Kanzlei- und Manipulationspersonal: Werkmeister: Paul Bauer, Obersteiger: Franz Bielesch, Valentin Schmiedke, Friedrich Schindler, Anton Kříž, Josef Skopový, Josef Putzl, Johann Dollanc, Raimund Kosjek, Obermeister: Karl Veselý, Franz Kubitschek, Steiger: Peter Bajer, Viktor Markić, Ludwig Hogge, Johann Uvěra, Josef Wenzel, Franz Zabusch, Wenzel Sucha, Wenzel Pavlis, Meister: Risto Pantić, Milivoj Babaić, Franz Blažek, Anton Kubeš, Karl Stuchly, Untersteiger: Mathias Krejči.

II. Salinen in Kreka bei Tuzla und Siminhan. — Solana Kreka kod Tuzle i Siminhan.

Bosn.-herceg. Salinenverwaltung in D. Tuzla. Post-, Bahn- und Telegraphenstation Kreka.

a) Soolenbergbau: Das Steinsalzvorkommen, welches eine ausgedehnte Mulde bildet und aus welchem eine natürliche gesättigte Soole mittels Bohrlöchern, bzw. Bohrlochpumpen gewonnen wird, ist bis jetzt in unmittelbarer Nähe der Stadt D. Tuzla mit Bohrlöchern in einer Länge von mehr als $1^1/_4$ km aufgeschlossen.

Sowohl die Salinen als auch die Ammoniaksodafabrik in Lukavac beziehen eine vollgradige Soole (30 – 32 kg) aus 8 Bohrlöchern in D. Tuzla, welche durchschnittlich über 300 m tief sind. Der Saline Kreka bei Tuzla wird die nötige Soole mittels 3 km langer, gußeiserner ($12^1/_2$ cm Durchmesser lichter) Rohre und der Ammoniaksodafabrik in Lukavac mittels 2 ($14^1/_2$ km und $11^1/_2$ km) langer gußeiserner ($12^1/_2$ cm und 15 cm Durchmesser) Rohre Soolenleitungen geliefert. Die Saline Siminhan bezieht mittels einer Druckpumpe und $5^1/_2$ km langer gußeiserner (7 cm Durchmesser) Rohre Druckleitung, die nötige Soole. Weiters befindet sich am Trnovac eine Badanlage, bestehend aus 6 Kabinen für Soolen- und Süßwasserbäder.

Jahresproduktion an Soole beträgt 200.000 m^3. Betriebskraft: Vom Elektrizitätswerk angetriebene Motoren für die Bohrlochspumpen, der Druckpumpe nach Siminhan und einer Pumpe zur Beschaffung von Spülwasser für die Tiefbohrungen; zusammen 18 maschinelle Betriebe mit 148 HP

b) Saline in Kreka:

Im Betriebe seit Herbst 1891, 5 Sudpfannen mit 756 m^2 Bodenfläche, 5 Dörrpfannen mit 334 m^2 Fläche, 2 Vorwärmepfannen mit 45 m^2 Fläche, 2 Brikettdörrkammern mit $32^1/_2$ m^2 Fläche, 2 Soolenreservoirs von 6500 hl Inhalt. Saline: Amtsgebäude und Kolonie sind elektrisch beleuchtet.

c) Saline in Siminhan:

Im Betriebe seit Frühjahr 1885. 6 Sudpfannen mit 796 m^2 Bodenfläche, 2 Dörrpfannen mit 176 m^2 Fläche, 2 Briquettedörrkammern von 40 m^2 Fläche. Soolenreservoir von 138 m^3 Inhalt.

Jahresproduktion beider Salinen beträgt 240.000 q Sudsalz, wovon 150.000 q Feinsalz, 2000 q Briketts und 58.000 q Grobsalz erzeugt werden. Das Sudsalz wird größtenteils im Lande konsumiert, bzw. für Fabrikszwecke verwendet. Arbeiterzahl beider Salinen und Soolenbergbau 240, Beamten, Aufseher und Arbeiterkolonie, bestehend aus 12 Häusern und 1 Schlafhaus.

Das Lebensmittelmagazin bei der Saline in Kreka versorgt die Werksangehörigen mit den notwendigsten Lebensmitteln zum Selbstkostenpreise. Alle Arbeiter gehören

der Krankenkasse und die meisten der Landesbruderlade an.

Personalstand:

Salinenvorstand: Ober-Bergkommissär Alexander Alexiewicz, ✠R.

Technische Beamte: Bergkommissäre: Eduard Schuster. Ferdinand von Mihalik, Bergmeister Josef Gerscha, Schichtmeister: Stefko Viktor, Ignaz Wiesauer ✠.

Rechnungsrevident Anton Schwarz, Rechnungsoffizial Johann Hartig, Salinenoffizial Daniel Rücker, Kanzleioffizial Leopold Weber.

Aufsichts-, Kanzlei- und Manipulationspersonal: Obersteiger Johann Volkmer. Obermeister Ferdinand Schirmeisen, Ferdinand Grudak, Meister Adam Pentz, Konstantin Kubinek, Adalbert Michalak, Josef Götz, Gjorgjo Gjurić, Anton Afolter, Stefan Schuch, Franz Blažek, Karl Müller, Josef Richling, Untermeister Andreas Reiter, Franz Kralik.

Werks- und Bruderladearzt: Dr. Josef Limberský.

III. Kohlenwerk Zenica — Ugljeni majdan u Zenici.

Oberbergrat Franz Richter als Inspektor für die Werke Zenica, Kakanj und Breza.

Bergverwaltung Zenica: Eisenbahn-, Post- und Telegraphenstation Zenica, drei Flötze mit einer 18 *m* Mächtigkeit (5900 Kalorien). Jahresproduktion 1,700.000 *q*. Arbeiterzahl 600. Zwei Turbindynamo von 500 HP liefern Strom zum Antriebe der Fördermaschinen, der Aufbereitung, der Ventilatoren, die Beleuchtung, Pumpen, ferner für die Werkstätten, 1 Wasserrohrkessel mit 300 m^2, 1 Bouilleurkessel mit 80 m^2 und 2 Dupuiskessel mit je 160 m^2 Heizfläche.

3 Beamtenwohnhäuser, 51 Aufseher- und Arbeiterwohnhäuser, 1 Spital, 1 Badehaus, Lesehalle, Lebensmittelmagazin.

Personal.

Vorstand: Lipold Vladimir, ✠, Bergoberkommissär.

Technische Beamte: Bergverwalter Oskar Weselsky, ✠, Alois Hnilička, Bergadjunkt Franz Bohuslav, Bergmeister Josef Čermák, Werksarzt Max. Berger, UMDr., Rechnungsoffizial Josef Stejskal.

Aufsichtspersonal: Obersteiger Joh. Feriantschitsch, Johann Hahn; Gregor Urbais. Steiger Emil Wanke, Anton Ereš, Juro Ivelja, Schorl Ignatz: Pudelka Josef, Michael Traxler.

Werksarzt: Dr. Maximilian Berger.

IV. Kohlenwerk Kakanj, Bergverwaltung Kakanj.

Eisenbahn-, Post- u. Telegraphenamt. Flötzmächtigkeit 5 *m*, Heizwert der Kohle 6000 Kalorien, Stollenbau. Jahresproduktion 1,800.000 *q*, Arbeiterzahl 550, Aufbereitungsanlage mit zwei je 350 HP stehenden Dampfdynamo und 2 Reserve-Dampfdynamo. Elektrische Seilverschubsanlage, elektrische Oberseilförderung.

Arbeiterkolonie, bestehend aus 15 Arbeiterhäusern mit 6, 12 mit je 4, 8 einstöckige mit je 12 Wohnungen; 2 Beamtenwohnhäuser, 3 Aufseherwohnhäuser mit je 2 Wohnungen, 1 Schlafhaus für 50 ledige Arbeiter, 1 Werksgasthaus, 1 Ambulatorium, 1 Lebensmittelmagazin. 1 Mechanische Werkstätte und Materialmagazin, 1 Verlesehalle, 1 Wannen- und Duschebadehaus für Arbeiter. Jede Koloniewohnung hat außer einem Wirtschaftgebäude noch einen Küchengarten, beziehungsweise Feld im Ausmaße von zirka 400 m^2 Grundfläche. Das Werk hat 1 Gendarmeriepostenkommando in einer vom Werke gebauten Kaserne, und eine eigene 3klassige Elementarschule. Die Arbeiter sind Mitglieder der Bruderlade und Krankenkasse.

Werksvorstand: Bergdirektor Josef Kobercz.

Technische Beamte: Bergdirektor Josef Kobercz, ✠R, Bergkom. Viktor Gostiša, Bergadjunkt Johann Turina; Schichtmeister Eduard Komatitsch, Bergprakt. Emil Dutzmann.

Kasse- u. Rechnungsbeamter: Rechnungsoffizial Julius Schmidtbauer.

Aufsichtspersonal: Werkmeister: Josef Sucher, Obersteiger: Franz Bučck, Ferdinand Stipanović, Steiger: Heinrich Patečka, Franz Lazar, Obermeister: Rudolf Justra, Leopold Hodovsky, Ivo Tješo, Christian Pertschnig, Franz Mlakar, Filipp Bieloch, Jakob Bilela, Karl Schuller; Untersteiger: Josef Mikec, Johann Bucek

Werksarzt: Dr. Maximilian Berger. Werkslehrer: Andrija Elegović u. Josefine Matějović.

V. Kohlenwerk Banjaluka, Bergverwaltung Banjaluka.

Eisenbahn-, Post- und Telegraphenstation Banjaluka. Das Kohlenwerk ist durch eine 1998 *m* lange normalspurige Schleppbahn mit der Bahnstation verbunden.

Flötz im Durchschnitte 8·5 *m* mächtig, Jahresproduktion 300.000 *q*, Arbeiterzahl 70 Mann. Betriebskraft: 1 halbstationäre Lokomobile von 16 HP bei der Aufbereitung.

Personal:

Vorstand: Bergdirektor Ed. Vorliček.

Obersteiger Nikola Vetter.

Aufsichtspersonal: Obersteiger Karl Němec.

VI. Kohlenwerk in Breza — Ugljeni majdan u Brezi, Bahnstation u. Post Breza.

Seit 1907 in Betrieb. Jahresproduktion 1.100.000 *q*, 400 Arbeiter.

Aufbereitung mit einer stündlichen Leistung von 40 *t*. Kanzleigebäude mit Beamtenwohnung, Aufseher- und Arbeiterwohnhäuser, Werkstätte mit Magazin, Ambulatorium, Elementarschule, Zechenhaus mit Arbeiterbad, Werksgasthaus.

Die Arbeiter sind Mitglieder der Bruderlade und Krankenkasse.

Werksvorstand: Oskar Škrabek, Bergkommissär; technische Beamte: Bergkom-

missär Josef Balzar, Bergadjunkt: Nikola Belančić, Bergprakt.: Karl Tibold, Rechnungsbeamter: Rechnungsassistent: Rudof Kadleček.

Unterbeamte: Obersteiger Johann Grill, Ladislaus Klatovsky; Steiger: Franz Hribar, Anton Tomsič, Franz Vrbas, Plesnik Karl, Meister · Karl Pokorny, Leopold Gottwald; Werksarzt: Dr. Ludwig Berger.

VII. Guberquelle in Srebrenica — Gubersko Vrelo.

Post- und Telegraphenamt, Wasserbetrieb 12 HP, 2 Waschmaschinen mit 20 Elementen und je 1 Turbine zum Betriebe derselben, System J. Putze, Wien. Bosn.-herceg. Brunnenverwaltung in Srebrenica, Schichtmeister Franz Schmidt. Arbeiterzahl 60. — Jahresproduktion ca. 300.000 Flaschen natürl. Arseneisenwasser.

VIII. Varešer Eisenindustrie-Aktiengesellschaft — Vareško dioničko društvo za proizvodnju željeza.

Sitz der Firma in Vareš.

Präsident:

Felix Kuranda.

Verwaltungsräte:

Leopold Löwy.
Franz Poech, Hofrat.
Salomon Fischer, Ludwig Borbely, Generaldirektor. Otto Baron von Czedik, Heinrich Maurer.

Landesfürstl. Kommissär: Alois Felkel, Oberfinanzrat.

Aktienkapital 4,400.000 K. Landesärarische Eisenwerksverwaltung in Vareš. Eisenbahn- und Telegraphenstation, von der Poststation 2·3 *km* entfernt. Im Betriebe seit 1895, Produktion: 1,800.000 *q* Erz. 500.000 *q* Roheisen und 60.000 *q* Gußware. Betriebskraft: 10 Dampfkessel, zusammen 1157 m^2 Heizfläche, 2 Gebläsemaschinen mit 1260 HP, 3 Dampfmaschinen mit 45 HP, 1 elektrische Antriebmaschine, 2 Turbodynamo mit 1300 HP. Diverse Werkzeugmaschinen, Aufzüge, Bremsberge, Ventilatoren, Zerkleinerungsmaschinen etc. 3 Benzinlokomotiven, 15 elektrische Bohrmaschinen; 4 elektrische pneumatische Bohrmaschinen. Das Werk ist mit dem dazu gehörigen Eisensteinbergbau Prziči mit einer 4 *km* und mit der Grube Droškovac mit einer $2^1/_4$ *km* langen Schleppbahn verbunden, die Anlage selbst mit den nötigen Hilfswerkstätten, Beamten- und Arbeiterhäusern versehen, hat zwei moderne Eisenhochöfen nebst Gießerei. Bergarbeiter 360, Hüttenarbeiter und sonstige 580.

Personal:

Werksvorstand: Holický Johann, Direktor - Stellvertreter. Technische Beamte: Oberbergkommissär Jakob Grünwald, Hüttenchemiker Franz Sum, Hüttenmeister Josef Welser, Hüttenmeister Anton Graninger; Bergkommissär Otto Rochata, Bergmeister Josef Csisko, Bergadjunkt Vinzenz Nutrizio, Hüttenadjunkt Simo Miloševič, Bergadjunkt Karl Zahradník, Hüttenassistent Eugen Kavčić.

Rechnungsbeamte: Rechnungsoffizial Ignaz Illner, Rechnungsassistent Eduard Rücker, Rechnungsassistent Wenzel Bukač, Rechnungspraktikant Kornelius Čermak.

Verschleiß: Rechnungsrevident Ladislaus Trost, Rechnungsoffizial Rudolf Wendlenner.

Werksarzt: Ludwig Berger, Dr.

Aufsichtspersonal: Werkmeister Franz Ertl, Adolf Koss, Josef Hoffmann, Obermeister Alois Turk, Balthasar Moser, Adolf Holecsek, Wilhelm Knych, Lorenz Fischer, Alois v. Spatay, Franjo Andrić, Obersteiger Karl Hummel, Meister Franz Katalinský, Franz Košar, Alois Bambić, Mato Vareškòvić, Eugen Mirsch, Franz Šiml, Marko Mrljić, Steiger Marko Dugonjić, Franz Hribar, Leopold Mrhač, Andreas Lieber, Alois Krainz, Untersteiger Anton Kirschner, Johann Čoaš, Untermeister Jozo Bjelčić, Magazineur Stefan Friskits.

Kanzleipersonal: Anton Jursche, Franz Böhler, Robert Bartel, Franz Pečovnik, Franz Mateša, Johann Viklický, Franz Pratter, Ernst Slipek, Lambert Mayer, Josef Hainz, Jakob Trobiš, Mirko Šicha-

B. Gewerkschaft „Bosnia“ — Rudarska zadruga „Bosnia“.

Berginspektor in Semizovac: Franz Hain.

I. Manganerzbergbau Čevljanović-Semizovac.

Bergverwaltung in Semizovac, Postamt Sarajevo, Bahn- u. Telegraphenstation Semizovac. Das Werk erzeugt hochhältige Hartmanganerze (Psylomelan) mit Gehalte von 40 bis 50% Manganmetall und untergeordneten Mengen von Pyrolusit. Die Grube in Čevljanović ist durch eine 22·5 *km* lange Bahn für Lokomotivbetrieb mit der Eisenbahnstation in Semizovac (bosn. - herc. Staatsbahn) verbunden. Bei Semizovac ist eine moderne maschinelle Aufbereitungsanlage errichtet, welche 200.000 *q* Roherze zu verarbeiten vermag. — Jahresproduktion 70.000 *q* Reinerze, welche exportiert werden. Arbeiterzahl 180, Betriebskraft: 35 HP Girardturbine, 1 Dampfmaschine mit 40 HP.

Personal:

Betriebsleiter: Berginspektor Franz Hain, Bergassistent Jusef Wulz, Steiger Jozo Ivušić.

II. Fahlerzbergbau mit Quecksilber- und Kupferhüttenwerk Maškara bei Gorni Vakuf.

Von der nächsten Bahnstation Bugojno 33 *km*, von der Post- und Telegraphenstation Gornji Vakuf 14 *km* entfernt. Das Werk derzeit unter der Leitung der Bergverwaltung Semizovac.

III. Chromerzbergbau Dubostica.

Das Werk erzeugt 6000 *q* Chromeisensteine mit einem Gehalt von 44—50% Chromoxyd.

Betriebsleiter: Steiger St. Ban.

IV. Bleiglanzbergbau in Srebrenica.

Grubenleiter: Schichtmeister Adolf Sykora.

C. Privatunternehmen — Privatna poduzeća.

1. Eisenindustrie-Aktiengesellschaft Zenica in Zenica. — Dion. društvo industrije željeza Zenica u Zenici.

Eisenbahn-, Post- und Telegraphenstation Zenica.

Werksgründung 1892, Umwandlung in eine Aktiengesellschaft mit einem Kapital von 3,500.000 K im Jahre 1899.

Präsident.

Exzellenz Dr. Johann Gf. von Meran.

Direktionsmitglieder.

Pengg Hans Edl. v. Auheim.
Franz Poech, Hofrat.
Adolf v. Schmid.
Dr. S. Pokorny.
Max Bondy.
Ferdinand Hauttmann.
Wilhelm Kestranek.
Maxime von Krassny.
Felix Stransky.
Paul Friem.

Aufsichtsrat.

Moritz von Schmid.
Dr. Emmerich Frank.
Johann Offner.

Landesfürstl. Kommissär.

Florian Ocášek, Ober-Finanzrat.

Bezug des Roheisens aus den Hochöfen von Vareš, arbeitet mit Maschinen von zusammen 1500 HP und einer Arbeiteranzahl von 750 Mann. 4 Martinöfen à 15 *t*. Einsatz, 3 Schweißöfen. Reparaturwerkstätte. Die Produktion beläuft sich auf 330.000 *q* Walzware, d. i. Stahlschienen, Stabeisen und Walzdraht, wovon ein beträchtlicher Teil in die Balkanländer exportiert wird.

Direktor.

Paul Friem.

Technische Beamte.

Ober-Ing. Karl Falzberger.
Hütten-Ing. Rudolf König.
Hütten-Ing. Josef Lubensky.
Chemiker Wilhelm Leder.

Technische Assistenten.

Wenzel Eichler.
Adalbert Sandbach.

Kommerzielle Beamte.

Bureauvorstand und Prokurist: Anton Körösi.
Disponent Willy Rieder.
Kassier Ed. Balihar.
Expedient Otto Tomitz.
Buchhalter Eduard Michaeler.
Buchhalter Wilhelm Stephanie.

Rechnungsführer:

Viktor Sarsch.
Johann Urbac.
Josef Battista.

Kontoristen.

Rudolf Kroker.
Anton Okorn.
August Dobida.
Ernst Seidl.

Werksarzt:

Dr. Viktor Wogg.

2. Eisen- und Metallgießerei der Firma M. u. Carl Werosta in Zenica. Erzeugung von Weich- u. Hartguß, Ersatzteile für Maschinen etc.

3. Erste bosn.-herc. Draht-, Drahtstiften- und Eisenwarenfabrik Racher & Babić in Sarajevo. — Prva bos. herc. tvornica žice, žičnih zaboja i željeza Racher i Babić u Sarajevu.

Fabrikationsort: Pofalići bei Sarajevo. Niederlage: Sarajevo, Kirchenplatz. Firmainhaber: Karl Racher, Fritz Racher. Wasserbetrieb mit Turbine, 80 HP indiziert und einer Dampfmaschine mit 60 HP, hat Grob-, Mittel- und Feindrahtzug, Stiftenschlagmaschinen und diverse Hilfsmaschinen. Erzeugung zirka 80 Waggons Draht und Drahtstiften, die Erzeugung von warmgepreßten Schienennägeln; Blech-, Faß-, Waggon- und Brückennieten, Brückenkonstruktion, Stiegenkonstruktion, Eisenkommerzware, wie Ketten, Schiffnägel, Pilottenschuhe, Bratröhren, Sparherde, Türbänder, Beschläge aller Art etc, etc.

Arbeiterzahl 60. Beamte: Otmar Nemanić, Verwalter; Franz Rennhofer, Werkführer.

4. Oberungarische Berg- und Hüttenwerks-Aktiengesellschaft Fojnica. — Gornjo-ugarsko rudno i talioničko dion. društvo Fojnica.

Produktionsort: Bakovičibei Fojnica (5 *km* von Fojnica entfernt). Produktion: Goldhältige Schwefelkiese. Sitz der Gesellschaft: Budapest, V., Merleg utza 3 1. Im Betriebe seit 1896. Jahresproduktion 150.000 *q*. Arbeiterzahl 300 Mann. Betriebskraft 1 Turbine von 75 HP zum Antriebe der Aufbereitungsanlage. Kolonieanlage ist elektrisch beleuchtet. Werksvorstand: Jos. Fucsko, dipl. Berg-Ing. Bergassistent: Karl Hohl.

5. Bosnische Kohlenindustrie Aktiengesellschaft „Una“ in Lješljani bei Dobrlin. — **Bosansko dioničarsko društvo za industriju ugljena „Una“.**

Betriebsleiter: Ing. Karl Pospišil, Administrationsbeamter Vilim Lovrenčić, 1 Obersteiger, 1 Steiger, 1 Magazineur, 1 Werkskantine, Konsum- u. Backhaus, 250 Arbeiter, Seilbahn 7500 Meter, Grube mit elektr. Betrieb.

Mitglieder des Direktionsrates sind: Baron Rosario Curro, Stefan von Daubachy, Zagreb, Wilhelm Geipel, Vizepräs. der Metallurgischen A. G. in Wien, Giovanni Glanzmann, Großindustrieller in Triest, Dr. Giuseppe Lovisoni, Gradisca-Görz, Dr. V. Lušić-Matković, Primar in Zagreb, Peroslav Paskievič-Čikara, Handelskammer-Sekretär in Zagreb, Anton Schwarz, Triest, Makso Mayer, Zagreb, Stanko Marjanović, Zagreb, R. Tentschert, Bergdirektor, Troppau.

Mitglieder des Aufsichtsrates sind: Šandor A. Alexander in Zagreb, Žiga Mittelbach in Zagreb, Dr. Sándor Grünwald, Zagreb, R. Schwarz, Triest, M. Kohn, Zagreb, Carl Loos, Zagreb.

Grubeninspektion: Bergdirektor R. Tentschert, Troppau. Leitender Direktor: Ernst Grünwald; Betriebsleiter: Ingenieur Ladislaus Trenczak, Zagreb. Betriebsleiter: Ing. Karl Pospišil. Die Bergbaue befinden sich in den Gemeinden Lješljani und Devetaki im Bezirke Bosnisch Novi. Aktienkapital 3,000.000 K, davon bisher ausgegeben 2,000.000 K, eingeteilt in 10.000 auf volle Einzahlung lautende Aktien zu je 200 K. Sitz der Gesellschaft in Zagreb, Boškovićeva ul. 8, Betriebsleitung in Lješljani, Bosnien. Produktion 549.280 *q* Kohle, 260 Arbeiter.

6. Bosnische Magnesitwerke-Aktiengesellschaft. Boszniai Magnesitmüvek Részvénytársaság in Žepče. In Betrieb seit 1908. Zentral-Bureau: Budapest, VI., Előtvős utcza 14. Direktion: Julius Szájbely, Koloman Szájbely, Jakob Pint, Bela Uhlyarik. Betriebskraft: Ein halbstabiles Lokomobil 36 HP; ein Brennofen mit Zerkleinerungs- und Mahlvorrichtungen. Arbeiteranzahl: Im Magnesitbergwerk 85, in der Fabrik 65 Mann. Produktion 5.667 *q* Magnesit.

7. Kohlenbergbau des Erzbistums Vrhbosna in Zarkovina.

8. Gewerkschaft Jablanica der Firma Biankini et Consorten.

9. Kohlenbergbau der Firma Skelin et Marušić in Zaseok bei Grahovo im Bez. Livno.

C. Holzindustrie — Industrija drva.

Die Staatswälder sind mit Rücksicht auf die Bringungsmöglichkeit des Materials in Wertklassen eingeteilt, in welch letzteren die Waldstocktaxe nach *a)* Nutzholz, *b)* Brennholz, *c)* Kleinnutzholz, Zeug- und Gewerbeholz sowie nach den einzelnen Holzarten fixiert erscheint. Über Nebennutzungen der Forstprodukte existiert ebenfalls ein spezieller Tarif.

Holzverkäufe finden statt:

A. Beim meistbietenden Verkaufe:

a) durch Submission, d. i. geheime Versteigerung, bei welcher schriftliche, versiegelte Offerte bis zu einem im vorhinein verlautbarten Termine eingeschickt werden,

b) durch Lizitando-Versteigerung im öffentlichen mündlichen Verfahren.

B. Beim freihändigen Verkaufe (d. i. beim Verkaufe um vereinbarte oder akkordierte Preise):

a) durch schriftliche Kaufanbote, deren Genehmigung in die Kompetenz der Landesregierung fällt, und

b) durch den Detailverkauf nach dem Stocktaxtarife bis zum Betrage von 100 K im Wirkungskreise der Bezirksämter, beziehungsweise der Forstverwaltungen und darf in einem und demselben Jahre eine Holzabgabe in höherem Werte als 100 K an einen und denselben Käufer, wenn auch über neuerliches besonderes Ansuchen desselben, nicht stattfinden, sondern ist in solchen Fällen ein schriftliches Kaufanbot (*a*) an die Landesregierung einzureichen.

Die Detailverkäufe finden nur gegen Barzahlung statt; erst dann, wenn der Holzkäufer die von der Kasse (Steueramt) mit den Einzahlungsdaten versehene Quittung dem Forstbeamten überreicht hat, wird die Ausfolgung des erkauften Materials verfügt. Das erkaufte Holzquantum darf im wesentlichen nicht überschritten werden.

Hervorragende Holzindustriefirmen — Odlične drvarske radnje.

Abkürzungen: Bez. = Bezirk, Bosn. = Bosnisch, Ds. = Dampfsäge, Ws. = Wassersäge, Fm. = Festmeter (rundes Holz).

August Braun Akt. Ges. in Sarajevo, Sägewerk in Sokolac und Sarajevo, jährlicher Verschnitt zirka 15.000 Festmeter Fichte, Tanne und Kiefer. Vide „Baumaterialien-Industrie."

Bosn. Forstindustr.-Aktiengesellschaft Otto Steinbeis, Dobrlin, Bez. Bosn. Novi (Eisenbahn-, Post- und Telegraphenstation), **Drvar,** Bez. Petrovac. (Zentralbureau in Brannenburg, Oberbayern). Aktienkapital 6,000.000 K.

Verwaltungsrat: Geh. Kommerzienrat Otto v. Steinbeis als Präsident; Oberbaurat Ferdinand Pichler, Hubert Graf von Galen; Dr. Ferdinand Steinbeis; Wilhelm Spitzer; Dr. S. Pokorny; Felix Kuranda, Bankdirektor; Dr. Hofrat L. Schüller, Advokat; Sektionschef Baron Otto v. Klimburg; Oberforstrat Julius Kálmar; Oberforstrat Hugo Schmidt, Finanzrat Dr. Julius Prager.

Exploitierung der Nadelholzbestände in den Bezirken Ključ, Petrovac, Jajce und Glamoč (Klekovaća, Srnetica, Grmeć, Šator-Vjenac und Pliva-Janjgebiet); jährlich produzierte Rohholzmasse rund 400.000 Fm. Eigene, ständig betriebene Waldbahnen 200 *km* für das Werk Drvar; großartige Bremsberge (1760 *m*) und Triftanstalten auf dem Ribnik, der Sanica und Sana mit Fangrechen in Čaplje, von wo aus die getrifteten Klötze gebunden und zur Säge nach Dobrlin abgeflößt werden. Das Sägewerk ausgestattet mit zwei großen Dampfsägen in **Dobrlin** und **Drvar** mit zusammen 2500 HP; 26 Gattern, Kreissägen und Hilfsmaschinen. Absatz für Schnittmaterial: Deutschland, Holland, Mittelmeerländer, Afrika. Prokuristen: Emil Schwarzkopf, Karl Hurrle, Wilhelm Grünner, Heinrich Hasewinkel. Leiter des Waldbetriebes und der Sägewerke: Oskar Grüner, Karl Hurrle und Wilhelm Grüner. Anzahl der Arbeiter im Walde und bei den Sägen zirka 7000.

Bosn. Forst-Industrie A. G. Otto Steinbeis Zellulosefabrik in Drvar, Aktienkapital 3 Millionen Kronen. Präsident: Geheimrat Ritt. v. Steinbeis; Vizepräsident: Oberst Alfons Simonius; Fabriksdirektor: Ingenieur Paul Simonius; Prokuristen: Emil Volz, (Kaufm.) u. Ing. Jos. Frick (techn.); die Fabrik steht neben dem Sägewerke in Drvar.

Bosn. Forstindustrie, Eissler & Ortlieb, Zavidovići. (Bez. Žepče), Post- und Telegraphen- und Eisenbahnstation. Exploitation der Nadelwaldungen im Bez. Kladanj, Vlasenica, Rogatica, Visoko und Maglaj. Jährlich rund 350.000—400.000 Fm. Nadelholz. Kapital: K 6,000.000.

Ausgangspunkt der im Eigentume des Landesärars befindlichen 118 *km* langen Waldbahn Zavidović-Olovo-Kusace nebst den der Firma gehörigen Abzweigungslinien von weiteren za. 200 *km*. Bahnbetrieb mit 15 Lokomotiven. Die erzeugte Schnittware geht zumeist über Gravosa nach Italien und den anderen Mittelmeerländern. Beim ganzen Betriebe beschäftigte Arbeiteranzahl: 4000 bis 4500; 70 bis 80 Beamte.

Giuseppe Feltrinelli & Comp. (Stammhaus in Mailand), **Hadžići, Kobiljdô** und **Krupa,** Bez. Sarajevo. Kapital: K 3,000.000. Übernahme und Verschnitt des vom bosn.-herc. Landesärar in eigener Regie erzeugten Klotzholzes (Nadelhölzer) aus den Waldungen Bistrica, Hrasnica, Igman, Bjelašnica, Ljubina- und Krupatale, sämtlich im Bez. Sarajevo. Jährlich zirka 80.000 Fm Dampfsäge in Kobiljdol. Dampfsäge in Hadžići und Dampfsäge im Krupatale. Arbeiter 639. Außerdem erstand diese Firma im Jahre 1911 im Submissionswege zwei größere Waldgebiete, Bogovići-pl. und Gornja Prača (Forstverwaltung Prača) mit zirka 28.000 Fm. Nadel- und 50.000 Fm. Buchenholz jährlich.

Giovanni Schucany in Kruščica, Station Han Kumpanija Vitez im Bez. Travnik; verschneidet jährlich 40.000 m^3 Nadelholz und ca. 3.000 m^3 Laubholz. Produktion geht über Metković und Gravosa nach Italien. Beamter: Peter Pedotti (Leiter). Kapital: K 500.000.

Erste hercegovinische Holzindustrie Ivanišević u. Komp. in Bijela bei Konjice Verschnitt 18.000 Fm. Tanne und Buche. Buchendämpferei und Parkettenerzeugung. 400 Arbeiter. Kapital: K 400.000.

Schmutzer u. Brabetz. Sägewerk in **Gornji Podgraci** bei Bos. Gradiška. Besitzen zirka 40 *km* Waldbahnen. 300 Arbeiter. Jährlich zirka 15.000 Fm. Nadelholz, 45.000 Fm. Buche.

Bosnische Holzverwertungs-Akt.-Ges. in Teslić. (vide „F. Chemische Industrie"). Destillation und Verkohlung von 150.000 Raummeter Buchenholz. Destillationsprodukte gehen nach Österreich, Deutschland, England, Rußland, Holzkohlen nach Vareš, Österreich-Ungarn, Italien. Arbeiter in der Destillationsanstalt 601.

Gregersen'sche Waldindustrie-Aktiengesellschaft. Sitz in Zavidovići, Bez. Žepče. Aktienkapital 2,500.000 K. 1 Ds., 70.000 Fm. Schwarzkiefer und Tanne und 30.000 m^3 Buche; eigene Waldbahn 70 *km* aus dem Nutzungsgebiet bis Zavidovići. Arbeiterzahl 800 bis 1000. Präsident: Nils v. Gregersen. Vizepräsident und geschäftsführender Direktor Bela v. Gregersen.

Holzindustrie-Aktiengesellschaft Gustav Mechtersheimer in Višegrad, Aktienkapital 750.000 Kronen. Exploitierung der staatlichen Nadelholzwaldungen in den Bezirken Višegrad und Rogatica. Verkaufsbureau: Doberlin, Bosnien. Dampfsägen in Višegrad und in Laćarak bei Mitrovica a. d. Save. Jährliche Nutzung zirka 100.000 Fm., zumeist Schwarzkiefer, etwas Tanne und Fichte. Direktion: Geheimrat Otto v. Steinbeis, Brannenburg, Präsident; Josef Dürr, Bankdirektor, Landau, Gen. Dir. Christof Eberle in Brannenburg, Theodor Frank, Direktor der Süddeutschen Diskontogesellschaft in Mannheim, Anton Lindeck, Rechtsanwalt in Mannheim, Julius Minderlein, Direktorstellvertreter der königl. ungarischen Seeschiffahrtsgesellschaft „Adria" in Budapest, Advokat Dr. Ludwig Schüller in Wien, Geza Stux, Direktor der Priv. Agrar- und Kommerzialbank f. B. H. Sarajevo.

Holzindustrie-Aktiengesellschaft „Una", Dampfsäge in Bosnisch-Dubica. Post-, Telegraphen- und Telephonstation. Eigene Waldbahn in der Moštanica. Jährliche Nutzung 10.000 Fm. Tannen, 1.500 Fm. Linden und 25.000 Fm. Buche. Arbeiterzahl: 600. Leiter: Michael Fischer. Kapital: K 500.000. Direktion in Budapest: Hofrat: Dr. Aurel Engel; Dr. Eugen Hilb; Mor. Székely; Guido Priester; Theodor Wolf. Prokurist: Leopold Hübsch.

Moritz Lisska in Tuzla, Bez. D. Tuzla. 1 Ds., 25—30.000 Fm. Nadelholz, Tanne und Kiefer. 200 Arbeiter. Sägewerk Živinica.

Tuzlaer Holzindustrie-A. G., Dampfsäge Živinica. Zentrale Budapest, verarbeitet zirka 50.000 m^3 Tannen und Kiefer jährlich. Arbeiterzahl 250.

Brüder Kašiković in Mostar, Sägewerk in Hadžići Bez. Sarajevo mit Dampfbetrieb.

Holz-Exploitations- und Exportations-Aktien-Gesellschaft „Jela" in Sarajevo, Zentrale für die Exploitation, Dampfsägewerke und Exportation: Österr. bosnische Bank in Sarajevo. Das Unternehmen besitzt 1 Ds. und eine 18 *km* lange Rollbahn; jährliche Erzeugung zirka 15 bis 20.000 Fm. Tannen- und Fichten-, 10.000 Fm. Buchen-Schnittmaterial, sowie zirka 20.000 Fm. Tannen- und Fichten-Rundholz für den Export und 10.000 Fm. Buchenbrennholz. Kapital: K 700.000.

Buttazzoni et Venturini Holzindustrie-Aktienges. in Sarajevo. — Industrija drva dioničko društvo u Sarajevu. Aktienkapital: K 2,000.000. Jährlicher Verschnitt zirka 40.000 Fm. Nadelnutzholz und Buche im Forstverwaltungsbezirke Vareš. Verschnitt auf der Dampfsäge in Sarajevo und Ilijaš. Tischlerwarenfabriken und Dampfsäge in Sarajevo.

Rindenschälgesellschaft und Holzkohlenerzeugung in Prijedor, Firma Gerhardus & Söhne, Wien, Stephaniestraße 9. 2 Lokomobile, 2 Schneidemaschinen zur Verkleinerung der Rinde. Verfügt in der Schälsaison über 500 Arbeiter und exportiert jährlich zirka 200 Waggons Rinde und 200 Waggon Holzkohle nach Italien, der Schweiz, Deutschland und Österreich-Ungarn an Gerbereien. — Filialen in Banjaluka und Bosn. Gradiška. Leiter: Desider Moskovitz.

Forstindustrie A. G. „Vrbanja" in Banjaluka. Sägewerk in Jošavka. Exploitation des Waldgebietes Vrbanja-Bjela (Forstv. Vrbanja) im Bez. Kotor Varoš, jährlich zirka 50.000 Fm. Nadel- und 28.000 Fm. Buchenholz. Zirka 300 Arbeiter. Export in die Monarchie (Triest, Agram und Budapest), nach Deutschland, Italien, Frankreich, Belgien und Afrika. Kapital: K 1,000.000.

Carl Schmutzer in Prijedor, Bez. Prijedor, verbraucht 500 Fm. Linde, 4000 Fm. Tanne aus dem Kozarawalde. Eigene Säge in Dera. 30 Arbeiter. Kapital: K 100.000.

Babić Spasoje in Banjaluka. Wassersäge in Banjaluka. Jährlich 8.500 Fm. Nadelholz und 11.500 Fm. Buchenholz im Čemernica-Gebiete (Bez. Banjaluka). Kapital: K 300.000.

Frano, Ivo Alaupović et Comp. Sägewerk Fojnica, 42 Arbeiter. Jährlich zirka 2000 Fm. Nadelholz.

Braća H. Šabanović in Pale, zirka 25 Arbeiter. Jährlich 5000 Fm. Nadelholz.

Ignaz Fischer, Bosn. Petrovo Selo, Ds., 2 Gatter, Nadelholz 8000 bis 10.000 Fm. jährlich.

Simo Zurunić, Sanskimost, Buchenspaltwaren, jährliche Verarbeitung 8000 bis 12.000 Fm. Rohholz in Faßdauben, Subbien, Rudern (Remi) sowie einige Kubikmeter Eschenspaltware (3—600 m^3). Sägewerk in Lušci-Palanka. Motorbetrieb, 1 Venezianer Gatter, 1 Zirkularsäge. Waldgebiet Grmeć-pl. und Čelić-kosa (Bez. Sanskimost).

Dabović Jovo in Banjaluka, Exploitierung des Waldgebietes Pastirevo (Bez. bos. Novi) jährlich zirka 17.500 Fm. Buchenholz. — Betrieb erst seit 1913.

Džinić Hamdibeg in Banjaluka, jährlich 20.000 Fm. Nadel- und 3.000 Fm. Buchenholz im Waldgebiete Duduka (Bez. Travnik u. Jajce) vom Jahre 1912 angefangen.

Filipović Šerifbeg in Ključ, Waldgebiet: Šiša-Palež-Bobenjak (Forstverwaltung Ključ) jährlich zirka 23.000 Fm. Nadelholz. — Betrieb seit 1912.

Société Hellénique pour le Commerce et l'Industrie de Bois in Athen. — Filiale in **Pale** (Bosnien). Dampfsäge mit 6 Gatt. Verschnitt jährlich zirka 25.000 Fm. Weichholz im Waldgebiete Romanija-Mokro, Forstverwaltung Prača. — Betrieb seit 1912.

Ugar Forstindustrie-Aktiengesellschaft, Gebrüder Hagenbucher, Stammhaus Heilbronn a. N. Dampfsäge in Turbe, Bezirk Travnik. Aktienkapital K 2,650.000. — Vorsitzender des Direktionsrates Großindustrieller Georg Hagenbucher, Heilbronn a. N., Vicepräsident der Direktion Handelskammerpräsident Richard Hoffmann, Linz a. D. Geschäftsführender Direktor der Dampfsäge Turbe Forstinspektor Heinrich Adametz. — Bestand seit 1912, gründende Generalversammlung 3. Dezember 1912. — Exploitation des Forstgebietes „Ugar", Bezirk Travnik und Kotor Varos. — Jährlich zirka 80.000 Fm. Verschnitt. — 10 Gatter.

Neuberger Felix & Sohn in Fiume, seit 1912, zirka 13.000 Fm. Nadel- und 2.000 Fm. Buchenholz jährlich im Waldgebiete Ravna pl.-Pale (Forstverwaltung Prača).

Peter L. Biankini in Zara, seit 1912 jährlich zirka 11.800 Fm. Nadel- und 4.400 Fm. Buchenholz im Waldgebiete Kovač-Stakorina (Bez. Čajnica). Dampfsägewerk in Ustiprača an der Ostbahn.

Jos. Banheyer & Sohn in Vukovar, seit 1910 jährlich zirka 25.000 Fm. Nadelholz im Waldgebiete Visoćnik (Forstverwaltung Han Pjesak).

Industrie- u. Handels-Akt. Ges. „Bosna" in Sarajevo, im Waldgebiete Nemila (Forstverwaltung Nemila) seit 1912, zirka 18.000 Fm. Nadel-, 19.000 Fm. Buchen- und 1.000 Fm. Eichenholz jährlich.

Filiale der Aktiengesellschaft für Holzgewinnung und Dampfsägenbetrieb vorm. P. C. Goetz & Comp. Exploitation des Waldgebietes „Obere Drina-Foča" jährlich zirka 85.000 Fm. Nadel- und 20.000 Fm. Buchenholz.

Ignatz Fischer, Bos. Petrovoselo. Exploitation des Waldgebietes „Kasov dol" im Bez. Sarajevo, jährlich zirka 15.000 Fm. Nadelholz.

Suchy Theodor, Sarajevo. Exploitation des Waldgebietes „Duboki potok", jährlich zirka 10.000 Fm. Nadelholz.

Ademaga Mešić & Jakob Heim, Gorn. Vakuf. Exploitation des Waldgebietes „Točilo-Raduša", jährlich zirka 5.500 Fm. Nadelholz.

Prnjatović & Stijaković, Sarajevo. Exploitation des Waldgebietes „Prenj-Glogovo", jährlich zirka 5.000 Fm. Buchen- und 1.600 Fm. Nadelholz.

Gašević & Hadžihusejnović, Konjic. Exploitation des Waldgebietes „Idbar", jährlich zirka 3.000 Fm. Buchen- und 500 Fm. Nadelholz.

Holzimprägnierungsanstalten — Zavodi za impregniranje drva

in **Han Kompagnie** der Firma Guido Rütgers in Wien. Imprägniert Schwellen. Telegraphensäulen und Hölzer aller Art für Behörden und Private. Betriebsleiter: G. Reschke.

Holzpflasterung. — Taracanje drvom.

Guido Rütgers in Han Kompanija.

Tischlerwarenfabriken. — Tvornice stolarske robe.

Buttazzoni & Venturini, Holzindustrie - Aktiengesellschaft. — Industrija drva dion dr. Centrale Sarajevo. Dampfsäge und Tischlerwarenfabrik in Sarajevo. Dampfsägewerk in Ilijaš mit 32 *km* Waldbahn. Gegründet 1885, 2 Dampfmaschinen 100 HP, 3 Dampfkessel, 1 Dampfsäge, 4 Bund- und 3 Venetianergatter, 7 Zirkularsägen, 40 Holzbearbeitungsmaschinen deutsch-amerikanischen Systems, beschäftigt zirka 300 Arbeiter.

Erste Bosn. Herc. Zündhölzerfabrik, Akt. Ges. in Dolac bei Travnik. — Prva bosan. herceg. tvornica zapaljive robe. Eisenbahnstation Dolac. Turbinenbetrieb.

Sarajevo. Brüder Vekić. Möbelfabrik in Sarajevo. Dampfbetrieb. Niederlagen in Sarajevo und Banjaluka.

D. Industrija za gradjevni materijal — Baumaterialien-Industrie.

Sarajevo.

August Braun, Aktiengesellschaft. Bau- und Baumaterialienunternehmung, gegr. 1878.

Besitzt zwei Ringofenziegeleien, ein Dampfsägewerk, ein Wassersägewerk, eine Steinzeug-, Ofen- und Tonwarenfabrik, eine Türen-, Fenster- und Fußbodenfabrik. Fabriksetablissements in Sarajevo (Koševo und Pofalići), in Sokolac bei Podromanja Zentralbureau und Musterlager im eigenen Hause „Marienhof" in Sarajevo. Dem Betriebe dienen für die Ziegeleien: Eine Dampfmaschine, eine Strangfalzziegelmaschine, eine Dachfalzziegelmaschine, eine Drainröhrpresse, eine Extenterpresse sowie sonstige Hilfsmaschinen. Für die Sägewerke: Zwei Dampfmaschinen, drei Vollgatter, ein Spaltgatter, zwei Venetianergatter, zwei

Bandsägen, vier Zirkularsägen und zehn diverse Holzbearbeitungsmaschinen. Ausgezeichnet Budapest 1896. Beschäftigt zirka 250 Arbeiter. Direktionsrat: August Braun sen., Präsident; Direktionsräte: Marie Braun, August Braun jun., Kurt Braun, Adolf Kohn.

Kommerz. Direktor: Adolf Kohn. Buchhalter: H. Eckstein. Platzmeister: Richard Lehnest, Josef Parthe. Sägeleiter: Karl Hořin. Werkführer: Josef Bussweg, Johann Podboj, Ignaz Kutschera. Nikola Jerbić, Jacob Rezac.

Fabriksetablissement der Baumaterialienunternehmung **August Braun**, Akt. Ges. in Koševo bei Sarajevo.

Sarajevo: Zement- und Gipswarenfabrik, Bildhauer-Atelier des Anton Sirmai, in Sarajevo.
Doboj. Weißkalkwerk des Ludwig Fischhof.
Hadžići. Jeftanović Glišo, Kalkwerk.
Teslić gornji (Bezirk Tešanj). Franz Schendig & Comp. Erzeugung von Kachelöfen, glasierten Dachziegeln und Terrakotten.

Ziegeleien. — Ciglane.

Banjaluka.
Georg Pascolo.

Bihać.
A. & C. Rechnitzer.

Bjelina.
Ringofen des Szenohradski Josef.
Gemeindeziegelei der Stadt Bjelina.

Bosn. Brod.
Ringofen Kulich & Kirchhofer.

Bosn. Gradiška.
Joh. Bellina.
Huso Osmić.
Vaso Vidović.

Bos. Novi.
Huseinbeg Cerić.

Bosn. Šamac.
Kosta Maksimović.
Ilija S. Ristić.
Vido J. Tassovac.

Brčko.
Braća Dzindić.
Michael Marbach.

Budžak (Bez. Banjaluka).
Jovo Dabović.

Dervent.
David S. Pesach.
Ahmet Šehović.

Doboj.
Samuel Kabiglio.
Luka Narić.

Foča.
Gjonlagić Ahmet.
Alaga Redžo.
Derviš Borović.

Goražda.
Zarija Trifković.

Gračanica.
Stanko Ivanišević.
Alexander Gärtner (Kalkofenbrennerei).

Jajce.
Mijo Bilan.
Ivan Manola.

Orašje:
Michael Rebba.

Prnjavor.

Sanskimost.
Ferdinand Brenzinger.
Luka Tosić.
Pero Delić.

Sarajevo:
August Braun, Akt. Ges.
Bosn. herc. Bau-Akt. Ges.

Tešanj.
H. Hamza Mešić.

Travnik.
S. Feldbauer.

Tuzla.
Ringofen des ärarischen Kohlenwerkes Kreka. Jahreserzeugung 3,500.000 Stück Ziegel (siehe unter B. Bosn.-herc. Berg und Hüttenwesen).

Višegrad.
Ragib Borovac.
Pašo Saračević.

Windthorst bei Bosn. Gradiška.
Ferdinand Brenzinger.

E. Chemische Industrie — Kemijska industrija.

Erste Bosnische Ammoniaksodafabriks-Aktiengesellschaft.

Fabrik: Lukavac, Eisenbahn-, Post-, Telegraphen- und Telephonstation. Im Betriebe seit 1894. Budapest 1896: Ehrendiplom. Die Direktion besteht aus 10 Mitgliedern, welche auf die Dauer von 3 Jahren gewählt werden. Der Betrieb wird von den Solvaywerken (Betriebsgesellschaft m. b. H.) geleitet. Zentralbureau in Wien, Opernring Nr. 10.

Gegenwärtig sind gewählt: Präsident: Baron Peter Herzog de Csete in Budapest; Vizepräsident: Dr. Max Landau in Wien; Mitglieder der Direktion: Moritz Haßberg in Wien; Baron Moritz L. Herzog de Csete in Budapest; kais. Rat James Landau in Wien; Stefan Kantor, Wien; Dr. Miklos Szűcs, Budapest; Gustav von Tempelhoff in Wien; Philipp Weiß in Budapest. Aktienkapital: 4,500.000 K. Die Fabrik besteht gegenwärtig aus 3 Industrialien, und zwar: Der Ammoniaksoda-, der Ätznatron-, und der Krystallsodafabrik. Erreichte Jahresproduktion zirka 2200 Waggons Ammoniaksoda, 400 Waggons Ätznatron, 200 Waggons Kristallsoda. Rohmaterial: 6000 Waggons Kohle, 4000 Waggons Kalksteine, 300 Waggons Koks, 125.000 m^3 Soole, welche in einer gußeisernen 14 *km* langen Rohrleitung aus den Salzschächten von D. Tuzla hergeleitet wird.

Fabriksleitung.

Direktor: Josef Walenda.

Beamte.

Oberingenieur: Josef Pecher.
Bureauchef: August Riedler.
Kassier: Anton Ulm.
Chemiker: Johann Friedrich Müller.
Ingenieure: Alfred Sprotz,
Franz Löschner.
Otto Kolb.
Werkinspektor: Leo Kamiński.
Eduard Müller,
Heinrich Siegerist.
Wilhelm Lunczer,
Johann Krenčić.
Josef Temmel,
Kontoristin: Nora Szmettan.
Magazinsbeamte: Josef Fenzel.
Platzmeister: G. Adolf Szmettan.
Franz Walczak.
Sodameister: Sylvester Poczynski.
Johann Wilkat,
Philipp Becker,
Wilhelm Smech,
Klemens Poczyński.
Bindermeister: Wilhelm Waller.
Werksarzt: Dr. Adolf Hempt.
Arbeiterzahl: 450 Mann.

Das Etablissement besitzt ein Werkhotel mit 6 Fremdenzimmern und Restauration; Restaurateur: Franz Lhotzký; eine eigene Kunsteisfabrik, Fleischhauerei und Selcherei sowie Konsummagazin und Meierei in eigener Regie. Konsumleiter: Leopold Gabout. Eigene Fabrikselementarschule und Kindergarten. Schulleiter: Josef Wach und Lehrerinnen Fräuleins Katharina Hempt, Anna Hipp und Marie Ruckenstein. Eigene Fabriksfeuerwehr: Mannschaftszahl 50 Mann. Eigene 20 Mann starke Fabrikskapelle, Kapellmeister: Wilhelm Lunczer. Eigenes Badehaus mit Dampf-, Douche- und Wannenbädern; eigene Sodawasserfabrik, aus welcher an die Angestellten und Arbeiter unentgeltlich Sodawasser nach Bedarf abgegeben wird. Eigene Bäckerei, Bäckermeister: Franz Diebalo.

Mineralölproduktenfabrik in Bosn. Brod der „Danica" Aktien-Gesellschaft für chemische Industrie.

Gegr. 1893. Direktion: Präsident Baron Peter Herzog de Csete. Mitglieder: Dr. Max Landau, Leopold von Landauer, Baron Artur Gutmann, Adolf Schwarz, Philipp Weiss, Robert Haggenmacher. Aktienkapital K 4,000.000.

Fabrik in Bosn. Brod, im Betriebe seit 1893. Eisenbahn- und Schiffrachtstation, Post-, Telegraphen-, Telephonamt Bosn. Brod. Eigentum der „Danica", Aktiengesellschaft für chemische Industrie. Die Fabrik ist durch ein Schleppgeleise, zwei Pipelines und Telephon mit der Bahnstation Bosn. Brod verbunden. Betriebskraft: 6 Dampfkessel, 5 Dampfmaschinen mit 120 HP, 17 Dampfpumpen, 2 Dynamomaschinen mit Akkumulatoren, zwei Dieselmotor mit 200 HP. Rohprodukte: Rohes Erdöl. Gesamtproduktion: 1500 Waggons Petroleum, Benzin, Schmieröle, Zylinderöle, Paraffin. Die Fabrik erzeugt in allen diesen Produkten für die verschiedenen Verwendungsarten Spezialitäten von besonderer Güte. Export nach Deutschland, England, Italien, Schweiz, Frankreich, Bulgarien, Brasilien, Persien, Serbien, Türkei. Direktion: Budapest, VI., Váczi körut 33; Generaldirektor Adolf Schwarz. Zentraldirektor Richard v. Hofmannsthal. Prokurist: B Reichner. Oberbuchhalter: M. Krausz. Fabriksdirektion in Bosn. Brod.: Adm. Leiter: Adolf Grünberger. Fabriksleiter: Dr. Albert Marić. Kassier: Adolf E. Weis. Chemiker: Ing. F. Jucker. Kommerzielle Beamte: F. Salzer, Korrespondent; Armin Mayer, Expedient und M. Papez. Maschinenmeister Josef Kiraly. Anzahl der Arbeiter: 200.

NARODNA BIBLIOTEKA SARAJEVO

Bosnische Elektricitäts-Aktiengesellschaft in Jajce.

Fabriken in Jajce, Eisenbahn-, Post- und Telegraphenstation. Die Gesellschaft wurde im April 1897 gegründet und der Betrieb am 15. März 1899 eröffnet. Zweck der Gesellschaft ist die gewinnbringende Verwertung der Wasserkräfte in Bosnien und der Hercegovina durch Anlage von Kraftstationen und Fernleitungen, Errichtung elektrochemischer und anderer Industrien, der Handel und Transport von industriellen Produkten und der hiezu erforderlichen Rohmaterialien. Die Gesellschaft hat ihren Sitz in Jajce. Das Stammkapital beträgt 6,000.000 K voll eingezahlter Aktien und per 2. Jänner 1914 2,830.000 K Obligationen.

Der Direktion der Gesellschaft gehören an die Herren: Königl. bayer. geheimen Kommerzienrat Alexander Wacker in Schachen bei Lindau, Präsident; Dr. Richard von Foregger, Wien, Vizepräsident; Dr. Hugo Koller, Wien; Dr. Josef Kranz, Hof- und Gerichtsadvokat in Wien; Alphons Ritter von Maffei, München, Heinrich Rosenbaum, Wien; k. k. Kommerzialrat und kaiserl. Rat Dr. Otto Thorsch in Wien. Prokuristen: Wilhelm Ehrenstein; Johannes Hess; Siegfried Kann. Generalrepräsentanz für Österreich Dr. Hugo Koller und Direktor Heinrich Rosenbaum. Vertretung in Budapest: Richard Michalup, VII., Damjanich utcza 37.

Die elektrische Zentrale der Gesellschaft umfaßt acht Drehstromaggregate à 1000 HP und 2 Gleichstromaggregate à 650 HP.

Die Gesellschaft betreibt derzeit in Jajce

1. Eine Karbidfabrik, in welcher elektrothermische Prozesse durchgeführt und in erster Linie Kalziumkarbid, Beagid und Ferrosilizium erzeugt wird. Überdies stellt die Fabrik in eigener Steinbruch- und Kalkofenanlage ihren Kalk her und erzeugt in einer Blechemballagenwerkstätte ihre Blechtrommeln. Zur Anfertigung von Holzemballagen besitzt die Fabrik ein eigenes Sägewerk.

2. Eine Chlorfabrik, woselbst durch Elektrolyse Chlorkalk, Chlorderivate und Ätznatron fabriziert wird. Die dazugehörige Faßbinderei liefert die Holzemballage.

Die Zahl der Arbeiter beträgt für das Elektrizitätswerk und die Karbidfabrik rund 450 Mann, für die Chlorfabrik 150 Mann.

Die Gesellschaft betreibt ferner durch ihre Generalrepräsentanz in Wien eine elektrochemische Fabrik in Meran (Tirol), eine Chlor- und Ätznatronfabrik in Brückl (Kärnten) und ist weiter an ähnlichen Fabriken in Deutschland und Norwegen stark beteiligt.

Bosnische Holzverwertungs-Aktiengesellschaft in Teslić.

Post- und Telegraphenamt. Die Fabrik ist durch eine 25 *km* lange Industriebahn (mit Personenbeförderung) mit der Station Usora der bosnisch-hercegovinischen Landesbahnen verbunden. Fahrplan: Usora ab: 9 Uhr vorm., Teslić an 11 Uhr vorm. Rückfahrt: Teslić ab 4 Uhr nachm., Usora an 5 Uhr 58 Min. nachm. Das Stammkapital der Gesellschaft, deren Sitz sich in Teslić befindet, besteht in 1,800.000 K in Aktien zu je 200 K. Zweck der Gesellschaft ist die forstgemäße Gewinnung, die Weiterbeförderung und der Verkauf von Fichten-, Tannen-, Eichen- und Buchenholz, die Weiterverarbeitung von Buchenholz durch trockene Destillation behufs Erzeugung von Methylalkohol, essigsaurem Kalk, Azeton, Holzteer, Holzkohle u. s. w.

Die Direktion besteht aus den Herren: Alexander Schneider, Präsident; Dr. Josef Kranz, Hof- und Gerichtsadvokat; Heinrich R. v. Hochstetter; Heinrich Blank; Dr. H. Kahlenberg und Fritz Schneider.

Dem Betriebe dienen 3 Dampfmaschinen von zusammen 500 HP, 5 Dynamomaschinen von zusammen 630 Kilowatt, eine größere Anzahl von Elektromotoren, 2 Pumpen zur Förderung von 8000 m^3 Wasser täglich und 2 Antriebspumpen von zusammen gleicher Leistung, gegen 50 Verkohlungsapparate, Öfen zur Verkohlung von 400 m^3 Holz täglich und gegen 50 Destillierapparate und Pfannen zur Verarbeitung des Holzessigs. Zur Dampferzeugung dienen Dampfkessel von zusammen 1200 m^2 Heizfläche. Die Gesellschaft besitzt auch 80 *km* eigene Waldbahnen mit 8 Lokomotiven und 162 Lastwagen zur Herbeischaffung des Holzes aus den Wäldern nach der Fabrik sowie eine Platzlokomotive zum Verschieben der Frachtwagen auf ihrem Fabrikshof. Das Werk ist in seiner ganzen Ausdehnung mit Schienensträngen durchzogen und alle Arbeitsräume sind elektrisch beleuchtet. Die Fabrik beschäftigt etwa 650 Arbeiter. In der an die Fabrik angebauten Beamten- und Arbeiterkolonie leben ungefähr 1400 Personen. Die Fabrik unterhält eine eigene Schule, die von 70 Kindern besucht wird, Lebensmittelmagazin, eigenes Schlachthaus mit Fleischbank, Arbeiterbäder, Krankenhaus mit 10 Betten und sonstige Wohlfahrtseinrichtungen.

Fabriksleitung.	Beamte.	
Dr. Hans Zorn, Direktor.	Adolf Haas.	Josef Bauer.
Oskar Verdan, Prokurist.	Hans Priglinger, Dr., Chemiker.	Fritz Kraft.
Forstbetriebsleitung: Forstmeister Árpád Karolyi.	Marcell Vasquez.	Karl Monch.
	Karl Schmid.	Julius Hvizdal.
		Stöckl Mathias, Wirtschaftsverwalter.

Forstbeamte.

Josef Theil.
Karl Kvasnička.
Johann Weidl.
Istvan Soos.

Zdenko Postulka.
Friedrich Fér.

Meister.

Josef Jusić.
Albert Weller.

Sava Marović.
Ferdinand Tautermann.
Adam Kämmer.
Christian Turo.

Fabriksarzt.

Dr. Karl Schick.

F. Kunstindustrie. — Umjetna industrija.

Höchste Auszeichnungen der Ausstellungen: Wien 1890, Karlsruhe 1891, Temesvár 1891, Triest 1891, Agram 1891, Paris 1892, Budapest 1896, Brüssel 1897, Wien 1898, Grand Prix der Exposition Universelle in Paris 1900, I. Int. Jagdausstellung in Wien 1910.

Gegenwärtig bestehen landesärarische kunstgewerbliche Ateliers in Sarajevo, Foča und Livno.

Das Ziel dieser Ateliers ist, den spezifisch bosnisch-orientalischen Stil zu konservieren und zu entwickeln, ferner tüchtige kunstgewerbliche Arbeiter heranzubilden.

Es bestehen:

a) **Die landesärarischen kunstgewerblichen Ateliers in Sarajevo,** Šljivina ulica Nr. 4.

(Direktor Regierungsrat Markus Nani). Dieselben gliedern sich in 5 Abteilungen, und zwar: Inkrustationsatelier, Tauschieratelier, Treibatelier, Graveuratelier und Monteuratelier. 5 Meister, 15 Gesellen und 30 Zöglinge.

Die Ateliers führen Einlegearbeiten in Holz oder Metall, getriebene Arbeiten, Filigran-, Graveur- oder Vergolderarbeiten aller Art in orientalischem Stile aus und nehmen auch diesbezügliche Bestellungen entgegen. (Auskünfte entweder bei der Direktion in Sarajevo oder im Bureau für Haus- und Kunstgewerbe in Wien, I., Seilerstätte 30.)

b) **Das Inkrustationsatelier in Livno,**
welches teils für die kunstgewerblichen Ateliers in Sarajevo teils in eigener Regie für den Handel arbeitet. Leiter: Anto Mamić.

c) **Das Tauschieratelier in Foča.**
Leiter: Rašid Jagnje.

d) **Landesärarische Teppichweberei in Sarajevo. — Zemaljska erarna tkaonica ćilima u Sarajevu.** (Bistrik ulica br. 9.) Filialgebäude in Krešević, Fojnica bei Kiseljak, in Stolac und Brčko. Heimarbeiterinnen in Čajnica, Foča. Vranci, Kojsina, Ivica, Bugojno, Čardak, Jelec, Šukovac, Zavodište, Travnik und Zenica.

Die Anstalt erzeugt alle Arten gewebter und geknüpfter Teppiche (letztere in Wolle und Seide) in nur licht- und waschecht gefärbten Garnen.

Die Webstühle sind für Teppiche bis zu einer Maximalbreite von sechs Meter und beliebiger Länge eingerichtet. Mit der Teppichweberei ist eine eigene Färberei verbunden.

Die Direktion der Teppichweberei nimmt Bestellungen auf alle Arten von Teppichen, wie Polster, Bettvorleger, Bett- und Fensterlambrequins, Tisch- und Bettdecken, Tischläufer, Fenstervorhänge, Laufteppiche, Divanüberwürfe und große Fußbodenteppiche entgegen.

Sämtliche Muster sind nach alten Originalvorlagen hergestellt worden.

Die Anstalt versendet auf Wunsch illustrierte Preiskurante franko.

Arbeiterstand zirka 540, Handwebstühle 298.

Direktor: Ing. Chemiker Heinrich Hofmann, ✠. Adjunkt: Ing. Chemiker Oskar Kempny. Assistenten: Johann Bischof, Adolf Hofbauer, Anton Gruber, Webmeister: Karl Štěpánek, Karl Müller, Adolf Müller, Andress Geyer, Emil Breyer, Konrad Hubel, Gjuro Močović, Peter Zavilla und Bohuslav Kyncl in Krešević; Korrespondentin: Mila Schwarz; Tischlermeister: Franz Loschnig; Dessinkopisten: Jaroslav Rybička, Franz Gaál, Džemal Tabrizzi, Emil Ždiara, Johann Stibitz, Ignatz Arnold; Abrichterin: Jelka Bjelica.

e) Die landesärarischen Ateliers für Stickerei und Bezweberei in Sarajevo mit den Faktoreien in Travnik, Kreševo, Dolac und Vranska

erzeugen Stickereien in orientalischen Techniken bei Wahrung bosnischer Dessins, auf allen Arten Geweben, in Seide und Gold; insbesondere beidrechtseitige Gallons, Echarpes, Paravents, Stores, Portièren, und gestickte Möbelstoffe. Die Bezweberei (Fein- und Kunstweberei) erzeugt orientalische Gewebe, Beze aus Baumwolle, Tirabeze, seidengestreifte Beze, halbseidene Burundžuke und ganzseidene Harire; Fasson- und Kunstweberei. Ganzdessinierte Portièren (Brussa) Tischdeckchen. Alle Erzeugnisse sind ausschließlich Handarbeit.

Leiter der landesärarischen Bezweberei und Stickerei in Sarajevo: Ing. Chem.: Heinrich Hofmann, wie oben.

Rechnungsführer: Jan Hrbek; Lehrerinnen: Kristine Gjorgjević, Ella Pacher.

Die **Gold- und Silberarbeiter — Kujundžije** — in Sarajevo haben meist alle zusammen ihre Werkstätten und Verkaufsläden (Dućans) in der nach ihrem Gewerbe benannten Gasse „Kujundžiluk“. — Sve skoro kujundžije imaju svoje radionice i dućane jedan do drugoga u ulici, koja se po njihovom zanatu zove „Kujundžiluk“.

Hervorragendes Atelier besitzt:

Sarajevo: Elias B. Kabilio, Franz Josefstraße Nr. 56, vide Inserat.

G. Textilindustrie. — G. Tekstilna industrija. — Е. Текстилна индустрија.

Das landesärarische Atelier für Teppichweberei in Sarajevo, mit den Filialen in Kreševo, Fojnica, Stolac, Brčko, Čajniće, Foča, Vranci, Kojsina, Ivica, Bugojno, Jeleć, Šukovac, Zavodište, Travnik, Široki brijeg, Glamoć, Livno und Kladanj.

Die landesärarischen Ateliers für Stickerei und Bezweberei in Sarajevo mit den Faktoreien in Mostar, Bugojno, Travnik, Trebinje und Kreševo.

Die Teppichweberei in der Zentralstrafanstalt in Zenica.

H. Typographische Industrie. — Tipografska industrija. — Ж. Типографска индустрија.

Sarajevo: Landesdruckerei. Leiter: Oberfaktor Rudolf Vogler.

Buchdruckerei der „Bosnischen Post“, Eigentümer: W. Neumann.

Serbische Aktiendruckerei in Sarajevo. — Српска дионичарска штампарија у Сарајеву Gegr. 1905. Akt.-Kapital: K 150.000·—. Präsident: Gligorije M. Jeftanović.

Islamska dioničarska štamparija u Sarajevu. — Islamitische Aktiendruckerei in Sarajevo. Gegr. 1905. Akt.-Kapital: K 75.000·—. Direktor: Dr. Halidbeg Hrasnica.

Buchdruckerei des „Sarajevoer Tagblatt“, Eigentümer: Krieghammer.

Buchdruckereien der Firmen: Vogler i drugovi, Risto Savić, B. Buchwald & Comp., „Narod“ (Dr. Krulj i drugovi), Pijukovic & Comp., Kramarić & M. Raguz in Sarajevo, Zadružna tiskara.

Ferner Buchdruckereien in

Banjaluka: S. Ugrenović i sinovi und Fon i Grgić.
Bihać: Franjo Trupković.
Brčko: Eduard Sohr.
Mostar: Pacher & Kisić und Hrvatska narodna tiskarna.
Bos. Novi: Stjepan Balaš.
Travnik: Franjo Lipski.
Trebinje: Serbische Aktiendruckerei.
Tuzla: R. Sekulić, Adolf Engel, Liska & Comp. und F. Petrović.
Prijedor: Nikodim Mijatović.

Alphabetisch geordnete

Bezugsquellenliste.

Näheres in den Inseraten dieses Buches.

Alfabetski popis tvrtka, koje se osobito preporučaju za svaku nabavu.

Bei Bestellungen, Korrespondenzen etc. an die hier inserierenden Firmen ersuchen wir, sich gefälligst immer auf das „Universal-Hand- und Adreßbuch Bosnischer Bote" als Quelle beziehen zu wollen.

Ackerbaumaschinen, Pflüge, Säemaschinen, Motore,

vide Inserat *Hofherr-Schranz, Clayton - Shuttleworth* in Wien.

Ackergeräthe, gepreßte Patent-Pflugköpfe und Heugabeln

aus den Eisen- und Stahlwerken *Vogel & Noot* in Wien.

Acetylenbeleuchtung und Anlagen,

durch die *Karbid-Gesellschaft,* Wien, VI., Linke Wienzeile 6.

Albin-Zahnpasta

von *Wilhelm Maager* in Wien, III., Heumarkt.

Alterspensionen, Lebens- Militärdienstversicherungen

beim „Anker", Generalvertretung der kaufmännischen *Sarajevoer Speditionsgesellschaft* in Sarajevo.

Anstreicher und Vergolder.

David Frank in Brod a. d. Save.

Asbestwaren, Dichtungsmaterial, Stopfbüchsenpackungen und Schmiermaterial

von *Feodor Burgmann, Asbestindustrie* in Bodenbach.

Asphalt

aus der Mineralölproduktenfabrik *„Danica"* in Bosnisch-Brod oder von *Posnansky és Strelitz,* Budapest, VI., Podmaniczky utcza 27.

Asphaltierungen, Asphaltdachpappen,

Dachpappe, Isolierplatten, Holzzement - Eindeckungen von *Posnansky es Strelitz* in Budapest.

Assekuranz

durch die Versicherungsgesellschaft *„Donau"*. Vertreten durch die Generalagentschaft in Sarajevo.

Aufputze für Damenkleider

von *D. Dm. Kočović & Söhne* in Sarajevo.

Ausrüstungen für Chargen und Mannschaft,

vide Inserat der Firma *Konrad Rosenbauer* in Linz.

Autogenes Schweißen, Schweißapparate

von *Messer & Comp.,* Wien, VIII/2., Albertgasse 54.

Bank.

Pester Ungarische Kommerzialbank in Budapest.

Bank- und Wechselgeschäfte

des *Wiener Bankverein* in Wien, I., Herrengasse 8.

Privilegierte Agrar- und Kommerzialbank für Bosnien-Hercegovina.

Kreditbank und Sparkassa in Sarajevo.

Österreichisch-bosnische Bank in Sarajevo.

L. Herbert, Großhandlungs- und Bankhaus in Brünn.

Filiale der Laibacher Kreditbank in Sarajevo.

Banjalukaer Sparkassa Aktiengesellschaft in Banjaluka.

Serbische Bank in Mostar

Kroatische Zentralbank und Sparkassa in Sarajevo.

Bank für Handel und Gewerbe A. G. in Banjaluka.

Kroatische Kommerzialbank und Sparkassa A. G. in Livno.

Serbische Sparkassa in Trebinje.

Serbische Sparkassa Aktiengesellschaft in Sanskimost.

Baubeschläge, Hauen, Schaufeln, Krampen.

Eisen-, Handels- und Industrie A. Ges. Greinitz' in Graz.

Baumaterialien.

Dynamitdepot, Eisenhandlung Farbwarenhandlung, Fahrradniederlage, photographische und Sportartikel, Werkzeughandlung; *Brunner & Ko.,* Baumaterialien und Eisenhandlung en gros, Sarajevo-Bosnisch Brod.

Alle für das Baufach und die Industrie nötigen Steinzeug- und Schamottewaren *Ferdo Stejskal's Nachf. Armin Schreiner* in Zagreb (Agram), *August Braun Akt. Ges.* in Sarajevo,
oder
Troistvoer Ziegel- und Tonwarenfabrik, Akt.-Ges. in Belovar.

Baumwoll- und Schafwollstrickgarne.

D. Dm. Kočović & Söhne in Sarajevo.

Bei Bestellungen, Korrespondenzen etc. an die hier angeführten Firmen ersuchen wir, sich gefälligst immer auf den „Bosnischen Boten" als Quelle beziehen zu wollen.

Bauunternehmung und Holzhandlung.

Ing. August Braun Akt. Ges. in Sarajevo.

Bauunternehmungen.

Bosnisch-herceg. Bau-Aktienges. in Sarajevo, *August Braun & Comp. Akt. Ges.*

Benzinmotorspritzen

von *Konrad Rosenbauer* in Linz a. d. Donau.

Bergbau-Produkte, Hochofenerzeugnisse

von der bosnisch-hercegovinischen Varešer Eisenwerks-Aktiengesellschaft in Vareš in Bosnien.

Beste Landwirtschafts-Maschinen, Lokomobilen und Dreschmaschinen.

Hofherr-Schranz, Clayton-Shuttleworth Akt. Ges. in Wien, III. Löwengasse 34.

Betonierung u. Asphaltierung; Wasserleitungsanlagen

Ing. Dr. Jovo Simić in Sarajevo.

Bettfedernhandlung.

Böhmische Bettfedern und Daunen, vorzüglicher Qualität; Polstern und Tuchenten von Frau *Klementine Kasparek* in Sarajevo, Čemalušagasse Nr. 83;

Bettgarnitur, Wirtschaftswäsche

streng solide und reelle Bedienung von *D. Dm. Kočović & Söhne* in Sarajevo.

Billardballen.

Billard-Queues, Kaffeehaus-Spielrequisiten, Zeitungshälter und Mappen, Schach- und Dominospiele, Kugeln aus Lignum sanctum, Kegeln aus Weißbuchenholz bei *Heinrich Jakobi,* Wien, IV., Kettenbrückengasse 18.

Bleche, gelocht

aus der Maschinenbau-Anstalt *Ph. Nebrich,* Prag-Smichow.

Blechbearbeitungsmaschinen für Spengler, Schnitte, Stanzen, Pressen (Exzenter- und Spindelpressen)

von *Erdmann Kircheis* Maschinenfabrik und Eisengießerei in Aue (Erzgebirge).

Bleche, Schaufeln aus Stahlblech, Patent-Heugabeln, Stahlpflugköpfe

aus den Fabriken *Vogel & Noot,* Wien, I., Landskrongasse 5.

Bleiwaren.

(Bleiröhren, Bleibleche, Bleiplomben, Bleiapparate), Bleche (verzinkte, verbleite, verzinnte, glatte und gerollte Eisenbleche), *G. Winiwarter,* Blech- u. Bleiwarenfabrik, Wien, I., Johannesgasse 22.

Bleiwaren.

Schrotfabrik, Eisen- und Metallwaren *Eisen-, Handels- und Industrie Akt. Ges. Greinitz,* Graz und Triest.

Blitzableiter.

Adolf Solterer in Sarajevo, Ćemaluša ulica br. 49.

Böhmische Bettfedern und Daunen, Brustflaum und fertige Betten

von *Klementine Kasparek* in Sarajevo,
oder
von *Arthur Wollner,* Bettfedernfabrik in Lobes bei Pilsen.

Blumensamen

von *Wieschnitzky & Clauser Nachf.,* Wien, I., Wallfischgasse 8.

Blockbandsägen, Spaltbandsägen

von *G. Tönnies* in Laibach.

Briefpapiere

bei *Theyer & Hardtmuth* in Wien, I., Kärntnerstr.

Brunnenschöpfwerke, Pumpen, Senkgruben-Entleerungsapparate, Schläuche und Feuerspritzen.

Konrad Rosenbauer in Linz a. d. Donau oder *Fr. Kernreuter* in Wien, Hernalser Hauptstraße 105. Vide Inserate.

Brustkaramellen

gegen Husten, Heiserkeit, Katarrhe und Verschleimung von *Fr. Kaiser* in Bregenz.

Brustsirup,

hustenstillend und schleimlösend, von ausgezeichneter und verläßlicher Wirkung aus *Dr. Alois Hellmanns* Apotheke in Wien, VII., Kaiserstraße 73.

Brückenbau-, Wasserkraftanlagen,

Hochbau (Innenausbau und ganzer Aufbau in Eisenbeton), Reservoire, von der Bauunternehmung *Bau-Aktiengesellschaft* (Oberbaurat *v. Vancaš)* in Sarajevo.

Bureau-Artikel

von *Theyer & Hardtmuth* in Wien, I., Kärntnerstraße, *Fritz Pohl* in Wien, I., Heinrichsgasse.

Bureau- und Kontorartikel, Briefordner

von *Fritz Pohl* in Wien, VI., Mariahilferstraße 51. (Bestrenommiertes Geschäft.)

Centralheizung,

durch die *Centralheizungswerke Akt. Ges.* in Mähr. Ostrau, Ingenieurbureau in Sarajevo.

Chamottewaren.

Chamotteziegel und Chamottemörtel für alle Zweige der Industrie *Ferdo Stejskals Nachf. Armin Schreiner* in Zagreb (Agram).
August Braun Akt. Ges. in Sarajevo.

Champagnerfabrik

von *Jos. Törley & Ko.* in Budapest, Esterházy ut 22.

Chlorkalk, Chlorderivate, Ätznatron, Kalzium-Karbid, Ferrosilizium, Tetrachloräthan etc.

vide Elektrotechnische Erzeugnisse der *Bosnischen Elektrizitäts-Aktiengesellschaft,* Fabrik Jajce in Bosnien.

Bei Bestellungen, Korrespondenzen etc. an die hier angeführten Firmen ersuchen wir, sich gefälligst immer auf den „Bosnischen Boten" als Quelle beziehen zu wollen.

Dachpappe, Teerprodukte, Isolierplatten, Holzzementdächer, Wärmeschutzmasse, Karbolineum und Pechfackeln

bei *Posnansky & Strelitz* in Budapest, Podmaniczky 27.

Dachziegel, Falzdachziegel, Baumaterialien

aus der *Trojstvoer Ziegel- und Tonwarenfabriks-Akt.-Ges.* in Belovar.

Damen- und Herrenkonfektion, Schafwoll- und Seidenstoffe, Barchente, Kretone und Batiste,

solideste Qualität, von *D. Dm. Kočović & Söhne* in Sarajevo, Franz Josefstraße.

Dampfmaschinen u. -Kessel, Rohölmotore, Straßenwalzen, etc.:

Prager Maschinenbau-Aktien-Gesellschaft, *vormals Ruston, Bromovský u. Ringhoffer* in Prag (Vertreten durch Ing. *Jaroslav Fulltner* in Sarajevo,
oder
Breitfeld Daněk & Komp. in Prag, Karolinental.

Dekorations-. Zimmer- und Schriftenmaler.

David Frank in Brod a. d. Save.

Desinfektionsmittel jeder Art Formaldehyd 40% Union

aus der *„Union"-Aktiengesellschaft für chemische Industrie,* Wien, I., Biberstraße 5.

„Diasana" ist die verdaulichste und wohlschmeckendste Kraftnahrung für Magenleidende,

erhältlich durch *Fr. Kaiser* in Bregenz, Tirol.

Dichtungsmaterial.

von *Fedor Burgmann* in Bodenbach a/E.

Diesel-Motoren, Sauggas-Anlagen,

aus der *Grazer Waggon- und Maschinenfabrik* in Graz.

Dorsch Leberthran, gereinigt,

von *Wilhelm Maager,* Wien, III., Heumarkt 3.

Drogen

von *Linka & Rosola* in Brünn.

Dynamit, Sprengstoffe, Sprengkapseln, Zündschnüre.

Aktiengesellschaft Dynamit Nobel, Wien.

Dynamos

von *Adolf Solterer* in Sarajevo, vide Inserat.

Eisen- und Eisenwarenhandlung, Fahrräder, Waffen.

Brunner & Ko., Sarajevo, Filiale: Bosnisch-Brod.

Eisenbrückenkonstruktionen

von der Prager Maschinenbau-Aktiengesellschaft, vertreten durch Ing. *Jaroslav Fulltner* in Sarajevo, Palais Slavia, Appelquai.

Eisen- und Metallwaren, Bleiwaren, Schrotfabrik.

Eisen-, Handels- und Industrie A. G. Greinitz' Graz.

Elektrische Beleuchtung und Kraftübertragung.

Bogenlampen, Heiz- und Kochapparate, Lieferung und Installation von Motoren von *Adolf Solterer* in Sarajevo.

Elektrotechnische Bedarfsartikel

Österr. Siemens - Schuckertwerke in Wien, vertreten durch Ober-Ing. *Ferdinand Czernitzky* in Sarajevo.

Elektrochemische Erzeugnisse, Chlorderivate, Kalzium-Karbid, Ferrosilizium, Chlorkalk, Ätznatron, Tetrachloräthan, Trichloräthylen, Perchloräthylen, Dichloräthylen, Pentachloräthan

der *Bosnischen Elektrizitäts-Aktiengesellschaft,* Fabrik in Jajce, Bosnien.

Elektrische Starkstromanlagen

von den Österr. *Siemens-Schuckertwerken* in Wien.

Fahrkarren, Abprotzspritzen,

Wasser- und Schlauchwagen etc. von *Fr. Kernreuter* in Wien.

Fahrräder und Motorzweiräder, Fahrradschuhe.

Brunner & Ko., Sarajevo, Filiale: Bosn. Brod.

Feinste Zigarettenpapiere.

K. k. priv. Papier-Industrie Aktien-Gesellschaft in Olleschau.

Farbwaren, Baumaterialien u. technische Bedarfsartikel

von *Brunner & Comp.* in Sarajevo.

Feuerspritzen, Feuerwehrausrüstungen, Leitern, Fackeln, Schläuche, Spritzen

von *Fr. Kernreuter* in Wien Hernalser Hauptstraße 105, Vide Inserate.

Fäkalapparate,

vide Inserat von *Fr. Kernreuter* in Wien, Hernalser Hauptstraße 105.

Feuerlöschgeräte

von *Konrad Rosenbauer* in Linz a. d. Donau oder
Fr. Kernreuter in Wien.

Feuerspritzen,

Fäkalapparate, Sanitätsgeräte, Artikel für Städtebedürfnisse und Feuerwehr-Personalausrüstungsartikel, *Konrad Rosenbauer* in Linz a. d. Donau oder
Fr. Kernreuter in Wien, Hernalser Hauptstraße 105. Vide Inserate.

Pumpen, Fäkalapparate, Sanitätsgeräte, Artikel für Städtebedürfnisse und Feuerwehr-Personalausrüstungsartikel, *R. Czermak,* Teplitz in Böhmen.

Feuerwehr-Signalanlagen

von *Adolf Solterer* in Sarajevo

Bei Bestellungen, Korrespondenzen etc. an die hier angeführten Firmen ersuchen wir, sich gefälligst immer auf den „Bosnischen Boten" als Quelle beziehen zu wollen.

Fischereirequisiten
von *Josef Ozvalds Nachfolger (Josef Gerhard),* Wien, I., Wollzeile 1.

Franck-Kaffee-Zusatz.
Ächt nur mit der Kaffeemühle. Erhältlich in allen Geschäften der Stadt und des Landes.

Galanterie- und Lederwaren, Reiserequisiten, Sportausrüstungen, wasserdichte Mäntel
von *August Sirk,* Wien, I., Graben, neben der niederösterr. Sparkasse.

Gemüsesamen und landwirtschaftliche Samen
von den k. k. Hoflieferanten *Wieschnitzky & Clausers Nachfolger,* Wien, I., Wallfischgasse 8.

Geschäftsbücher,
rastriert, Kopier- und Notizbücher von *Fritz Pohl* in Wien, VI., Mariahilferstraße 51.

Getreidereuter und -Sortierer.
Hofherr-Schranz, Clayton-Shuttleworth Akt. Ges.

Gitter für Garten und Park, Sand- und Durchwurfgitter
Brunner & Ko. in Sarajevo.

Goldfüllfedern
von *Theuer & Hardtmuth* in Wien.

Grablaternen und Dekorationen; Metallbuchstaben und Schilder,
Kunstguß in allen Metallen, Firmenschilder und Zinkornamente von *Johann Stegmann Söhne,* Fabrik in Budweis.

Grazer Motoren
(Patent Diesel), aus der Grazer Waggon- u. Maschinenfabrik, vorm. *Weitzner* in Graz.

Grubenlampen
von der *Aktiengesellschaft Dynamit Nobel,* Wien, I., Schauflergasse.

Gußstahl
der *Skodawerke, Aktiengesellschaft* in Pilsen.

Hanfseile und Bindfäden
Brunner & Comp. in Sarajevo.

Haus- und Küchengeräte,
Brunner & Comp. in Sarajevo.

Heißdampf-Lokomobile,
vorteilhafteste Kraftquelle für alle Betriebszweige aus der Maschinenfabrik *R. Wolf* in Magdeburg-Buckau, Filiale in Wien III/3, Heumarkt 21.

Heizung und Ventilation aller Systeme
von *Wilhelm Brückner & Co.* in Graz, vide Inserat.

Heizungsanlagen, Kondenztöpfe, Wasserabscheider
von der *Zentralheizungswerke A. G.* in Wien, Ingenieurbureau in Sarajevo, Kučerina ulica Nr. 9.

Herbabnys Unterphosphorigsaurer Kalk-Eisensirup,
altbewährtes Hausmittel, ärztlich erprobt und empfohlen, wirkt hustenstillend und schleimlösend, Appetit und Verdauung anregend, überdies blut- und knochenbildend. Zu beziehen durch die Apotheke „zur Barmherzigkeit", Wien, Kaiserstraße, vide Inserat.

Herbabnys Aromatische Essenz
(für schmerzstillende Einreibung) und Herbabnys Verstärkter Sarsaparilla-Sirup (vorzügliches und sicheres Blutreinigungsmittel). Zu beziehen durch die Apotheke „zur Barmherzigkeit", Wien, Kaiserstraße.

Herde (transpotrabel), Öfen für Dauerbrand
von dem *Triumpf Werke* in Wels.

Herrenwäsche und Modeartikel, Vorhänge, Tisch-, Bett- und Steppdecken, Matratzenstoffe etc., Fransen, Schnüre
von *D. Dm. Kočović & Söhne* in Sarajevo, Franz Josefstraße.

Herren- und Knabenwäsche,
Schuhwaren aller Art, Kravatten, Spezialitäten, Handschuhe, Sport- und Reiseartikel von *D. Dm. Kočović & Söhne* in Sarajevo, Franz Josefstraße.

Heugabeln (gepreßt), Ackergeräte
von den Eisen- u. Stahlwerken *Vogel & Noot* in Wien.

Holzbearbeitungsmaschinen.
Maschinenfabrik *G. Tönnies* in Laibach.

Holzimprägnierung und Holzpflasterung
von *Guido Rütgers* in Wien, IX., Liechtensteinstraße 20.

Holzindustrie-Einrichtungen.
Maschinenfabrik *G. Tönnies* in Laibach.

Hüte.
Jagd- und Touristenhüte bei *D. Dm. Kočović & Söhne* in Sarajevo.

Hustenübel,
Heiserkeit und Katarrhe heilen Kaisers Brust-Caramellen; in allen Apotheken und bei *Fr. Kaiser,* Bregenz, erhältlich.

Isolierplatten
von *Posnansky és Strelitz* in Budapest, VII.

Jagdgewehre.
Brunner & Ko., Sarajevo.

Kalzium-Karbid, Chlorderivate, Ferrosilizium, Chlorkalk, Ätznatron, Tetrachloräthan, Trichloräthylen, Perchloräthylen, Dichloräthylen, Pentachloräthan
der *Bosnischen Elektrizitäts-Aktiengesellschaft,* Fabrik in Jajce, Bosnien.

Kaufmännische Spedition
mit Sammelverkehr und auswärtigen Vertretungen, Verschleiß von Brennholz und Kohle: *bosn. herc. Speditions- u. Handels A. G.* in Sarajevo.

Kegelbahnkugeln,
echt Lignum sanctum, Schachspiele, Dominospiele bei *Heinrich Jakobi* in Wien, Kettenbrückengasse 18.

Bei Bestellungen, Korrespondenzen etc. an die hier angeführten Firmen ersuchen wir, sich gefälligst immer auf den „Bosnischen Boten" als Quelle beziehen zu wollen.

Kindermehl

Marke Nestlé (vide Inserat). 1 Dose K 1·80 in jeder Apotheke oder Drogerie erhältlich. Für kleine Orte Postversandt von 9 Dosen aufwärts an Apotheker oder Drogisten durch Engrosfirmen in Sarajevo *(Dóboczky & Ko.)* oder direkt von Wien, I., Biberstraße 11 *(Nestlé)*.

Kleideraufputze, Spitzen, Posamenterie

von *D. Dm. Kočović & Söhne* in Sarajevo.

Klee-, Wiesen- und Blumensamen,

von *Wieschnitzky u. Klauser* Wien, I., Wallfischgasse Nr. 8.

Klinker- und Keramitpflasterplatten

für Kirchen, Fabriken, Häuser etc., *Ferdo Stejskal's Nachf. Armin Schreiner,* Zagreb (Agram), oder *August Braun* in Sarajevo.

Klosetts, Wasser- und Torfmull-, Pumpenanlagen

für Hand- und Kraftbetrieb *Wilhelm Brückner & Cie.* in Graz, vide Inserat.

Kochanlagen für Hotels, Dauerbrandeinsätze für Kachelöfen

von dem *Triumpf-Werke,* Herd- u. Ofenfabrik in Wels.

Kreissägen für Brennholz,

vide Inserat von *Gaus-Rosen-Baumgartner* in Puntigam.

Krondorfer Sauerbrunn,

bewährtes Heilwasser, vorzügliches Tafelwasser, vide Inserat.

Kücheneinrichtungen, Sparherde,

Karl Greinitz' Neffen in Graz.

Kunstguß, Zinkornamente, Grablaternen und Heimsparkassen

von *Johann Stegmanns Söhne* in Budweis.

Lacke und Pinsel

in verläßlichsten Qualitäten von *Beck, Koller & Co.,* Wien, I.

Lactagol zur Vermehrung und Verbesserung der Milchabsonderung

von *Wilhelm Maager* in Wien, III., Heumarkt.

Lagerhaus

der *Handels- und Transportaktiengesellschaft* in Sarajevo.

Landwirtschaftliche Maschinen.

Clayton & Shuttleworth, Fabrik und Niederlage landwirtschaftlicher Maschinen in Wien, XXI., Shuttleworthstraße 8, und
Hofherr & Schranz, Budapest, Váczi körút.

Landwirtschaftliche Samen

(Waldsamen, Forstpflanzen, Kartoffelsaat, Ziergärten), vide Inserat von *Adalbert Faragó,* Hoflieferant, in Zala Egerszeg, Ungarn.

Lebens- und Rentenversicherung.

Allgemeiner Beamtenverein in Wien.

Lebens- und Rentenversicherung.

Lebens- und Rentenversicherungs-Gesellschaft „Anker" in Wien.

Ladapol

von *Wilhelm Maager* in Wien, III., Heumarkt.

Laboratorien-Einrichtungen

von *Lenoir & Forster,* Wien, IV., Waaggasse 5.

Leinenweben in bestbewährter Qualität

von *D. Dm. Kočović & Söhne* in Sarajevo.

Leitern, Feuerlöschgeräte, Schläuche, Rüstwagen etc.

R. Rosenbauer in Linz a. D. oder *R. Kernreuter* in Wien, Hernalser Hauptstraße. Vide Inserate.

Linoleum für Fußbodenbelag, Wachstuch, Betteinlagen

von *M. J. Elsinger & Söhne* in Wien, I., Volksgartenstraße Nr. 1.

Likör-Patronen

von *Wilhelm Maager* in Wien, III., Heumarkt.

Lokomobilen, Benzinmotoren, Dampfdreschmaschinen.

Skodawerke Akt. Ges. in Pilsen.
Prager vereinigte Maschinenindustrie Akt. Ges. in Prag.

Breitfeld, Daněk & Comp., Akt. Ges. in Prag, Karolinental.
G. Tönnies, Maschinenfabrik in Laibach.

Lokomotiven.

Wiener Lokomotiv - Fabriks-Aktien - Gesellschaft in Floridsdorf und Lokomotivfabrik von *Krauß & Comp.,* Aktiengesellschaft München u. Linz a. D.

Lokomotiven und Tender.

Wiener Lokomotiv - Fabriks-Aktien-Gesellschaft in Floridsdorf bei Wien und Lokomotivfabrik von *Krauß & Comp.,* Aktiengesellschaft München u. Linz a. D.

Maltosin (Backmalz)

für Bäcker von *M. Fischl's Söhne,* Klagenfurt.

Manganerze, Chromerze, Raffinadkupfer, Kupferhammerware (Kessel, Scheiben, Schalen, Stangen) und Quecksilber.

Gewerkschaft *„Bosnia"*, Wien, I., Schellinggasse 5.

Maschinenfabrik, Eisengießerei

Skodawerke - Aktien - Gesellschaft in Pilsen, siehe Inserat.

Mauerziegel (Handschlag- und Maschinen-), Strangfalzdachziegel, Gesimsziegel aller Art, Drainröhren, Schamotteziegel

von der bosn.-herc. Bergverwaltung in Tuzla.

Meßinstrumente

von *Neuhöfer & Sohn* in Wien, k. u. k. Hofoptiker.

Metallwaren.

Joh. Stegmanns Söhne in Budweis.

Bei Bestellungen, Korrespondenzen etc. an die hier angeführten Firmen ersuchen wir, sich gefälligst immer auf den „Bosnischen Boten" als Quelle beziehen zu wollen.

Metallbuchstaben u. Schilder, Signierschablonen.
Joh. Stegmanns Söhne in Budweis.

Milch
(kondensierte Alpenmilch Nestlé) für Haushalt, Küche, Touristen, Seereise, Fabriken und Fabrikskantinen, Preis pro Dose K 1.—. *Nestlé*, Wien, I., Biberstraße 11, vide Inserat.

Mineralwasser.
Gießhübler Sauerbrunn.

Möbel-Glanzpasta
für polierte Möbel, vorzügliches Putzmittel von *Karl v. Schmoll*, k. u. k. Hoflieferant, Wien, XVIII/1.

Modemanufaktur
von *D. Dm. Kočović und Söhne* in Sarajevo.

Motore und Lokomobile
von *Wohanka & Comp.* in Budapest, V., Vaczi körut 76.

Motoren
Gerhard Adam, Wien, IX/3, oder
Ingenieur *Fritz Wachtel*, Wien, XIII/5.

Musikinstrumente und Saiten
von *A. Osmanek* in Schönbach.

Mühlen
(vide Inserat) von *Gaus-Rosen - Baumgartner* in Puntigam bei Graz.

Öfen- und Tonwarenfabrik.
August Braun, Aktien-Gesellschaft in Sarajevo.

Öfen.
Armin Schreiner in Agram.

Optiker.
Neuhöfer & Sohn, Wien, I., Kohlmarkt und *Karl Krejči* in Sarajevo.

Packungen.
(Burgmanns Packungen) für Dampfmaschinen und Pumpen, Dichtungen für Kessel von *Feodor Burgmann* in Bodenbach a. d. E.

Pappe
für Buchbinder, Kartonagen, Dichtungs- und andere Zwecke von *Anton Moser & Sohn* in Wien, XVI/2, Grundsteingasse 20.

Papier-, Schreib-, Zeichen- und Malerrequisiten
von *Theyer & Hardtmuth* in Wien, I., Kärntnerstraße 9.

Petroleum, Benzin, Asphalt, Maschinenöl, Mineralöl, Zylinderöl, Wagenfette
aus der Mineralproduktenfabrik „*Danica*“ in Bosnisch-Brod.

Pflasterung
von *Guido Rütgers* in Wien, IX., Liechtensteinstraße 20.

Photographische u. technische Artikel, landwirtschaftliche Maschinen.
Brunner & Ko. in Sarajevo.

Pinsel und Lacke
von *Beck, Koller & Co.*, Wien, I.

Pilsner Urquell
aus dem bürgerlichen Brauhause in Pilsen.

Presshefe, Frucht-,
stets frisch, in vorzüglicher Qualität, triebkräftigst, von *M. Fischl's Söhne*, Klagenfurt.

Pumpen, Waagen
aus den *Garvenswerken* in Wien, II., Handelsquai 130.

Pumpen für Maschinenantrieb
von *Fr. Kernreuter* in Wien, Hernalser Hauptstraße 105.

Purjodal,
blutreinigend schmerzstillend, wird mit vorzüglichem Erfolg angewendet, aus Dr. *Alois Hellmanns* Apotheke in Wien, VII., Kaiserstraße 73.

Regenmäntel, Schläuche, Linoleum, Wachstuch etc.
von *M. J. Elsinger & Söhne* in Wien, I., Volksgartenstraße Nr. 1.

Reis, Reisgries, Reisstärke etc.,
offeriert die Fiumaner erste ungarische Reisschäl- und Reisstärkefabrik A. G.

Reiserequisiten, Sportausrüstungen, wasserdichte Mäntel, Galanterie- und Lederwaren
vor *August Sirk* in Wien, I., Graben, neben der Niederösterr. Sparkasse.

Ringofen, Ziegelei.
August Braun, Aktien-Gesellschaft, in Sarajevo.

Ringofen und Ziegelei.
Ärar. Kohlenwerk in D. Tuzla.

Samenhandlung,
k. u. k. Hoflieferanten *Wieschnitzky & Clausers Nachfolg.*, Wien, I., Wallfischgasse 8.

Sägewerksmaschinen, Transmissionen, Turbinen, Drahtseilbahnen
von *G. Tönnies* in Laibach.

Sägewerk.
August Braun, Aktien-Gesellschaft, in Sarajevo.

Säemaschinen, Stahlpflüge.
Landwirtschaftl. Maschinenfabrik *Hofherr, Schranz, Clayton, Shuttlewort* in Wien, III., Löwengasse.

Samenhandlung für Gemüse, Blumen, Wald und Feld,
Wieschnitzki & Clausers Nachfolger, Wien, I., Wallfischgasse 8.

Sauggas Anlagen
von Ingenieur *Fritz Wachtel* in Wien XIII/5.

Schamottewaren, Dachfalzziegel, feuerfeste Ziegel,
Bergverwaltung in Kreka.

Schildermaler, Dekorationsmaler,
David Frank in Brod a. S.

Schläuche
aus der Fabrik *Fr. Kernreuter* in Wien, Hernalser Hauptstraße 105, vide Inserat.
aus der Fabrik *R. Czermack* in Teplitz-Schönau.

Schreibmaschinen „The Fox“
bei *Theyer & Hardtmuth*, Wien.

Bei Bestellungen, Korrespondenzen etc. an die hier angeführten Firmen ersuchen wir, sich gefälligst immer auf den „Bosnischen Boten“ als Quelle beziehen zu wollen.

Schreibmaschinen und Schreibmaschinen-Reparaturen
von *Glogowski & Co.* Wien, I., Franz Josefquai 3.

Schreibwaren
bei *Fritz Pohl*, Wien, VI., Mariahilferstraße 51.

Schuhcreme,
die einzige zur Konservierung des Leders von *Karl v. Schmoll,* Wien, XVIII/1.

Seife,
beste, ausgiebigste und billigste ist die *Schichtseife.*

Sichtbare Schreibmaschinen
von *Glogowski & Co.* in Wien, I., Franz Josefs-Quai.

Signal- und Beleuchtungsinstrumente, Gummi- oder Hanfschläuche, Kuppelungen, Gewinde, Hähne, Strahlrohre etc.,
vide Inserat von *Konrad Rosenbauer,* Fabrik für Lösch- und Wehrgeräte in Linz a. D.

Slavia (Vers. Ges.), Vertretung in Sarajevo
bittet die Einsendung des Prospektes zu verlangen.

Skizzenbuch, Bosnisches
von *Milena Preindlsberger-Mrazović,* sehr interessante Lektüre, zu beziehen durch alle Buchhandlungen.

Skodawerke, Aktiengesellschaft in Pilsen.

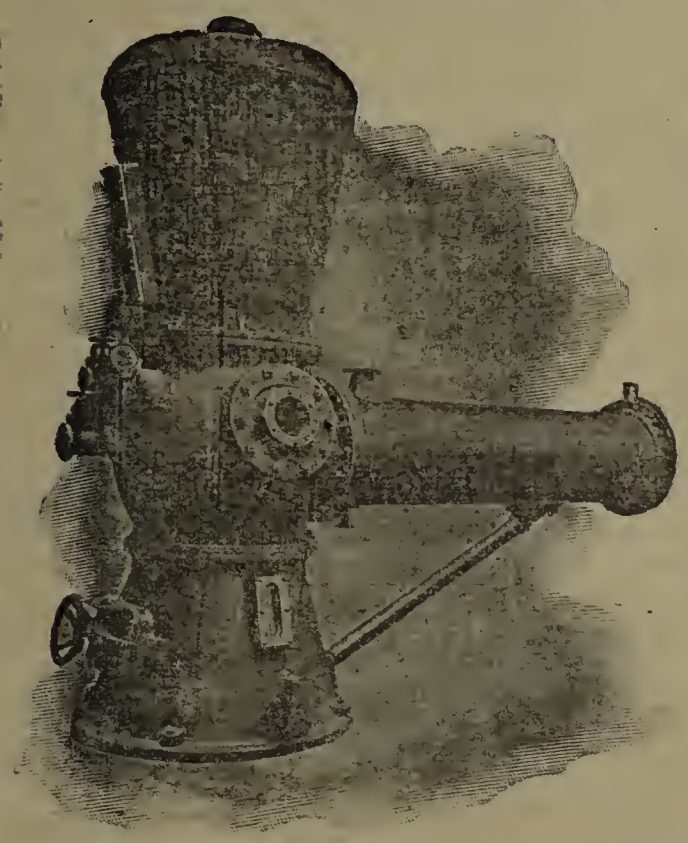

Vakuumverdampfer „Rapid".

Komplette Einrichtungen chemischer Betriebe:

Ötznatron-, Ätzkali-, Nitrit-, Salpeter- und essigsaurer Kalk-Fabriken, Schnellzirkulations-Verdampfer, System Kaufmann, mit kontinuierlicher Salzabscheidung.

Höchster Effekt. Höchste Leistungsfähigkeit.
Kein Schäumen. Keine Inkrustationen.

Rapid-Zirkulations-Verdampfer für schäumende Flüssigkeiten. Hochkonzentrateure für alkalische Laugen (Ätznatron bis 60° Bé.), Vakuum-Verdampfapparate, Spezialkonstruktionen für: Leim-, Milch-, Zellulosewasser, Schlempe, Merzerisierlaugen. Thermalwasser-Verdampf- und Salzgewinnungsanlagen, System Kaufmann, ausgeführt für Vichy, Kreuznach, Aachen, Wiesbaden, La Toja (Spanien).

Anfragen bitten wir zu richten an unsere *Kommerzielle Direktion* in Wien, I., Kantgasse Nr. 3.

Spezialmaschinen
zur Erzeugung von gebogenen Möbeln, Holzriemenscheiben, Fässern, Kisten etc. aus der Maschinenfabrik *G. Tönnies* in Laibach.

Spielrequisiten
für Kaffeehäuser bei *Heinrich Jacobi,* Wien, IV., Kettenbrückengasse 18.

Sprenggelatine, Gelatinedynamit, Progressit, Sprengkapseln, Sicherheitszündschnüre
von *Aktiengesellschaft Dynamit Nobel,* Wien, I., Schauflergasse 2.

Stabeisen, Grubenschienen, Walzdraht,
Eisenindustrie - Aktiengesellschaft in Zenica, Bosnien.

Stahlschmelzerei, Stahl
der *Skodawerke, Aktiengesellschaft* in Pilsen.

Stahlschreibfedern und Federhalter,
vorzüglicher Beschaffenheit von *Carl Kuhn & Cie.,* Wien.

Steinzeugwaren,
Steinzeugrohre für Kanalisierungs-, Wasserleitungs-, Abort- und Ventilationsanlagen *Ferdo Stejskal's Nachf. Armin Schreiner,* Zagreb (Agram), oder *August Braun* in Sarajevo.

Straßenschilder
von *Joh. Stegmann & Söhne* in Budweis.

Stopfbüchsenpackungen
von *Feodor Burgmann* in Bodenbach.

Technisches Bureau und Bauunternehmung.
Ingenieur *Dr. Jovo Simić* in Sarajevo.

Telegraphen- und Telephonanlagen, Trockenelemente, elektro-medizinische Apparate
durch *Adolf Solterer,* Mechanische Werkstätte in Sarajevo, Čemaluša ulica 49.

Telephon- und Telegraphenanlagen.
Adolf Solterer in Sarajevo.
Heinrich Papo in Sarajevo.

Telegraphenstangen:
von *Guido Rütgers,* Holzimprägnierungsanstalt in Hankompagnie bei Busovača. Zentrale Wien, IX.

Bei Bestellungen, Korrespondenzen etc. an die hier angeführten Firmen ersuchen wir, sich gefälligst immer auf den „Bosnischen Boten" als Quelle beziehen zu wollen.

Tonwaren.
Alle für das Baufach und für die Industrie nötigen Ton- und Schamottewaren *Ferdo Stejskal's Nachf. Armin Schreiner,* Zagreb (Agram), oder *August Braun* in Sarajevo.

Törley Talisman sec
aus der Champagnerfabrik *Jos. Törley & Ko.*, Budapest, Esterházy utcza 22.

Transmissionen.
Maschinenfabrik *G. Tönnies* in Laibach.

Treib-, Leder-, Maschinen- und Kameelhaarriemen,
vide Inserat von *G. Gnerlich* in Teschen.

Trenngatter, Walzenvollgatter.
Maschinenfabrik *G. Tönnies* in Laibach.

Trottoirplatten
von dem *landesärar. Ringofen (Bergverwaltung)* in Kreka.

Tuchfabriken für Uniformen, Kappen, Tschakos und Lederwaren
von *Wilhelm Beck & Söhne* in Wien, VIII., Langegasse 1.

Turbinen
aus der Maschinenfabrik *G. Tönnies* in Laibach.

Türen-, Fenster- und Fußbodenfabrik.
August Braun, Aktien-Gesellschaft, in Sarajevo.

Vervielfältigungsapparate
Theyer & Hartmuth, Wien I., Kärntnerstraße.
Fritz Pohl in Wien, VI., Mariahilferstraße 51.

Vermessungsinstrumente
Neuhöfer & Sohn in Wien, V., Hartmanngasse Nr. 5.

Versicherungsanstalt gegen Feuer-, Transportgefahr und Lebensversicherungen.
Riunione Adriatica di Sicurtà in Triest.

Versicherungsgesellschaft Donau,
vertreten durch die Generalagentschaft in Sarajevo.

Vlahov
Primalikör, magenstärkend, Touristen besonders zu empfehlen von *R. Vlahov* in Zara.

Voll- und Schmalspurbahnbau Lokomotivfabriken, Eisenbahnbedarf, Drahtseilbahnen, Kabelbahnen
bei der *Wiener Lokomotivfabriks-Aktien-Gesellschaft* in Floridsdorf.

Waffen.
Brunner & Ko. in Sarajevo.

Wagenachsen, Wagenfedern,
Schleifen und Wagenbestandteile für Equipagen etc., Werkzeuge für Wagenbauer etc., vide Inserat von *Brüder Berghofer,* Wien, XVII./3, Hernalser Hauptstr. 88.

Wagenfabrik.
Fabrikation von modernsten Wagen und Schlitten von *Reich & Lebherz* in Ujvidék, Neusatz.

Wagenfette
aus der *Mineralprodukten-Fabrik „Danica"* in Bosn. Brod.

Wagenspritzen, Hydrophore, Annihilatoren, Mannschafts- und Gerätewagen, Schlauchhaspel, Rettungswagen,
vide Inserat von *Konrad Rosenbauer,* Fabrik für Lösch- und Wehrgeräte in Linz.

Waldsamen, Forstpflanzen u. Sämereien
vom Hoflieferanten *Faragó* in Zala-Egerszeg, Ungarn.

Wärmeschutzmasse und Isolierplatten
von *Posnansky és Strelitz* in Budapest, VI.

Wasserdichte Wagenplachen, Zelte, Pferdedecken, Regenmäntel
von *M. J. Elsinger & Söhne,* Wien, I., Volksgartenstraße 1.

Wasserleitungen für Wohnhäuser und ganze Ortschaften
von *Wilhelm Brückner & Cie.* in Graz, vide Inserat.

Werkzeuge zur Blechbearbeitung und Maschinen für Spengler, Schnitte und Stanzen, Pressen (Exzenter- und Spindelpressen)
von *Erdmann Kircheis*, Maschinen- und Eisengießerei in Aue, Erzgebirge.

Zement, Roman-,
schnell und langsam bindend, künstlichen **Portlandcement,** Fassadecement in schöner gleichmäßiger Farbe, aus den *Beocsiner Cementfabriken Union*, Aktiengesellschaft in Beocsin, Syrmier Komitat, Budapest, V., Alkotmányg. 14.

Ziegel.
Mauerziegel, Strangfalzziegel, Brunnenziegel, Schamotteziegel von dem *landesärar. Ringofen (Bergverwaltung)* in Kreka.

Ziegel und Tonwaren
aus der *Kutinska parna tvornica opekâ Vall, Rich i dr. u Kutini (Hrvatska).*

Zierpflanzen,
vide Inserat von Hoflieferant *Faragó* in Zala-Egerszeg Ungarn.

Zigarettenpapiere in Bogen und Bobinen,
glatt, gerippt, filigraniert und feinste Spezialitäten aus der *k. k. priv. Papier-Industrie-Aktien-Gesellschaft* in Olleschau. Vide Inserat

Zinkornamente,
siehe Grablaternen.

Zuckerfabrikseinrichtungen
aus der *Prager Maschinenbau-Akt. Ges.*
oder
von *Breitfeld, Daněk & Comp.*, Maschinenfabrik in Prag, Karolinental.

Zündschnüre,
Dynamit und Sprengstoffe von der *Aktiengesellschaft Dynamit Nobel* in Wien, J.

Bei Bestellungen, Korrespondenzen etc. an die hier angeführten Firmen ersuchen wir, sich gefälligst immer auf den „Bosnischen Boten" als Quelle beziehen zu wollen.

GERHARD ADAM, MOTORENFABRIK
ZENTRALE: WIEN, IX/3., SCHWARZSPANIERSTRASSE 18

Изворни Адамови поправљени Дизелмотори на сирово уље

Мотори на упојни плин за сваки горив материјал. Патентирани Петролинмотори и Локомобили за земљоделство и обртни погон

Многе прве референције. Нацрти и посјете нашег инжинера безплатно и без обвезе.

Најсмишљенија конштрукција. Патентирани Петролинмотори и Локомобили.

Original Adams verbesserte Rohöl-Diesel-Motore

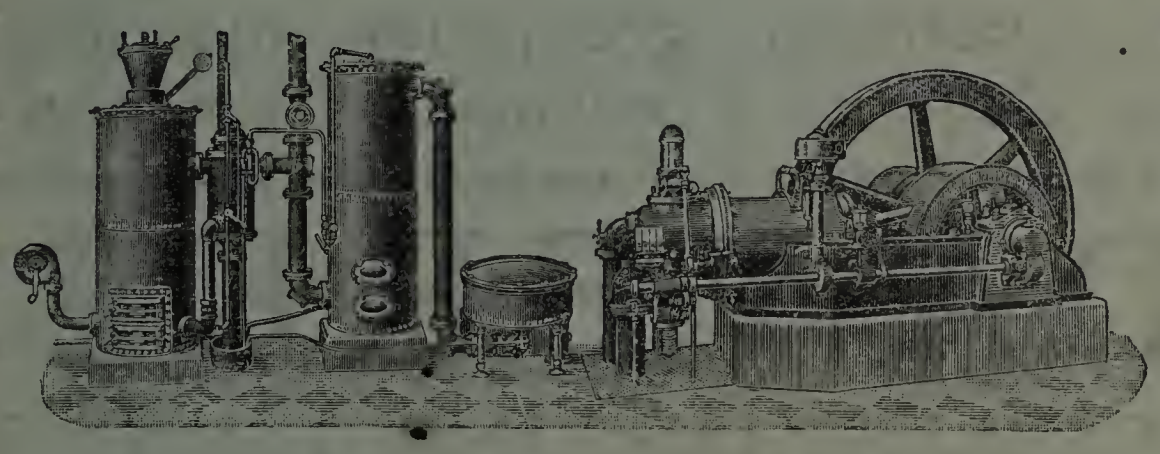

Sauggasanlagen für alle Brennstoffe. Patentpetrolinmotore und Lokomobile für Landwirtschaft und Gewerbebetrieb

Äußerst zahlreiche erste Referenzen! Projekte und Ingenieurbesuche kostenfrei!

Sinnreiche Konstruktion. Patent-Petrolin-Motore und Lokomobile

Izvorni Adamovi popravljeni Dieselmotori na sirovo ulje

92

Motori na upojni plin za svaki gorivi materijal. Patentirani Petrolinmotori i Lokomobili za poljodjelstvo i obrtni pogon

Mnoge prve referencije. Nacrti i posjete našeg inžinera bezplatno i bez obveze.

Najsmišljenija konštrukcija. Patentirani Petrolinmotori i Lokomobili

СКОДИНЕ ТВОРНИЦЕ

ДИОНИЧКО ДРУШТВО У ПЛЗЕЊУ

генерална и трговачка управа

у Бечу, I. котар, Кантгасе 1.

Производи творнице машина, котлова, грађевних мостова, оцалне талионице, те жељезне и ковинске љеваонице.

75 a

SKODINE TVORNICE

DIONIČKO DRUŠTVO U PILZENU

Generalna i trgovačka uprava

Beč, I. kotar, Kantgasse 1

Tvornica mašina, kotlova, gradjevnih mostova. Ocalna talionica. Željezna i kovinska ljevaonica.

SKODAWERKE

AKTIENGESELLSCHAFT IN PILSEN

Generaldirektion und kommerzielle Direktion

Wien, I. Bezirk, Kantgasse 1

Erzeugnisse der Maschinenfabrik, Kesselschmiede, Brückenbauanstalt, Gußstahlhütte, Eisen- und Metallgießerei:

Dampfmaschinen in vertikaler und horizontaler Anordnung als Einzylinder- und Mehrzylindermaschinen in jeder Größe und für jeden Betriebszweck mit Ventil- oder Schiebersteuerung, hochökonomische Einzylinder-Heißdampfmaschinen mit geringstem Dampfverbrauche.

Nürnberger **Gasmaschinen**, einfach und doppelt wirkend, für alle Gasarten, Gasgebläsemaschinen, Gasgeneratoranlagen, Gaswäscher.

Rohölmotoren bis zu den größten Leistungen.

Dampfturbinen bis zu den größten Leistungen, zum direkten Antrieb von Stromerzeugern, Kreiselpumpen, Kompressoren und Gebläsen.

Turbopumpen System Rateau.

Turbokompressoren, Gebläse u. Ventilatoren System Rateau f. Luft u. andere Gase.

Bei Bestellungen, Korrespondenzen etc. an die hier inserierenden Firmen ersuchen wir, sich gefälligst immer auf den „Bosnischen Boten" als Quelle beziehen zu wollen.

Abdampfverwertungsanlagen mit Wärme-**Akkumulatoren** System Rateau.
Kondensationsanlagen, Gegenstrom-, Oberflächen- und Mischkondensationen für höchstes Vakuum, rotierende Westinghouse-Leblanc-Luftpumpen mit rotierenden Kondensat- und Kühlwasserpumpen.
Bergwerkseinrichtungen, Fördermaschinen, Förderhaspeln, Aufzüge, Seilscheibengerüste, Schachtgebäude, Seil- und Kettenförderungseinrichtungen, Abteufpumpen, Wasserhaltungsanlagen, Hochdruckzentrifugalpumpen System Rateau mit Dampfturbinen- und elektrischem Betrieb.
Komplette Aufbereitungsanlagen für Kohle und Erze, Schrämmaschinen, Luftkompressoren.
Hüttenwerks- und Walzwerksmaschinen, Gebläsemaschinen, Konverter, Roheisenmischer, Chargiervorrichtungen, **Walzenzugmaschinen**, Walzenstraßen, Rollgänge, Hebetische, Kühlbettanlagen.
Krane und Hebezeuge in jeder Ausführung und Größe, Spezialkrane für Stahlhütten und Walzwerke, Eisengießereien etc., Transport- und Verladevorrichtungen, Lokomotivbekohlungsanlagen.
Hydraulische Pressen jeglicher Art, Akkumulatoren, Multiplikatoren etc.
Hartzerkleinerungsanlagen, Steinbrecher, Walzwerke, Kollergänge, Kugelmühlen, Sortiertrommeln etc. Komplette stationäre und **fahrbare Sand- und Schottererzeugungsanlagen.**
Komplette **Wasserversorgungsanlagen, Schlachthäuser, Markthallen.**
Komplette **Brauereieinrichtungen** und Mälzereien.
Ammoniak-**Kompressionskältemaschinen** System Linde, sowie **Kohlensäure-Kompressionskältemaschinen** zur Erzeugung von künstlicher Kälte in Brauereien, Schlachthäusern, Markthallen, Gefrieranlagen, chemischen Industrien, auf Schiffen etc.
Komplette **Rohzuckerfabriken und Raffinerien**, Schnitte-Preßschnecken, Verdampfstationen, Schnellstromvorwärmer, Vakuen, Bromberger Schnittepressen, Pülpenfänger Patent Eisner-Meurens, Schnittetrocknungsanlagen Patent Büttner & Mayer etc.
Verdampfungsanlagen System Kaufmann für Eindampfung von Laugen und Salzsole etc., **Rapidverdampfer.**
Dampfkessel aller Art, Dampfüberhitzer, Vorwärmer, Economiser, Zellulosekocherapparate, Reservoire, Gasbehälter, Grobblecharbeiten, Rostbeschicker Patent Kudlicz, automatische rauchlose Pluto-Stoker-Feuerungen, Einrichtungen vollständiger Kesselhäuser.
Eisenkonstruktionen aller Art, als: Eiserne Brücken, Werkstätten, Hallen, Dächer, Fördertürme, Schleusentore, Drehscheiben, Schiebebühnen etc.
Stahlguß bis zu den größten bisher erreichten Dimensionen und Gewichten, roh oder bearbeitet in bewährtesten Spezialqualitäten und sorgfältigster Ausführung für Schiffbau, Maschinenbau, Dynamo- und Turbinenbau, Eisenbahnen- und Lokomotivbau, Berg-, Hütten- und Walzwerke.
Spezialitäten: **Kammwalzen** und Getriebe mit geraden und Winkelzähnen aus dem Vollen gefräst.
Dynamostahl für Magnetgestelle, Magneträder usw.
Spezialhartstahl für Zementwerke und Aufbereitungsanlagen von höchst erreichbarer Härte und Zähigkeit für Steinbrecherteile etc.
Radsatzfabrikation, Radreifen, Achsen und fertige Radsätze für Lokomotiven und Waggons.
Schmiedestücke aller Art, roh, vorgearbeitet oder fertig bearbeitet. 75b
Maschinen-Grauguß und **Metallguß** für alle Zwecke, roh und fertig bearbeitet.

Bei Bestellungen, Korrespondenzen etc. an die hier inserierenden Firmen ersuchen wir, sich gefälligst immer auf den „Bosnischen Boten" als Quelle beziehen zu wollen.

Wiener Lokomotivfabriks-Aktiengesellschaft in Wien XXI. Bezirk (Floridsdorf)

Lokomotiven für Dampfbetrieb auf Hauptbahnen, Neben- und Sekundärbahnen, Straßenbahnen und Industriebahnen jeder Art für Normalspur und Schmalspur.

Feuerlose Lokomotiven für Industrie- und Werksbahnen, normalspurig und schmalspurig.

Tender und Wasserwagen für Lokomotiven.

Lokomotiven für elektrischen Betrieb auf Hauptbahnen, Neben- und Sekundärbahnen, Industrie- und Grubenbahnen für Normalspur und Schmalspur.

Zahnradlokomotiven für Dampfbetrieb oder elektrischen Betrieb auf reinen Zahnradbahnen und auf kombinierten Adhäsions- und Zahnradbahnen nach System Abt und System Riggenbach.

Lokomotivgußkrane mit Dampf- und Druckwasserbetrieb für Stahlwerke, Gießereien etc.

Dampfkessel für stabile Anlagen.

Spezialwerkzeugmaschinen :: Schmiedestücke, gepreßte Böden und Maschinenteile aller Art.

78

Bei Bestellungen, Korrespondenzen etc. an die hier inserierenden Firmen ersuchen wir, sich gefälligst immer auf den „Bosnischen Boten" als Quelle beziehen zu wollen.

Bei Bestellungen, Korrespondenzen etc. an die hier inserierenden Firmen ersuchen wir, sich gefälligst immer auf den „Bosnischen Boten“ als Quelle beziehen zu wollen.

Eisen-Handels- u. Industrie-Akt.-Ges. Greinitz

TRIEST · GRAZ · FIUME

Hammerwerke in Unterthal b. Bruck a. M.

Alle Werkzeuge für Feuerarbeiter
Kompl. Werkstätten-Einrichtungen

PANTHER-AMBOSSE

aus einem einzigen Stück, ohne Schweißung.

SCHRAUBSTÖCKE

Bohrmaschinen, Gewindeschneidzeuge, Feilen etz. etz.
Wagenbau-Artikel, Wagenschleifen, Wagenfedern etz.

WAGENACHSEN, Marke I. WINTER

Werkzeuge u. Geräte für Eisenbahn-, Straßen- und Wasserbauten, Pilotenschuhe, Schaufeln, Hauen, Steinbrech- und Waldabstockungs-Werkzeuge, Pumpen, Armaturen.

Anlage und Ausrüstung von Wald-, Feld und Industrie-Bahnen, Rollbahnschienen, transportable Geleise, Weichen, Drehscheiben. **Baubeschläge.**

Komplette Spital-Einrichtungen. **Badezimmer-Einrichtungen.**

Bei Bestellungen, Korrespondenzen etc. an die hier inserierenden Firmen ersuchen wir, sich gefälligst immer auf den „Bosnischen Boten" als Quelle beziehen zu wollen.

FERDE STEJSKAL-A NASLJEDNIK

ARMIN SCHREINER

ZAGREB

GLAVNO ZASTUPSTVO I SKLADIŠTE

PRVE HRV.-SLAV. TVORNICE GLINENE ROBE I UTORENOG CRIJEPA

„ZAGORKA“

Listovi: ARMIN SCHREINER, ZAGREB Brzojavi: „ZAGORKA“ ZAGREB INTERURBAN TELEFON: br. 270 POSLOVNICA Prilaz br. 30	Posebni odjeli: PEĆARSKI POSAO. Tvorničko skladište peći, štednjaka i kaljeva za oplatu štednjaka. Patentirane GREDE I STROPOVI sustav „SEIDEL“.	TARACANJE keramit-, klinker i mosaik-pločicama. CIJEVI IZ KAMENŠTINE. OPLATA STIJENA pocaklenim pločicama.	Podružnica: **SARAJEVO,** Ferhadija 13 (Crkveni trg). Telefon br. 32 Brzojavi: Schreiner—Sarajevo.

FERDO STEJSKALs NACHFOLGER

ARMIN SCHREINER

ZAGREB TELEGRAMMADRESSE: ▫ ZAGORKA-ZAGREB ▫ **(AGRAM)**

Telephon Nr. 32 — Filiale: **Sarajevo,** Ferhadija 13 (Kirchenplatz) — Telegramme: Schreiner - Sarajevo

Generalvertretung der I. Kroat.-Slaw. Tonwarenfabrik und Falzziegelei „ZAGORKA“ (Wienerberger Ziegelfabriks- und Baugesellschaft) und Öfen-Niederlage

EMPFIEHLT SICH FÜR LIEFERUNGEN VON: Doppelfalz-Dachziegel (Patent Wienerberger); Klinker- und Keramitpflasterplatten; glasierte und unglasierte Wandplatten; Steinzeugrohre für Aborte, Kanäle, Wasserleitungen, Ventilationen etc.; Klinkerziegel; Keramitstöckel; Chamotteziegel und Mörtel für alle Zweige der Industrie; Kacheln für Öfen und Sparherde; etc. etc.

FÜR AUSFÜHRUNGEN: Dacheindeckungen mit Falzziegeln; Pflasterungen mit Klinker- und Keramitplatten; Verkleidungen von Wänden, Badewannen, Sparherden, etc.; KACHELÖFEN, SPARHERDE etc.

KATALOGE, KOSTENVORANSCHLÄGE UND MUSTER AUF VERLANGEN.

ФЕРДЕ СТЕЈСКАЛА НАСЉЕДНИК

АРМИН ШРАЈНЕР

ЗАГРЕБ

ГЛАВНО ЗАСТУПСТВО И СКЛАДИШТЕ

ПРВЕ ХРВ.-СЛАВ. ТВОРНИЦЕ ГЛИНЕНЕ РОБЕ И УТОРЕНОГ ЦРИЈЕПА

„ЗАГОРКА“

Листови: АРМИН ШРАЈНЕР, ЗАГРЕБ Брзојави: „ЗАГОРКА“ ЗАГРЕБ ИНТЕРУРБАН ТЕЛЕФОН: бр. 270 ПОСЛОВНИЦА ПРИЛАЗ бр. 30	Посебни одјели: ПЕЋАРСКИ ПОСАО. Творничко складиште пећи, штедњака и кальева за оплату штедњака. Патентиране ГРЕДЕ И СТРОПОВИ Систав „САЈДЕЛ“.	ТАРАЦАЊЕ керамит, клинкер и мосаик-плочицама. Цијеви из каменштине. ОПЛАТА СТИЈЕНА поцакленим плочицама.	Подружница: САРАЈЕВО, Ферхадија 13 (Црквени трг). Телефон бр. 32. Брзојави: Шрајнер-Сарајево.

Bei Bestellungen, Korrespondenzen etc. an die hier inserierenden Firmen ersuchen wir, sich gefälligst immer auf den „Bosnischen Boten“ als Quelle beziehen zu wollen.

Eingetragene Fabriksmarke

FEODOR BURGMANN

Stopfbüchsenpackungsfabrik & Asbestindustrie

BODENBACH a. d. Elbe.

Dresden-Laubegast, Dresden-Leuben, Lodz, Berlin, Düsseldorf, Stuttgart, Lüttich, Paris, Marseille, Mailand, Genua, Zürich, New-York, Buenos-Ayres, empfiehlt F. Burgmanns Packungen für Dampfmaschinen bis zum höchsten Dampfdruck u. überhitzten Dampf, sowie für Pumpen u. Kompressoren aller Art.

Dichtungen für Kessel, Rohrleitungen, Asbestmatratzen usw.

FEODOR BURGMANN

82

Tvornica strojevnih ćelija-nepropustilicâ (Stopfbüchsenpackung) & industrija azbesta

Bodenbach n./L.

Dražgjani-Laubegast, Dražgjani-Leuben; Lodz, Berlin, Düsseldorf, Stuttgart, Lüttich, Paris, Marsilja, Milan, Genova, Zürich, New-York, Buenos-Ayres, preporuča

F. Burgmannove nepropustilice za parne strojeve do 16 atmosfera i za nezasićenu paru, te šmrkove i kompresore svake ruke.

Nepropustilice za kotlove, cijevi-dovodilice, strunjače od azbesta i. t. d., i. t. d.

ФЕОДОР БУРГМАН

Фабрика макинских ћелија-непропустилицâ (Stopfbüchsenpackung) & индустрија азбеста

Боденбах н./Л.

Дражђани-Лаубегаст, Дражђани-Лојбен, Лоц, Берлин, Дислдорф, Штутгарт, Литих, Парис, Марсиља, Милано, Ђенова, Цирих, Њу-Јорк, Буонос-Хајрес, препоруча Ф. Бургманове непропустилице за парне стројеве до 16 атмосфера и за незасићену пару, те шмркове и компресоре сваке руке.

Непропустилице за котлове, цијеви-доводилице, струњаче од азбеста и т. д., и т. д.

Erdmann

Kircheis

Aue (Erzgebirge) Sachsen

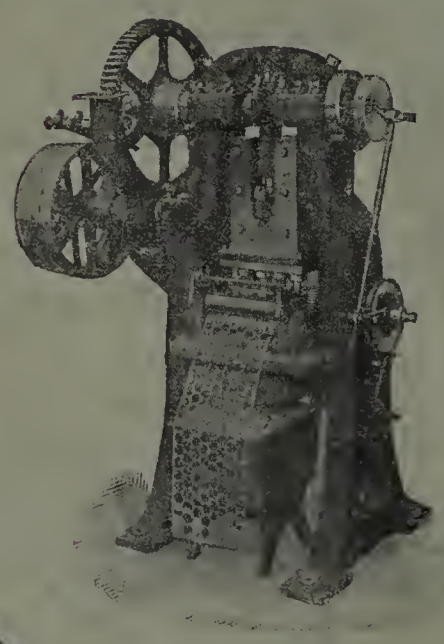

Größte und bedeutendste Spezialfabrik des Kontinents für

Maschinen und Werkzeuge

zur

Blechbearbeitung

76

Ganze Stanzeinrichtungen

Klempnerwerkzeuge

Illustrierte Preislisten stehen zu Diensten

Bei Bestellungen, Korrespondenzen etc. an die hier inserierenden Firmen ersuchen wir, sich gefälligst immer auf den „Bosnischen Boten" als Quelle beziehen zu wollen.

VOGEL & NOOT

Hammerwerke, Walzwerke und Werkzeugfabriken

Wartberg und Mitterdorf

Südbahnstation WARTBERG — Mürztal (Steiermark).

WIEN, I., LANDSKRONGASSE 5.

Bleche, prima Qualität, Flußeisen, Flußstahl und Tiegelgußstahl. Schaufeln aus Stahlblech aus prima steirischem Material in allen Formen und Größen. Pflugbestandteile in jeder gewünschten Form, als: Pflugbleche, Mollbleche, Ruhadlobleche, Schareisen für ein-, :: :: zwei- und dreischarige Pflüge etc. etc. :: ::

Spezialität: Gepreßte Patent-Stahlpflugköpfe.
„ Gepreßte Patent-Heugabeln.

Zeugware, Bahnoberbau-, Gruben- und Steinbrechwerkzeuge aller Art, als: Krampen, Schlägel, Meißel, Hämmer, Hacken etc. Sägen, prima Qualität, als Zirkular-, Mühl-, Gatter-, Bauch-, Zug-, Furnier-, :: :: Bügel-, Bandsägen etc. etc. :: ::

Heyns Herkulesexzenterangeln. 85

Schneidwerkzeuge, Strohmesser, Häckselmesser, Mähmesser, Holländer-, Papier-, Tabak-, Wurstmesser etc., sowie alle Gattungen Maschinenmesser nach Modellen oder Zeichnung. Militärwerkzeuge aller Art, genau nach den Adjustierungs- und Ausrüstungsvorschriften für das k. u. k. Heer gearbeitet, ferner Stahlzwiesel, komplette Reit- :: :: sattelböcke, Packsattelgestelle. :: ::

Maschinelle Einrichtung für Massenproduktion.

Bureau für den Alleinverkauf der Erzeugnisse der Eisenwerke Aßling, Jauerburg, Feistritz im Rosentale und Triest der Krainischen Industriegesellschaft

als Roheisen, Spiegeleisen, Ferromangan bis 80 Prozent, Rohingots, Zaggel, Flammen, Platinen aus Martineisen und -stahl. Grobbleche von 2 bis 25 *mm* Dicke in allen Dimensionen bis 3000 *mm* breit und im Gewichte bis 2000 *kg* pro Tafel. Stabeisen (Flußeisen), Walzendraht und Nageleisen, Draht, blank, verzinkt und verzinnt, Drahtstiften, Drahtseile aus prima steirischem Flußeisen, Flußstahl und prima Patentgußstahl, blank, verzinkt und verbleit in allen erwünschten Konstruktionen, von 60 bis 200 *kg* Bruchfestigkeit pro Quadratmillimeter. Gußwaren aller Art, Drahtseile, Schiffstaue etc.

ACETYLEN-BELEUCHTUNG

übertrifft alle anderen Lichtquellen, sie **ist die schönste,** in Betrieb **billigste Beleuchtung** für Ortschaften, Bahnstationen, Privathäuser, Wirtschaften, Cafés und Gasthäuser, Geschäfte, Fabriken, Werkstätten, Lager- und Landungsplätze etc. und kann **überall leicht** und **billig installiert** werden.

Wegen Auskünfte wende man sich an die

KARBID GESELLSCHAFT
m. b. H.
WIEN, I., TEGETTHOFFSTRASSE Nr. 7,

welche **Kalzium-Karbid** in normaler Stückgröße und in den Körnungen 15/30, 8/15, 4/7, 1/3 *mm*, verpackt in Trommeln à zirka 100 und 50 *kg*, zu den jeweiligen billigsten Tages- :: preisen liefert. ::

ACETYLENSKA RASVJETA

nadmašuje sve ostale izvore svjetla, ona **je najljepše,** u porabi **najjeftinije rasvjetljivanje** za varoši, željezničke stanice, privatne kuće, gospodarstva, kavane i gostione, dućane, tvornice, radionice, skladišta i pristaništa i t. d., te se može **svagdje lako** i **jeftino uvesti**

Za pobliže naputke izvolite se obratiti na

KARBID DRUŠTVO
s ogr. jam.
BEČ I., TEGETTHOFFSTRASSE br. 7,

koje **kalcijkarbid** dostavlja u običnoj veličini komada pak u vrstima od 15/30, 8/15, 4/7 pa 1/3 *mm*, umotane u kutijicama od prilične težine po 100 i 50 *kg*, i to po najjeftinijim :: dnevnim cjenama. ::

Bei Bestellungen, Korrespondenzen etc. an die hier inserierenden Firmen ersuchen wir, sich gefälligst immer auf den „Bosnischen Boten" als Quelle beziehen zu wollen.

Vatrogasne štrcaljke i vatrogasne sprave
Feuerspritzen und Löschgeräte

Handkraftspritzen

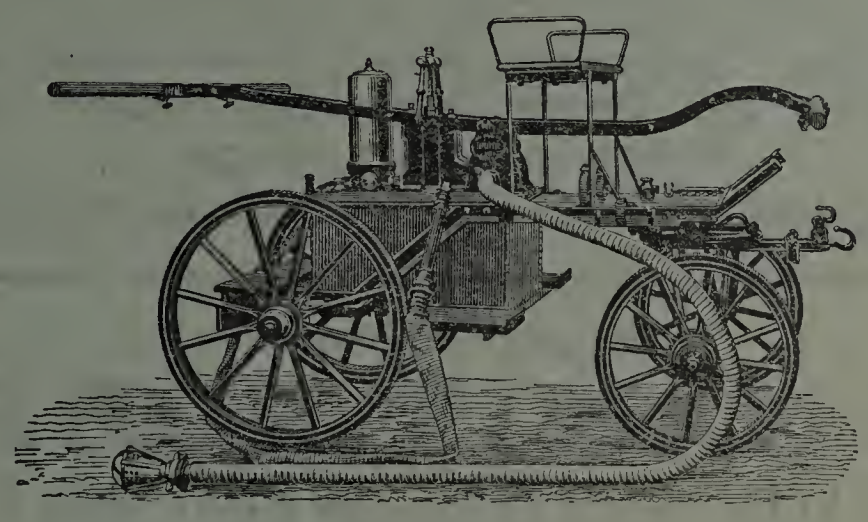

Dampfhandkraft-spritzen

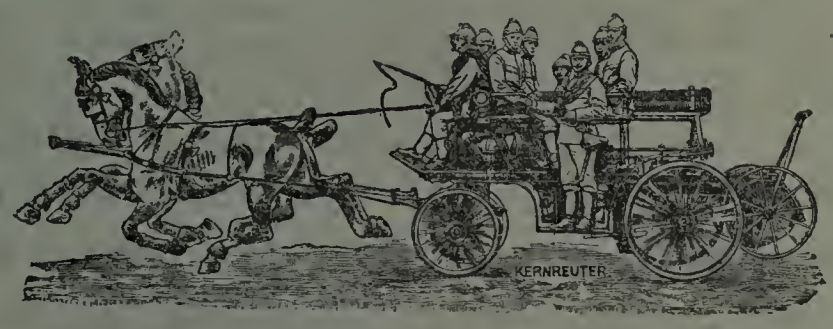

Benzinspritzen

Dampfspritzen

Tvornica vatrogasnih mašina za gasilačka društva

Fr. Kernreuter

Feuerwehrgeräte und Löschmaschinenfabrik

Wien, 17/1., Hernalser Hauptstraße 105

Zahtijevajte cjenike besplatno i franko!
Kataloge und Kostenanschläge gratis und franko!

alle Arten von kleineren Spritzen für Gehöfte, Gebäude, Stationen, für Ökonomie, Feld- und Gartenwirtschaft.

Schläuche, Gewinde, Kuppelungen. Pneumatische Apparate zur geruchlosen Entleerung von Senkgruben.

Najznatnija tvrtka te struke.

83

Bei Bestellungen, Korrespondenzen etc. an die hier inserierenden Firmen ersuchen wir, sich gefälligst immer auf den „Bosnischen Boten" als Quelle beziehen zu wollen.

Aktien-Gesellschaft

DYNAMIT NOBEL

Wien, I., Kolowratring 6

Fabriken: Preßburg, Zámky b. Prag, St. Lambrecht u. Saubersdorf. Konzess. Bureau f. Sprengtechnik liefert die besten Sprengstoffe der Gegenwart, insbesondere Sprenggelatine, Gelatinedynamit, schwer frierbare Dynamite, Wetterdynamit und Rhexit, Astralit (handhabungssicherer Sprengstoff), Pannonit (Sicherheitssprengstoff für Schlagwettergruben). Ferner Sprengkapseln, Sicherheitszündschnüre. Sämtliche Bedarfsartikel für dynamo-elektrische Glühzündung

Wolf'sche Azetylen- und Benzin-Sicherheitslampen, Wolf'sche offene Azetylen-Grubenlampen

Depot in Sarajevo. Vertreter: Brunner & Co., Sarajevo

Dioničko društvo

DYNAMIT NOBEL

Beč, I. kotar, Kolowratring br. 6

Tvornice: Požun, Zámky k. Praga, Sv. Lambrecht i Saubersdorf. Konces. ured za tehniku lagumisanja dobavlja za sada najbolje tvari za lagumisanje, osobito praskavi želatin, želatin-dynamit, teško smrzljivi dynamit, „veter-dynamit" i rhexit, astralit (u baratanju sigurna praskava tvar), pannonit (sigurnosna tvar za lagumisanje u majdanskim rovovima s praskavim plinovima) nadalje kapsle za lagum i sigurnosne fitilje za upaljivanje. Sve potrepštine za dynamo-električno upaljivanje žarenjem

Wolf-ove acetylenske i benzinske sigurnosne svjetiljke, Wolf-ove otvorene acetylenske svjetiljke za majdanske rovove

Skladište u Sarajevu. Zastupnik: Brunner & Co., Sarajevo

98

Holzimprägnierungs- u. Holzpflasterungsgeschäft

GUIDO RÜTGERS

Kommanditgesellschaft

Zentralbureau: Wien, IX., Liechtensteinstr. 20

95

IMPRÄGNIERUNG aller Arten Hölzer wie Eisenbahnschwellen, Schalungen, Grubenhölzer, Bauhölzer für Erd- und Wasserbau. LIEFERUNG von imprägnierten Eisenbahnschwellen, Telegraphenstangen, Licht- u. Leitungsmasten. PFLASTERUNG von Straßen, Brücken, Rampen, Stallungen, Einfahrten, Höfen, Werkstätten, Schuppen etc. mit fäulnissicher imprägnierten Holzstöckeln nach eigenem bewährten Verfahren

HOLZIMPRÄGNIERANSTALTEN in Bosnien in VITEZ HAN KUMPAGNIA und OMARSKA

Gut imprägniertes, dem Einflusse der Witterung ausgesetztes Holz kostet für jedes Gebrauchsjahr nur halb so viel wie nicht imprägniertes Holz

Bei Bestellungen, Korrespondenzen etc. an die hier inserierenden Firmen ersuchen wir, sich gefälligst immer auf den „Bosnischen Boten" als Quelle beziehen zu wollen.

G. Winiwarter

Wien, I., Getreidemarkt 8

Blech- und Bleiwarenfabrik.

Fabrik in
Gumpoldskirchen
Niederösterreich.

Niederlage in
Budapest, VI.
Váczi körut 31.

Liefert:

Bleirohre, Bleiplatten, Bleiapparate und Geschirre für die chemische und Glasindustrie, Bleiplomben, Bleidraht, Zinnrohre, Zinnplatten, Bleifolien, Stanniol, verzinkte Eisenbleche, verzinkten Eisendraht, Zinkblech, Weißblech. 100

Spezialität:

K. k. priv. verbesserte Hilgersche Dachpfannen, anerkannt beste Metall-Dachdeckung, Wellenbleche, Trägerwellenbleche, schwarz und verzinkt; Rollbalkenbleche.

als Haus-, Genossenschafts- und Landlohn- } **Mühlen**

Nicht nur einfache Schrotmühlen, auch kompl. Mühlen mit Sichter zur Erzeugung des schönsten Koch- und Backmehles und des Futterschrotes.

14 Typen eigener Bauart in 22 Sonderausführungen und allen Größen. Keine Montage! Fertig zum Gebrauch.

Niemals zu schärfende Mühlsteine oder Hartgußwalzen! Oder beide vereint!

UNSERE NEUESTE
BAUERN-KLEINMÜHLE
FÜR
GÖPEL u. KLEINMOTORE

116 ist das, was der kleinere Landwirt braucht und sucht, ferner

Kreissägen

aller Art f. Brennholz oder mit Schiebetisch f. Latten, Bretter und Pfosten.— Preislisten u. Mahlmuster kostenfrei.

Alpenländische Mühlen- und Maschinenfabrik

Gaus-Rosen-Baumgartner

: PUNTIGAM A, bei Graz. :

Ärarisches Maschinenziegelwerk Kreka, Bosnien

Produkte: Handschlag- und Maschinen-Mauerziegel, Lochziegel, Verblender, gew. Dachziegel, Strangfalz-Dachziegel System Stadler und Patent Steinbrück, Preßfalzziegel, Hohlziegel, Firstziegel, Gesimsziegel aller Art, Gewölbeziegel, Brunnenziegel, Radialsteine, Dachbodenpflaster, Drainröhren, Kaminziegel, Keilziegel für Zwetschkendörröfen.

54

Nähere Auskunft erteilt die bosn.-herc. Bergverwaltung Kreka bei Tuzla

Post-, Telegraphen- und Bahnstation **KREKA,** Bosnien

Bei Bestellungen, Korrespondenzen etc. an die hier inserierenden Firmen ersuchen wir, sich gefälligst immer auf den „Bosnischen Boten" als Quelle beziehen zu wollen.

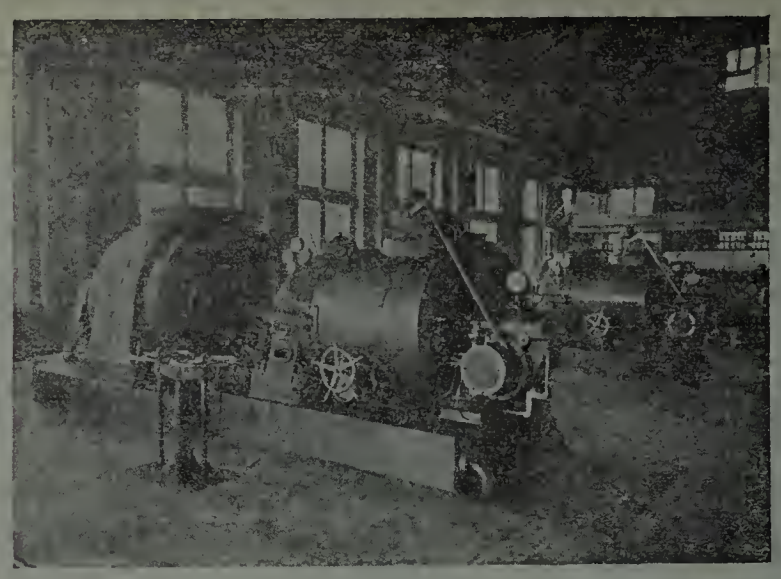

Akcionarsko društvo mašinerije

prije

Breitfeld, Daněk & Comp.

u Pragu-Karlín,

filialke: Ústí nad Labem, Slaný u Češkoj, Blansko u Moravskoj,

izragjuje i šalje:

Parne turbine sistem Melms & Pfenninger, turbogeneratore,
Parne mašine goneće,
Parne brze mašine, parne kotlove s velikim prostorom za vodu,
Strojeve na zagrijevanje pare, ekonomisere, pokretne mreže na propuščanje pepela,
Vodene turbine svakovrsnog sistema,
Naftove motore,
Parne akumulatore,
Strojeve za odstranjivanje vode (isušivanje), kaogod i potpune sprave za rudokope, rotačne pumpe,
Ventilatore, kompresore, sprave za odstranjivanje uglja od ruda,
Visoke peći i mjehove za dimanje, sprave za valjanje putova,
Hidrauličke sprave za čišćenje (dobivanje) ruda,
Sprave za dobivanje (kopanje) ruda i sprave mašine vrat za rudokope električne ili parne.

Bei Bestellungen, Korrespondenzen etc. an die hier inserierenden Firmen ersuchen wir, sich gefälligst immer auf den „Bosnischen Boten“ als Quelle beziehen zu wollen.

Beocsiner Zementfabriken Union A. G.

Alleiniges Ehrendiplom für Zementfabrikation der Millenniumsausstellung nebst sonstigen zahlreichen Ehrendiplomen und Medaillen.

Fabriken: **BEOCSIN bei Peterwardein** | Bureau: **BUDAPEST, V. Alkotmány-u 10**

Jährliche Produktionsfähigkeit: **3,500.000 Meterzentner Portlandzement**
1,600.000 Meterzentner Romanzement

Garantie für die Normen weit übersteigende Qualität! Leichtes Volumengewicht!

„Croatia" Portland-Zementfabriks A. G.

Fabrik: bei **ZAGREB**

Produktionsfähigkeit: **800.000 Meterzentner Portlandzement**

Beste Qualität! 101 Leichtes Volumengewicht!

Kutinske i paulovačke tvornice opeka dion. družtvo u Bjelovaru

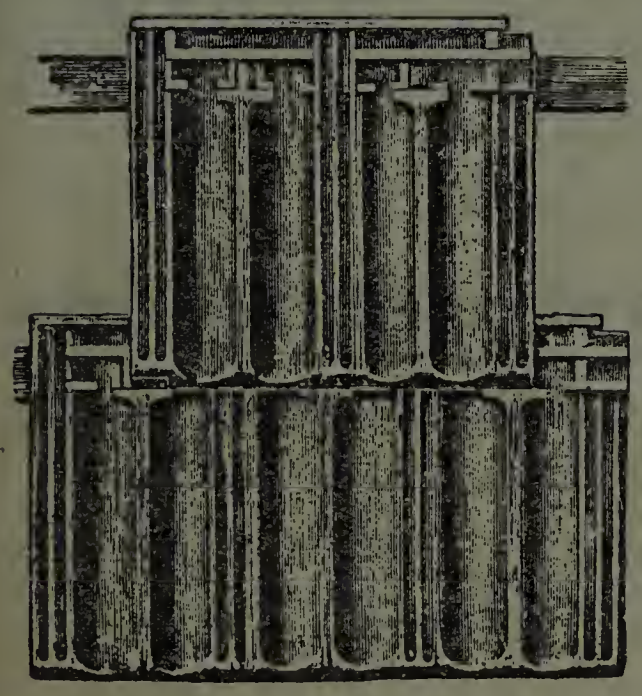

Tvornice:

Kutina i Paulovac (Hrvatska)

Godišnja proizvodnja 8 milijuna raznog criepa

Preporučuje svoj **izvrsni criep**, iz kojeg je najbolji, najtrajniji i najjeftiniji krov

Mnogogodišnje jamstvo za svaki komad
Najjeftinije ponude na kojugod postaju
Uzorci badava neplaćenom poštarinom 88

Tražimo posvuda zastupnike

Bei Bestellungen, Korrespondenzen etc. an die hier inserierenden Firmen ersuchen wir, sich gefälligst immer auf den „Bosnischen Boten" als Quelle beziehen zu wollen.

K. k. priv. Feuerwehrgeräte-, Pumpen- u. Maschinenfabrik

R. Czermack, Teplitz i. B.

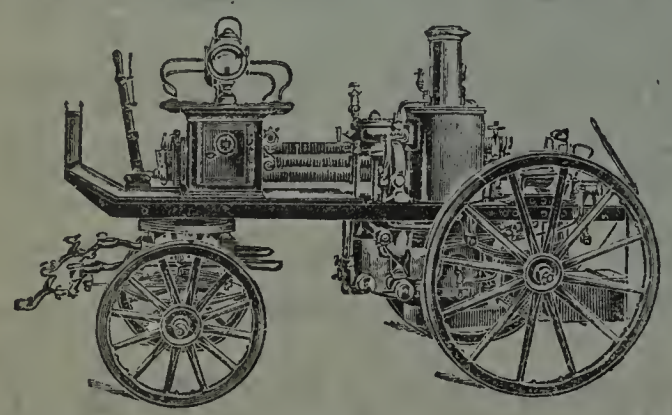

Abteilung:

Feuerwehr-geräte

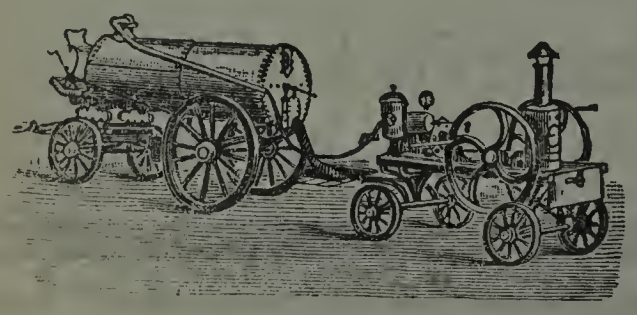

Städtebedarf

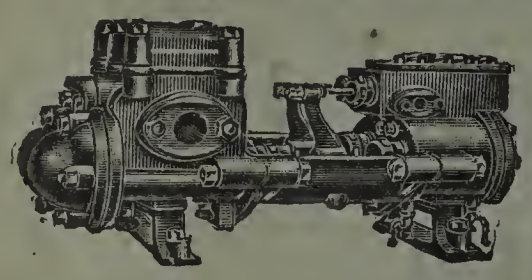

Pumpenbau

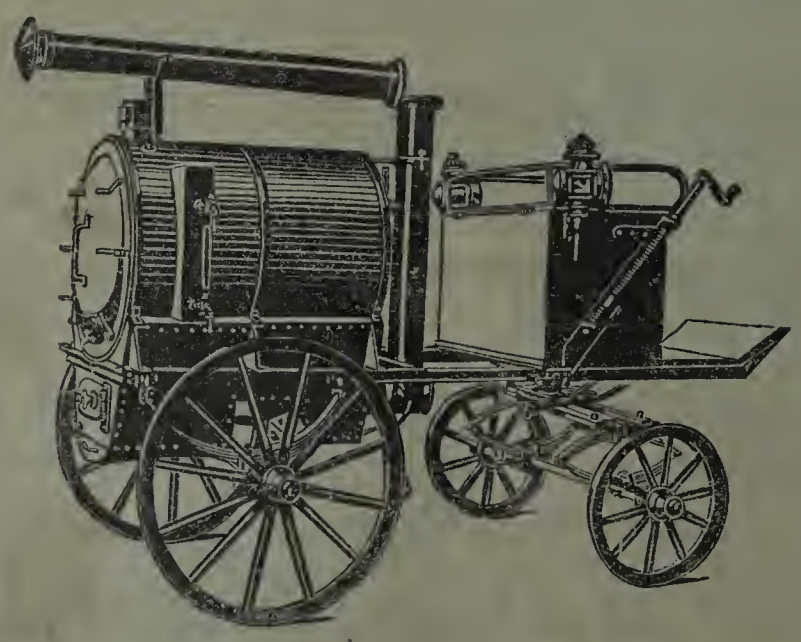

Desinfektions-apparate

112

Bei Bestellungen, Korrespondenzen etc. an die hier inserierenden Firmen ersuchen wir, sich gefälligst immer auf den „Bosnischen Boten" als Quelle beziehen zu wollen.

WILHELM BRÜCKNER & Co.

Gesellschaft m. b. H.

Wien
III./1, Baumgasse Nr. 5.

Graz
Elisabethinergasse Nr. 21.

Erste Kroatische Zentralheizungs- und Wasserversorgungs-Gesellschaft

Wilhelm Brückner & Co., Agram

Technisches Bureau: Palmotićeva ul. 3

Werkstätte: Draškovićeva ul. 13

Zentralheizungs- und Ventilationsanlagen aller Systeme.

Gas- und Wasserleitungsanlagen, Badeanstalten, Volks- und Militärduschbäder, Dampf-, Wannen-, Moor-, Kohlensäure- und Medizinalbäder aller Art. Einrichtung von Wasserheilanstalten, Warmwasserversorgung für Sanatorien, Krankenhäuser, Klöster, Hotels etc. Pumpenanlagen für Hand-, Dampf-, Kraft- und elektrischen Antrieb. Wasserklosetts, **Klosetts nach türkischem Ritus** und Torfmull-Klosetts neuester und bewährtester Konstruktion, Arbeiterklosetts, Pissoir- und Urinoiranlagen; Dampfkoch- und Dampfwaschküchen, Dampf-Desinfektionsapparate, Digestorien, Wasserbecken, Seziertische. Fabrikation von Blei- und Zinnröhren, Ventilationsklappen, Deflektoren, Luftfilteranlagen, Wasserfilter System Berkefeld für alle Zwecke etc.

WILHELM BRÜCKNER & Co.

Gesellschaft m. b. H.

Beč
III./1, Baumgasse Nr. 5.

Graz
Elisabethinergasse Nr. 21.

Prvo hrvatsko društvo za centralno lozenje i obskrbljivanje vodom

Vilim Brückner i drug, Zagreb

Tehnička poslovnica: Palmotićeva ul. 3

Radiona: Draškovićeva ul. 13

Namještaji svih vrsta za centralno loženje i ventilaciju.

Namještaji za plin i vodovod, kupališta, pučka i vojnička kupališta sa tušom, parna, kačna, blatna, sa ugljičnom kiselinom i medicinalna kupališta svih vrsta. — Uregjenja lječilišta sa vodom, opskrba sa toplom vodom za sanatorije, bolnice, samostane, hotele itd. — Namještanje šmrkova (pumpi) sa ručnim, parnim i električnim pogonom. — Namješta zahode (ćenife) sa vodom, **zahode po turskom propisu** i torfmulzahode najnovije i iskušane konstrukcije, radničke zahode, pisoare i urinoare; kuhinje sa parom i parne praonice, parne i desinfekcione aparate, digestorije, stolove za seciranje. — Fabrikacija cijevi od olova i cina, ventilatora, deflektora, namještenja zračnih filtera, vodenih filtera po sistemu Berkefeld za sve svrhe itd.

118

Bei Bestellungen, Korrespondenzen etc. an die hier inserierenden Firmen ersuchen wir, sich gefälligst immer auf den „Bosnischen Boten" als Quelle beziehen zu wollen.

INV. Br. 1669.

G. TÖNNIES

Maschinenfabrik, Laibach

Spezialfabrik für Säge- und Holzbearbeitungsmaschinen und modernen Turbinenbau.

Tvornica strojeva, Ljubljana

Posebna tvornica strojeva za pilane i za obdjelavanje drveta te moderne turbine.

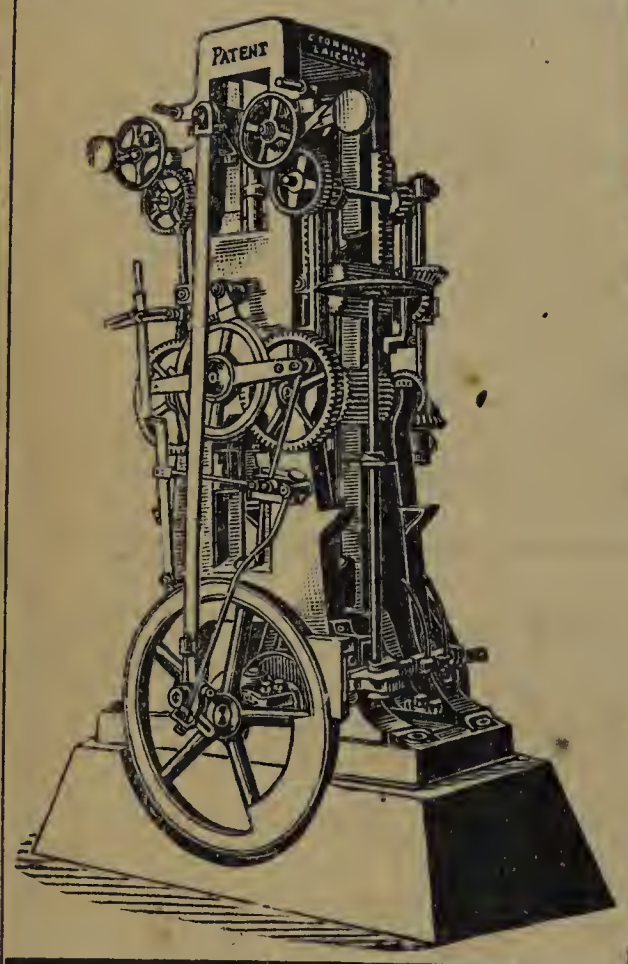

Spezialität:

Wasserturbinen
mit höchsten Nutzgraden.

Präzisions-Regulatoren
mit höchster Regulierfähigkeit.

Patent-Schnellgatter

Komplette Sägewerks- und Schälerei-Anlagen, Tischlerei- und Wagnerei-Maschinen aller Art in neuester unübertroffener Ausführung.

Sämtliche Maschinen zur Erzeugung von Möbeln aus massiv gebogenem Holze, Maschinen zur Erzeugung von Packfässern.

NARODNA BIBLIOTEKA SARAJEVO

Osobitost:

Vodene čigre
sa najvećim iskorišćivanjem.

Točni regulatori
sa najvećom sposobnošću reguliranja.

Patentirani brzopolni jarmeniki.

Potpuno uređenje pilanâ i gulionicâ, stolarski i kolarski strojevi svih vrsti u najnovijoj nenatkriljivoj izvedbi.

Svi strojevi za proizvod pokućtva iz čvrstog savinutog drveta.

Strojevi za proizvodnju omotnih bačvica.

102

Krondorfer

natürlicher alkalischer

SAUERBRUNN

103

BRUNNENUNTERNEHMUNG KRONDORF

C. GÖLSDORF, Gesellschaft m. b. H., KRONDORF-SAUERBRUNN

GENERALREPRÄSENTANZ FÜR BOSNIEN UND HERCEGOVINA:

:: R. FÜRST, Mineralwasserspezialvertrieb, SARAJEVO ::

GEWERKSCHAFT „BOSNIA"

WIEN, I. BEZ., SEILERSTÄTTE NR. 30

LIEFERT AUS IHREN BERG- UND HUTTEN-WERKEN

MANGAN- und CHROMERZE

106

MIT HOHEM UND MINDEREM METALL-GEHALT FÜR EISENWERKE, GLAS- UND CHEMISCHE FABRIKEN

Bei Bestellungen, Korrespondenzen etc. an die hier inserierenden Firmen ersuchen wir, sich gefälligst immer auf den „Bosnischen Boten" als Quelle beziehen zu wollen.

UNIVERSITY OF ILLINOIS-URBANA
3 0112 073260959

Zemaljsko ljeèilište Ilidža, kod Sarajeva.

Radioaktivno sumporno vrelo sa 57° C, liječi uspješno dugotrajne bolesti želuca, slezene, jetara i bubrega. Izvanredan uspjeh se polučuje kod reumatičnih bolesti, uloga, neuralgije, rahitis, kao i kod svih sifilitičnih i zglobnih bolesti.

Izvanredni uspjesi kod ženskih bolesti svake vrsti, buduć da su u tu svrhu osobito ukusno uregjene izvrsne, **blatne kupelji. Kupke sa ugljičnom kiselinom, lječilište mrzlom vodom po sustavu** prof. dr. Winternitza, **studene riječne kupke te sunčane kupke.** Lječilište je preporučeno od prvih liječničkih kapacitet[a] kao: prof. dr. Chrobaka, dvorskog savjetnika prof. dr. Neumanna i dvorskog savjetnika dr. E. Ludwiga. Sezona od 15. maja do konca septembra. Krasni hoteli. Umjerene cijene, električna rasvjeta, interurbani telefon, krasni izleti u šume i okolne planine. Prospekte i sve druge obavijesti daje besplatno **Direkcija lječilišta.**

ъско лечилиште Илица, код Сарајева.

сумпорно врело са 57° Ц. лијечи успјешно дуготрајне болести желуца, и бубрега. Изванредан успјех се получује код реуматичних болести, ie, rahitis, као и код свих сифилистичких и зглобних болести.

си код женских болести сваке врсти, будућ да су у ту сврху обито укусно уређене **блатне купељи. Купке са угљич-лечилиште са мрзлом водом** по суставу проф. др. **ријечне купке те сунчане купке.** Лечилиште је ечничких капацитета као: проф. др. Кробака, двор. са-. Најмана и двор. савјетника др. Е. Лудвига.

тембра. Красни хотели. Умјерене цијене, електрична красни излети у шуме и околне планине. Проспекте безплатно **Дирекција лечилишта.**

[L]a[g]e bei Sarajevo, Bosnien.

h bei rheumatischen Affektionen, Gicht, n und Knochenkrankheiten. Spezielle vorzügliche und besonders elegant s Žepče) zur Verfügung stehen.

lanst **Kalte Fluß-**
ärz ...äte[r] ...ersten
...rat Prof.

препор...

Се...a od 2
ра...la, inf...
...ve

L...

Sch...fälth...
Nellrau...
Erfolg...
eing...

Kah... **re...**
b... **...nne**
h... ...rof. Dr. ...

Saiso... ...m 15. Mai bis En...
for... ...es Licht...
Pros... ...Auskünfte e...